MECMAU'Z-ZEVÂİD VE-MENBAU'L-FEVÂİD

Cilt 18

مجمع الزوائد ومنبع الفوائد

Nûreddîn el-Heysemî

Ebu'l-Hasan Ali b. Ebî Bekir b. Süleymân b.
Ebî Bekir b. Ömer
el-Kâhirî eş-Şâfiî el-Hâfız
(735-807 H.)

İÇİNDEKİLER

(كِتَابُ الزُّهْدِ)

ZÜHD KİTABI

(Devam)

بَابُ مَا يُخَافُ عَلَى الْغَنِيِّ مِنْ مَالِهِ وَغَيْرِهِ

Zengin İçin Mal ve Başka Şeylerin Tehlikesi

١٧٧٩٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بن إِبْرَاهِيمَ أَبُو عُبَيْدَةَ الْعَسْكَرِيُّ ، وَمُعَاذُ بن الْمُثَنَّى ، قَالا : حَدَّثَنَا عِيسَى بن إِبْرَاهِيمَ الْبِرَكِيُّ ، حَدَّثَنَا عَفِيفُ بن سَالِمٍ ، حَدَّثَنَا لَيْثُ بن سَعْدٍ الْمِصْرِيُّ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : قَالَ الشَّيْطَانُ لَعَنَهُ اللَّهُ : لَنْ يَسْلَمَ مِنِّي صَاحِبُ الْمَالِ مِنْ إِحْدَى ثَلاثٍ ، أَغْدُو عَلَيْهِ بِهِنَّ وَأَرُوحُ بِهِنَّ : أَخْذُهُ الْمَالَ مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ ، وَإِنْفَاقُهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ ، وَأُحَبِّبُهُ إِلَيْهِ فَيَمْنَعُهُ مِنْ حَقِّهِ.

رواه الطبراني وإسناده حسن

17797- Abdurrahmân b. Avf, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Şeytan dedi ki: Mal sahibi, benden şu üç şeyle kurtulamaz. Sabah akşam bunlarla onu elde etmeye çalışırım: Malı gayr-ı meşru yollardan kazanmasını sağlarım. Gayr-ı meşru yerlere harcamasını sağlarım. Malı ona sevdiririm ve bu sevgisi zekâtı vermesine engel olur."*

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٧٧٩٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَكِيمِ بن مَنْصُورٍ، حَدَّثَنِي حُسَيْنُ بن قَيْسٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ إِبْلِيسَ يَبْعَثُ أَشَدَّ أَصْحَابِهِ، وَأَقْوَى أَصْحَابِهِ إِلَى مَنْ يَصْنَعُ الْمَعْرُوفَ فِي مَالِهِ. المعروف في ماله

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (288) ve İbnu'l-Mübârek, *Zühd*'ünde (547) şu lafızla rivayet etti: *"Şeytan dedi ki: "Zengin benden şu üç şeyle kurtulamaz. Malı onun gözünde güzel gösteririm ve böylece (fakirin) hakkını (zekâtı) vermesini engellerim. Ona harcama yollarını kolaylaştırıp batıl yollarda harcamasını sağlarım. Veya ona malı sevdiririm ve gayr-ı meşru yollardan kazanmasını sağlarım."*

رواه الطبراني وفيه عبد الحكيم بن منصور وهو متروك

17798- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İblis, adamlarının en çetin ve güçlüsünü malıyla iyilik yapan kişiye (onu engellemek için) gönderir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulhakîm b. Mansûr metrûktur.[1]

١٧٧٩٩ – حَدَّثَنَا هَاشِمُ بن مَرْثَدٍ الطَّبَرَانِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِسْمَاعِيلَ بن عَيَّاشٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنِي ضَمْضَمُ بن زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بن عُبَيْدٍ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَيْسَ عَدُوَّكَ الَّذِي إِنْ قَتَلْتَهُ كَانَ لَكَ نُورًا ، وَإِنْ قَتَلَكَ دَخَلْتَ الْجَنَّةَ ، وَلَكِنَّ أَعْدَى عَدُوِّكَ وَلَدُكَ الَّذِي خَرَجَ مِنْ صُلْبِكَ ، ثُمَّ أَعْدَى عَدُوٌّ لَكَ مَالُكَ الَّذِي مَلَكَتْ يَمِينُكَ.

رواه الطبراني وفيه محمد بن إسماعيل بن عياش وهو ضعيف

17799- Ebû Mâlik el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Düşmanın, onu öldürdüğünde sana ışık olan veya o seni öldürdüğünde Cennete girmene sebep olan kişi değildir. Düşmanlarının en büyüğü, sulbünden çıkan çocuğundur. Sonra en büyük düşmanın, tasarrufunda olan malındır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. İsmâîl b. Ayyâş zayıftır.[2]

١٧٨٠٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْحَسَنِ بن عَبْدِ الْمَلِكِ الأَصْبَهَانِيُّ , قَالَ: نا مُؤَمَّلُ بن إِهَابٍ , قَالَ: نا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ , قَالَ: نا شُعْبَةُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ أَبِي مُوسَى، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ: إِنَّ هَذِهِ الدِّينَارَ وَالدِّرْهَمَ أَهْلَكَا مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، وَلا أُرَاهُمَا إِلا مُهْلِكَيْكُمْ

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وإسناده حسن قلت : وقد تقدم حديث ابن مسعود بنحو هذا في كتاب الزكاة

17800- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bu dinar ve dirhemin, sizden öncekileri helak ettiği gibi sizi de helak edeceğini görüyorum."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr'* ve *el-Mu'cemu'l-evsat'*ında rivayet etti. İsnâdı hasendir. Zekât konusunda, İbn Mes'ûd'un buna benzer bir hadisi geçmişti.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11536) rivayet etti. Ravilerden Hüseyn b. Kays metrûktur.

[2] Ebû Nuaym, *Hilye*'sinde (1/261, 4/112) rivayet etti. Suyûtî'nin, *Tezkiretu'l-mu'tesî bi men haddese ve nesiye* adlı kitabına ve *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1703) bakınız.

١٧٨٠١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِسْحَاقَ بن رَاهَوَيْهِ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بن الْوَلِيدِ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدِ بن يَحْيَى بن حَمْزَةَ الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بن شُرَيْحٍ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ، عَنْ بَحِيرِ بن سَعْدٍ، عَنْ خَالِدِ بن مَعْدَانَ، عَنْ جُبَيْرِ بن نُفَيْرٍ، عَنْ عَوْفِ بن مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ فِي أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: اَلْفَقْرَ تَخَافُونَ أَوِ الْعَوَزَ أَوْ تَهُمُّكُمُ الدُّنْيَا؟ فَإِنَّ اللَّهَ فَاتِحٌ عَلَيْكُمْ فَارِسَ وَالرُّومَ، وَتُصَبُّ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا صَبًّا، حَتَّى لا يُزِيغُكُمْ بَعْدُ إِنْ زِغْتُمْ إِلا هِيَ".

رواه الطبراني والبزار بنحوه ورجاله وثقوا إلا أن بقية مدلس وإن كان ثقة

17801- Avf b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Fakirlikten- veya muhtaç olmaktan mı korkuyorsunuz? Ya da dünya sizin için (o kadar) önemli mi? Allah size Rum ve Fâris'i fethetmeyi nasip edecektir ve dünya önünüze serilecektir. O kadar ki; eğer yoldan saparsanız bunun tek sebebi dünya (sevgisi) olacaktır."*

★Taberânî ve yakın metinle Bezzâr rivayette bulundu. Ravileri güvenilir bulunmuştur; ama güvenilir olmalarına rağmen bazıları müdellistir.[1]

١٧٨٠٢ - حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ ، عَنِ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ رَجُلٍ ، مِنْ بَنِي عَامِرٍ ، حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لأَنَا فِي فِتْنَةِ السَّرَّاءِ ، أَخْوَفُ عَلَيْكُمْ مِنْ فِتْنَةِ الضَّرَّاءِ ، إِنَّكُمْ قَدِ ابْتُلِيتُمْ بِفِتْنَةِ الضَّرَّاءِ ، فَصَبَرْتُمْ ، وَإِنَّ الدُّنْيَا خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ .

رواه أبو يعلى والبزار وفيه رجل لم يسم وبقية رجاله رجال الصحيح

17802- Sa'd b. Ebî Vakkâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben sizin için, bollukla imtihan edilmenizden, darlıkla olan imtihanınızdan daha fazla korkuyorum. Darlık fitnesiyle imtihan edildiniz ve sabrettiniz. Dünya hoş ve tatlıdır."*

★Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden ismi verilmeyen bir kişi vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/52), Bezzâr (3611) ve Ahmed (6/24) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (780) ve Bezzâr (3612) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Sa'd'dan rivayetini sadece bu isnâdla biliyoruz."

بَابُ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ

Dünya Tatlı ve Hoştur

١٧٨٠٣ - عن عبد الرحمن بن سمرة قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يا عبد الرحمن الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ ، وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا ، فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ،أَلاَ فَاتَّقُوا الدُّنْيَا ، وَاتَّقُوا النِّسَاءَ .

رواه الطبراني وفيه صالح بن شعيب القسملي وبقية رجال أحد أسانيده وثقوا

17803- Abdurrahmân b. Semure, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Abdurrahmân! Dünya tatlı ve hoştur. Allah sizi orada başkasının yerine geçirecek de nasıl iş göreceğinize bakacaktır. Bu sebeple dünyadan ve kadınlardan sakınınız."*

★Taberânî rivayet etti. Sâlih b. Şuayb el-Kasmelî dışındaki ravileri, güvenilir bulunmuştur.

١٧٨٠٤ - وعن زيد بن ثابت قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ هَذَا الْمَالَ حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ.

رواه الطبراني وإسناده حسن

17804- Zeyd b. Sâbit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bu mal hoş ve tatlıdır."*

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٧٨٠٥ - وعن عبد الله بن عمرو قال : سمعت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول : الدنيا حلوة خضرة فمن أخذها بحقه بورك له فيها ورب متخوض فيما اشتهت نفسه ليس له يوم القيامة إلا النار .

رواه الطبراني ورجاله ثقات

17805- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünya tatlı ve hoştur. Kim onu hakkıyla alırsa, kendisine onda bereket verilir. Nefsinin arzularına dalan niceleri vardır ki; kıyamet günü onun için cehennemden başka bir şey yoktur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4872) rivayet etti.

١٧٨٠٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِرْدَاسٍ الأَنْصَارِيُّ، ثنا أَبُو سُحَيْمٍ مَوْلَى عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لأَصْحَابِهِ: إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ، أَلا وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا فَنَاظِرٌ كَيْفَ تَعْمَلُونَ، أَلا فَاتَّقُوا الدُّنْيَا، وَاتَّقُوا النِّسَاءَ ". قَالَ الْبَزَّارُ: مُبَارَكٌ لَهُ مَنَاكِيرُ، لا يُتَابَعُ عَلَيْهَا، وَمَا سَمِعَ مِنْ مَوْلاهُ شَيْئًا

رواه البزار وفيه مبارك بن سحيم وهو متروك

17806- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), ashâbına şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünya tatlı ve hoştur. Şunu bilin ki; Allah sizi orada başkasının yerine geçirecek de nasıl iş göreceğinize bakacaktır. Bu sebeple kadınlardan ve dünyadan sakınınız."*

★**Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Mübârek b. Suhaym metrûktur.**[1]

١٧٨٠٧ - عن أبي بكرة قال : خطب رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فحمد الله وأثنى عليه ثم قال : إن الدنيا حلوة خضرة وإن الله مستخلفكم فيها فناظر كيف تعملون فاحذروا الدنيا واحذروا النساء ألا وإن لكل غادر لواء يوم القيامة عند استه

رواه الطبراني وفيه عمرو بن عبيد وهو متروك

17807- Ebû Bekre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hutbesinde, Allah'a hamdü senâ ettikten sonra şöyle dedi: *"Dünya, tatlı ve hoştur. Allah sizi orada başkasının yerine geçirecek de nasıl iş göreceğinize bakacaktır. Bu sebeple dünyadan ve kadınlardan sakınınız. Şunu bilin ki; ahdini bozan her kişinin kıyamet günü oturağının yanında (arkasında, ahdini bozduğunu belli eden) bir bayrak vardır."*

★**Taberânî rivayet etti. Ravilerden Amr b. Ubeyd metrûktur.**

١٧٨٠٨ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا ، ثَنَا أَبُو بُرَيْدٍ عَمْرُو بْنُ يَزِيدَ الْجَرْمِيُّ ، ثَنَا أَبُو بَحْرٍ الْبَكْرَاوِيُّ ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُسْلِمٍ ، نا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَبِيبٍ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ ، فَمَنْ أَخَذَهَا بِحَقِّهَا بُورِكَ لَهُ فِيهَا ، وَمَنْ أَخَذَهَا بِغَيْرِ حَقِّهَا فَمَثَلُهُ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلا يَشْبَعُ ، وَيْلٌ لِلْمُتَخَوِّضِ فِي مَالِ اللَّهِ وَمَالِ رَسُولِهِ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إسماعيل بن مسلم المكي وهو ضعيف

---

[1] Bezzâr (3610) rivayet etti ve dedi ki: "Mübarek'in kimse tarafından rivayet edilmeyen münker hadisleri vardır ve azatlısından bir şey dinlememiştir."

17808- Ümmü Seleme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dünya tatlı ve hoştur. Kim onu hakkıyla alırsa, kendisine onda bereket verilir. Onu haksız yere elde eden ise, yiyen (ama doymayan) kişi gibidir. Allah'ın ve Resûlü'nün malından almakta yarışanlar için Kıyamet günündeki Cehennem azabından dolayı vay hallerine."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Müslim el-Mekkî zayıftır.

١٧٨٠٩ - عَنْ عَائِشَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ : إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ ، فَمَنْ أَعْطَيْنَاهُ مِنْهَا شَيْئًا بِغَيْرِ طِيبِ نَفْسٍ كَانَ غَيْرَ مُبَارَكٍ لَهُ فِيهِ.

رواه البزار ورجاله ثقات

17809- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünya tatlı ve hoştur. Kime ondan gönül hoşluğuyla olmadan bir şey verirsek, bu onun için bereketli olmaz."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٨١٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ الْعَطَّارُ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ ، فَمَنْ أَخَذَهُ قَالَ يَحْيَى : ذَكَرَ شَيْئًا لا أَدْرِي مَا هُوَ بُورِكَ لَهُ فِيهِ ، وَرُبَّ مُتَخَوِّضٍ فِي مَالِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ فِيمَا اشْتَهَتْ نَفْسُهُ ، لَهُ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

وإسناده حسن

17810- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bu mal, hoş ve tatlıdır. Kim onu alırsa"* -Yahyâ dedi ki: "Hatırlamadığım bir şey söyledi- *"Kendisine onda bereket verilir. Allah'ın ve Resûlü'nün malından nefsinin dilediğini almakta yarışan nice insan için Kıyamet günü ancak cehennem vardır."*

★Senedi hasendir.[2]

١٧٨١١ - حَدَّثَنَا الزَّمَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ ، حَدَّثَنَا الْمُثَنَّى ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ مَوْلَى مَيْمُونَةَ ، عَنْ مَيْمُونَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ

[1] Bezzâr (920) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (6606) rivayet etti. Daha önce geçen 4546. hadise ve *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1592) bakınız.

، فَمَنِ اتَّقَى فِيهَا وَأَصْلَحَ ، وَإِلا فَهُوَ كَالآكِلِ وَلا يَشْبَعُ ، فَبَعُدَ النَّاسُ كَبُعْدِ الْكَوْكَبَيْنِ : أَحَدُهُمَا يَطْلُعُ مِنَ الْمَشْرِقِ ، وَالآخَرُ يَغِيبُ بِالْمَغْرِبِ.

رواه أبو يعلى والطبراني باختصار كثير عنه وفيه المثنى بن الصباح وهو ضعيف

17811- Meymûne, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünya tatlı ve hoştur. Kişi ondan sakınıp kendini ıslah etmezse, yiyip de doymayan kişi gibi olur. Bu konuda insanlar yıldızlar gibi birbirine uzaktır. Biri doğudan doğarken, diğeri batıdan batar."*

★Ebû Ya'lâ ve oldukça kısa metinle Taberânî rivayet etti. Müsennâ b. es-Sabâh zayıftır.[1]

١٧٨١٢ - حَدَّثَنَا يُوسُفُ الْقَاضِي، ثنا سُلَيْمَانُ بن حَرْبٍ، ثنا حَمَّادُ بن زَيْدٍ، عَنْ خَالِدِ بن سَلَمَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن الْحَارِثِ بن أَبِي ضِرَارٍ، عَنْ عَمَّتِهِ عَمْرَةَ بنتِ الْحَارِثِ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ، فَمَنْ أَخَذَ بِحَقِّهَا يُبَارِكُ اللَّهُ لَهُ فِيهَا، وَرُبَّ مُتَخَوِّضٍ فِي مَالِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ لَهُ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْمَ يَلْقَاهُ.

رواه الطبراني وإسناده حسن

17812- Amre binti'l-Hâris, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dünya tatlı ve hoştur. Kim onu hakkıyla alırsa, kendisine onda bereket verilir. Allah'ın ve Resulü'nün malından almakta yarışan nice insan için Kıyamet günü ancak cehennem vardır."*

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.[2]

بَابُ فِيمَنْ كَانَتْ نِيَّتُهُ وَهِمَّتُهُ لِلدُّنْيَا وَالآخِرَةِ

Niyeti ve Çalışması Dünya ve Âhiret İçin Olanlar

١٧٨١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلاءِ أَبُو كُرَيْبٍ ، نَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ كَانَتْ نِيَّتُهُ الآخِرَةَ ، جَعَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْغِنَى فِي قَلْبِهِ ، وَجَمَعَ لَهُ شَمْلَهُ ، وَنَزَعَ الْفَقْرَ مِنْ بَيْنِ عَيْنَيْهِ ، وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ ، فَلا يُصْبِحُ إِلَّا غَنِيًّا ، وَلا يُمْسِي إِلَّا غَنِيًّا ، وَمَنْ كَانَتْ نِيَّتُهُ الدُّنْيَا وَسُؤْلَهُ ، جَعَلَ اللَّهُ الْفَقْرَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، فَلا يُصْبِحُ إِلَّا فَقِيرًا ، وَلا يُمْسِي إِلَّا فَقِيرًا.

[1] Ebû Ya'lâ (7099) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (24/24) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (24/340) ve Kudâ'î, *Müsned eş-Şihâb*'da (1144) rivayet etti.

رواه البزار وفيه إسماعيل بن مسلم المكي وهو ضعيف

17813- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Gayesi âhiret olan kişiye, Allah gönül zenginliği verir, işlerini toparlar, fakirliği iki gözünün arasından çekip alır. İstemediği halde dünya kendisine gelir. Varlıklı bir şekilde sabahlayıp akşamlar. Gayesi sadece dünya olan kişiyi ise, fakirliği iki gözünün arasına yerleştirir. Muhtaç olarak sabahlayıp akşamlar."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Müslim el-Mekkî zayıftır.[1]

١٧٨١٤ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، نا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، نا أَيُّوبُ بْنُ خُوطٍ ، ثَنَا قَتَادَةُ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَنْ كَانَتِ الدُّنْيَا هَمَّهُ وَسَدَمَهُ ، وَلَهَا يَشْخَصُ ، وَلَهَا يَنْصَبُ وَيَطْلُبُ ، جَعَلَ اللَّهُ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، وَشَتَّتَ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ ، وَلَمْ يَأْتِهِ مِنْهَا ، إلا مَا كُتِبَ لَهُ ، وَمَنْ كَانَتِ الآخِرَةُ هَمَّهُ وَسَدَمَهُ ، وَلَهَا يَشْخَصُ ، وَلَهَا يَنْصَبُ وَيَطْلُبُ ، جَعَلَ اللَّهُ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ ، وَجَمَعَ لَهُ الضَّيْعَةَ ، وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ صَاغِرَةٌ.

رواه الطبراني في الأوسط بسندين في أحدهما داود بن المحبر وفي الآخر أيوب بن حوط وكلاهما ضعيف جدا

17814- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kimin çabası, didinmesi dünya için olur, ona yönelir ve onu arzu ederse, Allah, fakirliği onun iki gözü arasına yerleştirir ve dirliğini bozar. Dünyadan da ona sadece kendisi için yazılan gelir.*

Çabası ve didinmesi âhiret için olanın, ona yönelip onu isteyen kişinin ise, Allah fakirliği iki gözünün arasından çekip alır. Ona gönül zenginliği verip maişetini kendisiyle sağladığı şeyleri toparlar. Dünya alçalmış bir şekilde ona gelir."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında iki isnâdla rivayet etti. Senetlerden birinde Dâvûd b. el-Muhabber, diğerinde ise Eyyûb b. Havt vardır, ikisi de çok zayıftır.

١٧٨١٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ الأَصْبَهَانِيُّ ، ثَنَا مُوسَى بْنُ عَامِرٍ أَبُو عَامِرٍ ، ثَنَا عِرَاكُ بْنُ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي عَبْلَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " رَحِمَ اللَّهُ مَنْ سَمِعَ مَقَالَتِي هَذِهِ فَحَفِظَهَا حَتَّى يُبَلِّغَهَا غَيْرَهُ ، ثَلاثٌ لا يُغَلُّ عَلَيْهِنَّ قَلْبُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ : إِخْلاصُ الْعَمَلِ لِلَّهِ ، وَالنُّصْحُ لأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ ، وَاللُّزُومُ لِجَمَاعَتِهِمْ ، فَإِنَّ دُعَاءَهُمْ يُحِيطُ مِنْ وَرَائِهِمْ ، إِنَّهُ مَنْ تَكُنِ الدُّنْيَا نِيَّتَهُ يَجْعَلِ اللَّهُ فَقْرَهُ بَيْنَ

[1] Bu hadisi Bezzâr'da bulamadım.

عَيْنَيْهِ ، وَيُشَتِّتِ اللّٰهُ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ ، وَلا يَأْتِيهِ مِنْهَا إلا مَا كُتِبَ لَهُ ، وَمَنْ تَكُنِ الآخِرَةُ نِيَّتَهُ يَجْعَلِ اللّٰهُ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ ، وَيَكْفِيهِ ضَيْعَتَهُ ، وَتَأْتِيهِ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ.

قلت : روى ابن ماجة بعضه رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا

17815- Zeyd b. Sâbit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Söylediklerimi işitip başkasına anlatan kişiye Allah rahmet etsin. Üç haslet vardır ki, Müslüman kişinin kalbi onlarla nurlanır. Amelde Allah için ihlâs, Müslümanlara nasihat ve Müslümanların topluluğuna devam etmek. Çünkü onların duaları, arkalarından onları da kuşatır. Kimin gayesi dünya olursa, Allah fakirliği onun iki gözünün arasına yerleştirir ve maişetini sağladığı şeyleri darmadağın yapar. Dünyadan da ona sadece kendisi için yazılan gelir. Gayesi âhiret olan kişiye, Allah gönül zenginliği verir, işlerini toparlar, fakirliği iki gözünün arasından çekip alır. İstemediği halde dünya kendisine gelir."*

İbn Mâce, bu hadisin bir kısmını rivayet etmiştir.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٧٨١٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن النَّضْرِ الأَزْدِيُّ، قَالَ: نا يَزِيدُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَغْنِيُّ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بن بِشْرٍ، قَالَ: سَمِعْتُ حُنَيْدَ بن الْعَلاءِ بن أَبِي دَهْرَةَ يَذْكُرُ، عَنْ مُحَمَّدِ بن سَعِيدٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَفَرَّغُوا مِنْ هُمُومِ الدُّنْيَا مَا اسْتَطَعْتُمْ، فَإِنَّهُ مَنْ كَانَتِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّهِ أَفْشَى اللَّهُ ضَيْعَتَهُ، وَجَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ، وَمَنْ كَانَتِ الآخِرَةُ أَكْبَرَ هَمِّهِ جَمَعَ اللَّهُ لَهُ أُمُورَهُ، وَجَعَلَ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ، وَمَا أَقْبَلَ عَبْدٌ بِقَلْبِهِ إِلَى اللَّهِ إِلا جَعَلَ اللَّهُ قُلُوبَ الْمُؤْمِنِينَ تَفِدُ إِلَيْهِ بِالْوُدِّ وَالرَّحْمَةِ، وَكَانَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِكُلِّ خَيْرٍ أَسْرَعَ".

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه محمد بن سعيد بن حسان المصلوب وهو كذاب

17816- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Gücünüz yettiğince dünyayı istemekten uzak durunuz. Kimin en büyük arzusu dünya olursa maişetini sağladığı şeyleri darmadağın yapar ve fakirliği iki gözünün arasına yerleştirir. En büyük arzusu âhiret olanın ise, Allah işlerini toparlar ve ona gönül zenginliği verir. Allah, kendisine kalbiyle yönelen kula, müminlerin kalplerinin dostluk ve rahmetle yaklaşmasını sağlar ve yaptığı her hayra, daha hızlı bir şekilde karşılık verir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Saîd b. Hassân el-Maslûb hadis uyduran biridir.[1]

١٧٨١٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن سَعِيدٍ الرَّازِيُّ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن مُحَمَّدٍ الطَّنَافِسِيُّ، حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بن وَرْدَانَ الْعَطَّارُ، حَدَّثَنَا أَبُو حَمْزَةَ الثُّمَالِيُّ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسْجِدِ الْخَيْفِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَذَكَرَهُ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ، ثُمَّ قَالَ: مَنْ كَانَتِ الآخِرَةُ هَمَّهُ، جَمَعَ اللَّهُ لَهُ شَمْلَهُ، وَجَعَلَ غِنَاهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ، وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ، وَمَنْ كَانَتِ الدُّنْيَا هَمَّهُ، فَرَّقَ اللَّهُ شَمْلَهُ، وَجَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ، وَلَمْ يُؤْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلا مَا كُتِبَ.

رواه الطبراني وفيه أبو حمزة الثمالي وهو ضعيف

17817- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Hayf mescidinde bize bir hutbe vererek şöyle dedi: *"Kimin gayesi âhiret olursa, Allah, zenginliği onun iki gözünün arasına yerleştirir. İstemediği halde dünya kendisine gelir. Gayesi sadece dünya olan kişinin ise, maişetini sağladığı şeyleri darmadağın yapar ve fakirliği iki gözünün arasına yerleştirir. Dünyadan da sadece kendisi için yazılanı verir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Hamza es-Sümâlî zayıftır.

١٧٨١٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَبُو تَوْبَةَ ، قَالَ : نا يَزِيدُ بْنُ رَبِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَشْعَثِ الصَّنْعَانِيِّ ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ : ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَصْبَحَ وَهَمُّهُ الدُّنْيَا ، فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ ، وَمَنْ لَمْ يَهْتَمَّ بِالْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ ، وَمَنْ أَعْطَى الذُّلَّ مِنْ نَفْسِهِ طَائِعًا غَيْرَ مُكْرَهٍ ، فَلَيْسَ مِنَّا.

رواه الطبراني وفيه يزيد بن ربيعة الرحبي وهو متروك

17818- Ebû Zer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, gayesi dünya olarak sabahlarsa, onun Allah katında hiçbir değeri kalmaz. Müslümanların dertleriyle dertlenmeyen onlardan değildir. Kim, kimsenin zorlaması olmadan kendi rızasıyla (dünyayı elde etmek için) zillete düşerse bizden değildir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yezîd b. Rabî'a er-Rahbî metrûktur.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (5157) ve Ebû Nuaym, *Hilye*'sinde (1/227) rivayet etti ve şöyle dedi: "Cüneyd b. el-Alâ, bu hadisi Muhammed b. Saîd'den rivayette tek kalmıştır." Cüneyd hakkında ihtilaf vardır. *S. ed-Daîfe*'ye (1018) bakınız.

١٧٨١٩ - حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْفَزَارِيُّ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ ، حَدَّثَنَا وَهْبُ اللَّهِ بْنُ رَاشِدٍ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ أَصْبَحَ حَزِينًا عَلَى الدُّنْيَا أَصْبَحَ سَاخِطًا عَلَى رَبِّهِ ، وَمَنْ أَصْبَحَ يَشْكُو مُصِيبَةً نَزَلَتْ بِهِ ، فَإِنَّمَا يَشْكُو اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ، وَمَنْ تَضَعْضَعَ لِغَنِيٍّ لِيَنَالَ مِمَّا فِي يَدَيْهِ أَسْخَطَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ ، وَمَنْ أُعْطِيَ الْقُرْآنَ وَدَخَلَ النَّارَ أَبْعَدَهُ اللَّهُ.

رواه الطبراني في الصغير وفيه وهب بن راشد البصري صاحب ثابت وهو متروك

17819- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, dünya için üzülmüş olarak sabahlarsa, Rabbine kızmış olarak sabahlamış olur. Kim, kendisine isabet eden bir musibetten şikâyet ederek sabahlarsa, o kişi Allah'ı şikâyet ediyor demektir. Kim, bir zenginden bir şey elde etmek için ona boyun eğip küçülürse, Allah'ı kızdırmış olur. Kime Kur'an verildiği halde Cehenneme girerse, Allah onu (rahmetinden) uzaklaştırsın."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Sâbit'in dostu, Vehb b. Râşid el-Basrî metrûktur.[2]

١٧٨٢٠ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ الْفَرَجِ ، نا إِسْمَاعِيلُ ، نا فُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَضَى نَهْمَتَهُ فِي الدُّنْيَا حِيلَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ شَهْوَتِهِ فِي الآخِرَةِ ، وَمَنْ مَدَّ عَيْنَهُ إِلَى زِينَةِ الْمُتْرَفِينَ كَانَ مَهِينًا فِي مَلَكُوتِ الدُّنْيَا ، وَمَنْ صَبَرَ عَلَى الْقُوتِ الشَّدِيدِ صَبْرًا جَمِيلا أَسْكَنَهُ اللَّهُ مِنَ الْفِرْدَوْسِ حَيْثُ شَاءَ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه إسماعيل بن عمرو البجلي وثقه ابن حبان وضعفه الجمهور وبقية رجاله رجال الصحيح

17820- Berâ b. Âzib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünyada iken hırslarının peşinden giden kişinin, kıyamet gününde arzu ettikleri ile arasına engel konulur. Varlıklı olan kişilerin süslerinde (mallarında) gözü kalan kişi, dünya semasında bulunanlar*

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (726) rivayet etti ve: "Bu hadis sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Yezîd b. Rabîa bunu rivayette tek kalmıştır" dedi.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (726) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Sâbit el-Bünânî'den sadece Vehb b. Râşid el-Basrî rivayet etmiştir. O da salihlerden olan birisiydi." Taberânî'nin hocası İsâ b. Süleymân el-Fezârî hakkında bilgi yoktur.

tarafından aşağılanır. Şiddetli açlığa en güzeliyle sabreden kişiyi ise Yüce Allah, Cennetteki Firdevs bahçelerinden istediği yere yerleştirir."

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Amr el-Becelî'yi, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٨٢١ - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ، قَالَ: نا أَبُو بِشْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْحَضْرَمِيُّ، قَالَ: نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو يَحْيَى التَّيْمِيُّ، عَنْ أَبِي أُسَامَةَ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ، الَّذِي إِنَّمَا هِمَّتُهُ دِينَارٌ أَوْ دِرْهَمٌ، يُصِيبُهُ، فَيَأْخُذُهُ

قلت : هو في الصحيح باختصار رواه الطبراني في الأوسط وفيه إسماعيل بن إبراهيم أبو يحيى التيمي وهو ضعيف

17821- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dinarın ve dirhemin kölesi olup, tek derdi dinar ve dirhemi elde etmek olan kişi, helak oldu."*

★Bu hadis *Sahîh*'te muhtasar olarak yer almıştır.

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden, Ebû Yahyâ et-Teymî İsmâîl b. İbrâhîm zayıftır.

١٧٨٢٢ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ الضَّبِّيُّ ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الشَّامِيُّ ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ أَسْبَاطٍ ، عَنْ مُحِلِّ بْنِ خَلِيفَةَ الضَّبِّيِّ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ ، عَنْ عَلْقَمَةَ ، وَالأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَخَطَ رِزْقَهُ وَبَثَّ شَكْوَاهُ وَلَمْ يَصْبِرْ ، لَمْ يَصْعَدْ لَهُ إِلَى اللَّهِ عَمَلٌ ، وَلَقِيَ اللَّهَ . وَهُوَ غَضْبَانُ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عثمان بن عبد الله الشامي الأموي وهو ضعيف جدا

17822- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim kendisine verilen rızkı için kızıp da, herkese sızlanırsa, onun hiçbir ameli Allah'a ulaşmaz ve Allah'ın huzuruna, O kendisine öfkeli bir şekilde çıkar."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Osmân b. Abdillah eş-Şâmî el-Umevî çok zayıftır.

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (1071) rivayet etti ve: "İsmâîl b. Amr, bu hadisi rivayette tek kalmıştır. Bu hadis, Berâ'dan sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir" dedi.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الطَّمَعِ

Tamahkârlık

١٧٨٢٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ ، نَا إِسْحَاقُ بْنُ الضَّيْفِ ، نَا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي نُوَيْرَةَ ، ثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حُمَيْدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِيَّاكُمْ وَالطَّمَعَ ، فَإِنَّهُ هُوَ الْفَقْرُ الْحَاضِرُ ، وَإِيَّاكُمْ وَمَا يُعْتَذَرُ مِنْهُ " .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن أبي حميد وهو مجمع على ضعفه

17923- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Tamahtan sakınınız. Çünkü tamah, fakirliğin ta kendisidir. Özür dileyeceğiniz şeyleri yapmaktan da sakınınız."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Humeyd'in zayıflığı konusunda icma vardır.

١٧٨٢٤ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بن إِسْحَاقَ بن زَبْرَقٍ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، ح وَحَدَّثَنَا عُمَارَةُ بن وَثِيمَةَ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ بن زَبْرَقٍ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن الْحَارِثِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن سَالِمٍ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن جَابِرٍ، أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بن جُبَيْرِ بن نُفَيْرٍ، حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَاهُ، حَدَّثَهُمْ، أَنَّ عَوْفَ بن مَالِكٍ الأَشْجَعِيَّ، خَرَجَ إِلَى النَّاسِ، فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكُمْ"أَنْ تَتَعَوَّذُوا مِنْ ثَلاثٍ: مِنْ طَمَعٍ حَيْثُ لا طَمَعَ، وَمِنْ طَمَعٍ يَرُدُّ إِلَى طَبَعٍ، وَمِنْ طَمَعٍ إِلَى غَيْرِ مَطْمَعٍ".

رواه الطبراني بأسانيد ورجال أحدها ثقات وفي بعضهم خلاف قلت : وقد تقدمت أحاديث في الاستعاذة من الطمع وغيره في آخر الأذكار وأواخر الأدعية في باب الاستعاذة

17824- Cubeyr b. Nufeyr, Avf b. Mâlik'in halkın karşısına çıkıp şöyle dediğini nakleder: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), arzu edilecek şeylerin olmadığı zamanda duyulan arzudan, insanı kötülüğe düşürecek derecede alışkanlık haline gelen tutkudan ve arzulanmayacak şeyleri arzulamaktan, Allah'a sığınmanızı emretti."

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Birinin ravileri güvenilirdir. Bazılarında ihtilaf vardır.[1]

[1] Mükerrer hadis: 17180.

بَابٌ فِيمَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا

Dünyayı Sevenler

١٧٨٢٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْهَاشِمِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ يَعْنِي ابْنَ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضَرَّ بِآخِرَتِهِ وَمَنْ أَحَبَّ آخِرَتَهُ أَضَرَّ بِدُنْيَاهُ فَآثِرُوا مَا يَبْقَى عَلَى مَا يَفْنَى .

رواه أحمد والبزار والطبراني ورجالهم ثقات

17825- Ebû Mûsâ el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim dünyayı severse, âhiretine zarar verir. Kim âhiretini severse, dünyasına zarar vermiş olur. Siz bâkî olanı fânî olana tercih ediniz."*

★Ahmed, Bezzâr (ve Taberânî) rivayet ettiler. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٨٢٦ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ الْحَضْرَمِيِّ أَنَّ أَبَا مَالِكٍ الأَشْعَرِيَّ لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ قَالَ يَا سَامِعَ الأَشْعَرِيِّينَ لِيُبَلِّغِ الشَّاهِدُ مِنْكُمُ الْغَائِبَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ حُلْوَةُ الدُّنْيَا مُرَّةُ الآخِرَةِ وَمُرَّةُ الدُّنْيَا حُلْوَةُ الآخِرَةِ.

رواه أحمد والطبراني ورجاله ثقات

17826- Şureyh b. Ubeyd el-Hadramî bildiriyor: Ebû Mâlik el-Eş'arî'nin ölüm anı geldiği zaman şöyle dedi: "Ey Eş'arilerden beni duyanlar! Buradakiler olmayanlara haber versin; ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Dünyanın tatlısı, âhiretin acısıdır. Dünyanın acısı ise âhiretin tatlısıdır."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravileri güvenilirdir. [2]

١٧٨٢٧ – حَدَّثَنَا جَبْرُونَ بن عِيسَى الْمُقْرِئُ بِمِصْرَ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن سُلَيْمَانَ الْحَفَرِيُّ الْمُقْرِئُ، حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بن عِيَاضٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ حَبِيبِ بن أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن

---

[1] Ahmed (4/412), İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (709) ve Kudâ'î *Müsned eş-Şihâb*'da (418) rivayet ettiler. İsnâdlarında kopukluk vardır. Muttalib b. Abdillah el-Mahzûmî, Ebû Mûsâ'ya yetişememiştir.

[2] Ahmed (5/342) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3439) rivayet etti.

مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:مَنْ أُشْرِبَ قَلْبُهُ حُبَّ الدُّنْيَا الْتَاطَ مِنْهَا بِثَلاثٍ: شَقَاءٍ لا يَنْفَدُ عَنَاهُ، وَحِرْصٍ لا يَبْلُغُ غِنَاهُ، وَأَمَلٍ لا يَبْلُغُ مُنْتَهَاهُ، فَالدُّنْيَا طَالِبَةٌ وَمَطْلُوبَةٌ، فَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا طَلَبَتْهُ الآخِرَةُ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمَوْتُ فَيَأْخُذَهُ، وَمَنْ طَلَبَ الآخِرَةَ طَلَبَتْهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَوْفِيَ مِنْهَا رِزْقَهُ.

رواه الطبراني عن شيخه جبرون بن عيسى المغربي عن يحيى بن سليمان الحفري عن فضيل بن عياض و لم أعرف جبرون وأما يحيى فقد ذكر الذهبي في الميزان في آخر ترجمة يحيى بن سليمان الجعفي فقال : فأما سميه يحيى بن سليمان الحفري فما علمت به بأسا ثم ذكر بعده يحيى بن سليمان القرشي قال أبو نعيم : فيه مقال وذكره ابن الجوزي فإن كانا اثنين فالحفري ثقة والحديث صحيح على شرط الخطبة والله أعلم وبقية رجاله رجال الصحيح

17827- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kimin kalbi dünya sevgisiyle dolarsa şu üç şeyden kurtulamaz: Yakasını bırakmayan şekavet, kendisini zenginliğe kavuşturamayacak hırs ve sonu olmayan emel. Dünya, isteyen ve istenendir. Kim dünyayı isterse, ölüm gelip onu alıncaya kadar, âhiret kendisini ister. Kim âhireti isterse, dünya kendisine yazılan rızkı tamamlayana kadar onu ister."*

★Taberânî, hocası Cabrûn b. İsâ el-Mağribî kanalıyla, Yahyâ b. Süleymân el-Hafarî'den, o da Fudayl b. İyâd'dan rivayet etti. Cabrûn'u tanımıyorum. Yahyâ'ya gelince ise Zehebî, *Mîzân*'da, Yahyâ b. Süleymân el-Hafarî'nin biyografisinin sonlarında: "Yahyâ b. Süleymân el-Hafarî olarak anılan kişi hakkında herhangi bir sakınca görmedim" demiş ve ondan sonra da Yahyâ b. Süleymân el-Kuraşî'yi zikretmiştir. Ebû Nuaym ise der ki: "Hakkında menfi görüş vardır." İbnu'l-Cevzî de onu zikretmiştir. Şayet bunlar aynı kişi ise güvenilir birisidir ve hadis de Buhâri ve Müslim'in şartına göre sahihtir. Doğrusunu Allah bilir. Diğer raviler ise *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٨٢٨ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ أَبِي قَيْسٍ الأَوْدِيِّ، عَنْ هُزَيْلِ بن شُرَحْبِيلَ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: "مَنْ أَرَادَ الآخِرَةَ أَضَرَّ بِالدُّنْيَا، وَمَنْ أَرَادَ الدُّنْيَا أَضَرَّ بِالآخِرَةِ، وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَضُرُّوا بِالْفَانِي لِلْبَاقِي، وَقَالَ: إِنَّكُمْ فِي زَمَانٍ كَثِيرٌ عُلَمَاؤُهُ قَلِيلٌ خُطَبَاؤُهُ، وَكَثِيرٌ مُعْطُوهُ قَلِيلٌ سُؤَّالُهُ، فَأَطِيلُوا الصَّلاةَ وَاقْصُرُوا الْخُطْبَةَ، وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا، وَإِنَّ مِنْ بَعْدِكُمْ زَمَانًا كَثِيرٌ خُطَبَاؤُهُ كَثِيرٌ وَعُلَمَاؤُهُ قَلِيلٌ يُؤَخِّرُونَ الصَّلاةَ صَلاةَ الْعِشَاءِ إِلَى شَرْقِ الْمَوْتَى فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَلْيُصَلِّ الصَّلاةَ لِوَقْتِهَا، وَلْيَجْعَلْهَا مَعَهُمْ تَطَوُّعًا، إِنَّكُمْ فِي زَمَانٍ يُغْبَطُ الرَّجُلُ فِيهِ عَلَى كَثْرَةِ مَالِهِ وَكَثْرَةِ عِيَالِهِ، وَسَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ يُغْبَطُ الرَّجُلُ فِيهِ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10328) rivayet etti. Hocası Cabrûn hakkında İbn Hacer şöyle der: "Hadiste zayıftır." Daha önce geçen 9067. hadise bakınız.

عَلَى قِلَّةِ عِيَالِهِ وَخِفَّةِ حَادِّهِ، مَا أَدَعُ بَعْدِي فِي أَهْلِي أَحَبَّ إِلَيَّ مَوْتًا مِنْهُمْ، وَلا أَهْلَ بَيْتٍ مِنَ الْجِعْلانِ، وَإِنِّي لأُحِبُّهُمْ كَمَا يُحِبُّونَ أَهْلِيكُمْ.

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير قيس

17828- Huzeyl b. Şurahbîl, Abdullah b. Mes'ûd'un şöyle dediğini nakleder: " Kim âhireti isterse, dünyaya zarar verir; kim dünyayı isterse, âhiretine zarar verir. Bâki için, fâni olana zarar vermelerini tavsiye ederim."

İbn Mes'ûd yine şöyle dedi: "Siz, âlimlerin çok, hatiplerin az, (ilmi) verenin çok, isteyenin az olduğu bir zamandasınız. Namazları uzatınız ve hutbeyi kısa tutunuz. (Bazı) anlatımda büyüleyici bir özellik vardır. Sizden sonra öyle bir zaman gelecek ki; hatipleri çok, âlimleri az, (ilmi) isteyenleri çok, ama onu verenler az olacaktır."

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinin, Kays dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابٌ فِيْ حُبِّ الْمَالِ وَالْشَّرَفِ

Mal ve Makam Sevgisi

١٧٨٢٩ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ زَنْجَوَيْهِ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الرَّبِيعِ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، عَنْ أَبِي مُرَّةَ مَوْلَى عُقَيْلٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا ذِئْبَانِ ضَارِيَانِ جَائِعَانِ فِي غَنَمٍ افْتَرَقَتْ ، أَحَدُهُمَا فِي أَوَّلِهَا وَالآخَرُ فِي آخِرِهَا ، بِأَسْرَعَ فَسَادًا مِنِ امْرِئٍ فِي دِينِهِ ، يُحِبُّ شَرَفَ الدُّنْيَا وَمَالَهَا " .

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن عبد الملك زنجويه وعبد الله بن محمد بن عقيل وقد وثقا

17829- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Aç olan iki kurdun dağılmış olan koyunların, biri önüne biri arkasına geçerek verdiği zarar, makam ve mal peşinden koşan Müslümanın dinine vereceği zarardan daha çok değildir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Güvenilir raviler olan Muhammed b. Abdilmelik Zenceveyh ve Abdullah b. Muhammed b. Ukayl dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٨٣٠ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالا : نا قُطْبَةُ بْنُ الْعَلاءِ بْنِ الْمِنْهَالِ ، نا سُفْيَانُ , يَعْنِي : الثَّوْرِيَّ , عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8756) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (6449) rivayet etti.

وَسَلَّمَ : " مَا ذِئْبَانِ ضَارِيَانِ فِي حَظِيرَةٍ يَأْكُلاَنِ وَيُفْسِدَانِ بِأَضَرَّ فِيهَا مِنْ حُبِّ الشَّرَفِ وَحُبِّ الْمَالِ فِي دِينِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ " .

رواه البزار وفيه قطبة بن العلاء وقد وثق وبقية رجاله ثقات

17830- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İki kurdun bir hayvan ağılına girip de hayvanlardan yiyip onları murdar ederek verdikleri zarar, makam ve mal peşinden koşan Müslümanın kendi dinine vereceği zarardan daha çok değildir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Kutbe b. el-Alâ güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٨٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ الْعُمَرِيُّ ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ بَانَكَ ، عَنْ أَبِي الْحُوَيْرِثِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا ذِئْبَانِ ضَارِيَانِ فِي زَرِيبَةِ غَنَمٍ بِأَسْرَعَ فِيهَا فَسَادًا مِنْ طَلَبِ الْمَالِ ، وَطَلَبِ الشَّرَفِ فِي دِينِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه خالد بن يزيد العمري وهو كذاب

17831- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İki kurdun bir hayvan ağılına girerek verdikleri zarar, makam ve mal peşinden koşan Müslümanın kendi dinine vereceği zarardan daha çok değildir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. Yezîd el-Umarî hadis uydurmakla suçlanmıştır.

١٧٨٣٢ - حدثنا مُوسَى بن هَارُونَ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بن زُرَارَةَ الْحَدَثِيُّ، حَدَّثَنَا عِيسَى بن يُونُسَ، عَنْ سَعِيدِ بن عُمَيْرٍ الْبَغَوِيِّ، عَنْ عَاصِمِ بن أَبِي الْبَدَّاحِ بن عَاصِمِ بن عَدِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ عَاصِمِ بن عَدِيٍّ، قَالَ: اشْتَرَيْتُ

[1] Bezzâr (3608), Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (944) ve Kudâ'î *Müsned eş-Şihâb*'ında (814) rivayet etti. Tirmizî, *Sünen*'inde buna benzer bir rivayette bulundu (7/47- *Tuhfetu'l-Ahfazî*) Tirmizî senedinin sahih olmadığını söyledi.

Bu bölümün **zevaid**indendir:

Usâme b. Zeyd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İki kurdun bir koyun ağılına girip de hayvanlardan yiyerek verdikleri zarar, makam ve mal peşinden koşan Müslümanın kendi dinine vereceği zarardan daha çok değildir."*

Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (943) zayıf isnâdla rivayet etti. Hadis, benzer rivayetlerin olması dolayısıyla hasendir.

أَنَا وَأَخِي مِائَةَ سَهْمٍ مِنْ سِهَامِ خَيْبَرَ، فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: يَا عَاصِمُ، مَا ذِئْبَانِ عَادِيَانِ أَصَابَا غَنَمًا أَضَاعَهَا رَبُّهَا بِأَفْسَدَ لَهَا مِنْ حُبِّ الْمَرْءِ الْمَالَ وَالشَّرَفَ لِدِينِهِ".

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن.

17832- Âsım b. Adiy der ki: Ben ve kardeşim, Hayber sehimlerinden yüz sehim aldık. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bundan haberi olunca şöyle buyurdu: *"Kaybolan koyun (sürüsüne) saldıran iki kurdun verdiği zarar, makam ve mal peşinden koşan Müslümanın kendi dinine vereceği zarardan daha çok değildir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı hasendir.

١٧٨٣٣ - حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن عَمْرٍو، حَدَّثَنَا آدَمُ بن أَبِي إِيَاسٍ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن سُلَيْمَانَ، قَالا: حَدَّثَنَا عِيسَى بن مَيْمُونٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بن كَعْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا ذِئْبَانِ ضَارِيَانِ بَاتَا فِي غَنَمٍ بِأَفْسَدَ لَهَا مِنْ حُبِّ ابْنِ آدَمَ الشَّرَفَ وَالْمَالَ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عيسى بن ميمون وهو ضعيف وقد وثق

17833- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Koyun sürüsünün içinde geceleyen iki kurdun verdiği zarar, makam ve mal sevgisinin insanoğluna vereceği zarardan daha çok değildir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İsâ b. Meymûn zayıftır ama güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır.[1]

١٧٨٣٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ، قَالَ: نا إِبْرَاهِيمُ بن مُحَمَّدِ بن عَرْعَرَةَ، قَالَ: نا عَبْدُ الْمَلِكِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الذِّمَارِيُّ، قَالَ: نا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ أَبِي الْجَحَّافِ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا ذِئْبَانِ ضَارِيَانِ جَائِعَانِ، بَاتَا فِي زَرِيبَةِ غَنَمٍ أَغْفَلَهَا أَهْلُهَا، يَفْتَرِسَانِ وَيَأْكُلانِ بِأَسْرَعَ فِيهَا فَسَادًا مِنْ حُبِّ الْمَالِ وَالشَّرَفِ فِي دِينِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ".

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده جيد

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (755), *M. el-Kebîr*'inde (10778) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, İbn Abbâs'tan sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. İsâ b. Meymûn, bu hadisi rivayette tek kalmıştır."

17834- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Aç olan iki kurdun, sahiplerinin kendilerinden gafil olduğu koyun ağılında geceleyip onları avlaması, makam ve mal peşinden koşan Müslümanın kendi dinine vereceği zarardan daha çok değildir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْمُتَنَعِّمِيْنَ وَالْمُتَنَطِّعِيْنَ

Nimetlere Düşkünlük ve (Aşırı Giderek) İsraf Edenler

١٧٨٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ وَيُونُسُ قَالَا حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنِ السَّرِيِّ بْنِ يَنْعُمَ عَنْ مَرِيحِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا بَعَثَ بِهِ إِلَى الْيَمَنِ قَالَ إِيَّاكَ وَالتَّنَعُّمَ فَإِنَّ عِبَادَ اللهِ لَيْسُوا بِالْمُتَنَعِّمِينَ.

رواه أحمد ورجاله ثقات

17835- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisini Yemen'e gönderdiği zaman: *"Aşırı bolluktan uzak dur. Allah'ın (halis) kulları, aşırı bollukta olan kişiler değildir"* dediğini bildiriyor.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٧٨٣٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ حَفْصٍ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرَ، قَالَ : نا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ عُبَيْدٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَيَكُونُ رِجَالٌ مِنْ أُمَّتِي يَأْكُلُونَ أَلْوَانَ الطَّعَامِ، وَيَشْرَبُونَ أَلْوَانَ الشَّرَابِ، وَيَلْبَسُونَ أَلْوَانَ الثِّيَابِ، يَتَشَدَّقُونَ فِي الْكَلامِ، أُولَئِكَ شِرَارُ أُمَّتِي.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط من طريقين في أحدهما جميع بن أيوب وهو متروك وفي الأخرى أبو بكر بن أبي مريم وهو مختلط

17836- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetimden, çeşit çeşit yemekleri yiyen, çeşit çeşit içecekleri içen, çeşit çeşit giyecekleri giyen ve avurtlarını şişirerek konuşan kişiler olacaktır. Bunlar, ümmetimin en şerlileridir."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (776) ve *M. es-Sağîr*'inde (945) rivayet etti.

[2] Ahmed (5/243,244) rivayet etti. Bakiyye b. el-Velîd, müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında iki kanalla rivayet etti. Birinde, Cümey' b. Eyyûb vardır ve metrûktur. Diğerinde yer alan Ebû Bekr b. Ebî Meryem'in âhir ömründe ezberi bozulmuştur.[1]

١٧٨٣٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُعْتَمِرٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زِيَادٍ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ رَاشِدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ شِرَارَ أُمَّتِي الَّذِينَ غُذُّوا بِالنَّعِيمِ ، وَنَبَتَتْ عَلَيْهِ أَجْسَامُهُمْ .

رواه البزار وفيه عبد الرحمن بن زياد بن أنعم وقد وثق والجمهور على تضعيفه وبقية رجاله ثقات

17837- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetimin en kötüleri; nimetlere dalıp vücutları nimetlerle dolup taşan kişilerdir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Ziyâd b. En'um bazıları tarafından güvenilir bulunmuştur. Çoğunluk ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٧٨٣٨ - حَدَّثَنَا حبرونُ بن عِيسَى الْمُقْرِئُ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن سُلَيْمَانَ الْحَفْرِيُّ الْقُرَشِيُّ، حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بن عِيَاضٍ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:إِنَّ أَهْلَ الشِّبَعِ فِي الدُّنْيَا هُمْ أَهْلُ الْجُوعِ فِي الآخِرَةِ غَدًا.

رواه الطبراني وفيه يحيى بن سليمان الحفري وقد تقدم الكلام عليه في أول هذه الورقة وبقية رجاله ثقات

17838- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünyada doyanlar, yarın kıyamet günü aç kalacak kişilerdir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Süleymân el-Hafarî hakkında biraz önce bilgi verilmişti. Diğer ravileri güvenilirdir.[3]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr* (7512, 7513) ve *M. el-Evsat*'ında (3272) rivayet etti. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1891) bakınız.

2 Bezzâr (3616) rivayet etti ve dedi ki: "Umâra b. Râşid'den, sadece Abdurrahmân b. Ziyâd'ın rivayette bulunduğunu biliyoruz. Abdurrahmân ise akıllı biriydi; ama meçhul hadis şeyhlerinden münker olan hadisler rivayet etmiştir. Bu sebeple kendi hadisi de zayıf olmuştur. Bu da o münker rivayetlerden biridir ve ondan başkası bunu rivayet etmemiştir."

3 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11693) rivayet etti. Daha önce geçen 17827. hadise bakınız.

١٧٨٣٩ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ ، عَنْ مِسْعَرٍ ، قَالَ : أَخْرَجَ إِلَيَّ مَعْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ كِتَابًا ، وَحَلَفَ عَلَيْهِ أَنَّهُ خَطُّ أَبِيهِ ، فَإِذَا فِيهِ ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " وَالَّذِي لا إِلَهَ غَيْرُهُ ، مَا رَأَيْتُ أَحَدًا كَانَ أَشَدَّ عَلَى الْمُتَنَطِّعِينَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلا رَأَيْتُ أَحَدًا أَشَدَّ عَلَيْهِمْ بَعْدَهُ مِنْ أَبِي بَكْرٍ ، وَإِنِّي لأَظُنُّ عُمَرَ كَانَ أَشَدَّ أَهْلِ الأَرْضِ خَوْفًا عَلَيْهِمْ ، أَوْ لَهُمْ .

رواه أبو يعلى والطبراني ورجالهما ثقات

17839- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Kendisinden başka ilah olmayana yemin ederim ki; (yemesinde/ içmesinde/ yaşamında) aşırı gidenlere karşı Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) daha şiddetlisini görmedim. Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra da, onlara Ebû Bekr'den daha şiddetlisini görmedim. Zannedersem, Ömer de onlara karşı yeryüzü halkının en katı tutumlusuydu."

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet ettiler. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٨٤٠ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بن الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن سَعِيدٍ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بن عَتِيقٍ، عَنْ طَلْقِ بن حَبِيبٍ، عَنِ الأَحْنَفِ بن قَيْسٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:أَلا هَلَكَ الْمُتَنَطِّعُونَ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17840- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Aşırı gidenler, helak olmuştur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

بَابٌ فِيْ حَسَبِ الْإِنْسَانِ وَكَرَمِهِ

İnsanın Değeri ve Saygınlığı

١٧٨٤١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ يَعْنِى ابْنَ خَالِدٍ عَنِ الْعَلاَءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ كَرَمُ الرَّجُلِ دِينُهُ وَمُرُوءَتُهُ عَقْلُهُ وَحَسَبُهُ خُلُقُهُ.

---

[1] Ebû Ya'lâ (5022) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10367) muhtasar olarak rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10368), Ahmed (3655), Ebû Ya'lâ (5004), Müslim, *Sahîh*'inde (2670) ve Ebû Dâvûd (4584, 4608) rivayet etti.

رواه أحمد والطبراني في الأوسط والبزار ولفظه : " حسب المرء ماله وكرمه تقواه " . وقال : " الحسب المال والكرم التقوى "

17841- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişinin izzeti dininde, kişiliği aklında, saygınlığı ise ahlâkındadır."*

★Ahmed ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet ettiler. Bezzâr ise şu lafızla rivayet etti: *"Kişiye saygınlık kazandıran malı, izzet kazandıran ise takvasıdır."* Yine şöyle dedi: *"Saygınlık mal, izzet ise takva (ile kazanılır.)"*[1]

بَابُ النَّهْيِ عَنِ التَّبَقُّرِ

(Dünyalığı) Çoğaltmanın Yasaklanması

١٧٨٤٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ طَيِّئٍ عَنْ عَبْدِ اللهِ قَالَ نَهَانَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ التَّبَقُّرِ فِي الأَهْلِ وَالْمَالِ. فَقَالَ أَبُو حَمْزَةَ وَكَانَ جَالِساً عِنْدَهُ نَعَمْ حَدَّثَنِي أَخْرَمُ الطَّائِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَقَالَ عَبْدُ اللهِ فَكَيْفَ بِأَهْلٍ بِرَاذَانَ وَأَهْلٍ بِالْمَدِينَةِ وَأَهْلٍ كَذَا وَأَهْلٍ كَذَا. قَالَ شُعْبَةُ فَقُلْتُ لأَبِي التَّيَّاحِ مَا التَّبَقُّرُ فَقَالَ الْكَثْرَةُ.

رواه أحمد بأسانيد وفيها رجل لم يسم

17842- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize, aile ve malı çoğaltmak için didinmeyi (tebakkur'u) yasakladı."

Ravinin meclis arkadaşı Ebû Hamza dedi ki: "Evet! Ahrem et-Tâî, babasından, o da bu sözü Abdullah b. Mes'ûd kanalıyla Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) nakletti ve Abdullah'ın şöyle dediğini söyledi: "Râzân'da bir ailesi, Medine'de bir ailesi, falan yerde bir ailesi olanın durumu ne olacak?" Şu'be der ki: "Ebu't-Teyyâh'a: "Tebakkur nedir?" diye sorduğumda: "Çoğaltmak" dedi.

★Ahmed değişik isnâdlarla rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen vardır.[2]

---

[1] Ahmed (2/365) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (483) rivayet etti. İkisinde de Hâlid ez-Zencî vardır ve zayıftır. Bezzâr (3607) rivayet etti. Ravilerden Taâm sahibi Ma'dî b. Süleymân vardır. Ebû Zür'a onun hakkında: "Hadisleri zayıftır" demiştir. Nesâî de onu zayıf bulmuş, Ebû Hâtim ise şeyh (bilinen bir hadis ravisi) olduğunu söylemiştir.

[2] Ahmed (4181, 4184, 4185) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10493) rivayet etti.

١٧٨٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ قَالَ دَخَلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَقَالَ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ إِنِّي أَخْشَى أَنْ أَكُونَ قَدْ هَلَكْتُ إِنِّي مِنْ أَكْثَرِ قُرَيْشٍ مَالاً بِعْتُ أَرْضاً لِي بِأَرْبَعِينَ أَلْفَ دِينَارٍ. فَقَالَتْ أَنْفِقْ يَا بُنَيَّ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ مِنْ أَصْحَابِي مَنْ لاَ يَرَانِي بَعْدَ أَنْ أُفَارِقَهُ ". فَأَتَيْتُ عُمَرَ فَأَخْبَرْتُهُ فَأَتَاهَا فَقَالَ بِاللَّهِ أَنَا مِنْهُمْ قَالَتْ اللَّهُمَّ لاَ وَلَنْ أُبَرِّئَ أَحَداً بَعْدَكَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح وله طرق تقدمت

17843- Şakîk anlatıyor: Abdurrahmân b. Avf, Ümmü Seleme'nin yanına girip şöyle dedi: "Ey Müminlerin annesi! Helak olmaktan korkuyorum. Ben Kureyş'in en fazla mala sahib olan kişisiyim. Bana ait olan bir tarlayı kırk bin dinara sattım." Ümmü Seleme: "Evladım! İnfak et" dedi —ve devamla yukarıdaki hadisi aktardı—.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bu hadisin daha önce geçen başka kanalları vardır.

بَابٌ فِيْ مَالِ الْإِنْسَانِ وَعَمَلِهِ وَأَهْلِهِ

İnsanın Malı, Ameli ve Ailesi

١٧٨٤٤ - عن النعمان بن بشير عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : ما من عبد ولا أمة إلا وله ثلاثة أخلاء : فخليل يقول : أنا معك فخذ ما شئت ودع ما شئت فذلك ماله . وخليل يقول : أنا معك فَإِذَا أَتَيْتَ بَابَ الْمَلِكِ تَرَكْتُكَ وَرَجَعْتُ فَذَلِكَ أَهْلُهُ وَحَشَمُهُ، وَخَلِيلٌ يَقُولُ: أَنَا مَعَكَ حَيْثُ دَخَلْتَ وَحَيْثُ خَرَجْتَ فَذَاكَ عِلْمُهُ

رواه الطبراني في الكبير وفي الأوسط ولفظه : قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَثَلُ الرَّجُلِ وَمَثَلُ الْمَوْتِ كَمَثَلِ رَجُلٍ لَهُ ثَلاثَةُ أَخِلاءَ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ هَذَا مَالِي فَخُذْ مِنْهُ مَا شِئْتَ، وَأَعْطِ مَا شِئْتَ، وَدَعْ مَا شِئْتَ. وَقَالَ الآخَرُ: أَنَا مَعَكَ أَخْدُمُكَ، فَإِذَا مِتَّ تَرَكْتُكَ. وَقَالَ الآخَرُ: أَنَا مَعَكَ أَدْخُلُ مَعَكَ وَأَخْرُجُ مَعَكَ، إِنْ مِتَّ وَإِنْ حَيِيتَ. فَأَمَّا الَّذِي قَالَ: هَذَا مَالِي خُذْ مِنْهُ مَا شِئْتَ وَدَعْ مَا شِئْتَ فَهُوَ مَالُهُ، وَالآخَرُ: عَشِيرَتُهُ، وَالآخَرُ: عَمَلُهُ يَدْخُلُ مَعَهُ وَيَخْرُجُ مَعَهُ حَيْثُ كَانَ " رواه البزار وأحد أسانيده في الكبير رجاله رجال الصحيح

17844- Nu'mân b. Beşîr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Hiçbir erkek veya kadın yoktur ki; üç dostu olmasın. Bir dostu kendisine der ki: «Ben seninleyim; dilediğini al, dilediğini bırak» Bu, malıdır. Diğer dostu: «Ben seninleyim. Melik'in kapısına gittiğin (öldüğün) zaman seni bırakırım» der. Bu, hizmetçileri ve ailesidir. Üçüncü*

dostu ise der ki: «Nereye girip çıkarsan, ben seninle beraberim.» Bu, ise amelidir."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve şu ifadelerle *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti: *"Kişiyle ölüm, üç tane dostu olan kişiye benzer. Birinci dostu: «Bu malımdır. Bundan dilediğini al, dilediğini ver.» Diğeri: «Ben seninleyim ve sana hizmet ederim. Öldüğün zaman seni bırakırım.» Üçüncüsü ise der ki: «Ben seninleyim, nereye girip çıkarsan, ben de seninle girip çıkarım, ölsen de yaşasan da seninleyim.» «Bu benim malımdır, dilediğini al, dilediğini bırak» diyen, onun malıdır. Diğeri, aşiretidir. Üçüncüsü ise, amelidir ve nereye girip çıksa kendisini takip eder."*

Bezzâr yakın metinle rivayette bulundu. *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in isnâdlarından birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٨٤٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، نَا أَبُو دَاوُدَ ، نَا عِمْرَانُ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْ عَبْدٍ إِلَّا وَلَهُ ثَلَاثَةُ أَخِلَّاءَ : فَأَمَّا خَلِيلٌ فَيَقُولُ : مَا أَنْفَقْتَ فَلَكَ وَمَا أَمْسَكْتَ فَلَيْسَ لَكَ ، فَذَلِكَ مَالُهُ ، وَأَمَّا خَلِيلٌ فَيَقُولُ : أَنَا مَعَكَ فَإِذَا أَتَيْتَ بَابَ الْمَلِكِ تَرَكْتُكَ وَرَجَعْتُ فَذَلِكَ أَهْلُهُ وَحَشَمُهُ ، وَخَلِيلٌ يَقُولُ : أَنَا مَعَكَ حَيْثُ دَخَلْتَ وَحَيْثُ خَرَجْتَ فَذَاكَ عِلْمُهُ " فَيَقُولُ : إِنْ كُنْتَ لَأَهْوَنَ الثَّلَاثَةِ عَلَيَّ.

رواه البزار والطبراني في الأوسط ورجالهما رجال الصحيح غير عمران القطان وقد وثق وفيه خلاف

17845- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Hiçbir kul yoktur ki; üç dostu olmasın. Bir dostu: «İnfak ettiğin senin, elinde tuttuğun ise senin değildir» der. Bu, malıdır. Diğer bir dostu ise: «Ben seninleyim. Melik'in kapısına gittiğin (öldüğün) zaman seni bırakıp geri dönerim» der. Bu, ailesidir. Üçüncü dostu ise der ki: «Ben, nereye girersen ve çıkarsan, seninleyim.» Bu ise amelidir. Kişi, ameline: «Sen bana bu üç dost içinde en yumuşak davranansın» der."*

★Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İkisinin de İmrân el-Kattân dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir bulunmuştur. Hakkında ihtilaf vardır.[2]

١٧٨٤٦ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ خَالِدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : نَا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، أَنَّ

---

[1] Bezzâr (3226) rivayet etti ve: "Bu hadisi Nadr b. Şumeyl'den başkasının merfu olarak rivayet ettiğini bilmiyoruz. Birçok kişi, Nu'mân'dan, bu hadisi merfu olarak rivayet etmiştir" dedi.

[2] Bezzâr (3229) rivayet etti ve: "Bu hadisi, Katâde'den sadece İmrân'ın rivayet ettiğini biliyoruz" dedi.

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ لأَحَدِكُمْ يَوْمَ يَمُوتُ ثَلاثَةَ أَخِلاءٍ : مِنْهُمْ مَنْ يَمْنَعُهُ مَا سَأَلَهُ ؛ فَذَلِكَ مَالُهُ ، وَمِنْهُمْ خَلِيلٌ يَنْطَلِقُ مَعَهُ حَتَّى يَلِجَ الْقَبْرَ ، لا يُعْطِيهِ شَيْئًا ، وَلا يَمْنَعُهُ ؛ فَأُولَئِكَ قَرَابَتُهُ ، وَمِنْهُمْ خَلِيلٌ يَقُولُ : أَنَا مَعَكَ ، أَذْهَبُ حَيْثُ ذَهَبْتَ ، وَلَسْتُ بِمُفَارِقِكَ أَبَدًا ؛ فَذَلِكَ عَمَلُهُ ، إِنْ كَانَ خَيْرًا ، وَإِنْ كَانَ شَرًّا.

رواه البزار والطبراني بإسناد ضعيف

17846- Semure b. Cündüb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Öldüğünüz zaman sizin üç dostunuz bulunacaktır. Bunlardan birisi, kendisine istediğini vermeyecektir. Bu, malıdır. Dostlarından biri de mezara girene kadar kendisiyle olacak ve kendisine bir şey vermeyecek ve ona gelecek hiçbir şeyi engellemeyecektir. Bu, ailesidir. Bir dostu da: «Nereye gidersen, ben seninleyim ve senden ayrılmam» der. Bu, iyi veya kötü olan amelidir."*

★Bezzâr ve Taberânî zayıf isnâdla rivayet etti. [1]

١٧٨٤٧ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، ثنا أَبُو عَاصِمٍ، عَنِ ابْنِ عَجْلانَ، عَنْ أَبِيهِ، عن أبي هريرة أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : مَثَلُ ابْنِ آدَمَ، وَمَالِهِ وَأَهْلِهِ وَعَمَلِهِ، كَرَجُلٍ لَهُ ثَلاثَةُ إِخْوَةٍ، أَوْ ثَلاثَةُ أَصْحَابٍ، فَقَالَ أَحَدُهُمْ : أَنَا مَعَكَ حَيَاتَكَ، فَإِذَا مِتُّ فَلَسْتُ مِنْكَ، وَلَسْتَ مِنِّي، وَقَالَ الآخَرُ : أَنَا مَعَكَ، فَإِذَا بَلَغْتَ تِلْكَ الشَّجَرَةَ، فَلَسْتُ مِنْكَ، وَلَسْتَ مِنِّي، وَقَالَ الآخَرُ : أَنَا مَعَكَ حَيًّا وَمَيِّتًا

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

17847- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanoğluyla; malı, ailesi ve ameli, üç kardeşi veya arkadaşı olan kişiye benzer. Biri: «Hayatın boyunca, ben seninle beraberim. Öldüğün zaman, ne ben sendenim, ne de sen bendensin» der. Diğeri: «Ben seninleyim ama şu ağaca (ölüme) yetiştiğin zaman ne ben sendenim, ne de sen bendensin» der. Üçüncüsü ise: «Yaşarken de öldükten sonra da ben seninleyim» der."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Bezzâr (3227) ve yakın metinle Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7075) rivayette bulundu.
[2] Bezzâr (3228) rivayet etti.

بَابُ الِاقْتِصَادِ

Tutumluluk

١٧٨٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ قَرَأْتُ عَلَى أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ الْحَدَّادُ قَالَ حَدَّثَنَا سُكَيْنُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْعَبْدِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ الْهَجَرِيُّ عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا عَالَ مَنِ اقْتَصَدَ.

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط وفي أسانيدهم إبراهيم بن مسلم الهجري وهو ضعيف

17848- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tutumlu olan, yoksulluğa düşmez"* buyurduğunu bildiriyor.

★Ahmed ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senetlerinde İbrâhîm b. Müslim el-Hecerî zayıftır.[1]

١٧٨٤٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن زَكَرِيَّا شَاذَانُ الْبَصْرِيُّ , حَدَّثَنَا كَثِيرُ بن عُبَيْدٍ , حَدَّثَنَا خَالِدُ بن يَزِيدَ , عَنْ أَبِي رَوْقٍ , عَنِ الضَّحَّاكِ بن مُزَاحِمٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:مَا عَالَ مُقْتَصِدٌ قَطُّ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله وثقوا وفي بعضهم خلاف

17849- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Tutumlu olan, kesinlikle yoksulluğa düşmez."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur, ama bazılarında ihtilaf vardır.[2]

١٧٨٥٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَيْمُونٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ حَكِيمٍ ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ حَبِيبٍ ، عَنْ بِلالٍ يَعْنِي الْعَبْسِيَّ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أَحْسَنَ الْقَصْدَ فِي الْغِنَى ، وَأَحْسَنَ الْقَصْدَ فِي الْفَقْرِ ، وَأَحْسَنَ الْقَصْدَ فِي الْعِبَادَةِ.

رواه البزار من رواية سعيد بن حكيم عن مسلم بن حبيب ومسلم هذا لم أجد من ذكره إلا ابن حبان في ترجمة سعيد الراوي عنه وبقية رجاله ثقات

17850- Huzeyfe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Zenginlikte tutumluluk ne güzeldir. Fakirlikte tutumluluk ne güzeldir. En güzel tutumluluk ibadettedir."*

---

[1] Ahmed (4269) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10118) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12656) rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır.

★Bezzâr, Saîd b. Hakîm'in, Müslim b. Habîb'ten olan rivayetinden nakletti. Müslim hakkında da sadece İbn Hibbân'ın, Saîd b. Hakîm'in biyografisinde bilgi vardır. Başkasının kendisinden bahsettiğini bilmiyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٨٥١ - حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ هَارُونَ الْبَصْرِيُّ ، وَكَانَ شَيْخًا مَسْتُورًا ، وَكَانَ عِنْدَهُ هَذَا الْحَدِيثُ وَحْدَهُ ، وَكَانَ يَنْزِلُ نَاحِيَةَ الْخُرَيْبَةِ ، وَكَانَ النَّاسُ يَتَنَابُونَهُ فِي هَذَا الْحَدِيثِ يَسْمَعُونَهُ عَنْهُ ، قَالَ : نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيُّ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ بْنِ يَحْيَى بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " تَمَشَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَنَا بِمَكَّةَ وَهُوَ صَائِمٌ فَأَجْهَدَهُ الصَّوْمُ فَحَلَبْنَا لَهُ نَاقَةً لَنَا فِي قَعْبٍ وَصَبَبْنَا عَلَيْهِ عَسَلًا نُكْرِمُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ فِطْرِهِ ، فَلَمَّا غَابَتِ الشَّمْسُ نَاوَلْنَاهُ الْقَعْبَ ، فَلَمَّا ذَاقَهُ ، قَالَ بِيَدِهِ كَأَنَّهُ ، يَقُولُ : مَا هَذَا ؟ قُلْنَا : لَبَنًا وَعَسَلًا أَرَدْنَا أَنْ نُكْرِمَكَ بِهِ ، أَحْسِبُهُ قَالَ : " أَكْرَمَكَ اللَّهُ بِمَا أَكْرَمْتَنِي أَوْ دَعْوَةً هَذَا مَعْنَاهَا ، ثُمَّ قَالَ : مَنِ اقْتَصَدَ أَغْنَاهُ اللَّهُ ، وَمَنْ بَذَّرَ أَفْقَرَهُ اللَّهُ ، وَمَنْ تَوَاضَعَ رَفَعَهُ اللَّهُ ، وَمَنْ تَجَبَّرَ قَصَمَهُ اللَّهُ .

رواه البزار وفيه من أعرفه اثنان

17851- Talha b. Ubeydillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oruçluyken, bizimle Mekke'de yürüdü. Oruç onu bitkin düşürdüğünden dolayı, iftar vakti kendisine ikram etmek için develerimizden birinden, bardağa süt sağıp içine bal koyduk. Güneş batınca, bardağı kendisine verdik. Sütün tadına bakınca: *"Bu nedir?"* der gibi eliyle işaret etti. Biz: "Süt ve bal; bunu sana ikram etmek istedik" dedik. Zannedersem şöyle buyurdu: *"Bana ikram ettiğinle, Allah ta sana ikram etsin."* Veya buna benzer bir dua yaptıktan sonra: *"Kim tutumlu olursa, Allah onu varlıklı yapar. Kim israf ederse Allah onu fakirleştirir. Kim tevazu gösterirse, Allah onu yüceltir. Kim böbürlenirse, Allah onu mahveder"* dedi.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadığım iki kişi vardır.[2]

١٧٨٥٢ - حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ، انبا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى، ثنا الْجُرَيْرِيُّ، وَاسْمُهُ: سَعْدُ بْنُ إِيَاسٍ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: كَانَ يَقْدَمُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْمٌ لَيْسَتْ لَهُمْ مَعَارِفُ، فَيَأْخُذُ الرَّجُلُ بِيَدِ الرَّجُلِ، وَالرَّجُلُ بِيَدِ الرَّجُلَيْنِ، وَالرَّجُلُ بِيَدِ الثَّلاثَةِ، عَلَى قَدْرِ طَاقَتِهِ، فَأَخَذَ خَتَنِي بِيَدِ رَجُلَيْنِ فَخَلَوْتُ بِهِ، فَلُمْتُهُ، فَقُلْتُ: تَأْخُذُ رَجُلَيْنِ، وَعِنْدَكَ مَا عِنْدَكَ،

[1] Bezzâr (3604) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3605) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

فَقَالَ: إِنَّ عِنْدَنَا رِزْقًا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ، فَانْطَلِقْ حَتَّى أُرِيَكَ، فَانْطَلَقْتُ، فَأَرَانِي شَيْئًا مِنْ بُرٍّ، فَقَالَ: هَذَا عِنْدَنَا، فَقُلْتُ: مِنْ أَيْنَ لَكَ هَذَا، قَالَ: اشْتَرَيْنَاهُ مِنَ الْعِيرِ الَّتِي قَدِمَتْ أَمْسِ، وَأَرَانِي مِثْلَ جَثْوَةِ الْبَعِيرِ تَمْرًا، فَقَالَ: وَهَذَا عِنْدَنَا، وَأَرَانِي جَرَّةً فِيهَا وَدَكٌ، فَقَالَ: وَهَذَا دِهَانٌ وَإِدَامٌ، ثُمَّ غَدَا بِهِمَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ رَاحَ بِهِمَا، وَقَدْ أَطْعَمَهُمَا وَدَهَنَهُمَا، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنِّي أَرَى صَاحِبَيْكَ حَسَنَا الْحَالِ، كَمَا تُطْعِمُهُمَا كُلَّ يَوْمٍ مِنْ وَجْبَةٍ؟ قَالَ: وَجْبَتَيْنِ، قَالَ: وَجْبَتَيْنِ؟ فَلَوْلا كَانَتْ وَاحِدَةً "

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

17852- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanına (Medine'de) tanıdıkları kimse olmayan kişiler gelirdi. Sahabeden, kimisi bir, kimisi iki, kimisi de üç kişiyi gücü nisbetinde alıp ağırlardı. Damadım (veya eniştem) iki kişiyi misafir etmek istedi. Ben onu bir kenara çekerek kınadım ve: "Maddi gücün ortadayken iki kişiyi mi alıyorsun?" dedim. O: "Yanımızda, Allah'ın bize verdiği rızıktan var. Gel sana yanımda ne olduğunu göstereyim" dedi. Kendisiyle gittiğimde, bana bir miktar buğday gösterip: "Yanımızda bu var" dedi. Ben: "Bunu nereden buldun?" diye sorunca: "Dün gelen kervandan satın aldık" dedi. Yine, bana bir deve yemliğini dolduracak kadar hurma gösterip: "Yanımızda bu da var" dedi. Sonra, içi hayvansal yağla dolu bir testi gösterdi ve: "Bu yağ ve katık ta yanımızda mevcuttur" dedi. Sonra misafirlerine yedirip koku sürdü ve onları Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına götürdü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dostunu (misafirini) iyi görüyorum. Onlara günde kaç öğün yedirdin?"* diye sorunca, o: "İki öğün" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İki öğün mü? Bir öğün yedirseydin ya"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ مَا يَكْفِي ابْنَ آدَمَ مِنْ الدُّنْيَا

İnsanoğluna Dünyada Yetecek Şey

١٧٨٥٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو حِسْبَةَ مُسْلِمُ بْنُ أُكَيْسٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ قَالَ ذَكَرَ مَنْ دَخَلَ عَلَيْهِ

---

[1] Bezzâr (3606) rivayet etti ve: "Bu hadisin, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz" dedi. Ravilerden Saîd b. İyâs el-Cureyrî güvenilirdir. İhtiyarlayınca hıfzı zayıflamıştır.

فَوَجَدَهُ يَبْكِي فَقَالَ مَا يُبْكِيكَ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ فَقَالَ نَبْكِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ يَوْماً مَا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ وَيُفِيءُ عَلَيْهِمْ حَتَّى ذَكَرَ الشَّامَ فَقَالَ إِنْ يُنْسَأْ فِي أَجَلِكَ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ فَحَسْبُكَ مِنَ الْخَدَمِ ثَلاَثَةٌ خَادِمٌ يَخْدُمُكَ وَخَادِمٌ يُسَافِرُ مَعَكَ وَخَادِمٌ يَخْدُمُ أَهْلَكَ وَيَرُدُّ عَلَيْهِمْ وَحَسْبُكَ مِنَ الدَّوَابِّ ثَلاَثَةٌ دَابَّةٌ لِرَحْلِكَ وَدَابَّةٌ لِثَقَلِكَ وَدَابَّةٌ لِغُلاَمِكَ. ثُمَّ هَا أَنَا أَنْظُرُ إِلَى بَيْتِي قَدِ امْتَلأَ رَقِيقاً وَأَنْظُرُ إِلَى مِرْبَطِي قَدِ امْتَلأَ دَوَابَّ وَخَيْلاً فَكَيْفَ أَلْقَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ هَذَا وَقَدْ أَوْصَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبَكُمْ مِنِّي مَنْ لَقِيَنِي عَلَى مِثْلِ الحَالِ الَّذِي فَارَقَنِي عَلَيْهَا.

رواه أحمد وفيه راو لم يسم وبقية رجاله ثقات

17853- Abdullah b. Âmir'in azatlısı Ebû Hisbe Müslim b. Ukeys'in, Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh'ın yanına giren kişiden naklen anlattığına göre yanına girince onu ağlarken buldu. Kendisine: "Ey Ebû Ubeyde! Neden ağlıyorsun?" diye sorduğunda, şu karşılığı verdi:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün Yüce Allah'ın, Müslümanlara zaferler ve ganimetler bahşedeceğinden, Şam'ın bile fethedileceğinden bahsetti ve bana buyurdu ki: *"Ey Ebû Ubeyde! Şayet ömrün yeter de o günlere yetişirsen üç tane hizmetçiyle yetin. Biri sana hizmet etsin, biri seninle yolculuk etsin, biri de ailene hizmet edip ihtiyaçlarına cevap versin. Hayvanlardan da üç tanesi sana yetsin. Binmen için bir tane, yükün için bir tane, kölen için de bir tane olsun yeter."* Oysa şimdi evime bakıyorum da kölelerle dolmuş, ahıra bakıyorum da hayvanlarla ve atlarla dolmuş. *"İçinizden en sevdiğim ve bana en yakın olan kişi, onu bıraktığım haliyle bana kavuşandır"* diye vasiyet eden Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) karşısına nasıl çıkayım! İşte bu yüzden ağlıyorum.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٨٥٤ - حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ ، حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ عَمْرٍو ، عَنْ يَحْيَى بْنِ جَعْدَةَ ، قَالَ : عَادَ خَبَّابًا نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالُوا : أَبْشِرْ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ تَرِدُ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَوْضَ ، فَقَالَ : كَيْفَ بِهَذَا ، وَأَشَارَ إِلَى أَعْلَى الْبَيْتِ وَأَسْفَلِهِ ، وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّمَا يَكْفِي أَحَدَكُمْ مِنَ الدُّنْيَا كَزَادِ الرَّاكِبِ.

رواه أبو يعلى والطبراني ورجاله رجال الصحيح غير يحيى بن جعدة وهو ثقة

17854- Yahyâ b. Ca'de bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından bazıları Habbâb'ı (ölüm anında) ziyaret ederek: "Sana

müjdeler olsun ey Ebû Abdillah! Muhammed'in yanına Havz'a varacaksın" dediler. Habbâb: "Bu nasıl olacak?" diyerek evinin tavanını ve yeri gösterdi ve şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Birinize, dünyadan yolcunun azığı kadarı yeter."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Yahyâ b. Ca'de dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٧٨٥٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْبَزَّارُ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن أَبِي الرَّبِيعِ الْجُرْجَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أنا جَعْفَرُ بن سُلَيْمَانَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى سَلْمَانَ فَرَأَيْتُ بَيْتَهُ رَثًّا، فَقَالَ لَهُ فِي ذَلِكَ، فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهِدَ إِلَيَّ أَنْ يَكُونَ زَادُكُمْ فِي الدُّنْيَا، كَزَادِ الرَّاكِبِ" .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير الحسن بن يحيى بن الجعد وهو ثقة

17855- Enes der ki: Selmân'ın evine girdiğimde evin perişan bir halde olduğunu gördüm. Ona, evin neden bu durumda olduğunu sorduğumda, Selmân: "Çünkü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *«Dünyadaki azığınız, yolcunun azığı kadar olsun»* diye tavsiyede bulunmuştu" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Hasan b. Yahyâ b. el-Ca'd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٧٨٥٦ - حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَلُّولٍ ، ثنا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِئُ ، نا الْحَسَنُ بْنُ عُمَارَةَ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنْ ثَوْبَانَ , قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا يَكْفِينِي مِنَ الدُّنْيَا ؟ فَقَالَ : " مَا سَدَّ جَوْعَتَكَ ، وَوَارَى عَوْرَتَكَ ، وَإِنْ كَانَ لَكَ بَيْتٌ يُظِلُّكَ فَذَاكَ ، وَإِنْ كَانَتْ لَكَ دَابَّةٌ فَبَخٍ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الحسن بن عمارة وهو متروك

17856- Sevbân bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Dünyadan bana ne kadar mal yeter?" diye sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Açlığını giderecek, ayıbını örtecek kadar malın ve seni barındıracak evin varsa bu yeterlidir. Eğer bir de bineğin olursa, ne hoş olur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hasan b. Umâra metrûktur.

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6069, 6160) ve İbn Hibbân (706) rivayet etti. ayrıca Ahmed'e (5/438) ve İbn Mâce'ye (4104) bakınız.

١٧٨٥٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُبَيْدِ بن مَيْمُونٍ الْجَدْعَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَتَّابُ بن بَشِيرٍ، عَنْ عَلِيِّ بن بَذِيمَةَ، قَالَ: بِيعَ مَتَاعُ سَلْمَانَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ فَبَلَغَ أَرْبَعَةَ عَشَرَ دِرْهَمًا".

رواه الطبراني وإسناده جيد إلا أن علي بن نديمة لم يدرك سلمان فإن كانت تركته تأخرت فهو متصل

17857- Ali b. Bezîme der ki: "Selmân'ın eşyaları satıldığında, parası on dört dirhem tuttu."

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir. Sadece İbn Bezîme, Selmân'a yetişmemiştir. Eğer Selmân'ın terekesi (İbn Bezîme'nin zamanına kadar) tehir edilmişse, hadis muttasıldır.[1]

بَابٌ فِيمَنْ كَرِهَ الدُّنْيَا

Dünyadan Yüz Çevirenler

١٧٨٥٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ الْحُسَيْنِ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ سِنَانٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ أَسْلَمَ الْكُوفِيِّ ، عَنْ مُرَّةَ الطَّيِّبِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ ، قَالَ : كُنَّا مَعَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ، إِذِ اسْتَسْقَى فَأُتِيَ بِمَاءٍ وَعَسَلٍ ، فَلَمَّا وَضَعَهُ عَلَى يَدِهِ بَكَى وَانْتَحَبَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّ بِهِ شَيْئًا ، وَلا نَسْأَلُهُ عَنْ شَيْءٍ ، فَلَمَّا فَرَغَ ، قُلْنَا : يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللهِ ، مَا حَمَلَكَ عَلَى هَذَا الْبُكَاءِ ؟ قَالَ : بَيْنَمَا أَنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ رَأَيْتُهُ يَدْفَعُ عَنْ نَفْسِهِ شَيْئًا وَلا أَرَى شَيْئًا ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ ، مَا الَّذِي أَرَاكَ تَدْفَعُ عَنْ نَفْسِكَ وَلا أَرَى شَيْئًا ؟ قَالَ : " الدُّنْيَا تَطَوَّلَتْ لِي ، فَقُلْتُ : إِلَيْكِ عَنِّي ، فَقَالَتْ لِي : أَمَا إِنَّكَ لَسْتَ بِمُدْرِكِي " . قَالَ أَبُو بَكْرٍ : فَشَقَّ عَلَيَّ ، وَخَشِيتُ أَنْ أَكُونَ قَدْ خَالَفْتُ أَمْرَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَحِقَتْنِي الدُّنْيَا .

رواه البزار وفيه عبد الواحد بن زيد الزاهد وهو ضعيف عند الجمهور وذكره ابن حبان في الثقات وقال : يعتبر حديثه إذا كان فوقه ثقة ودونه ثقة وبقية رجاله ثقات

17858- Zeyd b. Erkam bildiriyor: Hz. Ebû Bekr'le beraberken, su istedi; kendisine içine bal katılmış su getirdiler. Ebû Bekr, suyu eline alınca hıçkırarak ağlamaya başladı. Biz kendisine bir şey oldu zannettik. Kendisine bir şey sormadık ve kendine gelince: "Ey Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) halifesi! Neden ağladın?" diye sorduğumuzda şöyle dedi:

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6042/2) rivayet etti.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberken, onu sanki eliyle bir şeyi iter gibi gördüm. Ama ben bir şey göremiyordum. Dedim ki: "Ya Resûlallah! Kendinden uzaklaştırmaya çalıştığın ve benim de görmediğim şey nedir?" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Dünya bana yaklaşmak istedi. Ben: «Yanımdan uzaklaş» dedim. Dünya: «Seni elde edemeyeceğim» dedi."*

Ebû Bekr dedi ki: "(Önüme bal karıştırılmış su getirilince) karşılaştığım bu durum bana sıkıntı verdi. Çünkü dünyanın beni elde etmiş olmasından ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) emrine muhalefet etmiş olmaktan korktum."

★ Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Abdulvâhid b. Zeyd ez-Zâhid, çoğunluğa göre zayıftır. İbn Hibbân ise güvenilirlere dair *Sikât* adlı kitabında onu zikretti ve eğer kendisinden önceki ve sonraki ravi güvenilirse, hadisine itibar edileceğini söyledi. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

بَابُ تَرْكِ الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا

Dünyayı Ehline Bırakmak

١٧٨٥٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ ، ثنا هَانِئُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ إِسْحَاقَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يُنَادِي مُنَادٍ : دَعُوا الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا ، دَعُوا الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا ، دَعُوا الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا ، ثَلَاثًا ، مَنْ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا أَكْثَرَ مِمَّا يَكْفِيهِ أَخَذَ جِيفَةً وَهُوَ لَا يَشْعُرُ " .

رواه البزار وقال : لا يروى عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إلا من هذا الوجه . وفيه هانئ بن المتوكل وهو ضعيف

17859- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bir münâdi şöyle bağırır: "Dünyayı ehline bırakınız. Dünyayı ehline bırakınız. Dünyayı ehline bırakınız. Zira kim ki dünyadan, kendisine yetecek olandan fazlasını alacak olursa, farkına varmadan ölüm sebebini almış olur."*

★ Bezzâr rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Enes'ten sadece bu kanalla rivayet edilmiştir." Ravilerden Hâni b. el-Mütevekkil zayıftır.[2]

---

[1] Bezzâr (3618) rivayet etti ve şöyle dedi: "Abdulvâhid Basralıdır ve çok ibadet eden biridir. Kaderiye mezhebine meyletmiştir. Eslem ise, Kûfelidir ve kendisinden sadece Abdulvâhid'in rivayette bulunduğunu biliyoruz. Murra et-Tayyib ise meşhurdur ve kendisinden birden çok kişi rivayette bulunmuştur. Bu hadisi, Zeyd kanalıyla Ebû Bekr'den başka isnâdla rivayet eden kimseyi bilmiyoruz."

[2] Bezzâr (3695) rivayet etti.

بَابٌ فِيمَا يَرْتَفِعُ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا

Malın Az Olmasının Methedilmesi

١٧٨٦٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الرَّبِيعِ، ثنا مَعْنُ بْنُ عِيسَى، ثنا مَالِكٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ قَالَ : كَانَتْ نَاقَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَضْبَاءِ لَا تَسْبِقُ فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ عَلَى قَعُودٍ فَسَبَقَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " حَقٌّ عَلَى اللَّهِ لَا يَرْتَفِعُ شَيْئًا مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ "

قال معن بن عيسى : كان مالك لا يسنده فخرج علينا يوما نشيطا فحدثناه به عن الزهري عن سعيد عن أبي هريرة رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير شيخ البزار أحمد بن الربيع فإني لم أعرفه

17860- Saîd b. el-Müseyyeb bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hiçbir devenin geçemediği Adbâ adında bir devesi vardı. Bir bedevinin, iki yaşlarında olan genç bir devesi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) devesini geçince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünyada, yükselen her şeyi Allah'ın geri alçaltması onun hakkıdır"* buyurdu.

Maîn b. İsâ der ki: "Mâlik bu hadisi isnâdsız rivayet ederdi. Bir gün yanımıza dinç bir şekilde çıkınca bu hadisi bize «Zühri —Saîd —Ebû Hureyre» senediyle aktardı."

★Bezzâr rivayet etti. Bezzâr'ın hocası, Ahmed b. er-Rabî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu tanımıyorum.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْأَمَلِ وَالْأَجَلِ

Emel ve Ecel

١٧٨٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا عَلِيٌّ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَرَزَ بَيْنَ يَدَيْهِ غَرْزًا ثُمَّ غَرَزَ إِلَى جَنْبِهِ آخَرَ ثُمَّ غَرَزَ الثَّالِثَ فَأَبْعَدَهُ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ . قَالَ هَذَا الإِنْسَانُ وَهَذَا أَجَلُهُ وَهَذَا أَمَلُهُ يَتَعَاطَى الأَمَلَ يَخْتَلِجُهُ دُونَ ذَلِكَ .رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير علي بن علي الرفاعي وهو ثقة

17861- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eline üç çomak alıp onlardan birini önüne, ikincisini yanına dikti. Üçüncüsünü ise yanından uzaklaştırdı. Sonra: *"Bu nedir biliyor musunuz?"* diye sordu. Sahabe: "Allah ve Resulü daha iyi bilir" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şu (önüme diktiğim) insandır, yanıma*

---

[1] Bezzâr (3694) rivayet etti ve: "Bu hadisi merfu olarak sadece Mâlik'in rivayet ettiğini biliyoruz. Ondan da sadece Ma'n rivayet etmiştir" dedi.

diktiğim ise ecel, uzağa attığım ise emeldir. İnsan, emeli almağa koşar, fakat ecel ona yakın olduğu için emele ulaşmadan onu yakalar" buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ali b. Ali er-Rifâ'î dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٨٦٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الإِصْطَخْرِيُّ ، نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى الإِصْطَخْرِيُّ ، نَا عِصْمَةُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ ، نَا زَافِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، لا أَعْلَمُهُ إِلا رَفَعَهُ ، قَالَ : " صَلاحُ أَوَّلِ هَذِهِ الأُمَّةِ بِالزَّهَادَةِ وَالْيَقِينِ ، وهَلاكُهَا بِالْبُخْلِ وَالأَمَلِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عصمة بن المتوكل وقد ضعفه غير واحد ووثقه ابن حبان

17862- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bu ümmetin ilkinin salahı zühd ve yakin iledir. Helakı ise cimrilik ve uzun emel iledir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ismet b. el-Mütevekkil'i birden çok kişi zayıf bulmuş, İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiştir.[2]

١٧٨٦٣ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، وَعَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، قَالا: حَدَّثَنَا هَارُونُ بن مَعْرُوفٍ، حَدَّثَنَا مَخْلَدُ بن يَزِيدَ، عَنْ بَشِيرِ بن سُلَيْمَانَ، عَنْ سَيَّارٍ أَبِي الْحَكَمِ، عَنْ طَارِقِ بن شِهَابٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ، وَلا تَزْدَادُ مِنْهُمْ إِلا بُعْدًا.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17863- İbn Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet yaklaşmıştır! Ancak (imanlarının zayıflığı yüzünden) onların Allah'tan uzaklaşmalarını arttırmaktan başka bir işe yaramamaktadır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [3]

١٧٨٦٤ – حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ ، ثَنَا خَالِدُ بْنُ نِزَارٍ ، نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " اقْتِرَابُ الزَّمَانِ أَنْ يَكُونَ السَّنَةُ كَالشَّهْرِ ،

---

[1] Ahmed (3/18) ve İbn Ebi'd-Dünya, *Kasru'l-Emel*'inde (11) rivayet etti.

[2] İbn Ebi'd-Dünya *Kasru'l-Emel*'inde (20) şu lafızla rivayet etti: *"Bu ümmetin ilkinin salahı zühd ve yakîn iledir. Sonrakilerin felaketi ise cimrilik ve uzun emel iledir."* Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (9785) rivayet etti.

وَالشَّهْرُ كَالْجُمُعَةِ ، وَالْجُمُعَةُ كَالْيَوْمِ ، وَالْيَوْمُ كَالسَّاعَةِ ، وَالسَّاعَةُ كَضَرْمَةِ نَارٍ ، وَلَيَنَامَنَّ أَحَدُكُمْ وَأَجَلُهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ.

قلت : رواه الترمذي باختصار رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه المقدام بن داود وهو ضعيف وقد قيل : إنه وثق وبقية رجاله وثقوا

17864- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yılın bir ay, ayın bir hafta, haftanın bir gün, günün bir saat, saatin de bir ateşi tutuşturacak kadar olacağı zaman yaklaştı. Öyle ki, sizden biriniz, eceli iki gözünün arasında olduğu halde yatacak."*

Tirmizî bu hadisi muhtasar olarak rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında hocası Mikdâm b. Dâvûd'dan rivayet etti. O da zayıftır. Güvenilir olduğu da söylenmiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

بَابُ مَا قَلَّ وَكَفَى خَيْرًا مِمَّا كَثُرَ وَأَلْهَى

Az Olup Yeten, Çok Olup Oyalayandan Daha Hayırlıdır

١٧٨٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ خُلَيْدٍ الْعَصَرِيِّ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا طَلَعَتْ شَمْسٌ قَطُّ إِلاَّ بُعِثَ بِجَنَبَتَيْهَا مَلَكَانِ يُنَادِيَانِ يُسْمِعَانِ أَهْلَ الأَرْضِ إِلاَّ الثَّقَلَيْنِ يَا أَيُّهَا النَّاسُ هَلُمُّوا إِلَى رَبِّكُمْ فَإِنَّ مَا قَلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَأَلْهَى...

رواه أحمد والطبراني في الكبير وزاد : " ولا آبت شمس قط إلا بعث بجنبها ملكان يناديان : اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا، وَأَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا " رواه الطبراني في الأوسط إلا أنه قال : " اللَّهُمَّ مَنْ أَنْفَقَ فَأَعْطِهِ خَلَفًا، وَمَنْ أَمْسَكَ فَأَعْطِهِ تَلَفًا " ورجال أحمد وبعض رجال أسانيد الطبراني في الكبير رجال الصحيح

17865- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her güneş doğuşunda, iki melek gönderilir ve insanlar ve cinler dışında yeryüzündeki her şeyin duyacağı şekilde şöyle bağırırlar: "Ey insanlar! Rabbinize geliniz. Az olup yeten, çok olup oyalayandan daha hayırlıdır."*

★Ahmed ve şu ifade ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti: *"Her güneş batışında, yanında şöyle diyen iki melek gönderilir: "Allahım! İnfak edene karşılığını ver; cimrilik edenin malını telef et."*

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında şu ifadeyle rivayet etti: *"Allahım! Kim infak ederse ona karşılığını ver; kim cimrilik ederse, onun malını telef et."*

Ahmed'in ve Taberânî'nin *el-Mu'cemu'l-kebîr*'deki senetlerinin bazılarındaki raviler *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٨٦٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ ، عَنْ صَدَقَةَ بْنِ الرَّبِيعِ ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ ، أَرَاهُ عَنْ أَبِيهِ ، شَكَّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى الأَعْوَادِ ، وَهُوَ يَقُولُ : " مَا قَلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَأَلْهَى.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير صدقة بن الربيع وهو ثقة

17866- Abdurrahmân b. Ebî Saîd- kanaatimce babasından rivayet etti—Ebû Abdullah emin değil- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) halka dağıtılan malların başında durup: *"Az olup yeten, çok olup meşgul edenden daha hayırlıdır"* buyurduğunu nakleder.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Sadaka b. er-Rabî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٨٦٧ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَرْعَرَةَ، حَدَّثَنَا فَضَالُ بن الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّهَا النَّاسُ، هَلُمُّوا إِلَى رَبِّكُمْ إِنَّ مَا قَلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَأَلْهَى، يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا هُمَا نَجْدُ خَيْرٍ، وَنَجْدُ شَرٍّ، فَمَا جَعَلَ نَجْدَ الشَّرِّ أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنْ نَجْدِ الْخَيْرِ".

رواه الطبراني من حديث فضال عن أبي أمامة وفضال ضعيف

17867- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ey insanlar! Rabbinize geliniz. Az olup yeten, çok olup meşgul edenden daha hayırlıdır. Ey insanlar! Hepsi iki yoldur. Hayır yolu ile şer yolu. Siz ne diye şer yolunu, hayır yolundan daha çok sevimli buluyorsunuz ki?"*

★Taberânî, Faddâl kanalıyla Ebû Umâme'den olan rivayetinden nakletti. Faddâl ise zayıftır.

---

1 Ahmed (5/198), Ebû Câfer et-Taberî, *Tezhîbu'l-Âsâr Müsned İbn Abbâs*'ta (443) muhtasar olarak rivayet etti.

2 Ebû Ya'lâ (1053) rivayet etti. Sadaka'yı sadece İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.

بَابٌ فِيمَنْ قَلَّ مَالُهُ وَكَثُرَتْ عِيَالُهُ

Malı Az Olup Çocuğu Çok Olanlar

١٧٨٦٨ – حَدَّثَنَا أَبُو هَمَّامٍ ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي مَسْلَمَةُ بْنُ عُلَيٍّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَلَّ مَالُهُ ، وَكَثُرَ عِيَالُهُ ، وَحَسُنَ صَلاتُهُ ، وَلَمْ يَغْتَبِ الْمُسْلِمِينَ ، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ مَعِي كَهَاتَيْنِ.

رواه أبو يعلى وفيه مسلمة بن علي الخشني وهو متروك

17868- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Malı az olup, çocuğu çok olan, namazını güzelce kılan, insanların gıybetini yapmayan, kıyamet günü şu ikisi (parmağım) gibi benimle yan yana olacaktır."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Mesleme b. Ali el-Huşenî metrûktur.[1]

بَابُ الْقَنَاعَةِ

Kanaat

١٧٨٦٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ حَبِيبٍ ، نَا أَبُو يُوسُفَ الصَّيْدَلانِيُّ ، ثَنَا خَالِدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْمَخْزُومِيُّ ، عَنْ يُوسُفَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عَلَيْكُمْ بِالْقَنَاعَةِ ، فَإِنَّ الْقَنَاعَةَ مَالٌ لا يَنْفَدُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه خالد بن إسماعيل المخزومي وهو متروك

17869- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kanaatkâr olmaya bakınız. Çünkü kanaat, bitmeyen maldır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. İsmâîl el-Mahzûmî metrûktur.

---

1 Ebû Ya'lâ (990) ve Ebû Câfer et-Taberî, *Tezhîbu'l-Âsâr Müsned İbn Abbâs*'ta (488) rivayet etti.

بَابٌ فِيمَن صَبَر عَلَى الْعَيْش الشَّدِيْد وَلَم يَشْكُ إِلَى النَّاس

Hayatın Zorluğuna Sabredip Halka Şikâyet Etmemek

١٧٨٧٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن إِسْمَاعِيلَ بن عَبْدِ اللَّهِ بن زُرَارَةَ الرَّقِّيُّ، حَدَّثَنَا يَاسِينُ سَنَةَ تِسْعٍ وَتِسْعِينَ وَمِائَتَيْنِ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن رَجَاءِ الْحِصْنِيُّ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن أَعْيَنَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ سَعِيدِ بن جُبَيْرٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: مَنْ جَاعَ أَوِ احْتَاجَ، فَكَتَمَهُ النَّاسُ، وَأَفْضَى بِهِ إِلَى اللَّهِ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَفْتَحَ لَهُ قُوتَ سَنَةٍ مِنْ حَلالٍ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه إسماعيل بن رجاء الحصني ضعفه الدارقطني

17870- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim aç kalır veya muhtaç olur da, bu halini halktan gizleyip Allah'a havale ederse, Allah'ın kendisine, helalinden bir yıllık rızık göndermesi hakkıdır."*

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Recâ el-Hısnî'yi Dârakutnî zayıf bulmuştur.[1]

١٧٨٧١ - حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ ، حَدَّثَنَا عَبْدَةُ ، عَنْ أَبِي رَجَاءٍ الْجَزَرِيِّ ، عَنْ فُرَاتِ بْنِ سَلْمَانَ ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا صَبَرَ أَهْلُ بَيْتٍ ثَلاثَةً عَلَى جَهْدٍ ، إِلا أَتَاهُمُ اللَّهُ بِرِزْقٍ.

رواه أبو يعلى ورجاله وثقوا

17871- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Meşakkate üç gün dayanıp sabreden hiçbir ev halkı yoktur ki; Allah onlara rızık vermesin."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[2]

١٧٨٧٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا هِشَامُ بْنُ خَالِدٍ الأَزْرَقُ الدِّمَشْقِيُّ ، قَالَ : نا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، قَالَ : نا ابْنُ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أُصِيبَ

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (214) rivayet etti ve şöyle dedi: "Hısn halkından olan İsmâîl b. Recâ el-Hısnî bunu, Mesleme b. Abdulmelik'ten rivayette tek kalmıştır." Yine ravilerden, Taberânî'nin hocası İbrâhîm b. İsmâîl er-Rakkî hüccet değildir.

[2] Ebû Ya'lâ (5708) rivayet etti.

بِمُصِيبَةٍ بِمَالِهِ ، أَوْ فِي نَفْسِهِ ، وَكَتَمَهَا ، وَلَمْ يَشْكُهَا إِلَى النَّاسِ ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا

17872- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kimin, malına veya kendisine bir musibet isabet eder de bunu gizleyerek halka söylemezse, Allah'ın kendisine mağfiret etmesi hakkıdır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٧٨٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا ابْنُ عَامِرٍ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ دَخَلَ رَجُلٌ عَلَى أَهْلِهِ فَلَمَّا رَأَى مَا بِهِمْ مِنَ الْحَاجَةِ خَرَجَ إِلَى الْبَرِّيَّةِ فَلَمَّا رَأَتِ امْرَأَتُهُ قَامَتْ إِلَى الرَّحَى فَوَضَعَتْهَا وَإِلَى التَّنُّورِ فَسَجَرَتْهُ ثُمَّ قَالَتِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا. فَنَظَرَتْ فَإِذَا الْجَفْنَةُ قَدِ امْتَلأَتْ قَالَ وَذَهَبَتْ إِلَى التَّنُّورِ فَوَجَدَتْهُ مُمْتَلِئاً قَالَ فَرَجَعَ الزَّوْجُ قَالَ أَصَبْتُمْ بَعْدِي شَيْئاً قَالَتِ امْرَأَتُهُ نَعَمْ مِنْ رَبِّنَا قَامَ إِلَى الرَّحَى فَذُكِرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ لَوْ لَمْ يَرْفَعْهَا لَمْ تَزَلْ تَدُورُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

رواه أحمد والبزار وقال : فَقَالَتِ امْرَأَتُهُ: اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا مَا نَطْحَنُ أَوْ مَا نَعْجِنُ وَنَخْبِزُ، فَإِذَا الْجَفْنَةُ مَلأَى خُبْزاً، وَالرَّحَا تَطْحَنُ، وَالتَّنُّورُ مَلأَى جُنُوبَ شِوَاءٍ، فَجَاءَ زَوْجُهَا، فَقَالَ: عِنْدَكُمْ شَيْءٌ؟ قَالَتْ: رِزْقُ اللهِ أَوْ قَدْ رَزَقَ اللهُ، فَرَفَعَ الرَّحَا، فَكَنَسَ حَوْلَهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَوْ تَرَكَهَا لَطَحَنَتْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ " ورواه الطبراني في الأوسط بنحوه ورجالهم رجال الصحيح غير شيخ البزار وشيخ الطبراني وهما ثقتان

17873- Ebû Hureyre anlatıyor: Adamın biri ailesinin yanına girdi. Onları muhtaç bir durumda görünce (bir şeyler bulma ümidiyle) çöle doğru çıktı. Adamın karısı da bunu görünce hemen kalktı, el değirmenini hazırlayıp koydu, tandıra da gidip tutuşturdu. Sonra da: "Allahım! Bizlere rızıklar ihsan et!" diye dua etti. Kadın baktığında, ekmek teknesinin dolu olduğunu, tandırın da (pişmiş yemeklerle) dolduğunu gördü. Kocası geri dönünce: "Benden sonra bir şeyler mi buldunuz?" diye sordu. Karısı: "Evet! Rabbimiz bize verdi" dedi. Adam da kalkıp el değirmenini kaldırdı. Bu olay Resûlullah'a (sallallahu aleyhi

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (741) rivayet etti ve: "Bu hadisi, İbn Cüreyc'ten sadece Bakiyye b. el-Velîd rivayet etmiştir. Hişâm b. Hâlid bunu rivayette tek kalmıştır" dedi. Zehebî ise *Mîzânu'l-İ'tidâl*'inde (4/298), Hişâm b. Hâlid el-Ezrak'ın biyografisinde Ebû Hâtim'in: "Bu hadis uydurmadır ve aslı yoktur" dediğini nakleder.

vesellem) aktarıldığı zaman buyurdu ki: *"Şayet el değirmenini kaldırmasaydı, kıyamete dek döner dururdu."*

★Ahmed ve şu ifadelerle Bezzâr rivayet etti:

Kadın: "Allahım! Bize öğüteceğimiz, yoğuracağımız ve pişireceğimiz bir şey ver" diye dua etti. Bunun üzerine ekmek teknesi ekmekle, değirmen unla, tandır da yiyecekle doldu. Kocası gelip: "Yanınızda (yiyecek) bir şey var mı?" diye sorunca, hanımı: "Allah'ın rızkı veya Allah bize rızık verdi" dedi. Bunun üzerine adam değirmeni kaldırıp etrafını süpürdü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Eğer değirmeni olduğu gibi bıraksaydı, kıyamet gününe kadar öğütmeye devam ederdi."*

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında buna benzer bir rivayette bulundu. Bezzâr ve Taberânî'nin hocalarının dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onlar da güvenilirdir.[1]

١٧٨٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ يَعْنِي ابْنَ بَهْرَامَ قَالَ حَدَّثَنَا شَهْرُ بْنُ حَوْشَبٍ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ بَيْنَمَا رَجُلٌ وَامْرَأَةٌ لَهُ فِي السَّلَفِ الْخَالِي لاَ يَقْدِرَانِ عَلَى شَيْءٍ فَجَاءَ الرَّجُلُ مِنْ سَفَرِهِ فَدَخَلَ عَلَى امْرَأَتِهِ جَائِعاً قَدْ أَصَابَتْهُ مَسْغَبَةٌ شَدِيدَةٌ فَقَالَ لاِمْرَأَتِهِ أَعِنْدَكِ شَيْءٌ قَالَتْ نَعَمْ أَبْشِرْ أَتَاكَ رِزْقُ اللَّهِ. فَاسْتَحَثَّهَا فَقَالَ وَيْحَكِ ابْتَغِي إِنْ كَانَ عِنْدَكِ شَيْءٌ. قَالَتْ نَعَمْ هُنَيَّةً نَرْجُو رَحْمَةَ اللَّهِ. حَتَّى إِذَا طَالَ عَلَيْهِ الطَّوَى قَالَ وَيْحَكِ قُومِي فَابْتَغِي إِنْ كَانَ عِنْدَكِ خُبْزٌ فَأْتِينِي بِهِ فَإِنِّي قَدْ بَلَغْتُ وَجَهِدْتُ. فَقَالَتْ نَعَمِ الآنَ يَنْضَجُ التَّنُّورُ فَلاَ تَعْجَلْ. فَلَمَّا أَنْ سَكَتَ عَنْهَا سَاعَةً وَتَحَيَّنَتْ أَيْضاً أَنْ يَقُولَ لَهَا قَالَتْ هِيَ مِنْ عِنْدِ نَفْسِهَا لَوْ قُمْتُ فَنَظَرْتُ إِلَى تَنُّورِي. فَقَامَتْ فَنَظَرَتْ فَوَجَدَتْ تَنُّورَهَا مَلآنَ جُنُوبَ الْغَنَمِ وَرَحْيَيْهَا تَطْحَنَانِ فَقَامَتْ إِلَى الرَّحَى فَنَفَضَتْهَا وَأَخْرَجَتْ مَا فِي تَنُّورِهَا مِنْ جُنُوبِ الْغَنَمِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَوَالَّذِي نَفْسُ أَبِي الْقَاسِمِ بِيَدِهِ عَنْ قَوْلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَخَذَتْ مَا فِي رَحْيَيْهَا وَلَمْ تَنْفُضْهَا لَطَحَنَتْهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

رواه أحمد ورجاله وثقوا

17874- Ebû Hureyre anlatıyor: Sizden önce, hiçbir şeye gücü yetmeyen bir kişi ve hanımı vardı. Adam yolculuğundan çok acıkmış bir şekilde dönüp hanımının yanına girdi ve: "Yanında (yiyecek) bir şey var mı?" diye sordu. Hanımı: "Evet; gözün aydın, sana Allah'ın rızkı geldi" deyince adam hanımının acele etmesini isteyip: "Sana yazıklar olsun! Ben sana yanında bir şey var mı diye soruyorum" deyince, hanımı: "Evet, gel biraz Allah'ın rahmetini dileyelim" dedi. Adamın açlığı artınca: "Sana yazıklar olsun! Kalk, yanında ekmek var mı bak, eğer

[1] Ahmed (2/513) ve Bezzâr (3687) rivayet etti.

varsa getir açlıktan takatim kesildi" dedi. Kadın: "Evet, şimdi tandır tutuşur; acele etme!" dedi. Adam bir müddet susunca, kadın kocasının birazdan yine aynı şeyleri söyleyeceğini düşünüp, kendi kendine: "Kalkıp tandıra bakayım" deyip, baktığında tandırın yanlarının koyun buduyla dolu olduğunu ve değirmenin un öğütmekte olduğunu gördü. Değirmenin yanına giderek onu silkeleyip tandırdaki koyun butlarını da çıkardı.

Ebû Hureyre ekledi: "Ebu'l-Kâsım'ın canı elinde olana yemin ederim ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *«Eğer, kadın değirmendeki unu alsaydı ama silkelemeseydi, değirmen kıyamet gününe kadar öğütmeye devam ederdi»* buyurdu."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

بَابٌ فِيمَنْ يَرْضَى بِمَا قُسِمَ لَهُ

Kısmetine Razı Olanlar

١٧٨٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ يُونُسَ حَدَّثَنِى أَبُو الْعَلَاءِ بْنُ الشِّخِّيرِ حَدَّثَنِى أَحَدُ بَنِى سُلَيْمٍ وَلاَ أَحْسَبُهُ إِلاَّ قَدْ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَبْتَلِى عَبْدَهُ بِمَا أَعْطَاهُ فَمَنْ رَضِىَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ بَارَكَ اللَّهُ لَهُ فِيهِ وَوَسَّعَهُ وَمَنْ لَمْ يَرْضَ لَمْ يُبَارِكْ لَهُ. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

17875- Ebu'l-Alâ b. eş-Şihhîr -zannedersem Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gören- Süleym kabilesinden bir kişiden nakleder: "Allah, kulunu verdikleriyle imtihan eder. Allah, verdiğine razı olan kişiye genişlik verir. Kısmetine razı olmayan kişiye ise bahşettiği şeyde bereket vermez."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٨٧٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بن زَكَرِيَّا ، نا أَزْهَرُ بن مَرْوَانَ الرَّقَاشِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن رَاشِدٍ ، نا سَعِيدٌ الْجُرَيْرِيُّ ، عَنْ أَبِي الْعَلاءِ بن عَبْدِ اللَّهِ بن الشِّخِّيرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ اللَّهَ لَيَبْتَلِي الْعَبْدَ لِيَنْظُرَ كَيْفَ يَعْمَلُ ، فَإِنْ رَضِيَ بُورِكَ لَهُ ، وَإِنْ لَمْ يَرْضَ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سعيد بن راشد المازني وهو متروك

·17876- Abdullah b. eş-Şihhîr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, kulun ne yapacağını görmek için imtihan*

etti. Eğer (Allah'ın verdiğine) razı olursa, ona bereket verilir. Eğer razı olmazsa, ona bereket verilmez."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Saîd b. Râşid el-Mâzinî metrûktur.

١٧٨٧٧ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بن حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ عَلِيِّ بن بَذِيمَةَ، عَنْ قَيْسِ بن حَبْتَرٍ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: يَا حَبَّذَا الْمَكْرُوهَانِ: الْمَوْتُ وَالْفَقْرُ، وَأَيْمُ اللَّهِ أَلا إِنَّ الْغِنَى وَالْفَقْرَ وَمَا أُبَالِي بِأَيِّهِمَا ابْتُلِيتُ، إِنْ كَانَ الْغِنَى إِنَّ فِيهِ لَلْعَطْفِ، وَإِنْ كَانَ الْفَقْرُ إِنَّ فِيهِ لِلصَّبْرِ".

رواه الطبراني وفيه المسعودي وقد اختلط

17877- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Şu kendisinden hoşlanılmayan ölüm ve fakirlik ne de güzel şeylerdir. Allah'a yemin ederim ki, Dünyada insan ancak ya zengin ya da fakir olur. Ben bunlardan hangisiyle imtihan olunursam olayım, aldırmam. Zira zenginlikte şefkat, fakirlikte ise sabır vardır."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî'nin âhir ömründe ezberi bozulmuştur.[1]

١٧٨٧٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ أَبِي حُصَيْنٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن بَابَاهُ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: مَا يَهْزَأُ امْرُؤٌ مُسْلِمٌ عَلَى أَيِّ حَالٍ أَصْبَحَ عَلَيْهَا مِنَ الدُّنْيَا، وَأَمْسَى أَنْ لا يَكُونَ حَزَازَةٌ فِي نَفْسِهِ".

رواه الطبراني وفيه المسعودي وقد اختلط

17878- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Müslümanın kalbinde hırs olmadıktan sonra nasıl sabahlayıp akşamlarsa, dünyada maruz kaldıkları ona zarar vermez."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî'nin âhir ömründe ezberi bozulmuştur.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7505) ve İbnu'l-Mübârek, *Zühd*'ünde (566) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (9069) rivayet etti.

بَابُ مَا يُمْدَحُ مِنْ قِلَّةِ الْمَالِ

Malın Azlığından Dolayı Methedilenler

١٧٨٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ أَنْبَأَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اثْنَتَانِ يَكْرَهُهُمَا ابْنُ آدَمَ الْمَوْتُ وَالْمَوْتُ خَيْرٌ لِلْمُؤْمِنِ مِنَ الْفِتْنَةِ وَيَكْرَهُ قِلَّةَ الْمَالِ وَقِلَّةُ الْمَالِ أَقَلُّ لِلْحِسَابِ.

رواه أحمد بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح

17879- Mahmûd b. Lebîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanoğlu, şu iki şeyi sevmez. Ölüm; ölüm fitneden daha hayırlıdır. Bir de malın az olmasını sevmez. Malın az olması, hesabın az olmasını sağlar."*

★Ahmed iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٨٨٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى أَبِي ذَرٍّ وَهُوَ بِالرَّبَذَةِ وَعِنْدَهُ امْرَأَةٌ لَهُ سَوْدَاءُ مُسْغِبَةٌ لَيْسَ عَلَيْهَا أَثَرُ الْمَحَاسِدِ وَلَا الْخَلُوقِ قَالَ فَقَالَ أَلَا تَنْظُرُونَ إِلَى مَا تَأْمُرُنِي بِهِ هَذِهِ السُّوَيْدَاءُ تَأْمُرُنِي أَنْ آتِيَ الْعِرَاقَ فَإِذَا أَتَيْتُ الْعِرَاقَ مَالُوا عَلَيَّ بِدُنْيَاهُمْ وَإِنَّ خَلِيلِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهِدَ إِلَيَّ أَنَّ دُونَ جِسْرِ جَهَنَّمَ طَرِيقاً ذَا دَحْضٍ وَمَزَلَّةٍ وَإِنَّا نَأْتِي عَلَيْهِ وَفِي أَحْمَالِنَا اقْتِدَارٌ وَقَالَ الْآخَرُ أَنْ نَأْتِيَ عَلَيْهِ وَفِي أَحْمَالِنَا اضْطِمَارٌ أَحْرَى أَنْ نَنْجُوَ عَنْ أَنْ نَأْتِيَ عَلَيْهِ وَنَحْنُ مَوَاقِيرُ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح قلت : ويأتي حديث أنس وأبي الدرداء في أواخر الباب بعد هذا

17880- Ebû Esmâ, Rebeze'deyken, Ebû Zer'in yanına girdiğinde yanında siyah, çirkin, süsü ve kokusu olmayan bir kadın vardı. Ebû Zer: "Bu siyah kadının bana emrettiği şeyi görüyor musunuz? Bana Irak'a gitmemi söylüyor. Eğer oraya gidersem halk bana dünyalarıyla meylederler. Dostum (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana Cehennem köprüsünün bu tarafında ayakları kaydıran ve zillete düşüren bir yer olduğunu, o yere yüklendiğimiz az malla gelmenin kurtuluşumuz için ağır bir yükle gelmekten daha uygun olacağını haber verdi."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Bundan sonraki bölümün sonunda Enes ve Ebu'd-Derdâ'nın hadisi gelecektir.

---

[1] Ahmed (5/427) rivayet etti.

بَابُ فَضْلِ الْفُقَرَاءِ

Fakirlerin Fazileti

١٧٨٨١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُسْهِرٍ عَنْ خَرَشَةَ بْنِ الْحُرِّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا ذَرٍّ انْظُرْ أَرْفَعَ رَجُلٍ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ فَنَظَرْتُ فَإِذَا رَجُلٌ عَلَيْهِ حُلَّةٌ قَالَ قُلْتُ هَذَا. قَالَ قَالَ لِي انْظُرْ أَوْضَعَ رَجُلٍ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ فَنَظَرْتُ فَإِذَا رَجُلٌ عَلَيْهِ أَخْلَاقٌ قَالَ قُلْتُ هَذَا. قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهَذَا عِنْدَ اللَّهِ أَخْيَرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ مِلْءِ الأَرْضِ مِنْ مِثْلِ هَذَا.

رواه أحمد بأسانيد ورجالها رجال الصحيح

17881- Ebû Zer anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Ey Ebû Zer! Mescid'deki en seçkin adama bak"* dedi. Baktığımda üzerinde bir kaftan olan birini gördüm ve "İşte budur" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Mescid'deki en sıradan olan adama bak"* buyurdu. Baktığımda, üzerinde eski elbiseler olan birini gördüm ve "İşte budur" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bu (sıradan olan), kıyamet günü Allah katında, diğerinden yeryüzü dolusu kadar insandan daha üstündür."*

★Ahmed değişik isnâdlarla rivayet etti.[1]

١٧٨٨٢ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ سَيْحَانَ ، حَدَّثَنَا حَرْبُ بْنُ مَيْمُونٍ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ الرَّبَذِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : خَرَجْتُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَدُهُ فِي يَدِي ، فَأَتَى عَلَى رَجُلٍ رَثِّ الْهَيْئَةِ ، قَالَ : " أَبُو فُلانٍ ؟ مَا بَلَغَ بِكَ مَا أَرَى ؟ " ، قَالَ : السَّقَمُ وَالضُّرُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ يُذْهِبُ اللَّهُ عَنْكَ السَّقَمَ وَالضُّرَّ ؟ " ، قَالَ : لا ، مَا يَسُرُّنِي بِهَا أَنِّي شَهِدْتُ مَعَكَ بَدْرًا ، وَأُحُدًا ، قَالَ : فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ قَالَ : " وَهَلْ يُدْرِكُ أَهْلُ بَدْرٍ وَأَهْلُ أُحُدٍ مَا يُدْرِكُ الْفَقِيرُ الْقَانِعُ " ، قَالَ : فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا فَعَلِّمْنِي ، قَالَ : " قُلْ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ، تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لا يَمُوتُ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ ، وَلَمْ

---

[1] Ahmed (5/157, 170), Bezzâr (3929, 3630) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (681) rivayet ettiler. Daha sonra gelecek: 17927.

يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا " ، قَالَ : فَأَتَى عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ حَسُنَتْ حَالِي ، فَقَالَ : " مَهْيَمْ ؟ " ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ أَزَلْ أَقُولُ الْكَلِمَاتِ الَّتِي عَلَّمْتَنِي.

رواه أبو يعلى وفيه موسى بن عبيدة الربذي وهو ضعيف وفيه توثيق لين ولكن حرب بن ميمون وبقية رجاله ثقات

17882- Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elinden tutup beraber dışarıya çıktık. Üstü başı perişan biriyle karşılaşınca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey falanın babası! Bu gördüğüm halin nedir?"* diye sordu. Adam: "Hastalık ve sıkıntıdan bu duruma düştüm" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana, Allah'ın sayesinde hastalığını ve sıkıntını gidereceği kelimeler öğreteyim mi?"* diye sordu. Adam: "Hayır. Seninle, Bedir ve Uhud'da bulunduktan sonra onları istemem" cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) güldü ve: *"Bedir ve Uhud ahalisi, kanaatkâr olan fakirin yetiştiği dereceye yetişecek mi?"* diye sordu.

—Ravi dedi ki:— Ebû Hureyre: "Bana öğret" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ebû Hureyre! «Ölmeyen Hayy'a (diri) tevekkül ettim. Çocuk edinmeyen ve mülkünde ortağı olmayan ve düşkünlükten dolayı yardımcıya da ihtiyacı bulunmayan Allah'a hamd ederim» de ve Allah'ı tekbir et."*

Ebû Hureyre ekledi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) durumumun iyi olduğu bir zamanda yanıma gelip: *"Nasılsın?"* diye sorduğunda: "Ya Resûlallah! Bana öğrettiğin kelimeleri hâlâ söylüyorum" dedim.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden aynı zamanda gevşek ve güvenilir de görülen Mûsâ b. Ubeyde er-Rebezî zayıftır. Fakat Harb b. Meymûn ile diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٨٨٣ - حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ هَاشِمٍ الْبَيْرُوتِيُّ ، قَالَ : نا سُلَيْمَانُ بْنُ أَبِي كَرِيمَةَ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَأَلَ عَنِّي " أَوْ " سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيَّ ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى أَشْعَثَ ، شَاحِبٍ ، مُشَمِّرٍ ، لَمْ يَضَعْ لَبِنَةً عَلَى لَبِنَةٍ ، وَلا قَصَبَةً عَلَى قَصَبَةٍ ، رُفِعَ لَهُ عِلْمٌ فَشَمَّرَ إِلَيْهِ ، الْيَوْمَ الْمِضْمَارُ ، وَغَدًا السِّبَاقُ ، وَالْغَايَةُ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سليمان بن أبي كريمة وهو ضعيف

[1] Ebû Ya'lâ (6671) rivayet etti.

17883- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim beni sorar veya bana bakmak isterse, saçı başı darmadağınık, rengi solmuş, (ölüm sonrası için) hazırlanıp gayret gösteren ve tuğla üzerine tuğla, kamış üzerine kamış koymayan, kendisi için bayrak kaldırıldığında (yarış için) hazırlanan kişiye baksın. Bugün hazırlık, yarın ise yarış günüdür. Hedef ise Cennet veya Cehennemdir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Ebî Kerîme zayıftır.

١٧٨٨٤ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ جُنْدُبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَوْفٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَطَلَعَتْ الشَّمْسُ ، فَقَالَ : " يَأْتِي اللَّهَ قَوْمٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، نُورُهُمْ كَنُورِ الشَّمْسِ " ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : أَنَحْنُ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " لَا ، وَلَكُمْ خَيْرٌ كَثِيرٌ وَلَكِنَّهُمُ الْفُقَرَاءُ وَالْمُهَاجِرُونَ الَّذِينَ يُحْشَرُونَ مِنْ أَقْطَارِ الْأَرْضِ. قلت : فذكر الحديث

رواه أحمد والطبراني في الأوسط والكبير وزاد في الكبير : ثُمَّ قَالَ طُوبَى لِلْغُرَبَاءِ طُوبَى لِلْغُرَبَاءِ طُوبَى لِلْغُرَبَاءِ فَقِيلَ مَنِ الْغُرَبَاءُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ صَالِحُونَ فِي نَاسِ سَوْءٍ كَثِيرٍ مَنْ يَعْصِيهِمْ أَكْثَرُ مِمَّنْ يُطِيعُهُمْ .

17884- Abdullah b. Amr der ki: Bir gün Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken güneş doğdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kıyamet günü nurları güneşin ışığı gibi olan bir topluluk gelir."* Ebû Bekr: "Ya Resûlallah! O topluluk biz miyiz?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır, ama sizin için çok hayırlar vardır. Ama onlar yeryüzünün değişik yerinden haşrolunan Muhacirlerin fakirleridir"* buyurdu." —Hadis aslında devam ediyor—.

★Ahmed ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve şu ilaveyle *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sonra: *"Gariplere ne mutlu. Gariplere ne mutlu!"* buyurdu. Sahabe: "Garipler kimlerdir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Çok kötü olan insanlar içerisinde azınlıkta olan salih kişilerdir. Onlara karşı gelenler itaat edenlerden daha çoktur"* buyurdu.[1]

١٧٨٨٥ - وفي رواية : فقال أبو بكر وعمر : نحن هم ؟

وله في الكبير أسانيد ورجال أحدها رجال الصحيح

17885- Bir rivayette ise: Ebû Bekr ve Ömer: "Biz onlardan mıyız?" diye sordular.

---

[1] Ahmed (7072) rivayet etti.

★*M. el-Kebîr*'de değişik isnâdları vardır. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٨٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ حَدَّثَنِي مَعْرُوفُ بْنُ سُوَيْدٍ الْجُذَامِيُّ عَنْ أَبِي عُشَّانَةَ الْمَعَافِرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ أَوَّلَ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ ". قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ " أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ الْفُقَرَاءُ وَالْمُهَاجِرُونَ الَّذِينَ تُسَدُّ بِهِمُ الثُّغُورُ وَيُتَّقَى بِهِمُ الْمَكَارِهُ وَيَمُوتُ أَحَدُهُمْ وَحَاجَتُهُ فِي صَدْرِهِ لاَ يَسْتَطِيعُ لَهَا قَضَاءً فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ مَلاَئِكَتِهِ ائْتُوهُمْ فَحَيُّوهُمْ. فَتَقُولُ الْمَلاَئِكَةُ نَحْنُ سُكَّانُ سَمَائِكَ وَخِيرَتُكَ مِنْ خَلْقِكَ أَفَتَأْمُرُنَا أَنْ نَأْتِيَ هَؤُلاَءِ فَنُسَلِّمَ عَلَيْهِمْ قَالَ إِنَّهُمْ كَانُوا عِبَاداً يَعْبُدُونِي لاَ يُشْرِكُونَ بِي شَيْئاً وَتُسَدُّ بِهِمُ الثُّغُورُ وَيُتَّقَى بِهِمُ الْمَكَارِهُ وَيَمُوتُ أَحَدُهُمْ وَحَاجَتُهُ فِي صَدْرِهِ لاَ يَسْتَطِيعُ لَهَا قَضَاءً. قَالَ فَتَأْتِيهِمُ الْمَلاَئِكَةُ عِنْدَ ذَلِكَ فَيَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿سَلاَمٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾.

رواه أحمد والبزار والطبراني وزاد بعد قول الملائكة وسكان سماواتك : " وإنك تدخلهم الجنة قبلنا " . ورجالهم ثقات

17886- Abdullah b. Amr b. el-Âs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın yarattıklarından, Cennete ilk girecek olanların kim olduğunu biliyor musunuz?"* Sahabe: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Allah'ın yarattıklarından, Cennete ilk girecek olanlar, kendileri vasıtasıyla sınır şehirlerin korunduğu, onlar sebebiyle hoş olmayan şeylerden korunulan ve onlardan birisi öldüğünde ihtiyacını içinde gizlemiş ve onu gerçekleştirememiş (fakir) olarak ölen kişilerdir. Allah, meleklerinden dilediğine: «Gidip onları selamlayınız» buyurur. Melekler: «Biz gökyüzünün sakinleri ve yarattıklarının hayırlılarıyız; bizim gidip bunları selamlamamızı mı emrediyorsun?» diye sorduklarında, Allah: «Bunlar, bana ibadet edip bana hiçbir şeyi ortak koşmayan, kendileri vasıtasıyla sınır şehirlerin korunduğu, onlar sebebiyle hoş olmayan şeylerden korunulan ve onlardan birisi öldüğünde ihtiyacını içinde gizlemiş ve onu gerçekleştirememiş olarak ölen kişilerdir» buyurur. Melekler bunlara gelir, her kapıdan onların yanına girip: **«Sabrettiğiniz şeylere karşılık selâm sizlere, yurdun ne güzel sonucudur bu!»** (Ra'd Sur. 24) *derler."*

★İbn Amr'ın *Sahîh*'te bundan başka bir hadisi vardır.

Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Taberânî rivayet etti ve meleklerin: *"Biz gökyüzünün sakinleriyiz"* sözünden sonra şunu ekledi: *"Onları bizden önce Cennete sokma."* Ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٨٨٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو عُشَّانَةَ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَوَّلَ ثُلَّةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ لَفُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ يُتَّقَى بِهِمُ الْمَكَارِهُ وَإِذَا أُمِرُوا سَمِعُوا وَأَطَاعُوا وَإِذَا كَانَتْ لِرَجُلٍ مِنْهُمْ حَاجَةٌ إِلَى السُّلْطَانِ لَمْ تُقْضَ لَهُ حَتَّى يَمُوتَ وَهِيَ فِي صَدْرِهِ وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَدْعُو يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْجَنَّةَ فَتَأْتِي بِزُخْرُفِهَا وَزِينَتِهَا فَيَقُولُ أَيْ عِبَادِيَ الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِي وَقُتِلُوا وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِي ادْخُلُوا الْجَنَّةَ. فَيَدْخُلُونَهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ وَلَا عَذَابٍ.

رواه أحمد والطبراني وزاد فيه : " ادْخُلُوا الْجَنَّةَ، فَيَدْخُلُونَهَا بِغَيْرِ عَذَابٍ وَلا حِسَابٍ، وَتَأْتِي الْمَلائِكَةُ فَيَسْجُدُونَ، وَيَقُولُونَ: رَبَّنَا نَحْنُ نُسَبِّحُ لَكَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ، وَنُقَدِّسُ لَكَ، مَنْ هَؤُلاءِ الَّذِينَ آثَرْتَهُمْ عَلَيْنَا؟ فَيَقُولُ الرَّبُّ، جَلَّ ثناؤُهُ: هَؤُلاءِ عِبَادِي الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِي، وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي، فَتَدْخُلُ الْمَلائِكَةُ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ:ف ﴿سَلامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾ " ورجال الطبراني رجال الصحيح غير أبي عشانة وهو ثقة

17887- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennete girecek ilk grup, onlar sebebiyle hoş olmayan şeylerden korunulan, kendilerine bir şey emredildiğinde itaat eden, idarecinin yanında bir ihtiyacı olduğunda, ölene kadar bu ihtiyacı içinde gizli kalır ve giderilmez. Allah, Kıyamet günü Cenneti çağırır; Cennet süsleriyle ve güzelliğiyle gelir. Allah: «Benim yolumda savaşıp ölen, benim yolumda eziyet çeken, cihad eden kullarım! Cennete giriniz» buyurur ve bunlar hesaba çekilmeden Cennete girerler."*

★Ahmed ve şu ilave ile Taberânî rivayet etti: *"Cennete azabsız ve hesapsız bir şekilde giriniz (denir) Bunun üzerine melekler gelerek secdeye kapanır ve: "Rabbimiz! Biz seni gece gündüz tesbih ve takdis ediyoruz. Bize tercih ettiğin kişiler kimlerdir?" diye sorarlar. Allah şöyle buyurur: "Benim yolumda savaşıp, eziyet çekenlerdir." Melekler bunlara gelir, her kapıdan onların yanına girip:* «Sabrettiğiniz şeylere karşılık selâm sizlere, yurdun ne güzel sonucudur bu!» (Ra'd Sur. 24) *derler."*

★Taberânî'nin, güvenilir bir ravi olan Ebû Uşşâne dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٨٨٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ خَالِدِ بْنِ حَيَّانَ الرَّقِّيُّ ، قَالَ : نا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ فُضَيْلِ بْنِ عِيَاضٍ ، قَالَ : نا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ ، قَالَ : نا شُعْبَةُ ، عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ ، عَنْ أَبِي الصِّدِّيقِ النَّاجِي ، عَنْ أَبِي

---

[1] Ahmed (6570) ve Bezzâr (3665) muhtasar olarak rivayet etti.

سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَدْخُلُ فُقَرَاءُ الْمُسْلِمِينَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ بِخَمْسِمَائَةِ عَامٍ " ، قُلْنَا : وَمَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " هُمُ الَّذِينَ إِذَا كَانَ مَهْلَكًا بُعِثُوا فِيهِ ، وَإِذَا كَانَ مَغْنَمًا بَعَثُوا غَيْرَهُمْ ، الَّذِينَ يُحْجَبُونَ عَنِ الأَبْوَابِ

قلت : روى أبو داود بعضه رواه الطبراني في الأوسط وفيه أبو عبيدة بن الفضيل بن عياض و لم أعرفه وزيد العمي ضعفه الجمهور وقد وثق وبقية رجاله ثقات.

17888- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Müslümanların fakirleri, zenginlerinden beş yüz yıl önce Cennete girerler."* Dedik ki: "Ya Resûlallah! Onlar kimlerdir?" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tehlike olduğunda gönderilen, ganimet olduğunda ise başkalarının gönderildiği ve sultanın kapısından geri çevrilen kişilerdir"* buyurdu.

★Ebû Dâvûd bir kısmını rivayet etmiştir. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Ubeyde b. el-Fudayl b. İyâz'ı tanımıyorum. Zeyd el-Ammiyy'i ise çoğunluk zayıf bulmuş, güvenilir olduğunu söyleyen de vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٨٨٩ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بن عُمَرَ بن الصَّبَّاحِ الرَّقِّيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن جَعْفَرٍ الرَّقِّيُّ ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بن عَمْرٍو ، عَنْ إِسْحَاقَ بن رَاشِدٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بن يَسَارٍ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ حَوْضِي مَا بَيْنَ عَدْنٍ ، إِلَى عُمَانَ ، أَكْوَابُهُ عَدَدُ النُّجُومِ ، وَمَاؤُهُ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ الثَّلْجِ ، وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ ، أَوَّلُ مَنْ يَرِدُهُ فُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ ، قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ صِفْهُمْ لَنَا ، قَالَ : شُعْثُ الرُّءُوسِ ، دُنْسُ الثِّيَابِ ، الَّذِينَ لا يَنْكِحُونَ الْمُتَمَنِّعَاتِ ، وَلا تُفْتَحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السُّدَدِ ، الَّذِينَ يُعْطُونَ مَا عَلَيْهِمْ ، وَلا يُعْطُونَ مَا لَهُمْ .

قلت : له حديث في ذكر الحوض في الصحيح باختصار رواه الطبراني

17889- Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Havz'ımın büyüklüğü, Aden ile Ummân arası kadardır ve bardakları da yıldızların sayısıncadır. Suyu kardan daha beyaz, baldan daha tatlıdır. Havz'ıma ilk varacak olanlar, Muhacirlerin fakirleridir."*

Dedik ki: "Ya Resûlallah! Onları bize tarif et." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Saçları darmadağın, eski püskü elbiseli, varlıklı kişilerden kız alamayan, sultanın kapısına varamayan, hakları olan şey verilmeyen; ama üzerlerine düşeni de eda eden kişilerdir"* buyurdu.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (84) rivayet etti. Zehebî, *Mîzân*'da (4/549), Ebû Ubeyde b. el-Fudayl'ın hadiste gevşek olduğunu söylemiştir

★Sevbân'ın, *Sahîh*'te Havz bölümünde, bununla ilgili muhtasar bir hadisi vardır. Taberânî rivayet etti.

١٧٨٩٠ - وفي رواية عنده : " وَأَكْثَرُ الناس وُرُودًا عَلَيْهِ فُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ " . بدل : "أول من يرده "

ورجال الرواية الثانية رجال الصحيح

18890- Başka bir rivayette *"İlk varacaklar"* yerine: *"Havz'a varacaklardan en fazlası, Muhacirlerin fakirleridir"* ibaresi vardır.

★İkinci rivayetin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٨٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ زَيْدِ بن أَبِي الْحَوَارِيِّ عَنْ أَبِي الصِّدِّيقِ عَنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يَدْخُلُ فُقَرَاءُ الْمُؤْمِنِينَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ بِأَرْبَعِمِائَةِ عَامٍ قَالَ فَقُلْتُ إِنَّ الْحَسَنَ يَذْكُرُ أَرْبَعِينَ عَامًا. فَقَالَ عَنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعُمِائَةِ عَامٍ قَالَ حَتَّى يَقُولَ الْغَنِيُّ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ عَيْلاً قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ سَمِّهِمْ لَنَا بِأَسْمَائِهِمْ. قَالَ هُمُ الَّذِينَ إِذَا كَانَ مَكْرُوهٌ بُعِثُوا لَهُ وَإِذَا كَانَ مَغْنَمٌ بُعِثَ إِلَيْهِ سِوَاهُمْ وَهُمُ الَّذِينَ يُحْجَبُونَ عَنِ الأَبْوَابِ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير زيد بن أبي الحواري وقد وثق على ضعفه

17891- Ebu's-Sıddîk, sahabe kanalıyla Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Müminlerin fakirleri, zenginlerden dört yüz yıl önce Cennete girerler."*

Ravi dedi ki: (Ebu's-Sıddîk'a): "Hasan, kırk yıl önce" olduğunu söylüyor deyince, Ebu's-Sıddîk, sahabeden, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu söyledi: *"Dört yüz yıl önce girecekler. Hatta zengin: «Keşke fakir olsaydım» diyecek."*

Sahabiler dedi ki: "Ya Resûlallah! Bize onların isimlerini ver." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar, istenmeyen bir şey olduğunda, kendilerinin gönderildiği, menfaat olduğunda ise başkalarının gönderildiği ve (sultanların) kapısından geri çevrilen kişilerdir"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Zeyd b. Ebi'l-Havârî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1437) rivayet etti.

١٧٨٩٢ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ , حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن بَحْرٍ , حَدَّثَنَا قَتَادَةُ بن الْفُضَيْلِ الرَّهَاوِيُّ , قَالَ: سَمِعْتَ أَبَا حَاضِرٍ يُحَدِّثُ , عَنِ الْوَضِينِ بن عَطَاءٍ الدِّمَشْقِيِّ , عَنْ سَالِمٍ , عَنْ أَبِيهِ , قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ:يَدْخُلُ فُقَرَاءُ أُمَّتِي الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا, قُلْتُ: صِفْهُمْ لَنَا , قَالَ:هُمُ الدَّسِمَةُ ثِيَابُهُمْ , الشَّعِثَةُ رُءُوسُهُمْ , الَّذِينَ لا يُؤْذَنُ لَهُمْ عَلَى السُّدَّاتِ , وَلا يَنْكِحُونَ الْمُتَمَنِّعَاتِ , يُوَكَّلُ بِهِمْ مَشَارِقُ الأَرْضِ وَمَغَارِبُهَا , يُعْطُونَ كُلَّ الَّذِي عَلَيْهِمْ , وَلا يُعْطَوْنَ كُلَّ الَّذِي لَهُمْ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله ثقات

17892- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetimin fakirleri, zenginlerinden kırk bahar (yıl) önce Cennete girecekler."* Sahabe: "Bize onları tarif et" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Elbiseleri eski püskü, saçları darmadağın, sultanın kapısına yaklaşmalarına izin verilmeyen, seçkin kişilerden kendisine kız verilmeyen, yeryüzünün doğusu ve batısı onlarla fethedilen, üzerlerine düşen her şeyi veren (yerine getiren); ama onların hakkı olan şeyin kendilerine verilmediği kişilerdir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٨٩٣ - وعن أبي الدرداء قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَدْخُلُ فُقَرَاءُ أُمَّتِي الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا أَوْ بأربعين سنة

رواه الطبراني وفيه محمد بن أبي كامل الموصلي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17893- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetimin fakirleri, zenginlerinden kırk bahar* veya *kırk yıl önce (Cennete) girerler."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ebî Kâmil el-Mevsılî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٨٩٤ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، نا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، نا عَدِيُّ بْنُ الْفَضْلِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ إِيَاسٍ الْجُرَيْرِيِّ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، عَنْ عُقَيْلِ بْنِ سُمَيْرٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ :

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13223) rivayet etti. Ravilerden Katâde b. et-Tufayl makbûldür. Vadîn b. Atâ ed-Dımeşkî dürüstür; ama hıfzı kötüdür ve Kadercilere mensup olmakla itham edilmiştir. Ebû Hâdir Abdulmelik b. Abdirabbih, hadisleri münkerdir.

" يَدْخُلُ فُقَرَاءُ الْمُسْلِمِينَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ بِنِصْفِ يَوْمٍ " ، قُلْتُ : وَمَا نِصْفُ يَوْمٍ ؟ ، قَالَ : ﴿إِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ﴾ ، قَالَ : " وَيَدْخُلُونَ جَمِيعًا عَلَى صُورَةِ آدَمَ " ، قُلْتُ : وَمَا صُورَةُ آدَمَ ؟ ، قَالَ : " كَانَ اثْنَيْ عَشَرَ ذِرَاعًا طُولُهُ فِي السَّمَاءِ ، وَسِتَّةً عَرَضًا " ، قُلْتُ : بِأَيِّ ذِرَاعٍ ؟ ، قَالَ : " الذِّرَاعُ كَطُولِ الرَّجُلِ الطَّوِيلِ مِنْكُمْ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عدي بن الفضل التيمي مولاهم وهو ضعيف

17894- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Müslümanların fakirleri, zenginlerinden yarım gün önce (Cennete) girerler."* Ben: "Yarım gün nedir?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Rabbinin katında bir gün, saydıklarınızdan bin yıl gibidir"** (Hac Sur. 47) âyetini okuyup şöyle buyurdu: *"Hepsi Âdem'in sûretine girerler."* Ben: "Âdem'in sûreti nasıldı?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Âdem'in boyu on iki, eni ise altı zirâ idi"* dedi. Ben: "Bir zirâ ne kadardır?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden uzun boylu bir adamın boyu kadardır"* karşılığını verdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden, Teym kabilesinin azatlısı Adiy b. el-Fadl et-Teymî zayıftır.

١٧٨٩٥ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ قَالَ قَالَ الْعِرْبَاضُ بْنُ سَارِيَةَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ إِلَيْنَا فِي الصُّفَّةِ وَعَلَيْنَا الْحَوْتَكِيَّةُ فَيَقُولُ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا ذُخِرَ لَكُمْ مَا حَزِنْتُمْ عَلَى مَا زُوِيَ عَنْكُمْ وَلَيُفْتَحَنَّ لَكُمْ فَارِسُ وَالرُّومُ.

رواه أحمد ورجاله وثقوا

17895- İrbâd b. Sâriye der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Suffe'ye, yanımıza başında sarıkla çıkar ve şöyle derdi: *"Sizin için saklanan şeyi bilseydiniz, sizden uzaklaştırılan şeye üzülmezdiniz. Fâris (İran) ve Rûm (Bizans) toprakları sizin tarafınızdan fethedilecektir."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٧٨٩٦ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن أَحْمَدَ بن بِسْطَامٍ الزَّعْفَرَانِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبو كُرَيْبٍ ، عَنْ يَحْيَى بن زَكَرِيَّا بن أَبِي زَائِدَةَ ، عَنْ شُعْبَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بن عُثْمَانَ بن خُثَيْمٍ ، عَنِ ابْنِ سَابِطٍ ، قَالَ : قَالَ سَعِيدُ بن عَامِرٍ : مَا أَنَا بِمُخْتَلِفٍ عَنِ الْعَنَقِ الأَوَّلِ بَعْدَ الَّذِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : يَجِيءُ

فُقَرَاءُ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى كُورِهِمْ ، فَيُقَالُ لَهُمْ : قِفُوا لِلْحِسَابِ ، فَيَقُولُونَ : مَا أَعْطَيْتُمُونَا شَيْئًا فَتُحَاسِبُونَا عَلَيْهِ ، فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ النَّاسِ بِأَرْبَعِينَ سَنَةً .

رواه الطبراني

17896- Saîd b. Âmir der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duyduktan sonra, ben o ilk gruptan geri kalmam: *"Kıyamet günü, Müslümanların fakirleri, yükleriyle beraber gelirler. Onlara: «Hesaba çekilmek için durunuz» dendiğinde, onlar: «Bize, kendisinden hesaba çekeceğiniz bir şey vermediniz» derler ve insanlardan kırk yıl önce Cennete girerler."*

★Taberânî rivayet etti. [1]

١٧٨٩٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ ، حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ مَالِكُ بن إِسْمَاعِيلَ النَّهْدِيُّ ، حَدَّثَنَا مَسْعُودُ بن سَعْدٍ ، عَنْ يَزِيدَ بن أَبِي زِيَادٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن سَابِطٍ ، قَالَ : أَرْسَلَ عُمَرُ بن الْخَطَّابِ إِلَى سَعِيدِ بن عَامِرٍ الْجُمَحِيِّ إِنَّا مُسْتَعْمِلُوكَ عَلَى هَؤُلاءِ ، تَسِيرُ بِهِمْ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ فَتُجَاهِدُ بِهِمْ ، فَذَكَرَ حَدِيثًا طَوِيلا فَقَالَ فِيهِ : قَالَ سَعِيدٌ : وَمَا أَنَا بِمُتَخَلِّفٍ عَنِ الْعَنَقِ الأَوَّلِ بَعْدَ إِذْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي فُقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ : يُزَفُّونَ كَمَا يُزَفُّ الْحَمَامُ ، فَيُقَالُ لَهُمْ : قِفُوا لِلْحِسَابِ ، فَيَقُولُونَ : وَاللَّهِ مَا تَرَكْنَا شَيْئًا نُحَاسَبُ بِهِ ، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : صَدَقَ عِبَادِي ، فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ النَّاسِ بِسَبْعِينَ عَامًا .

رواه الطبراني

17897- Abdurrahmân b. Sâbıt bildiriyor: Ömer b. el-Hattâb, Saîd b. Âmir'e haber göndererek: "Seni şunların başında, düşman topraklarına gitmen ve onlarla cihad etmen için görevlendiriyorum" dedi. —Ravi uzun bir hadis zikretti ve içinde şöyle dedi: —

Saîd dedi ki: Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duyduktan sonra ilk gruptan geriye duracak değilim: *"Müslümanların fakirleri, güvercinlerin uçuşu gibi (Cennete doğru) uçarlar. Onlara: «Hesap için durunuz» dendiğinde: «Vallahi! (Dünyada geriye) hesaba çekilecek bir şey bırakmadık» karşılığını verirler. Bunun üzerine Allah: «Kullarım doğru söylediler» buyurur ve insanlardan yetmiş yıl önce Cennete girerler."*

★Taberânî rivayet etti. [2]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5510) zayıf isnâdla rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5508) rivayet etti.

١٧٨٩٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْب، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن فُضَيْلٍ، عَنْ يَزِيدَ بن أَبِي زِيَادٍ، عَنِ ابْنِ سَابِطٍ، عَنْ سَعِيدِ بن عَامِرٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

وفي إسناديهما يزيد بن أبي زياد وقد وثق على ضعفه وبقية رجالهما ثقات ورواه البزار عن سعيد بن عامر بنحوه كذلك

17898- Başka bir kanalla Saîd b. Âmir, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bu hadisin aynısını aktarmıştır.

★İkisinin de isnâdında yer alan Yezîd b. Ebî Ziyâd, kendisinde zayıflık olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.

Bezzâr Saîd b. Âmir'den yakın metinle bir rivayette bulundu.[1]

١٧٨٩٩ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، ثنا سُلَيْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ، ثنا الْحَسَنُ بن يَحْيَى الْخُشَنِيُّ، قَالَ: ثنا زَيْدُ بن وَاقِدٍ، ح وَحَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن عَمْرٍو الدِّمَشْقِيُّ، ثنا أَبُو مُسْهِرٍ، ح وَحَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن أَبِي حَسَّانَ الأَنْمَاطِيُّ، ومُوسَى بن سَهْلِ بن عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ، قَالا: ثنا هِشَامُ بن عَمَّارٍ، قَالا: ثنا صَدَقَةُ بن خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي زَيْدُ بن وَاقِدٍ، عَنْ بُسْرِ بن عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ وَاثِلَةَ بن الأَسْقَعِ، قَالَ: كُنْتُ فِي أَصْحَابِ الصُّفَّةِ، فَلَقَدْ رَأَيْتَنَا وَمَا مِنَّا إِنْسَانٌ عَلَيْهِ ثَوْبٌ تَامٌّ، وَأَخَذَ الْعَرَقُ فِي جُلُودِنَا طَرَقًا مِنَ الْغُبَارِ وَالْوَسَخِ، إِذْ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: لِيُبَشَّرْ فُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ، إِذْ أَقْبَلَ رَجُلٌ عَلَيْهِ شَارَةٌ حَسَنَةٌ، فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لا يَتَكَلَّمُ بِكَلامٍ إِلا كَلَّفَتْهُ نَفْسُهُ يَأْتِي بِكَلامٍ يَعْلُو كَلامَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا انْصَرَفَ، قَالَ: إِنَّ اللَّهَ لا يُحِبُّ هَذَا وَضَرْبَهُ، يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُمْ لِلنَّاسِ لَيَّ الْبَقَرَةِ لِسَانَهَا بِالْمَرْعَى، كَذَلِكَ يَلْوِي اللَّهُ أَلْسِنَتَهُمْ وَوُجُوهَهُمْ فِي النَّارِ.

رواه الطبراني بأسانيد ورجال أحدها رجال الصحيح

17899- Vâsile b. el-Eska' anlatıyor: Ben, Suffe ashâbındandım. Gördüğün gibi içimizdeki hiçbir kişinin tam elbisesi yoktu. Ter ve tozdan derimizde kir, bir tabaka oluşturdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza çıkıp: *"Muhacirlerin fakirlerini müjdele"* dedi. Bu sırada, yanımıza güzel görünüşlü birisi geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ne söylerse, kendisi Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) daha güzel şeyler söylemek için çalıştı. Adam gidince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Allah, bunu ve sesini (konuşma şeklini) sevmez.*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5509) ve Bezzâr (3697) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) rivayetini sadece bu vecihle biliyoruz.

Tıpkı ineğin otlakta (otu kavramak için) dilini büktüğü gibi bükerler. Allah ta böyle yüzlerini ve dillerini cehennemde büker."

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٩٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ السَّائِبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الأَغْنِيَاءَ وَالنِّسَاءَ.

رواه أحمد وإسناده جيد

17900- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennete baktığımda, oradakilerin çoğunun fakirler olduğunu gördüm. Ateşe baktığımda ise, çoğunun zenginler ve kadınlar olduğunu gördüm."*

★Ahmed rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.[1]

١٧٩٠١ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْحَوْضِيُّ ، قَالَ : نا الضَّحَّاكُ بْنُ يَسَارٍ ، قَالَ : نا يَزِيدُ بْنُ الشِّخِّيرِ ، عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ ، فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الضُّعَفَاءَ وَالْفُقَرَاءَ ، وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ ، فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير الضحاك بن يسار وقد وثقه ابن حبان

17901- İmrân b. Husayn, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennete baktığımda, oradakilerin çoğunun zayıflar ve fakirler olduğunu gördüm. Cehenneme baktığımda ise, çoğunun kadınlar olduğunu gördüm."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Dahhâk b. Yesâr dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.[2]

١٧٩٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْهُذَيْلُ بْنُ مَيْمُونٍ الْكُوفِيُّ الْجُعْفِيُّ كَانَ يَجْلِسُ فِي مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ يَعْنِي مَدِينَةَ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ هَذَا شَيْخٌ قَدِيمٌ كُوفِيٌّ عَنْ مُطَّرِحِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زَحْرٍ عَنْ

---

1 Ahmed ve oğlu zevâid olarak (6611) rivayet ettiler. Ravilerden Şerîk b. Abdillah el-Kâdî zayıftır.

2 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/111) rivayet etti.

عَلِيُّ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَسَمِعْتُ فِيهَا خَشْفَةً بَيْنَ يَدَىَّ فَقُلْتُ مَا هَذَا قَالَ بِلاَلٌ. قَالَ فَمَضَيْتُ فَإِذَا أَكْثَرُ أَهْلِ الْجَنَّةِ فُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ وَذَرَارِىُّ الْمُسْلِمِينَ وَلَمْ أَرَ أَحَداً أَقَلَّ مِنَ الأَغْنِيَاءِ وَالنِّسَاءِ. قِيلَ لِى أَمَّا الأَغْنِيَاءُ فَهُمْ هَا هُنَا بِالْبَابِ يُحَاسَبُونَ وَيُمَحَّصُونَ وَأَمَّا النِّسَاءُ فَأَلْهَاهُنَّ الأَحْمَرَانِ الذَّهَبُ وَالْحَرِيرُ قَالَ ثُمَّ خَرَجْنَا مِنْ أَحَدِ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ فَلَمَّا كُنْتُ عِنْدَ الْبَابِ أُوتِيتُ بِكِفَّةٍ فَوُضِعْتُ فِيهَا وَوُضِعَتْ أُمَّتِى فِى كِفَّةٍ فَرَجَحْتُ بِهَا ثُمَّ أُتِىَ بِأَبِى بَكْرٍ فَوُضِعَ فِى كِفَّةٍ وَجِىءَ بِجَمِيعِ أُمَّتِى فِى كِفَّةٍ فَوُضِعُوا فَرَجَحَ أَبُو بَكْرٍ وَجِىءَ بِعُمَرَ فَوُضِعَ فِى كِفَّةٍ وَجِىءَ بِجَمِيعِ أُمَّتِى فَوُضِعُوا فَرَجَحَ عُمَرُ وَعُرِضَتْ أُمَّتِى رَجُلاً رَجُلاً فَجَعَلُوا يَمُرُّونَ فَاسْتَبْطَأْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ ثُمَّ جَاءَ بَعْدَ الإِيَاسِ فَقُلْتُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ. فَقَالَ بِأَبِى وَأُمِّى يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِى بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا خَلَصْتُ إِلَيْكَ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنِّى لاَ أَنْظُرُ إِلَيْكَ أَبَداً إِلاَّ بَعْدَ الْمُشِيبَاتِ. قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ مِنْ كَثْرَةِ مَالِى أُحَاسَبُ وَأُمَحَّصُ.

رواه أحمد والطبراني بنحوه وفيهما مطرح بن يزيد وعلي بن يزيد وهما مجمع على ضعفهما وعبد الرحمن بن عوف أحد أصحاب بدر والحديبية وأحد العشرة المشهود لهم بالجنة وهم من أفضل الصحابة رضي الله عنهم

17902- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildirmiştir: "*Cennete girdim, önümde (yürüyen) ayak sesleri duydum. «Bu nedir?» diye sorduğumda: «Bu, Bilâl'dir» dediler. Yürümeye devam ettim, Cennet ehlinin çoğunun Muhâcirlerin fakirleri, Müslümanların garibanlarının olduğunu gördüm. Orada zengin kadınlardan daha az kimseyi görmedim. Bana dendi ki: «Zenginler burada hesaba çekilirler ve temizlenirler.» Kadınlara gelince altın ve ipek olan iki kırmızı onları oyaladı. Sonra Cennetin sekiz kapısından birinden girdik. Kapının yanına geldiğimde, bana bir terazi getirildi. Ben bir kefeye kondum, ümmetim öbür kefeye kondu. Benim olduğum kefe ağır bastı. Sonra Ebû Bekr getirildi. Bir kefeye kondu, bütün ümmetim getirilip öbür kefeye kondu. Ebû Bekr'in olduğu kefe ağır bastı. Sonra Ömer getirildi. Bir kefeye kondu, bütün ümmetim getirilip öbür kefeye kondu. Ömer'in olduğu kefe ağır bastı. Ümmetim bana arz edildi, teker teker önümden geçtiler. Abdurrahman b. Avf'ı çok gerilerde gördüm. Ümidimi kestiğim bir anda geldi. «Abdurrahmân (nerede kaldın)?» diye sorduğumda dedi ki: «Annem babam sana feda olsun ey yâ Resûlallah! Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki Sana yetişene kadar, insanın saçlarını ağartan şeyleri görmeden sana yetişemeyeceğimi zannettim.» Ben: «Onlar nedir?» diye sorunca Abdurrahman dedi ki: «Malımın çokluğundan hesaba çekiliyor ve temizleniyorum».*"

★Ahmed ve yakın bir metinle Taberânî rivayette bulundu. Raviler arasında Muttarih b. Yezîd ve Ali b. Yezîd yer almıştır ve ikisinin de zayıf olduğunda icma vardır. (Zayıf olduklarına işaret eden şey de) Abdurrahmân b. Avf'ın Bedir ve Hudeybiye ehlinden olması, Aşere-i mübeşşere'den ve sahabenin en faziletlilerinden olmasıdır. Allah'a hamd olsun.[1]

١٧٩٠٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن سَعِيدٍ الرَّازِيُّ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن هَارُونَ بن الْمُغِيرَةِ الرَّازِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن أَبِي قَيْسٍ، عَنْ سَعْدِ بن خَالِدٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن غَنْمٍ، قَالَ: اسْتَعْمَلَ عُمَرُ بن الْخَطَّابِ عَلَى الشَّامِ مُعَاذَ بن جَبَلٍ، فَكَتَبَ إِلَيْهِ أن أَعْطِ النَّاسَ أُعْطِيَاتِهِمْ، واغْزُ بِهِمْ، فَبَيْنَا هُوَ يُعْطِي النَّاسَ وَذَلِكَ فِي آخِرِ الزَّمَانِ، جَاءَ رَجُلٌ مَنْ أَهْلِ الرُّسْتَاقِ، فَقَالَ: يَا مُعَاذُ مُرْ لِي بِعَطَائِي، فَإِنِّي رَجُلٌ مَنْ أَهْلِ الرُّسْتَاقِ مِنْ مَكَانِ كَذَا وَكَذَا، فَلَعَلِّي آوِي إِلَى أَهْلِي قَبْلَ اللَّيْلِ، قَالَ: لا وَاللَّهِ،لا أُعْطِيكَ حَتَّى أُعْطِيَ هَؤُلاءِ يَعْنِي أَهْلَ الْمَدِينَةِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الأَنْبِيَاءُ كُلُّهُمْ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ سُلَيْمَانَ بن دَاوُدَ بِأَرْبَعِينَ عَامًا، وَإِنَّ فُقَرَاءَ الْمُسْلِمِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ بِأَرْبَعِينَ عَامًا، وَإِنَّ صَالِحَ الْعَبِيدِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ الآخَرِينَ بِأَرْبَعِينَ عَامًا، وَإِنَّ أَهْلَ الْمُدُنِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَهْلِ الرُّسْتَاقِ بِأَرْبَعِينَ عَامًا بِفَضْلِ الْمَدَائِنِ وَالْجَمَاعَاتِ، وَالْجُمُعَاتِ وَحِلَقِ الذِّكْرِ، وَإِذَا كَانَ بَلاءٌ خُصُّوا بِهِ دُونَهُمْ.

رواه الطبراني في الأوسط وقال : لا يروى عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إلا بهذا الإسناد وفيه علي بن سعيد بن بشير قال الدارقطني : ليس بذاك تفرد بأشياء وقال ابن يونس : كان يفهم ويحفظ وقال الذهبي : حافظ رحال وبقية رجاله ثقات

17903- Abdurrahman b. Ğanm bildiriyor: Ömer b. el-Hattâb, Muâz b. Cebel'i Şam'a görevlendirip ona şöyle yazdı: "Halka, maaşlarını ver ve onlarla beraber öylece savaşa çık." Muâz, akşama doğru halka maaşlarını dağıtırken Resâtîk halkından bir kişi gelerek: "Ey Muâz! Ben falan yerden, Resâtîk halkındanım, maaşımı hemen ver, belki gece olmadan ailemin yanına dönebilirim" dedi. Muâz şöyle dedi: "Vallahi şehir halkının maaşını vermeden seninkileri vermem. (Çünkü) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *«Bütün peygamberler, Dâvûd ve Süleymân'dan bin yıl önce Cennete girerler. Müslümanların fakirleri de, zenginlerinden kırk yıl önce Cennete girerler. Şehir halkı, Resâtîk halkından kırk yıl önce Cennete girerler. Kimsenin maruz kalmadığı belalara maruz kalsalar da; şehirler, Cuma (namazı), cemaat ve zikir halkalarıyla üstün kılınmıştır.»"*

---

[1] Mükerrer hadis: 14387.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem), sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir." Ravilerden Ali b. Saîd b. Beşîr hakkında Dârakutnî: "Kuvvetli değildir. Bazı şeyleri rivayette tek kaldı" demiştir. İbn Yûnus ise: "Hadisleri kavrayıp ezberinde tutardı" demiştir. Zehebî: "Hadis toplamak için çok dolaşan biriydi" der. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٩٠٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْعَبَّاسِ الأَخْرَمُ ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عُثْمَانَ بن حَكِيمٍ ، حَدَّثَنَا طَلْقُ بن غَنَّامٍ ، حَدَّثَنَا قَيْسُ بن الرَّبِيعِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْمُهَلَّبِ بن أَبِي صُفْرَةَ ، عَنْ أُمَيَّةَ بن خَالِدٍ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَسْتَفْتِحُ يَسْتَنْصِرُ بِصَعَالِيكِ الْمُسْلِمِينَ .

17904- Ümeyye b. Hâlid b. Abdillah b. Useyd der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) duasında ilk önce Müslümanların garibanlarını zikrederdi."[2]

١٧٩٠٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْعَبَّاسِ الأَخْرَمُ ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عُثْمَانَ بن حَكِيمٍ ، حَدَّثَنَا طَلْقُ بن غَنَّامٍ ، حَدَّثَنَا قَيْسُ بن الرَّبِيعِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْمُهَلَّبِ بن أَبِي صُفْرَةَ ، عَنْ أُمَيَّةَ بن خَالِدٍ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَسْتَفْتِحُ يَسْتَنْصِرُ بِصَعَالِيكِ الْمُسْلِمِينَ .

17905- Bir rivayette ise ifade şöyledir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Müslümanların garibanlarıyla (onların duasıyla) yardım dilerdi."

★Taberânî rivayet etti. Birinci rivayetin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [3]

١٧٩٠٦ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ ، ثنا أَبِي ، ثنا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، ثنا الْهِقْلُ بْنُ زِيَادٍ ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زِيَادٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ جُنَادَةَ بْنَ أَبِي أُمَيَّةَ ، يَقُولُ : ثنا عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مِسْكِينًا ، وَتَوَفَّنِي مِسْكِينًا ، وَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَةِ الْمَسَاكِينِ.

رواه الطبراني وفيه بقية بن الوليد وقد وثق على ضعفه وشيخ الطبراني وعبيد الله بن زياد الأوزاعي لم أعرفهما وبقية رجاله ثقات

17906- Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allahım! Beni miskin olarak yaşat, miskin olarak öldür ve miskinler arasında haşret."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/77) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (857, 858) rivayet etti. Ümeyye b. Hâlid, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sohbetinde bulunmamıştır. İbn Hacer'in, *İsâbe*'sine bakınız.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (859) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Bakiyye b. el-Velîd zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur. Taberânî'nin hocasını ve Ubeydullah b. Ziyâd el-Evzâ'î'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٩٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا سَلاَّمٌ أَبُو الْمُنْذِرِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ وَاسِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ أَمَرَنِي خَلِيلِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ أَمَرَنِي بِحُبِّ الْمَسَاكِينِ وَالدُّنُوِّ مِنْهُمْ وَأَمَرَنِي أَنْ أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ دُونِي وَلاَ أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقِي وَأَمَرَنِي أَنْ أَصِلَ الرَّحِمَ وَإِنْ أَدْبَرَتْ وَأَمَرَنِي أَنْ لاَ أَسْأَلَ أَحَداً شَيْئاً وَأَمَرَنِي أَنْ أَقُولَ بِالْحَقِّ وَإِنْ كَانَ مُرًّا وَأَمَرَنِي أَنْ لاَ أَخَافَ فِي اللَّهِ لَوْمَةَ لاَئِمٍ وَأَمَرَنِي أَنْ أُكْثِرَ مِنْ قَوْلِ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ فَإِنَّهُنَّ مِنْ كَنْزٍ تَحْتَ الْعَرْشِ.

17907- Ebû Zer der ki: Dostum (sallallahu aleyhi vesellem) bana yedi şeyi emretti: Miskinleri (yoksulları) sevmeyi ve onlara yakın olmayı, (dünyalık işlerde) benden daha yukarıda değil, daha aşağıda olanlara bakmamı, onlar bana sırtını dönse bile akrabayla alakayı kesmememi, kimseden bir şey istemememi, acı da olsa gerçeği söylememi, Allah yolunda kınayanın kınamasından korkmamamı ve "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh" sözünü çokça söylememi emretti ve bu sözün, Arş'ın altındaki hazinlerden biri olduğunu bildirdi.

١٧٩٠٨ - وفي رواية : وأمرني أن أَرْحَمُ الْمَسَاكِينَ ، وَأُجَالِسُهُمْ

رواه أحمد والطبراني في الأوسط بنحوه وأحد إسنادي أحمد ثقات

17908- Bir rivayette: "Bana, miskinlere merhamet etmemi ve onlarla beraber oturmamı emretti" şeklindedir.

★Ahmed ve yakın metinle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayette bulundu. Ahmed'in isnâdlarından birinin ravileri güvenilirdir.[1]

١٧٩٠٩ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ الْوَكِيعِيُّ ، قَالَ : نا أَبِي ، قَالَ : نا أَبُو أُسَامَةَ ، قَالَ : نا جَرِيرُ بْنُ أَيُّوبَ ، قَالَ : نا أَبُو حَصِينٍ الأَسَدِيُّ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلَا أُعَلِّمُكُمْ خَمْسًا ؟ : حُبَّ الْمَسَاكِينِ وَالدُّنُوَّ مِنْهُمْ ، وَانْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ ، وَلا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ فَوْقَكُمْ ، وَصِلُوا الرَّحِمَ وَإِنْ أَدْبَرَتْ ، وَقُولُوا الْحَقَّ وَإِنْ كَانَ مُرًّا ، وَأَكْثِرُوا مِنْ قَوْلِ : لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ.

---

[1] Ahmed: "Habibim, bana beş şeyi emretti: Miskinlere merhamet edip onlarla oturmamı..." lafzıyla (5/173) rivayet etti.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جرير بن أيوب البجلي وهو ضعيف جدا

17909- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Size beş şeyi öğreteyim: Miskinleri sevip onlara yakın olunuz, (dünyalık şeylerde) sizden yüksekte olana değil, aşağıda olana bakınız, onlar sırtını dönse bile siz akrabayla ilişkinizi sürdürünüz, acı da olsa gerçeği söyleyiniz ve Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah sözünü çokça söyleyiniz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Cerîr b. Eyyûb el-Becelî çok zayıftır.

١٧٩١٠ - وعن أبي هريرة - رفعه - قال : إن أهل البيت ليقل طعمهم فتستنير بيوتهم حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْحُسَيْنِ الأَنْمَاطِيُّ، قَالَ: نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن صَالِحٍ الأَزْدِيُّ، قَالَ: نا عَبْدُ اللَّهِ بن الْمُطَّلِبِ الْعِجْلِيُّ، عَنِ الْحَسَنِ بن ذَكْوَانَ، عَنْ يَحْيَى بن أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ، قَالَ: إِنَّ أَهْلَ الْبَيْتِ لَيَقِلُّ أَطْعُمُهُمْ فَتَسْتَنِيرُ بُيُوتُهُمْ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الله بن المطلب العجلي ضعفه العقيلي وبقية رجاله ثقات

17910- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ehl-i beyt'in geçimi zorlaşacak; ama evleri nurlanacaktır"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdulmuttalib el-İclî'yi, Ukaylî zayıf bulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٩١١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ ، قَالَ : نا أَسَدُ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، عَنْ مُوسَى الصَّغِيرِ ، عَنْ هِلالِ بْنِ يِسَافٍ ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ عَقَبَةً كَئُودًا لا يَنْجُو فِيهَا إِلا كُلُّ مُخِفٍّ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير أسد بن موسى بن مسلم الصغير وهما ثقتان وقد تقدم حديث أبي ذر في الباب الذي قبل هذا ورجاله رجال الصحيح

17911- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Önünüzde, sarp bir yokuş vardır. Ondan sadece yükü hafif olanlar kurtulur."*

★Bezzâr rivayet etti. Esed b. Mûsâ ve Mûsâ b. Müslim es-Sağîr dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bunlar da güvenilirdir.

Bundan önceki bölümde Ebû Zer'in hadisi geçmişti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

---

[1] Bezzâr (3696) ve Ebû Câfer et-Taberî *Tezhîbu'l-Âsâr*'ında- *Müsned b. Abbâs*'ta- (442) uzun bir metinle rivayette bulundu

١٧٩١٢ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَحْشٍ ، قَالَ : نَا جُنَادَةُ بْنُ مَرْوَانَ ، قَالَ : نَا الْحَارِثُ بْنُ النُّعْمَانِ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسًا ، يَقُولُ : خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا ، وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِ أَبِي ذَرٍّ ، فَقَالَ : " يَا أَبَا ذَرٍّ ، أَعَلِمْتَ أَنَّ بَيْنَ أَيْدِينَا عَقَبَةً كَئُودًا ، لا يَصْعَدُهَا إِلا الْمُخِفُّونَ ؟ " فَقَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَمِنَ الْمُخِفِّينَ أَنَا أَمْ مِنَ الْمُثْقِلِينَ ؟ قَالَ : " عِنْدَكَ طَعَامُ يَوْمٍ ؟ " قَالَ : نَعَمْ . " وَطَعَامُ غَدٍ ؟ " قَالَ : نَعَمْ " وَطَعَامُ بَعْدِ غَدٍ ؟ " قَالَ : لا ، قَالَ : " لَوْ كَانَ عِنْدَكَ طَعَامُ ثَلاثٍ لَكُنْتَ مِنَ الْمُثْقِلِينَ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جنادة بن مروان قال أبو حاتم : ليس بالقوي وبقية رجاله ثقات

17912- Enes der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Zer'in elini tutmuş bir şekilde yanımıza gelerek şöyle dedi: *"Ey Ebû Zer! Önünüzde, sarp bir yokuş olduğunu ve onu sadece yükü hafif olanların aşacağını öğrendin mi?"* Bir kişi: "Ya Resûlallah! Ben, yükü hafif olanlardan mı, çok olanlardan mıyım?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yanında bir günlük yiyecek var mı?"* diye sordu. Adam: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yarın için de yiyeceğin var mı?"* dedi. Adam yine: "Evet" cevabını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Öbür günün yiyeceği var mı?"* sorusunu sordu. Adam: "Hayır" karşılığını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yanında üç günlük yiyeceğin olsaydı, yükü ağır olanlardan olurdun"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Cünâde b. Mervân hakkında, Ebû Hâtim: "Kuvvetli değildir" demiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٩١٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ حَدَّثَنَا دُوَيْدٌ عَنْ سَلْمِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِىُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " الْتَقَى مُؤْمِنَانِ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ مُؤْمِنٌ غَنِىٌّ وَمُؤْمِنٌ فَقِيرٌ كَانَا فِى الدُّنْيَا فَأُدْخِلَ الْفَقِيرُ الْجَنَّةَ وَحُبِسَ الْغَنِىُّ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يُحْبَسَ ثُمَّ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَلَقِيَهُ الْفَقِيرُ فَيَقُولُ أَىْ أَخِى مَاذَا حَبَسَكَ وَاللَّهِ لَقَدِ احْتُبِسْتَ حَتَّى خِفْتُ عَلَيْكَ . فَيَقُولُ أَىْ أَخِى إِنِّى حُبِسْتُ بَعْدَكَ مَحْبِساً فَظِيعاً كَرِيهاً وَمَا وَصَلْتُ إِلَيْكَ حَتَّى سَالَ مِنِّى مِنَ الْعَرَقِ مَا لَوْ وَرَدَهُ أَلْفُ بَعِيرٍ كُلُّهَا آكِلَةُ حَمْضٍ لَصَدَرَتْ عَنْهُ رِوَاءً.

رواه أحمد وفيه دويد غير منسوب فإن كان هو الذي روى عن سفيان فقد ذكره العجلي في كتاب الثقات وإن كان غيره لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح غير مسلم بن بشير وهو ثقة

17913- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünyada da beraber olan, biri zengin, diğeri fakir olan iki mümin, Cennetin kapısında karşılaştılar. Fakir cennete konuldu, zengin*

ise Allah'ın dilediği bir süre bekletildikten sonra Cennete sokuldu. Fakir, onunla karşılaşıp: «Ey kardeşim! Seni (Cennete girmeni engelleyip) bekleten şey neydi? Vallahi! O kadar bekletildin ki; senin için korktum» dedi. Zengin: «Kardeşim! Senden sonra, korkunç ve çok kötü bir şekilde bekletildim. Senin yanına yetişene kadar benden akan teri, (tuzlu olup hayvanların daha çok susamasına sebep olan) hamz (denilen bir bitkiyi) yiyen bin deve içseydi susuzluğunu giderirdi» dedi."

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Duveyd, nisbet edilmeyip sadece bu isimle anılmıştır. Eğer, Süfyân'dan rivayette bulunan kendisiyse, İclî; *Sikât* adlı kitabında ondan bahsetmiştir. Eğer başkasıysa, onu tanımıyorum. Selm b. Beşir dışındaki diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْبُلْهِ

Eblehler

١٧٩١٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى، نَا مُحَمَّدُ بْنُ عُزَيْزٍ، نَا سَلَامَةُ بْنُ رَوْحٍ، عَنْ عُقَيْلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " أَكْثَرُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْبُلْهُ "

17914- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennet ehlinin çoğu eblehlerdi (Allah'a isyandan haberdar olmayan kişiler)"*[1]

١٧٩١٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى، نَا مُحَمَّدُ بْنُ عُزَيْزٍ، نَا سَلَامَةُ بْنُ رَوْحٍ، عَنْ عُقَيْلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " رُبَّ ضَعِيفٍ مُتَضَعَّفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللهِ لَأَبَرَّهُ "

رواه البزار وفيه سلامة بن روح وثقه ابن حبان وغيره وضعفه غير واحد

17915- Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurur: *"Nice bizatihi zayıf ve zayıf görülen kişiler vardır ki; Allah adına yemin etse, Allah onun yeminini boşa çıkarmaz."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Selâme b. Ravh'ı, İbn Hibbân ve başkaları güvenilir bulmuş, birden çok kişi de zayıf olduğunu söylemiştir.[1]

---

[1] Bezzâr (1983) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bunun bir bölümü değişik kanallarla *merfû* olarak rivayet edilmiştir. Bir kısmını da sadece bu kanalla biliyoruz. Selâme, Ukayl'ın kardeşinin oğludur ve *"Cennet ehlinin çoğu eblehlerdir"* hadisi, başkaları tarafından rivayet edilmemiştir. Eğer sahih olsaydı bir manası olurdu.

Ebleh: Tabiatı itibariyle hayırlı olan ve şerden gafil, kötülüğü tanımayan kimse demektir. Temiz kalpli kimseler olduğu da söylenir. Ebleh kimseler genelde kalplerinde kötü niyetin, kötü düşüncenin hiç bulunmadığı ve insanlara hep hüsn-ü zan besleyen kimselerdir.

بَابٌ فِيْمَنْ لاَ يُؤْبَهُ لَهُ

İtibar Edilmeyen Kişiler

١٧٩١٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بنُ دَاوُدَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بنُ جَابِرٍ، عَنْ عَمْرِو بنِ مُرَّةَ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ، عَنْ حُذَيْفَةَ، قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جِنَازَةٍ، قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ عِبادِ اللَّهِ؟ الْفَظُّ الْمُسْتَكْبِرُ، أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ عِبادِ اللَّهِ؟ الضَّعِيفُ الْمُسْتَضْعَفُ ذُو الطِّمْرَيْنِ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّ اللَّهُ "

رواه أحمد وفيه محمد بن جابر وقد وثق على ضعفه وبقية رجاله رجال الصحيح

17916- Huzeyfe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir cenazede şöyle dedi: *"Size, Allah'ın kullarının en şerlisini bildireyim mi? Kaba ve kibirli kişidir.*

Size, Allah'ın en hayırlı kulunu bildireyim mi? Zayıf, (toplum tarafından) zayıf görülen, eski püskü elbiseli ve itibar edilmeyen kişidir. Eğer bu kişi, Allah adına yemin etse, Allah onun yeminini boşa çıkarmaz."

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Câbir zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧٩١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ أَبِى النَّضْرِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ وَأَهْلِ الْجَنَّةِ أَمَّا أَهْلُ الْجَنَّةِ فَكُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَعِّفٍ أَشْعَثَ ذِى طِمْرَيْنِ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللهِ لأَبَرَّهُ وَأَمَّا أَهْلُ النَّارِ فَكُلُّ جَعْظَرِىٍّ جَوَّاظٍ جَمَّاعٍ مَنَّاعٍ ذِى تَبَعٍ.

رواه أحمد وفيه ابن لهيعة وحديثه يعتضد

17917- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Size, Cennet ve Cehennem ehlini bildireyim mi? Cennet ehli; bizatihi zayıf, güçsüz görülen, eski püskü elbiseli ve itibar edilmeyen kimselerdir. Eğer bu kişiler, Allah adına yemin etse, Allah onların yeminini boşa çıkarmaz. Cehennemlikler ise kaba davranışlı, kibirli, malı biriktirip ihtiyaç sahiplerine vermeyen kimselerdir."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa'nın hadisi başka rivayetle desteklenmiştir.

---

[1] Bezzâr (1983) rivayet etti. Bir önceki hadise bakınız.

[2] Ahmed uzun bir şekilde (5/407) rivayet etti.

١٧٩١٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى التَّيْمِيُّ ، عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ حَفْصِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ ، عَنْ جَدِّهِ أَنَسٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " رُبَّ أَشْعَثَ أَغْبَرَ ذِي طِمْرَيْنِ ، مُصَفَّحٍ عَنْ أَبْوَابِ النَّاسِ ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لأَبَرَّهُ " .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الله بن موسى التيمي وقد وثق وبقية رجاله رجال الصحيح غير جارية بن هرم ووثقه ابن حبان على ضعفه

17918- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Nice saçı başı dağınık, üstü başı tozlu ve eski püskü elbiseli olup kapılardan kovulan kişiler vardır ki; Allah adına yemin etseler, Allah onların yeminini boşa çıkarmaz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Mûsâ et-Teymî güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٧٩١٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ الْعَطَّارُ ، قَالَ : نا جَارِيَةُ بْنُ هَرِمٍ ، قَالَ : نا حُمَيْدٌ الأَعْرَجُ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَفَعَهُ ، قَالَ : " رُبَّ ذِي طِمْرَيْنِ لا يُؤْبَهُ ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لأَبَرَّهُ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير جارية بن هرم وقد وثقه ابن حبان على ضعفه

17919- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kendisine itibar edilmeyen eski elbiseli nice kişiler vardır ki; Allah adına yemin etseler, Allah onların yeminini boşa çıkarmaz."*

★Bezzâr rivayet etti. Câriye b. Harem dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İbn Hibbân, zayıf olmasına rağmen güvenilir bulmuştur.[2]

١٧٩٢٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْعَسَّالُ ، نَا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ ، نَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ مِنْ أُمَّتِي مَنْ لَوْ جَاءَ أَحَدَكُمْ فَسَأَلَهُ دِينَارًا لَمْ يُعْطِهِ ، وَلَوْ سَأَلَهُ دِرْهَمًا لَمْ يُعْطِهِ ، وَلَوْ سَأَلَهُ فِلْسًا لَمْ يُعْطِهِ ، وَلَوْ سَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ لأَعْطَاهُ إِيَّاهَا ذُو طِمْرَيْنِ ، لا يُؤْبَهُ لَهُ ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لأَبَرَّهُ "

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (865) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3628) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Abdullah b. Mes'ûd'dan, sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

17920- Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetimden öyle kişiler vardır ki; gelip birinizden bir dinar, bir dirhem hatta bir fils (altın ve gümüş olmayan para, dinarın 1/1000'i) istese, ona istediği verilmez. Bu kişi, Allah'tan Cenneti istese, eski püskü elbiseli ve itibar etmediğiniz bu kişiye, Allah istediğini ona verir. Bu tür kişiler, Allah adına yemin etseler, Allah onların yeminini boşa çıkarmaz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٩٢١ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ ، تَعِسَ عَبْدُ الدِّرْهَمِ ، تَعِسَ عَبْدُ الْخَمِيصَةِ ، إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ ، وَإِنْ مُنِعَ سَخِطَ ، تَعِسَ وَانْتَكَسَ ، وَإِذَا شِيكَ فَلا انْتَقَشَ ، طُوبَى لِعَبْدٍ آخِذٍ بِعِنَانِ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، أَشْعَثُ رَأْسُهُ ، مُغْبَرَّةٌ قَدَمَاهُ ، وَإِنْ كَانَتِ الْحِرَاسَةُ كَانَ فِي الْحِرَاسَةِ ، وَإِنْ كَانَتِ السَّاقَةُ كَانَ فِي السَّاقَةِ ، إِنْ شَفَعَ لَمْ يُشَفَّعْ ، وَإِنِ اسْتَأْذَنَ لَمْ يُؤْذَنْ لَهُ.

قلت : رواه البخاري خلا من قوله : " طوبى لعبد " . إلى آخره . فرواه تعليقا رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

17921- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dinarın kulu yüzüstü düşsün. Saçaklı ve şatafatlı (gösterişli) elbiselerin kulu yüzüstü düşsün. Bu kişi, kendisine verildiğinde razı olur, verilmediği zaman ise kızar. Bu kişi yüzüstü düşsün, tökezlesin ve kendisine diken battığında onu çıkaramasın. Saçı başı dağınık, ayakları tozlu, nöbet tutulması gereken yerde nöbet tutan, tehlikeli bir iş olduğu zaman orada bulunan, birine aracı olmak istediğinde aracılığı kabul görmeyen, (yöneticinin yanına girmek için) izin istediğinde kendisine izin verilmeyen, buna rağmen Allah yolunda atının özengisini eline alan kula ne mutlu."*

Buhârî: *"...Kişiye ne mutlu"* kısmının dışında kalan bölümü nakletmiştir.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٩٢٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدِ بن سَعِيدِ بن أَبِي مَرْيَمَ , قَالَ: نا مُحَمَّدُ بن يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ، قَالَ: نا إِسْرَائِيلُ، عَنْ أَبِي يَحْيَى الْقَتَّاتِ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ؟"قُلْنَا: بَلَى، يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَعَّفٍ، ذِي طِمْرَيْنِ، لا يُؤْبَهُ بِهِ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لأَبَرَّهُ. أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ؟"قُلْنَا: بَلَى , يَا رَسُولَ اللَّهِ , قَالَ"كُلُّ

جَظٌّ جَعْظٍ مُسْتَكْبِرٍ"، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الْجَظُّ؟ قَالَ"الضَّخْمُ"، قُلْتُ: فَمَا الْجَعْظُ؟ قَالَ: الْعَظِيمُ فِي نَفْسِهِ".

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه عبد الله بن محمد بن أبي مريم وهو ضعيف

17922- Ebû Hureyre, bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size Cennet ehlini bildireyim mi?"* diye sorunca, biz: "Evet ya Resûlallah!" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Mustaz'af ve eski püskü elbiseli, halk tarafından kendisine itibar edilmeyen kişilerdir. Bunlar, Allah adına yemin etseler, Allah onların yeminini boşa çıkarmaz. Size, Cehennem ehlini bildireyim mi?"* diye sorunca, biz: "Evet ya Resûlallah!" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her cazz, ca'z ve müstekbirdir"* buyurdu. Ben: "Ya Resûlallah! Cazz nedir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Gururlanarak yürüyen kişi demektir"* buyurdu. Ben: "Ca'z" nedir deyince ise: *"Kaba davranan kişidir"* cevabını verdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında, hocası Abdullah b. Muhammed b. Saîd b. Ebî Meryem'den rivayet etti. O da zayıftır.

١٧٩٢٣ – حَدَّثَنَا بَكْرٌ، قَالَ: نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ، قَالَ: نا مُوسَى بْنُ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: " أَلا أُخْبِرُكَ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَهْلِ النَّارِ؟ " قُلْتُ: بَلَى، يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " أَمَّا أَهْلُ النَّارِ فَكُلُّ جَعْظَرِيٍّ جَوَّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ، وَأَمَّا أَهْلُ الْجَنَّةِ فَالضُّعَفَاءُ الْمَغْلُوبُونَ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وإسناده حسن

17923- Sürâka b. Mâlik b. Cu'şum der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Ey sürâka! Sana Cennet ve Cehennem ehlini bildireyim mi?"* deyince, ben: "Evet ya Resûlallah!" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cehennem ehli, kaba davranışlı, gururlanarak yürüyen kibirli kişilerdir. Cennet ehli ise, zayıf ve işini yürütecek güce sahip olmayandır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6589) ve Ebû Nuaym Sifatu'l-Cenne adlı kitabında (76) rivayet etti. Ravilerden Leys'in yazarı Abdullah b. Sâlih zayıftır. Ahmed'in Müsned'inde bildirdiğine göre senedinde kopukluk olup olmadığı hususunda ihtilaf edilmiştir (4/175) *Silsiletu's-Sahîha*'ya bakınız (1741)

١٧٩٢٤ - وعن عبد الله بن عمرو قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ألا أنبئك بأهل الجنة " . قلت : بلى قال : " الضُّعَفَاءُ الْمَغْلُوبُون "

رواه الطبراني ورجاله وثقوا

17924- Abdullah b. Amr, der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Sana, Cennet ehlini bildireyim mi?"* diye sorunca, ben: "Evet" cevabını verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Zayıf ve işini yürütecek güce sahip olmayandır"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٧٩٢٥ - وعن أبي الدرداء أن رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : " ألا أخبرك يا أبا الدرداء بأهل النار ؟ " . قلت : بلى يا رسول الله قال : " كُلُّ جَعْظَرِيٌّ جَوَّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ، جَمَّاعٍ مَنَّاعٍ ألا أخبرك بأهل الجنة ؟ كل مسكين لو أقسم على الله لأبره "

رواه الطبراني وفيه خارجة بن مصعب وهو متروك

17925- Ebu'd-Derdâ bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebu'-Derdâ! Sana Cehennem ehlini bildireyim mi?"* deyince, ben: "Olur ya Resûlallah!" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kaba davranışlı, gururlanarak yürüyen, kibirli, malı toplayıp ihtiyaç sahiplerine vermeyen kişidir. Sana Cennet ehlini haber vereyim mi? Yemin etse, Allah'ın, yeminini boşa çıkarmayacağı her miskindir"* buyurdu."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hârice b. Mus'ab metrûktur.

١٧٩٢٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدٍ الْجَمَّالِ الأَصْبَهَانِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبو يُوسُفَ الْعَلَوِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن غَالِبِ الْعَبَّادَانِيُّ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ مَعْبَدِ بن خَالِدٍ الْخُزَاعِيِّ ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْجَدَلِيِّ ، عَنْ زَيْدِ بن ثَابِتٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَلا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ ؟ قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَعِّفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لأَبَرَّهُ ، أَلا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ ؟ قَالَ : كُلُّ عُتُلٍّ جَوَّاظٍ .

رواه الطبراني وإسناده حسن

17926- Zeyd b. Sâbit der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Size Cennet ehlini söyleyeyim mi?"* deyince, biz: "Olur ya Resûlallah!" dedik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın, yeminini boşa çıkarmayacağı her zayıf ve zayıf görülendir. Size Cehennem ehlini bildireyim mi? Her zorba ve gururlanarak yürüyendir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٧٩٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُسْهِرٍ عَنْ خَرَشَةَ بْنِ الْحُرِّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا ذَرٍّ انْظُرْ أَرْفَعَ رَجُلٍ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ فَنَظَرْتُ فَإِذَا رَجُلٌ عَلَيْهِ حُلَّةٌ قَالَ قُلْتُ هَذَا. قَالَ قَالَ لِيَ انْظُرْ أَوْضَعَ رَجُلٍ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ فَنَظَرْتُ فَإِذَا رَجُلٌ عَلَيْهِ أَخْلاَقٌ قَالَ قُلْتُ هَذَا. قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهَذَا عِنْدَ اللَّهِ أَخْيَرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ مِلْءِ الأَرْضِ مِنْ مِثْلِ هَذَا.

رواه أحمد والبزار والطبراني في الأوسط بأسانيد ورجال أحمد وأحد إسنادي البزار والطبراني رجال الصحيح

17927- Ebû Zer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Mescid'deki en seçkin adama bak"* dedi. Baktığımda. Üzerinde bir kaftan olan birini gördüm ve budur dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Mescid'deki en sıradan olan adama bak"* buyurdu. Baktığımda, üzerinde eski elbiseler olan birini gördüm ve budur dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bu (sıradan olan), kıyamet günü Allah katında, diğerinden yeryüzü dolusu kadar insandan daha üstündür."*

★Ahmed rivayet etti. Bezzâr rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında değişik isnâdlarla rivayet etti. Ahmed'in ravileri ve Bezzâr ile Taberânî'nin isnâdlarından birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٧٩٢٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَمْرٍو ، حَدَّثَنَا أَبِي ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَيَّاشٍ ، حَدَّثَنِي مُسْلِمُ بن عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ لِلَّهِ ضَنَائِنَ مِنْ خَلْقِهِ يُحْيِيهِمْ فِي عَافِيَةٍ ، وَإِذَا تَوَفَّاهُمْ إِلَى جَنَّتِهِ ، أُولَئِكَ الَّذِينَ تَمُرُّ عَلَيْهِمُ الْفِتَنُ كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ ، وَهُمْ فِيهَا فِي عَافِيَةٍ .

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه مسلم بن عبد الله الحمصي ولم أعرفه وقد جهله الذهبي وبقية رجاله وثقوا

17928- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'ın, yeryüzünde öyle seçkin kulları vardır ki; onları afiyet üzere yaşatır, vefat ettirdiği zaman da onları Cennet'e sokar, fitneler, onların üzerinden karanlık gece parçaları gibi geçer, ama onlar afiyette olurlar."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4931) rivayet etti.

[2] Mükerrer hadis: 17881.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Müslim b. Abdillah el-Hımsî'yi tanımıyorum. Zehebî, meçhul olduğunu söyledi. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٧٩٢٩ – حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللهِ وَأَحْمَدُ بْنُ مَنْصُورٍ، قالا: ثنا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، ابنا الْبَرَاءُ بْنُ يَزِيدَ، قَالَ: حَدَّثَنِي عَبْدُ اللهِ بْنُ شَقِيقٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ الضُّعَفَاءِ الْمَظْلُومِينَ ، أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ ؟ كُلُّ جَعْظَرِيٍّ ، أَلا أُخْبِرُكُمْ بِخِيَارِكُمْ ؟ أَحَاسِنُكُمْ أَخْلاقًا ، أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِشِرَارِكُمُ ؟ الثَّرْثَارُونَ الْمُتَشَدِّقُونَ الْمُتَفَيْقِهُونَ " .

رواه البزار وقال : لا نعلمه يروى عن أبي هريرة إلا بهذا الإسناد وفيه البراء بن يزيد فإن كان هو البراء بن عبد الله بن يزيد فهو ضعيف وإن كان هو البراء بن يزيد الهمذاني فقد وثقه ابن حبان

17929- Ebû Hureyre'ni bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Size, Cennet ehlini bildireyim mi? Zayıf görülen mazlumlardır. Size Cehennem ehlini bildireyim mi? Her kaba davranan kişidir. Size en hayırlılarınızı bildireyim mi? Ahlâkı en güzel olanlarınızdır. Size en şerlilerinizi bildireyim mi? Avurtlarını şişirerek çok konuşanlar ve böbürlenen kişilerdir."*

★Bezzâr rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Ebû Hureyre'den, sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz." Ravilerden Berâ b. Yezîd, eğer Berâ b. Abdillah b. Yezîd ise, o zayıftır. Eğer, Berâ b. Yezîd el-Hemedânî ise, İbn Hibbân onu güvenilir bulmuştur.[1]

١٧٩٣٠ – حَدَّثَنَا حيرونُ بن عِيسَى الْمُقْرِئُ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن سُلَيْمَانَ الْحَفَرِيُّ، حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بن عِيَاضٍ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: إِنَّ مُوسَى بن عِمْرَانَ مَرَّ بِرَجُلٍ وَهُوَ يَضْطَرِبُ فَقَامَ يَدْعُو اللهَ لَهُ أَنْ يُعافِيَهُ، فَقِيلَ لَهُ يَا مُوسَى إِنَّهُ لَيْسَ الَّذِي يُصِيبُهُ حَظٌّ مِنْ إِبْلِيسَ، وَلَكِنَّهُ جَوَّعَ نَفْسَهُ لِي فَهُوَ الَّذِي يَرَى أَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ كُلَّ يَوْمٍ مَرَّاتٍ أَتَعَجَّبُ مِنْ طَاعَتِهِ لِي فَمُرْهُ فَلْيَدْعُو لَكَ، فَإِنَّ لَهُ عِنْدِي كُلَّ يَوْمٍ دَعْوَةً.

رواه الطبراني ورجاله وثقوا

17930- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Mûsâ b. İmrân, hasta olan birine uğradı ve ona şifa vermesi için, Allah'a dua etmeye başladı. Hz. Mûsâ'ya denildi ki: «Ey Mûsâ! Bunun başına gelen şey İblis'ten değildir. Bu, benim için kendini aç bıraktı ve gördüğün gibi oldu. Ona her gün defalarca bakıyorum ve bana olan*

[1] Bezzâr (3631) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Ebû Hureyre'den başkası tarafından rivayet edilmiştir."

itaatine hayret ediyorum. Ona, senin için dua etmesini söyle. Çünkü onun katımda, her gün (kabul edilen) bir duası vardır."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٧٩٣١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عَقِيلٍ الْمُقْرِئُ ، قَالَ : نا الْحَسَنُ بْنُ كَثِيرِ بْنِ فَائِدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ فِي بَعْضِ سِكَكِ الْمَدِينَةِ ، فَرَأَى رَجُلا أَسْوَدَ مَيِّتًا قَدْ رَمَوْا بِهِ فِي الطَّرِيقِ ، فَسَأَلَ بَعْضَ مَنْ ثَمَّ عَنْهُ ، فَقَالَ : " مَمْلُوكُ مَنْ هَذَا ؟ " فَقَالَ : مَمْلُوكٌ لآلِ فُلانٍ ، فَقَالَ : " أَكُنْتُمْ تَرَوْنَهُ يُصَلِّي ؟ " فَقَالُوا : كُنَّا نَرَاهُ أَحْيَانًا يُصَلِّي ، وَأَحْيَانًا لا يُصَلِّي ، فَقَالَ : " قُومُوا فَاغْسِلُوهُ ، وَكَفِّنُوهُ " ، فَقَامُوا ، فَغَسَّلُوهُ وَكَفَّنُوهُ ، وَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى عَلَيْهِ ، فَلَمَّا كَبَّرَ قَالَ : " سُبْحَانَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ ؟ " ، فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلاتَهُ ، قَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، سَمِعْنَاكَ كُلَّمَا كَبَّرْتَ تَقُولُ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، سُبْحَانَ اللَّهِ ، فَلِمَ قُلْتَ : سُبْحَانَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ ؟ فَقَالَ : " كَادَتِ الْمَلائِكَةُ أَنْ تَحُولَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ مِنْ كَثْرَةِ مَا صَلَّوْا عَلَيْهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده جيد

17931- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'nin sokaklarından birine uğradı; ölmüş ve yola atılmış olan siyahi bir adam gördü. Oradakilerden birine: *"Bu kimin kölesidir?"* diye sordu. Oradakiler: "Falan kabilenin kölesidir" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Namaz kıldığını görüyor muydunuz?"* dedi. Onlar: "Bazen kıldığını görüyorduk, bazen görmüyorduk" cevabını verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kalkın ve bunu yıkayıp kefenleyin"* buyurdu. Kalkıp adamı yıkadılar ve kefenlediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kalkıp namazını kıldı. Tekbir getirdiği zaman: *"Sübhânallah, Sübhânallah"* dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince, sahabe: "Ya Resûlallah! Tekbir getirdiğin zaman: «Sübhânallah, Sübhânallah» dediğini duyduk; bunun sebebi nedir?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ona namaz kılan melekler o kadar çoktu ki; neredeyse benimle onun arasına geçeceklerdi."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1695) rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Süleymân zayıftır. Taberânî'nin hocası Cabrûn b. Îsâ el-Mağribî hadiste zayıftır.

بَابٌ فِيْمَا يَتَمَنَاهُ الْغَنِيُّ فِي الآخِرَةِ

Zenginin Âhirette Temenni Edeceği Şey

١٧٩٣٢ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، حَدَّثَنِي سَيْفُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحِرْمِيُّ، ثنا هَمَّامٌ، عَنِ الْمُعَلَّى الْفِرْدَوْسِيِّ، وَهُوَ الْمُعَلَّى بْنُ زِيَادٍ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ بَشِيرٍ، عَنْ أَبِي الصِّدِّيقِ النَّاجِيِّ، عن أبي سعيد الخدري قال : قَالَ : خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ وَهُمْ يُصَلُّونَ وَيَدْعُونَ، فَقَالَ : " خُذُوا فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ، وَقَالَ : أَبْشِرُوا، أَحْسَبُهُ قَالَ : يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ بِالْفَوْزِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى الأَغْنِيَاءِ بِخَمْسِ مِائَةِ عَامٍ، حَتَّى إِنَّ الْغَنِيَّ يَوَدُّ أَنَّهُ كَانَ سَائِلا " .

قلت : رواه أبو داود غير قوله : " حتى إن الغني يود أنه كان سائلا " رواه البزار

17932- Ebû Saîd el-Hudrî, namaz kılarken ve dua ederken, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendilerine: *"Bu yaptığınız şeye devam edin"* burduğunu ve devamla şöyle dediğini nakleder: *"Gözünüz aydın! Ey muhacirler! Siz, kıyamet günü zenginlerden beş yüz yıl önce (Cennete gireceksiniz.) Hatta zengin olan, dünyadayken dilenci olmuş olmayı temenni edecek."*

Ebû Dâvûd'un rivayetinde: *"Zengin dilenci olmuş olmayı temenni edecek"* şeklinde değildir.

★Bezzâr rivayet etti.[1]

بَابُ مَا يَصِيرُ إِلَيْهِ الفَقِيْرُ الْمُؤْمِنُ وَالْغَنِيُّ الْكَافِرُ

Mümin Fakirin ve Kâfir Zenginin Sonu

١٧٩٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِى الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ " إِنَّ مُوسَى قَالَ أَىْ رَبِّ عَبْدُكَ الْمُؤْمِنُ تُقَتِّرُ عَلَيْهِ فِى الدُّنْيَا. قَالَ فَيُفْتَحُ لَهُ بَابٌ مِنَ الْجَنَّةِ فَيَنْظُرُ إِلَيْهَا قَالَ يَا مُوسَى هَذَا مَا أَعْدَدْتُ لَهُ. فَقَالَ مُوسَى أَىْ رَبِّ وَعِزَّتِكَ وَجَلاَلِكَ لَوْ كَانَ أَقْطَعَ الْيَدَيْنِ وَالرِّجْلَيْنِ يُسْحَبُ عَلَى وَجْهِهِ مُنْذُ يَوْمَ خَلَقْتَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَكَانَ هَذَا مَصِيرُهُ لَمْ يَرَ بُؤْساً قَطُّ. قَالَ ثُمَّ قَالَ مُوسَى أَىْ رَبِّ عَبْدُكَ الْكَافِرُ تُوَسِّعُ عَلَيْهِ فِى الدُّنْيَا. قَالَ فَيُفْتَحُ لَهُ بَابٌ مِنَ النَّارِ فَيُقَالُ يَا

[1] Bezzâr (3621) rivayet etti. Ravilerden Alâ b. Beşîr vardır. Bezzâr: "Bu hadisin sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Alâ'dan, Sadece Mu'allâ b. Ziyâd'ın rivayette bulunduğunu biliyoruz. Mu'allâ, Basralıdır ve güvenilirdir.

مُوسَى هَذَا مَا أَعْدَدْتُ لَهُ. فَقَالَ مُوسَى أَيْ رَبِّ وَعِزَّتِكَ وَجَلاَلِكَ لَوْ كَانَتْ لَهُ الدُّنْيَا مُنْذُ يَوْمَ خَلَقْتَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَكَانَ هَذَا مَصِيرُهُ كَانَ لَمْ يَرَ خَيْرًا قَطُّ.

رواه أحمد وفيه ابن لهيعة ودراج وقد وثقا على ضعف فيهما

17933- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Hz. Mûsâ: «Ey Rabbim! Mümin kuluna, dünyada dar bir geçim veriyorsun» dedi Bunun üzerine Hz. Mûsâ için, Cennete bir kapı açılır ve Mûsâ Cennete bakınca ona: «Ey Mûsâ! Bunu o kulum için hazırladım» denir. Mûsâ der ki: «İzzetin ve Celâline yemin olsun ki; eğer iki eli ve ayağı kesik olsa ve onu yarattığın günden kıyamet gününe kadar yüzüstü sürünse, eğer o kişinin son varacağı yer buysa, kesinlikle o sıkıntıyı umursamaz»."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla buyurdu ki: *"Sonra Hz. Mûsâ: «Ey Rabbim! Kâfir kuluna dünyada genişlik veriyorsun» dedi. Bunun üzerine Mûsâ'ya Cehennemin kapılarından biri açılır ve: «Ey Mûsâ! O kulum için bunu hazırladım» denir. Mûsâ der ki: «Ey Rabbim! İzzetin ve Celâline yemin olsun ki; onu yarattığın günden, kıyamet gününe kadar, dünya onun olsa ve bu kişinin sonu bu olsa kesinlikle bu kişi sahip olduğu bu iyiliği umursamaz»."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa ve Derrâc kendilerinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuşlardır.

بَابٌ فِيمَنِ اجْتَمَعَ عَلَيْهِ فَقْرُ الدُّنْيَا وَعَذَابُ الآخِرَةِ

Dünya Fakirliğin ve Âhiret Azabınının Kendisinde Birleştiği Kişiler

١٧٩٣٤ - حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ ، ثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، ثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ أَبِي مَالِكٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " أَشْقَى الأَشْقِيَاءِ مَنِ اجْتَمَعَ عَلَيْهِ فَقْرُ الدُّنْيَا وَعَذَابُ الآخِرَةِ.

رواه الطبراني في الأوسط بإسنادين في أحدهما خالد بن يزيد بن عبد الرحمن بن أبي مالك وقد وثقه أبو زرعة وضعفه الجمهور وبقية رجاله ثقات وفي الأخرى أحمد بن طاهر بن حرملة وهو كذاب

17934- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bedbahtların en bedbahtı, dünya fakirliğinin ve âhiret azabının kendisinde birleştiği kişidir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında iki isnâdla rivayet etti. Birinde, Hâlid b. Yezîd b. Abdirrahmân b. Ebî Mâlik vardır ve onu, Ebû Zür'a güvenilir bulmuş, çoğunluk ise zayıf

olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. Diğerinde ise, Ahmed b. Tâhir b. Harmele hadis uydurmakla suçlanmıştır.[1]

بَابُ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Kıyamet Günü Kulun Hesaba Çekileceği Şeyler

١٧٩٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ حَدَّثَنَا حَشْرَجٌ عَنْ أَبِي نُصَيْرَةَ عَنْ أَبِي عَسِيبٍ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلاً فَمَرَّ بِي فَدَعَانِي إِلَيْهِ فَخَرَجْتُ ثُمَّ مَرَّ بِأَبِي بَكْرٍ فَدَعَاهُ فَخَرَجَ إِلَيْهِ ثُمَّ مَرَّ بِعُمَرَ فَدَعَاهُ فَخَرَجَ إِلَيْهِ فَانْطَلَقَ حَتَّى دَخَلَ حَائِطاً لِبَعْضِ الأَنْصَارِ فَقَالَ لِصَاحِبِ الْحَائِطِ أَطْعِمْنَا بُسْراً. فَجَاءَ بِعِذْقٍ فَوَضَعَهُ فَأَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ بَارِدٍ فَشَرِبَ فَقَالَ لَتُسْأَلُنَّ عَنْ هَذَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ. قَالَ فَأَخَذَ عُمَرُ الْعِذْقَ فَضَرَبَ بِهِ الأَرْضَ حَتَّى تَنَاثَرَ الْبُسْرُ قِبَلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَئِنَّا لَمَسْئُولُونَ عَنْ هَذَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ نَعَمْ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثٍ خِرْقَةٍ كَفَّ بِهَا الرَّجُلُ عَوْرَتَهُ أَوْ كِسْرَةٍ سَدَّ بِهَا جَوْعَتَهُ أَوْ جُحْرٍ يَتَدَخَّلُ فِيهِ مِنَ الْحَرِّ وَالْقُرِّ.

رواه أحمد ورجاله ثقات

17935- Ebû Asîb bildiriyor: Bir gece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanıma çıkageldi. Ben de onun yanına gittim. Sonra Ebu Bekir'in yanına vardı, onu çağırdı, o da yanına çıkıp geldi. Daha sonra Ömer'e uğradı, onu da çağırdı, o da yanına geldi. Yola koyuldu, nihayet Ensar'dan birisine ait bir bahçeden içeri girip bahçenin sahibine: *"Bize taze hurma getir de yiyelim."* dedi. Ensar'dan olan o zat bir salkım hurma getirdi, yere koydu, onlar da ondan yediler. Daha sonra soğuk su istedi, suyu içti. Sonra da: *"Muhakkak ki kıyamet gününde bundan hesaba çekileceksiniz"* buyurdu. (Ebu Asîb) dedi ki: Ömer salkımı aldı ve hurması Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzüne doğru dağılıncaya kadar yere vurdu ve: "Ya Resûlallah! Kıyamet gününde bundan da mı sorumlu tutulacağız?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Evet, ancak üç şey müstesna (onlardan sorumlu tutulmayacaksınız): Kendisiyle açlığını gidereceği bir parça ekmek yahut sayesinde edeb yerini örteceği bir elbise yahut sıcak ve soğuktan korunmak için içinde barınacağı bir kovuk."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1908), Hâkim, *Müstedrek*'inde (4/325) ve İbn Ebî Hâtim, *el-İlel el-Hadîs*'te (2/278) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis batıldır." *S. ed-Daîfe*'ye (139) bakınız.

١٧٩٣٦ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْمَرْوَزِيُّ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنْ أَبِي حَمْزَةَ، عَنْ لَيْثٍ، عَنْ أَبِي فَزَارَةَ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ الأَصَمِّ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا فَوْقَ الإِزَارِ ، وَجِلْفُ الْخُبْزِ ، وَظِلُّ الْحَائِطِ ، وَجَرَّةُ الْمَاءِ ، فَضْلٌ يُحَاسَبُ بِهِ ، أَوْ يُسْأَلُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه البزار وفيه ليث بن أبي سليم وقد وثق على ضعف فيه وبقية رجاله رجال الصحيح غير القاسم بن محمد بن يحيى المروزي وهو ثقة

17936- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi, sahip olduğu bir izârdan, duvar gölgesinden ve bir testi sudan fazlası için hesaba çekilecektir"* veya: *"Bunların hesabı kendisinden sorulacaktır."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym, kendisinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur. Güvenilir bir ravi olan Kâsım b. Muhammed b. Yahyâ dışındaki diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابٌ فِيْمَا يَشْتَهِيهِ الفَقِيْرُ وَلاَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ

Fakirin İsteyip te Almaya Gücü Yetmediği Şeyler

١٧٩٣٧ - حدثنا أَحْمَدُ بن رِشْدِينٍ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بن عَبْدِ السَّلامِ الصَّدَفِيُّ، حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بن الْمُخْتَارِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَوْهَبٍ، عَنْ عِصْمَةَ، قَالَ: جَاءَ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا نَمُرُّ فِي هَذِهِ الأَسْوَاقِ فَنَنْظُرُ إِلَى هَذِهِ الْفَوَاكِهِ فَنَشْتَهِيهَا وَلَيْسَ مَعَنَا فِلْسٌ نَشْتَرِي بِهِ، فَهَلْ لَنَا فِي ذَلِكَ أَجْرٌ، فَقَالَ: وَهَلِ الأَجْرُ إِلا فِي ذَلِكَ.

رواه الطبراني وفيه الفضل بن المختار وهو ضعيف جدا

17937- Ismet bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından bir grup, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Çarşıya uğrayınca, meyveleri görüyoruz ve canımız istediği halde paramız olmadığı için alamıyoruz; bunun için bize sevap var mıdır?" diye sordular. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sevap, bundan başka bir şeyde mi?"*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Fadl b. el-Muhtâr çok zayıftır.[1]

---

[1] Bezzâr (3643) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadisin, İbn Abbâs'tan, sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

بَابُ النَّهيِ عَنْ التَّوَاضُعِ للأَغْنِياءَ

Zenginlerin Önünde Eğilmek

١٧٩٣٨ - عن ابن عمر قال : نهى رسول الله صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أن تدهن الأغنياء

رواه الطبراني وفيه داود بن الزبرقان وهو متروك

17938- İbn Ömer şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), zenginlere yağcılık yapmamızı yasakladı."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Dâvûd b. ez-Zeberkân metrûktur.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الفَرَاسَةِ

Ferâset

١٧٩٣٩ - حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَحْرٍ ، نَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَرَمِيُّ ، نَا أَبُو بِشْرٍ قَالَ وَكَانَ ثِقَةً ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عِبَادًا يَعْرِفُونَ النَّاسَ بِالتَّوَسُّمِ " .

رواه البزار والطبراني في الأوسط وإسناده حسن

17939- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın öyle kulları vardır ki; insanları simalarından tanırlar."*

★Bezzâr rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı hasendir.[2]

١٧٩٤٠ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بن سَهْلٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بن صَالِحٍ، عَنْ رَاشِدِ بن سَعْدٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ، فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بنورِ اللَّهِ".

رواه الطبراني وإسناده حسن

17940- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Müminin ferâsetinden sakınınız; çünkü o, Allah'ın nuruyla bakar."*

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

---

[1] Mükerrer hadis: 7925.

[2] Bezzâr (3632) rivayet etti.

١٧٩٤١ - حَدَّثَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن كَثِيرٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: أَفْرَسُ النَّاسِ ثَلاثَةٌ: صَاحِبَةُ مُوسَى الَّتِي، قَالَتْ: ﴿يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الأَمِينُ﴾، قَالَ: وَمَا رَأَيْتِ مِنْ قُوَّتِهِ؟ قَالَتْ: جَاءَ إِلَى الْبِئْرِ وَعَلَيْهِ صَخْرَةٌ لا يُقِلُّهَا كَذَا، وَكَذَا فَرَفَعَهَا، قَالَ: مَا رَأَيْتِ مِنْ أَمَانَتِهِ؟ قَالَتْ: كُنْتُ أَمْشِي أَمَامَهُ فَجَعَلَنِي خَلْفَهُ، وَصَاحِبُ يُوسُفَ حَيْثُ، قَالَ: ﴿أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾، وَأَبُو بَكْرٍ حِينَ اسْتَخْلَفَ عُمَرَ.

17941- Abdullah b. Mes'ûd der ki: İnsanların en ferâsetlisi şu üç kişidir: Hz. Mûsâ için şöyle diyen kadın **"İki kadından biri: «Babacığım! Onu ücretli olarak tut; ücretle tuttuklarının en iyisi bu güçlü ve güvenilir adamdır» dedi."** (Kasas Sur. 26) Babası: "Onun güçlü olduğunu nasıl anladın?" deyince, kadın: "Üzerinde kimsenin kaldıramayacağı bir kaya olan kuyuya geldi ve kayayı kaldırdı" dedi. Babası: "Emanetinden ne gördün?" diye sorunca ise: "Ben önünde yürüyordum; arkasından yürümemi söyledi" cevabını verdi.

(İkincisi) Hz. Yusuf'u (satın alan) kişidir. O şöyle dedi: **"Ona güzel bak, belki bize faydası olur yahut ta onu evlat ediniriz."** (Yûsuf Sur. 21)

(Üçüncüsü ise) Hz. Ömer'i, hilafet için yerine tayin eden Hz. Ebû Bekr'dir.

١٧٩٤٢ - وفي رواية : من أفرس الناس ثلاثة

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح إن كان محمد بن كثير هو العبدي وإن كان هو الثقفي فقد وثق على ضعف كثير فيه

17942- Bir rivayette ise ibare: "Şu üç kişi, insanların en ferâsetlilerindendir" şeklindedir.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Eğer Muhammed b. Kesîr, el-Abdî ise ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Eğer Sekafî ise, Sekafî, çok zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur.[2]

١٧٩٤٣ - أنبأنا مُحَمَّدُ بْنُ حَيَّانَ الْمَازِنِيُّ، أنبأنا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، أنبأنا أَبُو أُمَيَّةَ بْنُ يَعْلَى، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ، قَالَ: قِيلَ لِعَمْرِو بْنِ الْعَاصِ: صِفْ لَنَا أَهْلَ الأَمْصَارِ، قَالَ: أَهْلُ الْحِجَازِ أَحْرَصُ النَّاسِ عَلَى فِتْنَةٍ وَأَعْجَزُهُ عَنْهَا،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7497), Kudâ'î, *Müsned eş-Şihâb*'da (663) ve İbnu'l-Cevzî, el-*Mevdûât*'ında (3/146) rivayet etti. *S. ed-Daîfe*'ye (1821) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8830) rivayet etti.

وَأَهْلُ الْعِرَاقِ أَحْرَصُ النَّاسِ عَلَى عِلْمٍ وَأَبْعَدُهُ مِنْهَا، وَأَهْلُ الشَّامِ أَطْوَعُ النَّاسِ لِلْمَخْلُوقِ وَأَعْصَاهُ لِلْخَالِقِ، وَأَهْلُ مِصْرَ أَكْيَسُ النَّاسِ صَغِيرًا وَأَحْمَقُهُ كَبِيرًا "

رواه الطبراني وفيه أبو أمية بن يعلى وهو ضعيف جدا

17943- Ali b. Zeyd bildiriyor: Amr b. el-Âs'a: "Bize şehirlerin halklarını vasfet" dediler. Amr b. el-Âs:

"Hicâz halkı, fitneyi en çok seven kişilerdir ve fitne anında da en aciz kişilerdir.

Irak halkı, ilmi en çok seven, ama ondan en uzak olan insanlardır.

Şâm halkı, Allah'a isyanın olduğu şeylerde kullara en fazla itaat eden kişilerdir.

Mısır halkının küçükleri, insanların en güzel; büyükleri ise en ahmağıdır."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Umeyye b. Ya'lâ çok zayıftır.[1]

بَابُ مَعَادِنِ التَّقْوَى قُلُوبُ العَارِفِينَ وَالصَّالِحِينَ

Takvanın Yeri, Arif ve Salihlerin Kalbidir

١٧٩٤٤ - حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ أَنَسُ بن سَلْمٍ الْخَوْلَانِيُّ , حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن رَجَاءٍ السِّخْتِيَانِيُّ , حَدَّثَنَا مُنَبَّهُ بن عُثْمَانَ , حَدَّثَنِي عُمَرُ بن مُحَمَّدِ بن زَيْدٍ , عَنْ سَالِمِ بن عَبْدِ اللَّهِ , عَنْ أَبِيهِ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِكُلِّ شَيْءٍ مَعْدِنٌ , وَمَعْدِنُ التَّقْوَى قُلُوبُ الْعَارِفِينَ.

وفيه محمد بن رجاء وهو ضعيف

17944- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her şeyin bir madeni (yeri) vardır. Takvanın madeni (yeri), ariflerin kalbidir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Recâ zayıftır.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13185) rivayet etti. Kudâ'î, *Müsned eş-Şihâb*'da (1034) rivayet etti. İkisinde de Enes b. Süleym el-Havlânî vardır ve hakkında bilgi yoktur. Zehebî, Muhammed b. Recâ'yı uydurma hadis rivayet etmekle suçladı.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الوِلاَيَةِ للهِ عَزَ وَ جَلَ

Allah'ın Veli Kulu Olmanın Şartları

١٧٩٤٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الأُبُلِّيُّ ، قال : نا عُمَرُ بْنُ يَحْيَى الأُبُلِّيُّ ، قال : نا حَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ ، عَنْ أَبِي حَبَابٍ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ مِنْ مُوجِبَاتِ اللَّهِ ثَلاثًا : إِذَا رَأَى حَقًّا مِنْ حُقُوقِ اللَّهِ لَمْ يُؤَخِّرْهُ إِلَى أَيَّامٍ لا يُدْرِكُهَا ، وَأَنْ يَعْمَلَ الْعَمَلَ الصَّالِحَ الْعَلانِيَةَ عَلَى قِوَامٍ مِنْ عَمَلِهِ فِي السَّرِيرَةِ وَهُوَ يَجْمَعُ مَعَ مَا يَعْمَلُ صَلاحَ مَا يُؤَمِّلُ " ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فَهَكَذَا وَلِيُّ اللَّهِ " ، وَعَقَدَ بِيَدِهِ ثَلاثِينَ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

17945- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'ın dostluğunu kazanmanın üç şartı vardır: Allah'ın hakkı olan bir şeyi gördüğünde onu yetişemeyeceği bir günde ifa etmek için ertelememesi. İnsanlar arasında yapacağı salih bir ameli gizlice yapıyormuş gibi yapması. Halihazırda yaptığının yanında doğru olan şeyleri temenni edip ümit etmesi."* Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'ın dostu işte bu (söylediğim) şekilde olur"* buyurdu ve otuz işareti (yaparak parmağıyla başparmağını birleştirdi.)

بَابُ مَا جَاءَ فِي الأَتْقِيَاءِ

Takva Sahipleri

١٧٩٤٦ - حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ ، قَالَ : نَا نُعَيْمٌ ، قَالَ : نَا نُوحٌ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ آلُ مُحَمَّدٍ ؟ فَقَالَ : " كُلُّ تَقِيٍّ " ، وَتَلا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلا الْمُتَّقُونَ﴾.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه نوح بن أبي مريم وهو ضعيف

17946- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Muhammed'in ailesi kimdir?" diye sorduklarında, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her takva sahibidir"* buyurdu ve şu âyeti okudu **"Onun dostları, ancak müttakilerdir."** (Enfâl Sur. 34)

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Nûh b. Ebî Meryem zayıftır.[1]

١٧٩٤٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الأَخْرَمُ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يُونُسَ قَالَ: سَمِعْتُ مَنْصُورَ بْنَ عَمَّارٍ، نَا ابْنُ لَهِيعَةَ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: " كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لا يَزِيدُ ذَا شَرَفٍ عِنْدَهُ وَلا يَنْقُصُهُ إِلا بِالتَّقْوَى "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه منصور بن عمار وقد وثق على ضعفه قلت : وقد تقدمت أحاديث في قوله " : كرم المؤمن تقواه " . وأحاديث في الأدب في حق المسلم وفي أثنائها أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : " التقوى ههنا " . وأومأ بيده إلى صدره

17947- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında, kişinin takvasından başka, seçkin olup olmaması bir önem taşımazdı."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mansûr b. Umâra, zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur.

Daha önce: "Müminin kıymeti takvasındadır" konusu ve müslümanın edebi işlenirken, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Takva buradadır"* buyurarak kalbini işaret ettiği geçmişti.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْعُجْبِ

Ucub (Kendini Beğenme)

١٧٩٤٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الْقُرَشِيُّ، نَا سَلَّامٌ أَبُو الْمُنْذِرِ، عَنْ ثَابِتٍ، عن أنس قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَوْ لَمْ تَكُونُوا تُذْنِبُونَ لَخَشِيتُ عَلَيْكُمْ مَا هُوَ أَكْثَرُ مِنْهُ الْعُجْبَ .

رواه البزار وإسناده جيد

17948- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eğer günah işlemeseydiniz, bundan daha büyük bir şeyi yapmanızdan, kendinizi beğenmenizden korkardım."*

★Bezzâr rivayet etti. İsnâdı hasendir.[2]

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (318) rivayet etti ve: "Bu hadisi, Yahyâ b. Saîd el-Ensârî'den sadece Nûh b. Ebvî Meryem rivayet etmiştir. Nuaym b. Hammâd bunu rivayette tek kalmıştır" dedi. Taberânî'nin hocası Câfer b. İlyâs b. Sadaka el-Kebbâş el-Mısrî hakkında bilgi yoktur.

[2] Bezzâr (3633) ve Kudâî, *Müsned eş-Şihâb*'da (1447) rivayet etti. Ravilerden Selâm b. Ebi's-Sahbâ hakkında Buhârî, "Hadisleri münkerdir" demiştir. Yahyâ ise zayıf olduğunu söylemiştir. Ahmed'in hadisi hasendir. Bezzâr dedi ki: "Ahmed, meşhurdur ve

بَابٌ فِيمَنْ آذَى أَوْلِيَاءَ اللهِ

Allah'ın Dostlarına Eziyet Edenler

١٧٩٤٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، ثنا أَبُو عَامِرٍ، ثنا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ مَيْمُونٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " قَالَ اللَّهُ . : مَنْ آذَى لِي وَلِيًّا فَقَدِ اسْتَحَلَّ مُحَارَبَتِي

قلت : فذكر الحديث رواه البزار واللفظ له وأحمد والطبراني في الأوسط وفيه عبد الواحد بن قيس وقد وثقه غير واحد وضعفه غيرهم وبقية رجال أحمد رجال الصحيح ورجال الطبراني في الأوسط رجال الصحيح غير شيخه هارون بن كامل

17949- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim bir veli kuluma düşmanlık ederse, ben de ona harp ilan ederim."* —Hadis aslında devam ediyor—.

★Bezzâr rivayet etti. Lafız onundur. Ahmed rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdulvâhid b. Kays'ı birden çok kişi güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Ahmed'in diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Taberânî'nin, *el-Mu'cemu'l-evsat*taki ravileri de *Sahîh*'in ravileridir. Sadece hocası Hârûn b. Kâmil değildir.[1]

١٧٩٥٠ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ خَالِدٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ إِسْحَاقَ أَنَّهُ سَمِعَ عَطَاءَ بْنَ يَسَارٍ يُحَدِّثُ، عَنْ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " قَالَ اللَّهُ: مَنْ آذَى لِي وَلِيًّا فَقَدِ اسْتَحَلَّ مُحَارَبَتِي وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِمِثْلِ أَدَاءِ فَرَائِضِي وَإِنَّهُ لَيَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ رِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَلِسَانَهُ الَّذِي يَنْطِقُ بِهِ، وَقَلْبَهُ الَّذِي يَعْقِلُ بِهِ إِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ، وَإِنْ دَعَانِي أَجَبْتُهُ وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ كَتَرَدُّدِي عَنْ مَوْتِهِ وَذَلِكَ أَنَّهُ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ "

رواه أبو يعلى وفيه يوسف بن خالد السمتي وهو كذاب

kendisinden, Affân ve eski muhaddisler rivayette bulunmuştur." *Silsiletu's-Sahîha*'ya (2/264-265) bakınız.

[1] Bezzâr (3628, 3647) ve Ahmed (6/256) rivayet etti. Ravilerden İbn Kays, Bezzâr'da belirtildiğine göre, Abdulvâhid b. Meymûn'dan daha kuvvetlidir. *M. el-Evsat*'ta, Ya'kûb b. Mücâhid ve İbrâhîm b. Suveyd, *Sahîh*'in ravilerinden değildir. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (4/186-187) bakınız.

17950- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımı Meymûne, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim benim veli kuluma düşmanlık ederse ben de ona harp ilan ederim. Kulum kendisine farz kıldığım şeyleri eda etmekten daha sevgili bir şeyle bana yaklaşamaz. Kulum bana nafile ibadetlerle yaklaşmaya devam eder. Nihayet ben onu severim. Onu bir sevdim mi artık ben onun yürüdüğü ayağı, tuttuğu eli, konuştuğu dili ve aklettiği kalbi olurum. Benden bir şey isteyince onu veririm, bana dua ettiği zaman, duasına icabet ederim. Ben yapacağım bir şeyde, mümin kulumun ruhunu kabzetmedeki tereddüdüm kadar hiç tereddüde düşmedim. O ölümü sevmez. Ben de onun (hoşlanmadığı) fena bir duruma düşmesini istemem."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Yûsuf b. Hâlid es-Semtî, hadis uydurmakla suçlanmıştır.[1]

١٧٩٥١ – حَدَّثَنا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو حَفْصٍ الدِّمَشْقِيُّ ، قَالَ : نا صَدَقَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو مُعَاوِيَةَ ، أَخبَرَنِي عَبْدُ الْكَرِيمِ الْجَزَرِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، عَنْ جِبْرِيلَ ، عَنِ اللَّهِ تَعَالَى قَالَ : " مَنْ أَهَانَ لِي وَلِيًّا ، فَقَدْ بَارَزَنِي بِالْمُحَارَبَةِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عمر بن سعيد أبو حفص الدمشقي وهو ضعيف

17951- Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Cibrîl vasıtasıyla Allah'ın şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Benim veli kullarımdan birini aşağılayan kişi, bana karşı savaş açmış sayılır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden, Ebû Hafs ed-Dımaşkî Ömer b. Saîd zayıftır.[2]

١٧٩٥٢ – حَدَّثَنا عُبَيْدُ بن كَثِيرٍ التَّمَّارُ , حَدَّثَنا مُحَمَّدُ بن الْجُنَيْدِ , حَدَّثَنا عِيَاضُ بن سَعِيدٍ الثُّمَالِيُّ , عَنْ عِيسَى بن مُسْلِمٍ الْقُرَشِيِّ , عَنْ عَمْرِو بن عَبْدِ اللَّهِ بن هِنْدَ الْجَمَلِيِّ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ:مَنْ عَادَ لِي وَلِيًّا فَقَدْ نَاصَبَنِي بِالْمُحَارَبَةِ .

قلت : فذكر الحديث رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

17952- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah şöyle buyurur: Kim benim veli kuluma*

---

[1] Ebû Ya'lâ (7087) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (613) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Abdulkerîm el-Cezerî'den, sadece Sadaka b. Abdillah rivayet etmiştir. Ömer, bunu rivayette tek kalmıştır." Sadaka b. Abdillah, es-Semtî'dir ve zayıftır. Kudâ'î, *Müsned eş-Şihâb*'da (1456), başka bir yolla rivayet etti. Ravilerden Sadaka b. Amr en-Nesâî meçhûldür.

düşmanlık ederse, bana harp ilan etmiş demektir." —Hadis aslında devam ediyor–

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

بَابٌ فِيْمَا يَصْلُحُ لِلْمُؤْمِنِينَ عَلَى الغِنَى وَالفَقْرِ

Zenginlikte ve Yoksullukta Müminler İçin Uygun Olan Şeyler

١٧٩٥٣ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بن كَثِيرٍ التَّمَّارُ , حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْجُنَيْدِ , حَدَّثَنَا عِيَاضُ بن سَعِيدٍ الثُّمَالِيُّ , عَنْ عِيسَى بن مُسْلِمٍ الْقُرَشِيِّ , عَنْ عَمْرِو بن عَبْدِ اللَّهِ بن هِنْدَ الْجَمَلِيِّ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ:مَنْ عَادَ لِي وَلِيًّا فَقَدْ نَاصَبَنِي بِالْمُحَارَبَةِ , وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ كَتَرَدُّدِي عَنْ مَوْتِ الْمُؤْمِنِ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ , وَرُبَّمَا سَأَلَنِي وَلِيِّي الْمُؤْمِنُ الْغِنَى , فَأَصْرِفُهُ مِنَ الْغِنَى إِلَى الْفَقْرِ , وَلَوْ صَرَفْتُهُ إِلَى الْغِنَى لَكَانَ شَرًّا لَهُ , وَرُبَّمَا سَأَلَنِي وَلِيِّي الْمُؤْمِنُ الْفَقْرَ , فَأَصْرِفُهُ إِلَى الْغِنَى , وَلَوْ صَرَفْتُهُ إِلَى الْفَقْرِ لَكَانَ شَرًّا لَهُ. إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ:وَعِزَّتِي وَجَلالِي وَعُلُوِّي وَبَهَائِي وَجَمَالِي وَارْتِفَاعِ مَكَانِي لا يُؤْثِرُ عَبْدٌ هَوَايَ عَلَى هَوَى نَفْسِهِ إِلا أَثْبَتُّ أَجَلَهُ عِنْدَ بَصَرِهِ , وَضَمِنَتِ السَّمَاءُ وَالأَرْضُ رِزْقَهُ , وَكُنْتُ لَهُ مِنْ وَرَاءِ تِجَارَةِ كُلِّ تَاجِرٍ.

رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

17953- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim benim veli kuluma düşmanlık ederse, bana harp ilan etmiş demektir. Ben yapacağım bir şeyde, mümin kulumun ruhunu kabzetmedeki tereddüdüm kadar hiç tereddüde düşmedim. O, ölümü sevmez, ben de onun (hoşlanmadığı) fena bir duruma düşmesini istemem. Bazen mümin kulum, benden zenginlik ister, ama zenginlik onun için şerli olacağından dolayı, onu fakirliğe yöneltirim. Bazen de veli kulum benden fakirlik ister; ama fakirlik onun için şerli olacağı için zenginliğe yöneltirim." Allah şöyle buyurur: "İzzetime, celâlime, yüceliğime, üstünlüğüme, cemalime ve makamımın yüksekliğine yemin olsun ki, kulum, benim isteklerimi, kendi isteklerine tercih ettiği takdirde, onun ecelini, gözünün önüne yerleştiririm, gökyüzü ve yeryüzü onun rızkına kefil olur ve her ticaretinde ben onun arkasında olurum."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerinden tanımadıklarım vardır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12719) rivayet etti.

بَابٌ فِيمَنْ لاَ صَبْوَةَ لَهُ وَمَنْ يَنْشَأُ فِي العِبَادَةِ

Eğlenceye Meyletmeyip İbadete Devam Edenler

١٧٩٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ أَبِي عُشَّانَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَعْجَبُ مِنَ الشَّابِّ لَيْسَتْ لَهُ صَبْوَةٌ.

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني وإسناده حسن

17954- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, eğlenceye düşkünlüğü olmayan gençten hoşlanır."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٧٩٥٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ، قَالَ: نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: نا يُوسُفُ بْنُ عَطِيَّةَ الصَّفَّارُ، قَالَ: سَمِعْتُ مَرْزُوقَ أَبَا عَبْدِ اللهِ الشَّامِيَّ يُحَدِّثُ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا مِنْ نَاشِئٍ يَنْشَأُ فِي الْعِبَادَةِ حَتَّى يُدْرِكَهُ الْمَوْتُ، إِلا أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ تِسْعَةٍ وَتِسْعِينَ صِدِّيقًا.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير بنحوه وفيه يوسف بن عطية الصفار وهو ضعيف جدا

17955- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İbadetle serpilip büyüyen, ölüm vakti gelen hiç kimse yoktur ki; Allah ona doksan dokuz sıddîk sevabı vermesin."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve yakın bir metinle *M. el-Kebîr*'de bir rivayette bulundu. Ravilerden Yûsuf b. Atiyye es-Saffâr çok zayıftır.[2]

---

[1] Ahmed (4/151), Ebû Ya'lâ (1749) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/309) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır. İbnu'l-Mübârek, *Zühd*'ünde (349) mevkuf olarak rivayet etti. Ravilerden Rişdeyn b. Sa'd zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (784) ve *M. el-Kebîr*'inde (?) rivayet etti.

بَابٌ فِيمَنْ تَشَبَّهَ مِنَ الشَّبَابِ بِالْكُهُولِ وَغَيْرِ ذَلِكَ

İhtiyarlara Benzeyen Gençler

١٧٩٥٦ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي الرَّبِيعِ السَّمَّانُ ، حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ ، حَدَّثَنَا حَمَّادٌ مَوْلَى أُمَيَّةَ ، عَنْ جَنَاحٍ مَوْلَى الْوَلِيدِ ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِكُهُولِكُمْ ، وَشَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِشَبَابِكُمْ.

رواه أبو يعلى والطبراني وفيه من لم أعرفهم

17956- Vâsile b. el-Eska', Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Gençlerinizin en hayırlıları, ihtiyarlarınıza benzemeye çalışanlardır. İhtiyarların en kötüsü ise, gençlerinize benzemeye çalışanlardır."*

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٧٩٥٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْقَزَّازُ ، قال : نا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قال : نا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِكُهُولِكُمْ ، وَشَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِشَبَابِكُمْ.

رواه الطبراني والبزار وفيهما الحسن بن أبي جعفر وهو ضعيف.

17957- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Gençlerinizin en hayırlıları, ihtiyarlarınıza benzemeye çalışanlardır. İhtiyarların en kötüsü ise, gençlerinize benzemeye çalışanlardır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve Bezzâr rivayet etti. İkisinde de, Hasan b. Ebî Câfer zayıftır.[2]

١٧٩٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا أَبُو بِلالٍ الأَشْعَرِيُّ ، قال : نا يَحْيَى بْنُ الْعَلاءِ ، عَنْ مُوسَى بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ يَبْغَضُ ابْنَ السَّبْعِينَ فِي هَيْئَةِ ابْنِ عِشْرِينَ ، فِي مِشْيَتِهِ ، وَمَنْظَرِهِ.

---

[1] Ebû Ya'lâ (7483) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/83-84) rivayet etti. Ravilerden Anbese b. Saîd zayıftır. Benî Ümeyye'nin azatlısı Hammâd, metrûktur. Velîd'in azatlısı Cenâh'ı ise, İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.

[2] Bezzâr (3219) rivayet etti. Ondaki lafızda; "gençleriniz" yerine "gençlerimiz", "ihtiyarlarınız" yerine ise "ihtiyarlarımız" ibaresi vardır.

رواه الطبراني في الأوسط وقال : لا يروى عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إلا بهذا الإسناد وفيه موسى بن محمد بن إبراهيم بن الحارث وهو ضعيف

17958- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, yirmi yaşındaymış gibi görünmeye ve yürümeye çalışan yetmişlik ihtiyarı sevmez."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir." Ravilerden Mûsâ b. Muhammed b. İbrâhîm b. el-Hâris zayıftır.

بَابُ مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ

Kim Bir Topluluğa Benzerse, Onlardandır

١٧٩٥٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ زَكَرِيَّا ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقٍ ، نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْخَطَّابِ ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ غُرَابٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانٍ ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ حُذَيْفَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه علي بن غراب وقد وثقه غير واحد وضعفه بعضهم وبقية رجاله ثقات

17959- Huzeyfe b. el-Yemân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim bir kavme benzerse o, onlardandır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ali b. Gurâb'ı birden çok kişi güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْمَحَبَّةِ وَالْبَغْضَةِ وَالثَّنَاءِ الْحَسَنِ وَغَيْرِهِ

Sevgi, Nefret, Övme ve Diğerleri

١٧٩٦٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ الْوَاسِطِيِّ عَنْ أَبِي ظَبْيَةَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْمِقَةَ مِنَ اللَّهِ قَالَ شَرِيكٌ هِيَ الْمَحَبَّةُ وَأُلْقِيَتْ مِنَ السَّمَاءِ فَإِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْداً قَالَ لِجِبْرِيلَ إِنِّي أُحِبُّ فُلاَناً فَيُنَادِي جِبْرِيلُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَمِقُ يَعْنِي يُحِبُّ فُلاَناً فَأَحِبُّوهُ أَرَى شَرِيكاً قَدْ قَالَ فَيُنْزَلُ لَهُ الْمَحَبَّةَ فِي الأَرْضِ وَإِذَا أَبْغَضَ عَبْداً قَالَ لِجِبْرِيلَ إِنِّي أُبْغِضُ فُلاَناً فَابْغَضْهُ. قَالَ فَيُنَادِي جِبْرِيلُ إِنَّ رَبَّكُمْ يُبْغِضُ فُلاَناً فَابْغَضُوهُ قَالَ أَرَى شَرِيكاً قَدْ قَالَ فَيَجْرِي لَهُ الْبُغْضُ فِي الأَرْضِ.

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط ورجاله وثقوا قلت : لم أجده في الأطراف

17960- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sevgi Allah'tandır, nam da semadan geler. Allah bir kulu sevdiğinde Cibrîl'e: «Ben falan kulu seviyorum» buyurur. Cibrîl de: «Allah, falan kişiyi seviyor, siz de seviniz» der.* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), devamla şöyle buyurdu: *"Bunun üzerine onun sevgisi yeryüzünde (olanların gönlüne) yerleşir. Allah, bir kulu sevmediğinde Cibrîl'e: «Ben falan kula buğzediyorum, sen de buğzet» buyurur. Bunun üzerine Cibrîl: «Rabbiniz, falan kişiye buğzediyor, siz de buğzediniz» der ve ona olan nefret yeryüzünde dağılır."*

★Ahmed ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur. Hadisi *Etrâf*'ta bulamadım.[1]

١٧٩٦١ - حَدَّثَنَا أَبُو الْمُثَنَّى، ثنا أَبُو الْوَلِيدِ، ثنا أَبُو وَكِيعٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عن أبي هريرة عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : مَا مِنْ عَبْدٍ إِلا وَلَهُ صِيتٌ فِي السَّمَاءِ، فَإِنْ كَانَ صِيتُهُ فِي السَّمَاءِ حَسَنًا وُضِعَ فِي الأَرْضِ، وَإِنْ كَانَ صِيتُهُ فِي السَّمَاءِ سَيِّئًا وُضِعَ فِي الأَرْضِ " .

قلت : له في الصحيح حديث غير هذا رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

17961- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Hiçbir kul yoktur ki; gökyüzünde şöhreti olmasın. Semadaki şöhreti iyi de kötü de olsa yeryüzünde(olanların gönlüne) yerleşir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٧٩٦٢ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ ، قَالَ : ثنا شُجَاعُ بْنُ الْوَلِيدِ ، قَالَ : ثنا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : بِالنَّبَاوَةِ أَوْ بِالنَّبَاةِ يَقُولُ : " يُوشِكُ أَنْ تَعْرِفُوا لأَهْلِ الْجَنَّةِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، بِمَ ؟ قَالَ : بِالثَّنَاءِ الْحَسَنِ ، وَالثَّنَاءِ السَّيِّئِ " .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير الحسن بن عرفة وهو ثقة

17962- Sa'd b. Ebî Vakkâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), (Tâif'te bir yer olan) Nuvât veya Nubât'ta iken şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennet ehlinin, Cehennem ehlinden ayırt edileceği gün yakındır."* Sahabe: "Ya Resûlallah! Nasıl bilinecek?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İyi ve kötü vasıflarla."*

---

[1] Ahmed (5/259; kısa metinle 5/263) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7551) rivayet etti. Ravilerden Şerîk b. Abdillah el-Kâdî zayıftır.

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Hasan b. Arafe dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٩٦٣ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ، أنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أنا مَعْمَرٌ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ لِي أَنْ أَعْلَمَ إِذَا أَحْسَنْتُ، وَإِذَا أَسَأْتُ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:إِذَا سَمِعْتَ جِيرَانَكَ يَقُولُونَ: قَدْ أَحْسَنْتَ، فَقَدْ أَحْسَنْتَ، وَإِذَا سَمِعْتَهُمْ يَقُولُونَ: قَدْ أَسَأْتَ، فَقَدْ أَسَأْتَ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17963- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Bir kişi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! İyi veya kötü bir şey yaptığımı nasıl anlarım?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Komşularının «İyi yaptın» dediğini duyarsan, iyi bir şey yapmışsın demektir. Eğer «Kötü bir şey yaptın» dediklerini duyarsan, (gerçekten de) kötü bir şey yapmışsın demektir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٧٩٦٤ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ الضَّرِيرُ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن سَلَمَةَ، حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْجُرَيْرِيُّ، عَنْ أَبِي الْعَلاءِ بن عَبْدِ اللَّهِ بن الشِّخِّيرِ، عَنِ الضَّحَّاكِ بن قَيْسٍ، عَنْ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: إِذَا أَتَى الرَّجُلُ الْقَوْمَ، فَقَالُوا: مَرْحَبًا، فَمَرْحَبًا بِهِ إِلَى يَوْمِ يَلْقَى رَبَّهُ، وَإِذَا أَتَى الرَّجُلُ الْقَوْمَ، فَقَالُوا: قَحْطًا، فَقَحْطًا لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ".

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجاله رجال الصحيح غير أبي عمر الضرير الأكبر وهو ثقة

17964- Dahhâk b. Kays el-Fihrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi bir topluma gittiğinde: «Merhaba» derlerse, Rabbine kavuştuğu gün «Merhaba» ile karşılanır. Buna mukabil kişi bir topluma gittiğinde: «Gelişinden dolayı hayır, bereket kesildi» derlerse kıyamet gününde amellerinin sevabı ve bereketi yok olur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ebû Ömer ed-Darîr el-Ekber dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Bezzâr (3601) rivayet etti ve: "Bu hadisin, Sa'd'dan, sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz" dedi.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10433), Ahmed (3808), İbn Mâce (4223) ve yakın metinle İbn Hibbân (525) rivayette bulundu.

١٧٩٦٥ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ جَعْفَرٍ ، نَا أَبُو ظَفَرٍ ، نَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَنْ أَهْلُ الْجَنَّةِ ؟ قَالَ : " مَنْ لَا يَمُوتُ حَتَّى تُمْلَأَ مَسَامِعُهُ مِمَّا يُحِبُّ " قِيلَ : فَمَنْ أَهْلُ النَّارِ ؟ قَالَ : " مَنْ لَا يَمُوتُ حَتَّى تُمْلَأَ مَسَامِعُهُ مِمَّا يَكْرَهُ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير العباس بن جعفر وهو ثقة

17965- Enes bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Cennet ahalisi kimdir?" diye soruldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, kulaklarını sevdiği şeylerle doldurmadan ölmeyen kişidir"* buyurdu. "Cehenem ahalisi kimdir?" diye sorulunca ise: *"Allah, kulaklarını sevmediği şeylerle doldurmadan ölmeyen kişidir"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Abbâs b. Câfer dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

بَابُ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَى اللهِ أَحَبُّهُمْ إِلَى النَّاسِ

Allah'ın En Çok Sevdiği Kişiler, İnsanların En Çok Sevdiği Kişilerdir

١٧٩٦٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنُ مُكْرَمٍ ، قال : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبِي ، قال : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنْ مَعْمَرٍ ، عَنْ خَلادِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أُخْبِرُكُمْ بِأَحَبِّكُمْ إِلَى اللَّهِ ؟ " ، قُلْنَا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَظَنَنَّا أَنَّهُ يُسَمِّي رَجُلًا ، فَقَالَ : " إِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَى اللَّهِ أَحَبُّكُمْ إِلَى النَّاسِ " ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا أُخْبِرُكُمْ بِأَبْغَضِكُمْ إِلَى اللَّهِ ؟ " قُلْنَا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَظَنَنَّا أَنَّهُ يُسَمِّي رَجُلا ، فَقَالَ : " إِنَّ أَبْغَضَكُمْ إِلَى اللَّهِ أَبْغَضُكُمْ إِلَى النَّاسِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الرحمن بن حيدة الأنباري و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17966- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah katında en sevileninizi bildireyim mi?"* deyince, sahabe: "Evet ya Resûlallah!" dediler. Biz, bir kişinin adını söyleyeceğini zannettik.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8136) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (3/525) rivayet etti. İkisinde de Saîd b. İyâs el-Cerîrî hakkında görüş vardır. *Silsiletu's-Sahîha*'ya bakınız (1189)

[2] Bezzâr (3602) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, bu şekliyle, Abbâs'tan rivayet edildiğini gördüm. Hadisi, Enes'ten, sadece Sâbit'in, ondan da Süleymân'ın rivayet ettiğini biliyoruz." Nuaym b. Hammâd, İbnu'l-Mübârek'in, *Zühd*'üne zevâid olarak Süleymân b. el-Muğîre'den, Sâbit'ten mürsel olarak (214) rivayet etti.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden, Allah katında en sevileniniz, insanlar tarafından en çok sevileninizdir"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla: *"Allah katında en sevimsizinizi bildireyim mi? "* deyince, "Evet ya Resûlallah!" dedik. Yine bir kişinin adını söyleyecek zannettik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden, Allah katında en sevimsiziniz; insanlar tarafından en çok sevilmeyeninizdir"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Hayde el-Enbârî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

بَابٌ فِيْمَنْ يَطْلُبُ رِضَا اللهِ تَعَالَى

Allah'ın Rızasını Taleb Edenler

١٧٩٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ أَخْبَرَنَا مَيْمُونٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ عَنْ ثَوْبَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَلْتَمِسُ مَرْضَاةَ اللّٰهِ وَلاَ يَزَالُ بِذَلِكَ فَيَقُولُ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ لِجِبْرِيلَ إِنَّ فُلاَنًا عَبْدِي يَلْتَمِسُ أَنْ يُرْضِيَنِي أَلاَ وَإِنَّ رَحْمَتِي عَلَيْهِ . فَيَقُولُ جِبْرِيلُ رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَى فُلاَنٍ. وَيَقُولُهَا حَمَلَةُ الْعَرْشِ وَيَقُولُهَا مَنْ حَوْلَهُمْ حَتَّى يَقُولَهَا أَهْلُ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ ثُمَّ تَهْبِطُ لَهُ إِلَى الأَرْضِ. ، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " وَهِيَ الآيَةُ الَّتِي أَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فِي كِتَابِهِ:﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا﴾، وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَلْتَمِسُ سَخَطَ اللّٰهِ، فَيَقُولُ اللّٰهُ: " يَا جِبْرِيلُ، إِنَّ فُلاَنًا يُسْخِطُنِي، أَلا وَإِنَّ غَضَبِي عَلَيْهِ "، فَيَقُولُ جِبْرِيلُ: غَضِبَ اللّٰهُ عَلَى فُلاَنٍ، وَيَقُولُ حَمَلَةُ الْعَرْشِ، وَيَقُولُ مَنْ دُونَهُمْ، حَتَّى يَقُولَهُ أَهْلُ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ، ثُمَّ يَهْبِطُ إِلَى الأَرْضِ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

17967- Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kul, Allah'ın rızasını gözetir ve buna devam eder. Nihayet Allah, Cibrîl'e: «Falan kulum benim rızamı gözetiyor. Şunu bil ki; ben ona merhamet ettim» buyurur. Cibrîl de: «Allah'ın rahmeti falan kulu üzerindedir» der. Arş'ı taşıyan melekler ve etrafındakiler; hatta yedi sema ahalisi de aynı şeyi söylerler. Sonra o söz onun için yeryüzüne iner (ve yeryüzündekiler de o kişiden razı olur.)"*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra ilave etti: *"Bu, Kur'ân'da size inen şu âyette vardır:* **"İman edip yararlı işler yapanlar ise, muhakkak Rahman, onlar için bir sevgi verecek ve gönüllere sevdirecektir."** (Meryem Sur. 96)

"Yine, Kul Allah'ın gazabını celbetmek için o kadar çalışır ki; Allah: «Ey Cibrîl! Falan kişi beni öfkelendiriyor. Şunu bil ki; benim öfkem onun

üzerindedir» buyurur. Cibrîl de: «Allah falan kişiye gazab etti» der. Arş'ı taşıyan melekler ve etrafındakiler, hatta yedi sema ahalisi de aynı şeyi söylerler. Sonra o söz onun için yeryüzüne iner (ve yeryüzündekiler de o kişiye gazab eder.)"

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٧٩٦٨ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، عَنْ شَيْخٍ يُقَالُ لَهُ طَارِقٌ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ الرُّؤَاسِيِّ ، قَالَ : أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ارْضَ عَنِّي ، فَأَعْرَضَ عَنِّي ثَلَاثًا ، قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَاللَّهِ إِنَّ الرَّبَّ لَيُتَرَضَّى ، قَالَ : " فَرَضِيَ عَنِّي .

رواه أبو يعلى والطبراني

17968- Amr b. Mâlik er-Ruâsî bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Ya Resûlallah! Benden razı ol" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) benden üç defa (söylememe rağmen) yüz çevirdi. Ben: "Allah, rızası istenince razı olur" dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) benden razı oldu.

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet ettiler.[2]

بَابٌ فِيمَنْ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ

Allah'ın, Kendisinden Razı Olduğu Kişiler

١٧٩٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا حَيْوَةُ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ غَيْلَانَ أَنَّهُ سَمِعَ دَرَّاجاً أَبَا السَّمْحِ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " إِنَّ اللَّهَ إِذَا رَضِيَ عَنِ الْعَبْدِ أَثْنَى عَلَيْهِ سَبْعَةَ أَصْنَافٍ مِنَ الْخَيْرِ لَمْ يَعْمَلْهُ وَإِذَا سَخِطَ عَلَى الْعَبْدِ أَثْنَى عَلَيْهِ سَبْعَةَ أَصْنَافٍ مِنَ الشَّرِّ لَمْ يَعْمَلْهُ.

17969- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah bir kuldan razı olursa, ona yapmadığı (halde) yedi iyilik sevabı verir. Eğer, bir kuldan nefret ederse, ona yapmadığı (halde) yedi kötülük günahı yazar."*[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1262) rivayet etti ve: "Bu hadis, Sevbân'dan sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir" dedi. Ahmed rivayet etti. Daha önce geçen 17539. hadise bakınız.

[2] Mükerrer hadis: 17540.

[3] Ahmed (3/38,40), Ebû Ya'lâ (1331) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (368) rivayet etti. Hepsinde, Ebu's-Semh Derrâc'ın, Ebu'l-Heysem Süleymân b. Amr el-Atâvârî'den olan rivayeti vardır. Bunun da senedinde zayıflık vardır.

١٧٩٧٠ - وفي رواية : " إذا أحب وإذا أبغض "

رواه أحمد وأبو يعلى إلا أنه قال : " تسعة أضْعاف " . ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

17970- Bir rivayette ise: *"Sevdiği ve sevmediği zaman"* şeklindedir.

★ Ahmed ve "Dokuz kat" ibaresiyle Ebû Ya'lâ rivayet etti. Bazılarında zayıflık olmasına rağmen ravileri, güvenilir bulunmuştur.[1]

بَابٌ فِي أَهْلِ الْبَيْتِ يَتَتَابَعُونَ فِي الْجَنَّةِ وَالنَّارِ

Ehl-i Beyt, Cennete ve Cehenneme Birbirinin Peşisıra Giderler

١٧٩٧١ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا السَّاجِيُّ، ومُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ، وأَحْمَدُ بن زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ، قَالُوا: ثنا أَبو سَعِيدٍ الأَشَجُّ، ثنا أَحْمَدُ بن بَشِيرٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن أَبِي خَالِدٍ، عَنْ كَثِيرٍ، عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ، قَالَ: أُخْبِرْتُ أَنَّ أَهْلَ الْبَيْتِ يَتَتَابَعُونَ فِي النَّارِ حَتَّى مَا بَقِيَ مِنْهُمْ حُرٌّ، وَلا عَبْدٌ وَلا أَمَةٌ، وَإِنَّ أَهْلَ الْبَيْتِ يَتَتَابَعُونَ فِي الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَبْقَى مِنْهُمْ حُرٌّ، وَلا عَبْدٌ وَلا أَمَةٌ.

رواه الطبراني من طريق كثير و لم ينسبه إلى أبي جحيفة و لم أعرف كثيرا هذا وبقية رجاله ثقات

17971- Ebû Cuhayfe der ki: "Bana; Ehl-i beytin, kendilerinden hiçbir hür, köle ve cariye kalmayıncaya kadar, Cehennemde birbirlerinin ardı sıra gittikleri haberi verildi. Yine Ehl-i beyt, kendilerinden hiçbir hür, köle ve cariye kalmayıncaya kadar Cennette birbirinin ardı sıra gittikleri haberini aldım."

★Taberânî birçok yolla rivayet etti, ancak hadisi Ebû Cuhayfe'ye nisbet etmedi. Ravilerden Kesîr'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

بَابُ الأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ

Ruhlar, Muntazam Bir Ordudur, Onlardan Anlaşanlar (Dünyada) Birbirlerine Yanaşır

١٧٩٧٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَمَّارٍ الْمَوْصِلِيُّ، حَدَّثَنَا الْمُعَافَى بن عِمْرَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بن أَبِي الْمُسَاوِرِ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ الْحَارِثِ بن عَمِيرَةَ، قَالَ: انْطَلَقْتُ حِينَ أَتَيْتُ الْمَدَائِنَ، وَإِذَا أَنَا بِرَجُلٍ عَلَيْهِ ثِيَابٌ خُلْقَانٌ، وَمَعَهُ أَدِيمٌ أَحْمَرُ يَعْرُكُهُ، فَالْتَفَتُّ فَنَظَرَ إِلَيَّ، فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ: مَكَانَكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ، فَقُمْتُ فَقُلْتُ لِمَنْ كَانَ عِنْدِي: مَنْ هَذَا الرَّجُلُ؟ قَالُوا: هَذَا

---

[1] Ahmed (3/76) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/130) rivayet etti.

سَلْمَانُ، فَدَخَلَ بَيْتَهُ فَلَبِسَ ثِيَابًا بِيَاضًا، ثُمَّ أَقْبَلَ وَأَخَذَ بِيَدِي وصَافَحَنِي وَسَاءَلَنِي، فَقُلْتُ: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، مَا رَأَيْتَنِي فِيمَا مَضَى وَلا رَأَيْتُكَ وَلا عَرَفْتَنِي، قَالَ: بَلَى، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ عَرَفَ رُوحِي رُوحُكَ حِينَ رَأَيْتُكَ، أَلَسْتَ الْحَارِثَ بن عَمِيرَةَ؟ فَقُلْتُ: بَلَى، فَقَالَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: الأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا فِي اللَّهِ ائْتَلَفَ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا فِي اللَّهِ اخْتَلَفَ.

رواه الطبراني بأسانيد ضعيفة

17972- Hâris b. Umeyre bildiriyor: Medâin'e gittiğim zaman, yanındaki kırmızı bir deriyi işleyen eski giysili birisiyle karşılaştım. Dönüp bana baktı ve eliyle işaret ederek: "Bekle ey Allah'ın kulu!" dedi. Ben, yanımdaki birine: "Kim bu adam?" diye sorunca: "Bu, Selmân'dır" dediler. Selmân evine girip beyaz elbiseler giydi, sonra yanıma gelerek elimi benimle musafaha edip hal hatır sordu. Ben: "Ey Ebû Abdillah! Daha önce, ne sen beni gördün, ne de ben seni gördüm" dedim. Selmân: "Nefsim elinde olana yemin ederim ki, evet (doğru söylüyorsun, ama) Seni gördüğüm zaman, ruhum, senin ruhunu tanıdı. Sen Hâris b. Umeyre değil misin?" diye sordu. Ben: "Evet" karşılığını verince dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Ruhlar, muntazam bir ordudurlar. (Ruhlar âleminde) Allah için birbiriyle tanışıp anlaşanlar, (dünyada da) birbirine yanaşır. Anlaşamayanlar ise birbirinden ayrılırlar."*

★Taberânî zayıf isnâdlarla rivayet etti. [1]

١٧٩٧٣ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن عَلِيٍّ الْمَعْمَرِيُّ، حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بن خَالِدٍ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ صَفْوَانَ بن مُحْرِزٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، أَوْغَيْرِهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:الأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17973- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ruhlar, muntazam bir ordudurlar, tanışıp anlaşanlar birbirine yanaşır. Anlaşamayanlar birbirinden ayrılırlar."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6172) ve kısa metinle *M. el-Evsat*'ta (1600) rivayet etti. Daha önce geçen 13101. hadise bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10557) rivayet etti.

١٧٩٧٤ - عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَتْ : كَانَتِ امْرَأَةٌ بِمَكَّةَ مَزَّاحَةٌ ، فَنَزَلَتْ عَلَى امْرَأَةٍ شَبَهَهَا لَهَا ، فَبَلَغَ ذَلِكَ عَائِشَةَ ، فَقَالَتْ : صَدَقَ حِبِّي ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ " ، قَالَ : وَلَا أَعْلَمُ إِلَّا قَالَ فِي الْحَدِيثِ ، وَلَا تُعْرَفُ تِلْكَ الْمَرْأَةُ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

17974- Amra binti Abdirrahmân der ki: Mekke'de şakacı bir kadın, kendisi gibi şakacı olan bir kadının yanına konuk oldu. Âişe bunu öğrenince şöyle dedi: "Sevdiğim (sallallahu aleyhi vesellem) doğru söylemiş. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): «*Ruhlar, muntazam bir ordudurlar, tanışıp anlaşanlar birbirine yanaşır. Anlaşamayanlar birbirinden ayrılırlar*» dediğini duydum."

Hadiste, kadının kim olduğun bilinmediği söylenmiştir.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. İsnâdı ceyyiddir.

بَابُ الْمُؤْمِنُ يَأْلَفُ وَيُؤْلَفُ

Mümin Ülfet Eden ve Ülfet Edilen Kişidir

١٧٩٧٥ - حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْ هَارُونَ ، قَالَ : حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي أَبُو صَخْرٍ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " الْمُؤْمِنُ مَأْلَفٌ ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ ، وَلَا يُؤْلَفُ "

رواه أحمد والبزار ورجال أحمد رجال الصحيح

17975- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: "*Mümin ülfet eder (iyi geçinir), ülfet etmeyen ve ülfet edilmeyende hayır yoktur.*"

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٧٩٧٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ ، ثنا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ ، وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ جَنَابٍ الْمِصِّيصِيُّ ، قَالَا : ثنا عِيسَى بْنُ يُونُسَ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ سَلَمَةَ بْنِ دِينَارٍ

---

[1] Ahmed (2/400) rivayet etti ve şöyle dedi: "Ebû Sahra, bu hadisi böyle rivayet etmiştir." Aynı zamanda, bu hadisi Mus'ab b. Sâbit, Ebû Hâzım kanalıyla Sehl b. Sa'd'dan rivayet etti. Daha önce geçen 13096. hadise bakınız.

، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " الْمُؤْمِنُ مَأْلَفَةٌ ، وَلا خَيْرَ فِيمَنْ لا يَأْلَفُ وَلا يُؤْلَفُ.

رواه أحمد والطبراني وإسناده جيد

17976- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Mümin ülfet eder (iyi geçinir), ülfet etmeyen ve ülfet edilmeyende hayır yoktur."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. İsnâdı ceyyiddir.[1]

١٧٩٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا عَلِيُّ بْنُ بَهْرَامَ ، قال : نا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي كَرِيمَةَ ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْمُؤْمِنُ يَأْلَفُ وَيُؤْلَفُ ، وَلا خَيْرَ فِيمَنْ لا يَأْلَفُ وَلا يُؤْلَفُ ، وَخَيْرُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه علي بن بهرام و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

17977- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Mümin ülfet eder (iyi geçinir), ülfet etmeyen ve ülfet edilmeyende hayır yoktur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ali b. Behrâm'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٧٩٧٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ عَوْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " الْمُؤْمِنُ يُؤْلَفُ ، وَلا خَيْرَ فِيمَنْ لا يَأْلَفُ وَلا يُؤْلَفُ.

رواه الطبراني في الكبير وفيه المسعودي وقد اختلط وبقية رجاله رجال الصحيح قلت : وقد تقدم هذان البابان في كتاب الأدب وكذلك باب أحبب حبيبك هونا ما عسى أن يكون بغيضك يوما ما وكذلك باب تنقه وتوقه

17978- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Mümin ülfet eder (iyi geçinir), ülfet etmeyen ve ülfet edilmeyende hayır yoktur."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî'nin âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Bu iki bölüm, Edeb kitabında geçmişti. Aynı şekilde: "Sevdiğini ölçülü sev ki, bir gün sevmediğin birisi olabilir" bölümü ile "Temiz ve takvalı olmak" bölümünde de geçmişti.

---

[1] Ahmed (5/335) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5744) rivayet etti. İkisinde de Mus'ab b. Sâbit vardır ve hakkında ihtilaf vardır. Daha önce geçen 13097. hadise bakınız.

١٧٩٧٩ - عن عبد الله بن عمرو بن العاص عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : إنَّ أَرْوَاحَ الْمُؤْمِنِينَ لَتَلْتَقِي عَلَى مَسِيرَةِ يَوْمٍ مَا رَأى أحد مِنْهُمْ صَاحِبِهِ قط

17979- Abdullah b. Amr b. el-Âs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Müminlerin ruhları, birbirlerini daha önce hiç görmemiş olmalarına rağmen bir günlük mesafeden birbirleriyle buluşurlar."*[1]

١٧٩٨٠ - وفي رواية : حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ ، أخبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ دَرَّاجٍ أَبِي السَّمْحِ ، عَنْ عِيسَى بْنِ هِلَالٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ أَرْوَاحَ الْمُؤْمِنِينَ لَتَلْتَقِيَانِ عَلَى مَسِيرَةِ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ ".

رواه أحمد ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم ورواه الطبراني

17980- Bir rivayette ise ibare: *"Bir gün ve gecelik mesafeden buluşurlar"* şeklindedir.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri, bazılarında olan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur. Taberânî rivayet etti. [2]

بَابٌ فِيمَنْ يُحِبُّ

Sevilen Kişiler

١٧٩٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ ، عَنِ ابْنِ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " مَا أَحَبَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، إلا ذَا تُقًى .

رواه أبو يعلى وإسناده حسن

17981- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sadece takva sahiplerini severdi."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. İsnâdı hasendir.[3]

---

[1] Ahmed (6636) rivayet etti.
[2] Ahmed (7048) rivayet etti.
[3] Ebû Ya'lâ (4552) ve Ahmed (6/69) rivayet etti. İkisinde de İbn Lehîa vardır ve zayıftır.

بَابُ الْحُبِّ لله تَعَالَى

Allah İçin Sevmek

١٧٩٨٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَابَانَ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِهْرَانَ الْجَمَّالُ ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُعَلَّى ، عَنِ الْجَرَّاحِ بْنِ الضَّحَّاكِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ مِنَ الإِيمَانِ أَنْ يُحِبَّ الرَّجُلُ رَجُلًا لا يُحِبُّهُ إِلا لِلَّهِ ، مِنْ غَيْرِ مَالٍ أَعْطَاهُ ، فَذَلِكَ الإِيمَانُ .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات قلت : وقد تقدمت الأحاديث في الحب لله والبغض لله في كتاب الإيمان

17982- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İmanın alâmetlerinden biri de, kişinin başkasını vermiş olduğu bir mal için değil, Allah için sevmesidir. İmân işte budur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

İman kitabında, Allah için sevmek ve nefret etmek bölümünde bu konuda hadisler geçmişti.

١٧٩٨٣ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْحَارِثِ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَحَبَّ عَبْدٌ عَبْداً لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلاَّ أَكْرَمَ رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ .

17983- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi diğerini Allah için sevdiği zaman, Rabbi için ikramda bulunmuş (iyi bir işi yapmış) olur."*[1]

بَابُ مَحَبَّةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ

Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) Sevmek

١٧٩٨٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ شَكَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَاجَتَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اصْبِرْ أَبَا سَعِيدٍ فَإِنَّ الْفَقْرَ إِلَى مَنْ يُحِبُّنِي مِنْكُمْ أَسْرَعُ مِنَ السَّيْلِ مِنْ أَعْلَى الْوَادِي وَمِنْ أَعْلَى الْجَبَلِ إِلَى أَسْفَلِهِ.

[1] Ahmed (5/259) rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. el-Hâris'i tanımıyorum.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح إلا أنه شبه المرسل

17984- Saîd b. Ebî Saîd nakleder: Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir ihtiyaçtan (fakirlikten) şikâyet etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sabret ey Ebû Saîd! Sizden, beni sevenler için fakirlik, selin vadiye inişinden ve dağın tepesinden aşağıya doğru akmasından daha hızlıdır."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir, ancak hadis mürsel hadise benzemektedir.[1]

١٧٩٨٥ - عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي لَأُحِبُّكَ ، فَقَالَ : اسْتَعِدَّ لِلْفَاقَةِ . رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير بكر بن سليم وهو ثقة

17985- Enes bildiriyor: Bir kişi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Seni seviyorum" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"O zaman, yoksulluğa hazırlan"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Bekr b. Süleym dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

بَابُ مَنْ أَحَبَّ مُسْلِمًا لله أَحَبَّهُ الآخَرُ

Allah İçin Bir Müslümanı Seveni, O Müslüman da Sever

١٧٩٨٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ قُدَامَةَ ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ أَبِي يَحْيَى ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، قَالَ : مَرَّ رَجُلٌ بِابْنِ عَبَّاسٍ ، فَقَالَ : " إِنَّ هَذَا الرَّجُلَ يُحِبُّنِي " ، قَالُوا : وَمَا يُدْرِيكَ يَا أَبَا عَبَّاسٍ ؟ قَالَ : " لِأَنِّي أُحِبُّهُ.

رواه أبو يعلى عن شيخه محمد بن قدامة وقد ضعفه الجمهور وقد وثقه ابن حبان وغيره وبقية رجاله ثقات

17986- Mücâhid der ki: Bir kişi, İbn Abbâs'a rastladı. İbn Abbâs: "Bu adam beni seviyor" dedi. Oradakiler: "Ey Ebû Abbâs! Nereden biliyorsun?" diye sorunca, İbn Abbâs: "Çünkü ben onu seviyorum" dedi.

★Ebû Ya'lâ, hocası Muhammed b. Kudâme'den rivayet etti. Çoğunluk onu zayıf bulmuş; İbn Hibbân ve başkaları ise güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

---

1 Ahmed (3/42) rivayet etti.

2 Bezzâr (3595) rivayet etti.

بَابٌ فِيْمَنْ سَلَّمَ عَلَى مَنْ يُحِبُّهُ لله

Allah'ın Sevdiği Kişiye Selam Verenler

١٧٩٨٧ - حَدَّثَنَا شَبَابُ بْنُ خَيَّاطٍ ، حَدَّثَنَا دُرُسْتُ بْنُ حَمْزَةَ ، حَدَّثَنَا مَطَرٌ الْوَرَّاقُ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَا مِنْ عَبْدَيْنِ مُتَحَابَّيْنِ فِي اللَّهِ يَسْتَقْبِلُ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ فَيُصَافِحُهُ ، وَيُصَلِّيَانِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلا لَمْ يَفْتَرِقَا حَتَّى تُغْفَرَ ذُنُوبُهُمَا مَا تَقَدَّمَ مِنْهُمَا وَمَا تَأَخَّرَ "

رواه أبو يعلى وفيه درست بن حمزة وهو ضعيف

17987- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah için birbirini sevip, biri diğeriyle karşılaştığında onunla musafaha eder ve Resûlullah'a* (sallallahu aleyhi vesellem) *salâvat getirirlerse, birbirlerinden ayrılmadan, geçmiş ve gelecek günahları affedilir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Durust b. Hamza zayıftır.[1]

بَابٌ فِيْمَنْ نَظَرَ إِلَى أَخِيْهِ نَظْرَةَ مَوَدَّةٍ

Arkadaşına Sevgiyle Bakanlar

١٧٩٨٨ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ جُمْهُورٍ ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ الْحِمْصِيُّ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْعَطَّارُ ، ثَنَا سَوَّارُ بْنُ مُصْعَبٍ ، عَنْ كُلَيْبِ بْنِ وَائِلٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " مَنْ نَظَرَ إِلَى أَخِيهِ نَظَرَ مَوَدَّةٍ لَمْ يَكُنْ فِي قَلْبِهِ عَلَيْهِ إِحْنَةٌ ، لَمْ يَطْرِفْ حَتَّى يُغْفَرَ لَهُ مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سوار بن مصعب وهو متروك

17988- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, kardeşine, ona karşı kalbinde bir kin taşımadan sevgiyle bakarsa, daha gözünü açıp kapamadan, geçmiş günahları affedilir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Sevvâr b. Mus'ab metrûktur.

---

[1] Ebû Ya'lâ (2960), Ahmed, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) salavat kısmını ve gelecek günahlarının affedileceğini zikretmeden, hasen isnâdla (3/142) ve Bezzâr (2004) rivayet etti. Ebû Ya'lâ'nın senedinde Matar el-Varrâk dürüstür, ama çok hata yapan biridir. Katâde ise müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder. Buhârî, Durust hakkında şöyle der: "Hadisi başkaları tarafından desteklenmemiştir." *Mîzânu'l-İ'tidâl*'e (2/62) ve *S. ed-Daîfe*'ye (652) bakınız.

بَابُ مَا تَوَادَّ اثْنَانِ فَيُفَرَّقُ بَيْنَهُمَا إِلاَّ الذَّنْبَ

Birbirini Seven İki Kişiyi Ancak, Birinin Yaptığı Şer Ayırır

١٧٩٨٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَنْبَأَنَا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَلِيطٍ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي أَزْفَلَةٍ مِنَ النَّاسِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لاَ يَظْلِمُهُ وَلاَ يَخْذُلُهُ التَّقْوَى هَا هُنَا قَالَ حَمَّادٌ وَقَالَ بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ وَمَا تَوَادَّ رَجُلاَنِ فِي اللهِ عَزَّ وَجَلَّ فَتَفَرَّقَ بَيْنَهُمَا إِلاَّ بِحَدَثٍ يُحْدِثُهُ أَحَدُهُمَا وَالْمُحْدِثُ شَرٌّ وَالْمُحْدِثُ شَرٌّ وَالْمُحْدِثُ شَرٌّ.

رواه أحمد وإسناده حسن

17989- Benî Selît'ten bir kişi bildiriyor: Bir toplulukla beraberken, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim ve onun şöyle dediğini duydum: *"Müslüman, müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez ve onu ayıplamaz.* —Göğsüne işaret ederek— *Takva işte buradadır. Birbirini Allah için seven iki kişiyi, ancak birinin yapmış olduğu şer ayırır."*

★Ahmed rivayet etti. Ali b. Zeyd dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir bulunmuştur, ama kendisinde zayıflık vardır. Ahmed rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٧٩٩٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ خَالِدِ بْنِ أَبِي عِمْرَانَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لاَ يَظْلِمُهُ وَلاَ يَخْذُلُهُ. وَيَقُولُ : وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَا تَوَادَّ اثْنَانِ فَفُرِّقَ بَيْنَهُمَا إِلاَّ بِذَنْبٍ يُحْدِثُهُ أَحَدُهُمَا.

17990- İbn Ömer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Müslüman, müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez ve onu ayıplamaz. Canım elinde olana yemin ederim ki; birbirini Allah için seven iki kişiyi, ancak birinin yapmış olduğu günah ayırır."*[2]

---

[1] Ahmed (5/71, bir bölümü 5/379, 381) rivayet etti.

[2] Ahmed (2/68) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

بَابٌ فِيمَنْ أَحَبَّ أَهْلَ الشَّرِّ

Şer Ehlini Sevenler

١٧٩٩١ - عن أبي الطفيل أن رجلا من أصحاب النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كان ولد له غلام فذهب به إلى النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فأخذ النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بجبهته وقال هكذا بإصبعه فدعا فخرجت شعرة من جبهته كأنها هلبة فرس قال : فأحب الخوارج ولزمهم فأسقطت الشعرة من جبهته فأخذه أبوه فقيده وحبسه قال : فدخلت عليه فقلت له : اتق الله ألیس ترى أن بركة النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قد وقعت من جبهتك ؟ قال : فما زلت أعظه حتى رجع عن رأيه وأبغضهم فنبتت بعد تلك الشعرة

رواه أحمد والطبراني واللفظ له ورجاله رجال الصحيح غير علي بن زيد وقد وثق

17991- Ebu't-Tufayl bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından birinin bir oğlu oldu. Adam çocuğu alıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına götürdü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) çocuğun alnından tutup şöyle işaret etti ve ona dua etti.

Daha sonraları çocuğun alnında, at yelesine benzer bir saç çıktı. Çocuk, Haricilere karşı sevgi besleyip onlara katılınca, alnındaki saç döküldü. Babası onu alıp bağlayarak hapsetti. Ben çocuğun yanına girdim ve: "Allah'tan kork! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) duasıyla alnında çıkan saçın döküldüğünü görmedin mi?" diyerek, Hariciler hakkındaki görüşünü terk edene ve onlardan nefret edene kadar ona nasihat ettim. Daha sonra alnındaki o saç tekrar çıktı.

★Ahmed rivayet etti. Taberânî rivayet etti. Lafız onundur. Ali b. Zeyd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir bulunmuştur.[1]

١٧٩٩٢ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، ثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ ، نَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : كُلُّ نَفْسٍ تُحْشَرُ عَلَى هَوَاهَا ، مَنْ هَوِيَ الْكُفْرَ فَهُوَ مَعَ الْكَفَرِ ، وَلَا يَنْفَعُهُ عَمَلُهُ شَيْئًا.

رواه الطبراني في الأوسط وفي إسناده ضعفاء وقد وثقوا

17992- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Her nefis, kendi sevdiği şekilde haşrolur. Kim küfrü severse, kâfirlerle beraber (haşrolur) ve amelinin ona hiçbir faydası olmaz."*

---

[1] Mükerrer hadis: 10456.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdında güvenilir bulunan, ama zayıf olan kişiler vardır.

بَابٌ فِيمَنْ تَلِينُ لَهُمُ الْقُلُوبُ

Kalplerin Kendisine Yumuşadığı Kişiler

١٧٩٩٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن خُلَيْدٍ الْحَلَبِيُّ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بن جُنَادٍ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بن الْوَلِيدِ، عَنْ مُحَمَّدِ بن زِيَادٍ الأَلْهَانِيِّ، عَنْ أَبِي رَاشِدٍ الْحُبْرَانِيِّ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: أَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِي، فَقَالَ: يَا أَبَا أُمَامَةَ،"إِنَّ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ يَلِينُ لَهُ قَلْبِي.

رواه الطبراني ورجاله وثقوا

17993- Ebû Umâme der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) benimle karşılaştığında elimi tuttuktan sonra: *"Ey Ebâ Umâme! Müminlerden kendisine karşı kalbimin yumuşadığı kişiler vardır"* dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

بَابُ أَيُّ الْمُتَحَابِّينَ أَفْضَلُ وَأَحَبُّ إِلَى اللهِ

Birbirini Sevenlerden, Allah'ın Daha Çok Sevdiği Kişiler

١٧٩٩٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا نَصْرٌ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ الْيَحْمَدِيُّ ، قَالَ : نا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا تَحَابَّ رَجُلانِ فِي اللَّهِ إِلا كَانَ أَحَبُّهُمَا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَشَدُّهُمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وأبو يعلى والبزار بنحوه ورجال أبي يعلى والبزار رجال الصحيح غير مبارك بن فضالة وقد وثقه غير واحد على ضعف فيه

17994- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah rızası için birbirini seven iki müminden Allah katında en kıymetli olan, arkadaşını en fazla sevendir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ebû Ya'lâ ve Bezzâr, buna benzer bir rivayette bulundu. Ebû Ya'lâ ve Bezzâr'ın, Mübârek b. Fadâla dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da, kendisinde bulunan zayıflığa rağmen birçok kişi tarafından güvenilir bulunmuştur.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7499) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (3419), Bezzâr (3600), Buhârî, *el-Edeb el-Müfred*'de (544) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (566) rivayet etti ve Mübârek b. Fadâla'yı tedlisinden dolayı zayıf olduğunu

١٧٩٩٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْبَرَاءِ ، قَالَ : نَا الْمُعَافَى بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : نَا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بُرْقَانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ كُرَيْزٍ ، وَكَانَ جَلِيسَ أُمِّ الدَّرْدَاءِ يَرْفَعُ الْحَدِيثَ إِلَى أُمِّ الدَّرْدَاءِ ، تَرْفَعُهُ أُمُّ الدَّرْدَاءِ ، إِلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ ، يَرْفَعُهُ أَبُو الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : مَا مِنْ رَجُلَيْنِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ إِلا كَانَ أَحَبُّهُمَا إِلَى اللَّهِ أَشَدَّهُمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير المعافى بن سليمان وهو ثقة

17995- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah rızası için birbirini gıyaben seven iki müminden Allah katında en kıymetli olan, arkadaşını en fazla sevendir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Mu'âfâ b. Süleymân dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

بَابُ الْمُتَحَابِينَ فِي اللهِ عَزَّ وَ جَلَّ

Allah İçin Birbirini Sevenler

١٧٩٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ بَهْرَامَ الْفَزَارِيُّ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ غَنْمٍ أَنَّ أَبَا مَالِكٍ الأَشْعَرِيَّ جَمَعَ قَوْمَهُ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الأَشْعَرِيِّينَ اجْتَمِعُوا وَاجْمَعُوا نِسَاءَكُمْ وَأَبْنَاءَكُمْ أُعَلِّمْكُمْ صَلاَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى لَنَا بِالْمَدِينَةِ فَاجْتَمَعُوا وَجَمَعُوا نِسَاءَهُمْ وَأَبْنَاءَهُمْ فَتَوَضَّأَ وَأَرَاهُمْ كَيْفَ يَتَوَضَّأُ فَأَحْصَى الْوُضُوءَ إِلَى أَمَاكِنِهِ حَتَّى لَمَّا أَنْ فَاءَ الْفَيْءُ وَانْكَسَرَ الظِّلُّ قَامَ فَأَذَّنَ فَصَفَّ الرِّجَالَ فِي أَدْنَى الصَّفِّ وَصَفَّ الْوِلْدَانَ خَلْفَهُمْ وَصَفَّ النِّسَاءَ خَلْفَ الْوِلْدَانِ ثُمَّ أَقَامَ الصَّلاَةَ فَتَقَدَّمَ فَرَفَعَ يَدَيْهِ فَكَبَّرَ فَقَرَأَ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَةٍ يُسِرُّهُمَا ثُمَّ كَبَّرَ فَرَكَعَ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ ثَلاَثَ مِرَارٍ ثُمَّ قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ ". وَاسْتَوَى قَائِماً ثُمَّ كَبَّرَ وَخَرَّ سَاجِداً ثُمَّ كَبَّرَ فَرَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ ثُمَّ كَبَّرَ فَانْتَهَضَ قَائِماً فَكَانَ تَكْبِيرُهُ فِي أَوَّلِ رَكْعَةٍ سِتَّةَ تَكْبِيرَاتٍ وَكَبَّرَ حِينَ قَامَ إِلَى الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ فَلَمَّا قَضَى صَلاَتَهُ أَقْبَلَ إِلَى قَوْمِهِ بِوَجْهِهِ فَقَالَ احْفَظُوا تَكْبِيرِي وَتَعَلَّمُوا رُكُوعِي وَسُجُودِي فَإِنَّهَا صَلاَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي كَانَ يُصَلِّي لَنَا كَذَا السَّاعَةِ مِنَ النَّهَارِ

---

söyledi. Mübârek b. Fadâla, *Edebu'l-Müfred* ile İbn Hibbân'ın *Sahîh*'inde geçtiği üzere işiterek rivayette bulunmuştur.

ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَضَى صَلاَتَهُ أَقْبَلَ إِلَى النَّاسِ بِوَجْهِهِ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اسْمَعُوا وَاعْقِلُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عِبَادًا لَيْسُوا بِأَنْبِيَاءَ وَلاَ شُهَدَاءَ يَغْبِطُهُمُ الأَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ عَلَى مَجَالِسِهِمْ وَقُرْبِهِمْ مِنَ اللَّهِ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ الأَعْرَابِ مِنْ قَاصِيَةِ النَّاسِ وَأَلْوَى بِيَدِهِ إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ نَاسٌ مِنَ النَّاسِ لَيْسُوا بِأَنْبِيَاءَ وَلاَ شُهَدَاءَ يَغْبِطُهُمُ الأَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ عَلَى مَجَالِسِهِمْ وَقُرْبِهِمْ مِنَ اللَّهِ انْعَتْهُمْ لَنَا - يَعْنِي صِفْهُمْ لَنَا فَسُرَّ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِسُؤَالِ الأَعْرَابِيِّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُمْ نَاسٌ مِنْ أَفْنَاءِ النَّاسِ وَنَوَازِعِ الْقَبَائِلِ لَمْ تَصِلْ بَيْنَهُمْ أَرْحَامٌ مُتَقَارِبَةٌ تَحَابُّوا فِي اللَّهِ وَتَصَافَوْا يَضَعُ اللَّهُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ فَيُجْلِسُهُمْ عَلَيْهَا فَيَجْعَلُ وُجُوهَهُمْ نُوراً وَثِيَابَهُمْ نُوراً يَفْزَعُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلاَ يَفْزَعُونَ وَهُمْ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ الَّذِينَ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ

17996- Ebû Mâlik el-Eş'arî, kabilesini toplayıp onlara anlattı: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bitirince yüzünü bize doğru dönüp şöyle dedi: *"Ey insanlar! Beni dinleyiniz ve aklediniz. Bilin ki; Allah'ın, ne peygamber ne de şehit olmayan öyle kulları vardır ki; onların makamından ve Allah'a olan yakınlıklarından dolayı, peygamberler ve şehitler kendilerine gıpta eder."* Cemaatten ayrı oturan bir bedevi gelip eliyle işaret ederek: "Ya Resûlallah! İnsanlardan, peygamber ve şehit olmayan, ama makamlarından ve Allah'a olan yakınlıklarından dolayı, peygamberlerin ve şehitlerin kendilerine gıpta ettiği kişiler mi! Onların şeklini ve şemalini bize tarif et" dedi. Bedevinin sorusu sebebiyle, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) memnuniyeti yüzünden belli oldu ve şöyle dedi:

"Kimlerden ve hangi kabileden olduğu bilinmeyen, aralarında akrabalık bağı olmadan, birbirlerini Allah için sevip arkadaş olan kişilerdir. Allah, kıyamet günü onlar için nurdan tahtlar koyup, onları o tahtlara oturtur. Yüzlerini ve giysilerini nur yapar. Kıyamet günü insanlar korkarken, onlar korkmaz. Onlar, kendileri için korku ve üzüntü olmayan Allah'ın veli kullarıdır."[1]

١٧٩٩٧ - وفي رواية حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ ابْنِ أَبِي حُسَيْنٍ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلَتْ عَلَيْهِ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لاَ تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ﴾ قَالَ فَنَحْنُ

[1] Ahmed (5/343) rivayet etti. Bu hadise benzer rivayetler vardır. İbn Hibbân'ın *Sahîh*'ine (573) bakınız.

نَسْأَلُهُ أَوْ قَالَ " لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عِبَادٌ لَيْسُوا بِأَنْبِيَاءَ وَلاَ شُهَدَاءَ يَغْبِطُهُمْ النَّبِيُّونَ وَالشُّهَدَاءُ لِمَقْعَدِهِمْ وَقُرْبِهِمْ مِنَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ". فَذَكَرَ الْحَدِيثَ بِطُولِهِ.

رواه كله أحمد والطبراني بنحوه وزاد : " على منابر من نور من لؤلؤ قدام الرحمن " . ورجاله وثقوا

17997- Bir rivayette ise ifade şöyledir: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken ve kendisine bazı şeyler sorarken, şu âyet nazil oldu: **"Ey inananlar! Size açıklanınca hoşunuza gitmeyecek şeyleri sormayın."** (Mâide Sur. 101) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle buyurdu: *"Allah'ın, ne peygamber, ne de şehit olmayan öyle kulları vardır ki; onların makamından ve Allah'a olan yakınlıklarından dolayı, peygamberler ve şehitler kendilerine gıpta eder."* —Hadis aslında devam ediyor—

★Ahmed tümünü ve yakın metinle vi şu ilave ile Taberânî rivayette bulundu: *"Rahman'ın önünde, inciden olan nurdan tahtlarda otururlar."* Ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٧٩٩٨ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْجُشَمِيُّ ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ ، حَدَّثَنَا عَوْفٌ ، حَدَّثَنَا أَبُو الْمِنْهَالِ ، حَدَّثَنَا شَهْرُ بْنُ حَوْشَبٍ ، قَالَ : كَانَ مِنَّا رَجُلٌ مَعْشَرَ الأَشْعَرِيِّينَ ، قَدْ صَحِبَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَهِدَ مَعَهُ مَشَاهِدَهُ الْحَسَنَةَ الْجَمِيلَةَ ، مَالِكٌ ، أَوِ ابْنُ مَالِكٍ ، شَكَّ عَوْفٌ ، فَأَتَانَا يَوْمًا ، فَقَالَ : أَتَيْتُكُمْ لأُعَلِّمَكُمْ وَأُصَلِّيَ بِكُمْ ، كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بِنَا ، فَدَعَا بِجَفْنَةٍ عَظِيمَةٍ فَجَعَلَ فِيهَا مِنَ الْمَاءِ ، ثُمَّ دَعَا بِإِنَاءٍ صَغِيرٍ ، فَجَعَلَ يُفْرِغُ فِي الإِنَاءِ الصَّغِيرِ عَلَى أَيْدِينَا ، ثُمَّ قَالَ : " أَسْبِغُوا الآنَ الْوُضُوءَ " ، فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ ، ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى بِنَا صَلاَةً تَامَّةً وَجِيزَةً ، فَلَمَّا انْصَرَفَ ، قَالَ : قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ أَقْوَامًا لَيْسُوا بِأَنْبِيَاءَ وَلا شُهَدَاءَ ، يَغْبِطُهُمُ الأَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ بِمَكَانِهِمْ مِنَ اللَّهِ " ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ حَجْرَةِ الْقَوْمِ أَعْرَابِيٌّ ، قَالَ : وَكَانَ يُعْجِبُنَا إِذَا شَهِدْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَكُونَ فِينَا الأَعْرَابِيُّ ، لأَنَّهُمْ يَجْتَرِئُونَ أَنْ يَسْأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلا نَجْتَرِئُ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، سَمِّهِمْ لَنَا ؟ قَالَ : فَرَأَيْنَا وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَهَلَّلُ ، قَالَ : " هُمْ نَاسٌ مِنْ قَبَائِلَ شَتَّى يَتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ ، وَاللَّهِ إِنَّ وُجُوهَهُمْ لَنُورٌ ، وَإِنَّهُمْ لَعَلَى نُورٍ ، مَا يَخَافُونَ إِذَا خَافَ النَّاسُ ، وَلا يَحْزَنُونَ إِذَا حَزِنُوا.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير حوشب وقد وثقه غير واحد

[1] Ahmed (5/341) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3433) rivayet etti.

17998- Şehr b. Havşeb bildiriyor: Aramızda Eş'arîlerden, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dostu olan ve birçok güzel şeyde onunla beraber bulunan Mâlik veya İbn Mâlik -ravi Avf, isimden emin değil- adında birisi vardı. Birgün yanımıza gelip: "Size, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bize kıldırdığı gibi namaz kılmak ve bunu size öğretmek için geldim" dedi. Büyük bir çanak istedi ve içine biraz su koydu. Sonra küçük bir kap isteyerek, küçük kapla elimize su dökmeye başladı ve: "Şimdi abdest alınız" dedi. Sonra kalkarak bize tam ve kısa bir namaz kıldırdı. Namazı bitirince dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle buyurdu: *"Peygamber ve şehit olmayan; ancak Allah'a olan yakınlıklarından dolayı, peygamberler ve şehitlerin kendilerine gıpta ettiği topluluklar olduğunu öğrendim."*

Topluluğun bir köşesinde bulunan bir bedevi -ki aramızda bir bedevinin olması hoşumuza giderdi. Çünkü bizim sormaya çekindiğimiz şeyleri onlar sormaya cesaret ederlerdi- kalkıp şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Onları bize tarif et." (Bedevinin isteği üzerine) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) memnuniyeti yüzünden belli oldu ve şöyle buyurdu: *"Onlar değişik kabilelerden, birbirlerini Allah için seven kişilerdir. Onların yüzü nurludur. Üstelik onlar nur üzerindedirler ve (kıyamet günü) insanlar korktuğunda, onlar korkmayacak, üzüldüğünde ise onlar üzülmeyecektir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Şehr b. Havşeb dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da birden çok kişi güvenilir bulmuştur.

١٧٩٩٩ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَلِيٍّ الْجَارُودِيُّ الأَصْبَهَانِيُّ , حَدَّثَنَا أَسِيدُ بن عَاصِمٍ , حَدَّثَنَا عَامِرُ بن إِبْرَاهِيمَ , حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ , عَنْ عَنْبَسَةَ , عَنْ حَبِيبِ بن أَبِي ثَابِتٍ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , قَالَ:إِنَّ لِلَّهِ جُلَسَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ , عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ , وَكِلْتَا يَدَيِ اللَّهِ يَمِينٌ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ , وُجُوهُهُمْ مِنْ نُورٍ , لَيْسُوا بِأَنْبِيَاءَ , وَلا شُهَدَاءَ , وَلا صِدِّيقِينَ, قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ , مَنْ هُمْ؟ قَالَ:الْمُتَحَابُّونَ بِجَلالِ اللَّهِ تَعَالَى.

رواه الطبراني ورجاله وثقوا

17999- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü, Arş'ın sağında, Allah'ın (Allah için birbiriyle) arkadaş olan kulları vardır. Haddı zatında Allah'ın iki eli de sağdır. O kişiler, nurdan tahtlarda otururlar ve yüzleri de nurdur. Onlar ne peygamberdir, ne şehit, ne de sıddîktir."* Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Onlar kimlerdir?" diye sorulunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar, Allah'ın celâli ile birbirini seven kişilerdir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٨٠٠٠ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ يَحْيَى، ثنا أَبُو عِمْرَانَ مُوسَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ، عن أبي هريرة قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا لَيْسُوا بِأَنْبِيَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ يَغْبِطُهُمُ الأَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ "

رواه البزار وفيه من لم أعرفهم

18000- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'ın, peygamber ya da şehit olmayan, ama kıyamet günü peygamber ve şehitlerin kendilerine gıpta ettiği kulları vardır."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٨٠٠١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَيَّوَيْهِ الْجَرْجَرَائِيُّ أَبُو إِسْحَاقَ ، ثِقَةٌ مَأْمُونٌ قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ حِبِّي ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ ثَابِتٍ الْجَزَرِيُّ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ حَكِيمِ بْنِ كَيْسَانَ ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ : الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي ظِلِّ اللَّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلا ظِلُّهُ ، عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ ، يَفْزَعُ النَّاسُ وَلا يَفْزَعُونَ ، إِذَا أَرَادَ بِأَهْلِ الأَرْضِ عَذَابًا ذَكَرَهُمْ ، فَصَرَفَ الْعَذَابَ عَنْهُمْ بِذِكْرِهِ إِيَّاهُمْ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

18001- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah için birbirini sevenler, kıyamet günü gölgesinden başka gölgenin olmadığı günde, nurdan tahtlarda, Allah'ın gölgesinde gölgeleneceklerdir. İnsanlar korkarken onlar korkmayacaktır. Allah, yeryüzü halkına azab etmek istediğinde, birbirini sevenleri anar ve anmasıyla onlardan azabı kaldırır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٨٠٠٢ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، وأَحْمَدُ بن الْقَاسِمِ بن مُسَاوِرٍ الْجَوْهَرِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن أَبِي السَّرِيِّ الْعَسْقَلانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن حِمْيَرٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن زِيَادٍ الأَلْهَانِيُّ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا يُجْلِسُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ، وَيَغْشَى وُجُوهَهُمُ النُّورُ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْ حِسَابِ الْخَلائِقِ".

رواه الطبراني وإسناده جيد

---

[1] Bezzâr (3593), uzun bir metinle Ebû Ya'lâ (6110) ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (573) rivayet etti. İkisinin de senedi sahihtir.

18002- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü, Allah'ın, nurdan tahtlara oturttuğu kulları vardır. Yaratılmışların hesaba çekilmesi bitinceye kadar onların yüzlerini nur kaplar."*

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.[1]

١٨٠٠٣ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بن مُوسَى ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدِ بن الْوَلِيدِ الأَزْرَقِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ ، حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بن عَطَاءِ بن يَزِيدَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ عَلَى كَرَاسِيَّ مِنْ يَاقُوتٍ حَوْلَ الْعَرْشِ.

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن عبد العزيز الليثي وقد وثق على ضعف كثير

18003- Ebû Eyyûb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah için birbirini sevenler, Arş'ın etrafında yakuttan koltuklara otururlar."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Abdilazîz el-Leysî çok zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur.[2]

١٨٠٠٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُثْمَانَ بن أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بن مُكْرَمٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بن بُكَيْرٍ، حَدَّثَنَا زِيَادُ بن الْمُنْذِرِ، عَنْ نَافِعِ بن الْحَارِثِ، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بن الْجَرَّاحِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا تَحَابَّ رَجُلانِ فِي اللَّهِ إِلا وَضَعَ اللَّهُ لَهُمَا كُرْسِيًّا فَأُجْلِسَا عَلَيْهِ حَتَّى يَفْرُغَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنَ الْحِسَابِ". فَقَالَ مُعَاذُ بن جَبَلٍ: صَدَقَ أَبُو عُبَيْدَةَ .

رواه الطبراني وفيه أبو داود الأعمى وهو كذاب

18004- Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, birbirini Allah için seven iki kişiye iki koltuk koyar ve kullarını hesaba çekme işini bitirinceye kadar onları o koltuklara oturtur."*

Muâz b. Cebel de, Ebû Ubeyde'nin doğru söylediğini bildirdi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Dâvûd el-A'mâ hadis uydurmakla suçlanmıştır.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7527) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3973) rivayet etti. *S. ed-Daîfe*'ye (2/96) bakınız.
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/36) rivayet etti.

١٨٠٠٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ التُّرْكِيُّ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ سَيَّارٍ الْيَشْكُرِيُّ ، قَالَ : نَا الْحَارِثُ بْنُ شِبْلٍ ، عَنْ أُمِّ النُّعْمَانِ بِنْتِ أَرْقَمَ ، أَنَّهَا سَمِعَتْ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ ، تَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ عَلَى عَمُودٍ مِنْ يَاقُوتٍ ، لَهُ الْخَيْمَةُ مِنْ يَاقُوتَةٍ مُجَوَّفَةٍ سِتِّينَ مَيْلا فِي السَّمَاءِ ، لَهُ فِي كُلِّ نَاحِيَةٍ فِيهَا أَزْوَاجٌ لا يَعْلَمُ بِهِمُ الآخَرُونَ ، وَإِنَّ أَحَدَهُمْ لَيُشْرِفُ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَمْلأُ أَهْلَ الْجَنَّةِ نُورًا حَتَّى يَقُولَ أَهْلُ الْجَنَّةِ مَا هَذَا الَّذِي قَدْ حَدَثَ ؟ فَيَقُولُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ : مَا هَذَا الضَّوْءُ الَّذِي قَدْ حَدَثَ ؟ فَيَقُولُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ : أَشْرَفَ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ مِنَ الْمُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

18005- Müminlerin annesi Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah için birbirini sevenler, yakutlarla süslenmiş bir çadırı olan bir sütunun üzerindedir. Çadırın yüksekliği altmış mildir. Her köşesinde birinin diğerinden haberi olmayan hanımları vardır. Eğer bunlardan biri Cennet ehline görünse, Cennet ehli nurla dolar ve: «Ne oldu?» deyip, birbirlerine: «Bize vuran bu ışık nedir?» diye sorarlar. Bazıları da: «Birbirini sevenlerden bir kişi size göründü» karşılığını verir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٨٠٠٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ سَيْفٍ ، قَالَ : نَا عُوَيْنُ بْنُ عَمْرٍو الْقَيْسِيُّ أَخُو رِيَاحِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : نَا سَعِيدٌ الْجُرَيْرِيُّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ : عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ فِي الْجَنَّةِ غُرَفًا يُرَى ظَوَاهِرُهَا مِنْ بَوَاطِنِهَا ، وَبَوَاطِنُهَا مِنْ ظَوَاهِرِهَا أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُتَحَابِّينَ فِيهِ ، وَالْمُتَزَاوِرِينَ فِيهِ ، وَالْمُتَبَاذِلِينَ فِيهِ .رواه الطبراني في الأوسط وفيه إسماعيل بن سيف وهو ضعيف

18006- Bureyde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennette, dışı içinden, içi de dışından görünen odalar vardır. Allah onları, birbirlerini Allah için seven, ziyaret eden ve yardımda bulunan kişiler için hazırlamıştır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Seyf zayıftır.

١٨٠٠٧ - قَالَ عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ : وَثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ ، ثَنَا حَمَّادُ بْنُ أَبِي حُمَيْدٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ وَرْدَانَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَعُمُدًا مِنْ يَاقُوتٍ عَلَيْهَا غُرَفٌ مِنْ زَبَرْجَدٍ لَهَا أَبْوَابٌ مُفَتَّحَةٌ تُضِيءُ كَمَا يُضِيءُ الْكَوْكَبُ الدُّرِّيُّ " قُلْنَا : يَا

رَسُولَ اللَّهِ ، مَنْ يَسْكُنُهَا ؟ قَالَ : " الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ . وَالْمُتَجَالِسُونَ فِي اللَّهِ . وَالْمُتَلَاقُونَ فِي اللَّهِ . "

رَوَاهُ الْبَزَّارُ فِي مُسْنَدِهِ. رواه البزار وفيه محمد بن أبي حميد وهو ضعيف

18007- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennette, yakuttan sütunlar üzerinde, zebercedden yapılmış odalar vardır. Odaların, açık olan ve yanıp parlayan yıldızlar gibi ışık saçan kapıları vardır."* Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! O odalarda kim ikamet edecek?" dediğimizde, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah için birbirini seven, birbirine yardım eden ve Allah için bir araya gelen kişilerdir"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ebî Humeyd zayıftır.[1]

١٨٠٠٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مَخْلَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي زُمَيْلٍ إِمْلاءً مِنْ كِتَابِهِ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ بْنِ يَحْيَى الْفَزَارِيُّ وَيُكْنَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَلَقَبُهُ أَبُو الْمَلِيحِ يَعْنِي الرَّقِّيَّ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي مَرْزُوقٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ أَبِي مُسْلِمٍ قَالَ دَخَلْتُ مَسْجِدَ حِمْصَ فَإِذَا فِيهِ حَلْقَةٌ فِيهَا اثْنَانِ وَثَلاثُونَ رَجُلاً مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَفِيهِمْ شَابٌّ أَكْحَلُ بَرَّاقُ الثَّنَايَا مُحْتَبٍ فَإِذَا اخْتَلَفُوا فِي شَيْءٍ سَأَلُوهُ فَأَخْبَرَهُمْ فَانْتَهَوْا إِلَى خَبَرِهِ. قَالَ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا هَذَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ. قَالَ فَقُمْتُ إِلَى الصَّلاَةِ. قَالَ فَأَرَدْتُ أَنْ أَلْقَى بَعْضَهُمْ فَلَمْ أَقْدِرْ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ انْصَرَفُوا فَلَمَّا كَانَ الْغَدُ دَخَلْتُ فَإِذَا مُعَاذٌ يُصَلِّي إِلَى سَارِيَةٍ . قَالَ فَصَلَّيْتُ عِنْدَهُ فَلَمَّا انْصَرَفَ جَلَسْتُ بَيْنِي وَبَيْنَهُ السَّارِيَةُ ثُمَّ احْتَبَيْتُ فَلَبِثْتُ سَاعَةً لاَ أُكَلِّمُهُ وَلاَ يُكَلِّمُنِي. قَالَ ثُمَّ قُلْتُ وَاللَّهِ إِنِّي لأُحِبُّكَ لِغَيْرِ دُنْيَا أَرْجُوهَا أُصِيبُهَا مِنْكَ وَلاَ قَرَابَةَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ. قَالَ فَلأَيِّ شَيْءٍ قَالَ قُلْتُ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى. قَالَ فَنَتَرَ حِبْوَتِي ثُمَّ قَالَ فَأَبْشِرْ إِنْ كُنْتَ صَادِقاً فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ يَغْبِطُهُمْ بِمَكَانِهِمُ النَّبِيُّونَ وَالشُّهَدَاءُ. قَالَ ثُمَّ خَرَجْتُ فَأَلْقَى عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ. قَالَ فَحَدَّثْتُهُ بِالَّذِي حَدَّثَنِي مُعَاذٌ فَقَالَ عُبَادَةُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْوِي عَنْ رَبِّهِ تَبَارَكَ

[1] Bezzâr (1481) ve İbnu'l-Mübârek, *Zühd*'ünde (3592) rivayet etti. Bezzâr şöyle dedi: "Bu hadisi, Ebû Hureyre'den sadece Mûsâ b. Verdân, ondan da sadece Muhammed b. Ebî Humeyd rivayet etmiştir. Muhammed, Medenî'dir ve meşhurdur. Hafız değildir ama ilim ehlinden birçok kişi ondan rivayette bulunmuştur. *S. ed-Daîfe*'ye (1897) bakınız.

وَتَعَالَى أَنَّهُ قَالَ حَقَّتْ مَحَبَّتِي عَلَى الْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي عَلَى الْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ يَغْبِطُهُمْ بِمَكَانِهِمُ النَّبِيُّونَ وَالصِّدِّيقُونَ.

قلت : روى الترمذي طرفا من حديث معاذ وحده رواه عبد الله بن أحمد والطبراني باختصار والبزار بعض حديث عبادة فقط ورجال عبد الله والطبراني وثقوا

18008- Ebû Müslim el-Havlânî anlatıyor: Humus mescidine girdiğimde, orada Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından otuz iki kişilik bir halka gördüm. Aralarında, gözleri sürmeli, dişleri parlak bir genç vardı. Bir şeyde ihtilafa düştüklerinde ona soruyorlar ve onun söylediğini kabul ediyorlardı. Ben: "Bu kimdir?" diye sorunca, "Muâz b. Cebel" dediler. Namaza kalktığımda bazılarıyla görüşmek istedim, ama hiçbiriyle görüşemeden dağıldılar. İkinci gün mescide geldiğimde Muâz b. Cebel'i bir direğe doğru namaz kılarken gördüm. Namazı bitirince oturdum. Aramızda direk vardı. Sonra bir süre oturdum ve ne ben onu ne de o beni konuşturdu. Sonra: "Vallahi, seni seviyorum ama ne bir dünya menfaati bekliyorum, ne de aramızda bir akrabalık var" dedim. Muâz: "(O zaman) neden beni seviyorsun?" diye sorunca, "Allah için" karşılığını verdim. Bunun üzerine Mûâz yakamdan tutup şöyle dedi: "Eğer doğru söylüyorsan ne mutlu sana. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Allah için birbirini sevenler, kıyamette, gölgesinden başka gölgenin bulunmadığı gün, Arş'ın gölgesinde gölgelenecektir. Peygamberler ve şehitler de onlara gıpta edecektir."*

Sonra çıkıp, Ubâde b. es-Sâmit ile karşılaştım ve Muâz'ın bana söylediğini anlattım. Ubâde: "Allah Muâz'a rahmet etsin; Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Rabbinden şöyle rivayet ettiğini duydum: *"Benim için birbirini sevenlere sevgim haktır. Benim için birbirine nasihat edenlere sevgim haktır. Benim için birbirini ziyaret edenlere sevgim haktır. Benim için birbirine yardım edenlere sevgim ve onları nurdan tahtlara oturtmam haktır. Hak ettikleri makamdan dolayı peygamberler ve sıddıklar onlara gıpta ederler."*

Tirmizî, Muâz'ın hadisinin bir bölümünü nakletti.

★Abdullah b. Ahmed b. Hanbel, kısa metinle Taberânî rivayet etti. Bezzâr ise Ubâde'nin hadisinin bir bölümünü rivayet etti. Abdullah ve Taberânî'nin ravileri, güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٠٠٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْعَبْدِيِّ أَوِ الْخَوْلَانِيِّ قَالَ جَلَسْتُ مَجْلِساً فِيهِ عِشْرُونَ مِنْ

[1] Abdullah b. Ahmed, *Müsned*'e zevâid olarak (5/328) ve Bezzâr (3594) rivayet etti.

أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِذَا فِيهِمْ شَابٌّ حَدِيثُ السِّنِّ حَسَنُ الْوَجْهِ فَذَكَرَ نَحْوَهُ باختصار.

ورجاله رجال الصحيح

18009- Ahmed, Ebû İdrîs el-Abdî veya el-Havlânî'den rivayet etti: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından yirmi kişinin bulunduğu bir mecliste oturdum. Aralarında yaşı küçük, güzel yüzlü olan bir delikanlı vardı..." —Hadis aslında devam ediyor—

Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٠١٠ - وفي رواية عنده : " والمتجالسين في "

18010- Ahmed'deki bir rivayette ifade: *"Benim için bir arada oturanlar"* şeklindedir.[2]

١٨٠١١ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بن شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بن أَبِي جَعْفَرٍ، عَنْ هِشَامٍ، عَنْ رَجُلٍ يُحَدِّثُ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، عَنْ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ رِجَالا لَيْسُوا بِأَنْبِيَاءَ وَلا شُهَدَاءَ يُوضَعُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ، وُجُوهُهُمْ مِنْ نُورٍ، يَأْمَنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْفَزَعِ الأَكْبَرِ"، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، وَمَنْ أُولَئِكَ؟ قَالَ: هُمْ نُزَّاعُ الْقَبَائِلِ، يَتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

18011- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü, ne peygamber, ne de şehit olan; ancak kendilerine nurdan tahtlar kurulacak kişiler vardır. Onların yüzü nurdur ve büyük korkudan emindirler."* Bir kişi: "Ya Resûlallah! Onlar kimlerdir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Dünya mertebesi yönünden düşük kabilelerden olmaları yanısıra Allah için birbirini seven kişilerdir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[3]

---

[1] Ahmed (5/229) rivayet etti.
[2] Ahmed (5/233,247) rivayet etti.
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/168) rivayet etti. Ravilerden Leys'in katibi Abdullah b. Sâlih zayıftır.

١٨٠١٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، وَإِدْرِيسُ بن عَبْدِ الْكَرِيمِ الْحَدَّادُ المقرئ، قَالا: حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بن خَارِجَةَ، ح وَحَدَّثَنَا مُوسَى بن هَارُونَ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بن عَمْرٍو الضَّبِّيُّ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَيَّاشٍ، عَنْ صَفْوَانَ بن عَمْرٍو، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن مَيْسَرَةَ، عَنِ الْعِرْبَاضِ بن سَارِيَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: الْمُتَحَابُّونَ فِي جَلالِي فِي ظِلِّ عَرْشِي يَوْمَ لا ظِلَّ إِلا ظِلِّي.

رواه أحمد والطبراني وإسنادهما جيد

18012- İrbâd b. Sâriye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah şöyle buyurur: "Celâlim için birbirini sevenler; gölgemden başka gölgenin olmadığı günde, Arş'ımın gölgesinde gölgeleneceklerdir."*

★Ahmed rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.

١٨٠١٣ - حَدَّثَنَا مَسْلَمَةُ بْنُ جَابِرٍ اللَّخْمِيُّ ، ثَنَا مُنَبِّهُ بْنُ عُثْمَانَ ، نَا الْوَضِينُ بْنُ عَطَاءٍ ، عَنْ مَحْفُوظِ بْنِ عَلْقَمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَائِذٍ ، أَنَّ شُرَحْبِيلَ بْنَ السِّمْطِ ، قَالَ لِعَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ : هَلْ أَنْتَ مُحَدِّثِي حَدِيثًا سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ فِيهِ نِسْيَانٌ ، وَلا كَذِبٌ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : قَالَ اللَّهُ : قَدْ حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَصَادَقُونَ مِنْ أَجْلِي ، وَقَدْ حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَنَاصَرُونَ مِنْ أَجْلِي ، وَمَا مِنْ مُؤْمِنٍ وَلا مُؤْمِنَةٍ يُقَدِّمُ اللَّهُ لَهُ ثَلاثَةَ أَوْلادٍ مِنْ صُلْبِهِ ، لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ إِلا أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ إِيَّاهُمْ.

18013- Şurahbîl b. es-Simt, Amr b. Abese'ye: "Bana, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğun, unutmadığın ve içinde yalan olmayan bir hadis anlatır mısın?" deyince, Amr: "Olur (anlatayım); Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini işittim: *"Yüce Allah buyurdu ki: "Benim için birbirini sevenlere muhabbetim vacip oldu. Benim için birbirini ziyaret edenlere muhabbetim vacip oldu. Benim için birbirine yardım edenlere muhabbetim vacip oldu. Benim için birbirleriyle dost olanlara muhabbetim vacip oldu. Allah'a, kendi sulbünden günah karışmamış üç çocukla gelen hiç bir mümin veya mümine yoktur ki; Allah onlara olan rahmetinden dolayı onları Cennete sokmasın".*

١٨٠١٤ - وفي رواية : " قَدْ حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَصَادَقُونَ مِنْ أَجْلِي ، وَقَدْ حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَنَاصَرُونَ مِنْ أَجْلِي .

رواه الطبراني في الثلاثة وأحمد بنحوه ورجال أحمد ثقات

18014- Bir rivayette ifade şöyledir: *"Benim için birbiriyle dost olan kişilere muhabbetim vacip oldu. Yine, benim için birbirine yardım edenlere muhabbetim vacip oldu."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat, el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ahmed buna benzer bir rivayette bulundu. Ahmed'in ravileri güvenilirdir.[1]

١٨٠١٥ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَحَبَّ رَجُلا لِلَّهِ ، فَقَدْ أَحَبَّهُ اللهُ ، فَدَخَلا جَمِيعًا الْجَنَّةَ ، فَكَانَ الَّذِي أَحَبَّهُ لله أَرْفَعُ مَنْزِلَةً ، أُلْحِقَ الَّذِي أَحَبَّهُ الله.

رواه الطبراني ، و رواه البزار ولفظه: " مَنْ أَحَبَّ رَجُلا لِلَّهِ ، فَقَالَ إِنِّي أُحِبُّكَ لِلَّهِ ، فَدَخَلا الْجَنَّةَ ، فَكَانَ الَّذِي أَحَبَّ أَرْفَعُ مَنْزِلَةً مِنَ الآخَرِ ، الْحَقُّ بِالَّذِي أَحَبَّ لِلَّهِ. "

وإسناده حسن

18015- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim bir kişiyi, Allah için severse, Allah'ı sevmiş olur ve ikisi birden Cennete girer. Ancak, Allah için seven cennette daha yüksek bir dereceye nail olur."*

★Taberânî ve şu ifadelerle Bezzâr rivayet etti: *"Kim bir kişiyi sevip: «Seni seviyorum» derse, ikisi de Cennete girer. Ancak, Allah için seven Cennette daha yüksek bir dereceye nail olur."*

Senedi hasendir.[2]

١٨٠١٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا سَهْلُ بن عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا الْمُسَيَّبُ بن شَرِيكٍ، عَنْ بِشْرِ بن نُمَيْرٍ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَتَزَاوَرُ أَهْلُ الْجَنَّةِ عَلَى نُوقٍ عَلَيْهَا الْحَشَايَا، فَيَزُورُ أَهْلُ عِلِّيِّينَ مَنْ أَسْفَلَ مِنْهُمْ، وَلا يَزُورُ مَنْ أَسْفَلَ مِنْهُمْ أَهْلَ عِلِّيِّينَ إِلا الْمُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ، فَإِنَّهُمْ يَتَزَاوَرُونَ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ شَاؤُوا.

رواه الطبراني وفيه بشر بن نمير وهو متروك .

18016- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennet ehli, üzerlerinde minderler bulunan develerle birbirlerini ziyaret ederler. İlliyyûn ahalisi, kendilerinden daha düşük mertebede olanları ziyaret ederler. Cennette, İlliyyûn ahalisinden düşük*

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (1095) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3599) rivayet etti.

derecede olanlardan, sadece birbirlerini Allah için sevenler, İlliyyûn ahalisini ziyaret edebilirler. Onlar Cennette diledikleri gibi ziyarette bulunurlar."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Bişr b. Numeyr metrûktur.

١٨٠١٧ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا سَهْلُ بن عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا الْمُسَيَّبُ بن شَرِيكٍ، عَنْ بِشْرِ بن نُمَيْرٍ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " ثَلاثَةٌ فِي ظِلِّ اللَّهِ يَوْمَ لا ظِلَّ إِلا ظِلُّهُ: رَجُلٌ حَيْثُ تَوَجَّهَ عَلِمَ أَنَّ اللَّهَ مَعَهُ، وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ إِلَى نَفْسِهَا فَتَرَكَهَا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ، وَرَجُلٌ أَحَبَّ بِجلالِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

رواه الطبراني بسند الذي قبله

18017- Aynı ravi zinciriyle Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğu nakledilir: *"Şu üç kişi, kıyamet günü Allah'ın gölgesinden başka gölgenin olmadığı günde gölgededirler. Nereye yönelse, Allah'ın kendisiyle olduğunu bilen kişi, kendisini bir kadın beraber olmak için davet ettiğinde Allah korkusundan dolayı onu terk eden ve Allah'ın celâli için birini seven kişi."*

★Taberânî bundan önceki hadisin senediyle rivayet etti.

بَابُ الْوُدُّ يَتَوَارَثُ

Sevgi Irsîdir

١٨٠١٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بن الْفَرَجِ ، حَدَّثَنَا حَامِدُ بن يَحْيَى ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ ، حَدَّثَنَا خَارِجَةُ بن عَبْدِ اللَّهِ بن سُلَيْمَانَ بن زَيْدِ بن ثَابِتٍ ، عَنْ عَمْرِو بن عُبَيْدِ اللَّهِ بن رَافِعٍ ، عَنْ رَافِعِ بن خَدِيجٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : الْوُدُّ الَّذِي يَتَوَارَثُ فِي أَهْلِ الإِسْلامِ .

رواه الطبراني وفيه محمد بن عمر الواقدي وهو متروك

18018- Râfi b. Hadîc, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Müslümanlar arasında sevgi, nesilden nesile aktarılır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ömer el-Vâkidî zayıftır.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4419) rivayet etti.

بَابُ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ

Kişi Sevdiğiyle Beraberdir

١٨٠١٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْعَبْدُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ .

رواه أحمد والطبراني في الأوسط وإسناد أحمد حسن

18019- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kul, sevdiğiyle beraberdir."*

★Ahmed ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet ettiler. Ahmed'in senedi hasendir.[1]

١٨٠٢٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ، عَنْ شُعْبَةَ ح وَحَدَّثَنَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَزِيعٍ ، قَالَ : نا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ ، عَنْ شُعْبَةَ ، عَنْ مُسْلِمٍ الْمُلائِيِّ ، عَنْ حَبَّةَ الْعُرَنِيِّ ، عَنْ عَلِيٍّ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ .

رواه البزار وفيه مسلم بن كيسان الملائي وهو ضعيف

18020- Hz. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişi, sevdiğiyle beraberdir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Müslim b. Keysân el-Mulâî zayıftır.[2]

١٨٠٢١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِرْسٍ الْمِصْرِيُّ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَيْمُونٍ الْخَيَّاطُ الْمَكِّيُّ ، ثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ عَلِيٍّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ثَلاثٌ هُنَّ حَقٌّ : لا يَجْعَلُ اللَّهُ مَنْ لَهُ سَهْمٌ فِي الإِسْلامِ كَمَنْ لا سَهْمَ لَهُ ، وَلا يَتَوَلَّى اللَّهَ عَبْدٌ فَيُوَلِّيهِ غَيْرَهُ ، وَلا يُحِبُّ رَجُلٌ قَوْمًا إِلا حُشِرَ مَعَهُمْ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن ميمون الخياط وقد وثق

18021- Hz. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Şu üç şey haktır: Allah, İslam'dan nasibi olanla olmayanı bir*

---

[1] Ahmed (3/336, 394) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır. Ebu'z-Zübeyr ise müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder. Daha önce geçen 9582. hadise bakınız.

[2] Bezzâr (3596) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Ali'den rivayetini sadece bu isnâdla biliyoruz." Yine, ravilerden Habbe el-Uranî hakkında ihtilaf vardır.

tutmaz. Allah, dost edindiği kulunu başka dosta muhtaç bırakmaz. Bir topluluğu seven bir kişiyi de onlarla beraber haşreder."

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Muhammed b. Meymûn el-Hayyât dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٠٢٢ - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ ، قَالَ : نا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ سَمْعَانَ الْمَالِكِيِّ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْخٌ كَبِيرٌ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، مَتَى السَّاعَةُ ؟ قَالَ : مَا أَعْدَدْتَ لَهَا ؟ ، فَقَالَ : لا ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَعْدَدْتُ لَهَا مِنْ كَبِيرِ صَلاةٍ ، وَلا صِيَامٍ إِلا إِنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ، قَالَ : فَأَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ ، قَالَ : فَوَثَبَ الشَّيْخُ فَبَالَ فِي الْمَسْجِدِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : دَعُوهُ فَعَسَى أَنْ يَكُونَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَصَبَّ عَلَى بَوْلِهِ مَاءً .قلت : له في الصحيح منه : " المرء مع من أحب " . فقط

رواه البزار وفيه سمعان المالكي وهو مجهول وقد ضعفه أبو زرعة وبقية رجاله رجال الصحيح

18022- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Yaşlı bir bedevi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelerek: "Ey Muhammed! Kıyamet saati ne zamandır?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun için ne hazırladın?"* diye sorunca; adam: "Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki; onun için fazla namaz ve oruç hazırlamadım; ancak, Allah ve Resûlünü seviyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen sevdiğinle berabersin"* buyurdu. İhtiyar kalkıp Mescid'in içinde küçük abdestini bozunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu bırakınız. Onun Cennet ehlinden olmasını umarım"* buyurdu. İhtiyarın abdest bozduğu yere de su döküldü.

Sahîh'te, sadece: *"Kişi sevdiğiyle beraberdir"* bölümü vardır.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Sem'ân el-Mâlikî meçhûldür. Ebû Zür'a ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٨٠٢٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، قَالَ : نا عَامِرُ بْنُ مُدْرِكٍ ، قَالَ : نا السَّرِيُّ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْرَابِيٌّ ، فَقَالَ : " يَا مُحَمَّدُ ، إِنِّي لأُحِبُّكَ أَحْسَبُهُ ، قَالَ : وَاللَّهِ إِنِّي لأُحِبُّكَ قَالَهَا ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (874) rivayet etti ve şöyle dedi: "Mahmûd b. Meymûn bunu rivayette tek kalmıştır." Ravilerden Taberânî'nin hocası Muhammed b. Abdullah b. Urs el-Mısrî hakkında bilgi yoktur."

[2] Bezzâr (3597) rivayet etti.

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ هَذَا الْحَالِفُ عَلَى مَا حَلَفَ ؟ ، فَقَالَ الرَّجُلُ : أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ : انْطَلِقْ فَأَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ ، وَعَلَيْكَ مَا اكْتَسَبْتَ ، وَعَلَى اللَّهِ مَا احْتَسَبْتَ. رواه البزار وفيه السري بن إسماعيل وهو متروك

18023- Abdullah b. Mes'ûd anlatıyor: Bir bedevi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ey Muhammed! Seni seviyorum" dedi. Zannedersem üç defa: "Vallahi! Seni seviyorum" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beni sevdiğine dair yemin eden bu kişi kimdir?"* diye sorunca, adam: "Benim; ya Resûlallah!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Gidebilirsin; sen sevdiğinle berabersin. Yaptığın kötülükler aleyhine, sakındığın şeyler ise lehinedir"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Seriy b. İsmâîl metrûktur.[1]

١٨٠٢٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّادٍ الْعَبَّادَانِيُّ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ لَهِيعَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو صَخْرٍ حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ النَّضْرِ ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَسَأَلَهُ عَنِ السَّاعَةِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَاذَا أَعْدَدْتَ لَهَا ؟ " قَالَ : حُبُّ اللَّهِ وَرَسُولِهِ قَالَ : " فَأَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ .

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه عبد الله بن عباد أو ابن عبادة ولم أعرفه وحديث بقية رجاله حسن

18024- Ebû Katâde bildiriyor: Bir kişi gelerek Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) kıyamet saatini sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun için ne hazırladın?"*diye sorunca, adam: "Allah ve Resûlünün sevgisini hazırladım" diye karşılık verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen, sevdiğinle berabersin"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Abbâd veya b. Ubâde'yi tanımıyorum. Hadisin diğer ravileriyle hasendir.[2]

١٨٠٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ الرَّحِيمِ أَبُو يَحْيَى صَاعِقَةُ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن ثَابِتٍ الدَّهَّانُ ، حَدَّثَنَا أَبُو مَرْيَمَ ، عَنْ عَمْرِو بن مُرَّةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن الْحَارِثِ ، عَنْ حَبِيبِ بن حَمَّازٍ ، وَهِلالِ بن أَبِي ظَهِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَرِيحَةَ ، قَالَ : سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ السَّاعَةِ ؟ فَقَالَ :

---

[1] Bezzâr (3598) rivayet etti: "Bu hadisi, bu senetle sadece Seriy'in rivayet ettiğini biliyoruz" dedi.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3282) ve *M. el-Evsat*'ında (107) rivayet etti ve şöyle dedi: " Bu hadis, Ebû Katâde'den sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir." Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

" مَا أَعْدَدْتَ لَهَا ؟ " قَالَ : مَا أَعْدَدْتُ لَهَا كَبِيرًا إلا أَنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ، قَالَ : " فَأَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ ".

رواه الطبراني وفيه عبد الغفار بن القاسم الأنصاري وهو كذاب

18025- Ebû Serîha bildiriyor: Bir kişi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) kıyamet saati hakkında sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun için ne hazırladın?"* diye sorunca, adam: "Onun için çok amel hazırlamadım, ancak Allah'ı ve Resûlünü seviyorum" karşılığını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen, sevdiğinle berabersin"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulğaffâr b. el-Kâsım el-Ensârî hadis uydurmakla suçlanmıştır.[1]

١٨٠٢٦ - وعن عبد الله بن يزيد - يعني الخطمي - قال : جَاءَ رَجُلٌ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى تَقُومُ السَّاعَةُ؟ فَلَمْ يُجِبْهُ حَتَّى صَلَّى ثُمَّ دَعَا بِهِ، فَوَجَدَهُ مِنْ دَارٍ مِنْ دُورِ الأَنْصَارِ، فَقَالَ لَهُ : " لِمَ سَأَلْتَ عَنِ السَّاعَةِ؟ قَالَ : أَحْبَبْتُ أَنْ أَعْلَمَ مَتَى هِيَ؟ قَالَ : فَمَا أَعْدَدْتَ لَهَا؟ قَالَ : مَا أَعْدَدْتُ لَهَا كَبِيرَ صَلاةٍ وَلا صِيَامٍ وَلا صَدَقَةٍ، وَلَكِنْ أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، قَالَ : فَأَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ "

رواه الطبراني وفيه مسلم بن كيسان الملائي وهو ضعيف

18026- Abdullah b. Yezîd el-Hatmî anlatıyor: Bir bedevi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Kıyamet saati ne zamandır?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılıncaya kadar ona bir cevap vermedi. Onu çağırdığında bedeviyi Ensar'dan birinin avlusunda buldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden kıyamet saatini sordun?"* deyince Bedevi: "Ne zaman olduğunu öğrenmek istedim" cevabını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun için ne hazırladın?"* diye sorunca, adam: "Onun için, çok namaz oruç ve sadaka hazırlamadım; ama Allah'ı ve Resûlünü seviyorum" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen, sevdiğinle berabersin"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Müslim b. Keysân el-Mulâî zayıftır.

١٨٠٢٧ - حَدَّثَنَا مُوسَى بن هَارُونَ، وأَحْمَدُ بن إِبْرَاهِيمَ بن عَنْبَرٍ الْمِصْرِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا مُوسَى بن مَيْمُونِ بن مُوسَى الْمُرَائِيُّ، قَالَ، حَدَّثَنِي أَبِي مَيْمُونُ بن مُوسَى، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن صَفْوَانَ بن قُدَامَةَ، قَالَ: هَاجَرَ أَبِي صَفْوَانُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَهُوَ بِالْمَدِينَةِ، فَبَايَعَهُ عَلَى الإِسْلامِ،

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18025) rivayet etti.

فَمَدَّ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ، فَمَسَحَ عَلَيْهَا، فَقَالَ لَهُ صَفْوَانُ: إِنِّي أُحِبُّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ".

رواه الطبراني في الثلاثة وفيه موسى بن ميمون المرائي وهو ضعيف

18027- Abdurrahmân b. Safvân b. Kudâme bildiriyor: Babam, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına hicret edip İslam üzere biat ederek O'na (sallallahu aleyhi vesellem) elini uzattı (musafaha etti.) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun elini sıvazlayınca, Safvân: "Ya Resûlallah! Seni seviyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişi, sevdiğiyle beraberdir"* buyurdu.

★Taberânî *M. es-Sağîr, el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Meymûn el-Murâî zayıftır.[1]

١٨٠٢٨ - حدثنا أَحْمَدُ بن زَيْدِ بن الْحُرَيْشِ الأَهْوَازِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي. ح وَحَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا زَيْدُ بن الْحُرَيْشِ، حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بن عُيَيْنَةَ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن أَبِي خَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ عُرْوَةَ بن مُضَرِّسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ".

رواه الطبراني في الثلاثة ورجاله رجال الصحيح غير زيد بن الحريش وهو ثقة

18028- Urve b. Mudarris et-Tâî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi, sevdiğiyle beraberdir."*

★Taberânî *M. es-Sağîr, el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Zeyd b. el-Hureyş dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٨٠٢٩ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بن يَحْيَى السَّاجِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُوسَى الْحَرَشِيُّ، حَدَّثَنَا مَحْبُوبُ بن الْحَسَنِ، حَدَّثَنَا الْخَصِيبُ بن جَحْدَرٍ، عَنْ عِمْرَانَ بن مُسْلِمٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن غَنْمٍ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ"

رواه الطبراني وفيه الخصيب بن جحدر وهو كذاب

18029- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişi, sevdiğiyle beraberdir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Husayb b. Cahder hadis uydurmakla suçlanmıştır.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (7400) ve *M. es-Sağîr*'de (133) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Safvân b. Kudâme'den, sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Mûsâ b. Meymûn bunu rivayette tek kalmıştır."

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (17/154) ve *M. es-Sağîr*'de (59) rivayet etti.

١٨٠٣٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُبَيْدٍ الْعَسْقَلانِيُّ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن مُحَمَّدِ بن يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن بَكْرٍ السَّكْسَكِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بن مُحَمَّدِ بن عَبْدِ الْوَاحِدِ بن قَيْسٍ، عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بن قَيْسٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ الْبَاهِلِيَّ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: لامْرِئٍ مَا احْتَسَبَ، وَعَلَيْهِ مَا اكْتَسَبَ، وَالْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ، وَمَنْ مَاتَ عَلَى ذَنَابَي الطَّرِيقِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِهِ".

قلت : قال صاحب النهاية : ذنابي : طريق يعني : على قصد الطريق وهو أصل الذنب رواه الطبراني في الكبير والأوسط باختصار وفيه عمرو بن بكر السكسكي وهو ضعيف

18030- Ebû Umâme el-Bâhilî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişinin sakındığı lehine, yaptığı kötülükler de aleyhinedir. Kişi, sevdiğiyle beraberdir. Kişi hangi yol üzere ölürse o yolda olanlarla beraberdir."*

Nihâye sahibi (İbnü'l-Esîr) der ki: "Yol üzere demek; hangi hal ve günah üzere demektir."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve kısa metinle *M. el-Evsat*'ta rivayet etti. Ravilerden Amr b. Bekr es-Seksekî zayıftır.[2]

١٨٠٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْحَسَنِ بن قُتَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا أَيُّوبُ ، عَنْ زِيَادٍ ، عَنْ عَزَّةَ بنتِ عِيَاضٍ ، قَالَتْ : سَمِعْتُ أَبَا قِرْصَافَةَ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حَشَرَهُ اللَّهُ فِي زُمْرَتِهِمْ ".

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفه

18031- Ebû Kirsâfe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim bir topluluğu severse, Allah o kişiyi onlarla birlikte diriltir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[3]

١٨٠٣٢ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بن مُوسَى ، حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بن عُيَيْنَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن شَرِيكٍ ، عَنْ بِشْرِ بن غَالِبٍ ، عَنِ الْحُسَيْنِ بن عَلِيٍّ ، قَالَ : " مَنْ أَحَبَّنَا لِلدُّنْيَا فَإِنَّ صَاحِبَ الدُّنْيَا يُحِبُّهُ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ ، وَمَنْ أَحَبَّنَا لِلَّهِ كُنَّا نَحْنُ وَهُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَهَاتَيْنِ " ، وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/74) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7650) rivayet etti.
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2519) rivayet etti.

رواه الطبراني ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18032- Hüseyn b. Ali der ki: "Kim bizi dünyalık bir şey için severse; dünyalığı olanı iyi de, kötü de sever. Kim bizi Allah için severse; kıyamet günü onunla biz şunlar gibiyiz" (deyip baş ve orta parmağıyla işaret etti).

★Taberânî rivayet etti. Bazılarında olan zayıflığa rağmen ravileri, güvenilir bulunmuştur.

بَابُ مَنْ أَحَبَّ أَحَدًا فَلْيُعْلِمْهُ

Birini Seven, Bunu Ona Bildirsin

١٨٠٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَجَّاجِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ أَنْبَأَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ أَنَّ أَبَا سَالِمٍ الْجَيْشَانِيَّ أَتَى إِلَى أَبِي أُمَيَّةَ فِي مَنْزِلِهِ فَقَالَ إِنِّي سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ يَقُولُ إِنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ صَاحِبَهُ فَلْيَأْتِهِ فِي مَنْزِلِهِ فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ لِلَّهِ. وَقَدْ جِئْتُكَ فِي مَنْزِلِكَ.

رواه أحمد وإسناده حسن

18033- Yezîd b. Ebî Habîb bildiriyor: Ebû Sâlim el-Ceyşânî, Ebû Umeyye'yi evinde ziyaret ederek ona şöyle dedi: Ebû Zer'in Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle naklettiğini duydum: *"Sizden biriniz, bir kardeşini sevdiği zaman, evine gidip ona kendisini Allah için sevdiğini bildirsin."* Ben de (bunun için) evine geldim.

★Ahmed rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٨٠٣٤ - أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ الطَّبَرَانِيُّ ، ثنا أَسْلَمُ بْنُ سَهْلٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا أَبُو عَوْنٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عَوْنٍ ، ثنا أَبُو هُرَيْرَةَ مُحَمَّدُ بْنُ أَيُّوبَ الْوَاسِطِيُّ ، ثنا عَمْرُو بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِمْرَانَ ، يُكَنَّى أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَرْجِسٍ ، قَالَ : قُلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : إِنِّي أُحِبُّ أَبَا ذَرٍّ ، قَالَ : " فَأَعْلَمْتَهُ ذَلِكَ ؟ " فَقُلْتُ : لا ، قَالَ : " فَأَعْلِمْهُ " ، فَلَقِيتُ أَبَا ذَرٍّ ، فَقُلْتُ : إِنِّي أُحِبُّكَ فِي اللَّهِ ، فَقَالَ : أَحَبَّكَ الَّذِي أَحْبَبْتَنِي لَهُ ، فَرَجَعْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخْبَرْتُهُ ، فَقَالَ : " أَمَا إِنَّ ذَلِكَ لِمَنْ ذَكَرَهُ أَجْرٌ .

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

[1] Ahmed (5/145,173) rivayet etti. İbnu'l-Mübârek *Zühd*'de (712), Ahmed'in birinci rivayetinden nakletti

18034- Abdullah b. Sercis der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ebû Zer'i seviyorum" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu, ona söyledin mi?"* diye sorunca, ben: "Hayır" karşılığını verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu ona söyle"* buyurdu. Ebû Zer'i bulup: "Seni, Allah için seviyorum" dedim. Ebû Zer: "Beni, kendisi için sevdiğin kişi de seni sevsin" dedi. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dönüp ona olanı haber verdiğimde: *"Bunu söyleyen (sevdiğini söyleyen) için sevap vardır"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٨٠٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ ، قَالَ : نا الأَزْرَقُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : نا حَسَّانُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : نا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، وَمُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنْ نَافِعٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ ، يَقُولُ : بَيْنَا أَنَا جَالِسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، إِذْ جَاءَ رَجُلٌ ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ ، ثُمَّ وَلَّى عَنْهُ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَاللَّهِ إِنِّي لأُحِبُّ هَذَا ، قَالَ : هَلْ أَعْلَمْتَهُ ؟ قُلْتُ : لا ، قَالَ : " فَأَعْلِمْ ذَاكَ أَخَاكَ " . فَاتَّبَعْتُهُ ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ، وَأَخَذْتُ بِمَنْكِبَيْهِ ، وَقُلْتُ : وَاللَّهِ ، إِنِّي لأُحِبُّكَ فِي اللَّهِ ، قَالَ : وَاللَّهِ ، أَنَا أُحِبُّكَ فِي اللَّهِ ، وَقُلْتُ : لَوْلا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنِي أَنْ أُعْلِمَكَ لَمْ أَفْعَلْ .

رواه الطبراني في الكبير والأوسط ورجالهما رجال الصحيح غير الأزرق بن علي وحسان بن إبراهيم وكلاهما ثقة

18035- İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında otururken, bir kişi gelerek selam verdi ve çekip gitti. Ben: "Ya Resûlallah! Ben bu kişiyi seviyorum" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu ona söyledin mi?"* diye sordu. Ben: "Hayır" karşılığını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu, o kardeşine söyle"* dedi. Adamın yanına gidip selam vererek omuzlarından tuttum ve: "Vallahi! Seni Allah için seviyorum" dedim. Adam: "Ben de seni Allah için seviyorum" karşılığını verdi. Ben: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana bunu emretmeseydi; sana bunu söylemezdim" dedim.

★Taberânî *M. es-Sağîr, el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Güvenilir bir raviler olan Ezrak b. Ali ve Hassân b. İbrâhîm dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٠٣٦ - حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ عَبْدُ الْوَارِثِ بن إِبْرَاهِيمَ الْعَسْكَرِيُّ، ثنا بَكْرُ بن مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيُّ، قَالَ: سَمِعْتُ سَعِيدَ بن عَبْدِ الْجَبَّارِ الْحِمْصِيَّ الزُّبَيْدِيَّ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن يَحْيَى بن مِنْدَهِ الأَصْبَهَانِيُّ، قَالَ: ثنا إِسْحَاقُ بن زَيْدٍ الْخَطَّابِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بن سُلَيْمَانَ بن أَبِي دَاوُدَ، قَالا: ثنا وَحْشِيُّ بن حَرْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، أَنَّهُ كَانَ

جَالِسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَمَرَّ رَجُلٌ وَرَجُلٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أُحِبُّهُ لِلَّهِ، قَالَ: أَعْلَمْتَهُ ذَلِكَ، قَالَ: لا، قَالَ: قُمْ فَأَعْلِمْهُ.

رواه الطبراني بسندين ورجال أحدهما ثقات

18036- Vahşî b. Harb bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında otururken, bir kişi uğradı. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanında birisi daha vardı. Adam: "Ya Resûlallah! Ben bu kişiyi Allah için seviyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu ona söyledin mi?"* diye sorunca, adam: "Hayır" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu ona söyle"* buyurdu.

Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٠٣٧ - وعن أبي حميد الساعدي قال : سمعت النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول : " أَبْدِ الْمَوَدَّةَ لِمَنْ وَادَّكَ تَكُنْ أَثْبَتَ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

18037- Ebû Humeyd es-Sâidî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sevdiğine, sevdiğini söyle; bu sevginin sağlamlığı açısından daha etkili olur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الحِكْمَةِ وَالمُرُوءَةِ

Hikmet ve Alicenaplık

١٨٠٣٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَلِيُّ بْنُ الْمُنْذِرِ الطَّرِيقِيُّ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ سَعِيدٍ الزَّيَّاتُ ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ أَبُو رَجَاءِ الْحَبَطِيُّ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا شُعْبَةُ بْنُ الْحَجَّاجِ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنِ الْحَارِثِ ، أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ سَأَلَ ابْنَهُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ عَنْ أَشْيَاءَ مِنْ أَمْرِ الْمُرُوءَةِ ، فَقَالَ : يَا بُنَيَّ ، مَا السَّدَادُ ؟ قَالَ : يَا أَبَهْ ، السَّدَادُ دَفْعُ الْمُنْكَرِ بِالْمَعْرُوفِ ، قَالَ : فَمَا الشَّرَفُ ؟ قَالَ : اصْطِنَاعُ الْعَشِيرَةِ ، وَحَمْلُ الْجَرِيرَةِ ، ومُوافَقَةُ الإِخْوَانِ ، وَحِفْظُ الْجِيرَانِ ، قَالَ : فَمَا الْمُرُوءَةُ ؟ قَالَ : الْعَفَافُ ، وَإِصْلاحُ الْمَالِ ، قَالَ : فَمَا الدِّقَّةُ ؟ قَالَ : النَّظَرُ فِي الْيَسِيرِ ، وَمَنْعُ الْحَقِيرِ ، قَالَ : فَمَا اللُّومُ ؟ قَالَ : إِحْرَازُ الْمَرْءِ نَفْسَهُ ، وَبَذْلُهُ عُرْسَهُ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/138) rivayet etti.

، قَالَ : فَمَا السَّمَاحَةُ ؟ قَالَ : الْبَذْلُ مِنَ الْعَسِيرِ وَالْيَسِيرِ ، قَالَ : فَمَا الشُّحُّ ؟ قَالَ : أَنْ تَرَى مَا أَنْفَقْتَهُ تَلَفًا ، قَالَ : فَمَا الإِخَاءُ ؟ قَالَ : الْمُوَاسَاةُ فِي الشِّدَّةِ وَالرَّخَاءِ ، قَالَ : فَمَا الْجُبْنُ ؟ قَالَ : الْجُرْأَةُ عَلَى الصَّدِيقِ ، وَالنُّكُولُ عَنِ الْعَدُوِّ ، قَالَ : فَمَا الْغَنِيمَةُ ؟ قَالَ : الرَّغْبَةُ فِي التَّقْوَى ، وَالزَّهَادَةُ فِي الدُّنْيَا هِيَ الْغَنِيمَةُ الْبَارِدَةُ ، قَالَ : فَمَا الْحِلْمُ ؟ قَالَ : كَظْمُ الْغَيْظِ ، وَمِلْكُ النَّفْسِ ، قَالَ : فَمَا الْغِنَى ؟ قَالَ : رِضَى النَّفْسِ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ تَعَالَى لَهَا وَإِنْ قَلَّ ، وَإِنَّمَا الْغِنَى غنى النفس ، قَالَ : فَمَا الْفَقْرُ ؟ قَالَ : شَرَهُ النَّفْسِ فِي كُلِّ شَيْءٍ ، قَالَ : فَمَا الْمَنَعَةُ ؟ قَالَ : شِدَّةُ الْبَأْسِ ، ومُنَازَعَةُ أَعِزَّاءِ النَّاسِ ، قَالَ : فَمَا الذُّلُّ ؟ قَالَ : الْفَزَعُ عِنْدَ الْمَصْدُوقَةِ ، قَالَ : فَمَا الْعِيُّ ؟ قَالَ : الْعَبَثُ بِاللِّحْيَةِ ، وَكَثْرَةُ الْبَزْقِ عِنْدَ الْمُخاطَبَةِ ، قَالَ : فَمَا الْجُرْأَةُ ؟ قَالَ : مُوَافَقَةُ الأَقْرَانِ ، قَالَ : فَمَا الْكُلْفَةُ ؟ قَالَ : كَلامُكَ فِيمَا لا يَعْنِيكَ ، قَالَ : فَمَا الْمَجْدُ ؟ قَالَ : أَنْ تُعْطِيَ فِي الْغُرْمِ ، وَتَعْفُوَ عَنِ الْجُرْمِ ، قَالَ : فَمَا الْعَقْلُ ؟ قَالَ : حِفْظُ الْقَلْبِ كُلَّمَا اسْتَوْعَيْتَهُ ، قَالَ : فَمَا الْخُرْقُ ؟ قَالَ : مُعَازَتُكَ إِمَامَكَ ، ورَفْعُكَ عَلَيْهِ كَلامَكَ ، قَالَ : فَمَا حُسْنُ الثَّنَاءِ ؟ قَالَ : وَتَرْكُ الْقَبِيحِ ، إِتْيَانُ الْجَمِيلِ ، قَالَ : فَمَا الْحَزْمُ ؟ قَالَ : طُولُ الأَنَاةِ ، وَالرِّفْقُ بِالْوُلاةِ ، قَالَ : فَمَا السَّفَهُ ؟ قَالَ : اتِّبَاعُ الدَّنَاءَةِ ، وَمُصاحَبَةُ الْغُوَاةِ ، قَالَ : فَمَا الْغَفْلَةُ ؟ قَالَ : تَرْكُكَ الْمَسْجِدَ ، وَطَاعَتُكَ الْمُفْسِدَ ، قَالَ : فَمَا الْحِرْمَانُ ؟ قَالَ : تَرْكُكَ حَظَّكَ وَقَدْ عُرِضَ عَلَيْكَ ، قَالَ : فَمَا الْمُفْسِدُ ؟ قَالَ : الأَحْمَقُ فِي مَالِهِ ، الْمُتَهَاوِنُ فِي عِرْضِهِ ، ثُمَّ قَالَ عَلِيٌّ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لا فَقْرَ أَشَدُّ مِنَ الْجَهْلِ ، وَلا مَالَ أَعْوَدُ مِنَ الْعَقْلِ ، وَلا وَحْدَةَ أَوْحَشُ مِنَ الْعُجْبِ ، وَلا اسْتِظْهار أَوْفَقُ مِنَ الْمُشَاوَرَةِ ، وَلا عَقْلَ كَالتَّدْبِيرِ ، وَلا حَسَبَ كَحُسْنِ الْخَلْقِ ، وَلا وَرَعَ كَالْكَفِّ ، وَلا عِبَادَةَ كالتَّفَكُّرِ ، وَلا إِيمَانَ كَالْحَيَاءِ وَالصَّبْرِ ، وَآفَةُ الْحَدِيثِ الْكَذِبُ ، وَآفَةُ الْعِلْمِ النِّسْيَانُ ، وَآفَةُ الْحِلْمِ السَّفَهُ ، وَآفَةُ الْعِبَادَةِ الْفَتْرَةُ ، وَآفَةُ الظَّرْفِ الصَّلَفُ ، وَآفَةُ الشَّجَاعَةِ الْبَغْيُ ، وَآفَةُ السَّمَاحَةِ الْمَنُّ ، وَآفَةُ الْجَمَالِ الْخُيَلاءُ ، وَآفَةُ الْحَسَبِ الْفَخْرُ " ، يَا بُنَيَّ ، لا تَسْتَخِفَّنَّ بِرَجُلٍ تَرَاهُ أَبَدًا ، فَإِنْ كَانَ خَيْرًا مِنْكَ فَاحْسَبْ أَنَّهُ أَبُوكَ ، وَإِنْ كَانَ مِثْلَكَ فَهُوَ أَخُوكَ ، وَإِنْ كَانَ أَصْغَرَ مِنْكَ فَاحْسَبْ أَنَّهُ ابْنُكَ.

رواه الطبراني وفيه أبو رجاء الحنطي واسمه محمد بن عبد الله وهو كذاب

18038- Hâris bildiriyor: Hz. Ali, (oğlu) Hasan'a alicenaplık hakkında sorular sorup şöyle dedi: "Evladım! Doğruluk nedir?" Hasan: "Babacığım! Doğruluk; kötülüğü iyilikle savmaktır" dedi.

Ali: "Şeref nedir?" diye sorunca, Hasan: "Aileye iyilik etmek, günahlardan uzaklaşmak, kardeşlerle iyi geçinmek ve komşulara sahip çıkmaktır" dedi.

Ali: "Alicenaplık nedir?" diye sorunca; Hasan: "İffetli olmak (el avuç açmamak) ve malı haramdan temizlemektir" karşılığını verdi.

Ali: "Dikkat nedir?" diye sorunca; Hasan: "Basit şeyleri de önemsemek, değersiz olan şeyleri defetmektir" dedi.

Ali: "Adilik nedir?" diye sorunca, Hasan: "Kişinin kendini koruması, ama (ailesinin) ırzını savunmamasıdır" karşılığını verdi.

Ali: "Cömertlik nedir?" deyince, Hasan şu karşılığı verdi: "Azdan da, çoktan da vermektir."

Ali: "Cimrilik nedir?" diye sorunca; Hasan: "İnfak ettiğini heba olmuş gibi saymandır" dedi.

Ali: "Kardeşlik nedir?" diye sorunca; Hasan: "Kişiye, darlıkta da bollukta da aynı şekilde davranmandır" dedi.

Ali: "Korkaklık nedir?" diye sorunca; Hasan: "Dosta karşı cesur, düşmana karşı ürkek olmaktır" dedi.

Ali: "Ganimet nedir?" diye sorunca; Hasan: "Takvalı olmayı arzulamak, dünyaya karşı zahid olmaktır ki bu da en kazançlı ganimettir" dedi.

Ali: "Ağır başlılık nedir?" diye sorunca; Hasan: "Öfkeyi yenmek ve kişinin kendine hâkim olmasıdır" dedi.

Ali: "Zenginlik nedir?" diye sorunca; Hasan: "Az da olsa nefsin, Allah'ın kendisine takdir ettiğine razı olmasıdır. Asıl zenginlik ise gönül zenginliğidir" dedi.

Ali: "Fakirlik nedir?" diye sorunca; Hasan: "Kişinin her şeye karşı açgözlü olmasıdır" dedi.

Ali: "Güç nedir?" diye sorunca; Hasan: "Şiddetli zorluklara göğüs germe ve güçlü insanların zorbalığına karşı koyabilmedir" dedi.

Ali: "Zillet nedir?" diye sorunca; Hasan: "Düşman saldırısı karşısında korkuya düşmektir" dedi.

Ali: "(Konuşmakta) acizlik nedir?" diye sorunca; Hasan: "Asık surat ve insanlarla konuşurken tükürük saçmaktır" dedi.

Ali: "Cesaret nedir?" diye sorunca; Hasan: "Kişinin akranlarıyla karşı karşıya gelebilmesidir" dedi.

Ali: "Külfet nedir?" diye sorunca; Hasan: "Seni ilgilendirmeyen konuda konuşmandır" dedi.

Ali: "Fazilet nedir?" diye sorunca; Hasan: "Sevdiğin şeyi verebilmen ve sana yapılan kötülükleri affedebilmendir" dedi.

Ali: "Akıllılık nedir?" diye sorunca; Hasan: "Öğrendikçe kalbini koruyabilmendir" dedi.

Ali: "Kusur nedir?" diye sorunca; Hasan: "Liderinden ayrı düşmen ve ona karşı sesini yükseltmendir" dedi.

Ali: "Güzel huy nedir?" diye sorunca; Hasan: "Güzel olanı yapmak ve kötü olanı bırakmaktır" dedi.

Ali: "Kararlılık nedir?" diye sorunca; Hasan: "Sabırlı olmak ve yöneticilere karşı ölçülü olmaktır" dedi.

Ali: "Sefihlik nedir?" diye sorunca; Hasan: "Adi olanların peşinden gitmek ve sapmış olanlarla arkadaşlık etmektir" dedi.

Ali: "Gaflet nedir?" diye sorunca; Hasan: "Mescitten uzak durman ve müfsid olanlara itaat etmendir" dedi.

Ali: "Mahrumiyet nedir?" diye sorunca; Hasan: "Sana sunulduğu halde nasibini bırakmandır" dedi.

Ali: "Ahmak kimdir?" diye sorunca; Hasan: "Malını idare edemeyen ve onurunu önemsemeyendir" dedi.

Sonra Hz. Ali dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Cehaletten daha büyük bir fakirlik, akıldan daha değerli mal, kendini beğenmekten daha büyük yalnızlık, istişareden daha büyük bir başarı, tedbirli olmaktan güzel akıl, güzel ahlak gibi üstünlük, günahlardan sakınmak gibi takva, düşünmek gibi ibadet, hayâ ve sabır gibi iman yoktur. Sözün âfeti, yalandır. İlmin âfeti, unutmaktır. Hilmin âfeti, sefihliktir. İbadetin âfeti, tembelliktir. Nezaketin âfeti, kibirdir. Cesaretin âfeti, azgınlıktır. Cömertliğin âfeti, minnettir. Güzelliğin âfeti, kendini beğenmedir. Saygınlığın âfeti, övünmedir."*

Evladım! Gördüğün hiçbir adamı küçümseme. Şayet senden daha hayırlı ise onu baban gibi say. Şayet senin gibi biriyse onu kardeşin say. Şayet senden daha küçükse onu oğlun gibi say."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Recâ el-Hıntî vardır. Asıl ismi Muhammed b. Abdillah'tır ve hadis uydurmakla suçlanmıştır.

بَابٌ فِيْمَنْ لَمْ تَكُنْ فِيْهِ تَقْوَى تَحْجِزُهُ عَنِ المَحَارِمِ

Kendisini Günahlardan Koruyacak Takvası Olmayanlar

١٨٠٣٩ – حَدَّثَنَا الْبُحْتَرِيُّ بن مُحَمَّدٍ الْبَغْدَادِيُّ، ثنا دَاوُدُ بن عَمْرٍو الضَّبِّيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بن مُسْلِمٍ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بن الْحَسَنِ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ وَاحِدَةٌ مِنْ ثَلاثٍ فَلا يَحْتَسِبُ بِشَيْءٍ، تَقْوَى يَحْجِزُهُ عَنِ الْمَحَارِمِ، أَوْ حِلْمٌ يَكُفُّ بِهِ عَنِ السَّفِيهِ، أَوْ خُلُقٌ يَعِيشُ بِهِ فِي النَّاسِ.

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن مسلم بن هرمز قال أبو حاتم : يكتب حديثه وليس بالقوي وبقية رجاله ثقات

18039- Ümmü Seleme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kimde, şu üç şeyden birisi bulunmazsa herhangi bir amel yaptığını saymasın: Kendisini günahlardan koruyacak takva, sefihi kendisinden uzaklaştıracak yumuşaklık veya sayesinde halkın içinde yaşayacağı (güzel) ahlâk."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Müslim b. Hürmüz hakkında Ebû Hâtim: "Hadisi yazılır, ama kuvvetli değildir" demiştir. Çoğunluk zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

بَابُ مَنْ تَفَرَّغَ لِلعِبَادَةِ مَلأَ اللهُ قَلْبَهُ غِنًى

Allah, Vaktini İbadete Ayıranın Kalbini Zenginlikle Doldurur

١٨٠٤٠ – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بن عُمَرَ الضَّبِّيُّ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بن عُمَرَ الْحَوْضِيُّ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا سَلامٌ الطَّوِيلُ، عَنْ زَيْدٍ الْعَمِّيِّ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بن قُرَّةَ، عَنْ مَعْقِلِ بن يَسَارٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَالَ رَبُّكُمْ تَعَالَى: ابْنَ آدَمَ، تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمْلأْ قَلْبَكَ غِنًى، وَامْلأْ يَدَيْكَ رِزْقًا، ابْنَ آدَمَ، لا تَبَاعَدْ عَنِّي فَأَمْلأْ قَلْبَكَ فَقْرًا، وَأَمْلأْ يَدَيْكَ شُغْلا.

رواه الطبراني وفيه سلام الطويل وهو متروك

18040- Ma'kil b. Yesâr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Rabbiniz: «İnsanoğlu! Vaktini ibadete ayır ki,*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (23/307,395) rivayet etti. Senette kopukluk vardır. Abdullah b. Hasan, Ümmü Seleme'den hadis dinlememiştir. Senette Abdullah b. Müslim değil, Muhammed b. Müslim vardır. O da güvenilirdir.

kalbini zenginlikle, elini rızıkla doldurayım. İnsanoğlu! Benden uzaklaşma ki, yoksa kalbini fakirlik, elini meşguliyetle doldururum» buyurdu."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Selâm et-Tavîl metrûktur.[1]

بَابُ الحَيَاءِ مِنَ اللهِ عَزَّ وَ جَلَّ

Allah'tan Hayâ Etmek (Utanmak)

١٨٠٤١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ ، نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِسْحَاقَ الْجَوْهَرِيُّ ، ثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ الْعُمَرِيُّ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي حَبِيبَةَ ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ ، عَنْ عُرْوَةَ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَالنَّاسُ حَوْلَهُ : " أَيُّهَا النَّاسُ ، اسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ " ، فَقَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّا لَنَسْتَحْيِي مِنَ اللَّهِ ، فَقَالَ : " مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مُسْتَحْيِيًا فَلا يَبِيتَنَّ لَيْلَةً إِلا وَأَجَلُهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، وَلْيَحْفَظِ الْبَطْنَ وَمَا وَعَى وَالرَّأْسَ وَمَا حَوَى ، وَلْيَذْكُرِ الْقُبُورَ وَالْبِلَى ، وَلْيَتْرُكْ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إبراهيم بن إسماعيل بن أبي حبيبة وهو متروك

18041- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minberde etrafındaki halka hitaben şöyle dedi: *"Ey insanlar! Allah'tan gerektiği gibi hayâ ediniz."*

Bir kişi: "Ya Resûlallah! Biz Allah'tan hayâ ederiz" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden kim Allah'tan hayâ ediyorsa; hiç bir gece, ölümü gözünün önündeymiş gibi görmeden yatmasın. Karnını haram lokmadan korusun. Dilini, gözünü ve kulağını haramdan korusun. Ölümü ve öldükten sonra çürüyeceğini düşünsün. Dünyanın süsüne aldanmasın"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. İsmâîl b. Ebî Habîbe metrûktur.

١٨٠٤٢ – حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عَبْدِ الْبَاقِي الأَذَنِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُصَفًّى ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ ، عَنْ عِيسَى بن إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ مُوسَى بن أَبِي حَبِيبٍ ، عَنِ الْحَكَمِ بن عُمَيْرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ ، احْفَظُوا الرَّأْسَ وَمَا حَوَى ، وَالْبَطْنَ وَمَا وَعَى ، وَاذْكُرُوا الْمَوْتَ وَالْبِلَى ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ كَانَ ثَوَابُهُ جَنَّةَ الْمَأْوَى " .

رواه الطبراني وفيه عيسى بن إبراهيم القرشي وهو متروك

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/216) rivayet etti. Ravilerden Zeyd el-Ammî zayıftır.

18042- Hakem b. Umeyr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'tan gerektiği gibi hayâ ediniz. Dilinizi, gözünüzü ve kulağınızı haramdan koruyunuz. Karnınızı haram lokmadan koruyunuz. Ölümü ve öldükten sonra çürüyeceğinizi düşününüz. Kim böyle yaparsa, onun sevabı Cennetu'l-Me'vâ'dır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İsâ b. İbrâhîm el-Kureşî metrûktur.[1]

١٨٠٤٣ – حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ أَنَسُ بن سَالِمٍ الْخَوْلانِيُّ، ثنا أَبُو أُمَيَّةَ عَمْرُو بن هِشَامٍ الْحَرَّانِيُّ، ثنا عُثْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطَّرَائِفِيُّ، عَنِ الْوَازِعِ بن نَافِعٍ، عَنْ سَالِمِ بن عَبْدِ اللَّهِ بن عُمَرَ، عَنْ أُمِّ الْوَلِيدِ بنتِ عُمَرَ، قَالَتْ:اطَّلَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ عَشِيَّةٍ، فَقَالَ:يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَمَا تَسْتَحْيُونَ؟قَالُوا: مِمَّ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ:تَجْمَعُونَ مَا لا تَأْكُلُونَ، وَتَبْنُونَ مَا لا تَعْمُرُونَ، وَتَأْمُلُونَ مَا لا تُدْرِكُونَ أَلا تَسْتَحْيُونَ ذَلِكَ؟.

رواه الطبراني وفيه الوازع بن نافع وهو متروك

18043- Ümmü'l-Velîd binti Ömer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir gece çıkıp: *"Ey insanlar! Utanmıyor musunuz?"* dedi. Sahabe: "Ya Resûlallah! Neden böyle diyorsun?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yemeyeceğiniz şeyleri biriktiriyor, oturmayacağınız binalar yapıyor ve yetişemeyeceğiniz hayaller kuruyorsunuz. Bunlardan utanmıyor musunuz?"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Vâzi' b. Nâfi metrûktur.[2]

١٨٠٤٤ – حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا يَعْقُوبُ بْنُ حُمَيْدٍ ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَزِيدَ الأَزْدِيِّ ، أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : أَوْصِنِي ، قَالَ : " أُوصِيكَ أَنْ تَسْتَحِيَ مِنَ اللَّهِ . ، كَمَا تَسْتَحِي مِنَ الرَّجُلِ الصَّالِحِ مِنْ قَوْمِكَ.

رواه الطبراني ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18044- Saîd b. Yezîd el-Ezdî der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Bana tavsiyede bulun" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem):

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3192) rivayet etti. Ravilerden Bakiyye b. el-Velîd müdellistir ve an'ane yoluyla hadis rivayet eder.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (25/172) rivayet etti. İbn Ebi'd-Dünyâ, *Kasru'l-Emel* adlı kitabında (5), Vâzi' b. Nâfi yoluyla, Sâlim b. Abdillah b. Ömer'den, o da Ümmü'l-Münzir'den (?) rivayet etti. Bu hadise benzer rivayetler vardır: *Tezhîbu'l-Âsâr*'ın *İbn Abbâs'ın Müsned*'ine (1/304, 305) bakınız.

"Kavmindeki salih olan kişiden utandığın gibi; Allah'tan hayâ etmeni tavsiye ederim" buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Bazılarında bulunan zayıflığa rağmen, ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٠٤٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن رِشْدِينَ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بن الْحَارِثِ، عَنْ سَعِيدِ بن أَبِي هِلالٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بن سَعْدٍ، قَالَ: لَقَدْ كَانَ أَحَدُنَا يَكُفُّ عَنِ الشَّيْءِ، وَهُوَ وَهِيَ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ، تَخَوُّفًا أَنْ يَنْزِلَ فِيهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ" .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18045- Sehl b. Sa'd der ki: "Biz, (eşlerimizle) aynı örtü altındayken, hakkında vahiy iner korkusuyla bazı şeylerden sakınırdık."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

بَابٌ فِيمَنْ لَمْ يَسْتَحِي

Hayâsızlar

١٨٠٤٦ - حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ خَلَفٍ ، نَا عَلِيُّ بْنُ سَيَابَةَ الْكُوفِيُّ ، ثَنَا كَثِيرُ بْنُ هِشَامٍ ، نَا سُلَيْمَانُ الْبَصْرِيُّ هُوَ الْقَافِلانِيُّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " كَانَ يُقَالُ : إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسَ مِنْ كَلامِ النُّبُوَّةِ : إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِي ، فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ .

والطبراني في الأوسط

18046- Ebu't-Tufeyl, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Şöyle denirdi: İnsanların ilk peygamberlerden öğrenegeldikleri (prensiplerden) biri de: «Utanmadıktan sonra dilediğini yap!» sözüdür."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti.[3]

١٨٠٤٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن خَالِدٍ الرَّاسِبِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو مَيْسَرَةَ النَّهَاوَنْدِيُّ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بن سَلَمَةَ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بن عَبْدِ اللَّهِ بن عَمْرِو بن شُوَيْفِعٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ شُوَيْفِعٍ، قَالَ:

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5539) rivayet etti.

2 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5985) rivayet etti.

3 Daha önce geçen (12711) bakınız.

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ لَمْ يَسْتَحِ بِمَا قَالَ , أَوْ قِيلَ لَهُ فَهُوَ لِغَيْرِ رُشْدِهِ، حَمَلَتْهُ أُمُّهُ عَلَى غَيْرِ طُهْرٍ".

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

18047- Şuveyfi', Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Söylediğinden veya söylenenden utanmayan; meşru bir evlilikten değil, annesi ona temiz olmayan bir yolla hamile kalmıştır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الشُّكْرِ وَالصَّبْرِ

Şükür ve Sabır

١٨٠٤٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن بَحْرٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْمُعَلَّى الرَّازِيُّ، عَنْ زِيَادِ بن خَيْثَمَةَ، عَنْ أَبِي دَاوُدَ، عَنْ سَخْبَرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أُعْطِيَ فَشَكَرَ، وابْتُلِيَ فَصَبَرَ، وَظَلَمَ فَاسْتَغْفَرَ، وَظُلِمَ فَغَفَرَ"، ثُمَّ سَكَتَ، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَالَهُ؟ قَالَ: أُولَئِكَ لَهُمُ الأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ".

رواه الطبراني وفيه أبو داود الأعمى وهو متروك

18048- Sahbera bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kendisine verildiğinde şükreden, belaya karşı sabreden, haksızlık edince istiğfar eden ve haksızlığa uğrayınca affeden kişi..."* dedi ve sustu. Sahabe: "Ya Resûlallah! Bu kişiye ne var?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Kıyamet günü) onlar güven içindedirler ve doğru yoldadırlar"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Dâvûd el-A'mâ metrûktur.[1]

١٨٠٤٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن مُحَمَّدِ بن عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن سَلَمَةَ الْخَبَائِرِيُّ ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ ، عَنْ عِيسَى بن إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ مُوسَى بن أَبِي حَبِيبٍ ، عَنِ الْحَكَمِ بن عُمَيْرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الصَّبْرُ وَالاحْتِسَابُ هُنَّ عِتْقُ الرِّقَابِ ، وَيُدْخِلُ اللَّهُ صَاحِبَهُنَّ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ".

رواه الطبراني وفيه عيسى بن إبراهيم القرشي وهو متروك

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6613) rivayet etti.

18049- Hakem b. Umeyr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sabır göstermek ve sevabını Allah'tan beklemek, kişiyi özgür kılar; hesapsız bir şekilde Cennete girmesine vesile olur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İsâ b. İbrâhîm el-Kureşî metrûktur.[1]

١٨٠٥٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن دَاوُدَ الْمَكِّيُّ ، حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بن مَيْسَرَةَ الأَدَمِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، حَدَّثَنَا الْعَوَّامُ بن حُوَيْرِيَةَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : أَرْبَعٌ لا يُصَبْنَ إِلا بِعَجَبٍ : الصَّبْرُ وَهُوَ أَوَّلُ الْعِبَادَةِ ، وَالتَّوَاضُعُ ، وَذِكْرُ اللَّهِ ، وَقِلَّةُ الشَّيْءِ.

رواه الطبراني وفيه العوام بن حويرية وهو ضعيف وقد أخرج له الحاكم في المستدرك وبقية رجاله ثقات

18050- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Şu dört şey, bir kişide nadiren bir arada bulunur. İbadetin ilki olan sabır, tevâzu, Allah'ı zikretmek ve maddi varlığının az olması."*

★ Taberânî rivayet etti. Ravilerden Avvâm b. Cuveyriyye zayıftır. Hâkim, Onun hadislerini, *Müstedrek*'inde nakletmiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

بَابُ مَا جَاءَ فِي التَّوَاضُعِ

Tevâzu

١٨٠٥١ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا خَلِيفَةُ بن خَيَّاطٍ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن يُوسُفَ، عَنْ فَرْقَدٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:لا تَكُونُ زَاهِدًا حَتَّى تَكُونَ مُتَوَاضِعًا.

رواه الطبراني وفيه يعقوب أبو يوسف وهو كذاب قلت : وقد تقدمت أحاديث في التواضع في كتاب الأدب

18051- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Mütevâzi olmadıkça, zâhid olamazsın."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ya'kûb Ebû Yûsuf hadis uydurmakla suçlanmıştır.

Edeb kitabının tevazu bölümünde bununla ilgili hadisler geçmişti.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3186) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (741) ve İbnu'l-Cevzî, *Mevdûât*'ında (3/135) rivayet etti. İbn Hibbân, Avvâm b. Cuveyriye hakkında: "Güvenilir olanlardan uydurma hadis rivayet eder" demiştir.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10048) rivayet etti.

بَابُ الإِيْثَارِ

Başkasını Kendine Tercih Etmek

١٨٠٥٢ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، ثنا أَبُو بَكْرٍ الأَعْيَنُ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَتَّابٍ ، ثنا عُثْمَانُ بْنُ سَعِيدٍ ، ثنا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : أَتَى عَلَيْنَا زَمَانٌ ، وَمَا يَرَى أَحَدٌ مِنَّا أَنَّهُ أَحَقُّ بِالدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ مِنْ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ ، وَأَنَا فِي زَمَانٍ الدِّينَارُ وَالدِّرْهَمُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنْ أَخِينَا الْمُسْلِمِ قلت : فذكر الحديث

رواه الطبراني بأسانيد وبعضها حسن

18052- İbn Ömer der ki: "Bizden öyle bir zaman geçti ki; kişi, dinar ve dirheme, Müslüman kardeşinden daha çok hak sahibi olduğunu görmezdi. (Sonra) öyle bir zaman geldi ki; dinar ve dirhem, bizim için Müslüman kardeşimizden daha sevilir oldu."

★Taberânî, bazısı hasen olan değişik isnâdlarla rivayet etti.

بَابُ إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدًا حَمَاهُ الدُّنْيَا

Allah Bir Kulu Severse, Onu Dünyadan Korur

١٨٠٥٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى بن هَارُونَ ، حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بن خَارِجَةَ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَيَّاشٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بن إِسْحَاقَ ، عَنْ عَاصِمِ بن عُمَرَ بن قَتَادَةَ ، عَنْ مَحْمُودِ بن لَبِيدٍ ، عَنْ رَافِعِ بن خَدِيجٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَبْدًا حَمَاهُ الدُّنْيَا كَمَا يَظَلُّ أَحَدُكُمْ يَحْمِي سَقِيمَهُ الْمَاءَ .

رواه الطبراني وإسناده حسن

18053- Râfi' b. Hadîc, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah bir kulunu severse, iyileşmesi için kişi hastasını nasıl sudan koruyorsa, Allah da o sevdiği kulunu dünyaya karşı korur."*

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4296) rivayet etti.

١٨٠٥٤ - حَدَّثَنَا كَامِلُ بْنُ طَلْحَةَ الْجَحْدَرِيُّ ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ ، أَنَّ عَاصِمَ بْنَ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ حَدَّثَهُ ، عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ رَافِعٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ : " إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا حَمَاهُ الدُّنْيَا كَمَا يَحْمِي أَحَدُكُمْ مَرِيضَهُ الْمَاءَ لِيَشْفَى.

رواه أبو يعلى وإسناده حسن

18054- Ukbe b. Râfi' der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle derdi: *"Allah bir kulunu severse, iyileşmesi için kişi hastasını nasıl sudan koruyorsa, Allah da o sevdiği kulunu dünyaya karşı korur."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٨٠٥٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللهِ ، حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بن بَزِيعٍ ، حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بن الْحَجَّاجِ ، عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ التَّيْمِيِّ ، عَنْ سَاعِدَةَ بن حُذَيْفَةَ ، أَنَّ حُذَيْفَةَ ، كَانَ يَقُولُ : مَا مِنْ يَوْمٍ أَقَرَّ لِعَيْنِي وَلا أَحَبَّ لِنَفْسِي مِنْ يَوْمٍ آتِي أَهْلِي فَلا أَجِدُ عِنْدَهُمْ طَعَامًا ، وَيَقُولُونَ : مَا نَقْدِرُ عَلَى قَلِيلٍ وَلا كَثِيرٍ ، وَقَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّ اللَّهَ أَشَدُّ حَمِيَّةً لِلْمُؤْمِنِ مِنَ الدُّنْيَا مِنَ الْمَرِيضِ أَهْلُهُ مِنَ الطَّعَامِ ، وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَشَدُّ تَعَاهُدًا لِلْمُؤْمِنِ بِالْبَلاءِ مِنَ الْوَالِدِ لِوَلَدِهِ بِالْخَيْرِ ".

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

18055- Sâide b. Sa'd b. Huzeyfe bildiriyor: Huzeyfe şöyle derdi: "Hiçbir gün beni, aileme gidip yanlarında yemek bulamadığım ve bana: "Az olsun, çok olsun ortaya koyabileceğimiz bir şey yoktur" dedikleri gün kadar sevindirmemiş ve sevimli gelmemiştir." Huzeyfe devamla dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Allah, mümini, sizden birinin hastasını iyileşmesi için sudan koruduğundan daha fazla, dünyadan korur. Yine Allah, mümini, babanın oğlu için hayır istemesinden daha fazla musibetle imtihan eder."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[2]

١٨٠٥٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بن عِيسَى بن الْمُنْذِرِ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْمُبَارَكِ الصُّورِيُّ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بن عَمَّارٍ، قَالا: حَدَّثَنَا عَمْرُو بن وَاقِدٍ، عَنْ يُونُسَ بن مَيْسَرَةَ، عَنْ أَبِي

---

[1] Ebû Ya'lâ (6865) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa, Umâra b. Ğaziyye'den rivayet etmiştir. İbn Hacar, *İsâbe*'de: "Bunu, Umâra'dan, İbn Lehîa'dan başkası rivayet etmiştir" dedi ve sahabinin isminin Katâde b. en-Nu'mân olduğunu söyledi.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde, Sâide b. Huzeyfe tarikiyle (?) (3003) rivayet etti.

إِدْرِيسَ، عَنْ مُعَاذِ بنِ جَبَلٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اللَّهُمَّ مَنْ آمَنَ بِي، وَصَدَّقَنِي وَشَهِدَ أَنَّ مَا جِئْتُ بِهِ هُوَ الْحَقُّ فَأَقِلَّ مَالَهُ، وَوَلَدَهُ وَعَجِّلْ قَبْضَهُ إِلَيْكَ، وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِي، وَيُصَدِّقْنِي وَيَعْلَمْ أَنَّ مَا جِئْتُ بِهِ هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ، وَأَطِلْ عُمُرَهُ"

رواه الطبراني وفيه عمرو بن واقد وهو متروك

18056- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allahım! Bana iman edip tasdik eden, benim kendisiyle geldiğim şeyin senin katından olduğunu bilen kişinin malını ve çocuğunu azaltıp ruhunu çabuk al. Allahım! Benim kendisiyle geldiğim şeyin (hidayetin) senin katından olduğunu bildiği halde; bana iman etmeyip tasdik etmeyen kişinin malını ve çocuğunu çoğaltıp ömrünü uzun eyle."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Amr b. Vâkıd metrûktur.

١٨٠٥٧ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عُثْمَانَ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بن الْفَرَجِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن وَهْبٍ، عَنْ سَعِيدِ بن أَبِي أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي هَانِي، عَنْ عَمْرِو بن مَالِكٍ، عَنْ فَضَالَةَ بن عُبَيْدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اللَّهُمَّ مَنْ آمَنَ بِكَ وَشَهِدَ أَنِّي رَسُولُكَ، فَحَبِّبْ إِلَيْهِ لِقَاءَكَ، وَسَهِّلْ عَلَيْهِ قَضَاءَكَ، وَأَقْلِلْ لَهُ مِنَ الدُّنْيَا، وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِكَ وَيَشْهَدْ أَنِّي رَسُولُكَ، فَلا تُحَبِّبْ إِلَيْهِ لِقَاءَكَ، وَلا تُسَهِّلْ عَلَيْهِ قَضَاءَكَ، وَأَكْثِرْ لَهُ مِنَ الدُّنْيَا".

رواه الطبراني ورجاله ثقات

18057- Fadâla b. Ubeyd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allahım! Sana iman edip benim de, Resûlün olduğuma şahitlik eden kişiye, sana kavuşmayı sevdir ve takdir ettiğin hükmü onun için kolaylaştırıp dünyalık malını azalt. Sana iman etmeyen ve benim de Resûlün olduğumu kabul etmeyen kişiye de, seninle buluşmayı sevdirme, takdir ettiğin hükmü onun için kolaylaştırmayıp dünyalık malını çoğalt."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/313) rivayet etti. *es-Silsiletu's-Sahîha*'ya (1338) bakınız.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الزُّهدِ فِي الدُّنيَا

Dünyada Zahitlik

١٨٠٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن زَكَرِيَّا الْغَلابِيُّ، قَالَ نا يَحْيَى بن بِسْطَامِ الأَصْفَرُ، قَالَ نا أَشْعَثُ بن نَزَارٍ الْهُجَيْمِيُّ، عَنْ عَلِيِّ بن زَيْدٍ، عَنْ سَعِيدِ بن الْمُسَيِّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا يُرِيحُ الْقَلْبَ، وَالْجَسَدَ".

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أشعث بن نزار و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18058- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünyada zâhid olmak, kalbi ve bedeni rahatlatır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Eş'as b. Nizâr'ı tanımıyorum. Diğer ravileri, kendilerinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur.

١٨٠٥٩ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الشَّاذَكُونِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَزَوَّرِ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا مَرْيَمَ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَا تَزَيَّنَ الأَبْرَارُ فِي الدُّنْيَا بِمِثْلِ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا.

رواه أبو يعلى وفيه سلمان الشاذكوني وهو متروك

18059- Ammâr b. Yâsir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İyiler, dünyada zâhid olmaktan daha güzel bir süsle süslenmemişlerdir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Süleymân eş-Şâzekûnî metrûktur.[1]

١٨٠٦٠ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يُوسُفَ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ هَارُونَ الْبَلْخِيُّ ، عَنْ سُفْيَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَزْهَدُ فِي الدُّنْيَا ، فَادْنُوا مِنْهُ ، فَإِنَّهُ يُلَقَّى الْحِكْمَةَ.

رواه أبو يعلى وفيه عمر بن هرون البلخي وهو متروك

18060- Abdullah b. Câfer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünyada zahid olan birini gördüğünüzde, ona yaklaşınız. Çünkü ona hikmet telkin edilir."*

---

[1] Ebû Ya'lâ (1617) rivayet etti. Ravilerden Ali b. el-Hazavvar metrûktur. Ebû Meryem es-Sekafî meçhûldür. İsmâîl b. Ebân el-Ğanevî el-Hayyât metrûktur ve uydurma hadis rivayet etmekle itham edilmiştir. Şâzekûnî de aynıdır. *S. ed-Daîfe*'ye (1293) bakınız.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Hârûn el-Belhî metrûktur.[1]

١٨٠٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ رَجُلٌ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ تَاجِراً وَكَانَ يَنْقُصُ مَرَّةً وَيَزِيدُ أُخْرَى قَالَ مَا فِي هَذِهِ التِّجَارَةِ خَيْرٌ أَلْتَمِسُ تِجَارَةً هِيَ خَيْرٌ مِنْ هَذِهِ. فَبَنَى صَوْمَعَةً وَتَرَهَّبَ فِيهَا وَكَانَ يُقَالُ لَهُ جُرَيْجٌ.

رواه أحمد وإسناده جيد

18061- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İsrâîloğullarından bir tüccar vardı. Bunun ticaret (malı) bazen çoğalır, bazen azalırdı. Adam: «Bu ticarette hayır yoktur. Bundan daha hayırlı bir ticaret bulacağım» deyip bir manastır yaptırdı ve içinde ibadete çekildi. Bu adamın ismi Cureyc'tir."*

★Ahmed rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.[2]

١٨٠٦٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ وَاقِدٍ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ مَيْسَرَةَ بْنِ حَلْبَسٍ ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلانِيِّ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " أَلا إِنَّ الزَّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا لَيْسَ بِتَحْرِيمِ الْحَلالِ ، وَلا إِضَاعَةِ الْمَالِ ، وَلَكِنَّ الزَّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا أَلا تَكُونَ بِمَا فِي يَدَيْكَ أَوْثَقَ مِنْكَ بِمَا فِي يَدَيِ اللَّهِ ، وَأَنْ تَكُونَ فِي ثَوَابِ الْمُصِيبَةِ إِذَا أُصِبْتَ بِهَا أَرْغَبَ مِنْكَ فِيهَا لَوْ أَنَّهَا بَقِيَتْ لَكَ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عمرو بن واقد وقد ضعفه الجمهور وقال محمد بن المبارك : كان صدوقا وبقية رجاله ثقات

18062- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünyada zahid olmak, kişinin helal olanı kendine haram kılması veya malını heba etmesi değildir. Gerçek zahitlik, elinde bulunan şeylere, Yüce Allah'ın katında olanlardan daha fazla güvenmemendir. Maruz kaldığın musibetlere karşı alacağın sevaptan dolayı, uğradığın musibetin sende devamlı kalmasını temenni etmendir."*

★ Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Amr b. Vâkıd'ı, çoğunluk zayıf bulmuş; Muhammed b. el-Mübârek ise dürüst biri olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, güvenilirdir.

---

[1] Ebû Ya'lâ (6803) rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Yûsuf el-Basrî zayıftır. Abdullah b. Abdillah b. Câfer hakkında bilgi yoktur.

[2] Mükerrer hadis: 13421. hadise bakınız.

١٨٠٦٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الإِصْطَخْرِيُّ ، ثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ يَحْيَى الإِصْطَخْرِيُّ ، ثَنَا عِصْمَةُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ ، ثَنَا زَافِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، لا أَعْلَمُهُ إِلا رَفَعَهُ ، قَالَ : " صَلاحُ أَوَّلِ هَذِهِ الأُمَّةِ بِالزَّهَادَةِ وَالْيَقِينِ ، وهَلاكُهَا بِالْبُخْلِ وَالأَمَلِ .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18063- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bu ümmetin ilkinin dirliği, zühd ve yakin iledir. Helakı ise cimrilik ve uzun emel iledir."*

★ Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Bazılarında bulunan zayıflığa rağmen ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

بَابُ الْيَأْسِ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ

İnsanların Elindekilerden Ümidini Kesmek

١٨٠٦٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ زِيَادٍ الْعِجْلِيُّ ، قال : نا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ زِرٍّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا الْغِنَى ؟ ، قَالَ : الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ " .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إبراهيم بن زياد العجلي وهو متروك

18064- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Zenginlik nedir?" diye sorulunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Halkın elindekilerden ümidini kesmektir"* cevabını verdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Ziyâd el-İclî metrûktur.[2]

---

[1] Mükerrer hadis: 17862.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (59) ve *M. el-Kebîr*'inde (10239) rivayet etti. Bu hadise benzer rivayetler vardır. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1914) bakınız.

بَابُ هَوَانِ الدُّنْيَا عَلَى اللهِ

Dünyanın Allah Katındaki Değersizliği

١٨٠٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ حَدَّثَنَا الأَوْزَاعِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَاةٍ مَيْتَةٍ قَدْ أَلْقَاهَا أَهْلُهَا فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَلدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ عَلَى أَهْلِهَا.

رواه أحمد وأبو يعلى والبزار وفيه محمد بن مصعب وقد وثق على ضعفه وبقية رجالهم رجال الصحيح

18065- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sahiplerinin atmış olduğu ölü bir oğlağın yanından geçerken şöyle buyurdu: *"Nefsim elinde olana yemin ederim ki; Dünya, Allah katında, bu oğlağın sahibinin yanındaki değerinden daha değersizdir."*

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravilerden Muhammed b. Mus'ab zayıflığına rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٠٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي الْمُهَزِّمِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِسَخْلَةٍ جَرْبَاءَ قَدْ أَخْرَجَهَا أَهْلُهَا فَقَالَ أَتَرَوْنَ هَذِهِ هَيِّنَةً عَلَى أَهْلِهَا قَالُوا نَعَمْ. قَالَ لَلدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ هَذِهِ عَلَى أَهْلِهَا.

رواه أحمد وفيه أبو المهزم وضعفه الجمهور وبقية رجاله رجال الصحيح

18066- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sahiplerinin atmış olduğu uyuz bir oğlağın yanından geçerken şöyle dedi: *"Sizce bu oğlak, sahipleri için değersiz mi?"* Sahabe: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünya da Allah katında, bunun sahibi yanındaki değersizliğinden daha değersizdir"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Ebu'l-Muhezzem'i çoğunluk zayıf bulmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٨٠٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَبِيعَةَ السُّلَمِيِّ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَسَمِعَ مُؤَذِّنًا يَقُولُ

---

[1] Ahmed (3048), Ebû Ya'lâ (2593) ve kısa metinle Bezzâr (3691) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, İbn Abbâs'tan sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz. Evzâî'den de sadece Muhammed b. Mus'ab rivayet etmiştir. Hiç kimsenin de bu rivayeti desteklediğini bilmiyoruz. Ama Muhammed b. Mus'ab'ın zararı yoktur ve bazı ilim ehli kendisinden rivayette bulunmuştur."

[2] Mükerrer hadis: 6071.

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ قَالَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْهَدُ أَنِّي مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَجِدُونَهُ رَاعِيَ غَنَمٍ أَوْ عَازِباً عَنْ أَهْلِهِ فَلَمَّا هَبَطَ الْوَادِيَ قَالَ مَرَّ عَلَى سَخْلَةٍ مَنْبُوذَةٍ فَقَالَ أَتَرَوْنَ هَذِهِ هَيِّنَةً عَلَى أَهْلِهَا لَلدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ عَلَى أَهْلِهَا.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

18067- Abdullah b. Rabîa es-Sülemî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir yolculuktayken, bir müezzinin: "Eşhedu enlâ ilâhe illallah" dediğini duyunca, Resûlullah ta (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eşhedu enlâ ilâhe illallah"* dedi. Müezzin: "Eşhedu enne Muhammeden Resûlullah" deyince, Resûlullah ta (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eşhedu enne Muhammeden Resûlullah"* dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) devamla: *"Bu kişiyi, bir koyun çobanı veya ailesinden ayrılmış biri olarak görüyorsunuz"* buyurdu.

Vadiye inince, atılmış bir oğlak leşine rastladı ve: *"Sizce bu oğlak, sahipleri için değersiz mi? Vallahi! Dünya, Allah katında bunun sahibi yanındaki değersizliğinden bile daha değersizdir"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٠٦٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَامِرٍ ، قَالَ : نا الرَّبِيعُ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ ، عَنْ يُونُسَ بْنِ حَلْبَسٍ ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ عَائِذِ اللَّهِ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : مَرَّ النَّبِيُّ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، بِدِمْنَةِ قَوْمٍ فِيهَا سَخْلَةٌ مَيِّتَةٌ ، قَالَ : " مَا لأَهْلِهَا فِيهَا حَاجَةٌ " . قَالُوا : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، لَوْ كَانَ لأَهْلِهَا فِيهَا حَاجَةٌ ؛ مَا نَبَذُوهَا ، قَالَ : " فَوَاللَّهِ لَلدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ السَّخْلَةِ عَلَى أَهْلِهَا ، فَلا أُلْفِيَنَّهَا أَهْلَكَتْ أَحَدًا مِنْكُمْ " .

رواه البزار ورجاله ثقات

18068- Ebu'd-Derdâ der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir topluluğun, ölü bir oğlak bulunan çöplüğün yanından geçerken: *"Bu oğlağın sahiplerinin buna ihtiyacı var mı?"* diye sordu. Sahabe: "Ya Resûlallah! Eğer ihtiyaçları olsaydı onu atmazlardı" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vallahi! Dünya, Allah katında bunun sahibi yanındaki değersizliğinden daha değersizdir. Dünyanın, sizden birisini helak ettiğini görmeyeyim"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

---

[1] Ahmed (4/336) rivayet etti.

١٨٠٦٩ – حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ ، نَا الْقَنَّادُ ، وَاسْمُهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سُلَيْمَانَ أَبُو إِسْمَاعِيلَ ، نَا قَتَادَةُ ، عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِشَاةٍ مَيِّتَةٍ فَقَالَ : " لَلدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ عَلَى أَهْلِهَا " .

رواه البزار ورجاله وثقوا

18069- Enes der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ölü bir koyun yanından geçerken: *"Dünya, Allah katında, bunun sahibi yanındaki değersizliğinden daha değersizdir"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[2]

١٨٠٧٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَحْمَدَ بن أَبِي خَيْثَمَةَ، قَالَ: نَا وَهْبُ بن يَحْيَى بن زِمَامٍ الْعَلافُ، قَالَ: نَا رَوْحُ بن عَطَاءِ بن أَبِي مَيْمُونَةَ، نَا حَفْصُ بن سُلَيْمَانَ الْمِنْقَرِيُّ، أَنَّ عَطَاءَ بن أَبِي مَيْمُونَةَ حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ لِسَخْلَةٍ أَتَى عَلَيْهَا: أَتَرَوْنَ هَذِهِ هَانَتْ عَلَى أَهْلِهَا حِينَ أَلْقَوْهَا؟ قَالُوا: نَعَمْ، وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: الدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ عَلَى أَهْلِهَا حِينَ أَلْقَوْهَا.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه وهب بن يحيى بن زمام العلاف و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

18070- Ebû Mûsâ bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (atılmış) bir oğlağın yanından geçerken: *"Sizce bunun sahipleri bunu değersiz olduğu için mi attılar?"* diye sordu. Sahabe: "Evet ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünya, Allah katında, bunun sahibi yanındaki değersizliğinden daha değersizdir.*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Vehb b. Yahyâ b. Zimâm el-Allâf'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٨٠٧١ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، نَا إِبْرَاهِيمُ بن الْحَجَّاجِ ، قَالَ : نَا بَكَّارُ بن سُقَيْرٍ الأَعْرَجُ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي سُقَيْرٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن عُمَرَ ، قَالَ : خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ مِنْ مَنْزِلِهِ ، وَمَعَهُ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ ، فَأَخَذَ فِي بَعْضِ طُرُقِ الْمَدِينَةِ ، فَمَرَّ بِفِنَاءِ قَوْمٍ ، وَسَخْلَةٌ مَيِّتَةٌ مَطْرُوحَةٌ بِفِنَائِهِمْ ، فَقَامَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ إِلَيْهَا ، ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَى أَصْحَابِهِ

---

[1] Bezzâr (3690) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, değişik kanallarla rivayet edilmiştir. En açık bir şekilde rivayet eden de Ebu'd-Derdâ'dır. Senedi sahihtir ve ravileri Şamlıdır ve (bir kanalda) şu ibare de vardır: *"Dünyanın onlardan birini helak ettiğini görmeyeyim."*

[2] Bezzâr (3692) rivayet etti.

، فَقَالَ : تَرَوْنَ هَذِهِ السَّخْلَةَ هَانَتْ عَلَى أَهْلِهَا إِذْ طَرَحُوهَا ؟ فَقَالُوا : نَعَمْ ، يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَالَ : فَوَاللَّهِ ، لَلدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ السَّخْلَةِ عَلَى أَهْلِهَا إِذْ طَرَحُوهَا هَكَذَا.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير ورجاله ثقات

18071- İbn Ömer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün evinden çıkarak, sahabeden bazılarıyla Medine yollarında yürürken, bir kavmin mezbeleliğinin yanından geçti. Mezbelelikte atılmış bir oğlak leşi vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanında durup oğlağa baktı; sonra sahabeye dönerek: *"Sizce bu oğlağın sahipleri bunu değersiz olduğu için mi attılar?"* diye sordu. Sahabe: "Evet ya Resûlallah" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Vallahi! Dünya, Allah katında, bu oğlağın sahibi yanındaki değersizliğinden daha değersizdir"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında böyle rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٨٠٧٢ - حَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَابْلُتِّيُّ ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ نَهِيكٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ قَيْسٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، إِنَّ الدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ السَّخْلَةِ عَلَى أَهْلِهَا ، وَلَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ لَمْ يُعْطِهَا إِلا أَوْلِيَاءَهُ وَأَحِبَّاءَهُ مِنْ خَلْقِهِ ".

رواه الطبراني وفيه يحيى بن عبد الله البابلتي وهو ضعيف

18072- İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Canım elinde olana yemin ederim ki; dünya, Allah katında, bu oğlağın sahibi yanındaki değersizliğinden daha değersizdir. Eğer, Allah katında, dünyanın bir hardal tanesi kadar değeri olsaydı, onu yarattıklarından sadece dostlarına ve sevdiklerine verirdi."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Abdulbâbullutî zayıftır.[1]

١٨٠٧٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، ثنا أَبُو عَامِرٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَمَّارِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ مَوْلَى التَّوْءَمَةِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ شَيْئًا مَا أَعْطَى كَافِرًا مِنْهَا شَيْئًا.

رواه البزار وفيه صالح مولى التوأمة وهو ثقة ولكنه اختلط وبقية رجاله ثقات

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13310) rivayet etti.

18073- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah katında dünyanın bir sivrisinek kadar değeri olsaydı; kâfire ondan bir şey vermezdi."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Tev'eme'nin azatlısı Sâlih güvenilirdir, ama âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

بَابُ مَثَلِ الدُّنْيَا مَعَ الآخِرَةِ

Âhirete Nazaran Dünyanın Değeri

١٨٠٧٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ رُسْتَمَ الأَصْبَهَانِيُّ ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُعَاوِيَةَ بْنِ الْهُذَيْلِ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَيُّوبَ الفَرَسَانِيُّ ، عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ عَبْدِ السَّلامِ التَّيْمِيِّ ، عَنْ مَالِكِ بْنِ الْمِغْوَلِ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ ، حَدَّثَنَا الْمُسْتَوْرِدُ بْنُ شَدَّادٍ الْفِهْرِيُّ ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " وَاللَّهِ ، مَا الدُّنْيَا مِنْ أَوَّلِهَا إِلَى آخِرِهَا فِي الآخِرَةِ إِلا كَمَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ أُصْبُعَهُ فِي الْيَمِّ ، فَلْيَنْظُرْ بِمَا يَرْجِعُ.

قلت : هو في الصحيح غير قوله : " من أولها إلى آخرها " . وقوله : " والله " رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه أحمد بن معاوية وهو ضعيف

18074- Müstevrid b. Şeddâd el-Fihrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Vallahi! Âhirete göre, başından sonuna kadar dünya; sizden birinin parmağını denizin kenarından suya batırması gibidir. Baksın (bakalım denizden) parmağında ne kalmış."*

Sahîh'te: *"Başından sonuna"* ve *"Vallahi"* lafızları yoktur.

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ahmed b. Muâviye zayıftır.[2]

بَابُ مَثَلِ الدُّنْيَا

Dünyanın Misali

١٨٠٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَبُو يَحْيَى الْبَزَّازُ حَدَّثَنَا أَبُو حُذَيْفَةَ مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عُتَيٍّ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مَطْعَمَ ابْنِ آدَمَ جُعِلَ مَثَلاً لِلدُّنْيَا وَإِنْ قَزَّحَهُ وَمَلَّحَهُ فَانْظُرُوا إِلَى مَا يَصِيرُ .

---

[1] Bezzâr (3693) rivayet etti.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde, (545) rivayet etti. Müstevrid b. Şeddâd el-Fihrî'den, Şeddâd b. Evs'ten değil.

رواه عبد الله والطبراني ورجالهما رجال الصحيح غير عتيّ وهو ثقة

18075- Ubey b. Ka'b, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünya insanın yemeğine benzetilmiştir. Yemeği yiyip çıkardığı zaman neye dönüştüğüne bak."*

★Abdullah b. Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Utey dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٨٠٧٦ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بن الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن زَيْدٍ، عَنْ عَلِيِّ بن زَيْدٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنِ الضَّحَّاكِ بن سُفْيَانَ الْكِلابِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا ضَحَّاكُ، مَا طَعَامُكَ؟قُلْتُ: اللَّحْمُ وَاللَّبَنُ، قَالَ: ثُمَّ يَصِيرُ إِلَى مَاذَا؟"قُلْتُ: ثُمَّ يَصِيرُ إِلَى مَا قَدْ عَلِمْتَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ ضَرَبَ مَا يَخْرُجُ مِنِ ابْنِ آدَمَ مَثَلا لِلدُّنْيَا.

رواه أحمد والطبراني ورجال الطبراني رجال الصحيح غير علي بن زيد بن جدعان وقد وثق

18076- Dahhâk b. Süfyân der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Ey Dahhâk! Yemeğin nedir?"* diye sordu. Ben: "Ya Resûlallah! Süt ve et" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu yediklerinin sonu ne olur?"* diye sordu. Ben: "Bildiğin gibi olur" cevabını verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, insanoğlundan çıkan şeyi (dışkıyı) dünyaya misal verdi"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Taberânî'nin, Ali b. Zeyd b. Cud'ân dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir bulunmuştur.[2]

١٨٠٧٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن بندَارٍ الأَصْبَهَانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن سَهْلِ بن عَسْكَرٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ، عَنْ سَلْمَانَ، قَالَ: جَاءَ قَوْمٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ لَهُمْ: أَلَكُمْ طَعَامٌ؟"قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: فَلَكُمْ شَرَابٌ؟"قَالُوا: نَعَمْ، فَقَالَ: فَتُصَفُّونَهُ؟"قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: وَتُبَرِّدُونَهُ؟"قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: فَإِنَّ مَعَادَهُمَا كَمَعَادِ الدُّنْيَا، يَقُومُ أَحَدُكُمْ إِلَى خَلْفِ بَيْتِهِ، فَيُمْسِكُ عَلَى أَنْفِهِ مِنْ نَتْنِهِ .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18077- Selmân bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir topluluk geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"Yemeğiniz var*

---

[1] Abdullah, Müsned'e zevâid olarak (5/136), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (531), İbnu'l-Mübârek, *Zühd*'ünde (495) ve İbn Hibbân, *Sahih*'inde (702) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/452) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8138) rivayet etti. *S. es-Sahîha*'ya (702) bakınız.

mı?" diye sordu. Onlar: "Evet" karşılığını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İçeceğiniz var mı?"* dedi. Onlar: "Evet" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu (duru olması için) süzüyor musunuz?"* dedi. Onlar: "Evet" karşılığını verince, *"Peki soğutuyor musunuz?"* diye sordu. Onlar yine: "Evet" karşılığını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yiyecek ve içeceğinizin sonu, Dünyanın sonu gibidir. Sizden biriniz, evinin arkasına gidince, (oradaki pislik) kokusundan burnunu tutar"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابُ الدُّنْيَا دَارُ مَنْ لاَ دَارَ لَهُ

Dünya, Yurdu Olmayanların Yurdudur

١٨٠٧٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا دُوَيْدٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدُّنْيَا دَارُ مَنْ لاَ دَارَ لَهُ وَمَالُ مَنْ لاَ مَالَ لَهُ وَلَهَا يَجْمَعُ مَنْ لاَ عَقْلَ لَهُ

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير دويد وهو ثقة

18078- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünya, yurdu olmayanların yurdudur. Onun için, ancak aklı olmayanlar mal biriktirir."*

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Duveyd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

بَابُ الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ

Dünya, Müminin Zindanıdır

١٨٠٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جُنَادَةَ الْمَعَافِرِيُّ أَنَّ أَبَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيَّ حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو حَدَّثَهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَسَنَتُهُ فَإِذَا فَارَقَ الدُّنْيَا فَارَقَ السِّجْنَ وَالسَّنَةَ.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6119) ve İbnu'l-Mübârek, *Zühd*'ünde (491, 492) rivayet etti.

[2] Ahmed (6/71) rivayet etti. Ravilerden Ebû İshâk es-Seb'î müdellis olup âhir ömründe ezberi bozulmuştur. İbn Kudâme: "Bu hadis münkerdir" dedi. *S. ed-Daîfe*'ye (1933) bakınız.

رواه أحمد والطبراني باختصار ورجال أحمد رجال الصحيح غير عبد الله بن جنادة وهو ثقة

18079- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dünya, müminin zindanı ve yokluk yeridir. Ondan ayrıldığı zaman zindandan ve yokluktan kurtulmuş olur."*

★Ahmed ve kısa metinle Taberânî rivayet etti. Ahmed'in, güvenilir bir ravi olan Abdullah b. Cunâde dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٠٨٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَبِيبٍ ، نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ، وَجَنَّةُ الْكَافِرِ.

رواه البزار بسندين أحدهما ضعيف والآخر فيه جماعة لم أعرفهم

18080- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünya, müminin zindanı, kâfirin ise Cennetidir."*

★Bezzâr iki isnâdla rivayet etti. Birisi, zayıf, diğer isnâdda ise tanımadıklarım vardır.[2]

١٨٠٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن يَحْيَى بن مَنْدَهِ الأَصْبَهَانِيُّ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن عَنْبَسَةَ الرَّازِيُّ، حَدَّثَنَا سَعْدُ بن مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ، حَدَّثَنَا مُوسَى الْجُهَنِيُّ، عَنْ زَيْدِ بن وَهْبٍ، عَنْ عَامِرِ بن عَطِيَّةَ، عَنْ سَلْمَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: إِنَّ أَطْوَلَ النَّاسِ جُوعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُهُمْ شِبَعًا فِي الدُّنْيَا، يَا سَلْمَانُ الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ.

رواه الطبراني وفيه سعيد بن محمد الوراق وهو متروك وكذلك رواه البزار

18081- Selmân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dünya, müminin zindanı, kâfirin ise Cennetidir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Saîd b. Muhammed el-Varrâk metrûktur. Bezzâr da aynı şekilde rivayet etti.[3]

---

[1] Ahmed (6855), İbnü'l-Mübârek, *Zühd*'ünde (598), Ebû Nuaym, *Hilye*'sinde (8/177, 185) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (4/315) rivayet etti. İbn Cünâde'yi, sadece İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.

[2] Bezzâr (3645), Ebû Nuaym, *Ahbâr Isbehân*'da (2/340) ve Hatîb *Târîh Bağdâd*'da (6/401) ve Kudâî *Müsned eş-Şihâb*'da (145) rivayet ettiler. Bezzâr: "Bu hadisin, İbn Ömer'den, sadece bu iki kanalla rivayet edildiğini biliyoruz" dedi.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6087, 6183) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (3/604) rivayet etti.

١٨٠٨٢ - حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بن حَمَّادٍ الرَّمْلِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن الْفَضْلِ بن عَاصِمٍ، عَنْ عُمَرَ بن قَتَادَةَ بن النُّعْمَانِ بن زَيْدٍ الأَنْصَارِيُّ، حَدَّثَنِي أَبِي الْفَضْلُ، عَنْ أَبِيهِ عَاصِمٍ، عَنْ أَبِيهِ عُمَرَ، عَنْ أَبِيهِ قَتَادَةَ بن النُّعْمَانِ بن زَيْدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيَّ جِبْرِيلَ بِأَحْسَنِ مَا كَانَ يَأْتِينِي صُورَةً، فَقَالَ: إِنَّ السَّلامَ يُقْرِئُكَ السَّلامَ يَا مُحَمَّدُ، وَيَقُولُ: إِنِّي أَوْحَيْتُ إِلَى الدُّنْيَا أَنْ تَمَرَّرِي، وَتَكَدَّرِي، وَتَضَيَّقِي، وَتَشَدَّدِي عَلَى أَوْلِيَائِي حَتَّى يُحِبُّوا لِقَائِي، وَتَسَهَّلِي، وَتَوَسَّعِي، وَتَطَيَّبِي لأَعْدَائِي حَتَّى يَكْرَهُوا لِقَائِي، فَإِنِّي جَعَلْتُهَا سِجْنًا لأَوْلِيَائِي، وَجَنَّةً لأَعْدَائِي.

رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

18082- Katâde b. Nu'mân b. Zeyd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cibril, daha önce geldiği sûretlerden en güzeliyle bana gelerek şöyle dedi: "Ey Muhammed! Selâm olan (Allah) sana selam söylüyor ve şöyle buyuruyor: "Dünyaya, dostlarım bana kavuşmayı sevsinler diye, onlara yaşamı acılaştırmayı, zorlaştırmayı, darlaştırmayı ve sıkıntılı yapmasını vahyettim. Düşmanlarım için ise, bana kavuşmayı kerih görsünler diye, hayatı genişletmeyi, kolaylaştırmayı, güzelleştirmesini emrettim. Ben, dünyayı, dostlarım için zindan, düşmanlarım için ise Cennet yaptım."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

بَابٌ فِيمَنْ أَصْبَحَ مُعَافًى آمِنًا

Âfiyet ve Emniyet İçinde Sabahlayanlar

١٨٠٨٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ الْعَسْقَلانِيُّ ، وَعَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ ، وَعَبْدُوسُ بْنُ دِيزَوَيْهِ الرَّازِيَانِ ، وَسَلامَةُ بْنُ نَاهِضٍ الْمَقْدِسِيُّ ، قَالُوا : ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَانِئِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْلَةَ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، ثنا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي عَبْلَةَ ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ أَصْبَحَ مُعَافًى فِي بَدَنِهِ ، آمِنًا فِي سِرْبِهِ ، عِنْدَهُ قُوتُ يَوْمِهِ ، فَكَأَنَّمَا حِيزَتْ لَهُ الدُّنْيَا ، يَا ابْنَ جُعْشُمٍ يَكْفِيكَ مِنْهَا مَا سَدَّ جُوعَكَ وَوَارَى عَوْرَتَكَ ، وَإِنْ كَانَ بَيْتًا يُوَارِيكَ فَذَاكَ ، وَإِنْ كَانَتْ دَابَّةً فَتَرْكَبُهَا فَبَخٍ ، فِلَقُ الْخُبْزِ وَمَاءُ الْجَرِّ ، وَمَا فَوْقَ الإِزَارِ فَحِسَابٌ عَلَيْكَ.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/ 7) rivayet etti. Suyûtî, *Leâlî*'de (2/321) yani uydurma hadisler içinde irad etti. *S. ed-Daîfe*'ye (3/218) bakınız.

رواه الطبراني ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18083- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim, vücudu sıhhat ve afiyette, canı emniyet içinde, günlük azığı da yanında olduğu halde sabahlarsa, sanki bütün dünya kendisine verilmiş gibidir. Ey Âdemoğlu! Açlığını giderecek, edeb yerini örtecek az bir mal sana yeter. Eğer başını sokacağın bir ev olursa o zaman tamam olur. Bir de bineceğin bir binek olursa çok güzel olur. Bir parça ekmek, bir testi su ve izardan fazla giyeceğin fazlasından hesaba çekileceksin."*

★Taberânî rivayet etti. Bazılarında olan zayıflığa rağmen, ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٠٨٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُعَلَّلُ بْنُ نُفَيْلٍ ، قَالَ : نا هَارُونُ بْنُ حَيَّانَ الرَّقِّيُّ ، قَالَ : نا خُصَيْفٌ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : الأَمْنُ وَالْعَافِيَةُ نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ.

قلت : في الصحيح الصحة والفراغ رواه الطبراني في الأوسط والكبير ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18084- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Emniyet (güvenlik) ve afiyet (sağlık), birçok insanın değerini bilmediği iki nimettir."*

Derim ki: İbn Abbâs'ın, *Sahîh*'te sıhhat ve boş vakitle ilgili başka bir hadisi vardır.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Bazılarında olan zayıflığa rağmen ravileri güvenilir bulunmuştur.[2]

١٨٠٨٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ صَالِحٍ الأَزْدِيُّ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ عَابِسٍ ، عَنْ فُضَيْلِ بْنِ مَرْزُوقٍ ، عَنْ عَطِيَّةَ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " مَنْ أَصْبَحَ مُعَافًى فِي بَدَنِهِ ، آمِنًا فِي سِرْبِهِ ، عِنْدَهُ قُوتُ يَوْمِهِ ، فَكَأَنَّمَا حِيزَتْ لَهُ الدُّنْيَا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه علي بن عابس وهو ضعيف

18085- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim, vücudu sıhhat ve afiyette, canı emniyet içinde, günlük azığı da yanında olduğu halde sabahlarsa, sanki bütün dünya kendisine verilmiş gibidir."*

---

[1] İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (671) muhtasar olarak rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Hânî hadis uydurmakla suçlanmıştır. İbn Hibbân ise onu güvenilirler raviler arasında zikretmiştir. Ebû Hânî b. Abdirrahmân'ı, İbn Hibbân güvenilir bulmuş ve: "Garib hadis rivayet ettiği olurdu" demiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (635) ve *M. el-Kebîr*'inde (12231) rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ali b. Abbâs zayıftır.[1]

١٨٠٨٦ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، ثَنَا أَسَدٌ ، ثَنَا أَبُو بَكْرٍ الدَّاهِرِيُّ ، نا ثَوْرُ بْنُ يَزِيدَ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مُهَاجِرٍ ، عَنْ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ابْنَ آدَمَ ، عِنْدَكَ مَا يَكْفِيكَ وَأَنْتَ تَطْلُبُ مَا يُطْغِيكَ ؟ ابْنَ آدَمَ لا بِقَلِيلٍ تَقْنَعُ ، وَلا بِكَثِيرٍ تَشْبَعُ ؟ ابْنَ آدَمَ ، إِذَا أَصْبَحْتَ مُعَافًى فِي جَسَدِكَ ، آمِنًا فِي سِرْبِكَ ، عِنْدَكَ قُوتُ يَوْمِكَ فَعَلَى الدُّنْيَا الْعَفَاءُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أبو بكر الداهري وهو ضعيف

18086- Hz. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Âdemoğlu! Yanında, sana yetecek kadar (mal) bulunduğu halde; sen, seni yoldan çıkaracak şeyi istiyorsun. Azla kanaat etmez, çokla da doymazsın. Âdemoğlu! Canın emniyette, bedenin sıhhat ve afiyette ve bir günlük rızkın da yanındaysa; dünya (isterse) helak olsun."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr ed-Dâhirî zayıftır.[2]

١٨٠٨٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْحَسَنِ، ثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبِي السَّرِيِّ، ثَنَا رِشْدِينُ بن سَعْدٍ، ثَنَا مُوسَى بن جُبَيْرٍ، عَنْ سُهَيْلِ بن أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِلَيْكَ انْتَهَتِ الأَمَانِيُّ، يَا صَاحِبَ الْعَافِيَةِ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

18087- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey afiyet sahibi! Umutlar ancak sende son bulur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı hasendir.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1849) rivayet etti. Ravilerden Atiyyetu'l-Avfî zayıftır.

[2] Ebû Nuaym, *Hilye*'de (6/68) ve Hatîb el-Bağdâdî, *Tarih*'inde (12/72), İbn Ömer'in hadisinden rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr ed-Dâmirî hadis uydurmakla suçlanmıştır. *S. ed-Daîfe*'ye (677) bakınız.

[3] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (493- *Mecmau'l-Bahreyn*) ve Kudâî *Müsned eş-Şihâb*'da (1495) rivayet etti. Ravilerden Rişdeyn b. Sa'd zayıftır.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الصِّحَّةِ وَالفَرَاغِ

Sıhhat ve Boş Vakit

١٨٠٨٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَنِيفَةَ الْوَاسِطِيُّ ، قال : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُسْتَمِرِّ الْعُرُوقِيُّ ، قال : ثنا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ الْكِلابِيُّ ، قال : نا حُمَيْدُ بْنُ الْحَكَمِ الْجُرَشِيُّ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ : الصِّحَّةُ ، وَالْفَرَاغُ.

رواه البزار والطبراني في الأوسط وفيه حميد بن الحكم وهو ضعيف

18088- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İki nimet vardır ki; insanların çoğu bunların kıymetini bilmezler: Sıhhat ve boş vakit."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Humeyd b. el-Hakem zayıftır.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي عَمَلِ السِّرِّ

Ameli Gizli Yapmak

١٨٠٨٩ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بن أَبِي الطَّاهِرِ بن السَّرْحِ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ الْحَرَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن زِيَادِ بن أَنْعَمَ ، عَنْ عُتْبَةَ بن حُمَيْدٍ ، عَنْ عُبَادَةَ بن نُسَيٍّ ، عَنِ ابْنِ غَنْمٍ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا تَمَامُ الْبِرِّ ؟ قَالَ : أَنْ تَعْمَلَ فِي السِّرِّ عَمَلَ الْعَلانِيَةِ.

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن زياد بن أنعم وهو ضعيف لم يتعمد الكذب وبقية رجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18089- Ebû Mâlik el-Eş'arî der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! İyiliğin mükemmel olanı nedir?" diye sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Herkesin içinde yaptığın ameli, tek başınayken de yapmandır"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Ziyâd b. En'um zayıftır, ama kasıtlı yalan söylemez. Diğer ravileri, bazılarında olan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur.[1]

---

[1] Bezzâr (3620) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Enes'ten rivayetini sadece bu isnâdla biliyoruz. Humeyd b. el-Hakem Basralıdır. Başka bir hadisi de, Enes'ten, Hasan yoluyla rivayet etmiştir. Burcumî meşhurdur. İbrâhîm b. el-Mustemir, İbrâhîm b. Muhammed b. Ar'ara, Cerrâh b. Mahled ve başkaları ondan rivayette bulunmuştur."

١٨٠٩٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بْنُ الْفَرَجِ ، ثنا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ ، ثنا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زِيَادِ بْنِ أَنْعَمَ ، عَنْ عُتْبَةَ بْنِ حُمَيْدٍ ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ نُسَيٍّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ ، عَنْ أَبِي عَامِرٍ السَّكُونِيِّ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ " مَا تَمَامُ الْبِرِّ ؟ قَالَ : أَنْ تَعْمَلَ فِي السِّرِّ عَمَلَ الْعَلانِيَةِ.

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن زياد أيضا

18090- Ebû Âmir es-Sekûnî bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! İyiliğin mükemmel olanı nedir?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Herkesin içinde yaptığın ameli tek başınayken de yapmandır"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerin içinde Abdurrahmân b. Ziyâd vardır.[2]

١٨٠٩١ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ مُعَاذِ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ ، قَالَ : نَا سَعِيدُ بْنُ بَشِيرٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : إِنِّي أَعْمَلُ عَمَلا يُطَّلَعُ عَلَيْهِ فَيُعْجِبُنِي ؟ فَقَالَ : " لَكَ أَجْرَانِ : أَجْرُ السِّرِّ ، وَأَجْرُ الْعَلانِيَةِ .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

18091- Ebû Hureyre bildiriyor: Bir kişi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ben bir amel yapıyorum; (ben istemesem de) insanlar bunu biliyor ve bu benim hoşuma gidiyor" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senin için iki sevap vardır. Gizli yapılan amel sevabı ve açıktan yapılan amel sevabı"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

بَابُ مُجَانَبَةِ أَهْلِ الغَضَبِ

Gazaba Uğrayanlardan Uzak Durmak

١٨٠٩٢ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ، حَدَّثَنَا جَهْوَرُ بن سُفْيَانَ أَبُو الْحَارِثِ الْجُرْمُوزِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا أَبُو غَالِبٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: إِذَا مَرَرْتُمْ عَلَى أَرْضٍ قَدْ أُهْلِكَ أَهْلُهَا فَاغْدُوا السَّيْرَ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات وفي بعضهم خلاف

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3420) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/317) rivayet etti.

18092- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sakinleri helak olmuş (metruk) bir yerden geçerseniz; oradan hızlı bir şekilde geçiniz."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir ama bazılarında ihtilaf vardır.[1]

١٨٠٩٣ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ هَارُونَ، ثنا مَرْوَانُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَمُرَةَ بن جُنْدُبٍ، قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ"نَهَانَا يَوْمَ وَرَدَ حِجْرَ ثَمُودَ عَلَى رَكِيَّةٍ عِنْدَ جَانِبِ الْمَدِينَةِ أَنْ نَشْرَبَ مِنْهَا , أَوْ نَسْقِيَ بِهَا، وَنَهَى أَنْ نُولِجَ بُيُوتَهُمْ، وَنَبَّأَنَا أَنَّ وَلَدَ النَّاقَةِ ارْتَقَى فِي قَارَةٍ سَمِعْتُ النَّاسَ يَدْعُونَهَا كِنَانَةَ، وَأَنَّ أَثَرَ وَلَدِ النَّاقَةِ مُبَيَّنٌ فِي قُبُلِهَا .

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

18093- Semure b. Cündüb bildiriyor: Semûd kavminin, yerleşim alanından geçerken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'nin yakınında olan (onlara ait) kuyusundan içmemizi, hayvanlarımızı sulamamızı veya (harabe halindeki) evlerine girmemizi yasakladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize, o devenin (Semûd kavminin devesinin) yavrusunun bir tepeye doğru yükseldiğini ve devenin ön tarafında bu yavrudan bir iz bulunduğunu bize bildirdi. İnsanların o deveye "Kibâbe/Kinâne" dediklerini de işittim.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٨٠٩٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْخَلالُ الْمَكِّيُّ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن حُمَيْدٍ، حَدَّثَنَا سَبْرَةُ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنِ الرَّبِيعِ بن سَبْرَةَ، أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ , أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لأَصْحَابِهِ حِينَ نَزَلَ الْحِجْرَ: مَنِ اعْتَجَنَ مِنْ هَذِهِ، يَعْنِي بِئْرَهُمْ، شَيْئًا فَلْيُلْقِهِ"، فَأَلْقَى ذُو الْعَجِينِ عَجِينَهُ , وَصَاحِبُ الْحَيْسِ حَيْسَهُ.

18094- Sebre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Semûd kavminin bölgesinde konakladığımız zaman: *"Kim, Semûd kavminin kuyusunun suyuyla hamur yoğurduysa onu atsın"* buyurdu. Bunun üzerine, hamur yoğuranlar hamurunu, o sudan yemek yapan da yemeğini döktü.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8068, 8069) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6551) zayıf isnâdla rivayet etti.

١٨٠٩٥ - وفي رواية : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ لأَصْحَابِهِ حِينَ رَاحَ مِنَ الْحِجْرِ .

رواه الطبراني

18095- Bir rivayette ifade: "Semûd kavminin bölgesinden geçerken, ashâbına söyledi" şeklindedir.

★Taberânî rivayet etti. [1]

١٨٠٩٦ — حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بن عُمَرَ الضَّبِّيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بن رَجَاءَ، أَنَا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن أَوْسَطَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن أَبِي كَبْشَةَ، عَنْ أَبِيهِ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن دَاوُدَ الْمَكِّيُّ، ويُوسُفُ بن يَعْقُوبَ الْقَاضِي، ودَرَانُ بن سُفْيَانَ الْبَصْرِيُّ، قَالُوا: ثنا عَمْرُو بن مَرْزُوقٍ، ثنا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن أَوْسَطَ، عَنِ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: لَمَّا كَانَتْ غَزْوَةُ تَبُوكَ تَسَارَعَ قَوْمٌ إِلَى الْحِجْرِ لِيَدْخُلُوا فِيهِ فَنُودِيَ فِي النَّاسِ أَنَّ الصَّلاةَ جَامِعَةٌ، قَالَ: وَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُمْسِكٌ بَعِيرَهُ، وَهُوَ يَقُولُ:عَلامَ تَدْخُلُونَ عَلَى قَوْمٍ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ؟قَالَ: فَنَادَاهُ رَجُلٌ يَتَعَجَّبُ مِنْهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:أَلا أُنَبِّئُكُمْ بِأَعْجَبَ مِنْ ذَلِكَ؟ رَسُولُ اللَّهِ مِنْ أَنْفُسِكُمْ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كَانَ قَبْلَكُمْ، وَمَا هُوَ كَائِنٌ بَعْدَكُمِ اسْتَقِيمُوا وَسَدِّدُوا، فَإِنَّ اللَّهَ لا يَعْبَأُ بِعَذَابِكُمْ شَيْئًا.

رواه الطبراني وأحمد بأسانيد وأحدها حسن

18096- Ebû Kebşe bildiriyor: Tebuk gazvesinde, halk Semûd kavminin bölgesine girmek için koşuşunca, halka: "Essalatu câmiatun (=Namaz toplayıcıdır)" diye çağrı yapıldı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim; devesini tutmuş şöyle diyordu: *"Nereye giriyorsunuz? Allah'ın kendilerine gazab ettiği bir kavmin yanına mı?"* Bir kişi: "Ya Resûlallah! Onlar(ın yaşadıklarına) şaşırdık" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben, size ondan daha hoş olanını bildireyim mi? Kendi içinizden olan o peygamber ki; size, hem sizden önce olan bitenleri, hem sizden sonra olacakları haber veriyor, doğru olunuz ve güvenilir olunuz. Çünkü Allah'ın size azab etmesinin kendisine bir faydası dokunmaz"* buyurdu.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6552) zayıf isnâdla rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ahmed değişik isnâdlarla rivayet etti. Senetlerden birisi sahihtir.[1]

بَابُ قَيِّدْهَا وَتَوَكَّلْ

(Deveni) Bağla, Sonra Tevekkül Et

١٨٠٩٧ - عن عمرو بن أمية أنه قال : يا رسول الله أرسل راحلتي وأتوكل ؟ فقال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : بل قيدها وتوكل قَالَ عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيُّ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أُرْسِلُ رَاحِلَتِي وَأَتَوَكَّلُ ؟ ، قَالَ : " بَلْ قَيِّدْهَا وَتَوَكَّلْ " وَلَفْظُهُمَا سَوَاءٌ.

رواه الطبراني بإسنادين وفي أحدهما عمرو بن عبد الله بن أمية الضمري و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

18097- Amr b. Ümeyye ed-Damrî bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah Devemi bırakıp ta mı tevekkül edeyim?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bağla sonra tevekkül et"* buyurdu.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinde Amr b. Abdillah b. Umeyye ed-Damrî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

بَابُ طَلَبِ الحَلَالِ وَالبَحْثِ عَنْهُ

Helali Taleb Etmek ve Aramak

١٨٠٩٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن يَزِيدَ السِّجِسْتَانِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن يَحْيَى النَّيْسَابُورِيُّ، حَدَّثَنَا عَبَّادُ بن كَثِيرٍ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:طَلَبُ الْحَلالِ فَرِيضَةٌ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ.

رواه الطبراني وفيه عباد بن كثير الثقفي وهو متروك

18098- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Diğer farzlardan sonraki farz, helal kazançtır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abbâd b. Kesîr es-Sekafî metrûktur.

---

[1] Mükerrer hadis: 10325.

[2] Hâkim, *Müstedrek*'inde, Taberânî'nin lafzıyla (3/623), İbn Hibbân (731) ve Kudâ'î *Müsned eş-Şihâb*'da (633) rivayet etti. Zehebî, senedinin ceyyid olduğunu söyledi. Ravilerden Ya'kûb b. Amr b. Abdillah'ı İbn Hibbân güvenilir bulmuş ve ondan iki rivayette bulunmuştur. Daha sonra gelecek 18187. hadise bakınız.

١٨٠٩٩ - حَدَّثَنَا مَسْعُودُ بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّمْلِيُّ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي السَّرِيِّ الْعَسْقَلانِيُّ ، نا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ ، عَنْ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ ، عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْخِرِّيتِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " طَلَبُ الْحَلالِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

18099- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Helal rızık taleb etmek, her Müslüman için farzdır."*

١٨١٠٠ - حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن عَمْرٍو الدِّمَشْقِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بن الْمُبَارَكِ الصُّورِيُّ، ثنا الْوَلِيدُ بن مُسْلِمٍ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بن أَبِي مَرْيَمَ عَنْ ضَمْرَةَ بن حَبِيبٍ، عَنْ أُمِّ عَبْدِ اللَّهِ أُخْتِ شَدَّادِ بن أَوْسٍ، أَنَّهَا بَعَثَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَدَحِ لَبَنٍ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَهُوَ صَائِمٌ، وَذَلِكَ فِي طُولِ النَّهَارِ، وَشِدَّةِ الْحَرِّ، فَرَدَّ إِلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:أَنَّى كَانَ لَكِ هَذَا اللَّبَنُ؟قَالَتْ: مِنْ شَاةٍ لِي. فَرَدَّ إِلَيْهَا رَسُولَهَاأَنَّى كَانَتْ لَكِ هَذِهِ الشَّاةُ؟قَالَتْ: اشْتَرَيْتُهَا مِنْ مَالِي. فَأَخَذَهُ مِنْهَا، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ أَتَتْهُ أُمُّ عَبْدِ اللَّهِ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، بَعَثْتُ إِلَيْكَ بِاللَّبَنِ مُرْثِيَةً لَكَ مِنْ طُولِ النَّهَارِ، وَشِدَّةِ الْحَرِّ، فَرَدَدْتَ الرَّسُولَ فِيهِ. فَقَالَ لَهَا:بِذَلِكَ أُمِرَتِ الرُّسُلُ، أَنْ لا نَأْكُلَ إِلا طَيِّبًا، وَلا نَعْمَلَ إِلا صَالِحًا.

رواه الطبراني وفيه أبو بكر بن أبي مريم وهو ضعيف

18100- Şeddâd b. Evs'in kızkardeşi Ümmü Abdillah'tan nakledilir: Ümmü Abdillah, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem), oruçlu olduğu bir zamanda, iftar vakti bir bardak süt yolladı. Bu olay, günlerin uzun ve sıcağın şiddetli olduğu bir zamandaydı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), sütü getireni Ümmü Abdillah'a tekrar yollayarak: *"Bu süt sana nereden geldi?"* diye sordu. Ümmü Abdillah: "Benim olan bir davardan sağdım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), adamı tekrar yollayarak: *"Bu davarı nasıl aldın?"* diye sordu. Ümmü Abdillah: "Kendi paramla satın aldım" cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sütü ondan kabul etti. İkinci günün sabahı Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gidip: "Ya Resûlallah! Günün uzunluğu ve sıcağından rahatlaman için sana bu sütü gönderdim. Sen ise sütü elçiyle geri yolladın" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Peygamberler, sadece helal olanı yemek ve salih amel yapmakla emrolundular."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr b. Ebî Meryem zayıftır.[1]

بَابٌ فِيمَنْ أَكَلَ حَلَالاً أَوْ حَرَامًا

Helal veya Haram Yiyenler

١٨١٠١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى بْنِ شَيْبَةَ ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الاحْتِيَاطِيُّ ، ثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْجَوْزَجَانِيُّ رَفِيقُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَدْهَمَ ، ثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : تُلِيَتْ هَذِهِ الآيَةُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ﴿يَأَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الأَرْضِ حَلالا طَيِّبًا﴾ فَقَامَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مُسْتَجَابَ الدَّعْوَةِ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا سَعْدُ أَطِبْ مَطْعَمَكَ تَكُنْ مُسْتَجَابَ الدَّعْوَةِ ، وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقْذِفُ اللُّقْمَةَ الْحَرَامَ فِي جَوْفِهِ مَا يُتَقَبَّلُ مِنْهُ عَمَلَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ، وَأَيُّمَا عَبْدٍ نَبَتَ لَحْمُهُ مِنَ السُّحْتِ وَالرِّبَا فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ .

رواه الطبراني في الصغير وفيه من لم أعرفهم

18101- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında, **"Ey insanlar! Yeryüzündeki temiz ve helal şeylerden yiyiniz"** (Bakara Sur. 168) âyetini okudum. Sa'd b. Ebî Vakkâs kalkarak: "Ya Resûlallah! Duası kabul edilen biri olmam için dua et" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Sa'd! Yemeğini helal olandan yap, duası kabul edilenlerden olursun. Nefsim elinde olana yemin ederim ki; kişi, haram lokmayı yer, (onun sebebiyle) kendisinden kırk günlük ameli kabul edilmez. Haramla beslenen kulun eti için Cehennem daha evlâdır"* buyurdu.

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[2]

بَابُ النَّفَقَةِ مِنَ الحَلَالِ وَالحَرَامِ

Helal ve Haram Nafaka

١٨١٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : ثنا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنُ مَنْصُورٍ ، قَالَ أَبُو سَعِيدٍ : سَأَلْتُ رَجُلا مِنْ قَوْمِهِ عَنِ اسْمِهِ ، فَقَالَ : النَّضْرُ ، قَالَ : ثنا أَبُو الْجَنُوبِ ، قَالَ : ثنا عَلِيٌّ ، قَالَ : " كُنَّا جُلُوسًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَطَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْعَالِيَةِ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَخْبِرْنِي بِأَشَدِّ شَيْءٍ فِي هَذَا الدِّينِ وَأَلْيَنِهِ ، قَالَ : أَلْيَنُهُ شَهَادَةُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (25/174-175) rivayet etti.

[2] Hadisi *M. es-Sağîr*'de bulamadım.

عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، وَأَشَدُّهُ يَا أَخَا الْعَالِيَةِ الأَمَانَةُ ، إِنَّهُ لا دِينَ لِمَنْ لا أَمَانَةَ لَهُ وَلا صَلاةَ لَهُ وَلا زَكَاةَ لَهُ ، يَا أَخَا الْعَالِيَةِ ، إِنَّهُ مَنْ أَصَابَ مَالا مِنْ حَرَامٍ ، فَأَنْفَقَهُ ، لَمْ يُؤْجَرْ عَلَيْهِ ، وَإِنِ ادَّخَرَهُ ، كَانَ زَادَهُ إِلَى النَّارِ ، يَا أَخَا الْعَالِيَةِ ، إِنَّهُ مَنْ أَصَابَ مَالا مِنْ حَرَامٍ ، فَلَبِسَ جِلْبَابًا يَعْنِي قَمِيصًا ، لَمْ تُقْبَلْ صَلاتُهُ حَتَّى يُنَحِّيَ ذَلِكَ الْجِلْبَابَ عَنْهُ ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَكْرَمُ وَأَجَلُّ يَا أَخَا الْعَالِيَةِ مِنْ أَنْ يَتَقَبَّلَ عَمَلَ رَجُلٍ أَوْ صَلاتَهُ وَعَلَيْهِ جِلْبَابٌ مِنْ حَرَامٍ .

رواه البزار وفيه أبو الجنوب وهو ضعيف

18102- Hz. Ali der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber otururken, Medine'nin etraf köylerinden bir kişi gelip: "Ya Resûlallah! Bana, bu dinde, en ağır ve en hafif olan şeyi bildir" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"En hafifi, Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in de, Allah'ın kulu ve Resûlü olduğuna şahadet etmektir. En ağırı ise ey köylü kardeşim; emanettir. Emaneti (güvenilir) olmayanın dini de yoktur. Onun namazı ve zekâtı da yoktur, ey köylü kardeşim. Kim haramdan bir mal elde ederse bir gömlek giymiş olur. O gömleği çıkarmadıkça, namazı kabul edilmez. Ey köylü kardeşim! Allah, haram elbise giymiş bir adamın namazını ve amelini kabul etmekten çok yücedir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ebu'l-Cenûb zayıftır.[1]

١٨١٠٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ ، قَالَ : نَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْيَمَامِيُّ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذَا خَرَجَ الرَّجُلُ حَاجًّا بِنَفَقَةٍ طَيِّبَةٍ ، وَوَضَعَ رِجْلَهُ فِي الْغَرْزِ ، فَنَادَى : لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ ، نَادَاهُ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ : لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ ، زَادُكَ حَلالٌ ، وَرَاحِلَتُكَ حَلالٌ ، وَحَجُّكَ مَبْرُورٌ غَيْرُ مَأْزُورٍ ، وَإِذَا خَرَجَ بِالنَّفَقَةِ الْخَبِيثَةِ ، فَوَضَعَ رِجْلَهُ فِي الْغَرْزِ ، فَنَادَى : لَبَّيْكَ ، نَادَاهُ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ : لا لَبَّيْكَ وَلا سَعْدَيْكَ ، زَادُكَ حَرَامٌ وَنَفَقَتُكَ حَرَامٌ ، وَحَجُّكَ غَيْرُ مَبْرُورٍ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سليمان بن داود اليمامي وهو ضعيف

18103- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi, helal nafakayla hac için yola çıkıp, ayağını (bineğinin üzengisine) koyarak: «Lebbeyk Allahumme lebbeyk (=Buyur Allahım, buyur)» derse; Gökyüzünden bir münadi: «Lebbeyke ve sa'deyke (=Buyur, senin emrindeyim) Azığın helal, bineğin helal, haccın kabul edilmiştir. Kıymeti de eksiltilmemiştir» der.*

[1] Bezzâr (3561) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi sadece bu isnâdla biliyoruz."

Haram nafakayla yola çıkıp ayağını (bineğinin üzengisine) koyarak: «Lebbeyk» derse, gökyüzünden bir münadi: «Lebbeykin de sa'deykin de senin olsun. Azığın haram, nafakan haram, haccın ise makbul değildir» der."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Dâvûd el-Yemâmî zayıftır.

١٨١٠٤ – حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : أنا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ ، قَالَ : أنا أَبَانُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنِ الصَّبَّاحِ بْنِ مُحَمَّدٍ ، عَنْ مُرَّةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَمَنْ لا يُحِبُّ ، وَلا يُعْطِي الدِّينَ إِلا مَنْ أَحَبَّ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، مَا يُسْلِمُ عَبْدٌ حَتَّى يُسْلِمَ قَلْبُهُ ، وَلا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يَأْمَنَ جَارُهُ بَوَائِقَهُ ، قَالُوا : وَمَا بَوَائِقُهُ ؟ قَالَ : غَشْمُهُ وَظُلْمُهُ ، وَلا اكْتَسَبَ عَبْدٌ مَالا حَرَامًا فَتَصَدَّقَ بِهِ فَيُقْبَلُ مِنْهُ ، وَلا يُنْفِقُهُ فَيُبَارَكُ لَهُ فِيهِ ، وَلا يَدَعُهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ إِلا كَانَ زَادَهُ إِلَى النَّارِ ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لا يَمْحُو السَّيِّئَ بِالسَّيِّئِ ، وَلَكِنْ يُمْحَا السَّيِّئُ بِالْحَسَنِ ، إِنَّ الْخَبِيثَ لا يَمْحُو الْخَبِيثَ ، وَمَنِ اكْتَسَبَ مَالا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ فَوَضَعَهُ فِي حَقِّهِ فَإِنَّهُ أَبَرُّ مِنْ ذَلِكَ أَنْ لا يَسْلُبَ الْيَتِيمَ وَيَكْسُوَ الأَرْمَلَةَ ، وَمَنِ اكْتَسَبَ مَالا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ فَوَضَعَهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ فَذَلِكَ الدَّاءُ الْعُضَالُ ، وَمَنِ اكْتَسَبَ مَالا مِنْ حِلِّهِ فَوَضَعَهُ فِي حَقِّهِ ، فَمِثْلُ ذَلِكَ مِثْلُ الْغَيْثِ يَنْزِلُ " ، وَذَكَرَ كَلِمَةً ذَهَبَتْ عَنِّي .

رواه البزار وفيه من لم أعرفهم

18104- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, dünyayı, sevdiğine de sevmediğine de verir. Dini ise, sadece sevdiğine verir. Canım elinde olana yemin ederim ki; kalbi Müslüman olmadıkça kul Müslüman olmaz. Komşusu musibetlerinden, kötülüklerinden emin olmadıkça kişi iman etmiş olmaz."*

Biz: " Ya Resûlallah! Komşusunun musibet ve kötülükleri de nedir?" diye sorduğumuzda, şöyle buyurdu: *"Aldatması ve zulmüdür. Kul, haram bir mal kazanır da, sadaka olarak verse ondan kabul olunmaz. Harcamada bulunursa (infakta bulunursa) bu onun için bereketlendirilmez. Arkasından bıraktığı ancak onun cehennem azığı olur. Allah, kötüyü kötüyle silmez. Kötüyü iyiyle siler. Pis, pisi silmez. Kim, helal olmayan yoldan mal kazanır onu gayri meşru yere harcarsa bu, tedavisi olmayan hastalık gibidir. Helalinden mal kazanıp, harcaması gereken yere harcayan kişinin durumu da, yeryüzüne inen yağmura benzer."*

(İbn Mes'ûd dedi ki): "Şu anda aklımda kalmayan bir şey daha söyledi."

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٨١٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ الْحِمْصِيُّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ زُفَرَ عَنْ هَاشِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ مَنِ اشْتَرَى ثَوْباً بِعَشَرَةِ دَرَاهِمَ وَفِيهِ دِرْهَمٌ حَرَامٌ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلاَةً مَا دَامَ عَلَيْهِ قَالَ ثُمَّ أَدْخَلَ أُصْبُعَيْهِ فِي أُذُنَيْهِ ثُمَّ قَالَ صُمَّتَا إِنْ لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعْتُهُ يَقُولُهُ.

رواه أحمد من طريق هاشم عن ابن عمر وهاشم لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا على أن بقية مدلس

18105- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim içinde bir dirhem haram bulunan on dirheme bir elbise satın alsa; o elbise üzerinde olduğu müddetçe, Allah onun hiçbir namazını kabul etmez."*

İbn Ömer, iki parmağını kulaklarına geçirdikten sonra şöyle dedi: "Eğer Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) böyle dediğini duymadıysam (kulaklarım) sağır olsun."

★Ahmed, Hâşim'in İbn Ömer'den yaptığı rivayeti nakletti. Hâşim'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur. Sadece Bakiyye müdellistir.[2]

١٨١٠٦ - وعن أبي الطفيل عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : من كسب مالا من حرام فأعتق منه ووصل منه رحمه كان ذلك إصرا

رواه الطبراني وفيه محمد بن أبان الجعفي وهو ضعيف

18106- Ebu't-Tufeyl, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim haramdan kazanıp, ondan köle azad etse ve akrabalarını gözetse, bu onun için bir vebaldır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ebân el-Cu'fî zayıftır.

---

[1] Bezzâr (3562) rivayet etti ve şöyle dedi: "Ebân, Kufelidir. Sabbâh ise meşhur değildir. Bu hadisi illetiyle beraber zikrettik çünkü bunu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu isnâdla biliyoruz." Matbû nüshanın aslının dipnotunda şu ibare vardır: İbn Hacer şöyle der: "Ravilerin hepsi bilinen kişilerdir. Hadisin zayıf sayılmasına sebep teşkil eden Sabbâh'tır."

[2] Ahmed (5732) rivayet etti. Hatîb el-Bağdâdî, *Tarih*'inde (14/21-22) rivayet etti. Ravilerden Hâşim el-Evkas hakkında, İbn Hacer, *Lisânu'l-Mîzân*'da. (6/183-184) bilgi vermiştir. Buhârî ve başkaları, Hâşim'in güvenilir olmadığını söylemiştir.

بَابٌ فِيمَنْ أَكَلَ شَيْئًا يَعْلَمُ أَنَّهُ حَرَامٌ

Haram Olduğunu Bildiği Bir Şeyi Yiyen

١٨١٠٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن النَّضْرِ الْعَسْكَرِيُّ، ثنا إِسْحَاقُ بن زُرَيْقٍ الرَّاسِبِيُّ، ثنا عُثْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، ثنا عَبْدُ الْحَمِيدِ بن يَزِيدَ، عَنْ آمِنَةَ بنتِ عُمَرَ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ مَيْمُونَةَ بنتِ سَعْدٍ، أَنَّهَا قَالَتْ: أَفْتِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَنِ السَّرِقَةِ. فَقَالَ:مَنْ أَكَلَهَا وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهَا سَرِقَةٌ، فَقَدِ اشْتَرَكَ فِي إِثْمِ سَارِقِهَا.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

18107- Meymûne binti Sa'd bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bize hırsızlık hakkındaki hükmü söyle" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim, çalıntı olduğunu bildiği halde o şeyi yerse, onun çalınmasındaki günaha ortak olmuş olur."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

بَابُ أَكْلِ التُّرَابِ خَيْرٌ مِنْ أَكْلِ الحَرَامِ

Toprak Yemek, Haram Yemekten Daha Hayırlıdır

١٨١٠٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ مَوْلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ حَبْلَهُ فَيَذْهَبَ إِلَى الْجَبَلِ فَيَحْتَطِبَ ثُمَّ يَأْتِيَ بِهِ يَحْمِلُهُ عَلَى ظَهْرِهِ فَيَبِيعَهُ فَيَأْكُلَ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ وَلأَنْ يَأْخُذَ تُرَاباً فَيَجْعَلَهُ فِي فِيهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَجْعَلَ فِي فِيهِ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ.

قلت : هو في الصحيح غير قصة التراب رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن إسحاق وقد وثق

18108- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Canım elinde olana yemin ederim ki; birinizin, bir ip alıp dağa giderek odun toplayıp sırtında taşıyarak onu satıp kendine yiyecek alması, insanlardan bir şey istemesinden daha hayırlıdır. Toprak alıp ağzına koyması, Allah'ın kendisi için haram kıldığı bir şeyi ağzına koymasından daha hayırlıdır."*

★Bu hadis, *Sahîh*'te, toprak kısmının dışındaki bölümüyle vardır.

Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Muhammed b. İshâk dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابٌ فِيمَنْ نَبَتَ لَحْمُهُ مِنَ الحَرَامِ

Vücudu Haramla Beslenen Kişiler

١٨١٠٩ – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَيَّانَ ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ أَسْلَمَ ، عَنْ مُرَّةَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا بَكْرٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ جَسَدٌ غُذِّيَ بِحَرَامٍ .

رواه أبو يعلى والبزار والطبراني في الأوسط ورجال أبي يعلى ثقات وفي بعضهم خلاف

18109- Ebû Bekr es-Sıddîk, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Haramla beslenen bir vücut, Cennete giremez."*

★Ebû Ya'lâ, Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ebû Ya'lâ'nın ravileri güvenilirdir. Bazıları hakkında ihtilaf vardır.[2]

١٨١١٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ خَلَفٍ الرَّمْلِيُّ ، ثَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُوَيْدٍ ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ لَحْمٌ نَبَتَ مِنْ سُحْتٍ ، النَّارُ أَوْلَى بِهِ.

رواه الطبراني في الأوسط من رواية أيوب بن سويد عن الثوري وهي مستقيمة وإبراهيم بن خلف الرملي لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

18110- Huzeyfe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Haramla beslenen et (vücut) Cennete giremez. Cehennem onun için daha uygundur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında Eyyûb b. Suveyd'in, Sevrî'den olan rivayetinden nakletti. O da dürüst biridir. İbrâhîm b. Halef er-Remlî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Ahmed (7482) rivayet etti. İbn İshâk müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

[2] Ebû Ya'lâ (83) rivayet etti. Bu isnâdda ravilerden Abdulvâhid b. Zeyd ez-Zâhid zayıftır. Hocası Ferkad es-Sabahî hadiste gevşektir ve çok hata yapan biridir. Diğer isnâdda (84) ise Eslem el-Kûfî zayıftır. Ayrıca Bezzâr (3560) rivayet etti.

١٨١١١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدِ الْوَهَّابِ بن نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَيَّاشٍ، عَنْ حَنَشِ بن قَيْسٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ لَحْمٌ نَبَتَ مِنْ سُحْتٍ.

رواه الطبراني وفيه حسين بن قيس وهو متروك

18111- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Haramla beslenen et (vücut) Cennete giremez."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hüseyn b. Kays metrûktur.[1]

بَابُ التَّوَرُّعِ عَنِ الشُّبُهَاتِ

Şüpheli Şeyleri Terketmek

١٨١١٢ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ ، نَا عَمِّي سَعِيدُ بْنُ عِيسَى ، نَا مُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ ، حَدَّثَنِي الْحَارِثُ بْنُ يَزِيدَ الْعُكْلِيُّ ، وَسَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْهَمْدَانِيُّ ، عَنْ عَامِرٍ الشَّعْبِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ الأَنْصَارِيَّ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " اجْعَلُوا بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الْحَرَامِ سُتْرَةً.

فذكر الحديث رواه الطبراني في حديث طويل ورجاله رجال الصحيح غير شيخ الطبراني المقادم بن داود وقد وثق على ضعف فيه

18112- Nu'mân b. Beşîr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizinle, haramın arasında, helalden bir perde (engel) yapınız."*

★Taberânî uzun bir hadiste rivayet etti. Hocası Mikdâm b. Dâvûd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da kendisinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur.

١٨١١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَرَجِ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الزِّبْرِقَانِ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ، أَخْبَرَنِي سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَمَّنْ أَخْبَرَهُ ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ الْحَلالَ بَيِّنٌ وَالْحَرَامَ بَيِّنٌ ، وَبَيْنَهُمَا شُبُهَاتٌ ، مَنْ تَوَقَّاهُنَّ كُنَّ وِقَاءً لِدِينِهِ ، وَمَنْ يُوقَعُ فِيهِنَّ يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَ الْكَبَائِرَ كَالْمُرْتِعِ حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَهُ ، لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى.

رواه أبو يعلى وفيه موسى بن عبيدة وهو متروك

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11544) rivayet etti.

18113- Ammâr b. Yâsir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Helal da bellidir, haram da bellidir. İkisinin arasında şüpheli şeyler vardır. Kim şüpheli şeylerden kaçınırsa, dinini korumuş olur. Kim de şüpheli şeylere dalarsa, büyük günahlara düşmesinden korkulur. Tıpkı yasak bölge çevresinde (koyunlarını) otlatan çobanın o yasak bölgede güttüklerini otlatarak sınıra yaklaşması gibi. Sürünün, koruya girmesinden korkulur. Şunu bilin ki, her bir hükümdarın bir yasak bölgesi vardır."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde metrûktur.[1]

١٨١١٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بن شُجَاعِ بن الْوَلِيدِ، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنَا سَابِقٌ الْجَزَرِيُّ، أَنَّ عَمْرَوَ بن أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ أَخْبَرَهُ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:الْحَلالُ بَيِّنٌ، وَالْحَرَامُ بَيِّنٌ، وَبَيْنَ ذَلِكَ شُبُهَاتٌ، فَمَنْ أَوْقَعَ بِهِنَّ فَهُوَ قَمِنٌ أَنْ يَأْثَمَ، وَمَنِ اجْتَنَبَهُنَّ فَهُوَ أَوْفَرُ لِدِينِهِ كَمُرْتِعٍ إِلَى جَنْبِ حِمًى أَوْشَكَ أَنْ يَقَعَ فِيهِ، وَلِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى، وَحِمَى اللَّهِ الْحَرَامُ.

رواه الطبراني وفيه سابق الجزري و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

18114- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Helal bellidir, haram da bellidir. İkisinin arasında şüpheli şeyler vardır. Kim şüpheli şeylere dalarsa, cezalandırılmayı hak etmiş olur. Kim şüpheli şeylerden kaçınırsa, dinini korumuş olur. Tıpkı yasak bölge çevresinde (koyunlarını) otlatan çobanın o yasak bölgede güttüklerini otlatarak sınıra yaklaşması gibi. Sürünün, koruya girmesinden korkulur. Şunu bilin ki, her bir hükümdarın bir korusu vardır. Allah'ın korusu da haramlardır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Sâbık el-Cezerî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٨١١٥ – حَدَّثَنَا أَبُو الأَشْعَثِ أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ الْعِجْلِيُّ ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، حَدَّثَنَا الْعَلاءُ بْنُ ثَعْلَبَةَ ، عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ الْهُذَلِيِّ ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ ، قَالَ : تَدَانَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَسْجِدِ الْخَيْفِ ، فَقَالَ لِي أَصْحَابُهُ : إِلَيْكَ يَا وَاثِلَةُ ، أَيْ تَنَحَّ عَنْ وَجْهِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " دَعُوهُ ، إِنَّمَا جَاءَ يَسْأَلُ " ، قَالَ : فَدَنَوْتُ ، فَقُلْتُ : بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لِتُفْتِنَا عَنْ أَمْرٍ نَأْخُذُهُ عَنْكَ مِنْ بَعْدِكَ ، قَالَ : " لِتُفْتِكَ نَفْسُكَ " ، قَالَ : قُلْتُ

---

[1] Ebû Ya'lâ (1653) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1756) rivayet etti. Hadis, Mûsâ b. Ubeyde'ye dayandırılmıştır. Ayrıca Taberânî *M. el-Evsat*ta, onun kardeşi Abdullah b. Ubeyde kanalıyla Ammâr'dan rivayet etmiştir. Ebû Ya'lâ, Sa'd b. İbrâhîm'den, o da birisi kanalıyla Ammâr b. Yâsir'den rivayet etmiştir. Daha önce geçen 6305. hadise bakınız.

: وَكَيْفَ لِي بِذَلِكَ ؟ قَالَ : " دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لا يَرِيبُكَ ، وَإِنْ أَفْتَاكَ الْمُفْتُونَ " ، قُلْتُ : وَكَيْفَ لِي بِعِلْمِ ذَلِكَ ؟ قَالَ : " تَضَعُ يَدَكَ عَلَى فُؤَادِكَ ، فَإِنَّ الْقَلْبَ يَسْكُنُ لِلْحَلالِ ، وَلا يَسْكُنُ لِلْحَرَامِ ، وَإِنَّ الْوَرِعَ الْمُسْلِمَ يَدَعُ الصَّغِيرَ مَخَافَةَ أَنْ يَقَعَ فِي الْكَبِيرِ ، قُلْتُ : بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، مَا الْعَصَبِيَّةُ ؟ قَالَ : الَّذِي يُعِينُ قَوْمَهُ عَلَى الظُّلْمِ " ، قُلْتُ : فَمَنِ الْحَرِيصُ ؟ قَالَ : الَّذِي يَطْلُبُ الْمَكْسَبَةَ مِنْ غَيْرِ حِلِّهَا " ، قُلْتُ : فَمَنِ الْوَرِعُ ؟ قَالَ : الَّذِي يَقِفُ عِنْدَ الشُّبْهَةِ ، قُلْتُ : فَمَنِ الْمُؤْمِنُ ؟ قَالَ : " مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَدِمَائِهِمْ " ، قُلْتُ : فَمَنِ الْمُسْلِمُ ؟ قَالَ : " مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ " ، قُلْتُ : فَأَيُّ الْجِهَادِ أَفْضَلُ ؟ قَالَ : كَلِمَةُ حُكْمٍ عِنْدَ إِمَامٍ جَائِرٍ.

رواه أبو يعلى والطبراني وفيه عبيد بن القاسم وهو متروك

18115- Vâsile b. el-Eska' anlatıyor: Hayf mescidinde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne çıktım, ashâbı: " Geri dur ey Vâsile!" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu bırakınız; o, bir şey sormak için gelmiştir"* buyurdu.

Yaklaşıp: "Anam babam sana feda olsun ya Resûlallah! Bize senden sonra amel edeceğimiz bir şey söyle" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Fetvanı sana vicdanın versin"* buyurdu.

Ben: "Bunu nasıl yapacağım?" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Fetvacılar sana fetva verse bile; seni şüpheye düşüren şeyleri bırak, şüpheye düşürmeyen şeylere yönel"* buyurdu.

Ben: "Bunu nasıl bileceğim?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Elini kalbine koyarsın. Çünkü kalp helalde huzur bulur. Haramda ise huzursuz olur. Takva sahibi Müslüman, büyük günaha düşme korkusuyla küçük günahı terk eder."*

Ben: "Babam sana feda olsun; asabiyet (ırkçılık) nedir?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kavmine zulmünde yardımcı olmaktır"* buyurdu.

Ben: "Hırslı (haris) kimdir?" deyince ise: *"Helal olmayan yoldan kazanç elde etmek isteyen kişidir"* buyurdu.

Ben: "Verâ sahibi kimdir?" diye sorduğumda ise: *"Şüpheli şeylerden uzak duran kişidir"* buyurdu.

Ben: "Mümin kimdir?" diye sorduğumda: *"İnsanların, mallarında ve canlarında, ona karşı emniyette olduğu kimsedir"* dedi.

"Müslüman kimdir?" sorusuna karşılık ise şöyle buyurdu: *"Müslümanların; elinden ve dilinden güvende olduğu kimsedir."*

Ben: "Hangi cihad daha faziletlidir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Zorba idarecinin yanında hakkı söylemektir"* buyurdu."

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden Ubeyd b. el-Kâsım metrûktur.[1]

١٨١١٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ، ثنا هِشَامُ بن عَمَّارٍ، ثنا بَقِيَّةُ بن الْوَلِيدِ، حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْكِنْدِيُّ، عَنْ طَاوُسٍ، عَنْ وَاثِلَةَ، قَالَ: قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، نَبِّئْنِي، قَالَ: إِنْ شِئْتَ أَنْبَأْتُكَ بِمَا جِئْتَ تَسْأَلُ عَنْهُ، وَإِنْ شِئْتَ فَسَلْ، فَقَالَ: قُلْتُ: بَلْ نَبِّئْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَإِنَّهُ أَطْيَبُ لِنَفْسِي، قَالَ: جِئْتَ تَسْأَلُ عَنِ الْيَقِينِ وَالشَّكِّ، قَالَ: قُلْتُ: هُوَ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: فَإِنَّ الْيَقِينَ مَا اسْتَقَرَّ فِي الصَّدْرِ وَاطْمَأَنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ وَإِنْ أَفْتَاكَ الْمُفْتُونَ، دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لا يَرِيبُكَ، فَإِنَّ الْخَيْرَ طُمَأْنِينَةٌ، وَالشَّكَّ رِيبَةٌ، وَإِذَا شَكَكْتَ فَدَعْ فذكر نحوه.

رواه الطبراني وفيه إسماعيل بن عبد الله الكندي وهو ضعيف

18116- Vâsile anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Allah'ın Peygamberi! Bana haber ver" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İstersen, sana sormak için geldiğin şeyi haber vereyim; istersen sen sor"* buyurdu. Ben: "Sen bana haber ver yâ Resûlallah! Bu benim için daha hoştur" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yakin ve şüphe hakkında sormak için geldin."* Ben: "Evet bunun için geldim" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yakin kişinin içine sinen ve gönlüne huzur veren şeydir. Fetvacılar sana fetva verse de; sen, seni şüpheye düşüren şeyi bırak; şüpheye düşürmeyen şeylere yönel. Çünkü hayır mutmain olmak; şek, ise şüphedir. Bir şeyde şüpheye düşersen onu bırak."* —ve devamla yukarıdaki hadise benzer bir şey zikretti.–

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Abdillah el-Kindî zayıftır.

١٨١١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بن الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ، ثنا حَمَّادُ بن سَلَمَةَ، عَنِ الزُّبَيْرِ أَبِي عَبْدِ السَّلامِ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مِكْرَزٍ، عَنْ وَابِصَةَ بن مَعْبَدٍ الأَسَدِيِّ، قَالَ: جِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلأَنَا لا أُرِيدُ أَنْ أَدَعَ مِنَ الْبِرِّ، وَالإِثْمِ شَيْئًا إِلا سَأَلْتُهُ عَنْهُ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي عِصَابَةٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ حَوْلَهُ، فَجَعَلْتُ أَتَخَطَّاهُمْ لأَدْنُوَ مِنْهُ فَانْتَهَرَنِي بَعْضُهُمْ، فَقَالَ:

---

[1] Ebû Ya'lâ (7492) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/78) rivayet etti. Yine, ikisinde de Alâ b. Sa'lebe vardır ve meçhûldür. Ubeyd b. el-Kâsım hadis uydurmakla suçlanmıştır.

إِلَيْكَ يَا وَابِصَةُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: إِنِّي أَحَبُّ أَنْ أَدْنُوَ مِنْهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:دَعُوا وَابِصَةَ، ادْنُ مِنِّي يَا وَابِصَةُ، فَأَدْنَانِي حَتَّى كُنْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَقَالَ:أَتَسْأَلُنِي أَمْ أُخْبِرُكَ؟، فَقُلْتُ: لا، بَلْ تُخْبِرَنِي، فَقَالَ:جِئْتَ تَسْأَلُ عَنِ الْبِرِّ وَالإِثْمِقُلْتُ: نَعَمْ، فَجَمَعَ أَنَامِلَهُ فَجَعَلَ يَنْكُتُ بِهِنَّ فِي صَدْرِي، وَقَالَ:الْبِرُّ مَا اطْمَأَنَّتْ إِلَيْهِ النَّفْسُ واطْمَأَنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ، وَالإِثْمُ مَا حَاكَ فِي النَّفْسِ وَتَرَدَّدَ فِي الصَّدْرِ، وَإِنْ أَفْتَاكَ النَّاسُ مَا أَفْتُوكَ.

رواه الطبراني وأحمد باختصار عنه ورجال أحد إسنادي الطبراني ثقات

18117- Vâbise b. Ma'bed el-Esedî bildiriyor: İyilikten ve kötülükten sormadığım bir şey bırakmamak için Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldim. Geldiğimde Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) etrafında bir grup Müslüman vardı. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yaklaşmak için önlerine geçmeye çalıştım. Bazıları beni azarlayıp: "Ey Vâbise! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanından çekil!" dediler. Ben: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına yaklaşmak istiyorum" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vâbise'yi bırakınız. Yanıma yaklaş ey Vâbise!"* dedi. Beni, önünde duracak şekilde yanına yaklaştırdı ve: *"Sen mi sorarsın; yoksa ben mi haber vereyim?"* buyurdu. Ben: "Sen haber ver" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bana iyilik ve kötülükten sormak için geldin"* dedi. Ben: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), parmaklarını birleştirip, onlarla göğsüme dokundu ve şöyle buyurdu:

"İyilik, kişinin içine sinen ve gönlüne rahatlık veren şeydir. Kötülük ise, insanlar yapman konusunda sana fetva verseler de içinde bir sıkıntı yaratan ve seni tereddütte bırakan şeydir."

★Taberânî ve Ahmed de ondan daha kısa bir metinle rivayet etti. Taberânî'nin iki senedinden birinin ravileri güvenilirdir. [1]

١٨١١٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ الدَّبَرِيُّ، أَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ يَحْيَى بن أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ زَيْدِ بن سَلامٍ، عَنْ أَبِي سَلامٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: مَا الإِثْمُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ فَدَعْهُ".

قَالَ: فَمَا الإِيمَانُ؟ قَالَ: مَنْ سَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ، وَسَرَّتْهُ حَسَنَتُهُ، فَهُوَ مُؤْمِنٌ".

رواه الطبراني وأحمد باختصار عنه ورجال الطبراني رجال الصحيح

[1] Mükerrer hadis: 805.

18118- Ebû Umâme bildiriyor: Bir kişi: "Ya Resûlallah! Kötülük nedir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vicdanını rahatsız eden şeydir"* cevabını verdi. Adam: "İman nedir?" diye sorunca ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kimi kötülük rahatsız eder, iyilik te sevindirirse, o kişi mümindir"* buyurdu.

★Taberânî ve kısa bir metinle Ahmed de rivayet etti. Taberânî'nin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨١١٩ - أنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ الطَّبَرَانِيُّ ، نا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْمَنْجَنِيقِيُّ الْبَغْدَادِيُّ بِمِصْرَ ، نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي رُومَانَ ، نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، نا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ ، عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : دَعْ مَا يُرِيبُكَ إِلَى مَا لا يُرِيبُكَ.

رواه الطبراني في الصغير وفيه عبد الله بن أبي رومان وهو ضعيف

18119- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Seni şüpheye düşüren şeyi bırak; şüpheye düşürmeyen şeylere yönel."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Ebî Rûmân zayıftır.[2]

١٨١٢٠ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بن شُعَيْبٍ الأَزْدِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن صَالِحٍ ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، حَدَّثَنِي خَالِدُ بن يَزِيدَ ، عَنْ سَعِيدِ بن أَبِي هِلالٍ ، عَنْ أَبِي أُمَيَّةَ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ عُبَيْدِ بن رِفَاعَةَ الزُّرَقِيِّ ، عَنْ رَافِعِ بن خَدِيجٍ ، قَالَ : دَخَلْتُ يَوْمًا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُمْ قِدْرٌ تَفُورُ لَحْمًا ، فَأَعْجَبَتْنِي شَحْمَةٌ فَأَخَذْتُهَا فَازْدَرَدْتُهَا ، فَاشْتَكَيْتُ عَلَيْهَا سَنَةً ، ثُمَّ إِنِّي ذَكَرْتُهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : إِنَّهُ كَانَ فِيهَا نَفْسُ سَبْعَةِ أَنَاسِيَّ ، ثُمَّ مَسَحَ بَطْنِي فَأَلْقَيْتُهَا خَضْرَاءَ , فَوَ الَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ مَا اشْتَكَيْتُ بَطْنِي حَتَّى السَّاعَةِ . رواه الطبراني وفيه أبو أمية الأنصاري ولم أعرفه وبقية رجاله وثقوا

18120- Râfi' b. Hadîc bildiriyor: Bir gün Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdim. Yanlarında etle dolup taşmış bir tencere vardı. Etin içindeki bir yağ parçası hoşuma gitti ve onu alıp yuttum. Onun

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8641) ve Ahmed (5/251, 252, 255, 256) rivayet etti.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (32) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Ubeydullah b. Ömer'den sadece Abdullah b. Recâ rivayet etmiştir." Abdullah b. Recâ, bu hadisi, Abdullah b. Ömer'den de rivayet etmiştir. Bu isnâdda İbn Ebî Rûmân yoktur ve hasendir. Yine Ahmed (284) İbn Ebî Rumân'ın olduğu zayıf bir isnâdla rivayet ett. Bu hadisi Mâlik b. Enes'ten sadece Abdullah b. Vehb rivayet etmiştir. Abdullah bunu rivayette tek kalmıştır.

sebebiyle bir yıl rahatsız oldum. Sonra rahatsızlığımı Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bildirince: *"Bunda yedi kişinin hakkı vardı"* buyurdu ve karnımı sıvazladı. O yağ parçasını yeşil bir kütle halinde kustum. Onu hak olarak gönderene yemin ederim ki, bu zamana kadar hiç rahatsız olmadım.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Umeyye el-Ensârî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

بَابٌ فِيمَنْ أَكَلَ طَيِّبًا حَلَالًا

Temiz ve Helal (Lokma) Yiyenler

١٨١٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ مَطَرٍ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عن عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِي أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنَّ مَثَلَ الْمُؤْمِنِ لَكَمَثَلِ النَّحْلَةِ أَكَلَتْ طَيِّبًا وَوَضَعَتْ طَيِّبًا وَوَقَعَتْ عَلَى عُودٍ فَلَمْ تَكْسِرْ وَلَمْ تُفْسِدْ.

رواه أحمد في حديث طويل تقدم ورجاله رجال الصحيح غير أبي سبرة وقد وثقه ابن حبان

18121- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Canım elinde olana yemin ederim ki mümin, bal arısı gibidir. Sadece temiz şeyleri yer ve çıkardıkları da temizdir. Bir şeye düştüğünde, onu ne kırar, ne de ifsad eder."*

★Ahmed daha önce geçen uzun bir hadiste rivayet etti. Ebû Sebre dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.[2]

١٨١٢٢ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بن نُصَيْرٍ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ يَعْلَى بن عَطَاءٍ، قَالَ: سَمِعْتُ وَكِيعَ بن عُدُسٍ، يُحَدِّثُ عَنْ عَمِّهِ، عَنْ أَبِي رَزِينٍ الْعُقَيْلِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: مَثَلُ الْمُؤْمِنِ مِثْلَ النَّحْلَةِ لا تَأْكُلُ إِلا طَيِّبًا، وَلا تَضَعُ إِلا طَيِّبًا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه حجاج بن نصير وقد وثق على ضعفه وبقية رجاله ثقات قلت : وقد تقدم حديث ابن عباس أن النبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال لسعد بن أبي وقاص : أطب مطعمك تكن مستجاب الدعوة في باب فيمن أكل حلالا أو حراما

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4429) rivayet etti.
[2] Ahmed (2/199) rivayet etti.

18122- Ebû Rezîn el-Ukaylî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Mümin bal arısı gibidir. Sadece güzel şeyleri yer ve çıkardıkları da güzel."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Haccâc b. Nusayr kendisinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.

Daha önce, helal ve haram yiyenler bölümünde İbn Abbâs'tan, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Sa'd b. Ebî Vakkâs'a: *"Yemeğini helal olandan yap, duası kabul edilenlerden olursun"* dediği hadisi geçmişti: [1]

١٨١٢٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ يَزِيدَ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرْبَعٌ إِذَا كُنَّ فِيكَ فَلَا عَلَيْكَ مَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا حِفْظُ أَمَانَةٍ وَصَدْقُ حَدِيثٍ وَحُسْنُ خَلِيقَةٍ وَعِفَّةٌ فِي طُعْمَةٍ.

رواه أحمد والطبراني وإسنادهما حسن

18123- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Şu dört şey sende bulunursa, dünyada elinden kaçanları umursama. Emanete sahip çıkmak, doğru söylemek, güzel ahlak ve temiz ve helal lokma."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. İsnâdları hasendir.[2]

بَابُ مَا جَاءَ فِي فَضْلِ الْوَرَعِ وَالزُّهْدِ

Verâ (Günah Korkusunun) ve Zühdün Fazileti

١٨١٢٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ ، نا هَانِئُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ ، نا عَبْدُ اللهِ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ إِسْحَاقَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ اسْتَوْجَبَ الثَّوَابَ ، وَاسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ ، خُلُقٌ يَعِيشُ بِهِ فِي النَّاسِ ، وَوَرَعٌ يَحْجِزُهُ عَنْ مَحَارِمِ اللهِ ، وَحِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ .

رواه البزار وفيه من لم أعرفهم

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/ 204) rivayet etti. Ravilerden Vekî b. Udus'u İbn Hibbân'dan başkası güvenilir bulmamıştır. İbn Hibbân (247- *Mevârid*), Haccâc b. Nusayr'ın bulunmadığı bir yolla, Mu'emmel b. İsmâîl'in tarikiyle rivayet etti. İbn İsmâîl'in hıfzı kötüdür. *es-Silsiletu's-Sahîha*'ya (355) bakınız.

[2] Ahmed (6652) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır. Daha önce geçen 6706. hadise bakınız.

18124- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kimde şu üç şey bulunursa, o kişi sevabı hak eder ve imanı kâmil olur. Kendisiyle halk arasında yaşayabileceği güzel ahlâk, kendisini, Allah'ın haram ettiği şeylerden alıkoyacak verâ (günah korkusu) ve cahilin cehlini etkisiz hale getirecek hilm (= yumuşak huy)."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٨١٢٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ ، قَالَ : نا أَبُو مَالِكٍ الْجَنْبِيُّ ، عَنْ جُوَيْبِرٍ ، عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ مُزَاحِمٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى نَاجَى مُوسَى بِمِائَةِ أَلْفٍ وَأَرْبَعِينَ أَلْفَ كَلِمَةٍ ، فِي ثَلاثَةِ أَيَّامٍ ، وَصَايَا كُلُّهَا ، فَلَمَّا سَمِعَ مُوسَى كَلامَ الآدَمِيِّينَ مَقَتَهُمْ مِمَّا وَقَعَ فِي مَسَامِعِهِ مِنْ كَلامِ الرَّبِّ ، وَكَانَ فِيمَا نَاجَاهُ أَنْ قَالَ : يَا مُوسَى ، إِنَّهُ لَمْ يَتَصَنَّعِ الْمُتَصَنِّعُونَ لِي بِمِثْلِ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا ، وَلَمْ يَتَقَرَّبْ إِلَيَّ الْمُتَقَرِّبُونَ بِمِثْلِ الْوَرَعِ عَمَّا حَرَّمْتُ عَلَيْهِمْ ، وَلا تَعَبَّدَنِي الْعَابِدُونَ ، بِمِثْلِ الْبُكَاءِ مِنْ خِيفَتِي ، فَقَالَ مُوسَى : يَا إِلَهَ الْبَرِيَّةِ كُلِّهَا ، وَيَا مَالِكَ يَوْمِ الدِّينِ ، يَا ذَا الْجَلالِ وَالإِكْرَامِ ، فَمَاذَا أَعْدَدْتَ لَهُمْ ؟ وَمَاذَا جَزَيْتَهُمْ ؟ قَالَ : يَا مُوسَى ، أَمَّا الزَّاهِدُونَ فِي الدُّنْيَا فَإِنِّي أُبِيحُهُمْ جَنَّتِي ، يَتَبَوَّءُونَ حَيْثُ يَشَاءُونَ ، وَأَمَّا الْوَرِعَةُ عَمَّا حَرَّمْتُ عَلَيْهِمْ ، فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يَلْقَانِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلا نَاقَشْتُهُ الْحِسَابَ ، وَنَاقَشْتُهُ عَمَّا كَانَ فِي يَدَيْهِ ، إِلا مَا كَانَ مِنَ الْوَرِعِينَ ، فَإِنِّي أَسْتَحْيِيهِمْ وَأُجِلُّهُمْ فَأُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ، وَأَمَّا الْبَكَّاءُونَ مِنْ خِيفَتِي فَلَهُمُ الرَّفِيقُ الأَعْلَى ، لا يُشَارَكُونَ فِيهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جويبر بن سعيد وهو ضعيف

18125- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, Mûsâ'ya üç günde, hepsi vasiyet olan yüz kırk bin kelime söyledi. Mûsâ (daha sonra) Allah'tan duymuş olduğu sözlerin etkisiyle, insanların sözlerini duyunca onlara çok kızdı. Allah'ın, Mûsâ'ya söylediği sözler arasında şu da vardı:*

Allah şöyle buyurdu: "Ey Mûsâ! Kullarım, benim için, dünyada zahid olmak kadar güzel bir amelde bulunmamışlardır. Bana yaklaşanlar da, onlara haram ettiğim şeylerden sakınmaktan daha güzel bir şeyle yaklaşmamışlardır. Hiçbir ibadet eden de, benden korkusu sebebiyle ağlayan kadar güzel bir ibadette bulunmamıştır."

---

[1] Bezzâr (31, 3559) rivayet etti ve: "Abdullah b. Süleymân, başkaları tarafından rivayet edilmeyen hadisler rivayet etmiştir" dedi.

Mûsâ şöyle dedi: "Ey yaratılmışların hepsinin ilahı ve din gününün sahibi, Celâl ve İkrâm sahibi! (Bu yaptıklarına karşılık) onlar için ne hazırladın? Nasıl mükâfatlandırdın?" Allah şöyle buyurdu: "Ey Mûsâ! Dünyada zahid olanlara, Cennetimi mübah kıldım. Onda istedikleri gibi dolaşırlar. Kendilerine haram kıldığım şeylerden sakınanlara gelince; Kıyamet günü, kendisini ayrıntılı bir şekilde hesaba çekmediğim ve elindeki her şeyin hesabını sormadığım hiçbir kulum yoktur. Sadece, haramlardan sakınanlar hariç. Onları bağışlarım ve yüksek makamlara koyup, hesaba çekmeden Cennete sokarım. Benim korkumdan ağlayanlar için ise Yüce Dost vardır ve bunda onlara hiç kimse ortak olamaz."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Cuveybir b. Saîd zayıftır.[1]

١٨١٢٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : نا كَامِلُ بْنُ طَلْحَةَ الْجَحْدَرِيُّ ، قَالَ : نا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الأَسْوَدِ ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : مَا أَعْجَبَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا ، وَلا أَعْجَبَهُ مِنْهَا إلا وَرَعًا .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير ابن لهيعة وقد وثق على ضعفه وشيخ الطبراني أحمد بن القاسم لم أعرفه

18126- Hz. Âişe dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), dünyada hiçbir şey hoşuna gitmezdi. Dünyada olanlardan da sadece verâ hoşuna giderdi."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İbn Lehîa dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da zayıflığına rağmen güvenilir bulunmuştur.

Taberânî'nin hocası Ahmed b. el-Kâsım'ı tanımıyorum.[2]

١٨١٢٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَهْدِيٍّ أَبُو عَبْدِ اللهِ الْقَاضِي الرَّامَهُرْمُزِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْزُوقٍ ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ هَارُونَ أَبُو يَعْقُوبَ الْعَبْدِيُّ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ، ارْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ تَكُنْ غَنِيًّا ، وَكُنْ وَرِعًا تَكُنْ عَبْدًا لِلَّهِ ، وَأَحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا ، وَأَحْسِنْ مُجَاوِرَةَ مَنْ جَاوَرَكَ تَكُنْ مُسْلِمًا ، وَإِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الضَّحِكِ ، فَإِنَّهُ يُمِيتُ الْقَلْبَ ، وَالْقَهْقَهَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ ، وَالتَّبَسُّمُ مِنَ اللَّهِ.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12650) buna yakın metinle rivayette bulundu.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (539) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Kâsım'dan sadece Ebu'l-Esved rivayet etti. İbn Lehîa bunu rivayette tek kaldı." Taberânî'nin hocası Ahmed b. el-Kâsım'ın asıl adı, İbn Musâvir el-Cevherî'dir. Hatîb el-Bağdâdî *Tarih*'inde (4/349) ondan bahsetmiş, cerh veya ta'dilde bulunmamıştır. Bazıları ondan rivayette bulunmuştur.

قلت : رواه الترمذي وابن ماجة خلا من قوله : " والقهقهة " رواه الطبراني في الصغير وفيه من لم أعرفهم

18127- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ey Ebû Hureyre! Sana verilene razı ol, varlıklı olursun. Verâ sahibi ol; insanların en âbidi olursun. Kendin için sevdiğini insanlar için de sev; mümin olursun. Etrafındakilere iyi davran; Müslüman olursun. Çok gülmekten sakın. Çünkü bu, kalbi öldürür. Kahkaha şeytandandır, tebessüm ise Allah'tandır."*

Tirmizî ve İbn Mâce *"Kahkaha"* dışındaki bölümü rivayet ettiler.

Taberânî, *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

بَابٌ فِيمَنْ تَرَكَ شَيْئًا لله تَعَالَى

Allah İçin Birşeyi Terketmek

١٨١٢٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلاَلٍ عَنْ أَبِى قَتَادَةَ وَأَبِى الدَّهْمَاءِ قَالاَ أَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ فَقُلْنَا هَلْ سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللّهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئاً قَالَ نَعَمْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّكَ لَنْ تَدَعَ شَيْئاً لِلّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلاَّ بَدَّلَكَ اللّهُ بِهِ مَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ مِنْهُ.

18128- Ebû Katâde ile Ebu'd-Dehmâ şöyle naklettiler: Bedevi birinin yanına gidip: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir şey duydun mu?" diye sorduk. Adam: "Evet, şöyle dediğini duydum: *"Allah için bir şeyi terk ettiğinde, Allah o şeyi senin için daha hayırlı olan bir şeyle değiştirir"* dedi. [1]

١٨١٢٩ - وفي رواية : أَخَذَ بِيَدِى رَسُولُ اللّهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ يُعَلِّمُنِى مِمَّا عَلَّمَهُ اللّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَقَالَ إِنَّكَ لَنْ تَدَعَ شَيْئاً اتِّقَاءَ اللّهِ جَلَّ وَعَزَّ إِلاَّ أَعْطَاكَ اللّهُ خَيْراً مِنْهُ.

رواه كله أحمد بأسانيد ورجالها رجال الصحيح

18129- Bir rivayette ifade şöyledir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elimi tutup, Allah'ın kendisine öğrettiklerinden bana da öğretmeye başladı ve şöyle dedi: *"Allah için bir şeyi terk ettiğinde, Allah sana ondan daha hayırlısını verir."*

★Ahmed, hepsini değişik isnâdlarla rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Ahmed (5/363) rivayet etti.
[2] Ahmed (5/78,79) rivayet etti.

١٨١٣٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدِ بن أَيُّوبَ، صَاحِبُ الْمَغَازِي، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بن عَيَّاشٍ، عَنْ أَبِي الْمُهَلَّبِ، عَنْ مُحَمَّدِ بن يَزِيدَ الثَّقَفِيِّ، أَخْبَرَنِي بِشْرٌ أَبُو نَصْرٍ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ قَدِرَ عَلَى طَمَعٍ مِنْ طَمَعِ الدُّنْيَا فَأَدَّاهُ، وَلَوْ شَاءَ لَمْ يُؤَدِّهِ، زَوَّجَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ حَيْثُ شَاءَ.

رواه الطبراني

18130- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, dünyaya ait isteklerinden birini (başkalarına ait bir hakkı) elde edip onu hak sahibine vereni -ki istese onu vermeyebilirdi- hurilerden dilediğiyle evlendirir."*

Taberânî rivayet etti. [1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الشُّهْرَةِ

Şöhret

١٨١٣١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَوْنٍ النَّسَائِيُّ ، ثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ الْمَرْوَزِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْحُصَيْنِ ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ أَبِي أُمَيَّةَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يُشَارَ إِلَيْهِ بِالأَصَابِعِ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا ، إِلا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد العزيز بن حصين وهو ضعيف

18131- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişiye, kötülük olarak, dini veya dünyalığı sebebiyle parmakla gösterilmesi yeterlidir. Allah'ın koruduklan hariç."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdulazîz b. Husayn zayıftır.

١٨١٣٢ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ النُّفَيْلِيُّ، حَدَّثَنَا كَثِيرُ بن مَرْوَانَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بن أَبِي عَبْلَةَ، عَنْ عُقْبَةَ بن وَسَّاجٍ، عَنْ عِمْرَانَ بن حُصَيْنٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَفَى بِالْمَرْءِ مِنَ الإِثْمِ أَنْ يُشَارَ إِلَيْهِ بِالأَصَابِعِ", قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَإِنْ كَانَ خَيْرًا؟ , قَالَ: وَإِنْ كَانَ خَيْرًا فَهُوَ شَرٌّ لَهُ إِلا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ، وَإِنْ كَانَ شَرًّا فَهُوَ شَرٌّ".

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7927) çok zayıf bir isnâdla rivayet etti.

رواه الطبراني وفيه كثير بن مروان وهو ضعيف

18132- İmrân b. Husayn, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişiye kötülük olarak parmakla gösterilmesi yeter."* "Ya Resûlallah! Yaptığı şey hayır olsa bile mi?" diye sorulunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer kişi yaptığı bir hayır sebebiyle parmakla gösteriliyorsa bu, onun için şerdir. Allah'ın rahmet ettikleri müstesna. Eğer yaptığı şey şer ise (parmakla gösterilmesi) onun için şerdir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Kesîr b. Mervân zayıftır.

١٨١٣٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن يُونُسَ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن حَفْصٍ، عَنْ دَاوُدَ بن الْمُهَاجِرِ، عَنِ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ، قَالَ: صَحِبْتُ فَضَالَةَ بن عُبَيْدٍ صَاحِبَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: أَوْصِنِي رَحِمَكَ اللَّهُ، قَالَ: احْفَظْ عَنِّي ثَلاثَ خِلالٍ يَنْفَعُكَ اللَّهُ بِهِنَّ، إِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَعْرِفَ وَلا تُعْرَفَ فَافْعَلْ، وَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَسْمَعَ وَلا تَكَلَّمَ فَافْعَلْ، وَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَجْلِسَ وَلا يُجْلَسَ إِلَيْكَ فَافْعَلْ"

رواه الطبراني ورجاله ثقات

18133- İbn Muhayrîz bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabisi olan Fadâla b. Ubeyd'le beraber oldum. Ona: "Allah sana rahmet etsin; bana tavsiyede bulun" dedim. Fadâla şöyle dedi: "Şu üç hasleti benden al ve onlara sahip çık; Allah seni onlarla faydalandırır. İnsanları tanıyıp ta tanınmamayı becerebilirsen yap. İnsanları dinleyip konuşmamayı becerebilirsen yap. İnsanların yanında oturup, onların senin yanına gelip oturmamasını sağlayabilirsen yap."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

بَابٌ فِيْمَا يَحْتَقِرُهُ الإِنْسَانُ مِنَ الكَلامِ

Kişinin Önemsiz Gördüğü Sözler

١٨١٣٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ لَيْثٍ عَنْ بِلالٍ عَنْ شُتَيْرِ بْنِ شَكَلٍ وَعَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ وَعَنِ سُلَيْكِ بْنِ مِسْحَلٍ الْغَطَفَانِىِّ قَالُوا خَرَجَ عَلَيْنَا حُذَيْفَةُ وَنَحْنُ نَتَحَدَّثُ فَقَالَ إِنَّكُمْ لَتَكَلَّمُونَ كَلاماً إِنْ كُنَّا لَنَعُدُّهُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النِّفَاقَ.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/299) rivayet etti.

رواه أحمد ورجاله ثقات إلا أن ليث بن أبي سليم مدلس

18134- Şuteyr b. Şekl, Sıla b. Zufer ve Suleyk b. Mishel el-Ğatefânî derler ki: "Biz konuşurken, Huzeyfe yanımıza geldi ve: "Öyle şeyler konuşuyorsunuz ki; biz o sözleri Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında nifak (alâmeti) sayardık" dedi.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Sadece Leys b. Ebî Süleym müdellistir.

١٨١٣٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا رَزِينُ بْنُ حَبِيبٍ الْجُهَنِيُّ عَنْ أَبِي الرُّقَادِ الْعَبْسِيِّ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ إِنْ كَانَ الرَّجُلُ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَصِيرُ بِهَا مُنَافِقاً وَإِنِّي لَأَسْمَعُهَا مِنْ أَحَدِكُمْ فِي الْيَوْمِ فِي الْمَجْلِسِ عَشْرَ مَرَّاتٍ.

18135- Huzeyfe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında, bir kişi öyle bir söz söylerdi ki, onunla münafık olurdu. Ben o sözü, sizden bir kişiden bir günde ve bir mecliste on defa duyuyorum."[1]

١٨١٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا رَزِينٌ الْجُهَنِيُّ حَدَّثَنِي أَبُو الرُّقَادِ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ مَوْلَايَ وَأَنَا غُلَامٌ فَدُفِعْتُ إِلَى حُذَيْفَةَ وَهُوَ يَقُولُ إِنْ كَانَ الرَّجُلُ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَصِيرُ مُنَافِقاً وَإِنِّي لَأَسْمَعُهَا مِنْ أَحَدِكُمْ فِي الْمَقْعَدِ الْوَاحِدِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ.

رواه أحمد وفيه أبو الرقاد الجهني و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

18136- Bir rivayette ise dört defa duyduğunu söylemiştir.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Ebu'r-Rukâd el-Cühenî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٨١٣٧ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ سَهْلٍ ، قَالَ : نا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : نا الْحَسَنُ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ يَهْوِي بِهَا فِي النَّارِ كَذَا وَكَذَا خَرِيفًا

رواه البزار وفيه من لم أعرفهم

---

[1] Ahmed (5/386) rivayet etti. Ravilerden Ebu'r-Rukâd el-Absî hakkında, İbn Ebû Hâtim, *el-Cerh ve't-Ta'dîl* adlı eserinde (9/370) ve Hüseynî *İkmâl*'inde (1028) bilgi vermiştir. İkisi de onun hakkında cerh veya ta'dilde bulunmamıştır.

[2] Ahmed (5/390) rivayet etti.

18137- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi öyle bir söz söyler ki o söz sebebiyle Cehennemde şu kadar yıllık mesafeye atılır."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٨١٣٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْرَائِيلَ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ يَرْفَعُهُ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ لاَ يُرِيدُ بِهَا بَأْساً إِلاَّ لِيُضْحِكَ بِهَا الْقَوْمَ وَإِنَّهُ لَيَقَعُ مِنْهَا أَبْعَدَ مِنَ السَّمَاءِ.

رواه أحمد ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18138- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi, insanları güldürmekten başka bir kasdı olmadığı bir söz söyler; o söz sebebiyle yerle gök arasından daha uzak bir mesafe kadar (Allah'ın rahmetinden) uzaklaşır."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri bazılarında olan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur.[2]

١٨١٣٩ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سُحَيْمٍ عَنْ أُمِّهِ ابْنَةِ أَبِي الْحَكَمِ الْغِفَارِيِّ قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَدْنُو مِنَ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلاَّ قِيدُ ذِرَاعٍ فَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ فَيَتَبَاعَدُ مِنْهَا أَبْعَدَ مِنْ صَنْعَاءَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن إسحاق وقد وثق

18139- Ebû'l-Hakem el-Ğifârî'nin kızı, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişi, aralarında bir arşın mesafe kalacak kadar Cennete yaklaşır; öyle bir söz söyler ki, Cennetten burası ile San'â arası kadar uzaklaşır."*

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Muhammed b. İshâk dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[3]

---

[1] Bezzâr (3576) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Abdullah b. Mes'ûd'dan sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

[2] Mükerrer hadis: 13149.

[3] Ahmed (4/64, 5/377) rivayet etti.

١٨١٤٠ - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بن عُمَرَ الضَّبِّيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن رَجَاءٍ، أنا إِسْرَائِيلُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن عَبْدِ اللَّهِ، أَوِ ابْنِ يَزِيدَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ يُضْحِكُ بِهَا جُلَسَاءَهُ مَا يَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِهِ مِنْهَا بِشَيْءٍ، نَزَلَ بِهَا أَبْعَدَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الأَرْضِ.

رواه الطبراني وفيه عبد الوهاب بن رجاء و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

18140- İbn Mes'ûd der ki: "Kişi kendisiyle birlikte oturanları güldürmek için öyle bir söz söyler ki; ailesine döndüğü zaman derecesi gökle yer arasındaki mesafeden daha fazla düşmüş olur."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulvehhâb b. Recâ'yı tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الصَّمْتِ وَحِفْظِ اللِّسَانِ

Susmak ve Diline Sahip Olmak

١٨١٤١ - عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ ، قَالَ : قُلْتُ لِجَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ : " أَكُنْتَ تُجَالِسُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، وَكَانَ كَثِيرَ الصَّمْتِ "

رواه أحمد والطبراني في حديث طويل ورجال أحمد رجال الصحيح غير شريك وهو ثقة

18141- Simâk bildiriyor: Câbir b. Semure'ye: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) birlikte oturur muydun?" diye sorduğumda şöyle cevap verdi: "Evet. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) suskunluğu uzun süren biriydi."

★Ahmed ve uzun bir metin içinde Taberânî rivayet etti. Ahmed'in güvenilir bir ravi olan Şerîk dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٨١٤٢ - حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ حَفْصٍ ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْلَمَ فَلْيَلْزَمِ الصَّمْتَ.

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط وفيه عثمان بن عبد الرحمن الوقاصي وهو متروك

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (9160) rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Recâ Ğaddânî'dir ve dürüsttür, ama çok yanılan biridir. İbnu'l-Mübârek *Zühd*'de başka bir isnâdla (993) yakın metinle rivayette bulundu

[2] Ahmed (5/86,88) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1053, 1933, 1999, 2017) rivayet etti.

18142- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Selamette olmak isteyen sussun."*

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Osmân b. Abdirrahmân el-Vakkâsî metrûktur.[1]

١٨١٤٣ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبُو عَمْرٍو مَوْلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ خَزَنَ لِسَانَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ ، وَمَنْ كَفَّ غَضَبَهُ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ ، وَمَنِ اعْتَذَرَ إِلَى اللَّهِ قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ عُذْرَهُ .

رواه أبو يعلى وفيه الربيع بن سليمان الأزدي وهو ضعيف

18143- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim diline sahip olursa Allah onun ayıbını örter. Kim kızgınlığına hâkim olursa, Allah onu azabından korur. Kim de Allah'a mazeretini arz ederse, Allah özrünü kabul eder."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Rabî b. Süleymân el-Ezdî zayıftır.[2]

١٨١٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ عُثْمَانَ يَعْنِى ابْنَ حَكِيمٍ أَخْبَرَنِى تَمِيمُ بْنُ يَزِيدَ مَوْلَى بَنِى زَمْعَةَ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ ثُمَّ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ ثِنْتَانِ مَنْ وَقَاهُ اللَّهُ شَرَّهُمَا دَخَلَ الْجَنَّةَ قَالَ فَقَامَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لاَ تُخْبِرْنَا مَا هُمَا. ثُمَّ قَالَ اثْنَانِ مَنْ وَقَاهُ اللَّهُ شَرَّهُمَا دَخَلَ الْجَنَّةَ حَتَّى إِذَا كَانَتِ الثَّالِثَةُ أَجْلَسَهُ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا تَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ يُبَشِّرُنَا فَتَمْنَعُهُ. فَقَالَ إِنِّى أَخَافُ أَنْ يَتَّكِلَ النَّاسُ فَقَالَ ثِنْتَانِ مَنْ وَقَاهُ اللَّهُ شَرَّهُمَا دَخَلَ الْجَنَّةَ مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح خلا تميم وهو ثقة

18144- Benî Zem'a'nın azatlısı Temîm b. Yezîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından birisinin şöyle dediğini nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün bize bir konuşma yaptı ve dedi ki: *"Ey*

[1] Ebû Ya'lâ (3607) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1955) rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Hafs el-Medenî'yi İbn Hibbân güvenilir addetmiş ve kendisinden bir grup rivayette bulunmuştur. Vakkâsî hadis uydurmakla suçlanmıştır.

[2] Ebû Ya'lâ (4338) rivayet etti. Ravilerden Enes b. Mâlik'in azatlısı Ebû Amr meçhûldür.

insanlar! Allah, kimi şu iki şeyin şerrinden korursa, onu Cennete sokar." Ensar'dan bir kişi kalkarak: "Ya Resûlallah! Bize bu iki şeyi söyleme!" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah, kimi şu iki şeyin şerrinden korursa, onu Cennete sokar."* (Adam yine kalkıp aynı istekte bulundu.)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözü üçüncü deyişinde, sahabe adamın konuşmasını engelleyip: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bizi müjdelemek istediğini görüyorsun ve onu engelliyorsun" dediler. Adam: "İnsanların buna güvenip bel bağlamalarından korkuyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah kimi iki çenesi (dili) ve iki bacağı arasındaki (cinsel organı)nın şerrinden korursa, o kişi Cennete girer."*

★Ahmed rivayet etti. Temîm dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٨١٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَفِظَ مَا بَيْنَ فُقْمَيْهِ وَفَرْجَهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني بنحوه ورجال الطبراني وأبي يعلى ثقات وفي رجال أحمد راو و لم يسم وبقية رجاله ثقات والظاهر أن الرواي الذي سقط عنه أحمد هو سليمان بن يسار

18145- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim iki çenesinin ve iki bacağının arasındakini (haramdan) korursa Cennete girer."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. Taberânî buna benzer bir rivayette bulundu. Taberânî ve Ebû Ya'lâ'nın ravileri güvenilirdir. Ahmed'in senedinde adı verilmeyen bir ravi vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. Görünen o ki; Ahmed'de adı verilmeyen ravi Süleymân b. Yesâr'dır.[1]

١٨١٤٦ - وعنه قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "ألا أحدثك ثنتين من فعلهما دخل الجنة ؟ " . قلنا : بلى . يا رسول الله ، قال : " يحفظ الرجل ما بين فقميه ، وما بين رجليه " . قال : فرجعت أنا وصاحبي فقلنا : والله إن هذا لشديد ، كيف يستطيع المرء أن يحفظ ما بين فقميه فلا يتكلم إلا بخير ؟ قال : فأتينا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقلنا : يا رسول الله ، إنك ذكرت خصلتين شديدتين ، ومن يستطيع أن يملك لسانه يا رسول الله ؟

1 Ahmed (4/398) ve Ebû Ya'lâ (7275) rivayet etti. Ebû Ya'lâ'nın senedinde İbn Abbâs'ın azatlısı Ukayl vardır ve onu sadece İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.

قال " : فست من فعلهن دخل الجنة " . قلنا : وما هن ؟ قال : " من لا يشرك بالله شيئا ، ولا يزني ، ولا يأتي ببهتان يفتريه . " فأتم الآية كلها فكانت هذه أشد من الأولى

رواه الطبراني ورجاله وثقوا

18146- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sana, onları yapan kişinin Cennete gireceği iki şey söyleyeyim mi?"* Biz: "Olur yâ Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kişi, iki çenesi ve iki bacağı arasındakini (haramdan) korursa Cennete girer."*

Ben ve dostum geri döndüğümüzde: "Vallahi bu çok zor bir şeydir. Kişi nasıl iki çenesi arasındakini koruyup sadece hayır konuşur?" dedik.

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dönüp: "Ya Resûlallah! (Biraz önce) çok zor olan iki şey zikrettin. Kim diline sahip çıkabilir?" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şu altı şeyi kim yaparsa Cennete girer"* dedi. Biz: "Bunlar nedir?" diye sorunca şöyle buyurdu: *"Allah'a ortak koşmayan, zina etmeyen, başkasına iftira atmayan"* diyerek âyeti tamamladı. Bu söylediklerini yerine getirmek önceki söylediğinden daha zordu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٨١٤٧ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بن مُقْبِلٍ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن رَاشِدٍ الأَدَمِيُّ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مَابَهْرَامَ الأَيْذَجِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن زِيَادٍ الْعَطَّارُ، قَالا: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن زَكَرِيَّا، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن عُثْمَانَ بن عَطَاءٍ الْخُرَاسَانِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو مَالِكٍ الأَشْجَعِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: كُنَّا نَجْلِسُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَنَحْنُ غِلْمَانٌ، فَلَمْ أَرَ رَجُلا كَانَ أَطْوَلَ صَمْتًا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكَانَ إِذَا تَكَلَّمَ أَصْحَابُهُ، فَأَكْثَرُوا الْكَلامَ، تَبَسَّمَ.

رواه الطبراني وفيه إبراهيم بن زكريا العجلي وهو ضعيف

18147- Ebû Mâlik el-Eşca'î, babasından nakleder: Biz çocukken Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında oturuyorduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kadar suskun duran hiç kimseyi görmedim. Sahabe konuşup sözü uzattıklarında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tebessüm ederdi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Zekeriyya el-İclî zayıftır.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8198) rivayet etti.

١٨١٤٨ - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا السَّاجِيُّ ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن دَاوُدَ الْمَهْرِيُّ ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ ، أَخْبَرَنِي ابْنُ سَمْعَانَ ، أَنَّ ابْنَ شِهَابٍ أَخْبَرَهُ ، أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بن سَعِيدٍ الْمُقْعَدَ أَخْبَرَهُ ، أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بن الْحَارِثِ بن هِشَامٍ أَخْبَرَهُ ، أَنَّ أَبَاهُ الْحَارِثَ بن هِشَامٍ أَخْبَرَهُ ، أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَخْبِرْنِي بِأَمْرٍ أَعْتَصِمُ بِهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " امْلِكْ هَذَا " ، وَأَشَارَ إِلَى لِسَانِهِ.

رواه الطبراني بإسنادين أحدهما جيد

18148- Hâris b. Hişâm anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Bana kendisine tutunacağım bir iş söyle" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) diline işaret ederek: *"Buna sahip ol"* dedi.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birisi ceyyiddir.[1]

١٨١٤٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ نَصْرٍ ، بِأَصْبَهَانَ ، أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَتْهُمْ ، أبنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، أبنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ الطَّبَرَانِيُّ ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ الْحَسَنِ الْخَفَّافُ الْمِصْرِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ ، ثنا ابْنُ وَهْبٍ ، ثنا أَبُو هَانِي ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ ذَاتَ يَوْمٍ ، فَسَارَ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَأَصْحَابُهُ مَعَهُ ، لَمْ يَتَقَدَّمْ أَحَدٌ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَقَالَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ يَوْمَنَا قَبْلَ يَوْمِكَ ، أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ شَيْءٌ ، وَلا يُرِينَا اللَّهُ ذَلِكَ ، أَيُّ الأَعْمَالِ نَعْمَلُهَا بَعْدَكَ ؟ ، فَصَمَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ " ، بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " نِعْمَ الشَّيْءُ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَعَادَ بِالنَّاسِ أَمْلَكُ مِنْ ذَلِكَ " ، قَالَ : فَالصِّيَامُ وَالصَّدَقَةُ ، قَالَ : " نِعْمَ الشَّيْءُ الصِّيَامُ وَالصَّدَقَةُ ، وَعَادَ بِالنَّاسِ أَمْلَكُ مِنْ ذَلِكَ " ، فَذَكَرَ مُعَاذٌ كُلَّ خَيْرٍ يَعْمَلُهُ ، كُلُّ ذَلِكَ يَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " عَادَ بِالنَّاسِ أَمْلَكُ مِنْ ذَلِكَ " ، قَالَ : بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا عَادَ بِالنَّاسِ أَمْلَكُ مِنْ ذَلِكَ ؟ ، فَأَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلَى فِيهِ ، قَالَ : " الصَّمْتَ إِلا مِنْ خَيْرٍ " ، قَالَ : وَهَلْ نُؤَاخَذُ بِمَا تَكَلَّمَتْ أَلْسِنَتُنَا ؟ ، قَالَ : فَضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَخِذِ مُعَاذٍ ، ثُمَّ قَالَ : " يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ ، ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ " ، أَوْ مَا

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr* (3349) ve *M. el-Evsat*'ta (1936) rivayet etti. Gelecek olan 18167. hadise bakınız.

شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ : " وَهَلْ يُكَبُّ النَّاسُ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ فِي جَهَنَّمَ إِلا مَا نَطَقَتْ أَلْسِنَتُهُمْ ، فَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا ، أَوْ لِيَسْكُتْ عَنْ شَرٍّ ، قُولُوا خَيْرًا تَغْنَمُوا ، وَاسْكُتُوا عَنْ شَرٍّ تَسْلَمُوا "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عمرو بن مالك الجنبي وهو ثقة

18149- Ubâde b. es-Sâmit bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün bineğine binerek ashâbıyla birlikte yola çıktı. Sahabeden hiç kimse Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne geçmiyordu. Muâz b. Cebel: "Ya Resûlallah! Allah'tan, vefatımızın senin vefatından önce kılmasını dileriz. Aksi bir durum olur da Allah bu dileğimizi bize göstermezse senden sonra hangi amellerde bulunalım?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir müddet suskun kaldıktan sonra: *"Allah yolunda cihat edin"* dedi. "Anam babam sana feda olsun ya Resûlallah" dediğimde ise Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Amellerin en güzeli Allah yolunda cihattır; ama hâlâ insanlarda ondan önemli bir şey bulunmaktadır"* buyurdu. (Muâz: "Oruç ve zekât mı?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Oruç ve zekât, amellerin en güzellerindendir; ama hâlâ insanlarda ondan önemli bir şey bulunmaktadır"* buyurdu. Muâz, bildiği bütün hayırları saydı, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) her defasında: *"Hâlâ insanlarda ondan önemli bir şey bulunmaktadır"* dedi. Muâz: "İnsanlarda bulunan ve bundan daha önemli olan şey nedir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ağzını işaret ederek: *"Hayır söylemek dışında susmaktır"* buyurdu.

Muâz: "Dilimizin söylediği şeylerden sorumlu tutulacak mıyız?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Muâz'ın baldırına vurduktan sonra: *"Annen seni kaybetsin"* dedi. Başka şeyler de söyleyerek şöyle devam etti: *"İnsanları burunları üzerine cehenneme atan dillerinin söylediğinden başka nedir ki!? Kim Allah'a ve âhiret gününe iman ediyorsa ya hayır söylesin, ya da kötü sözü terk etsin. Hayır söylerseniz kazançlı çıkarsınız. Kötü sözden sakınırsanız selamette olursunuz."*

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Amr b. Mâlik el-Cenbî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨١٥٠ - حَدَّثَنَا أَبُو زَيْدٍ الْحَوْطِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ، حَدَّثَنَا عُفَيْرُ بن مَعْدَانَ، عَنْ سُلَيْمِ بن عَامِرٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ وَالآخِرِ، وَيَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلْيَسَعْهُ بَيْتُهُ، وَلْيَبْكِ عَلَى خَطِيئَتِهِ. وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ، وَيَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ، فَلْيَقُلْ خَيْرًا لِيَغْنَمْ، أَوْ لِيَسْكُتْ عَنْ شَرٍّ فَيَسْلَمْ.

رواه الطبراني وفيه عفير بن معدان وهو ضعيف

18150- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'a ve âhiret gününe iman edip benim de Allah'ın Resûlü olduğuma şehadet eden; evine bağlı kalsın ve günahına ağlasın. Allah'a ve âhiret gününe iman edip benim de Allah'ın Resûlü olduğuma şahadet eden; kazançlı çıkması için hayırlı söz söylesin veya kötü söz söylemeyi bırakıp selamette olsun."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ufeyr b. Ma'dân zayıftır.

١٨١٥١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن جَعْفَرٍ الْفَيْدِيُّ، حَدَّثَنَا جَابِرُ بن نُوحٍ، عَنِ الْمَسْعُودِيِّ، عَنِ الْقَاسِمِ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:لِيَسَعْكَ بَيْتُكَ، وَابْكِ مِنْ ذِكْرِ خَطِيئَتِكَ، وَامْلُكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه المسعودي وقد اختلط

18151- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Evine bağlı ol, günahlarını hatırlayıp ağla ve diline sahip ol."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve yakın metinle *M. el-Evsat*'ta buna benzer bir rivayette bulundu. Ravilerden Mes'ûdî'nin âhir ömründe ezberi bozulmuştur.[1]

١٨١٥٢ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ سُلَيْمَانَ الشَّيْزَرِيُّ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ ، عَنْ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : طُوبَى لِمَنْ مَلَكَ لِسَانَهُ ، وَوَسِعَهُ بَيْتُهُ ، وَبَكَى عَلَى خَطِيئَتِهِ.

رواه الطبراني في الأوسط والصغير وحسن إسناده

18152- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Diline sahip, evine bağlı olan ve günahına ağlayan kişiye ne mutlu."*

★Taberânî *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. İsnâdı hasendir.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10353), İbnu'l-Mübârek *Zühd*'ünde mevkûf olarak (130), yakın metinle Ahmed (150) ve Ebû Nuaym *Hilye*'sinde (1/135) rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî ve Kâsım Ebû Abdirrahmân vardır. Ebû Abdirrahmân'ın rivayetlerinde münker raviler vardır.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (212) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Sevbân'dan sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Îsâ b. Süleymân, bunu rivayette tek kalmıştır ve kendisi güvenilirdir."

١٨١٥٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ الصَّائِغُ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن مَنْصُورٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن أَبِي خَالِدٍ، قَالَ: أَوْصَى ابْنُ مَسْعُودٍ أَبَا عُبَيْدَةَ ابْنَهُ بِثَلاثِ كَلِمَاتٍ"أَيْ بنِيَّ، أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَلْيَسَعْكَ بَيْتُكَ وَابْكِ عَلَى خَطِيئَتِكَ وَأَمْسِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ".

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح إلا أن عبد الملك بن عمر قال : حدثني آل عبد الله أن عبد الله أوصى ابنه

18153- İsmâîl b. Ebî Hâlid der ki: İbn Mes'ûd, oğlu Ebû Ubeyde'ye şu üç şeyi tavsiyede bulundu: "Evladım! Allah'tan korkmanı tavsiye ederim. Evine bağlı ol ve günahına ağla. Diline sahip ol!"

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak, Abdulmelik b. Ömer dedi ki: "Abdullah'ın ev halkı(ndan biri) Abdullah'ın, oğluna böyle tavsiyede bulunduğunu söyledi."[1]

١٨١٥٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، ثنا عَوْنُ بْنُ سَلامٍ ، ثنا أَبُو بَكْرٍ النَّهْشَلِيُّ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّهُ ارْتَقَى الصَّفَا فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ ، فَقَالَ : يَا لِسَانُ ، قُلْ خَيْرًا تَغْنَمْ ، وَاسْكُتْ عَنْ شَرٍّ تَسْلَمْ ، مِنْ قَبْلِ أَنْ تَنْدَمَ ، ثُمَّ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " أَكْثَرُ خَطَايَا ابنِ آدَمَ فِي لِسَانِهِ .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18154- Ebû Vâil, Abdullah (b. Mes'ûd)'un Safâ tepesine çıkıp dilini tutarak şöyle dediğini nakleder: "Ey dil! Pişman olmadan önce, hayırlı söz söyle kazanırsın. Kötü söz söyleme, selamette olursun." Sonra ekledi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Âdemoğlunun hatalarının çoğu, dilindendir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٨١٥٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مَسْعُودٍ الْمَقْدِسِيُّ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن أَبِي سَلَمَةَ ، حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بن عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن عَلِيٍّ الْقُرَشِيِّ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بن حَبِيبٍ الْمُحَارِبِيِّ ، حَدَّثَنِي أَسْوَدُ بن أَصْرَمَ الْمُحَارِبِيُّ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَوْصِنِي ، قَالَ : تَمْلِكُ يَدَكَ ؟ ، قُلْتُ : فَمَاذَا أَمْلِكُ إِذَا لَمْ أَمْلِكْ يَدِي ؟ ، قَالَ : تَمْلِكُ لِسَانَكَ ؟ ، قَالَ : فَمَاذَا أَمْلِكُ إِذَا لَمْ أَمْلِكْ لِسَانِي ؟ ، قَالَ : لا تَبْسُطْ يَدَكَ إِلا إِلَى خَيْرٍ ، وَلا تَقُلْ بِلِسَانِكَ إِلا مَعْرُوفًا .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8536, 8753) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10446) rivayet etti.

رواه الطبراني وإسناده حسن

18155- Esved b. Esram el-Muhâribî der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bana tavsiyede bulun" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eline sahip olabilir misin?"* diye sordu. Ben: "Eğer elime sahip olamazsam neye sahip olabilirim ki?" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Diline sahip olabilir misin?"* diye sorunca da "Dilime sahip olamazsam neye sahip olabilirim ki?" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Elini hayırdan başka şeye uzatma, dilinle de iyilikten başka bir şey söyleme"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٨١٥٦ - عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَكُلُّ مَا نَتَكَلَّمُ بِهِ يُكْتَبُ عَلَيْنَا ؟ قَالَ : " ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ ، وَهَلْ يَكُبُّ النَّاسَ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ فِي النَّارِ إِلا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ ؟ إِنَّكَ لَمْ تَزَلْ سَالِمًا مَا سَكَتَّ ، فَإِذَا تَكَلَّمْتَ كُتِبَ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ قَالَ : " ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ ، وَهَلْ يَكُبُّ النَّاسَ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ فِي النَّارِ إِلا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ ؟ إِنَّكَ لَمْ تَزَلْ سَالِمًا مَا سَكَتَّ ، فَإِذَا تَكَلَّمْتَ كُتِبَ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ.

قلت : رواه الترمذي باختصار من قوله : " إنك لن تزال " . إلى آخره

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما ثقات

18156- Muâz b. Cebel bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dedim ki: "Ya Resûlallah! Söylediğimiz her şey bizim için yazılmakta mı?" Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Annen seni kaybetsin! İnsanlar, cehenneme burunları üzerine, dillerinin kazandıklarından başka bir sebeple mi atılırlar? Sustuğun müddetçe selamettesin. Konuştuğun zaman ya lehine, ya da aleyhine yazılır"* buyurdu.

Tirmizî *"Sustuğun müddetçe selamettesin"* kısmından sonrasını nakletti.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri güvenilirdir.[2]

١٨١٥٧ - حدثنا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، وَزَكَرِيَّا بن يَحْيَى السَّاجِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا وَهْبُ بن جَرِيرِ بن حَازِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ خَيْثَمَةَ، عَنْ عَدِيِّ بن حَاتِمٍ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيْمَنُ امْرِئٍ وَأَشْأَمُهُ مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (818) rivayet etti. Ravilerden Sadaka b. Abdillah es-Semîn zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/73) rivayet etti.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18157- Adiy b. Hâtim, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"İnsanın en uğurlu ve en uğursuz yeri, iki çenesi arası (ağzı)dır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨١٥٨ – حَدَّثَنَا عَمْرٌو ، قَالَ : أَخْبَرَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ عَامِرِ بْنِ أَبِي الْيَسَرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي الْيَسَرِ ، أَنَّ رَجُلا قَالَ : " يَا رَسُولَ اللَّهِ : دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ ، قَالَ : أَمْسِكْ هَذَا وَأَشَارَ إِلَى لِسَانِهِ ، فَأَعَادَهَا عَلَيْهِ فَقَالَ : ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ ، هَلْ يُكَبُّ النَّاسَ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ فِي النَّارِ إِلا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ.

رواه البزار وقال : إسناده حسن ومتنه غريب

18158- Ebu'l-Yeser bildiriyor: Bir kişi: "Ya Resûlallah! Beni Cennete sokacak bir ameli bana bildir" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) diline işaret ederek: *"Buna sahip ol"* dedi.

Adam aynı şeyi tekrar edince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Annen seni kaybetsin! İnsanlar, cehenneme burunları üzerine dillerinin kazandıklarından başka bir sebeple mi atılırlar?"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti ve: "Senedi hasen, metni ise garibdir" dedi.[2]

١٨١٥٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رُسْتَهْ ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ مَالِكٍ الرَّاسِبِيُّ ، نَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، نَا يَزِيدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْيَسَرِ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ مُعَاذٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مُرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ ، قَالَ : " آمِنْ بِاللَّهِ ، وَقُلْ خَيْرًا يُكْتَبْ لَكَ ، وَلا تَقُلْ شَرًّا فَيُكْتَبْ عَلَيْكَ " ، قَالَ : وَإِنَّا لَنُؤَاخَذُ بِمَا نَتَكَلَّمُ بِهِ ؟ ...

18159- Taberânî, *M. el-Evsat*'ında şu ifadelerle rivayet etti: Muâz dedi ki: "Ya Resûlallah! Beni Cennete sokacak bir ameli, bana emret." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'a iman et, hayırlı söz söyle; bu senin lehine yazılır. Kötü söz söyleme, yoksa bu aleyhine yazılır"* buyurdu. Muâz:

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/85) rivayet etti. Bu hadisi, Ziyâde, Vehb b. Cerîr b. Hâzım' kanalıyla babasından *merfû* olarak rivayet etti. Ziyâde güvenilirdir. Babasından olan rivayetinde hata etmiştir. İbnu'l-Mübârek *Zühd*'ünde (373), Cerîr b. Hâzim'dan rivayet etti ve *mevkûf* olduğunu söyledi. İbnu'l-Mübârek, Vehb'ten daha güvenilirdir.

[2] Bezzâr (3572) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi sadece bu isnâdla biliyoruz ve bunu sadece Amr, Fudayl b. Süleymân'dan nakletmiştir. Onun da rivayeti başka rivayetlerle desteklenmemiştir."

"Söylediklerimizden dolayı muâhaze edilecek miyiz?" diye sorunca... – Hadis yukarıdaki gibi devam ediyor –

١٨١٦٠ – حَدَّثَنِي أَبُو كُرَيْبٍ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ شُرَحْبِيلَ ، عَنْ لَيْثِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلالٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَخْطُبُ النَّاسَ ، يَقُولُ : " لَمَكَانُكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ " . يَعْنِي : مَنْ حَفِظَ مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَحَفِظَ مَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

18160- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) insanlara hitab ederken şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yeriniz Cennettir."* Yani, iki çenesi ve iki bacağı arasındakini koruyan kişinin yeri Cennettir."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨١٦١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَبْدِ اللَّهِ بن زُرَارَةَ الرَّقِّيُّ ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بن عَمْرٍو ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مُحَمَّدِ بن عَقِيلٍ ، عَنْ عَلِيِّ بن الْحُسَيْنِ ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَنْ حَفِظَ مَا بَيْنَ فَقْمَيْهِ وَفَخِذَيْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

رواه الطبراني وإسناده جيد وقد تقدم حديث أبي موسى في هذا الباب

18161- Ebû Râfi', Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İki çenesi ve iki bacağı arasındakini koruyan kişi, Cennete girer."*

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.[2]

١٨١٦٢ – حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ زَكَرِيَّا ، قَالَ : نَا الْوَلِيدُ بْنُ شُجَاعٍ السَّكُونِيُّ ، قَالَ : نَا الْمُغِيرَةُ بْنُ سِقْلابٍ ، عَنْ مَعْقِلِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ ضَمِنَ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَرِجْلَيْهِ ضَمِنْتُ لَهُ الْجَنَّةَ " .

رواه الطبراني في الصغير والأوسط

18162- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *" Kim bana iki çenesi ve iki bacağı arasındakine teminat verirse ben de ona Cennet için teminat veririm."*

---

[1] Ebû Ya'lâ (4685) rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. Saîd b. Ebî Hilâl, İbn Abbâs'a yetişmemiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (919) rivayet etti.

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti.[1]

١٨١٦٣ – حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحِ بْنِ مُسْلِمٍ، ثنا مَنْدَلٌ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ ".

رواه البزار في حديث طويل وإسناده حسن قلت : وقد تقدمت لهذا الحديث طرق في كتاب البر والصلة في حق الضيف

18163- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'a ve âhiret gününe iman eden, ya hayır söylesin ya da sussun."*

★Bezzâr uzun bir hadiste rivayet etti. İsnâdı hasendir.

Erdemli Davranışlar kitabının ziyafet hakkı bölümünde farklı kanalları geçmişti.[2]

١٨١٦٤ – عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلاَ يُؤْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ.

رواه البزار عن شيخه إبراهيم بن يحيى النيسابوري و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا

18164- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'a ve âhiret gününe iman eden, komşusuna eziyet etmesin. Allah'a ve âhiret gününe iman eden, ya hayır söylesin ya da sussun. Allah'a ve âhiret gününe iman eden, misafirine ikramda bulunsun."*

★Bezzâr, hocası İbrâhîm b. Yahyâ en-Nîsabûrî'den rivayet etti. Onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.[3]

١٨١٦٥ – حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَحْرٍ ، نَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ ، نَا بَشَّارُ بْنُ الْحَكَمِ أَبُو بَدْرٍ الضَّبِّيُّ ، نَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : لَقِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا ذَرٍّ فَقَالَ : " يَا أَبَا ذَرٍّ ، أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى خَصْلَتَيْنِ هُمَا خَفِيفَتَانِ عَلَى الظَّهْرِ ، وَأَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ مِنْ غَيْرِهِمَا ؟ قَالَ : بَلَى يَا رَسُولَ

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (756) ve Ebû Ya'lâ (1855) rivayet etti. İkisinde de Muğîre b. Seklâb vardır ve zayıftır. Taberânî, Muğîre b. Seklâb'ın bu hadisi rivayette tek kaldığını söyler.

[2] Bezzâr (3574) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10843) rivayet etti.

[3] Bezzâr (3575) rivayet etti ve: "Muhammed b. Abdirrahmân hadiste gevşektir" dedi.

اللهِ ، قَالَ : عَلَيْكَ بِحُسْنِ الْخُلُقِ ، وَطُولِ الصَّمْتِ ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا عَمِلَ الْخَلائِقُ بِمِثْلِهِمَا.

رواه البزار وفيه بشار بن الحكم وهو ضعيف .

18165- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ebû Zer ile karşılaştı ve şöyle dedi: "Ey Ebû Zer! Sana, yükte hafif, Mizan'da başka şeylerden daha ağır olan iki şey söyleyeyim mi?" Ebû Zer: "Evet ya Resûlallah!" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Güzel ahlâklı ol ve gereksiz yere konuşma. Canım elinde olana yemin ederim ki yaratılmış olanlar, bu hasletlere benzer hasletlerle amel etmemişlerdir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Beşşâr b. el-Hakem zayıftır.[1]

١٨١٦٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَمْرُو بن عَبْدِ اللَّهِ النَّخَعِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو الشَّيْبَانِيُّ، حَدَّثَنِي صَاحِبُ هَذِهِ الدَّارِ، يَعْنِي عَبْدَ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ الأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ:الصَّلاةُ عَلَى مِيقَاتِهَا، قُلْتُ: ثُمَّ مَاذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ:بِرُّ الْوَالِدَيْنِ، قُلْتُ: ثُمَّ مَاذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ:أَنْ يَسْلَمَ النَّاسُ مِنْ لِسَانِكَ، ثُمَّ سَكَتَ، وَلَوِ اسْتَزَدْتُهُ لَزَادَنِي».

قلت : في الصحيح منه : " الصلاة لميقاتها "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عمرو بن عبد الله النخعي وهو ثقة

18166- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Hangi amel daha faziletlidir?" diye sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Vaktinde kılınan namazdır"* buyurdu. Ben: "Daha sonra hangisi?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Anne babaya iyilik etmektir"* buyurdu. Ben: "Sonra hangisi ya Resûlallah?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanların, dilinden selamette olmasıdır"* buyurdu. Sonra sustu. Eğer daha sorsaydım Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devam ederdi.

★*Sahîh*'te namazla ilgili bölümü vardır.

Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Amr b. Abdillah en-Nehaî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

---

[1] Bezzâr (3573) rivayet etti ve şöyle dedi: "Beşşâr'ın, Sâbit'ten bundan başka rivayette bulunduğunu bilmiyoruz."

١٨١٦٧- وَعَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعْدٍ الْمُقْعَدِ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، حَدِّثْنِي بِأَمْرٍ أَعْتَصِمُ بِهِ ، فَقَالَ : امْلِكْ عَلَيْكَ هَذَا ، وَأَشَارَ إِلَى لِسَانِهِ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه وجادة ورجاله ثقات

18167- Hâris b. Hişâm bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Bana kendisine tutunacağım bir iş söyle" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) diline işaret ederek: *"Buna sahip ol"* dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Rivayette vicâde vardır. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٨١٦٨ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ أَبِي رَوْحٍ ، قَالَ : نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ ، قَالَ : نَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ الطَّائِيُّ ، قَالَ : نَا عِصْمَةُ بْنُ زَامِلٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ مِنْ أُمَّتِهِ : " اكْفُلُوا لِي بِستٍّ خِصَالٍ وَأَكْفُلُ لَكُمُ الْجَنَّةَ " . قُلْتُ : مَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " الصَّلاةُ ، وَالزَّكَاةُ ، وَالأَمَانَةُ ، وَالْفَرْجُ ، وَالْبَطْنُ ، وَاللِّسَانُ .

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه يحيى بن حماد الطائي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

18168- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ümmetinden etrafındakilere: *"Şu altı şey hususunda bana teminat veriniz; ben de size Cennet için teminat vereyim"* dediğini nakleder. Sahabe: "Onlar nedir ya Resûlallah?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Namaz, zekât, emanet, cinsel organ, mide ve dil"* buyurdu.

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Hammâd et-Tâî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

١٨١٦٩ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ يَزِيدَ ، عَنِ ابْنِ سِنَانٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " تَقَبَّلُوا لِي سِتًّا أَتَقَبَّلْ لَكُمْ بِالْجَنَّةِ ، قَالُوا : مَا هِيَ ؟ ، قَالَ : إِذَا حَدَّثَ أَحَدُكُمْ فَلا يَكْذِبْ ، وَإِذَا وَعَدَ فَلا يُخْلِفْ ، وَإِذَا اؤْتُمِنَ فَلا يَخُنْ ، وَغُضُّوا أَبْصَارَكُمْ ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ .

---

[1] Mükerrer hadis: 18147.

[2] Mükerrer hadis: 1618. Orada bu hadisi sadece *M. el-Evsat*'a nisbet etmiş ve senedinin hasen olduğunu söylemişti. Hadisi *M. es-Sağîr*'de bulamadım.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح إلا أن يزيد بن سنان لم يسمع من أنس والله أعلم

18169- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bana şu altı şey için kefil olunuz; ben de sizin Cennete girmenize kefil olayım."* Sahabe: "Onlar nedir?" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Biriniz konuştuğu zaman yalan söylemesin, söz verdiğinde sözünden dönmesin, emanet edildiği zaman emanete ihanet etmesin, gözünüzü ve elinizi (haramdan) sakınınız ve cinsel organınıza sahip çıkınız."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece Yezîd b. Sinân Enes'ten dinlememiştir. Allah en doğrusunu bilir.[1]

١٨١٧٠ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ الْكَشِّيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَرْعَرَةَ، حَدَّثَنَا فَضَالُ بن الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اكْفُلُوا لِي بِسِتٍّ أَكْفُلْ لَكُمِ الْجَنَّةَ: إِذَا حَدَّثَ أَحَدُكُمْ فَلا يَكْذِبْ، وَإِذَا وَعَدَ فَلا يُخْلِفْ، وَإِذَا اؤْتُمِنَ فَلا يَخُنْ، وَغُضُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ".

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه فضال بن الزبير ويقال ابن جبير وهو ضعيف

18170- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bana şu altı şey için kefil olunuz; ben de sizin Cennete girmenize kefil olayım. Biriniz konuştuğu zaman yalan söylemesin, söz verdiğinde sözünden dönmesin, emanet edildiği zaman emanete ihanet etmesin, gözünüzü (haramdan) sakınınız, cinsel organınıza sahip çıkınız ve elinizi haramdan koruyunuz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Faddâl b. ez-Zübeyr ya da İbn Cübeyr olduğu da söylenir, zayıftır.[2]

١٨١٧١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ يَحْيَى بْنِ زِيَادِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أُسَيْدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَحْشِ بْنِ رِئَابٍ الأَسَدِيُّ الْبَصْرِيُّ الْمُؤَدِّبُ ، نَسِيبُ زَيْنَبَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ النَّرْسِيُّ ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقُمِّيُّ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، " أَوْصِنِي ، قَالَ :

---

[1] Ebû Ya'lâ (4257) rivayet etti. Ravilerden Saîd veya Sa'd b. Sinân vardır. Yezîd b. Sinân yoktur. Onun da hadisleri hasendir. Müslim veya Buhârî, *Sahîh*'lerinde ondan hadis rivayet etmemiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8018) ve *M. el-Evsat*'ta (2560) rivayet etti ve şöyle dedi: "Faddâl bunu rivayette tek kalmıştır." İbn Adiy "Faddâl'ın hadisleri hıfzedilmemiştir" demiştir.

عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا جِمَاعُ كُلِّ خَيْرٍ ، وَعَلَيْكَ بِالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِنَّهَا رَهْبَانِيَّةُ الْمُسْلِمِينَ ، وَعَلَيْكَ بِذِكْرِ اللَّهِ وَتِلاوَةِ كِتَابِهِ ، فَإِنَّهُ نُورٌ لَكَ فِي الأَرْضِ وَذِكْرٌ لَكَ فِي السَّمَاءِ ، وَاخْزُنْ لِسَانَكَ إِلا مِنْ خَيْرٍ ، فَإِنَّكَ بِذَلِكَ تَغْلِبُ الشَّيْطَانَ.

رواه الطبراني في الصغير وفيه ليث بن أبي سليم وهو مدلس وقد وثق هو وبقية رجاله

18171- Ebû Saîd bildiriyor: Bir kişi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Bana tavsiyede bulun" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'tan kork. Çünkü bu, bütün hayırları bir arada toplar. Allah yolunda cihad etmeye bak. Bu, Müslümanların dünya zevklerinden uzaklaşmasıdır. Allah'ı zikret ve Kitab'ını okumaya bak. Çünkü bu, yeryüzünde senin için nur ve gökyüzünde senin (hayırla) anılmandır. Hayır dışında konuşmamaya bak, böylece şeytanı yenersin"* buyurdu.

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym müdellistir. Onu ve diğer ravilerini güvenilir bulanlar da vardır.[1]

١٨١٧٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أبي غَسَّانَ، ثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ عَبْدُ الأَوَّلِ الْمُعَلِّمُ، ثَنَا أَبُو أُمَيَّةَ الأَيْلِيُّ، عَنْ زُفَرِ بن وَاصِلٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَثُرَ ضَحِكُهُ اسْتُخِفَّ بِحَقِّهِ، وَمَنْ كَثُرَتْ دُعَابَتُهُ ذَهَبَتْ جَلالَتُهُ، وَمَنْ كَثُرَ مِزَاحُهُ ذَهَبَ وَقَارُهُ، وَمَنْ شَرِبَ الْمَاءَ عَلَى الرِّيقِ انْتَقَضَتْ قُوَّتُهُ، وَمَنْ كَثُرَ كَلامُهُ كَثُرَ سَقَطُهُ، وَمَنْ كَثُرَ سَقَطُهُ كَثُرَتْ خَطَايَاهُ، وَمَنْ كَثُرَتْ خَطَايَاهُ كَانَتِ النَّارُ أَوْلَى بِهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جماعة لم أعرفهم

18172- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Çok gülen küçük görülür. Çok oyun oynayanın azameti gider. Çok şaka yapanın vakarı gider. Aç karnına su içenin kuvveti azalır. Çok konuşanın hatası çoğalır. Hatası çoğalanın günahı çoğalır. Günahı çoğalan kişi için ise cehennem daha yakışır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Racilerden tanımadıklarım vardır.

١٨١٧٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْبَلَدِيُّ ، قَالَ : نا ابْنُ عَائِشَةَ ، قَالَ : نا دُرَيْدُ بْنُ مُجَاشِعٍ ، عَنْ غَالِبٍ الْقَطَّانِ ، عَنْ مَالِكِ بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ الأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ ، قَالَ : قَالَ لِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ : يَا أَحْنَفُ ، مَنْ كَثُرَ ضَحِكُهُ قَلَّتْ هَيْبَتُهُ ، مَنْ مَزَحَ اسْتُخِفَّ بِهِ ، وَمَنْ أَكْثَرَ مِنْ شَيْءٍ عُرِفَ بِهِ ، وَمَنْ

1 Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (946), Ahmed (3/82) ve Ebû Ya'lâ (1000) rivayet etti. Leys âhi ömründe ezberi bozulduğu için zayıftır, ama müdellisler arasında zikredilmemiştir.

كَثُرَ كَلامُهُ كَثُرَ سَقَطُهُ ، وَمَنْ كَثُرَ سَقَطُهُ قَلَّ حَيَاؤُهُ ، وَمَنْ قَلَّ حَيَاؤُهُ قَلَّ وَرَعُهُ ، وَمَنْ قَلَّ وَرَعُهُ مَاتَ قَلْبُهُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه دويد بن مجاشع و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

18173- Ahnef b. Kays, Ömer b. el-Hattâb'ın kendisine şöyle dediğini bildiriyor: "Ey Ahnef! Gülmesi çoğalanın heybeti azalır. (Çok) şaka yapan küçük görülür. Konuşması çok olanın hatası çoğalır. Hatası çok olanın hayâsı azalır. Hayâsı az olanın verâsı azalır. Verâsı (günah korkusu) az olanın kalbi ölür."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Duveyd b. Mucâşi'yi tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٨١٧٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ طَاهِرِ بْنِ حَرْمَلَةَ ، قَالَ : نا جَدِّي حَرْمَلَةُ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي رَجُلٌ قَصِيرٌ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ فِي مَجْلِسِ الزُّهْرِيِّ ، يُقَالُ لَهُ : عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ ، عَنْ أَبِي هُبَيْرَةَ ، عَنِ ابْنِ حُجَيْرَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِذَا رَأَيْتَ الْعَبْدَ يُعْطَى زُهْدًا فِي الدُّنْيَا ، وَقِلَّةَ مَنْطِقٍ ، فَاقْتَرِبُوا مِنْهُ ، فَإِنَّهُ يُلْقِي الْحِكْمَةَ .

رواه الطبراني عن شيخه أحمد بن طاهر بن حرملة وهو كذاب

18174- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dünyada zahid olan birini gördüğünüzde, ona yaklaşınız. Çünkü o, hikmet telkin eder."*

★Taberânî, hocası Ahmed b. Tâhir b. Harmele'den rivayet etti. Fakat o, hadis uydurmakla suçlanmıştır.[1]

١٨١٧٥ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَيَّانَ ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ الأَنْدَرَاوَرْدِيُّ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّ عُمَرَ اطَّلَعَ عَلَى أَبِي بَكْرٍ ، وَهُوَ يَمُدُّ لِسَانَهُ ، فَقَالَ : مَا تَصْنَعُ يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ ؟ ، فَقَالَ : إِنَّ هَذَا أَوْرَدَنِي الْمَوَارِدَ ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " لَيْسَ شَيْءٌ مِنَ الْجَسَدِ ، إِلا وَهُوَ يَشْكُو ذَرَبَ اللِّسَانِ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير موسى بن محمد بن حيان وقد وثقه ابن حبان

18175- Eslem bildiriyor: Hz. Ömer, dilini uzatmış olan Ebû Bekr'e bakarak: "Ey Resûlullah'ın halifesi! Ne yapıyorsun?" diye sorunca, Ebû Bekr: "Beni helaka götüren budur (dilimdir). Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi

[1] Ebû Nuaym *Hilye*'sinde, Taberânî'nin tarikiyle (7/317) rivayet etti. *S. ed-Daîfe*'ye (1923) bakınız.

vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Bedende, dilin söylediği kötü sözlerden şikâyetçi olmayan hiçbir organ yoktur."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Mûsâ b. Muhammed b. Hayyân dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.[1]

١٨١٧٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن رُزَيْقِ بن جَامِعٍ ، نا عَبْدَةُ بن عَبْدِ الرَّحِيمِ الْمَرْوَزِيُّ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن الأَشْعَثِ صَاحِبِ الْفُضَيْلِ بن عِيَاضٍ ، نا عِيسَى بن مُوسَى الْغُنْجَارُ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بن رَاشِدٍ ، عَنْ يَحْيَى بن أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَنْ كَثُرَ كَلامُهُ كَثُرَ سَقَطُهُ ، وَمَنْ كَثُرَ سَقَطُهُ كَثُرَتْ ذُنُوبُهُ ، وَمَنْ كَثُرَتْ ذُنُوبُهُ كَانَتِ النَّارُ أَوْلَى بِهِ ، فَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه ضعفاء وثقوا

18176- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Çok konuşanın sürçmesi çok olur. Sürçmesi çok olanın günahı çok olur. Günahı çoğalan kişi için de yaraşan cehennemdir. Allah'a ve âhiret gününe iman eden, ya hayır söylesin ya da sussun."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden güvenilir bulunan zayıflar vardır.[2]

١٨١٧٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْوَرْدِيُّ ، نا زُهَيْرُ بْنُ عَبَّادٍ ، نا دَاوُدُ بْنُ هِلالٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " لا يَبْلُغُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الإِيمَانِ حَتَّى يَخْزُنَ مِنْ لِسَانِهِ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه داود بن هلال ذكره ابن أبي حاتم و لم يذكر فيه ضعفا وبقية رجاله رجال الصحيح غير زهير بن عباد وقد وثقه جماعة

18177- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kul, dilini korumadıkça hakiki imana sahip olamaz."*

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Dâvûd b. Hilâl'i, İbn Ebî Hâtim zikretmiş, ama zayıf olduğunu söylememiştir. Züheyr b. Abbâd dışındaki diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onu da bazıları güvenilir bulmuştur.[1]

---

[1] Ebû Ya'lâ (5) rivayet etti. Mûsâ b. Muhammed'i, İbn Hibbân güvenilir bulmuş, Ebû Zürr'a ise zayıf olduğunu söylemiştir.

[2] Ebû Nuaym *Hilye*'sinde (3/74) ve Kudâ'î *Müsned eş-Şihâb*'da (372, 373, 374) rivayet etti.

١٨١٧٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ النَّاقِدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ الْكُوفِيُّ ، عَنِ السَّرِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ مَسْرُوقٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : أَوْصِنِي ، فَقَالَ : دَعْ قِيلَ وَقَالَ ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه السري بن إسماعيل وهو متروك

18178- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Bir kişi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Bana tavsiyede bulun" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kîl-u kal'i (boş sözler söylemeyi), çokça soru sormayı ve malı boşu boşuna zayi etmeyi terk et"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Seriy b. İsmâîl metrûktur.

١٨١٧٩ - حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ ، أَخْبَرَنَا خَالِدٌ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ الْمَدِينِيِّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لا يُحِبُّ اللَّهُ إِضَاعَةَ الْمَالِ ، وَلا كَثْرَةَ السُّؤَالِ ، وَلا قِيلَ وَقَالَ .

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح قلت : وقد تقدمت أحاديث نحو هذا في كتاب العلم

18179- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, malın boşu boşuna zayi edilmesini, çok soru sorulmasını ve kil-u kal'i (boş sözü) sevmez."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

İlim konusunda buna benzer hadisler geçmişti.

١٨١٨٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارٍ ، حَدَّثَنَا عِصَامُ بْنُ طَلِيقٍ الْبَصْرِيُّ ، عَنْ شُعَيْبِ بْنِ الْعَلاءِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قُتِلَ رَجُلٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهِيدًا ، قَالَ : فَبَكَتْ عَلَيْهِ بَاكِيَةٌ فَقَالَتْ : وَاشَهِيدَاهُ ، قَالَ : فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَهْ مَا يُدْرِيكِ أَنَّهُ شَهِيدٌ ، وَلَعَلَّهُ كَانَ يَتَكَلَّمُ بِمَا لا يَعْنِيهِ ، وَيَبْخَلُ بِمَا لا يَنْقُصُهُ.

رواه أبو يعلى وفيه عصام بن طليق وهو ضعيف

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (964) rivayet etti ve şöyle dedi: "Züheyr b. Abbâd bu hadisi rivayette tek kalmıştır." Taberânî'nin hocası Muhammed b. el-Hâris b. Abdulhamîd el-Verdî hakkında bilgi yoktur. Kudâ'î *Müsned eş-Şihâb*'da (893) başka bir isnâdla rivayet etti. Onda da Atâ b. Aclân vardır ve hadis uydurmakla suçlanmıştır. Mikdâm b. Dâvûd ise zayıftır.

18180- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında bir kişi öldürülünce, bir kadın ona: "Ey şehit!" diyerek ağıt yaktı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun şehit olduğunu nereden biliyorsun? Belki kendisini ilgilendirmeyen konularda konuşuyordu ve kendisinden bir şey eksiltmeyecek şeylerde cimrilik yapıyordu"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden İsâm b. Talîk zayıftır.[1]

١٨١٨١ – حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ صَالِحٍ الأَزْدِيُّ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَعْلَى الأَسْلَمِيُّ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : اسْتُشْهِدَ غُلامٌ مِنَّا يَوْمَ أُحُدٍ ، فَوُجِدَ عَلَى بَطْنِهِ صَخْرَةٌ مَرْبُوطَةٌ مِنَ الْجُوعِ ، فَمَسَحَتْ أُمُّهُ التُّرَابَ عَنْ وَجْهِهِ ، وَقَالَتْ : هَنِيئًا لَكَ يَا بُنَيَّ الْجَنَّةُ ! ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا يُدْرِيكِ ؟ لَعَلَّهُ كَانَ يَتَكَلَّمُ فِيمَا لا يَعْنِيهِ ، وَيَمْنَعُ مَا لا يَضُرُّهُ.

قلت : روى الترمذي بعضه رواه أبو يعلى وفيه يحيى بن يعلى الأسلمي وهو ضعيف

18181- Enes bildiriyor: Uhud günü bizden bir genç şehit oldu. Gencin, açlıktan karnına bir taş bağlamış olduğu görüldü. Annesi yüzündeki toprağı silerek: "Ey oğlum! Cennet sana kutlu olsun!" dedi. Bu sözü dinleyen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu karşılığı verdi: *"Sen onun cennetlik olduğunu nereden biliyorsun? Oysa o belki de kendisini ilgilendirmeyen şeylerde konuşan, kendisine zarar vermeyeni (iyiliği dahi) meneden biriydi."*

Tirmizî bu hadisin bir kısmını nakletti.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti Ravilerden Yahyâ b. Ya'lâ el-Eslemî zayıftır.[2]

١٨١٨٢ – حَدَّثَنَا عُمَرُ بن حَفْصٍ السَّدُوسِيُّ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: أَلا أُنْذِرُكُمْ فُضُولَ الْكَلامِ، بِحَسْبِ أَحَدِكُمْ أَنْ يَبْلُغَ حَاجَتَهُ.

رواه الطبراني وفيه المسعودي وقد اختلط

18182- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Sizi, fazla konuşmak konusunda uyarıyorum. Kişi için ihtiyacı kadar konuşması yeterlidir."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî'nin âhir ömründe ezberi bozulmuştur.[3]

---

[1] Ebû Ya'lâ (6646) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (4017) rivayet etti. Senedinde kopukluk vardır. Süleymân el-A'meş, Enes'e yetişmemiştir.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8570) ve İbnu'l-Mübârek *Zühd*'ünde (376) başka bir isnâdla rivayet etti.

١٨١٨٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ الصَّائِغُ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن مَنْصُورٍ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ صَالِحِ بن حُبَابٍ، عَنْ حُصَيْنِ بن عُقْبَةَ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: أَكْثَرُ النَّاسِ خَطَايَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُهُمْ خَوْضًا فِي الْبَاطِلِ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات

18183- İbn Mes'ûd der ki: "Kıyamet günü insanların en büyük hatada olanları, batıla en çok dalanlardır."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٨١٨٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن النَّضْرِ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن عَمْرٍو، حَدَّثَنَا زَائِدَةُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ يَزِيدَ بن حَيَّانَ، عَنْ عَنْبَسِ بن عُقْبَةَ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: وَاللَّهِ الَّذِي لا إِلَهَ غَيْرُهُ مَا عَلَى ظَهْرِ الأَرْضِ شَيْءٌ أَحْوَجُ إِلَى طُولِ سِجْنٍ مِنْ لِسَانٍ.

رواه الطبراني بأسانيد ورجالها ثقات

18184- İbn Mes'ûd der ki: "Kendisinden başka ilah olmayana yemin ederim ki, yeryüzünde dilden daha fazla hapsedilmeye ihtiyacı olan bir varlık yoktur."

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [2]

١٨١٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن خَلادٍ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن عَمْرِو بن جَبَلَةَ، حَدَّثَتْنَا حَبَّةُ بِنتُ حَبِيبٍ الْعَدَوِيَّةُ، قَالَتْ: حَدَّثَتْنَا حَفْصَةُ بِنتُ سِيرِينَ، عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ، قَالَتْ: كَانَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَأْمُرُنَا بِحِفْظِ فُرُوجِنَا، وَأَلْسِنَتِنَا، وَقَالَ: إِنَّهُمَا يُورِدَانِكُنَّ، وَلا يُصْدِرَانِكُنَّ.

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن عمرو بن جبلة وهو متروك

18185- Ümmü Atiyye bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), cinsel organımıza ve dilimize sahip çıkmamızı emreder ve şöyle derdi: *"Bunlar sizin (cehenneme) girmenize sebep olur; girdikten sonra çıkmanıza olanak bırakmazlar."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Amr b. Cebele metrûktur.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8547) ve İbnu'l-Mübârek *Zühd*'ünde (378) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8744) ve İbnu'l-Mübârek *Zühd*'ünde (384) rivayet etti.
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (25/67) rivayet etti.

١٨١٨٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ، عَنْ عَوْنٍ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ كَانَ يَقُولُ: إِيَّاكُمْ وِصِعَابَ الْقَوْلِ.

رواه الطبراني وفيه المسعودي وقد اختلط وعون لم يدرك ابن مسعود

18186- Abdullah b. Mes'ûd şöyle derdi: "Ağır (mesuliyetli) söz söylemekten sakınınız."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî'nin âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Avn ise İbn Mes'ûd'a yetişmemiştir.[1]

بَابُ التَّوَكُّلِ وَقَيِّدْهَا وَتَوَكَّلْ

(Deveni) Bağla, Sonra Tevekkül Et

١٨١٨٧-عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ ، عَنْ أَبِيهِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيِّ ، أَنَّهُ قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أُرْسِلُ رَاحِلَتِي وَأَتَوَكَّلُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " بَلْ قَيِّدْهَا وَتَوَكَّلْ .

رواه الطبراني من طرق ورجال أحدها رجال الصحيح غير يعقوب بن عبد الله بن عمرو بن أمية وهو ثقة

18187- Amr b. Umeyye ed-Damrî bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Devemi bırakıp ta mı tevekkül edeyim?" diye sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bağladıktan sonra tevekkül et"* buyurdu.

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Ya'kûb b. Abdillah b. Amr b. Ümeyye dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir. [2]

١٨١٨٨ - حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي هِلَالُ بْنُ سُوَيْدٍ أَبُو مُعَلَّى ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، وَهُوَ يَقُولُ : أُهْدِيَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةُ طَوَائِرَ ، فَأَطْعَمَ خَادِمَهُ طَائِرًا ، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ أَتَتْهُ بِهِ ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " أَلَمْ أَنْهَكِ أَنْ تَرْفَعِي شَيْئًا لِغَدٍ ؟ فَإِنَّ اللَّهَ . يَأْتِي بِرِزْقِ كُلِّ غَدٍ "

رواه أحمد وإسناده حسن

18188- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) üç kuş hediye edildi. Birini yemesi için hizmetçisine verdi. Sabah olunca,

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8978) rivayet etti.

[2] Mükerrer hadis: 18097.

hizmetçi kuşu (pişirip) Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hizmetçiye: *"Ben, yarın için bir şey kaldırmaktan seni menetmedim mi? Çünkü Allah her yeni güne kendi rızkını gönderir"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْعُزْلَةِ

Uzlet

١٨١٨٩ – حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ ، قَالَ : نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الأَشْعَثِ صَاحِبُ الْفُضَيْلِ بْنِ عِيَاضٍ ، قَالَ : نَا الْفُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنِ انْقَطَعَ إِلَى اللَّهِ كَفَاهُ اللَّهُ كُلَّ مُؤْنَةٍ وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لا يَحْتَسِبُ ، وَمَنِ انْقَطَعَ إِلَى الدُّنْيَا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَيْهَا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إبراهيم بن الأشعث صاحب الفضيل وهو ضعيف وقد ذكره ابن حبان في الثقات وقال : يغرب ويخطىء ويخالف وبقية رجاله ثقات

18189- İmrân b. el-Husayn, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim Allah'a yönelirse, Allah onun her türlü ihtiyacını giderir ve hesap etmediği yerden kendisini rızıklandırır. Kim dünyaya yönelirse, Allah onu dünyaya bırakır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Fudayl'ın dostu İbrâhîm b. el-Eş'as zayıftır. İbn Hibbân onu güvenilir raviler arasında zikretmiş: "Hata eder, ğarib hadisler rivayet eder ve güvenilir olan ravilerden farklı rivayetlerde bulunurdu" demiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

١٨١٩٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن عِقَالٍ الْحَرَّانِيُّ، ثنا أَبُو جَعْفَرٍ النُّفَيْلِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بن سَلَمَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن إِسْحَاقَ، عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ أُمِّ مَيْسَرَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:أَلا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ النَّاسِ رَجُلا؟قَالُوا: بَلَى، فَأَشَارَ بِيَدِهِ نَحْوَ الْمَشْرِقِ، فَقَالَ:رَجُلٌ آخِذٌ بِعَنَانِ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَنْتَظِرُ أَنْ يُغِيرَ أَوْ يُغَارَ عَلَيْهِ، أَلا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ النَّاسِ بَعْدَهُ

---

[1] Mükerrer hadistir: 17774.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (321) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Hişâm b. Hassân'dan sadece Fudayl b. İyâd rivayet etmiştir. İbrâhîm b. el-Eş'as el-Horasânî bunu rivayette tek kalmıştır."

رَجُلاً؟قَالُوا: بَلَى، فَأَشَارَ بِيَدِهِ نَحْوَ الْحِجَازِ، فَقَالَ:رَجُلٌ فِي غَنَمِهِ يُقِيمُ الصَّلاةَ، وَيُؤْتِي الزَّكَاةَ، يَعْلَمُ مَا حَقُّ اللَّهِ فِي مَالِهِ، قَدِ اعْتَزَلَ النَّاسَ.

رواه الطبراني ورجاله ثقات إلا أن ابن إسحاق مدلس

18190- Ümmü Meysere, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Size insanların en hayırlısını bildireyim mi?"* Sahabe: "Olur ya Resûlallah" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), eliyle doğuyu işaret ederek dedi ki: *"Allah rızası için, atının yularını eline almış, düşmana saldırmayı veya düşmanın kendisine saldırmasını bekleyen kişidir. Size bundan sonra insanların en hayırlısını haber vereyim mi?"* Sahabe: "Olur ya Resûlallah!" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), eliyle Hicaz tarafını işaret ederek: *"Refah içindeyken namazını kılan, zekâtını veren, Allah'ın malının üzerindeki hakkını bilen ve kötü insanların kötülüğünden uzak duran kimsedir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Ancak İbn İshâk müdellistir.

١٨١٩١ - حَدَّثَنَا الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن عَمْرٍو، حَدَّثَنَا زَائِدَةُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ مُسْلِمٍ الْبَطِينِ، عَنْ عَدَسَةَ الطَّائِيِّ، قَالَ: كُنْتُ بِشِرَافَ فَنَزَلَ بنا عَبْدُ اللَّهِ فَبَعَثَنِي إِلَيْهِ أَهْلِي بِأَشْيَاءَ، وَجَاءَ غِلْمَةٌ لَنَا كَانُوا فِي الإِبِلِ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعٍ بِطَيْرٍ، فَذَهَبْتُ بِهِ إِلَيْهِ، فَلَمَّا ذَهَبْتُ بِهِ إِلَيْهِ سَأَلَنِي"مِنْ أَيْنَ جِئْتَنِي بِهَذَا الطَّيْرِ؟"قَالَ: قُلْتُ: جَاءَ بِهِ غِلْمَانٌ لَنَا كَانُوا فِي الإِبِلِ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِ لَيَالٍ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: لَوَدِدْتُ أَنِّي حَيْثُ صِيدَ لا أُكَلِّمُ بِشَيْءٍ بَشَرًا، وَلا يُكَلِّمُنِي حَتَّى أَلْحَقَ بِاللَّهِ".

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عدسة الطائي وهو ثقة

18191- Adese et-Tâî bildiriyor: Şirâf'tayken Abdullah (b. Mes'ûd) yanımızda konakladı. Ailem beni bazı şeylerle yanına gönderdiler. Gençlerimiz, dört günlük bir mesafeden deve gütmekten gelmişler ve beraberlerinde kuş getirmişlerdi. Ben gençlerin getirdiği kuşu ona götürdüm. Kuşu kendisine verdiğimde: "Bu kuşu bana nereden getirdin?" diye sordu. Ben: "Dört günlük mesafede deve güdenler getirdi" dedim. Abdullah: "Kuşun avlanıldığı yerde yaşamak isterdim. Allah'a kavuşuncaya kadar, hiç kimseyle konuşmam, hiç kimse de benimle konuşmazdı."

Taberânî rivayet etti. Adese et-Tâî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (87580) rivayet etti. Abdullah, İbn Mes'ûd'dur.

١٨١٩٢ - حَدَّثَنَا مُطَّلِبُ بن شُعَيْبِ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنِ الْحَارِثِ بن يَعْقُوبٍ، عَنْ قَيْسِ بن رَافِعٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن جُبَيْرِ بن نُفَيْرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن عَمْرٍو، أَنَّهُ مَرَّ بِمُعَاذِ بن جَبَلٍ وَهُوَ قَائِمٌ عَلَى بَابِهِ، وَهُوَ يُشِيرُ بِيَدِهِ كَأَنَّهُ يُحَدِّثُ نَفْسَهُ، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ: مَا شَأْنُكَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ، تُحَدِّثُ نَفْسَكَ؟ فَقَالَ: مَا لِي؟ ! يُرِيدُ عَدُوُّ اللَّهِ أَنْ يَلْفِتَنِي عَمَّا سَمِعْتُ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ لِي: تُكَابِدُ الآنَ دَهْرَكَ فِي بَيْتِكَ لا تَخْرُجُ إِلَى الْمَجْلِسِ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَمَنْ عَادَ مَرِيضًا كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَمَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ أَوْ رَاحَ كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ جَلَسَ فِي بَيْتِهِ وَلَمْ يَغْتَبْ أَحَدًا بِسُوءٍ كَانَ ضَامِنًا عَلَى اللَّهِ"، فَيُرِيدُ عَدُوُّ اللَّهِ أَنْ يُخْرِجَنِي مِنْ بَيْتِي إِلَى الْمَجْلِسِ .

رواه الطبراني في الأوسط والكبير بنحوه باختصار والبزار ورجال أحمد رجال الصحيح غير ابن لهيعة وحديثه حسن على ضعفه

18192- Abdullah b. Amr'dan naklediliyor: Abdullah b. Amr, evinin kapısında durmuş, kendi kendiyle konuşurmuş gibi eliyle işaretler eden Muâz b. Cebel'e rastladı. Abdullah b. Amr: "Neyin var ey Ebû Abdirrahmân! Kendi kendine konuşuyorsun?" diye sorunca, Muâz: "Allah'ın düşmanı (Şeytan) beni Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğum şeyden çevirmek istiyor ve bana şöyle diyor: «Zamanını evinde geçiriyorsun, halkın oturduğu meclislere çıkmaz mısın?» Ben ise Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Kim Allah yolunda çıkarsa, o kişi Allah'ın kefaleti altındadır. Kim bir hastayı ziyaret ederse o kişi Allah'ın kefaleti altındadır. Kim sabah veya akşam mescide giderse, Allah'ın kefaleti altındadır. Kim bir idarecinin yanına girip yanlışlarını söylerse Allah'ın kefaleti altındadır. Kim evinde oturup kimsenin gıyabında kötü konuşmazsa, Allah'ın kefaleti altındadır."*

Allah'ın düşmanı, beni evimden, halkın bulunduğu meclislere çıkarmak istiyor."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve buna yakın metinle muhtasar olarak *M. el-Kebîr*'de rivayette bulundu. Bezzâr da rivayet etti. Ahmed'in, İbn Lehîa dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onun da zayıflığına rağmen hadisleri hasendir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/37), Ahmed (5/241) ve İbn Hibbân *Sahih*'inde (372) hasen isnâdla rivayet etti.

١٨١٩٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ ، ثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلَمَةَ ، نَا أَبُو زُهَيْرٍ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَغْرَاءَ ، عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ فَضَالَةَ ، عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ ، نَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّهُ كَانَ فِيمَنْ سَلَفَ مِنَ الأُمَمِ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ : مُوَرِّقٌ ، وَكَانَ مُتَعَبِّدًا ، فَبَيْنَا هُوَ قَائِمٌ فِي صَلاتِهِ ذَكَرَ النِّسَاءَ ، فَاشْتَهَاهُنَّ ، وَانْتَشَرَ حَتَّى قَطَعَ صَلاتَهُ ، فَغَضِبَ ، فَأَخَذَ قَوْسَهُ ، فَقَطَعَ وَتَرَهُ ، فَعَقَدَهُ بِخُصْيَيْهِ ، وَشَدَّهُ إِلَى عَقِبَيْهِ ، ثُمَّ مَدَّ رِجْلَيْهِ فَانْتَزَعَهُمَا ، ثُمَّ أَخَذَ طِمْرَيْهِ وَنَعْلَيْهِ حَتَّى أَتَى أَرْضًا لا أَنِيسَ بِهَا وَلا وَحْشَ ، فَاتَّخَذَ عَرِيشًا ، ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي فَجَعَلَ كُلَّمَا أَصْبَحَ انْصَدَعَتْ لَهُ الأَرْضُ ، فَخَرَجَ لَهُ خَارِجٌ مِنْهَا مَعَهُ إِنَاءٌ فِيهِ طَعَامٌ فَيَأْكُلُ حَتَّى يَشْبَعَ ، ثُمَّ يَدْخُلُ فَيَخْرُجُ بِإِنَاءٍ فِيهِ شَرَابٌ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرْوَى ثُمَّ يَدْخُلُ وَتَلْتَئِمُ الأَرْضُ ، فَإِذَا أَمْسَى فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ " . قَالَ : وَمَرَّ أُنَاسٌ قَرِيبًا مِنْهُ ، فَأَتَاهُ رَجُلانِ مِنَ الْقَوْمِ فَمَرَّا عَلَيْهِ تَحْتَ اللَّيْلِ ، فَسَأَلاهُ عَنْ قَصْدِهِمَا فَسَمَتَ لَهُمَا بِيَدِهِ ، قَالَ : هَذَا قَصْدُكُمَا ، وَقَالَ : هَذَا قَصْدُكُمَا حَيْثُ تُرِيدَانِ ، فَسَارَا غَيْرَ بَعِيدٍ ، قَالَ أَحَدُهُمَا : مَا يُسْكِنُ هَذَا الرَّجُلَ هَاهُنَا ، أَرْضٌ لا أَنِيسَ بِهَا وَلا وَحْشَ ، لَوْ رَجَعْنَا إِلَيْهِ حَتَّى نَعْلَمَ عِلْمَهُ ، قَالَ : فَرَجَعَا ، فَقَالا لَهُ : يَا عَبْدَ اللَّهِ ، مَا يُقِيمُكَ بِهَذَا الْمَكَانِ بِأَرْضٍ لا أَنِيسَ بِهَا وَلا وَحْشَ ، قَالَ : امْضِيَا لِشَأْنِكُمَا وَدَعَانِي ، فَأَبَيَا وَأَلَحَّا عَلَيْهِ ، قَالَ : فَإِنِّي مُخْبِرُكُمَا عَلَى أَنَّ مَنْ كَتَمَهُ عَلَيَّ مِنْكُمَا أَكْرَمَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ ، وَمَنْ أَظْهَرَ عَلَيَّ مِنْكُمَا أَهَانَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ ، قَالا : نَعَمْ . قَالَ : فَنَزَلا ، فَلَمَّا أَصْبَحَا خَرَجَ الْخَارِجُ مِنَ الأَرْضِ بِالَّذِي كَانَ يُخْرِجُ مِنَ الطَّعَامِ وَمِثْلَيْهِ مَعَهُ ، فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ، ثُمَّ دَخَلَ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ بِشَرَابٍ فِي إِنَاءٍ مِثْلِ الَّذِي كَانَ يَخْرُجُ بِهِ كُلَّ يَوْمٍ وَمِثْلَيْهِ مَعَهُ ، فَشَرِبُوا حَتَّى رَوُوا ، ثُمَّ دَخَلَ وَالْتَأَمَتِ الأَرْضُ ، قَالَ : فَنَظَرَ أَحَدُهُمَا إِلَى صَاحِبِهِ ، فَقَالَ : مَا يُعَجِّلُنَا هَذَا طَعَامٌ وَشَرَابٌ ، وَقَدْ عَلِمْنَا سَمْتَنَا مِنَ الأَرْضِ ، امْكُثْ إِلَى الْعَشَاءِ ، فَمَكَثَا فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ مِنَ الْعَشَاءِ مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ مِثْلُ الَّذِي خَرَجَ أَوَّلَ النَّهَارِ ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ : امْكُثْ بِنَا حَتَّى نُصْبِحَ ، فَمَكَثَا فَلَمَّا أَصْبَحُوا خَرَجَ إِلَيْهِمَا مِثْلُ ذَلِكَ ، ثُمَّ رَكِبَا فَانْطَلَقَا ، فَأَمَّا أَحَدُهُمَا فَلَزِمَ بَابَ الْمَلِكِ حَتَّى كَانَ مِنْ خَاصَّتِهِ وَسَمَرِهِ ، وَأَمَّا الآخَرُ فَأَقْبَلَ عَلَى تِجَارَتِهِ وَعَمَلِهِ . وَكَانَ ذَلِكَ الْمَلِكُ لا يَكْذِبُ أَحَدٌ فِي زَمَانِهِ مِنْ أَهْلِ مَمْلَكَتِهِ كَذِبَةً يُعْرَفُ بِهَا إِلا صَلَبَهُ ، فَبَيْنَا هُمْ لَيْلَةً فِي السَّمَرِ يُحَدِّثُونَهُ مِمَّا رَأَوْا مِنَ الْعَجَائِبِ ، أَنْشَأَ ذَلِكَ الرَّجُلُ يُحَدِّثُ ، قَالَ : لأُحَدِّثَنَّكَ أَيُّهَا الْمَلِكُ بِحَدِيثٍ مَا سَمِعْتَ أَعْجَبَ مِنْهُ

قَطُّ ، فَحَدَّثَ حَدِيثَ ذَلِكَ الرَّجُلِ الَّذِي رَأَى مِنْ أَمْرِهِ . قَالَ الْمَلِكُ : مَا سَمِعْتُ بِكَذِبٍ قَطُّ أَعْظَمَ مِنْ هَذَا ، وَاللَّهِ لَتَأْتِيَنِّي عَلَى مَا قُلْتَ بِبَيِّنَةٍ أَوْ لأُصَلِّبَنَّكَ ، قَالَ : بَيِّنَتِي فُلانٌ ، قَالَ : رِضًى ، ائْتُونِي بِهِ ، فَلَمَّا أَتَاهُ قَالَ لَهُ الْمَلِكُ : إِنَّ هَذَا ، قَالَ : إِنَّكُمَا مَرَرْتُمَا بِرَجُلٍ ، ثُمَّ كَانَ مِنْ أَمْرِهِ كَذَا وَكَذَا ؟ قَالَ الرَّجُلُ : أَيُّهَا الْمَلِكُ أَوَلَسْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا كَذِبٌ ، وَهَذَا مَا لا يَكُونُ ، وَلَوْ أَنِّي حَدَّثْتُكَ بِهَذَا كَانَ عَلَيْكَ فِي الْحَقِّ أَنْ تَصْلُبَنِي عَلَيْهِ ؟ قَالَ : صَدَقْتَ وَبَرَرْتَ . قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فَأُدْخِلَ الرَّجُلُ الَّذِي كَتَمَ عَلَيْهِ فِي خَاصَّتِهِ وَسَمَرِهِ ، وَأَمَرَ بِالآخَرِ فَصُلِبَ " ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فَأَمَّا الَّذِي كَتَمَ عَلَيْهِ مِنْهُمَا فَقَدْ أَكْرَمَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ ، وَأَمَّا الَّذِي أَظْهَرَ عَلَيْهِ مِنْهُمَا فَقَدْ أَهَانَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا ، وَهُوَ مُهِينُهُ فِي الآخِرَةِ " ، ثُمَّ نَظَرَ بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ إِلَى ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ ، فَقَالَ : يَا أَبَا الْمُثَنَّى ، أَسَمِعْتَ جَدَّكَ يُحَدِّثُ هَذَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : نَعَمْ

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه محمد بن شعيب و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات على ضعف في بعضهم يسير

18193- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sizden önceki ümmetlerden birinde Muvarrik adında, kendini ibadete vermiş bir kişi vardı. Bir gün namaz kılarken, aklına kadınlar geldi, onları arzulayıp erkeklik organı dikleşince namazı kesti. Bu duruma kızarak yayını aldı, yayın kirişini keserek onunla hayalarını bağladı ve kirişin diğer ucunu ayaklarının altına aldı. Sonra ayaklarını gererek hayalarını kopardı. Sonra azığını ve ayakkabılarını alıp ne insanın, ne da yırtıcı hayvanların olmadığı bir yere giderek kendine bir gölgelik yaptı ve namaz kılmaya başladı. Artık her sabah yer yarılıyor oradan içinde yemek bulunan bir kapla birisi çıkıyor, adam doyana kadar yiyor, sonra yerden çıkan girip su dolu bir kapla çıkıyor ve adam suya kanana kadar içiyor, sonra yerden çıkan kişi tekrar yerine giriyor ve yer kapanıyordu. Akşam olduğu zaman da aynı şekilde yapıyordu."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Bir topluluk onun yakınından geçince, içlerinden iki kişi gece karanlığında yanına uğrayıp, gidecekleri yolu sordular. Adam eliyle işaret ederek: "Bu taraftan gideceksiniz" diyerek gitmek istedikleri yönü tarif etti. Adamlar kısa bir müddet gittikten sonra birisi: "Bu adamın yanına dönüp neden ıssız olan bu yerde ikamet ettiğini öğrensek" dedi. Adamın yanına dönüp: "Ey Allah'ın kulu! Neden ıssız olan bu yerde ikamet etmektesin?" diye sordular. Adam: "Beni rahat bırakın ve işinize gidin" deyince adamlar geri dönmeyip sebebini öğrenmek için ısrar ettiler. Bunun üzerine adam: "Burada bulunuş sebebimi size haber vereceğim. Ancak bunu gizleyip kimseye anlatmayana Allah dünya ve âhirette ikramda*

bulunsun. Kim bunu halka anlatırsa Allah onu dünyada ve âhirette zelil etsin" deyince, ikisi: "Tamam" dediler.

Adamların ikisi orada konakladılar. Sabah olunca yerden çıkan kişi, her zaman çıkardığı yemeğin üç mislini çıkardı. Doyana kadar yediler. Sonra girip her gün çıkardığı içeceğin üç mislini çıkardı. Kanana kadar içtiler. Sonra yerden çıkan kişi yerine girdi ve yer kapandı. İki kişiden biri arkadaşına bakıp: "Gitmek için neden acele ediyoruz? Yiyecek ve içecek mevcut, gideceğimiz yönü de öğrendik. Yatsıya kadar burada bekle" dedi ve yatsıya kadar orada beklediler. (Akşam olunca) sabah vakti çıkan yiyecek ve içecekler aynısıyla geldi. İki kişiden biri arkadaşına: "Sabah oluncaya kadar burada kalalım" dedi. Orada sabahladılar ve sabah vakti yerden aynı miktarda yemek ve içecek çıktı. Sonra bineklerine binip gittiler. Adamlardan biri kralın yanına girdi ve kralın has adamı ve yareni oldu. Diğeri ise ticaretine ve işine devam etti.

Kralın zamanında memleketinde yalan söyleyen kişinin yalanı ortaya çıkınca kral onu idam ederdi. Bir gece sohbette kralla sohbet edip gördükleri acayip şeyleri ona anlatırken, adam: "Ey kral! Sana öyle bir şey anlatacağım ki bundan daha acayip bir şey duymadın" deyip gördüğü adamı krala anlattı. Kral: "Kesinlikle bundan daha büyük bir yalan duymadım. Vallahi! Ya bana bu şeyi ispatlarsın veya seni idam ederim" dedi. Adam: "Şahidim falan kişidir" deyince, kral: "Adamı gönül rızasıyla getiriniz" dedi. Adam gelince, kral: "Bu adam, sizin bir kişiye rastladığınızı ve ondan şöyle şöyle şeyler gördüğünüzü iddia ediyor" dedi. Adam: "Ey kral! Sen bunun yalan olduğunu ve böyle bir şeyin olamayacağını, sana böyle bir şey anlatırsam beni asmanın senin için bir hak olduğunu bilmiyor musun?" deyince, kral: "Doğru söyledin ve iyi yaptın" deyip onu gördüklerini gizleyen adamı has adamlarından ve yarenlerinden yaptı. Diğeri için emir verdi ve adamı astılar.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ekledi: *"Adamın durumunu gizleyen kişiye Allah dünyada ve âhirette ikramda bulundu. Fakat adamın durumunu açıklayan kişiyi ise dünyada zelil ettiği gibi âhirette de zelil edecek."*

Sonra Bekr b. Abdillah el-Muzenî, Sümâme b. Abdillah b. Enes'e bakarak: "Ey Ebu'l-Müsennâ! Deden (Enes)in, bu hadisi Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) naklettiğini duydun mu?" diye sorunca Sümâme: "Evet" dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında hocası Muhammed b. Şu'ayb'dan rivayet etti. Onu tanımıyorum. Bazılarında bulunan hafif zayıflığına rağmen ravileri güvenilirdir.

١٨١٩٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا مَرَّارُ بْنُ حَمُّوَيْهِ الْهَمَذَانِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَبُو زَكَرِيَّا الْمَدَنِيُّ حَافِظُ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ قَيْسٍ مَوْلَى بَنِي الْحَارِثِ بْنِ فِهْرٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ أَسْلَمَ ، قَالَ : " حَجَّ عُمَرُ عَامَ الرَّمَادَةِ سَنَةَ سِتَّ عَشْرَةَ ، حَتَّى إِذَا كَانَ بَيْنَ

السُّقْيَا وَالْعَرْجِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ ، عَرَضَ لَهُ رَاكِبٌ عَلَى الطَّرِيقِ ، فَصَاحَ : أَيُّهَا الرَّكْبُ ، أَفِيكُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : وَيْلَكَ ، أَتَعْقِلُ ؟ فَقَالَ : الْعَقْلُ سَاقَنِي إِلَيْكَ ، تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ فَقَالُوا : تُوُفِّيَ ، فَبَكَى وَبَكَى النَّاسُ ، فَقَالَ : مَنْ وَلِيَ الأَمْرَ بَعْدَهُ ؟ قَالُوا : ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ ، فَقَالَ : أَحْنَفُ بَنِي تَيْمٍ ؟ قَالُوا : نَعَمْ ، قَالَ : فَهُوَ فِيكُمْ ؟ قَالُوا : قَدْ تُوُفِّيَ ، قَالَ : فَدَعَا ، وَدَعَا النَّاسُ ، فَقَالَ : مَنْ وَلِيَ الأَمْرَ بَعْدَهُ ؟ قَالَ : عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، قَالَ : أَحْمَرُ بَنِي عَدِيٍّ ؟ قَالُوا : نَعَمْ ، هُوَ الَّذِي كَلَّمَكَ ، قَالَ : فَأَيْنَ كُنْتُمْ عَنْ أَبْيَضَ بَنِي أُمَيَّةَ أَوْ أَصْلَعَ بَنِي هَاشِمٍ ؟ قَالُوا : قَدْ كَانَ ذَاكَ ، فَمَا حَاجَتُكَ ؟ قَالَ : لَقِيتُ رَسُولَ اللَّهِ ، وَأَنَا أَبُو عَقِيلٍ الْجُعَيْلِيُّ ، عَلَى رِدْهَةِ جُعَيْلٍ ، فَأَسْلَمْتُ وَبَايَعْتُ وَشَرِبْتُ مَعَهُ شَرْبَةً مِنْ سَوِيقٍ ، شَرِبَ أَوَّلَهَا وَسَقَانِي آخِرَهَا عَطِشْتُ ، وَرِيُّهَا كُلَّمَا ظَمِئْتُ إِلَى يَوْمِي هَذَا ، ثُمَّ تَسَنَّمْتُ هَذَا الْجَبَلَ الأَبْيَضَ أَنَا وَزَوْجَتِي وَبَنَاتٌ لِي ، فَكُنْتُ فِيهِ أُصَلِّي فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ خَمْسَ صَلَوَاتٍ ، وَأَصُومُ شَهْرًا فِي السَّنَةِ ، وَأَذْبَحُ لِعَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ ، فَذَلِكَ مَا عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى دَخَلَتْ هَذِهِ السَّنَةُ ، فَلا وَاللَّهِ مَا بَقِيَتْ لَنَا شَاةٌ إِلا شَاةٌ وَاحِدَةٌ بَغَتَهَا الذِّئْبُ الْبَارِحَةَ ، فَأَكَلَ بَعْضَهَا وَأَكَلْنَا بَعْضَهَا ، فَالْغَوْثَ ، الْغَوْثَ ، فَقَالَ عُمَرُ : أَتَاكَ الْغَوْثُ ، أَصْبِحْ مَعَنَا بِالْمَاءِ ، وَمَضَى عُمَرُ حَتَّى جَاءَ الْمَاءَ ، وَجَعَلَ يَنْتَظِرُ ، وَأَخَّرَ الرَّوَاحَ مِنْ أَجْلِهِ ، فَلَمْ يَأْتِ ، فَدَعَا صَاحِبَ الْمَاءِ ، فَقَالَ : إِنَّ أَبَا عَقِيلٍ الْجُعَيْلِيَّ مَعَهُ ثَلاثُ بَنَاتٍ لَهُ وَزَوْجَتُهُ ، فَإِذَا جَاءَكَ فَأَنْفِقْ عَلَيْهِ وَعَلَى أَهْلِهِ وَوَلَدِهِ حَتَّى أَمُرَّ بِكَ رَاجِعًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ ، فَلَمَّا قَضَى عُمَرُ حَجَّهُ رَجَعَ وَدَعَا صَاحِبَ الْمَاءِ ، فَقَالَ : مَا فَعَلَ أَبُو عَقِيلٍ ؟ فَقَالَ : جَاءَنِي الْغَدَ يَوْمَ حَدَّثْتَنِي ، فَإِذَا هُوَ مَوْعُوكٌ ، فَمَرِضَ عِنْدِي لَيَالِيَ ، ثُمَّ مَاتَ ، فَذَاكَ قَبْرُهُ ، فَأَقْبَلَ عُمَرُ عَلَى أَصْحَابِهِ ، فَقَالَ : لَمْ يَرْضَ اللَّهُ لَهُ فِتْنَتَكُمْ ، ثُمَّ قَامَ فِي النَّاسِ فَصَلَّى عَلَيْهِ ، وَضَمَّ بَنَاتَهُ وَزَوْجَتَهُ ، فَكَانَ يُنْفِقُ عَلَيْهِمْ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جماعة لم أعرفهم

18194- Eslem anlatıyor: Hz. Ömer, Hicrî on altı yılında Remâde senesi hac vazifesini yap(mak için yola çık)tı. Gece yarısı Arc ve Sukyâ denilen mevkiye gelince önüne bir yolcu çıkarak: "Ey kafile aranızda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) var mı?" diye sordu. Ömer: "Sana yazıklar olsun! Aklın başında mı?" deyince adam: "Aklım beni sana getirdi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat etti mi?" diye sordu. Onlar: "Vefat etti" deyince adam ağladı ve etrafındakiler de onunla birlikte ağladılar.

Adam: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra idareyi kim aldı?" diye sorunca, onlar: "İbn Ebî Kuhâfe" dediler. O: "Benû Temîm'in hanifi mi?" diye sordu. Onlar: "Evet" deyince, adam: "O aranızda mı?" diye sordu. Onlar: "Hayır vefat etti" dediler. Adam Ebû Bekr'e dua etti, oradakiler de onunla dua ettiler.

Adam: "Ondan sonra idareyi kim ele aldı?" diye sordu. Onlar: "Ömer" deyince, adam: "Benî Adiy'in kırmızı benizlisi mi?" diye sordu. Onlar: "Evet, seni konuşturan da odur" deyince, adam: "Benî Ümeyye'nin beyaz tenlisi ve Benî Hâşim'in saçsız olanını neden seçmediniz?" deyince, onlar: "Olan oldu sen ne istiyorsun?" dediler. Adam şöyle dedi: "Ben Ebû Akîl el-Cu'aylî'yim. Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) Cu'ayl çukurunda (vadisinde) karşılaştım, ona biat ederek Müslüman oldum ve onunla birlikte un çorbası içtim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çorbanın ilkini içip kalan kısmını bana içirdi. Vallahi bu güne kadar, hala her acıktığımda o çorbanın tokluğunu, her susadığımda soğukluğunu her içim yandığında serinliğini hissediyorum. Sonra ben, hanımım ve kızlarımla şu davar gübresiyle dolu olan dağa çıktım. Bu seneye kadar, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bana öğrettiği gibi dağda her gece ve gündüz beş vakit namaz kılıyor, senede bir ay oruç tutuyor, Zilhicce'nin onunda kurban kesiyordum. Vallahi dün kurdun saldırdığı bir koyun dışında koyunumuz kalmadı. Koyunun bir kısmını kurt bir kısmını da biz yedik. Bize yardım ediniz."

Ömer: "Yardım sana yetişmiştir. Sabahleyin seninle suyun başında buluşalım" dedi. Ömer suyun yanına gidip beklemeye başladı ve adam için kervanın yola çıkmasını erteledi ama adam gelmedi. Ömer suyun sahibini çağırarak: "Ebû Akîl el-Cu'aylî'nin üç kızı ve hanımı var. Ben sana uğrayana kadar onların ihtiyacını karşıla" dedi. Ömer hac vazifesini yerine getirip döndüğünde suyun sahibini çağırdı ve: "Ebû Akîl ne yaptı?" diye sordu. Adam: "Bana söylediğin günün ertesi bitkin bir şekilde geldi. Yanımda birkaç gece hasta yattı ve vefat etti. Şu da mezarıdır" dedi. Ömer arkadaşlarına dönerek: "Allah sizin düştüğünüz fitneye düşmesini istemedi" deyip namazını kıldı ve kızlarını ve hanımını himayesine alarak nafakalarını karşılamaya başladı.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْخَوْفِ وَالرَّجَاءِ

Korku ve Ümit

١٨١٩٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ، ثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى ، ثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنِ الأَعْرَجِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ عَلَى أَهْلِ الصُّفَّةِ ، وَقَدْ عَلَتْ أَصْوَاتُهُمْ ، وَاسْتَغْرَبُوا ضَحِكًا ، فَأَغْضَبَهُ ذَلِكَ ، فَقَالَ : " مَا لِلضَّحْكِ خُلِقْتُمْ " ، وَأَنْكَرَ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ ، فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، عَنِ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ ، فَقَالَ : إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكَ أَنْ تُيَسِّرَ وَلا تُعَسِّرَ ، وَتُبَشِّرَ وَلا تُنَفِّرَ ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَبَشَّرَهُمْ ، وَبَشَّرَ عَلَيْهِمْ ، وَبَسَطَ مِنْهُمْ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد العزيز بن يحيى المدني وهو كذاب

18195- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sesleri yükselen ve aşırı bir şekilde gülen Suffe ahalisinin yanına kızgın bir şekilde çıktı ve: *"Gülmek için yaratılmadınız"* buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onların bu halini hoş karşılamamıştı. Cibrîl gelerek Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: "Allah, kolaylaştırmanı ve zorlaştırmamanı, müjdelemeni ve nefret ettirmemeni istiyor." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Suffe ahalisinin yanına çıkarak onlara güzel şeyler söyleyerek gönüllerini aldı.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdulazîz b. Yahyâ el-Medenî hadis uydurmakla suçlanmıştır.

١٨١٩٦ - حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ سُكَيْنٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ الزِّبْرِقَانِ ، قَالَ : نا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِقَوْمٍ يَضْحَكُونَ فَقَالَ : " أَتَضْحَكُونَ ؟ وَذِكْرُ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ ؟ قَالَ : فَمَا رُئِيَ أَحَدٌ مِنْهُمْ ضَاحِكًا حَتَّى مَاتَ ، قَالَ وَنَزَلَتْ فِيهِمْ ﴿نَبِّئْ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الأَلِيمُ﴾.

رواه البزار وفيه موسى بن عبيدة الربذي وهو ضعيف.

18196- Abdullah b. ez-Zübeyr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gülmekte olan bir topluluğa rastladı ve: *"Cennet ve Cehennem önünüzdeyken gülüyor musunuz?"* buyurdu. Ondan sonra orada bulunanların hiçbiri ölene kadar gülerken görülmedi.

(Abdullah b. ez-Zübeyr) der ki: Şu âyet nazil oldu: **"(Resûlüm!) Kullarıma, benim, çok bağışlayıcı ve pek esirgeyici olduğumu haber ver. Benim azabımın elem verici bir azap olduğunu da bildir."** (Hicr Sur. 49-50)

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde ez-Rebezî zayıftır.[1]

١٨١٩٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ رَوَاحَةَ ، قَالَ : نَا أَبُو كُرَيْبٍ ، قَالَ : نَا مُخْتَارُ بْنُ غَسَّانَ ، قَالَ : نَا عِيسَى بْنُ مُسْلِمٍ أَبُو دَاوُدَ ، عَنْ عَبْدِ الأَعْلَى بْنِ عَامِرٍ ، قَالَ : قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيُّ : دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ ، وَأَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ ، عَلَى الْمِنْبَرِ ، وَهُوَ يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَى نَبِيٍّ مِنْ أَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ ، أَنْ قُلْ لأَهْلِ طَاعَتِي مِنْ أُمَّتِكَ : لا يَتَّكِلُوا عَلَى أَعْمَالِهِمْ ، فَإِنِّي لا أُقَاصُّ عَبْدًا الْحِسَابَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، ثُمَّ أَشَاءُ أَنْ أُعَذِّبَهُ إِلا عَذَّبْتُهُ ، وَقُلْ لأَهْلِ الْمَعَاصِي مِنْ أُمَّتِكَ : لا يُلْقُونَ بِأَيْدِيهِمْ فَإِنِّي أَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ وَلا أُبَالِي . وَأَنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِ قَرْيَةٍ ، وَلا أَهْلِ مَدِينَةٍ ، وَلا أَهْلِ أَرْضٍ ، وَلا رَجُلٍ بِخَاصَّةٍ ، وَلا امْرَأَةٍ يَكُونُ لِي عَلَى مَا أُحِبُّ إِلا كُنْتُ لَهُ عَلَى مَا يُحِبُّ . وَأَنَّهُ لَيْسَ مِنْ مَدِينَةٍ ، وَلا أَهْلِ أَرْضٍ ، وَلا رَجُلٍ بِخَاصَّةٍ ، وَلا امْرَأَةٍ يَكُونُ لِي عَلَى مَا أُحِبُّ فَأَكُونُ لَهُ عَلَى مَا يُحِبُّ ثُمَّ يَتَحَوَّلُ عَنْ مَا أُحِبُّ إِلَى مَا أَكْرَهُ إِلا تَحَوَّلْتُ لَهُ مِمَّا يُحِبُّ إِلَى مَا يَكْرَهُ ، وَأَنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِ قَرْيَةٍ ، وَلا أَهْلِ مَدِينَةٍ ، وَلا أَهْلِ أَرْضٍ ، وَلا رَجُلٍ بِخَاصَّةٍ ، وَلا امْرَأَةٍ يَكُونُ لِي عَلَى مَا أَكْرَهُ ثُمَّ يَتَحَوَّلُ لِي عَنْ مَا أَكْرَهُ إِلَى مَا أُحِبُّ إِلا تَحَوَّلْتُ لَهُ عَنْ مَا يَكْرَهُ إِلَى مَا يُحِبُّ . لَيْسَ مِنِّي مَنْ تَطَيَّرَ أَوْ تُطِيِّرَ لَهُ ، أَوْ تَكَهَّنَ أَوْ تُكُهِّنَ لَهُ ، أَوْ سَحَرَ أَوْ سُحِرَ لَهُ ، إِنَّمَا أَنَا وَخَلْقِي ، وَكُلُّ خَلْقِي لِي.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عيسى بن مسلم الطهوي قال أبو زرعة : لين وقال أبوحاتم : ليس بالقوي يكتب حديثه وبقية رجاله ثقات إن شاء الله

18197- Ebû Abdirrahmân es-Sülemî bildiriyor: Müminlerin emiri Hz. Ali minberde şöyle derken mescide girdim: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Allah, İsrailoğullarından bir peygambere şöyle vahyetti: "Ümmetinden bana itaat edenlere, amellerine güvenmemelerini söyle. Kıyamet günü hesap vakti geldiğinde kısas uygulayıp sonra azab etmek istediğim kişiye muhakkak azab ederim. Ümmetinden, günahkâr olanlara söyle; rahmetimden ümitlerini keserek kendi elleriyle kendilerini tehlikeye (günah bataklığına)*

[1] Bezzâr (3625) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu lafızla biliyoruz. Mus'ab b. Sâbit'in İbnu'z-Zübeyr'den dinlediğini bilmiyoruz."

atmasınlar. Ben günahları affederim ve bu benim için önemli değildir. Benim sevdiğim hal üzere olan hiçbir köy, şehir, bölge, seçkin adam veya kadın, yoktur ki ben de onun istediği şekilde davranmayayım. (Eğer) sonra bunlar benim istediğim halden sevmediğim hale dönerlerse, ben de onlara karşı sevdikleri muameleyi bırakıp istemedikleri şekilde muamele ederim. Benim sevmediğim hal üzere olan hiçbir şehir, bölge halkı, seçkin adam veya kadın yoktur ki ben de onlara sevmedikleri şekilde davranmayayım. Benim sevmediğim halden sevdiğim hale dönen hiçbir köy, şehir halkı, seçkin adam veya kadın yoktur ki ben de, sevmedikleri şekilde muameleyi bırakıp sevdikleri şekilde muamele etmeyeyim. Uğur ya da uğursuzluk tespiti için bir şey yapan veya yaptıran, kâhinlik yapan veya kâhine giden, sihir yapan veya sihir yaptıran benden değildir. Yarattıklarımla arama kimse giremez. Bütün yarattıklarım benimdir."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İsâ b. Müslim et-Tahavî hakkında Ebû Zür'a: "Hadiste gevşektir" demiş, Ebû Hâtim ise: "Kuvvetli değildir, ama hadisleri yazılır" demiştir. İnşallah diğer ravileri güvenilirdir.

١٨١٩٨ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن هِشَامٍ الْمُسْتَمْلِيُّ، قَالَ: نَا عُبَيْدُ اللَّهِ ابْنُ عَائِشَةَ، قَالَ: نَا حَمَّادُ بن سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيُّ، عَنْ أَبِي مَدِينَةَ الدَّارِمِيِّ، وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ، قَالَ: كَانَ الرَّجُلانِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ"إِذَا الْتَقَيَا لَمْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَقْرَأَ أَحَدُهُمَا عَلَى الآخَرِ: وَالْعَصْرِ إِنَّ الإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ، ثُمَّ يُسَلِّمَ أَحَدُهُمَا عَلَى الآخَرِ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير ابن عائشة وهو ثقة

18198- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından olan Ebû Medîne ed-Dârimî der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından iki kişi buluştuklarında, biri diğerine Asr Sûresini okumadan ayrılmazlardı."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan İbn Âişe dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨١٩٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَغَيْرُ وَاحِدٍ عَنِ الْحَسَنِ وَابْنِ سِيرِينَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ لَمْ يَعْمَلْ خَيْراً قَطُّ إِلاَّ التَّوْحِيدَ فَلَمَّا احْتُضِرَ قَالَ لأَهْلِهِ انْظُرُوا إِذَا أَنَا مِتُّ أَنْ يَحْرِقُوهُ حَتَّى يَدَعُوهُ حُمَماً ثُمَّ اطْحَنُوهُ ثُمَّ اذْرُوهُ فِي يَوْمٍ رِيحٍ. فَلَمَّا مَاتَ فَعَلُوا ذَلِكَ بِهِ فَإِذَا هُوَ فِي قَبْضَةِ اللهِ فَقَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ يَا ابْنَ آدَمَ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا فَعَلْتَ قَالَ أَيْ رَبِّ مِنْ مَخَافَتِكَ. قَالَ فَغُفِرَ لَهُ بِهَا وَلَمْ يَعْمَلْ خَيْراً قَطُّ إِلاَّ التَّوْحِيدَ.

رواه أحمد وإسناد أبي هريرة رجاله رجال الصحيح وفي إسناد ابن سيرين من لم يسم قلت : وقد روي هذا من حديث جماعة من الصحابة قد ذكرت ذلك كله في التوبة في باب فيمن خاف من ذنبه

18199- Ebû Hureyre ve Hasan b. Sîrîn, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyorlar: *"Sizden önce Lâ ilâhe illallâh kelimesini söylemekten başka salih ameli olmayan biri vardı. Vefat anı yaklaştığı zaman ailesine: «Öldüğüm zaman, bedenimi kömür haline gelinceye kadar yakınız. Sonra, kömür halindeki bedenimi öğütün ve rüzgarlı bir günde savurun» dedi. Adam öldüğü zaman dediği gibi yaptılar. Adam, Allah'ın huzuruna çıktığı zaman, Allah ona: «Ey Âdem oğlu! Bunu neden yaptın?» diye sordu. Adam: «Ey Rabbim! Senden korktuğum için böyle yaptım» deyince, Allah, adamda bulunan Allah korkusu sebebiyle onu affetti. O kişi tevhid'den başka hiçbir hayırlı amel yapmamıştı."*

★Ahmed rivayet etti. Ebû Hureyre'nin senedinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. İbn Sîrîn'in senedinde adı verilmeyen birisi vardır.

Bu hadisi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından bir grup nakletmiştir. Bunları Tövbe kitabında, günahlarından korkanlar bölümünde zikretmiştim.[1]

١٨٢٠٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ مَيْمُونٍ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ، عَنْ عَوْفٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ رَفَعَهُ، قَالَ: " لا أَجْمَعُ عَلَى عَبْدِي خَوْفَيْنِ، وَأَمْنَيْنِ، إِنْ أَخَفْتُهُ فِي الدُّنْيَا، أَمَّنْتُهُ فِي الآخِرَةِ، وَإِنْ أَمَّنْتُهُ فِي الدُّنْيَا، أَخَفْتُهُ فِي الآخِرَةِ "

18200- Hasan(-ı Basrî), Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kulumda iki korku ve iki emniyeti bir arada bulundurmam. Eğer dünyada benden korkarsa, âhirette onu emin kılarım. Dünyadayken âhiret hususunda emin ise, onu âhirette korkuturum."*[2]

١٨٢٠١ حَدَّثَنَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَرْوِي عَنْ رَبِّهِ جَلَّ وَعَلا ، نَحْوَه .

رواهما البزار عن شيخه محمد بن يحيى بن ميمون و لم أعرفه وبقية رجال المرسل رجال الصحيح وكذلك رجال المسند غير محمد بن عمرو بن علقمة وهو حسن الحديث

18201- Ebû Hureyre Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) yukarıdakine yakın metinle rivayette bulunmuştur.

★İkisini de Bezzâr, hocası Muhammed b. Yahyâ b. Meymûn'dan rivayet etti. Onu tanımıyorum. Mürsel olan senedin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Müsned olan senedin ise

---

[1] Mükerrer hadis: 17492.

[2] Bezzâr (3232) rivayet etti.

Muhammed b. Amr b. Alkame dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onun da hadisleri hasendir.[1]

بَابُ سَاعَةٌ وَسَاعَةٌ

İnsanın, Saatinin Saatini Tutmaması

١٨٢٠٢ - حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، أنا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أنا مَعْمَرٌ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّا إِذَا كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْنَا مِنْ أَنْفُسِنَا مَا نُحِبُّ ، فَإِذَا رَجَعْنَا إِلَى أَهْلِينَا خَالَطْنَاكُمْ أَنْكَرْنَا أَنْفُسَنَا ، فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : " لَوْ تَدُومُونَ عَلَى مَا تَكُونُونَ عِنْدِي فِي الْخَلاءِ لَصَافَحَتْكُمُ الْمَلائِكَةُ بِأَجْنِحَتِهَا وَلَكِنْ سَاعَةٌ وَسَاعَةٌ .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير زهير بن محمد الرازي وهو ثقة . ؟ ورواه أبو يعلى وقال : " لصافحتكم الملائكة حتى تظلكم بأجنحتها عيانا "

18202- Enes der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbı şöyle dediler: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında olduğumuz zaman, kendimizi iyi bir halde görürüz. Ailemizin yanına dönüp onlarla karışınca durumumuz hoşumuza gitmiyor." Bunu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) anlattığımızda, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yalnızken de, benim yanımda olduğunuz gibi devam edebilseydiniz, melekler kanatlarıyla sizinle musafaha ederdi. Ama bu devamlı böyle olmaz. Bazen böyle, bazen öyle."*

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Züheyr b. Muhammed er-Râzî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

Ebû Ya'lâ şu ifadelerle rivayet etti: *"Melekler sizinle musafaha ederdi de hatta sizleri kanatlarıyla gölgelediğini görürdünüz."*[2]

١٨٢٠٣ - حَدَّثَنَا سَهْلُ بن مُوسَى الرَّامَهُرْمُزِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبِي صَفْوَانَ الثَّقَفِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْخَزَّازُ، عَنِ الحسن، قَالَ: كَانَ لِعُثْمَانَ بن أَبِي الْعَاصِ بَيْتٌ قَدْ أَخْلاهُ لِلْحَدِيثِ فَكُنَّا نَأْتِيهِ فِيهِ، وَكَانَ يَقُولُ: سَاعَةٌ لِلدُّنْيَا وَسَاعَةٌ لِلآخِرَةِ، وَاللَّهُ أَعْلَمُ أَيُّ السَّاعَتَيْنِ تَغْلِبُ.

---

[1] Bezzâr (3233) rivayet etti. İbn Hibbân'ın *Sahîh*'indeki (640) hasen ve muttasıl isnâdla olan rivayeti bunu desteklemektedir.

[2] Bezzâr (3234), Ebû Ya'lâ (3035), Ahmed (3/175) ve İbn Hibbân, *Sahih*'inde (344) rivayet etti.

رواه الطبراني من طريقين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير محمد بن عثمان بن أبي صفوان وهو ثقة

18203- Hasan(-ı Basrî) bildiriyor: Osmân b. Ebi'l-Âs'ın sohbet için tahsis ettiği bir evi vardı. O eve Osmân'ın yanına giderdik ve bize şöyle derdi: "Bir saat dünya, bir saat âhiret için çalışmak gerekir. Hangi saatin ağır basacağını Allah daha iyi bilir."

★Taberânî iki yolla rivayet etti. Birinin, güvenilir bir ravi olan Muhammed b. Osmân b. Ebî Safvân dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

بَابُ ذِكْرِ الْمَوْتِ

Ölümü Hatırlamak

١٨٢٠٤ - عَنْ عَمَّارٍ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " كَفَى بِالْمَوْتِ وَاعِظًا ، وَكَفَى بِالْيَقِينِ غِنًى ، وَكَفَى بِالْعِبَادَةِ شُغْلا

رواه الطبراني وفيه الربيع بن بدر وهو متروك

18204- Ammâr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Vâiz olarak ölüm, zenginlik olarak yakin ve ibadet olarak meşguliyet yeterlidir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Rabî b. Bedr metrûktur.

١٨٢٠٥ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ ، نَا مُؤَمَّلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، نَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِمَجْلِسٍ وَهُمْ يَضْحَكُونَ فَقَالَ : أَكْثِرُوا مِنْ ذِكْرِ هَاذِمِ اللَّذَّاتِ ، أَحْسَبُهُ قَالَ : فَإِنَّهُ مَا ذَكَرَهُ أَحَدٌ فِي ضِيقٍ مِنَ الْعَيْشِ إِلَّا وَسَّعَهُ عَلَيْهِ ، وَلَا فِي سَعَةٍ إِلَّا ضَيَّقَهُ عَلَيْهِ .

رواه البزار والطبراني باختصار عنه وإسنادهما حسن

18205- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gülmekte olan bir topluluğa rastlayınca şöyle buyurdu: *"Bütün zevkleri yok eden ölümü çokça hatırlayınız."* Sanırım şöyle devam etti: *"Hayatının sıkıntılı anlarında ölümü hatırlayan hiç kimse yoktur ki, yaşamı ona kolaylaştırmasın. Yine bolluk anında onu hatırlayan hiç kimse yoktur ki hayatı, onu sıkıntılı yapmasın."*

★Bezzâr ve kısa metinle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İkisinin de senedi hasendir.[1]

---

1 Bezzâr (3623) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (695) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Sâbit el-Bunânî'den sadece Hammâd b. Seleme rivayet etmiştir. Muemmel b. İsmâîl bunu rivayette tek kalmıştır."

١٨٢٠٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ إِبْرَاهِيمُ بن الْمُسْتَمِرِّ الْعُرُوقِيُّ، حَدَّثَنَا حَاتِمُ بن عَبَّادِ بن دِينَارٍ الْحَرَشِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن قَيْسٍ الْكِنْدِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بن سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ، قَالَ: مَاتَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَجَعَلَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُثْنُونَ عَلَيْهِ، وَيَذْكُرُونَ مِنْ عِبَادَتِهِ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاكِتٌ، فَلَمَّا سَكَتُوا، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَلْ كَانَ يُكْثِرُ ذِكْرَ الْمَوْتِ؟"قَالُوا: لا، قَالَ: فَهَلْ كَانَ يَدَعُ كَثِيرًا مِمَّا يَشْتَهِي؟"قَالُوا: لا، قَالَ: مَا بَلَغَ صَاحِبُكُمْ كَثِيرًا مِمَّا تَذْهَبُونَ إِلَيْهِ .

رواه الطبراني وإسناده حسن

18206- Sehl b. Sa'd es-Sâidî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından bir kişi vefat edince, sahabe onun hakkında güzel şeyler söyleyip yaptığı ibadetleri anlatmaya başladılar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ise susmuş bir şey söylemiyordu. Sahabe susunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ölümü çokça anar mıydı?"* diye sordu. Sahabe: "Hayır" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nefsinin istediği şeylerin çoğunu terk eder miydi?"* diye sordu. Onlar yine: "Hayır" cevabını verince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Arkadaşınız sizin övdüğünüz mevkiye ulaşmış değildir."*

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٨٢٠٧ - وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ اللَّيْثِيُّ ، نَا يُوسُفُ بْنُ عَطِيَّةَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ : ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ بِعِبَادَةٍ وَاجْتِهَادٍ فَقَالَ : " كَيْفَ ذِكْرُ صَاحِبِكُمُ الْمَوْتَ " قَالُوا : مَا نَسْمَعُهُ يَذْكُرُهُ قَالَ : " لَيْسَ صَاحِبُكُمْ هُنَاكَ " .

رواه البزار وفيه يوسف بن عطية وهو متروك

18207- Enes der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında bir kişinin ibadeti ve çalışkanlığından bahsedildi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Arkadaşınızın ölümü zikretmesi nasıldı?"* diye sorunca, onlar: "Ölümü andığını duymadık" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Arkadaşınız sizin övdüğünüz gibi değildir"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Yûsuf b. Atiyye metrûktur.[2]

---

[1]Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5941) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3622) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Sâbit'ten, Enes'ten sadece Yûsuf'un rivayet ettiğini biliyoruz." İbnu'l-Mübârek'in *Zühd*'üne (265) ve Suyûtî'nin *Şerhu's-Sudûr*'una (121) bakınız

١٨٢٠٨ - حَدَّثَنَا هَاشِمٌ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِسْمَاعِيلَ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنِي ضَمْضَمُ بن زُرْعَةَ ، عَنْ شُرَيْحِ بن عُبَيْدٍ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اللَّهُمَّ حَبِّبِ الْمَوْتَ إِلَى مَنْ يَعْلَمُ أَنِّي رَسُولُكَ.

رواه الطبراني وفيه محمد بن إسماعيل بن عياش وهو ضعيف

18208- Ebû Mâlik el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allahım! Benim, senin Resûlün olduğumu bilen kişiye ölümü sevdir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. İsmâîl b. Ayyâş zayıftır.

١٨٢٠٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن زُهَيْرٍ الأُبُلِّيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بن عَبْدِ اللَّهِ الصَّفَّارُ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن نَاصِحٍ، حَدَّثَنَا قَيْسُ بن الرَّبِيعِ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ رِبْعِيٍّ، عَنْ طَارِقِ بن عَبْدِ اللَّهِ الْمُحَارِبِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا طَارِقُ،"اسْتَعِدَّ لِلْمَوْتِ قَبْلَ الْمَوْتِ.

رواه الطبراني وفيه إسحاق بن ناصح قال أحمد : كان من أكذب الناس

18209- Târık b. Abdillah el-Muhâribî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey Târık! Ölüm (gelme)den önce ölüme hazırlan."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İshâk b. Nâsıh hakkında Ahmed: "İnsanların en yalancılarındandı" demiştir.[1]

١٨٢١٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلامِ بن حَرْبٍ، عَنْ يَزِيدَ بن أَبِي زِيَادٍ، عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ، قَالَ: خَرَجَ إِلَيْنَا عَبْدُ اللَّهِ يَوْمًا، وَهُوَ خَائِرٌ، فَقُلْنَا: مَا لَكَ؟ فَقَالَ:"ذَهَبَ صَفْوُ الدُّنْيَا فَلَمْ يَبْقَ إِلا الْكَدَرُ، فَالْمَوْتُ الْيَوْمَ تُحْفَةٌ لِكُلِّ مُسْلِمٍ"..

رواه الطبراني بإسنادين وأحدهما جيد

18210- Ebû Cuhayfe bildiriyor: Abdullah b. Mes'ûd yanımıza bitkin bir halde çıkınca: "Neyin var?" diye sorduk. Abdullah: "Dünyanın iyiliği gitti, kederi kaldı. Bugün ölüm, her Müslüman için hediyedir."

★Taberânî, birisi ceyyid olan iki isnâdla rivayet etti. [2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8174) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8774, 8775) rivayet etti. İkisinde de Yezîd b. Ebî Ziyâd vardır ve hakkında menfi görüş mevcuttur.

١٨٢١١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن النَّضْرِ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن عَمْرٍو، حَدَّثَنَا زَائِدَةُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ خَيْثَمَةَ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنِ الأَسْوَدِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: وَاللَّهِ الَّذِي لا إِلَهَ غَيْرُهُ، مَا مِنْ نَفْسٍ حَيَّةٍ إِلا الْمَوْتُ خَيْرٌ لَهَا إِنْ كَانَ بَرًّا، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: ﴿وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلأَبْرَارِ﴾ وَإِنْ كَانَ فَاجِرًا , إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: ﴿وَلا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لأَنْفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا﴾.

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير يزيد بن أبي زياد وهو حسن الحديث

18211- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Kendisinden başka ilah olmayana yemin ederim ki; yaşayan hiçbir kişi yoktur ki, eğer iyiyse ölüm onun için daha hayırlıdır. Nitekim Allah şöyle buyurur: **"Allah katındaki şeyler, iyi olanlar için daha hayırlıdır."** (Âl-i İmrân Sur. 198) Eğer kişi fâcir ise, Allah şöyle buyurur: **"İnkâr edenler, kendilerine vermiş olduğumuz mühletin sakın kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Biz onlara ancak, günahları çoğalsın diye mühlet veriyoruz."** (Âli İmrân Sur. 178)

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinin Yezîd b. Ebî Ziyâd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onun da hadisleri hasendir.[1]

١٨٢١٢ - حَدَّثَنَا مُعَاذٌ ، قَالَ : نا عِيسَى بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْبِرَكِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اسْتَكْثِرُوا مِنْ ذِكْرِ هَاذِمِ اللَّذَّاتِ ، فَإِنَّهُ مَا ذَكَرَهُ أَحَدٌ فِي ضِيقٍ إِلا وَسَّعَهُ اللَّهُ ، وَلا ذَكَرَهُ فِي سَعَةٍ إِلا ضَيَّقَهَا عَلَيْهِ ،

قلت : رواه الترمذي وغيره باختصار رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

18212- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bütün zevkleri yok eden ölümü çokça hatırlayınız. Hayatının sıkıntılı anlarında ölümü hatırlayan hiç kimse yoktur ki, yaşamı ona kolaylaştırmasın. Yine bolluk anında onu hatırlayan hiç kimse yoktur ki hayatı ona sıkıntılı yapmasın."*

Bu hadisi, Tirmizî ve başkaları muhtasar olarak rivayet ettiler.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti senedi hasendir.

١٨٢١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا مِنْجَابُ بْنُ الْحَارِثِ ، قال : نا أَبُو عَامِرٍ الأَسَدِيُّ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ الْعُمَرِيِّ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8759) rivayet etti.

وَسَلَّمَ : " أَكْثِرُوا ذِكْرَ هَادِمِ اللَّذَّاتِ " ، يَعْنِي الْمَوْتَ ، " فَإِنَّهُ مَا كَانَ فِي كَثِيرٍ إِلا قَلَّلَهُ ، وَلا قَلِيلٍ إِلا جَزَّأَهُ .

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن قلت : وقد تقدم حديث أنس في هذا الباب

18213- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bütün zevkleri yok eden ölümü çokça hatırlayınız. Çünkü ölüm çoğun içinde olduğunda onu azaltır, azın içinde olduğunda ise onu çoğaltır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı hasendir.

Bu konuda daha önce Enes'in hadisi geçmişti.

١٨٢١٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شَيْبَةَ الْمِصْرِيُّ ، بِمِصْرَ ، أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأُمَوِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ ، عَنْ مُعَلَّى الْكِنْدِيِّ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَاشِرَ عَشَرَةٍ ، فَقَامَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ ، فَقَالَ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، " مَنْ أَكْيَسُ النَّاسِ وَأَحْزَمُ النَّاسِ ؟ ، فَقَالَ : أَكْثَرُهُمْ ذِكْرًا لِلْمَوْتِ ، وَأَشَدُّهُمُ اسْتِعْدَادًا لِلْمَوْتِ قَبْلَ نُزُولِ الْمَوْتِ ، أُولَئِكَ هُمُ الأَكْيَاسُ ذَهَبُوا بِشَرَفِ الدُّنْيَا وَكَرَامَةِ الآخِرَةِ.

قلت : رواه ابن ماجة باختصار رواه الطبراني في الصغير وإسناده حسن

18214- İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına on kişinin onuncusu olarak bir grubun içinde gittim. Ensar'dan bir kişi kalkıp: "Ey Allah'ın Peygamberi! İnsanların en güzeli ve en tedbirlisi kimdir?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ölümü en çok hatırlayan, ölüm gelmeden önce ona en çok hazırlanan kişiler, en güzel olanlardır. Bunlar dünyada şeref, âhirette yüksek derecelere sahiptir."*

İbn Mâce bu hadisi muhtasar olarak rivayet etti.

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr* (1008) ve *M. el-Kebîr*'de (13536) rivayet etti. Ravilerden, Taberânî'nin hocası Muhammed b. Şeybe el-Mısrî hakkında bilgi yoktur. *S. es-Sahîha*'ya (1384) bakınız.

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْحُزْنِ

Hüzün

١٨٢١٥ – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ ، عَنْ ضَمْرَةَ بْنِ حَبِيبٍ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ.

رواه البزار والطبراني وإسنادهما حسن

18215- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah her hüzünlü kalbi sever."*

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. İsnâdları hasendir.[1]

١٨٢١٦ – حَدَّثَنَا جبرونُ بْنُ عِيسَى ، ثنا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْحَفَرِيُّ ، ثنا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " عَلَيْكُمْ بِالْحُزْنِ فَإِنَّهُ مِفْتَاحُ الْقَلْبِ " ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَيْفَ الْحُزْنُ ؟ قَالَ : " أَجِيعُوا أَنْفُسَكُمْ بِالْجُوعِ وَأَظْمِئُوهَا.

رواه الطبراني وإسناده حسن

18216- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Hüzünlü olmaya bakınız. Çünkü hüzün kalbin anahtarıdır."* Sahabe: "Ya Resûlallah! Hüzün nasıl olur?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kendinizi açlığa alıştırın ve susuz kalmayı öğrenin."*

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.[2]

---

[1] Bezzâr (3624) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem), Ebu'd-Derdâ'dan başkasının rivayet ettiğini bilmiyoruz ve hadisin bundan başka senedi yoktur." Ravilerden Leys'in katibi Abdullah b. Sâlih zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11694) rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Süleymân el-Ca'ferî vardır ve Cebrûn b. İsâ hakkında: "Hadisleri zayıftır"demiştir. *S. ed-Daîfe*'ye (1468) bakınız.

بَابٌ فِيمَنْ اقْشَعَرَّ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ

Allah Korkusuyla Ürperenler

١٨٢١٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُقْبَةَ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ الْهَادِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ أُمِّ كُلْثُومَ بِنْتِ الْعَبَّاسِ ، عَنْ أَبِيهَا ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذَا اقْشَعَرَّ جِلْدُ الْعَبْدِ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ ، تَحَاتَّتْ عَنْهُ خَطَايَاهُ كَمَا تَحَاتُّ عَنِ الشَّجَرَةِ الْبَالِيَةِ وَرَقُهَا .

رواه البزار وفيه أم كلثوم بنت العباس و لم أعرفها وبقية رجاله ثقات

18217- Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Vücudu Allah korkusu ile ürperen kimsenin günahları, ağaçtan yaprakların dökülmesi gibi dökülür."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ümmü Gülsüm binti'l-Abbâs'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٢١٨ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مُحَمَّدٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللهِ الرُّومِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ رِفَاعَةَ ، عَنْ هَارُونَ بْنِ أَبِي الْجَوْزَاءِ ، عَنِ الْعَبَّاسِ ، قَالَ : كُنَّا جُلُوسًا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ شَجَرَةٍ ، فَهَاجَتِ الرِّيحُ ، فَوَقَعَ مَا كَانَ فِيهَا مِنْ وَرَقٍ نَخِرٍ ، وَبَقِيَ فِيهَا مَا كَانَ مِنْ وَرَقٍ أَخْضَرَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مَثَلُ هَذِهِ الشَّجَرَةِ ؟ " ، قَالَ الْقَوْمُ : اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، قَالَ : " مَثَلُهَا مَثَلُ الْمُؤْمِنِ ، إِذَا اقْشَعَرَّ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ ، وَقَعَتْ عَنْهُ ذُنُوبُهُ وَبَقِيَتْ لَهُ حَسَنَاتُهُ.

رواه أبو يعلى من رواية هارون بن أبي الجوزاء عن العباس و لم أعرف هارون وبقية رجاله وثقوا على ضعف في محمد بن عمر بن الرومي ووثقه ابن حبان

18218- Abbâs der ki: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber bir ağacın altında otururken rüzgâr çıktı ve ağaçtaki sararmış olan yapraklar düşerek sadece yeşil yapraklar kaldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu ağaç neye benzer?"* diye sorunca, sahabe: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" cevabını verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu*

[1] Bezzâr (1231) rivayet etti: "Bu hadisin bu lafızla merfu olarak sadece Abbâs'tan rivayet edildiğini biliyoruz. Abbâs'tan da sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir" dedi. Elbânî, *el-Câmiu's-Sağîr*'in (490) zayıf hadislerinde bunu Taberânî'nin *M. el-Kebîr*'ine nisbet etmiştir

ağacın hali mümine benzer. Mümin, Allah korkusuyla ürperdiği zaman günahları kendisinden düşer ve sadece sevapları kalır" buyurdu.

★Ebû Ya'lâ, Hârûn b. Ebi'l-Cevzâ kanalıyla Abbâs'tan rivayet etti. Hârûn'u tanımıyorum. Diğer ravileri Muhammed b. Ömer b. er-Rûmî'nin zayıflığına rağmen güvenilir bulunmuştur. İbn Hibbân da onu güvenilir addetmiştir.

بَابُ عَلاَمَةِ الْبَرَاءَةِ مِنَ النِّفَاقِ

Nifaktan Kurtuluş Alâmeti

١٨٢١٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ ، حَدَّثَنَا غَسَّانُ بْنُ بُرْزِينَ يَعْنِي الطُّهَوِيَّ ، حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : غَدَا أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَلَكْنَا وَرَبِّ الْكَعْبَةِ . فَقَالَ : " وَمَا ذَاكَ ؟ " قَالُوا : النِّفَاقُ ، النِّفَاقُ . قَالَ : " أَلَسْتُمْ تَشْهَدُونَ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ؟ " قَالُوا : بَلَى . قَالَ : " لَيْسَ ذَاكَ النِّفَاقَ " . قَالَ : ثُمَّ عَادُوا الثَّانِيَةَ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَلَكْنَا وَرَبِّ الْكَعْبَةِ . قَالَ : " وَمَا ذَاكَ ؟ " قَالُوا : النِّفَاقُ , النِّفَاقُ . قَالَ : " أَلَسْتُمْ تَشْهَدُونَ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ؟ " ، قَالُوا : بَلَى . قَالَ : " لَيْسَ ذَاكَ النِّفَاقَ " . قَالَ : ثُمَّ عَادُوا الثَّالِثَةَ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَلَكْنَا وَرَبِّ الْكَعْبَةِ ، قَالَ : " وَمَا ذَاكَ ؟ " . قَالُوا : النِّفَاقُ . قَالَ : " أَلَسْتُمْ تَشْهَدُونَ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ؟ " . قَالُوا : بَلَى . قَالَ : " لَيْسَ ذَاكَ النِّفَاقَ " . قَالُوا : إِنَّا إِذَا كُنَّا عِنْدَكَ كُنَّا عَلَى حَالٍ ، وَإِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِكَ هَمَّتْنَا الدُّنْيَا وَأَهْلُونَا ، قَالَ : " لَوْ أَنَّكُمْ إِذَا خَرَجْتُمْ مِنْ عِنْدِي تَكُونُونَ عَلَى الْحَالِ الَّذِي تَكُونُونَ عَلَيْهِ ، لَصَافَحَتْكُمُ الْمَلائِكَةُ بِطُرُقِ الْمَدِينَةِ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير غسان بن برزين وهو ثقة

18219- Enes b. Mâlik der ki: Bir sabah sahabe (Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına giderek): "Ya Resûlallah! Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki helak olduk" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden?"* diye sorunca, sahabe: "Nifaktan (münafıklıktan)" cevabını verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'tan başka ilah olmadığına, ortağı bulunmadığına, Muhammed'in de Onun kulu ve Resûlü olduğuna şahadet etmiyor musunuz?"* diye sorunca, sahabe: "Ediyoruz" cevabını verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu (halde olanın durumu) nifak değildir"* buyurdu.

Enes şöyle devam etti: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ikinci defa gelip: "Ya Resûlallah! Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki helak olduk" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden?"* diye sorunca, sahabe: "Nifaktan" cevabını verdiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'tan başka ilah olmadığına, ortağı bulunmadığına, Muhammed'in de Onun kulu ve Resûlü olduğuna şahadet etmiyor musunuz?"* diye sorunca, sahabe: "Ediyoruz" cevabını verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu (halde olanın durumu) nifak değildir"* buyurdu.

Sahabe üçüncü defa gelip: "Ya Resûlallah! Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki helak olduk" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden?"* diye sorunca, sahabe: "Nifaktan" cevabını verdiler. Allah'ın Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in de Onun kulu ve Resûlü olduğuna şahadet etmiyor musunuz?"* diye sorunca, sahabe: "Ediyoruz" cevabını verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu (halde olanın durumu) nifak değildir"* buyurdu. Sahabe: "Senin yanındayken kendimizi iyi bir halde görüyoruz; yanından çıkınca dünya ve dünyadakiler senin yanındayken olduğumuz gibi kalmamıza engel oluyor" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer yanımdan çıktığınız zaman da yanımda olduğunuz gibi kalsaydınız, Medine sokaklarında melekler sizinle musafaha ederdi"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ğassân b. Burzîn dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

بَابُ التَّزَوُّدُ مِنَ الدُّنْيَا لِلآخِرَةِ

Dünyada İken Âhiret İçin Hazırlık Yapmak

١٨٢٢٠ – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بن عَمَّارٍ ، حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بن مُعَاوِيَةَ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن أَبِي خَالِدٍ ، عَنْ قَيْسٍ ، عَنْ جَرِيرٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " مَنْ يَتَزَوَّدْ فِي الدُّنْيَا يَنْفَعْهُ فِي الآخِرَةِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18220- Cerîr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dünyadayken azık hazırlayan; âhirette bu azığın faydasını görür."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2271) rivayet etti.

بَابٌ فِيمَا بَقِيَ مِنَ الدُّنْيَا وَفِيمَا مَضَى مِنْهَا

Dünyanın Ömründen Kalan ve Geçen

١٨٢٢١ - حَدَّثَنَا مَسْعَدَةُ بن سَعْدٍ الْعَطَّارُ , حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ , حَدَّثَنَا مَعْنُ بن عِيسَى , حَدَّثَنَا مَالِكُ بن أَنَسٍ , عَنْ وَهْبِ بن كَيْسَانَ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ: إِنَّمَا أَجَلُكُمْ فِيمَا خَلا مِنَ الأُمَمِ كَمَا بَيْنَ صَلاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ.

رواه الطبراني في الثلاثة إلا أنه قال:في الكبير : كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالشَّمْسُ عَلَى قُعَيْقِعَانَ بَعْدَ الْعَصْرِ، فَقَالَ: " مَا أَعْمَارُكُمْ فِي أَعْمَارِ مَنْ مَضَى إِلا كَمَا بَقِيَ مِنْ هَذَا النَّهَارِ فِيمَا مَضَى مِنْهُ " ورجال الصغير والأوسط رجال الصحيح وفي أحد إسنادي الكبير شريك وقد وثق وبقية رجاله رجال الصحيح

18221- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sizden önceki ümmetlere nisbetle sizin eceliniz, ikindi namazı ile güneşin batışı arasındaki müddet kadardır."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ancak *M. el-Kebîr*'deki rivayet şöyledir: İkindiden sonra Güneş Ku'aykân dağındayken, biz de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında otururken şöyle buyurdu: *"Sizden öncekilere nisbetle sizin ömrünüz, bu günün geçen kısmıyla geriye kalan kısmına nisbeti gibidir."*

M. es-Sağîr ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir. *M. el-Kebîr*'in iki senedinden birinde Şerîk vardır ve güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٢٢٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، وَعَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ قَالا : نا خَلَفُ بْنُ مُوسَى بْنِ خَلَفٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ أَصْحَابَهُ ذَاتَ يَوْمٍ وَقَدْ كَادَتِ الشَّمْسُ أَنْ تَغْرُبَ فَلَمْ يَبْقَ مِنْهَا إِلَّا شَيْءٌ يَسِيرٌ فَقَالَ : " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا بَقِيَ مِنَ الدُّنْيَا فِيمَا مَضَى مِنْهَا إِلَّا كَمَا بَقِيَ مِنْ يَوْمِكُمْ هَذَا فِيمَا مَضَى مِنْهُ " وَمَا نَرَى مِنَ الشَّمْسِ إِلَّا يَسِيرًا.

رواه البزار من طريق خلف بن موسى عن أبيه وقد وثقا وبقية رجاله رجال الصحيح

18222- Enes der ki: Bir gün, Güneşin batmasına az bir zaman kalmışken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) halka hitab edip şöyle dedi:

[1] Taberânî *M. es-Sağîr* (53) ve *M. el-Kebîr*'de (13285) ve aynı lafızla Ahmed (4508, 5902) ile Buhârî (2268, 2269) rivayet ettiler.

(Yukarıda) işaret edilen *M. el-Kebîr*'in (13519) lafzıyla; Ahmed (5966), Buhârî (3459, 5921) ve yakın metinle Tirmizî (3035) rivayette bulundu. *M. el-Kebîr*'in, Şerîk'in bulunduğu senedinde Ebû Nuaym b. Dırâr b. Surad vardır ve zayıftır.

"Canım elinde olana yemin ederim ki; dünyanın ömründen geçen kısmına nisbetle geri kalan kısmı, bu gününüzün geçen kısmına nisbetle kalan kısmı gibidir. Güneşin de çok az bir kısmını görebiliyoruz."

★Bezzâr, Halef b. Mûsâ yoluyla, babasından rivayet etti. İkisi de güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٢٢٣ - وعن أبي هريرة قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ونظر إلى الشمس عند غروبها على أطراف سعف النخل فقال : ما بقي من الدنيا فيما مضى منها إلا مثل ما بقي من يومكم هذا فيما مضى منه

رواه البزار وفيه هشام بن عبد الرحمن و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

18223- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hurma ağaçlarının ardından batmakta olan Güneş'e bakarak şöyle dediğini nakleder: *"Dünyanın ömründen geçmiş kısmına nisbetle geri kalan kısmı, bu gününüzün geçen kısmına nisbetle kalan kısmı gibidir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Hişâm b. Abdirrahmân'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

بَابُ قُرْبِ السَّاعَةِ

Kıyametin Yaklaşması

١٨٢٢٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، وَعَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، قَالا: حَدَّثَنَا هَارُونُ بن مَعْرُوفٍ، حَدَّثَنَا مَخْلَدُ بن يَزِيدَ، عَنْ بَشِيرِ بن سُلَيْمَانَ، عَنْ سَيَّارٍ أَبِي الْحَكَمِ، عَنْ طَارِقِ بن شِهَابٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ، وَلا تَزْدَادُ مِنْهُمْ إِلا بُعْدًا.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير شيخ الطبراني وهو ثقة ثبت

18224- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet yaklaştığı halde bu, onları (Allah'tan) uzaklaştırmaktan başka bir işe yaramadı."*

★Taberânî rivayet etti. Taberânî'nin hocası dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir ve sağlamdır.[3]

---

[1] Bu hadisi Bezzâr'da bulamadım.

[2] Bezzâr (?) rivayet etti.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (9787) rivayet etti.

١٨٢٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا بَشِيرٌ حَدَّثَنِى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةَ جَمِيعاً إِنْ كَادَتْ لَتَسْبِقُنِى.

رواه أحمد والبزار إلا أنه قال : بعثت أنا والساعة كهاتين وضم إصبعيه السبابة والوسطى ورجال أحمد رجال الصحيح

18225- Bureyde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ben ve kıyamet, birbirimize çok yakın gönderildik. Kıyamet neredeyse benden önce gelecekti."*

★Ahmed ve şu ifadelerle Bezzâr rivayet etti: *"Ben ve kıyamet saati, şu iki şey (parmak) gibi (birbirimize yakın) gönderildik"* buyurup işaret ve orta parmağını yan yana getirdi. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٢٢٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ أَنْبَأَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنِ الأَعْمَشِ عَنْ أَبِى خَالِدٍ الْوَالِبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُشِيرُ بِإِصْبَعَيْهِ وَيَقُولُ بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَذِهِ مِنْ هَذِهِ.

رواه أحمد والبزار والطبراني في الكبير والأوسط ورجال أحمد رجال الصحيح غير أبي خالد الوالبي وهو ثقة

18226- Câbir b. Semure bildiriyor: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) iki parmağıyla işaret ederek şöyle dediğini gördüm: *"Benim ve kıyamet saatinin gönderilişi, şunun şuna yakınlığı gibidir."*

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet ettiler. Ahmed'in, güvenilir bir ravi olan Ebû Hâlid el-Vâlibî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٨٢٢٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ أَبِى خَالِدٍ عَنْ وَهْبٍ السُّوَائِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَذِهِ مِنْ هَذِهِ إِنْ كَادَتْ لَتَسْبِقُهَا.أو : " إن كادت لتسبقني "

رواه أحمد والطبراني وقال : " لتسبقني " . فقط . ورجالهما رجال الصحيح غير أبي خالد الوالبي وهو ثقة

18227- Vehb es-Suvâî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benim gönderilişim ve kıyamet saati, şunun (parmağımın) şuna (parmağıma) yakınlığı gibidir. Hatta neredeyse bu (kıyamet saati) şunu (gönderilişimi) geçecekti."*

---

[1] Ahmed (5/348) rivayet etti. Bu hadisi Bezzâr'da bulamadım (?)

[2] Ahmed (4/309, 5/92, 103, 108) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1843) rivayet etti. Hadisi Bezzâr'da bulamadım.

Veya: *"Neredeyse kıyamet saati, benim gönderilişimi geçecekti"* buyurduğunu nakleder.

★Ahmed ve Taberânî *"Benim gönderilişimi geçecekti"* ibaresiyle rivayet etti. İkisinin de, güvenilir bir ravi olan Ebû Hâlid el-Vâlibî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٢٢٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : ثنا ضِرَارُ بْنُ صُرَدٍ ، قال : ثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ ، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةَ كَهَاتَيْنِ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أبو نعيم ضرار بن صرد وهو ضعيف

18228- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ben ve kıyamet saati, şu iki şey (parmak) gibi (birbirimize yakın) gönderildik."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Nu'aym Dırâr b. Surad zayıftır.

١٨٢٢٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بن مُحَمَّدِ بن سَعِيدِ بن أَبِي مَرْيَمَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ ، حَدَّثَنَا الأَوْزَاعِيُّ ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن عُبَيْدِ اللهِ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بن مَالِكٍ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَاتَيْنِ.

رواه الطبراني عن شيخه عبد الله بن محمد بن سعيد بن أبي مريم وهو ضعيف

18229- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben ve kıyamet saati şu iki şey (parmak) gibi (birbirimize yakın) gönderildik."*

★Taberânî, hocası Abdullah b. Muhammed b. Saîd b. Ebî Meryem'den rivayet etti. O da zayıftır.[2]

١٨٢٣٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْخَلالُ الْمَكِّيُّ، ثنا يَعْقُوبُ بن حُمَيْدٍ، ثنا مَرْوَانُ بن مُعَاوِيَةَ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن أَبِي خَالِدٍ، عَنْ شُبَيْلِ بن عَوْفٍ، عَنْ أَبِي جُبَيْرَةَ بن الضَّحَّاكِ الأَنْصَارِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ هَكَذَا، وَجَمَعَ بَيْنَ الْوُسْطَى وَالسَّبَّابَةِ فَسَبَقْتُهَا كَمَا سَبَقَتْ هَذِهِ هَذِهِ.

---

[1] Ahmed (4/309) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/126) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (743), Ahmed (3/124, 130, 131, 218, 222, 237, 274, 275, 278, 283), Buhârî (6504), Müslim (2951) ve Tirmizî (2311) rivayet etti.

رواه الطبراني بإسناد حسن

18230- Ebû Cubeyre b. ed-Dahhâk el-Ensârî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) işaret ve orta parmağını yan yana getirerek şöyle buyurdu: *"Ben ve kıyamet saati, şu iki şey (parmak) gibi (birbirimize yakın) gönderildik. Ben, onu bunun (orta parmağın) şunu (işaret parmağı) geçtiği gibi geçtim."*

★Taberânî hasen isnâdla rivayet etti. [1]

١٨٢٣٠/م- ورواه عن أبي جُبَيْرَةَ بن الضَّحَّاكِ عن أشْيَاخٍ من الأنصار عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قال مثله.

ورجال هذه الطريق رجال الصحيح غير شبل أو شبيل بن عوف، وهو ثقة.

18230/M- Ebû Cubeyre b. ed-Dahhâk, aynı rivayeti Ensar'dan bazı ihtiyarlar kanalıyla Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) nakletmiştir.

★Bu tarikin Şibl veya Şubeyl b. Avf dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٨٢٣١ - وروى البزار منه " بُعِثْتُ فِي نَسَمِ السَّاعَةِ " .

18231- Bezzâr: *"Ben, kıyamet saatinin alâmetleri belirmişken gönderildim"* kısmını rivayet etmiştir.[2]

١٨٢٣٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ اللَّيْثِ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّلْتِ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ بَشِيرٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عن أنس قال : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ جَالِسًا، تَحْتَ شَجَرَةٍ فَتَحَرَّكَتِ الشَّجَرَةُ ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَزِعًا، فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ، فَقَالَ : ظَنَنْتُهَا الْقِيَامَةَ ، أَوْ كَمَا قَالَ "

رواه البزار ورجاله ثقات إلا أن الأعمش لم يسمع من أنس كما قيل

18232- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir ağacın altında otururken ağaç sallandı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) korkarak kalkınca bunun sebebi kendisine soruldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet saatinin geldiğini zannettim"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. A'meş, söylendiğine göre Enes'ten dinlememiştir.[3]

---

[1] İbnu'l-Mübârek *Zühd*'ünde (1592) buna benzer bir rivayette bulundu.
[2] Bezzâr (3215), İbn Ebî Cubeyre b. ed-Dahhâk'tan, hasen isnâdla rivayet etti.
[3] Bezzâr (3216) rivayet etti.

بَابٌ فِي عَيْشِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالسَّلَفِ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ve Selefin Yaşantısı

١٨٢٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَمَّارٌ أَبُو هَاشِمٍ صَاحِبُ الزَّعْفَرَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ فَاطِمَةَ نَاوَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِسْرَةً مِنْ خُبْزِ شَعِيرٍ فَقَالَ هَذَا أَوَّلُ طَعَامٍ أَكَلَهُ أَبُوكِ مِنْ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ

رواه أحمد والطبراني وزاد : فقال : " ما هَذِهِ ؟ " . فقالت : قُرْصٌ خَبَزْتُهُ ، فَلَمْ تَطِبْ نَفْسِي حَتَّى آتِيَكَ بِهَذِهِ الْكِسْرَةِ " ورجالهما ثقات

18233- Enes b. Mâlik bildiriyor: Hz. Fâtıma, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir parça arpa ekmeği verince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu, üç gündür babanın yediği ilk yemektir"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî rivayet etti ve şunu ekledi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "Bu nedir?" diye sorunca Hz. Fâtıma: "Pişirdiğim bir ekmekten bir parçayı sana getirmeden içim rahat etmedi" dedi. İkisinin de ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٢٣٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ حَدَّثَنَا دُوَيْدٌ عَنْ أَبِي سَهْلٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ رُومَانَ مَوْلَى عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ مَا رَأَى مُنْخُلاً وَلاَ أَكَلَ خُبْزًا مَنْخُولاً مُنْذُ بَعَثَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى أَنْ قُبِضَ. قُلْتُ كَيْفَ كُنْتُمْ تَأْكُلُونَ الشَّعِيرَ قَالَتْ كُنَّا نَقُولُ أُفٍّ.

رواه أحمد وفيه سليمان بن رومان و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا

18234- Hz. Âişe der ki: Muhammed'i hak olarak gönderene yemin ederim ki; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gönderildiği günden vefat edene kadar ne elek gördü, ne de elenmiş (undan yapılan) ekmek yedi. (Râvi) dedi ki: "Peki arpa (ekmeğini) nasıl yerdiniz?" diye sorunca: "(Un'u) üfleyerek kabuğunu giderir (öyle pişirir) yerdik" dedi.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Rûmân'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.[2]

---

1 Ahmed (3/213) rivayet etti. Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (750) rivayet etti.

2 Ahmed (6/71) rivayet etti. Ravilerden Ebû Sehl ve Süleymân b. Rûmân'ın kim oldukları bilinmemektedir. Hüseynî'nin *İkmâl*'ine (332) bakınız. İbn Hacer, *Ta'cîl*'inde (410) rivayet etti.

١٨٢٣٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ ، قال : ثنا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَيْسَرَةَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، قَالَ : " لَمْ يَكُنْ يُنْخَلُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدَّقِيقُ ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ إِلا قَمِيصٌ وَاحِدٌ.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وفيهما سعيد بن ميسرة وهو ضعيف

18235- Ebu'd-Derdâ der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) unu elemezdi ve yanında sadece bir tane gömlek bulunurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. İkisinde de Saîd b. Meysere zayıftır.

١٨٢٣٦ - عَنْ نُفَيْعِ بْنِ الْحَارِثِ ، قَالَ : سَمِعْتُ أُمَّ سَلَمَةَ ، تَقُولُ : " لَمْ يُنْخَلْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دَقِيقٌ قَطُّ.

رواه الطبراني وفيه نفيع أبو داود وهو متروك

18236- Ümmü Seleme der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kesinlikle unu elemezdi."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Nufey' Ebû Dâvûd metrûktur.[1]

١٨٢٣٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْفَرَجِ الْحِمْصِيُّ ، قَالَ : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي فُدَيْكٍ ، قَالَ : ثنا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ جُنْدُبٍ ، عَنِ ابْنِ إِيَاسَ الْهُذَلِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ ، يَقُولُ : " خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الدُّنْيَا وَلَمْ يَشْبَعْ هُوَ وَلا أَهْلُهُ مِنْ خُبْزِ الشَّعِيرِ .

رواه البزار وإسناده حسن

18237- Abdurrahmân b. Avf bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dünyadan göçene kadar, ne kendisi, ne de ailesi arpa ekmeğini doyana kadar yemediler.

★Bezzâr rivayet etti. İsnâdı hasendir.[2]

١٨٢٣٨ - حَدَّثَنَا عُقْبَةُ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ ، حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ أَبِي زَيْنَبَ ، عَنْ طَلْحَةَ مَوْلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ خَمِيصُ الْبَطْنِ .

رواه أبو يعلى وفيه طلحة البصري مولى عبد الله بن الزبير و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (23/329) rivayet etti.
[2] Bezzâr (3684) rivayet etti.

18238- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği zaman karnı açtı."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. ez-Zübeyr'in azatlısı Talha el-Basrî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٢٣٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن سُلَيْمَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بن سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بن سَعْدٍ، قَالَ: "مَا شَبِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَوْمٍ شَبْعَتَيْنِ حَتَّى فَارَقَ الدُّنْيَا .

رواه الطبراني وفيه عبد الحميد بن سليمان وهو ضعيف

18239- Sehl b. Sa'd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dünyadan ayrılana kadar karnını günde iki defa doyurmadı.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulhamîd b. Süleymân zayıftır.[2]

١٨٢٤٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَبُو بِلالٍ الأَشْعَرِيُّ ، قَالَ : نا بِشْرُ بْنُ عُمَارَةَ ، عَنِ الأَحْوَصِ بْنِ حَكِيمٍ ، عَنْ حَكِيمِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " مَا كَانَ يَبْقَى عَلَى مَائِدَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خُبْزِ الشَّعِيرِ قَلِيلٌ وَلا كَثِيرٌ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

18240- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sofrasında arpa ekmeğinden ne az, ne de çok hiç artmazdı.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı hasendir.[3]

١٨٢٤١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا سَعِيدٌ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ ، عَنْ أَبِي حَمْزَةَ ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ ، عَنِ الأَسْوَدِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : " مَا رُفِعَتْ مَائِدَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهَا فَضْلَةٌ مِنْ طَعَامٍ قَطُّ.

18241- *M. el-Evsat*'taki bir rivayet ise şöyledir: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önünden sofrası hiçbir zaman üzerinde yemek varken kaldırılmadı."[4]

١٨٢٤٢ - وروى البزار بعضه .

[1] Ebû Ya'lâ (4775) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5848) rivayet etti.
[3] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (895) rivayet etti.
[4] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1590) rivayet etti.

18242- Bezzâr bir kısmını rivayet etti. [1]

١٨٢٤٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُحَمَّدٍ الْجُذُوعِيُّ الْقَاضِي، حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بن مُكْرَمٍ الْعَمِّيُّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُوسَى اللُّؤْلُؤِيُّ، عَنْ عَمْرِو بن عُبَيْدٍ، عَنْ أَبِي رَجَاءٍ، عَنْ عِمْرَانَ بن حُصَيْنٍ، قَالَ: وَاللَّهِ مَا شَبِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَدَاءٍ وَعَشَاءٍ حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ.

رواه الطبراني وفيه عمرو بن عبيد وهو متروك

18243- İmrân b. Husayn der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Allah'a kavuşana kadar hiçbir kahvaltı ve akşam yemeğinde doyana kadar yemedi."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Amr b. Ubeyd metrûktur.[2]

١٨٢٤٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بن الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن بُكَيْرٍ، حَدَّثَنِي رُفَيْعُ بن خَالِدٍ الْعَائِشِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بن إِبْرَاهِيمَ بن عَثْمَةَ الْجُهَنِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، قَالَ: خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَلَقِيَهُ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، بِأَبِي وَأُمِّي أَنْتَ إِنَّهُ لَيَسُوؤُنِي الَّذِي أَرَى بِوَجْهِكَ وَعَنْ مَا هُوَ؟ , قَالَ: فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى وَجْهِ الرَّجُلِ سَاعَةً، ثُمَّ قَالَ: الْجُوعُ", فَخَرَجَ الرَّجُلُ يَعْدُو أَوْ شَبِيهًا بِالْعَدْوِ حَتَّى أَتَى بَيْتَهُ فَالْتَمَسَ فِيهِ الطَّعَامَ فَلَمْ يَجِدْ شَيْئًا، فَخَرَجَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ فَآجَرَ نَفْسَهُ بِكُلِّ دَلْوٍ يَنْزِعُهَا تَمْرَةً، حَتَّى جَمَعَ حَفْنَةً أَوْ كَفًّا مِنْ تَمْرٍ، ثُمَّ رَجَعَ بِالتَّمْرِ حَتَّى وَجَدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَجْلِسٍ لَمْ يَرِمْ فَوَضَعَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ، وَقَالَ: كُلْ أَيْ رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مِنْ أَيْنَ لَكَ هَذَا التَّمْرُ؟", فَأَخْبَرَهُ الْخَبَرَ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي لأَظُنُّكَ تُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ؟"، قَالَ: أَجلْ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ، لأَنْتَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي وَوَلَدِي وَأَهِلِي وَمَالِي، فَقَالَ: أَمَا لا , فَاصْطَبِرْ لِلْفَاقَةِ، وَأَعِدَّ لِلْبَلاءِ تِجْفَافًا، فَوَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ لَهُمَا إِلَى مَنْ يُحِبُّنِي أَسْرَعُ مِنْ هُبُوطِ الْمَاءِ مِنْ رَأْسِ الْجَبَلِ إِلَى أَسْفَلِهِ.

رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

18244- Aseme el-Cuhenî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün yanımıza çıktığında, Ensar'dan bir kişi onu karşılayıp: "Anam babam sana feda olsun ya Resûlallah! Yüzünün hali beni çok üzüyor;

---

[1] Bezzâr (3668) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/139), Bezzâr (3685) ve yakın metinle Ahmed (4/441-442) rivayette bulundu.

neyin var?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir müddet adamın yüzüne bakıp sonra: *"Açlık"* buyurdu. Adam çıkıp koşarak veya hızlı bir şekilde yürüyerek evine vardı ve evde yiyecek bir şey aradı, ama bulamadı. Bunun üzerine Benî Kurayza kabilesine gidip, kovası bir hurma tanesine olmak üzere (kuyudan) ücretle su çekti. Bir avuç veya bir elin dolusu hurma kazandı. Sonra hurmalarla döndü. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hâlâ orada olduğunu gördü ve: "Ye, ey Allah'ın Resûlü!" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunları nereden buldun?"* diye sorunca, adam durumu kendisine anlattı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Zannedersem Allah'ı ve Resûlullah'ı* (sallallahu aleyhi vesellem) *seviyorsun"* deyince adam: "Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki sen benim için nefsimden, çocuğumdan, ailemden ve malımdan daha sevgilisin" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Eğer öyleyse fakirliğe karşı sabırlı ol ve bela için kendine siper hazırla. Beni hak olarak gönderene yemin ederim ki yokluk ve bela, beni seven kişiye gelmekte suyun dağın tepesinden aşağı inmesinden daha süratlidir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٨٢٤٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ ، ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى الْمِصْرِيُّ ، ثَنَا ضِمَامُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ ، وَمُوسَى بْنُ وَرْدَانَ ، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ ، قَالَ : أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا ، فَرَأَيْتُهُ مُتَغَيِّرًا ، قَالَ : قُلْتُ : بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، مَا لِيَ أَرَاكَ مُتَغَيِّرًا ؟ قَالَ : " مَا دَخَلَ جَوْفِي مَا يَدْخُلُ جَوْفَ ذَاتِ كَبِدٍ مُنْذُ ثَلاثٍ " . قَالَ : فَذَهَبْتُ ، فَإِذَا يَهُودِيٌّ يَسْقِي إِبِلا لَهُ ، فَسَقَيْتُ لَهُ عَلَى كُلِّ دَلْوٍ تَمْرَةً ، فَجَمَعْتُ تَمْرًا ، فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " مِنْ أَيْنَ لَكَ يَا كَعْبُ ؟ " فَأَخْبَرْتُهُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَتُحِبُّنِي يَا كَعْبُ ؟ " قُلْتُ : بِأَبِي أَنْتَ نَعَمْ . قَالَ : " إِنَّ الْفَقْرَ أَسْرَعُ إِلَى مَنْ يُحِبُّنِي مِنَ السَّيْلِ إِلَى مَعَادِنِهِ ، وَإِنَّهُ سَيُصِيبُكَ بَلاءٌ ، فَأَعِدَّ لَهُ تَجْفَافًا " . قَالَ : فَقَدَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " مَا فَعَلَ كَعْبُ ؟ " قَالُوا : مَرِيضٌ ، فَخَرَجَ يَمْشِي حَتَّى دَخَلَ عَلَيْهِ ، فَقَالَ لَهُ : أَبْشِرْ يَا كَعْبُ ، فَقَالَتْ أُمُّهُ : هَنِيئًا لَكَ الْجَنَّةُ يَا كَعْبُ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ هَذِهِ الْمُتَأَلِّيَةُ عَلَى اللَّهِ ؟ " قَالَ : هِيَ أُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " مَا يُدْرِيكِ يَا أُمَّ كَعْبٍ ؟ ! لَعَلَّ كَعْبًا قَالَ مَا لا يَنْفَعُهُ ، أَوْ مَنَعَ مَا لا يُغْنِيهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده جيد

18245- Ka'b b. Ucra bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiğimde halinin değişmiş olduğunu gördüm ve: "Babam sana

feda olsun; halinin değişmiş olduğunu gördüm" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Üç gündür nefes alan birinin boğazından girmesi gereken şey benim boğazımdan girmedi"* buyurdu.

Ka'b devamla şöyle dedi: Gittim ve develerini sulamakta olan bir Yahudi gördüm. Her kovası bir hurma tanesi karşılığında su taşıdım ve hurma biriktirdim. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiğimde: *"Bunları nereden buldun?"* diye sordu. Ben durumu kendisine bildirdiğimde: *"Ey Ka'b! Beni seviyor musun?"* diye sordu. Ben: "Babam sana feda olsun, evet" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Fakirlik, beni sevenlere (dağın tepesinden) su yataklarına inen selden daha süratli gelir. Sana belalar isabet edecek, bunlara karşı kendine siper hazırla"* buyurdu.

(Ravi) dedi ki: (Daha sonra) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Ka'b'ı görmeyince: *"Ka'b ne yaptı?"* diye sordu. Sahabe: "Hastadır" deyince, çıkıp yürüyerek Ka'b'ın yanına girdi ve: *"Sana müjdeler olsun ey Ka'b!"* dedi. Annesi: "Cennet sana kutlu olsun ey Ka'b!" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim bu, Allah adına yemin eden?"* diye sordu. (Ravi dedi ki) "Bu onun annesidir ya Resûlallah!" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ka'b'ın annesi! Ka'b'ın kendisine faydası olmayan bir şey söylemediğini ve kendisini ilgilendirmediği halde iyiliği menetmediğini nereden biliyorsun?"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.

١٨٢٤٦ – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ، حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ الْقُرَظِيِّ ، عَنْ رَجُلٍ ، سَمَّاهُ وَنَسِيتُهُ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، قَالَ : خَرَجْتُ فِي غَدَاةٍ شَاتِيَةٍ جَائِعًا وَقَدْ أَوْبَقَنِي الْبَرْدُ ، فَأَخَذْتُ ثَوْبًا مِنْ صُوفٍ قَدْ كَانَ عِنْدَنَا ، ثُمَّ أَدْخَلْتُهُ فِي عُنُقِي وَحَزَمْتُهُ عَلَى صَدْرِي أَسْتَدْفِئُ بِهِ ، وَاللَّهِ مَا فِي بَيْتِي شَيْءٌ آكُلُ مِنْهُ ، وَلَوْ كَانَ فِي بَيْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْءٌ لَبَلَغَنِي ، فَخَرَجْتُ فِي بَعْضِ نَوَاحِي الْمَدِينَةِ فَانْطَلَقْتُ إِلَى يَهُودِيٍّ فِي حَائِطِهِ فَاطَّلَعْتُ عَلَيْهِ مِنْ ثُغْرَةِ جِدَارِهِ ، فَقَالَ : مَا لَكَ يَا أَعْرَابِيُّ ، هَلْ لَكَ فِي دَلْوٍ بِتَمْرَةٍ ؟ قُلْتُ : نَعَمِ افْتَحْ لِيَ الْحَائِطَ ، فَفَتَحَ لِي فَدَخَلْتُ فَجَعَلْتُ أَنْزِعُ الدَّلْوَ وَيُعْطِينِي تَمْرَةً ، حَتَّى مَلأْتُ كَفِّي ، قُلْتُ : حَسْبِي مِنْكَ الآنَ ، فَأَكَلْتُهُنَّ ثُمَّ جَرَعْتُ مِنَ الْمَاءِ ، ثُمَّ جِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَلَسْتُ إِلَيْهِ فِي الْمَسْجِدِ ، وَهُوَ مَعَ عِصَابَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ ، فَطَلَعَ عَلَيْنَا مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ فِي بُرْدَةٍ لَهُ مَرْقُوعَةٍ بِفَرْوَةٍ ، وَكَانَ أَنْعَمَ غُلامٍ بِمَكَّةَ وَأَرْفَهَهُ عَيْشًا ، فَلَمَّا رَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ مَا كَانَ فِيهِ مِنَ النَّعِيمِ ، وَرَأَى حَالَهُ الَّتِي هُوَ عَلَيْهَا فَذَرَفَتْ

عَيْنَاهُ فَبَكَى ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ ، أَمْ إِذَا غُدِيَ عَلَى أَحَدِكُمْ بِحَفْنَةٍ مِنْ خُبْزٍ وَلَحْمٍ ، وَرِيحَ عَلَيْهِ بِأُخْرَى ، وَغَدَا فِي حُلَّةٍ ، وَرَاحَ فِي أُخْرَى ، وَسَتَرْتُمْ بُيُوتَكُمْ كَمَا تُسْتَرُ الْكَعْبَةُ ؟ " قُلْنَا : بَلْ نَحْنُ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ ، نَتَفَرَّغُ لِلْعِبَادَةِ ، قَالَ : " بَلْ أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ.

قلت : روى الترمذي بعضه رواه أبو يعلى وفيه راو لم يسم وبقية رجاله ثقات

18246- Ali b. Ebî Tâlib anlatıyor: Bir kış sabahı aç bir şekilde (evden) çıktım. Soğuk beni bitkin hale getirmişti. Isınmak için yanımızda olan yün bir elbiseyi aldım ve boynuma geçirip göğsüme sardım. Vallahi! Evimde yiyebileceğim bir şey yoktu. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında da bana verilebilecek bir şey yoktu. Medine'nin kenar mahallerine çıkıp bahçesinde olan bir Yahudinin yanına gittim ve duvarının gediğinden kendisine baktım. Yahudi: "Neyin var ey bedevi! Her kova (su) için bir hurma ister misin?" deyince, ben: "Evet, bana bahçenin (kapısını) aç" dedim. Adam bahçenin kapısını açınca girip su çekmeye başladım. Yahudi, her kova çekişimde bana bir hurma veriyordu. Avucum dolusu hurmam olunca: "Senden aldıklarım şimdilik bana yeter" deyip hurmaları yedim, suyun yanından döndüm ve Mescid'de bir grupla oturmakta olan Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelip oturdum. O sırada Mus'ab b. Umeyr çıkıp geldi. Üzerinde deriyle yamalanmış bir hırka vardı.

Mus'ab, Mekke'nin, en çok nimet ve refah içinde yaşayan genciydi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu görünce, daha önce yaşamış olduğu refahı hatırlayarak buyurdu ki: *"Siz bu gün mü daha hayırlısınız, yoksa birinize sabah akşam, avuçlarla ekmek ve et verilmesi; sabah bir elbise, akşam bir elbise giymesi ve evlerinizin tıpkı Kâbe'nin örtüldüğü gibi örtülmesi mi daha hayırlıdır?"* Biz: "Evet, biz o gün daha hayırlıyız, çünkü o zaman ibadet için boş vaktimiz olur" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bilâkis, siz bu gün daha hayırlısınız"* buyurdu.

★Tirmizî hadisin bir kısmını rivayet etti.

Ebû Ya'lâ rivayet etti. İsmi belirtilmeyen birisi dışındaki ravileri güvenilirdir.[1]

١٨٢٤٧ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ ، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ سُعَيْرِ بْنِ الْخِمْسِ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : لَمَّا كَانَ الْخَنْدَقُ نَظَرْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَوَجَدْتُهُ قَدْ " وَضَعَ حَجَرًا بَيْنَهُ وَبَيْنَ إِزَارِهِ يُقِيمُ بِهِ صُلْبَهُ مِنَ الْجُوعِ.

[1] Ebû Ya'lâ (502) rivayet etti.

رواه أبو يعلى ورجاله وثقوا على ضعف في إسماعيل بن عبد الملك

18247- Câbir bildiriyor: Hendek günü, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) açlığa karşı dayanabilmek için, karnına taş bağlamıştı.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. İsmâîl b. Abdilmelik'in zayıf olmasına rağmen, diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٢٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَسْوَدُ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ مُوسَى الصَّغِيرِ الطَّحَّانِ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ خَرَجْتُ فَأَتَيْتُ حَائِطاً قَالَ فَقَالَ دَلْوٌ بِتَمْرَةٍ قَالَ فَدَلَّيْتُ حَتَّى مَلأْتُ كَفِّي ثُمَّ أَتَيْتُ الْمَاءَ فَاسْتَعْذَبْتُ يَعْنِي شَرِبْتُ ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَطْعَمْتُهُ بَعْضَهُ وَأَكَلْتُ أَنَا بَعْضَهُ.

رواه أحمد ورجاله وثقوا إلا أن مجاهدا لم يسمع من علي

18248- Hz. Ali bildiriyor: Çıkıp bir bahçeye gittim, (bahçe sahibi): "Her kova suya karşılık bir hurma veririm" dedi. Avucumu hurma dolduruna kadar kovayla su çektim. Sonra suya gidip içtim. Sonra Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip hurmaların yarısını ona verdim, diğer yarısını da ben yedim.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur. Fakat Mücâhid, Ali'yi dinlememiştir.

١٨٢٤٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا رَجُلٌ وَالرَّجُلُ كَانَ يُسَمَّى فِي كِتَابِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَمْرَو بْنَ عُبَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيُّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خُبْزِ بُرٍّ مَأْدُومٍ حَتَّى مَضَى لِوَجْهِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

رواه أحمد وفيه عمرو بن عبيد وهو متروك

18249- İmrân b. Husayn der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edene kadar ailesi ekmeği katıkla beraber doyasıya yemediler."

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Amr b. Ubeyd metrûktur.[2]

١٨٢٥٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يَزِيدَ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ كُنْتُ عِنْدَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ بِالإِسْكَنْدَرِيَّةِ فَذَكَرُوا مَا هُمْ فِيهِ مِنَ الْعَيْشِ. فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ

---

[1] Ebû Ya'lâ (2004) ve Ahmed (3/300) uzun bir şekilde, sahih isnâdla rivayet etti. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1615) bakınız.

[2] Ahmed (4/441-442) rivayet etti. Daha önce geçen 18243. hadise bakınız.

الصَّحَابَةِ لَقَدْ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا شَبِعَ أَهْلُهُ مِنَ الْخُبْزِ الْغَلِيثِ. قَالَ مُوسَى يَعْنِي الشَّعِيرَ وَالسُّلْتَ إِذَا خُلِطَا.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

18250- Ali b. Rabâh der ki: İskenderiyye'de, Amr b. el-Âs'ın yanındayken, içinde bulundukları maddi durumdan sözettiler; sahabeden birisi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edene kadar ailesi elenmiş arpa ekmeğini doyasıya yemediler" dedi.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٢٥١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا خَلَفٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ يَمُرُّ بِآلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِلاَلٌ ثُمَّ هِلاَلٌ لاَ يُوقَدُ فِي شَيْءٍ مِنْ بُيُوتِهِمُ النَّارُ لاَ لِخُبْزٍ وَلاَ لِطَبِيخٍ فَقَالُوا بِأَيِّ شَيْءٍ كَانُوا يَعِيشُونَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بِالأَسْوَدَيْنِ التَّمْرِ وَالْمَاءِ وَكَانَ لَهُمْ جِيرَانٌ مِنَ الأَنْصَارِ وَجَزَاهُمُ اللَّهُ خَيْراً لَهُمْ مَنَائِحُ يُرْسِلُونَ إِلَيْهِمْ شَيْئاً مِنْ لَبَنٍ.

رواه أحمد وإسناده حسن ورواه البزار كذلك

18251- Ebû Hureyre der ki: "İki ay geçer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ailesinin evlerinde ne ekmek, ne de yemek için ateş yanmazdı."

"Ne ile yaşıyorlardı ey Ebû Hureyre?" diye sordukları zaman, Ebû Hureyre: "Hurma ve su ile. Bir de, Ensar'dan bir kaç komşuları vardı. — Allah onları mükâfatlandırsın — Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir miktar süt gönderirlerdi" dedi.

★Ahmed rivayet etti. İsnâdı hasendir. Bezzâr da aynı şekilde rivayet etti [1]

١٨٢٥٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْبُسْتَنْبَانِ ، بِسُرَّ مَنْ رَأَى ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ بِشْرٍ الْبَجَلِيُّ ، ثَنَا سَعْدَانُ بْنُ الْوَلِيدِ ، بَيَّاعُ السَّابِرِيِّ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ ، وَجِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ عَلَى الصَّفَا ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا جِبْرِيلُ ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَمْسَى لآلِ مُحَمَّدٍ سَفَّةٌ مِنْ دَقِيقٍ ، وَلا كَفٌّ مِنْ سَوِيقٍ ، فَلَمْ يَكُنْ كَلامُهُ بِأَسْرَعَ مِنْ أَنْ سَمِعَ هَدَّةً مِنَ السَّمَاءِ أَفْزَعَتْهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

[1] Ahmed (2/404-405) ve Bezzâr (3675) rivayet etti. İkisinde de Ebû Ma'şer Necîh b. Abdirrahmân es-Sindî vardır ve zayıftır.

وَسَلَّمَ : أَمَرَ اللَّهُ الْقِيَامَةَ أَنْ تَقُومَ ؟ قَالَ : لا ، وَلَكِنْ أَمَرَ اللَّهُ إِسْرَافِيلَ ، فَنَزَلَ إِلَيْكَ حِينَ سَمِعَ كَلامَكَ ، فَأَتَاهُ إِسْرَافِيلُ ، فَقَالَ : إِنَّ اللَّهَ سَمِعَ مَا ذَكَرْتَ ، فَبَعَثَنِي إِلَيْكَ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الأَرْضِ ، وَأَمَرَنِي أَنْ يُعْرَضْنَ عَلَيْكَ إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ أُسَيِّرَ مَعَكَ جِبَالَ تِهَامَةَ زُمُرُّدًا ، وَيَاقُوتًا ، وَذَهَبًا ، وَفِضَّةً فَعَلْتُ ، فَإِنْ شِئْتَ نَبِيًّا مَلِكًا ، وَإِنْ شِئْتَ نَبِيًّا عَبْدًا ؟ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ جِبْرِيلُ أَنْ تَوَاضَعْ ، فَقَالَ : بَلْ نَبِيًّا عَبْدًا ، ثَلاثًا .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سعدان بن الوليد و لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

18252- İbn Abbâs anlatıyor: Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile Cibrîl, Safâ tepesindeyken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Ey Cibrîl! Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki; Muhammed'in ailesinin ne bir avuç un, ne de bir tutam kavutu kalmadı."* Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) daha sözünü bitirmeden gökyüzünden kendisini korkutan bir ses duydu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah kıyametin kopması için emir mi verdi?"* diye sorunca, Cibrîl: "Hayır, Allah söylediklerini duyunca İsrâfîl'e yanına inmesi için emir verdi" dedi. İsrâfîl, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelerek: "Allah söylediklerini duydu ve yeryüzü hazinelerinin anahtarlarıyla beni yolladı. Eğer istersen, Tihâme dağlarını ardından zümrüt, yâkut, altın ve gümüş yapıp yürütmemi emretti. Dilersen kral peygamber, dilersen kul peygamber olmayı seç" dedi. Cibrîl, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) mütevazı ol diye işaret etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç defa: *"Ben kul peygamber olmayı tercih ederim"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Sa'dân b. el-Velîd'i tanımıyorum. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٢٥٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِى حَبِيبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ يَقُولُ لَقَدْ أَصْبَحْتُمْ وَأَمْسَيْتُمْ تَرْغَبُونَ فِيمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَزْهَدُ فِيهِ أَصْبَحْتُمْ تَرْغَبُونَ فِى الدُّنْيَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَزْهَدُ فِيهَا وَاللَّهِ مَا أَتَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةٌ مِنْ دَهْرِهِ إِلاَّ كَانَ الَّذِى عَلَيْهِ أَكْثَرَ مِمَّا لَهُ. قَالَ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ رَأَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَسْلِفُ. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى قَالَ وَقَالَ غَيْرُ يَحْيَى وَاللَّهِ مَا مَرَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلاَثَةٌ مِنَ الدَّهْرِ إِلاَّ وَالَّذِى عَلَيْهِ أَكْثَرُ مِنَ الَّذِى لَهُ.

18253- Ali b. Rabâh, Amr b. el-Âs'ın şöyle dediğini nakleder: "Siz, sabah akşam öyle şeylere rağbet ediyorsunuz ki; Resûlullah (sallallahu aleyhi

vesellem) onları terk etmişti. Siz dünyaya rağbet ediyorsunuz, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise onu terk etmişti. Vallahi! Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ömrü boyunca, dünyalık bakımından aleyhine olanların lehine olanlardan daha az olduğu bir gece geçirmemiştir."

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından bazıları: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) borç aldığını gördük" derler.

Yahyâ'dan başkası der ki: "Vallahi! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ömründen dünyalık bakımından aleyhine olanların lehine olanlardan daha az olduğu üç gün geçmemiştir."

١٨٢٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ يَزِيدَ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ يَخْطُبُ النَّاسَ بِمِصْرَ يَقُولُ مَا أَبْعَدَ هَدْيَكُمْ مِنْ هَدْيِ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا هُوَ فَكَانَ أَزْهَدَ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا وَأَمَّا أَنْتُمْ فَأَرْغَبُ النَّاسِ فِيهَا.

رواه كله أحمد والطبراني وروى حديث عمر فقط ورجال أحمد رجال الصحيح

18254- Başka bir rivayette Amr b. el-Âs der ki: "Sizin yolunuz, Peygamberinizin (sallallahu aleyhi vesellem) yolundan ne kadar uzaktır. O, dünyada insanların en zahidiydi. Siz ise insanların, dünyayı en çok isteyenlerisiniz."

★Hepsini Ahmed rivayet etti Taberânî ise sadece Amr'ın sözünü nakletmiştir. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٢٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ رَجُلٍ حَدَّثَهُ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ مِنَ الدُّنْيَا ثَلَاثَةٌ الطَّعَامُ وَالنِّسَاءُ وَالطِّيبُ فَأَصَابَ ثِنْتَيْنِ وَلَمْ يُصِبْ وَاحِدَةً أَصَابَ النِّسَاءَ وَالطِّيبَ وَلَمْ يُصِبِ الطَّعَامَ.

رواه أحمد وفيه راو لم يسم وبقية رجاله رجال الصحيح

18255- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dünyadan şu üç şeyi beğenirdi: Yemek, kadın ve güzel koku. İkisine sahip oldu, ancak birisini elde edemedi. Kadın ve güzel kokuya sahip oldu; fakat yeteri derecede yiyeceğe sahip olamadı."

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen birisi vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Ahmed (4/204) rivayet etti.
[2] Ahmed (6/72) rivayet etti.

١٨٢٥٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدِ بن نَافِعٍ , قَالَ : نا أَحْمَدُ بن صَالِحٍ , قَالَ : نا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ , قَالَ : نا زَكَرِيَّا بن إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ أَبِيهِ , قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ , يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا أَصَبْنَا مِنْ دُنْيَاكُمْ هَذِهِ إِلا نِسَاءَكُمْ.

رواه الطبراني في الأوسط من رواية زكريا بن إبراهيم عن أبيه عن ابن عمر و لم أعرفهما

18256- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sizin dünyanızdan sadece kadınlara sahip olabildik."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında Zekeriyyâ b. İbrâhîm'in babası kanalıyla İbn Ömer'den olan rivayetinden nakletti. Zekeriyyâ b. İbrâhîm'i ve babasını tanımıyorum.

١٨٢٥٧ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن الْحَسَنِ الْخَفَّافُ الْمِصْرِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ، حَدَّثَنِي مُوسَى بن يَعْقُوبَ، عَنْ عَوْنِ بن مُحَمَّدٍ، عَنْ أُمِّهِ أُمِّ جَعْفَرٍ، عَنْ جَدَّتِهَا أَسْمَاءَ بنتِ عُمَيْسٍ، عَنْ فَاطِمَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَاهَا يَوْمًا، فَقَالَ:أَيْنَ ابْنَايَ؟ يَعْنِي حَسَنًا وَحُسَيْنًا، قَالَتْ: أَصْبَحْنَا وَلَيْسَ فِي بَيْتِنَا شَيْءٌ يَذُوقُهُ ذَائِقٌ، فَقَالَ عَلِيٌّ: أَذْهَبُ بِهِمَا فَإِنِّي أَتَخَوَّفُ أَنْ يَبْكِيَا عَلَيْكِ، وَلَيْسَ عِنْدَكِ شَيْءٌ، فَذَهَبَ إِلَى فُلانٍ الْيَهُودِيِّ فَتَوَجَّهَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَهُمَا يَلْعَبَانِ فِي شَرَبَةٍ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا فَضْلٌ مِنْ تَمْرٍ، فَقَالَ: يَا عَلِيُّ، أَلا تَقْلِبُ ابْنَيَّ قَبْلَ أَنْ يَشْتَدَّ عَلَيْهِمَا الْحَرُّ؟ فَقَالَ عَلِيٌّ: أَصْبَحْنَا وَلَيْسَ فِي بَيْتِنَا شَيْءٌ، فَلَوْ جَلَسْتَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ حَتَّى أَجْمَعَ لِفَاطِمَةَ تَمَرَاتٍ، فَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى اجْتَمَعَ لِفَاطِمَةَ شَيْءٌ مِنْ تَمْرٍ، فَجَعَلَهُ فِي صُرَّتِهِ ثُمَّ أَقْبَلَ فَحَمَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدَهُمَا، وَعَلِيٌّ الآخَرُ حَتَّى أَقْلَبَهُمَا.

رواه الطبراني وإسناده حسن

18257- Hz. Fâtıma bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün yanına gelip: *"Oğullarım (Hasan ve Hüseyin) neredeler?"* diye sordu. Fâtıma şöyle dedi: "Sabah kalktığımızda yanımızda yiyecek bir şey yoktu. Ali: «Bunları alıp gideyim. Yanında ağlamalarından korkarım. Senin yanında (onlara verecek) yiyecek yoktur» dedi ve onları alarak falan Yahudi'nin yanına gitti." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarına gidip Hasan ve Hüseyn'i bir su başında, önlerinde olan hurma artıklarıyla oynarken buldu.

(Ali'ye): *"Ey Ali! Sıcak şiddetlenmeden önce onları geri götürmeyecek misin?"* diye sorunca, Ali: "Sabah kalktığımızda evde yiyecek bir şey

yoktu. Ya Resûlallah! Fâtıma'ya biraz hurma toplayana kadar otursan" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturdu. Ali, Fâtıma'ya bir miktar hurma toplayıp kesesine koyarak geldi. Çocuklardan birini Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), diğerini Ali taşıyarak Fâtıma'nın yanına geldiler.

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı hasendir.

١٨٢٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَمَّارٌ يَعْنِي أَبَا هَاشِمٍ صَاحِبَ الزَّعْفَرَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ بِلاَلاً بَطَّأَ عَنْ صَلاَةِ الصُّبْحِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا حَبَسَكَ فَقَالَ مَرَرْتُ بِفَاطِمَةَ وَهِيَ تَطْحَنُ وَالصَّبِيُّ يَبْكِي فَقُلْتُ لَهَا إِنْ شِئْتِ كَفَيْتُكِ الرَّحَا وَكَفَيْتِنِي الصَّبِيَّ وَإِنْ شِئْتِ كَفَيْتُكِ الصَّبِيَّ وَكَفَيْتِنِي الرَّحَا. فَقَالَتْ أَنَا أَرْفَقُ بِابْنِي مِنْكَ. فَذَاكَ حَبَسَنِي. قَالَ فَرَحِمْتَهَا رَحِمَكَ اللَّهُ .

رواه أحمد ورجاله ثقات إلا أن أبا هاشم صاحب الزعفران لم يسمع من أنس والله أعلم

18258- Enes bildiriyor: Bilâl sabah namazına gecikince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: *"Neden geciktin?"* diye sordu. Bilâl şöyle dedi: "Fâtıma'ya uğradım. Kendisi un öğütüyor, çocuk ise ağlıyordu. Ona: «Eğer istersen unu ben öğüteyim çocuğa sen bak; istersen çocuğa ben bakayım unu sen öğüt» dedim. Fâtıma: «Oğluma karşı ben senden daha yumuşağım» dedi. (Unu ben öğüttüm) bu sebeple geciktim." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ona merhamet ettin. Allah ta sana rahmet etsin"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. Sadece Za'ferân'ın dostu Ebû Hâşim Enes'ten dinlememiştir. Allah en doğrusunu bilir.

١٨٢٥٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الأَعْلَى ، قَالَ : نا أَبُو خَلَفٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عِيسَى ، قَالَ : نا يُونُسُ بْنُ عُبَيْدٍ ، عَنْ عِكْرِمَةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، سَمِعَ عُمَرُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا عِنْدَ الظَّهِيرَةِ فَوَجَدَ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي الْمَسْجِدِ جَالِسًا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أَخْرَجَكَ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ ؟ " قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، مَا أَخْرَجَكَ ؟ قَالَ : " أَخْرَجَنِي الَّذِي أَخْرَجَكَ ، ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ، مَا أَخْرَجَكَ هَذِهِ السَّاعَةَ ؟ " قَالَ : أَخْرَجَنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ الَّذِي أَخْرَجَكُمَا ، فَقَعَدَ مَعَهُمَا ، فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُهُمَا ، فَقَالَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هَلْ بِكُمَا مِنْ قُوَّةٍ فَتَنْطَلِقَانِ إِلَى هَذَا النَّخْلِ فَتُصِيبَانِ مِنْ طَعَامٍ وَشَرَابٍ

؟ " فَقُلْنَا : نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَانْطَلَقْنَا حَتَّى أَتَيْنَا مَنْزِلَ مَالِكِ بْنِ التَّيِّهَانِ أَبِي الْهَيْثَمِ الأَنْصَارِيِّ ، فَتَقَدَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَيْدِينَا فَاسْتَأْذَنَ عَلَيْهِمْ ، وَأُمُّ أَبِي الْهَيْثَمِ تَسْمَعُ السَّلامَ ، تُرِيدُ أَنْ يَزِيدَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ السَّلامِ ، فَلَمَّا أَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَنْصَرِفَ ، خَرَجَتْ أُمُّ أَبِي الْهَيْثَمِ تَسْعَى ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ : قَدْ سَمِعْتُ تَسْلِيمَكَ وَلَكِنْ أَرَدْتُ أَنْ تَزِيدَنَا مِنْ سَلامِكَ ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَيْنَ أَبُو الْهَيْثَمِ ؟ " قَالَتْ : قَرِيبٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ذَهَبَ يَسْتَعْذِبُ لَنَا مِنَ الْمَاءِ ، ادْخُلُوا ، السَّاعَةَ يَأْتِي ، فَبَسَطَتْ لَهُمْ بِسَاطًا تَحْتَ شَجَرَةٍ حَتَّى جَاءَ أَبُو الْهَيْثَمِ مَعَ حِمَارِهِ وَعَلَيْهِ قِرْبَتَانِ مِنْ مَاءٍ فَفَرِحَ بِهِمْ أَبُو الْهَيْثَمِ وَقَرَّبَ تَحِيَّتَهُمْ وَصَعِدَ أَبُو الْهَيْثَمِ عَلَى نَخْلَةٍ فَصَرَمَ أَعْذَاقًا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " حَسْبُكَ يَا أَبَا الْهَيْثَمِ " ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ تَأْكُلُونَ مِنْ بُسْرِهِ وَمِنْ رُطَبِهِ ، وَتَلَذُّوا بِهِ ، ثُمَّ أَتَاهُمْ بِمَاءٍ فَشَرِبُوا عَلَيْهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " هَذَا مِنَ النَّعِيمِ الَّذِي تُسْأَلُونَ عَنْهُ " . ثُمَّ قَامَ أَبُو الْهَيْثَمِ إِلَى شَاةٍ لِيَذْبَحَهَا ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِيَّاكَ وَاللَّبُونَ " . ثُمَّ قَامَ أَبُو الْهَيْثَمِ فَعَجَنَ لَهُمْ ، وَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رُءُوسَهُمْ فَنَامُوا فَاسْتَيْقَظُوا وَقَدْ أَدْرَكَ طَعَامُهُمْ ، فَوَضَعَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ فَأَكَلُوا وَشَبِعُوا وَحَمِدُوا اللَّهَ ، وَأَتَاهُمْ أَبُو الْهَيْثَمِ بِبَقِيَّةِ الأَعْذَاقِ فَأَصَابُوا مِنْهُ وَسَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدَعَا لَهُمْ بِخَيْرٍ ، ثُمَّ قَالَ لأَبِي الْهَيْثَمِ : " إِذَا بَلَغَكَ أَنَّهُ قَدْ أَتَانَا رَقِيقٌ فَأْتِنَا " ، قَالَ أَبُو الْهَيْثَمِ : فَلَمَّا بَلَغَنِي أَنَّهُ قَدْ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَقِيقٌ أَتَيْتُ الْمَدِينَةَ ، فَأَعْطَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسًا فَكَاتَبْتُهُ عَلَى أَرْبَعِينَ أَلْفَ دِرْهَمٍ ، فَمَا رَأَيْتُ رَأْسًا كَانَ أَعْظَمَ بَرَكَةٍ مِنْهُ .

18259- İbn Abbâs, Hz. Ömer'den şöyle duyduğunu bildirir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün öğle vakti çıktığında Ebû Bekr'i Mescid'de otururken buldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu saatte seni dışarıya çıkaran sebep nedir?"* diye sorunca Ebû Bekr, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Seni çıkaran sebep beni de çıkardı" karşılığını verdi.

Sonra Ömer geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Hattâb'ın oğlu! Bu saatte seni dışarıya çıkaran sebep nedir?"* diye sorunca, Ömer: "Ya Resûlallah! İkinizi çıkaran sebep beni de çıkardı" karşılığını verdi ve onlarla oturdu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlarla konuşmaya başladı ve şöyle dedi: *"Şu hurmalığa gidip yiyecek ve içecek bulmak için gücünüz var mı?"* İkisi de: "Evet ya Resûlallah!" dediler ve yürüyüp Mâlik b. et-Teyyihân Ebu'l-Heysem el-Ensârî'nin konağına vardılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) önlerine geçip girmek için izin istedi. Ebu'l-Heysem'in annesi selamı duyduğu halde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendilerine daha fazla selam vermesi için karşılık vermiyordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) geri dönmek istediğinde, Ebu'l-Heysem'in annesi koşarak çıktı ve: "Ya Resûlallah! Selam verdiğini duydum, ama bize daha fazla selam vermen için cevap vermedim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ebu'l-Heysem nerede?"* diye sorunca, kadın: "Yakında. Bize su getirmeye gitti. Giriniz şimdi gelir" dedi ve onlar için bir ağacın altına bir kilim açtı.

Ebu'l-Heysem, merkebinde iki kırba su ile geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashabını görünce sevindi ve yanlarına gelerek "Hoş geldiniz!" dedi. Ebu'l-Heysem bir hurma ağacına çıkarak hurma salkımları kesince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yeterli ey Ebu'l-Heysem!"* buyurdu. Ebu'l-Heysem: "Ya Resûlallah! Hurmanın koruğundan, olgunlaşmışından ve henüz olgunlaşmaya başlamış olanından yersiniz" dedi. Hurmaları yedikten sonra onlara su getirdi ve içtiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu(nlar), kendisinden hesaba çekileceğiniz nimetlerdendir"* buyurdu.

Sonra, Ebu'l-Heysem bir koyun kesmek için kalkınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sakın süt vereninden kesme!"* buyurdu. Sonra Ebu'l-Heysem kalkıp onlar için hamur yoğurdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr ve Ömer başlarını koyup uyudular. Uyandıklarında yemekleri hazırdı. Ebu'l-Heysem yemeği önlerine koydu ve üçü de karınları doyuncaya kadar yediler. Ebu'l-Heysem kalan hurma salkımlarını getirdi, onlardan bir kısmını aldılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara selam verip hayırları için dua etti ve Ebu'l-Heysem'e: *"Bize köleler geldiğini duyduğun zaman yanımıza gel"* dedi.

Ebu'l-Heysem der ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) köle getirildiğini duyduğumda Medine'ye gittim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana bir köle verdi. O köleyle kırk bin dirheme hürriyetini satın almak üzere anlaştım. Ben ondan daha bereketli bir köle görmedim."[1]

١٨٤٦٠- وفي رواية: فقَالَتْ لَهُ أُمُّ أبِي الْهَيْثَمِ : لَوْ دَعَوْتَ لَنَا فقَالَ : " أفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ وَأَكَلَ طَعَامَكُمُ الأبْرَارُ وَصَلَّتْ عَلَيْكُمُ الْمَلائِكَةُ .

[1] Bezzâr (3681), Ebû Ya'lâ (250) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/253) rivayet etti.

رواه البزار وأبو يعلى باختصار قصة الغلام والطبراني كذلك وفي أسانيدهم كلها عبد الله بن عيسى أبو خلف وهو ضعيف وقال أبو يعلى والطبراني : أم الهيثم وقال البزار : أم أبي الهيثم

18260- Bir rivayette ise ifade şöyledir: Ebu'l-Heysem'in annesi: "Bizim için dua etsen" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yanınızda oruçlular iftar etsin, yemeğinizi iyiler yesin ve melekler size dua etsin"* dedi.

★Bezzâr rivayet etti. Ebû Ya'lâ, köleyle ilgili kısmı rivayet etti. Taberânî de aynı şekilde rivayet etti. İsnâdlarının hepsinde Ebû Halef Abdullah b. İsâ zayıftır. Ebû Ya'lâ kadının Ebu'l-Heysem'in hanımı, Bezzâr ise Ebu'l-Heysem'in annesi olduğunu nakletti.[1]

١٨٢٦١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَهْدِيٍّ الْهَرَوِيُّ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ ، قَالَ : نا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَيْسَانَ ، قَالَ : نا عِكْرِمَةُ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ بِالْهَاجِرَةِ ، فَسَمِعَ بِذَلِكَ عُمَرُ ، فَخَرَجَ فَإِذَا هُوَ بِأَبِي بَكْرٍ ، فَقَالَ : يَا أَبَا بَكْرٍ ، مَا أَخْرَجَكَ هَذِهِ السَّاعَةَ ؟ قَالَ : وَاللَّهِ مَا أَجِدُ فِي بَطْنِي مِنْ حَاقِّ الْجُوعِ ، قَالَ : وَأَنَا وَاللَّهِ مَا أَخْرَجَنِي غَيْرُهُ ، فَبَيْنَمَا هُمَا كَذَلِكَ إِذْ خَرَجَ عَلَيْهِمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " مَا أَخْرَجَكُمَا فِي هَذِهِ السَّاعَةِ ؟ " فَقَالا : أَخْرَجَنَا ، وَاللَّهِ مَا نَجِدُ فِي بُطُونِنَا مِنْ حَاقِّ الْجُوعِ ، فَقَالَ : " وَأَنَا ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، مَا أَخْرَجَنِي غَيْرُهُ ، فَقُومَا " ، فَقَامُوا ، فَانْطَلَقُوا حَتَّى أَتَوْا بَابَ أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ ، وَكَانَ أَبُو أَيُّوبَ يَدَّخِرُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا كَانَ أَوْ لَبَنًا ، فَأَبْطَأَ يَوْمَئِذٍ فَلَمْ يَأْتِ لِحِينِهِ ، فَأَطْعَمَهُ أَهْلَهُ ، وَانْطَلَقَ إِلَى نَخْلِهِ يَعْمَلُ فِيهِ ، فَلَمَّا أَتَوْا بَابَ أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ خَرَجَتِ امْرَأَةٌ ، فَقَالَتْ : مَرْحَبًا بِرَسُولِ اللَّهِ وَبِمَنْ مَعَهُ ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فَأَيْنَ أَبُو أَيُّوبَ ؟ " قَالَتْ : يَأْتِيكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ السَّاعَةَ ، فَرَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَبَصُرَ بِهِ أَبُو أَيُّوبَ وَهُوَ يَعْمَلُ فِي نَخْلٍ لَهُ ، فَجَاءَ يَشْتَدُّ حَتَّى أَدْرَكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : مَرْحَبًا بِنَبِيِّ اللَّهِ وَبِمَنْ مَعَهُ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لَيْسَ الْحِينُ الَّذِي كُنْتَ تَجِيئُنِي فِيهِ ، فَرَدَّهُ ، فَجَاءَ إِلَى عِذْقِ النَّخْلِ فَقَطَعَهُ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أَرَدْتَ إِلَى هَذَا " قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْبَبْتُ أَنْ تَأْكُلَ مِنْ رُطَبِهِ وَبُسْرِهِ وَتَمْرِهِ ، وَلأَذْبَحَنَّ لَكَ مَعَهَا , قَالَ : " إِنْ ذَبَحْتَ فَلا تَذْبَحَنَّ ذَاتَ دَرٍّ " ، فَأَخَذَ عَنَاقًا لَهُ أَوْ جَدْيًا فَذَبَحَهُ ، وَقَالَ لامْرَأَتِهِ : اخْتَبِزِي وَأَطْبُخُ أَنَا ، فَأَنْتِ أَعْلَمُ بِالْخَبْزِ ، فَعَمَدَ إِلَى نِصْفِ الْجَدْيِ فَطَبَخَهُ ، وَشَوَى نِصْفَهُ ، فَلَمَّا أَدْرَكَ الطَّعَامُ وُضِعَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

[1] Bezzâr (3681) rivayet etti.

وَأَصْحَابِهِ ، فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْجَدْيِ فَوَضَعَهُ عَلَى رَغِيفٍ ، فَقَالَ : " يَا أَبَا أَيُّوبَ ، أَبْلِغْ بِهَذَا فَاطِمَةَ ، فَإِنَّهَا لَمْ تُصِبْ مِثْلَ هَذَا مُنْذُ أَيَّامٍ " ، فَلَمَّا أَكَلُوا وَشَبِعُوا ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " خُبْزٌ وَلَحْمٌ وَبُسْرٌ وَتَمْرٌ وَرُطَبٌ " ، وَدَمَعَتْ عَيْنَاهُ ، ثُمَّ قَالَ : " إِنَّ هَذَا هُوَ النَّعِيمُ الَّذِي تُسْأَلُونَ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ " ، فَكَبُرَ ذَلِكَ عَلَى أَصْحَابِهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا أَصَبْتُمْ مِثْلَ هَذَا وَضَرَبْتُمْ بِأَيْدِيكُمْ ، فَقُولُوا : بِسْمِ اللَّهِ وَبَرَكَةِ اللَّهِ ، فَإِذَا شَبِعْتُمْ ، فَقُولُوا : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَشْبَعَنَا وَأَرْوَانَا وَأَنْعَمَ وَأَفْضَلَ ، فَإِنَّ هَذَا كَفَافٌ بِهَذَا " ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لا يَأْتِي إِلَيْهِ أَحَدٌ مَعْرُوفًا إِلا أَحَبَّ أَنْ يُجَازِيَهُ ، فَقَالَ لأَبِي أَيُّوبَ : " ائْتِنَا غَدًا " ، فَلَمْ يَسْمَعْ ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكَ أَنْ تَأْتِيَهُ ، فَلَمَّا أَتَاهُ أَعْطَاهُ وَلِيدَةً ، فَقَالَ : " يَا أَبَا أَيُّوبَ ، اسْتَوْصِ بِهَا خَيْرًا ، فَإِنَّا لَمْ نَرَ إِلا خَيْرًا مَا دَامَتْ عِنْدَنَا " ، فَلَمَّا جَاءَ بِهَا أَبُو أَيُّوبَ قَالَ : مَا أَجِدُ لِوَصِيَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرًا مِنْ أَنْ أُعْتِقَهَا، فَأَعْتَقَهَا .

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه عبد الله بن كيسان المروزي وقد وثقه ابن حبان وضعفه غيره وبقية رجاله رجال الصحيح .

18261- İbn Abbâs bildiriyor: Ebû Bekr öğle sıcağında dışarıya çıktı. Ömer dışarıda ses olduğunu duyunca kendisi de çıktı ve Ebû Bekr ile karşılaştı ve: "Ey Ebû Bekr! Seni bu saatte dışarıya çıkaran sebep nedir?" diye sordu. Ebû Bekr: "Vallahi karnımın açlığının şiddeti sebebiyle çıktım" diye cevap verdi. Ömer de: "Benim çıkış sebebim de bundan başka bir şey değildir" dedi. Onlar bu durumdayken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarına çıkıp: *"Sizi bu saatte dışarıya çıkaran sebep nedir?"* diye sordu. Onlar: "Vallahi karnımızın açlığının şiddeti sebebiyle çıktık" diye cevap verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Canım elinde olana yemin ederim ki benim çıkış sebebim de bundan başka bir şey değildir"* dedi.

Kalkıp Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin kapısına gittiler.

Ebû Eyyûb, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yemek veya süt ikram edeceğini söylemiş, ama Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gelmekte gecikince onu çocuklarına yedirerek hurmalığına çalışmaya gitmişti. Ebû Eyyûb'un kapısına varınca hanımı çıkıp: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve beraberinde olanlar hoş geldiniz!" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kadına: *"Ebû Eyyûb nerede?"* diye sordu. Kadın: "Şimdi gelir ya Resûlallah!" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geri dönünce hurmalığında çalışmakta olan Ebû Eyyûb onu gördü ve hızlı bir şekilde gelerek: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve beraberinde olanlar hoş geldiniz! Ya Resûlallah! Senin bana geldiğin saat bu değildi" deyip, O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) geri dönmesine mani oldu ve hurmalığa gidip hurma salkımlarından kesti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu neden kestin?"* diye sorunca, Ebû Eyyûb: "Olgunlaşmışından, koruğundan, henüz olgunlaşmaya başlamış olanından ve kurusundan yemeni istedim. Bununla birlikte senin için bir hayvan keseceğim" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kesecek olursan, süt vereni kesme!"* buyurdu. Ebû Eyyûb, bir yaşını doldurmamış dişi veya erkek bir oğlak alarak kesti ve hanımına: "Sen ekmek yap, ben yemek pişireyim. Sen ekmeği benden daha güzel pişirirsin" dedi. Oğlağın yarısını alarak pişirdi, diğer yarısını ise kebap yaptı. Yemek hazır olunca getirip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ve Ebû Bekr ile Ömer'in önüne koydu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oğlaktan bir parça alıp bir ekmeğin arasına koyduktan sonra: *"Ey Ebû Eyyûb! Bunu Fâtıma'ya gönder. Çünkü bunun gibi bir yemeği günlerden beri yemedi"* buyurdu.

Yiyip doydukları zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ekmek, et, yaş, kuru ve henüz çağla olan hurma"* diyerek gözleri yaşardı.

Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlar, kıyamet günü kendisinden hesaba çekileceğiniz nimetlerdendir"* dedi. Bu sahabenin ağırına gidince (yani hesabını vermenin zor olduğunu düşününce) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bunun gibisi elinize geçip yiyeceğiniz zaman: «Allah'ın adı ve bereketiyle» deyiniz. Doyduğunuz zaman da: «Bizi doyuran, giydiren ve nimetinden bolca veren Allah'a hamd olsun» deyin." Bunu söylemeniz, verilen nimete karşılık olarak yeterlidir."*

Kim Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir iyilik yapsa, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun bu iyiliğine karşılık vermeyi severdi. Ebû Eyyûb'e: *"Yarın yanımıza gel!"* buyurdu. Ebû Eyyûb denileni duymayınca, Ömer: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelmeni istiyor" dedi. O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiğinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona bir cariye vererek: *"Ey Ebû Eyyûb! Buna iyi davran. Yanımızda olduğu müddet içinde ondan, hayırdan başka bir şey görmedik"* buyurdu.

Ebû Eyyûb cariyeyi alıp gelince: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) tavsiyesine karşılık, onu azad etmekten daha hayırlı bir şey bulamıyorum" deyip cariyeyi azad etti.

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Keysân el-Mervezî'yi, İbn Hibbân güvenilir bulmuş başkaları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٢٦٢ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بن يَعِيشَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن مُحَمَّدٍ الْمُحَارِبِيُّ، عَنْ يَحْيَى بن عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بن أَبِي قُحَافَةَ , قَالَ: فَاتَتْنِيَ الْعِشَاءُ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَجَعَلْتُ أَتَقَلَّبُ لا يَأْتِينِي النَّوْمُ، فَقُلْتُ لَوْ خَرَجْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَصَلَّيْتُ مَا قُدِّرَ لِي، فَفَعَلْتُ، ثُمَّ اسْتَنَدْتُ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنْهُ فَدَخَلَ عُمَرُ، فَلَمَّا رَآنِي أَنْكَرَنِي، وَقَالَ: مَنْ هَذَا؟، فَقُلْتُ: أَبُو بَكْرٍ، قَالَ: مَا أَخْرَجَكَ هَذِهِ السَّاعَةَ؟، قُلْتُ: الْجُوعُ، قَالَ: وَأَنَا مَا أَخْرَجَنِي إِلا الَّذِي أَخْرَجَكَ، فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا رَأَى سَوَادَنَا أَنْكَرَهُ، فَقَالَ: مَنْ هَذَانِ؟"، فَبَدَرَنِي عُمَرُ، فَقَالَ: هَذَا أَبُو بَكْرٍ، وَهَذَا عُمَرُ، فَقَالَ: مَا أَخْرَجَكُمَا هَذِهِ السَّاعَةَ؟"، فَأَخْبَرْنَاهُ الْخَبَرَ، قَالَ: وَأَنَا مَا أَخْرَجَنِي إِلا الَّذِي أَخْرَجَكُمَا، انْطَلِقُوا بِنَا إِلَى مَنْزِلِ الْوَاقِفِيِّ"، فَأَتَيْنَا الْبَابَ، فَاسْتَأْذَنَّا، فَخَرَجَتِ الْمَرْأَةُ، فَقَالَ: أَيْنَ فُلانٌ؟"، قَالَتْ: ذَهَبَ يَسْتَعْذِبُ لَنَا مِنْ حَشٍّ بَنِي حَارِثَةَ، فَفَتَحْتِ الْبَابَ فَدَخَلْنَا، فَلَمْ نَلْبَثْ أَنْ جَاءَ حَامِلا قِرْبَةً عَلَى ظَهْرِهِ حَتَّى عَلَّقَهَا فِي كَرْنَفَةٍ مِنْ كَرَانِفِ النَّخْلِ، ثُمَّ أَقْبَلَ إِلَيْنَا، فَقَالَ: مَرْحَبًا وَأَهْلا، مَا زَارَ النَّاسَ خَيْرٌ مِنْ زَوْرٍ زَارُونِي اللَّيْلَةَ، ثُمَّ جَاءَ بِعِذْقِ بُسْرٍ فَجَعَلْنَا نَنْتَقِي فِي الْقَمَرِ وَنَأْكُلُ، ثُمَّ أَخَذَ الشَّفْرَةَ وَجَالَ فِي الْغَنَمِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِيَّاكَ وَالْحَلُوبَ"، أَوْ قَالَ: ذَاتَ الدَّرِّ"، فَذَبَحَ لَنَا شَاةً وَسَلَخَهَا وَقَطَّعَهَا فِي الْقِدْرِ، وَأَمَرَ الْمَرْأَةَ فَعَجَنَتْ وَخَبَزَتْ، ثُمَّ جَاءَنَا بِثَرِيدَةٍ وَلَحْمٍ فَأَكَلْنَا، ثُمَّ قَامَ إِلَى الْقِرْبَةِ وَقَدْ تَخَفَّقُهَا الرِّيحُ فَبَرَدَتْ فَأَسْقَانَا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ، خَرَجْنَا لَمْ يُخْرِجْنَا إِلا الْجُوعُ، ثُمَّ لَمْ نَرْجِعْ حَتَّى أَصَبْنَا هَذَا، هَذَا مِنَ النَّعِيمِ الَّذِي تُسْأَلُونَ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ". ثُمَّ قَالَ لِلْوَاقِفِيِّ"أَمَا لَكَ خَادِمٌ يَكْفِيكَ هَذَا؟"، قَالَ: لا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: فَانْظُرْ أَوَّلَ سَبْيٍ يَأْتِينِي فَائْتِنِي آمُرُ لَكَ بِخَادِمٍ"، فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ أَتَاهُ سَبْيٌ فَأَتَاهُ، فَقَالَ: مَا جَاءَ بِكَ؟"، قَالَ: مَوْعِدُكَ الَّذِي وَعَدْتَنِي، قَالَ: قُمْ فَاخْتَرْ مِنْهُمْ"، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كُنْ أَنْتَ الَّذِي تَخْتَارُ لِي، قَالَ: خُذْ هَذَا الْغُلامَ، فَأَحْسِنْ إِلَيْهِ"، فَأَتَى

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr* (185) ve *M. el-Evsat*'ında (2268) rivayet etti. Taberânî'nin hocası Ahmed b. Muhammed b. Mehdî el-Hirevî hakkında, Hatîb el-Bağdâdî *Tarih*'inde (5/105) bilgi vermiş, fakat cerh veya ta'dil etmemiştir.

امْرَأَتَهُ فَأَخْبَرَهَا بِمَا قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا قَالَ لَهُ، فَقَالَتْ: فَقَدْ أَمَرَكَ أَنْ تُحْسِنَ إِلَيْهِ، فَأَحْسِنْ إِلَيْهِ، قَالَ: وَمَا الإِحْسَانُ؟، قَالَتْ: أَنْ تَعْتِقَهُ، قَالَ: هو حُرٌّ لِوَجْهِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

قلت : روى ابن ماجة طرفا منه في ذبح ذوات الدر رواه الطبراني ورواه أبو يعلى أتم منه وفيه يحيى بن عبيد الله بن موهب وقد ضعفه الجمهور ووثق وبقية رجاله ثقات

18262- Ebû Hureyre, Hz. Ebû Bekr'den naklediyor: Bir gece yatsıdan sonra (yatağımda) dönüyorum, ama uykum gelmiyordu. "Mescid'e çıkıp biraz namaz kılayım" deyip öyle yaptım. Sonra Mescid'in bir kenarına dayandım. Ömer girdi ve (karanlıkta) beni görüp tanımayınca: "Kim o?" diye sordu. Ben: "Ebû Bekr" deyince: "Seni bu saatte (evinden) çıkaran sebep nedir?" diye sordu. Ben: "Açlık" cevabını verince: "Beni de seni (evinden) çıkaran sebep çıkardı" dedi. Fazla geçmeden Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) girdi ve: *"Bu saatte sizi çıkaran sebep nedir?"* diye sordu. Biz durumumuzu kendisine bildirince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beni de sizi (evinizden) çıkaran sebep çıkardı. Haydi, Vâkifi'ye gidelim"* dedi. Kapıya varıp (girmek için) izin istedik. Kadın çıkınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Falan kişi nerede?"* diye sordu. Kadın: "Su getirmek için Benû Hârise bahçelerine gitti" deyip kapıyı açtı.

Biz içeriye girdik ve çok geçmeden su dolu kırbası sırtında adam geldi ve kırbayı hurma ağaçlarının budaklarından birine astı. Sonra bize dönerek: "Hoş geldiniz. Bu gece beni ziyaret edenler gibi hayırlısı başkasını ziyaret etmemiştir" dedi ve bir salkım hurma getirdi. Biz ay ışığında hurmaları seçip yemeye başladık. Sonra bıçağı alıp koyunların arasında dolaşmaya başladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sakın süt verenini kesme!"* dedi. Adam bizim için bir koyun kesip yüzdü ve tencereye doğradı. Hanımına hamur yoğurmasını söyledi. Hanımı hamur yoğurup ekmek pişirdi. Sonra adam bize tirit ve et getirdi ve yedik. Sonra rüzgârın esmesiyle soğuyan kırbayı getirip bize su verdi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bizi evimizden çıkaran Allah'a hamd olsun. Bizi evimizden çıkaran açlıktan başkası değildi, sonra evimize dönmeden bunu elde ettik. Bunlar, kıyamet günü kendisinden hesaba çekileceğiniz nimetlerdendir"* buyurdu. Sonra Vâkıfî'ye: *"Yanında bu işleri senin yerine görecek hizmetçin yok mu?"* diye sordu. Vâkıfî: "Hayır ya Resûlallah!" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bize gelecek ilk esirler geldiğinde yanıma gel, sana bir hizmetçi vereyim"* buyurdu.

Çok geçmeden Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) esirler geldi. Vâkıfî Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden geldin?"* diye sordu. Vâkifî: "Bana verdiğin söz sebebiyle

geldim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kalk ve içlerinden dilediğini seç"* buyurdu. Vâkıfî: "Ya Resûlalah! Benim için sen bir tane seç" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu genci al ve ona ihsanda bulun"* buyurdu. Vâkıfî hanımının yanına gidip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dediğini, kendisinin de Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) söylediğini bildirince, hanımı: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buna ihsanda bulunmanı söyledi. Sen de buna ihsanda bulun" dedi. "Nasıl bir ihsan?" diye sorunca, hanımı: "Onu azad et" cevabını verdi. Vâkifî: "Bu, Allah rızası için hürdür" dedi.

★İbn Mâce, süt veren hayvanların kesilmesi konusunda bir kısmını nakletti.

Taberânî ve Bezzâr bundan daha teferruatlı bir şekilde rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Ubeydillah b. Mevhib'i çoğunluk zayıf bulmuş, güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٢٦٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن مَرْزُوقٍ، أنا هَمَّامُ بن يَحْيَى، عَنِ الْكَلْبِيِّ، حَدَّثَنِي الشَّعْبِيُّ، عَنِ الْحَارِثِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ خَرَجَ لَمْ يُخْرِجْهُ إلا الْجُوعُ، وَأَنَّ عُمَرَ خَرَجَ لَمْ يُخْرِجْهُ إلا الْجُوعُ، وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ عَلَيْهِمَا، وَأَنَّهُمَا أَخْبَرَاهُ أَنَّهُ لَمْ يُخْرِجْهُمَا إلا الْجُوعُ، فَقَالَ:انْطَلِقُوا بنا إِلَى مَنْزِلِ رَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ: أَبو الْهَيْثَمِ بن التَّيِّهَانِ، فَإِذَا هُوَ لَيْسَ فِي الْمَنْزِلِ، ذَهَبَ يَسْتَسْقِي، قَالَ: فَرَحَّبَتِ الْمَرْأَةُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِصَاحِبَيْهِ، وَبَسَطَتْ لَهُمْ شَيْئًا فَجَلَسُوا عَلَيْهِ، فَسَأَلَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:أَيْنَ انْطَلَقَ أَبو الْهَيْثَمِ؟قَالَتْ: ذَهَبَ يَسْتَعْذِبُ لَنَا، فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ جَاءَ بِقِرْبَةٍ فِيهَا مَاءٌ، فَعَلَّقَهَا وَأَرَادَ أَنْ يَذْبَحَ لَهُمْ شَاةً، فَكَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرِهَ ذَاكَ لَهُمْ، قَالَ: فَذَبَحَ لَهُمْ عَنَاقًا، ثُمَّ انْطَلَقَ فَجَاءَ بِكَبَائِسَ مِنَ النَّخْلِ، فَأَكَلُوا مِنْ ذَلِكَ اللَّحْمِ وَالْبُسْرِ وَالرُّطَبِ، وَشَرِبُوا مِنَ الْمَاءِ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا، إِمَّا أَبو بَكْرٍ وَإِمَّا عُمَرُ: هَذَا مِنَ النَّعِيمِ الَّذِي نُسْأَلُ عَنْهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:الْمُؤْمِنُ لا يُثَرَّبُ عَلَى شَيْءٍ أَصَابَهُ فِي الدُّنْيَا، إِنَّمَا يُثَرَّبُ عَلَى الْكَافِرِ.

رواه الطبراني وفيه محمد بن السائب الكلبي وهو كذاب

18263- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Ebû Bekr açlıktan dolayı evinden çıktı. Ömer de açlıktan dolayı evinden çıktı. Resûlullah ta (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarına, Ebû Bekr ve Ömer'in (İbn Mes'ûd'a) bildirdiğine göre açlıktan dolayı evinden çıktı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"Benimle Ebu'l-Heysem b. et-Teyyihân'ın konağına geliniz"* buyurdu. Bu zât, Ensâr'dan olan biriydi. Gittiklerinde onu

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/251,256) ve Ebû Ya'lâ (6181) rivayet etti.

malikanesinde bulamadılar. Ebu'l-Heysem su doldurmaya gitmişti. Hanımı Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ve yanındakilere "Hoş geldiniz!" deyip oturmaları için bir şey açtı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ebu'l-Heysem nereye gitti?"* diye sorunca, hanımı: "Bize su getirmeye gitti" cevabını verdi.

Ebu'l-Heysem, çok geçmeden bir kırba suyla geldi. Gidip kırbayı astı ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile yanındakilere bir koyun kesmek istedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bunu istemediği için onlara dişi bir oğlak kesti. Sonra gidip bir salkım hurma getirerek o et, taze ve olgunlaşmış olan (iki çeşit) hurmadan yediler ve su içtiler. -Ebû Bekr veya Ömer'den— birisi: "Bunlar, kendisinden hesaba çekileceğimiz nimetten midir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Müslüman dünyadan elde ettiği bir şey yüzünden başına kakılmaz, kâfirin başına kakılır"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. es-Sâib el-Kelbî hadis uydurmakla suçlanmıştır.

١٨٢٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا الْمَسْعُودِيُّ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ حَفْصِ بْنِ عُمَرَ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ بَدْرِيًّا قَالَ قَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْعَثُنَا فِي السَّرِيَّةِ يَا بُنَيَّ مَا لَنَا زَادٌ إِلاَّ السَّلْفُ مِنَ التَّمْرِ فَيَقْسِمُهُ قَبْضَةً قَبْضَةً حَتَّى يَصِيرَ إِلَى تَمْرَةٍ تَمْرَةٍ. قَالَ فَقُلْتُ لَهُ يَا أَبَتِ وَمَا عَسَى أن تُغْنِيَ التَّمْرَةُ عَنْكُمْ قَالَ لَا تَقُلْ ذَلِكَ يا بُنَيَّ فَبَعْدَ أَنْ فَقَدْنَاهَا فَاخْتَلَلْنَا إِلَيْهَا.

رواه أحمد والبزار والطبراني في الكبير والأوسط وفيه المسعودي وقد اختلط وكان ثقة

18264- —Bedir savaşına katılanlardan— Âmir b. Rabîa der ki: "Evladım! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizi askeri bir birlikle gönderir ve azığımız sadece büyük bir torba hurma olurdu. Onu birer avuç olarak taksim ederdik. Hatta zamanla her birimize bir hurma düşerdi."

(Ravi) dedi ki: "Babacığım; bir hurmanın size ne faydası olur ki?" diye sorduğumda; "(Evladım) öyle deme! Çünkü bu tek hurmayı da bitirdikten sonra onu da aramaya başladık" dedi.

★Ahmed ve Bezzâr ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî'nin âhir ömründe ezberi karıştırmıştır, ama güvenilir birisiydi.[1]

[1] Ahmed (3/446), Bezzâr (3679) ve Ebû Ya'lâ (7199) rivayet etti.

١٨٢٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن زَكَرِيَّا الْغَلابِيُّ، حَدَّثَنَا بَكَّارُ بن مُحَمَّدٍ السِّيرِينِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن عُمَرَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ بن عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ فِي سَاعَةٍ لَمْ يَكُنْ يَخْرُجُ فِيهَا، ثُمَّ خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ، فَقَالَ لَهُ: مَا أَخْرَجَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ؟"، قَالَ: أَخْرَجَنِي الْجُوعُ، قَالَ: وَأَنَا أَخْرَجَنِي الَّذِي أَخْرَجَكَ"، قَالَ: ثُمَّ خَرَجَ عُمَرُ، فَقَالَ لَهُ: مَا أَخْرَجَكَ يَا عُمَرُ؟"، قَالَ: أَخْرَجَنِي وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ الْجُوعُ، ثُمَّ سَارَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَقَالَ لَهُمْ: انْطَلِقُوا بنا إِلَى مَنْزِلِ أَبِي الْهَيْثَمِ بن التَّيِّهَانِ"، فَانْطَلَقُوا فَلَمَّا انْتَهَوْا إِلَى مَنْزِلِ أَبِي الْهَيْثَمِ، قَالَتِ امْرَأَتُهُ: إِنَّ أَبَا الْهَيْثَمِ قَدْ ذَهَبَ يَسْتَعْذِبُ لَنَا مِنَ الْمَاءِ، فَدُورُوا إِلَى الْحَائِطِ، فَفَتَحَتْ لَهُمْ بَابَ الْحَائِطِ فَجَلَسُوا، فَجَاءَ أَبُو الْهَيْثَمِ، فَقَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ: تَدْرِي مَنْ عِنْدَكَ؟، فَقَالَ: لا، فَقَالَتْ: عِنْدَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ، فَدَخَلَ فَعَلَّقَ فَرَسَهُ عَلَى نَخْلَةٍ، ثُمَّ أَتَاهُمْ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ حَيَّى وَرَحَّبَ، ثُمَّ أَتَى مِخْرَفًا لَهُ فَأَتَى عَذْقًا فَاخْتَرَفَ لَهُمْ رُطَبًا، فَأَتَاهُمْ بِهِ فَصَبَّهُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ، ثُمَّ إِنَّ أَبَا الْهَيْثَمِ أَهْوَى إِلَى غُنَيْمَةٍ لَهُ فِي نَاحِيَةِ الْحَائِطِ لِيَذْبَحَ لَهُمْ مِنْهَا شَاةً، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَّا ذَاتُ دَرٍّ فَلا"، فَأَخَذَ شَاةً فَذَبَحَهَا وَسَلَخَهَا وَقَطَّعَهَا أَعْضَاءً فَطَبَخَهَا بِالْمَاءِ وَالْمِلْحِ، ثُمَّ أَتَى امْرَأَتَهُ، فَسَأَلَهَا: هَلْ عِنْدَكِ مِنْ شَيْءٍ؟، فَقَالَتْ: نَعَمْ، عِنْدَنَا شَيْءٌ مِنْ شَعِيرٍ كُنَّا نُؤَخِّرُهُ، فَطَحَنَاهُ بَيْنَهُمَا، ثُمَّ عَجَنَتْهُ وَخَبَزَتْهُ، فَكَسَرَهُ أَبُو الْهَيْثَمِ وَأَكْفَأَ عَلَيْهِ ذَلِكَ اللَّحْمَ الَّذِي طَبَخَهُ، ثُمَّ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ، فَأَكَلُوا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا أَبَا الْهَيْثَمِ، أَمَا لَكَ مِنْ خَادِمٍ؟"، قَالَ: لا، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ، مَا لَنَا خَادِمٌ، قَالَ: فَإِذَا بَلَغَكَ أَنَّهُ جَاءَنَا سَبْيٌ فَائْتِنَا نَخْدِمْكَ"، فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْيٌ، فَأَتَاهُ أَبُو الْهَيْثَمِ، وَبَيْنَ يَدَيْهِ غُلامَانِ، أَوْ قَالَ: وَصِيفَانِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا أَبَا الْهَيْثَمِ، اخْتَرْ مِنْهُمَا"، أَوْ قَالَ: تَخَايَرْ مِنْهُمَا"، فَقَالَ أَبُو الْهَيْثَمِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، خِرْ لِي، فَاحْتَاطَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى حَسَرَ عَنْ ذِرَاعَيْهِ، وَقَالَ: الْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ يَا أَبَا الْهَيْثَمِ، خُذْ هَذَا"، فَلَمَّا وَلَّى بِهِ أَبُو الْهَيْثَمِ، قَالَ: يَا أَبَا الْهَيْثَمِ، أَحْسِنْ إِلَيْهِ، فَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُهُ يُصَلِّي"، قَالَ: نَعَمْ، نُطْعِمُهُ مِمَّا نَأْكُلُ، وَنُلْبِسُهُ مِمَّا نَلْبَسُ، وَلا نُكَلِّفُهُ مِنَ الْعَمَلِ مَا لا يُطِيقُ، فَانْطَلَقَ أَبُو الْهَيْثَمِ إِلَى أَهْلِهِ فَفَرِحُوا بِهِ فَرَحًا شَدِيدًا، وَقَالُوا: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَزَقَنَا خَادِمًا يَخْدِمُنَا وَيُعِينُنَا عَلَى ضَيْعَتِنَا، فَقَالَ أَبُو الْهَيْثَمِ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَوْصَانِي بِهِ، قَالَتِ امْرَأَتُهُ: نَعَمْ، نُطْعِمُهُ مِمَّا نَأْكُلُ وَنُلْبِسُهُ

مِمَّا نَلْبَسُ، وَلا نُكَلِّفُهُ مِنَ الْعَمَلِ مَا لا يُطِيقُ، قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصَانِي بِهِ، قَالَتِ امْرَأَتُهُ: سُبْحَانَ اللَّهِ، خَادِمٌ أَخْدَمَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ تُرِيدُ أَنْ تَحْرِمَنَاهُ؟، فَقَالَ أَبُو الْهَيْثَمِ لِلْغُلامِ: أَنْتَ حُرٌّ لِوَجْهِ اللَّهِ، فَإِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تُقِيمَ مَعَنَا نُطْعِمْكَ مِمَّا نَأْكُلُ، وَنُلْبِسْكَ مِمَّا نَلْبَسُ، وَلا نُكَلِّفْكَ مِنَ الْعَمَلِ إِلا مَا تُطِيقُ، وَإِنْ شِئْتَ فَاذْهَبْ حَيْثُ شِئْتَ.

رواه الطبراني وفيه بكار بن محمد السيريني وقد ضعفه الجمهور ووثقه ابن معين وبقية رجاله ثقات.

18265- İbn Ömer anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) daha önce çıkmadığı bir vakitte (evinden) çıktı. Sonra Ebû Bekr çıktı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebû Bekir! Seni evinden çıkaran sebep nedir?"* diye sorunca, Ebû Bekr: "Açlık çıkardı" cevabını verdi. Resûlullah ta (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beni de, seni çıkaran sebep çıkardı"* buyurdu.

Sonra Ömer çıktı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ömer! Seni evinden çıkaran sebep nedir?"* diye sorunca, Ömer: "Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki; açlık çıkardı" cevabını verdi. Sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına sahabeden bazıları geldiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bizimle, Ebû'l-Heysem b. et-Teyyihân'ın konağına geliniz"* dedi ve Ebu'l-Heysem'in malikanesine gittiler. Yetiştiklerinde Ebu'l-Heysem'in hanımı: "Ebu'l-Heysem bize su getirmeye gitti bahçeye dolanınız" dedi ve girmeleri için bahçenin kapısını açtı.

Ebu'l-Heysem geldiğinde hanımı: "Yanında kimin olduğunu biliyor musun?" diye sorunca, Ebu'l-Heysem: "Hayır" dedi. Hanımı: "Yanında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbı vardır" dedi. Ebu'l-Heysem yanlarına girip su kırbasını bir ağaca astıktan sonra gidip onlara selam vererek: "Hoş geldiniz" dedi. Sonra bir zembil alarak onlara hurma topladı ve yanlarına gidip hurmayı önlerine boşalttı.

Sonra onlar için bir koyun kesmek için bahçenin bir kenarında olan koyunlarının yanına gitti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Süt verenlerden kesme!"* dedi. Bir koyun alıp kesti, derisini yüzerek etini parçaladı ve su ve tuzla pişirdi. Sonra hanımının yanına gidip: "Yanında bir şey var mı?" diye sordu. Hanımı: "Yanımızda (bir kenara) kaldırmış olduğum bir miktar arpa var" dedi. Arpayı öğüttüler, hanımı ekmek yaptı. Ebu'l-Heysem ekmeği doğrayıp üzerine pişirmiş olduğu eti döktü ve Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashabına götürdü. Onlar da yediler.

Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ebu'l-Heysem! Hizmetçin yok mu?"* Ebu'l-Heysem: "Seni hak olarak gönderene

yemin ederim ki; hayır hizmetçimiz yoktur" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yanımıza esirler geldiğini öğrendiğin zaman yanımıza gel, sana bir hizmetçi verelim"* buyurdu.

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) esirler getirilince, Ebu'l-Heysem onun yanına gitti. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında iki genç - veya iki hizmetçi- vardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebu'l-Heysem! Bunlardan birini seç"* buyurdu. Ebu'l-Heysem: "Ya Resûlallah! Benim için sen seç" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) pazuları açık kalacak şekilde giysi kollarını yukarıya kaldırdı ve şöyle dedi: *"Ey Ebu'l-Heysem! İstişare edilen kendisine güvenilen demektir, bunu al"* dedi.

Ebu'l-Heysem hizmetçiyi alıp giderken, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Ebu'l-Heysem! Ona ihsanda bulun, çünkü onun namaz kıldığını gördüm"* buyurdu. Ebu'l-Heysem: "Evet. Yediğimizden yedirir, giydiğimizden giydiririz ve gücünün yetmeyeceğini kendisine yüklemeyiz" dedi.

Ebu'l-Heysem ailesinin yanına gittiğinde ailesi çok sevindiler ve: "Bize hizmet edecek ve malımızda bize yardımcı olacak bir hizmetçi nasib eden Allah'a hamd olsun" dediler. Ebu'l-Heysem: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun hakkında bana vasiyet etti" deyince, hanımı: "Evet, yediğimizden yedirir, giydiğimizden giydirir ve gücü yetmeyeceği işi yaptırmayız" dedi. Ebu'l-Heysem: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana onun için vasiyet etti" deyince, hanımı: "Sübhânallah! Allah'ın ve Resûlünün bize tahsis ettiği bir hizmetçiden bizi mahrum etmek mi istiyorsun?" deyince, Ebu'l-Heysem: "Sen Allah rızası için hürsün. Eğer istersen bizimle kalırsın, yediğimizden yedirir, giydiğimizden giydirir ve sadece yapabileceğin işi yükleriz. Eğer istersen dilediğin yere gidebilirsin" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Bekkâr b. Muhammed es-Sîrînî'yi çoğunluk zayıf bulmuş, İbn Maîn ise güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٢٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِىُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ قَالَ أَقَمْتُ بِالْمَدِينَةِ مَعَ أَبِى هُرَيْرَةَ سَنَةً فَقَالَ لِى ذَاتَ يَوْمٍ وَنَحْنُ عِنْدَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ لَقَدْ رَأَيْتُنِى وَمَا لَنَا ثِيَابٌ إِلاَّ الْبِرَادُ الْمُتَفَتِّقَةُ وَإِنَّهُ لَيَأْتِى عَلَى أَحَدِنَا الأَيَّامُ مَا يَجِدُ طَعَاماً يُقِيمُ بِهِ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/254) rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Zekeriyyâ el-Ğallâbî zayıftır.

صُلْبَهُ حَتَّى إِنْ كَانَ أَحَدُنَا لَيَأْخُذُ الْحَجَرَ فَيَشُدُّهُ عَلَى أَخْمَصِ بَطْنِهِ ثُمَّ يَشُدُّهُ بِثَوْبِهِ لِيُقِيمَ بِهِ صُلْبَهُ...

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

18266- Abdullah b. Şakîk bildiriyor: Ebû Hureyre ile Medine'de bir yıl ikamet ettim. Bir gün Âişe'nin odasının yanındayken, Ebû Hureyre bana şöyle dedi: "Bir görseydin; üzerimizde eski püskü elbiselerden başka giyeceğimiz yoktu. Öyle zaman olurdu ki; günler geçer, kişi kuvvetten düşmesini önleyecek kadar dahi yiyecek bulamazdı. Hatta açlığa dayanmak için bir taş alıp onu boş olan karnına bağlar, sonra elbisesiyle onu örterdi."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٢٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ إِنَّمَا كَانَ طَعَامُنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الأَسْوَدَانِ التَّمْرُ وَالْمَاءُ وَاللَّهِ مَا كُنَّا نَرَى سَمْرَاءَكُمْ هَذِهِ وَلاَ نَدْرِي مَا هِيَ وَإِنَّمَا كَانَ لِبَاسُنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النِّمَارَ يَعْنِي بُرْدَ الأَعْرَابِ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح ورواه البزار باختصار

18267- Ebû Hureyre der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında yemeğimiz hurma ve su idi. Vallahi, sizin bu buğdayınızı görmezdik ve adını dahi bilmezdik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile bizim giyeceğimiz, bedevilerin giydiği (yünden) elbiselerdi."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Bezzâr muhtasar olarak rivayet etti.[1]

١٨٢٦٨ - قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا بِسْطَامُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ قَالَ قَالَ أَبِي لَقَدْ عَمَّرْنَا مَعَ نَبِيِّنَا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا لَنَا طَعَامٌ إِلاَّ الأَسْوَدَانِ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا الأَسْوَدَانِ قُلْتُ لاَ. قَالَ التَّمْرُ وَالْمَاءُ.

رواه أحمد والبزار والطبراني في الأوسط والكبير ورجال أحمد رجال الصحيح غير بسطام بن مسلم وهو ثقة

18268- Muâviye b. Kurra, babasından nakleder: "Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) uzun müddet yaşadık; yiyeceğimiz sadece iki esmerdi."

[1] Ahmed (2/298, 354, 355, 405, 416, 458), Bezzâr (3677) ve İbn Hibbân, *Sahîh*'inde (683) rivayet etti.

Sonra: "İki esmerin ne olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu. Ben: "Hayır" deyince: "Hurma ve su" dedi.

★Ahmed ve Bezzâr ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet ettiler. Ahmed'in, güvenilir bir ravi olan Bistâm b. Müslim dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٢٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ قَابُوسٍ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ جَاءَ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلَانِ حَاجَتُهُمَا وَاحِدَةٌ فَتَكَلَّمَ أَحَدُهُمَا فَوَجَدَ نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ فِيهِ إِخْلَافًا فَقَالَ لَهُ أَلَا تَسْتَاكُ فَقَالَ إِنِّي لَأَفْعَلُ وَلَكِنِّي لَمْ أَطْعَمْ طَعَامًا مُنْذُ ثَلَاثٍ. فَأَمَرَ بِهِ رَجُلًا فَآوَاهُ وَقَضَى لَهُ حَاجَتَهُ.

رواه أحمد والبزار وإسناد أحمد جيد

18269- İbn Abbâs bildiriyor: İhtiyaçları aynı olan iki kişi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiler. Birisi konuşunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adamın ağzının koktuğunu gördü ve: *"Misvak kullanmıyor musun?"* diye sordu. Adam: "Kullanıyorum, ama üç gündür yemek yemedim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir kişiye emretti ve o da adamın karnını doyurup ihtiyacını giderdi.

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Ahmed'in senedi ceyyiddir.[2]

١٨٢٧٠ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، ثَنَا أَسَدٌ ، نا عَلِيُّ بْنُ ثَابِتٍ ، عَنِ الْوَازِعِ بْنِ نَافِعٍ الْعُقَيْلِيِّ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : دَخَلْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَائِطًا مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ ، فَجَعَلَ يَأْكُلُ بُسْرًا أَخْضَرَ ، فَقَالَ : " كُلْ يَا ابْنَ عُمَرَ " ، قُلْتُ : مَا أَشْتَهِيهِ يَا رَسُولَ اللهِ ، قَالَ : مَا تَشْتَهِيهِ ؟ إِنَّهُ لَأَوَّلُ طَعَامٍ أَكَلَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ.

18270- İbn Ömer der ki: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber Medine bahçelerinden birine girdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) henüz olgunlaşmamış hurma yemeye başladı ve: *"Ye, ey Ömer'in oğlu!"* dedi. Ben: "Canım istemiyor (ya Resûlallah!) deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Canın ne istiyor; bu, dört gündür Resûlullah'ın* (sallallahu aleyhi vesellem) *yediği ilk yemektir"* buyurdu.

---

[1] Ahmed (4/19), Bezzâr (3680) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/25) rivayet etti. Bezzâr şöyle dedi: "Bu hadisi, bu isnâdla sadece Bistâm b. Müslim'in rivayet ettiğini biliyoruz. O da Basralıdır ve meşhurdur. Şu'be ve başkaları ondan hadis nakletmiştir."

[2] Ahmed (1/267) ve Bezzâr (3674) rivayet etti.

١٨٢٧١ - وفي رواية : " مُنْذُ ثَلاثَةِ أَيَّامٍ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الوازع بن نافع وهو متروك

18271- Bir rivayette ise: *"Üç gündür"* şeklindedir.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Vâzi' b. Nâfi' metrûktur.

١٨٢٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا بَهْزٌ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ أَرْسَلَ إِلَيْنَا آلُ أَبِي بَكْرٍ بِقَائِمَةِ شَاةٍ لَيْلاً فَأَمْسَكْتُ وَقَطَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَتْ أَمْسَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَطَعْتُ. قَالَتْ تَقُولُ لِلَّذِي تُحَدِّثُهُ هَذَا عَلَى غَيْرِ مِصْبَاحٍ.

رواه أحمد والطبراني في الأوسط وزاد : فقلت : يا أم المؤمنين على مصباح ؟ قالت : لو كان عندنا دهن مصباح لأكلناه ورجال أحمد رجال الصحيح

18272- Hz. Âişe bildiriyor: Bir gece, Ebû Bekr'in ailesi bize bir but gönderdiler. Ben butu tuttum, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kesti" veya şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tuttu, ben kestim." Âişe, olayı kendisine anlattığı kişiye şöyle dedi: "Bunu lamba olmadan yaptık."

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti: "Ey müminlerin annesi! Lamba ışığında mı kestiniz? " diye sorunca, Âişe: "Eğer lambaya koyacağımız yağ olsaydı onu yerdik" dedi. Ahmed'in ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٢٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي هِلاَلُ بْنُ سُوَيْدٍ أَبُو مُعَلَّى قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ وَهُوَ يَقُولُ أُهْدِيَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلاَثُ طَوَائِرَ فَأَطْعَمَ خَادِمَهُ طَائِراً فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ أَتَتْهُ بِهِ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَمْ أَنْهَكِ أَنْ تَرْفَعِي شَيْئاً فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَأْتِي بِرِزْقِ كُلِّ غَدٍ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير هلال أبي المعلى وهو ثقة

18273- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) üç kuş hediye edildi. Birini yemesi için hizmetçisine verdi. Sabah olunca, hizmetçi kuşu (pişirip) Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) getirdi. Hz.

---

[1] Ahmed uzun bir metinle (6/94) rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. Humeyd b. Hilâl el-Adevî, Âişe'den rivayet edenler arasında zikredilmemiştir. Buna rağmen *Tehzîbu'l-Âsâr*'ın *"İbn Âbbâs Müsnedi"* kısmında (461): "Âişe'den duydum demiştir" Allah en doğrusunu bilir.

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hizmetçiye şöyle buyurdu: *"Ben, yarın için bir şey kaldırmaktan seni menetmedim mi? Çünkü Allah her yeni güne kendi rızkını gönderir."*

★Ahmed rivayet etti. Hilâl Ebu'l-Mu'allâ dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٨٢٧٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَبُو جَعْفَرٍ ، قَالَ : نا خُلَيْدُ بْنُ دَعْلَجٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ , قَالَ : إِنَّهُ كَانَ السَّبْعَةُ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " لَيَمُصُّونَ التَّمْرَةَ الْوَاحِدَةَ ، وَأَكَلُوا الْخَبَطَ حَتَّى وَرِمَتْ أَشْدَاقُهُمْ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه خليد بن دعلج وهو ضعيف

18374- Enes der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından yedi kişi bir hurmayı somururdu. (Sahabenin) ağaçlardan silkeledikleri yaprakları yemekten avurtları şişti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Huleyd b. Da'lec zayıftır.

١٨٢٧٥ - حَدَّثَنَا مُفَضَّلٌ ، نا أَبُو حُمَةَ ، ثَنَا أَبُو قُرَّةَ ، عَنْ زَمْعَةَ بْنِ صَالِحٍ ، عَنْ زِيَادِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ ، يَقُولُ : بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ ، وَنَحْنُ سِتُّ مِائَةِ رَجُلٍ وَبِضْعَةَ عَشَرَ رَجُلا ، نَتَلَقَّى عِيرَ قُرَيْشٍ ، فَمَا وَجَدَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ زَادٍ إِلا جِرَابًا مِنْ تَمْرٍ ، فَكَانَ يُعْطِينَا تَمْرَةً تَمْرَةً كُلَّ يَوْمٍ ، نَمَصُّهَا وَنَشْرَبُ عَلَيْهَا مِنَ الْمَاءِ ، فَوَجَدْنَا فَقْدَهَا حِينَ فَنِيَتْ ، ثُمَّ أَقْبَلْنَا عَلَى الْخَبَطِ نَخْبِطُهُ بِعِصِيِّنَا ، ثُمَّ نَسْتَفُّهُ وَنَشْرَبُ عَلَيْهِ الْمَاءَ ، حَتَّى سُمِّينَا جَيْشَ الْخَبَطِ ، فَمَرَرْنَا بِسَاحِلِ الْبَحْرِ ، فَرَمَى الْبَحْرَ لَنَا بِدَابَّةٍ ، يُقَالُ لَهَا : الْعَنْبَرُ ، مِثْلُ الْكَثِيبِ ، فَقَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ : مَيْتَةٌ لا يَحِلُّ لَنَا ، ثُمَّ قَالَ بَعْدُ : بَلْ نَحْنُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَنَحْنُ مُضْطَرُّونَ ، فَأَكَلْنَا مِنْهَا نَحْوًا مِنْ نِصْفِ شَهْرٍ وَزِيَادَةٍ ، وَوَشَقْنَا وَشْقًا كَثِيرًا ، فَكُنَّا نَغْرِفُ مِنْ مَوْضِعِ عَيْنِهَا الْوَدَكَ بِالْجِرَارِ حَتَّى أَنْجَزْنَاهُ ، ثُمَّ جَلَسَ فِي مَوْضِعِ عَيْنِهَا ثَلاثَةَ عَشَرَ رَجُلا مِنَّا ، ثُمَّ أَخَذَ أَبُو عُبَيْدَةَ ضِلَعًا مِنْ أَضْلاعِهِ ، فَأَقَامَهُ عَلَى طَرَفَيْهِ ، وَأَمَرَ بِأَطْوَلِ بَعِيرٍ فِي الرَّكْبِ ، فَرَحَلَهُ ، فَرَكِبَ عَلَيْهِ رَجُلٌ ، فَأَجَازَ تَحْتَهُ مَا مَسَّ رَأْسَهُ ، فَقَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : هَلْ مَعَكُمْ مِنْهُ شَيْءٌ ؟ " فَقُلْنَا : نَعَمْ ، فَقَالَ : أَطْعِمُونَا مِنْهُ " ، فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِ وَشِيقَةً ، فَأَكَلَ مِنْهَا .

---

[1] Mükerrer hadistir: 17774 ve 18188.

قلت : فذكر الحديث بطوله وهو في الصحيح ولكنه قال : ونحن ثلاث مائة وهنا قال : ستمائة وبضعة عشر

رواه الطبراني في الأوسط وفيه زمعة بن صالح وهو ضعيف

18275- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizi Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh komutasında altı yüz on küsur kişiyle, Kureyş kervanını karşılamak için gönderdi. Azık olarak ta sadece bir torba hurma bulabildi. Ebû Ubeyde, bize her gün birer hurma veriyor, biz de onu emiyor; üzerine de su içiyorduk. Hurmalar bitince o bir hurmayı da arar olduk. Sonra sopalarımızla ağaçların yapraklarını silkeleyip yemeye ve üzerine su içmeye başladık.

Hadisi aktarıp şöyle devam etti: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldiğimizde: *"Yanınızda (deniz kenarında gördüğünüz balıktan) balinanın etinden bir şey var mı?"* diye sorunca, biz: "Evet" karşılığını verdik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bize ondan yediriniz"* buyurdu. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) kurutulmuş balina etinden bir parça gönderdik. Resûlullah ta (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdiğimiz parçayı yedi.

Hadisi *Sahîh*'te olan uzunca bir metinle zikretti. Fakat orada ifade: "Üç yüz kişiydik"; burada ise: "Altıyüz on küsur" şeklindedir.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Zem'a b. Sâlih zayıftır.

١٨٢٧٦ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بن دَاوُدَ، حَدَّثَنَا أَسَدُ بن مُوسَى، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن زَكَرِيَّا بن أَبِي زَائِدَةَ، ح وَحَدَّثَنَا بَكْرُ بن سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن أَشْكِيبَ الْكُوفِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن فُضَيْلٍ، كِلاهُمَا عَنْ دَاوُدَ بن أَبِي هِنْدَ، عَنْ أَبِي حَرْبِ بن أَبِي الأَسْوَدِ، عَنْ طَلْحَةَ بن عَمْرٍو، قَالَ: كَانَ الرَّجُلُ إِذَا قَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمْ يَكُنْ لَهُ بِالْمَدِينَةِ عَرِيفٌ يَنْزِلُ عَلَيْهِ نَزَلَ مَعَ أَصْحَابِ الصُّفَّةِ، وَكَانَ لِي بِهَا قُرَنَاءُ، وَكَانَ يَجْرِي عَلَيْنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلَّ يَوْمٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ مُدَّانِ مِنْ تَمْرٍ، فَبَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ الصَّلَوَاتِ إِذَا نَادَاهُ مُنَادٍ مِنْ أَصْحَابِهِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَحْرَقَ التَّمْرُ بُطُونَنَا، وَتَخَرَّقَتْ عَنَّا الْخُنُفُ، فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلاةَ، قَامَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ، ثُمَّ ذَكَرَ مَا لَقِيَ مِنْ قَوْمِهِ مِنَ الشِّدَّةِ، قَالَ: فَكُنْتُ أَنَا وَصَاحِبِيَّ بَضْعَةَ عَشَرَ يَوْمًا مَا لَنَا طَعَامٌ إِلا الْبَرِيرُ حَتَّى قَدِمْنَا عَلَى إِخْوَانِنَا مِنَ الأَنْصَارِ، فَوَاسَوْنَا فِي طَعَامِهِمْ، وَعِظَمُ طَعَامِهِمِ التَّمْرُ، وَالَّذِي لا إِلَهَ إِلا هُوَ، لَوْ أَجِدُ لَكُمِ الْخُبْزَ وَاللَّحْمَ لأَطْعَمْتُكُمُوهُ، وَإِنَّهُ لَعَلَّهُ أَنْ تُدْرِكُوا زَمَانًا أَوْ مَنْ أَدْرَكَهُ مِنْكُمْ يَلْبَسُونَ فِيهِ مِثْلَ سِتَارِ الْكَعْبَةِ، يُغْدَى عَلَيْكُمْ، وَيُرَاحُ فِيهِ بِالْجِفَانِ.

رواه الطبراني والبزار بنحوه إلا أنه قال في أوله : كَانَ أَحَدُنَا إِذَا قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَكَانَ لَهُ عَرِيفٌ نَزَلَ عَلَى عَرِيفِهِ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ عَرِيفٌ نَزَلَ الصُّفَّةَ، فَقَدِمْتُ الْمَدِينَةَ فَنَزَلْتُ الصُّفَّةَ، فَوَافَقْتُ رَجُلَيْنِ، فَكَانَ يَجْرِي عَلَيْنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلَّ يَوْمٍ مُدٌّ مِنْ تَمْرٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ، والباقي بنحوه ورجال البزار رجال الصحيح غير محمد بن عثمان العقيلي وهو ثقة

18276- Talha b. Amr nakleder: Medine'de, yanında kalacağı kimsesi olmayan birisi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiği zaman, Suffe ashâbının yanında kalırdı. Benim de Suffe ashâbından akranlarım vardı. İki günde bir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanından bize iki müd hurma gönderirdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazlardan birindeyken bir kişi: "Ya Resûlallah! Hurma karınlarımızı helak etti. Üzerimizdeki keten elbiseler eskiyip yırtıldılar" diye seslendi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince kalkıp Allah'a hamd ve sena etti, sonra kavminin (Mekke'de) kendisine çektirdiği zorlukları anlatarak şöyle dedi:

"Ben ve ashâbım, yiyecek olarak yanımızda sadece misvak ağacının meyvelerinin olduğu on küsur gün geçirdik. Ensar'dan olan kardeşlerimizin yanına geldiğimizde yemeklerini bizimle paylaştılar. Yemeklerinin çoğu da hurma ve süttü. Kendisinden başka ilah olmayana yemin ederim ki; eğer sizin için ekmek ve eti bulabilseydim onu size verirdim. Umulur ki öyle bir zamana yetişeceksiniz ki, sizden biri Kâbe'nin örtüldüğü gibi giyinecek ve sabah akşam kendisine yemek tabaklarıyla yemekler gelecektir."

★Taberânî ve yakın metinle şu ifadelerle Bezzâr rivayette bulundu: "Birimiz Medine'ye geldiğinde, tanıdığı varsa onun yanında konaklardı. Eğer tanıdığı yoksa Suffe'de konaklardı. Benim de tanıdığım olmadığı için Suffe'de konakladım ve (aralarında sorun olan) iki kişinin arasını buldum. Her gün bize Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) iki müdd hurma gelirdi." Hadisin kalan kısmı yukarıdakine benzer şekildedir. Bezzâr'ın, Muhammed b. Osmân el-Ukaylî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٨٢٧٧ - حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ بن دَاوُدَ، حَدَّثَنَا أَسَدُ بن مُوسَى، حَدَّثَنَا عَدِيُّ بن الْفَضْلِ، عَنْ دَاوُدَ بن أَبِي هِنْدَ، عَنْ أَبِي حَرْبِ بن أَبِي الأَسْوَدِ الدِّيلِيِّ، أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بن فَضَالَةَ اللَّيْثِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ مَنْ كَانَ لَهُ عَرِيفٌ نَزَلَ عَلَى عَرِيفِهِ، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ عَرِيفٌ نَزَلَ الصُّفَّةَ، فَنَزَلْتُ الصُّفَّةَ، قَالَ: فَنَادَاهُ رَجُلٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَحْرَقَ التَّمْرُ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8160), Bezzâr (3673) rivayet etti ve şöyle dedi: "Senetteki Talha, Basra'da ikamet etmiştir ve Talha b. Amr'dır. Sadece bu hadisi rivayet etmiştir.

بُطُونَنَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تُوشِكُونَ أَوْ مَنْ عَاشَ مِنْكُمْ أَنْ يُغْدَا عَلَيْهِ بِالْجِفَانِ وَيُرَاحَ، وَتَكْسُونَ الْجُدُرَ كَمَا تُسْتَرُ الْكَعْبَةُ.

رواه الطبراني عن شيخه المقدام بن داود وهو ضعيف وقد وثق وبقية رجاله ثقات

18277- Fadâle el-Leysî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiğimizde, tanıdığı olan onun yanında konaklardı. Tanıdığı olmayan ise Suffe'de kalırdı. Benim de tanıdığım olmadığı için Suffe'de konakladım. Bir Cuma günü bir kişi: "Ya Resûlallah! Hurma (yemekten) karnımız helak oldu" diye seslenince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Önünüze yemeklerden biri gelip diğeri gidecek ve sizin de Kâbe'nin örtüldüğü gibi giyineceğiniz gün yakındır"* veya *"sizden yaşayan bunu görecektir"* buyurdu.

★Taberânî, hocası Mikdâm b. Dâvûd'dan rivayet etti. O da zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٨٢٧٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ الْوَاسِطِيُّ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَا: نا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي مُوَاتِيَةَ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ، عَنْ مُجَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: "نَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْجُوعِ فِي وُجُوهِ أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: أَبْشِرُوا، فَإِنَّهُ سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ يُغْدَى عَلَى أَحَدِكُمْ بِالْقَصْعَةِ مِنَ الثَّرِيدِ وَيُرَاحُ عَلَيْهِ بِمِثْلِهَا"، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، نَحْنُ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ، قَالَ: "بَلْ، أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ مِنْكُمْ يَوْمَئِذٍ.

رواه البزار وإسناده جيد.

18278- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbının yüzündeki açlık ifadesini görünce şöyle buyurdu: *"Gözünüz aydın. Size öyle bir zaman gelecektir ki; sizden birine tirit çanağının biri gelip biri gidecektir."* Sahabe: "Ya Resûlallah! O gün biz hayır üzere mi olacağız?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizin bu günkü haliniz, o günkü halinizden daha hayırlı olacaktır"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.[1]

١٨٢٧٩ – وعن عبد الله بن يزيد الخطمي أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: أنتم اليوم خير أم إذا غدت على أحدكم صحيفة وراحت أخرى وغدا في حلة وراح في أخرى

[1] Bezzâr (3672) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi, Mücâlid'den sadece Fudayl'ın, ondan da sadece Muhammed b. Câfer'in rivayet ettiğini biliyoruz. Bu hadis başka hadislerle desteklenmemiştir." Mücâlid b. Saîd ise zayıftır.

وتكسون بيوتكم كما تكسى الكعبة ؟ فقال رجل : نحن يؤمئذ خير قال : " بل أنتم اليوم خير "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير أبي جعفر الخطمي وهو ثقة

18279- Abdullah b. Yezîd el-Hatmî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Siz, bu gün mü, yoksa önünüze yemeklerden biri gelip diğerinin gideceği, sabah bir elbise akşam bir elbise giyeceğiniz ve evlerinizi Kâbe'nin örtüldüğü örtülerle kaplayacağınız gün mü hayır üzeresiniz?"* Bir kişi: "Biz o gün daha iyi halde olacağız" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır, siz bugün daha iyisiniz"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ebû Câfer el-Hatmî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٢٨٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو أَحْمَدَ ، عَنْ عَبْدِ الْجَبَّارِ بْنِ الْعَبَّاسِ ، عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ ، قَالَ : وَلا أَعْلَمُهُ إِلا عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّهَا سَتُفْتَحُ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا حَتَّى تُنَجِّدُوا بُيُوتَكُمْ كَمَا تُنَجَّدُ الْكَعْبَةُ " . قُلْنَا : وَنَحْنُ عَلَى دِينِنَا الْيَوْمَ ؟ قَالَ : " وَأَنْتُمْ عَلَى دِينِكُمُ الْيَوْمَ " . قُلْنَا : فَنَحْنُ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ أَمِ الْيَوْمَ ؟ قَالَ : " بَلْ أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرٌ .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير عبد الجبار بن العباس الشبامي وهو ثقة

18280- Ebû Cuhayfe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Dünya sizin önünüze serilecektir. Hatta evlerinizi Kâbe'nin süslendiği gibi süsleyip donatacaksınız."* Biz: "Biz bu günkü dinimiz üzereyken mi böyle olacak?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu günkü dininiz üzereyken"* buyurdu. Biz: "Bizler bugün mü daha iyiyiz, yoksa o zaman mı (iyi olacağız)?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır, siz bugün daha iyisiniz"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdulcebbâr b. el-Abbâs eş-Şibâmî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٢٨١ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ ثَابِتٍ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ مُوسَى ، عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، ، قَالَ : أَكَلْتُ ثَرِيدًا وَأَتَيْتُ النَّبِيَّ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَتَجَشَّأْتُ عِنْدَهُ ، فَقَالَ : " يَا أَبَا جُحَيْفَةَ ، إِنَّ أَطْوَلَ النَّاسِ جُوعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُهُمْ شِبَعًا فِي الدُّنْيَا .

---

[1] Bezzâr (3671) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Ebû Cuhayfe'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

رواه البزار بإسنادين ورجال أحدهما ثقات

18281- Ebû Cuhayfe der ki: Tirit yedikten sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim ve yanındayken geğirdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şöyle dedi: *"Ey Ebû Cuhayfe! Kıyamet günü, insanların en uzun süre aç kalacak olanları, dünyada en fazla tok olanlardır."*

★Bezzâr iki isnâdla rivayet etti. Birisi güvenilirdir.[1]

١٨٢٨٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْمَوَيْهِ الْجَوْهَرِيُّ ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سِنَانَ الْحَنْظَلِيُّ ، ثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْحَكَمِ ، عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الأَقْمَرِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : رَأَيْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَعْرِضُ سَيْفًا لَهُ فِي رَحَبَةِ الْكُوفَةِ ، وَيَقُولُ : " مَنْ يَشْتَرِي مِنِّي سَيْفِي هَذَا ؟ فَوَاللَّهِ لَقَدْ جَلَوْتُ بِهِ غَيْرَ كُرْبَةٍ عَنْ وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلَوْ أَنَّ عِنْدِي ثَمَنَ إِزَارٍ مَا بِعْتُهُ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سليمان بن الحكم وهو ضعيف

18282- Ali b. el-Akmar, babasından nakleder: Ali b. Ebî Tâlib'i, Kûfe meydanında kılıcını satışa sunmuş, şöyle derken gördüm: "Kim benden bu kılıcı satın alır?" Vallahi bununla Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) birden çok tehlikeyi savmışım. Eğer bir gömlek alacak param olsaydı bu kılıcı satmazdım."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. el-Hakem zayıftır.

١٨٢٨٣ - عَنْ أَبِي بَرْزَةَ، قَالَ: " كُنَّا فِي غَزَاةٍ لَنَا فَلَقِينَا أُنَاسًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، فَأَجْهَضْنَاهُمْ عَنْ مَلَّةٍ لَهُمْ، فَوَقَعْنَا فِيهَا، فَجَعَلْنَا نَأْكُلُ مِنْهَا وَكُنَّا نَسْمَعُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنَّهُ مَنْ أَكَلَ الْخُبْزَ سَمِنَ، قَالَ: فَلَمَّا أَكَلْنَا تِلْكَ الْخُبْزَةَ جَعَلَ أَحَدُنَا يَنْظُرُ فِي عِطْفَيْهِ هَلْ سَمِنَ "

18283- Ebû Berze bildiriyor: Bir gazvedeyken, müşriklerden bazılarıyla karşılaştık. Onları ekmek pişirdikleri tandırlarından uzaklaştırdık ve gidip (ekmeklerden) yemeye başladık. Cahiliye döneminde ekmek yiyen kişinin şişmanlayacağını duymuştuk. Bu sebeple bizden kim ekmek yediyse şişmanlayıp şişmanlamadığını görmek için koltuk altlarına bakıyordu.

١٨٢٨٤ - وفي رواية : كنا يوم خيبر مع رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فأجهضناهم عن خبزة لهم من نقي.

[1] Bezzâr (3669, 3670) rivayet etti.

رواه كله الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18284- Bir rivayette ifade şöyledir: "Hayber savaşında Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberken müşrikleri halis undan olan ekmeklerinden mahrum etmiştik."

★Taberânî hepsini rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٢٨٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ عَنْ عَبْدِ السَّلامِ بن حَرْبٍ، عَنْ عَطَاءِ بن السَّائِبِ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ، عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي عَبْسٍ، قَالَ: كُنْتُ أَسِيرُ مَعَ سَلْمَانَ عَلَى شَطِّ دِجْلَةَ، فَقَالَ: يَا أَخَا بَنِي عَبْسٍ انْزِلْ، فَاشْرَبْ فَشَرِبْتُ، ثُمَّ قَالَ: اشْرَبْ فَشَرِبْتُ، قَالَ: مَا نَقَصَ شَرَابُكَ مِنْ دِجْلَةَ؟ قَالَ: قُلْتُ: مَا عَسَى أَنْ يَنْقُصَ، قَالَ: فَإِنَّ الْعِلْمَ كَذَلِكَ يُؤْخَذُ مِنْهُ وَلا يَنْقُصُ، ثُمَّ قَالَ: ارْكَبْ فَمَرَرْنَا بِأَكْدَاسٍ مِنْ حِنْطَةٍ وَشَعِيرٍ، فَقَالَ: أَتَرَى هَذَا فَتَحَ لَنَا؟ وقُتِّرَ عَلَى أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِخَيْرٍ لَنَا وَشَرٌّ لَهُمْ؟ قُلْتُ: لا أَدْرِي، قَالَ: وَلَكِنِّي أَدْرِي، شَرٌّ لَنَا وَخَيْرٌ لَهُمْ،"مَا شَبِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلاثَةَ أَيَّامٍ مُتَوَالِيَةٍ، حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ".

رواه الطبراني وفيه راو لم يسم وبقية رجاله وثقوا

18285- Abs oğullarından bir kişi bildiriyor: Selmân ile beraber Dicle kenarında yürürken: "Ey Abs'lı kardeşim! İn ve (Dicle nehrinden) su iç!" dedi. Ben inip su içince, bir daha: "İç!" dedi. Ben yine içince: "İçtiğin su Dicle'den ne eksiltti?" diye sordu. Ben: "Ne eksiltebilir ki?" karşılığını verince: "İlim de böyledir. Ondan alınır, ama o eksilmez" dedi. Sonra: "Bineğine bin" dedi ve bineğime binip buğday ve arpa yığınlarının yanından geçtik. Selmân: "Sence bu malın bize verilip Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabına verilmemesi, bizim için hayır, onlar için şer olan bir sebeple mi" diye sordu. Ben: "Bilmiyorum" deyince: "Ama ben biliyorum. Bunun böyle olması bizim için şer, onlar için hayırdır" deyip şöyle devam etti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Allah'a kavuşuncaya kadar, üç gün arka arkaya karnını doyurmadı."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden ismi verilmeyen birisi vardır. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٨٢٨٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن صَالِحِ بن الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بن الْمُثَنَّى، ثنا الْحَجَّاجُ بن فَرُّوخَ التَّمِيمِيُّ الْوَاسِطِيُّ، ثنا أَبُو عَمَّارٍ، عَنْ أَنَسِ بن مَالِكٍ، عَنْ أُمِّ سُلَيْمٍ، قَالَتْ: كُنْتُ فِي بَعْضِ حُجَرِ نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَهُوَ عِنْدَهُ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ، فَشَكَا إِلَيْهِ الْحَاجَةَ، فَقَالَ:اصْبِرْ، فَوَاللَّهِ مَا فِي آلِ

مُحَمَّدٍ شَيْءٌ مُنْذُ سَبْعٍ، وَلا أُوقِدَ تَحْتَ بُرْمَةٍ لَهُمْ مُنْذُ ثَلاثٍ، وَاللَّهِ لَوْ سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ جِبَالَ تِهَامَةَ كُلَّهَا ذَهَبًا لَفَعَلَ.

رواه الطبراني وفيه الحجاج بن فروخ وقد وثقه ابن حبان على ضعف كثير وبقية رجاله رجال الصحيح

18286- Ümmü Süleym der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarından birisinin odasındaydım ve Resûlullah ta (sallallahu aleyhi vesellem) oradaydı. Bir kişi gelip O'na (sallallahu aleyhi vesellem) yokluktan yakındı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sabret. Vallahi Muhammed'in ailesinin evinde yedi gündür hiçbir şey yoktur. Üç gündür de tencerenin altında ateş yanmadı. Vallahi Allah'tan, Tihâme dağlarını benim için altın yapmasını isteseydim yapardı"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Haccâc b. Ferrûh çok zayıf olmasına rağmen İbn Hibbân tarafından güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٢٨٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدِ الْوَهَّابِ بن نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بن الضَّحَّاكِ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عَيَّاشٍ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنِ الشِّفَاءِ بنتِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَتْ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْأَلُهُ، فَجَعَلَ يَعْتَذِرُ إِلَيَّ، وَأَنَا أَلُومُهُ، فَحَضَرَتِ الصَّلاةُ، فَخَرَجْتُ فَدَخَلْتُ عَلَى ابْنَتِي، وَهِيَ تَحْتَ شُرَحْبِيلِ بن حَسَنَةَ، فَوَجَدْتُ شُرَحْبِيلَ فِي الْبَيْتِ، فَقُلْتُ: قَدْ حَضَرَتِ الصَّلاةُ وَأَنْتَ فِي الْبَيْتِ، وَجَعَلْتُ أَلُومُهُ، فَقَالَ:يَا خَالَةُ، لا تَلُومِينِي فَإِنَّهُ كَانَ لَنَا ثَوْبٌ فَاسْتَعَارَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: بِأَبِي وَأُمِّي كُنْتُ أَلُومُهُ مُنْذُ الْيَوْمَ وَهَذِهِ حَالُهُ وَلا أَشْعُرُ، فَقَالَ شُرَحْبِيلُ: مَا كَانَ إِلا دِرْعٌ رَفَعْنَاهُ.

رواه الطبراني وفيه عبد الوهاب بن الضحاك وهو متروك

18287- Şifâ binti Abdillah bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ondan bir şey istemek için gittim. O bana istediğimi veremediği için özür diliyor, ben ise ona sitem ediyordum. Namaz vakti gelince çıkıp kızımın evine gittim. Kızım Şurahbîl b. Hasene ile evliydi. Şurahbîl'i evde buldum ve: "Namaz vakti geldiği halde sen hâlâ evde misin?" demeye başladım. Şurahbîl: "Ey teyze! Bana sitem etme! Çünkü bir elbisem vardı. Onu da Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ödünç aldı" dedi. Bunun üzerine şöyle dedim: "Anam, babam sana feda olsun. O bu haldeyken ve ben bilmeden ona sitem mi ediyorum." Şurahbîl: "(Her zaman giymediği için) bir yere kaldırdığımız bir zırhın dışında giyecek hiçbir şey yoktu" demiştir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (25/121, 25/122) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulvehhâb b. ed-Dahhâk metrûktur.[1]

١٨٢٨٨ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ بن مِقْلاصٍ، ثنا أَبِي، ثنا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بن الْحَارِثِ، أَنَّ مُوسَى بن جُبَيْرٍ حَدَّثَهُمْ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بن رَافِعٍ حَدَّثَهُ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: إِنِّي لأَعْلَمُ أَكْثَرَ مَالٍ قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ، قَدِمَ عَلَيْهِ فِي جُنْحِ اللَّيْلِ خَرِيطَةٌ فِيهَا ثَمَانِ مِائَةِ دِرْهَمٍ وَصَحِيفَةٌ، فَأَرْسَلَ بِهَا إِلَيَّ، وَكَانَتْ لَيْلَتِي، ثُمَّ انْقَلَبَ بَعْدَ الْعِشَاءِ الآخِرَةِ فَصَلَّى فِي الْحُجْرَةِ فِي مُصَلًّى لَهُ، وَقَدْ مَهَّدْتُ لَهُ وَلِنَفْسِي، فَأَنَا أَنْتَظِرُ، فَأَطَالَ، ثُمَّ خَرَجَ، ثُمَّ رَجَعَ، فَلَمْ يَزَلْ كَذَلِكَ حَتَّى دُعِيَ لِصَلاةِ الصُّبْحِ فَصَلَّى، ثُمَّ رَجَعَ، فَقَالَ:أَيْنَ تِلْكَ الْخَرِيطَةُ الَّتِي فَتَنَتْنِي الْبَارِحَةَ، فَدَعَا بِهَا فَقَسَمَهَا، ثُمَّ قَالَ:قُبْحًا لَكِ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، صَنَعْتَ شَيْئًا لَمْ تَكُنْ تَصْنَعُهُ، فَقَالَ:كُنْتُ أُصَلِّي فَأُوتَى بِهَا فَأَنْصَرِفُ حَتَّى أَنْظُرَ إِلَيْهَا ثُمَّ أَرْجِعُ فَأُصَلِّي.

قلت : تقدم لهذه الحديث طرق في باب الإنفاق وأنه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خشي أن يتوفى قبل أن يقسمها رواه الطبراني بأسانيد وبعضها جيد

18288- Ümmü Seleme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edene kadar ona gelen malın çoğunu bilirim. Bir gece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) içinde sekiz yüz dirhem bulunan bir çanta ve sahife geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) o gün sırası bende olduğu için çantayı bana yolladı ve yatsıdan sonra kendisi de gelerek odamda namazgâhta namaz kıldı. Ben ikimiz için yer hazırladım. O ise namazı uzattıktan sonra namazı bıraktı, sonra bir daha namaza döndü Bu hal, sabah namazına çağrılana kadar devam etti. Sabah namazını kılıp gelince: *"Dün beni fitneye düşüren çanta nerede?"* dedi ve çantayı getirtip içindekileri (sahabe arasında) taksim etti. Ben: "Ya Resûlallah! (Dün gece) daha önce yapmadığın şeyi yaptın" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Namaz kılarken aklıma geliyordu. Namazı bırakıp çantaya bakıyor, sonra dönüp namaz kılıyordum"* buyurdu.

İnfâk bölümünde bu hadisin değişik yollardan rivayeti geçmiş ve orada çantadaki dirhemleri dağıtmadan vefat etmekten endişe ettiği belirtilmişti.

★Taberânî bazılarının ceyyid olduğu değişik yollarla rivayet etti.

١٨٢٨٩ - دَّثَنَا أَحْمَدُ بن زُهَيْرٍ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الْحَارِثِيُّ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ، عَنْ عَبْدِ الْمُهَيْمِنِ بن عَبَّاسِ بن سَهْلِ بن سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ،

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (24/313,315) rivayet etti.

يَقُولُ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، اتَّقُوا اللَّهَ، فَإِنَّكُمْ إِنِ اتَّقَيْتُمُ اللَّهَ، يُوشِكُ اللَّهُ أَنْ يُشْبِعَكُمْ مِنْ زَيْتِ الشَّامِ، وقَمْحِ الشَّامِ .

رواه الطبراني وفيه عبد المهيمن بن عباس وهو ضعيف

18289- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey insanlar! Allah'tan korkunuz. Eğer Allah'tan korkarsanız, sizi Şam'ın yağı ve tahılıyla doyuracağı gün yakındır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulmuheymin b. Abbâs zayıftır.[1]

١٨٢٩٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن النَّضرِ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن عَمْرٍو، حَدَّثَنَا زَائِدَةُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عُمَارَةَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن يَزِيدَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: أَنْتُمْ أَكْثَرُ صَلاةً، وَأَكْثَرُ جِهَادًا مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَهُمْ كَانُوا خَيْرًا مِنْكُمْ"، قَالُوا: بِمَ ذَاكَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ؟ قَالَ: إِنَّهُمْ كَانُوا أَزْهَدَ فِي الدُّنْيَا، وَأَرْغَبَ فِي الآخِرَةِ.

رواه الطبراني وفيه عمارة بن يزيد صاحب ابن مسعود و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

18290- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Siz Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından daha fazla namaz kılıp çalıştığınız halde onlar sizden daha hayırlıydı." Yanındakiler: "Hangi amelleriyle ey Ebû Abdirrahmân?" diye sorunca, İbn Mes'ûd: "Onlar, dünyada sizden daha zahid, âhireti daha çok arzulayan kişilerdi" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İbn Mes'ûd'un öğrencisi Umâra b. Yezîd'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٨٢٩١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُبَيْدِ بن مَيْمُونٍ الْجَدْعَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَتَّابُ بن بَشِيرٍ، عَنْ عَلِيِّ بن بَذِيمَةَ، قَالَ: بِيعَ مَتَاعُ سَلْمَانَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ فَبَلَغَ أَرْبَعَةَ عَشَرَ دِرْهَمًا".

رواه الطبراني وإسناده منقطع

18291- Ali b. Bezîme der ki: "Selmân'ın eşyaları satıldığında, parası on dört dirhem tuttu."

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı kopuktur.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5731) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8768) Umâra b. Umeyr kanalıyla Abdurrahmân b. Yezîd'den rivayet etti. İkisi de güvenilirdir. Ayrıca (8769) Mâlik b. el-Hâris kanalıyla Abdurrahmân b. Yezîd'den rivayet etti.

١٨٢٩٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، ثنا مُحَمَّدُ بن أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، ثنا الْفُضَيْلُ بن سُلَيْمَانَ، ثنا فَائِدٌ، مَوْلَى عُبَيْدِ اللهِ بن أَبِي رَافِعٍ، أَنَّ جَدَّتَهُ سَلْمَى أَخْبَرَتْهُ، قَالَتْ: دَخَلْتُ عَلَى الْحَسَنِ بن عَلِيٍّ، وَعَبْدِ اللهِ بن جَعْفَرٍ، وَعَبْدِ اللهِ بن عَبَّاسٍ، فَقَالُوا: صِفِي لَنَا طَعَامًا مِمَّا كَانَ يُعْجِبُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْلُهُ، فَقَالَتْ: يَا بَنِيَّ إِذًا لا تَشْتَهُونَهُ الْيَوْمَ، فَقُمْتُ فَأَخَذْتُ شَعِيرًا فَطَحَنْتُهُ، وَنَسَفْتُهُ وَجَعَلْتُ مِنْهُ خُبْزَةً وَكَانَ أُدْمَهُ الزَّيْتَ، وَنَثَرْتُ عَلَيْهِ الْفُلْفُلَ فَقَرَّبْتُهُ إِلَيْهِمْ، وَقُلْتُ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ هَذَا.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير فايد مولى ابن أبي رافع وهو ثقة

18292- Ebû Râfi'nin hanımı Selmâ bildiriyor: Hasan b. Ali, Abdullah b. Câfer ve Abdullah b. Abbâs yanıma gelip: "Bize, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yemeyi sevdiği bir yemek yap" dediler. Ben: "Ey oğullarım! (Size o yemeği yapacak olsam) bugün onu beğenmezsiniz" dedim ve kalkıp arpa öğüttüm. Öğütmüş olduğum arpayı savurdum ve ondan ekmek yaptım. Katık olarak zeytinyağı koydum. Üzerine karabiber serpip bunu onlara takdim ettim ve: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunu severdi" dedim.

★Taberânî rivayet etti. İbn Ebî Râfi'nin azatlısı Fâid dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٨٢٩٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْقَطِرَانِيُّ , قَالَ: نا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ , قَالَ: نا عَبْدُ اللهِ بن الْمُبَارَكِ , قَالَ: نا أَبُو سَلَمَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى , قَالَ: لَوْ رَأَيْتَنَا مَعَ نَبِيِّنَا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَحَسِبْتَ أَنَّمَا رِيحُنَا رِيحُ الضَّأْنِ، إِنَّمَا لِبَاسُنَا الصُّوفُ، وَطَعَامُنَا الأَسْوَدَانِ: الْمَاءُ وَالتَّمْرُ.

قلت : رواه أبو داود باختصار رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

18293- Ebû Mûsâ anlatıyor: Bizi, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraberken görseydin, koyunlar gibi koktuğumuzu görürdün. (O zaman) yünden yapılmış elbiseler giyerdik ve yiyeceğimiz de iki siyah adıyla anılan hurma ve su idi."

Ebû Ya'lâ muhtasar olarak rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

[1] Mükerrer hadis: 17857.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1967), Ahmed (4/419), Tirmizî (2479), Ebû Dâvûd (4033) ve İbn Mâce (3562) rivayet etti. Bu durumda hadis, Heysemî'nin şartlarına uygun değildir. İbn Hibbân'a (1235) bakınız.

١٨٢٩٤ - حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ مُحَمَّدٍ السِّمْسَارُ، قَالَ: نَا أَحْمَدُ بْنُ سُهَيْلٍ الْوَرَّاقُ، قَالَ: نَا نُعَيْمُ بْنُ مُوَرِّعٍ الْعَنْبَرِيُّ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: " أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَدَحٍ فِيهِ لَبَنٌ وَعَسَلٌ، فَقَالَ: شَرْبَتَيْنِ فِي شَرْبَةٍ؟ ! وَأُدُمَيْنِ فِي قَدَحٍ؟ ! لا حَاجَةَ لِي بِهِ، أَمَا إِنِّي لا أَزْعُمُ أَنَّهُ حَرَامٌ، أَكْرَهُ أَنْ يَسْأَلَنِي اللَّهُ عَنْ فُضُولِ الدُّنْيَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، أَتَوَاضَعُ لِلَّهِ، فَمَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ، وَمَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللَّهُ، وَمَنِ اقْتَصَدَ أَغْنَاهُ اللَّهُ، وَمَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ الْمَوْتِ أَحَبَّهُ اللَّهُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه نعيم بن مورع العنبري وقد وثقه ابن حبان وضعفه غير واحد وبقية رجاله ثقات

18294- Hz. Âişe der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) içinde süt ve bal bulunan bir bardak getirdiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bir içmeye iki içecek mi, bir bardakta iki şey mi! Benim buna ihtiyacım yoktur. Ben bunun haram olduğunu söylemiyorum, ama kıyamet günü Allah'ın beni dünyanın lüksünden hesaba çekmesini istemiyorum ve Allah'a karşı mütevazı oluyorum. Kim Allah için mütevazı olursa, Allah onu yüceltir. Kim büyüklenirse Allah onu alçaltır. Kim tutumlu olursa Allah onu varlıklı yapar. Kim ölümü çokça hatırlarsa Allah onu sever."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Nu'aym b. Muvarri' el-Anberî, İbn Hibbân tarafından güvenilir bulunmuştur. Birden çok kişi de zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٨٢٩٥ - حَدَّثَنَا أَبُو هَمَّامٍ، حَدَّثَنَا ضَمْرَةُ، عَنِ ابْنِ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: " إِنْ كَانَ لَتَمُرُّ بِآلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الأَهِلَّةُ، مَا يُسْرَجُ فِي بَيْتِ أَحَدٍ مِنْهُمْ سِرَاجٌ، وَلا يُوقَدُ فِيهِ نَارٌ، وَإِنْ وَجَدُوا زَيْتًا ادَّهَنُوا بِهِ، وَإِنْ وَجَدُوا وَدَكًا أَكَلُوهُ.

رواه أبو يعلى وفيه عثمان بن عطاء الخراساني وهو ضعيف وقد وثقه دحيم وبقية رجاله ثقات

18295- Ebû Hureyre bildiriyor: Aylar geçer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ailesinin evlerinde ne kandil, ne de ateş yanardı. Eğer zeytin yağı bulurlarsa onu sürünürler, iç yağı bulduklarında ise yerlerdi.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Osmân b. Atâ el-Horasânî zayıftır. Duhaym ise güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٢٩٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، قَالَ: نَا بُهْلُولُ بْنُ مُوَرِّقٍ، قَالَ: نَا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ، قَالَ: أَخْبَرَنِي الْوَلِيدُ بْنُ نُوَيْفِعٍ أَوْ نُفَيْعٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ أَبَا ذَرٍّ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

---

[1] Ebû Ya'lâ (6478) rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. Atâ, Ebû Hureyre'den hadis dinlememiştir. Daha önce geçen 18251. hadise bakınız.

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَيَّ ، وَأَقْرَبَكُمْ مِنِّي الَّذِي يَلْحَقُنِي عَلَى مَا عَاهَدْتُهُ عَلَيْهِ

رواه البزار وفيه موسى بن عبيدة الربذي وهو ضعيف

18296- Ebû Zer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Benim için en sevgiliniz ve bana en yakın olanınız, bana bıraktığım hal üzere kavuşandır."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde er-Rebezî zayıftır.[1]

١٨٢٩٧ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُعَاذٍ الْعَقَدِيُّ، ثنا عَبَّادُ بْنُ الْعَوَّامِ، عَنْ هِلالِ بْنِ خَبَّابٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " مَا يَسُرُّنِي أَنَّ أُحُدًا لِي ذَهَبًا أُنْفِقُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمُوتُ يَوْمَ أَمُوتُ أَتْرُكُ مِنْهُ دِينَارًا إِلا دِينَارًا أُعِدُّهُ لِغَرِيمٍ إِنْ كَانَ. فَمَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا تَرَكَ دِينَارًا، وَلا دِرْهَمًا، وَلا عَبْدًا، وَلا وَلِيدًا، وَتَرَكَ دِرْعَهُ رَهْنًا بِثَلاثِينَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ

قلت : روى الترمذي وابن ماجة بعضه رواه البزار وإسناده حسن

18297- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Uhud dağı benim için altın olsa ve onu Allah rızası için dağıtsam, öldüğüm zaman, eğer varsa borçlu olduğum kişiye verilmek üzere olanı dışında bir dinarının bile kalması beni sevindirmez."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiği zaman geriye, dinar, dirhem, köle veya cariye bırakmadı. Zırhını otuz sâ arpa karşılığı rehin bırakmıştı.

Tirmizî rivayet etti. İbn Mâce bir kısmını rivayet etti.

★Bezzâr rivayet etti. İsnâdı hasendir.[2]

١٨٢٩٨ - حَدَّثَنِي هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ ، حَدَّثَنَا الْمُبَارَكُ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُضْطَجِعٌ عَلَى سَرِيرٍ مُزَمَّلٍ بِشَرِيطٍ وَتَحْتَ رَأْسِهِ وِسَادَةٌ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ فَدَخَلَ عَلَيْهِ غَيْرُ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَدَخَلَ عُمَرُ ، فَانْحَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ انْحِرَافَةً فَلَمْ يَرَ عُمَرُ بَيْنَ جَنْبَيْهِ وَبَيْنَ

---

[1] Bezzâr (3683), Abdullah b. Abbâs kanalıyla Ebû Zer'den rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Ebû Zer'den başkasının rivayet ettiğini bilmiyoruz. Velîd b. Buvayki' veya Bakî'den de Mûsâ'dan başkasının rivayet ettiğini bilmiyoruz. Mûsâ da insanların abid ve hayırlı olanlarındandı."

[2] Bezzâr (3682) rivayet etti.

الشَّرِيطِ ثَوْبٌ ، قَدْ أَثَّرَ الشَّرِيطُ بِجَنْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَبَكَى عُمَرُ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : مَا يُبْكِيكَ يَا عُمَرُ ؟ " قَالَ : وَاللَّهِ مَا أَبْكِي إِلا أَكُونُ أَعْلَمُ أَنَّكَ أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ مِنْ كِسْرَى ، وَقَيْصَرَ وَهُمَا يَعْبَثَانِ فِي الدُّنْيَا فِيمَا يَعْبَثَانِ فِيهِ وَأَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ بِالْمَكَانِ الَّذِي أَرَى ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ لَهُمُ الدُّنْيَا وَلَنَا الآخِرَةُ " ، فَقَالَ عُمَرُ : بَلَى قَالَ : فَإِنَّهُ كَذَلِكَ .

رواه أحمد وأبو يعلى ورجال أحمد رجال الصحيح غير مبارك بن فضالة وقد وثقه جماعة وضعفه جماعة

18298- Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdiğimde (hurma yaprağından) iple örülmüş bir sedirin üzerinde uzanmıştı. Başının altında ise lifle doldurulmuş deriden yapılma bir yastık vardı. O arada, yanına bir grup sahabe daha girdi. Ömer de girdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sedirin üzerinde dönünce, Ömer, Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) sedirdeki ipler arasında giysi/bez olmadığını ve iplerin Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarında iz bıraktığını görünce ağladı.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden ağlıyorsun ey Ömer?"* diye sorunca, Ömer: "Vallahi biliyorum ki sen Allah katında Kisra ve Kayser'den daha değerlisin. Fakat onlar dünyada fesat çıkarıyorlar (buna rağmen müreffeh bir hayat yaşıyorlar.) Sen ise işte gördüğüm bu haldesin" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünyanın onların, âhiretin ise bizim olmasına razı olmaz mısın?"* deyince, Ömer: "Razı olurum" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İşte durum böyle"* buyurdu.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ahmed'in, Mübârek b. Fadâla dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onu da bazıları güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir.[1]

١٨٢٩٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا عَارِمٌ أَبُو النُّعْمَانِ، حَدَّثَنَا ثَابِتُ بن يَزِيدَ، حَدَّثَنَا هِلالُ بن خَبَّابٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ عُمَرَ بن الْخَطَّابِ دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى حَصِيرٍ قَدْ أَثَّرَ فِي جَنْبِهِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوِ اتَّخَذْتَ فِرَاشًا أَوْثَرَ مِنْ هَذَا، قَالَ:مَا لِي وَلِلدُّنْيَا، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا مَثَلِي، وَمَثَلُ الدُّنْيَا إِلا كَرَاكِبٍ سَارَ فِي يَوْمٍ صَائِفٍ فَاسْتَظَلَّ تَحْتَ شَجَرَةٍ سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ سَارَ وَتَرَكَهَا. ورجال أحمد رجال الصحيح غير هلال بن خباب وهو ثقة

[1] Ahmed (3/139-140) ve Ebû Ya'lâ (2782, 2783) rivayet etti.

18299- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına giren Hz. Ömer, altındaki hasırın Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bedeninde iz bıraktığını görünce: "Ya Resûlallah! Kendine bundan daha yumuşak bir döşek alsan daha iyi olmaz mı?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünyadan bana ne? Canım elinde olana yemin ederim ki; ben ve dünya, bir yaz gününde yolculuk eden birinin, bir ağacın gölgesinde bir saat dinlenip sonra ağacı terk edip giden gibidir"* buyurdu.

★Ahmed, Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler. Ahmed'in, güvenilir bir ravi olan Hilâl b. Habbâb dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٣٠٠ - ١٠١٧٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بن الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن سُلَيْمَانَ الْجُعْفِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن عُثْمَانَ الْجُعْفِيُّ، حَدَّثَنَا عَمِّي أَبُو مُسْلِمٍ عُبَيْدُ اللَّهِ بن سَعِيدٍ الْجُعْفِيُّ قَائِدُ الأَعْمَشِ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ حَبِيبِ بن أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي غُرْفَةٍ كَأَنَّهَا بَيْتُ حَمَامٍ، وَهُوَ نَائِمٌ عَلَى حَصِيرٍ قَدْ أَثَّرَ بِجَنْبِهِ، فَبَكَيْتُ، فَقَالَ:مَا يُبْكِيكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ؟قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كِسْرَى وَقَيْصَرُ يَطَئُونَ عَلَى الْخَزِّ وَالْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ، وَأَنْتَ نَائِمٌ عَلَى هَذَا الْحَصِيرِ قَدْ أَثَّرَ بِجَنْبِكَ، قَالَ:فَلا تَبْكِ يَا عَبْدَ اللَّهِ، فَإِنَّ لَهُمُ الدُّنْيَا وَلَنَا الآخِرَةَ، وَمَا أَنَا وَالدُّنْيَا، وَمَا مَثَلِي وَمَثَلُ الدُّنْيَا إِلا كَمَثَلِ رَاكِبٍ نَزَلَ تَحْتَ شَجَرَةٍ ثُمَّ سَارَ وَتَرَكَهَا. رواه الطبراني وفيه عبيد الله بن سعيد قائد الأعمش وقد وثقه ابن حبان وضعفه جماعة وبقية رجاله ثقات

18300- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Güvercin yuvası gibi olan bir odada, bir hasırın üzerinde yatmakta olan Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdim. (Onu bu halde görünce) ağladım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden ağlıyorsun ey Abdullah?"* diye sorunca, ben: "Ya Resûlallah! Kisra ve Kayser ipek işlemeli kumaşlar, ibrişim ve ipekler üzerinde otururken, sen yanlarında iz bırakan şu hasırın üzerinde yatıyorsun" dedim.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ağlama ey Abdullah! Dünya onların, âhiret ise bizimdir. Benim dünya ile ne alakam var. Benim ve dünyanın misali, bir ağacın altında konaklayıp sonra onu bırakarak yoluna devam eden yolcu gibidir"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden (kör) A'meş'in rehberi Ubeydullah b. Saîd'i İbn Hibbân güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

١٨٣٠١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ ، حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ مَالِكُ بن إِسْمَاعِيلَ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بن زِيَادٍ

[1] Ahmed (2744), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11898) ve Bezzâr (3666) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10327) rivayet etti.

الأَلْهَانِيُّ ، عَنِ الأَسْوَدِ بن قَيسٍ ، عَنْ جُنْدُبٍ ، قَالَ : أَصَابَتْ إِصْبَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَجَرَةٌ فَدُمِيَتْ ، فَقَالَ : هَلْ هِيَ إِلا إِصْبَعٌ دُمِيتِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا لَقِيَتْ , فَحُمِلَ فَوُضِعَ عَلَى سَرِيرٍ مَرْمُولٍ بِخُوصٍ أَوْ شَرِيطٍ وَوُضِعَ تَحْتَ رَأْسِهِ مِرْفَقَةٌ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ فَأَثَّرَ الشَّرِيطُ فِي جَنْبِهِ ، فَجَاءَ عُمَرُ بن الْخَطَّابِ ، فَبَكَى ، فَقَالَ : مَا يُبْكِيكَ ؟ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ كِسْرَى وَقَيْصَرُ يَجْلِسُونَ عَلَى سَرِيرِ الذَّهَبِ ، وَيَلْبَسُونَ الدِّيبَاجَ ، وَالإِسْتَبْرَقَ ، قَالَ : أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ لَهُمُ الدُّنْيَا وَلَكُمُ الآخِرَةَ.

قلت في الصحيح منه : هل أنت إلا إصبع دميت . . . وفي سبيل الله ما لقيت رواه الطبراني وفيه عمر بن زياد وقد وثقه ابن حبان وفيه ضعف وبقية رجاله رجال الصحيح

18301- Cundub bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) parmağı yaralanıp kanayınca şöyle dedi:

Sen kanayan bir parmaktan başka bir şey misin?

Bu da Allah yolunda olmuştur.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) taşınıp hurma yaprağından örülmüş bir sedire kondu. Başının altına da deriden içi lifle doldurulmuş deri bir yastık yerleştirildi. Sedirin ipleri Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarında iz bırakınca Ömer b. el-Hattâb gelip (Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bedenindeki izleri gördü ve) ağladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden ağlıyorsun?"* diye sorunca, Ömer: "Ya Resûlallah! Kisra ve Kayser altın sedirlerde oturuyorlar, ipek ve atlastan yapılmış elbiseler giyiyorlar" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dünyanın onların, âhiretin ise bizim olmasına razı olmaz mısın?"* buyurdu.

Sahîh'te:

"Sen kanayan bir parmaktan başka bir şey misin

Bu da Allah yolunda olmuştur" kısmı vardır.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Ziyâd'ı İbn Hibbân güvenilir bulmuş, ama kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٣٠٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ ، قال : نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى ، قال : نا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيرٌ مُشَبَّكٌ بِالْبَوَارِي ، عَلَيْهِ كِسَاءٌ أَسْوَدُ ، فَأَجْلَسْنَاهُ عَلَى الْبَوَارِي ، فَدَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ ، وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ عَلَيْهِ ، فَنَظَرَا ، فَرَأَيَا أَثَرَ السَّرِيرِ فِي جَنْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ،

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17019) rivayet etti.

فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ ، فَقَالَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا يُبْكِيكُمَا ؟ " قَالا : نَبْكِي أَنَّ هَذَا السَّرِيرَ قَدْ أَثَّرَ فِي جَنْبِكَ خُشُونَتُهُ ، وَكِسْرَى وَقَيْصَرُ عَلَى فُرُشِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ عَاقِبَةَ كِسْرَى وَقَيْصَرَ إِلَى النَّارِ ، وَعَاقِبَةَ سَرِيرِي هَذَا الْجَنَّةَ . رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد العزيز بن يحيى المدني نزيل نيسابور وهو كذاب

18302- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kamıştan örülmüş bir sediri vardı. Üzerinde de siyah bir örtü bulunuyordu. Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) sedire oturttuk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sedirde otururken yanına Ebû Bekr ve Ömer geldiler ve sedirin Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarında bıraktığı izi görünce ağlamaya başladılar. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden ağlıyorsunuz?"* diye sorunca, onlar: "Ağlıyoruz; çünkü bu sedir senin yanlarında iz bırakmış. Kisra ve Kayser ise halis ipekten yapılmış döşeklerde oturuyorlar" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kisra ve Kayser'in varacağı yer cehennemdir. Benim bu sedirimin varacağı yer ise cennettir"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden, Nîsabûr'da ikamet eden Abdulazîz b. Yahyâ el-Medenî hadis uydurmakla suçlanmıştır.

١٨٣٠٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالا: ثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، ثنا شُعْبَةُ، عَنْ دَاوُدَ بْنُ فَرَاهِيجَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ، قال : هَجَرَ النَّبِيُّ نِسَاءَهُ قَالَ شُعْبَةُ : وَأَحْسَبُهُ قَالَ : شَهْرًا ، فَأَتَاهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، وَهُوَ فِي غُرْفَةٍ عَلَى حَصِيرٍ، قَدْ أَثَّرَ الْحَصِيرُ بِظَهْرِهِ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ، كِسْرَى يَشْرَبُونَ فِي الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَأَنْتَ هَكَذَا ! فَقَالَ النَّبِيُّ : " إِنَّهُمْ عُجِّلَتْ لَهُمْ طَيِّبَاتُهُمْ فِي حَيَاتِهِمْ الدُّنْيَا ".ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ : " الشَّهْرُ تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ، هَكَذَا وَهَكَذَا، وَكَسَرَ فِي الثَّالِثَةِ الْإِبْهَامَ "

رواه البزار وفيه داود بن فراهيج وقد وثقه جماعة وضعفه آخرون وبقية رجاله رجال الصحيح

18303- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarından -Şu'be dedi ki: "Zannedersem- bir ay uzak durdu (uzak durmaya yemin etti). Bir hasırın üzerinde yatarken Hz. Ömer geldi ve hasırın, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarında iz bıraktığını görünce şöyle dedi: "Ya Resûlallah! Kisra -zannedersem Kayser de dedi- altın ve gümüş kaplarla içiyorlar, sen ise bu durumdasın."

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlara nimetleri bu dünya hayatında verildi"* dedi: (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarının yanına gitmek istediğinde kendisine henüz yirmi dokuz gün olduğu söylenince) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *" Bir ay yirmi dokuz gündür*

böyle böyle (Yirmi dokuz da otuz da çekebilir)" diyerek (on parmağını gösterip) üçüncüsünde başparmağını büktü.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Dâvûd b. Ferâhîc'i bazıları güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٣٠٤ – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، قَالَ : ثنا عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، " أَنَّهُ أَتَى فَاطِمَةَ ، فَقَالَ لَهَا : إِنِّي لأَشْتَكِي صَدْرِي مِمَّا أَمُدُّ بِالْغَرْبِ ، فَقَالَتْ : وَأَنَا وَاللَّهِ إِنِّي لأَشْتَكِي يَدِي مِمَّا أَطْحَنُ بِالرَّحَا ، فَقَالَ لَهَا عَلِيٌّ : ائْتِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَسَلِيهُ أَنْ يُخْدِمَكِ خَادِمًا ، فَانْطَلَقَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ ، ثُمَّ رَجَعَتْ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا جَاءَ بِكِ ، قَالَتْ : جِئْتُ لأُسَلِّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا رَجَعَتْ إِلَى عَلِيٍّ ، قَالَتْ : وَاللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُ أَنْ أُكَلِّمَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ هَيْبَتِهِ ، فَانْطَلَقَا إِلَيْهِ جَمِيعًا ، فَقَالَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا جَاءَ بِكُمَا لَقَدْ جَاءَ أَحْسَبُهُ ، قَالَ : بِكُمَا حَاجَةٌ ؟ فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ : أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، شَكَوْتُ إِلَى فَاطِمَةَ يَدِي مِنْ مَدِّي بِالْغَرْبِ فَشَكَتْ إِلَيَّ يَدَيْهَا مِمَّا تَطْحَنُ بِالرَّحَى ، فَأَتَيْنَاكَ لِتُخْدِمَنَا خَادِمًا مِمَّا آتَاكَ اللَّهُ ، فَقَالَ : لا ، وَلَكِنِّي أُنْفِقُ أَوْ أُنْفِقُهُ عَلَى أَصْحَابِ الصُّفَّةِ الَّتِي تُطْوَى أَكْبَادُهُمْ مِنَ الْجُوعِ لا أَجِدُ مَا أُطْعِمُهُمْ ، قَالَ : فَلَمَّا رَجَعَا فَأَخَذَا مَضَاجِعَهُمَا مِنَ اللَّيْلِ ، أَتَاهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَمِيلٍ ، وَالْخَمِيلُ الْقَطِيفَةُ ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَهَّزَهَا بِهَا وَبِوِسَادَةٍ حَشْوُهَا إِذْخِرٌ وَقَدْ كَانَ عَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ حِينَ رَدَّهُمَا شَقَّ عَلَيْهِمَا فَلَمَّا سَمِعَا حِسَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، ذَهَبَا لِيَقُومَا ، فَقَالَ لَهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَكَانَكُمَا ، ثُمَّ جَاءَ حَتَّى جَلَسَ عَلَى طَرَفِ الْخَمِيلِ ، ثُمَّ قَالَ : إِنَّكُمَا جِئْتُمَانِي لأُخْدِمَكُمَا خَادِمًا ، وَإِنِّي سَأَدُلُّكُمَا أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا ، عَلَى مَا هُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنَ الْخَادِمِ ، تَحْمَدَانِ اللَّهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاةٍ عَشْرًا ، وَتُسَبِّحَانِ عَشْرًا ، وَتُكَبِّرَانِ عَشْرًا ، أَوْ تُسَبِّحَانِهِ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ ، وَتَحْمَدَانِهِ ثَلاثًا وَثَلاثِينَ ، وَتُكَبِّرَانِهِ أَرْبَعًا وَثَلاثِينَ ، فَذَلِكَ مِائَةٌ ، إِذَا أَخَذْتُمَا مَضْجَعَكُمَا مِنَ اللَّيْلِ . فَقَالَ عَلِيٌّ : فَمَا أَعْلَمُ أَنِّي تَرَكْتُهَا بَعْدُ ، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْكَوَّا : وَلا لَيْلَةَ صِفِّينَ ؟ قَالَ لَهُ عَلِيٌّ : قَاتَلَكَ اللَّهُ ، وَلا لَيْلَةَ صِفِّينَ .

قلت : حديث علي في الصحيح وغيره باختصار عن هذا رواه البزار وفيه عطاء بن السائب وقد اختلط وبقية رجاله ثقات

[1] Bezzâr (3676) ve Ahmed (7950) rivayet etti. Bezzâr dedi ki: "Bu hadisin, Ebû Hureyre'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Dâvûd'dan da sadece Şu'be'nin rivayet ettiğini biliyoruz."

18304- Ali b. Ebî Tâlib'den nakledilir: Hz. Ali, Hz. Fâtıma'nın yanına gidip: "Büyük kovayla su çekmekten göğsüm ağrıyor" dedi. Fâtıma da: "Vallahi! Benim de, değirmenle un çekmekten ellerim ağrıyor" dedi. Ali: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip sana bir hizmetçi vermesini söyle" deyince, Fâtıma Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip selam verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden geldin?"* diye sorunca: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) selam vermeye geldim" dedi.

Ali'nin yanına döndüğünde: "Vallahi! Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) heybetinden, kendisiyle konuşamadım" dedi. İkisi birden Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gidince: *"Sizi buraya getiren sebep nedir?* -zannedersem şöyle dedi- *"Bir ihtiyacınız mı var?"* buyurdu. Ali: "Evet ya Resûlallah! Büyük kovayla su çekmekten göğsümün ağrıdığını Fâtıma'ya söyledim, o da değirmenle un öğütmekten ellerinin ağrıdığını söyledi. Yanına, Allah'ın sana verdiklerinden (esirlerden) bize bir hizmetçi vermen için geldik" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır; bunu onlara yedirecek bir şey bulamadığım için açlıktan iki büklüm olmuş Suffe ahalisine infak edeceğim"* dedi. Ali ile Fâtıma geri dönüp akşam vakti yataklarına girdiklerinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarına geldi. Ali ile Fâtıma kadife bir örtüyle örtünmüşler, yastık olarak ta otla doldurulmuş bir yastıkları vardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bunu evlendiklerinde onlara vermişti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onları boş çevirdiği için ağırlarına gitmişti. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) geldiğini duyduklarında kalkmak istediler, ama Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yerinizde kalınız"* diyerek örtünün bir kenarına oturdu.

Sonra şöyle dedi: *"Bana, size hizmetçi vermem için geldiniz. Ben size hizmetçiden daha hayırlı bir şey bildireceğim. Her namazdan sonra on defa «Elhamdulillah» on defa «Sübhanallah», on defa «Allahu ekber» deyiniz; gece yatağınıza girdiğiniz zaman ise, otuz üç defa «Sübhanallah» otuz üç defa «Elhamdulillah» otuz dört defa «Allahu Ekber» deyiniz. Bunun toplamı yüz eder."*

Hz. Ali'nin bu hadisi, *Sahîh* ve başkasında bundan daha kısa bir metinle geçmiştir.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Atâ b. es-Sâib âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

---

[1] Bezzâr (3678) rivayet etti ve dedi ki: "Bu hadis, Ali'den başka kanallarla rivayet edilmiştir. Bu lafızla rivayetini ise sadece Atâ b. es-Sâib'ten biliyoruz."

(كِتَابُ الْبَعْثِ)

DİRİLİŞ KİTABI

بَابُ أَمَارَاتِ السَّاعَةِ وَقِيَامِهَا

Kıyametin Alâmetleri ve Kopması

قُلْتُ : وَقَدْ تَقَدَّمَتْ أَمَارَاتُ السَّاعَةِ فِي كِتَابِ الْفِتَنِ

Fitneler kitabında kıyamet alâmetleri geçmişti.

١٨٣٠٥ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، ثنا أَبُو نُعَيْمٍ ، ثنا سُفْيَانُ ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ ، عَنْ أَبِي الزَّعْرَاءِ ، قَالَ : ذَكَرُوا عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ الدَّجَّالَ ، فَقَالَ : " تَفْتَرِقُونَ أَيُّهَا النَّاسُ ثَلاثَ فِرَقٍ : فِرْقَةٌ تَتْبَعُهُ ، وَفِرْقَةٌ تَلْحَقُ بِأَرْضِ آبَائِهَا مَنَابِتِ الشِّحِ ، وَفِرْقَةٌ تَأْخُذُ شَطَّ هَذَا الْفُرَاتِ فَيُقَاتِلُهُمْ ، وَيُقَاتِلُونَهُ حَتَّى يَجْتَمِعَ الْمُؤْمِنُونَ بِغَرْبِيِّ الشَّامِ ، فَيَبْعَثُونَ إِلَيْهِ طَلِيعَةً فِيهِمْ فَارِسٌ عَلَى فَرَسٍ أَشْقَرَ أَوْ أَبْلَقَ فَيُقْتَلُونَ لا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ شَيْءٌ " ، قَالَ : وَحَدَّثَنِي أَبُو صَادِقٍ : عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ نَاجِدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : " فَرَسٌ أَشْقَرُ " ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " وَيَزْعُمُ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنَّ الْمَسِيحَ يَنْزِلُ فَيَقْتُلُهُ " وَلَمْ أَسْمَعْهُ يُحَدِّثُ عَنْ أَهْلِ الْكِتَابِ حَدِيثًا غَيْرَ هَذَا " ، ثُمَّ يَخْرُجُ يَأْجُوجُ ، وَمَأْجُوجُ ، فَيَمُوجُونَ فِي الأَرْضِ فَيُفْسِدُونَ فِيهَا ، ثُمَّ قَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ : ﴿وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ﴾ ، ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ عَلَيْهِ دَابَّةً مِثْلَ هَذِهِ النَّغَفَةِ فَيَلِجُ فِي أَسْمَاعِهِمْ وَمَنَاخِرِهِمْ فَيَمُوتُونَ ، فَتَنْتَنُ الأَرْضُ مِنْهُمْ " ، قَالَ : " فَيَجْأَرُ الأَرْضُ إِلَى اللَّهِ فَيُرْسِلُ اللَّهُ مَاءً فَيُطَهِّرُ الأَرْضَ مِنْهُمْ ، ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ رِيحًا فِيهِ زَمْهَرِيرٌ بَارِدَةً فَلا تَدَعُ عَلَى وَجْهِ الأَرْضِ مُؤْمِنًا إِلا كُفِتَ بِتِلْكَ الرِّيحِ ، ثُمَّ تَقُومُ السَّاعَةُ عَلَى شِرَارِ النَّاسِ ، ثُمَّ يَقُومُ مَلَكٌ بِالصُّورِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ فَيَنْفُخُ فِيهِ ، وَلا يَبْقَى خَلْقٌ لِلَّهِ . فِي السَّمَوَاتِ ، وَالأَرْضِ إِلا مَاتَ إِلا مَنْ شَاءَ رَبُّكَ ، ثُمَّ يَكُونُ بَيْنَ النَّفْخَتَيْنِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ " ، قَالَ : " فَلَيْسَ مِنْ بَنِي آدَمَ خَلْقٌ إِلا فِي الأَرْضِ مِنْهُ شَيْءٌ ، ثُمَّ يُرْسِلُ اللَّهُ مَاءً مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ يُمْنِي كَمَنِيِّ الرَّجُلِ ، فَتَنْبُتُ جُسْمَانُهُمْ ، وَلُحْمَانُهُمْ مِنْ ذَلِكَ الْمَاءِ كَمَا يَنْبُتُ الأَرْضُ مِنَ الثَّرَى ، ثُمَّ قَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ :

﴿اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ النُّشُورُ﴾ ، ثُمَّ يَقُومُ مَلَكٌ بالصُّورِ بَيْنَ السَّمَاءِ ، وَالأَرْضِ فَيَنْفُخُ فِيهِ فَتَنْطَلِقُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَى جَسَدِهَا حَتَّى يَدْخُلَ فِيهِ ، فَيَقُومُونَ فَيَحْيَوْنَ حَيَّةَ رَجُلٍ وَاحِدٍ قِيَامًا لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ، ثُمَّ يَتَمَثَّلُ اللَّهُ . لِلْخَلْقِ فَيَلْقَاهُمْ فَلَيْسَ أَحَدٌ مِنَ الْخَلْقِ يَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ شَيْئًا إِلا هُوَ مُرْتَفِعٌ لَهُ يَتْبَعُهُ ، فَيُلْقَى الْيَهُودَ فَيَقُولُ : مَا تَعْبُدُونَ ؟ قَالُوا : عُزَيْرًا ، قَالَ : هَلْ يَسُرُّكُمُ الْمَاءُ ؟ قَالُوا : نَعَمْ ، فَيُرِيهِمْ جَهَنَّمَ كَهَيْئَةِ السَّرَابِ ، ثُمَّ قَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ : ﴿وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا﴾ ، ثُمَّ يَلْقَى النَّصَارَى فَيَقُولُ : مَا تَعْبُدُونَ ؟ قَالُوا : الْمَسِيحَ ، قَالَ : فَهَلْ يَسُرُّكُمُ السَّرَابُ ؟ قَالُوا : نَعَمْ فَيُرِيهِمْ جَهَنَّمَ كَهَيْئَةِ السَّرَابِ ، وَكَذَلِكَ لِمَنْ كَانَ يَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ شَيْئًا ، ثُمَّ قَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ : ﴿وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ﴾ حَتَّى يَمُرَّ الْمُسْلِمُونَ فَيَلْقَاهُمْ فَيَقُولُ : مَنْ تَعْبُدُونَ ؟ فَيَقُولُونَ : نَعْبُدُ اللَّهَ لا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ، فَيَنْتَهِرُهُمْ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ : مَنْ تَعْبُدُونَ ؟ فَيَقُولُونَ : سُبْحَانَهُ إِذَا اعْتَرَفَ لَنَا عَرَفْنَاهُ ، فَعِنْدَ ذَلِكَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ فَلا يَبْقَى مُؤْمِنٌ إِلا خَرَّ لِلَّهِ سَاجِدًا ، وَيَبْقَى الْمُنَافِقُونَ ظُهُورُهُمْ طَبَقًا وَاحِدًا كَأَنَّمَا فِيهَا السَّفَافِيدُ ، فَيَقُولُونَ : رَبَّنَا ، فَيَقُولُ : قَدْ كُنْتُمْ تُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ ، وَأَنْتُمْ سَالِمُونَ ، ثُمَّ يَأْمُرُ بالصِّرَاطِ فَيُضْرَبُ عَلَى جَهَنَّمَ ، فَيَمُرُّ النَّاسُ بِأَعْمَالِهِمْ زُمَرًا ، أَوَائِلُهُمْ كَلَمْحِ الْبَرْقِ ، ثُمَّ كَمَرِّ الرِّيحِ ، ثُمَّ كَمَرِّ الطَّيْرِ ، ثُمَّ كَأَسْرَعِ الْبَهَائِمِ " ، ثُمَّ قَالَ : " ثُمَّ كَذَلِكَ حَتَّى يَجِيءَ الرَّجُلُ سَعْيًا ، حَتَّى يَجِيءَ الرَّجُلُ مَشْيًا ، حَتَّى يَكُونَ آخِرُهُمْ رَجُلا يُتَلَقَّى عَلَى بَطْنِهِ ، فَيَقُولُ : يَا رَبِّ أَبْطَأْتَ بِي ، فَيَقُولُ : إِنَّمَا أَبْطَأَ بِكَ عَمَلُكَ ، ثُمَّ يَأْذَنُ اللَّهُ . فِي الشَّفَاعَةِ ، فَيَكُونُ أَوَّلُ شَافِعٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جِبْرِيلُ ، ثُمَّ إِبْرَاهِيمُ ، ثُمَّ مُوسَى ، أَوْ ، قَالَ : عِيسَى عَلَيْهِمَا السَّلامُ ، قَالَ : سَلَمَةُ : ثُمَّ يَقُومُ نَبِيُّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، رَابِعًا لا يَشْفَعُ أَحَدٌ بَعْدَهُ فِيمَا يَشْفَعُ فِيهِ ، وَهُوَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ الَّذِي وَعَدَهُ اللَّهُ : ﴿عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا﴾ وَلَيْسَ مِنْ نَفْسٍ إِلا تَنْظُرُ إِلَى بَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ وَبَيْتٍ فِي النَّارِ ، فَيُقَالُ : لَوْ عَمِلْتُمْ ، وَهُوَ يَوْمُ الْحَسْرَةِ ، قَالَ : فَيَرَى أَهْلُ النَّارِ الْبَيْتَ الَّذِي فِي الْجَنَّةِ ، فَيُقَالَ : لَوْ عَمِلْتُمْ ، وَيَرَى أَهْلُ الْجَنَّةِ الْبَيْتَ الَّذِي فِي النَّارِ فَيَقُولُ : لَوْلا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ ، ثُمَّ يَشْفَعُ الْمَلائِكَةُ ، وَالنَّبِيُّونَ ، وَالشُّهَدَاءُ ، وَالصَّالِحُونَ ، وَالْمُؤْمِنُونَ فَيُشَفِّعُهُمُ اللَّهُ ، ثُمَّ يَقُولُ : أَنَا أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ فَيُخْرِجُ مِنَ النَّارِ أَكْثَرَ مِمَّا أَخْرَجَ مِنْ جَمِيعِ الْخَلْقِ بِرَحْمَتِهِ حَتَّى مَا يَتْرُكُ فِيهَا أَحَدًا فِيهِ خَيْرٌ ، ثُمَّ قَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ

: قُلْ يَأَيُّهَا الْكُفَّارُ ﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ﴾ ، وَعَقَدَ بِيَدِهِ ، ﴿قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وَعَقَدَ أَرْبَعًا " وَقَالَ سُفْيَانُ : بِيَدِهِ وَضَمَّ أَرْبَعَ أَصَابِعَ ، وَوَصَفَهُ أَبُو نُعَيْمٍ ، ثُمَّ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ : " هَلْ تَرَوْنَ فِي هَؤُلاءِ أَحَدًا فِيهِ خَيْرٌ ؟ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ لا يُخْرِجَ مِنْهَا أَحَدًا غَيَّرَ وُجُوهَهُمْ وَأَلْوَانَهُمْ ، فَيَجِيءُ الرَّجُلُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَيَشْفَعُ ، فَيُقَالُ لَهُ : مَنْ عَرَفَ أَحَدًا فَلْيُخْرِجْهُ ، فَيَجِيءُ الرَّجُلُ فَيَنْظُرُ وَلا يَعْرِفُ أَحَدًا ، فَيَقُولُ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ : يَا فُلانُ أَنَا فُلانٌ ، فَيَقُولُ : مَا أَعْرِفُكَ ، فَيَقُولُونَ : ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلا تُكَلِّمُونِ﴾ فَإِذَا قَالَ : ذَلِكَ : أُطْبِقَتْ عَلَيْهِمْ فَلَمْ يَخْرُجْ مِنْهُمْ بَشَرٌ .

رواه الطبراني وهو موقوف مخالف للحديث الصحيح وقول النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أنا أول شافع "

18305- Ebu'z-Za'râ bildiriyor: Abdullah b. Mes'ûd'un yanında Deccâl'dan bahsettiler. İbn Mes'ûd şöyle dedi: "(O zaman) insanlar üç gruba ayrılırlar. Bir grup Deccâl'ın peşinden gider, bir grup atalarının toprağı olan (süpürge yapımında kullanılan bir bitki olan) şîh çayırlarına gider, bazıları ise Fırat kenarında yerleşir. Müminler, Şam'ın batısında bir araya gelene kadar (Deccâl ve Fırat kenarında yerleşenler) birbirleriyle savaşırlar. Müminler, aralarında, kumral -veya benekli- bir ata binmiş olan bir süvarinin olduğu öncü birlik (Deccâl tarafından) öldürülür ve o birlikten kimse kurtulamaz."

Abdullah şöyle devam etti: "Kitap ehli, Hz. İsâ'nın inip Deccâl'ı öldüreceğini iddia ederler." —(Ravi dedi) ki: "Abdullah b. Mes'ûd'un, kitap ehli hakkında bundan başka bir şey söylediğini duymadım." — Sonra Yecüc ve Mecüc çıkıp yeryüzünde dolaşarak fesat çıkarırlar.

Abdullah sonra şu âyeti okudu: **"Yecüc ve Mecüc'ün seddi yıkıldığı zaman her dere ve tepeden boşanırlar."** (Enbiya Sur. 96) Sonra, Allah onlara (develerin burnunda olan bir) kurtçuk gibi bir hayvan yollar. Bu kurtçuk, kulaklarına ve burunlarına girer ve ölümlerine sebep olur. Yeryüzü onların leşi sebebiyle öyle pis kokar ki, yeryüzü halkı Allah'a yalvarır ve Allah yağmur göndererek yeryüzünü onlardan temizler. Sonra Allah içinde Zemherir soğuğu olan bir rüzgâr gönderir. Bu rüzgâr yeryüzünde ölmeyen hiçbir mümini bırakmaz. Sonra kıyamet insanların şerlileri üzerine kopar. Sonra bir melek kalkarak yeryüzü ve gökyüzü arasında Sûr'a üfler. Allah'ın diledikleri dışında, yaratılmışlardan ölmeyen kimse kalmaz. Sonra üfürüş arasında Allah'ın dilediği bir süre geçer. Bu sırada Allah'ın yeryüzünde yarattığı hiçbir insanoğlu yoktur

ki; ondan bir parça yeryüzünde olmasın. Sonra Allah, Arş'ın altından bir su gönderir. Bu suyla, erkeğin menisinin aşılama yapması gibi, yeryüzündeki insan bedenlerini ve etlerini çıkarır. İnsanlar, tıpkı suya kanan toprağın içindeki bitkileri bitirmesi gibi çıkarlar."

Sonra, İbn Mes'ûd şu âyeti okudu: **"Rüzgârları gönderip de bulutları yürüten Allah'tır. Biz bulutları ölü bir yere sürüp, onunla toprağı ölümünden sonra diriltiriz. İnsanları diriltmek de böyledir."** (Fâtır Sur. 9)

(İbn Mes'ûd şöyle devam etti): "Sonra yeryüzü ve gökyüzü arasında, bir melek kalkıp Sûr'a üfler. Her can, gidip kendi cesedine girer ve (canlılar) sanki bir nefismiş gibi bir anda dirilirler ve Âlemlerin Rabbinin huzurunda dururlar. Sonra Allah, yaratılmışlara tecelli eder. Daha önce Allah'tan başkasına ibadet edenlerin tapındıklarının peşinden giderler. Yahudilerin karşısına çıkıp: "Kime ibadet ediyorsunuz?" diye sorunca, Yahudiler: "Uzeyr'e" derler. Allah: "Su ister misiniz?" deyince, onlar: "Evet" cevabını verir ve Allah onlara Cehennemi serap olarak (su) gösterir." Sonra İbn Mes'ûd şu âyeti okudu: **"O gün cehennemi, kâfirlerin gözleri önüne dikeriz."** (Kehf Sur. 100)

(Abdullah b. Mes'ûd şöyle devam etti): "Sonra Allah Hıristiyanlarla karşılaşıp: "Kime ibadet ediyorsunuz?" diye sorar. Onlar: "Mesîh'e" cevabını verince, Allah: "Şarap ister misiniz?" diye sorar. Hıristiyanlar: "Evet" deyince, onlara Cehennemi şarap şeklinde gösterir. Allah'tan başka ibadet eden herkese aynı şekilde sorar." İbn Mes'ûd şu âyeti okudu: **"Onları durdurun; çünkü kendilerinden daha da sorulacaktır."** (Saffât Sur. 24)

Bu durum Müslümanlarla karşılaşıncaya kadar devam eder. Müslümanlarla karşılaşınca: "Kime ibadet ediyorsunuz?" diye sorar. Müslümanlar: "Ortağı olmayan Allah'a ibadet ediyoruz" derler. Allah, bir veya iki defa azarlayarak: "Kime ibadet ediyorsunuz?" diye sorar. Müslümanlar: "Allah'ı noksanlıklardan tenzih ederiz. Eğer O bize kendini tanıtırsa, Onu tanırız" derler. O zaman: **"O gün işin dehşetinden baldırlar açılır."** (Kalem Sur. 42) ve secdeye gitmeyen hiçbir mümin kalmaz. Münafıklar ise sırtlarında adeta demir çubukları varmışçasına secde edemeden kalırlar ve: "Rabbimiz (biz neden secde edemiyoruz?)" derler. Allah: "Siz sapasağlam iken, secde etmeniz istenmişti (ama etmemiştiniz)" buyurur.

Sonra Allah, Cehennem'in üzerine Sırat'ın kurulmasını emreder. İnsanlar zümreler halinde amelleriyle geçerler. İlk önce geçenler, şimşek çakması kadar hızlı geçerler. Sonra sırasıyla rüzgâr gibi, kuş gibi, sonra hayvanların en hızlısı gibi geçerler."

Abdullah şöyle devam etti: "Bu böyle devam eder, öyle ki sonunda koşarak geçen, yürüyerek geçenler olur. Sonuncu kişi karnının üzerine sürünüp gelerek: «Ey Rabbim! Beni neden yavaşlattın?» der. Allah: «Seni yavaşlatan amelindir» buyurur.

Sonra Allah şefaat için izin verir. Kıyamet günü ilk şefaat edecek, Cibrîl'dir. Sonra İbrâhîm, sonra Mûsâ -veya- İsâ şefaat eder."

Seleme (b. Kuheyl) ekledi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başını (secdeden) kaldırarak şefaat eder. Ondan sonra onun yaptığı şefaati hiç kimse yapamaz. Bu ise, Allah'ın kendisine vaad ettiği övülecek (şefaat) makamıdır. **"Belki de Rabbin seni övülecek makama yükseltir."** (İsrâ Sur. 79) Hiçbir nefis yoktur ki, Cennette ve Cehennemde olan bir eve bakmasın. Onlara denir ki: «(Dünyadayken) amel yapsaydınız ya. Bu gün pişmanlık günüdür.» Cehennem ehline, Cennette bir ev gösterilir ve: «Eğer amel yapsaydınız (bu sizin olurdu)» denir. Cennet ehline de Cehennemde bir ev gösterilir ve: «Eğer Allah size ihsanda bulunmasaydı yeriniz burasıydı» denir. Sonra melekler, peygamberler, şehitler, sâlihler ve müminler, şefaat ederler ve Allah ta onların şefaatini kabul eder ve: «Ben merhametlilerin en merhametlisiyim» buyurarak, rahmetiyle (peygamber, melek, salih, şehit ve başkalarının şefaatiyle) Cehennemden kurtulanlardan daha çok kişiyi Cehennemden kurtarır. Hatta Cehennemde sevabı olan hiç kimseyi bırakmaz."

Abdullah sonra şu âyeti okudu: **"Sakar'a (cehenneme) girmenizin sebebi nedir?"** (Müddessir Sur. 42) —Parmaklarıyla saymaya başladı.— **"Onlar derler ki: "Namaz kılanlardan değildik. Düşkün kimseyi doyurmuyorduk. Batıla dalanlarla biz de dalardık. Ceza gününü yalanlardık. Ölüm bize o haldeyken geldi."** (Müddessir Sur. 45) âyetlerini okuyarak dört parmağını büktü. Süfyân, eliyle parmaklarını tutarak İbn Mes'ûd'un nasıl saydığını gösterdi. (Ravi) Ebû Nuaym da aynı şekilde tarif etti.

Abdullah b. Mes'ûd dedi ki: "Siz bunlardan birinin hayırda olduğu görüşünde misiniz? Allah Cehennemden çıkarmak istemediği kişilerin yüzlerini ve renklerini değiştirir. Müminlerden birisi gelip şefaat etmek isteyeceği zaman kendilerine: «Herkes tanıdığı kişiyi Cehennemden çıkarsın» denir. Mümin bakar, ama kimseyi tanıyamaz. Cehennemdeki, mümine: «Ey falan! Ben falan kişiyim» der. Mümin: «Ben seni tanımıyorum» deyince Cehennemlikler: **"Rabbimiz! Bizi buradan çıkar, tekrar günaha dönersek, doğrusu zulmetmiş oluruz"** (Mü'minûn Sur. 107) derler. Allah onlara şöyle cevap verir: **"Alçaldıkça alçalın orada! Bana karşı konuşmayın artık!"** (Mü'minûn Sur. 108) Allah böyle dediği zaman

artık Cehennemin kapısı üzerlerine kapanır ve oradan hiç kimse çıkamaz."

★Taberânî rivayet etti. Hadis sahabi sözüdür ve *Sahîh*'teki hadise terstir. Zira Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) *"İlk şefaat edecek kişi benim"* hadisi vardır.[1]

بَابُ النَّفْخِ فِي الصُّوَرِ

Sûr'a Üflenmesi

١٨٣٠٦ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ ، عَنِ التَّيْمِيِّ ، عَنْ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِي مُرِيَّةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، أَوْ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " النَّفَّاخَانِ فِي السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ ، رَأْسُ أَحَدِهِمَا بِالْمَشْرِقِ وَرِجْلَاهُ بِالْمَغْرِبِ " ، أَوْ قَالَ : " رَأْسُ أَحَدِهِمَا بِالْمَغْرِبِ وَرِجْلَاهُ بِالْمَشْرِقِ ، يَنْتَظِرَانِ مَتَى يُؤْمَرَانِ يَنْفُخَانِ فِي الصُّورِ ، فَيَنْفُخَانِ.

رواه أحمد على الشك فإن كان عن أبي مرية فهو مرسل ورجاله ثقات وإن كان عن عبد الله بن عمرو فهو متصل مسند ورجاله ثقات

18306- Ebû Muriyye, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) veya Abdullah b. Amr kanalıyla Resûlullah'tan bildiriyor: *"Gökyüzünde, her birinin başı doğuda, ayakları batıda olan Sûr'a üflemekle görevli iki melek vardır."* Veya şöyle dedi: *"Her birinin başı doğuda, ayakları ise batıdadır ve kendilerine Sûr'a üfleme emrinin gelmesini bekliyorlar."*

★Ahmed rivayet etti. Ama ravi hakkında emin değildir. Eğer Ebû Muriyye mürsel ise ravileri güvenilirdir. Eğer Abdullah b. Amr ise hadisin senedi muttasıldır ve ravileri güvenilirdir.

١٨٣٠٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن نَصرِ بن حُمَيْدٍ الْبَزَّازُ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بن رُشَيْدٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن رَبِيعَةَ ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بن طَهْمَانَ أَبُو الْعَلاءِ الْخَفَّافُ ، عَنْ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيِّ ، عَنْ زَيْدِ بن أَرْقَمَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : كَيْفَ أَنْعَمُ وَصَاحِبُ الْقَرْنِ قَدِ الْتَقَمَ الْقَرْنَ يَنْتَظِرُ مَتَى يُؤْمَرُ فَيَنْفُخُ فِيهِ ؟ قَالُوا : فَمَا نَقُولُ ؟ قَالَ : قُولُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ .

رواه أحمد والطبراني ورجاله وثقوا على ضعف فيهم

18307- Zeyd b. Erkam, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sûr'un sahibi (İsrafil), Sûr'u ağzına dayamış, yüzünü çevirmiş, kulağını dikmiş, üfleme emrini beklerken ben nasıl dünya*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (9761) rivayet etti. Ravilerden Ebû Nuaym Dırâr b. Surad metruktur.

nimetlerinden istifade edebilirim?" Sahabe Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) böyle dediğini duyunca ağırlarına gitti. (Bunu fark eden) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hasbunellâh ve ni'mel vekîl (=Vekil olarak Allah bize yeter; O ne güzel vekildir)" deyiniz."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravileri kendilerinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٣٠٨ - قَالَ أَبو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ : وَأَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ : ثَنَا أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، ثَنَا مُطَرِّفٌ ، عَنْ عَطِيَّةَ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، فِي قَوْلِ اللَّهِ : ﴿فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ فَذَلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ﴾ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " كَيْفَ أَنْعَمُ وَصَاحِبُ الْقَرْنِ قَدِ الْتَقَمَ الْقَرْنَ وَحَنَى جَبْهَتَهُ حَتَّى يُؤْمَرَ فَيَنْفُخَ " ، فَقَالَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَكَيْفَ نَقُولُ ؟ قَالَ : " قُولُوا : حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا "

رواه أحمد والطبراني في الأوسط باختصار عنه وفيه عطية العوفي وهو ضعيف وفيه توثيق لين

18308- İbn Abbâs: **"O sûra üflendiği zaman"** (Müddessir Sur. 8) âyetinin tefsirinde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sûr'un sahibi (İsrafil), Sûr'u ağzına dayamış, yüzünü çevirmiş, kulağını dikmiş, üfleme emrini beklerken ben nasıl dünya nimetlerinden istifade edebilirim?"*

Sahabe: "Ne diyelim?" diye sorunca; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hasbunellâh ve ni'mel vekîl. Alallâhi tevekkelnâ (=Vekil olarak Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. Biz Allah'a tevekkül ettik)" deyiniz"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında Ahmed'den, muhtasar olarak rivayet etti. Ravilerden Atiyyetu'l-Avfî zayıftır, ama kendisinde hafif bir güvenilirlik vardır.

١٨٣٠٩ - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَوْدِيُّ ، وَصَالِحُ بْنُ مُعَاذٍ الْبَغْدَادِيُّ ، قَالا ، ثنا وَكِيعُ بْنُ الْجَرَّاحِ ، عَنْ خَارِجَةَ بْنِ مُصْعَبٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عن أبي سعيد الخدري أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : مَا مِنْ صَبَاحٍ، إلا وَمَلَكَانِ يُنَادِيَانِ : سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ، وَمَلَكَانِ يُنَادِيَانِ : اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا وَأَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا ، وَمَلَكَانِ مُوَكَّلانِ بِالصُّورِ، يَنْتَظِرَانِ، مَتَى يُؤْمَرَانِ، فَيَنْفُخَانِ، وَمَلَكَانِ يُنَادِيَانِ : يَا بَاغِيَ الْخَيْرِ ! هَلُمَّ، وَيَا بَاغِيَ الشَّرِّ ! أَقْصِرْ، وَمَلَكَانِ يُنَادِيَانِ : وَيْلٌ لِلرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ، وَوَيْلٌ لِلنِّسَاءِ مِنَ الرِّجَالِ " .

---

1 Ahmed (4/374) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5072) rivayet etti. Ravilerden Atiyyetu'l-Avfî zayıftır.

قلت : روى ابن ماجة طرفا منه رواه البزار وفيه خارجة بن مصعب الخراساني وهو ضعيف جدا وقال يحيى بن يحيى : مستقيم الحديث وبقية رجاله ثقات

18309- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her sabah iki melek: «Sübhâne'l-Melik el-Kuddûs (=Herşeyin sahibi ve noksanlıklardan uzak olan Allah'ı noksanlıklardan tenzih ederim)» der. İki melek te: «Allahım! İnfak edene karşılığını ver; cimrilik edenin malını telef et» der. İki melek ise Sûr'a üflemekle görevlendirilmiş ve kendilerine emir verilmesini beklemektedir. İki melek ise: «Ey hayrı isteyen buraya gel; ey şerri isteyen şerden kaçın» derler. İki melek ise: «Kadınlardan dolayı (günaha giren) erkeklere, erkeklerden dolayı (günaha giren) kadınlara yazıklar olsun» der."*

İbn Mâce, bir bölümünü rivayet etmiştir.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Hârice b. Mus'ab el-Horasânî çok zayıftır. Yahyâ b. Yahyâ onun hakkında: "Hadisleri düzgündür" demiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٣١٠ - حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ أَبَانَ ، أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمَّارٍ الرَّازِيُّ ، نَا مُؤَمَّلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، أَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ ، قَالَ : كُنْتُ عِنْدَ عَائِشَةَ ، وَعِنْدَهَا كَعْبٌ الْحَبْرُ ، فَذَكَرَ إِسْرَافِيلَ ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ : يَا كَعْبُ ، أَخْبِرْنِي عَنْ إِسْرَافِيلَ ، فَقَالَ كَعْبٌ : عِنْدَكُمُ الْعِلْمُ ، فَقَالَتْ : أَجَلْ ، فَأَخْبِرْنِي ، قَالَ : " لَهُ أَرْبَعَةُ أَجْنِحَةٍ ، جَنَاحَانِ فِي الْهَوَاءِ ، وَجَنَاحٌ قَدْ تَسَرْبَلَ بِهِ ، وَجَنَاحٌ عَلَى كَاهِلِهِ ، وَالْعَرْشُ عَلَى كَاهِلِهِ وَالْقَلَمُ عَلَى أُذُنِهِ ، فَإِذَا نَزَلَ الْوَحْيُ كَتَبَ الْقَلَمُ ، ثُمَّ دَرَسَتِ الْمَلائِكَةُ وَمَلَكُ الصُّورِ جَاثٍ عَلَى إِحْدَى رُكْبَتَيْهِ ، وَقَدْ نُصِبَتِ الأُخْرَى ، فَالْتَقَمَ الصُّورَ مَحْنِيٌّ ظَهْرُهُ ، شَاخِصٌ بَصَرُهُ إِلَى إِسْرَافِيلَ ، وَقَدْ أُمِرَ إِذَا رَأَى إِسْرَافِيلَ قَدْ ضَمَّ جَنَاحَهُ أَنْ يَنْفُخَ فِي الصُّورِ " ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ : " هَكَذَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ .

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

18310- Abdullah b. el-Hâris bildiriyor: Hz. Âişe'nin yanındayken, Ka'bu'l-Ahbâr da oradaydı. İsrâfîl'den bahsedilince, Âişe: "Ey Ka'b! bana İsrâfîl hakkında bilgi ver" dedi. Ka'b: "Onun hakkındaki bilgi esas sizdedir" deyince, Âişe: "Evet; ama (önce) sen bana söyle" dedi. Ka'b şöyle dedi: *"İsrâfîl'in dört kanadı vardır. İki kanadı havada, bir kanadıyla örtünmüş, bir kanadı ise iki küreğinin arasında, Kalem ise kulağının*

---

[1] Bezzâr (3424) rivayet etti ve: "Bu hadisi, bu isnâdla sadece Hârice'nin rivayet ettiğini biliyoruz. O da sâlihtir" dedi.

arkasındadır. Vahiy geldiği zaman, Kalem onu yazar, melekler bu vahyi ezberlemek için çalışırlar. Sûr'a üflemekle görevli melek dizlerinden birinin üzerine çökmüş diğerini dikmiş, Sûr'u ağzına dayamış ve belini bükmüş bir şekilde (beklemekte)dir. Kendisine, İsrâfil kanatlarını topladığı zaman Sûr'a üflememesi emredilmiştir."

Bunun üzerine Âişe: "Ben de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) böyle dediğini duydum" dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı hasendir.

بَابُ قِيَامِ السَّاعَةِ وَكَيْفَ يَنْبُتُونَ

Kıyametin Kopuşu ve (İnsanların Yerden) Bitmeleri

١٨٣١١ - حدثنا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن آدَمَ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بن عَيَّاشٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عَبْدِ اللَّهِ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بن شُعْبَةَ، عَنْ كَعْبِ بن عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن حُجَيْرَةَ، عَنْ عُقْبَةَ بن عَامِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "تَطْلُعُ عَلَيْكُمْ قَبْلَ السَّاعَةِ سَحَابَةٌ سَوْدَاءُ مِنَ الْمَغْرِبِ مِثْلُ التُّرْسِ، فَمَا زَالَ تَرْتَفِعُ فِي السَّمَاءِ وَتَنْتَشِرُ حَتَّى تَمْلأَ السَّمَاءَ ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، فَيُقْبِلُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ هَلْ سَمِعْتُمْ؟ فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ: نَعَمْ، ثُمَّ يُنَادِي الثَّانِيَةَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، "أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلا تَسْتَعْجِلُوهُ"فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ الرَّجُلانِ لَيَنْشُرَانِ الثَّوْبَ فَمَا يَطْوِيَانِهِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَدُرُ حَوْضَهُ فَمَا يَسْقِي مِنْهُ شَيْئًا أَبَدًا، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَحْلِبُ نَاقَتَهُ فَمَا يَشْرَبُهُ أَبَدًا.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن عبد الله مولى المغيرة وهو ثقة

18311- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyametin kopacağı yön olan batıdan size doğru kalkan büyüklüğünde siyah bir bulut gelecek ve gökyüzünü kaplayana kadar yükselip büyüyecek. Sonra bir münâdî: «Ey insanlar!» diye bağıracak. Halk birbirine: «Duydunuz mu?» diye soracak. Bazıları: «Evet duyduk» diyecek. Münâdî sonra ikinci defa seslenecek ve: «Ey insanlar! Allah'ın emri geldi. Artık onun acele gelmesini istemeyiniz» diyecek."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Canım elinde olana yemin ederim ki; iki kişi (alışveriş için) giysilerini aralarında açacaklar, ama dürmeye fırsat bulamayacaklar. Kişi sıvadığı havuzunun suyuyla hiçbirşey sulamaya fırsat bulamayacaktır. Yine kişi devesini sağacak, ama ondan kesinlikle içemeyecektir."*

★Taberânî rivayet etti. Muğîre'nin azatlısı Muhammed b. Abdillah dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٨٣١٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا وَرْقَاءُ ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ ، عَنِ الْأَعْرَجِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " لَتَقُمِ السَّاعَةُ وَثَوْبُهُمَا بَيْنَهُمَا لَا يَطْوِيَانِهِ وَلَا يَتَبَايَعَانِهِ ، وَلَتَقُمِ السَّاعَةُ وَقَدْ حَلَبَ لِقْحَتَهُ لَا يَطْعَمُهُ ، وَلَتَقُمِ السَّاعَةُ وَقَدْ رَفَعَ لُقْمَتَهُ إِلَى فِيهِ وَلَا يَطْعَمُهَا ، وَلَتَقُمِ السَّاعَةُ وَالرَّجُلُ يَلِيطُ حَوْضَهُ لَا يَسْقِي مِنْهُ.

قلت : هو في الصحيح خلا قوله : " والرجل قد رفع لقمته لا يطعمها " رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

18312- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet şüphesiz kopacaktır! Hatta iki kişi alışveriş için giysilerini aralarında açacaklar. Ancak henüz elbiseyi dürmeden ve alım satım yapamadan Kıyamet şüphe yok kopacaktır! Kişi sağmal hayvanından sağdığı sütü içmeye bile fırsat bulamayacaktır. Kıyamet şüphesiz kopacaktır! Kişi ağzına götürdüğü lokmasını bile yutmaya fırsat bulamayacaktır. Kıyamet şüphe yok kopacaktır! Kişinin sıvadığı havuzunun suyunu kullanmaya bile fırsatı olmayacaktır."*

Bu hadis *Sahîh*'te: *"Kişi lokmayı ağzına götürür ama yiyemez"* dışındaki kısmıyla vardır.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٣١٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الصَّاغَانِيُّ، ثنا مُعَلَّى بْنُ مَنْصُورٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، يَعْنِي: الْمُخَرِّمِيَّ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَتَقْمِصَنَّ بِكُمْ قِمَاصَ الْبَكْرِ، يَعْنِي: الأَرْضَ "

رواه البزار ورجاله ثقات

18313- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yeryüzü, bakire kızın (sancılanıp) sıçraması gibi sıçrayıp sizi sarsacaktır."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٣١٤ - حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ، عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ، عن أبي سعيد الخدري عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أنه قال : " يَأْكُلُ التُّرَابُ كُلَّ شَيْءٍ مِنَ الْإِنْسَانِ إِلَّا عَجْبَ ذَنَبِهِ "، قِيلَ وَمِثْلُ مَا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟، قَالَ : " مِثْلُ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْهُ تَنْبُتُونَ

[1] Bezzâr (3428) rivayet etti.

رواه أحمد وإسناده حسن

18314- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Toprak, insanın kuyruk sokumu dışındaki her tarafını yiyecektir."* Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Bu neye benzer?" diye sorulunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"O hardal tanesi gibidir. (Kıyamet günü) tekrar ondan çıkarılacaksınız"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٨٣١٥ - وعن ابن عمر عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : , ما هلك قوم لوط إلا في الأذان ولا تقوم الساعة إلا في الأذان

قال الطبراني : معناه عندي والله أعلم : في وقت أذان الفجر وهو وقت الاستغفار والدعاء رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير آدم بن علي وهو ثقة

18315- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Lût kavmi ezan vakti helak oldu. Kıyamette ezan vaktinde kopacaktır."*

Taberânî şöyle dedi: "Bana göre bunun manası, istiğfar ve dua vakti olan sabah ezanı vaktidir.

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Âdem b. Ali dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

بَابُ يُبْعَثُ النَّاسُ عَلَى نِيَّاتِهِمْ

İnsanlar Niyetlerine Göre Haşrolunur

١٨٣١٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ شَمِرٍ، حَدَّثَنَا جَابِرٌ الْجُعْفِيُّ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ صَعْصَعَةَ بْنِ صُوحَانَ قَالَ: سَمِعْتُ زَامِلَ بْنَ عَمْرٍو الْجُذَامِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ ذِي الْكَلاعِ الْحِمْيَرِيِّ عن عمر بن الخطاب قال : سمعت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول : إِنَّمَا يُبْعَثُ الْمُقْتَتِلُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى النِّيَاتِ "

رواه أبو يعلى في الكبير وفيه جابر الجعفي وهو ضعيف

18316- Ömer b. el-Hattâb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Savaşanlar, kıyamet günü niyetlerine göre haşrolur."*

---

[1] Ahmed (3/28), Ebû Ya'lâ rivayet etti. (1382) İkisinde de İbn Lehîa ve Derrâc vardır ve ikisi de zayıftır. İbn Hibbân *Sahîh*'inde (3140) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (4/609) rivayet etti. İbn Hibbân ve Hâkim'de, Derrâc sadece Ebu'l-Heysem'den rivayet etmiştir.

★Ebû Ya'lâ, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'de rivayet etti. Ravilerden Câbir el-Cu'fî zayıftır.

١٨٣١٧ - حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، ثنا عَبْدُ اللهِ بْنُ يُوسُفَ ، نا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كُلُّ نَفْسٍ تُحْشَرُ عَلَى هَوَاهَا ، مَنْ هَوِيَ الْكُفْرَ فَهُوَ مَعَ الْكُفْرِ ، وَلا يَنْفَعُهُ عَمَلُهُ شَيْئًا.

رواه الطبراني في الأوسط

18317- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her can, hoşlandığı hâl üzere haşrolur. Kim kâfirleri severse kâfirlerle haşrolur ve amelinin ona bir faydası olmaz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti.

باب كَيْفَ يُحْشَرُ النَّاسُ

İnsanlar Nasıl Haşrolunur (Diriltilir)?

١٨٣١٨ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ شَبَّةَ ، قَالَ : نا الْحُسَيْنُ بْنُ حَفْصٍ ، قَالَ : نا سُفْيَانُ يَعْنِي الثَّوْرِيَّ ، عَنْ زُبَيْدٍ ، عَنْ مُرَّةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلاً .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير عمر بن شبة وهو ثقة

18318- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yalınayak, çıplak ve sünnetsiz bir şekilde haşrolacaksınız."*

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ömer b. Şeybe dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٣١٩ - وعن سهل بن سعد عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ رِشْدِينَ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ الْمَدَنِيُّ ، قَالَ : نا مُصْعَبُ بْنُ ثَابِتِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ،عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " يُحْشَرُ النَّاسُ

[1] Bezzâr (3428) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Abdullah b. Mes'ûd'dan sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz. Ömer b. Şeybe bunda yanılmıştır, üstelik bunu ondan başkası rivayet etmemiştir. Sevrî bunu, Muğîre b. Nu'mân kanalıyla Saîd b. Cubeyr'den, o da İbn Abbâs'tan rivayet etmiştir. Zannedersem ona ait bir hadis metni, başkasının senediyle geçmiştir. Sevrî, Zübeyd kanalıyla Murra'dan *müsned* hadis rivayet etmemiştir.

يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُشَاةً حُفَاةً غُرْلا " ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، تَنْظُرُ النِّسَاءُ إِلَى الرِّجَالِ ؟ فَقَالَ : ﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ﴾

رواه الطبراني في الأوسط والكبير باختصار عنه وفيهما إبراهيم بن حماد بن أبي حازم ضعفه الدارقطني وبقية رجال الكبير رجال الصحيح

18319- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü insanlar yaya, yalınayak ve sünnetsiz bir şekilde haşrolunur."* Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! O zaman erkekler kadınlara bakmaz mı?" diye sorulunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"O gün, herkesin kendine yeter derdi vardır"** (Abese Sur. 37) buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve kısa metinle *M. el-Kebîr*'de rivayet etti. İkisinde de İbrâhîm b. Hammâd b. Ebî Hâzım vardır ve onu Dârekutnî zayıf bulmuştur. *M. el-Kebîr*'in diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٣٢٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ سُلَيْمَانَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مُوسَى ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عُرَاةً ، حُفَاةً " ، فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ : فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَاسَوْأَتَاهُ ، يَنْظُرُ بَعْضُنَا إِلَى بَعْضٍ ؟ فَقَالَ : " شُغِلَ النَّاسُ ، قُلْتُ : مَا شَغَلَهُمْ ؟ قَالَ : " نَشْرُ الصُّحُفِ ، فِيهَا مَثَاقِيلُ الذَّرِّ ، وَمَثَاقِيلُ الْخَرْدَلِ.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن موسى بن أبي عياش وهو ثقة

18320- Ümmü Seleme bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"İnsanlar kıyamet günü yalınayak ve çıplak bir şekilde haşrolacaktır."* Ben: "Ya Resûlallah! Vay başıma gelene! O zaman birbirimize bakacak mıyız?" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanlar o gün (kendileriyle) meşguldür"* buyurdu. Ben: "Meşguliyetleri nedir?" diye sorunca ise Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İçinde zerre miktarınca ve hardal tanesi ağırlığında olan amellerinin (dahi bulunduğu) sayfalarının açılmasıyla meşguller"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Muhammed b. Ebî Mûsâ b. Ayyâş dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (296) ve *M. el-Kebîr'de* (5876) muhtasar olarak rivayet etti. İkisinde de Taberânî'nin hocası Ahmed b. Rişdeyn vardır ve hadis uydurmakla suçlanmıştır.

١٨٣٢١ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبَانَ الْوَاسِطِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْحَسَنِ الْمُزَنِيُّ ، عَنْ سَعِيدِ بن الْمَرْزُبَانِ أَبِي سَعْدٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ الْحَسَنِ بن عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُفَاةً عُرَاةً " ، فَقَالَتِ امْرَأَةٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَكَيْفَ يَرَى بَعْضُنَا بَعْضًا ؟ قَالَ : " إِنَّ الأَبْصَارَ يَوْمَئِذٍ شَاخِصَةٌ " ، فَرَفَعَ بَصَرَهُ إِلَى السَّمَاءِ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَسْتُرَ عَوْرَتِي ، قَالَ : " اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَتَهَا.

رواه الطبراني وفيه سعيد بن المرزبان وهو ضعيف وقد وثق

18321- Hasan b. Ali, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanlar kıyamet günü yalınayak ve çıplak bir şekilde haşrolacaktır."*

Bir kadın: "Ya Resûlallah! Birbirimizi ne şekilde göreceğiz?" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"(O gün) gözler donup kalacaktır"* buyurdu. Kadın: "Ya Resûlallah! (O gün) edeb yerimi örtmesi için Allah'a dua et" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Onun edeb yerini ört"* diye dua etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Saîd b. el-Merzubân zayıftır; güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır.[2]

١٨٣٢٢ - حَدَّثَنَا الأَسْفَاطِيُّ، ثنا إِسْمَاعِيلُ بن أَبِي أُوَيْسٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ مُحَمَّدِ بن أَبِي عَيَّاشٍ، عَنْ عَطَاءِ بن يَسَارٍ، عَنْ سَوْدَةَ بِنتِ زَمْعَةَ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:يُبْعَثُ النَّاسُ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلا قَدْ أَلْجَمَهُمُ الْعَرَقُ وَبَلَغَ شُحُومَ الآذَانِ، فَقُلْتُ: يُبْصِرُ بَعْضُنَا بَعْضًا؟، فَقَالَ:شُغِلَ النَّاسُ ﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ﴾ .

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن عباس وهو ثقة

18322- Sevde binti Zem'a, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanlar, yalınayak, çıplak ve sünnetsiz bir şekilde haşrolur. (O kadar terlerler ki) ter ağızlarına gem vurur ve kulak memelerine kadar yetişir."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (837) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Ümmü Seleme'den sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2755) rivayet etti.

Ben: "Birbirimize bakacak mıyız?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İnsanlar (o gün) meşguldür.* **"O gün, herkesin kendine yeter derdi vardır"** (Abese Sur. 37) buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Muhammed b. Ebî Ayyâş dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٨٣٢٣ – حَدَّثَنَا هَاشِمُ بن يُونُسَ الْقَصَّارُ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَبْدُ اللَّهِ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن أَيُّوبَ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بن كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: "يُحْشَرُ الأَنْبِيَاءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى الدَّوَابِّ لِيُوَافُوا مِنْ قُبُورِهِمُ الْمَحْشَرَ، وَيُبْعَثُ صَالِحٌ عَلَيْهِ السَّلامُ عَلَى نَاقَتِهِ، وَيُبْعَثُ ابْنَايَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَى نَاقَتِي الْعَضْبَاءِ، وَأُبْعَثُ عَلَى الْبُرَاقِ خَطْوُهَا عِنْدَ أَقْصَى طَرَفِهَا، وَيُبْعَثُ بِلالٌ عَلَى نَاقَةٍ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ، فَيُنَادِي بِالأَذَانِ مَحْضًا، وَبِالشَّهَادَةِ حَقًّا حَقًّا، حَتَّى إِذَا قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، شَهِدَ لَهُ الْمُؤْمِنُونَ مِنَ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ، فَقُبِلَتْ مِمَّنْ قُبِلَتْ وَرُدَّتْ عَلَى مَنْ رُدَّتْ.

رواه الطبراني في الصغير والكبير ولفظه : يُحْشَرُ الأَنْبِيَاءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى الدَّوَابِّ لِيُوَافُوا مِنْ قُبُورِهِمُ الْمَحْشَرَ، وَيُبْعَثُ صَالِحٌ عَلَيْهِ السَّلامُ عَلَى نَاقَتِهِ وَأُبْعَثُ عَلَى الْبُرَاقِ وَيُبْعَثُ ابْنَايَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَى عَلَى نَاقَةٍ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ وفيها أبو صالح كاتب الليث وهو ضعيف وقد وثق وعثمان بن يحيى بن صالح المصري كذلك وبقية رجالهما رجال الصحيح

18323- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü, Mahşere gelmek için insanlar binekleri üzerinde diriltilir. Sâlih peygamber devesinin üzerinde haşrolur, oğullarım Hasan ve Hüseyn, Adbâ adındaki devemin üzerinde haşrolur, ben ise Burak'ın üzerinde haşrolurum. Burak adımını gözün görebileceği en uzak noktaya atar. Bilâl ise Cennet develerinden birinin üzerinde haşrolur ve ihlâsla ezan okur. Allah'tan başka ilah olmadığını söyleyip, «Eşhedu enne Muhammeden Resûlullah» dediğinde, ilk gelen ve sonradan gelen müslümanlar da onun bu sözünü söylerler. Bu söz bazılarından kabul edilir, bazılarından ise kabul edilmez."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. *M. el-Kebîr*'deki ifade şöyledir: *"Kıyamet günü peygamberler kendilerine tabi olanlara yetişmek için binekler üzerinde haşrolur. Sâlih peygamber devenin üzerinde haşrolur. Ben Burak'ın üzerinde haşrolurum. Oğullarım Hasan ve Hüseyn Cennet develerinden iki devenin üzerinde haşrolur."*

İsnâdında Leys'in katibi Ebû Sâlih vardır ve zayıftır. Onu güvenilir bulanlar da vardır. Osmân b. Yahyâ b. Sâlih el-Mısrî de öyledir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٣٢٤ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن إِسْحَاقَ بن إِبْرَاهِيمَ بن عَبَّادِ بن الْعَوَّامِ الْوَاسِطِيُّ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عَبْدِ الْحَمِيدِ الْحِمَّانِيُّ ، نَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن زَيْدِ بن أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَيْسَ عَلَى أَهْلِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْشَةٌ فِي قُبُورِهِمْ ، وَلا مَنْشَرِهِمْ ، وَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى أَهْلِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَهُمْ يَنْفُضُونَ التُّرَابَ عَنْ رُءُوسِهِمْ ، وَيَقُولُونَ : ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ﴾.

رواه الطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

18324- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Lâ ilâhe illallah ehli için ne kabirde, ne de haşr günü korku yoktur. Onları, Sûr'a üfürüldüğü zaman, başlarından tozları silkeleyip:* **«Bizden üzüntüyü gideren Allah'a hamd olsun»** (Fâtır Sur. 34) *derken görür gibiyim."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[2]

١٨٣٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، ثنا أَيُّوبُ بن مُحَمَّدٍ الْوَزَّانُ الرَّقِّيُّ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدٍ الْبَزَّارُ الأَصْبَهَانِيُّ، ثنا دَاوُدُ بن رُشَيْدٍ، قَالا: ثنا مَرْوَانُ بن مُعَاوِيَةَ، ثنا يَزِيدُ بن سِنَانٍ، ثنا أَبُو يَحْيَى سُلَيْمُ بن عَامِرٍ الْكَلاعِيُّ، قَالَ: قُلْنَا لِلْمِقْدَامِ بن مَعْدِي كَرِبَ الْكِنْدِيِّ: يَا أَبَا كَرِيمَةَ، إِنَّ النَّاسَ يَدَّعُونَ أَنَّكَ لَمْ تَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: بَلَى وَاللَّهِ، لَقَدْ رَأَيْتُهُ، وَلَقَدْ أَخَذَ بِشَحْمَةِ أُذُنِي هَذِهِ وَإِنِّي لأَمْشِي مَعَ عَمٍّ لِي، ثُمَّ قَالَ لِعَمِّي: أَتَرَى أَنَّهُ يَذْكُرُهُ؟ قُلْنَا: يَا أَبَا كَرِيمَةَ. حَدِّثْنَا مَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: يُحْشَرُ مَا بَيْنَ السِّقْطِ إِلَى الشَّيْخِ الْفَانِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي خَلْقِ آدَمَ، وَقَلْبِ أَيُّوبَ، وَحُسْنِ يُوسُفَ مُرْدًا مُكَحَّلِينَ، قُلْنَا: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، فَكَيْفَ

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (1122) rivayet etti ve şöyle dedi: "Ebû Sâlih bunu rivayette tek kalmıştır. Bu hadis, Ebû Hureyre'den sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir." Taberânî'nin hocası Hâşim b. Yûnus el-Kassâr el-Mısrî hakkında bilgi yoktur. Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2629) başka bir ravi yoluyla rivayet etti.

[2] İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'sinde (1526) rivayet etti. İbn Hibbân, *el-Mecrûhîn*'de şöyle dedi: "Bu hadis, sadece, Abdullah b. Zeyd b. Eslem'in, babasından, onun da İbn Ömer'den olan hadisi kanalıyla bilinmektedir. Bunu bize Ebû Ya'lâ, Hımmânî kanalıyla Abdurrahmân b. Zeyd'den aktardı. Abdurrahmân'ın ise hadiste değeri yoktur. Behlûl ise hadis çalar ve onunla ihticac etmek hiçbir şekilde caiz değildir."

بِالْكَافِرِ؟ قَالَ: يُعَظَّمُ لِلنَّارِ حَتَّى يَصِيرَ غِلَظُ جِلْدِهِ أَرْبَعِينَ ذِرَاعًا، وَقَرِيضَةُ النابِ مِنْ أَسْنَانِهِ مِثْلُ أُحُدٍ.

رواه الطبراني بإسنادين وأحدهما حسن

18325- Süleym b. Âmir el-Kelâ'î bildiriyor: Mikdâm b. Ma'dî Kerib el-Kindî'ye: "Ey Ebû Kerîme! Halk senin Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) görmediğini iddia ediyor" dediğimizde şöyle dedi: "Evet vallahi onu gördüm. Ben, amcamla yürürken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kulak yumuşağımdan tuttu ve amcama: *"Sence bunu (daha sonra) hatırlar mı?"* dedi." Biz: "Ey Ebû Kerîme! Bize, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğun bir şey anlat" dediğimizde şöyle dedi:

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Kıyamet günü, doğum zamanından önce düşen çocuktan ihtiyar olan kişiye kadar herkes Âdem'in şekli, Eyyûb'un kalbi ve Yûsuf'un güzelliği üzere tüysüz, sakalsız ve sürmeli olarak diriltilir."* Biz: "Ya Resûlallah! O zaman kâfirin durumu nasıldır?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cehennemde yanması için o kadar büyütülür ki; derisinin kalınlığı kırk arşın, azı dişlerinden biri Uhud dağı kadar olur."*

★Taberânî, biri hasen olan iki isnâdla rivayet etti. [1]

١٨٣٢٦ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بن سَهْلٍ، ثنا أَحْمَدُ بن أشكيبَ الْكُوفِيُّ، ثنا أَبُو خَالِدٍ الأَحْمَرُ، عَنْ يَزِيدَ بن سِنَانٍ أَبِي فَرْوَةَ، عَنْ أَبِي يَحْيَى الْكَلاعِيِّ، عَنْ سُلَيْمِ بن عَامِرٍ، حَدَّثَنِي الْمِقْدَادُ بن الأَسْوَدِ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: يُحْشَرُ النَّاسُ مَا بَيْنَ السِّقْطِ إِلَى الشَّيْخِ الْفَانِي أَبْنَاءَ ثَلاثٍ وَثَلاثِينَ فِي خَلْقِ آدَمَ، وَحُسْنِ يُوسُفَ، وَخُلُقِ أَيُّوبَ، مُكَحَّلِينَ ذَوِي أَفَانِينَ

رواه الطبراني وفيه يزيد بن سنان أبو فروة الرهاوي وهو ضعيف وفيه توثيق لين

18326- Mikdâd b. el-Esved, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü, doğum zamanından önce düşen çocuktan ihtiyar olan kişiye kadar herkes otuz üç yaşında, Âdem'in şekli,*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde iki isnâdla (20/280) rivayet etti. Birincisinde dürüst olmakla birlikte çok yanılan İshâk b. İbrâhîm b. Zebrîk vardır. Hadis uydurmakla da suçlanmıştır. İkinci rivayette ise Yezîd b. Sinân zayıftır. Ebû Nuaym, *Sıfatu'l-Cennet* adlı kitabında (258), başka bir isnâdla muhtasar olarak rivayet etti. Bu senette, Velîd b. Müslim müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder. Diğer ravileri güvenilirdir. Taberânî *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn* adlı kitabında (1839) başka bir isnâdla rivayet etti. Bu senette Abdulhamîd b. İbrâhîm el-Hımsî dürüsttür, ancak ezberi kötüdür.

Yûsuf'un güzelliği ve Eyyûb'un kalbi üzere sürmeli ve gür saçlı olarak haşrolur."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Ferve er-Rehâvî Yezîd b. Sinân zayıftır, fakat kendisinde az güvenilirlik vardır.[1]

١٨٣٢٧ - وعن جابر عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : يَبْعَثُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَاسًا فِي صُوَرِ الذَّرِّ يَطَؤُهُمُ النَّاسُ بِأَقْدَامِهِمْ، فَيُقَالُ : مَا هَؤُلاءِ فِي صُوَرِ الذَّرِّ؟ فَيُقَالُ : هَؤُلاءِ الْمُتَكَبِّرُونَ فِي الدُّنْيَا " .

رواه البزار وفيه القاسم بن عبد الله العمري وهو متروك

18327- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü, bazı insanlar küçük karıncalar suretinde haşrolur. İnsanlar ayaklarıyla onları ezerler. «Bu zerre suretinde olan kişiler kimlerdir?» diye sorulduğunda, «Bunlar dünyadayken büyüklük taslayan kişilerdir» denir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Kâsım b. Abdillah el-Ömerî metruktur.[2]

١٨٣٢٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْعُقَيْلِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عن أبي هريرة قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يُحْشَرُ الْمُتَكَبِّرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي صُوَرِ الذَّرِّ

رواه البزار وفيه من لم أعرفه

18328- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Mütekebbirler, Kıyamet günü küçük karıncalar suretinde diriltilir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadığım vardır.[3]

---

1 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/256) rivayet etti.

2 Bezzâr (3429) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Câbir'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Kâsım ise kuvvetli değildir. İlim ehli onun hakkında menfi görüş bildirmiştir."

3 Bezzâr (3430) rivayet etti.

بَابٌ فِي الْمَوْتِ وَفِيمَا يَكُونُ بَعْدَ الْمَوْتِ

Ölüm ve Ölümden Sonrası

١٨٣٢٩ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن عَلِيِّ بن شَهْرَيَارَ الرَّقِّيُّ الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا زُرَيْقُ بن الْوَرْدِ الرَّقِّيُّ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ابْنُ هَرَاسَةَ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ زَيْدِ بن أَسْلَمَ، عَنْ عَطَاءِ بن يَسَارٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَوْ يَعْلَمُ الْمَرْءُ مَا يَأْتِيهِ بَعْدَ الْمَوْتِ مَا أَكَلَ أُكْلَةً، وَلا شَرِبَ شَرْبَةً إِلا وَهُوَ يَبْكِي وَيَضْرِبُ عَلَى صَدْرِهِ.

رواه الطبراني في الصغير والأوسط وفيه إبراهيم بن هراسة وهو متروك

18329- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişi ölümden sonra karşılaşacağı şeyleri bilseydi, göğsüne vurarak ağlamadan hiçbir şey yiyip içmezdi."*

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Herâse metruktur.[1]

١٨٣٣٠ - حَدَّثَنَا مُوسَى بن زَكَرِيَّا، نا بِشْرُ بن سَيْحَانَ، نا بَكَّارُ بن عَاصِمٍ اللَّيْثِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بن عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا الْمَوْتُ فِيمَا بَعْدَهُ، إِلا كَنَطْحَةِ عَنْزٍ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جماعة لم أعرفهم

18330- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ölüm, kendisinden sonra (karşılaşılacak) olan şeyin yanında bir keçinin süsmesi gibidir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[2]

١٨٣٣١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْقَطِرَانِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ غِيَاثٍ ، قَالَ : نا سُكَيْنُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْعَطَّارُ ، قَالَ : ذَكَرَ أَبِي ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، لا أَعْلَمُهُ إِلا رَفَعَهُ , قَالَ : " لَمْ يَلْقَ ابْنَ آدَمَ

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (359) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Süfyân es-Sevrî'den sadece İbn Herâse rivayet etmiştir. Zureyk b. el-Verd er-Rakkî bunu rivayette tek kalmıştır." Taberânî'nin hocası Hasan b. Ali b. Şehriyâr hakkında Dârakutnî "Zayıftır" demiştir. Ebû Saîd b. Yûnus ise: "Hadiste kuvvetli değildir. Bazen ma'rûf bazen de münker hadis rivayet eder" demiştir. *Târîh Bağdâd*'a (7/374) ve *Mîzânu'l-İ'tidâl*'e bakınız (1/510) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1997) rivayet etti.

شَيْئًا مُنْذُ خَلَقَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَشَدَّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ " ، ثُمَّ قَالَ : " إِنَّ الْمَوْتَ أَهْوَنُ مِمَّا بَعْدُ ، وَإِنَّهُمْ لَيَلْقَوْنَ مِنْ هَوْلِ ذَلِكَ الْيَوْمِ شِدَّةً حَتَّى يُلْجِمُهُمُ الْعَرَقُ ، حَتَّى لَوْ أَنَّ السُّفُنَ أُجْرِيَتْ فِيهِ لَجَرَتْ.

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده جيد ورواه أحمد باختصار عنه و لم يشك في رفعه وإسناد جيد

18331- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Âdemoğlu, Allah'ın kendisini yarattığı zamandan beri ölümden daha şiddetli bir şeyle karşılaşmamıştır. Ölüm ise kendisinden sonra karşılaşılacak şeyden daha kolaydır. (İnsanlar) o gün o kadar korkunç olacak ki; ter ağızlarına gem vuracak. Hatta terin içinde gemiler yürütülmek istenseydi gemiler terin içinde yüzerdi"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.

Ahmed muhtasar olarak rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي هَوْلِ الْمَطْلَعِ وَشِدَّةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

Varılacak Yerin Dehşeti ve Kıyamet Gününün Şiddeti

١٨٣٣٢ - حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ، وَأَبُو أَحْمَدَ، قَالَا: حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ زَيْدٍ، حَدَّثَنِي الْحَارِثُ بْنُ يَزِيدَ، عن جابر بن عبد الله قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَا تَمَنَّوُا الْمَوْتَ فَإِنَّ هَوْلَ الْمَطْلَعِ شَدِيدٌ

فذكر الحديث وقد تقدم في كتاب التوبة في طول العمر رواه أحمد والبزار وإسنادهما جيد

18332- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ölümü temenni etmeyiniz. Çünkü varacağınız yerin korkusu şiddetlidir..."*

Daha önce Tövbe kitabında ömrün uzunluğu bölümünde geçen hadisi zikretti.

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Senetleri ceyyiddir.[2]

١٨٣٣٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الصَّهْبَاءِ ، حَدَّثَنَا أَبُو غَالِبٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ الْعَلَاءَ بْنَ زِيَادٍ ، قَالَ : قُلْتُ لِأَنَسٍ : كَيْفَ يُبْعَثُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؟ ، قَالَ : يُبْعَثُونَ وَالسَّمَاءُ تَطُشُّ عَلَيْهِمْ.

---

[1] Ahmed (3/154) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/332) ve Bezzâr (3422) rivayet etti.

رواه أحمد وأبو يعلى وفيه عبد الرحمن بن أبي الصهباء ذكره ابن أبي حاتم ولم يذكر فيه جرحا وبقية رجاله ثقات

18333- Alâ b. Ziyâd der ki: Enes b. Mâlik'e: "İnsanlar Kıyamet günü nasıl diriltilecekler?" diye sorunca şu karşılığı verdi: "İnsanlar haşrolunduğunda gökyüzü onlara hafif bir şekilde yağmur serpiştirir."

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Ebi's-Sahbâ'yı, İbn Ebî Hâtim zikretmiş ama cerhetmemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٣٣٤ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بن سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بن صَالِحٍ، أَنَّ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: تَدْنُو الشَّمْسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى قِيدِ مِيلٍ، وَيُزَادُ فِي حَرِّهَا كَذَا وَكَذَا، يَغْلِي مِنَ الْهَوَامِّ كَمَا تَغْلِي الْقُدُورُ عَلَى الأَثَافِيِّ، يَعْرَقُونَ مِنْهَا عَلَى خَطَايَاهُمْ، مِنْهُمْ مَنْ يَبْلُغُ إِلَى كَعْبَيْهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَبْلُغُ إِلَى سَاقَيْهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَبْلُغُ إِلَى وَسَطِهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يُلْجِمُهُ الْعَرَقُ.

رواه أحمد و الطبراني ورجال أحمد رجال الصحيح غير القاسم بن عبد الرحمن وقد وثقه غير واحد

18334- Ebû Umâme el-Bâhilî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü Güneş (insanlara) bir mil kadar yaklaşır ve ısısı şu kadar artar. Beyinler tencerenin kaynadığı gibi kaynar ve güneş halka, bir mil kadar yaklaşır. İnsanlar amellerinin nisbetinde tere gömülürler. Bir kısmı topuklarına kadar, bir kısmı dizlerine kadar, bir kısmı yarı beline kadar, bir kısmı da ağızlarına kadar tere gömülür."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in Kâsım b. Abdirrahman dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da birden çok kişi güvenilir bulmuştur.[2]

١٨٣٣٥ - حدثنا أَحْمَدُ بن رِشْدِينٍ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بن الْحَارِثِ، أَنَّ أَبَا عَشَّانَةَ حَدَّثَهُ، أَنَّهُ سَمِعَ عُقْبَةَ بن عَامِرٍ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"تَدْنُو الشَّمْسُ مِنَ الأَرْضِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَعْرَقُ النَّاسُ، فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَبْلُغُ عَرَقُهُ كَعْبَيْهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَبْلُغُ إِلَى نِصْفِ السَّاقِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَبْلُغُ إِلَى رُكْبَتَيْهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَبْلُغُ الْعَجُزَ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَبْلُغُ الْخَاصِرَةَ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَبْلُغُ مَنْكِبَيْهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَبْلُغُ حَلْقَهُ، وَمِنْهُمْ مَنْ يُلْجِمُهُ"وَأَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَجَمَعَ أَصَابِعَهُ بَيْنَ شَفَتَيْهِ قَالَ:"وَمِنْهُمْ مَنْ يَغْمُرُهُ.

رواه أحمد و الطبراني وإسناد الطبراني جيد

[1] Ahmed merfû olarak (3/266-267) ve Ebû Ya'lâ mevkûf olarak (4041) rivayet etti.
[2] Ahmed (5/254) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7779) rivayet etti.

18335- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"(Kıyamet günü) Güneş yeryüzüne yaklaşır ve insanlar terlerler. İnsanlardan bazılarının teri topuklarına, bazılarının baldırlarının ortasına, bazılarının dizlerine, bazılarının sağrısına, bazılarının göbeğine, bazılarının omuzlarına, bazılarının boynuna, bazılarının ise ağzına kadar ulaşır."* - Ukbe b. Âmir, eliyle gem vurur gibi ağzına işaret ederek: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) böyle işaret ettiğini gördüm" dedi- (Ve şöyle devam etti): *"Bazılarını ise ter tamamen gömer"* diyerek bunu eliyle gösterdi.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Taberânî'nin senedi ceyyiddir.[1]

١٨٣٣٦ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْعَبْدِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عُمَيْرٍ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : جَلَسْتُ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، وَأَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " يَبْلُغُ الْعَرَقُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ النَّاسِ ، فَقَالَ : يَعْنِي أَحَدُهُمَا : إِلَى شَحْمَةِ أُذُنِهِ ، وَقَالَ الآخَرُ : إِلَى أَنْ يُلْجِمَهُ " ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ : هَكَذَا ، وَوَصَفَ أَبُو عَاصِمٍ فَأَمَرَّ إِصْبَعَهُ مِنْ شَحْمَةِ أُذُنِهِ إِلَى فِيهِ ، هَذَا وَذَاكَ سَوَاءٌ.

قلت : حديث ابن عمر في الصحيح رواه أحمد وأبو يعلى ورجالهما رجال الصحيح غير سعيد بن عمير وهو ثقة

18336- Saîd b. Umeyr el-Ensârî der ki: Abdullah b. Ömer ve Ebû Saîd'in yanında oturdum; biri (Ebû Saîd) diğerine şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Kıyamet günü ter insanların kulak memelerine kadar ulaşır."* Diğeri (İbn Ömer) ise (kulak memelerine değil): *"Ağzına kadar ulaşır"* dedi.

İbn Ömer bu şekilde (terin ulaşacağı) yerin (kulak memesinden) daha da aşağıda olduğunu işaret etti. Ravi Ebû Âsım, bir parmağını kulak memesine bir parmağını da ağzına koydu ve: "Bunların ikisi de seviye olarak birbirlerine eşittir" dedi.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. İkisinin de Saîd b. Umeyr dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٨٣٣٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن مُحَمَّدِ بن عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ، ثنا عَمْرُو بن عُثْمَانَ، ثنا بَقِيَّةُ بن الْوَلِيدِ، ثنا عُمَرُ بن خَثْعَمٍ، حَدَّثَنِي سُلَيْمُ بن عَامِرٍ، عَنِ الْمِقْدَامِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:تَدْنُو الشَّمْسُ

---

[1] Ahmed (4/157) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/ 302, 306) rivayet etti.

مِنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى تَكُونَ مِنَ النَّاسِ عَلَى قَدْرِ مِيلَيْنِ، وَيَزْدَادُ فِي حَرِّهَا فَتَصْحَرَهُمْ فَيَكُونُوا فِي الْعَرَقِ بِقَدْرِ أَعْمَالِهِمْ، فَمِنْهُمْ مَنْ يَأْخُذُهُ الْعَرَقُ إِلَى كَعْبَيْهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَأْخُذُهُ إِلَى رُكْبَتَيْهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَأْخُذُهُ إِلَى حِقْوَيْهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يُلْجِمُهُ الْعَرَقُ إِلْجَامًا، قَالَ: وَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُشِيرُ بِيَدَيْهِ إِلَى فِيهِ.

رواه الطبراني عن شيخه إبراهيم بن محمد بن عرق الحمصي و لم أعرفه وبقية رجاله حديثهم حسن

18337- Mikdâm, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü Güneş (insanlara) bir mil kadar yaklaşır ve ısısı arttırılarak onları çarpar. İnsanlar amelleri ölçüsünde tere gömülürler. Ter kiminin topuklarına, kiminin dizlerine, kiminin beline ve kiminin ise ağzına kadar ulaşır."*

(Râvi der ki): "(Bunu söylerken) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ağzına işaret ettiğini gördüm."

★Taberânî hocası İbrâhîm b. Muhammed b. Irk el-Hımsî'den rivayet etti. Onu tanımıyorum. Diğer ravilerin hadisleri hasendir.[1]

١٨٣٣٨ - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُرَاتٍ ، قَالَ : اخْتَصَمَ إِلَى مُحَارِبٍ رَجُلانِ ، فَقَالَ : فَشَهِدَ عَلَى أَحَدِهِمَا رَجُلٌ ، فَقَالَ الْمَشْهُودُ عَلَيْهِ : وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ أَنَّهُ لَرَجُلُ صِدْقٍ ، وَلَئِنْ سَأَلْتَ عَنْهُ لَيُحْمَدَنَّ أَوْ لَيُزَكَّيَنَّ ، وَلَقَدْ شَهِدَ عَلَيَّ بِبَاطِلٍ ، مَا أَدْرِي مَا اجْتَرَأَهُ عَلَى ذَلِكَ ؟ قَالَ : فَقَالَ مُحَارِبُ بْنُ دِثَارٍ : يَا هَذَا اتَّقِ اللَّهَ ! فَإِنِّي سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " شَاهِدُ الزُّورِ لا تَزُولُ قَدَمَاهُ حَتَّى تَجِبَ لَهُ النَّارُ ، وَإِنَّ الطَّيْرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَتَضْرِبُ بِأَجْنِحَتِهَا وَتَرْمِي مَا فِي أَجْوَافِهَا مَالَهَا طَلِبَةٌ " ، وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعِظُ رَجُلا .

قلت : قصة شاهد الزور رواها ابن ماجة رواه أبو يعلى و الطبراني باختصار عنه إلا أنه قال : " وتطرح ما في بطونها وليست عليها مظلمة فاتقه "

وفي إسناده محمد بن الفرات وهو كذاب

18338- Muhammed b. Furât bildiriyor: Muhârib'e muhakeme olmak için iki kişi geldi. Bir kişi, muhakeme için gelenlerden birinin lehine şahitlik edince, aleyhine şahitlik yapılan şöyle dedi: "Vallahi ben bunun

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/281) rivayet etti. Taberânî'nin hocası İbrâhîm b. Muhammed hakkında Zehebî: "Kendisine itimat edilmez" demiştir.

doğru birisi olduğunu biliyorum. Eğer onu halktan soracak olursan onun övüldüğünü ve iyi birisi olduğunu söylerler. (Ama) benim aleyhimde yalan şahitlik yaptı. Neden böyle yaptığını bilmiyorum."

Muhârib b. Disâr ona şöyle dedi: "Ey kişi! Allah'tan kork! Ben (Abdullah b. Ömer'den) Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Yalan yere şahitlik eden kişinin ateş kendisine vacıp olmadan (ateşe girmeden) ayakları hareket edemez. Kıyamet günü kuşlar, kimse kendilerinden hak talep etmediği halde kanatlarını sallar ve kursaklarında bulunanı kusarlar."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunu söylerken bir kişiye nasihat ediyordu.

★İbn Mâce, yalan yere şahitlik eden kişi olayını rivayet etti.

Ebû Ya'lâ ve kısa metinle şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: *"(Kuşlar) kimseye haksızlık yapmadıkları halde kursaklarında bulunanı kusarlar. O halde sen yalan şahitlikten sakın.'"* İsnâdında Muhammed b. Furât vardır ve hadis uydurmakla suçlanmıştır.[1]

١٨٣٣٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن النَّضْرِ الأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن عَمْرٍو، حَدَّثَنَا زَائِدَةُ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ خَيْثَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: " الأَرْضُ كُلُّهَا نَارٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَالْجَنَّةُ مِنْ وَرَائِهَا يَرَوْنَ كَوَاعِبَهَا، وَأَكْوَابَهَا، وَالَّذِي نَفْسُ عَبْدِ اللَّهِ بِيَدِهِ، إِنَّ الرَّجُلَ لَيَفِيضُ عَرَقًا حَتَّى يَسِيحَ فِي الأَرْضِ قَامَتَهُ، ثُمَّ يَرْتَفِعُ حَتَّى يَبْلُغَ أَنفَهُ، وَمَا مَسَّهُ الْحِسَابُ، قَالُوا: مِمَّ ذَاكَ؟ قَالَ:"مِمَّا يَرَى النَّاسَ يَلْقَوْنَ ".

رواه الطبراني موقوفا ورجاله رجال الصحيح

18339- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Kıyamet günü bütün yeryüzü ateştir. Onun ardında ise odalarıyla ve kadehleriyle Cenneti görürler. Abdullah'ın canı elinde olana yemin ederim ki; kişiden o kadar ter akacak ki bedeni eriyip yerde akacak. Sonra ter o kadar yükselecek ki, daha hesaba çekilmeden burnuna kadar ulaşacak."

(Yanındakiler) "Ey Ebû Abdirrahmân! Hesaba çekilmeden neden bu kadar terleyecek?" diye sorunca; İbn Mes'ûd: "İnsanların (ateşe) atılmalarını görmesinden dolayı" dedi.

★Taberânî *mevkûf* olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٣٤٠ – حَدَّثَنَا حَسَنٌ ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ ، عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " يُنْصَبُ لِلْكَافِرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِقْدَارُ خَمْسِينَ أَلْفَ

[1] Ebû Ya'lâ (5672), Hatîb el-Bağdâdî *Tarih*'inde (11/63) ve Ebû Nuaym, *Hilye*'sinde daha başka iki yolla (7/264) rivayet etti.

سَنَةٍ ، كَمَا لَمْ يَعْمَلْ فِي الدُّنْيَا ، وَإِنَّ الْكَافِرَ لَيَرَى جَهَنَّمَ وَيَظُنُّ أَنَّهَا مُوَاقِعَتُهُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً .

رواه أحمد وأبو يعلى وإسناده حسن على ما فيه من ضعف

18340- Ebû Saîd el-Hudrî Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kâfir, dünyada iyi ameller işlemediğinden dolayı kıyamet günü elli bin yıl bekletilir. Bununla birlikte kâfir, Cehennemi kırk yıllık mesafeden görür ve içine düşüp azap çekeceğini iyice anlar."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. İsnâdında bulunan zayıflığa rağmen hasendir.[1]

١٨٣٤١ - حَدَّثَنَا عُبَيْدٌ الْعِجْلِي، وَمُحَمَّدُ بن الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا بِشْرُ بن الْوَلِيدِ الْكِنْدِيُّ، ح وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بن أَبِي شَيْبَةَ، قَالا: حَدَّثَنَا شَرِيكٌ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:إِنَّ الرَّجُلَ لَيُلْجِمُهُ الْعَرَقُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَيَقُولُ: رَبِّ أَرِحْنِي وَلَوْ إِلَى النَّارِ.

18341- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü ter, kişinin ağzına kadar gelecek ve o kişi: «Beni cehenneme atarak bile olsa bu durumdan kurtar» diyecektir."*[2]

١٨٣٤٢ - وفي رواية موقوفة : " إن الكافر "

رواهما الطبراني في الكبير بإسنادين ورواه في الأوسط

18342- Başka bir rivayette de: *"Ter kâfirin ağzına kadar ulaşacak"* şeklindedir.

★İkisini de Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde iki isnâdla ve *M. el-Evsat*'ta rivayet etti.[3]

١٨٣٤٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُثْمَانَ بن أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بن مُكْرَمٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بن بُكَيْرٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِسْحَاقَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بن الْمُهَاجِرِ، عَنْ أَبِي الأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:إِنَّ الْكَافِرَ لَيُحَاسَبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُلْجِمَهُ الْعَرَقُ.

---

[1] Ahmed (3/ 75) ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. (1385) Ravilerden İbn Lehîa ve Derrâc Ebu's-Semh zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10083) ve Ebû Ya'lâ (4982) rivayet etti. İkisinde de Şerîk el-Kâdî vardır ve zayıftır.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8779) rivayet etti.

18343- Taberânî ve Ebû Ya'lâ'da bulunan bir rivayette ise ifade şöyledir: *"Kâfir, Kıyamet günü hesaba çekilecek (ve hesabın şiddetinden) ter ağzına kadar ulaşacaktır."*

١٨٣٤٤ - وفي رواية في الأوسط أيضا : " إِنَّ الْكَافِرَ لَيُلْجَمُ بِعَرَقِهِ مِنْ شِدَّةِ ذَلِكَ الْيَوْمِ يَعْنِي : يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، حَتَّى يَقُولَ ... "

ورجال الكبير رجال الصحيح وفي رجال الأوسط محمد بن إسحاق وهو ثقة لكنه مدلس ورواه أبو يعلى مرفوعا بنحو الكبير

18344- *M. el-Evsat*'ta bulunan bir rivayette ibare şöyledir: *"Kâfir, o günün şiddetinden o kadar terleyecek ki; ağzına kadar tere gömülecek sonunda şöyle diyecektir..."*

★*M. el-Kebîr*'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. *M. el-Evsat*'ın ravilerinden Muhammed b. İshâk güvenilirdir, ama müdellistir.

Ebû Ya'lâ, *merfû* olarak *M. el-Kebîr*'de bulunan hadisin aynısını rivayet etti.[1]

١٨٣٤٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ الطُّوسِيُّ، ثنا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ عِيسَى الرَّقَاشِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنَّ الْعَرَقَ لَيَلْزَمُ الْمَرْءَ فِي الْمَوْقِفِ، حَتَّى يَقُولَ: يَا رَبِّ ! إِرْسَالُكَ بِي إِلَى النَّارِ أَهْوَنُ عَلَيَّ مِمَّا أَجِدُ، وَهُوَ يَعْلَمُ مَا فِيهَا مِنْ شِدَّةِ الْعَذَابِ.

رواه البزار وفيه الفضل بن عيسى الرقاشي وهو ضعيف جدا

18345- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişi Kıyamet günü o kadar terleyecek ki; Cehennemde olan azabın şiddetini bilmesine rağmen: «Ya Rabbi! Beni cehenneme göndermen, içinde bulunduğum durumdan daha kolaydır» diyecektir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Fadl b. İsâ er-Rakkâşî çok zayıftır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (464- *Mecmau'l-Bahreyn*) rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Müslim el-Hecerî zayıftır.

[2] Bezzâr (3423) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin bu lafzıyla, sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

بَابُ كَيْفَ يُبْعَثُ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Kıyamet Günü Müminler Nasıl Haşrolur?

١٨٣٤٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن إِسْمَاعِيلَ الْعَدَوِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن مَرْزُوقٍ، أَنَا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ شَهْرِ بن حَوْشَبٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن غَنْمٍ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:"يَدْخُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ، الْجَنَّةَ جُرْدًا مُرْدًا مُكَحَّلِينَ بَنِي ثَلاثٍ وَثَلاثِينَ.

رواه أحمد وإسناده حسن إلا أن شهرا لم يدرك معاذ بن جبل

قلت : وقد تقدم حديث المقدام بن معدي كرب بنحوه في باب كيف يحشر الناس إلا أنه قال : أَبْنَاءُ ثَلَاثٍ وَثَلَاثِينَ سَنَةً، فِي خَلْقِ آدَمَ، وَحُسْنِ يُوسُفَ، وَقَلْبِ أَيُّوبَ وإسناده جيد وقد تقدم حديث المقدام بن الأسود بمعناه

18346- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Müminler, Kıyamet günü vücutları kılsız, yüzleri parlak, gözleri sürmeli ve otuz yaşında (gençler) olarak haşrolur."*

★Mikdâm b. Ma'dî Kerib'in buna benzer bir hadisi insanların nasıl haşrolacağı konusunda geçmişti; ancak onun hadisi şöyledir: *"Otuz üç yaşında, Âdem'in yaratılışında, Yûsuf'un güzelliğinde ve Eyyûb'un kalbinde"* Senedi ceyyiddir.

Mikdâm b. el-Esved'in aynı anlamda olan hadisi de daha önce geçti.[1]

بَابُ خِفَّةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

Müminler İçin Kıyamet Gününün Kolaylığı

١٨٣٤٧ - حَدَّثَنَا حَسَنٌ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ، عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ﴿يَوْمٌ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ ، مَا أَطْوَلَ هَذَا ! ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، إِنَّهُ لَيُخَفَّفُ عَلَى الْمُؤْمِنِ حَتَّى يَكُونَ أَخَفَّ عَلَيْهِ مِنْ صَلاةٍ مَكْتُوبَةٍ يُصَلِّيهَا فِي الدُّنْيَا.

رواه أحمد وأبو يعلى وإسناده حسن على ضعف في راويه

18347- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): Ya Resûlallah! **"Uzunluğu elli bin yıl olan gün"** (Me'âric Sur. 4) Bu ne kadar uzun bir süredir" denildiğinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) *"Canım elinde olana yemin ederim ki, o gün, mümin için, dünyada iken kıldığı bir farz namaz vaktinden daha hafif olacak şekilde hafifletilir"* buyurdu.

---

[1] Ahmed (5/232, 240) rivayet etti. Daha önce geçen 18325 ve 18326. hadise bakınız.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerinde bulunan zayıflıkla beraber senedi hasendir.[1]

١٨٣٤٨ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَالِدٍ ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، حَدَّثَنَا الأَوْزَاعِيُّ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : ﴿يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ مِقْدَارَ نِصْفِ يَوْمٍ مِنْ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ، فَيَهُونُ ذَلِكَ الْيَوْمُ عَلَى الْمُؤْمِنِ كَتَدَلِّي الشَّمْسِ لِلْغُرُوبِ إِلَى أَنْ تَغْرُبَ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير إسماعيل بن عبد الله بن خالد وهو ثقة

18348- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: **"O günde insanlar âlemlerin Rabbi huzurunda duracaklardır."** (Mutaffifûn Sur. 6) *O zaman yarım gün, elli bin yıl kadardır. Mümin için bu şekilde durmak, güneşin batma anından batışına kadar bir zamanmış gibi kolay olacaktır."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. İsmâîl b. Abdillah b. Hâlid dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٨٣٤٩ - وعن عبد الله بن عمرو أنه أتى النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقال : إني سائلك عن ثلاث فقال : " سل عما شئت " . قال : كم مقام الناس بين يدي رب العالمين يوم القيامة ؟ وما يشق على المؤمن في ذلك المقام ؟ وهل بين الجنة والنار مترل ؟ فقال : أما قولك : كم مقام الناس بين يدي رب العالمين ؟ فألف سنة لا يؤذن لهم . وأما قولك : ما يشق على المؤمن في ذلك المقام ؟ فإن المؤمنين فريقان : فأما السابقون فكالرجلين تناجيا فطالت نجواهما ثم انصرفا فأدخلا الجنة فقلت : ما أيسر هذا أما قولك : هل بين الجنة والنار مترل ؟ فإن بينهما حوضي شرفاته على الجنة وتضرب شرفاته على النار طوله شهر وعرضه شهر أشد بياضا من اللبن وأحلى من العسل فيه أقداح من فضة وقوارير من شرب منه كأسا لم يجد عطشا ولا حزنا حتى يقضى بين الناس

قلت : له حديث فيه ذكر الحوض في الصحيح رواه الطبراني وفيه هشام بن بلال و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا

18349- Abdullah b. Amr'dan nakledilir: İbn Amr, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Sana üç şey soracağım" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Dilediğini sor"* buyurunca, İbn Amr: "Kıyamet günü

[1] Ahmed (3/75) ve Ebû Ya'lâ (1390) rivayet etti. İkisinde de İbn Lehîa ve Derrâc vardır ve ikisi de zayıftır.

insanlar Allah'ın huzurunda ne kadar duracaklar? O yerde müminler için zor gelecek olan şey nedir? Cennet ile Cehennem arasında bir yer var mıdır?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"«Kıyamet günü insanlar Allah'ın huzurunda ne kadar duracaklar?» sorunun cevabı şudur: Bin yıl oradan ayrılmalarına izin verilmez. «O yerde müminler için zor gelecek olan şey nedir?» sorusunun cevabı ise: Müminler iki fırkadır. Önde olanlar birbirleriyle fısıldaşıp bu fısıldaşmaları uzayan, sonra giden ve Cennete sokulan iki kişi gibidir."*

Ben: "Bu ne kadar kolay bir şeydir" dedim.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle buyurdu: *"«Cennet ile Cehennem arasında bir yer var mıdır?» soruna gelince: Aralarında Havz'ım vardır. Onun bir kenarı Cennetten, bir kenarı Cehennemden görülür. Uzunluğu ve eni bir aylık mesafedir. Sütten daha beyaz, baldan daha tatlıdır. Onda gümüşten billur kâseler vardır. Ondan bir kâse içen hesaba çekilmesi bitene kadar bir daha susamaz."*

Abdullah b. Amr'ın, *Sahîh*'te Havz'la ilgili bir hadisi vardır.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hişâm b. Bilâl'ı tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٨٣٥٠ - شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : تَجْتَمِعُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَيُقَالُ: أَيْنَ فُقَرَاءُ هَذِهِ الأُمَّةِ وَمَسَاكِينُهَا؟ قَالَ: فَيَقُومُونَ، فَيُقَالُ لَهُمْ: مَاذَا عَمِلْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: رَبَّنَا ابْتَلَيْتَنَا فَصَبَرْنَا،ووليت الأمور وَالسُّلْطَانُ غَيْرَنَا، فَيَقُولُ اللَّهُ: صَدَقْتُمْ، قَالَ: فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ النَّاسِ، بزمان . وَيَبْقَى شِدَّةُ الْحِسَابِ عَلَى ذَوِي الأَمْوَالِ وَالسُّلْطَانِ "، قَالُوا: فَأَيْنَ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ: " يُوضَعُ لَهُمْ كَرَاسِيُّ مِنْ نُورٍ، وَتُظَلَّلُ عَلَيْهِمُ الْغَمَامُ، يَكُونُ ذَلِكَ الْيَوْمُ أَقْصَرَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ مِنْ سَاعَةٍ مِنْ نَهَارٍ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير أبي كثير الزبيدي وهو ثقة

18350- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü toplanacaksınız ve: «Bu ümmetin fakirleri ve miskinleri neredeler?» diye sorulacak. Onlar ayağa kalkacaklar. Onlara: «Ne amel yaptınız?» diye sorulacak. Onlar: «Rabbimiz! Bizi sınadın, biz de sabrettik. İşleri ve idareyi ise bizden başkalarına verdin» diyecekler. Allah onlara: «Doğru söylediniz»* -veya buna benzer bir şey- *buyuracak ve onlar insanlardan bir müddet önce Cennete girecekler. Hesabın şiddeti, (dünyada iken) işleri ve idareyi ellerinde bulunanlara (yönetici konumundakilere) kalacak."*

"Müminler o gün nerede olacaklar?" diye sorulunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar için nurdan koltuklar konur ve bulutlar onlara gölge ederler. O gün müminler için günün bir saatinden daha kısa olacaktır"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ebû Kesîr ez-Zebîdî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

بَابٌ جَامِعٌ فِي الْبَعْثِ

Diriliş Konusunda Diğer Hadisler

١٨٣٥١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ كَتَبَ إِلَيَّ إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ بْنِ مُصْعَبِ بْنِ الزُّبَيْرِ الزُّبَيْرِيُّ كَتَبْتُ إِلَيْكَ بِهَذَا الْحَدِيثِ وَقَدْ عَرَضْتُهُ وَسَمِعْتُهُ عَلَى مَا كَتَبْتُ بِهِ إِلَيْكَ فَحَدِّثْ بِذَلِكَ عَنِّي قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُغِيرَةِ الْحِزَامِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَيَّاشٍ السَّمَعِيُّ الأَنْصَارِيُّ الْقُبَائِيُّ مِنْ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ عَنْ دَلْهَمِ بْنِ الأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَاجِبِ بْنِ عَامِرِ بْنِ الْمُنْتَفِقِ الْعُقَيْلِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمِّهِ لَقِيطِ بْنِ عَامِرٍ. قَالَ دَلْهَمٌ وَحَدَّثَنِيهِ أَبِي الأَسْوَدُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ لَقِيطٍ أَنَّ لَقِيطاً خَرَجَ وَافِداً إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ صَاحِبٌ لَهُ يُقَالُ لَهُ نَهِيكُ بْنُ عَاصِمِ بْنِ مَالِكِ بْنِ الْمُنْتَفِقِ. قَالَ لَقِيطٌ فَخَرَجْتُ أَنَا وَصَاحِبِي حَتَّى قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاِنْسِلاَخِ رَجَبٍ فَأَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَافَيْنَاهُ حِينَ انْصَرَفَ مِنْ صَلاَةِ الْغَدَاةِ فَقَامَ فِي النَّاسِ خَطِيباً فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ أَلاَ إِنِّي قَدْ خَبَّأْتُ لَكُمْ صَوْتِي مُنْذُ أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ أَلاَ لأُسْمِعَنَّكُمْ أَلاَ فَهَلْ مِنِ امْرِئٍ بَعَثَهُ قَوْمُهُ فَقَالُوا اعْلَمْ لَنَا مَا يَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ أَلاَ ثُمَّ لَعَلَّهُ أَنْ يُلْهِيَهُ حَدِيثُ نَفْسِهِ أَوْ حَدِيثُ صَاحِبِهِ أَوْ يُلْهِيَهُ الضَّلاَلُ أَلاَ إِنِّي مَسْئُولٌ هَلْ بَلَّغْتُ أَلاَ اسْمَعُوا تَعِيشُوا أَلاَ اجْلِسُوا أَلاَ اجْلِسُوا قَالَ فَجَلَسَ النَّاسُ وَقُمْتُ أَنَا وَصَاحِبِي حَتَّى إِذَا فَرَغَ لَنَا فُؤَادُهُ وَبَصَرُهُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا عِنْدَكَ مِنْ عِلْمِ الْغَيْبِ فَضَحِكَ لَعَمْرُ اللَّهِ وَهَزَّ رَأْسَهُ وَعَلِمَ أَنِّي أَبْتَغِي لِسَقَطِهِ فَقَالَ ضَنَّ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ بِمَفَاتِيحِ خَمْسٍ مِنَ الْغَيْبِ لاَ يَعْلَمُهَا إِلاَّ اللَّهُ وَأَشَارَ بِيَدِهِ قُلْتُ وَمَا هِيَ قَالَ عِلْمُ الْمَنِيَّةِ قَدْ عَلِمَ مَتَى مَنِيَّةُ أَحَدِكُمْ وَلاَ تَعْلَمُونَهُ وَعِلْمُ الْمَنِيِّ حِينَ يَكُونُ فِي الرَّحِمِ قَدْ عَلِمَهُ وَلاَ تَعْلَمُونَهُ وَعِلْمُ مَا فِي غَدٍ وَمَا أَنْتَ طَاعِمٌ غَداً وَلاَ تَعْلَمُهُ وَعِلْمُ يَوْمِ الْغَيْثِ يُشْرِفُ عَلَيْكُمْ آزِلِينَ مُشْفِقِينَ فَيَظَلُّ يَضْحَكُ قَدْ عَلِمَ أَنَّ غَيْرَكُمْ إِلَى قُرْبٍ قَالَ لَقِيطٌ قُلْتُ لَنْ نَعْدَمَ مِنْ رَبٍّ يَضْحَكُ خَيْراً وَعِلْمُ يَوْمِ السَّاعَةِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلِّمْنَا مِمَّا تُعَلِّمُ النَّاسَ وَمَا تَعْلَمُ فَإِنَّا مِنْ قَبِيلٍ لاَ

[1] İbnu'l-Mübârek, *Zühd*'ünde (643) rivayet etti.

يُصَدِّقُونَ تَصْدِيقَنَا أَحَدٌ مِنْ مَذْحِجٍ الَّتِي تَرْبُو عَلَيْنَا وَخَثْعَمِ الَّتِي تُوَالِينَا وَعَشِيرَتِنَا الَّتِي نَحْنُ مِنْهَا. قَالَ تَلْبَثُونَ مَا لَبِثْتُمْ ثُمَّ يُتَوَفَّى نَبِيُّكُمْ ثُمَّ تَلْبَثُونَ مَا لَبِثْتُمْ ثُمَّ تُبْعَثُ الصَّائِحَةُ لَعَمْرُ إِلَهِكَ مَا تَدَعُ عَلَى ظَهْرِهَا مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ مَاتَ وَالْمَلاَئِكَةُ الَّذِينَ مَعَ رَبِّكَ عَزَّ وَجَلَّ فَأَصْبَحَ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ يُطِيفُ فِي الأَرْضِ وَخَلَتْ عَلَيْهِ الْبِلاَدُ فَأَرْسَلَ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ السَّمَاءَ بِهَضْبٍ مِنْ عِنْدِ الْعَرْشِ فَلَعَمْرُ إِلَهِكَ مَا تَدَعُ عَلَى ظَهْرِهَا مِنْ مَصْرَعِ قَتِيلٍ وَلاَ مَدْفَنِ مَيِّتٍ إِلاَّ شَقَّتِ الْقَبْرَ عَنْهُ حَتَّى تَجْعَلَهُ مِنْ عِنْدِ رَأْسِهِ فَيَسْتَوِي جَالِساً فَيَقُولُ رَبُّكَ هَيْمَ لِمَا كَانَ فِيهِ يَقُولُ يَا رَبِّ أَمْسِ الْيَوْمَ وَلِعَهْدِهِ بِالْحَيَاةِ يَحْسَبُهُ حَدِيثاً بِأَهْلِهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يَجْمَعُنَا بَعْدَ مَا تُمَزِّقُنَا الرِّيَاحُ وَالْبِلَى وَالسِّبَاعُ قَالَ أُنَبِّئُكَ بِمِثْلِ ذَلِكَ فِي آلاَءِ اللَّهِ الأَرْضُ أَشْرَفْتَ عَلَيْهَا وَهِيَ مَدَرَةٌ بَالِيَةٌ فَقُلْتَ لاَ تَحْيَا أَبَداً ثُمَّ أَرْسَلَ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهَا السَّمَاءَ فَلَمْ تَلْبَثْ عَلَيْكَ إِلاَّ أَيَّاماً حَتَّى أَشْرَفْتَ عَلَيْهَا وَهِيَ شَرْبَةٌ وَاحِدَةٌ وَلَعَمْرُ إِلَهِكَ لَهُوَ أَقْدَرُ عَلَى أَنْ يَجْمَعَهُمْ مِنَ الْمَاءِ عَلَى أَنْ يَجْمَعَ نَبَاتَ الأَرْضِ فَيَخْرُجُونَ مِنَ الأَصْوَاءِ وَمِنْ مَصَارِعِهِمْ فَتَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَيَنْظُرُ إِلَيْكُمْ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ نَحْنُ مِلْءُ الأَرْضِ وَهُوَ شَخْصٌ وَاحِدٌ نَنْظُرُ إِلَيْهِ وَيَنْظُرُ إِلَيْنَا قَالَ أُنَبِّئُكَ بِمِثْلِ ذَلِكَ فِي آلاَءِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ آيَةٌ مِنْهُ صَغِيرَةٌ تَرَوْنَهُمَا وَيَرَيَانِكُمْ سَاعَةً وَاحِدَةً لاَ تُضَارُّونَ فِي رُؤْيَتِهِمَا وَلَعَمْرُ إِلَهِكَ لَهُوَ أَقْدَرُ عَلَى أَنْ يَرَاكُمْ وَتَرَوْنَهُ مِنْ أَنْ تَرَوْنَهُمَا وَيَرَيَانِكُمْ لاَ تُضَارُّونَ فِي رُؤْيَتِهِمَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا يَفْعَلُ بِنَا رَبُّنَا عَزَّ وَجَلَّ إِذَا لَقِينَاهُ قَالَ تُعْرَضُونَ عَلَيْهِ بَادِيَةٌ لَهُ صَفَحَاتُكُمْ لاَ يَخْفَى عَلَيْهِ مِنْكُمْ خَافِيَةٌ فَيَأْخُذُ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ بِيَدِهِ غُرْفَةً مِنَ الْمَاءِ فَيَنْضَحُ قَبِيلَكُمْ بِهَا فَلَعَمْرُ إِلَهِكَ مَا تُخْطِئُ وَجْهَ أَحَدِكُمْ مِنْهَا قَطْرَةٌ فَأَمَّا الْمُسْلِمُ فَتَدَعُ وَجْهَهُ مِثْلَ الرَّيْطَةِ الْبَيْضَاءِ وَأَمَّا الْكَافِرُ فَتَخْطِمُهُ بِمِثْلِ الْحَمِيمِ الأَسْوَدِ أَلاَ ثُمَّ يَنْصَرِفُ نَبِيُّكُمْ وَيَفْتَرِقُ عَلَى أَثَرِهِ الصَّالِحُونَ فَيَسْلُكُونَ جِسْراً مِنَ النَّارِ فَيَطَأُ أَحَدُكُمُ الْجَمْرَ فَيَقُولُ حَسِّ يَقُولُ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ أَوَانُهُ أَلاَ فَتَطَّلِعُونَ عَلَى حَوْضِ الرَّسُولِ عَلَى أَظْمَإِ وَاللَّهِ نَاهِلَةٍ قَطُّ وَمَا رَأَيْتُهَا فَلَعَمْرُ إِلَهِكَ مَا يَبْسُطُ وَاحِدٌ مِنْكُمْ يَدَهُ إِلاَّ وَقَعَ عَلَيْهَا قَدَحٌ يُطَهِّرُهُ مِنَ الطَّوْفِ وَالْبَوْلِ وَالأَذَى وَتُحْبَسُ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَلاَ تَرَوْنَ مِنْهُمَا وَاحِداً قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَبِمَا نُبْصِرُ قَالَ بِمِثْلِ بَصَرِكَ سَاعَتَكَ هَذِهِ وَذَلِكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ فِي يَوْمٍ أَشْرَقَتِ الأَرْضُ وَاجَهَتْ بِهِ الْجِبَالَ قَالَ قُلْتُ ا رَسُولَ اللَّهِ فَبِمَا نُجْزَى مِنْ سَيِّئَاتِنَا وَحَسَنَاتِنَا قَالَ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا وَالسَّيِّئَةُ بِمِثْلِهَا إِلاَّ أَنْ يَعْفُوَ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَّا الْجَنَّةُ أَمَّا

النَّارُ. قَالَ لَعَمْرُ إِلَهِكَ إِنَّ لِلنَّارِ لَسَبْعَةَ أَبْوَابٍ مَا مِنْهُنَّ بَابَانِ إِلاَّ يَسِيرُ الرَّاكِبُ بَيْنَهُمَا سَبْعِينَ عَاماً وَإِنَّ لِلْجَنَّةِ لَثَمَانِيَةَ أَبْوَابٍ مَا مِنْهُمَا بَابَانِ إِلاَّ يَسِيرُ الرَّاكِبُ بَيْنَهُمَا سَبْعِينَ عَاماً قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَعَلَى مَا نَطَّلِعُ مِنَ الْجَنَّةِ قَالَ عَلَى أَنْهَارٍ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَأَنْهَارٍ مِنْ كَأْسٍ مَا بِهَا مِنْ صُدَاعٍ وَلاَ نَدَامَةٍ وَأَنْهَارٍ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَمَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَبِفَاكِهَةٍ لَعَمْرُ إِلَهِكَ مَا تَعْلَمُونَ وَخَيْرٌ مِنْ مِثْلِهِ مَعَهُ وَأَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَنَا فِيهَا أَزْوَاجٌ أَوْ مِنْهُنَّ مُصْلِحَاتٌ قَالَ الصَّالِحَاتُ لِلصَّالِحِينَ تَلَذُّونَهُنَّ مِثْلَ لَذَّاتِكُمْ فِي الدُّنْيَا وَيَلْذَذْنَ بِكُمْ غَيْرَ أَنْ لاَ تَوَالُدَ قَالَ لَقِيطٌ فَقُلْتُ أَقْصَى مَا نَحْنُ بَالِغُونَ وَمُنْتَهُونَ إِلَيْهِ فَلَمْ يُجِبْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَى مَا أُبَايِعُكَ قَالَ فَبَسَطَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ وَقَالَ عَلَى إِقَامِ الصَّلاَةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَزِيَالِ الْمُشْرِكِ وَأَنْ لاَ تُشْرِكَ بِاللَّهِ إِلَهاً غَيْرَهُ قُلْتُ وَأَنَّ لَنَا مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ فَقَبَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ وَظَنَّ أَنِّي مُشْتَرِطٌ شَيْئاً لاَ يُعْطِينِيهِ قَالَ قُلْتُ نَحِلُّ مِنْهَا حَيْثُ شِئْنَا وَلاَ يَجْنِي عَلَى امْرِئٍ إِلاَّ نَفْسُهُ فَبَسَطَ يَدَهُ وَقَالَ ذَلِكَ لَكَ تَحِلُّ حَيْثُ شِئْتَ وَلاَ يَجْنِي عَلَيْكَ إِلاَّ نَفْسُكَ قَالَ فَانْصَرَفْنَا عَنْهُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ هَذَيْنِ لَعَمْرُ إِلَهِكَ مِنْ أَتْقَى النَّاسِ فِي الأُولَى وَالآخِرَةِ فَقَالَ لَهُ كَعْبُ ابْنُ الْخُدَارِيَّةِ أَحَدُ بَنِي بَكْرِ بْنِ كِلاَبٍ مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَنُو الْمُنْتَفِقِ أَهْلُ ذَلِكَ قَالَ فَانْصَرَفْنَا وَأَقْبَلْتُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ لأَحَدٍ مِمَّنْ مَضَى مِنْ خَيْرٍ فِي جَاهِلِيَّتِهِمْ قَالَ قَالَ رَجُلٌ مِنْ عُرْضِ قُرَيْشٍ وَاللَّهِ إِنَّ أَبَاكَ الْمُنْتَفِقَ لَفِي النَّارِ قَالَ فَلَكَأَنَّهُ وَقَعَ حَرٌّ بَيْنَ جِلْدِي وَوَجْهِي وَلَحْمِي مِمَّا قَالَ لأَبِي عَلَى رُءُوسِ النَّاسِ فَهَمَمْتُ أَنْ أَقُولَ وَأَبُوكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا الأُخْرَى أَجْمَلُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَهْلُكَ قَالَ وَأَهْلِي لَعَمْرُ اللَّهِ مَا أَتَيْتَ عَلَيْهِ مِنْ قَبْرِ عَامِرِيٍّ أَوْ قُرَشِيٍّ مِنْ مُشْرِكٍ فَقُلْ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ مُحَمَّدٌ فَأُبَشِّرُكَ بِمَا يَسُوءُكَ تُجَرُّ عَلَى وَجْهِكَ وَبَطْنِكَ فِي النَّارِ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا فَعَلَ بِهِمْ ذَلِكَ وَقَدْ كَانُوا عَلَى عَمَلٍ لاَ يُحْسِنُونَ إِلاَّ إِيَّاهُ وَكَانُوا يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُصْلِحُونَ قَالَ ذَلِكَ لأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بَعَثَ فِي آخِرِ كُلِّ سَبْعِ أُمَمٍ يَعْنِي نَبِيًّا فَمَنْ عَصَى نَبِيَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ وَمَنْ أَطَاعَ نَبِيَّهُ كَانَ مِنَ الْمُهْتَدِينَ.

رواه عبد الله والطبراني بنحوه وأحد طريقي عبد الله إسنادها متصل ورجالها ثقات والإسناد الآخر وإسناد الطبراني مرسل عن عاصم بن لقيط : إن لقيطا

18351- Lakît b. Âmir, Nuheyk b. Âsım b. Mâlik b. el-Muntefik ile birlikte Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) **görmek için yola çıktığını**

bildirerek der ki: "Ben ve arkadaşım, Receb ayının sonunda Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittik. Sabah namazından sonra yanına ulaştık. Namazdan sonra kalkıp halka şöyle hitab etti:

"Ey insanlar! Ben dört gündür size bir şey anlatmadım. Bugün sizinle konuşacağım. İçinizde kavmi kendisini: «Git Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) *söyleyeceği şeyi (dinleyip gelerek) bize bildir» diyerek bana gönderen kimse var mı? Sakın o kişiyi içinden geçen şeyler veya dostuyla konuşması veya dalaleti bu vazifeyi yerine getirmekten alıkoymasın. Şunu bilin ki; ben bundan sorulacağım. Tebliğ ettim mi? Şunu bilin ki; beni dinlerseniz hayat sahibi olursunuz. Oturunuz, oturunuz."*

Halk oturdu, ben ve arkadaşım kalktık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hem gönlünü, hem gözlerini bize yöneltince ben: "Ya Resûlallah! Gayb ilminden yanında ne var?" dedim. Vallahi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gülerek başını salladı. Benim onun hata yapmasını istediğimi anlamıştı. Şöyle buyurdu: *"Allah, gaybın anahtarlarından şu beş şeyde cimri davranmış (onu kimseye bildirmemiş)tir. Bunları Allah'tan başkası bilmez."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle işaret etti. Ben: "Onlar nedir?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ölüm vakti. Sizden birinin ne zaman öleceğini Allah bilir, ama siz ölüm anını bilemezsiniz. Meni rahme düşünce Allah onu bilir, fakat siz bilemezsiniz. Yarın ne olacağını, yarın senin ne yiyeceğini bilir, sen ise bunları bilemezsin. Yağmurun da ne zaman yağacağını Allah bilir. Üzerinize kuraklık ve kıtlık çöker de, Allah güler ve bilinir ki, yağmurunuz, yardım olunmanız çok yaklaşmıştır."*

Lakît: "Rabden gülmeyi eksik etmeyelim daha iyi!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet gününün ne zaman olduğunu da Allah bilir"* buyurdu." Ben: "Ya Resûlallah! Halka öğrettiğin şeylerden bize de öğret. Biz, bize üstünlük taslayan Mezhac'tan, bizi idare eden Has'am'dan ve bağlı olduğumuz aşiretten kimseye inanmayan bir kavimdeniz" dedim.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bir müddet yaşayacaksınız, sonra peygamberiniz vefat edecek. Sonra bir müddet daha yaşayacaksınız, sonra Allah'a yemin olsun ki bir sayha gönderilecek ve yeryüzünde yaşayan kimseyi bırakmayacaktır. Rabbin, yanındaki meleklerle birlikte beldeleri bomboş olan yeryüzünde dolaşacaktır. Sonra Rabbinin, Arş'ın yanından gönderdiği yağmur gökyüzünden öyle bir boşalacak ki, Rabbine andolsun ki öldürülüp gömülen veya ölüp gömülen kim varsa üzerindeki toprağı yarıp, baş tarafından başlamak üzere onu tekrar yaratmaya başlayacak ve kişi sonunda kalkıp oturacaktır. Rabbin, kişinin ölü kaldığı süreyi kastederek: «Ne kadardır yatıyorsun?» diye soracak. Kişi ise ailesiyle henüz yeni ayrıldığını zannedip: «Rabbim! Daha dün hayattaydım» diyecektir."*

Dedim ki: "Ya Resûlallah! Rüzgârlar, zaman ve canavarlar bizi parçalayıp darmadağın ettikten sonra Allah bizi nasıl bir araya getirecek?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Sana, Allah'ın nimetlerinden buna benzer bir şey (misal) söyleyeyim mi? "Sen, kuraklığa uğramış bir yere varırsın ve: «Bu yer hiçbir zaman yeşermez» dersin. Sonra Rabbin, oraya yağmur gönderir ve birkaç gün içinde orasının yeşerdiğini görürsün." Allah'a yemin olsun ki; sizi sudan bir araya getirmesi, bu otları bitirmesinden daha kolaydır. Kabirlerden ve öldürülmüş olduğunuz yerlerden çıkıp Allah'a nazar edeceksiniz ve O da size nazar edecek."* Ben: "Ya Resûlallah! Biz yeryüzünü doldurmuş, O ise bir kişiyken bu nasıl olacak?" diye sorduğumda, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Sana, Allah'ın nimetlerinden buna benzer bir şey söyleyeyim mi? Güneş ve Ay onun âyetlerinden küçük birer âyettir. Sizler onları görüyor; aynı zamanda onlar da sizi görüyorlar. Onları görmekte zorluk ta çekmemektesiniz. Allah'a yemin olsun ki; sizin Allah'ı görmeniz ve O'nun da sizi görmesi, Güneş'i ve Ay'ı zorluk çekmeden görmeniz ve onların da sizi görmesinden daha kolaydır."*

Ben: "Ya Resûlallah! Allah'ın huzuruna çıktığımız zaman bize ne yapacak?" diye sorduğumda; şöyle buyurdu: *"Amel defterleriniz açılmış bir şekilde huzuruna çıkarılacaksınız. Yaptığınız hiçbir şey O'na gizli kalmayacak. Rabbin; eliyle bir avuç su alıp size doğru serpecek. Allah'a yemin olsun ki; sizden yüzüne bir damla değmeyen kimse kalmayacak. Bu su damlası müslümanın yüzünden beyaz bir tül gibi düşecek. Kâfirin yüzünden ise siyah kömür gibi kararmış olarak düşecek. Sonra peygamberiniz oradan ayrılır. Salihler de ondan sonra oradan ayrılıp dağılırlar ve giderlerken Cehennem köprülerinden birine saparlar. Onlardan birisi bir kor ateşinin üzerine düşer ve: «Ah!» der. Rabbin: «Resûlullah'ın* (sallallahu aleyhi vesellem) *Havz'ına susamış bir şekilde bakarsınız. Vallahi o Havz'dan bir defa içen bir daha susamaz.» buyurur. Allah'a yemin olsun ki; sizden biriniz elini uzattığında hemen bir bardak eline gelir ve kendisini büyük abdestten, idrardan ve eziyet veren şeylerden temizler. Güneş ve Ay hapsedilir ve onlardan hiçbirini göremezsiniz."*

Ben: "Ya Resûlallah! Neyle göreceğiz?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Şu anda gördüğün gibi, Güneş'in doğmadan önce dağlara vurup ışık yaymasıyla nasıl görüyorsan öyle göreceksin."*

Ben: "Ya Resûlallah! Günahlarımız ve sevaplarımıza karşılık nasıl muamele göreceğiz?" dediğimde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İyiliklerine karşılık on kat sevap, günahının ise sadece kendisi yazılır. Allah affederse o başka"* buyurdu.

Ben: "Cennet ve Cehennem yok mu?" diye sorduğum zaman ise şöyle dedi: *"Allah'a yemin olsun ki var. Cehennem'in yedi kapısı vardır. Her iki kapısı arasındaki mesafeyi bir süvari ancak yetmiş senede geçebilir. Cennetin*

ise sekiz kapısı vardır. Onun da her iki kapısı arasındaki mesafeyi bir süvari ancak yetmiş senede geçebilir."

Ben: "Ya Resûlallah! Cennette ne göreceğiz?" diye sorduğumda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu karşılığı verdi: *"Süzülmüş baldan nehirler, içindekinde baş ağrısı ve pişmanlık olmayan kâselerden nehirler, tadı değişmeyen sütten ırmaklar, kokmamış sudan dereler, Allah'a yemin olsun ki, bildikleri ve bilmedikleri daha güzel meyveler, bunun bir misli daha nimetler ve temiz eşler."*

Ben: "Ya Resûlallah! Orada hanımlarımız olacak mı veya bunlar saliha kadınlardan mı olacak?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"Sâliha kadınlar, sâlih erkeklerindir. Dünyada onlardan faydalandığınız gibi Cennette de onlardan faydalanırsınız; onlar da sizden faydalanır, ama çocuk doğurmazlar."*

Ben: "Yüce Allah, varacağımız yer hakkında hükmünü vermiş mi?" diye sorduğumda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cevap vermedi. Ben: "Ya Resûlallah! Sana hangi şey üzerine biat edeyim?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elini uzattı ve: *"Namaz kılmak, zekât vermek, müşriklerden ayrılmak, Allah'a hiçbir şeyi eş ortak koşmamak üzere biat et!"* buyurdu.

Ben: "Bunun karşılığında doğu ile batı arasındaki şeyler bizim olacak mı?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kendisinden yerine getiremeyeceği bir şey istediğimi zannederek, kolunu çekip elini açtı. Ben şöyle devam ettim: "Buralardan istediğimiz yerde ikamet edecek ve her kişi sadece kendinden mi sorumlu olacaktır?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İstediğin yerde oturursun ve sana sadece kendi nefsin zarar verir"* buyurdu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile konuşmamız bitince şöyle buyurdu: *"Allah'a yemin olsun ki; bu iki kişi, eğer dediklerine sadık kalırsa dünyada ve âhirette insanların en takvalıları olurlar."* Benû Ka'b'dan olan Ka'b b. el-Hudariyye: "Bunlar kimdir ya Resûlallah?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benu'l-Muntefik buna layıktır"* buyurdu. Bunun üzerine Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) dönüp dedim ki: "Ya Resûlallah! Daha önce yaşayanlardan, Cahiliye üzereyken hayırlı olanlar var mı?" Kureyş'ten güzel konuşan bir kişi bana: "Vallahi baban Cehenneme girmiştir" dedi. Adam, babam hakkındaki bu sözleri halkın içinde söylediği için vücudumu ateş bastı. Ben: "Ya Resûlallah! Senin baban nerededir?" demek istedim, ama bunun daha cahilce olacağını düşündüm ve: "Ya Resûlallah! Senin ailen nerededir?" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allah'a yemin olsun ki; Âmirî veya Kureşî olan hangi müşrikin kabrine gidersen, ona: «Muhammed beni sana göndererek;*

yüzüstü ve karnın üzerine ateşte sürüneceğini müjdelememi istedi» de" buyurdu. Ben: "Ya Resûlallah! İyilikte bulundukları ve ıslah ettiklerini iddia ettikleri halde, neden bu duruma düştüler?" dedim.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüce Allah; her yedi nesilden sonra bir peygamber gönderir. Kim kendisine gönderilen bu peygambere isyan ederse dalalete düşmüş olur. Kim bu peygambere itaat ederse, hidayete ermiş olur"* buyurdu.

★Abdullah b. Ahmed ve yakın metinle Taberânî rivayette bulundu. Abdullah'ın iki tarikinden birinin senedi muttasıldır ve ravileri güvenilirdir. Diğer isnâd ve Taberânî'nin senedi Âsım b. Lakît'ten mürsel olarak rivayet edilmiştir.[1]

١٨٣٥٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا أَبُو غَسَّانَ، ثنا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَرْبٍ، عَنْ أَبِي خَالِدٍ الدَّالانِيِّ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ. ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ الأَزْدِيُّ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، وَالْحَضْرَمِيُّ، قَالُوا: ثنا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ أَبِي كَرِيمَةَ الْحَرَّانِيُّ، ثنا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ الْحَرَّانِيُّ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ مَسْرُوقِ بْنِ الأَجْدَعِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " يَجْمَعُ اللَّهُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ، قِيَامًا أَرْبَعِينَ سَنَةً شَاخِصَةً أَبْصَارُهُمْ ، يَنْتَظِرُونَ فَصْلَ الْقَضَاءِ ، قَالَ : وَيَنْزِلُ اللَّهُ . فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ مِنَ الْعَرْشِ إِلَى الْكُرْسِيِّ ، ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، أَلَمْ تَرْضَوْا مِنْ رَبِّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَرَزَقَكُمْ وَأَمَرَكُمْ أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا أَنْ يُوَلِّيَ كُلَّ أُنَاسٍ مِنْكُمْ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ وَيَقُولُونَ فِي الدُّنْيَا " قَالَ : " فَيَنْطَلِقُونَ مُمَثَّلٌ لَهُمْ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ، فَمِنْهُمْ مَنْ يَنْطَلِقُ إِلَى الشَّمْسِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْطَلِقُ إِلَى الْقَمَرِ ، وَالْأَوْثَانِ مِنَ الْحِجَارَةِ وَأَشْبَاهِ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ " ، قَالَ : " وَيُمَثَّلُ لِمَنْ كَانَ يَعْبُدُ عِيسَى شَيْطَانَ عِيسَى ، وَيُمَثَّلُ لِمَنْ كَانَ يَعْبُدُ عُزَيْرًا شَيْطَانَ عُزَيْرٍ ، وَيَبْقَى مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ " ، قَالَ : " فَيَقُولُونَ : إِنَّ لَنَا إِلَهًا مَا رَأَيْنَاهُ ، فَيَقُولُ : هَلْ تَعْرِفُونَهُ إِنْ رَأَيْتُمُوهُ ؟ فَيَقُولُونَ : إِنَّ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ عَلَامَةً إِذَا رَأَيْنَاهَا عَرَفْنَاهَا " ، قَالَ : " فَيَقُولُ : مَا هِيَ ؟ فَيَقُولُونَ : يَكْشِفُ عَنْ سَاقِهِ ، فَعِنْدَ ذَلِكَ يَكْشِفُ عَنْ سَاقِهِ فَيَخِرُّ كُلُّ مَنْ كَانَ نَظَرَهُ ، وَيَبْقَى قَوْمٌ ظُهُورُهُمْ كَصَيَاصِيِّ الْبَقَرِ يُرِيدُونَ السُّجُودَ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رُءُوسَهُمْ ، فَيُعْطِيهِمْ نُورَهُمْ عَلَى قَدْرِ أَعْمَالِهِمْ ، فَمِنْهُمْ مَنْ يُعْطَى نُورَهُ مِثْلَ الْجَبَلِ الْعَظِيمِ يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يُعْطَى نُورَهُ أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ ،

[1] Abdullah b. Ahmed, *Müsned*'in zevâidi olarak (4/13-14, 16206) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/211) rivayet etti.

وَمِنْهُمْ مَنْ يُعْطَى مِثْلَ النَّخْلَةِ بِيَدِهِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يُعْطَى أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ ، حَتَّى يَكُونَ آخِرُهُمْ رَجُلًا يُعْطَى نُورَهُ عَلَى إِبْهَامِ قَدَمِهِ يُضِيءُ مَرَّةً وَيُطْفِئُ أُخْرَى ، فَإِذَا أَضَاءَ قَدَّمَ قَدَمَهُ ، وَإِذَا أُطْفِئَ قَامَ ، قَالَ : وَالرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَمَامُهُمْ ، حَتَّى يَمُرَّ فِي النَّارِ ، فَيَبْقَى أَثَرُهُ كَحَدِّ السَّيْفِ " ، قَالَ : " فَيَقُولُ : مُرُّوا فَيَمُرُّونَ عَلَى قَدْرِ نُورِهِمْ ، مِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ كَطَرْفَةِ الْعَيْنِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ كَالْبَرْقِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ كَالسَّحَابِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ كَانْقِضَاضِ الْكَوْكَبِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ كَالرِّيحِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ كَشَدِّ الْفَرَسِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ كَشَدِّ الرَّجُلِ ، حَتَّى يَمُرَّ الَّذِي يُعْطَى نُورَهُ عَلَى ظَهْرِ قَدَمَيْهِ ، يَحْثُو عَلَى وَجْهِهِ وَيَدَيْهِ وَرِجْلَيْهِ ، تَخِرُّ يَدٌ وَتَعْلَقُ يَدٌ ، وَتَخِرُّ رِجْلٌ وَتَعْلَقُ رِجْلٌ ، وَتُصِيبُ جَوَانِبَهُ النَّارُ ، فَلَا يَزَالُ كَذَلِكَ حَتَّى يَخْلُصَ ، فَإِذَا خَلُصَ وَقَفَ عَلَيْهَا ، فَقَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَعْطَانِيَ مَا لَمْ يُعْطِ أَحَدًا إِذْ نَجَّانِي مِنْهَا بَعْدَ إِذْ رَأَيْتُهَا " قَالَ : " فَيُنْطَلَقُ بِهِ إِلَى غَدِيرٍ عِنْدَ بَابِ الْجَنَّةِ فَيَغْتَسِلُ ، فَيَعُودُ إِلَيْهِ رِيحُ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَلْوَانُهُمْ ، فَيَرَى مَا فِي الْجَنَّةِ مِنْ خَلَلِ الْبَابِ ، فَيَقُولُ : رَبِّ أَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ ، فَيَقُولُ : أَتَسْأَلُ الْجَنَّةَ وَقَدْ نَجَّيْتُكَ مِنَ النَّارِ ؟ فَيَقُولُ : رَبِّ بَيْنِي وَبَيْنَهَا حِجَابًا حَتَّى لَا أَسْمَعَ حَسِيسَهَا ، قَالَ : فَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَيَرَى أَوْ يُرْفَعُ لَهُ مَنْزِلٌ أَمَامَ ذَلِكَ ، كَأَنَّ مَا هُوَ فِيهِ إِلَيْهِ حُلْمٌ ، فَيَقُولُ : أَعْطِنِي ذَلِكَ الْمَنْزِلَ ، فَيَقُولُ : لَعَلَّكَ إِنْ أُعْطِيتَهُ تَسْأَلُ غَيْرَهُ ، فَيَقُولُ : لَا وَعِزَّتِكَ لَا أَسْأَلُ غَيْرَهُ وَأَيُّ مَنْزِلٌ أَحْسَنَ مِنْهُ ، فَيُعْطَاهُ فَيَنْزِلُهُ ، وَيَرَى أَمَامَ ذَلِكَ مَنْزِلًا كَأَنَّ مَا هُوَ فِيهِ بِالنِّسْبَةِ إِلَيْهِ حُلْمٌ ، قَالَ : رَبِّ أَعْطِنِي ذَلِكَ الْمَنْزِلَ ، فَيَقُولُ اللَّهُ . لَهُ : فَلَعَلَّكَ إِنْ أُعْطِيتَهُ تَسْأَلَ غَيْرَهُ ، فَيَقُولُ : لَا وَعِزَّتِكَ وَأَيُّ مَنْزِلٌ أَحْسَنَ مِنْهُ ، فَيُعْطَاهُ فَيَنْزِلُهُ ، ثُمَّ يَسْكُتُ ، فَيَقُولُ اللَّهُ جَلَّ ذِكْرُهُ : مَا لَكَ لَا تَسْأَلُ ؟ فَيَقُولُ : رَبِّ قَدْ سَأَلْتُكَ حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ وَأَقْسَمْتُ حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ ، فَيَقُولُ اللَّهُ جَلَّ ذِكْرُهُ : أَلَمْ تَرْضَ أُعْطِيكَ مِثْلَ الدُّنْيَا مُنْذُ خَلَقْتُهَا إِلَى يَوْمِ أَفْنَيْتُهَا وَعَشْرَةِ أَضْعَافِهِ ، فَيَقُولُ : أَتَهْزَأُ بِي وَأَنْتَ رَبُّ الْعِزَّةِ ؟ قَالَ : فَيَقُولُ الرَّبُّ جَلَّ ذِكْرُهُ : لَا ، وَلَكِنِّي عَلَى ذَلِكَ قَادِرٌ ، فَيَقُولُ : أَلْحِقْنِي بِالنَّاسِ فيقول : الحق بالناس ، قَالَ : فَيَنْطَلِقُ يَرْمُلُ فِي الْجَنَّةِ حَتَّى إِذَا دَنَا مِنَ النَّاسِ رُفِعَ لَهُ قَصْرٌ مِنْ دُرَّةٍ فَيَخِرُّ سَاجِدًا ، فَيُقَالُ لَهُ : ارْفَعْ رَأْسَكَ مَا لَكَ ؟ فَيَقُولُ : رَأَيْتُ رَبِّي ، أَوْ تَرَاءَى لِيَ رَبِّي ، فَيُقَالُ : إِنَّمَا هُوَ مَنْزِلٌ مِنْ مَنَازِلِكَ ، قَالَ : ثُمَّ يَلْقَى رَجُلًا فَيَتَهَيَّأُ لِلسُّجُودِ لَهُ ، فَيُقَالُ لَهُ : مَهْ ، فَيَقُولُ : رَأَيْتُ أَنَّكَ مَلَكٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ ، فَيَقُولُ : إِنَّمَا أَنَا خَازِنٌ مِنْ خُزَّانِكَ وَعَبْدٌ مِنْ عَبِيدِكَ ، تَحْتَ يَدَيَّ أَلْفُ

قَهْرَمَانٍ عَلَى مَا أَنَا عَلَيْهِ ، قَالَ : فَيَنْطَلِقُ أَمَامَهُ حَتَّى يَفْتَحَ لَهُ الْقَصْرَ ، قَالَ : وَهُوَ مِنْ دُرَّةٍ مُجَوَّفَةٍ سَقَائِفُهَا وَأَبْوَابُهَا وَأَغْلَاقُهَا وَمَفَاتِيحُهَا مِنْهَا ، تَسْتَقِلُّهُ جَوْهَرَةٌ خَضْرَاءُ مُبَطَّنَةٌ بِحَمْرَاءَ ، فِيهَا سَبْعُونَ بَابًا ، كُلُّ بَابٍ يُفْضِي إِلَى جَوْهَرَةٍ ، سُرُرٍ وَأَزْوَاجٍ وَوَصَائِفٍ ، أَدْنَاهُنَّ حَوْرَاءُ عَيْنَاءُ عَلَيْهَا سَبْعُونَ حُلَّةً ، يُرَى مُخُّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ حُلَلِهَا ، كَبِدُهَا مِرْآتُهُ وَكَبِدُهُ مِرْآتُهَا ، إِذَا أَعْرَضَ عَنْهَا إِعْرَاضَةً ازْدَادَتْ فِي عَيْنِهِ سَبْعِينَ ضِعْفًا عَمَّا كَانَتْ قَبْلَ ذَلِكَ ، فَيَقُولُ : وَاللَّهِ لَقَدِ ازْدَدْتِ فِي عَيْنَيَّ سَبْعِينَ ضِعْفًا ، فَيُقَالُ لَهُ : أَشْرِفْ فَيُشْرِفُ ، فَيُقَالُ لَهُ : مُلْكُكَ مَسِيرَةُ مِائَةِ عَامٍ يَنْفُذُهُ بَصَرُكَ " قَالَ : فَقَالَ عُمَرُ : أَلَا تَسْمَعُ مَا يُحَدِّثُنَا ابْنُ أُمِّ عَبْدٍ يَا كَعْبُ ، عَنْ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا ، فَكَيْفَ أَعْلَاهُمْ ؟ قَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ ، إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ خَلَقَ دَارًا جَعَلَ فِيهَا مَا شَاءَ مِنَ الْأَزْوَاجِ وَالثَّمَرَاتِ ، وَالْأَشْرِبَةِ ، ثُمَّ أَطْبَقَهَا فَلَمْ يَرَهَا أَحَدٌ مِنْ خَلْقِهِ لَا جِبْرِيلُ وَلَا غَيْرُهُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ ، ثُمَّ قَالَ كَعْبٌ : ﴿ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ قَالَ : وَخَلَقَ دُونَ ذَلِكَ جَنَّتَيْنِ وَزَيَّنَهُمَا بِمَا شَاءَ وَأَرَاهُمَا مَنْ شَاءَ مِنْ خَلْقِهِ ، ثُمَّ قَالَ : مَنْ كَانَ كِتَابُهُ فِي عِلِّيِّينَ نَزَلَ فِي تِلْكَ الدَّارِ الَّتِي لَمْ يَرَهَا أَحَدٌ ، حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ عِلِّيِّينَ لَيَخْرُجُ فَيَسِيرُ فِي مُلْكِهِ فَلَا تَبْقَى خَيْمَةٌ مِنْ خِيَمِ الْجَنَّةِ إِلَّا دَخَلَهَا مِنْ ضَوْءِ وَجْهِهِ فَيَسْتَبْشِرُونَ لِرِيحِهِ ، فَيَقُولُونَ : وَاهًا لِهَذَا الرِّيحِ هَذَا رِيحُ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ عِلِّيِّينَ قَدْ خَرَجَ يَسِيرُ فِي مُلْكِهِ قَالَ : وَيْحَكَ يَا كَعْبُ ، إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ قَدِ اسْتَرْسَلَتْ فَاقْبِضْهَا فَقَالَ كَعْبٌ : إِنَّ لِجَهَنَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَزَفْرَةً مَا مِنْ مَلَكٍ مُقَرَّبٍ وَلَا نَبِيٍّ مُرْسَلٍ إِلَّا خَرَّ لِرُكْبَتَيْهِ حَتَّى إِنَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلَ اللَّهِ ، لَيَقُولُ : رَبِّ نَفْسِي نَفْسِي ، حَتَّى لَوْ كَانَ لَكَ عَمَلُ سَبْعِينَ نَبِيًّا إِلَى عَمَلِكَ لَظَنَنْتَ أَنْ لَا تَنْجُوَ.

18352- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah öncekileri ve sonrakileri o malûm yerde (mahşerde) ve zamanda (kıyamette) bir araya toplar. Bütün mahlûkat kendileri hakkında verilecek hükmü görmek için kırk yıl süreyle gözlerini gökyüzünden ayırmazlar."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Sonra Allah bulutlardan karartılar içinde; Arş'tan, Kürsi'ye iner. Sonra bir münadi şöyle seslenir: «Ey insanlar! Sizi yaratan, rızıklandıran ve kendisine ibadet edip Ona hiçbir şeyi ortak koşmamanızı emreden Rabbinizden razı değil misiniz? Sizden her biriniz dünyadayken dost edindiği ve ibadet ettiğine gitsin. Bunun böyle olması Rabbinizin adaletinden değil midir?» Onlar: «Evet» derler."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle buyurdu: *"Her topluluk dünyadayken ibadet ettiklerine gider. Gittiklerinde ibadet ettikleri şeyler kendilerine temsil edilir. Bazıları Güneş'e, bazıları Ay'a, taşlardan ve başka şeylerden yapılmış ve tapmakta oldukları putlara gider."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle dedi: *"İsâ'ya ibadet edenlere, İsâ'nın şeytanı onun suretinde görünür. Uzeyr'e ibadet edenlere de Uzeyr'in şeytanı onun suretinde görünür. Sadece Muhammed ve ümmeti kalır."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Yüce Allah onlara görünür ve: «Neden insanların gittiği gibi sizler de gitmiyorsunuz?» diye sorar. Onlar: «Bizim bir ilahımız vardır, henüz Onu görmedik» derler. Yüce Allah: «Onu görürseniz tanır mısınız?» diye sorunca, onlar: «Bizimle Onun arasında bir alamet vardır, görürsek o alâmeti tanırız» derler. Allah: «O nedir?» deyince, onlar: «İnciğini açar (ve bize gösterir)» derler."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle buyurdu: *"O zaman Yüce Allah inciğini açar ve Ona bakan herkes secdeye kapanır. Sadece sırtları inek sırtı gibi olan bir topluluk istemesine rağmen secde edemez. Onlar sağlıklıyken secde etmeleri istendiği halde secde etmeyenlerdir.*

Sonra Allah: «Başlarınızı kaldırınız» buyurur. Onlar başlarını kaldırırlar ve Allah amellerine göre onlara nurlarını verir. Kimine verilen nur büyük dağ gibidir ki o nur onun önünde gider. Kiminin nuru bundan daha küçüktür. Kiminin eline hurma ağacı gibi bir nur verilir. Kimine de bundan daha küçüğü verilir. En sonuncusuna ayaklarının dibine ışık tutacak kadar olan bir nur verilir. O nur bir defa ışık verir, bir defa söner. O kişi, nur ışık verdiğinde adımını atar, söndüğünde ise durur. Yüce Allah önlerinde olur ve ateşe uğrayarak orada kılıçtan daha keskin bir iz bırakır ve: «Geçiniz» buyurur. Herkes nuru nispetinde geçer. Kimileri göz açıp kapayacak kadar bir zamanda, kimileri şimşek gibi, kimileri bulut gibi, kimileri yıldızın kayması gibi, kimileri rüzgâr gibi, kimileri hızlı koşan bir at gibi, kimileri de koşarak sıratı geçer gider. Nuru sadece ayak parmaklarının ucunu aydınlatan kimse ise sıratı yüzükoyun sürünerek geçmeye çalışır. Öyle ki, bir eliyle kendine çekerken diğerini sürür; bir ayağıyla sürünürken diğerini çeker. Ateş ise onu her taraftan kuşatmış ve dokunmaya başlamıştır. Nihayet o kimse böyle sürünerek geçer ve kurtulur. Sonra ayağa kalkar ve «Allah'a hamdolsun! O, hiç kimseye bahşetmediği bir nimeti bana verdi, zira o felâketleri görmeme rağmen beni onlardan kurtardı» der. Daha sonra bu adam cennetin kapısının önünde bulunan bir suya götürülür ve yıkanır. Bunun üzerine Cennet ehlinin kokusu ve renkleri kendisine geri döner. Cennetin kapısının deliğinden içinde bulunanları görür ve: «Ya Rabbi! Beni Cennete sok» der. Allah: «Seni ateşten kurtardığım halde hala Cenneti mi istiyorsun?» buyurur. Adam: «Ya Rabbi! Benimle Cennet arasında onun sesini duymayacağım bir engel koy» der."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle dedi: "*Adam Cennete girer ve kendisine bulunduğu mevkiden daha yüksek bir yer görür veya kendisine gösterilir. Adam sanki kendini rüyadaymış gibi hisseder ve: «Ya Rabbi! Bana o menzili ver» der. Allah ona: "Sana bunu verirsem bundan başkasını istersin" buyurunca, adam: «İzzetine yemin ederim ki Senden bundan başkasını istemem. Hem, hangi menzil bundan daha güzeldir ki?» der. Adam o menzile varınca önünde başka bir menzil görür. O menzilin güzelliğinden kendini sanki rüyadaymış gibi hisseder ve: «Ya Rabbi! Bana o menzili ver» der. Allah ona: «Sana bunu verirsem bundan başkasını istersin» buyurunca, adam: «İzzetine yemin ederim ki Senden bundan başkasını istemem. Hem, hangi menzil bundan daha güzeldir ki?» der. O menzil kendisine verilir ve orada konaklar. Sonra adam susar. Yüce Allah: «Neden bir şey istemiyorsun?» diye sorunca, adam şöyle buyurur: «Ya Rabbi! Senden o kadar istedim ki sonunda istemekten utandım ve (bir daha istemeyeceğime dair) sana o kadar çok yemin ettim ki sonunda senden utandım.» Yüce Allah şöyle buyurur: «Dünyayı yarattığım zamandan yok ettiğim zamana kadar olan haliyle ve onunla birlikte bir mislini de sana versem razı olur musun?» der. O kişi: «Ya Rabbi! Rabbulizze olduğun halde benimle alay mı ediyorsun?» mukabelesinde bulunacak. Onun sözünden dolayı Yüce Allah güler.*"

(Ravi) Dedi ki: "Hadisin bu kısmına geldiğinde Abdullah b. Mes'ûd'un güldüğünü gördüm. (Yanındakilerden) bir kişi: "Ey Ebû Abdirrahman! Bu hadisi defalarca anlattığını ve hadisin bu kısmına geldiğinde güldüğünü gördüm!" deyince, İbn Mes'ûd şöyle dedi: "Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu hadisi defalarca söylediğini duydum. Hadisin bu kısmına her gelişinde azı dişleri gözükecek şekilde güldüğünü gördüm."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devam etti: "*Yüce Allah, o kişiye şöyle buyurur: «Ben seninle alay etmiyorum, lâkin Ben dilediğimi yapmaya kadirim. (Dilediğini) iste.» Adam: «Beni (Cennetteki) insanların yanına gönder» der. Yüce Allah: «İnsanların yanına git» buyurur. Adam koşarak cennete gider, insanlara yaklaşınca ona inciden bir köşk çıkar. Adam hemen secdeye kapanır. Ona: «Başını kaldır neyin var?» denince, adam: «Rabbimi gördüm veya Rabbim bana göründü» der. Ona: «Bu senin menzillerinden bir menzildir» denir.*

Sonra bir adam görür yine secde etmeye hazırlanır. Ona: «Dur yapma!» denir. O: «Ben senin meleklerden biri olduğunu sandım» der. Görmüş olduğu kişi: «Ben senin bekçilerinden ve kölelerinden biriyim. Benim emrimde de benim bulunduğum hal üzere olan bin kâhya vardır» der. Hizmetçi önünde gider ve köşk kendisine açılır.

Köşk kendisine açılana kadar melek önünde yürür. Bu köşkün tavanları, kapıları, kilitleri ve anahtarları da içi oyuk incilerden yapılmıştır. İçeriye

girdiğinde karşısına içi kırmızı, dışı yeşil olan bir oda çıkar. Bu odanın içinde her biri, içi yeşile boyanmış bir odaya açılan yetmiş tane kapı çıkar. Bu odalardan her biri de, bir öncekinden değişik renkte olan bir odaya açılır. Her odada divanlar, eşler ve hizmetçiler vardır. Onların en az güzel olanının gözlerinin beyazı çok beyaz, siyahı da çok siyahtır, üzerinde yetmiş kaftan vardır ve bacak kemikleri kaftanların altından görünür. Onun kalbi o kişinin aynası, kendisinin kalbi ise köşkteki eşinin aynasıdır. Ondan bir an yüz çevirse, gözünde o eşin güzelliği eskisine göre yetmiş kat artar. Eşi kendisinden bir an yüz çevirse, güzelliği o eşin gözünde eskisine göre yetmiş kat artar. Bu kişi eşine: «Vallahi güzelliğin gözümde yetmiş kat arttı» der. Eşi de kendisine: «Senin de Vallahi gözümde güzelliğin yetmiş kat arttı» der. Adama: «Buyur gir!» denir. Adam girince kendisine: «Senin mülkün yüz yıllık bir yolculuk mesafesi genişliğinde, gözünün görebildiği kadardır» denir."

(Ravi) ekledi: Hz. Ömer dedi ki: "Ey Ka'b! İbn Ümmü Abd'ın, Cennet ehlinin makam olarak en düşük derecesinde olan kişi hakkında anlattığını duyuyor musun? Ya en yüksek derecede olanı nasıldır?" deyince, Ka'b şöyle dedi: "Ey Müminlerin emiri! Onlar için gözlerin görmediği ve kulakların duymadığı şeyler vardır. Allah (onlar için) bir ev yarattı ve içine dilediği kadar eş, meyve ve içecek koydu ve kapattı. Onu yarattıklarından ne Cibrîl, ne de diğer meleklerden kimse görmedi." Ka'b sonra şöyle dedi: **"Yaptıklarına karşılık olarak, onlar için ne mutluluklar saklandığını hiç kimse bilemez."** (Secde Sur. 17)

Ka'b devamla dedi ki: "Bunun dışında iki cennet yarattı ve dilediği şeylerle onları süsleyerek onları yarattıklarından dilediğine gösterdi. Kimin kitabı İlliyyîn'de ise hiç kimsenin görmediği o evde konaklar. Hatta İlliyyîn ahalisinden olan birisi çıkıp mülkünde dolaşırken, yüzünün nuru Cennet çardaklarından girmedik yer bırakmaz ve çardak sahipleri onun kokusuyla birbirlerini kutlarlar ve şöyle derler: "Bu ne güzel bir kokudur! Bu koku mülkünde dolaşmak için çıkan bir adamın kokusudur."

(Ömer): "Sana yazıklar olsun ey Ka'b! Kalpler gevşeyip dağıldı; onları topla!" deyince; Ka'b şöyle dedi: "Canım elinde olana yemin ederim ki; Kıyamet günü Cehennemin ateşi o kadar gürülder ki, Allah'a yakın olan hiçbir melek ve gönderilmiş hiçbir peygamber yoktur ki dizlerinin üzerine çökmesin. Hatta Allah'ın Halili İbrâhîm: "Yarabbi nefsim, nefsim" der. Hatta senin amelinle beraber yetmiş peyagamberin ameli de senin olsa ateşten kurtulamamaktan korkarsın." [1]

---

[1] Taberânî, M. el-Kebîr'inde (9863) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (2/376-377; 4/590-592) rivayet etti. Ravilerden Ebû Hâlid ed-Dâlânî dürüsttür, çok hata yapar ve tedlîs yapardı.

١٨٣٥٣ - وفي رواية: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ أَرْبَعِينَ سَنَةً شَاخِصَةً أَبْصَارُهُمْ إِلَى السَّمَاءِ يَنْتَظِرُونَ فَصْلَ الْقَضَاءِ.

قال : فذكر مثل حديث زيد بن أبي أنيسة رواه كله الطبراني من طرق ورجال أحدها رجال الصحيح غير أبي خالد الدالاني وهو ثقة

18353- Bir rivayette ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurur: *"İnsanlar, gözleri afallamış bir şekilde Allah'ın huzurunda kırk yıl hesaba çekilmeyi beklerler."*

★Bunun tümünü Taberânî değişik yollarla rivayet etti. Birisinin Ebû Hâlid ed-Dâlânî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٨٣٥٤ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ، حَدَّثَنِي أَبِي يُوسُفُ بْنُ خَالِدٍ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ، ثنا خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ : إِنَّكُمْ تُحْشَرُونَ إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ ، ثُمَّ تَجْتَمِعُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رواه البزار والطبراني وإسناد الطبراني حسن

18354- Semure b. Cündüb der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle derdi: *"Sizler Beytü'l-Makdis'te haşrolacak, sonra Kıyamet günü bir araya geleceksiniz."*

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Taberânî'nin senedi hasendir.[2]

١٨٣٥٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ الأَهْوَازِيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ، ثنا سُفْيَانُ بْنُ أَبِي سَعْدٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عن ابن عباس قال : مَنْ شَكَّ أَنَّ الْمَحْشَرَ بِالشَّامِ فَلْيَقْرَأْ آخِرَ سُورَةَ الْحَشْرِ : ﴿ هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لأَوَّلِ الْحَشْرِ ﴾ ، قَالَ : فَقَالَ النَّبِيُّ : " فِهِيَ أَرْضُ الْمَحْشَرِ، يَعْنِي : الشَّامَ

رواه البزار وفيه أبو سعد البقال والغالب عليه الضعف

18355- İbn Abbâs der ki: "Kim Mahşer'in (diriliş yerinin) Şam'da olduğu konusunda şüpheye düşerse Haşr Sûresinin baş tarafını okusun. **"O ki Ehl-i kitabdan o küfredenleri ilk haşr için diyarlarından çıkardı."**

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (9764) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3425) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7076) rivayet etti. İkisinin de senedi zayıftır. Senetlerinde zayıflar vardır. Taberânî'nin senedinde mechul olanlar, Bezzâr'ın senedinde ise hadus uyduran biri vardır.

(Haşr Sur. 2) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"(Şam diyarı) Mahşer yurdudur"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ebû Sa'd el-Bakkâl birçok kişiye göre zayıftır.

١٨٣٥٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : نا أَبِي يَحْيَى بْنُ خَالِدِ بْنِ حَيَّانَ ، قَالَ : نا أَبُو الْمَلِيحِ الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ الرَّقِّيُّ ، قَالَ : نا فُرَاتُ بْنُ سَلْمَانَ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبَا مُوسَى ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَيُنَادِي مُنَادٍ : أَلَيْسَ عَدْلًا مِنِّي أَنْ أُولِيَ كُلَّ قَوْمٍ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ؟ ثُمَّ يُرْفَعُ لَهُمْ آلِهَتُهُمْ ، فَيَتَّبِعُونَهَا حَتَّى لا يَبْقَى أَحَدٌ إِلا الْمُؤْمِنُونَ ، فَيُقَالُ لَهُمْ : مَا بِكُمْ ؟ قَالُوا : مَا نَرَى إِلَهَنَا الَّذِي كُنَّا نَعْبُدُ ، قَالَ : فَيَتَجَلَّى لَهُمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى .

فقيل لأبي بردة : والله لسمعت أبا موسى يذكر هذا عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قال : والله الذي لا إله غيره ثلاث مرات رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه فرات بن السائب وهو ضعيف

18356- Ebû Mûsâ el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanlar haşrolur ve bir münadi şöyle seslenir: «Her topluluğu ibadet ettikleri şeye yöneltmem benim adaletimden değil mi?» Sonra ibadet ettikleri ilahlar onlara gösterilir ve sadece bu ümmet kalır. Onlara: «Neyiniz var?» dendiğinde; «Biz ibadet ettiğimiz ilahımızı görmedik» derler. O zaman Yüce Allah onlara tecelli eder."*

Ebû Burde'ye: "Ebû Mûsâ'nın bu hadisi Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) naklettiğine yemin eder misin?" deyince, Ebû Burde üç defa: "Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim" demiştir.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Fûrât b. es-Sâib zayıftır.[1]

١٨٣٥٧ - وعن أبي موسى قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تُحْشَرُ هَذِهِ الأُمَّةُ يوم القيامة عَلَى ثَلاثَةِ أَصْنَافٍ: فصِنْفٌ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بغَيْرِ حِسَابٍ، وَصِنْفٌ يُحَاسَبُونَ حِسَابًا يَسِيرًا ويدخلون الجنة، وَصِنْفٌ يَجِيئُونَ عَلَى حمائلهم كَأَمْثَالَ الْجِبَالِ الرَّاسِيَةِ ، فيقول الله جل وعز للملائكة - وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ - : من هؤلاء؟ فيقولون: ربنا عبيد من عبيدك كانوا يعبدونك لا يشركون بك شيئاً، فيقول: حُطُّوهَا عَنْهُمْ وضعوها عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى، وَأَدْخِلُوهُمُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِي "

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (81) rivayet etti.

قلت : له حديث في الصحيح غير هذا رواه الطبراني وفيه عثمان بن مطر وهو مجمع على ضعفه

18357- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü bu ümmet üç sınıf olarak haşrolur. Bir kısmı hesapsız olarak Cennete girer. Diğer kısmı kolay bir şekilde hesaba çekilip Cennete girerler. Üçüncü kısım ise yerinden oynatılamayan büyük dağlar gibi yüklerle gelirler. Onları daha iyi bilen Allah meleklere: «Bunlar kimdir?» diye sorar. Melekler: «Rabbimiz! Bunlar sana ibadet eden ve ortak koşmayan kullarındır» derler. Yüce Allah: «Yüklerini onlardan alınız ve Yahudilerle Hıristiyanlara yükleyiniz (Sizler de ey kullarım!) rahmetimle Cennete giriniz» buyurur:"*

Ebû Mûsâ'nın, *Sahîh*'te bundan başka bir hadisi vardır.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Osmân b. Matar'ın zayıflığı konusunda görüş birliği vardır.

١٨٣٥٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي حَمْزَةَ، عَنْ رَبَاحٍ النَّخَعِيِّ، عن ابن مسعود قال : إِنَّكُمْ مَجْمُوعُونَ بِصَعِيدٍ وَاحِدٍ يَنْفُذُكُمُ الْبَصَرُ وَيُسْمِعُكُمُ الدَّاعِي

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير رباح النخعي وهو ثقة

18358- İbn Mes'ûd der ki: "Sizler bir yerde toplanacaksınız. Gözler sizi görür ve seslenen de sesini size duyurur."

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Rebâh b. en-Nehaî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٣٥٩ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ الأَسْفَاطِيُّ ، ثنا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ ، ثنا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى ، ثنا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ أَبِي الْمُسَاوِرِ ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ قَيْسِ بْنِ السَّكَنِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ يَجْمَعُ فِي الأُمَمِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ يَنْزِلُ عَنْ عَرْشِهِ إِلَى كُرْسِيِّهِ ، وَكُرْسِيُّهُ وَسِعَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ.

رواه الطبراني وفيه عبد الأعلى بن أبي المساور وهو متروك

18359- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü Allah ümmetleri bir araya getirir, sonra Arş'ından Kürsî'sine iner. Onun Kürsî'si göklerden ve yeryüzünden daha geniştir."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8446) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdulalâ b. Ebî Musâvir metruktur.[1]

بَابُ كَثْرَةِ هَذِهِ الأُمَّةِ وَعَلامَتِهَا فِي الآخِرَةِ

Bu Ümmetin Çokluğu ve Âhiretteki Alâmetleri

١٨٣٦٠ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : " يَأْتِي مَعِي مِنْ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِثْلُ اللَّيْلِ وَالسَّيْلِ ، يَحْطِمُ النَّاسَ حَطْمَةً وَاحِدَةً ، تَقُولُ الْمَلائِكَةُ : لِمَا جَاءَ مَعَ مُحَمَّدٍ مِنْ أُمَّتِهِ أَكْثَرُ مِمَّا جَاءَ مَعَ سَائِرِ الأَنْبِيَاءِ .

رواه البزار وفيه موسى بن عبيدة وهو ضعيف

18360- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü ümmetim benimle sel ve gece karanlığı gibi (kalabalık bir şekilde) gelecekler. İnsanlar kalabalıktan birbirini ezecekler. Melekler: «Muhammed'le beraber gelenler diğer ümmet ve peygamberlerle gelenlerden daha çoktur» derler."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde zayıftır.[2]

١٨٣٦١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِى حَبِيبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرٍ أَنَّهُ سَمِعَ مِنْ أَبِى ذَرٍّ وَأَبِى الدَّرْدَاءِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّى لأَعْرِفُ أُمَّتِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ بَيْنِ الأُمَمِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ تَعْرِفُ أُمَّتَكَ قَالَ أَعْرِفُهُمْ يُؤْتَوْنَ كُتُبَهُمْ بِأَيْمَانِهِمْ وَأَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ فِى وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ وَأَعْرِفُهُمْ بِنُورِهِمْ يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ.

18361- Ebû Zer ile Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklederler: *"Kıyamet günü diğer ümmetlerin arasından ümmetimi tanırım."*

Sahabe: "Ya Resûlallah! Ümmetini nasıl tanıyacaksın?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onları, kitaplarının sağ taraflarından verilmesinden ve yüzlerindeki secde izlerinden ve önlerinde giden nurlarından tanıyacağım."*[3]

١٨٣٦٢ - وفي رواية : " يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَأَيمانِهِمْ .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10386) rivayet etti. Hadiste kopukluk vardır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3432) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu kanalla rivayet edildiğini biliyoruz."

[3] Ahmed (5/199) rivayet etti.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير ابن لهيعة وهو ضعيف وقد وثق

18362- Bir rivayette ise ifade şöyledir: *"Nurları sağlarından ve sollarından gider."*

★Ahmed rivayet etti. İbn Lehîa dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٣٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَوَّلُ مَنْ يُؤْذَنُ لَهُ بِالسُّجُودِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَنَا أَوَّلُ مَنْ يُؤْذَنُ لَهُ أَنْ يَرْفَعَ رَأْسَهُ فَأَنْظُرَ إِلَى بَيْنِ يَدَيَّ فَأَعْرِفَ أُمَّتِي مِنْ بَيْنِ الْأُمَمِ وَمِنْ خَلْفِي مِثْلُ ذَلِكَ وَعَنْ يَمِينِي مِثْلُ ذَلِكَ وَعَنْ شِمَالِي مِثْلُ ذَلِكَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَعْرِفُ أُمَّتَكَ مِنْ بَيْنِ الْأُمَمِ فِيمَا بَيْنَ نُوحٍ إِلَى أُمَّتِكَ قَالَ هُمْ غُرٌّ مُحَجَّلُونَ مِنْ أَثَرِ الْوُضُوءِ لَيْسَ أَحَدٌ كَذَلِكَ غَيْرَهُمْ وَأَعْرِفُهُمْ أَنَّهُمْ يُؤْتَوْنَ كُتُبَهُمْ بِأَيْمَانِهِمْ وَأَعْرِفُهُمْ يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ ذُرِّيَّتُهُمْ.

رواه أحمد والبزار باختصار عنه إلا أنه قال : " وذراريهم نور بين أيديهم " ورجال أحمد رجال الصحيح غير ابن لهيعة وهو ضعيف وقد وثق

18363- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben kıyamet günü secde etmesi için izin verilecek ilk kişiyim ve ben başını secdeden kaldırmasına izin verilecek ve önüne, arkasına sağına ve soluna bakınca diğer ümmetler arasından ümmetini tanıyacak ilk kişiyim."*

Bir kişi: "Ya Resûlallah! Hz. Nûh'tan senin ümmetin arasında olan bütün insanlar içinden ümmetini nasıl tanıyacaksın?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Onlar abdestten dolayı alınlarında parlaklık olan kişilerdir. Onlardan başka hiç kimse öyle değildir. Yine, onları kitaplarının sağ taraflarından verilmesinden tanırım ve zürriyetlerinin önlerinde gitmesinden tanırım."*

★Ahmed ve daha kısa bir metinle *"Zürriyetleri önlerinde nur olur"* ifadesiyle Bezzâr rivayet etti. Ahmed'in İbn Lehîa dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur.[2]

---

1 Ahmed (5/199) rivayet etti. Onda hadis: "Ebû Zer ve Ebu'd-Derdâ'nın şöyle dediğini duydum" şeklindedir.

2 Ahmed (5/199) ve Bezzâr (3457) rivayet etti ve şöyle dedi: "Hadisin bu lafızla rivayetini bilmiyoruz. Saîd b. Mes'ûd et-Tuceybî tanınmayan biridir. Abdullah b. Cübeyr hadis nakliyle bilinen biri değildir. Hadisi kendisinde bulunan bir fazlalık sebebiyle

١٨٣٦٤ - حَدَّثَنَا أَبُو هِشَامٍ الرِّفَاعِيُّ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَمَانٍ ، حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَنْتُمُ الْغُرُّ الْمُحَجَّلُونَ.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح قلت : وقد تقدم في كتاب الطهارة أحاديث من نحو هذا الباب

18364- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Siz (secde uzuvları nurlarla) işaretlenmiş kişilersiniz."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Taharet konusunda bu konuyla ilgili hadisler geçmişti.[1]

بَابُ طَيِّ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِينَ وَتَبْدِيلِ الأَرْضِ بِغَيْرِهَا

Gökler ve Yerler ile Yeryüzünün Başkasıyla Değiştirilmesi

١٨٣٦٥ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ حَمَّادٍ الْكُوفِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ حَمْزَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ ، يَقُولُ : " كِلْتَا يَدَيِ اللَّهِ يَمِينَانِ ، فَيَطْوِي السَّمَاوَاتِ فَيَأْخُذُهُنَّ بِيَدِهِ ، ثُمَّ يَقُولُ : أَنَا الْمَلِكُ ، أَيْنَ الْجَبَّارُونَ ؟ أَيْنَ الْمُتَكَبِّرُونَ ؟ قَالَ : ثُمَّ يَأْخُذُ الأَرَضِينَ بِيَدِهِ الأُخْرَى ، وَيَقُولُ : أَنَا الْمَلِكُ ، أَيْنَ الْجَبَّارُونَ ؟ أَيْنَ الْمُتَكَبِّرُونَ ؟

قلت : حديث ابن عمر في الصحيح باختصار عن هذا رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير الحسن بن حماد سجادة وهو ثقة

18365- İkrime der ki: "Allah'ın iki eli de sağdır. Allah gökyüzünü dürüp onu eliyle aldıktan sonra şöyle buyurur: "Mâlik olan benim; zorbalar ve büyüklük taslayanlar neredeler?"

Sonra diğer eliyle yerleri alıp şöyle buyurur: "Mâlik olan benim; zorbalar ve büyüklük taslayanlar neredeler?"

Ömer b. Hamza der ki: "Bu hadisi Sâlim b. Abdillah'a anlattığımda şu karşılığı verdi: "Abdullah b. Ömer bize, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü Allah gökleri dürüp sağ eline alır (ve şöyle buyurur): «Mâlik olan benim; zorbalar ve büyüklük taslayanlar neredeler?» Sonra yerleri dürüp sol eline alarak şöyle buyurur: «Mâlik olan benim; zorbalar ve büyüklük taslayanlar neredeler?»"*

İbn Ömer'in hadisi *Sahîh*'te bundan daha kısa bir şekilde mevcuttur.

---

zikrettik ve illetini belirttik." Ahmed'in senedinden Saîd sâkıt olmuştur. Yine Ahmed'in ravileri arasında Abdurrahmân b. Cübeyr vardır.

[1] Ebû Ya'lâ (2162) rivayet etti.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Hasan b. Hammâd Seccâde dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٣٦٦ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عَقِيلٍ ، قَالَ : نا سَهْلُ بْنُ حَمَّادٍ أَبُو عَتَّابٍ ، قَالَ : نا جَرِيرُ بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فِي قَوْلِ اللهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : ﴿ يَوْمَ تُبَدَّلُ الأَرْضُ غَيْرَ الأَرْضِ ﴾ ، قَالَ : أَرْضٌ بَيْضَاءُ لَمْ يُسْفَكْ عَلَيْهَا دَمٌ ، أَوْ لَمْ يُعْمَلْ عَلَيْهَا خَطِيئَةٌ .

رواه البزار وفيه جرير بن أيوب وهو مجمع على ضعفه

18366- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"O gün yeryüzü başka bir yere dönüştürülür, gökler de"** (İbrahim Sur. 48) âyetiyle ilgili şöyle buyurdu: *"O yer beyaz (gümüş gibi) olacak, üzerinde hiç kan dökülmeyecek ve bir tek günah dahi işlenmemiş olacaktır."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Cerîr b. Eyyûb'un zayıflığı konusunda görüş birliği vardır.[2]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الحِسَابِ

Hesap

١٨٣٦٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ رَاشِدٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ إِذْ ذَاكَ وَنَحْنُ بِالْمَدِينَةِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " تَجِيءُ الأَعْمَالُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَتَجِيءُ الصَّلاَةُ فَتَقُولُ يَا رَبِّ أَنَا الصَّلاَةُ. فَيَقُولُ إِنَّكِ عَلَى خَيْرٍ. فَتَجِيءُ الصَّدَقَةُ فَتَقُولُ يَا رَبِّ أَنَا الصَّدَقَةُ. فَيَقُولُ إِنَّكِ عَلَى خَيْرٍ. ثُمَّ يَجِيءُ الصِّيَامُ فَيَقُولُ أَيْ يَا رَبِّ أَنَا الصِّيَامُ. فَيَقُولُ إِنَّكَ عَلَى خَيْرٍ. ثُمَّ تَجِيءُ الأَعْمَالُ عَلَى ذَلِكَ فَيَقُولُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّكِ عَلَى خَيْرٍ. ثُمَّ يَجِيءُ الإِسْلاَمُ فَيَقُولُ يَا رَبِّ أَنْتَ السَّلاَمُ وَأَنَا الإِسْلاَمُ. فَيَقُولُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّكَ عَلَى خَيْرٍ بِكَ الْيَوْمَ آخُذُ وَبِكَ أُعْطِي. فَقَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي كِتَابِهِ ﴿ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الإِسْلاَمِ دِيناً فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾.

---

[1] Ebû Ya'lâ (5558) rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Hamza hakkında Ahmed "Hadisleri münkerdir" demiştir. Bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Sol eli zikretmekte tek kalmıştır. Beyhakî'nin *el-Esmâ ves-sıfât* adlı kitabına (s. 324) bakınız

[2] Bezzâr (3431) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi bu isnâdla merfu olarak sadece Cerîr'in rivayet ettiğini biliyoruz. Cerîr de kuvvetli değildir." Bu hadisi başkası mevkuf olarak rivayet etti İbnu'l-Mübârek'in *Zühd*'ün (389) zevaidine bakınız.

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني في الأوسط وزاد: فَيَقُولُ اللَّهُ: ﴿ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الإِسْلامُ﴾، ﴿ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الإِسْلامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

وفيه عباد بن راشد وثقه أبو حاتم وغيره وضعفه جماعة وبقية رجال أحمد رجال الصحيح

18367- Hasan(-ı Basrî) anlatıyor: Biz Medine'deyken, Ebû Hureyre bize Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü ameller gelirler. Namaz gelip: «Ya Rabbi! Ben namaz'ım» der. Yüce Allah: «Sen hayır üzeresin» buyurur. Sadaka gelip: «Ya Rabbi! Ben sadakayım» der. Yüce Allah: «Sen hayır üzeresin» buyurur. Sonra oruç gelip: «Ya Rabbi! Ben oruç'um» der. Yüce Allah: «Sen hayır üzeresin» buyurur. Sonra aynı şekilde diğer ameller gelirler, Yüce Allah onlara da: «Sen hayır üzeresin» buyurur. Sonra İslam gelir ve: «Sen Selam'sın, ben de İslam'ım» der. Yüce Allah: «Sen hayır üzeresin. Ben bu gün seninle alır seninle veririm» buyurur."*

Nitekim yüce Allah, Kitab'ında şöyle buyurur: **"Kim, İslâm'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, âhirette ziyan edenlerden olacaktır."** (Âli-İmrân Sur. 85)

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti ve şunu ekledi: "Yüce Allah şöyle buyurur: **"Allah katında din, şüphesiz İslam'dır."** (Âl-i İmrân Sur. 19) **"Kim, İslâm'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, âhirette ziyan edenlerden olacaktır."** (Âli-İmrân Sur. 85) Ravilerden Abbâd b. Râşid'i Ebû Hâtim ve başkaları güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Ahmed'in diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٣٦٨ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأُمَوِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ ، عَنْ سَالِمٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " رَأَيْتُ النَّاسَ جُمِعُوا لِلْحِسَابِ .

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح

18368- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"İnsanların hesaba çekilmek için toplandıklarını gördüm."*

---

[1] Ahmed (2/362), Ebû Ya'lâ (6231) rivayet etti ve Abdullah b. Ahmed şöyle dedi: "Abbâd b. Râşid güvenilirdir, ama Hasan Ebû Hureyre'den dinlememiştir." 18378. hadisin dipnotuna bakınız.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٣٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الْوَاحِدِ الْمَكِّيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ بَلَغَنِي حَدِيثٌ عَنْ رَجُلٍ سَمِعَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاشْتَرَيْتُ بَعِيرًا ثُمَّ شَدَدْتُ عَلَيْهِ رَحْلِي فَسِرْتُ إِلَيْهِ شَهْرًا حَتَّى قَدِمْتُ عَلَيْهِ الشَّامَ فَإِذَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُنَيْسٍ فَقُلْتُ لِلْبَوَّابِ قُلْ لَهُ جَابِرٌ عَلَى الْبَابِ. فَقَالَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ قُلْتُ نَعَمْ. فَخَرَجَ يَطَأُ ثَوْبَهُ فَاعْتَنَقَنِي وَاعْتَنَقْتُهُ فَقُلْتُ حَدِيثًا بَلَغَنِي عَنْكَ أَنَّكَ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْقِصَاصِ فَخَشِيتُ أَنْ تَمُوتَ أَوْ أَمُوتَ قَبْلَ أَنْ أَسْمَعَهُ. قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ " يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ - أَوْ قَالَ الْعِبَادُ - عُرَاةً غُرْلاً بُهْمًا ". قَالَ قُلْنَا مَا بُهْمًا قَالَ " لَيْسَ مَعَهُمْ شَيْءٌ ثُمَّ يُنَادِيهِمْ بِصَوْتٍ يَسْمَعُهُ مِنْ قُرْبٍ أَنَا الْمَلِكُ أَنَا الدَّيَّانُ وَلاَ يَنْبَغِي لأَحَدٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ أَنْ يَدْخُلَ النَّارَ وَلَهُ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَقٌّ حَتَّى أُقِصَّهُ مِنْهُ وَلاَ يَنْبَغِي لأَحَدٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ وَلأَحَدٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ عِنْدَهُ حَقٌّ حَتَّى أُقِصَّهُ مِنْهُ حَتَّى اللَّطْمَةُ ". قَالَ قُلْنَا كَيْفَ وَإِنَّا إِنَّمَا نَأْتِي اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عُرَاةً غُرْلاً بُهْمًا. قَالَ " بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ.

رواه أحمد ورجاله وثقوا ورواه الطبراني في الأوسط بنحوه إلا أنه قال : .بمصر قلت : وقد تقدم حديث المقدام بن معدي كرب وحديث المقداد بن الأسود في باب جامع البعث قبل هذا

18369- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Bir kişinin, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bir hadis işittiğini duydum; bir deve satın aldım ve eşyalarımı yükleyip bir aylık yolculuktan sonra Şam'da olan adamın yanına vardığımda onun Abdullah b. Uneys olduğunu gördüm. Kapıcısına: "(Abdullah'a) Câbir kapıda (girmek için izin istiyor de" dedim. O: "İbn Abdillah mı?" diye sorunca, ben: "Evet" dedim. Abdullah b. Uneys elbiselerine basarak çıktı ve birbirimizle kucaklaştık. Ben: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) (âhiretteki) kısas hakkında duyduğun bir hadis bildiğini öğrendim. Onu duymadan önce birimizin ölmesinden endişelendim" dedim. Abdullah b. Uneys şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Allah kıyamet günü insanları haşreder"* veya şöyle dedi: *"Yalınayak, çıplak ve hiçbir şeysiz bir şekilde haşreder."*

[1] Ebû Ya'lâ (5524) uzun bir şekilde rivayet etti. Ravilerden Nuaym b. Cureyh müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Hiçbir şeysiz ne demek?" diye sorunca şöyle buyurdu: *"Yanlarında hiç bir şey yoktur. Sonra onlara uzakta olanın da, yakında olanın da aynı şekilde duyacağı bir şekilde seslenir ve şöyle buyurur: «Ben Melik'im, Ben Deyyân'ım; Cehennemlik olanlardan hiç kimseyi, cennetlik olanlardan birinde olan hakkını kendisine almadıkça cehenneme sokmam. Yine Cennetlik olanlardan hiç kimseyi, Cehennemlik olanlardan birinin kendisinde olan hakkını, o hak bir tokat olsa bile almadıkça Cennete sokmam."*

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Çıplak ve sünnetsiz bir şekilde (yanımızda hiç bir şey olmadığı halde) geldiğimiz halde bu nasıl olacak?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sevap ve günahlarla"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında buna benzer bir rivayette bulundu, ancak Abdullah b. Uneys'in Mısır'da olduğunu söyledi.

Mikdâm b. Ma'dî Kerib'in ve Mikdâm b. Esved'in hadisleri bundan önce Dirilme konusunda geçmişti.

١٨٣٧٠ – حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ خَلَفٍ الدُّورِيُّ ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ سُلَيْمَانَ ، مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ ، ثنا حُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ الأَشْقَرُ ، ثنا هُشَيْمٌ ، عَنْ أَبِي هَاشِمٍ الرُّمَّانِيِّ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تَزُولُ قَدَمَا الْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ : عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ ، وَعَنْ جَسَدِهِ فِيمَا أَبْلاهُ ، وَعَنْ مَالِهِ فِيمَا أَنْفَقَهُ وَمِنْ أَيْنَ كَسَبَهُ ، وَعَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه حسين بن الحسن الأشقر وهو ضعيف جدا وقد وثقه ابن حبان مع أنه يشتم السلف

18370- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kul, Kıyamet gününde şu dört şeyin hesabı sorulmadıktan sonra hiçbir yere tek adım dahi atamaz. Ömrünü nerede harcadığının, bedenini nerede eskittiğini, malını nerede harcadığını ve nereden kazandığını ve biz Ehl-i Beyt'in sevgisinin hesabı."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hüseyn b. Hasan el-Aşkar çok zayıftır. Selefe sövmesine rağmen İbn Hibbân onu güvenilir bulmuştur.

١٨٣٧١ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَبُو يُوسُفَ الْقُلُوسِيُّ ، قَالَ : نا الْحَارِثُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ مَعْرُوفِ بْنِ خَرَّبُوذَ ، عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ عَامِرٍ ، عَنْ أَبِي بَرْزَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ

اللّهِ صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعَةٍ : عَنْ جَسَدِهِ فِيمَا أَبْلاهُ ، وَعُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ ، وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ ، وَعَنْ حُبِّ أَهْلِ الْبَيْتِ " ، فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللّهِ ، فَمَا عَلامَةُ حُبِّكُمْ ؟ فَضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى مَنْكِبِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللّهُ عَنْهُ .

رواه الطبراني في الأوسط وهو عند الترمذي دون قوله : " وعن حبنا أهل البيت " . وما بعده . وجعل الرابعة : " وعلمه ماذا عمل به " . وفي إسناد الطبراني الحارث بن محمد الكوفي ويقال له : المعكوف قال صاحب الميزان : أتى بخبر باطل وباقيهم ثقات

18371- Ebû Berze, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kul (Kıyamet gününde) şu dört şeyin hesabı sorulmadıktan sonra hiçbir yere tek adım dahi atamaz. Ömrünü nerede harcadığının, bedenini nerede eskittiğini, malını nereden kazandığını ve nereye harcadığını ve biz Ehl-i Beyt'in sevgisinin hesabı."* "Ya Resûlallah! Sizi sevmenin alâmeti nedir?" diye sorulunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle Ali'nin omzuna vurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Tirmizî'de *"Biz Ehl-i Beyt'in sevgisi"* ve ondan sonraki cümlelerin dışındaki kısmıyla vardır. Tirmizî dördüncüsüne: *"İlmiyle ne yaptığı"* cümlesini koymuştur. Taberânî'nin senedinde Hâris b. Muhammed el-Kûfî —Ma'kûf ta denir— hakkında *Mîzân* sahibi "Aslı olmayan hadisler nakletti" der. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٨٣٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن مُعَاوِيَةَ الْعُتْبِيُّ، قَالَ: نَا زُهَيْرُ بن عَبَّادٍ الرُّؤَاسِيُّ، قَالَ: نَا عَبْدُ اللّهِ بن حَكِيمٍ أَبُو بَكْرٍ الدَّاهِرِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بن سَعِيدٍ الشَّامِيِّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بن عُبَيْدِ اللّهِ، عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"لَنْ تَزُولَ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ: عَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلاهُ، وَعَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ، وَفِيمَا أَنْفَقَهُ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه أبو بكر الداهري وهو ضعيف جدا

18372- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kul, Kıyamet gününde şu dört şeyin hesabı sorulmadıktan sonra hiçbir yere tek adım dahi atamaz: Gençliğini nerede eskittiğini, ömrünü nerede geçirdiğini, malını nereden kazanıp nereye harcadığını."*

---

[1] Zehebî, *Mîzânu'l-İ'tidâl*'de (1/443) Hâris b. Muhammed el-Ma'kûf'un biyografisinde, Ebû Zer'in hadisinden şu kısmı muhtasar olarak zikretti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), *"Ehl-i Beyt sevgisinin hesabı sorulmadıktan sonra hiçbir yere tek adım dahi atamaz"* buyurarak eliyle Ali'yi işaret etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr ed-Dâhirî çok zayıftır.

١٨٣٧٣ - حَدَّثَنَا مُفَضَّلُ بن مُحَمَّدٍ الْجَنَدِيُّ، حَدَّثَنَا صَامِتُ بن مُعَاذٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَجِيدِ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ بن أَبِي رَوَّادٍ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ صَفْوَانَ بن سُلَيْمٍ، عَنْ عَدِيِّ بن عَدِيٍّ، عَنِ الصُّنَابِحِيِّ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"لا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعِ خِصَالٍ: عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ؟ وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلاهُ؟ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ؟ وَعَنْ عِلْمِهِ مَاذَا عَمِلَ فِيهِ؟.

رواه الطبراني والبزار بنحوه ورجال الطبراني رجال الصحيح غير صامت بن معاذ وعدي بن عدي الكندي وهما ثقتان

18373- Muâz b. Cebel, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kul, Kıyamet gününde şu dört şeyden hesaba çekilmedikçe hiçbir yere tek adım dahi atamaz: Ömrünü nerede geçirdiğinden, gençliğini nerede eskittiğinden, malını nereden kazanıp nerede harcadığından ve ilmiyle ne amel yaptığından."*

Taberânî ve yakın metinle Bezzâr rivayette bulundu.

★Taberânî'nin güvenilir bir ravi olan Sâmit b. Muâz ve Adiy b. Adiy el-Kindî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٣٧٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن خَالِدٍ الْحَلَبِيُّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ، بِحَلَبَ سَنَةَ ثَمَانٍ وَسَبْعِينَ وَمِائَتَيْنِ ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بن يُونُسَ الأَفْطَسُ ، أَخُو أَبِي مُسْلِمٍ الْمُسْتَمْلِي ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن بِلالٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ دَعَا اللَّهُ عَبْدًا مِنْ عَبِيدِهِ ، فَيُوقَفُ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَيَسْأَلُهُ عَنْ جَاهِهِ كَمَا يَسْأَلُهُ عَنْ مَالِهِ.

رواه الطبراني في الصغير وفيه يوسف بن يونس أخو أبي مسلم الأفطس وهو ضعيف جدا

18374- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü olduğu zaman Allah, kullarından birini çağırır ve onu huzurunda durdurup malından hesaba çektiği gibi mevkisinden de hesaba çeker."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/60) ve Bezzâr mevkûf olarak (3437) rivayet etti. Adiy el-Kindî'yi sadece İbn Hibbân güvenilir bulmuştur. *M. el-Kebîr*'in senedinde Abdulmecîd b. Abdilazîz zayıftır. Bezzâr'ın senedinde Leys b. Ebî Süleym ve Adiy b. Adiy zayıftır. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (946) bakınız.

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden, Ebû Müslim el-Eftas'ın kardeşi Yûsuf b. Yûnus çok zayıftır.[1]

١٨٣٧٥ - حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ الْمُغَلِّسِ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبَانٍ ، قَالَ : نا بَشِيرُ بْنُ الْمُهَاجِرِ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلا سَيُكَلِّمُهُ اللَّهُ ، عَزَّ وَجَلَّ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ حِجَابٌ وَلا تَرْجُمَانٌ.

رواه البزار وفيه عبد العزيز بن أبان وهو متروك

18375- Bureyde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sizden (Kıyamet günü) Allah'ın aranızda hiçbir engel ve tercüman olmadan konuşturmayacağı hiç kimse yoktur."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Abdulazîz b. Ebân metruktur.[2]

١٨٣٧٦ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بن مُوسَى، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن إِسْحَاقَ السَّيْلَحِينِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ هِلالٍ الْوَزَّانِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن عُكَيْمٍ، قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ يَبْدَأُ بِالْيَمِينِ قَبْلَ الْكَلامِ، فَقَالَ:"مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلا أَنَّ رَبَّهُ سَيَخْلُو بِهِ كَمَا يَخْلُو أَحَدُكُمْ بِالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ، فَيَقُولُ: ابْنَ آدَمَ مَا غَرَّكَ بِي؟ ابْنَ آدَمَ مَا غَرَّكَ بِي؟ ابْنَ آدَمَ، مَاذَا أَجَبْتَ الْمُرْسَلِينَ؟ ابْنَ آدَمَ مَاذَا عَمِلْتَ فِيمَا عَلِمْتَ؟ ابْنَ آدَمَ مَاذَا عَمِلْتَ فِيمَا عَلِمْتَ؟ ابْنَ آدَمَ مَاذَا عَمِلْتَ فِيمَا عَلِمْتَ؟.

رواه الطبراني في الكبير موقوفا وروى بعضه مرفوعا في الأوسط : عبدي ما غرك بي ؟ ماذا أجبت المرسلين ؟ ورجال الكبير رجال الصحيح غير شريك بن عبد الله وهو ثقة وفيه ضعف ورجال الأوسط فيهم شريك أيضا وإسحاق بن عبد الله التميمي ووثقه ابن حبان وبقية رجاله رجال الصحيح

18376- Abdullah b. Ukeym bildiriyor: Bu mescitte Abdullah b. Mes'ûd, yeminle başlayarak şöyle dedi: "Kıyamet gününde aranızdan, Dolunayla baş başa kaldığınız gibi Rabbi ile başbaşa kalmayacak hiçbir kimse yoktur. Rabbi ona: «Ey Âdemoğlu! Benim hakkımda seni ne aldattı? Ey Âdemoğlu! Benim hakkımda seni ne aldattı? Ey Âdemoğlu, gönderdiğim peygamberlere ne cevab verdin? Ey Âdemoğlu, gönderdiğim peygamberlere ne cevap verdin? Ey Âdemoğlu, bildiğinin gereği olarak neler yaptın? Ey Âdemoğlu, bildiğinin gereği olarak neler yaptın?» diye soracak."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde *mevkûf* olarak ve şu kısmını da *M. el-Evsat*'ta

[1] Taberânî *M. es-Sağîr* (18) ile *M. el-Evsat*'ta (451) rivayet etti ve şöyle dedi: "Yûsuf b. Yûnus bu hadisi rivayette tek kalmıştır."

[2] Bezzâr (3440) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Beşîr b. Muhâcir'den sadece Abdulazîz'in rivayet ettiğini biliyoruz. O da kuvvetli değildir."

merfû olarak rivayet etti: *"Kulum! Benim hakkımda seni ne aldattı? Gönderdiğim peygamberlere ne cevap verdin?"*

M. el-Kebîr'in Şerîk b. Abdillah dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir, ama kendisinde zayıflık vardır. *M. el-Evsat*'ın ravileri arasında da Şerîk ve İshâk b. Abdillah et-Temîmî vardır. İshâk b. Abdillah et-Temîmî'yi İbn Hibbân güvenilir bulmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٣٧٧ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ الْجَوْهَرِيُّ ، قَالَ : نا رَيْحَانُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا عَبَّادُ بْنُ مَنْصُورٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ ، عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، ، أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، عَظَّمَ شَأْنَ الْمَسْأَلَةِ ، قَالَ : " إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جَاءَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَحْمِلُونَ أَوْثَانَهُمْ عَلَى ظُهُورِهِمْ ، فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، فَيَقُولُونَ : رَبَّنَا لَمْ تُرْسِلْ إِلَيْنَا رَسُولا ، وَلَمْ يَأْتِنَا لَكَ أَمْرٌ ، وَلَوْ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولا لَكُنَّا أَطْوَعَ عِبَادِكَ ، فَيَقُولُ لَهُمْ رَبُّهُمْ : أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ تُطِيعُونِي ؟ فَيَقُولُونَ : نَعَمْ ، فَيَأْمُرُهُمْ أَنْ يَعْمِدُوا جَهَنَّمَ فَيَدْخُلُونَهَا ، فَيَنْطَلِقُونَ حَتَّى إِذَا دَنَوْا مِنْهَا ، وَجَدُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا ، فَرَجَعُوا إِلَى رَبِّهِمْ ، فَيَقُولُونَ : رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا ، أَوْ أَجِرْنَا مِنْهَا ، فَيَقُولُ لَهُمْ : أَلَمْ تَزْعُمُوا أَنِّي إِنْ أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ تُطِيعُونِي فَيَأْخُذُ عَلَى ذَلِكَ مَوَاثِيقَهُمْ ، فَيَقُولُ : اعْمِدُوا لَهَا فَادْخُلُوهَا ، فَيَنْطَلِقُونَ حَتَّى إِذَا رَأَوْهَا ، فَرِقُوا ، فَرَجَعُوا ، فَقَالُوا : رَبَّنَا فَرِقْنَا مِنْهَا ، وَلا نَسْتَطِيعُ أَنْ نَدْخُلَهَا ، فَيَقُولُ : ادْخُلُوهَا دَاخِرِينَ " . فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ دَخَلُوهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ ؛ كَانَتْ عَلَيْهِمْ بَرْدًا وَسَلامًا.

رواه البزار بإسنادين ضعيفين وقد تقدمت أحاديث في كتاب القدر فيمن مات في الفترة

18377- Sevbân bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) mes'ele'nin (çok soru sormanın ve istekte bulunmanın) önemini belirterek şöyle buyurdu: *"Kıyamet günü, Cahiliye üzere olanlar putlarını sırtlarında taşıyarak gelirler. Rableri onlara sorduğunda şöyle derler: «Rabbimiz! Bize Resul göndermedin ve Senin hiçbir emrin bize gelmedi. Eğer bize Resul gönderseydin kullarının en fazla itaat edeni olurduk.» Rableri onlara: «Size bir şey emredersem bana itaat eder misiniz?» der ve itaat edeceklerine dair onlardan söz alır. Sonra şöyle buyurur: «Ona (Cehenneme) yönelin ve girin.» Onlar Cehenneme giderler ve onu görünce korkup geri dönerler ve: «Rabbimiz! Ondan çok korktuk; ona giremeyiz» derler. Yüce Allah: «Zelil olarak Cehenneme giriniz» buyurur."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8899) rivayet etti. Bunda Şerîk yoktur ve ravileri güvenilirdir. Yine (8900) rivayet etti ki bunun senedinde Şerîk vardır. Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (452) merfû olarak rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Hilâl el-Vezzân'dan sadece Şerîk rivayet etmiştir. İshâk b. Abdillah bunu rivayette tek kalmıştır."

şöyle buyurdu: *"Eğer ilk gördüklerinde girselerdi Cehennem onlar için serin ve selamet olurdu."*

★Bezzâr zayıf olan iki isnâdla rivayet etti.

Kader kitabında Fetret devrinde ölenler bölümünde bu konuda hadisler geçmişti.[1]

١٨٣٧٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زِيَادٍ الأَبْزَارِيُّ الْبَصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ النَّرْسِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الْعَبَّادَانِيُّ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ عِيسَى الرَّقَاشِيُّ ، عَنِ الْحَسَنِ ، قَالَ : خَطَبَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَلَى مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لَيَعْتَذِرَنَّ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى آدَمَ ثَلاثَ مَعَاذِيرَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : يَا آدَمُ ، لَوْلا أَنِّي لَعَنْتُ الْكَذَّابِينَ ، وَأَبْغَضْتُ الْكَذِبَ وَالْخُلْفَ ، وَأُعَذِّبُ عَلَيْهِ لَرَحِمْتُ الْيَوْمَ وَلَدَكَ أَجْمَعِينَ مِنْ شِدَّةِ مَا أَعْدَدْتُ لَهُمْ مِنَ الْعَذَابِ ، وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لأَنْ كُذِّبَتْ رُسُلِي وَعُصِيَ أَمْرِي ، لأَمْلأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ، وَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : يَا آدَمُ ، اعْلَمْ أَنِّي لا أُدْخِلُ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ النَّارَ أَحَدًا ، وَلا أُعَذِّبُ بِالنَّارِ إِلا مَنْ قَدْ عَلِمْتُ بِعِلْمِي أَنِّي لَوْ رَدَدْتُهُ إِلَى الدُّنْيَا لَعَادَ إِلَى شَرِّ مَا كَانَ مِنْهُ ، فِيهِ ، وَلَمْ يَرْجِعْ وَلَمْ يَعْتَبْ ، وَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : يَا آدَمُ ، قَدْ جَعَلْتُكَ حَكَمًا بَيْنِي وَبَيْنَ ذُرِّيَّتِكَ ، قُمْ عِنْدَ الْمِيزَانِ ، فَانْظُرْ مَا يُرْفَعُ إِلَيْكَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ ، فَمَنْ رَجَحَ مِنْهُمْ خَيْرُهُ عَلَى شَرِّهِ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فَلَهُ الْجَنَّةُ حَتَّى تَعْلَمَ أَنِّي لا أُدْخِلُ مِنْهُمُ النَّارَ إِلا ظَالِمًا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الفضل بن عيسى الرقاشي وهو كذاب

18378- Hasan bildiriyor: Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) minberinde bize hutbe vererek, O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu söyledi: *"Allah, Kıyamet gününde Âdem'e üç defa özür beyan ettirir. Allah şöyle buyurur: «Ey Âdem! Eğer yalancıları lanetlemeseydim, yalandan ve sözünden dönmekten nefret etmeseydim ve bunları işleyenlere (azab edeceğimi) vaad etmeseydim; onlar için hazırlamış olduğum azabın şiddetinden dolayı çocuklarının hepsine merhamet ederdim. Ama Cehennemi Resullerimi yalanlayan ve emrime isyan eden insan ve cinlerin hepsiyle dolduracağıma dair sözüm vardır.»*

Yine Allah şöyle buyurur: «Ey Âdem! Şunu bil ki; zürriyetinden Cehenneme attığım veya ateşle azab ettiğim hiç kimse yoktur ki; eğer onu dünyaya tekrar gönderirsem daha önce yaptığı kötülüklere tekrar döneceğini ilmimle biliyor olmayayım. O kişi yaptıklarından dönüp vazgeçmez.»

---

[1] Bezzâr (3433, 3434) rivayet etti.

Yine Allah şöyle buyurur: «Ey Âdem! Onlardan sadece zalim olanları Cehenneme attığımı bilmen için seni, Benim ve zürriyetin arasında hakem tayin ettim. Mizan'ın yanında dur ve amellerinden sana sunulana bak. Kimin iyiliği kötülüğüne bir miskal kadar ağır gelirse onun için Cennet vardır."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Fadl b. İsâ er-Rekkâşî hadis uydurmakla suçlanmıştır.[1]

١٨٣٧٩ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَالِكٍ الْقُشَيْرِيُّ ، نَا زَائِدَةُ بْنُ أَبِي الرُّقَادِ ، عَنْ زِيَادٍ النُّمَيْرِيِّ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " الظُّلْمُ ثَلَاثَةٌ فَظُلْمٌ لَا يَغْفِرُهُ اللَّهُ ، وَظُلْمٌ يَغْفِرُهُ ، وَظُلْمٌ لَا يَتْرُكُهُ اللَّهُ ، فَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يَغْفِرُهُ اللَّهُ فَالشِّرْكُ ، وَقَالَ اللَّهُ : إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ سورة لقمان آية ١٣ ، وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي يَغْفِرُهُ اللَّهُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ لِأَنْفُسِهِمْ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ رَبِّهِمْ ، وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يَتْرُكُهُ اللَّهُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ بَعْضِهِمْ بَعْضًا حَتَّى يَدِينَ لِبَعْضِهِمْ مِنْ بَعْضٍ .

رواه البزار عن شيخه أحمد بن مالك القشيري و لم أعرفه وبقية رجاله قد وثقوا على ضعفهم

18379- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Zulüm üç türlüdür. Bir zulüm vardır ki, Allah onu affetmez. Bir zulüm vardır ki, Allah onu affeder. Bir zulüm vardır ki, Allah onun mutlaka hesabını sorar. Allah'ın affetmediği zulüm şirktir. Çünkü Allah* **«Şirk büyük bir zulümdür»** (Lokman Sur. 13) *buyurmuştur. Allah'ın affedeceği zulüm; kulların kendi nefislerine karşı işlediği zulümdür. Rableri ile kendi aralarındaki işlerde (emre itaat ve nehiyden kaçınmak noktasında) yaptıkları hatalardır. Allah'ın hiç bırakmayıp, mutlaka hesabını soracağı zulüm ise, kulların birbirlerine karşı yaptıkları zulümdür. Allah bazılarının (mazlumların) hakkını bazılarından (zalimlerden) alır."*

★Bezzâr, hocası Ahmed b. Mâlik el-Kuşeyrî'den rivayet etti. Onu tanımıyorum. Diğer ravileri zayıflıklarına rağmen güvenilir bulunmuştur.[2]

١٨٣٨٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِمْرَانَ أَبُو مُوسَى السُّوسِيُّ بِبَغْدَادَ ، حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَارِثِيُّ ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ سُفْيَانَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ الْبَصْرِيُّ ، عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ ، عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ذَنْبٌ لَا يُغْفَرُ ،

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (855) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis Ebû Hureyre'den sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Abdula'lâ b. Hammâd bunu rivayette tek kalmıştır." Bu hadis: "Hasan, Medine'de Ebû Hureyre'yi dinlemiştir" diyeni teyid etmektedir. Hasan, Osmân b. Affân'ı minberde hutbe verirken görmüştür.

[2] Bezzâr (3439) rivayet etti.

وَذَنْبٌ لا يُتْرَكُ ، وَذَنْبٌ يُغْفَرُ ، فَأَمَّا الذَّنْبُ الَّذِي لا يُغْفَرُ فَالإِشْرَاكُ بِاللَّهِ ، وَأَمَّا الذَّنْبُ الَّذِي لا يُتْرَكُ ، فَظُلْمُ الْعِبَادِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا .

رواه الطبراني في الكبير والصغير وفيه يزيد بن سفيان بن عبد الله بن رواحة وهو ضعيف تكلم فيه ابن حبان وبقية رجاله ثقات

18380- Selmân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Günahlardan birisi affedilmez, birisinin Allah mutlaka hesabını sorar, birisini ise affeder. Affedilmeyen günah, Allah'a ortak koşmaktır. Affedilen günah ise Allah ile kul arasında (emirlere isyan ve yasaklardan kaçınmamak) olan günahlardır. Allah'ın mutlaka hesabını soracağı günah ise kulların birbirlerine karşı işlediği günahlardır."*

★Taberânî *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Yezîd b. Süfyân b. Abdillah b. Revâha zayıftır. İbn Hibbân onun hakkında menfi söz söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٨٣٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ ، نَا أَحْمَدُ بْنُ شَيْبَانَ الرَّمْلِيُّ ، نَا عَبْدُ الْمَجِيدِ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رَوَّادٍ ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " ذَنْبٌ يُغْفَرُ ، وَذَنْبٌ لا يُغْفَرُ ، وَذَنْبٌ يُجَازَى بِهِ ، فَأَمَّا الذَّنْبُ الَّذِي لا يُغْفَرُ فَالشِّرْكُ بِاللَّهِ ، وَأَمَّا الذَّنْبُ الَّذِي يُغْفَرُ فَعَمَلُكَ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ رَبِّكَ ، وَأَمَّا الَّذِي تُجَازَى بِهِ فَظُلْمُكَ أَخَاكَ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه طلحة بن عمرو وهو متروك

18381- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Günahlardan birisi affedilir, birisi affedilmez, birisinin ise, kişi muhakkak karşılığını görür. Affedilmeyen günah, Allah'a ortak koşmaktır. Affedilen günah, seninle Rabbin arasında olan amellerindir. Karşılığı muhakkak verilen günah ise kardeşine yapmış olduğun haksızlıktır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Talha b. Amr metruktur.

١٨٣٨٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ قَالَ أَخْبَرَنَا صَدَقَةُ بْنُ مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ بَابَنُوسَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " الدَّوَاوِينُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ثَلَاثَةٌ دِيوَانٌ لَا يَعْبَأُ اللَّهُ بِهِ شَيْئًا وَدِيوَانٌ لَا يَتْرُكُ اللَّهُ مِنْهُ شَيْئًا وَدِيوَانٌ لَا يَغْفِرُهُ اللَّهُ

---

[1] Taberânî *M. elKebîr*'inde (6133) ve *M. es-Sağîr*'de (102) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Selmân et-Teymî'den sadece Yezîd b. Süfyân rivayet etmiştir. Ebu'r-Rabî Ubeydullah b. Muhammed el-Hârisî bunu rivayette tek kalmıştır."

فَأَمَّا الدِّيوَانُ الَّذِى لاَ يَغْفِرُهُ اللَّهُ فَالشِّرْكُ بِاللَّهِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ ﴾ وَأَمَّا الدِّيوَانُ الَّذِى لاَ يَعْبَأُ اللَّهُ بِهِ شَيْئاً فَظُلْمُ الْعَبْدِ نَفْسَهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ رَبِّهِ مِنْ صَوْمِ يَوْمٍ تَرَكَهُ أَوْ صَلاَةٍ تَرَكَهَا فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَغْفِرُ ذَلِكَ وَيَتَجَاوَزُ إِنْ شَاءَ وَأَمَّا الدِّيوَانُ الَّذِى لاَ يَتْرُكُ اللَّهُ مِنْهُ شَيْئاً فَظُلْمُ الْعِبَادِ بَعْضِهِمْ بَعْضاً الْقِصَاصُ لاَ مَحَالَةَ .

رواه أحمد وفيه صدقة بن موسى وقد ضعفه الجمهور وقال مسلم بن إبراهيم : حدثنا صدقة بن موسى وكان صدوقا وبقية رجاله ثقات

18382- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah katında amel defterleri üç çeşittir. Allah bunlardan birisinin içindekileri hiç önemsemez. Birisinin ise içindekilerden hesabı sorulmadık bir şey bırakmaz. Diğerinin ise içindekilerden hiçbir şeyi affetmez. İçindekilerden hiç bir şeyi affetmediği defter de; içinde Allah'a şirk koşma olan defterdir. Allah şöyle buyurur:* **"Biliniz ki kim Allah'a ortak koşarsa muhakkak Allah ona cenneti haram kılar."** (Mâide Sur. 72)

İçindekileri önemsemediği defter ise; kulun kendisiyle Rabbi arasında olan, tutmamış olduğu bir günlük oruç veya namaz gibi kendi nefsine zulmettiği şeylerin yazılı olduğu defterdir. Allah, eğer dilerse bunları affeder ve bağışlar.

Hesabını sormadık bir şey bırakmadığı defter ise kulların birbirine yaptığı zulümlerin yazıldığı defterdir. Bunlara muhakkak kısas uygular."

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Sadaka b. Mûsâ'yı çoğunluk zayıf bulmuş, Müslim b. İbrâhîm ise: "Sadaka b. Mûsâ bize nakletti ve dürüsttü" dedi. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٣٨٣ - وَأَخْبَرَنَاهُ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ الأَحْمَرُ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا دَاوُدُ بْنُ الرَّبِيعِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا قَيْسٌ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ شَقِيقٍ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " وَيْلٌ لِلْمَالِكِ مِنَ الْمَمْلُوكِ ، وَوَيْلٌ لِلْمَمْلُوكِ مِنَ الْمَالِكِ.

رواه البزار وفيه من لم أعرفهم

18383- Huzeyfe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Köleden dolayı efendisinin vay haline. Efendisinden dolayı da kölenin vay haline."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[2]

---

[1] Ahmed (6/240) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3441) rivayet etti.

١٨٣٨٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ اللَّيْثِ الْهَدَادِيُّ، ثنا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، ثنا أَبُو شِهَابٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " وَيْلٌ لِلْمَمْلُوكِ مِنَ الْمَالِكِ ، وَوَيْلٌ لِلْمَالِكِ مِنَ الْمَمْلُوكِ ، وَوَيْلٌ لِلْغَنِيِّ مِنَ الْفَقِيرِ ، وَوَيْلٌ لِلْفَقِيرِ مِنَ الْغَنِيِّ ، وَوَيْلٌ لِلشَّدِيدِ مِنَ الضَّعِيفِ ، وَوَيْلٌ لِلضَّعِيفِ مِنَ الشَّدِيدِ.

رواه البزار عن شيخه محمد بن الليث وقد ذكره ابن حبان في الثقات وقال : يخطئ ويخالف و لم أجده في الميزان وبقية رجاله رجال الصحيح إلا أن الأعمش لم يسمع من أنس ورواه أبو يعلى

18384- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Köleden dolayı efendisinin vay haline. Efendisinden dolayı da kölenin vay haline. Fakirden dolayı zenginin vay haline. Zenginden dolayı fakirin de vay haline. Zayıftan dolayı kuvvetlinin vay haline. Kuvvetliden dolayı da zayıfın vay haline."*

★Bezzâr, hocası Muhammed b. el-Leys'ten rivayet etti. İbn Hibbân, güvenilir raviler arasında onu zikretti ve: "Hata eder ve güvenilir olanlara aykırı rivayette bulunur" dedi. Muhammed b. el-Leys'i *Mîzân*'da bulamadım. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Sadece A'meş, Enes'ten dinlememiştir. Ebû Ya'lâ rivayet etti.[1]

١٨٣٨٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ دَرَّاجٍ أَبِى السَّمْحِ عَنِ ابْنِ حُجَيْرَةَ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلاَ وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لَيَخْتَصِمَنَّ كُلُّ شَىْءٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى الشَّاتَانِ فِيمَا انْتَطَحَتَا.

رواه أحمد وإسناده حسن

18385- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Nefsim elinde olana yemin ederim ki; kıyamet günü her şey davalaşıp hakkını alacaktır. Hatta birbiriyle toslaşan iki koyun bile."*

★Ahmed rivayet etti. İsnâdı hasendir.[2]

١٨٣٨٦ - حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى ، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ أَبُو السَّمْحِ ، أَنَّ أَبَا الْهَيْثَمِ حَدَّثَهُ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، إِنَّهُ لَيَخْتَصِمُ حَتَّى الشَّاتَانِ فِيمَ انْتَطَحَتَا.

---

1 Bezzâr (3442) rivayet etti. Ebû Ya'lâ hocası Cubâra b. el-Muğallis ve Abdulğaffâr'dan (4009) rivayet etti. Hadisin illeti kendisinde kopukluk olmasıdır. Çünkü Abdulğaffâr b. Abdillah b. Zübeyr'i sadece İbn Hibbân güvenilir bulmuştur. Abdulğaffâr b. Abdillah b. Zübeyr, Bezzâr'ın mutâbi'idir.

2 Ahmed (2/390) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

رواه أبو يعلى وأحمد بنحوه وإسناده حسن

18386- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Nefsim elinde olana yemin ederim ki; kıyamet günü her şey davalaşıp hakkını alacaktır. Hatta birbiriyle toslaşan iki koyun bile."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ahmed buna benzer bir rivayette bulundu. İsnâdı hasendir.[1]

١٨٣٨٧ - حدثنا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بن الْفَرَجِ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن سُلَيْمَانَ الْجُعْفِيُّ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخبَرَنِي عَمْرُو بن الْحَارِثِ، عَنْ أَبِي عُشَانَةَ، عَنْ عُقْبَةَ بن عَامِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوَّلُ خَصْمَيْنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جَارَانِ.

رواه أحمد بإسناد حسن

18387- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü ilk davalaşacak olanlar komşu olan iki kişidir."*

★Ahmed hasen isnâdla rivayet etti.[2]

١٨٣٨٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ ، حَدَّثَنَا هَارُونُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْبَزَّازُ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْحَسَنِ الْمَخْزُومِيُّ ، حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ الْعَزِيزِ عَبْدُ اللَّهِ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ اللَّيْثِيُّ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ عَطَاءِ بن يَزِيدَ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : أَوَّلُ مَنْ يَخْتَصِمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الرَّجُلُ وَامْرَأَتُهُ ، وَاللَّهِ مَا يَتَكَلَّمُ لِسَانُهَا ، وَلَكِنْ يَدَاهَا ورِجْلاهَا يَشْهَدَانِ عَلَيْهَا ، بِمَا كَانَتْ تُغَيِّبُ لِزَوْجِهَا ، وَتَشْهَدُ يَدَاهُ وَرِجْلاهُ بِمَا كَانَ يُولِيهَا ، ثُمَّ يُدْعَى بِالرَّجُلِ وَحَرَمِهِ ، فَمِثْلُ ذَلِكَ ، ثُمَّ يُدْعَى بِأَهْلِ الأَسْوَاقِ ، وَمَا يُوجَدُ ثُمَّ دَوَانِيقُ وَلا قَرَارِيطُ ، وَلَكِنْ حَسَنَاتُ هَذَا تُدْفَعُ إِلَى هَذَا الَّذِي ظَلَمَ ، وَسَيِّئَاتُ هَذَا الَّذِي ظَلَمَهُ ، ثُمَّ يُؤْتَى بِالْجَبَّارِينَ فِي مَقَامِعَ مِنْ حَدِيدٍ ، فَيُقَالُ : أَوْرِدُوهُمْ إِلَى النَّارِ ، فَوَاللَّهِ مَا أَدْرِي يَدْخُلُونَهَا ، أَوْ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ﴿وَإِنْ مِنْكُمْ إِلا وَارِدُهَا كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا﴾.

رواه الطبراني وفيه عبد الله بن عبد العزيز الليثي وهو ضعيف وقد وثقه سعيد بن منصور وقال : كان مالك يرضاه وبقية رجاله رجال الصحيح

---

1 Ebû Ya'lâ (1400) ve Ahmed (3/29) rivayet etti. İkisinde de İbn Lehîa ve Ebu'l-Heysem'den rivayet eden Derrâc vardır. İkisi de zayıftır.

2 Ahmed (4/151) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

18388- Ebû Eyyûb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü ilk davalaşacak olanlar, kocayla hanımıdır. Vallahi, kadının dili konuşmaz, ama elleri ve ayakları, kocasında kusur araması dolayısıyla aleyhine şahitlik eder. Kocanın da elleri ve ayakları ona karşı olan sorumluluğu (hakkını eda edip etmediği) hususunda şahitlik eder. Sonra kişiyle hizmetçisi aynı şekilde çağrılıp davalaşırlar. Sonra çarşı halkı birbirleriyle davalaşırlar. Ondan sonra artık ne kırat (bir ağırlık birimi) ne de devânîk (bir para birimi) bulunmaz; ama şunun iyilikleri zulmetmiş olduğu kişiye, zulmetmiş olduğu kişinin günahları ise kendisine yüklenir. Sonra zorbalar demirden yapılmış ucu çengelli sopalarla getirilir ve: «Bunları Cehenneme uğratın» denir. Vallahi! Ona girecekler mi; yoksa Yüce Allah'ın* **«Sizden cehenneme uğramayacak yoktur. Bu, Rabbinin yapmayı üzerine aldığı kesinleşmiş bir hükümdür. Sonra Biz Allah'a karşı gelmekten sakınmış olanları kurtarır, zalimleri de orada diz üstü çökmüş olarak bırakırız»** (Meryem Sur. 71-72) *buyurduğu gibi mi olacak bilmiyorum."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Abdilazîz el-Leysî zayıftır. Saîd b. Mansûr onu güvenilir buldu ve: "Mâlik onu beğenirdi" dedi. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٣٨٩ - حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بن حَمَّادٍ، ثنا سُلَيْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، ثنا بِشْرُ بن عَوْنٍ، ثنا بَكَّارُ بن تَمِيمٍ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ وَاثِلَةَ بن الأَسْقَعِ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: يَبْعَثُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَبْدًا لا ذَنْبَ لَهُ، فَيَقُولُ اللَّهُ: بِأَيِّ الأَمْرَيْنِ أَحَبُّ إِلَيْكَ أَنْ أَجْزِيَكَ بِعَمَلِكَ، أَوْ بِنِعْمَتِي عِنْدَكَ قَالَ: رَبِّ، إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي لَمْ أَعْصِكَ قَالَ: خُذُوا عَبْدِي بِنِعْمَةٍ مِنْ نِعَمِي، فَمَا تَبْقَى لَهُ حَسَنَةٌ، إِلا اسْتَغْرَقَهَا تِلْكَ النِّعْمَةُ، فَيَقُولُ: رَبِّ بِنِعْمَتِكَ وَرَحْمَتِكَ، فَيَقُولُ: بِنِعْمَتِي وَرَحْمَتِي، وَيُؤْتَى بِعَبْدٍ مُحْسِنٍ فِي نَفْسِهِ لا يُرَى أَنَّ لَهُ ذَنْبًا، فَيَقُولُ لَهُ: هَلْ كُنْتَ تُوَالِي أَوْلِيَائِي؟ قَالَ: كُنْتُ لِلنَّاسِ سَلْمًا، قَالَ: فَهَلْ كُنْتَ تُعَادِي أَعْدَائِي؟ قَالَ: يَا رَبِّ، لَمْ يَكُنْ بَيْنِي وَبَيْنَ أَحَدٍ شَيْئًا، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: لا يَنَالُ رَحْمَتِي مَنْ لا يُوَالِي أَوْلِيَائِي وَيُعَادِي أَعْدَائِي.

رواه الطبراني وفيه بشر بن عون وهو متهم بالوضع

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3969) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (1076) rivayet etti ve şöyle dedi: "Muhammed b. Yahyâ en-Nîsâbûrî bu hadisin münker olduğunu söyledi. Bu hadiste eleştirilen kişi Abdullah b. Abdilazîz'dir. Buhârî şöyle dedi: "Abdullah b. Abdilazîz'in hadisleri münkerdir." Yahyâ onun için: "Değersizdir" demiştir. İbn Hibbân ise: "Ömrünün sonunda ezberi bozulmuştur. Senetlerde isim ve ibarelerin yerini değiştirir farkında olmazdı. Mürsel hadisleri merfu yapardı. Bu sebeple terk edilmeyi hak etti" demiştir. Zehebî, *Mîzân*'ında (2/455): "Bu (hadis) batıldır" demiştir

18389- Vâsile b. el-Eska', Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü Allah günahsız bir kişiyi diriltip: «Seni amelinden mi, yoksa sana vermiş olduğum nimetlerden mi hesaba çekmemi istersin?» diye sorar. Kul: «Ya Rabbi! Biliyorsun ki Sana hiç isyan etmedim (amelimden hesaba çek)» der. Yüce Allah: «Kulumu alıp onu nimetlerimden birinin hesabını sorun» buyurur. Bütün iyilikleri Allah'ın kendisine vermiş olduğu bir nimeti karşılamaya yetmez. O zaman kul: «Ya Rabbi! Beni nimetin ve rahmetinle hesaba çek» buyurur. Yüce Allah ta: «Nimetim ve rahmetimle hesaba çekeceğim» buyurur.*

Kendini iyi biri zanneden ve hiçbir günahı olmadığını sanan bir kul getirilir ve Yüce Allah ona: «Dostlarımla dostluk kurar mıydın?» diye sorar. Kul: «Ben insanlarla barış içinde yaşardım» der. Yüce Allah: «Düşmanlarımla düşman mıydın?» diye sorunca, kul: «Ya Rabbi! Benim kimseyle hiçbir sorunum yoktu»" der. Yüce Allah: «Dostlarımla dost, düşmanlarımla düşman olmayan benim rahmetime nail olamaz» buyurur."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Bişr b. Avn uydurma hadis rivayet etmekle itham edilmiştir.[1]

١٨٣٩٠ – حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ ، نا سَعِيدُ بْنُ مَسْلَمَةَ ، عَنْ لَيْثٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : يُؤْتَى بِالْمَلِيكِ وَالْمَمْلُوكِ ، وَالزَّوْجِ وَالزَّوْجَةِ ، فَيُحَاسَبُ الْمَلِيكُ وَالْمَمْلُوكُ ، وَالزَّوْجُ وَالزَّوْجَةُ ، حَتَّى يُقَالُ لِلرَّجُلِ : شَرِبْتَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا عَلَى لَذَّةٍ ، وَيُقَالُ لِلزَّوْجِ : خَطَبْتَ فُلانَةً مَعَ خُطَّابٍ فَزَوَّجْتُكَهَا وَتَرَكْتُهُمْ .

رواه البزار من رواية سعيد بن مسلمة الأموي عن ليث بن أبي سليم وكلاهما ضعيف وقد وثقا وبقية رجاله رجال الصحيح

18390- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü efendi ve kölesi, koca ile hanımı getirilir. Efendi ve köle, koca ile hanımı hesaba çekilir. Hatta adama: «Falan gün tadını çıkararak içtin» denir. Kocaya: «Falan kadını başkalarıyla birlikte sen de istemiştin. Ben, bu kadının seninle evlenmesini nasib etmiş onları bırakmıştım» denir."*

★Bezzâr, Saîd b. Mesleme el-Umevî'nin Leys b. Ebî Süleym'den olan rivayetinden nakletti. Bunların ikisi de zayıftır. Güvenilir olduklarını söyleyenler de vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/59) rivayet etti. Ravilerden Bekkâr b. Temîm de uydurma hadis rivayet etmekle itham edilmiştir. Aslı, Yüce Allah'ın: *"Allah'a ve ahiret gününe inanan bir toplumun, Allah'a ve Resûlüne düşmanlık besleyen kişilerle dostluk kurduğunu göremezsin" buyurur"* şeklindedir.

١٨٣٩١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، وَأَحْمَدُ بْنُ ثَابِتٍ ، قَالا : نا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ ، عَنِ ابْنِ الزُّبَيْرِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ هَلَكَ.

رواه البزار والطبراني في الكبير والأوسط ورجال البزار والكبير رجال الصحيح وكذلك رجال الأوسط غير عمرو بن أبي عاصم النبيل وهو ثقة

18391- İbnu'z-Zübeyr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim inceden inceye hesaba çekilirse helak olur."*

★Bezzâr ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Bezzâr ve *M. el-Kebîr*'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. *M. el- Evsat*'ın da Amr b. Ebî Âsım en-Nebîl dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٨٣٩٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " لاَ يُحَاسَبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحَدٌ فَيُغْفَرَ لَهُ يَرَى لْمُسْلِمُ عَمَلَهُ فِي قَبْرِهِ وَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لاَ يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلاَ جَانٌّ﴾ ﴿يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ﴾

رواه أحمد وفيه ابن لهيعة وهو ضعيف وقد وثق وبقية رجاله رجال الصحيح

18392- Hz. Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet gününde hesaba çekilip te affedilen kimse olamaz. Müslüman amelini kabrinde görür. Yüce Allah ta şöyle buyurur:* **"İşte o gün insana da, cine de günahı sorulmaz."** (Rahmân Sur. 39) **"Suçlular, simalarından tanınır, perçemlerinden ve ayaklarından yakalanırlar."** (Rahmân Sur. 41)

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [3]

١٨٣٩٣ - حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ سُرَيْجٍ ، حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ ، حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ عِيسَى ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ ، أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَهُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْعَارُ

---

[1] Bezzâr (3443) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Leys'ten sadece Saîd'in rivayet ettiğini biliyoruz."

[2] Bezzâr (3436) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi İbnu'z-Zübeyr'den sadece bu kanalla biliyoruz."

[3] Ahmed (6/103) rivayet etti.

وَالتَّخْزِيَةُ تَبْلُغُ مِنِ ابْنِ آدَمَ فِي الْقِيَامَةِ فِي الْمَقَامِ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ مَا يَتَمَنَّى الْعَبْدُ أَنْ يُؤْمَرَ بِهِ فِي النَّارِ.

رواه أبو يعلى وفيه الفضل بن عيسى الرقاشي وهو مجمع على ضعفه قلت : وقد تقدم حديث ابن مسعود في شدة يوم القيامة أن هذا في حق الكافر

18393- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Âdemoğlu Kıyamet günü Allah'ın huzurunda o kadar utanacak ve zelil olacak ki; (bir an önce) cehenneme atılmayı temenni edecek."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Fadl b. İsâ er-Rakkâşî'nin zayıflığında görüş birliği vardır.

Daha önce Kıyamet gününün şiddeti konusunda İbn Mes'ûd'un hadisi geçmişti. Buradaki hadis, kâfir hakkında söylenmiştir.

١٨٣٩٤ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي الْحَارِثِ ، نَا دَاوُدُ بْنُ الْمُحَبَّرِ ، نَا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ ، وَجَعْفَرِ بْنِ زَيْدٍ ، وَمَنْصُورِ بْنِ زَاذَانَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ يَرْفَعُهُ قَالَ : " مَلَكٌ مُوَكَّلٌ بِالْمِيزَانِ فَيُؤْتَى بِابْنِ آدَمَ فَيُوقَفُ بَيْنَ كِفَّتَيِ الْمِيزَانِ ، فَإِنْ ثَقُلَ مِيزَانُهُ ، نَادَى مَلَكٌ بِصَوْتٍ يُسَمِّعُ الْخَلائِقَ : سَعِدَ فُلانٌ سَعَادَةً لا يَشْقَى بَعْدَهَا أَبَدًا ، وَإِنْ خَفَّ الْمِيزَانُ ، نَادَى مَلَكٌ بِصَوْتٍ يُسَمِّعُ الْخَلائِقَ : شَقِيَ فُلانٌ شَقَاوَةً لا يَسْعَدُ بَعْدَهَا أَبَدًا .

رواه البزار وفيه صالح المري وهو مجمع على ضعفه

18394- Enes, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bildiriyor: *"Mizan'da görevli bir melek vardır. Âdemoğlu getirilip Mizân'ın iki kefesi arasında durdurulur. Eğer iyilik kefesi ağır basarsa bir melek, yaratılmışlara duyurabileceği bir sesle der ki: «Falan kişi, daha sonra kesinlikle bedbaht olmayacak şekilde saadete kavuştu.» Eğer iyiliklerin bulunduğu kefe daha hafif olursa bir melek, yaratılmışlara duyurabileceği bir sesle der ki: «Falan kişi, daha sonra kesinlikle saadete kavuşamayacağı bir şekilde bedbaht oldu.»"*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Sâlih el-Murrî'nin zayıflığında görüş birliği vardır.[1]

١٨٣٩٥ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْحَجَبِيُّ ، قَالَ : نا الْحَارِثُ بْنُ عُبَيْدٍ أَبُو قُدَامَةَ ، عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "

---

[1] Bezzâr (3445) rivayet etti. Matbu olan nüshanın aslında bulunan dipnotta geçtiğine göre İbn Hacer şöyle der: "Bu hadisi Dâvûd b. el-Muhabber'den nakletmiştir. Onu da hadis uydurmakla suçlamışlardır. Sâlih ise hıfzının kötü olmasıyla tanınmıştır."

يُؤْتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصُحُفٍ مُخَتَّمَةٍ ، فَتُنْصَبُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، فَيَقُولُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : أَلْقُوا هَذِهِ ، اقْبَلُوا هَذِهِ ، فَتَقُولُ الْمَلائِكَةُ : وَعِزَّتِكَ مَا رَأَيْنَا إِلا خَيْرًا ، فَيَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ : إِنَّ هَذَا كَانَ لِغَيْرِ وَجْهِي ، وَإِنِّي لا أَقْبَلُ الْيَوْمَ مِنَ الْعَمَلِ إِلا مَا ابْتُغِيَ بِهِ وَجْهِي.

18395- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü Allah'ın huzuruna mühürlenmiş sahifeler getirilir. Yüce Allah şöyle buyurur: «Şunu kabul edin, bunu atın» Melekler: «İzzetin ve Celâline yemin olsun ki; (bu sahifelerde olanlardan) bize sadece hayır olanları gösterdin» derler. Yüce Allah: «Bu (hayır dediğiniz şeyler) benim rızam için yapılmamıştı. Ben, bugün sadece Benim rızam için yapılan şeyleri kabul ederim» buyurur."*[1]

١٨٣٩٦ - وفي رواية : " فَتَقُولُ الْمَلائِكَةُ : وَعِزَّتِكَ مَا كَتَبْنَا إِلا مَا عَمِلَ ، قَالَ : صَدَقْتُمْ ، إِنَّ عَمَلَهُ كَانَ لِغَيْرِ وَجْهِي . رواه الطبراني في الأوسط بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح ورواه البزار

18396- Bir rivayette ibare şöyledir: *"Melekler: «İzzetine yemin olsun ki; biz sadece yaptıklarını yazdık» derler. Yüce Allah: «Doğru söylediniz. (Ancak) Bu yaptığını benim rızam için yapmamıştı» buyurur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Bezzâr da rivayet etti.

١٨٣٩٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ ، قَالَ : نَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْعَطَّارُ ، قَالَ : نَا قَطَرِيٌّ الْخَشَّابُ ، عَنْ عَبْدِ الْوَارِثِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا كَانَ آخِرُ الزَّمَانِ صَارَتْ أُمَّتِي ثَلاثَ فِرَقٍ : فِرْقَةٌ يَعْبُدُونَ اللَّهَ خَالِصًا ، وَفِرْقَةٌ يَعْبُدُونَ اللَّهَ رِيَاءً ، وَفِرْقَةٌ يَعْبُدُونَ اللَّهَ يَسْتَأْكِلُونَ بِهِ النَّاسَ ، فَإِذَا جَمَعَهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، قَالَ لِلَّذِي يَسْتَأْكِلُ النَّاسَ : بِعِزَّتِي وَجَلالِي ، وَمَا أَرَدْتَ بِعِبَادَتِي ؟ قَالَ : وَعِزَّتِكَ وَجَلالِكَ أَسْتَأْكِلُ بِهِ النَّاسَ ، قَالَ : لَمْ يَنْفَعْكَ مَا جَمَعْتَ شَيْئًا تَلْجَأُ إِلَيْهِ ، انْطَلِقُوا بِهِ إِلَى النَّارِ ، ثُمَّ قَالَ لِلَّذِي كَانَ يَعْبُدُهُ رِيَاءً : بِعِزَّتِي وَجَلالِي مَا أَرَدْتَ بِعِبَادَتِي ؟ قَالَ : بِعِزَّتِكَ وَجَلالِكَ رِيَاءَ النَّاسِ ، قَالَ : لَمْ يَصْعَدْ إِلَيَّ مِنْهُ شَيْءٌ ، انْطَلِقُوا بِهِ إِلَى النَّارِ ، ثُمَّ يَقُولُ لِلَّذِي كَانَ يَعْبُدُهُ خَالِصًا : بِعِزَّتِي وَجَلالِي مَا أَرَدْتَ بِعِبَادَتِي ؟ قَالَ : بِعِزَّتِكَ وَجَلالِكَ أَنْتَ أَعْلَمُ بِذَلِكَ مِنِّي أَرَدْتُ بِهِ ذِكْرَكَ وَوَجْهَكَ ، قَالَ : صَدَقَ عَبْدِي ، انْطَلِقُوا بِهِ إِلَى الْجَنَّةِ .

[1] Bezzâr (3435) muhtasar olarak rivayet etti.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبيد بن إسحاق العطار وقد ضعفه الجمهور ورضيه أبو حاتم الرازي ووثقه ابن حبان وبقية رجاله ثقات

18397- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet yaklaştığında ümmetim üç fırkaya ayrılır. Bir fırka Allah'a ihlâsla ibadet ederler. Bazıları gösteriş için Allah'a ibadet ederler. Bazıları ise insanlardan menfaat temin etmek için ibadet ederler."*

Allah, Kıyamet günü onları bir araya getirdiğinde, insanlardan menfaat temin etmek için ibadet edene: «İzzetim ve Celalim için söyle! Bana hangi sebeple ibadet ettin?» diye sorar. O kişi: «İzzetin ve Celaline yemin ederim ki; insanlardan menfaat temin etmek için ibadet ettim» der. Yüce Allah: «Topladığın şeyin (bugün) sana bir faydası olmayacak. Bunu ateşe götürünüz» buyurur.

Sonra gösteriş için Allah'a ibadet edene: «İzzetim ve Celalim için söyle! Bana hangi sebeple ibadet ettin?» diye sorar. O kişi: «İzzetin ve Celaline yemin ederim ki; insanlara gösteriş yapmak için ibadet ettim» der. Yüce Allah: «Senin yaptığın bu ibadetten bana bir şey yükselmez. Bunu ateşe götürünüz» buyurur.

Sonra, kendisine ihlâsla ibadet edene: «İzzetim ve Celalim için söyle!; Bana hangi sebeple ibadet ettin?» diye sorar. O kişi: «İzzetin ve Celaline yemin ederim ki; Sen bunu benden daha iyi bilirsin ki; sadece bundan kastım Senin zikrin ve rızandır» der. Yüce Allah: «Kulum doğru söyledi. Bunu Cennete götürünüz» buyurur."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ubeyd b. İshâk el-Attâr'ı çoğunluk zayıf bulmuş, Ebû Hâtim er-Râzi ise beğendiğini ve İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٨٣٩٨ - حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ أَبُو السَّمْحِ أَنَّ أَبَا الْهَيْثَمِ حَدَّثَهُ، عَنْ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ عُرِّفَ الْكَافِرُ بِعَمَلِهِ ، فَجَحَدَ وَخَاصَمَ ، فَيُقَالُ : هَؤُلاءِ جِيرَانُكَ يَشْهَدُونَ عَلَيْكَ ، فَيَقُولُ : كَذَبُوا ، فَيَقُولُ : أَهْلُكَ ، عَشِيرَتُكَ ؟ فَيَقُولُ : كَذَبُوا ، فَيَقُولُ : احْلِفُوا ، فَيَحْلِفُونَ ، ثُمَّ يُصْمِتُهُمُ اللَّهُ وَتَشْهَدُ أَلْسِنَتُهُمْ ، ثُمَّ يُدْخِلُهُمُ النَّارَ.

رواه أبو يعلى بإسناد حسن على ضعف فيه

18398- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü gelip kâfire ameli gösterildiğinde itiraz edip tartışır. Ona: «Şu komşuların aleyhine şahitlik ediyorlar» dendiğinde; «Yalan söylüyorlar» der. Yüce Allah: «Ailen ve aşiretin şahitlik ediyor» dediğinde, kâfir: «Yalan söylüyorlar» der. Yüce Allah onlara: «Yemin*

edin» dediğinde onlar yemin ederler. Sonra Allah onları susturur ve dilleri şahitlik eder. Sonra onları Cehenneme sokar."

★Ebû Ya'lâ, kendisinde bulunan zayıflığa rağmen hasen olan bir isnâdla rivayet etti.[1]

١٨٣٩٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ الْحَضْرَمِيِّ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَوَّلَ عَظْمٍ مِنَ الإِنْسَانِ يَتَكَلَّمُ يَوْمَ يُخْتَمُ عَلَى الأَفْوَاهِ فَخِذُهُ مِنَ الرِّجْلِ الشِّمَالِ.

رواه أحمد والطبراني وإسنادهما جيد

18399- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ağızlara mühür vurulacağı gün insanda konuşacak ilk kemik, kişinin sol bacağının baldırı olacaktır."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Senetleri ceyyiddir.[2]

١٨٤٠٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَنْبَأَنَا بَهْزُ بْنُ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَتَيْتُهُ فَقُلْتُ وَاللَّهِ مَا أَتَيْتُكَ حَتَّى حَلَفْتُ أَكْثَرَ مِنْ عَدَدِ أُولاَءِ أَنْ لاَ آتِيَكَ وَلاَ آتِيَ دِينَكَ وَجَمَعَ بَهْزٌ بَيْنَ كَفَّيْهِ وَقَدْ جِئْتُ امْرَءاً لاَ أَعْقِلُ شَيْئاً إِلاَّ مَا عَلَّمَنِي اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَرَسُولُهُ وَإِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَجْهِ اللَّهِ بِمَ بَعَثَكَ اللَّهُ إِلَيْنَا قَالَ بِالإِسْلاَمِ قُلْتُ وَمَا آيَاتُ الإِسْلاَمِ قَالَ أَنْ تَقُولَ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَتَخَلَّيْتُ وَتُقِيمَ الصَّلاَةَ وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ كُلُّ مُسْلِمٍ عَلَى مُسْلِمٍ مُحَرَّمٌ أَخَوَانِ نَصِيرَانِ لاَ يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْ مُشْرِكٍ أَشْرَكَ بَعْدَ مَا أَسْلَمَ عَمَلاً وَتُفَارِقَ الْمُشْرِكِينَ إِلَى الْمُسْلِمِينَ مَا لِي أُمْسِكُ بِحُجَزِكُمْ عَنِ النَّارِ أَلاَ إِنَّ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ دَاعِيَّ وَإِنَّهُ سَائِلِي هَلْ بَلَّغْتُ عِبَادَهُ وَإِنِّي قَائِلٌ رَبِّ إِنِّي قَدْ بَلَّغْتُهُمْ فَلْيُبَلِّغِ الشَّاهِدُ مِنْكُمُ الْغَائِبَ ثُمَّ إِنَّكُمْ مَدْعُوُّونَ مُفَدَّمَةً أَفْوَاهُكُمْ بِالْفِدَامِ ثُمَّ إِنَّ أَوَّلَ مَا يُبِينُ عَنْ أَحَدِكُمْ لَفَخِذُهُ وَكَفُّهُ قُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ هَذَا دِينُنَا قَالَ هَذَا دِينُكُمْ وَأَيْنَمَا تُحْسِنْ يَكْفِكَ.

رواه أحمد في حديث طويل ورجاله ثقات

18400- Mu'âviye b. Hayde der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittiğimde şöyle buyurdu: *"Ne oluyor da cehenneme düşmemeniz*

---

[1] Ebû Ya'lâ (1392) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa ve Ebu'l-Heysem'den rivayet eden Derrâc vardır ve ikisi de zayıftır. İbn Lehîa, Taberî'nin *Tefsîr*'inde (18/105) desteklenmiştir. Bu durumda zayıf olarak Derrâc kalmıştır.

[2] Ahmed (4/151) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/333) rivayet etti.

için sizi kemerlerinizden tutuyorum? Şunu bilin ki; Rabbim beni çağıracak ve: «Kullarıma tebliğ ettin mi?» diye soracaktır. Ben de: «Rabbim! Onlara tebliğ ettim.» Sizden burada bulunanlar burada olmayanlara bildirsin. Sonra ağızlarınız bezden süzgüyle bağlanacaktır. Sizden ilk açığa çıkacak şey, kişinin baldırı ve avucudur."

Ben: "Ya Resûlallah! Bizim dinimiz bu mu?" dediğimde, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizin dininiz budur. Bu dini her nerede güzelce yaşarsan bu sana yeter"* buyurdu.

★Ahmed uzun bir hadiste rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْقِصَاصِ

(Hesap Günündeki) Kısas

١٨٤٠١ - حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الْوَاحِدِ الْمَكِّيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ، عن عبد الله بن أنيس أنه سمع رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول : يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَوْ قَالَ الْعِبَادُ عُرَاةً غُرْلاً بُهْماً. قَالَ قُلْنَا مَا بُهْماً قَالَ لَيْسَ مَعَهُمْ شَيْءٌ ثُمَّ يُنَادِيهِمْ بِصَوْتٍ يَسْمَعُهُ مِنْ قُرْبٍ أَنَا الْمَلِكُ أَنَا الدَّيَّانُ وَلاَ يَنْبَغِي لأَحَدٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ أَنْ يَدْخُلَ النَّارَ وَلَهُ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَقٌّ حَتَّى أَقُصَّهُ مِنْهُ وَلاَ يَنْبَغِي لأَحَدٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ وَلأَحَدٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ عِنْدَهُ حَقٌّ حَتَّى أَقُصَّهُ مِنْهُ حَتَّى اللَّطْمَةَ. قَالَ قُلْنَا كَيْفَ وَإِنَّا إِنَّمَا نَأْتِي اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عُرَاةً غُرْلاً بُهْماً. قَالَ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ.

وهو عند أحمد والطبراني في الأوسط بإسناد حسن

18401- Abdullah b. Uneys, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işitmiştir: *"Allah kıyamet günü insanları haşreder"* veya şöyle dedi: *"Yalınayak, çıplak ve hiçbir şeysiz bir şekilde diriltir."*

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Hiçbir şeysiz ne demek?" diye sorunca şöyle buyurdu: *"Yanlarında hiç bir şey yoktur. Sonra onlara uzakta olanın da, yakında olanın da aynı şekilde duyacağı bir şekilde seslenir ve şöyle buyurur: "Ben Melik'im, Ben Deyyân'ım; Cehennemlik olanlardan hiç kimseyi, cennetlik olanlardan birinde olan hakkını kendisine almadıkça cehenneme sokmam. Yine Cennetlik olanlardan hiç kimseyi, Cehennemlik olanlardan birinde olan hakkını, o hak bir tokat olsa bile kendisine almadıkça Cennete sokmam."*

---

[1] Ahmed (4/446, 447, 5/4, 5), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/407-408) ve yakın metinle M. el-Evsat'ta (1679) rivayette bulundu.

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Çıplak ve sünnetsiz bir şekilde (yanımızda hiç bir şey olmadığı halde) geldiğimiz halde bu nasıl olacak?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sevap ve günahlarla"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında hasen isnâdla rivayet etti.[1]

١٨٤٠٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو نُوحٍ قُرَادٌ قَالَ أَخْبَرَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَعَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَجُلاً مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَسَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي مَمْلُوكَيْنِ يُكَذِّبُونَنِي وَيَخُونُونَنِي وَيَعْصُونَنِي وَأَضْرِبُهُمْ وَأَسُبُّهُمْ فَكَيْفَ أَنَا مِنْهُمْ. فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَسْبِ مَا خَانُوكَ وَعَصَوْكَ وَيُكَذِّبُونَكَ. فَإِنْ كَانَ عِقَابُكَ إِيَّاهُمْ دُونَ ذُنُوبِهِمْ كَانَ فَضْلاً لَكَ عَلَيْهِمْ وَإِنْ كَانَ عِقَابُكَ إِيَّاهُمْ بِقَدْرِ ذُنُوبِهِمْ كَانَ كَفَافاً لاَ لَكَ وَلاَ عَلَيْكَ وَإِنْ كَانَ عِقَابُكَ إِيَّاهُمْ فَوْقَ ذُنُوبِهِمُ اقْتُصَّ لَهُمْ مِنْكَ الْفَضْلُ الَّذِي بَقِيَ قِبَلَكَ فَجَعَلَ الرَّجُلُ يَبْكِي بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَهْتِفُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَهُ مَا يَقْرَأُ كِتَابَ اللَّهِ ﴿ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلاَ تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئاً وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ﴾ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَجِدُ شَيْئاً خَيْراً مِنْ فِرَاقِ هَؤُلاَءِ يَعْنِي عَبِيدَهُ إِنِّي أُشْهِدُكَ أَنَّهُمْ أَحْرَارٌ كُلُّهُمْ.

قلت : حديث عائشة وحده رواه الترمذي رواه أحمد وفي إسناد الصحابي الذي لم يسم راو لم يسم أيضا وبقية رجالهما رجال الصحيح

18402- Hz. Âişe ile sahabeden birisi bildiriyorlar: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından bir kişi, O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) önünde oturarak: "Ya Resûlallah! Benim kölelerim var, bana yalan söylüyorlar ve bana ihanet ediyorlar, bana isyan ediyorlar. Ben de onlara sövüyor ve dövüyorum. Onlar yüzünden (Allah'ın katında) durumum ne olacak?" diye sordu.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyâmet günü onlar, sana olan ihanetleri, isyanları ve yalanları sebebiyle muhâsebe olacaktır. Senin onlara verdiğin cezâ, onların suçlarından az ise bu senin için bir fazilet olur. Onlara verdiğin cezâ, eğer onların günahları nisbetinde ise, başabaştır; ne lehine ne de aleyhine olur. Eğer onlara verdiğin cezâ, onların suçlarından çok olursa, bu fazla kısım sebebiyle onlar lehine sana kısas yapılır"* buyurdu.

---

[1] Mükerrer hadis: 18369.

Bunun üzerine adam ağlamaya ve dövünmeye başladı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki: *"Sen Allah'ın Kitab'ını okumuyor musun? (Yüce Allah şöyle buyurur):* **«Biz Kıyâmet gününe mahsus adâlet terazileri koyacağız. Artık hiçbir kimse hiçbir şeyle haksızlığa uğratılmayacaktır. (O şey) bir hardal tanesi kadar bile olsa, onu getiririz (Mizan'a koyarız). Hesapçılar olarak da Biz yeteriz»** (Enbiyâ Sur. 47). Adam tekrar: "Allah'a yemin olsun, ey Allah'ın Resûlü! Ben hem kendim ve hem de onlar için, ayrılmalarından daha hayırlı bir şey göremiyorum. Hepsini azad ettiğime seni şahid kılıyorum" dedi.

Sadece Âişe'nin hadisi olarak Tirmizî rivayet etti.

★Ahmed rivayet etti, ismi verilmeyen bir sahabiden yapılan rivayetin senedinde adı verilmeyen bir ravi de vardır. İkisinin de diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٤٠٣ - قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَجَدْتُ هَذَا الْحَدِيثِ فِي كِتَابِ أَبِي بِخَطِّ يَدِهِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَنْبَأَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا لَيْثٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَرْوَانَ عَنِ الْهُزَيْلِ بْنِ شُرَحْبِيلَ عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ جَالِساً وَشَاتَانِ تَعْتَلِفَانِ فَنَطَحَتْ إِحْدَاهُمَا الأُخْرَى فَأَجْهَضَتْهَا قَالَ فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقِيلَ لَهُ مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ عَجِبْتُ لَهَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُقَادَنَّ لَهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

18403- Ebû Zer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturmuşken, yem yemekte olan iki koyundan birinin diğerini süsüp yanından uzaklaştırdığını görünce güldü. Kendisine: "Ya Resûlallah! Neden gülüyorsun?" denince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu koyuna şaştım. Nefsim elinde olana yemin ederim ki, Kıyamet günü Allah uzaklaştırılan koyunun hakkını diğerinden alacaktır.*[1]

١٨٤٠٤ - وفي رواية: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى شَاتَيْنِ تَنْتَطِحَانِ فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ هَلْ تَدْرِي فِيمَ تَنْتَطِحَانِ قَالَ لاَ قَالَ لَكِنَّ اللَّهَ يَدْرِي وَسَيَقْضِي بَيْنَهُمَا .

رواه كله أحمد والبزار بالرواية الأولى وكذلك الطبراني في المعجم الأوسط وفيها ليث بن أبي سليم وهو مدلس وبقية رجال أحمد رجال الصحيح غير شيخه ابن عائشة وهو ثقة ورجال الرواية الثانية رجال الصحيح وفيها راو لم يسم

18404- Bir rivayette ifade şöyledir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) toslaşmakta olan iki koyun gördü ve: *"Ey Ebû Zer! Bunların neden toslaştığını biliyor musun?"* diye sordu. Ebû Zer: "Hayır" deyince,

[1] Ahmed (5/173) ve Bezzâr (3450, 3451) rivayet etti.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Fakat Allah biliyor ve (Kıyamet günü) aralarında hüküm verecektir."*

★Hepsini Ahmed ve birinci rivayeti Bezzâr rivayet etti. Taberânî de *el-Mu'cemu'l-evsat*'ta birinci rivayeti nakletti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym müdellistir. Ahmed'in, hocası İbn Âişe dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

İkinci rivayetin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Raviler arasında adı verilmeyen birisi vardır.

١٨٤٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَأَبُو يَحْيَى الْبَزَّازُ قَالاَ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ نُصَيْرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْعَوَّامِ بْنِ مُرَاجِمٍ مِنْ بَنِي قَيْسِ بْنِ ثَعْلَبَةَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ عُثْمَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْجَمَّاءَ لَتُقَصُّ مِنَ الْقَرْنَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه الطبراني في الكبير والبزار وعبد الله بن أحمد وفيه الحجاج بن نصير وقد وثق على ضعفه وبقية رجال البزار رجال الصحيح غير العوام بن مزاحم وهو ثقة

18405- Hz. Osmân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü, boynuzsuz olan (koyun) boynuzlu olandan hakkını alacaktır."*

★Ebû Ya'lâ *el-Müsnedu'l-kebîr*'inde, Bezzâr ve Abdullah b. Ahmed rivayet ettiler. Ravilerden Haccâc b. Nusayr kendisinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur. Bezzâr'ın güvenilir bir ravi olan Avvâm b. Muzâhim dışındaki diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٤٠٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ وَاصِلٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عُقَيْلٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : يَقْتَصُّ الْخَلْقُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ حَتَّى الْجَمَّاءُ مِنَ الْقَرْنَاءِ وَحَتَّى الذَّرَّةُ مِنَ الذَّرَّةِ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

18406- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü yaratılmışların birbirindeki hakları alınacaktır. Hatta boynuzsuz koyunun boynuzlu koyundaki hakkı alınacaktır. Hatta küçük karıncanın küçük karıncadaki hakkı bile alınacaktır."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

---

1 Bezzâr (3449) ve Abdullah b. Ahmed (520) rivayet etti. *S. es-Sahîha*'ya (1588) bakınız.

2 Ahmed (2/363) rivayet etti. *S. es-Sahîha*'ya (1967) bakınız.

١٨٤٠٧ – حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ ، نا أَبُو الشَّعْثَاءِ عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ ، عَنْ زُهَيْرٍ ، عَنْ جَابِرٍ ، عَنِ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ أَوَّلَ خَصْمٍ يُقْضَى فِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : عَنْزَانِ ذَاتُ قَرْنٍ ، وَغَيْرُ ذَاتِ قَرْنٍ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جابر بن يزيد الجعفي وهو ضعيف

18407- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü aralarında ilk hüküm verilecekler; biri boynuzsuz, diğeri boynuzlu olan iki keçidir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Câbir b. Yezîd el-Cu'fî zayıftır.

١٨٤٠٨ – حَدَّثَنَا هَيْثَمٌ ، نَا عَلِيُّ بْنُ سَيَابَةَ ، نَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَاسِطِيُّ ، ثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عِمْرَانَ الْوَاسِطِيُّ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّهُ لَيَبْلُغُ مِنْ عَدْلِ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَقْتَصَّ لِلْجَمَّاءِ مِنْ ذَاتِ الْقَرْنِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم وعطاء بن السائب اختلط

18408- Abdullah b. Ebî Evfâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet gününde Yüce Allah'ın adaleti öyle bir şekilde tecelli edecek ki, boynuzu kırık hayvan bile boynuzlu olandan hakkını alacaktır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır. Atâ b. es-Sâib'in sonradan ezberi bozulmuştur.

١٨٤٠٩ – حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعٍ ، حَدَّثَنَا أَبِي ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جُدْعَانَ الْقُرَشِيِّ ، عَنْ جَدَّتِهِ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِي وَكَانَ بِيَدِهِ سِوَاكٌ ، فَدَعَا وَصِيفَةً لَهُ ، أَوْ لَهَا ، حَتَّى اسْتَأْثَرَ الْغَضَبُ فِي وَجْهِهِ ، فَخَرَجَتْ أُمُّ سَلَمَةَ إِلَى الْحُجُرَاتِ ، فَوَجَدَتِ الْوَصِيفَةَ وَهِيَ تَلْعَبُ بِبَهِيمَةٍ ، فَقَالَتْ : أَلا أَرَاكِ تَلْعَبِينَ بِهَذِهِ الْبَهِيمَةِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُوكِ ؟ فَقَالَتْ : لا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا سَمِعْتُكَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَوْلا خَشْيَةُ الْقَوَدِ ، لأَوْجَعْتُكِ بِهَذَا السِّوَاكِ ؟.

18409- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımı Ümmü Seleme bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evimdeydi ve elinde bir misvak vardı. Bir hizmetçisini – veya Ümmü Seleme'nin hizmetçisini-

çağırdı. (Hizmetçi gelmeyince) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) o kadar kızdı ki kızgınlığı yüzünden belli oluyordu. Ümmü Seleme çıkıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarının odalarına gitti ve hizmetçiyi bir hayvanla oynarken görünce: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) seni çağırırken senin hâlâ bu hayvanla oynadığını mı görüyorum?" dedi. (Hizmetçi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelip): "Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki seni duymadım" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şayet hesabının sorulmasından korkmasaydım, bu misvakla (çubukla) canını acıtırdım"* buyurdu.[1]

١٨٤١٠ – وفي رواية: لَوْلا الْقِصَاصُ لَضَرَبْتُكَ بِهَذَا السِّوَاكِ.

18410- Bir rivayette ifade şöyledir: *"Eğer kısas olmasaydı, sana bu misvakla vururdum."*[2]

١٨٤١١ – وفي رواية : لَوْلا مَخَافَةُ الْقِصَاصِ لأَوْجَعْتُكَ بِهَذَا السَّوْطِ.

روى هذا كله أبو يعلى والطبراني بنحوه وقال : دعا وصيفة له ولم يشك وقال : " لولا مخافة القود يوم القيامة " وإسناده جيد عند أبي يعلى والطبراني

18411- Bir rivayette ifade şöyledir: *"Şayet kısas uygulanmasından korkum olmasaydı, bu kamçıyla canını acıtırdım."*

★Bunların hepsini Ebû Ya'lâ ve "Kendisine ait bir hizmetçiyi çağırdı" ve *"Kıyamet günü hesabının sorulmasından korkmasaydım"* ifadesiyle Taberânî rivayette bulundu.[3]

١٨٤١٢ – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَبْسِيُّ ، قَالَ : نا مَحْبُوبُ بْنُ مُحْرِزٍ ، قَالَ : نا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَبِيبٍ ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا مِنْ رَجُلٍ يَضْرِبُ عَبْدًا لَهُ إِلا أُقِيدَ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه البزار ورجاله ثقات

18412- Ammâr b. Yâsir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kölesine vuran hiç kimse yoktur ki; kıyamet günü ona kısas uygulanmasın."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

---

[1] Ebû Ya'lâ (6944) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (23/376) rivayet etti. Senedi çok zayıftır.

[2] Ebû Ya'lâ (6928) rivayet etti. Senedi çok zayıftır ve kopukluk vardır.

[3] Ebû Ya'lâ (6901) rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Abdirrahmân b. Cud'ân'ın kimden rivayet ettiği bilinmemektedir veya ninesi de bilinmeyen birisidir.

١٨٤١٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُؤَمَّلِ بْنِ الصَّبَّاحِ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ بِلالٍ ، قَالَ : نا عِمْرَانَ الْقَطَّانُ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ ضَرَبَ سَوْطًا ظُلْمًا اقْتُصَّ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

رواه البزار والطبراني في الأوسط وإسنادهما حسن

18413- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim haksız yere birine bir kamçı vurursa kıyamet günü ona kısas uygulanır."*

★Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senetleri hasendir.[2]

١٨٤١٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدِ بن يَحْيَى بن حَمْزَةَ ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ أَبُو النَّضْرِ ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بن رَبِيعَةَ ، حَدَّثَنَا أَبُو الأَشْعَثِ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : يُقْبِلُ الْجَبَّارُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَيَثْنِي رِجْلَهُ عَلَى الْجِسْرِ ، فَيَقُولُ : وَعِزَّتِي وَجَلالِي ، لا يُجَاوِزُنِي ظَالِمٌ ، فَيَنْصِفُ الْخَلْقَ بَعْضَهُمْ مِنْ بَعْضٍ ، حَتَّى إِنَّهُ لَيَنْصِفُ الشَّاةَ الْجَمَّاءَ ، مِنَ الْعَضْبَاءِ بِنَطْحَةٍ نَطَحَها.

رواه الطبراني وفيه يزيد بن ربيعة وقد ضعفه جماعة وقال ابن عدي : أرجو أنه لا بأس به وبقية رجاله ثقات

18414- Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah, Kıyamet günü ayağını Sırat köprüsüne koyup şöyle buyurur: «İzzetim ve Celalime yemin olsun ki; hiçbir zalimin zulmü Beni aşıp geçemez.» Yüce Allah yarattıklarının birbirlerinde olan haklarını alır. Hatta boynuzsuz koyunun, kendisini süsmüş olan boynuzlu koyundan hakkını alır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Yezîd b. Rabîa'yı bazıları zayıf bulmuş, İbn Adiy: "Umarım ki fena sayılmaz" demiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [3]

١٨٤١٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِسْحَاقَ الْعَطَّارُ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ حَمْزَةَ الْعَطَّارُ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ غِيَاثٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا أَبُو عُثْمَانَ ، عَنْ سَلْمَانَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " يَجِيءُ الرَّجُلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْحَسَنَاتِ مَا يَظُنُّ أَنْ يَنْجُوَ بِهَا فَلا يَزَالُ يَقُومُ رَجُلٌ قَدْ ظَلَمَهُ مَظْلِمَةً ،

---

[1] Bezzâr (3452, 3453) rivayet etti. İbn Hacer matbu olan asıl nüshanın dipnotunda şöyle der: "Bu, Meymûn b. Ebî Şu'ayb'ın Ammâr'dan yaptığı bir rivayettir, ama Meymûn Ammâr'ı dinlememiştir."

[2] Bezzâr (3454, 3455) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1468) rivayet etti.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1421) rivayet etti.

فَيُؤْخَذُ مِنْ حَسَنَاتِهِ فَيُعْطَى الْمَظْلُومَ ، حَتَّى لا تَبْقَى لَهُ حَسَنَةٌ ، ثُمَّ يَجِيءُ مَنْ قَدْ ظَلَمَهُ وَلَمْ يَبْقَ مِنْ حَسَنَاتِهِ شَيْءٌ ، فَيُؤْخَذُ مِنْ سَيِّئَاتِ الْمَظْلُومِ ، فَتُوضَعُ عَلَى سَيِّئَاتِهِ.

رواه الطبراني والبزار عن عبد الله بن إسحاق العطار عن خالد بن حمزة ولم أعرفهما وبقية رجاله رجال الصحيح

18415- Selmân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü kişi kendini kurtaracağını zannettiği miktarda sevāplarla gelir. Hesapta kendilerine zulmettiği kişiler gelirler ve sevaplarından onlara verilir. Bu durum hiçbir sevabı kalmayıncaya kadar devam eder. Sonra onda hakkı olan birisi daha gelir ve adamda hiçbir sevap kalmadığı için zulmetmiş olduğu kişinin günahlarından alınıp onun günahlarına eklenir."*

★Taberânî rivayet etti. Bezzâr, Abdullah b. İshâk el-Attâr kanalıyla Hâlid b. Hamza'dan rivayet etti. Onları tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٤١٦ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بن سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن يُوسُفَ، حَدَّثَنَا كُلْثُومُ بن زِيَادٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بن حَبِيبٍ الْمُحَارِبِيِّ، قَالَ: خَرَجْتُ غَازِيًا، فَلَمَّا مَرَرْتُ بِحِمْصَ، خَرَجْتُ إِلَى السُّوقِ لأَشْتَرِيَ مَا لا غِنَى لِلْمُسَافِرِ عَنْهُ، فَلَمَّا نَظَرْتُ إِلَى بَابِ الْمَسْجِدِ، قُلْتُ: لَوْ أَنِّي دَخَلْتُ فَرَكَعْتُ رَكْعَتَيْنِ، فَلَمَّا دَخَلْتُ نَظَرْتُ إِلَى ثَابِتِ بن مَعْبَدٍ، وَابْنِ أَبِي زَكَرِيَّا، وَمَكْحُولٍ فِي نَفَرٍ مِنْ أَهْلِ دِمَشْقَ، فَلَمَّا رَأَيْتُهُمْ أَتَيْتُهُمْ فَجَلَسْتُ إِلَيْهِمْ، فَتَحَدَّثُوا شَيْئًا، ثُمَّ قَالُوا: إِنَّا نُرِيدُ أَبَا أُمَامَةَ الْبَاهِلِيَّ، فَقَامُوا وَقُمْتُ مَعَهُمْ، فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ، فَإِذَا شَيْخٌ قَدْ رَقَّ وَكَبِرَ، وَإِذَا عَقْلُهُ وَمَنْطِقُهُ أَفْضَلُ مِمَّا نَرَى مِنْ مَنْظَرِهِ، وَكَانَ أَوَّلُ مَا حَدَّثَنَا، أَنْ قَالَ: إِنَّ مَجْلِسَكُمْ هَذَا مِنْ بَلاغِ اللَّهِ، إِيَّاكُمْ وَحُجَّتِهِ عَلَيْكُمْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلَّغَ مَا أُرْسِلَ بِهِ، وَإِنَّ أَصْحَابَهُ قَدْ بَلَغُوا مَا سَمِعُوا، فَبَلِّغُوا مَا تَسْمَعُونَ:"ثَلاثَةٌ كُلُّهُمْ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: رَجُلٌ خَرَجَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ حَتَّى يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ، أَوْ بِمَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ، وَرَجُلٌ دَخَلَ بَيْتَهُ بِسَلامٍ ثُمَّ قَالَ:"إِنَّ فِي جَهَنَّمَ جِسْرًا لَهُ سَبْعُ قَنَاطِرَ عَلَى أَوْسَطِهِنَّ الْقَضَاءُ، فَيُجَاءُ بِالْعَبْدِ حَتَّى إِذَا انْتَهَى إِلَى الْقَنْطَرَةِ الْوُسْطَى، قِيلَ لَهُ: مَاذَا عَلَيْكَ مِنَ الدَّيْنِ؟ وَتَلا هَذِهِ الآيَةَ ﴿وَلا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا﴾ ، قَالَ: فَيَقُولُ: يَا رَبِّ عَلَيَّ كَذَا وَكَذَا، فَيُقَالُ لَهُ: اقْضِ دَيْنَكَ، فَيَقُولُ: مَا لِي شَيْءٌ، وَمَا أَدْرِي مَا أَقْضِي؟ فَيُقَالُ: خُذُوا مِنْ حَسَنَاتِهِ، فَمَا زَالَ يُؤْخَذُ مِنْ حَسَنَاتِهِ حَتَّى مَا تَبْقَى لَهُ حَسَنَةٌ حَتَّى إِذَا أُفْنِيَتْ حَسَنَاتُهُ، قِيلَ: قَدْ فَنِيَتْ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6153) rivayet etti. Bu hadisi Bezzâr'da bulamadım.

حَسَنَاتُهُ، يُقَالُ: خُذُوا مِنْ سَيِّئَاتِ مَنْ يَطْلُبُهُ، فَرَكِبُوا عَلَيْهِ، فَقَدْ بَلَغَنِي أَنَّ رِجَالا يَجِيئُونَ بِأَمْثَالِ الْجِبَالِ مِنَ الْحَسَنَاتِ، فَمَا يَزَالُ يُؤْخَذُ لِمَنْ يَطْلُبُهُمْ حَتَّى مَا تَبْقَى لَهُمْ حَسَنَةٌ.

رواه الطبراني وفيه كلثوم بن زياد وبكر بن سهل الدمياطي وكلاهما وثق وفيه ضعف وبقية رجاله رجال الصحيح

18416- Süleymân b. Habîb el-Muhâribî anlatıyor: Yolculuğa çıktığımda Humus'a uğradım ve çarşıya çıkıp bir yolcu için gerekli şeyleri aldım. Mescidin kapısına baktığımda: "Girip iki rekât namaz kılsam" diyerek mescide girdim. Girdiğimde Sâbit b. Ma'bed, İbn Zekeriyyâ ve Mekhûl'un Dımaşk (Şam) halkından bir grupla beraber olduklarını gördüm. Onları görünce yanlarına oturdum. Bir müddet konuştular ve: "Ebû Umâme el-Bâhilî'nin yanına gidelim" diyerek kalktılar. Ben de onlarla kalktım ve Ebû Umâme el-Bâhilî'nin yanına girdik. Ebû Umâme yaşı ilerlemiş ve yaşlanmıştı. Aklı ve konuşması ise göründüğünden daha iyiydi. Bize söylediği ilk şey:

"Sizin bu meclisiniz, Allah'ın size bir ihsanıdır ve bu meclis size (lehinize veya aleyhinize) şahitlik edecektir. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisiyle gönderildiği şeyi tebliğ etti. Ashâbı da duyduklarını tebliğ ettiler. Siz de duyduğunuzu tebliğ ediniz. Şu üç sınıfın hepsi Allah'ın koruması altındadır. Allah rızası için cihada çıkan kişi, Cennete girene veya onu elde ettiği sevap veya ganimetlerle geri döndürene kadar Allah'ın koruması altındadır. Evine selametle giren kişi de Allah'ın koruması altındadır."

Ebû Umâme şöyle devam etti: "Cehennemin üzerinde yedi tane kemeri olan bir köprü vardır. Köprünün ortasında Allah'a asi olanlar durur. Kul getirilir ve ortadaki kemere yetişince: «Ne borcun vardır?» denir." Sonra Ebû Umâme şu âyeti okudu: **"Allah'tan bir söz gizleyemezler."** (Nisâ Sur. 42) Kul: «Ya Rabbi! Şu şu borcum var» der. Kula: «Borcunu öde» denince kul: «Hiçbirşeyim yok, neyle borcumu ödeyeceğimi de bilmiyorum» der. O zaman: «Bunun sevaplarından alınız» denir ve hiçbir sevabı kalmayıncaya kadar sevaplarından alınır. Sevapları bitince: «Sevapları bitti» denir. O zaman: «Alacaklının günahlarından alıp buna yükleyin» denir. Duydum ki; kimi adamlar dağlar gibi sevaplarla gelir. Hiç sevabı kalmayıncaya kadar, sevaplarından alınıp zulmetmiş olduğu kişilere verilir."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Külsûm b. Ziyâd ve Bekr b. Sehl ed-Dimyâtî vardır ve ikisi de güvenilir bulunmuştur, ama kendilerinde zayıflık vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٤١٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الأَحْمَرِ النَّاقِدُ ، قال : نا عَمَّارُ بْنُ طَالُوتَ ، قال : نا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَدِيٍّ ، عَنْ حُسَيْنٍ الْمُعَلِّمِ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنِ الْجَهْمِ بْنِ فَضَالَةَ الْبَاهِلِيِّ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَجِيءُ الظَّالِمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، حَتَّى إِذَا كَانَ عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ بَيْنَ الظُّلْمَةِ ، وَالْوَعْرَةِ لَقِيَهُ الْمَظْلُومُ فَعَرَفَهُ ، وَعَرَفَ مَا ظَلَمَهُ بِهِ ، فَمَا يَبْرَحُ الَّذِينَ ظُلِمُوا يَقْتَصُّونَ مِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا ، حَتَّى يَنْزِعُوا مَا فِي أَيْدِيهِمْ مِنَ الْحَسَنَاتِ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ حَسَنَاتٌ أُدْرِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ سَيِّئَاتِهِمْ مِثْلَ مَا ظَلَمُوا ، حَتَّى يُورِدُوا الدَّرْكَ الأَسْفَلَ مِنَ النَّارِ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا

18417- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü zalim gelir ve Cehennem köprülerinden karanlık ve sarp bir yere gelince mazlum onunla karşılaşır. Zalim, mazlumu tanır ve kendisine yapmış olduğu zulmü de hatırlar. Zulme uğrayanlar zalimlerden ellerinden bütün sevapları almadan oradan ayrılmazlar. Eğer sevapları yoksa Cehennem'in en alt tabakasına varana kadar mazlumların günahlarından zalimlere verilir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٤١٨ - حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ، قَالَ: نَا نُعَيْمُ بن حَمَّادٍ، قَالَ: نَا نُوحُ بن أَبِي مَرْيَمَ، عَنِ السُّدِّيِّ، عَنْ أَبِيهِ ،عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يُجَاءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَمْثَالِ الْجِبَالِ مِنْ مَظَالِمِ النَّاسِ بَيْنَهُمْ وَحُقُوقِهِمْ ، فَمَا يَزَالُ اللَّهُ يَقْضِيهَا حَتَّى لا يَبْقَى مِنْهَا شَيْءٌ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه جابر بن يزيد الجعفي وهو ضعيف

18418- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet gününde, insanların aralarındaki dağlar kadar olan zulüm ve haksızlıklar huzura getirilir. Yüce Allah bunlardan hiçbir şey kalmayıncaya kadar herkese hakkını verir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Câbir b. Yezîd el-Cu'fî zayıftır.

١٨٤١٩ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ ، قَالَ : أَنَا حَمَّادُ بْنُ شُعَيْبٍ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ نِيَارٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَابِسٌ الْغَرِيمَ عَلَى غَرِيمِهِ كَأَشَدِّ مَا حُبِسَ شَيْءٌ عَلَى شَيْءٍ ، فَيَقُولُ : يَا رَبِّ ، كَيْفَ

[1] İbnu'l-Mübârek *Zühd*'ünde mevkuf olarak (1420) rivayet etti.

أُعْطِيهِ وَقَدْ حَشَرْتَنِي حَافِيًا عُرْيَانًا : فَمِنْ أَيْنَ ؟ ! فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : سَأُعْطِيهِمْ مَا أَعْطَوْكَ مِنْ حَسَنَاتِكَ ، فَيُطْرَحُ عَلَى حَسَنَاتِ الْقَوْمِ ، فَإِنْ كَانَتْ إِلا أُخِذَتْ مِنْ سَيِّئَاتِ الْقَوْمِ فَطُرِحَتْ عَلَى سَيِّئَاتِكَ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه حماد بن شعيب وهو ضعيف جدا

18419- Ebû Burde b. Niyâr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yüce Allah bir şeyi başka bir şeyden dolayı en ağır bir şekilde nasıl durdurursa, borçluyu da alacaklısının hakkını verene kadar öyle durdurur. Kul: «Ya Rabbi! Beni çıplak ve yalınayak diriltttiğin halde zulmettiğim kişiye hakkını nasıl ve nereden vereyim?» der. Yüce Allah: «Bunun hakkını senin sevaplarından vereceğim. Senin sevaplarını alıp zulmettiklerinin sevaplarına katacağım. Eğer sevapların yetersiz kalırsa onların günahlarından alıp senin günahlarına katacağım» buyurur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hammâd b. Şu'ayb çok zayıftır.

١٨٤٢٠ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ قَزَعَةَ ، قَالَ : نا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، قَالَ سَمِعْتُ الْحَكَمَ بْنَ أَبَانٍ يُحَدِّثُ ، عَنِ الْغِطْرِيفِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الرُّوحِ الأَمِينِ ، قَالَ : " قَالَ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : يُؤتَى بِسَيِّئَاتِ الْعَبْدِ وَبِحَسَنَاتِهِ فَيُقْتَصُّ أَوْ يُقْضَى ، فَإِنْ بَقِيَتْ لَهُ حَسَنَةٌ وُسِّعَ لَهُ فِي الْجَنَّةِ.

رواه البزار ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18420- İbn Abbâs, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem), o da (Cibrîl) Rûhu'l-Emîn'den nakleder: *"Yüce Allah şöyle buyurur: "Kulun günahları ve sevapları getirilir ve (zulmetmiş olduklarıyla) davalaşır. Eğer sevapları kalırsa Cennetteki yeri genişletilir."*

★Bezzâr rivayet etti. Bazılarında bulunan zayıflığa rağmen ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٤٢١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَمْرٍو الْبَزَّارُ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن مَخْلَدٍ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن زَكَرِيَّا الأَنْصَارِيُّ، حَدَّثَنَا هَارُونُ بن عَنْتَرَةَ، عَنْ زَاذَانَ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، وَقَدْ سَبَقَ إِلَى مَجْلِسِهِ أَصْحَابُ الْخَزِّ وَالدِّيبَاجِ، فَقُلْتُ: أَدْنَيْتَ النَّاسَ وَأَقْصَيْتَنِي، فَقَالَ لِي: ادْنُ، فَأَدْنَانِي حَتَّى

---

[1] Bezzâr (3456) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi bu lafızla sadece İbn Abbâs'tan bu yolla biliyoruz. Ğıtrîf te sadece bunu Câbir'e dayandırmıştır. Hakem'de bir mahzur yoktur.

أَقْعَدَنِي عَلَى بِسَاطِهِ، ثُمَّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: إِنَّهُ يَكُونُ لِلْوَالِدَيْنِ عَلَى وَلَدِهِمَا دَيْنٌ، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ يَتَعَلَّقَانِ بِهِ، فَيَقُولُ: أَنَا وَلَدُكُمَا، فَيَوَدَّانِ أَوْ يَتَمَنَّيَانِ لَوْ كَانَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ.

رواه الطبراني عن عمرو بن مخلد عن زكريا بن يحيى الأنصاري و لم أعرفهما وبقية رجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18421- Zâdân der ki: Abdullah b. Mes'ûd'un yanına girdim. Benden önce yün ve ipek elbiseler giyen kişiler yanına gelmişti. Ben: "İnsanları yanına yaklaştırıp beni uzak tuttun" dedim. İbn Mes'ûd bana: "Yaklaş!" dedi ve beni yanına yaklaştırarak kendi kiliminin üzerine oturttuktan sonra dedi ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Anne babanın çocuklarından alacağı olacak ve Kıyamet günü olduğunda (haklarını almak için) ona tutunacaklar. Çocuk: «Ben sizin oğlunuzum» diyecek. Anne ve baba, (çocuklarından olan alacaklarının) bundan daha fazla olmasını isteyecek veya temenni edeceklerdir."*

★Taberânî, Amr b. Mahled kanalıyla Zekeriyyâ b. Yahyâ el-Ensârî'den rivayet etti. Onları tanımıyorum. Diğer ravileri bazılarında bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuşlardır.[1]

١٨٤٢٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا الْحَسَنُ بْنُ عِيسَى النَّيْسَابُورِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ ، قَالَ : نا جَهْمُ بْنُ أَوْسٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي مَرْيَمَ ، وَمَرَّ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رُسْتُمَ فِي مَوْكِبِهِ ، فَقَالَ لابْنِ أَبِي مَرْيَمَ : إِنِّي لأَشْتَهِي مُجَالَسَتَكَ ، وَحَدِيثَكَ ، فَلَمَّا مَضَى ، قَالَ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ : سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تَغْبِطُوا فَاجِرًا بِنِعْمَةٍ ، إِنَّكَ لا تَدْرِي مَا هُوَ لاقٍ بَعْدَ مَوْتِهِ ، إِنَّ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ قَاتِلا لا يَمُوتُ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

18422- Cehm b. Evs der ki: Abdullah b. Ebi Meryem'in yanına, maiyetiyle beraber Abdullah b. Rüstüm uğradı. İbn Ebî Meryem'e: "Seninle oturmayı ve seninle sohbet etmeyi çok isterim" dediğini duydum. Gittikten sonra da İbn Ebî Meryem dedi ki: "Ebû Hureyre'den duydum: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Facire,*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10526) rivayet etti. Ravilerden Amr b. Mahled'in rivayette bulunduğu Yahyâ b. Zekeriyyâ el-Ensârî güvenilirdir. *Tehzîb*'de onun hakkında bilgi vardır.

kendisindeki herhangi bir nimetten dolayı imrenmeyin, zira öldükten sonra ne ile karşılaşacağını bilemezsiniz. Kıyamet günü Allah'ın katında onun için ölümsüz bir katil (azab meleği) hazırlanmıştır."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٨٤٢٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الأَنْمَاطِيُّ ، قَالَ : نَا سَلْمُ بْنُ قَادِمٍ ، قَالَ : نَا هَاشِمُ بْنُ عِيسَى الْيَزَنِيُّ ، قَالَ : نَا الْحَارِثُ بْنُ مُسْلِمٍ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا كَانَتْ لأَخِيهِ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ فِي نَفْسٍ أَوْ مَالٍ فَأَتَاهُ ، فَاسْتَحَلَّهُ قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، فَإِنَّهُ لَيْسَ ثَمَّ دِينَارٌ وَلا دِرْهَمٌ ، إِنَّمَا هِيَ الْحَسَنَاتُ " ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ ؟ قَالَ : " أَخَذَ مِنْ سَيِّئَاتِهِ فَوَضَعَ عَلَى سَيِّئَاتِهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه هاشم بن عيسى اليزني و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18423- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kendisinde kardeşine yapmış olduğu bir zulmü veya ondan haksız olarak aldığı bir malı bulunup da kıyamet kopmadan (ölmeden) önce gidip onunla helalleşen kula, Allah da merhamet etsin. Zira o gün geldikten sonra dinar ve dirhem yoktur. Orada sevaplar geçerlidir."*

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Eğer bu kişinin sevapları yoksa?" diye sorulunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hakkı olan kişinin günahlarından alınıp, haksızlık edenin günahlarına yüklenir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hâşim b. İsâ el-Yeznî'yi tanımıyorum. Diğer ravileri bazılarında bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur.

بَابٌ فِيمَنْ سَتَرَهُ اللهُ فِي الدُّنْيَا

Allah'ın, Hatalarını Örttüğü Kişiler

١٨٤٢٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدِ بن زَكَرِيَّا أَبُو بَكْرٍ، أَخُو مَيْمُونٍ الْبَغْدَادِيُّ الْحَافِظُ مُذَاكَرَةً بِمِصْرَ، حَدَّثَنَا نَصْرُ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن مُحَمَّدِ بن الْحَكَمِ بن جَحْلٍ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن سَعِيدٍ الأَبَحُّ، عَنْ سَعِيدِ بن أَبِي عَرُوبَةَ، عَنِ الْحَكَمِ بن جَحْلٍ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:"مَا سَتَرَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ فِي الدُّنْيَا، فَيُعَيِّرُهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه الطبراني في الصغير وفيه عمر بن سعيد الأبح وهو ضعيف

18424- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, dünyadayken hatalarını örttüğü kişinin kıyamet günü hatasını yüzüne vurmaz."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Saîd el-Ebah zayıftır.[1]

بَابٌ فِيمَنْ يَتَكَفَّلُ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمْ لِغُرَمَائِهِمْ

Borçlu Oldukları Kişilere Karşı Allah'ın Kendilerine Kefil Olduğu Kişiler

١٨٤٢٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ سَمُرَةَ الأَحْمَسِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو عَاصِمٍ الثَّقَفِيُّ الرَّبِيعُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ سَعِيدِ بْنِ جَعْدَةَ بْنِ هُبَيْرَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ أُمِّ هَانِئٍ ابْنَةِ أَبِي طَالِبٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَجْمَعُ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ ، ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ : يَا أَهْلَ التَّوْحِيدِ ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ عَفَا عَنْكُمْ ، فَيَقُومُ النَّاسُ فَيَتَعَلَّقُ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ فِي ظُلامَاتِ الدُّنْيَا ، ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ : يَا أَهْلَ التَّوْحِيدِ ، لِيَعْفُ بَعْضُكُمْ عَنْ بَعْضٍ ، وَعَلَيَّ الثَّوَابُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أبو عاصم الربيع بن إسماعيل منكر الحديث قاله أبو حاتم

18425- Ümmü Hâni binti Ebî Tâlib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, evvelkileri ve sonrakileri bir meydanda toplar ve Arş'ın altından bir münadi şöyle seslenir: «Ey tevhîd ehli! Yüce Allah sizi affetti.» İnsanlar kalkarlar ve yapmış oldukları zulümlerden dolayı birbirlerini tutarlar. Sonra bir münadî: «Ey tevhîd ehli! Sevap karşılığı birbirinizi affediniz» diye seslenir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Âsım Rabî b. İsmâîl, münker hadisleri olan biridir. Bunu Ebû Hâtim bildirmiştir.[2]

١٨٤٢٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شُعَيْبٍ ، قَالَ : نَا خَالِدُ بْنُ خِدَاشٍ ، قَالَ : نَا أَبُو عَوْنٍ صَاحِبُ الْقِرَبِ ، قَالَ : نَا سَدُوسٌ ، صَاحِبُ السَّابِرِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (192) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir."

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1358) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis Ümmü Hâni'den sadece bu isnâdla rivayet edilmiştir. Ebû Âsım es-Sekafî el-Kûfî bunu rivayette tek kalmıştır."

وَسَلَّمَ : إِذَا الْتَقَى الْخَلائِقُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَأُدْخِلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ ، وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ نَادَى مُنَادٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : يَا أَهْلَ الْجَمْعِ ، تَتَارَكُوا الْمَظَالِمَ بَيْنَكُمْ وَثَوَابُكُمْ عَلَيَّ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه الحكم بن سنان أبو عون قال أبو حاتم : عنده وهم كثير وليس بالقوي ومحله الصدق يكتب حديثه وضعفه غيره وبقية رجاله ثقات وقد تقدم حديث في فضل العلم : أن الله سبحانه وتعالى يقول لهم : إِنِّي لَمْ أَضَعْ عِلْمِي فِيكُمْ، وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أُعَذِّبَكُمْ، اذْهَبُوا فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ. وحديث في الدين فيمن يقترض ويتلف ماله فإن الله يؤدي عنه

18426- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü yaratılmışlar bir araya geldiklerinde, Cennetlikler Cennete, Cehennemlikler de Cehenneme konulur. Bir münadi: «Aranızdaki haksızlıkları birbirinize affedin; bunun sevabını vermek bana ait olsun» diye seslenir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ebû Avn Hakem b. Sinân hakkında Ebû Hâtim: "Çok yanılgılıdır, kuvvetli değildir, böylesine sadık denebilir ve hadisleri yazılır" demiştir. Başkası ise zayıf olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

İlmin fazileti konusunda, Yüce Allah'ın şöyle buyurduğu geçmişti: *"Ben size azab etmek istediğim halde ilmimi size vermem. Gidiniz sizi affettim."*

Borç alıp malı telef olanla ilgili bölümde; Allah'ın, bu kişinin yerine borcunu ödeyeceği bildirilmişti.

بَابٌ لَيْسَ أَحَدٌ يُنْجِيهِ عَمَلُهُ

Hiçkimseyi Ameli Kurtaramaz

١٨٤٢٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنِي فُضَيْلُ بْنُ مَرْزُوقٍ مَوْلَى بَنِي عَنَزٍ عَنْ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ أَحَدٌ إِلاَّ بِرَحْمَةِ اللَّهِ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلاَ أَنْتَ قَالَ وَلاَ أَنَا إِلاَّ أَنْ يَتَغَمَّدَنِيَ اللَّهُ بِرَحْمَتِهِ وَقَالَ بِيَدِهِ فَوْقَ رَأْسِهِ.

رواه أحمد وإسناده حسن

18427- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Hiç kimse Allah'ın rahmeti olmadan Cennete giremez."* Sahabe: "Sen de mi ya Resûlallah?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben de; ancak Yüce Allah beni rahmetine gark etmiştir"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٨٤٢٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَاشِمٌ عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " لَنْ يُنْجِيَ أَحَدَكُمْ عَمَلُهُ ". قَالُوا وَلاَ أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ " وَلاَ أَنَا إِلاَّ أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ مِنْهُ بِرَحْمَةٍ فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَاغْدُوا وَرُوحُوا وَشَيْءٌ مِنَ الدُّلْجَةِ وَالْقَصْدَ الْقَصْدَ تَبْلُغُوا.قلت : هو في الصحيح باختصار

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

18428- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden hiç kimseyi ameli kurtaramaz"* buyurunca, sahabe: "Seni de mi ya Resûlallah?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beni de; ancak Yüce Allah beni rahmetine ğarketmiştir. Doğru olunuz, birbirinize yakın olunuz, sabah akşam ve gecenin bir bölümünde ibadet etmeye gayret gösteriniz. Her işinizde mutedil olunuz (öyle yaparsanız) maksadınıza ulaşırsınız."*

Bu hadis *Sahîh*'te muhtasar olarak mevcuttur.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٨٤٢٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ الْقَيْصَرَانِيُّ , قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرْيَابِيُّ ، قَالَ : نا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا أَحَدٌ مِنْكُمْ يُنْجِيهِ عَمَلُهُ " ، قَالُوا : وَلا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " وَلا أَنَا إِلا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ بِرَحْمَةٍ وَفَضْلٍ ، وَلَوْ يُؤَاخِذُنِي بِمَا جَنَى هَؤُلاءِ لأَوْبَقَنِي.

قلت : هو في الصحيح غير من قوله : " وَلَوْ يُؤَاخِذُنِي " رواه البزار والطبراني في الأوسط إلا أنه قال : " وَلَوْ يُؤَاخِذُنِي بِمَا جَنَى هَؤُلاءِ لأَوْبَقَنِي " وشيخ البزار أبو بكر لم أعرفه وكأنه وراق ابن أبي الدنيا فإنه روى عن محمد بن عبد الملك بن زنجويه وشيخ الطبراني إبراهيم بن معاوية بن ذكوان بن أبي سفيان القيصراني لم أجد من ترجمه وبقية رجالهما رجال الصحيح غير محمد بن عبد الملك بن زنجويه وهو ثقة

18429- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden hiç kimseyi ameli kurtaramaz"* buyurunca sahabe: "Senide mi ya Resûlallah?" diye sordular. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beni de; ancak Yüce Allah beni rahmetine ve fazlına gark etmiştir. Şayet beni ve İsâ'yı şu iki parmağın yaptığından dolayı kınasaydı bizi helak ederdi"* buyurup işaret ve orta parmağıyla (ikiyi) gösterdi.

---

[1] Ahmed (3/52) rivayet etti. Ravilerden Atiyyetu'l-Avfî zayıftır.
[2] Ahmed (2/262, 482, 488, 503; geniş bir metinle 2/537) rivayette bulundu.

★Bezzâr rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti; ancak şöyle dedi: *"Eğer beni bunların yaptıklarından dolayı kınasaydı, beni helak ederdi."*

Bezzâr'ın hocası Ebû Bekr'i tanımıyorum. Verrâk, İbn Ebi'd-Dünyâ olabilir. O, Muhammed b. Abdilmelik b. Zenceveyh'den rivayette bulundu. Taberânî'nin hocası İbrâhîm b. Muâviye b. Zekvân b. Ebî Süfyân el-Kayserânî hakkında bilgi bulamadım. İkisinin de Muhammed b. Abdilmelik b. Zenceveyh dışındaki diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٨٤٣٠ - أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ خَلَفٍ أَبُو سَلَمَةَ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْعَلاءِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا أَشْعَثُ بْنُ سَوَّارٍ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي مُوسَى ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : لَنْ يُنْجِيَ أَحَدًا مِنْكُمْ عَمَلُهُ ، قِيلَ : وَلا أَنْتَ ؟ ، قَالَ : وَلا أَنَا ، إِلا أَنْ يَتَغَمَّدَنِيَ اللَّهُ مِنْهُ بِرَحْمَةٍ.

رواه البزار والطبراني في الأوسط والكبير إلا أنه قال في الكبير : ما منكم من أحد يدخله عمله الجنة فقال بعض القوم : ولا أنت ؟ فذكره وفي أسانيدهم أشعث بن سوار وقد وثق على ضعفه وبقية رجالهم ثقات

18430- Ebû Mûsâ bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden hiç kimseyi ameli kurtaramaz"* buyurunca sahabe: "Seni de mi ya Resûlallah?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beni de; ancak Yüce Allah beni rahmetine gark etmiştir"* buyurdu.

★Bezzâr ile Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ancak *M. el-Kebîr*'de ifade şöyledir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden hiç kimseyi kendi ameli Cennete sokamaz"* deyince, oradakilerden bazıları: "Seni de mi?" diye sordu. Devamla hadisin kalan kısmını zikretti.

İsnâdlarında Eş'as b. Sevvâr vardır. O da kendisinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.[2]

١٨٤٣١ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بن عُمَرَ الضَّبِّيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن رَجَاءٍ، حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ، عَنْ زِيَادِ بن عِلاقَةَ، عَنْ شَرِيكِ بن طَارِقٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ أَحَدٌ مِنْكُمْ بِعَمَلٍ"، قَالُوا: وَلا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ:"وَلا أَنَا , إِلا أَنْ يَتَغَمَّدَنِيَ اللَّهُ مِنْهُ بِرَحْمَةٍ وَفَضْلٍ.

رواه الطبراني بأسانيد ورجال أحدها رجال الصحيح

18431- Şerîk b. Târık der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sizden hiç kimse ameliyle Cennete giremez"* buyurunca, biz: "Sen de mi ya

---

[1] Bezzâr (3448) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (2315) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3447) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Ebû Mûsâ'dan sadece bu kanalla rivayet edildiğini ve sadece Eş'as'ın rivayet ettiğini biliyoruz."

Resûlallah?" diye sorduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben de; ancak Yüce Allah beni rahmetine ve fazlına gark etmiştir"* buyurdu.

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٤٣٢ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ اللَّهِ بن صَالِحٍ الدَّهَّانُ الْكُوفِيُّ ، حَدَّثَنَا مُفَضَّلُ بن صَالِحٍ ، عَنْ زِيَادِ بن عِلاقَةَ ، عَنْ أُسَامَةَ بن شَرِيكٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : مَا مِنْ أَحَدٍ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِعَمَلٍ ، قُلْنَا : وَلا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ ، قَالَ : لا ، وَلا أَنَا إِلا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ ، وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ.

رواه الطبراني وفيه المفضل بن صالح الأسدي وهو ضعيف

18432- Usâme b. Şerîk bildiriyor: *"Hiç kimse kendi ameliyle Cennete giremez"* buyurunca, biz: "Sen de mi ya Resûlallah?" diye sorduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben de; ancak Yüce Allah beni rahmetiyle gark etmiştir"* buyurdu ve elini başına koydu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mufaddal b. Sâlih el-Esedî zayıftır.[2]

١٨٤٣٣ - حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ مُحَمَّدُ بن إِبْرَاهِيمَ النَّحْوِيُّ الصُّورِيُّ ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بن الْوَلِيدِ ، عَنْ أَرْطَاةَ بن الْمُنْذِرِ ، عَنِ الْمُهَاجِرِ بن حَبِيبٍ الزُّبَيْدِيِّ ، عَنْ أَسَدِ بن كُرْزٍ ، قَالَ : قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَا أَسَدُ بن كُرْزٍ ، لا تَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِعَمَلٍ ، وَلَكِنْ بِرَحْمَةِ اللَّهِ ، قُلْتُ : وَلا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : وَلا أَنَا ، إِلا أَنْ يَتَلافَانِي اللَّهُ أَوْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ مِنْهُ بِرَحْمَةٍ.

رواه الطبراني وفيه بقية بن الوليد وهو مدلس وبقية رجاله ثقات

18433- Esed b. Kurz der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: *"Ey Esed b. Kurz! Amelle Cennete giremezsin, ancak Allah'ın rahmetiyle girebilirsin"* buyurdu. Ben: "Sen de mi ya Resûlallah?" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben de... Ancak Yüce Allah beni katından bir rahmetle karşılamış* – veya- *rahmetine gark etmiştir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Bakiyye b. el-Velîd müdellistir. Diğer ravileri güvenilirdir. [3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7218, 7219, 7220, 7221) rivayet etti. Bezzâr (3446) buna benzer bir rivayette bulundu.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (493) rivayet etti.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1001) rivayet etti. Bakiyye b. el-Velîd, bu hadisi Taberânî'de *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*'inde (686) açıkça işittiğini söylemiştir.

١٨٤٣٤ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي الْحَارِثِ ، نَا دَاوُدُ بْنُ الْمُحَبَّرِ ، نَا صَالِحٌ الْمُرِّيُّ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ زَيْدٍ الْعَبْدِيِّ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ : " يُخْرَجُ لابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلاثُ دَوَاوِينَ : دِيوَانٌ فِيهِ الْعَمَلُ الصَّالِحُ ، وَدِيوَانٌ فِيهِ ذُنُوبُهُ ، وَدِيوَانٌ فِيهِ النِّعَمِ مِنَ اللهِ عَلَيْهِ ، فَيَقُولُ اللَّهُ لأَصْغَرِ نِعْمَةٍ ، أَحْسَبُهُ قَالَ : فِي دِيوَانِ النِّعَمِ : خُذِي ثَمَنَكِ مِنْ عَمَلِهِ الصَّالِحِ ، فَتَسْتَوْعِبُ عَمَلَهُ الصَّالِحَ ، ثُمَّ تَنَحَّى وَتَقُولُ : وَعِزَّتِكَ مَا اسْتَوْفَيْتُ ، وَتَبْقَى الذُّنُوبُ وَالنِّعَمُ ، وَقَدْ ذَهَبَ الْعَمَلُ الصَّالِحُ كُلُّهُ ، فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَرْحَمَ عَبْدًا قَالَ : يَا عَبْدِي ، قَدْ ضَاعَفْتُ لَكَ حَسَنَاتِكَ ، وَتَجَاوَزْتُ عَنْ سَيِّئَاتِكَ أَحْسَبُهُ قَالَ : وَوَهَبْتُ لَكَ نِعْمَتِي.

رواه البزار وفيه صالح المري وهو ضعيف

18434- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü Âdemoğluna üç amel defteri çıkarılır. Defterlerden birinde salih amel, diğerinde günahları, üçüncüsünde ise Allah'ın kendisine verdiği nimetler vardır. Yüce Allah, en küçük nimetine"* — ya da sanırım şöyle dedi:— *"Nimetlerin bulunduğu defterde bulunan en küçük nimete: «Bunun salih amellerinden sana karşılık olan şeyi al» buyurur. Nimet, kişinin bütün salih amellerini alır ve bir kenara çekilerek: «İzzetine yemin ederim ki; daha bütün hakkımı alamadım» der. Kişinin amel defterinde sadece günahları ve kendisine verilen nimetler(in bulunduğu defterler) kalır. Bütün salih amelleri biter. Yüce Allah bir kula merhamet etmek istediğinde şöyle buyurur: «Ey kulum! Senin sevaplarının karşılığını arttırdım ve günahlarını bağışladım»."* —Sanırım şöyle dedi:— *"Ve nimetimi sana verdim."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Sâlih el-Murrî zayıftır.[1]

١٨٤٣٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمَّارٍ الْمَوْصِلِيُّ ، قَالَ : نَا عَفِيفُ بْنُ سَالِمٍ ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ عُتْبَةَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَجُلا مِنَ الْحَبَشَةِ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فُضِّلْتُمْ عَلَيْنَا بِالأَلْوَانِ وَالنُّبُوَّةِ ، أَفَرَأَيْتَ إِنْ آمَنْتُ بِمِثْلِ مَا آمَنْتَ بِهِ ، وَعَمِلْتُ بِمِثْلِ مَا عَمِلْتَ بِهِ ، إِنِّي لَكَائِنٌ مَعَكَ فِي الْجَنَّةِ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " نَعَمْ " ، ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَالَ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، كَانَ لَهُ بِهَا عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ ،

[1] Bezzâr (3444) rivayet etti. Ravilerden Dâvûd b. el-Muhabber uydurma hadis rivayet etmekle itham edilmiştir.

وَمَنْ قَالَ : سُبْحَانَ اللّٰهِ ، كَتَبَ اللّٰهُ لَهُ مِائَةَ أَلْفِ حَسَنَةٍ " فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللّٰهِ ، كَيْفَ نَهْلَكُ بَعْدَ هَذَا ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، إِنَّ الرَّجُلَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَيَجِيءُ بِالْعَمَلِ ، لَوْ وُضِعَ عَلَى جَبَلٍ لأَثْقَلَهُ ، فَتَقُومُ النِّعْمَةُ مِنْ نِعَمِ اللّٰهِ ، فَتَكَادُ تَسْتَنْفِدُ ذَلِكَ كُلَّهُ ، لَوْلا مَا يَتَفَضَّلُ اللّٰهُ بِهِ مِنْ رَحْمَتِهِ " ، ثُمَّ نَزَلَتْ : هَلْ أَتَى عَلَى الإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ إِلَى قَوْلِهِ : وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا سورة الإنسان آية ١-٢٠ ، فَقَالَ الْحَبَشِيُّ : يَا رَسُولَ اللّٰهِ ، وَهَلْ تَرَى عَيْنِي فِي الْجَنَّةِ مِثْلَ مَا تَرَى عَيْنُكَ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " نَعَمْ " ، فَبَكَى الْحَبَشِيُّ حَتَّى فَاضَتْ نَفْسُهُ ، قَالَ ابْنُ عُمَرَ : فَأَنَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُدَلِّيهِ فِي حُفْرَتِهِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أيوب بن عتبة وهو ضعيف وفيه توثيق لين

18435- İbn Ömer bildiriyor: Habeşistan'dan bir kişi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Teninizin rengi ve nübüvvetle bizden üstün kılındınız. Şayet senin iman ettiğine iman eder ve senin yaptığın ameli yaparsam Cennette seninle beraber olur muyum?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* dedi.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şöyle buyurdu: *"Kim Lâ ilâhe illallâh derse, bununla Allah'ın katında ona verilmiş bir ahit vardır. Kim: «Sübhalallah» derse Allah ona yüz bin sevap yazar."* Adam: "Ya Resûlallah! Bu kadar sevaptan sonra nasıl helak oluruz?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Nefsim elinde olana yemin ederim ki; Kıyamet günü, kişi bir dağa konsa ağır gelecek salih amelle gelir; Allah'ın kendisine bahşettiği nimetlerden birisi, kalkıp Allah ona fazlından vermeseydi, neredeyse bütün bu salih amellerini bitirirdi"* buyurdu. Sonra **"İnsanoğlu, var edilip bahse değer bir şey olana kadar, şüphesiz uzun bir zaman geçmemiş midir?"** âyetinden **"Oranın neresine baksan, nimet ve büyük bir saltanat görürsün"** (İnsan Sur. 1-20) âyetine kadar olan kısım nazil oldu. Habeşli adam: "Ya Resûlallah! Cennette, benim gözüm senin gözünün gördüğü gibi mi görecek?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* deyince Habeşî adam o kadar ağladı ki sonunda öldü.

İbn Ömer ekledi: "Ben Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), onu mezarına indirirken gördüm."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Eyyûb b. Utbe zayıftır, fakat az bir güvenilirlik mevcuttur.

١٨٤٣٦ - حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بن حَمَّادٍ، ثنا سُلَيْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، ثنا بِشْرُ بن عَوْنٍ، ثنا بَكَّارُ بن تَمِيمٍ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ وَاثِلَةَ بن الأَسْقَعِ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: يَبْعَثُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَبْدًا لا ذَنْبَ لَهُ، فَيَقُولُ اللَّهُ: بِأَيِّ الأَمْرَيْنِ أَحَبُّ إِلَيْكَ أَنْ أَجْزِيَكَ بِعَمَلِكَ، أَوْ بِنِعْمَتِي عِنْدَكَ قَالَ: رَبِّ، إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي لَمْ أَعْصِكَ قَالَ: خُذُوا عَبْدِي بِنِعْمَةٍ مِنْ نِعَمِي، فَمَا تَبْقَى لَهُ حَسَنَةٌ، إِلا اسْتَغْرَقَهَا تِلْكَ النِّعْمَةُ، فَيَقُولُ: رَبِّ بِنِعْمَتِكَ وَرَحْمَتِكَ، فَيَقُولُ: بِنِعْمَتِي وَرَحْمَتِي...

قلت : فذكر الحديث وقد تقدم في الحساب

18436- Vâsile b. el-Eska', Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü Allah günahsız bir kişiyi haşredip: «Seni amelinden mi, yoksa sana vermiş olduğum nimetlerden mi hesaba çekmemi istersin?» diye sorar. Kul: «Ya Rabbi! Biliyorsun ki Sana hiç isyan etmedim» der. Yüce Allah: «Kulumu alıp ona nimetlerimden birinin hesabını sorun» buyurur. Bütün iyilikleri, Allah'ın kendisine vermiş olduğu bir nimeti karşılamaya yetmez. O zaman kul: «Ya Rabbi! Beni nimetin ve rahmetinle hesaba çek» buyurur. Yüce Allah ta: «Nimetim ve rahmetimle hesaba çekeceğim» buyurur."* —Hadis aslında devam ediyor—

★Hesap konusunda daha önce geçmişti.[1]

بَابُ احْتِقَارِ الْعَبْدِ عَمَلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Kıyamet Günü Kişinin, Amelini Azımsaması

١٨٤٣٧ - حَدَّثَنَا خَيْرُ بْنُ عَرَفَةَ ، قَالَ : نا عُرْوَةُ بْنُ مَرْوَانَ قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو ، عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ الْجَزَرِيِّ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا فِي السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ مَوْضِعُ قَدَمٍ وَلا شِبْرٍ وَلا كَفٍّ إِلا وَفِيهِ مَلَكٌ قَائِمٌ أَوْمَلَكٌ رَاكِعٌ أَوْمَلَكٌ سَاجِدٌ ، فَإِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، قَالُوا جَمِيعًا : سُبْحَانَكَ مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ ، إِلا أَنَّا لَمْ نُشْرِكْ بِكَ شَيْئًا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عروة بن مروان قال الدارقطني : ليس بقوي في الحديث وبقية رجاله رجال الصحيح

18437- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yedi gökte bir karışlık veya bir el kadar bir yer yoktur ki orada, kıyamda duran bir melek, rükûda veya secdede olan bir melek olmasın. Kıyamet*

[1] Mükerrer hadis: 18389.

günü geldiğinde hepsi: «Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih ederiz. Sana hakkıyla ibadet edemedik, ancak Sana hiçbir şeyi ortak koşmadık» derler."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Urve b. Mervân hakkında Dârakutnî: "Hadiste kuvvetli değildir" demiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٤٣٨ - حدثنا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي سُوَيْدُ بن سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بن الْوَلِيدِ، عَنْ بُحَيْرِ بن سَعْدٍ، عَنْ خَالِدِ بن مَعْدَانَ، عَنْ عُتْبَةَ بن عَبْدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"لَوْ أَنَّ رَجُلا يُجَرُّ عَلَى وَجْهِهِ مِنْ يَوْمِ وُلِدَ إِلَى أَنْ يَمُوتَ هَرَمًا فِي مَرْضَاةِ اللَّهِ لَحَقَرَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ".

رواه الطبراني وفيه بقية وهو مدلس وبقية رجاله ثقات وقد تقدم هذا في كتاب الإيمان في حق الله تعالى على العباد

18438- Utbe b. Abd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakletti: *"Kişi, annesinden doğduğu günden ölene kadar Allah rızası için yüzüstü sürünse, yine de kıyamet günü bu amelini küçük görür."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Bakiyye müdellistir. Diğer ravileri güvenilirdir.

Bu hadis iman konusunda Allah'ın kulları üzerindeki hakkı bölümünde geçmişti.[1]

بَابُ مَا يَقُولُ اللهُ تَعَالَى لِلْمُؤْمِنِينَ

(Kıyamet Günü) Allah'ın Müminlere Söyleyeceği Sözler

١٨٤٣٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، حَدَّثَنِي الْعَبَّاسُ بن الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عُثْمَانَ بن أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن الْمُبَارَكِ، عَنْ يَحْيَى بن أَيُّوبَ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بن زَحْرٍ، عَنْ خَالِدِ بن أَبِي عِمْرَانَ، عَنْ أَبِي عَيَّاشٍ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"إِنْ شِئْتُمْ أَنْبَأْتُكُمْ بِأَوَّلِ مَا يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، يَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: هَلْ أَحْبَبْتُمْ لِقَائِي؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، يَا رَبَّنَا، فَيَقُولُ: لِمَ؟ فَيَقُولُونَ: رَجَوْنَا رَحْمَتَكَ وَعَفْوَكَ، فَيَقُولُ: فَقَدْ وَجَبَتْ لَكُمْ رَحْمَتِي.

رواه الطبراني بسندين أحدهما حسن

18439- Muâz b. Cebel der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şayet isterseniz, Kıyamet günü Yüce Allah'ın size söyleyeceği ilk şeyi bildiririm"* deyince sahabe: "Bildir!" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yüce Allah müminlere: «Benimle buluşmayı sevdiniz mi?» diyecek. Müminler: «Evet ey Rabbimiz» karşılığını verince, Yüce Allah: «Neden?» diye*

[1] Mükerrer hadis: 152, 17680.

soracak. Müminler: «Rahmet ve affını istedik» diyecekler. Yüce Allah: «Rahmetim size vacib oldu» buyuracak."

★Taberânî birisi hasen olan iki isnâdla rivayet etti. [1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي المِيزَانِ وَالصِّرَاطِ وَالوُرُودِ

Mîzan, Sırat ve (Cehenneme Mutlak) Uğrama

١٨٤٤٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ خَالِدِ بْنِ أَبِي عِمْرَانَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ هَلْ يَذْكُرُ الْحَبِيبُ حَبِيبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ يَا عَائِشَةُ أَمَّا عِنْدَ ثَلَاثٍ فَلَا أَمَّا عِنْدَ الْمِيزَانِ حَتَّى يَثْقُلَ أَوْ يَخِفَّ فَلَا وَأَمَّا عِنْدَ تَطَايُرِ الْكُتُبِ فَإِمَّا أَنْ يُعْطَى بِيَمِينِهِ أَوْ يُعْطَى بِشِمَالِهِ فَلَا وَحِينَ يَخْرُجُ عُنُقٌ مِنَ النَّارِ فَيَنْطَوِي عَلَيْهِمْ وَيَتَغَيَّظُ عَلَيْهِمْ وَيَقُولُ ذَلِكَ الْعُنُقُ وُكِّلْتُ بِثَلَاثَةٍ وُكِّلْتُ بِثَلَاثَةٍ وُكِّلْتُ بِمَنِ ادَّعَى مَعَ اللّٰهِ إِلَهاً آخَرَ وَوُكِّلْتُ بِمَنْ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ وَوُكِّلْتُ بِكُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ قَالَ فَيَنْطَوِي عَلَيْهِمْ وَيَرْمِي بِهِمْ فِي غَمَرَاتٍ وَلِجَهَنَّمَ جِسْرٌ أَدَقُّ مِنَ الشَّعَرِ وَأَحَدُّ مِنَ السَّيْفِ عَلَيْهِ كَلَالِيبُ وَحَسَكٌ يَأْخُذُونَ مَنْ شَاءَ اللّٰهُ وَالنَّاسُ عَلَيْهِ كَالطَّرْفِ وَكَالْبَرْقِ وَكَالرِّيحِ وَكَأَجَاوِيدِ الْخَيْلِ وَالرِّكَابِ وَالْمَلَائِكَةُ يَقُولُونَ رَبِّ سَلِّمْ رَبِّ سَلِّمْ. فَنَاجٍ مُسَلَّمٌ وَمَخْدُوشٌ مُسَلَّمٌ وَمُكَوَّرٌ فِي النَّارِ عَلَى وَجْهِهِ.

قلت : عند أبي داود طرف منه رواه أحمد وفيه ابن لهيعة وهو ضعيف وقد وثق وبقية رجاله رجال الصحيح

18440- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Kıyamet günü kişi sevdiğini hatırlar mı?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Ey Âişe! Şu üç yerde hatırlamaz. Mizan'ın başında; amellerin hafif ya da ağır geldiğini öğreninceye kadar, amel defterlerinin havalarda uçuştuğu ve Kitab'ının sağ tarafından mı, yoksa sol tarafından mı verildiğini görünceye kadar ve Cehennemden bir boyun uzanarak üzerlerine abanır ve der ki: «Ben şu üç kısım insan için görevlendirildim. Yüce Allah ile birlikte başka bir ilâha ibadet eden, hesap gününe inanmayan kişiye ve her zorba ve inatçı kişiye.» Sonra bunlara dolanır ve onları cehennemin derinliklerine atar. Cehennem üzerinde kıldan ince ve kılıçtan keskin bir köprü, üzerinde de demir kancalar ve dikenler vardır. Bunlar*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/94-95) rivayet etti. Hadiste kopukluk vardır. Katâde b. el-Fadl er-Rehâvî makbuldur. Yine Taberânî (20/125) rivayet etti. Ravilerden Ubeydullah b. Zahr zayıftır. Daha önce geçen 3903. hadise bakınız. Ahmed, (5/238) İbn Zahr yoluyla rivayet etti.

Allah'ın dilediği kişileri alırlar. Bu köprünün üzerinden bazı insanlar göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede bazıları şimşeğin çakması gibi, bazıları rüzgâr gibi, bazıları soylu ata binmiş bir süvarinin geçişi gibi hızla geçerler. Melekler ise şöyle derler: «Ya Rabbi! Sen kurtar.» (Kimisi Sırat'tan) selametle geçer kurtulur. Kimisi yıpranmış bir şekilde geçer kurtulur. Kimisi ise yüzüstü ateşe yuvarlanır."

Bu hadisin bir kısmı Ebû Dâvûd'da mevcuttur.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٤٤١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سُلَيْمَانَ الْعَصَرِيَّ حَدَّثَنِي عُقْبَةُ بْنُ صُهْبَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا بَكْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُحْمَلُ النَّاسُ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَتَقَادَعُ بِهِمْ جَنَبَةُ الصِّرَاطِ تَقَادُعَ الْفَرَاشِ فِي النَّارِ قَالَ فَيُنَجِّي اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ قَالَ ثُمَّ يُؤْذَنُ لِلْمَلَائِكَةِ وَالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ أَنْ يَشْفَعُوا فَيَشْفَعُونَ وَيُخْرِجُونَ وَيَشْفَعُونَ وَيُخْرِجُونَ وَيَشْفَعُونَ وَيُخْرِجُونَ وَزَادَ عَفَّانُ مَرَّةً فَقَالَ أَيْضًا وَيَشْفَعُونَ وَيُخْرِجُونَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مَا يَزِنُ ذَرَّةً مِنْ إِيمَانٍ .

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح ورواه الطبراني في الصغير والكبير بنحوه ورواه البزار أيضا ورجاله رجال الصحيح

18441- Ebû Bekre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü insanlar Sırat'a götürülürler. Sıratın iki kenarı onları, tıpkı kelebeklerin ateşe düşmesi gibi birbirlerinin üzerine düşürür. Yüce Allah rahmetiyle onlardan dilediğini kurtarır."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle dedi: *"Sonra meleklere, peygamberlere ve şehitlere şefaat etmeleri için izin verilir. Onlar da şefaat edip (aracılık ettiklerini) oradan çıkarırlar. Onlar da şefaat edip (aracılık ettiklerini) oradan çıkarırlar. Onlar da şefaat edip (aracılık ettiklerini) oradan çıkarırlar."* —ravi Affân bir defasında şu ilaveyi yaptı: *"Onlar da şefaat edip kalbinde zerre ağırlığı kadar iman olan kişiyi oradan çıkarırlar."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Taberânî *M. es-Sağîr* ile yakın bir metinle *M. el-Kebîr*'de ve Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

---

[1] Ahmed (5/43), Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (929) ve Bezzâr (4367, 4368) rivayet etti.

١٨٤٤٢ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ خَالِدِ بْنِ حَيَّانَ ، قَالَ : نا عَبْدُوسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمِصْرِيُّ ، قَالَ : نا مَنْصُورُ بْنُ عَمَّارٍ ، عَنِ ابْنِ لَهِيعَةَ ، عَنْ أَبِي قَبِيلٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " شِعَارُ أُمَّتِي إِذَا حُمِلُوا عَلَى الصِّرَاطِ : يَا لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه من وثق على ضعفه وعبدوس بن محمد لم أعرفه

18442- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Sırat'a götürüldüklerinde ümmetimin parolası «Ey kendisinden başka ilah olmayan» sözüdür."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunanlar vardır. Ravilerden Abdûs b. Muhammed'i tanımıyorum.[1]

١٨٤٤٣ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن عَلَوَيْهِ الْقَطَّانُ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن عِيسَى الْعَطَّارُ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن بِشْرٍ أَبُو حُذَيْفَةَ، حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَدْعُو النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَسْمَائِهِمْ سِتْرًا مِنْهُ عَلَى عِبَادِهِ، وَأَمَّا عِنْدَ الصِّرَاطِ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِي كُلَّ مُؤْمِنٍ نُورًا، وَكُلَّ مُؤْمِنَةٍ نُورًا، وَكُلَّ مُنَافِقٍ نُورًا، فَإِذَا اسْتَوَوْا عَلَى الصِّرَاطِ سَلَبَ اللَّهُ نُورَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ، فَقَالَ الْمُنَافِقُونَ: ﴿انْظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ﴾ وَقَالَ الْمُؤْمِنُونَ: ﴿رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا﴾ فَلا يَذْكُرُ عِنْدَ ذَلِكَ أَحَدٌ أَحَدًا.

رواه الطبراني وفيه إسحاق بن بشر أبو حذيفة وهو متروك

18443- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah, Kıyamet günü kullarının durumunu teşhir etmemek için isimleriyle çağırır. Sıratın yanında ise Yüce Allah her mümin kadın ve erkeğe ve her münafığa bir nur verir. Sırata geldiklerinde Allah münafık kadın ve erkeklerin nurunu çekip alır. Münafıklar:* **«Bizi bekleyin de nurunuzdan aydınlanalım»** (Hadid Sur. 13) *derler. Müminler ise:* **«Rabbimiz! Nurumuzu tamamla»** (Tahrim Sur. 8) *derler. O zaman kimse kimseyi hatırlamaz."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ebû Huzeyfe İshâk b. Bişr metruktur.

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (160) rivayet etti. Ravilerden Mansûr b. Ammâr el-Kâs, muhaddislerden biri değildir. Cehmiyye mezhebindendir. İbn Lehîa zayıftır. *S. ed-Daîfe*'ye (1972) bakınız.

١٨٤٤٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا عَارِمٌ أَبو النُّعْمَانِ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن زَيْدٍ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ زِرٍّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، قَالَ: " يُوضَعُ الصِّرَاطُ عَلَى سَوَاءِ جَهَنَّمَ مِثْلَ حَدِّ السَّيْفِ الْمُرْهَفِ، مَدْحَضَةٌ مَزِلَّةٌ، عَلَيْهِ كَلالِيبُ مِنْ نَارٍ يُخْتَطَفُ بِهَا فَمُمْسَكٌ يَهْوِي فِيهَا، وَمَصْرُوعٌ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ كَالْبَرْقِ فَلا يَنْشَبُ ذَاكَ أَنْ يَنْجُوَ، ثُمَّ كَالرِّيحِ وَلا يَنْشَبُ ذَاكَ أَنْ يَنْجُوَ، ثُمَّ كَجَرْيِ الْفَرَسِ، ثُمَّ كَسَعْيِ الرَّجُلِ، ثُمَّ كَرَمَلِ الرَّجُلِ، ثُمَّ كَمَشْيِ الرَّجُلِ، حَتَّى يَكُونَ آخِرَهُمْ إِنْسَانًا رَجُلٌ قَدْ لَوَّحَتْهُ النَّارُ وَلَقِيَ فِيهَا شَرًّا حَتَّى يُدْخِلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ، فَيُقَالُ لَهُ: تَمَنَّ وَسَلْ، فَيَقُولُ: أَيْ رَبِّ أَتَهْزَأُ مِنِّي، وَأَنْتَ رَبُّ الْعِزَّةِ، فَيُقَالُ لَهُ: تَمَنَّ وَسَلْ، قَالَ: حَتَّى إِذَا انْقَطَعَتِ الأَمَانِيُّ، قَالَ: لَكَ مَا سَأَلْتَ مِثْلَهُ مَعَهُ.

18444- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Cehennem üzerine bilenmiş kılıç gibi keskin ve kaygan olan Sırat kurulur. Üzerinde geçenlere takılan ateşten çengeller vardır. Bunlara takılan yüzüstü cehenneme kapaklanır. Üzerinden bazıları şimşek gibi geçer. Buna rağmen yine de bu kancalara takılmaktan korkar. Sonra bazıları rüzgâr gibi geçer. Buna rağmen yine bu kancalara takılmaktan korkar. Bazısı at koşar gibi geçer. Bazıları ayakla koşar gibi bir hızla, bazıları da hızlı yürüyen birisi gibi geçerler, bazıları da normal yürüyüşle geçerler. En sondan giden kimse de cehennemi hak edip bir süre ceza çektikten sonra Allah'ın rahmetinin çokluğu sayesinde cennete girer. Ona «Ne dilersen dile, ne istersen söyle» dendiğinde; adam «Yâ Rabb! Benimle alay mı ediyorsun?» der. Bunun üzerine ona tekrar «Ne diliyor, ne istiyorsan söyle» denir. Nihayet dilekleri bitince Yüce Allah ona «Ne istiyorsan, yanında bir kat fazlası ile sana veriyorum» buyurur."

١٨٤٤٥ - وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ:"وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ مَعَهُ.

قلت لابن مسعود وأبي هريرة في الصحيح أحاديث غير هذا مرفوعة رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير عاصم وقد وثق

18445- Ebû Hureyre'nin bir rivayetinde: *"Diledikleri ve onun on katı"* şeklindedir.

İbn Mes'ûd ve Ebû Hureyre'nin, *Sahîh*'te bundan başka *merfû* olan hadisleri vardır.

★Taberânî rivayet etti. Âsım dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir bulunmuştur.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8992) rivayet etti.

١٨٤٤٦ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن سُفْيَانَ الصَّفَّارِ الْمِصِّيصِيُّ وَعَلِيُّ بن سَعِيدٍ الرَّازِيُّ، قَالا: ثنا سَعِيدُ بن مَنْصُورِ بن عَمَّارٍ، ثنا سُلَيْمُ بن مَنْصُورِ بن عَمَّارٍ، ثنا أَبِي، ثنا بَشِيرُ بن طَلْحَةَ الْجُذَامِيُّ بن دُرَيْكٍ، عَنْ يَعْلِي بن مُنْيَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: تَقُولُ النَّارُ لِلْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جُزْ يَا مُؤْمِنُ فَقَدْ أَطْفَأَ نُورُكَ لَهَبِي.

رواه الطبراني وفيه سليم بن منصور بن عمار وهو ضعيف

18446- Ya'lâ b. Munye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü, Cehennem mümine der ki: «Hızlı geç ey mümin! Senin nurun alevimi söndürdü»."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Süleym b. Mansûr b. Ammâr zayıftır.[1]

١٨٤٤٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا غَالِبُ بْنُ سُلَيْمَانَ أَبُو صَالِحٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ زِيَادٍ الْبُرْسَانِيِّ عَنْ أَبِي سَمِينَةَ قَالَ اخْتَلَفْنَا هَا هُنَا فِي الْوُرُودِ فَقَالَ بَعْضُنَا لاَ يَدْخُلُهَا مُؤْمِنٌ وَقَالَ بَعْضُنَا يَدْخُلُونَهَا جَمِيعاً ثُمَّ يُنَجِّى اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا. فَلَقِيتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّا اخْتَلَفْنَا هَا هُنَا فِي الْوُرُودِ فَقَالَ يَرِدُونَهَا جَمِيعاً. وَقَالَ سُلَيْمَانُ مَرَّةً يَدْخُلُونَهَا جَمِيعاً. فَقُلْتُ لَهُ إِنَّا اخْتَلَفْنَا فِي ذَلِكَ فَقَالَ بَعْضُنَا لاَ يَدْخُلُهَا مُؤْمِنٌ. وَقَالَ بَعْضُنَا يَدْخُلُونَهَا جَمِيعاً. فَأَهْوَى بِأُصْبُعَيْهِ إِلَى أُذُنَيْهِ وَقَالَ صُمَّتَا إِنْ لَمْ أَكُنْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْوُرُودُ الدُّخُولُ لاَ يَبْقَى بَرٌّ وَلاَ فَاجِرٌ إِلاَّ دَخَلَهَا فَتَكُونُ عَلَى الْمُؤْمِنِ بَرْداً وَسَلاَماً كَمَا كَانَتْ عَلَى إِبْرَاهِيمَ حَتَّى إِنَّ لِلنَّارِ أَوْ قَالَ إِنَّ لِجَهَنَّمَ ضَجِيجاً مِنْ بَرْدِهِمْ ثُمَّ يُنَجِّى اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَيَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا .

قلت : لجابر حديث في الصحيح موقوف غير هذا رواه أحمد ورجاله ثقات

18447- Ebû Semîne bildiriyor: Vurûd (cehenneme mutlak olarak ugrama) konusunda ihtilafa düştük. Bazılarımız: "Mümin olan Cehenneme girmeyecektir" derken, bazıları: "Herkes Cehenneme girecek ve Allah takva sahiplerini oradan kurtaracak" dedi. Câbir b. Abdillah'ı bulup: "Vurûd hakkında ihtilafa düştük" deyince, Câbir: "Oraya herkes girecek" dedi. Ben: "Biz bu konuda ihtilafa düştük. Bazılarımız: «Mümin olan Cehenneme girmeyecektir» derken, bazılarımız: «Herkes Cehenneme girecek» dedi" dedim.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (22/258) rivayet etti. Senette kopukluk vardır.

Câbir b. Abdillah iki parmağıyla kulaklarını işaret ederek: "Eğer Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duymadıysam bunlar sağır olsun" diyerek şöyle nakletti: *"Vurûd, girmektir. İyi veya kötü Cehenneme girmeyecek kimse kalmaz. O, Hz. İbrâhîm için serin ve selamet olduğu gibi müminler için de serin ve selamet olur. İçindekilerin (soğuktan) ürpermelerinden dolayı ateş* —veya— *Cehennem feryat eder. Sonra Yüce Allah, zalimleri olduğu yerde bırakıp kendisinden korkanları oradan kurtarır."*

Câbir'in, *Sahîh*'te bundan başka *mevkûf* bir hadisi vardır.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٤٤٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَحِيرٍ ، نا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْوَاقِدِيُّ ، ثَنَا شُعَيْبُ بْنُ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ أَبِيهِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّمَا حَرُّ جَهَنَّمَ عَلَى أُمَّتِي كَحَرِّ الْحَمَّامِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن عمر الواقدي وهو ضعيف جدا

18448- Ebû Bekr es-Sıddîk, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetim için, Cehennemin sıcaklığı hamamın sıcaklığı gibidir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ömer el-Vâkıdî çok zayıftır. [2]

١٨٤٤٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن سَلْمٍ الرَّازِيُّ، حَدَّثَنَا سَهْلُ بن عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بن مِسْعَرٍ، عَنْ جَعْفَرِ بن الزُّبَيْرِ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"لَيَأْتِيَنَّ عَلَى جَهَنَّمَ يَوْمٌ كَأَنَّهَا زَرْعٌ هَاجَ، وَاحْمَرَّ تَخْفُقُ أَبْوَابُهَا.

رواه الطبراني وفيه جعفر بن الزبير وهو ضعيف

18449- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehenneme öyle bir gün gelecek ki; kuruyup kızarmış ekinin yanması gibi yanacak ve (alevlerin şiddetinden) kapıları sallanacaktır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Câfer b. ez-Zübeyr zayıftır. [1]

---

[1] Mükerrer hadis: 11159.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Talha b. Abdillah'ın durum bilinmemektedir. İbn Hibbân güvenilir olduğunu söylemiştir. Şu'ayb b. Talha hakkında ihtilaf vardır. Muhammed b. Abdirrahmân b. Reysân hadis uydurmakla suçlanmıştır. Zehebî, Vâkidî'nin biyografisinde bu hadisi zikretmiştir. *S. ed-Daîfe*'ye (709) bakınız.

بَابُ مَا جَاءَ فِي حَوْضِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Havz'ı

١٨٤٥٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنْبَاعِ رَوْحُ بن الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بن عَدِيٍّ ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن الْمُخْتَارِ ، عَنْ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بن مَالِكٍ ، قَالَ : دَخَلْتُ عَلَى عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " قَدْ أُعْطِيتُ الْكَوْثَرَ " ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا الْكَوْثَرُ ؟ قَالَ : " نَهْرٌ فِي الْجَنَّةِ ، عَرْضُهُ وَطُولُهُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ ، وَلا يَشْرَبُ مِنْهُ أَحَدٌ فَيَظْمَأُ ، وَلا يَتَوَضَّأُ مِنْهُ أَحَدٌ فَيَشْعَثُ ، لا يَشْرَبُهُ إِنْسَانٌ خَفَرَ ذِمَّتِي ، وَلا قَتَلَ أَهْلَ بَيْتِي.

قلت : لأنس حديث في الصحيح في الكوثر غير هذا رواه الطبراني وفيه حماد بن يحيى بن المختار وهو مجهول وعطية ضعيف

18450- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdim; şöyle buyurdu: *"Bana Kevser verildi."* Ben: "Ya Resûlallah! Kevser nedir?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennette bir nehirdir. Onun uzunluğu doğuyla batı arasındaki mesafe kadardır. Ondan içen bir daha susamaz. Ondan abdest alan bir daha kirlenmez. Zimmetimi bozan ve Ehl-i beytimi öldürenler ondan içemez"* buyurdu.

Enes'in, *Sahîh*'te Kevser'le ilgili bundan başka bir hadisi vardır.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hammâd b. Yahyâ b. el-Muhtâr meçhûldür. Atiyye ise zayıftır.

١٨٤٥١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ الأَزْدِيُّ ، قَالَ : نَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ ، قَالَ : نَا الْمَسْعُودِيُّ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ لِي حَوْضًا مَا بَيْنَ كَذَا إِلَى كَذَا ، فِيهِ مِنَ الآنِيَةِ عَدَدُ النُّجُومِ ، أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ ، وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ ، وَأَبْرَدُ مِنَ الثَّلْجِ ، وَأَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ ، مَنْ شَرِبَ مِنْهُ لَمْ يَظْمَأْ أَبَدًا ...

قلت : هو في الصحيح باختصار

رواه البزار والطبراني في الأوسط وفيه المسعودي وهو ثقة ولكنه اختلط وبقية رجالهما رجال الصحيح

18451- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Havz'ım şuradan şuraya kadar büyüklüktedir. Bardakları yıldızlar*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7969) rivayet etti. Ravilerden Câfer b. ez-Zübeyr hadis uydurmakla suçlanmıştır. Yine raviler arasında yer alan Kâsım Ebû Abdirrahmân hakkında ihtilaf vardır.

kadar çoktur. Kokusu miskten daha güzel, tadı baldan daha tatlı, kardan daha soğuk ve sütten daha beyazdır. Ondan bir defa içen bir daha susamaz. Ondan içmeyen ise (ne içerse içsin) susuzluğu gitmez."

Bu hadis *Sahîh*'te kısa metinle mevcuttur.

★Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mes'ûdî güvenilirdir, ama âhir ömründe ezberi bozulmuştur. İkisinin de diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٤٥٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ ، نا عُقْبَةُ بْنُ خَالِدٍ ، نا سَعْدُ بْنُ سَعِيدٍ , قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " يَا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ مَوْعِدُكُمْ حَوْضِي.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

18452- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ey Ensar topluluğu! Sizinle buluşacağımız yer Havz'ımdır."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٨٤٥٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْوَرْدِيُّ الْمِصْرِيُّ ، ثَنَا زُهَيْرُ بْنُ عَبَّادٍ الرُّؤَاسِيُّ ، ثَنَا دَاوُدُ بْنُ هِلالٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ الْعَرْزَمِيِّ ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ لِي نَهَرًا مَا بَيْنَ صَنْعَاءَ إِلَى أَيْلَةَ ، فِيهِ عَدَدُ النُّجُومِ آنِيَةٌ ، وَهُوَ أَبْرَدُ مِنَ الثَّلْجِ ، وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ ، وَأَبْيَضُ مِنَ اللَّبَنِ ، مَنْ شَرِبَ مِنْهُ شَرْبَةً لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهَا أَبَدًا ، وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ لَمْ يَرْوَ أَبَدًا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن عبيد الله العرزمي وهو متروك

18453- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"San'â ile Eyle arasındaki mesafe büyüklüğünde bir nehrim vardır. Onda yıldızların sayısı kadar bardak vardır. O, kardan daha soğuk, baldan daha tatlı ve sütten daha beyazdır. Ondan bir defa içen kesinlikle bir daha susamaz. Ondan içmeyen ise (ne içerse içsin) susuzluğu gitmez."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ubeydillah el-Arzemî metruktur.

[1] Bezzâr (3484) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3485) rivayet etti.

١٨٤٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ مَطَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ قَالَ شَكَّ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادٍ فِي الْحَوْضِ فَأَرْسَلَ إِلَى زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ فَسَأَلَهُ عَنِ الْحَوْضِ فَحَدَّثَهُ حَدِيثاً مُوَنَّقاً أَعْجَبَهُ فَقَالَ لَهُ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لاَ وَلَكِنْ حَدَّثَنِيهِ أَخِي. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

قلت : تقدم لزيد بن أرقم حديث في ذكر الحوض في كتاب العلم في باب من كذب على رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

18454- Abdullah b. Bureyde bildiriyor: (Emevilerin Kufe valisi) Ubeydullah b. Ziyâd, Havz konusunda şüpheye düşünce, Zeyd b. Erkam'ı çağırarak Havz'ı ona sordu. Zeyd, ona çok hoşuna giden latif bir hadis söyledi. Ziyâd "Bunu bizzat Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) mı duydun?" diye sorunca, Zeyd: "Hayır; kardeşim bana bildirdi" dedi.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

İlim konusunda, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) adına yalan söyleyenler bölümünde Havz'dan bahsedilirken Zeyd b. Erkam'ın bir hadisi geçmişti.

١٨٤٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ يَعْنِي ابْنَ حَازِمٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ يُحَنَّسَ أَنَّ حَمْزَةَ بْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ لَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ تَزَوَّجَ خَوْلَةَ بِنْتَ قَيْسِ بْنِ قَهْدٍ الأَنْصَارِيَّةَ مِنْ بَنِي النَّجَّارِ قَالَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَزُورُ حَمْزَةَ فِي بَيْتِهَا وَكَانَتْ تُحَدِّثُ عَنْهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَادِيثَ قَالَتْ جَاءَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْماً فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلَغَنِي عَنْكَ أَنَّكَ تُحَدِّثُ أَنَّ لَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَوْضاً مَا بَيْنَ كَذَا إِلَى كَذَا قَالَ أَجَلْ وَأَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ أَنْ يَرْوَى مِنْهُ قَوْمُكِ ". قَالَتْ فَقَدَّمْتُ إِلَيْهِ بُرْمَةً فِيهَا خُبْزَةٌ أَوْ حَرِيرَةٌ فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فِي الْبُرْمَةِ لِيَأْكُلَ فَاحْتَرَقَتْ أَصَابِعُهُ فَقَالَ حَسِّ ثُمَّ قَالَ ابْنُ آدَمَ إِنْ أَصَابَهُ الْبَرْدُ قَالَ حَسِّ وَإِنْ أَصَابَهُ الْحَرُّ قَالَ حَسِّ.

رواه أحمد ورواه الطبراني باختصار وقال : " وأَحَبُّ الناسِ إليَّ - أو من أحبِّ الناس - إلى أن يرده " وقال فيه : فقدمت إليه عصيدة . ورجال أحمد رجال الصحيح

18455- Yuhannes anlatıyor: Hamza, Medine'ye geldiği zaman, Benû Neccâr'dan Havle binti Kays b. Fehd el-Ensâriyye ile evlendi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hamza'yı Havle'nin evinde ziyaret ederdi. Havle de Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) naklen hadisler söylerdi. (Bir defa) şöyle dedi:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza geldiği zaman ona: *"Kıyamet gününde büyüklüğü şuradan şuraya kadar olan bir havuzum olacaktır"* dediğin bana ulaştı. Doğru mudur?" diye sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de: *"Evet, doğrudur. İnsanlar içinde en sevdiğim kişiler ondan içen senin kavmindir"* karşılığını verdi.

Havle dedi ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) içinde ekmek veya çorba olan bir çömlek takdim ettim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yemek için elini çömleğe uzatınca (çömleğin içindeki sıcak olduğu için) parmaklarını yaktı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ah!"* deyip şöyle devam etti: *"İnsan üşüse de inler, ısınsa da inler."*

★Ahmed ve daha kısa metinle Taberânî şu ifadelerle rivayet etti: *"Benim katımda insanların en sevimlisi"* veya *"Oraya varacaklar, benim için insanların en sevimlilerindendir."* Yine Taberânî: "Havle, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bulamaç aşı takdim etti" demiştir.

Ahmed'in ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٤٥٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ وَسَمِعْتُهُ أَنَا مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِى شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الأَحْمَرُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ خَوْلَةَ بِنْتِ حَكِيمٍ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لَكَ حَوْضاً قَالَ نَعَمْ وَأَحَبُّ مَنْ وَرَدَهُ عَلَىَّ قَوْمُكِ .

رواه أحمد والطبراني وقال : هكذا رواه أبو خالد الأحمر عن خولة بنت حكيم وقال الناس : عن خولة بنت قيس ورجالهما رجال الصحيح

18456- Havle binti Hakîm der ki: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Senin Havz'ın var mıdır?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, doğrudur. İnsanlar içinde en sevdiğim kişiler senin kavminden Havz'a yanıma gelenlerdir"* buyurdu.

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: "Bu hadisi, Ebû Hâlid el-Ahmar, Havle binti Hakîm'den böyle rivayet etti. Başkaları ise bunun yerine Havle binti Kays ismini verir." İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٨٤٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَارِمُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا عَلِىُّ بْنُ الْحَكَمِ الْبُنَانِىُّ عَنْ عُثْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ وَالأَسْوَدِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ جَاءَ ابْنَا مُلَيْكَةَ إِلَى النَّبِىِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالاَ إِنَّ أُمَّنَا كَانَتْ تُكْرِمُ الزَّوْجَ وَتَعْطِفُ عَلَى الْوَلَدِ قَالَ وَذَكَرَ الضَّيْفَ غَيْرَ أَنَّهَا كَانَتْ وَأَدَتْ فِى الْجَاهِلِيَّةِ. قَالَ أُمُّكُمَا فِى النَّارِ فَأَدْبَرَا وَالشَّرُّ يُرَى فِى وُجُوهِهِمَا فَأَمَرَ بِهِمَا

---

[1] Ahmed (6/410) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (24/231-232) rivayet etti.

[2] Ahmed (6/409-410) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (24/233,241,242) rivayet etti.

فَرُدَّا فَرَجَعَا وَالسُّرُورُ يُرَى فِي وُجُوهِهِمَا رَجَيَا أَنْ يَكُونَ قَدْ حَدَثَ شَيْءٌ فَقَالَ أُمِّي مَعَ أُمِّكُمَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْمُنَافِقِينَ وَمَا يُغْنِي هَذَا عَنْ أُمِّهِ شَيْئاً وَنَحْنُ نَطَأُ عَقِبَيْهِ. فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ وَلَمْ أَرَ رَجُلاً قَطُّ أَكْثَرَ سُؤَالاً مِنْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ وَعَدَكَ رَبُّكَ فِيهَا أَوْ فِيهِمَا قَالَ فَظَنَّ أَنَّهُ مِنْ شَيْءٍ قَدْ سَمِعَهُ فَقَالَ مَا سَأَلْتُهُ رَبِّي وَمَا أَطْمَعَنِي فِيهِ وَإِنِّي لأَقُومُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ الأَنْصَارِيُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا ذَاكَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ قَالَ ذَاكَ إِذَا جِيءَ بِكُمْ عُرَاةً حُفَاةً غُرْلاً فَيَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُكْسَى إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ يَقُولُ اكْسُوا خَلِيلِي. فَيُؤْتَى بِرَيْطَتَيْنِ بَيْضَاوَيْنِ فَيَلْبَسُهُمَا ثُمَّ يَقْعُدُ فَيَسْتَقْبِلُ الْعَرْشَ ثُمَّ أُوتَى بِكِسْوَتِي فَأَلْبَسُهَا فَأَقُومُ عَنْ يَمِينِهِ مَقَاماً لاَ يَقُومُهُ أَحَدٌ غَيْرِي يَغْبِطُنِي بِهِ الأَوَّلُونَ وَالآخِرُونَ قَالَ وَيُفْتَحُ نَهَرٌ مِنَ الْكَوْثَرِ إِلَى الْحَوْضِ فَقَالَ الْمُنَافِقُونَ فَإِنَّهُ مَا جَرَى مَاءٌ قَطُّ إِلاَّ عَلَى حَالٍ أَوْ رَضْرَاضٍ. قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَى حَالٍ أَوْ رَضْرَاضٍ قَالَ حَالُهُ الْمِسْكُ وَرَضْرَاضُهُ التُّومُ. قَالَ الْمُنَافِقُ لَمْ أَسْمَعْ كَالْيَوْمِ قَلَّمَا جَرَى مَاءٌ قَطُّ عَلَى حَالٍ أَوْ رَضْرَاضٍ إِلاَّ كَانَ لَهُ نَبْتَةٌ. فَقَالَ الأَنْصَارِيُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ لَهُ نَبْتٌ قَالَ نَعَمْ قُضْبَانُ الذَّهَبِ. قَالَ الْمُنَافِقُ لَمْ أَسْمَعْ كَالْيَوْمِ فَإِنَّهُ قَلَّمَا نَبَتَ قَضِيبٌ إِلاَّ أَوْرَقَ وَإِلاَّ كَانَ لَهُ ثَمَرٌ . قَالَ الأَنْصَارِيُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ مِنْ ثَمَرٍ قَالَ نَعَمْ أَلْوَانُ الْجَوْهَرِ وَمَاؤُهُ أَشَدُّ بَيَاضاً مِنَ اللَّبَنِ وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ إِنَّ مَنْ شَرِبَ مِنْهُ مَشْرَباً لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهُ وَإِنْ حُرِمَهُ لَمْ يَرْوَ بَعْدَهُ.

رواه أحمد والبزار والطبراني وفي أسانيدهم كلهم عثمان بن عمير وهو ضعيف

18457- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Müleyke'nin iki oğlu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Ya Resûlallah! Annemiz kocasına iyi davranır, oğluna şefkat gösterir ve misafire ikram ederdi. Ancak Cahiliye döneminde kızını diri diri toprağa gömdü. (Bunun yeri neresidir?) dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Anneniz cehennemdedir"* buyurunca, onlar üzüntüleri yüzlerinden belli olmuş bir şekilde geri döndüler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geri dönmelerini emretti; onlar yeni bir şey oldu ümidiyle yüzlerinden mutlu oldukları belli olacak bir şekilde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geri döndüler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benim annem de sizin annenizle beraberdir"* buyurdu. Münafıklardan bir kişi: "Anasına herhangi bir faydası dokunmayanın bize ne faydası olabilir ki?" dedi. Ensar'dan, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) kendisinden daha çok soru soranı görmediğim bir kişi: "Ya Resûlallah! Rabbin annen hakkında bir söz mü verdi veya annen ile bunların annesi hakkında bir şey mi

buyurdu?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Bunu Rabbimden istemedim. Rabbim de bu konuda bana ümit vermedi. Ben Kıyamet günü Makâm-ı Mahmûd'da duracağım."*

Ensar'dan olan kişi: "Ya Resûlallah! Makâm-ı Mahmûd nedir?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yalınayak, çıplak ve sünnetsiz olarak getirildiğiniz zaman, ilk giydirilecek kişi Hz. İbrâhîm olacaktır. Yüce Allah: «Dostumu giydiriniz» buyuracak; kendisine iki beyaz elbise getirilecek ve Hz. İbrâhîm onları giyecek. Sonra Arş'a doğru yönelerek oturacak. Sonra benim elbisem getirilecek ve ben onları giyeceğim ve onun sağında öyle bir yerde duracağım ki hiç kimse orada durmayacak ve evvelkilerle sonrakiler bana gıpta edecekler."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle dedi: *"Kevser'den Havz'a bir nehir açılacak"* Münâfık: "Hiçbir su, siyah çamur ve çakıl dışında bir şeyin üzerinde akmaz" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun çamuru misk, çakılı ise incidir"* buyurdu. Münafık: "Ben bu günkü gibi bir şeyi daha önce hiç duymadım. Hiçbir çamur ve çakıl üzerinde akan su yoktur ki; onun (etrafında) nebat olmasın" dedi. Ensar'dan olan kişi: "Ya Resûlallah! Onun nebatı var mıdır?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, onun nebatı altından çubuklardır"* buyurdu. Münafık: "Ben bu günkü gibi bir şeyi daha önce hiç duymadım. Eğer çubuk çıktıysa onun yaprakları olur ve o çubuk meyve verir" dedi. Ensar'dan olan kişi: "Ya Resûlallah! O çubukların meyvesi var mıdır?" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet; her türlü mücevher renginde meyveleri vardır. Onun suyunun rengi sütten daha beyaz, tadı ise baldan daha tatlıdır. Ondan bir defa içen ondan sonra hiç susamaz. Ondan mahrum olan ise (ne içerse içsin) susuzluğu gitmez"* buyurdu.

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Hepsinin senedinde Osmân b. Umeyr vardır ve zayıftır.[1]

١٨٤٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عِصَامُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنِي صَفْوَانُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ الْخَبَائِرِيِّ وَأَبِي الْيَمَانِ الْهَوْزَنِيِّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ وَعَدَنِي أَنْ يُدْخِلَ مِنْ أُمَّتِي الْجَنَّةَ سَبْعِينَ أَلْفاً بِغَيْرِ حِسَابٍ فَقَالَ يَزِيدُ بْنُ الأَخْنَسِ السُّلَمِيُّ وَاللهِ مَا أُولَئِكَ فِي أُمَّتِكَ إِلاَّ كَالذُّبَابِ الأَصْهَبِ فِي الذِّبَّانِ . فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ قَدْ وَعَدَنِي سَبْعِينَ أَلْفاً مَعَ كُلِّ أَلْفٍ سَبْعُونَ أَلْفاً وَزَادَنِي ثَلاَثَ حَثَيَاتٍ قَالَ فَمَا سَعَةُ حَوْضِكَ يَا نَبِيَّ اللهِ قَالَ كَمَا بَيْنَ عَدَنَ إِلَى عُمَانَ وَأَوْسَعُ وَأَوْسَعُ يُشِيرُ بِيَدِهِ

[1] Ahmed (3787), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10017) ve Bezzâr (3478) rivayet etti.

قَالَ فِيهِ مَثْعَبَانِ مِنْ ذَهَبٍ وَفِضَّةٍ قَالَ فَمَا حَوْضُكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَالَ أَشَدُّ بَيَاضاً مِنَ اللَّبَنِ وَأَحْلَى مَذَاقَةً مِنَ الْعَسَلِ وَأَطْيَبُ رَائِحَةً مِنَ الْمِسْكِ مَنْ شَرِبَ مِنْهُ لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهَا وَلَمْ يَسْوَدَّ وَجْهُهُ أَبَداً .

قلت : عند الترمذي وابن ماجة بعضه رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد وبعض أسانيد الطبراني رجال الصحيح إلا أنه قال في الطبراني : فما شرابه ؟ قال : " شَرَابُهُ أَبْيَضُ مِنَ اللَّبَنِ، وَأَحْلَى مَذَاقَةً مِنَ الْعَسَلِ "

18458- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah, ümmetimden yetmiş bin kişiyi hesapsız bir şekilde Cennete sokacağına dair bana söz verdi."*

Yezîd b. el-Ahnes şöyle dedi: "Vallahi bunlar, ümmetin içinde ancak susuz bir yerde olan sarı renkli sinekler kadardır." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Rabbim, yetmiş bin kişiyi, her bin kişiyle birlikte de yetmiş bin kişiyi Cennete koyacağına dair söz verdi ve üç avuç daha ekledi!"* buyurdu. Yezîd b. el-Ahnes: "Ey Allah'ın Peygamberi! Havz'ının genişliği ne kadardır?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Aden ile Ammân arası kadar* —eliyle işaret ederek— *hatta daha geniştir. Onda altın ve gümüşten olan iki vadi vardır"* buyurdu.

Yezîd: "Havz'ın nasıldır?" deyince ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şu karşılığı verdi: *"Sütten daha beyaz, baldan daha tatlı, kokusu ise miskten daha güzeldir. Ondan içen bir daha susamaz ve kesinlikle artık yüzü kararmaz."*

Tirmizî ve İbn Mâce'de bu hadisin bir kısmı vardır.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri ve Taberânî'nin ravilerinin bazıları, *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Taberânî'de: "Onun içeceği nasıldır?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): «*Onun içeceği sütten daha beyaz, tadı ise baldan daha tatlıdır*» buyurdu" şeklindedir.[1]

١٨٤٥٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بن أَيُّوبَ الْعَلافُ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن أَبِي مَرْيَمَ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن جَعْفَرِ بن أَبِي كَثِيرٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنِي حَرَامُ بن عُثْمَانَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الأَعْرَجِ ، عَنْ أُسَامَةَ بن زَيْدٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى حَمْزَةَ بن عَبْدِ الْمُطَّلِبِ يَوْمًا وَلَمْ يَجِدْهُ ، فَسَأَلَ امْرَأَتَهُ عِنَبَةَ ، وَكَانَتْ مِنْ بَنِي النَّجَّارِ ، فَقَالَتْ : خَرَجَ بِأَبِي أَنْتَ آنِفًا عَامِدًا نَحْوَكَ ، فَأَظُنُّهُ أَخْطَأَكَ فِي بَعْضِ أَزِقَّةِ بَنِي النَّجَّارِ ، أَفَلا تَدْخُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ فَدَخَلَ ، فَقَدَّمَتْ لَهُ حَيْسًا ، فَأَكَلَ مِنْهُ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَنِيئًا لَكَ وَمَرِيئًا ، لَقَدْ جِئْتَ وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ آتِيَكَ أُهَنِّئُكَ وَأُمَرِّئُكَ ، أَخْبَرَنِي أَبُو

[1] Ahmed (5/250- 251- 268) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7665) rivayet etti.

عُمَارَةَ " أَنَّكَ أُعْطِيتَ نَهْرًا فِي الْجَنَّةِ يُدْعَى الْكَوْثَرَ ، قَالَ : أَجَلْ ، وَعَرْصَتُهُ يَاقُوتٌ وَمَرْجَانٌ وَزَبَرْجَدُ وَلُؤْلُؤٌ " ، قَالَتْ : أَحْبَبْتُ أَنْ تَصِفَ لِي حَوْضَكَ بِصِفَةٍ أَسْمَعُهَا مِنْكَ ، فَقَالَ : " هُوَ مَا بَيْنَ أَيْلَةَ وَصَنْعَاءَ ، فِيهِ أَبَارِيقُ مِثْلُ عَدَدِ النُّجُومِ ، وَأَحَبُّ وَارِدِهَا عَلَيَّ قَوْمُكِ يَا بِنْتَ حَمْدٍ ، يَعْنِي الأَنْصَارَ.

قلت : لعله : يا بنت فهد رواه الطبراني وفيه حرام بن عثمان وهو متروك

18459- Usâme b. Zeyd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) birgün Hamza b. Abdilmuttalib'in yanına gitti ve onu bulamadı. Hamza'nın Neccâr oğullarından olan hanımına sorunca: "Babam sana feda olsun! Sana doğru gitmişti. Zannedersem Neccâr oğullarının sokaklarında seninle karşılaşmadı. Girmez misin ya Resûlallah!" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) girince, Hamza'nın hanımı kendisine çekirdeksiz hurma ikram etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ondan yiyince Hamza'nın hanımı: "Afiyet olsun ya Resûlallah! Ben sana gelmek isterken sen bana geldin. Sana hayırlı ve uğurlu olmasını dilerim. Ebû Umâra, sana Cennette Kevser adında bir nehir verildiğini söyledi" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet; onun zemini yakut, mercan zeberced ve incidendir"* deyince, Hamza'nın hanımı: "Havzını bana vasfetmeni ve bunu senden duymayı istiyorum" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onun büyüklüğü Eyle ve San'â arası kadardır. Onda yıldızların sayısınca ibrikler vardır. Benim yanıma oraya geleceklerden en çok sevdiğim kişiler, senin kavmindir (yani Ensar) ey Hamd'ın kızı"* buyurdu.

Derim ki: *"Ey Kahd'ın kızı"* demiş te olabilir.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hirâm b. Osmân metruktur.[1]

١٨٤٦٠ - حَدَّثَنَا وَزَكَرِيَّا بن يَحْيَى السَّاجِيُّ ، مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ قَالا : حَدَّثَنَا نَصْرُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْوَشَّاءُ ، ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْقَاسِمِ بن مُسَاوِرٍ الْجَوْهَرِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن سُلَيْمَانَ الْوَاسِطِيُّ ، قَالا : حَدَّثَنَا زَيْدُ بن الْحَسَنِ الأَنْمَاطِيُّ ، حَدَّثَنَا مَعْرُوفُ بن خَرَّبُوذَ ، عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ ، عَنْ حُذَيْفَةَ بن أُسَيْدٍ الْغِفَارِيِّ ، يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنِّي فَرَطُكُمْ ، وَإِنَّكُمْ وارِدُونَ عَلَيَّ الْحَوْضَ ، حَوْضٌ أَعْرَضُ مَا بَيْنَ بُصْرَى وَصَنْعَاءَ ، فِيهِ عَدَدُ النُّجُومِ قِدْحَانٌ مِنْ فِضَّةٍ ، وَإِنِّي سَائِلُكُمْ حِينَ تَرِدُونَ عَلَيَّ عَنِ الثَّقَلَيْنِ ، فَانْظُرُوا كَيْفَ تَخْلُفُونِي فِيهِمَا ، الثَّقَلُ الأَكْبَرُ كِتَابُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، سَبَبٌ طَرَفُهُ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2959) ve kısa metinle Bezzâr (3486) rivayet etti.

بِيَدِ اللهِ ، وَطَرَفُهُ بِأَيْدِيكُمْ ، فَاسْتَمْسِكُوا بِهِ لا تَضِلُّوا وَلا تَبَدَّلُوا ، وَعِتْرَتِي أَهْلُ بَيْتِي ، فَإِنَّهُ نَبَّأَنِي اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ أَنَّهُمَا لَنْ يَنْقَضِيَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ.

رواه الطبراني بإسنادين وفيهما زيد بن الحسن الأنماطي وثقه ابن حبان وضعفه أبو حاتم وبقية رجال أحدهما رجال الصحيح ورجال الآخر كذلك غير نصر بن عبد الرحمن الوشاء وهو ثقة

18460- Huzeyfe b. Useyd el-Ğifârî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ey insanlar! Ben sizden önce gideceğim ve siz Havz'a benim yanıma varacaksınız. Benim Havz'ımın genişliği San'â ile Busra arası kadardır. Onda yıldızların sayısı kadar gümüş ve altından bardaklar vardır. Bana vardığınız zaman size iki ağırlığı soracağım. Benden sonra onlara nasıl davranacağınıza dikkat ediniz. (Bunlardan biri) Allah'ın Kitabı olan en büyük bağdır. Bu bağın bir ucu Allah'ın elinde, diğer ucu ise sizin elinizdedir. Ona iyi tutununuz. (Ondan) sapmayınız ve değiştirmeyiniz. (İkincisi ise) ıtretim olan Ehl-i beyt'imdir. Her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olan bana bunların Havz'a yanıma varana kadar birbirlerinden ayrılmayacağını bildirdi."*

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. İkisinde de Zeyd b. el-Hasan el-Enmâtî vardır. İbn Hibbân onun güvenilir olduğunu söylemiş, Ebû Hâtim ise zayıf bulmuştur. Birinin diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Diğerinin Nasr b. Abdirrahmân el-Vaşşâ dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٤٦١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بن هَارُونَ، حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بن جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن سَعْدٍ، عَنْ خُبَيْبِ بن سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَمُرَةَ بن جُنْدُبٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:"إِنَّ الأَنْبِيَاءَ يَتَبَاهَوْنَ أَيُّهُمْ أَكْثَرُ أَصْحَابًا مِنْ أُمَّتِهِ، فَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ يَوْمَئِذٍ أَكْثَرَهُمْ كُلِّهِمْ وَارِدَةً، فَإِنَّهُ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ قَائِمٌ عَلَى حَوْضٍ مَلآنَ , مَعَهُ عَصًا , يَدْعُو مَنْ عَرَفَ مِنْ أُمَّتِهِ، وَلِكُلِّ أُمَّةٍ سِيمَا يَعْرِفُهُمْ بِهَا نَبِيُّهُمْ.

رواه الطبراني وفيه مروان بن جعفر السمري وثقه ابن أبي حاتم وقال الأزدي : يتكلمون فيه وبقية رجاله ثقات

18461- Semure b. Cundub, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Peygamberler ümmetlerinin çokluğu konusunda birbirlerine karşı övünürler. O gün Havz'a yanıma varacaklar bakımından benim ümmetimin hepsinden daha çok olmasını temenni ediyorum. O gün her kişi, elinde bir asa ile ümmetinden tanıdığı herkesi Havz'ına davet eder. Her ümmetin; peygamberlerin sayesinde tanıyacakları bir alâmeti vardır."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (2683, 3052) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Mervân b. Câfer es-Semurî'yi İbn Ebî Hâtim güvenilir bulmuş, Ezdî ise: "Hakkında menfi söz söylenmiştir" demiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٨٤٦٢ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بن أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بن مَخْلَدٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بن سَعْدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ، فَمَنْ وَرَدَ عَلَيَّ شَرِبَ، وَمَنْ شَرِبَ لَمْ يَظْمَأْ، أَلا لَيَرِدَنَّ عَلَيَّ أَقْوَامٌ أَعْرِفُهُمْ بِعِرْفَانٍ، ثُمَّ يُحَالُ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ".

قلت: هو في الصحيح خلا من قوله: " ليردن ". إلى آخره رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18462- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben Havz'a sizden önce gideceğim. Kim benim yanıma varıp Havz'dan içerse kesinlikle bir daha susamaz. Şunu biliniz ki; yanıma çok iyi tanıdığım topluluklar gelir, ama aramıza bir engel konur."*

Bu hadis *Sahîh*'te sadece: *"Ben Havz'a sizden önce gideceğim. Kim benim yanıma varıp Havz'dan içerse kesinlikle bir daha susamaz"* kısmıyla vardır.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٤٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا دُحَيْمٌ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ، عَنْ مُوسَى بن يَعْقُوبَ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بن سَعْدٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ فَرَطًا، وَإِنِّي فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ، فَمَنْ وَرَدَ عَلَيَّ الْحَوْضَ فَشَرِبَ، لَمْ يَظْمَأْ، وَمَنْ لَمْ يَظْمَأْ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير موسى بن يعقوب الزمعي وقد وثقه غير واحد وفيه ضعيف

18463- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her topluluğun önünde giden biri vardır. Ben de Havz'a sizden önce gideceğim. Kim benim yanıma varıp Havz'dan içerse kesinlikle bir daha susamaz. Kim de bir daha susamazsa Cennete girer."*

★Taberânî rivayet etti. Mûsâ b. Ya'kûb ez-Zemaî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. Onu da birden çok kişi güvenilir bulmuştur, ama kendisinde zayıflık vardır.

١٨٤٦٤ - حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ، حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ، عَنْ زُهَيْرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ عَلَى هَذَا الْمِنْبَرِ: " مَا بَالُ رِجَالٍ يَقُولُونَ: إِنَّ رَحِمَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لا تَنْفَعُ قَوْمَهُ؟ بَلَى

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7053) rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Semure'yi sadece İbn Hibbân güvenilir bulmuştur. Hubeyb b. Süleymân ise meçhûldür. Câfer b. Sa'd kuvvetli değildir. *S. es-Sahîha*'ya (1589) bakınız.

وَاللَّهِ إِنَّ رَحِمِي مَوْصُولَةٌ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ ، وَإِنِّي يَا أَيُّهَا النَّاسُ فَرَطٌ لَكُمْ عَلَى الْحَوْضِ ، فَإِذَا جِئْتُمْ ، قَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَنَا فُلانُ بْنُ فُلانٍ ، وَقَالَ آخَرُ : أَنَا فُلانُ بْنُ فُلانٍ ، فَأَقُولُ : أَمَّا النَّسَبُ فَقَدْ عَرَفْتُهُ وَلَكِنَّكُمْ أَحْدَثْتُمْ بَعْدِي وَارْتَدَدْتُمُ الْقَهْقَرَى.

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن محمد بن عقيل وقد وثق

18464- Ebû Saîd el-Hudrî, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bazılarına ne oluyor da: «Resûlullah'ın akrabalığı kavmine bir fayda vermez» diyor? Vallahi! Benim akrabalığımın dünyada ve âhirette faydası vardır. Ey insanlar! Ben Havz'a sizden önce gideceğim. Yanıma geldiğinizde kişi: «Ya Resûlallah! Ben falan oğlu falanım» diyecek, bir diğeri: «Ben falan oğlu falanım» diyecek. Ben: «Nesebimden olanı tanıyorum, ama benden sonra bidatler çıkardınız ve ardınıza bakmadan irtidad ettiniz» diyeceğim."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Abdullah b. Muhammed b. Akîl dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٤٦٥ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن أَحْمَدَ الشَّامِيُّ الْكُوفِيُّ , حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ , حَدَّثَنَا مُخْتَارُ بن غَسَّانَ , عَنْ أَبِي مُحَيَّاةَ يَحْيَى بن يَعْلَى , عَنْ أَبِيهِ , عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بن سَعِيدِ بن جُبَيْرٍ , عَنْ أَبِيهِ , عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ , عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ:أَنَا آخِذٌ بِحُجَزِكُمْ عَنِ النَّارِ , أَقُولُ: إِيَّاكُمْ وَجَهَنَّمَ , إِيَّاكُمْ وَالْحُدُودَ , فَإِذَا مِتُّ , فَأَنَا فَرَطُكُمْ وَمَوْعِدُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ , فَمَنْ وَرَدَ أَفْلَحَ , وَيَأْتِي قَوْمٌ فَيُؤْخَذُ بِهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ , فَأَقُولُ: يَا رَبِّ أُمَّتِي , فَيُقَالُ: لا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ.

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط بنحوه إلا أنه قال في أوله : قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنِّي آخِذٌ بِحُجَزِكُمْ (معقد الإزار) اتَّقُوا النَّارَ اتَّقُوا الْحُدُودَ، فَإِذَا مُتُّ تَرَكْتُكُمْ، وَأَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ " . وذكر الحديث والبزار وفي إسناده عندهم ليث بن أبي سليم وهو مدلس وبقية رجالهم ثقات

18465- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ben Havz'a sizden önce gideceğim. Kim (yanıma) varırsa kurtulur. Bazı topluluklar getirilir ve sol tarafa götürülürler. Ben: «Ya Rabbi!» dediğimde, bana: «Bunlar senden sonra irtidad ettiler ve öyle kaldılar» denir."*

★Ahmed ve başı şu ibarelerle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayette bulundu: *"Ben sizin kemerlerinizden tutmuşum. Ateşten sakınınız. Hadlerden*

[1] Ebû Ya'lâ (1238) ve Ahmed (3/18, 39,62) rivayet etti.

sakınınız (onları uygulamazlık etmeyiniz) öldüğüm zaman sizi bırakırım. Ben sizden önce Havz'a gideceğim..."

★Bezzâr rivayet etti. İsnâdında Leys b. Ebî Süleym vardır ve müdellistir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٤٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا عَلَى الْحَوْضِ أَنْظُرُ مَنْ يَرِدُ عَلَيَّ قَالَ فَيُؤْخَذُ نَاسٌ دُونِي فَأَقُولُ يَا رَبِّ مِنِّي وَمِنْ أُمَّتِي. قَالَ فَيُقَالُ وَمَا يُدْرِيكَ مَا عَمِلُوا بَعْدَكَ مَا بَرِحُوا بَعْدَكَ يَرْجِعُونَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ قَالَ جَابِرٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَوْضُ مَسِيرَةُ شَهْرٍ وَزَوَايَاهُ سَوَاءٌ. يَعْنِي عَرْضُهُ مِثْلُ طُولِهِ وَكِيزَانُهُ مِثْلُ نُجُومِ السَّمَاءِ وَهُوَ أَطْيَبُ رِيحاً مِنَ الْمِسْكِ وَأَشَدُّ بَيَاضاً مِنَ اللَّبَنِ مَنْ شَرِبَ مِنْهُ لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهُ أَبَداً.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح ورواه البزار باختصار وفيه ضعف

18466- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben Havz'da yanıma kimin varacağına bakacağım. Bazı kişiler yanımdan alınacak. Ben: «Ya Rabbi! Bunlar benim ümmetim» diyeceğim. Bana: «Senden sonra ne yaptıklarını nereden biliyorsun! Senden sonra eski hallerine döndüler ve bu hal üzere kaldılar» denilecek."*

Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini bildirdi: *"Havz'ın büyüklüğü bir aylık mesafe kadardır. Onun eni ve boyu aynı büyüklüktedir. Ondaki bardaklar (sayısınca) yıldızlar kadardır. Kokusu miskten daha güzel, rengi sütten daha beyazdır. Ondan bir defa içen bir daha kesinlikle susamaz."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Bezzâr muhtasar olarak rivayet etti. İsnâdı zayıftır.[2]

١٨٤٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنَا فَرَطُكُمْ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ فَإِذَا لَمْ تَرَوْنِي فَأَنَا عَلَى الْحَوْضِ قَدْرَ مَا بَيْنَ أَيْلَةَ إِلَى مَكَّةَ وَسَيَأْتِي رِجَالٌ وَنِسَاءٌ بِقِرَبٍ وَآنِيَةٍ فَلاَ يَطْعَمُونَ مِنْهُ شَيْئاً.

---

[1] Ahmed (2327), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10953) ve Bezzâr (1536, 3480) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/384) ve Bezzâr (3479) rivayet etti. İbn Ebî Âsım'ın *Sünne*'sine (771) bakınız.

رواه أحمد موفوعا وموقوفا وفي إسناده المرفوع ابن لهيعة ورجال الموقوف رجال الصحيح ورواه الطبراني في الأوسط مرفوعا وفيه ابن لهيعة ورواه باختصار قوله : " فلا يطعمون منه شيئا " . برجال الصحيح . ورواه البزار كذلك

18467- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben sizden önce gideceğim. Eğer beni göremezseniz, ben büyüklüğü Eyle ile Mekke arasındaki mesafe kadar olan Havz'dayım. Oraya erkek ve kadınlardan kırbalarla ve bardaklarla gelecek kişiler olacak, ama tadına bakamayacaklar."*

★Ahmed *merfû* ve *mevkûf* olarak rivayet etti; merfû olan rivayetin senedinde İbn Lehîa vardır. Mevkûf olan rivayetin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında merfû olarak rivayet etti. Ravilerin içinde İbn Lehîa vardır. Yine Taberânî *Sahîh*'in ravileriyle *"Onun tadına bakamayacaklar"* kısmını rivayet etmiştir. Bezzâr da aynı şekilde rivayet etti.[1]

١٨٤٦٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن جَعْفَرِ بن أَعْيَنَ الْبَغْدَادِيُّ الْبَصْرِيُّ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن بِشْرٍ، حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بن عَبْدِ الْمَلِكِ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ سَمُرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَرِدُ عَلَيَّ قَوْمٌ مِمَّنْ كَانَ مَعِي، فَإِذَا رَفَعُوا إِلَيَّ رُأُسَهُمُ اخْتُلِجُوا دُونِي، فَأَقُولُ: رَبِّي، أَصْحَابِي أَصْحَابِي؟ فَيُقَالُ: إِنَّكَ لا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه الحكم بن عبد الملك وهو ضعيف

18468- Semure b. Cundub, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Benimle olan bir topluluk (Havz'a) yanıma gelir. Başlarını kaldırdıklarında benden uzaklaştırılırlar. Ben: «Ya Rabbi! (bunlar benim) ashâbım» deyince, bana: «Senden sonra ne yaptıklarını bilmiyorsun» denir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Hakem b. Abdilmelik zayıftır.[2]

١٨٤٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ زَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " لَيَرِدَنَّ عَلَيَّ الْحَوْضَ رِجَالٌ مِمَّنْ صَحِبَنِي

---

[1] Ahmed (3/345) merfu olarak rivayet etti. Ravilerden Ebu'z-Zübeyr vardır. O da müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder. Mevkûf olarak (3/384) rivayet etti. Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (753) ve Bezzâr (3481, 1482) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6856) rivayet etti.

وَرَآنِى حَتَّى إِذَا رُفِعُوا إِلَىَّ وَرَأَيْتُهُمْ اخْتَلَجُوا دُونِى فَلَأَقُولَنَّ رَبِّ أُصَيْحَابِى أُصَيْحَابِى فَيُقَالُ إِنَّكَ لاَ تَدْرِى مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ.

رواه أحمد بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير علي بن زيد وقد وثق على ضعف فيه ورواه الطبراني بأسانيد ورجاله كرجال أحمد

18469- Ebû Bekre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Benim sohbetimde bulunan ve beni görenlerden bazı kişiler Havz'a yanıma gelecekler. Yanıma getirildiklerinde ve onları gördüğümde benden uzaklaştırılacaklar. Ben: «Rabbim! (onlar benim) ashâbım!» diyeceğim. Bana: «Senden sonra neler yaptıklarını bilmiyorsun» denilecek."*

★Ahmed iki isnâdla rivayet etti. Birinin Ali b. Zeyd dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da kendisinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur. Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Birinin ravileri Ahmed'in ravileri gibidir.[1]

١٨٤٧٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن خُلَيْدٍ، قَالَ: نا أَبُو تَوْبَةَ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بن مُهَاجِرٍ، عَنْ يَزِيدَ بن أَبِي مَرْيَمَ، عَنْ أَبِي عُبَيْدِ اللَّهِ مُسْلِمِ بن مِشْكَمٍ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"لا أُلْفِيَنَّ مَا نُوزِعْتُ أَحَدًا مِنْكُمْ عَلَى الْحَوْضِ، فَأَقُولُ: هَذَا مِنْ أَصْحَابِي، فَيُقَالُ: إِنَّكَ لا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ"، قَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، ادْعُ اللَّهَ أَنْ لا يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، قَالَ:"لَسْتَ مِنْهُمْ".

رواه الطبراني بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح غير أبي عبد الله الأشعري وهو ثقة

18470- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Havz'ın başında birinizin benden uzaklaştırıldığını görmeyeyim! Ben: «Onlar benim ashâbımdandır» dediğimde, bana: «Senden sonra neler yaptıklarını bilmiyorsun» denilecek."*

Ebu'd-Derdâ: "Ya Resûlallah! Beni onlardan yapmaması için Allah'a dua et" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen onlardan değilsin"* buyurdu.

★Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Birinin Ebû Abdillah dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

[1] Ahmed (5/48, 50) rivayet etti.

١٨٤٧١ - حدثنا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبو نُعَيم، حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلامِ بن حَرْب، عَنْ مُغِيرَةَ، عَنْ شَقِيقٍ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:"لَيُرْفَعَنَّ لِي رِجَالٌ مِنْ أَصْحَابِي حَتَّى إِذَا رَأَيْتُهُمُ اخْتُلِجُوا دُونِي، فَأَقُولُ: أَصْحَابِي، فَيُقَالُ: لا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18471- Ebû Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ashâbımdan bazıları bana getirilecek. Onları gördüğüm zaman benden uzaklaştırılacaklar. Ben: «Onlar benim ashabımdandır» dediğimde, bana: «Senden sonra neler yaptıklarını bilmiyorsun» denilecek."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٤٧٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ، ثنا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الأَرْحَبِيُّ، ثنا عُبَيْدَةُ بْنُ الأَسْوَدِ، عَنْ مُجَالِدٍ، عَنْ عَامِرٍ، عن جابر بن عبد الله أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : أَنَا فَرَطٌ لَكُمْ عَلَى الْحَوْضِ، وَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمُ الأُمَمَ، فَلا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَقْتُلُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا، فَقَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ! مَا عَرْضُهُ؟ قَالَ : مَا بَيْنَ أَيْلَةَ، أَحْسِبُهُ قَالَ : إِلَى مَكَّةَ، فِيهِ مَكَاكِيٌّ أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ النُّجُومِ،لا يَتَنَاوَلُ مُؤْمِنٌ مِنْهَا فَيَضَعُهُ مِنْ يَدِهِ حَتَّى يَتَنَاوَلَهُ آخَرُ

رواه البزار وفيه عبيدة بن الأسود قد ضعفه غير واحد وقال ابن حبان في الثقات : يعتبر حديثه إذا بين السماع من ثقة ودونه ثقة وبقية رجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18472- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ben Havz'a sizden önce gideceğim ve sizin diğer ümmetlerden daha kalabalık olmanızla övüneceğim. Benden sonra birbirlerinin boynunu vuran kâfirler olmayınız."*

Bir kişi: "Ya Resûlallah! Havz'ın genişliği ne kadardır?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Eyle ile* —sanırım şöyle dedi— *Mekke arası kadardır. Onda yıldızlar sayısınca bardaklar vardır. Onlardan birini alıp bıraktığında hemen bir başkası onu alır."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ubeyde b. el-Esved'i birden çok kişi zayıf bulmuş, İbn Ebî Hâtim, *Sikât* adlı kitabında: "Güvenilir birisinden duyarak rivayet ettiğini beyan

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/201) rivayet etti.

ettiği zaman kendisine itibar edilir. Ondan önce gelen ravi güvenilirdir" demiştir. Diğer ravileri bazılarında bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٤٧٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيُّ ، نَا أَبُو عُبَيْدَةَ مَعْمَرُ بْنُ الْمُثَنَّى ، حَدَّثَنِي أَخِي يَزِيدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، حَدَّثَنِي لَبَطَةُ بْنُ الْفَرَزْدَقِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ قَالَ لِي أَبُو هُرَيْرَةَ : يَا فَرَزْدَقُ ، إِنِّي أَرَاكَ صَغِيرَ الْقَدَمَيْنِ ، فَإِنْ أَمْكَنَكَ أَنْ يَكُونَ لَهُمَا عِنْدَ الْحَوْضِ مَكَانٌ فَافْعَلْ ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " حَوْضِي مَا بَيْنَ عُمَانَ وَأَيْلَةَ ، مَاؤُهُ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ ، وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ ، آنِيَتُهُ مِثْلُ عَدَدِ نُجُومِ السَّمَاءِ ، مَنْ شَرِبَ مِنْهُ شَرْبَةً لَمْ يَظْمَأْ أَبَدًا.

18473- Ferezdak bildiriyor: Ebû Hureyre bana şöyle dedi: "Ey Ferezdak! Senin ayaklarının küçük olduğunu görüyorum. Eğer Havz'ın yanında onların da bir yerinin olmasını sağlayabilirsen sağla. Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini duydum: *"Havz'ımın büyüklüğü Eyle ile Ammân arası kadardır. Suyu sütten daha beyaz, tadı baldan daha tatlı bardakları ise yıldızların sayısı kadardır. Ondan içen bir daha susamaz."*

١٨٤٧٤ - وفي رواية : " إِنَّ لِي حَوْضًا تَرِدُ عَلَيْهِ أُمَّتِي، كَمَا بَيْنَ صَنْعَاءَ ويَثْرِبَ. قلت : لأبي هريرة حديث في الصحيح غير هذا

رواه الطبراني في الأوسط والفرزدق ضعفه ابن حبان

18474- Bir rivayette ifade şöyledir: *"Ümmetimin orada benim yanıma geleceği bir Havz'ım vardır. Onun genişliği San'â ile Yesrib arası kadardır."*

Ebû Hureyre'nin *Sahîh*'te bundan başka bir hadisi vardır.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İbn Hibbân, Ferezdak'ı zayıf bulmuştur.

١٨٤٧٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ سَامٍ الْقَاضِي ، ثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ الْقُطَيْعِيُّ ، ثَنَا أَبُو إِسْمَاعِيلَ الْمُؤَدِّبُ ، وَعِيسَى بْنُ يُونُسَ ، كلاهما عَنْ مُجَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ لِي حَوْضًا ، وَأَنَا فَرَطُكُمْ عَلَيْهِ.

قلت : هو في الصحيح باختصار : " وأنا فرطكم عليه " رواه الطبراني في الصغير بإسناد حسن

[1] Bezzâr (3482) rivayet etti ve: "Bu hadisin bu isnâdla sadece Câbir'den rivayet edildiğini biliyoruz" dedi. Ubeyde b. el-Esved'den önce gelen ravi, Mücâlid b. Saîd'dir ve zayıftır.

18475- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Benim bir Havz'ım vardır ve ben sizden önce oraya gideceğim."*

Bu hadis *Sahîh*'te: *"Ben sizden önce oraya gideceğim"* kısmıyla kısa metinle vardır.

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde hasen isnâdla rivayet etti.[1]

١٨٤٧٦ – حَدَّثَنَا عَمْرُو بن إِسْحَاقَ بن إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا أَبِي، ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن مُعَاوِيَةَ الْعُتْبِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ بن زِبْرِيقٍ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن الْحَارِثِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن سَالِمٍ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ، حَدَّثَنَا لُقْمَانُ بن عَامِرٍ، عَنْ سُوَيْدِ بن جَبَلَةَ، عَنْ عِرْبَاضِ بن سَارِيَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:"لَتَزْدَحِمَنَّ هَذِهِ الأُمَّةُ عَلَى الْحَوْضِ ازْدِحَامَ إِبِلٍ وَرَدَتْ لِخَمْسٍ.

رواه الطبراني بإسنادين وأحدهما حسن

18476- İrbâd b. Sâriye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bu ümmet Havz'ıma gelip, beş günlük yoldan gelen develerin subaşında itiştikleri gibi itişeceklerdir."*

★Taberânî, biri hasen olan iki isnâdla rivayet etti. [2]

١٨٤٧٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَمْرٍو أَبُو عُثْمَانَ الأَحْمُوسِىُّ حَدَّثَنِى الْمُخَارِقُ بْنُ أَبِى الْمُخَارِقِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حَوْضِى كَمَا بَيْنَ عَدْنَ وَعَمَّانَ أَبْرَدُ مِنَ الثَّلْجِ وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ وَأَطْيَبُ رِيحاً مِنَ الْمِسْكِ أَكْوَابُهُ مِثْلُ نُجُومِ السَّمَاءِ مَنْ شَرِبَ مِنْهُ شَرْبَةً لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهَا أَبَداً أَوَّلُ النَّاسِ عَلَيْهِ وُرُوداً صَعَالِيكُ الْمُهَاجِرِينَ قَالَ قَائِلٌ وَمَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الشَّعِثَةُ رُءُوسُهُمْ الشَّحِبَةُ وُجُوهُهُمْ الدَّنِسَةُ ثِيَابُهُمْ لاَ يُفْتَحُ لَهُمُ السُّدَدُ وَلاَ يَنْكِحُونَ الْمُتَنَعِّمَاتِ الَّذِينَ يُعْطُونَ كُلَّ الَّذِى عَلَيْهِمْ وَلاَ يَأْخُذُونَ الَّذِى لَهُمْ.

قلت : حديث ابن عمر في الصحيح بغير هذا السياق وهذا على الصواب موافقا لرواية الناس والذي في الصحيح : كما بين جربى وأذرح وهما قريتان إحداهما إلى جنب الأخرى . وقال بعض مشايخنا – وهو الشيخ العلامة صلاح الدين العلائي – : إنه سقط منه وهو : " كما بينكم وبين جربى وأذرح " . وإنه وقع لها سمعت هذا

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (1027) rivayet etti. Ravilerden Mücâlid b. Saîd ve Taberânî'nin Basra kadısı olan hocası Muhammed b. Câfer b. Bessâm hakkında bilgi yoktur.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/253) rivayet etti.

منه رواه أحمد والطبراني من رواية عمرو بن عمر الأحموسي عن المخارق بن أبي المخارق واسم أبيه عبد الله بن جابر وقد ذكرهما ابن حبان في الثقات وشيخ أحمد أبو المغيرة من رجال الصحيح

18477- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Havz'ımın büyüklüğü Aden ile Ammân arası kadardır. O, kardan daha soğuk, baldan daha tatlı ve kokusu miskten daha güzeldir. Bardakları gökteki yıldızlar kadardır. Ondan bir defa içen kesinlikle bir daha susamaz. İnsanlardan oraya ilk varacaklar Muhacirlerin fakirleridir."* Onlardan bir kişi: "Onlar kimlerdir ya Resûlallah?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar saçları darmadağınık, yüzleri solmuş ve elbiseleri eski püskü olan kişilerdir. (Sultanların) kapısından geri çevrilen kimselerdir, seçkin kişilerden kendisine kız verilmeyen, üzerlerine düşen her şeyi veren (yerine getiren), ama onların hakkı olan şeyin kendilerine verilmediği kişilerdir"* buyurdu.

Derim ki: İbn Ömer'in *Sahîh*'teki hadisi bu ibarelerle değildir. Buradaki ise başka ravilerin rivayetine daha uygun olanıdır. *Sahîh*'teki ise şöyledir: *"Havz'ın büyüklüğü Cerbâ ile Ezruh arasındaki mesafe kadardır."* Bunlar birbirine yakın olan iki köydür. Şeyhlerimizden birisi -ki o, Allâme Salâhaddin el-Alâ'î'dir- bu hadisten *"Sizinle Cerbâ ve Ezruh arası kadardır"* bölümünü düşmüştür. Bunu kendisinden işittim.

★Ahmed rivayet etti. Taberânî Amr b. Ömer el-Ahmûsî'nin, Muhârik b. Abdillah b. Câbir'den olan rivayetinden nakletti. İbn Hibbân bunların ikisini de güvenilir ravilere dair *Sikât* adlı kitabında zikretti. Ahmed'in hocası Ebu'l-Muğîre, *Sahîh*'in ravilerindendir.

١٨٤٧٨ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن سَهْلٍ الْخَيَّاطُ، حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بن سَلامٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن الْعَلاءِ بن زَيْدٍ، عَنْ أَبِي سَلامٍ الأَسْوَدِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:"حَوْضِي كَمَا بَيْنَ عَدْنَ وَعُمَانَ، فِيهِ الأَكَاوِيبُ عَدَدُ نُجُومِ السَّمَاءِ مَنْ شَرِبَ مِنْهُ لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهُ أَبَدًا، وَإِنَّ مِمَّنْ يَرِدُ عَلَيْهِ مِنْ أُمَّتِي الشَّعِثَةُ رُءُوسُهُمِ الدَّنِسَةُ ثِيَابُهُمْ، لا يَنْكِحُونَ الْمُتَنَعِّمَاتِ، وَلا يَحْضُرُونَ السُّدَدَ، يَعْنِي أَبْوَابَ السُّلْطَانِ، الَّذِينَ يُعْطُونَ كُلَّ الَّذِي عَلَيْهِمْ، وَلا يُعْطَوْنَ كُلَّ الَّذِي لَهُمْ.

رواه الطبراني ورجال وثقوا على ضعف في بعضهم.

18478- Ebû Umâme el-Bâhilî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Havz'ım, Aden ve Ammân arasındaki mesafe kadardır. Onda gökteki yıldızlar sayısınca bardaklar vardır. Ondan içen kesinlikle bir daha susamaz. Ümmetimden oraya yanıma ilk varacaklar, darmadağın saçlı, eski püskü elbiseli, seçkin kişilerden kendisine kız verilmeyen, (yöneticilerin) kapısına varmayan, üzerlerine düşen her şeyi veren (yerine getiren) ama onların hakkı olan şeyin kendilerine verilmediği kişilerdir."*

★Taberânî rivayet etti. Bazılarında bulunan zayıflığa rağmen ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٨٤٧٩ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ ، قَالَ : نا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ ، قَالَ : نا سَعِيدٌ ، وَنا أَحْمَدُ بْنُ مَالِكٍ الْقُشَيْرِيُّ ، قَالَ : نا سُفْيَانُ بْنُ حَبِيبٍ ، قَالَ : نا سَعِيدٌ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ ، عَنْ مَعْدَانَ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " حَوْضِي أَذُودُ عَنْهُ النَّاسَ لأَهْلِي ، إِنِّي لأَضْرِبُهُمْ بِعَصَايَ هَذِهِ حَتَّى تَرْفَضَّ.

قلت : فذكر الحديث وهو في الصحيح غير قوله : " لأهل بيتي " رواه البزار بإسنادين ورجال أحدهما رجال الصحيح

18479- Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ehl-i beytim(e kötü davranmaları) sebebiyle bu Havz'ıma gelenleri bu asamla kırılana kadar savarım."*

Derim ki: Bu hadis *Sahîh*'te Ehl-i beytim şeklinde değildir.

★Bezzâr iki isnâdla rivayet etti. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٤٨٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَضَّاحِ الْكُوفِيُّ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ الْيَمَانِ ، عَنْ عَائِذِ بْنِ نُسَيْرٍ ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، ، عَنِ النَّبِيِّ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ ذَكَرَ الْحَوْضَ ، فَقَالَ : " تَرَى فِيهِ أَبَارِيقَ عَدَدَ نُجُومِ السَّمَاءِ.

رواه البزار وقال حديث غريب قلت : وفيه عائذ بن بشير وهو ضعيف

18480- Bureyde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Havz'dan sözedip şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Onda gökteki yıldızlar sayısınca ibrikler görürsün."*

★Bezzâr rivayet etti ve "Bu hadis garîbdir" dedi. Derim ki: Ravilerden Âiz b. Beşîr zayıftır.[2]

١٨٤٨١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ ، نَا رَوْحٌ ، نَا حَمَّادٌ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " أُعْطِيتُ الْكَوْثَرَ ، فَضَرَبْتُ بِيَدِي عَلَى مَشْرَبَتِهِ ، فَإِذَا هِيَ مِسْكَةٌ ذَفِرَةٌ ، وَإِذَا حَصْبَاؤُهَا اللُّؤْلُؤُ ، وَإِذَا حَافَتَاهُ ، أَظُنُّهُ قَالَ : قِبَابٌ تَجْرِي عَلَى الأَرْضِ جَرْيًا لَيْسَ بِمَشْقُوقٍ.

قلت : لأنس أحاديث في الصحيح في الحوض بغير هذا السياق رواه البزار ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

[1] Bezzâr (3483) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3487) rivayet etti.

18481- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bana Kevser verildi. Elimi (içine) vurduğum zaman onun şiddetli misk kokusu yaydığını, çakıllarının inciden olduğunu ve kenarlarında ise yatağı olmadan akan nehirler gördüm."*

Sahîh'te Havz konusunda Enes'in bundan başka metinle bir hadisi vardır.

★Bezzâr rivayet etti. Bazılarında bulunan zayıflığa rağmen ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٤٨٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ الْوَاهِبِ الْحَارِثِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بن عُبَيْدِ بن عُمَيْرٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حَوْضِي مَسِيرَةَ شَهْرٍ زَوَايَاهُ سَوَاءٌ أَكْوَازُهُ عَدَدُ نُجُومِ السَّمَاءِ، مَاؤُهُ أَبْيَضُ مِنَ الثَّلْجِ، وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ، وَأَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ، مَنْ شَرِبَ مِنْهُ شَرْبَةً لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهَا أَبَدًا.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن عبد الوهاب الحارثي وهو ثقة

18482- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Havz'ımın genişliği bir aylık mesafe kadardır. Onun eni ve boyu aynı büyüklüktedir. Bardakları gökteki yıldızlar sayısınca, suyu kardan daha beyaz, baldan daha tatlı ve kokusu miskten daha güzeldir. Ondan bir kez içen kesinlikle bir daha susamaz."*

★Taberânî rivayet etti. Muhammed b. Abdilvehhâb el-Hârisî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٨٤٨٣ - وعن أبي برزة قال : سمعت رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول : حَوْضِي مَا بَيْنَ أَيْلَةَ وَصَنْعَاءَ " عَرْضُهُ كَطُولِهِ يَثْعَبُ فِيهِ مِيزَابَانِ مِنَ الْجَنَّةِ، أَحَدُهُمَا مِنْ وَرِقٍ وَالآخَرُ مِنْ ذَهَبٍ وَهُوَ أَبْيَضُ مِنَ اللَّبَنِ وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ، وَأَبْرَدُ مِنَ الثَّلْجِ أباريقه كعدد نُجُومِ السَّمَاءِ مَنْ شَرِبَ مِنْهُ لَمْ يَظْمَأْ حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ "

قلت : له حديث غير هذا في ذكر الحوض عند أبي داود رواه أحمد في أثناء حديث في إماطة الأذى وقتل ابن خطل ورجاله رجال الصحيح . ورواه الطبراني واللفظ له بإسنادين في أحدهما سعيد بن سليمان النشيطي وفي الأخرى صالح المري وكلاهما ضعيف

18483- Ebû Berze, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Havz'ımın büyüklüğü Eyle ile San'â arasındaki mesafe kadardır. Onun eniyle boyu aynı büyüklüktedir. Devamlı ona Cennetten iki oluk akar. Bu olukların biri gümüşten, diğeri ise altındandır. Onun suyu*

[1] Bezzâr (3488) rivayet etti.

sütten daha beyaz, baldan daha tatlı, kardan daha soğuktur. Onun ibrikleri gökteki yıldızlar sayısıncadır. Ondan içen, Cennete girene kadar bir daha susamaz."

Ebû Dâvûd'da Havz konusunda Ebû Berze'nin bundan başka bir hadisi vardır.

★Ahmed, insanlara zarar veren şeyleri izale etme ve İbn Hatal'ın öldürülüşü konusunda rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Taberânî iki isnâdla rivayet etti. Lafız da onundur. İsnâdlarından birinde Saîd b. Süleymân en-Naşîtî, diğerinde ise Sâlih el-Murrî vardır ve ikisi de zayıftır.[1]

١٨٤٨٤ – حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ ، قَالَ : نَا سُفْيَانُ بْنُ وَكِيعِ بْنِ الْجَرَّاحِ ، قَالَ : نَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ ، عَنْ مُطِيعٍ الْغَزَّالِ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " حَوْضِي مَا بَيْنَ أَيْلَةَ إِلَى صَنْعَاءَ ، لَهُ مِيزَابَانِ ، إِحْدَاهُمَا مِنْ ذَهَبٍ وَالآخَرُ مِنْ فِضَّةٍ ، آنِيَتُهُ عَدَدُ نُجُومِ السَّمَاءِ ، أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ ، وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ ، وَرِيحُهُ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ ، مَنْ شَرِبَ مِنْهُ لَمْ يَظْمَأْ أَبَدًا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سفيان بن وكيع وهو ضعيف

18484- Berâ b. Âzib, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Havz'ımın büyüklüğü Eyle ile San'â arasındaki mesafe kadardır. Onun, biri altından diğeri gümüşten olan iki oluğu vardır. Onun bardakları gökteki yıldızlar sayısıncadır. (Suyu) sütten daha beyaz, baldan daha tatlı, kokusu ise miskten daha güzeldir. Ondan içen, bir daha susamaz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Süfyân b. Vekî zayıftır.

١٨٤٨٥ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ زُغْبَةَ ، قَالَ : نَا رَوْحُ بْنُ صَلاحٍ ، قَالَ : نَا ابْنُ لَهِيعَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ مُوسَى بْنِ وَرْدَانَ ، عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ وَرْدَانَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، وَجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالا : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ صَاحِبُ حَوْضِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فِيهِ أَكْوَابٌ كَعَدَدِ النُّجُومِ ، وَسَعَةُ حَوْضِي مَا بَيْنَ الْجَابِيَةِ إِلَى صَنْعَاءَ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه ضعفاء وثقوا

18485- Ebû Hureyre ile Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklederler: *"Ali b. Ebî Tâlib, Kıyamet günü Havz'ımın sahibidir. (Havz'ımın) yıldızlar sayısınca bardakları vardır. Havz'ımın genişliği, Câbiye ile San'â arasındaki mesafe kadardır."*

---

[1] Mükerrer hadis: 10249.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdında güvenilir bulunan zayıflar vardır.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي الشَّفَاعَةِ

Şefaat

١٨٤٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنِ ابْنِ الْهَادِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ غَزْوَةِ تَبُوكَ قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يُصَلِّي فَاجْتَمَعَ وَرَاءَهُ رِجَالٌ مِنْ أَصْحَابِهِ يَحْرُسُونَهُ حَتَّى إِذَا صَلَّى وَانْصَرَفَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ لَهُمْ " لَقَدْ أُعْطِيتُ اللَّيْلَةَ خَمْساً مَا أُعْطِيهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي أَمَّا أَنَا فَأُرْسِلْتُ إِلَى النَّاسِ كُلِّهِمْ عَامَّةً وَكَانَ مَنْ قَبْلِي إِنَّمَا يُرْسَلُ إِلَى قَوْمِهِ وَنُصِرْتُ عَلَى الْعَدُوِّ بِالرُّعْبِ وَلَوْ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ مَسِيرَةُ شَهْرٍ لَمُلِئَ مِنْهُ رُعْباً وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ آكُلُهَا وَكَانَ مَنْ قَبْلِي يُعَظِّمُونَ أَكْلَهَا كَانُوا يَحْرِقُونَهَا وَجُعِلَتْ لِيَ الأَرْضُ مَسَاجِدَ وَطَهُوراً أَيْنَمَا أَدْرَكَتْنِي الصَّلاَةُ تَمَسَّحْتُ وَصَلَّيْتُ وَكَانَ مَنْ قَبْلِي يُعَظِّمُونَ ذَلِكَ إِنَّمَا كَانُوا يُصَلُّونَ فِي كَنَائِسِهِمْ وَبِيَعِهِمْ وَالْخَامِسَةُ هِيَ مَا هِيَ قِيلَ لِي سَلْ فَإِنَّ كُلَّ نَبِيٍّ قَدْ سَأَلَ فَأَخَّرْتُ مَسْأَلَتِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَهِيَ لَكُمْ وَلِمَنْ شَهِدَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ.

رواه أحمد ورجاله ثقات

18486- Abdullah b. Amr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Tebuk gazvesinin yapıldığı yıl gece namaz kılmak için kalkınca ashâbından bazıları onu korumak için arkasında toplandılar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirip yanlarına gidince onlara şöyle dedi: *"Bu gece bana, benden önce kimseye verilmeyen beş şey verildi. Ben bütün insanlara peygamber olarak gönderildim; benden öncekiler ise sadece kendi kavmine gönderilmişti. Daha bir aylık mesafedeyken düşmanlara salınan korkusu ile bana nusret verildi. Ganimet malı bana helal kılındı. Benden öncekiler onu yemeyi günah sayar ve yakarlardı. Tüm yeryüzü benim için mescit ve temiz kılındı. Namaz vakti bana nerede gelirse abdest alıp namazı kılarım. Benden öncekiler ise bunu günah sayarlar ve namazlarını kiliselerinde ve manastırlarında kılarlardı. Beşincisi ise şudur: Bana: «Dile; her peygamber isteğini söyledi» denildi. Ben ise dileğimi Kıyamet günü için beklettim.*

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (190) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Mûsâ b. Verdân'dan sadece oğlu Saîd rivayet etmiştir. Saîd'den de sadece İbn Lehîa rivayet etmiştir. Ravh b. Salâh bunu rivayette tek kalmıştır."

(Bekletmiş olduğum) dileğim sizin ve Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet edenler içindir."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٨٤٨٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ رَاشِدِ بْنِ دَاوُدَ الصَّنْعَانِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ رَوْحِ بْنِ زِنْبَاعٍ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ فَقَدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً أَصْحَابُهُ وَكَانُوا إِذَا نَزَلُوا أَنْزَلُوهُ وَسَطَهُمْ فَفَزِعُوا وَظَنُّوا أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى اخْتَارَ لَهُ أَصْحَاباً غَيْرَهُمْ فَإِذَا هُمْ بِخَيَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَبَّرُوا حِينَ رَأَوْهُ وَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَشْفَقْنَا أَنْ يَكُونَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى اخْتَارَ لَكَ أَصْحَاباً غَيْرَنَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ بَلْ أَنْتُمْ أَصْحَابِي فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَيْقَظَنِي فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي لَمْ أَبْعَثْ نَبِيًّا وَلاَ رَسُولاً إِلاَّ وَقَدْ سَأَلَنِي مَسْأَلَةً أَعْطَيْتُهَا إِيَّاهُ فَاسْأَلْ يَا مُحَمَّدُ تُعْطَ. فَقُلْتُ مَسْأَلَتِي شَفَاعَةٌ لأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ ". فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الشَّفَاعَةُ قَالَ " أَقُولُ يَا رَبِّ شَفَاعَتِي الَّتِي اخْتَبَأْتُ عِنْدَكَ فَيَقُولُ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى نَعَمْ. فَيُخْرِجُ رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى بَقِيَّةَ أُمَّتِي مِنَ النَّارِ فَيَنْبِذُهُمْ فِي الْجَنَّةِ .

رواه أحمد والطبراني ورجال أحمد ثقات على ضعف في بعضهم

18487- Ubâde b. es-Sâmit anlatıyor: Sahabe, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) kaybetti. Sahabe konakladıklarında O'nu (sallallahu aleyhi vesellem) ortalarına alırlardı. Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) göremeyince Allah'ın Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) onlardan başka dost bulduğunu zannettiler. Bu sırada Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) karaltısını gördüler ve onu görünce tekbir getirerek: "Ya Resûlallah! Allah'ın, sana bizden başka dost bulmuş olmasından korktuk" dediler.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır! Siz benim dünyada ve âhirette dostlarımsınız. Yüce Allah beni uyandırdı ve şöyle buyurdu: «Ey Muhammed! Hangi peygamberi gönderdiysem benden bir şey istedi ve ben de ona istediğini verdim. Ey Muhammed iste! İstediğin sana verilecektir.» Ben: «Benim isteğim, Kıyamet günü ümmetime şefaat etmemdir» dedim"* buyurdu.

Ebû Bekr: "Ya Resûlallah! Şefaat nedir?" diye sorunca; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben: «Ya Rabbi! Yanında sakladığım şefaatim(i isterim)» diyeceğim. Yüce Allah: «Evet» deyip ümmetimin kalan kısmını (şefaatimle) Cehennemden çıkarıp Cennete sokacak"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ahmed'in ravileri bazılarında olan zayıflığa rağmen güvenilirdir.

١٨٤٨٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ أَخْبَرَنِى أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِى بُرْدَةَ عَنْ أَبِى مَلِيحٍ الْهُذَلِيِّ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ وَعَنْ أَبِى مُوسَى قَالاَ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَزَلَ مَنْزِلاً كَانَ الَّذِى يَلِيهِ الْمُهَاجِرُونَ - قَالَ - فَنَزَلْنَا مَنْزِلاً فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ حَوْلَهُ - قَالَ - فَتَعَارَرْتُ مِنَ اللَّيْلِ أَنَا وَمُعَاذٌ فَنَظَرْنَا - قَالَ - فَخَرَجْنَا نَطْلُبُهُ إِذْ سَمِعْنَا هَزِيزاً كَهَزِيزِ الأَرْحَاءِ إِذْ أَقْبَلَ فَلَمَّا أَقْبَلَ نَظَرَ قَالَ " مَا شَأْنُكُمْ ". قَالُوا انْتَبَهْنَا فَلَمْ نَرَكَ حَيْثُ كُنْتَ خَشِينَا أَنْ يَكُونَ أَصَابَكَ شَيْءٌ جِئْنَا نَطْلُبُكَ. قَالَ " أَتَانِى آتٍ فِى مَنَامِى فَخَيَّرَنِى بَيْنَ أَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ نِصْفُ أُمَّتِى أَوْ شَفَاعَةٌ فَاخْتَرْتُ لَهُمُ الشَّفَاعَةَ ". فَقُلْنَا فَإِنَّا نَسْأَلُكَ بِحَقِّ الإِسْلاَمِ وَبِحَقِّ الصُّحْبَةِ لَمَا أَدْخَلْتَنَا الْجَنَّةَ. قَالَ فَاجْتَمَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ فَقَالُوا لَهُ مِثْلَ مَقَالَتِنَا وَكَثُرَ النَّاسُ فَقَالَ " إِنِّى أَجْعَلُ شَفَاعَتِى لِمَنْ مَاتَ لاَ يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئاً .

رواه أحمد والطبراني بنحوه

18488- Muâz b. Cebel ile Ebû Mûsâ bildiriyorlar: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir yerde konakladığında onun yakınında Muhacirler konaklardı. Bir yerde konakladık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve biz uyuduk. Ben ve Muâz gece uyanıp baktığımızda Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) göremedik ve onu aramak için çıktık. Bu sırada değirmen sesi gibi bir ses duyduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve (bize) bakıp: *"Neyiniz var?"* dedi. (Oradakiler): "Uyandık ve seni yerinde göremedik ve başına bir şey gelmesinden korkup seni aramaya çıktık" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Rüyamda bana birisi geldi ve ümmetimin yarısının Cennete girmesiyle şefaat arasında beni muhayyer bıraktı. Ben onlar için şefaati tercih ettim"* buyurdu. Biz: "İslam'ın ve aramızdaki sohbetin hakkı için bizi de şefaatine dâhil etmeni istiyoruz" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şefaatimiz için dua etti.

(Ravi) Dedi ki: Halk Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) başına toplanıp bizim isteğimizin aynısını O'ndan (sallallahu aleyhi vesellem) istediler ve (böylece etrafındaki) insanlar çoğaldı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şefaatimi Allah'a ortak koşmadan ölenler için yaptım"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Taberânî buna benzer bir rivayette bulundu.[1]

١٨٤٨٩ - وفي رواية عند أحمد : فَقَالاَ يَا رَسُولَ اللهِ ادْعُ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَجْعَلَنَا فِى شَفَاعَتِكَ. فَقَالَ : أَنْتُمْ وَمَنْ مَاتَ لاَ يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئاً فِى شَفَاعَتِى.

[1] Ahmed (5/232), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/163) ve Bezzâr (3463) rivayet etti.

ورجالها رجال الصحيح غير عاصم بن أبي النجود وقد وثق وفيه ضعف ورواه البزار باختصار ولكن أبا المليح وأبا بردة لم يدركا معاذ بن جبل

18489- Ahmed'deki bir rivayet ise şöyledir: (Muâz b. Cebel ve Ebû Mûsâ) şöyle dediler: "Ya Resûlallah! Bizi de şefaatine dahil etmesi için Allah'a dua et." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz ve Allah'a ortak koşmadan ölen herkes şefaatime dahildir"* buyurdu.

★ Âsım b. Ebi'n-Nücûd dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir bulunmuştur. Kendisinde zayıflık vardır.[1]

١٨٤٩٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى يَعْنِي الأَشْيَبَ قَالَ حَدَّثَنَا سُكَيْنُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ الأَعْرَجُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ يَعْنِي أَظُنُّهُ الشَّنِّيَّ قَالَ حَدَّثَنَا حَمْزَةُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ مَخْفَرٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ. قَالَ فَعَرَّسَ بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْتَبَهْتُ بَعْضَ اللَّيْلِ إِلَى مُنَاخِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَطْلُبُهُ فَلَمْ أَجِدْهُ. قَالَ فَخَرَجْتُ بَارِزًا أَطْلُبُهُ وَإِذَا رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَطْلُبُ مَا أَطْلُبُ. قَالَ فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذِ اتَّجَهَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْتَ بِأَرْضِ حَرْبٍ وَلاَ نَأْمَنُ عَلَيْكَ فَلَوْلاَ إِذْ بَدَتْ لَكَ الْحَاجَةُ قُلْتَ لِبَعْضِ أَصْحَابِكَ فَقَامَ مَعَكَ. قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي سَمِعْتُ هَزِيزاً كَهَزِيزِ الرَّحَى أَوْ حَنِيناً كَحَنِينِ النَّحْلِ وَأَتَانِي آتٍ مِنْ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ قَالَ فَخَيَّرَنِي أَنْ يَدْخُلَ ثُلُثُ أُمَّتِي الْجَنَّةَ وَبَيْنَ شَفَاعَتِي لَهُمْ فَاخْتَرْتُ شَفَاعَتِي لَهُمْ وَعَلِمْتُ أَنَّهَا أَوْسَعُ لَهُمْ فَخَيَّرَنِي بِأَنْ يَدْخُلَ شَطْرُ أُمَّتِي الْجَنَّةَ وَبَيْنَ الشَّفَاعَةِ لَهُمْ فَاخْتَرْتُ لَهُمْ شَفَاعَتِي وَعَلِمْتُ أَنَّهَا أَوْسَعُ لَهُمْ فَقَالاَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يَجْعَلَنَا مِنْ أَهْلِ شَفَاعَتِكَ . قَالَ فَدَعَا لَهُمَا ثُمَّ إِنَّهُمَا نَبَّهَا أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَخْبَرَاهُمْ بِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَجَعَلُوا يَأْتُونَهُ وَيَقُولُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يَجْعَلَنَا مِنْ أَهْلِ شَفَاعَتِكَ فَيَدْعُو لَهُمْ. قَالَ فَلَمَّا أَضَبَّ عَلَيْهِ الْقَوْمُ وَكَثُرُوا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهَا لِمَنْ مَاتَ وَهُوَ يَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ.

رواه أحمد والطبراني

18490- Ebû Mûsâ bildiriyor: Gazvelerinden birinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) konaklamamızı söyledi ve konakladık. Ben Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi

[1] Ahmed (4/415) ve Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (784) rivayet etti.

vesellem) görmek için konakladığı yere gittim ve onu bulamayınca aramaya başladım. Bu sırada Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabından birisi de benim gibi onu arıyordu. İkimiz onu ararken Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) bize doğru gelmekte olduğunu gördük ve: "Ya Resûlallah! Sen savaşın olduğu bir yerdesin; bu yüzden sana bir şey olmaması konusunda emin değiliz. Bir ihtiyacın olduğunda ashâbından birisine söylesen ve o da seninle gitse" dedik.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Değirmen sesi gibi* — veya— *arı vızıltısı gibi bir ses duydum. Rabbimden bana birisi geldi ve beni ümmetimin üçte birini Cennete sokmak ve şefaat arasında muhayyer bıraktı. Ben ümmetim için şefaati tercih ettim ve şefaatimle daha çok kişinin Cennete gireceğini öğrendim"* buyurdu.

(Ebû Mûsâ ve diğer sahabi) dediler ki: "Ya Resûlallah! Bizi şefaatine dahil olanlardan kılması için Allah'a dua et." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlar için dua etti. İkisi de gidip sahabeye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) söylediklerini haber verdiler. Bunun üzerine sahabe gelip: "Ya Resûlallah! Bizi şefaatine dâhil olanlardan kılması için Allah'a dua et" demeye başladılar ve O da (sallallahu aleyhi vesellem) onlar için dua etti. Oradakilerin hepsi Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) başında toplanıp aynı şeyi isteyince: *"(Şefaatim) Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet ederek ölenler içindir"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler.[1]

١٨٤٩١ – وفي رواية عنده : فسرنا حتى إذا كنا بقريب من الصبح نزل فاجتمعنا حوله وكذلك كنا نفعل فعقل ناقته ثم جعل خده على عقالها ثم نام وتفرقنا فرفعت رأسي فإذا أنا لا أراه في مكانه فذعرني ذلك فقمت فإذا أنا أسمع مثل هزيز الرحاء من قبل الوادي إذ جاء رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مستبشرا قال : قلت : يا رسول الله أين كنت ؟ قال : " كأنه راعك حين لم ترني في مكاني ؟ " . قلت : إي والله قد راعني قال : " أتاني جبريل عليه السلام آنفا فخيرني بين الشفاعة وبين أن يغفر لنصف أمتي فاخترت الشفاعة " . فنهض القوم إليه فقالوا : يا رسول الله اشفع لنا قال : " شفاعتي لكم " . فلما أكثروا عليه قال : " من لقي الله يشهد أن لا إله إلا الله دخل الجنة "

وأحد أسانيد الطبراني رجاله ثقات وقد رواه في الصغير بنحوه

[1] Ahmed (4/415) ve Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (784) rivayet etti.

18491- Bir rivayette ifade şöyledir: Sabah vakti yaklaşana kadar yolumuza devam ettik. Sabah vakti yaklaşınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) konakladı ve biz de etrafında toplandık. Biz daha önce de böyle yapardık (Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yakınında konaklardık) Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) devesini bağladı ve yanağını yulara dayayarak uyudu ve biz de dağıldık. (Bir müddet sonra) ben başımı kaldırdığımda O'nu yerinde göremedim. Bu durum beni endişelendirdi. Kalktığımda vadi tarafından değirmen sesi gibi bir ses duydum. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) mutlu bir şekilde geldiğini gördüm ve: "Ya Resûlallah! Neredeydin?" diye sordum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Beni yerimde göremediğinde korkmuş gibisin"* dedi. Ben: "Ya Resûlallah! Vallahi korktum" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Biraz önce Cibrîl bana geldi ve şefaat ile ümmetimin yarısına mağfiret etmek arasında beni muhayyer bıraktı. Ben şefaati tercih ettim"* buyurdu. Sahabe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gelip: "Ya Resûlallah! Bize şefaat et" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şefaatim sizin içindir"* buyurdu. Etrafında toplananlar çoğalınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim ona ortak koşmadan Allah'a kavuşursa Cennete girer"* buyurdu.

★Taberânî'nin isnâdlarından birisinin ravileri güvenilirdir.

M. es-Sağîr'de ise yakın metinle bir rivayet mevcuttur.

١٨٤٩٢ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، ثنا شَيْبَانُ بن فَرُّوخٍ، ثنا جَرِيرُ بن حَازِمٍ، سَمِعْتُ عَبْدَ الْمَلِكِ بن عُمَيْرٍ يُحَدِّثُ، عَنْ مُصْعَبٍ الأَسْلَمِيِّ، قَالَ: انْطَلَقَ غُلامٌ مِنَّا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: إِنِّي سَائِلُكَ سُؤَالا، قَالَ:وَمَا هُوَ؟قَالَ: أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَنِي مِمَّنْ تَشْفَعُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، قَالَ:مَنْ أَمَرَكَ بِهَا، أَوْ مَنْ عَلَّمَكَ بِهَذَا؟ أَوْ مَنْ دَلَّكَ عَلَى هَذَا؟قَالَ: مَا أَمَرَنِي بِهَذَا أَحَدٌ إِلا نَفْسِي، قَالَ:فَإِنَّكَ مِمَّنْ أَشْفَعُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَذَهَبَ الْغُلامُ جَذْلانَ لِيُخْبِرَ أَهْلَهُ، فَلَمَّا وَلَّى، قَالَ:رُدُّوا عَلَيَّ الْغُلامَ، فَرَدُّوهُ كَئِيبًا مَخَافَةَ أَنْ يَكُونَ قَدْ حَدَثَ فِيهِ شَيْءٌ، قَالَ:أَعِنِّي عَلَى نَفْسِكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18492- Mus'ab el-Eslemî anlatıyor: Bizden bir çocuk Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip: "Senden bir şey isteyeceğim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"O nedir?"* deyince, çocuk: "Beni, kıyamet günü şefaat edeceğin kişilerden yapmanı istiyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana bunu kim söyledi?"* —veya— *"Sana bunu kim öğretti?"* —ya da— *"Sana böyle demeni kim tavsiye etti?"* diye

sorunca, çocuk: "Bunu bana kimse söylemedi. Ben kendiliğimden söyledim" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen, kıyamet günü kendisine şefaat edeceğim kişilerdensin"* buyurdu. Çocuk sevinçli bir şekilde durumu ailesine bildirmek için giderken Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu bana geri çağırın"* dedi. Çocuk hakkında bir şey (nazil) oldu korkusuyla üzüntülü bir şekilde geri getirdiklerinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Secdelerin çokluğuyla bu konuda bana yardımcı ol"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٤٩٣ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بن مُحَمَّدٍ الْوَاسِطِيُّ، وَعَبْدُ اللَّهِ بن أَحْمَدَ بن حَنْبَلٍ، قَالا: حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بن يَحْيَى زَحْمَوَيْهِ، حَدَّثَنَا فَرَجُ بن فَضَالَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بن الْوَلِيدِ التِّرْمِذِيُّ، عَنْ أَبِي رَاشِدٍ الْحُرَانِيِّ، عَنِ ابْنِ عَبْدِ كُلالٍ، عَنْ عَوْفِ بن مَالِكٍ الأَشْجَعِيِّ، قَالَ: سَافَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَفَرًا فَنَزَلْنَا حَتَّى إِذَا كَانَ اللَّيْلُ أَرِقَتْ عَيْنَايَ، فَلَمْ يَأْتِنِي النَّوْمُ، فَقُمْتُ فَإِذَا لَيْسَ فِي الْعَسْكَرِ دَابَّةٌ إِلا وَاضِعٌ خَدَّهُ إِلَى الأَرْضِ، وَإِنَّ أَرْفَعَ شَيْءٍ فِي نَفْسِي لِمَوْضِعُ مُؤْخِرَةِ الرَّحْلِ , فَقُلْتُ: لآتِيَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلا كَلَّ مَا اللَّيْلَةُ حَتَّى يُصْبِحَ، فَخَرَجْتُ أَتَخَلَّلُ الرِّحَالَ حَتَّى دَفَعْتُ إِلَى رَحْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَإِذَا هُوَ لَيْسَ فِي رَحْلِهِ، فَخَرَجْتُ أَتَخَلَّلُ الرِّحَالَ حَتَّى خَرَجْتُ مِنَ الْعَسْكَرِ، فَإِذَا أَنَا بِسَوَادٍ فَتَيَمَّمْتُ ذَلِكَ السَّوَادَ، فَإِذَا هُوَ أَبُو عُبَيْدَةَ بن الْجَرَّاحِ وَمُعَاذُ بن جَبَلٍ، فَقَالا لِي: مَا الَّذِي أَخْرَجَكَ؟ قُلْتُ: الَّذِي أَخْرَجَكُمَا فَإِذَا نَحْنُ بِغَيْطَةٍ مِنَّا غَيْرَ بَعِيدٍ فَمَشَيْنَا إِلَى الْغَيْطَةِ، فَإِذَا نَحْنُ نَسْمَعُ فِيهَا كَدَوِيِّ النَّحْلِ، أَوْ كَحَفِيفِ الرِّيَاحِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"أَهَهُنَا أَبُو عُبَيْدَةَ بن الْجَرَّاحِ؟"، قُلْنَا: نَعَمْ، قَالَ:"وَمُعَاذُ بن جَبَلٍ؟", قُلْنَا: نَعَمْ , قَالَ:"وَعَوْفُ بن مَالِكٍ؟"، قُلْنَا: نَعَمْ، فَخَرَجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُمْنَا لا نَسْأَلُهُ عَنْ شَيْءٍ، وَلا يَسْأَلُنَا عَنْ شَيْءٍ، فَرَجَعَ إِلَى رَحْلِهِ، فَقَالَ:"أَلا أُخْبِرُكُمْ بِمَا خَيَّرَنِي رَبِّي آنِفًا؟", قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ:"خَيَّرَنِي بَيْنَ أَنْ يَدْخُلَ ثُلُثُ أُمَّتِي الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ وَلا عَذَابٍ، وَبَيْنَ الشَّفَاعَةِ"، قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الَّذِي اخْتَرْتَ؟ قَالَ:"اخْتَرْتُ الشَّفَاعَةَ", قُلْنَا جَمِيعًا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، اجْعَلْنَا مِنْ أَهْلِ شَفَاعَتِكَ، فَقَالَ لَنَا:"إِنَّ شَفَاعَتِي لِكُلِّ مُسْلِمٍ.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/365) rivayet etti. Ravilerden Abdulmelik b. Umeyr müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

18493- Avf b. Mâlik el-Eşca'î bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile bir sefere çıktık. Bir yerde konakladık. Gece olunca uykum kaçtı. Kalktığımda ordudaki bütün bineklerin yatmış olduğunu gördüm. O anda aklıma binbir türlü şey geldi. Kendi kendime: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip sabaha kadar onu koruyayım" deyip çıktım ve çadırların arasından geçerek O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) bulunduğu çadırın yanına geldim. Ancak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) çadırında olmadığını gördüm. Çadırların arasından geçerek askeri karargâhtan ayrıldığımda bir karaltıyla karşılaştım. Karartıya doğru yöneldiğimde Ebû Ubeyde ve Muâz b. Cebel olduklarını gördüm. Bana: "Neden ordugâhtan ayrıldın?" dediklerinde ben: "Sizin ayrılmanıza sebep olan şey benim de ayrılmama sebep oldu" dedim.

Bize yakın bir bahçe vardı. Biz de bu bahçeye doğru yürüdüğümüzde oradan arı vızıltısı gibi rüzgâr esintisine benzer bir vızıltı duyduk. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh burada mı?"* diye sorunca biz: "Evet" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sefer: *"Muâz b. Cebel de mi?"* diye sordu. Biz: "Evet" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Avf b. Mâlik te mi?"* diye sordu. Biz yine: "Evet" dedik.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza geldi; eşyalarının yanına varıncaya kadar ne biz ona bir şey sorduk, ne de o bize bir şey sordu. (Oraya varınca): *"Biraz önce Rabbimin beni ne ile muhayyer bıraktığını söyleyeyim mi?"* diye sorunca, biz: "Evet ya Resûlallah!" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ümmetimin üçte ikisinin hesaba çekilmeden ve azab görmeden Cennete girmesi ile şefaat arasında muhayyer bıraktı"* buyurdu. Biz: "Ya Resûlallah! Sen hangisini tercih ettin?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben şefaati tercih ettim"* buyurdu.

Hepimiz: "Ya Resûlallah! Bizi şefaat edeceğin kişilerden yap" dediğimizde, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şefaatim her Müslüman içindir"* buyurdu.[1]

١٨٤٩٤ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، وَأَحْمَدُ بن الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا هِشَامُ بن عَمَّارٍ، حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بن خَالِدٍ، حَدَّثَنَا ابْنُ جَابِرٍ، قَالَ: سَمِعْتُ سُلَيْمَ بن عَامِرٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ عَوْفَ بن مَالِكٍ الأَشْجَعِيَّ يَقُولُ: نَزَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْزِلا فَاسْتَيْقَظْتُ مِنَ اللَّيْلِ، فَإِذَا أَنَا لا أَرَى فِي الْعَسْكَرِ شَيْئًا أَطْوَلَ مِنْ مُؤْخِرَةِ الرَّحْلِ، قَدْ لُصِقَ كُلُّ إِنْسَانٍ وَبَعِيرُهُ بِالأَرْضِ، فَقُمْتُ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/ 57-59-72-75) ve İbn Hibbân *Sahîh*'inde (211) rivayet etti.

أَتَخَلَّلُ النَّاسَ حَتَّى دَفَعْتُ إِلَى مُضْطَجِعِ النَّبِيِّ، فَإِذَا هُوَ لَيْسَ فِيهِ، فَوَضَعْتُ يَدَيَّ عَلَى الْفِرَاشِ، فَإِذَا هُوَ بَارِدٌ، فَقُمْتُ فَخَرَجْتُ أَتَخَلَّلُ النَّاسَ , وَأَقُولُ: إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ،فذكر نحوه إلا أنه قال:(خَيَّرَنِي بَيْنَ أَنْ يَدْخُلَ نِصْفُ أُمَّتِي الْجَنَّةَ)

18494- Avf'tan gelen başka bir rivayette ifade şöyledir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile bir yerde konakladık. Ben gecenin bir bölümünde uyandım, ancak deve kuyruğu uzunluğunda dahi olsa ayakta dikilen hiçbir şey yoktu. Tüm askerler develeriyle birlikte uykuya dalmışlardı. Kalktım ve çadırların arasından geçe geçe Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) uyuduğu yere geldim. Ancak Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yatağında yoktu. Elimi yatağa koyduğumda yatağın soğuk olduğunu fark ettim. Kalkıp: "İnna lillah ve inna ileyhi râci'ûn (=Biz Allah'tan geldik yine Ona döneceğiz)" diyerek askerlerin arasında dolaşmaya başladım.

Ravi bir önceki hadisin benzerini aktarır; ancak Resûlullah'ın: *"Beni ümmetimin yarısını Cennete sokmakla şefaat arasında muhayyer bıraktı"* buyurduğunu zikreder.[1]

١٨٤٩٥ - وفي رواية : جعل مكان أبي عبيدة أبا موسى

قلت : روى الترمذي وابن ماجة طرفا منه رواه الطبراني بأسانيد ورجال بعضها ثقات

18495- Bir rivayette ise Ebû Ubeyde yerine Ebû Mûsâ'yı söylemiştir.

Tirmizî rivayet etti. İbn Mâce bir bölümünü rivayet etti.

★Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Bazılarının ravileri güvenilirdir. [2]

١٨٤٩٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا عَلِيُّ بْنُ قُرَّةَ بْنِ حَبِيبٍ ، قَالَ : نا أَبِي ، قَالَ : أَبُو كَعْبٍ صَاحِبُ الْحَرِيرِ ، قَالَ : سَأَلْتُ النَّضْرَ بْنَ أَنَسٍ ، فَقُلْتُ حَدِّثْنِي بِحَدِيثٍ يَنْفَعُنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ ، فَقَالَ : نَعَمْ ، أُحَدِّثُكَ بِحَدِيثٍ كُتِبَ إِلَيْنَا فِيهِ مِنَ الْمَدِينَةِ ، فَقَالَ أَنَسٌ : احْفَظُوا هَذَا فَإِنَّهُ مِنْ كَنْزِ الْحَدِيثِ ، قَالَ : غَزَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَسَارَ ذَلِكَ الْيَوْمَ إِلَى اللَّيْلِ ، فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلُ نَزَلَ وَعَسْكَرَ النَّاسُ حَوْلَهُ ، وَنَامَ هُوَ وَأَبُو طَلْحَةَ زَوْجُ أُمِّ أَنَسٍ ، وَفُلانٌ وَفُلانٌ ، أَرْبَعَةٌ ، فَتَوَسَّدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَ رَاحِلَتِهِ ، ثُمَّ نَامَ وَنَامَ الأَرْبَعَةُ إِلَى جَنْبِهِ ، فَلَمَّا ذَهَبَ عَتَمَةٌ مِنَ اللَّيْلِ رَفَعُوا رُءُوسَهُمْ ، فَلَمْ يَجِدُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ رَاحِلَتِهِ ، فَذَهَبُوا

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/68) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/72-73) rivayet etti.

يَلْتَمِسُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى يَلْقَوْهُ مُقْبِلا ، فَقَالُوا : جَعَلَنَا اللَّهُ فِدَاكَ ، أَيْنَ كُنْتَ ؟ فَإِنَّا فَزِعْنَا لَكَ إِذْ لَمْ نَرَكَ ، فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " كُنْتُ نَائِمًا حَيْثُ رَأَيْتُمْ ، فَسَمِعْتُ فِي نَوْمِي دَوِيًّا كَدَوِيِّ الرَّحَا ، أَوْ هَزِيزًا كَهَزِيزِ الرَّحَا ، فَفَزِعْتُ فِي مَنَامِي ، فَوَثَبْتُ ، فَمَضَيْتُ ، فَاسْتَقْبَلَنِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بَعَثَنِي إِلَيْكَ السَّاعَةَ لأُخَيِّرَكَ ، فَاخْتَرْ : إِمَّا أَنْ يَدْخُلَ نِصْفُ أُمَّتِكَ الْجَنَّةَ ، وَإِمَّا الشَّفَاعَةُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَاخْتَرْتُ الشَّفَاعَةَ لأُمَّتِي " ، فَقَالَ النَّفَرُ الأَرْبَعُ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، اجْعَلْنَا مِمَّنْ تَشْفَعُ لَهُمْ ، فَقَالَ : " وَجَبَتْ لَكُمْ " ، ثُمَّ أَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالأَرْبَعَةُ ، حَتَّى اسْتَقْبَلَهُ عَشَرَةٌ ، فَقَالُوا : أَيْنَ نَبِيُّنَا نَبِيُّ الرَّحْمَةِ ؟ قَالَ : فَحَدَّثَهُمْ بِالَّذِي حَدَّثَ الْقَوْمَ ، فَقَالُوا : جَعَلَنَا اللَّهُ فِدَاكَ ، اجْعَلْنَا مِمَّنْ تَشْفَعُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَقَالَ : " وَجَبَتْ لَكُمْ " ، فَجَاءُوا جَمِيعًا إِلَى عِظَمِ النَّاسِ ، فَنَادَوْا فِي النَّاسِ : هَذَا نَبِيُّنَا نَبِيُّ الرَّحْمَةِ ، فَحَدَّثَهُمْ بِالَّذِي حَدَّثَ الْقَوْمَ ، فَنَادَوْا بِأَجْمَعِهِمْ : أَنْ جَعَلَنَا اللَّهُ فِدَاكَ ، اجْعَلْنَا مِمَّنْ تَشْفَعُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَنَادَى ثَلاثًا : " إِنِّي أُشْهِدُ اللَّهَ وَأُشْهِدُ مَنْ سَمِعَ أَنَّ شَفَاعَتِي لِمَنْ يَمُوتُ لا يُشْرِكُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئًا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه علي بن قرة بن حبيب و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

18496- Sâhibu'l-Harîr'in dostlarından biri olan Ebû Ka'b bildiriyor: Nadr b. Enes'e: "Bana, Allah'ın kendisiyle beni faydalandıracağı bir hadis anlat" dedim. Enes: "Sana, Medine'den bize yazılan bir hadisi anlatacağım. Bunu hıfzediniz, çünkü bu çok değerli bir hadistir" dedi ve şöyle devam etti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıkmış olduğu bir gazvede gece olana kadar yol aldı. Gece olunca konakladı. Halk ta onun etrafında karargâh kurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ümmü Süleym'in kocası Ebû Talha, falan ve filan kişi uyudular. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında uyuyanlar dört kişiydi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devesinin koluna yaslanıp uyudu. O dört kişi de yanında uyudular. Gecenin bir kısmından sonra onlar uyandılar ve Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) göremediler. Kalkıp onu aramaya başladılar ve gelmekte olduğunu görünce: "Allah bizi sana feda etsin; neredeydin? Seni göremeyince (sana bir şey olmasından) endişelendik" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Gördüğünüz yerde uyurken rüyamda değirmen sesi gibi bir ses duydum, korkarak uyandım ve gittim. Beni Cibrîl karşıladı ve: «Ey Muhammed! Yüce Allah; şimdi beni sana, ümmetinin yarısının Cennete girmesiyle Kıyamet günü şefaat arasında muhayyer bırakmam için gönderdi» dedi. Ben ümmetim için şefaati tercih ettim"* buyurdu.

Bu dört kişi: "Ey Allah'ın Peygamberi! Bizi de şefaat edeceğin kişilerden yap" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şefaatim size vacip oldu"* buyurdu.

Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve bu dört kişi geldiklerinde on kişiyle karşılaştılar. (Bu on kişi) "Rahmet peygamberi olan peygamberimiz nerede?" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) olanları onlara anlattı. Onlar: "Allah bizi sana feda etsin! Bizi de kıyamet günü şefaat edeceğin kişilerden yap" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şefaatim size vacip oldu"* buyurdu. Hepsi birden halkın toplu olduğu yere geldiler ve halka: "Bizim bu Peygamberimiz rahmet peygamberidir" diyerek olanları anlattılar. Oradaki halkın hepsi: "Allah bizi sana feda etsin! Bizi de kıyamet günü şefaat edeceğin kişilerden yap" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç defa: *"Allah'ı ve bu sözümü duyan herkesi şahit tutarım ki; şefaatim Allah'a ortak koşmadan ölen içindir"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ali b. Kurra b. Habîb'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٨٤٩٧ - عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَقِيلٍ ، قَالَ : انْطَلَقْتُ فِي وَفْدٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْنَاهُ فَأَنَخْنَا بِالْبَابِ وَمَا فِي النَّاسِ أَبْغَضُ إِلَيْنَا مِنْ رَجُلٍ نَلِجُ عَلَيْهِ ، فَلَمَّا خَرَجْنَا مَا فِي النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنْ رَجُلٍ دَخَلْنَا عَلَيْهِ ، قَالَ : فَقَالَ قَائِلٌ مِنَّا : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلا سَأَلْتَ رَبَّكَ مُلْكًا كَمُلْكِ سُلَيْمَانَ ؟ قَالَ : فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، ثُمَّ قَالَ : " فَلَعَلَّ لِصَاحِبِكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَفْضَلَ مِنْ مُلْكِ سُلَيْمَانَ ، لأَنَّ اللَّهَ . لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا إِلا أَعْطَاهُ دَعْوَةً ، فَمِنْهُمْ مَنِ اتَّخَذَ بِهَا دُنْيَا فَأُعْطِيَهَا ، وَمِنْهُمْ مَنْ دَعَا بِهَا عَلَى قَوْمِهِ إِذَا عَصَوْهُ فَأُهْلِكُوا بِهَا ، وَإِنَّ اللَّهَ أَعْطَانِي دَعْوَةً فَاخْتَبَأْتُهَا عِنْدَ رَبِّي شَفَاعَةً لأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رواه الطبراني والبزار ورجالهما ثقات

18497- Abdurrahmân b. Ebî Akîl bildiriyor: Bir heyetle beraber Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gittim. O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) yanına varınca gidip kapıda develerimizi çökerttik. İnsanlar içinde; yanına geldiğimiz bu kişi (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)) kadar nefret ettiğimiz kimse yoktu. Yanından çıktığımızda ise, insanlar içinde bizim için yanına girdiğimiz kişiden daha sevgilisi yoktu.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1417) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Ubey b. Ka'b'dan sadece Kurra b. Habîb rivayet etmiştir. Ali b. Kurra bunu rivayette tek kalmıştır.

Bizden bir kişi: "Ya Resûlallah! Rabbinden Hz. Süleymân'ın mülkü gibi mülk istemedin mi?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) güldükten sonra şöyle dedi: *"Rabbinizin katında; dostunuz için Süleymân'ın mülkünden daha kıymetli bir şey vardır. Allah hangi peygamberi gönderdiyse ona (kabul edilecek) bir dua verdi. Kimisi o duayla dünyalık istedi ve dünyalık ona verildi. Kimisi, kendisine isyan ettiklerinde kavmine beddua etti; onlar da o bedduayla helak edildiler. Rabbim bana da bir dua verdi. Ben onu kıyamet günü ümmetime şefaat için Rabbimin katında sakladım."*

★Taberânî ve Bezzâr rivayet ettiler. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٤٩٨ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ ، حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ أَبِي زَائِدَةَ ، حَدَّثَنِي عَطِيَّةُ ، أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ حَدَّثَهُ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ كُلَّ نَبِيٍّ قَدْ أُعْطِيَ عَطِيَّةً فَتَنَجَّزَهَا ، وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ عَطِيَّتِي شَفَاعَةً لأُمَّتِي.

رواه البزار وأبو يعلى وأحمد وإسناده حسن لكثرة طرقه

18498- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Her peygambere bir hediye (kabul edilecek bir dua) verilmiştir ve o peygamber bunu (dünyadayken) kullanmıştır. Ben ise bu hediyemi (duamı) kıyamet gününde, ümmetime şefaat olarak kullanmak üzere sakladım."*

★Bezzâr, Ebû Ya'lâ ve Ahmed rivayet ettiler. Tariklerinin çokluğu sebebiyle senedi hasendir.[2]

١٨٤٩٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ، قَالَ : نا شُعْبَةُ ، عَنْ وَاصِلٍ يَعْنِي الأَحْدَبَ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي جُعِلَتْ لِيَ الأَرْضُ طَهُورًا وَمَسْجِدًا ، وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ وَلَمْ تَحِلَّ لِنَبِيٍّ كَانَ قَبْلِي ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ عَلَى عَدُوِّي ، وَبُعِثْتُ إِلَى كُلِّ أَحْمَرَ وَأَسْوَدَ ، وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ وَهِيَ نَائِلَةٌ مِنْ أُمَّتِي مَنْ مَاتَ لا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا .

قلت : روى أبو داود منه : " وَجُعِلَتْ لِيَ الأَرْضُ طَهُورًا وَمَسْجِدًا " رواه البزار ورجاله رجال الصحيح إلا أن مجاهدا لم يسمع من أبي ذر والله أعلم

18499- Ebû Zer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Benden önce kimseye verilmeyen şu beş şey bana verildi: Yeryüzü benim için temiz ve mescit kılındı. Benden önce hiçbir peygambere ganimet*

[1] Bezzâr benzer metinle (3459) ve İbn Ebî Âsım *Sünne* adlı kitabında (824) rivayet etti.
[2] Bezzâr (3458), Ebû Ya'lâ (1014) ve Ahmed (3/20) rivayet etti.

almması helâl kılınmamışken bana helâl kılındı. Bir aylık yoldan düşmana korku vermekle yardım olundum. Her kırmızıya ve siyaha (bütün insanlara) peygamber olarak gönderildim. Bana şefaat yetkisi verildi; onu ümmetim için sakladım. Şefaatim ümmetimden, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmadan ölen herkese isabet edecektir."

Ebû Dâvûd: *"Yeryüzü benim için temiz ve mescit kılındı"* kısmını rivayet etti.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ancak Mücâhid, Ebû Zer'den dinlememiştir. Allah en doğrusunu bilir.

١٨٥٠٠ – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ قَزَعَةَ ، قَالَ : نا حُصَيْنُ بْنُ نُمَيْرٍ ، قَالَ : نا ابْنُ أَبِي لَيْلَى ، عَنِ الْحَكَمِ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . وَحَدَّثَنَاهُ يُوسُفُ بْنُ مُوسَى ، قَالَ : نا جَرِيرٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ، وَاللَّفْظُ لِجَرِيرٍ ، قَالا : نا يَزِيدُ بْنُ أَبِي زِيَادٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ نَبِيٌّ قَبْلِي : بُعِثْتُ إِلَى الأَحْمَرِ وَالأَسْوَدِ ، وَكَانَ مَنْ كَانَ قَبْلِي يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ ، وَجُعِلَتْ لِيَ الأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ أَمَامِي مَسِيرَةَ شَهْرٍ ، وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ ، وَلَمْ تُحَلَّ لأَحَدٍ قَبْلِي ، وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ فَأَخَّرْتُهَا لأُمَّتِي ، فَهِيَ نَائِلَةٌ لِمَنْ لَمْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ شَيْئًا.

رواه البزار بإسنادين حسنين قلت : وقد تقدم لهذا الحديث طرق في التيمم وطرق في علامات النبوة في عموم بعثته صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

18500- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Benden önce kimseye verilmeyen şu beş şey bana verildi: Her kırmızıya ve siyaha (bütün insanlara) peygamber olarak gönderildim. Benden önce her peygamber kendi kavmine gönderilirdi. Yeryüzü benim için mescit kılındı ve temiz sayıldı. Bir aylık yoldan (düşmana) korku vermekle yardım olundum. Benden önce hiçbir peygambere ganimet alması helâl kılınmamışken bana helâl kılındı. Bana şefaat yetkisi verildi; onu ümmetim için sakladım. Şefaatim ümmetimden, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmadan ölen herkese isabet edecektir."*

★Bezzâr hasen olan iki isnâdla rivayet etti. Bu hadisin; Teyemmüm ve Peygamberliğin Alametleri kitaplarında farklı kanalları geçmişti.[1]

١٨٥٠١ – حَدَّثَنَا مُجَاهِدُ بْنُ مُوسَى الْخُتُّلِيُّ ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ الرَّبَذِيُّ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَيَّاشٍ الزُّرَقِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " رَأَيْتُ مَا تَعْمَلُ أُمَّتِي بَعْدِي ، فَاخْتَرْتُ لَهُمُ الشَّفَاعَةَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

---

[1] Bezzâr (3460) rivayet etti.

رواه أبو يعلى والطبراني وفيه موسى بن عبيدة الربذي وهو ضعيف وقد تقدمت لهذا الحديث طرق في الفتن

18501- Ümmü Seleme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetimin benden sonra yapacaklarını gördüm ve kıyamet günü onlar için şefaati tercih ettim."*

★Taberânî ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ravilerden Mûsâ b. Ubeyde ez-Rebezî zayıftır. Fitneler kitabında bu hadisin başka tarikleri geçmişti.[1]

بَابُ مِنْهُ فِي الشَّفَاعَةِ

Şefaat

١٨٥٠٢ - حَدَّثَنِي اللَّيْثُ ، حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ حَمْزَةَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَسْأَلُ النَّاسَ حَتَّى يَأْتِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَيْسَ فِي وَجْهِهِ مُزْعَةُ لَحْمٍ ،وَقَالَ : " إِنَّ الشَّمْسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَدْنُو حَتَّى يَبْلُغَ الْعِرْقُ نِصْفَ الأُذُنِ ، فَبَيْنَا هُمْ كَذَلِكَ اسْتَغَاثُوا بِآدَمَ ، فَيَقُولُ : لَسْتُ بِصَاحِبِ ذَلِكَ ، ثُمَّ مُوسَى ، فَيَقُولُ كَذَلِكَ ، ثُمَّ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَيَشْفَعُ ، فَيُقْضَى بَيْنَ الْخَلْقِ ، فَيَمْشِي حَتَّى يَأْخُذَ بِحَلْقَةِ الْجَنَّةِ ، فَيَوْمَئِذٍ يَبْعَثُهُ اللَّهُ مَقَامًا مَحْمُودًا ، يَحْمَدُهُ أَهْلُ الْجَمْعِ كُلُّهُمْ .قلت : هو في الصحيح باختصار من قوله : " فيقضي الله بين الخلق إلى آخره "

رواه الطبراني في الأوسط عن مطلب بن شعيب عن عبد الله بن صالح وكلاهما قد وثق على ضعف فيه وبقية رجاله رجال الصحيح

18502- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi insanlardan o kadar çok dilenir ki; kıyamet günü (Allah'ın huzuruna) geldiğinde yüzünde bir parça dahi et kalmaz."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle dedi: *"Kıyamet günü Güneş o kadar yaklaşır ki, ter insanın kulaklarının ortasına kadar ulaşır. Onlar bu durumdayken Hz. Âdem'den yardım isterler. Âdem: «Ben buna yetkili değilim» der. Sonra Mûsâ'dan yardım isterler; o da aynı cevabı verir. Sonra Muhammed'e giderler ve Resûlullah* (sallallahu aleyhi vesellem) *onlara şefaat eder ve Allah yaratılmışlar arasında hükmünü verir. Resûlullah* (sallallahu aleyhi vesellem) *gidip Cennetin (kapısının) kulpunu tutar. O gün Yüce Allah, Resûlullah'ı*

---

[1] Ebû Ya'lâ (6949) rivayet etti. Ravilerden Saîd b. Abdirrahmân b. Ebî Ayyâş ez-Zurakî'yi sadece İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.

(sallallahu aleyhi vesellem) *oradakilerin hepsinin övdüğü Makam-ı Mahmûd'a gönderir."*

Bu hadisten *Sahîh*'te: *"Yüce Allah, yarattıkları arasında hüküm verir"* kısmından sonraki bölüm, muhtasar olarak yer almıştır.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında Muttalib b. Şuayb kanalıyla Abdullah b. Sâlih'ten rivayet etti. İkisi de kendilerinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٥٠٣ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بن غَنَّام، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بن أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ، عَنْ سَلْمَانَ، قَالَ: تُعْطَى الشَّمْسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَرَّ عَشْرِ سِنِينَ، ثُمَّ تُدْنَى مِنْ جَمَاجِمِ النَّاسِ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ، قَالَ: فَيَأْتُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَيَقُولُونَ: يَا نَبِيَّ اللّٰهِ، أَنْتَ الَّذِي فَتَحَ اللّٰهُ بِكَ، وَغَفَرَ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ، وَقَدْ تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَاشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّنَا، فَيَقُولُ: "أَنَا صَاحِبُكُمْ"، فَيَخْرُجُ يَحُوشُ النَّاسَ، حَتَّى يَنْتَهِيَ إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ، فَيَأْخُذُ بِحَلْقَةٍ فِي الْبَابِ مِنْ ذَهَبٍ، فَيَقْرَعُ الْبَابَ، فَيُقَالُ: مَنْ هَذَا؟ فَيُقَالُ: مُحَمَّدٌ، فَيُفْتَحُ لَهُ، فَيَجِيءُ حَتَّى يَقُومَ بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ، فَيَسْجُدَ، فَيُنَادِي: ارْفَعْ رَأْسَكَ، سَلْ تُعْطَهُ، وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ، فَذَلِكَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18503- Selmân bildiriyor: Güneş, kıyamet günü on yıllık sıcaklığı bir anda verir; sonra insanların beyinlerine yaklaşır.

(Selmân) hadisin devamını zikretti ve şöyle dedi:

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelirler ve: "Ey Allah'ın Peygamberi! Yüce Allah (haşri) seninle açtı, geçmiş ve gelecek günahlarını bağışladı. İçinde bulunduğumuz durumu görüyorsun. Bizim için Rabbinden şefaat dile" derler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu sizin için yapacak olan da benim"* buyurur ve çıkıp insanları önünde sürerek Cennetin kapısına gelir. Cennetin altından olan kulpunu tutup kapıyı çalar. "Kim o?" dendiğinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Muhammed"* der. Kıyamet günü Yüce Allah'ın huzuruna gelene kadar bütün kapılar açılır. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Allah'ın huzurunda secdeye varır. Kendisine: "Başını kaldır. Dilediğini dile istediğin verilecektir. Şefaatte bulun, şefaatin kabul edilecektir" diye seslenilir.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٥٠٤ - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ ، يَخْطُبُ عَلَى مِنْبَرِ الْبَصْرَةِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ إِلا وَلَهُ دَعْوَةٌ يَتَنَجَّزُهَا فِي الدُّنْيَا ، وَإِنِّي خَبَّأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَأَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ وَلا فَخْرٌ . وَأَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الأَرْضَ وَلا فَخْرٌ . بِيَدِي لِوَاءُ الْحَمْدِ ، وَآدَمُ وَمَنْ دُونَهُ تَحْتَ لِوَائِي وَلا فَخْرٌ . وَيَطُولُ يَوْمُ الْقِيَامَةِ عَلَى النَّاسِ وَيَشْتَدُّ ، حَتَّى يَقُولَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ : انْطَلِقُوا بِنَا إِلَى آدَمَ أَبِي الْبَشَرِ ، فَيَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكُمْ فَيَقْضِي بَيْنَنَا . فَيَنْطَلِقُونَ إِلَى آدَمَ ، فَيَقُولُونَ : يَا آدَمُ ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَلْيَقْضِ بَيْنَنَا . فَيَقُولُ آدَمُ : لَسْتُ هُنَاكَ إِنِّي أُخْرِجْتُ مِنَ الْجَنَّةِ بِخَطِيئَتِي ، وَإِنَّهُ لا يُهِمُّنِي الْيَوْمَ إِلا نَفْسِي ، وَلَكِنِ ائْتُوا نُوحًا . فَيَقُولُونَ : يَا نُوحُ ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَيَقْضِي بَيْنَنَا . فَيَقُولُ : لَسْتُ هُنَاكُمْ ، إِنِّي دَعَوْتُ دَعْوَةً أَغْرَقَتْ أَهْلَ الأَرْضِ ، وَإِنَّهُ لا يُهِمُّنِي الْيَوْمَ إِلا نَفْسِي ، وَلَكِنِ ائْتُوا إِبْرَاهِيمَ خَلِيلَ الرَّحْمَنِ . فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَيَقُولُونَ : يَا إِبْرَاهِيمُ ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَلْيَقْضِ بَيْنَنَا . فَيَقُولُ : لَسْتُ هُنَاكُمْ ، إِنِّي كَذَبْتُ فِي الإِسْلامِ ثَلاثَ كَذِبَاتٍ : قَوْلُهُ : ﴿إِنِّي سَقِيمٌ﴾ ، وَقَوْلُهُ : ﴿بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا﴾ وَقَوْلُهُ لِلْمَلِكِ حِينَ مَرَّ بِهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : وَاللَّهِ مَا أَرَادَ بِهِمْ إِلا عِزَّةً لِدِينِ اللَّهِ ، فَإِنَّهُ لا يُهِمُّنِي الْيَوْمَ إِلا نَفْسِي ، وَلَكِنِ ائْتُوا مُوسَى عَبْدًا اصْطَفَاهُ اللَّهُ بِرِسَالَتِهِ وَكَلَّمَهُ . فَيَأْتُونَ مُوسَى ، فَيَقُولُونَ : يَا مُوسَى ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَلْيَقْضِ بَيْنَنَا . فَيَقُولُ : إِنِّي لَسْتُ هُنَاكُمْ ، إِنِّي قَتَلْتُ نَفْسًا وَإِنَّهُ لا يُهِمُّنِي الْيَوْمَ إِلا نَفْسِي ، وَلَكِنِ ائْتُوا عِيسَى رُوحَ اللَّهِ وَكَلِمَتَهُ . فَيَأْتُونَ عِيسَى ، فَيَقُولُونَ : يَا عِيسَى ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَلْيَقْضِ بَيْنَنَا . فَيَقُولُ : لَسْتُ هُنَاكُمْ ، إِنِّي اتُّخِذْتُ إِلَهًا مِنْ دُونِ اللَّهِ ، وَإِنَّهُ لا يُهِمُّنِي الْيَوْمَ إِلا نَفْسِي . أَرَأَيْتُمْ لَوْ كَانَ مَتَاعٌ فِي وِعَاءٍ مَخْتُومٍ أَكَانَ يُقْدَرُ عَلَى مَا فِيهِ حَتَّى يُفَضَّ الْخَاتَمُ ؟ . فَيَقُولُونَ : لا . فَيَقُولُ : فَإِنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ ، وَقَدْ حَضَرَ ، وَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ ، فَيَأْتُونَنِي ، فَيَقُولُونَ : يَا مُحَمَّدُ ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَلْيَقْضِ بَيْنَنَا . فَأَقُولُ : أَنَا لَهَا ، حَتَّى يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى . فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَقْضِيَ بَيْنَ خَلْقِهِ ، نَادَى مُنَادٍ : أَيْنَ أَحْمَدُ وَأُمَّتُهُ ؟ أَيْنَ أَحْمَدُ وَأُمَّتُهُ ؟ فَيَجِيئُونَ .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6117) ve İbn Ebî Âsım *Sünne* adlı kitabında (813) uzun bir şekilde rivayet etti.

فَنَحْنُ الأَوَّلُونَ وَالآخِرُونَ : آخِرُ مَنْ يُبْعَثُ ، وَأَوَّلُ مَنْ يُحَاسَبُ . فَتُفْرِجُ لَنَا الأُمَمُ عَنْ طَرِيقِنَا ، فَنَمْضِي غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الطُّهُورِ ، فَتَقُولُ الأُمَمُ : كَادَتْ هَذِهِ الأُمَّةُ أَنْ تَكُونَ أَنْبِيَاءُ كُلُّهَا.

رواه أبو يعلى وأحمد ، وفيه علي بن زيد، وقد وثق على ضعفه ، وبقية رجالهما رجال الصحيح . وزاد أحمد: فَآتِي بَابَ الْجَنَّةِ فَآخُذُ بِحَلْقَةِ الْبَابِ فَأَقْرَعُ الْبَابَ فَيُقَالُ مَنْ أَنْتَ فَأَقُولُ أَنَا مُحَمَّدٌ. فَيُفْتَحُ لِي فَآتِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ عَلَى كُرْسِيِّهِ أَوْ سَرِيرِهِ شَكَّ حَمَّادٌ فَأَخِرُّ لَهُ سَاجِداً فَأَحْمَدُهُ بِمَحَامِدَ لَمْ يَحْمَدْهُ بِهَا أَحَدٌ كَانَ قَبْلِي وَلَيْسَ يَحْمَدُهُ بِهَا أَحَدٌ بَعْدِي فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَسَلْ تُعْطَهْ وَقُلْ تُسْمَعْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ. فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَأَقُولُ أَيْ رَبِّ أُمَّتِي أُمَّتِي. فَيَقُولُ أَخْرِجْ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ كَذَا وَكَذَا لَمْ يَحْفَظْ حَمَّادٌ ثُمَّ أَعُودُ فَأَسْجُدُ فَأَقُولُ مَا قُلْتُ فَيُقَالُ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَقُلْ تُسْمَعْ وَسَلْ تُعْطَهْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَقُولُ أَيْ رَبِّ أُمَّتِي أُمَّتِي. فَيَقُولُ أَخْرِجْ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ كَذَا وَكَذَا دُونَ الأَوَّلِ ثُمَّ أَعُودُ فَأَسْجُدُ فَأَقُولُ مِثْلَ ذَلِكَ فَيُقَالُ لِي ارْفَعْ رَأْسَكَ وَقُلْ تُسْمَعْ وَسَلْ تُعْطَهْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ. فَأَقُولُ أَيْ رَبِّ أُمَّتِي أُمَّتِي فَيُقَالُ أَخْرِجْ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ كَذَا وَكَذَا دُونَ ذَلِكَ.

18504- Ebu'n-Nadr anlatıyor: İbn Abbâs, Basra'da minberde hutbe verirken şöyle dedi:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Hiçbir peygamber yoktur ki, kendisine mahsus bir duası olup ta onu dünyadayken istemiş olmasın. Sadece ben, kıyamet günü ümmetime şefaat için duamı beklettim. Ben Âdem oğullarının efendisiyim. Bunu böbürlenmek için söylemiyorum. Kabri ilk açılacak olan benim. Bunu böbürlenmek için söylemiyorum. (O gün) hamd sancağı benim elimdedir. Âdem ve ondan sonra gelenler benim sancağım altındadır. Bunu böbürlenmek için söylemiyorum. Kıyamet günü insanlar için uzun ve zor olacaktır ki, insanlar birbirlerine: «Gelin insanlığın babası olan babamız Âdem'in yanına gidelim; Rabbimiz katında aramızda hüküm vermesi için bize şefaatçi olsun» derler. Âdem'e giderler ve: «Ey Âdem! Aramızda hüküm vermesi için Rabbin katında bizim için şefaatçi ol» derler. Hz. Âdem: «Ben şefaate yetkili değilim. Çünkü hatam sebebiyle Cennetten çıkarıldım. Bu gün sadece kendim ile meşgulüm. Siz Nûh'a gidiniz» der.*

Hz. Nûh'a gidip: «Aramızda hüküm vermesi için Rabbin katında bizim için şefaatçi ol» derler. Nûh: «Ben size şefaate yetkili değilim. Ben bir dua ettim (o dua sebebiyle) yeryüzü halkı boğuldu. Bugün sadece kendim ile meşgulüm. Siz Rahmân'ın dostu İbrâhîm'e gidiniz» der.

Hz. İbrâhîm'e giderler ve: «Ey İbrâhîm! Aramızda hüküm vermesi için Rabbin katında bizim için şefaatçi ol» derler. Hz. İbrâhîm: «Ben size şefaate yetkili değilim. Müslüman olarak üç defa yalan söyledim.» Biri Yüce Allah'ın haber verdiği şu âyetlerdedir: **"Ben hastayım, dedi."** (Saffât Sur. 89) *Diğeri:* **"Belki onu şu büyükleri yapmıştır, konuşabiliyorlarsa onlara sorun"** (Enbiyâ Sur. 63) *Üçüncüsü ise krala söylediği (hanımı için: "kardeşimdir" demesi)*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"İbrâhîm bunları söylerken sadece Allah'ın dininin yüceliğini kasdetmişti." Hz. İbrâhîm devamla şöyle dedi: «Ben bugün sadece kendimle meşgulüm. Siz Allah'ın risalet ve onunla konuşmakla üstün tuttuğu Mûsâ'ya gidiniz.» Hz. Mûsâ'ya giderler ve: «Ey Mûsâ! Aramızda hüküm vermesi için Rabbin katında bizim için şefaatçi ol» derler. Hz. Mûsâ: «Ben buna yetkili değilim. Ben bir kişiyi öldürdüm. Bugün sadece kendimle meşgulüm. Ama siz Allah'ın rûhu ve kelimesi olan İsâ'ya gidiniz» der. Hz. İsâ'ya giderler ve: «Ey İsâ! Aramızda hüküm vermesi için Rabbin katında bizim için şefaatçi ol» derler. Hz. İsâ: «Ben buna yetkili değilim. Çünkü halk Allah'tan başka beni ilah edindi. Bugün sadece kendimle meşgulüm. Ama sizce, ağzı kapalı olan bir kapta herhangi bir eşya varsa, kabın ağzı açılmadan o eşya elde edilebilir mi?» der. İnsanlar: «Hayır» cevabını verince, Hz. İsâ: «Muhammed, peygamberlerin sonuncusudur ve gelmiştir. Yüce Allah onun geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamıştır (Ona gidiniz)» der. Bana gelirler ve: «Ey Muhammed! Aramızda hüküm vermesi için Rabbin katında bizim için şefaatçi ol» derler. Ben de: «Yüce Allah dilediğine izin verip de razı olduktan sonra ben bunu yaparım» derim.*

Allah yarattıkları arasında hüküm vermek istediği zaman bir münadi: «Ahmed ve ümmeti nerede? Ahmed ve ümmeti nerede? Gelsinler» der. Biz ilkler ve sonlarız. Son olarak diriltilecek ve hesaba çekilecek kişileriz. Ümmetler bize yol açacaklar ve abdest azaları parlak bir şekilde geçeriz. Ümmetler: «Neredeyse bu ümmetin tamamı peygamber olacakmış» derler."

★Ebû Ya'lâ ve Ahmed rivayet ettiler. Ravilerden Ali b. Zeyd zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ahmed şu ilaveyi yaptı: *"Cennetin kapısına gideriz ve ben kapının halkasını tutup çalarım. Bana: «Sen kimsin?» denir. Ben: «Ben Muhammed'im» derim. Bana kapı açılır ve Kürsî'sinin veya Divanının üzerinde olan -* Hammâd emin değil- *Rabbimin huzuruna varıp secdeye kapanırım ve benden önce hiç kimsenin yapmadığı ve sonra da kimsenin yapmayacağı hamdlerle Ona hamd ederim. Bana: «Ey Muhammed! Başını kaldır. Ne arzu ediyorsan iste, talebin yerine gelecektir! Şefaatte bulun, şefaatin kabul edilecektir!» buyuracak. Ben de başımı kaldırıp: «Ey Rabbim! Ümmetimi, ümmetimi istiyorum!» diyeceğim. Rabbim: «Kalbinde şu kadar iman olanı çıkar» diyecek.* –ravi Hammâd ne kadar olduğunu hatırlamıyor- *Sonra tekrar dönüp secdeye kapanacağım ve daha önce söylediklerimi söyleyeceğim. Bana: «Başını kaldır. Ne arzu ediyorsan iste, talebin yerine gelecektir! Şefaatte bulun, şefaatin kabul edilecektir!» buyrulacak. Ben: «Ey Rabbim! Ümmetimi, ümmetimi istiyorum!» diyeceğim. Bana: «Daha öncekilerden başka şu kadar imanı olanı çıkar» denecek. Sonra yine dönüp secdeye kapanacağım ve daha önce söylediklerimi söyleyeceğim. Bana: «Başını kaldır. Söyle, sözün dinlenecektir! Ne arzu ediyorsan iste, talebin yerine gelecektir! Şefaatte bulun, şefaatin kabul edilecektir!» buyrulacak. Ben: «Ey Rabbim! Ümmetimi, ümmetimi istiyorum!» diyeceğim. Bana: «Daha öncekilerden başka şu kadar imanı olanı çıkar» denilecek."*[1]

---

1 Ebû Ya'lâ (2328), Ahmed (2546, 2692) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12777) çok kısa olarak rivayet etti.

١٨٥٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَقْرَعُ بَابَ الْجَنَّةِ فَيُفْتَحُ بَابٌ مِنْ ذَهَبٍ وَحِلَقُهُ مِنْ فِضَّةٍ ، فَيَسْتَقْبِلُنِي النُّورُ الأَكْبَرُ ، فَأَخِرُّ سَاجِدًا ، فَأُلْقِي مِنَ الثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ مَا لَمْ يُلْقِ أَحَدٌ قَبْلِي ، فَيُقَالُ لِي : ارْفَعْ رَأْسَكَ ، سَلْ تُعْطَهْ ، وَقُلْ يُسْمَعْ ، وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ ، فَأَقُولُ : أُمَّتِي ، فَيُقَالُ : لَكَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ شَعِيرَةٍ مِنْ إِيمَانٍ ، قَالَ : ثُمَّ أَسْجُدُ الثَّانِيَةَ ، ثُمَّ أُلْقِي مِثْلَ ذَلِكَ ، وَيُقَالُ لِي مِثْلُ ذَلِكَ ، وَأَقُولُ : أُمَّتِي ، فَيُقَالُ لِي : لَكَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ خَرْدَلَةٍ مِنْ إِيمَانٍ ، ثُمَّ أَسْجُدُ الثَّالِثَةَ ، فَيُقَالُ لِي مِثْلُ ذَلِكَ ، ثُمَّ أَرْفَعُ رَأْسِي فَأَقُولُ : أُمَّتِي ، فَيُقَالُ لِي : لَكَ مَنْ قَالَ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مُخْلِصًا.

قلت : لأنس أحاديث في الصحيح وغيره غير هذا رواه أبو يعلى وفيه يزيد الرقاشي وهو ضعيف

18505- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennetin kapısını çalarım ve bana kendisi altından, halkaları ise gümüşten olan bir kapı açılır ve beni büyük nur karşılar. Ben secdeye kapanır ve daha önce hiç kimsenin sena etmediği övgülerle Allah'a sena ederim. Bana: «Başını kaldır. Ne arzu ediyorsan iste, talebin yerine gelecektir! Söyle, sözün dinlenecektir! Şefaatte bulun, şefaatin kabul edilecektir!» buyrulur. Ben: «Ümmetimi istiyorum!» derim. Bana: «Kalbinde bir arpa tanesi kadar imanı olan senindir» buyurulur."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle dedi: *"Sonra ikinci defa secdeye varırım ve aynı şeyleri söylerim. Bana da aynı şeyler söylenir. Ben: «Ümmetimi istiyorum!» derim. Bana: «Kalbinde bir hardal tanesi kadar imanı olan senindir» buyurulur. Sonra üçüncü defa secdeye kapanırım. Bana aynı şeyler söylenir. Sonra başımı secdeden kaldırıp: «Ümmetimi istiyorum!» derim. Bana: «Samimiyetle "Lâ ilâhe illallâh" diyen senindir» buyurulur."*

Enes'in *Sahîh*'te ve başka yerlerde bu ve başka hadisleri vardır.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Yezîd er-Rakkâşî zayıftır.

١٨٥٠٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا حَرْبُ بْنُ مَيْمُونٍ أَبُو الْخَطَّابِ الأَنْصَارِيُّ عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ حَدَّثَنِي نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَقَائِمٌ أَنْتَظِرُ أُمَّتِي تَعْبُرُ عَلَى الصِّرَاطِ إِذْ جَاءَنِي عِيسَى فَقَالَ هَذِهِ الأَنْبِيَاءُ قَدْ جَاءَتْكَ يَا مُحَمَّدُ يَشْتَكُونَ أَوْ قَالَ يَجْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَيَدْعُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُفَرِّقَ جَمْعَ الأُمَمِ إِلَى حَيْثُ يَشَاءُ اللَّهُ لِغَمِّ مَا هُمْ فِيهِ وَالْخَلْقُ مُلْجَمُونَ فِي الْعَرَقِ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَهُوَ عَلَيْهِ كَالزَّكْمَةِ وَأَمَّا الْكَافِرُ فَيَتَغَشَّاهُ الْمَوْتُ.

قَالَ قَالَ عِيسَى انْتَظِرْ حَتَّى أَرْجِعَ إِلَيْكَ. قَالَ فَذَهَبَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى قَامَ تَحْتَ الْعَرْشِ فَلَقِيَ مَا لَمْ يَلْقَ مَلَكٌ مُصْطَفًى وَلاَ نَبِيٌّ مُرْسَلٌ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى جِبْرِيلَ أَنِ اذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ فَقُلْ لَهُ ارْفَعْ رَأْسَكَ سَلْ تُعْطَ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ قَالَ فَشُفِّعْتُ فِي أُمَّتِي أَنْ أُخْرِجَ مِنْ كُلِّ تِسْعَةٍ وَتِسْعِينَ إِنْسَاناً وَاحِداً قَالَ فَمَا زِلْتُ أَتَرَدَّدُ عَلَى رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فَلاَ أَقُومُ مَقَاماً إِلاَّ شُفِّعْتُ حَتَّى أَعْطَانِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ ذَلِكَ أَنْ قَالَ يَا مُحَمَّدُ أَدْخِلْ مِنْ أُمَّتِكَ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ شَهِدَ أَنَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ يَوْماً وَاحِداً مُخْلِصاً وَمَاتَ عَلَى ذَلِكَ .

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

18506- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ben Ümmetimin Sırat'tan geçmesini beklerken Hz. İsâ gelir ve: «Bütün peygamberler, içinde bulundukları sıkıntıdan dolayı bütün ümmetlerin arasını ayırması için Allah'a dua etmek üzere senin yanında toplanıyorlar. Ter halkın ağzına kadar gelmiş. Mümin için bu durumun zorluğu nezleye tutulmuş birisi gibidir. Kafiri ise ölüm her taraftan kuşatmıştır».*"

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) İsâ'ya: "*Sana dönene kadar burada bekle*" buyurur. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gidip Arş'ın altında durdu ve ne seçilmiş hiçbir meleğin, ne de gönderilmiş peygamberin göremeyeceği şeylerle karşılaştı. Yüce Allah Cibrîl'e şöyle vahyetti: "Muhammed'e git ve: «Başını kaldır. Ne arzu ediyorsan iste, talebin yerine gelecektir! Şefaatte bulun, şefaatin kabul edilecektir!» de."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devam etti: "*Ümmetimden doksan dokuz kişiden birisi için şefaat etmeme izin verildi.*"

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: "*Rabbime yalvarmaya devam ederim. Hatta Rabbim bana: «Allah'ın yarattığı ümmetinden bir gün dahi samimiyetle "Lâ ilâhe illallah" deyip o imanla ölenleri dahi şefaatinle cennete sok!» deyinceye kadar yerimden kalkmam.*"

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٥٠٧ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الطَّالَقَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ الْمَازِنِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو نَعَامَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُنَيْدَةَ الْبَرَاءُ بْنُ نَوْفَلٍ عَنْ وَالاَنَ الْعَدَوِيِّ عَنْ حُذَيْفَةَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ قَالَ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَصَلَّى الْغَدَاةَ ثُمَّ جَلَسَ حَتَّى إِذَا كَانَ مِنَ الضُّحَى ضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ جَلَسَ مَكَانَهُ حَتَّى صَلَّى الأُولَى وَالْعَصْرَ وَالْمَغْرِبَ كُلُّ ذَلِكَ لاَ يَتَكَلَّمُ حَتَّى صَلَّى الْعِشَاءَ الآخِرَةَ ثُمَّ قَامَ إِلَى أَهْلِهِ فَقَالَ النَّاسُ

لِأَبِي بَكْرٍ أَلاَ تَسْأَلُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا شَأْنُهُ صَنَعَ الْيَوْمَ شَيْئاً لَمْ يَصْنَعْهُ قَطُّ. قَالَ فَسَأَلَهُ فَقَالَ نَعَمْ عُرِضَ عَلَيَّ مَا هُوَ كَائِنٌ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَأَمْرِ الآخِرَةِ فَجُمِعَ الأَوَّلُونَ وَالآخِرُونَ بِصَعِيدٍ وَاحِدٍ فَفَظِعَ النَّاسُ بِذَلِكَ حَتَّى انْطَلَقُوا إِلَى آدَمَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ وَالْعَرَقُ يَكَادُ يُلْجِمُهُمْ فَقَالُوا يَا آدَمُ أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ وَأَنْتَ اصْطَفَاكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ. قَالَ لَقَدْ لَقِيتُ مِثْلَ الَّذِى لَقِيتُمُ انْطَلِقُوا إِلَى أَبِيكُمْ بَعْدَ أَبِيكُمْ إِلَى نُوحٍ ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى آدَمَ وَنُوحاً وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾. قَالَ فَيَنْطَلِقُونَ إِلَى نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلاَمُ فَيَقُولُونَ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَأَنْتَ اصْطَفَاكَ اللَّهُ وَاسْتَجَابَ لَكَ فِى دُعَائِكَ وَلَمْ يَدَعْ عَلَى الأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّاراً. فَيَقُولُ لَيْسَ ذَاكُمْ عِنْدِى انْطَلِقُوا إِلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اتَّخَذَهُ خَلِيلاً. فَيَنْطَلِقُونَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُ لَيْسَ ذَاكُمْ عِنْدِى وَلَكِنِ انْطَلِقُوا إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلاَمُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ كَلَّمَهُ تَكْلِيماً. فَيَقُولُ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلاَمُ لَيْسَ ذَاكُمْ عِنْدِى وَلَكِنِ انْطَلِقُوا إِلَى عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ فَإِنَّهُ يُبْرِئُ الأَكْمَهَ وَالأَبْرَصَ وَيُحْيِي الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ. فَيَقُولُ عِيسَى عليه السلام لَيْسَ ذَاكُمْ عِنْدِى وَلَكِنِ انْطَلِقُوا إِلَى سَيِّدِ وَلَدِ آدَمَ فَإِنَّهُ أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الأَرْضُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ انْطَلِقُوا إِلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَشْفَعَ لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ. قَالَ فَيَنْطَلِقُ فَيَأْتِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ رَبَّهُ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ. قَالَ فَيَنْطَلِقُ بِهِ جِبْرِيلُ فَيَخِرُّ سَاجِداً قَدْرَ جُمُعَةٍ وَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ارْفَعْ رَأْسَكَ يَا مُحَمَّدُ وَقُلْ يُسْمَعْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ. قَالَ فَيَرْفَعُ رَأْسَهُ فَإِذَا نَظَرَ إِلَى رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ خَرَّ سَاجِدًا قَدْرَ جُمُعَةٍ أُخْرَى فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَقُلْ يُسْمَعْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ. قَالَ فَيَذْهَبُ لِيَقَعَ سَاجِداً فَيَأْخُذُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ بِضَبْعَيْهِ فَيَفْتَحُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ مِنَ الدُّعَاءِ شَيْئاً لَمْ يَفْتَحْهُ عَلَى بَشَرٍ قَطُّ فَيَقُولُ أَىْ رَبِّ خَلَقْتَنِى سَيِّدَ وَلَدِ آدَمَ وَلاَ فَخْرَ وَأَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الأَرْضُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلاَ فَخْرَ حَتَّى إِنَّهُ لَيَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ أَكْثَرُ مِمَّا بَيْنَ صَنْعَاءَ وَأَيْلَةَ. ثُمَّ يُقَالُ ادْعُوا الصِّدِّيقِينَ فَيَشْفَعُونَ ثُمَّ يُقَالُ ادْعُوا الأَنْبِيَاءَ. قَالَ فَيَجِيءُ النَّبِيُّ وَمَعَهُ الْعِصَابَةُ وَالنَّبِيُّ وَمَعَهُ الْخَمْسَةُ وَالسِّتَّةُ وَالنَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ ثُمَّ يُقَالُ ادْعُوا الشُّهَدَاءَ فَيَشْفَعُونَ لِمَنْ أَرَادُوا. قَالَ فَإِذَا فَعَلَتِ الشُّهَدَاءُ ذَلِكَ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنَا أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ أَدْخِلُوا جَنَّتِى مَنْ كَانَ لاَ يُشْرِكُ بِى شَيْئاً. قَالَ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ. قَالَ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ انْظُرُوا فِى النَّارِ هَلْ تَلْقَوْنَ مِنْ أَحَدٍ عَمِلَ خَيْرًا قَطُّ. قَالَ فَيَجِدُونَ فِى النَّارِ رَجُلاً فَيَقُولُ لَهُ هَلْ عَمِلْتَ خَيْرًا قَطُّ

فَيَقُولُ لاَ غَيْرَ أَنِّى كُنْتُ أُسَامِحُ النَّاسَ فِى الْبَيْعِ وَالشِّرَاءِ. فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَسْمَحُوا لِعَبْدِى كَإِسْمَاحِهِ إِلَى عَبِيدِى وَأَكْثَرَ . ثُمَّ يُخْرِجُونَ مِنَ النَّارِ رَجُلاً فَيَقُولُ لَهُ هَلْ عَمِلْتَ خَيْراً قَطُّ فَيَقُولُ لاَ غَيْرَ أَنِّى قَدْ أَمَرْتُ وَلَدِى إِذَا مِتُّ فَأَحْرِقُونِى بِالنَّارِ ثُمَّ اطْحَنُونِى حَتَّى إِذَا كُنْتُ مِثْلَ الْكُحْلِ فَاذْهَبُوا بِى إِلَى الْبَحْرِ فَاذْرُونِى فِى الرِّيحِ فَوَاللَّهِ لا يَقْدِرُ عَلَىَّ رَبُّ الْعَالَمِينَ أَبَداً. فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِمَ فَعَلْتَ ذَلِكَ قَالَ مِنْ مَخَافَتِكَ. قَالَ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ انْظُرْ إِلَى مُلْكِ أَعْظَمِ مَلِكٍ فَإِنَّ لَكَ مِثْلَهُ وَعَشَرَةَ أَمْثَالِهِ.قَالَ فَيَقُولُ لِمَ تَسْخَرُ بِى وَأَنْتَ الْمَلِكُ قَالَ وَذَاكَ الَّذِى ضَحِكْتُ مِنْهُ مِنَ الضُّحَى.

رواه أحمد وأبو يعلى بنحوه والبزار ورجالهم ثقات

18507- Ebû Bekr es-Sıddîk anlatıyor: Bir sabah, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kılıp oturdu. Kuşluk vakti olunca güldü. Sonra öğle, ikindi ve akşam namazını kılana kadar oturup kaldı. Yatsı namazına kadar geçen bu sürede hiç konuşmadı. Yatsı namazını kılınca evine gitti. Halk Ebû Bekr'e: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) neyi olduğunu sormayacak mısın? Bugün daha önce hiç yapmadığı bir şey yaptı" dediler. Ebû Bekr, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şu karşılığı verdi: *"Dünyadan ve âhiretten olacak şeyler bana gösterildi. Evvelkiler ve sonrakiler bir yerde toplandı. İnsanlar bundan korkup ağızlarına kadar tere batmış bir şekilde Hz. Âdem'e gittiler ve: «Ey Âdem! Sen insanlığın babasısın ve Allah seni üstün kılmıştır. Bizim için Rabbin katında şefaatçi ol» dediler. Hz. Âdem şöyle dedi: "Ben de sizin karşılaştığınız şeyle karşılaştım. Babanızdan sonra babanız olan Nûh'a gidiniz.* **"Gerçekten Allah, Âdem'i, Nuh'u ve İbrahim ailesiyle İmran hanedanını süzüp âlemler üzerine seçti."** (Âli İmrân Sur. 33)

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"İnsanlar Nûh'a gidip: «Bizim için Rabbin katında şefaatçi ol. Allah seni üstün kılmış ve duanı kabul ederek yeryüzünde kâfirlerden hiç kimseyi bırakmamıştır» derler. Hz. Nûh: «İbrâhîm'e gidiniz. Çünkü Allah onu dost edinmiştir» der. İbrâhîm'e giderler. Hz. İbrâhîm onlara: «Sizin istediğiniz bende değildir. Siz Mûsâ'ya gidiniz. Çünkü Allah onunla konuşmuştur. (Mûsâ'ya gittiklerinde) Onlara der ki: «Sizin istediğiniz bende değildir. Siz İsâ b. Meryem'e gidiniz. Çünkü o, kör olanın gözlerini açar, alaca hastalığı olanın hastalığını giderir ve ölüleri diriltirdi.» (İnsanlar İsâ'ya gittiklerinde) onlara der ki: «Sizin istediğiniz bende değildir. Siz Âdem'in çocuklarının en üstününe gidiniz. Kıyamet günü kabirden çıkacak ilk kişi odur. Muhammed'e* (sallallahu aleyhi vesellem) *gidiniz. O Rabbinizden sizin için şefaat dileyecektir.» İnsanlar, böylece Resûlullah'a* (sallallahu aleyhi vesellem) *giderler ve Cibrîl Rabbinin huzuruna varır ve Yüce Allah:*

«(Muhammed'e (sallallahu aleyhi vesellem) *izin ver ve onu Cennetle müjdele» buyurur. Cibrîl huzurdan ayrılır (ve O'na* (sallallahu aleyhi vesellem) *bunu söyler. Resûlullah* (sallallahu aleyhi vesellem) *bir hafta daha secdede kalır. Yüce Allah: «Başını kaldır. Söyle, sözün dinlenecektir! Şefaatte bulun, şefaatin kabul edilecektir!» buyurur.*

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Resûlullah* (sallallahu aleyhi vesellem) *başını secdeden kaldırır ve Rabbine nazar edince bir hafta kadar daha secdeye kapanır. Yüce Allah: «Başını kaldır. Söyle, sözün dinlenecektir! Şefaatte bulun, şefaatin kabul edilecektir!» buyurur."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devam etti: *"Resûlullah* (sallallahu aleyhi vesellem) *bir daha secdeye varmak istediğinde Cibrîl pazılarından tutar ve Allah ona hiçbir insandan kabul etmediği duaları ondan kabul eder. Resûlullah* (sallallahu aleyhi vesellem) *der ki: «Ey Rabbim! Beni Âdemoğullarının en üstünü olarak yarattın. Bunu övünmek için söylemiyorum. Kıyamet günü kabirden çıkacak ilk kişi de ben'im. Bunu övünmek için söylemiyorum. Hatta Havz'a yanıma varacak kimseler; San'â ile Eyle arası kadar büyüklükte olan alanda bulunan insanlardan daha fazladır.» Sonra şöyle denir: «Sıddıkları çağırınız şefaat etsinler.» Sonra: «Peygamberleri çağırın» denir. Peygamberler, kimisi on kişiden daha fazla insanla, kimi beş altı kişiyle; kimisi de tek başına gelirler. Sonra: «Şehitleri çağırın; dilediklerine şefaat etsinler» denir.*

Şehitler şefaat ettiklerinde Yüce Allah: «Ben merhametlilerin en merhametlisiyim. Bana ortak koşmayanı Cennetime sokun» buyurur. Cennete girerler; sonra Yüce Allah: «Cehenneme bakınız; az da olsa hayır yapan kimseyi bulabilecek misiniz» buyurur.

Cehennemde bir adamı bulurlar ve: «Az da olsa bir hayır yaptın mı?» diye sorarlar. Adam: «Hayır, ama alışverişimde insanlara karşı müsamahakâr davranırdım» der. Yüce Allah: «Kullarıma müsamahakâr davrandığı gibi bu kuluma müsamahakâr davranınız» buyurur.

Sonra bir adamı Cehennemden çıkarırlar. (Yüce Allah) ona : «Az da olsa bir hayır yaptın mı?» diye sorar. Adam der ki: «Hayır, ancak oğluma: "Öldüğüm zaman beni yakınız; sonra öğütünüz sürme gibi olduğumda (toz haline geldiğimde) beni denize götürüp rüzgârda savurunuz. Vallahi böylece Âlemlerin Rabbi bana azab edemez» dedim." Yüce Allah: «Neden böyle yaptın?» diye sorunca; adam: «Senden korktuğum için» der. Allah: «En büyük kralın sahip olduklarına bak; onların aynısı ve on katı senindir» buyurur.

Adam: «Sen kendin kral olduğun halde neden benimle alay ediyorsun?» der."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kuşluk vaktinden beri gülmemin sebebi işte budur"* dedi.

★Ahmed ve yakın metinle Ebû Ya'lâ ile Bezzâr rivayet ettiler. Hepsinin ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٥٠٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو قَبِيلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَاشِرٍ مِنْ بَنِي سَرِيعٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا رُهْمٍ قَاصَّ أَهْلِ الشَّامِ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا أَيُّوبَ الأَنْصَارِيَّ يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ ذَاتَ يَوْمٍ إِلَيْهِمْ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّ رَبَّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ خَيَّرَنِي بَيْنَ سَبْعِينَ أَلْفاً يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ عَفْواً بِغَيْرِ حِسَابٍ وَبَيْنَ الْخَبِيئَةِ عِنْدَهُ لأُمَّتِي فَقَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيَخْبَأُ ذَلِكَ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ خَرَجَ وَهُوَ يُكَبِّرُ فَقَالَ إِنَّ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ زَادَنِي مَعَ كُلِّ أَلْفٍ سَبْعِينَ أَلْفاً وَالْخَبِيئَةُ عِنْدَهُ قَالَ أَبُو رُهْمٍ يَا أَبَا أَيُّوبَ وَمَا تَظُنُّ خَبِيئَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكَلَهُ النَّاسُ بِأَفْوَاهِهِمْ فَقَالُوا وَمَا أَنْتَ وَخَبِيئَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو أَيُّوبَ دَعُوا الرَّجُلَ عَنْكُمْ أُخْبِرُكُمْ عَنْ خَبِيئَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا أَظُنُّ بَلْ كَالْمُسْتَيْقِنِ إِنَّ خَبِيئَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقُولَ رَبِّ مَنْ شَهِدَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ مُصَدِّقاً لِسَانَهُ قَلْبُهُ فَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ.

رواه أحمد والطبراني وفيه عباد بن ناشرة من بني سريع و لم أعرفه وابن لهيعة ضعفه الجمهور

18508- Ebû Eyyûb el-Ensârî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün yanlarına çıkıp şöyle dediğini nakleder: *"Rabbim beni, yetmiş bin kişinin affedilerek hesaba çekilmeden cennete girmesiyle ümmetim için katında sakladığı şey arasında muhayyer bıraktı."* Sahabeden bazıları: "Ya Resûlallah! Rabbin onu saklıyor mu?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (evine) girip sonra tekbir getirerek çıktı ve: *"Allah benim için; hesapsız bir şekilde Cennete girecek her bin kişiye yetmiş bin kişi ekledi. Sakladığı şey de hâlâ katında durmaktadır"* buyurdu.

Ebû Ruhm: "Ey Ebû Eyyûb! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için saklanan şey nedir?" diye sorunca halk onu azarlayarak: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için saklanan şeyden sana ne?" dediler. Ebû Eyyûb şöyle dedi: "Onu bırakınız. Size Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için saklanan şeyi söyleyeyim. Zannedersem, hatta eminim diyebilirim; Hz.

[1] Ahmed (15), Ebû Ya'lâ (56) ve Bezzâr (3465) rivayet etti. ve şöyle dedi: "Bu hadisi sadece Ebû Huneyde (Berâ b. Nevfel) ile Vâlân el-Adevî'nin rivayet ettiklerini biliyoruz. Hadiste bulunan illete rağmen ilim ehli bunu rivayet etmiştir." İbnu'l-Cevzî, *el-İlel el-Mütenâhiye*'de (1539) naklediyor: "Dârakutnî: "Bu hadis sabit değildir" dedi. Ayrıca İbn Ebî Âsım, *Sünne*'de (812) rivayet etti.

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) için saklanan şey; Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Rabbim! Allahtan başka ilah olmadığına, Onun ortağı bulunmadığına ve Muhammed'in de Allah'ın kulu ve Resûlü olduğuna diliyle ve kalbiyle tasdik edip şahadet edeni Cennete sok»* demesidir."

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden, Benî Serî kabilesinden Abdullah b. Nâşir'i tanımıyorum. İbn Lehîa'yı ise çoğunluk zayıf bulmuştur.[1]

١٨٥٠٩ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ الْمُؤَدِّبُ ، قَالَ : نَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْعَطَّارُ ، قَالَ : نَا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُقَيْلٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُقَيْلٍ ، قَالَ : وَكُنْتُ أَدْعُو جَدِّي أَبِي ، قَالَ : نَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : كَانَ لآلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَادِمٌ تَخْدُمُهُمْ ، يُقَالُ لَهَا : بَرَّةُ ، فَلَقِيَهَا رَجُلٌ ، فَقَالَ لَهَا : يَا بَرَّةُ غَطِّي شُعَيْفَاتِكِ ، فَإِنَّ مُحَمَّدًا لَنْ يُغْنِيَ عَنْكِ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ، فَأَخْبَرَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَخَرَجَ يَجُرُّ رِدَاءَهُ مُحْمَرَّةٌ وَجَنَتَاهُ وَكُنَّا مَعْشَرَ الأَنْصَارِ نَعْرِفُ غَضَبَهُ بِجَرِّ رِدَائِهِ ، وَحُمْرَةِ وَجْنَتَيْهِ فَأَخَذْنَا السِّلاحَ ، ثُمَّ أَتَيْنَاهُ ، فَقُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مُرْنَا بِمَا شِئْتَ ، فَوَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَوْ أَمَرْتَنَا بِأُمَّهَاتِنَا وَآبَائِنَا وَأَوْلادِنَا لأَمْضَيْنَا قَوْلَكَ فِيهِمْ ، فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ ، فَحَمِدَ اللَّهَ ، وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، وَقَالَ : " مَنْ أَنَا ؟ " فَقُلْنَا : أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ ، قَالَ : " نَعَمْ وَلَكِنْ مَنْ أَنَا ؟ " ، فَقُلْنَا : أَنْتَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ ، قَالَ : " أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ وَلا فَخْرَ ، وَأَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الأَرْضُ وَلا فَخْرَ ، وَأَوَّلُ مَنْ يُنْفَضُ التُّرَابُ عَنْ رَأْسِهِ وَلا فَخْرَ ، وَأَوَّلُ دَاخِلِ الْجَنَّةَ وَلا فَخْرَ ، مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَزْعُمُونَ أَنَّ رَحِمِي لا تَنْفَعُ ، لَيْسَ كَمَا زَعَمُوا ، إِنِّي لأَشْفَعُ ، وَأُشَفَّعُ حَتَّى إِنَّ مَنْ أَشْفَعُ لَهُ لِيَشْفَعَ فَيُشَفَّعُ ، حَتَّى إِنَّ إِبْلِيسَ لَيَتَطَاوَلُ فِي الشَّفَاعَةِ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا على ضعف كثير في عبيد بن إسحاق العطار والقاسم بن محمد بن عبد الله بن محمد بن عقيل

18509- Câbir b. Abdillah der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ailesinin Burre adında bir hizmetçisi vardı. Bir adam onunla karşılaştı ve: "Ey Burre! Saçlarını ört. Zira Allah katında Muhammed'in sana bir faydası olmaz" dedi. Burre olanları Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) haber verince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) cübbesini ardında sürüyerek yanakları kızarmış bir şekilde çıktı. Biz Ensâr topluluğu, cübbesini sürüdüğü ve yanakları kızardığı zaman öfkeli olduğunu anlardık. Silahları alıp yanına gittik ve: "Ya Resûlallah! Bize dilediğin şeyi emret. Seni hak olarak gönderene yemin olsun ki; eğer annelerimizi,

[1] Ahmed (5/413) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3882) rivayet etti.

babalarımızı ve çocuklarımızı (öldürmemizi) emretsen bu emrini yerine getirirdik" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minbere çıktı; Allah'a hamdü sena ederek: *"Ben kimim?"* diye sordu. Biz: "Sen Allah'ın Resûlüsün" deyince: *"Evet, ama ben kimim?"* dedi. Biz: "Sen, Muhammed b. Abdillah b. Abdilmuttalib b. Hâşim b. Abdimenâf'sın" dedik.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben Âdemoğullarının efendisiyim. Bunu böbürlenmek için söylemiyorum. (Kıyamet günü kabirden kalkıp) başındaki toprağı ilk silkeleyecek kişi benim. Bunu böbürlenmek için söylemiyorum. Cennete girecek ilk kişiyim. Bunu böbürlenmek için söylemiyorum. Bazılarına ne oluyor da benim akrabalığımın faydasının olmadığını iddia ediyorlar. Bu iş iddia ettikleri gibi değildir. Muhakkak ki ben şefaat edeceğim. O kadar şefaat edeceğim ki; şefaat ettiğim kişi şefaat etmek isteyecek ve onun da şefaati kabul edilecektir. Hatta İblis bile şefaatten faydalanmak için uzanacaktır"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri, Ubeyd b. İshâk el-Attâr ve Kâsım b. Muhammed b. Abdillah b. Muhammed b. Akîl çok zayıf olmalarına rağmen güvenilir bulunmuştur.

١٨٥١٠ - حدثنا عُمَرُ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ بن مِقْلاصٍ، حَدَّثَنَا أَبِي ح، وَحَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بن يَحْيَى، قَالا: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي ابْنُ نُعَيْمٍ، عَنْ دَخِينٍ الْحُجْرِيِّ، عَنْ عُقْبَةَ بن عَامِرٍ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: إِذَا جَمَعَ اللَّهُ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ وَقَضَى بَيْنَهُمْ وَفَرَغَ مِنَ الْقَضَاءِ بَيْنَهُمْ، قَالَ الْمُؤْمِنُونَ: قَدْ قَضَى بَيْنَنَا رَبُّنَا، فَمَنْ يَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّنَا؟ انْطَلِقُوا بنا إِلَى آدَمَ، فَإِنَّهُ أَبُونَا وَخَلَقَهُ اللَّهُ بِيَدِهِ وَكَلَّمَهُ، فَيَأْتُونَهُ فَيُكَلِّمُوهُ أَنْ يَشْفَعَ لَهُمْ فَيَقُولُ: عَلَيْكُمْ بنوحٍ فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَدُلُّهُمْ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَدُلُّهُمْ عَلَى مُوسَى، فَيَأْتُونَ مُوسَى فَيَدُلُّهُمْ عَلَى عِيسَى، ثُمَّ يَأْتُونَ عِيسَى فَيَقُولُ: أَدُلُّكُمْ عَلَى النَّبِيِّ الأُمِّيِّ، فَيَأْتُونِّي فَيَأْذَنُ اللَّهُ لِي أَنْ أَقُومَ، فَيَثُورُ مَجْلِسِي مِنْ أَطْيَبِ رِيحٍ شَمَّهَا أَحَدٌ، حَتَّى آتِيَ رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى، فَيُشَفِّعُنِي وَيَجْعَلُ لِي نُورًا مِنْ شَعَرِ رَأْسِي إِلَى ظُفُرِ قَدَمِي، ثُمَّ يَقُولُ الْكُفَّارُ: هَذَا قَدْ وَجَدَ الْمُؤْمِنُونَ مَنْ يَشْفَعُ لَهُمْ، فَمَنْ يَشْفَعُ لَنَا؟ فَيَقُولُونَ: مَا هُوَ غَيْرُ إِبْلِيسَ هُوَ الَّذِي أَضَلَّنَا، فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُونَ: قَدْ وَجَدَ الْمُؤْمِنُونَ مَنْ يَشْفَعُ لَهُمْ فَقُمْ أَنْتَ فَاشْفَعْ لَنَا، فَإِنَّكَ أَنْتَ أَضْلَلْتَنَا فَيَقُومُ فَيَثُورُ مَجْلِسُهُ أَنْتَنَ رِيحٍ شَمَّهَا أَحَدٌ، ثُمَّ يُورِدُهُمْ جَهَنَّمَ، وَيَقُولُ عِنْدَ ذَلِكَ: ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾.

رواه الطبراني وفيه عبد الرحمن بن زياد بن أنعم وهو ضعيف

18510- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah, evvelkileri ve sonrakileri bir araya toplayıp aralarında hüküm verdiği ve hesaba çekilme bittiği zaman müminler şöyle derler: «Allah aramızda hüküm verdi. Rabbimize karşı bize şefaatçi olacak birisini bulalım. Beraber Hz. Âdem'e gidelim. Çünkü o bizim babamızdır ve Allah onu kendi eliyle yaratmış ve onunla konuşmuştur.» Hz. Âdem'e giderler ve kendilerine şefaatçi olmasını isterler. Hz. Âdem: «Nûh'a gidiniz» der. Nûh'a giderler. Nûh, İbrâhîm'e gitmelerini söyler. İbrâhîm'e giderler, Hz. İbrâhîm Mûsâ'ya gitmelerini söyler. Mûsâ'ya giderler. Hz. Mûsâ, İsâ'ya gitmelerini söyler. İsâ'ya giderler, Hz. İsâ: «Ben size ümmi peygambere gitmenizi tavsiye ederim» der. Bunun üzerine bana gelirler, Allah bana kalkmak için izin verir. Kalktığımda oturduğum yerden, güzel koku koklamış herkesin kokladığı kokudan daha da hoş bir koku rüzgârı yayılır. Nihayet Rabbimin huzuruna geleceğim, benim şefaatimi kabul edecek ve bana saçımdan ayağımın tırnağına kadar bir nur ihsan edecek. Sonra kâfirler şöyle diyecekler: «Müminler kendilerine şefaat edecek kimseyi buldular, peki bize kim şefaat edecek? Bu, İblis'ten başkası olamaz. Bizi saptıran odur» diyecekler ve bunun üzerine İblis'in yanına gidecekler. İblis ayağa kalkınca, oturduğu yerden koku koklamış herkesin şimdiye kadar kokladığı en kötü koku yayılacak. Sonra onları Cehenneme sokacak ve o anda iş olup bitince, şeytan:* «Doğrusu Allah size gerçeği söz vermişti. Ben de size söz verdim, ama sonra caydım» (İbrâhîm Sur. 22) *diyecek."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Ziyâd b. En'um zayıftır.

١٨٥١١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدِ بن مُقَاتِلٍ الرَّازِيُّ، بِبَغْدَادَ، حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن عِيسَى بن مَيْسَرَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو زُهَيْرٍ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن مَغْرَاءَ، حَدَّثَنَا عِيسَى الْجُهَنِيُّ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بن مَيْسَرَةَ الزَّرَّادُ، عَنْ مُجَاهِدٍ، أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بن عَمْرٍو، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"يَدْخُلُ مِنْ أَهْلِ هَذِهِ الْقِبْلَةِ النَّارَ مَنْ لا يُحْصِي عَدَدَهُمْ إِلا اللَّهُ بِمَا عَصُوا اللَّهَ، وَاجْتَرَأُوا عَلَى مَعْصِيَتِهِ، وَخَالَفُوا طَاعَتَهُ، فَيُؤْذَنُ لِي فِي الشَّفَاعَةِ، فَأُثْنِي عَلَيْهِ جَلَّ ذِكْرُهُ سَاجِدًا كَمَا أُثْنِي عَلَيْهِ قَائِمًا فَيُقَالُ: ارْفَعْ رَأْسَكَ وَسَلْ تُعْطَهْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ.

رواه الطبراني في الأوسط والصغير وإسناده حسن

18511- Abdullah b. Amr b. el-Âs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bu kıble ehlinden, sayılarını sadece Allah'ın bildiği kişi, Allah'a isyan ettikleri ve günaha cüret ettikleri, taatten kaçındıkları için cehenneme girer. Bana şefaat için izin verilir ve ayaktayken sena ettiğim gibi secdede iken de (Rabbime) sena ederim. Bunun üzerine bana: «Başını kaldır. Ne arzu ediyorsan iste, talebin yerine gelecektir! Şefaatte bulun, şefaatin kabul edilecektir!» denir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٨٥١٢ - عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِنِّي لَسَيِّدُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بغير فخر ولا رياء ، وَمَا مِنَ النَّاسِ إِلا وَهُوَ تَحْتَ لِوَائِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَنْتَظِرُ الْفَرَجَ ، وَإِنَّ مَعِي لِوَاءَ الْحَمْدِ ، أَنَا أَمْشِي وَيَمْشِي النَّاسُ مَعِي حَتَّى آتِيَ بَابَ الْجَنَّةِ فَأَسْتَفْتِحُ ، فَيُقَالُ : مَنْ هَذَا ؟ ، فَأَقُولُ : مُحَمَّدٌ ، فَيُقَالُ : مَرْحَبًا بِمُحَمَّدٍ ، فَإِذَا رَأَيْتُ رَبِّي خَرَرْتُ لَهُ سَاجِدًا فَإِذَا رَأَيْتُ رَبِّي ، عَزَّ وَجَلَّ ، خَرَرْتُ لَهُ سَاجِدًا ، شُكْرًا لَهُ ، فَيُقَالُ : ارْفَعْ رَأْسَكَ قُلْ تُطَعْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ ، فَيَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَدْ أُحْرِقَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ وَبِشَفَاعَتِي.

رواه الطبراني وإسحاق بن يحيى لم يدرك عبادة وبقية رجاله ثقات

18512- Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Canım elinde olana yemin ederim ki; ben kıyamet günü insanların efendisiyim. Bunu böbürlenmek ve gösteriş için söylemiyorum. İnsanlardan hiç kimse yoktur ki Kıyamet günü sancağımın altında ferahlamayı bekliyor olmasın. Ben, Cennetin kapısına varana kadar elimde Hamd sancağı ile yürürüm ve insanlar da benimle yürür. Cennetin kapısına varınca kapının açılmasını isterim; bana: «Kim o?» denir. Ben: «Muhammed'im» deyince, «Muhammed'e merhaba!» denir. Rabbimi gördüğüm zaman onun için şükür secdesine kapanırım. Bana: «Başını kaldır. Ne arzu ediyorsan söyle, talebin yerine gelecektir! Şefaatte bulun, şefaatin kabul edilecektir!» denir. Bu şekilde günahkârlar, Allah'ın rahmeti ve benim şefaatimle cehennemden çıkarlar."*

★Taberânî rivayet etti. İshâk b. Yahyâ Ubâde'ye yetişmemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٨٥١٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ قَالَ حَدَّثَنِى مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنِى الزُّبَيْدِىُّ عَنِ الزُّهْرِىِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُبْعَثُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَنَا وَأُمَّتِى عَلَى تَلٍّ وَيَكْسُونِى رَبِّى تَبَارَكَ وَتَعَالَى حُلَّةً خَضْرَاءَ ثُمَّ يُؤْذَنُ لِى فَأَقُولُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ أَقُولَ فَذَاكَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ .

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وأحد إسنادي الكبير رجاله رجال الصحيح

18513- Ka'b b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü insanlar haşrolduğunda, ben ve ümmetim bir tepe üzerinde oluruz. Rabbim bana yeşil bir kaftan giydirir; sonra*

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (103) rivayet etti.

Allah'a layık olduğu şekilde senâ etmem için izin verilir. İşte Makam-ı Mahmûd budur."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. *M. el-Kebîr*'in isnâdlarından birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٥١٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَبُو جَعْفَرٍ ، قَالَ : نا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ ، عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : أَنَا سَيِّدُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، يَدْعُونِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ ، فَأَقُولُ : لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ ، لَبَّيْكَ وَحَنَانَيْكَ ، وَالْمَهْدِيُّ مَنْ هَدَيْتَ ، عَبْدُكَ بَيْنَ يَدَيْكَ ، لا مَلْجَأَ وَلا مَنْجَى مِنْكَ إِلا إِلَيْكَ ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه ليث بن أبي سليم وهو مدلس وبقية رجاله ثقات

18514- Huzeyfe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü insanların efendisi benim. (Kıyamet günü) Rabbim beni çağırır. Ben derim ki: Allahım! Emrindeyim ve emrine amadeyim. Hayır senin elindedir. Sen noksanlıklardan münezzehsin ve Yücesin. Şefkatine yöneliyorum. Doğru yolu bulan sadece senin hidayet verdiğin kişidir. Kulun Senin kudret elin arasındadır. Senden ancak sana sığınılır. Senden kurtuluş, ancak yine sana gelmekledir. Rabbim sen noksanlıklardan münezzeh ve Yücesin."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Leys b. Ebî Süleym müdellistir. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٨٥١٥ – حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ صِلَةَ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، قَالَ : " يُجْمَعُ النَّاسُ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَلا تَكَلَّمُ نَفْسٌ ، فَأَوَّلُ مَنْ أَحْسَبُهُ قَالَ : يَتَكَلَّمُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَيَقُولُ : لَبَّيْكَ ، وَسَعْدَيْكَ ، وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ ، وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ ، وَالْمَهْدِيُّ مَنْ هَدَيتَ ، وَعَبْدُكَ بَيْنَ يَدَيْكَ ، وَبِكَ وَإِلَيْكَ ، لا مَلْجَأَ وَلا مَنْجَا مِنْكَ إِلا إِلَيْكَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيتَ ، سُبْحَانَكَ رَبَّ الْبَيْتِ ، فَهَذَا قَوْلُهُ : ﴿عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا﴾ "

رواه البزار موقوفا ورجاله رجال الصحيح

18515- Huzeyfe der ki: Yüce Allah, (Kıyamet günü) insanları bir yerde toplar ve hiç kimse konuşamaz. İlk olarak Muhammed (sallallahu

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/72) ve Ahmed (31/456) rivayet etti.

aleyhi vesellem) konuşur ve der ki: *"Allahım! Emrindeyim ve emrine amadeyim. Hayır senin elindedir. Kötülük sana ait değildir. Doğru yolu bulan Senin hidayet verdiğin kişidir. Kulun senin kudret elin arasındadır. Senin tarafından yaratılmış olup, senin hükmüne götürülecektir. Senden ancak sana sığınılır, senden kurtuluş, ancak yine sana gelmekledir. Sen noksanlıklardan münezzehsin, yücesin, ey Beytullah'ın Rabbi, seni takdis ederiz!"* İşte: **"Belki Rabbin seni bir Makam-ı Mahmûd'a gönderecektir"** (İsrâ Sur. 79) âyetiyle kastedilen budur.

★Bezzâr mevkûf olarak rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٥١٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ زَيْدٍ الْمَدَارِيُّ، قَالَ: نا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ الْكِلَابِيُّ، قَالَ: نا حَرْبُ بْنُ سُرَيْجٍ الْبَزَّازُ، قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، أَرَأَيْتَ هَذِهِ الشَّفَاعَةَ الَّتِي يَتَحَدَّثُ بِهَا أَهْلُ الْعِرَاقِ، أَحَقٌّ هِيَ؟ قَالَ: شَفَاعَةُ مَاذَا؟ قلتُ: شَفَاعَةُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: حَقٌّ وَاللَّهِ، وَاللَّهِ لَحَدَّثَنِي عَمِّي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ، عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " أَشْفَعُ لِأُمَّتِي حَتَّى يُنَادِيَنِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ، فَيَقُولُ: أَرَضِيتَ يَا مُحَمَّدُ؟ فَأَقُولُ: نَعَمْ، رَضِيتُ.

رواه البزار والطبراني في الأوسط وفيه محمد بن أحمد بن زيد المداري و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18516- Harb b. Sureyc el-Bezzâz bildiriyor: Ebû Câfer Muhammed b. Ali b. el-Hüseyn'e dedim ki: "Kurban olayım sana, Irak halkının konuştuğu şu şefaat hakkında ne düşünüyorsun? Gerçekten var mıdır?" "Ne şefaatından sözediyorsun?" deyince ben: "Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'in şefaatı" dedim. Şu karşılığı verdi: Amcam Muhammed b. Ali b. el-Hanefiyye'nin, babası Ali b. Ebî Tâlib'den bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ümmetime şefaat ederim. Tâ ki; Rabbim bana seslenip: «Ey Muhammed! Razı oldun mu?» der. Ben: «Razı oldum ya Rabbi!» derim."*

★Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Ahmed b. Zeyd el-Medârî'yi tanımıyorum. Bazılarında bulunan zayıflığa rağmen ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

[1] Bezzâr (3466) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu isnâdla Ali'den rivayet edildiğini biliyoruz."

١٨٥١٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ ، قَالَ : نَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ الأَعْرَجُ ، قَالَ : نَا الأَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ ، شَاذَانُ ، قَالَ : نَا عَبْدُ الْوَاحِدِ النَّصْرِيُّ مِنْ وَلَدِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو الأَوْزَاعِيُّ عن عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرٍ عن أبيه عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرٍ ، قَالَ : بَيْنَمَا نَحْنُ بِفِنَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا جُلُوسًا ، إِذْ خَرَجَ عَلَيْنَا مُشْرِقَ الْوَجْهِ يَتَهَلَّلُ ، فَقُمْنَا فِي وَجْهِهِ ، فَقُلْنَا : سَرَّكَ اللَّهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّهُ لَيَسُرُّنَا مَا نَرَى مِنْ إِشْرَاقِ وَجْهِكَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ جِبْرِيلَ أَتَانِي آنِفًا ، فَبَشَّرَنِي أَنَّ اللَّهَ أَعْطَانِي الشَّفَاعَةَ ، وَهِيَ فِي أُمَّتِي لِلْمُذْنِبِينَ الْمُثْقِلِينَ .

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه عبد الواحد النصري متأخر يروي عن الأوزاعي و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

18517- Abdullah b. Busr bildiriyor: Biz Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gölgeliğindeyken, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gülümseyerek ve sevinçli bir halde yüzü parlayarak yanımıza çıkageldi. Biz onu karşıladık ve: "Ya Resûlallah! Yüce Allah seni hep mutlu kılsın! Yüzünün böyle neşeli ve güleç olması bizi pek memnun ediyor" dedik.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Biraz önce Cibrîl geldi ve Yüce Allah'ın bana şefaat yetkisini verdiğini müjdeledi"* dedi. Biz: "Ya Resûlallah! Şefaatin Hâşimoğullarına mı has?" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır"* cevabını verdi. Biz: "Kureyş'e has mı?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır"* dedi. Biz: *"Ümmetine has mı?"* deyince ise; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şefaatim, ümmetimden günahkârlar ve ağır bir sorumluluk içinde olanlar içindir"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdulvâhid en-Nasrî, müteahhirûndandır. Evzâ'î'den hadis rivayet eder ve onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٥١٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدِ الْوَهَّابِ بن نَجْدَةَ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن صَالِحٍ، حَدَّثَنَا جَمِيعُ بن ثَوْبٍ، عَنْ خَالِدِ بن مَعْدَانَ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:"نِعْمَ الرَّجُلُ أَنَا لِشِرَارِ أُمَّتِي"، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ جُلَسَائِهِ: كَيْفَ أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِخِيَارِهِمْ؟ قَالَ:"أَمَّا شِرَارُ أُمَّتِي فَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِي، وَأَمَّا خِيَارُهُمْ فَيُدْخِلُهُمِ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِأَعْمَالِهِمْ.

---

1 İbn Ebî Âsım, *Sünne*'de uzun bir şekilde (823) rivayet etti.

رواه الطبراني في الكبير وفيه جميع بن ثوب الرحبي قال فيه البخاري : منكر الحديث وقال النسائي : متروك الحديث وقال ابن عدي : رواياته تدل على أنه ضعيف وبقية رجاله رجال الصحيح

18518- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetimin şerlileri için ben ne güzel biriyim."* Kendisiyle oturanlardan birisi: "Ya Resûlallah! Hayırlılarına karşı nasılsın?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüce Allah, ümmetimin şerlilerini şefaatimle Cennete sokar. Hayırlılarını ise; Allah amelleriyle Cennete sokar"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Cemî b. Sevb er-Rahabî hakkında Buharî: "Hadisleri münkerdir" demiştir. İbn Adiy: "Rivayetleri zayıf olduğuna işaret eder" dedi. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٥١٩ حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عُثْمَانَ بن صَالِحٍ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بن مُعَاوِيَةَ الْعُتْبِي، قالا: حَدَّثَنَا أَبُو الطَّاهِرِ بن السَّرْحِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُوسَى بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الصَّنْعَانِيُّ، حَدَّثَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّهُ قَالَ ذَاتَ يَوْمٍ: شَفَاعَتِي لأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ:السَّابِقُ بِالْخَيْرَاتِ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ، وَالْمُقْتَصِدُ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ، وَالظَالِمُ لِنَفْسِهِ، وَأَصْحَابُ الأَعْرَافِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَةِ مُحَمَّدٍ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط باختصار عنه وفيه موسى بن عبد الرحمن الصنعاني وهو وضاع

18519- İbn Abbâs; Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün şöyle dediğini nakleder: *"Şefaatim, ümmetimin büyük günah sahipleri içindir."*

İbn Abbâs ekledi: "Hayırda ileride olan, hesaba çekilmeden Cennete girer. Ortada olan Allah'ın rahmetiyle Cennete girer. Nefsine zulmeden ve A'râf ehli ise Muhammed'in şefaatiyle Cennete girerler."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ile kısa metinle *M. el-Evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mûsâ b. Abdirrahmân es-San'ânî hadis uydurmakla suçlanmıştır.[2]

١٨٥٢٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنَا أَبِى حَدَّثَنَا مَعْمَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّقِّىُّ أَبُو عَبْدِ اللهِ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ خَيْثَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ بْنِ قُرَادٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خُيِّرْتُ بَيْنَ الشَّفَاعَةِ أَوْ يَدْخُلَ نِصْفُ أُمَّتِى الْجَنَّةَ فَاخْتَرْتُ الشَّفَاعَةَ لأَنَّهَا أَعَمُّ وَأَكْفَى أَتَرَوْنَهَا لِلْمُنَقَّيْنَ لاَ وَلَكِنَّهَا لِلْمُتَلَوِّثِينَ الْخَطَّاءُونَ . قَالَ زِيَادٌ أَمَا إِنَّهَا لَحْنٌ وَلَكِنْ هَكَذَا حَدَّثَنَا الَّذِى حَدَّثَنَا.

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7483) rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11454) rivayet etti.

رواه أحمد والطبراني إلا أنه قال : " أما إنها ليست لِلْمُؤْمِنِينَ الْمُتَّقِينَ وَلَكِنَّهَا لِلْمُذْنِبِينَ الْخَطَّائِينَ الْمُتَلَوِّثِينَ "

ورجال الطبراني رجال الصحيح غير النعمان بن قراد وهو ثقة

18520- Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Şefaat etmekle ümmetimin yarısının Cennete girmesi arasında muhayyer bırakıldım. Ben daha geniş ve kapsamlı olması sebebiyle şefaati tercih ettim. Sizce şefaatim, günaha bulaşmamış kimseler için midir? Hayır; o, günaha bulaşmış olan günahkârlar içindir."*

(Ravi) Ziyâd dedi ki: "Şefaate mazhar olacak o zümre de bizleriz; ancak hadisi bize rivayet eden kişi bu şekilde aktardı."

★Ahmed ve şu ifadelerle Taberânî rivayet etti: *"Şefaatim muttaki olan müminler için değildir. Hayır! Günahkârların, hata işleyenlerin ve kötülüklere bulaşmışların üzerine olacak."*

Taberânî'nin güvenilir bir ravi olan Nu'mân b. Kurâd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٥٢١ – حَدَّثَنَا خَيْرُ بن عَرَفَةَ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا عُرْوَةُ بن مَرْوَانَ الرَّقِّيُّ ، حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنْ عَاصِمٍ الأَحْوَلِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : شَفَاعَتِي لأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي.

رواه البزار والطبراني في الصغير والأوسط

18521- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Şefaatim, ümmetimin büyük günah sahipleri içindir."*

★Bezzâr, Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti.[2]

١٨٥٢٢ – وفي رواية فيهما: حَدَّثَنَا مُوَرِّعُ بْنُ عَبْدِ اللهِ أَبو ذُهْلٍ الْمِصِّيصِيُّ نَا الْحَسَنُ بْنُ عِيسَى الْحَرْبِيُّ ، نَا رَوْحُ بْنُ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ يَزِيدَ الرِّشْكِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّمَا جُعِلَتِ الشَّفَاعَةُ لأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي.

وفيه الخزرج بن عثمان وقد وثقه ابن حبان وضعفه غير واحد وبقية رجال البزار رجال الصحيح

18522- *M. es-Sağîr* ile *M. el-Evsat*'ta olan başka bir rivayette ifade şöyledir: *"Bana şefaat yetkisi, ümmetimden büyük günah sahipleri için verilmiştir."*

★Ravilerden Hazrec b. Osmân'ı; İbn Hibbân güvenilir bulmuş, birden çok kişi ise zayıf olduğunu söylemiştir. Bezzâr'ın diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

---

[1] Ahmed (5452) rivayet etti. İbnu'l-Cevzî'nin *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'sine (1538) ve İbn Ebî Âsım'ın *Sünne*'sine (791) bakınız.

[2] Bezzâr (3469),Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (448), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (749) ve Ebû Ya'lâ (4105) rivayet etti.

١٨٥٢٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُحَمَّدٍ التَّمَّارُ ، قَالَ : حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بن فَرُّوخٍ ، قَالَ نا حَرْبُ بن سُرَيْجٍ ، قَالَ نا أَيُّوبُ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ كُنَّا نُمْسِكُ عَنِ الاسْتِغْفَارِ ، لأَهْلِ الْكَبَائِرِ ، حَتَّى سَمِعْنَا نَبِيَّنَا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : إِنِّي ادَّخَرْتُ شَفَاعَتِي لأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَمْسَكْنَا عَنْ كَثِيرٍ مِمَّا كَانَ فِي أَنْفُسِنَا ، وَرَجَوْنَا لَهُمْ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه حرب بن سريج وقد وثقه غير واحد وفيه ضعف وبقية رجاله رجال الصحيح

18523- İbn Ömer der ki: Büyük günah işleyen kişinin affedilmeyeceğini söylerdik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamet günü, şefaatimi ümmetimden büyük günah sahipleri için sakladım"* buyurduktan sonra buna benzer birçok düşünceden vazgeçtik ve Allah'ın onları affetmesini diledik.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Harb b. Sureyc'i birden çok kişi güvenilir bulmuştur, ama kendisinde zayıflık vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٥٢٤ – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بن الْمُثَنَّى، ثنا عَمْرُو بن مُحْرِمٍ أَبُو قَتَادَةَ، ثنا مُحَمَّدُ بن دِينَارٍ، عَنْ يُونُسَ بن عُبَيْدٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أُمِّهِ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اعْمَلِي وَلا تَتَّكِلِي، فَإِنَّ شَفَاعَتِي لِلْهَالِكِينَ مِنْ أُمَّتِي.

رواه الطبراني وفيه عمرو بن محرم وهو ضعيف

18524- Ümmü Seleme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Amel yap; tevekkül edip ameli bırakma. Şefaatim, ümmetimden helak olanlar (büyük günah işleyenler) içindir."*

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (1101) rivayet etti.

Bu bölümün **zevâid**'indir:

Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Şefaatim, ümmetimin büyük günah sahipleri içindir."*

Enes ekledi: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunu Kur'an tasdik etmektedir"* deyip şu âyeti okudu: **"Size yasaklanan büyük günahlardan kaçınırsanız, (diğer) günahlarınızı mağfiret ederiz ve sizi şerefli bir mekâna koyarız."** (Nisâ Sur. 31)

Enes şöyle devam etti: "Bunlar büyük günahlardan sakınanlardır. Buna rağmen bu kişiler büyük günahlara düşerler ve Muhammed'in şefaatine mazhar olurlar." Yezîd, Enes'e: "Doğru söyledin" dedi.

Ebû Ya'lâ (4115) rivayet etti. Ravilerden Yezîd er-Rakkâşî ve Ravh b. el-Müseyyeb zayıftır.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Amr b. Muharram zayıftır.[1]

١٨٥٢٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا الأَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ أَنْبَأَنَا أَبُو إِسْرَائِيلَ عَنْ حَارِثِ بْنِ حَصِيرَةَ عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ دَخَلَ عَلَى مُعَاوِيَةَ فَإِذَا رَجُلٌ يَتَكَلَّمُ فَقَالَ بُرَيْدَةُ يَا مُعَاوِيَةُ فَائْذَنْ لِى فِى الْكَلاَمِ، فَقَالَ نَعَمْ وَهُوَ يَرَى أَنَّهُ سَيَتَكَلَّمُ بِمِثْلِ مَا قَالَ الآخَرُ. فَقَالَ بُرَيْدَةُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنِّى لأَرْجُو أَنْ أَشْفَعَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَدَدَ مَا عَلَى الأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ وَمَدَرَةٍ قَالَ أَفَتَرْجُوهَا أَنْتَ يَا مُعَاوِيَةُ وَلاَ يَرْجُوهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِى طَالِبٍ. رواه أحمد ورجاله وثقوا على ضعف كثير في أبي إسرائيل الملائي

18525- Büreyde bildiriyor: Muâviye'nin yanına girdiğimde konuşan bir adam gördüm. Muâviye'ye: "Ey Mu'âviye! Bana konuşmam için izin verir misin?" dedim. Muâviye: "Olur" dedi. (Muâviye) Büreyde'nin diğer adam gibi konuşacağını zannetti. Büreyde şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *«Kıyamet günü; yeryüzündeki taşlar ve kezekler (toprak parçaları) sayısınca insana şefaat edeceğimi umarım»* buyurduğunu duydum. Ey Muâviye! Sen bu şefaati umarsın da, Ali ummaz mı?"

★Ahmed rivayet etti. Ebû İsrâîl el-Melâî'nin çok zayıf olmasına rağmen ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٨٥٢٦ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا إِسْحَاقُ بْنُ زُرَيْقٍ الرَّاسِبِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو جَابِرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ ، قَالَ : حَدَّثَنِي سَهْلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ بُرَيْدَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " أَكَثِيرٌ الْحَجَرُ وَالشَّجَرُ ؟ ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، قُلْنَا : نَعَمْ ، قَالَ : " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَشَفَاعَتِي أَكْثَرُ مِنَ الْحَجَرِ وَالشَّجَرِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سهل بن عبد الله بن بريدة وهو ضعيف

18526- Büreyde der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç defa: *"Taşlar ve ağaçlar çok mudur?"* diye sordu. Biz: "Evet" deyince şöyle buyurdu: *"Canım elinde olana yemin ederim ki; şefaat edeceğim kişilerin sayısı taşlardan ve ağaçlardan daha çoktur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Sehl b. Abdillah b. Büreyde zayıftır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (23/269) rivayet etti.

١٨٥٢٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَيْثَمَةَ ، قَالَ : نَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو صَاحِبُ عَلِيِّ بْنِ الْمَدِينِيِّ ، قَالَ : نَا أَشْعَثُ بْنُ أَشْعَثَ السُّلَمِيُّ ، ثَنَا عَبَّادُ بْنُ رَاشِدٍ ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ سِيَاهٍ ، عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ ، عَنْ أُنَيْسٍ الأَنْصَارِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : إِنِّي لأَشْفَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي كُلِّ شَيْءٍ مِمَّا عَلَى وَجْهِ الأَرْضِ ، مِنْ حَجَرٍ وَمَدَرٍ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه أحمد بن عمرو صاحب علي بن المديني ويعرف بالقلوري و لم أعرفه وبقية رجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18527- Uneys el-Ensârî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü; yeryüzündeki taşlar ve kezekler (toprak parçaları) sayısından daha çok insana şefaat edeceğim."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Kalûrî olarak tanınan ve Ali b. el-Medînî'nin dostu olan Ahmed b. Amr'ı tanımıyorum. Diğer ravileri bazılarında bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur.

١٨٥٢٨ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو كَامِلٍ الْجَحْدَرِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو مَعْشَرٍ الْبَرَاءُ ، قَالَ : حَدَّثَنِي الْعَبَّاسُ بْنُ عَوْسَجَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي مَطَرٌ أَبُو مُوسَى مَوْلَى آلِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ ، قَالَ : وَسَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنِّي آتِي جَهَنَّمَ ، فَأَضْرِبُ بَابَهَا ، فَيُفْتَحُ لِي ، فَأَدْخُلُ ، فَأَحْمَدُ اللَّهَ مَحَامِدَ مَا حَمِدَهُ أَحَدٌ قَبْلِي مِثْلَهُ ، وَلا يَحْمَدُهُ أَحَدٌ بَعْدِي ، ثُمَّ أُخْرِجُ مِنْهَا مَنْ قَالَ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ مُخْلِصًا ، فَيَقُومُ إِلَيَّ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ فَيَنْتَسِبُونَ لِي ، فَأَعْرِفُ نَسَبَهُمْ ، وَلا أَعْرِفُ وُجُوهَهُمْ ، وَأَتْرُكُهُمْ فِي النَّارِ .

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه علي بن سعيد الرازي وفيه لين وفيه من لم أعرفه

18528- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cehenneme gidip kapısını çalacağım. Kapı bana açılacak ve içeriye girip daha önce kimsenin etmediği, benden sonra da kimsenin etmeyeceği hamdler ile Allah'a hamd edeceğim. Sonra samimi bir şekilde «Lâ ilâhe illallâh» diyeni oradan çıkaracağım. Kureyş'ten bazıları kalkıp kendilerini bana nisbet edecekler; ben de onların nesebini tanıyacağım; ama yüzlerini tanımayacağım ve onları ateşte bırakacağım."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında hocası Ali b. Saîd er-Râzî'den rivayet etti. Onda gevşeklik vardır. Ayrıca isnâdında tanımadığım raviler vardır.

١٨٥٢٩ - حَدَّثَنَا أَسْلَمُ بْنُ سَهْلٍ ، قَالَ : نا الْقَاسِمُ بْنُ عِيسَى الطَّائِيُّ ، قَالَ : نا رَحْمَةُ بْنُ مُصْعَبٍ ، عَنْ عَزْرَةَ بْنِ ثَابِتٍ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَفْتَقِدُ أَهْلُ

الْجَنَّةِ نَاسًا كَانُوا يَعْرِفُونَهُمْ فِي الدُّنْيَا ، فَيَأْتُونَ الأَنْبِيَاءَ فَيَذْكُرُونَهُمْ ، فَيَشْفَعُونَ فِيهِمْ فَيُشَفَّعُونَ ، فَيُقَالُ لَهُمْ : الطُّلَقَاءُ ، وَكُلُّهُمْ طُلَقَاءُ ، يُصَبُّ عَلَيْهِمْ مَاءُ الْحَيَاةِ .

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده حسن

18529- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennet ahalisi, dünyadayken tanıdıkları bazı kişileri arayacak ve peygamberlere gidip onları zikrederek şefaat etmelerini isteyeceklerdir. Bunun üzerine bunlara şefaat edilecek. (Cehennemden çıkarılıp salındıkları için) orada bunlar «Tulakâ» ismiyle anılırlar ki, aslında hepsi de tulakâ'dır. Sonra bunların üzerine hayat suyu dökülür."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı hasendir.

١٨٥٣٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ، حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بن صَالِحٍ، عَنْ سَلَمَةَ بن كُهَيْلٍ، عَنْ أَبِي الزَّهْرَاءِ، عَنْ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ قَوْمٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ قَدْ عُذِّبُوا فِي النَّارِ بِرَحْمَةِ اللهِ وَشَفَاعَةِ الشَّافِعِينَ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

18530- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehennemde azab edilen bir topluluk, Allah'ın rahmeti ve şefaat edenlerin şefaatiyle Cennete gireceklerdir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٨٥٣١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : نَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ ، قَالَ : ثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكٍ الْمُزَنِيُّ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ ، عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَخْرُجُ قَوْمٌ مِنَ النَّارِ فَيُسَمَّوْنَ فِي الْجَنَّةِ الْجَهَنَّمِيُّونَ ، فَيَدْعُونَ اللهَ أَنْ يُحَوِّلَ عَنْهُمْ ذَلِكَ الاسْمَ ، فَيَمْحُوَ اللهُ عَنْهُمْ ، فَإِذَا خَرَجُوا مِنَ النَّارِ نَبَتُوا كَمَا يَنْبُتُ الرِّيشُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الرحمن بن إسحاق وهو ضعيف

18531- Muğîre b. Şu'be, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cehennemden, cehennemlikler diye adlandırılan bir topluluk çıkar ve Allah'a bu ismin değiştirilmesi için dua ederler. Allah bu*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10509) rivayet etti.

ismi siler ve bunlar ateşten çıktıklarında; tıpkı tüyün bitmesi gibi yeniden biterler (canlanırlar)"

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. İshâk zayıftır.[1]

١٨٥٣٢ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شُعَيْبٍ السِّمْسَارُ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ ، قَالَ : نَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، قَالَ : نَا بَسَّامٌ الصَّيْرَفِيُّ ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ صُهَيْبٍ الْفَقِيرِ ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ نَاسًا مِنْ أُمَّتِي يُعَذَّبُونَ بِذُنُوبِهِمْ ، فَيَكُونُوا فِي النَّارِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونُوا ، ثُمَّ يُعَيِّرُهُمْ أَهْلُ الشِّرْكِ ، فَيَقُولُونَ : مَا نَرَى مَا كُنْتُمْ تُخَالِفُونَا فِيهِ مِنْ تَصْدِيقِكُمْ وَإِيمَانِكُمْ نَفَعَكُمْ ، فَلا يَبْقَى مُوَحِّدٌ إِلا أَخْرَجَهُ اللَّهُ " ، ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ﴿ رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴾ ". قلت : لجابر أحاديث في الصحيح بغير هذا السياق

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير بسام الصيرفي وهو ثقة

18532- Câbir b. Abdillah, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetimden bazı kimseler Cehenneme günahları sebebiyle girerler ve Allah'ın dilediği kadar bir süre orada kalacaklardır. Sonra müşrikler onları ayıplayarak: «(Dünyada iken) tasdikiniz ve imanınız gibi hususların size bir fayda sağladığını görmüyoruz» derler. Bunun üzerine yüce Allah, cehennemden çıkarmadık hiçbir muvahhid bırakmaz."*

Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İnkar edenler, keşke müslüman olsaydık temennisinde bulunacaklardır"** (Hicr Sur. 2) âyetini okudu.

Câbir'in, *Sahîh*'te başka ibarelerle hadisleri vardır.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Bessâm es-Sayrafî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٥٣٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ ، ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ الطُّوسِيُّ ، ثَنَا صَالِحُ بْنُ إِسْحَاقَ الْجِهْبِذُ ، دَلَّنِي عَلَيْهِ يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ نَا مَعْرُوفُ بْنُ وَاصِلٍ ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ أَبِي نُبَاتَةَ ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الأَغَرِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ نَاسًا مِنْ أَهْلِ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ يَدْخُلُونَ النَّارَ بِذُنُوبِهِمْ ، فَيَقُولُ لَهُمْ أَهْلُ اللاتِ وَالْعُزَّى : مَا أَغْنَى عَنْكُمْ قَوْلُكُمْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنْتُمْ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/425) rivayet etti. Daha sonra gelecek 18556. hadise bakınız.

مَعَنَا فِي النَّارِ ، فَيَغْضَبُ اللَّهُ لَهُمْ ، فَيُخْرِجُهُمْ ، فَيُلْقِيهِمْ فِي نَهْرِ الْحَيَاةِ ، فَيَبْرَءُونَ مِنْ حَرْقِهِمْ كَمَا يَبْرَأُ الْقَمَرُ مِنْ كُسُوفِهِ ، فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ ، وَيُسَمَّوْنَ فِيهَا الْجَهَنَّمِيِّينَ فَقَالَ رَجُلٌ : يَا أَنَسُ ، أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ فَقَالَ أَنَسٌ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ " نَعَمْ ، أَنَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ هَذَا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من لم أعرفهم

18533- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Lâ ilâhe illallâh ehlinden bazıları günahları sebebiyle Cehenneme girerler. Lât ve Uzza'ya tapanlar onlara: «Lâ ilâhe illallâh demeniz size ne fayda verdi. Siz de bizimle ateştesiniz?» derler. Yüce Allah onlara öfkelenir ve (Lâ ilâhe illallâh ehlini) Cehennem'den çıkarıp hayat suyuna atar. Yanık izlerinden; tıpkı tutulmuş Ay'ın kurtulması gibi kurtulurlar ve Cennete girerler. Cennet ehli onlara «Cehennemlikler» adını verir."*

Bir adam: "Ey Enes! Sen bunu bizzat Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duydun mu?" diye sorunca Enes: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kim kasıtlı olarak benim adıma yalan söylerse Cehennemdeki yerini hazırlasın"* dediğini duydum. Evet; ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bunu söylediğini duydum" karşılığını verdi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٨٥٣٤ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَعِيدٍ الرَّازِيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَرْوَانَ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْفَزَارِيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، قَالَ : حَدَّثَنِي طَرِيفٌ أَبُو سُفْيَانَ الْعُطَارِدِيُّ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : أَخْرِجُوا مِنَ النَّارِ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ حَبَّةِ شَعِيرَةٍ مِنْ إِيمَانٍ ، ثُمَّ يَقُولُ : أَخْرِجُوا مِنَ النَّارِ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ ، ثُمَّ يَقُولُ : وَعِزَّتِي ، لا أَجْعَلُ مَنْ آمَنَ بِي سَاعَةً مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ كَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِي.

قلت : له أحاديث في الصحيح في الشفاعة باختصار عن هذا رواه الطبراني في الصغير وفيه طريف بن شهاب وهو متروك

18534- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Yüce Allah şöyle buyurur: «Kalbinde bir arpa tanesi kadar iman olanı Cehennemden çıkarınız.» Sonra: «Kalbinde bir hardal tanesi kadar imanı*

olanı Cehennemden çıkarınız. İzzetim ve Celâlime yemin ederim ki; bana gece veya gündüz bir süre iman edeni, bana iman etmeyenle bir tutmam» buyurur".

Sahîh'te Enes'in Şefaat konusunda bundan daha kısa hadisleri vardır.

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Tarîf b. Şihâb metrûktur.[1]

١٨٥٣٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن نَائِلَةَ الأَصْبَهَانِيُّ، حَدَّثَنَا كَثِيرُ بن يَحْيَى صَاحِبُ الْبَصْرِيِّ، حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الْحَارِثِ بن سُوَيْدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ قَالَ: لا تَزَالُ الشَّفَاعَةُ بِالنَّاسِ وَهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ النَّارِ، حَتَّى إِنَّ إِبْلِيسَ الأَبَالِسِ لَيَتَطَاوَلُ لَهَا رَجَاءَ أَنْ تُصِيبَهُ.

رواه الطبراني موقوفا وفيه كثير بن يحيى صاحب البصري وهو ضعيف

18535- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "İnsanlara o kadar şefaat edilecek ki; İblis bile şefaatten faydalanmak için uzanacak."

★Taberânî mevkûf olarak rivayet etti. Ravilerden Hasan-ı Basrî'nin dostu Kesîr b. Yahyâ zayıftır.[2]

١٨٥٣٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَرْمِيُّ ، قَالَ : نا أَبُو عُبَيْدَةَ الْحَدَّادُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ ثَابِتٍ الْبُنَانِيُّ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يُوضَعُ لِلأَنْبِيَاءِ مَنَابِرُ مِنْ ذَهَبٍ يَجْلِسُونَ عَلَيْهَا ، وَيَبْقَى مِنْبَرِي لا أَجْلِسُ عَلَيْهِ ، قَائِمٌ بَيْنَ يَدَيْ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ مُنْتَصِبًا لأُمَّتِي مَخَافَةَ أَنْ يَبْعَثَ بِي إِلَى الْجَنَّةِ ، وَتَبْقَى أُمَّتِي بَعْدِي ، فَأَقُولُ : يَا رَبِّ ، أُمَّتِي أُمَّتِي ، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : يَا مُحَمَّدُ ، مَا تُرِيدُ أَنْ أَصْنَعَ بِأُمَّتِكَ ؟ فَأَقُولُ : يَا رَبِّ اعْدِلْ حِسَابَهُمْ ، فَيُدْعَى بِهِمْ فَيُحَاسَبُونَ ، فَمِنْهُمْ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِي ، فَمَا أَزَالُ أَشْفَعُ حَتَّى أُعْطَى صِكَاكًا بِرِجَالٍ قَدْ بُعِثَ بِهِمْ إِلَى النَّارِ ، وَحَتَّى إِنَّ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ يَقُولُ : يَا مُحَمَّدُ مَا تَرَكْتَ لِغَضَبِ رَبِّكَ مِنْ أُمَّتِكَ مِنْ نِقْمَةٍ.

رواه الطبراني في الكبير والأوسط وفيه محمد بن ثابت البناني وهو ضعيف

18536- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Peygamberlere nurdan minberler konulur ve üzerlerine otururlar. Sadece benim minberim boş kalır. Ben minberime oturmam ve benim Cennete gönderilip ümmetimin geride kalmasından korkarak Rabbimin huzurunda ayakta dururum ve: «Ya Rabbi! Ümmetimi istiyorum»*

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (875) ilk kısmını rivayet etti.
[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10513) rivayet etti.

derim. Yüce Allah: «Ey Muhammed! Ümmetine ne yapmamı istersin?» diye sorar. Ben: «Ya Rabbi! Bir an önce hesaplarını gör» derim. Ümmetim çağrılır ve hesaba çekilirler. Kimisi Allah'ın rahmetiyle Cennete girer. Kimisi de şefaatimle Cennete girer. Tâ ki Cehenneme gönderilen bazı kimseler hakkında Rabbimden bana huccet verilinceye kadar bu devam eder. O kadar şefaat ederim ki; Cehennemin mâliki olan Hâzin: «Ey Muhammed! Rabbinin gazabından Cehennem kendisinde senin ümmetinden kimseyi bırakmamış, kimse orada kalmamıştır» der."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Sâbit el-Bunânî zayıftır.

١٨٥٣٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَحَجَّاجٌ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ شُعْبَةُ رَفَعَهُ مَرَّةً إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُخْرِجُ اللَّهُ قَوْماً مُنْتِنِينَ قَدْ مَحَشَتْهُمُ النَّارُ بِشَفَاعَةِ الشَّافِعِينَ فَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ فَيُسَمَّوْنَ الْجَهَنَّمِيُّونَ .

رواه أحمد من طريقين ورجالهما رجال الصحيح قلت وتأتي أحاديث في رحمة الله تعالى من نحو هذا

18537- Huzeyfe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah, kemikleri görülene kadar ateşin vücutlarını yaktığı, pis kokulu bir topluluğu Cehennemden çıkarır. Onlar Cennete girdiklerinde kendilerine «Cehennemlikler» adı verilir."*

★Ahmed iki yolla rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Allah'ın rahmeti konusunda bununla ilgili hadisler gelecektir. [1]

بَابٌ فِي أَوَّلِ مَنْ يَشْفَعُ لَهُمْ

İlk Şefaat Edilecek Kişiler

١٨٥٣٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ , حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بن أَبِي دَاوُدَ , عَنْ لَيْثِ بن أَبِي سُلَيْمٍ , عَنْ مُجَاهِدٍ , عَنِ ابْنِ عُمَرَ , قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:أَوَّلُ مَنْ أَشْفَعُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَهْلُ بَيْتِي , ثُمَّ الأَقْرَبُ فَالأَقْرَبُ مِنْ قُرَيْشٍ , ثُمَّ الأَنْصَارُ , ثُمَّ مَنْ آمَنَ بِي وَاتَّبَعَنِي مِنَ الْيَمَنِ , ثُمَّ مِنْ سَائِرِ الْعَرَبِ , ثُمَّ الأَعَاجِمِ , وَأَوَّلُ مَنْ أَشْفَعُ لَهُ أُولُو الْفَضْلِ.

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

18538- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetimden ilk şefaat edeceğim kişiler, Ehl-i*

---

[1] Ahmed *merfû* ve *mevkûf* olarak (5/391,402) ve İbnu'l-Mübârek *Zühd*'ünde (1266) *mevkûf* olarak rivayet etti.

beyt'imdir. Sonra Kureyş'ten ve Ensar'dan olan yakınlarım; sonra Yemen halkından bana iman edip tâbi olanlar, sonra diğer Araplar, sonra Acemlerdir. İlk şefaat edeceğim kişi; fazilet sahibi olan kişilerdir."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[1]

١٨٥٣٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا الْفَيْضُ بْنُ وَثِيقٍ الثَّقَفِيُّ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ السَّائِبِ الطَّائِفِيُّ ، عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَبْرَةَ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ حَبِيبٍ ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَبَّادِ بْنِ جَعْفَرٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , يَقُولُ : " أَوَّلُ مَنْ أَشْفَعُ لَهُ مِنْ أُمَّتِي أَهْلُ الْمَدِينَةِ ، ثُمَّ أَهْلُ مَكَّةَ ، ثُمَّ أَهْلُ الطَّائِفِ.

رواه البزار والطبراني وفيه جماعة لم أعرفهم

18539- Abdulmelik b. Abbâd b. Câfer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetimden ilk şefaat edeceğim kişiler, Medine, Mekke ve Tâif halkıdır."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[2]

بَابُ شَفَاعَةِ أَبِينَا آدَمَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ

Hz. Âdem'in Şefaati

١٨٥٤٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُعَاذٍ ، نَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، نَا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ الطَّائِيُّ ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يُشَفِّعُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ آدَمَ مِنْ جَمِيعِ ذُرِّيَّتِهِ فِي مِائَةِ أَلْفِ أَلْفٍ وَعَشَرَةِ أَلْفِ أَلْفٍ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه يزيد الرقاشي وهو ضعيف

18540- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yüce Allah, Kıyamet günü Âdem'e zürriyetinden yüz on milyon kişiye şefaat etmesi için izin verir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Yezîd er-Rakkâşî zayıftır.

١٨٥٤١ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن هَاشِمٍ الْبَغَوِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ خَرَشَةَ بن الْحُرِّ، قَالَ: قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ، فَلَقِيتُ عَبْدَ اللَّهِ بن

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13550) rivayet etti. Ravilerden Hafs b. Ebî Dâvûd metruktur. Leys b. Ebî Süleym ise zayıftır. Diğer ravileri güvenilirdir.

[2] Bezzâr (3470) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1848) rivayet etti.

سَلامٍ، فَقَالَ:"أَلا أُحَدِّثُكَ حَدِيثًا هُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ، فَذَكَرَ قَوْمًا يَخْرُجُونَ مِنَ النَّارِ، يَقُولُ إِبْرَاهِيمُ: يَارَبِّ حَرَقْتَ بَنِيَّ، فَيَخْرُجُونَ مِنْهَا.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18541- Haraşe b. el-Hur der ki: Medine'ye geldim ve Abdullah b. Selâm ile karşılaştım. Bana: "Sana Allah'ın Kitab'ında bulunan bir şeyi anlatayım mı?" dedi ve Cehennemden çıkacak bir topluluktan bahsederek Hz. Âdem'in: "Ya Rabbi! Çocuklarımı yaktın" diyeceğini ve onların da bunun üzerine Cehennemden çıkacağını söyledi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

بَابٌ فِيمَنْ يَشْفَعُ مِنَ الأَنْبِيَاءِ وَغَيْرِهِمْ

Şefaat Etmelerine İzin Verilecek Peygamberler ve Diğerleri

١٨٥٤٢ - وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ غِيَاثٍ ، قَالَ : نا عَنْبَسَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ، عَنْ عِلاقِ بْنِ أَبِي مُسْلِمٍ . وَرَأَيْتُهُ فِي مَوْضِعٍ آخَرَ عِنْدِي عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَلاقٍ ، عَنْ أَبَانَ ، عَنْ عُثْمَانَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " أَوَّلُ مَنْ يَشْفَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الأَنْبِيَاءُ ، ثُمَّ الشُّهَدَاءُ ، ثُمَّ الْمُؤَذِّنُونَ .قلت : رواه ابن ماجة باختصار المؤذنين

رواه البزار وفيه عنبسة بن عبد الرحمن الأموي وهو مجمع على ضعفه

18542- Osmân b. Affân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü şefaat etmelerine ilk izin verilecek kişiler, peygamberlerdir. Sonra şehitlere, sonra müezzinlere şefaat etmeleri için izin verilir."*

İbn Mâce müezzinle ilgili kısmı rivayet etti.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Anbese b. Abdirrahmân el-Umevî'nin zayıflığı konusunda görüş birliği vardır.[1]

---

[1] Bezzâr (3471) rivayet etti.

بَابُ شَفَاعَةِ الأَعْمَالِ

Amellerin Şefaati

١٨٥٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ حُيَيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ الصِّيَامُ أَيْ رَبِّ مَنَعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّهَوَاتِ بِالنَّهَارِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ. وَيَقُولُ الْقُرْآنُ مَنَعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ. قَالَ فَيُشَفَّعَانِ.

رواه أحمد وإسناده حسن على ضعف في ابن لهيعة وقد وثق

18543- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Oruç ve Kur'ân, kıyamet günü kula şefaat ederler. Oruç: «Ya Rabbi! Ben onun yemesine ve zevklerine engel oldum. Beni ona şefaatçi kıl» Kur'ân ise, «Ben onun gece uykusuna engel oldum, beni ona şefaatçi yap» der ve ikisine de şefaat etmeleri için izin verilir."*

★Ahmed rivayet etti. İbn Lehîa'nın zayıf olmasına rağmen senedi hasendir. İbn Lehîa'yı güvenilir bulanlar da vardır.

بَابُ شَفَاعَةِ الصَّالِحِينَ

Salihlerin Şefaati

١٨٥٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ حَدَّثَنَا حَرِيزُ بْنُ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَةِ رَجُلٍ لَيْسَ بِنَبِيٍّ مِثْلُ الْحَيَّيْنِ أَوْ مِثْلُ أَحَدِ الْحَيَّيْنِ رَبِيعَةَ وَمُضَرَ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا رَبِيعَةُ مِنْ مُضَرَ فَقَالَ إِنَّمَا أَقُولُ مَا أُقَوَّلُ.

رواه أحمد والطبراني بأسانيد ورجال أحمد وأحد أسانيد الطبراني رجالهم رجال الصحيح غير عبد الرحمن بن ميسرة وهو ثقة

18544- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Peygamber olmayan bir kişinin şefaatiyle, Rabî'a ve Mudar kabilesi kadar çok insan Cennete girer."*

Bir kişi: "Ya Resûlallah! Zaten Rabî'alılar, Mudarlıların bir kolu değil midir ki?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ben söylemem gereken şeyi söylüyorum"* buyurdu.

★Ahmed ve iki isnâdla Taberânî rivayet etti. Ahmed'in ravileri ve Taberânî'nin isnâdlarından birinin, güvenilir bir ravi olan Abdurrahmân b. Meysere dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٥٤٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَارِثَ بْنَ أُقَيْشٍ يُحَدِّثُ أَبَا بَرْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ مِنْ أُمَّتِي لَمَنْ يَشْفَعُ لِأَكْثَرَ مِنْ رَبِيعَةَ وَمُضَرَ وَإِنَّ مِنْ أُمَّتِي لَمَنْ يَعْظُمُ لِلنَّارِ حَتَّى يَكُونَ رُكْنًا مِنْ أَرْكَانِهَا.

18545- Ebû Berze, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ümmetimden öyle kimseler vardır ki; Rabî'a ile Mudar kabilesi kadar kişiye şefaat ederler. Yine ümmetimden öyleleri vardır ki; vücudu ateş için irileşir ve cehennemin bir köşesini teşkil eder."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٨٥٤٦ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُوسَى الْجَوْهَرِيُّ الْبَغْدَادِيُّ، حَدَّثَنَا الْحُسَنُ بن حُرَيْثٍ الْمَرْوَزِيُّ، حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بن مُوسَى، عَنِ الْحُسَيْنِ بن وَاقِدٍ، عَنْ أَبِي غَالِبٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَةِ رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ مُضَرَ، وَيَشْفَعُ الرَّجُلُ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ، وَيَشْفَعُ عَلَى قَدْرِ عَمَلِهِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير أبي غالب قد وثقه غير واحد وفيه ضعف

18546- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bir kişinin şefaatiyle ümmetimden, Mudar kabilesinin insanlarının sayısından daha çok kişi Cennete girer. Kişi ailesine şefaatçi olur. Yine kişi, ameli nisbetinde şefaatçi olur."*

★Taberânî rivayet etti. Ebû Ğâlib dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da birden çok kişi güvenilir bulmuş, ama kendisinde zayıflık vardır.[3]

١٨٥٤٧ – حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ خَالِدٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " يُعْرَضُ أَهْلُ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صُفُوفًا ، فَيَمُرُّ بِهِمُ الْمُؤْمِنُونَ ، فَيَرَى الرَّجُلُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ الرَّجُلَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَرَفَهُ فِي الدُّنْيَا ، فَيَقُولُ : يَا فُلانُ ، أَمَا

---

[1] Ahmed (5/257, 261, 267) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7638, 7919, 8058) rivayet etti.
[2] Ahmed (4/212) rivayet etti.
[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8059) rivayet etti.

تَذْكُرُ يَوْمَ اسْتَعَنْتَنِي فِي حَاجَةِ كَذَا وَكَذَا ؟ ، قَالَ : فَيَذْكُرُ ذَلِكَ الْمُؤْمِنُ فَيَعْرِفُهُ ، فَيَشْفَعُ لَهُ إِلَى رَبِّهِ فَيُشَفِّعُهُ فِيهِ.

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط وفيه يوسف بن خالد السمتي وهو كذاب

18547- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü Cehennem ahalisi saflar halinde arz olunurlar. Müminler yanlarından geçerler Cehennemlikler arasında olan bir mümin, (geçenler arasında) dünyadayken tanıdığı bir mümini görür ve: «Ey falan; filan ihtiyacın için benden yardım istediğini hatırlamadın mı?» der. Geçmekte olan mümin onu tanır. Ona şefaat etmek için Rabbinden izin ister ve o kişiye şefaat etmesi için kendisine izin verilir."*

★Ebû Ya'lâ ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Yûsuf b. Hâlid es-Semtî hadis uydurmakla suçlanmıştır.[1]

١٨٥٤٨ – حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، وَالْحُسَيْنُ بْنُ مَهْدِيٍّ ، وَاللَّفْظُ لِزُهَيْرٍ ، أَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أَنَا مَعْمَرٌ ، عَنْ ثَابِتٍ : أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ الرَّجُلَ لَيَشْفَعُ لِلرَّجُلَيْنِ وَالثَّلَاثَةِ.

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

18548- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bir kişi, iki veya üç adama şefaat eder."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٨٥٤٩ – حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مَسْعُودٍ الْجَحْدَرِيُّ ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، حَدَّثَنِي أَبُو ظِلَالٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَنَسٌ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " سَلَكَ رَجُلَانِ مَفَازَةً : أَحَدُهُمَا عَابِدٌ ، وَالآخَرُ بِهِ رَهَقٌ ، فَعَطِشَ الْعَابِدُ حَتَّى سَقَطَ ، فَجَعَلَ صَاحِبُهُ يَنْظُرُ إِلَيْهِ وَمَعَهُ مَيْضَأَةٌ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ مَاءٍ ، فَجَعَلَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ وَهُوَ صَرِيعٌ ، فَقَالَ : وَاللَّهِ لَئِنْ مَاتَ هَذَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ عَطَشًا وَمَعِي مَاءٌ ، لا أُصِيبُ مِنَ اللَّهِ خَيْرًا أَبَدًا ، وَإِنْ سَقَيْتُهُ مَائِي لأَمُوتَنَّ ، فَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَعَزَمَ وَرَشَّ عَلَيْهِ مِنْ مَائِهِ وَسَقَاهُ مِنْ فَضْلِهِ ، قَالَ : فَقَامَ حَتَّى قَطَعَا الْمَفَازَةَ ، قَالَ : فَيُوقَفُ الَّذِي بِهِ رَهَقٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِلْحِسَابِ ، فَيُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ ، فَتَسُوقُهُ الْمَلائِكَةُ ، فَيَرَى

---

[1] Ebû Ya'lâ (4006) rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. A'meş, Enes'ten hadis dinlememiştir.

[2] Bezzâr (3473) rivayet etti.

الْعَابِدَ ، فَيَقُولُ : يَا فُلانُ ، أَمَا تَعْرِفُنِي ؟ ، قَالَ : يَقُولُ : مَنْ أَنْتَ ؟ قَالَ : أَنَا فُلانٌ الَّذِي آثَرْتُكَ عَلَى نَفْسِي يَوْمَ الْمَفَازَةِ ، قَالَ : يَقُولُ : بَلَى ، أَعْرِفُكَ ، قَالَ : فَيَقُولُ لِلْمَلائِكَةِ : قِفُوا ، قَالَ : فَيُوقَفُ ، وَيَجِيءُ حَتَّى يَقِفَ وَيَدْعُوَ رَبَّهُ ، يَقُولُ : يَا رَبِّ ، قَدْ تَعْرِفُ يَدَهُ عِنْدِي ، وَكَيْفَ آثَرَنِي عَلَى نَفْسِهِ ، يَا رَبِّ هَبْهُ لِي ، فَيَقُولُ : هُوَ لَكَ ، قَالَ : وَيَجِيءُ فَيَأْخُذُ بِيَدِهِ فَيُدْخِلُهُ الْجَنَّةَ .

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير أبي ظلال القسملي وقد وثقه ابن حبان وغيره وضعفه غير واحد

18549- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Biri âbid, diğeri ise günahlara dalmış iki kişi beraber bir çöl yolculuğuna çıktılar. Âbid olan susuzluktan yere düşüp kendinden geçti. Yanında içinde bir miktar su olan arkadaşı kendisine bakmaya başladı ve şöyle dedi: «Vallahi! Bu salih kul yanımda su olduğu halde susuzluktan ölürse Allah'tan hiçbir hayır elde edemem. Eğer suyumu ona içirirsem; ben ölürüm.» Adam Allah'a tevekkül edip arkadaşının üzerine sudan serpti ve kalanını da içirdi ve kalkıp çölü aştılar."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Kıyamet günü günahkâr olan kişi hesap için durdurulur ve Cehenneme atılması emredilir. Melekler onu götürürken âbid olan o kişiyi görür ve: «Ey falan! Beni tanımadın mı?» der. Âbide: «Sen kimsin?» diye sorunca, adam: «Ben, çölü geçtiğimiz gün ben seni kendi nefsime tercih eden kişiyim» der. Âbid: «Evet seni tanıyorum» deyip; meleklere: «Bekleyiniz» der. Melekler dururlar ve âbid Rabbinin huzuruna gelip durarak şöyle dua eder: «Ya Rabbi! Bunun bana yaptığı iyiliği ve nasıl beni kendi nefsine tercih ettiğini biliyorsun. Ya Rabbi! Onu bana bağışla.» Yüce Allah: «O senindir» buyurur." Âbid gelip arkadaşının elini tutar ve onu Cennete sokar."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ebû Zilâl el-Kasmelî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İbn Hibbân ve başkaları güvenilir bulmuş; birden çok kişi de zayıf olduğunu söylemiştir.[1]

١٨٥٥٠ - حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي سَارَةَ ، عَنْ ثَابِتٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ لَيُشْرِفُ عَلَى أَهْلِ النَّارِ فَيُنَادِيهِ

---

[1] İbn Hibbân, Ebû Zilâl'ı güvenilir bulmamıştır. Onu zayıflara dair eserinde zikretmiş, (3/85- *el-Mecrûhîn*) ve şöyle demiştir: "Ebû Zilâl, dikkatsiz bir ihtiyardı ve Enes'ten olmayan hadisleri onunmuş gibi rivayet ederdi. Hiçbir durumda onunla ihticac edilmez." İbn Hibbân'ın onu güvenilir bulduğunu söylemesi isim benzerliğinden dolayıdır. Bunun adı Hilâl b. Ebû Mâlik el-A'mâ; diğeri ise Hilâl b. Ebî Hilâl'dır. Allah en doğrusunu bilir.

رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ النَّارِ : يَا فُلانُ ، أَمَا تَعْرِفُنِي ؟ قَالَ : لا ، وَاللَّهِ مَا أَعْرِفُكَ ، مَنْ أَنْتَ وَيْحَكَ ؟ قَالَ : أَنَا الَّذِي مَرَرْتُ بِي فِي الدُّنْيَا فَاسْتَسْقَيْتَنِي شَرْبَةَ مَاءٍ فَسَقَيْتُكَ ، فَاشْفَعْ لِي بِهَا عِنْدَ رَبِّكَ ، قَالَ : فَدَخَلَ ذَلِكَ الرَّجُلُ عَلَى اللَّهِ فِي زَوْرِهِ ، فَقَالَ : يَا رَبِّ ، إِنِّي أَشْرَفْتُ عَلَى أَهْلِ النَّارِ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَنَادَى : يَا فُلانُ ، أَمَا تَعْرِفُنِي ؟ فَقُلْتُ : لا ، وَاللَّهِ مَا أَعْرِفُكَ ، وَمَنْ أَنْتَ ؟ قَالَ : أَنَا الَّذِي مَرَرْتَ بِي فِي الدُّنْيَا فَاسْتَسْقَيْتَنِي فَسَقَيْتُكَ ، فَاشْفَعْ لِي بِهَا عِنْدَ رَبِّكِ ، يَا رَبِّ ، فَشَفِّعْنِي فِيهِ ، قَالَ : فَيُشَفِّعُهُ اللَّهُ فِيهِ ، وَأَخْرَجَهُ مِنَ النَّارِ .

رواه أبو يعلى وفيه أبو علي بن أبي سارة وهو متروك

18550- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennet ahalisinden bir kişi Cehennem ahalisine zuhur eder. Cehennem ahalisinden bir kişi ona: «Ey falan! Beni tanımadın mı?» diye seslenir. Cennetlik olan: «Vallahi seni tanımadım. Vay senin haline; sen kimsin?» der. Cehennemlik olan: «Ben, dünyadayken sana rastlamıştım ve benden su istemiştin de ben sana su vermiştim. Bununla Rabbin katında bana şefaatçi ol» der. Cennetlik olan Rabbinin huzuruna girer ve der ki: «Ya Rabbi! Cehennemliklere doğru bakmıştım. Oranın halkından biri kalkıp: "Ey Falan! Beni hatırlıyor musun?" diye sordu. Ben, "Hayır, vallahi hatırlayamadım sen kimsin?" dedim. O: "Hani dünyadayken bana uğramıştın ve benden su istemiştin ben de sana vermiştim ya, işte o benim. Rabbinden benim için şefaat dile" dedi. Ya Rabbi! Bana şefaat hakkı ver de ona şefaat edeyim»."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Allah; onu Cehennemdeki kişiye şefaatçi kıldı ve onu ateşten çıkardı."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Ali b. Ebî Sâra metruktur.

بَابُ شَفَاعَةِ الْوِلْدَانِ

(Anne Babadan Önce Vefat) Eden İki Çocuğun Şefaati

١٨٥٥١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا حَرِيزٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُرَحْبِيلُ بْنُ شُفْعَةَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّهُ يُقَالُ لِلْوِلْدَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ. قَالَ فَيَقُولُونَ يَا رَبِّ حَتَّى يَدْخُلَ آبَاؤُنَا وَأُمَّهَاتُنَا. قَالَ فَيَأْتُونَ. قَالَ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَا لِى أَرَاهُمْ مُحْبَنْطِئِينَ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ. قَالَ فَيَقُولُونَ يَا رَبِّ آبَاؤُنَا وَأُمَّهَاتُنَا. قَالَ فَيَقُولُ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ .

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير شرحبيل وهو ثقة قلت : وقد تقدمت أحاديث في الأولاد ووفاتهم وفيمن احتسبهم في كتاب الجنائز وتربية الأولاد والأيتام في كتاب البر والصلة

18551- Şurahbîl b. Şuf'a, sahabeden birisi kanalıyla Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildirir: *"Kıyamet günü (anne babalarından önce vefat eden) çocuklara: «Cennete giriniz» denilir. Onlar: «Ey Rabbimiz! Ya anne babalarımız ne olacak?» karşılığını verirler. Bunun üzerine Yüce Allah: «Neden bunlar girmekte ağır davranıyorlar? Cennete girsenize!» buyurur. Çocuklar yine: «Rabbim! Anne babalarımız?» diye sorduklarında, Yüce Allah: «Anne babalarınızla birlikte Cennete girin» buyurur."*

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Şurahbîl dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Derim ki: Çocuklar, çocukların vefatları ve çocuklarını kaybeden anne-babalar hakkındaki hadisler daha önce Cenazeler kitabında zikredilmişti. Çocukların yetiştirilmesi ile yetimler hakkındaki hadisler de Erdemli Davranışlar kitabında geçmişti.

بَابُ مَا جَاءَ فِي رَحْمَةِ اللهِ تَعَالَى

Allah'ın Rahmeti

١٨٥٥٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَصَبِيٌّ فِي الطَّرِيقِ فَلَمَّا رَأَتْ أُمُّهُ الْقَوْمَ خَشِيَتْ عَلَى وَلَدِهَا أَنْ يُوطَأَ فَأَقْبَلَتْ تَسْعَى وَتَقُولُ ابْنِي ابْنِي وَسَعَتْ فَأَخَذَتْهُ فَقَالَ الْقَوْمُ يَا رَسُولَ اللهِ مَا كَانَتْ هَذِهِ لِتُلْقِيَ ابْنَهَا فِي النَّارِ قَالَ فَخَفَّضَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ وَلاَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لاَ يُلْقِي حَبِيبَهُ فِي النَّارِ.

رواه أحمد والبزار بنحوه وأبو يعلى ورجالهم رجال الصحيح

18552- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbı bir yoldan geçerken; bir çocuğun annesi kalabalığı görünce çocuğunu ezmelerinden korktu ve: "Oğlum! Oğlum!" diyerek koşup çocuğunu aldı. Ashâb: "Ya Resûlallah! Bu kadın çocuğunu kesinlikle ateşe atamaz" deyince; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onları sakinleştirerek: *"Vallahi! Allah da sevdiğini ateşe atmaz"* buyurdu.

★Ahmed ve yakın metinle Bezzâr ile Ebû Ya'lâ rivayet etti. Hepsinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

---

[1] Mükerrer hadis: 17609.

١٨٥٥٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ شَبُّوَيْهِ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ ، قَالا : نا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ أَبُو غَسَّانَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، أَنَّهُ قَالَ : قَدِمَ سَبْيٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَإِذَا بِامْرَأَةٍ فِي السَّبْيِ تَحْلِبُ ثَدْيَهَا كُلَّمَا أَوْ إِذَا وَجَدَتْ صَبِيًّا فِي السَّبْيِ أَخَذَتْهُ فَأَلْصَقَتْهُ بِبَطْنِهَا وَأَرْضَعَتْهُ ، فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَتَرَوْنَ هَذِهِ الْمَرْأَةَ طَارِحَةً وَلَدَهَا فِي النَّارِ ؟ . قُلْنَا : لا وَاللَّهِ وَهِيَ تَقْدِرُ عَلَى أَنْ لا تَطْرَحَهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " اللَّهُ أَرْحَمُ بِعَبْدِهِ مِنْ هَذِهِ الْمَرْأَةِ بِوَلَدِهَا قَالَ : وَبَلَغَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي بَعْضِ مَغَازِيهِ ، فَبَيْنَمَا هُمْ يَسِيرُونَ ، إِذْ أَخَذُوا فَرْخَ طَيْرٍ ، فَأَقْبَلَ أَحَدُ أَبَوَيْهِ حَتَّى سَقَطَ فِي أَيْدِي الَّذِي أَخَذَ الْفَرْخَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَلا تَعْجَبُونَ لِهَذَا الطَّيْرِ أُخِذَ فَرْخُهُ فَأَقْبَلَ حَتَّى سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ ، وَاللَّهِ لَلَّهُ أَرْحَمُ بِخَلْقِهِ مِنْ هَذَا الطَّيْرِ بِفَرْخِهِ.

رواه البزار من طريقين ورجال إحداهما رجال الصحيح

18553- Ömer b. el-Hattâb bildiriyor: "Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) esirler getirildi." (Ömer b. el-Hattâb) hadisi zikretti ve şöyle devam etti:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gazvelerden birinde yol alırken (askerler) bir kuş yavrusunu aldılar. Kuşun anne veya babası gelip kuşu alan kişinin eline kondu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yavrusu alınan bu kuşun gelip kuşu alanın eline konmasına şaştınız mı? Vallahi! Allah'ın yarattıklarına merhameti, bu kuşun yavrusuna olan merhametinden daha fazladır"* buyurdu.

★Bezzâr iki kanalla rivayet etti. Birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٥٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَفَّانُ وَحَسَنُ بْنُ مُوسَى قَالاَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ حَسَنٌ عَنْ عَطَاءٍ وَقَالَ عَفَّانُ حَدَّثَنَا عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ حَسَنٌ إِنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَكُونُ قَوْمٌ فِى النَّارِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونُوا ثُمَّ يَرْحَمُهُمُ اللَّهُ فَيُخْرِجُهُمْ مِنْهَا فَيَكُونُونَ فِى أَدْنَى الْجَنَّةِ فَيَغْتَسِلُونَ فِى نَهَرٍ يُقَالُ لَهُ الْحَيَوَانُ

---

[1] Bezzâr (3477) rivayet etti.

يُسَمِّيهِمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَهَنَّمِيُّونَ لَوْ ضَافَ أَحَدَهُمْ أَهْلُ الدُّنْيَا لَفَرَشَهُمْ وَأَطْعَمَهُمْ وَسَقَاهُمْ وَلَحَفَهُمْ وَلاَ أَظُنُّهُ إِلاَّ قَالَ وَلَزَوَّجَهُمْ قَالَ حَسَنٌ لاَ يُنْقِصُهُ ذَلِكَ شَيْئاً .

رواه أحمد وأبو يعلى ورجالهما رجال الصحيح غير عطاء بن السائب وهو ثقة ولكنه اختلط

18554- İbn Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bir topluluk, Allah'ın dilediği bir süre Cehennemde kalır ve sonra Allah onlara merhamet edip ateşten çıkarır. Bunlar Cennetin en alt tabakasına konur ve orada Hayevân (Hayat veren) adında bir nehirde yıkanırlar. Cennet ahalisi onlara «Cehennemlikler» adını verir. Eğer onlardan biri bütün dünyadakileri konuk etseydi; onlara döşekler açar, yedirir, içirir yorganla örter..."* —Ravi der ki: "Resûlullah sanırım şöyle devam etti:— *"Hepsini evlendirir, yine de bütün bunlar onun elindekilerden bir şey eksiltmezdi."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Atâ b. es-Sâib dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir, ama âhir ömründe ezberi bozulmuştur.[1]

١٨٥٥٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الزِّنَادِ قَالَ أَخْبَرَنِي صَالِحُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ مَوْلَى التَّوْأَمَةِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَتَحَمَّدَنَّ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى أُنَاسٍ مَا عَمِلُوا مِنْ خَيْرٍ قَطُّ فَيُخْرِجُهُمْ مِنَ النَّارِ بَعْدَ مَا احْتَرَقُوا فَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِهِ بَعْدَ شَفَاعَةِ مَنْ يَشْفَعُ.

رواه أحمد وفيه صالح مولى التوءمة وهو ضعيف

18555- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü; Yüce Allah, hiç hayırlı amel yapmamış olan kişilere cömert davranacak. Bu kişiler ateşte bir süre yandıktan sonra, şefaatçilerin şefaatiyle çıkanların haricinde kalanları Yüce Allah, rahmetiyle Cehennemden çıkarıp Cennetine sokar."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Tev'eme'nin azatlısı Sâlih zayıftır.

[1] Ahmed (4337), Ebû Ya'lâ (4979, 5338), İbn Ebî Âsım *Sünne*'de (834) ve Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (448) Atâ'dan rivayet etti. Hammâd b. Seleme, Atâ'nın ezberi bozulmadan önce kendisinden hadis dinlemişti.

١٨٥٥٦ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بن مُوسَى، وَمُحَمَّدُ بن عُثْمَانَ بن أَبِي شَيْبَةَ، قَالا: ثنا فَرْوَةُ بن أَبِي الْمَغْرَاءِ، ثنا الْقَاسِمُ بن مَالِكٍ الْمُزَنِيُّ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن إِسْحَاقَ، عَنِ النُّعْمَانِ بن سَعْدٍ، قَالَ: سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بن شُعْبَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:يَخرُجُ قَوْمٌ مِنَ النَّارِ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فَيُسَمَّوْنَ الْجَهَنَّمِيُّونَ فِي الْجَنَّةِ , فَيَدْعُونَ اللَّهَ أَنْ يُحَوِّلَ عَنْهُمْ ذَلِكَ الاسْمَ , فَيَمْحُو اللَّهُ عَنْهُمْ , فَإِذَا خَرَجُوا مِنَ النَّارِ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

رواه أحمد والطبراني وفيه عبد الرحمن بن إسحاق الكوفي وهو ضعيف

18556- Muğîre b. Şu'be, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennet ehli tarafından «Cehennemlikler» diye adlandırılan bir topluluk, Cehennemden çıkıp Cennete girerler ve Allah'a dua edip bu isimlerinin değiştirilmesini isterler. Cehennemden çıktıkları zaman Allah onlardan bu ismi siler."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden Abdurrahmân b. İshâk el-Kûfî zayıftır.[1]

١٨٥٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَعْمَرُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا رِشْدِينُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنِي أَبُو هَانِئٍ الْخَوْلَانِيُّ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ الْجَنْبِيِّ أَنَّ فَضَالَةَ بْنَ عُبَيْدٍ وَعُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ حَدَّثَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَفَرَغَ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ قَضَاءِ الْخَلْقِ فَيَبْقَى رَجُلَانِ فَيُؤْمَرُ بِهِمَا إِلَى النَّارِ فَيَلْتَفِتُ أَحَدُهُمَا فَيَقُولُ الْجَبَّارُ تَعَالَى رُدُّوهُ فَيَرُدُّونَهُ قَالَ لَهُ لِمَ الْتَفَتَّ قَالَ إِنْ كُنْتُ أَرْجُو أَنْ تُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ قَالَ فَيُؤْمَرُ بِهِ إِلَى الْجَنَّةِ. فَيَقُولُ لَقَدْ أَعْطَانِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّى لَوْ أَنِّي أَطْعَمْتُ أَهْلَ الْجَنَّةِ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مَا عِنْدِي شَيْئاً قَالَ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ذَكَرَهُ يُرَى السُّرُورُ فِي وَجْهِهِ.

رواه أحمد ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم قلت : وتأتي أحاديث في أدنى أهل الجنة منزلة

18557- Fadâla b. Ubeyd ile Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklederler: *"Kıyamet günü Yüce Allah yarattıkları arasında hüküm verdikten sonra iki adam kalır ve onların Cehenneme atılmaları emredilir. Onlar götürülürken birisi geriye doğru bakar.*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/425) rivayet etti. Bu hadisi Ahmed'de bulamadım. Daha önce geçen 18531. hadise bakınız.

Allah: «Onu geri getiriniz» buyurur. Adamı geri getirdiklerinde Allah: «Neden arkana baktın?» diye sorar. Adam: «Beni Cennete sıkmanı temenni etmiştim» der." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Adamın Cennete götürülmesi emredilir. Adam: «Allah bana öyle nimetler verdi ki; bütün Cennet ahalisini yedirsem bu benim bana verilenden bir şey eksiltmez» der."*

Ravi dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu hadisi söylediği zaman mutluluğu yüzünden belli olurdu."

★Ahmed rivayet etti ve zayıflıklarına rağmen güvenilir sayılmış bazı ravileri vardır. Cennet ehlinin en alt derecesinde olanlar konusunda bununla ilgili hadisler gelecektir.[1]

١٨٥٥٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ قَالاَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آخِرُ مَنْ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ رَجُلاَنِ يَقُولُ اللهُ لأَحَدِهِمَا يَا ابْنَ آدَمَ مَا أَعْدَدْتَ لِهَذَا الْيَوْمِ هَلْ عَمِلْتَ خَيْراً أَوْ رَجَوْتَنِي فَيَقُولُ لاَ يَا رَبِّ. فَيُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ وَهُوَ أَشَدُّ أَهْلِ النَّارِ حَسْرَةً وَيَقُولُ لِلآخَرِ يَا ابْنَ آدَمَ مَا أَعْدَدْتَ لِهَذَا الْيَوْمِ هَلْ عَمِلْتَ خَيْراً أَوْ رَجَوْتَنِي فَيَقُولُ نَعَمْ يَا رَبِّ قَدْ كُنْتُ أَرْجُو إِذْ أَخْرَجْتَنِي أَنْ لاَ تُعِيدَنِي فِيهَا أَبَداً. وهو آخر من يدخل الجنة

رواه أحمد والبزار وزاد : " هَلْ خِفْتَنِي " . ورجاله رجال الصحيح غير علي بن زيد وهو حسن الحديث

18558- Ebû Saîd ve Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyorlar: *"Cehennemden en son iki adam çıkacaktır. Allah bunlardan birine: «Ey Âdemoğlu! Bu gün için ne hazırladın? Hiç hayır yaptın mı? Benim rızam için bir şey yaptın mı?» diye sorar. Adam: «Hayır ya Rabbi!» der. Adamın Cehenneme götürülmesi emredilir. Bu kişi Cehennem ahalisi içinde pişmanlığı en çok olandır. Yüce Allah, diğer adama: «Hiç hayır yaptın mı? Benim rızam için bir şey yaptın mı?» diye sorar. Adam: «Evet ya Rabbi! Senden, eğer beni Cehennemden çıkarırsan bir daha geri göndermemeni istemiştim» der."* (Heysemî der ki): "Bu kişi Cennete en son giren kişidir."

★Ahmed ve *"Benden korktun mu?"* lafzıyla Bezzâr rivayet etti. Ali b. Zeyd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onun da hadisleri hasendir.[2]

---

[1] Ahmed (5/329- 330) ve İbnu'l-Mübârek'in Zühd'üne (409) zevâid olarak rivayet etti. Ravilerden Rişdeyn b. Sa'd zayıftır.

[2] Ahmed uzun bir şekilde (5/70) ve Bezzâr (3555) rivayet etti. Daha sonra gelecek 18665. hadise bakınız.

١٨٥٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا سَلَامٌ يَعْنِي ابْنَ مِسْكِينٍ عَنْ أَبِي ظِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ عَبْدًا فِي جَهَنَّمَ لَيُنَادِي أَلْفَ سَنَةٍ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ قَالَ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِجِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ اذْهَبْ فَأْتِنِي بِعَبْدِي هَذَا. فَيَنْطَلِقُ جِبْرِيلُ فَيَجِدُ أَهْلَ النَّارِ مُكِبِّينَ يَبْكُونَ فَيَرْجِعُ إِلَى رَبِّهِ فَيُخْبِرُهُ فَيَقُولُ ائْتِنِي بِهِ فَإِنَّهُ فِي مَكَانِ كَذَا وَكَذَافَيَجِيءُ بِهِ فَيُوقِفُهُ عَلَى رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَيَقُولُ لَهُ يَا عَبْدِي كَيْفَ وَجَدْتَ مَكَانَكَ وَمَقِيلَكَ فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ شَرَّ مَكَانٍ وَشَرَّ مَقِيلٍ. فَيَقُولُ رُدُّوا عَبْدِي. فَيَقُولُ يَا رَبِّ مَا كُنْتُ أَرْجُو إِذْ أَخْرَجْتَنِي مِنْهَا أَنْ تَرُدَّنِي فِيهَافَيَقُولُ دَعُوا عَبْدِي.

رواه أحمد وأبو يعلى ورجالهما رجال الصحيح غير أبي ظلال وضعفه الجمهور ووثقه ابن حبان

18559- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bir kul Cehennemde bin yıl: «Ya Hannân! Ya Mennân!» diye seslenir. Yüce Allah; Cibrîl'e: «Git ve bana bu kulumu getir» buyurur. Cibrîl gider ve Cehennem halkını yerlere kapanmış ağlar bir şekilde bulunca, Allah'ın huzuruna dönüp durumu kendisine bildirir. Yüce Allah: «Bana o kulu getir. O falan yerdedir» buyurur. Cibrîl onu Rabbinin huzuruna getirir. Allah: «Ey kulum! Yerini, yatağını nasıl buldun?» diye sorar. Kul: «Ya Rabbi! Yerlerin ve yatakların en kötüsü!» der. Allah: «Kulumu geri götürünüz» buyurur. Kul: «Ya Rabbi! Beni Cehennemden çıkardıktan sonra oraya iade edeceğini ummuyordum» deyince, Allah: «Kulumu bırakınız» buyurur."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ebû Zilâl dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Çoğunluk onu zayıf bulmuş, İbn Hibbân ise güvenilir olduğunu söylemiştir.[1]

١٨٥٦٠ - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ، ثنا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْحَجَّاجِ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ تَعْلَمُونَ قَدْرَ سَعَةِ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى لَاتَّكَلْتُمْ عَلَيْهَا .

رواه البزار وإسناده حسن

---

[1] Ahmed (3/230) ve Ebû Ya'lâ (4210) rivayet etti. Ebû Zilâl'ı İbn Hibbân güvenilir bulmamıştır. Daha önce geçen (18549)

18560- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Eğer Allah'ın ne kadar merhametli olduğunu bilseydiniz; (ameli bırakıp) rahmetine tevekkül ederdiniz."*

★Bezzâr rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٨٥٦١ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بن إِسْحَاقَ التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن هِشَامٍ أَبو أُمَيَّةَ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن عَنْبَسَةَ بن هُبَيْرَةَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ مِائَةَ رَحْمَةٍ، رَحْمَةٌ مِنْهَا قَسَمَهَا بَيْنَ الْخَلائِقِ، وَتِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

رواه الطبراني والبزار وإسنادهما حسن قلت : وقد تقدمت أحاديث في سعة رحمة الله تعالى في كتاب التوبة

18561- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, yüz rahmet yarattı. Bir tanesini yarattıkları arasında paylaştırdı, doksan dokuz tanesini kıyamet günü için bıraktı."*

★Taberânî ve Bezzâr rivayet etti. İsnâdları hasendir. Derim ki: Allah'ın rahmetinin genişliğiyle ilgili hadisler, Tövbe kitabında geçmişti.[2]

١٨٥٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالاَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنِ الْحَسَنِ قَالَ بَلَغَنِي أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِائَةُ رَحْمَةٍ وَإِنَّهُ قَسَمَ رَحْمَةً وَاحِدَةً بَيْنَ أَهْلِ الأَرْضِ فَوَسِعَتْهُمْ إِلَى آجَالِهِمْ وَذَخَرَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ رَحْمَةً لأَوْلِيَائِهِ وَاللهُ عَزَّ وَجَلَّ قَابِضٌ تِلْكَ الرَّحْمَةَ الَّتِى قَسَمَهَا بَيْنَ أَهْلِ الأَرْضِ إِلَى التِّسْعَةِ وَالتِّسْعِينَ فَيُكَمِّلُهَا مِائَةَ رَحْمَةٍ لأَوْلِيَائِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

18562- Hasan el-Basrî bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğu bana ulaştı: *"Allah'ın yüz rahmeti vardır. Birisini, yeryüzü halkı arasında taksim etti. Bu bir rahmet, onlara ölümlerine kadar yetti. Doksan dokuz tanesini de (Kıyamet günü, yeryüzü halkına verdiği*

---

[1] Bezzâr (3256) rivayet etti. Ravilerden Haccâc b. Ertâe ve Atiyyetu'l-Avfî zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (12047) ve Bezzâr (3475) rivayet etti. Bezzar'ın lafzı şöyledir: *"Allah'ın yanında rahmet yüz cüzdür. Bir cüzünü yarattıkları arasında taksim etti."* Daha önce geçen 17621. hadise geçmişti.

rahmeti de üzerine katıp yüze tamamlayarak) veli kullarına vermek üzere ayırdı."[1]

١٨٥٦٣ - قَالَ مُحَمَّدٌ فِي حَدِيثِهِ وَحَدَّثَنِي بِهَذَا الْحَدِيثِ مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ وَخِلَاسٌ كِلَاهُمَا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ ذَلِكَ.

رواه والذي قبله أحمد ورجال الجميع رجال الصحيح

18563- Ebû Hureyre de, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) bunun aynısını rivayet etti.

★Bunu ve öncekini Ahmed rivayet etti.[2]

١٨٥٦٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ خِلَاسِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

18564- Hilâs b. Amr da Ebû Hureyre'den aynısını rivayette bulundu.[3]

١٨٥٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

ورجاله رجال الصحيح

18565- Muhammed b. Sîrîn de Ebû Hureyre'den aynısını rivayette bulundu.

★Ravileri *Sahîh*'in ravileridir..[4]

١٨٥٦٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ، وَالْحَسَنُ بن عَلِيٍّ الْمَعْمَرِيُّ، وَعَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، قَالُوا: حَدَّثَنَا هِشَامُ بن عَمَّارٍ، حَدَّثَنَا مُخَيِّسُ بن تَمِيمٍ، عَنْ بَهْزِ بن حَكِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:"إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ مِائَةَ رَحْمَةٍ، فَرَحْمَةٌ بَيْنَ خَلْقِهِ تَتَرَاحَمُونَ بِهَا، وَادَّخَرَ لأَوْلِيَائِهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ.

رواه الطبراني وفيه مخيس بن تميم وهو مجهول وبقية رجاله ثقات

[1] Mükerrer hadis: 17615.
[2] Mükerrer hadis: 17616.
[3] Mükerrer hadis: 17617.
[4] Mükerrer hadis: 17618.

18566- Muâviye b. Hayde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, yüz rahmet yarattı. Bunlardan biriyle yarattıkları birbirlerine karşı merhametli davranırlar. Velî kulları için de (Kıyamet günü için) doksan dokuz tanesini katında bıraktı."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Muhayyes b. Temîm meçhûldür. Diğer ravileri güvenilirdir.[1]

١٨٥٦٧ - وعن عبادة بن الصامت قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : قَسَمَ رَبُّنا رَحْمَتَهُ مائة جُزء فأنزلَ مِنها جُزءا في الأرضِ فهو الذي يَتراحَمُ به الناسُ والطيرُ والبَهائمُ وبَقِيَتْ عِنده مائةُ رَحمةٍ إلا رحمةً واحدةً لِعِبادِهِ يومَ القيامة.

رواه الطبراني وإسحاق بن يحيى لم يدرك عبادة وبقية رجاله رجال الصحيح غير إسحاق بن يحيى

18567- Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah rahmetini yüz parçaya ayırdı ve bir rahmetini yeryüzüne indirdi. Onunla insanlar, kuşlar ve hayvanlar birbirine merhamet ediyor. Doksan dokuz rahmeti de, kıyamet günü kulları için, katında bıraktı."*

★Taberânî rivayet etti. İshâk b. Yahyâ, Ubâde'ye yetişmemiştir. İshâk dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

---

1 Mükerrer hadis: 17619.
2 Mükerrer hadis: 17620.

(كِتَابُ صِفَةِ النَّارِ)

CEHENNEMİN VASIFLARI

١٨٥٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ الأَنْصَارِىِّ أَنَّهُ سَمِعَ حُمَيْدَ بْنَ عُبَيْدٍ مَوْلَى بَنِى الْمُعَلَّى يَقُولُ سَمِعْتُ ثَابِتاً الْبُنَانِىَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لِجِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ مَا لِى لَمْ أَرَ مِيكَائِيلَ ضَاحِكاً قَطُّ قَالَ مَا ضَحِكَ مِيكَائِيلُ مُنْذُ خُلِقَتِ النَّارُ.

رواه أحمد من رواية إسماعيل بن عياش عن المدنيين وهي ضعيفة وبقية رجاله ثقات قلت : ويأتي حديث أبي سعيد في بعد قعرها

18568- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Cibrîl'e: *"Neden Mîkâîl'in güldüğünü hiç göremiyorum?"* diye sorunca, Cibrîl: "Mîkâîl, Cehennem yaratıldıktan beri hiç gülmedi" dedi.

★Ahmed, İsmâîl b. Ayyâş'ın Medinelilerden yapmış olduğu rivayetten nakletti. O da zayıftır. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٨٥٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُمَيَّةَ قَالَ حَدَّثَنِى مُحَمَّدُ بْنُ حُيَىٍّ قَالَ حَدَّثَنِى صَفْوَانُ بْنُ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِىَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْبَحْرُ هُوَ جَهَنَّمُ قَالُوا لِيَعْلَى فَقَالَ أَلاَ تَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ ﴿ نَاراً أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا ﴾ قَالَ لاَ وَالَّذِى نَفْسُ يَعْلَى بِيَدِهِ لاَ أَدْخُلُهَا أَبَداً حَتَّى أُعْرَضَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَلاَ يُصِيبُنِى مِنْهَا قَطْرَةٌ حَتَّى أَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ.

رواه أحمد ورجاله ثقات

18569- Ya'lâ b. Ümeyye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Deniz, Cehennemin kendisidir."*

Ya'lâ'ya bunu(n anlamını) sorduklarında şu karşılığı verdi: "Yüce Allah'ın şöyle buyurduğunu görmüyor musunuz?" **"Şüphesiz zalimler için, duvarları çepeçevre onları içine alacak bir ateş hazırlamışızdır."** (Kehf Sur. 29) Ya'lâ şöyle devam etti: "Ya'lâ'nın canı elinde olana yemin ederim

ki, Allah'ın huzuruna çıkarılıncaya kadar ne denize girerim, ne de ölene kadar ondan bana bir damla isabet eder."

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٨٥٧٠ - وأخبرنا أبو جعفر محمد بن أحمد الصيدلاني ، أن فاطمة بنت عبد الله أخبرتهم ، أبنا محمد بن عبد الله ، أبنا سليمان بن أحمد الطبراني ، ثنا الحسين بن إسحاق التستري ، ثنا أبو أمية عمرو بن هشام الحراني ، ثنا عثمان بن عبد الرحمن ، عن عبد الرحمن بن ثابت بن ثوبان ، عن يزيد بن أبي سَوْدَةَ ، عَنْ أخِيهِ ابْنِ أبِي سَوْدَةَ ، قَالَ : رَأَيْتُ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ وَهُوَ عَلَى الْحَائِطِ ، حَائِطِ الْمَسْجِدِ الْمُشْرِفِ عَلَى وَادِي جَهَنَّمَ ، وَاضِعًا صَدْرَهُ عَلَيْهِ وَهُوَ يَبْكِي ، فَقُلْتُ : يَا أَبَا الْوَلِيدِ مَا يُبْكِيكَ ؟ فَقَالَ : هَذَا الْمَكَانُ الَّذِي أَخْبَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ رَأَى فِيهِ جَهَنَّمَ .

رواه الطبراني ويزيد لم أعرفه وفيه ضعفاء قد وثقوا

18570- Yezîd b. Ebî Sevre bildiriyor: Ubâde b. es-Sâmit'i, Mescidin Cehennem vadisine bakan duvarına göğsünü dayamış ağlarken gördüm. Ona: "Ey Ebu'l-Velîd! Neden ağlıyorsun?" diye sorunca şu karşılığı verdi: "Burası, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bize Cehennemi gördüğünü söylediği yerdir."

★Taberânî rivayet etti. Yezîd'i tanımıyorum. İsnâdında güvenilir sayılan zayıflar vardır.

١٨٥٧١ - حدثنا بكر ، قال : نا عبد الله بن يوسف ، قال : أنا ابن لهيعة ، عن يزيد بن أبي حبيب ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شِمَاسَةَ الْمَهْرِيِّ ، أَنَّهُ سَمِعَ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ الْجُهَنِيَّ يَقُولُ : صَلَّيْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَطَالَ بِنَا الْقِيَامَ ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى خَفَّفَ فِي قِيَامِهِ ، وَفِي ذَلِكَ نَسْمَعُ مِنْهُ ، يَقُولُ : " يَا رَبِّ ، وَأَنَا فِيهِمْ ؟ " ، ثُمَّ أَهْوَى بِيَمِينِهِ لِيَتَنَاوَلَ شَيْئًا ، ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكَعَ ، ثُمَّ أَسْرَعَ بَعْدَ ذَلِكَ ، فَلَمَّا سَلَّمَ جَلَسَ وَجَلَسْنَا حَوْلَهُ ، فَقَالَ : " قَدْ عَلِمْتُ أَنْ قَدْ رَابَكُمْ طُولُ قِيَامِي " ، قُلْنَا : أَجَلْ ، سَمِعْنَاكَ تَقُولُ : " يَا رَبِّ ، وَأَنَا فِيهِمْ ؟ " ، فَقَالَ : " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا وُعِدْتُمْ فِي الآخِرَةِ مِنْ شَيْءٍ إِلا وَقَدْ عُرِضَ عَلَيَّ فِي مَقَامِي هَذَا ، حَتَّى عُرِضَ عَلَيَّ النَّارُ ، فَأَقْبَلَ عَلَيَّ شَيْءٌ مِنْهَا حَتَّى حَاذَى بِمَكَانِي ، فَخِفْتُ أَنْ تَغْشَاكُمْ ، فَقُلْتُ : يَا رَبِّ وَأَنَا فِيهِمْ ؟ فَصَرَفَهَا اللَّهُ عَنْكُمْ ، فَأَقْبَلَتْ قِطَعًا كَأَنَّهَا الزَّرَابِيُّ ، وَأَشْرَفْتُ فِيهَا إِشْرَافَةً فَإِذَا فِيهَا عَمْرُو بْنُ حَدْثَانَ

أَخُو بَنِي غِفَارٍ مُتَّكِئًا عَلَى قَوْسِهِ فِي جَهَنَّمَ ، وَإِذَا فِيهَا الْحِمْيَرِيَّةُ صَاحِبَةُ الْقِطِّ ، الَّتِي رَبَطَتْهُ فَلَمْ تُطْعِمْهُ وَلَمْ تَسْقِهِ وَلَمْ تُسَرِّحْهُ يَبْتَغِي مَا يَأْكُلُ ، حَتَّى مَاتَتْ عَلَى ذَلِكَ .

رواه الطبراني في الأوسط واللفظ له وفي الكبير طرف منه وفيه ابن لهيعة وهو ضعيف وقد وثق وكذلك بكر بن سهل وبقية رجاله وثقوا

18571- Ukbe b. Âmir el-Cuhenî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile namaz kılarken, kıyamı uzattı. Hâlbuki Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken kıyamı uzatmazdı. Kıyamdayken: *"Ya Rabbi! Ben onların arasındayken mi?"* dediğini duyduk. Sonra elini bir şeyi alıyormuş gibi uzattı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sonra rükûya vardı, sonra namazı hızlı bir şekilde bitirdi. Selam verip oturunca biz de etrafında oturduk.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kıyamı uzun tuttuğum için şaşırdığınızı biliyorum"* deyince biz: "Evet; senin: «*Ya Rabbi! Ben onların arasındayken mi?*» dediğini duyduk" dedik. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Canım elinde olana yemin ederim ki; âhirette sizin için vaad edilen her şey bana arzolundu. Hatta Cehennem bile. Ateşten bir bölümü bana doğru gelip bulunduğum yerin hizasına yetişti. Onun sizi kuşatmasından korktum ve: «Ya Rabbi! Ben onların arasındayken mi?» dedim. Bunun üzerine Allah onu sizden uzaklaştırdı. Ateş serilmiş halılar gibi parçalar halinde yaklaştı. Ona bir defa baktığımda Benû Ğifâr'lı Amr b. Hursân'ı yayına dayanmış bir şekilde Cehennemde olduğunu gördüm. Bir de kediyi bağlayıp onu yedirip içirmeyen ve yemek bulması için de serbest bırakmayan ve bu sebeple ölen kedinin sahibi Himyer'li kadını gördüm."

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Lafız onundur. *M. el-Kebîr*'de bir bölümünü nakletti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. Bekr b. Sehl de aynı şekildedir. Diğer ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٥٧٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي خَيْثَمَةَ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ خَلَفٍ الْعَطَّارُ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ عُمَرَ ، أَنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَزِينًا لَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا لِي أَرَاكَ يَا جِبْرِيلُ حَزِينًا ؟ قَالَ : إِنِّي رَأَيْتُ لَفْحَةً مِنْ جَهَنَّمَ ، فَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيَّ رُوحِي بَعْدُ.

---

[1] Mükerrer hadis: 2484.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه علي بن خلف وهو ضعيف

18572- Ömer b. el-Hattâb bildiriyor: Cibrîl, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına üzüntüden başını yere eğmiş bir şekilde geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Cibrîl! Seni üzüntülü görüyorum?"* deyince Cibrîl: "Cehennemden sıcak bir esinti gördüm ve hâlâ kendime gelemedim" dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Ali b. Halef zayıftır.

١٨٥٧٣ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ ، قَالَ : نا الْحَكَمُ بْنُ مَرْوَانَ الْكُوفِيُّ ، قَالَ : نا سَلامٌ الطَّوِيلُ ، عَنِ الأَجْلَحِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْكِنْدِيِّ ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ عَدِيٍّ الْكِنْدِيِّ ، قَالَ : قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ : جَاءَ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حِينٍ غَيْرِ حِينِهِ الَّذِي كَانَ يَأْتِيهِ فِيهِ ، فَقَامَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " يَا جِبْرِيلُ مَا لِي أَرَاكَ مُتَغَيِّرَ اللَّوْنِ ؟ " فَقَالَ : مَا جِئْتُكَ حَتَّى أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِمَفَاتِيحِ النَّارِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَا جِبْرِيلُ ، صِفْ لِيَ النَّارَ ، وانْعَتْ لِي جَهَنَّمَ " ، فَقَالَ جِبْرِيلُ : إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَمَرَ بِجَهَنَّمَ فَأُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ عَامٍ حَتَّى ابْيَضَّتْ ، ثُمَّ أَمَرَ فَأُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ عَامٍ حَتَّى احْمَرَّتْ ، ثُمَّ أَمَرَ فَأُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ عَامٍ حَتَّى اسْوَدَّتْ ، فَهِيَ سَوْدَاءُ وَمُظْلِمَةٌ لا يُضِيءُ شَرَرُهَا ، وَلا يُطْفَأُ لَهَبُهَا ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ ، لَوْ أَنَّ قَدْرَ ثُقْبِ إِبْرَةٍ فُتِحَ مِنْ جَهَنَّمَ لَمَاتَ مَنْ فِي الأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا مِنْ حَرِّهِ ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَوْ أَنَّ ثَوْبًا مِنْ ثِيَابِ النَّارِ عُلِّقَ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ لَمَاتَ مَنْ فِي الأَرْضِ جَمِيعًا مِنْ حَرِّهِ ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَوْ أَنَّ خَازِنًا مِنْ خَزَنَةِ جَهَنَّمَ بَرَزَ إِلَى أَهْلِ الدُّنْيَا ، فَنَظَرُوا إِلَيْهِ لَمَاتَ مَنْ فِي الأَرْضِ كُلُّهُمْ مِنْ قُبْحِ وَجْهِهِ وَمِنْ نَتْنِ رِيحِهِ ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَوْ أَنَّ حَلْقَةً مِنْ حَلْقَةِ سِلْسِلَةِ أَهْلِ النَّارِ الَّتِي نَعَتَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ وُضِعَتْ عَلَى جِبَالِ الدُّنْيَا لارْفَضَّتْ ، وَمَا تَقَارَبَتْ حَتَّى تَنْتَهِيَ إِلَى الأَرْضِ السُّفْلَى ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " حَسْبِي يَا جِبْرِيلُ لا يَنْصَدِعُ قَلْبِي ، فَأَمُوتُ " قَالَ : فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جِبْرِيلَ وَهُوَ يَبْكِي ، فَقَالَ : " تَبْكِي يَا جِبْرِيلُ وَأَنْتَ مِنَ اللَّهِ بِالْمَكَانِ الَّذِي أَنْتَ بِهِ ؟ " قَالَ : وَمَا لِيَ لا أَبْكِي ؟ أَنَا أَحَقُّ بِالْبُكَاءِ لَعَلِّي أَنْ أَكُونَ فِي عِلْمِ اللَّهِ عَلَى غَيْرِ الْحَالِ الَّتِي أَنَا عَلَيْهَا ، وَمَا أَدْرِي لَعَلِّي أُبْتَلَى بِمِثْلِ مَا ابْتُلِيَ بِهِ إِبْلِيسُ ، فَقَدْ كَانَ مِنَ الْمَلائِكَةِ ، وَمَا يُدْرِينِي لَعَلِّي أُبْتَلَى بِمِثْلِ مَا ابْتُلِيَ بِهِ هَارُوتُ وَمَارُوتُ ، قَالَ : فَبَكَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَبَكَى جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَمَا زَالا يَبْكِيَانِ حَتَّى نُودِيَا : أَنْ يَا جِبْرِيلُ وَيَا مُحَمَّدُ ، إِنَّ اللَّهَ

عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَمَّنَكُمَا أَنْ تَعْصِيَاهُ ، فَارْتَفَعَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَمَرَّ بِقَوْمٍ مِنَ الأَنْصَارِ يَضْحَكُونَ وَيَلْعَبُونَ ، فَقَالَ : " أَتَضْحَكُونَ وَوَرَاءَكُمْ جَهَنَّمُ ؟ فَلَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا ، وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا ، وَلَمَا أَسَغْتُمُ الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ ، وَلَخَرَجْتُمْ إِلَى الصُّعُدَاتِ تَجْأَرُونَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ " ، فَنُودِيَ : يَا مُحَمَّدُ ، لا تُقْنِطْ عِبَادِي ، إِنَّمَا بَعَثْتُكَ مُيَسِّرًا ، وَلَمْ أَبْعَثْكَ مُعَسِّرًا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَدِّدُوا وَقَارِبُوا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سلام الطويل وهو مجمع على ضعفه.

18573- Ömer b. el-Hattâb bildiriyor: Cibrîl, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına her zaman geldiği vaktin dışında geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu karşılayıp: *"Ey Cibrîl! Rengini değişmiş ve solgun görüyorum?"* deyince Cibrîl: "Yüce Allah, Cehennemin anahtarlarını emir buyurduktan sonra sana geldim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Cibrîl! Bana ateşi vasfet ve Cehennemi anlat"* deyince; Cibrîl şöyle dedi:

"Yüce Allah cehennemin yakılmasını emretti. Bin yıl yakıldı ve bembeyaz oldu. Sonra yine yakılmasını emretti, bin yıl daha yakıldı kıpkırmızı oldu. Tekrar emretti, bin yıl daha yakıldı, simsiyah oldu. O şimdi kapkara ve karanlıktır. Kıvılcımlarının parıltısı gözükmez ve alevi sönmez.

Seni hak dini ile gönderen Allah'a yemin ederim ki cehennemden dünyaya iğne deliği kadar bir delik açılsaydı sıcaklığından yeryüzündeki bütün canlılar ölürdü.

Seni hak dini ile gönderen Allah'a yemin ederim ki cehennem elbiselerinden bir elbise, yeryüzü ve gökyüzü arasında asılsaydı sıcaklığından yeryüzündeki bütün canlılar ölürdü.

Seni hak din ile gönderen Allah'a yemin ederim ki eğer cehennem zebanisi dünyadaki insanlara gözükseydi; suratının çirkinliğinden ve kokusunun kötülüğünden bütün insanlar ölürdü.

Seni hak din ile gönderen Allah'a yemin ederim ki eğer; Allah'ın kitabında vasfettiği cehennem ehlinin zincirinin bir halkası dağların üzerine konulsa dağlar ezilir ve yerin dibine batardı."

(Bunları dinleyen) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yeter ey Cibril daha fazla dinlemeye dayanamayacağım. Korkudan kalbim durup öleceğim"* dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Cibril'e bakıp onun da ağladığını

görüp: *"Ey Cibril! Allah katında yüce makam ve şerefin varken sende mi ağlıyorsun?"*deyince; Cibril şu cevabı verdi: "Neden ağlamamayım. Ben daha çok ağlamalıyım. Allah'ın ilminde, göründüğüm halden daha kötü bir halde olabilirim. İblis gibi korkunç imtihana çekilmeyeceğimi ne bileyim. O da meleklerdendi. Hârût ve Mârût'un düştüğü akıbete düşmeyeceğimi nereden bileyim"

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) uzun süre ağladı. Cibril de ağladı, ikisinin de ağlaması kendilerine şöyle seslenilene kadar devam etti: "Ey Cibril. Ey Muhammed! Allah sizi günah işlemekten ve asi olmaktan emin kıldı." Bunun üzerine Cibril yükseldi gitti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de çıkıp Ensar'dan gülüp eğlenen bir topluluğa rastladı ve onlara: *"Ötenizde cehennem olduğu halde nasıl gülüp eğleniyorsunuz!? Eğer benim bildiklerimi bilseniz az güler, çok ağlardınız, boğazınızdan yemek ve su geçmezdi. Yollara çıkar Allah'a yalvarırdınız"* buyurdu. Bunun üzerine Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle seslenildi: "Ey Muhammed' Kullarımı ümitsizliğe sürükleme. Ben seni kolaylaştırıcı olarak gönderdim; zorlaştırıcı olarak göndermedim." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Doğruluktan ayrılmayınız ve itidali bırakmayınız"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Selâm et-Tavîl'in zayıflığı konusunda icma vardır.[1]

١٨٥٧٤ - حَدَّثَنَا طَالِبُ بْنُ قُرَّةَ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى الطَّبَّاعُ ، قَالَ : نا مُبَشِّرُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ ، عَنْ تَمَّامِ بْنِ نَجِيحٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ أَنَّ غَرْبًا مِنْ جَهَنَّمَ جُعِلَ وَسَطَ الأَرْضِ لآذَى نَتَنُ رِيحِهِ وَشِدَّةُ حَرِّهِ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ ، وَلَوْ أَنَّ شَرَرَةً مِنْ شَرَرِ جَهَنَّمَ بِالْمَشْرِقِ لَوَجَدَ حَرَّهَا مَنْ بِالْمَغْرِبِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه تمام بن نجيح وهو ضعيف وقد وثق وبقية رجاله أحسن حالا من تمام

18574- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eğer Cehennemden bir damla gözyaşı, yeryüzünün ortasına konsaydı onun kokusunun kötülüğü ve sıcaklığı doğu ile batı arasındaki her şeye eziyet ederdi. Eğer Cehennem kıvılcımlarından bir kıvılcım dünyanın doğusuna konsaydı onun ısısı batıda hissedilirdi."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Temmâm b. Necîh zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. Diğer ravilerin hali, Temmâm'dan daha iyidir.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (2604) rivayet etti ve şöyle dedi: "Selâm bunu rivayette tek kaldı." Selâm et-Tavîl hakkında İbn Hibbân: "Güvenilir olanlardan uydurma hadis rivayet ederdi ve sanki bunu bilerek yapardı" der. *S. ed-Daîfe*'ye (910, 1306) bakınız.

١٨٥٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَذِهِ النَّارُ جُزْءٌ مِنْ مِائَةِ جُزْءٍ مِنْ جَهَنَّمَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

18575- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bu ateş, cehennem ateşinin yüz parçasından bir parçadır."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٥٧٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو الْخَلالُ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ ، قَالَ : نا مَعْنُ بْنُ عِيسَى الْقَزَّازُ ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ ، عَنْ عَمِّهِ أَبِي سُهَيْلٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ : " أَتَدْرُونَ مَا مَثَلُ نَارِكُمْ هَذِهِ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ ؟ لَهِيَ أَشَدُّ سَوَادًا مِنْ دُخَانِ نَارِكُمْ هَذِهِ بِسَبْعِينَ ضِعْفًا .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

18576- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sizin şu ateşinizin cehennem ateşi karşısındaki durumunun nasıl olduğunu biliyor musunuz? Cehennem ateşi siyahlık bakımından sizin ateşinizin dumanından yetmiş kat daha fazladır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٥٧٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَالِكٍ الْقُشَيْرِيُّ ، نا زَائِدَةُ بْنُ أَبِي الرُّقَادِ ، عَنْ زِيَادٍ النُّمَيْرِيِّ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ نَارَكُمْ هَذِهِ فَقَالَ : " إِنَّهَا لَجُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ ، وَمَا وَصَلَتْ إِلَيْكُمْ حَتَّى ، أَحْسَبُهُ قَالَ : نُضِحَتْ مَرَّتَيْنِ بِالْمَاءِ لِتُضِيءَ لَكُمْ ، وَنَارُ جَهَنَّمَ سَوْدَاءُ مُظْلِمَةٌ.

رواه البزار ورجاله ضعفاء على توثيق لين فيهم

18577- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Cehennem ateşini zikrederek şöyle dediğini bildiriyor: *"Bu ateş, cehennem ateşinin yüz parçasından bir parçadır. Bu size ışık vermesi için iki defa suya batırıldı. Cehennem ateşi, siyah ve karanlıktır."*

★Bezzâr rivayet etti. Bazılarının biraz güvenilir olmasına rağmen ravileri zayıftır.[1]

---

[1] Ahmed (2/379) rivayet etti.

١٨٥٧٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْعَطَّارُ ، قَالَ : نا زُهَيْرٌ ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ بُشْرَى وَهِيَ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنَ النُّبُوَّةِ ، وَإِنَّ نَارَكُمْ يَعْنِي هَذِهِ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ سَمُومِ جَهَنَّمَ ، وَمَا دَامَ الْعَبْدُ يَنْتَظِرُ الصَّلاةَ فَهُوَ فِي صَلاةٍ مَا لَمْ يُحْدِثْ.

رواه البزار وفيه عبيد بن إسحاق وهو متروك ووثقه ابن حبان وبقية رجاله رجال الصحيح

18578- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sâlih rüya, müjdedir ve nübüvvetin yetmiş cüzünden bir cüzdür. Sizin bu ateşiniz, Cehennem ateşinin yetmiş parçasından bir parçadır. Kul namazı beklediği sürece eğer abdestini bozmazsa namazdaymış gibi olur."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ubeyd b. İshâk el-Attâr metruktur. İbn Hibbân güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٨٥٧٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْحَرَشِيُّ، ثنا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَكَّائِيُّ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عَطِيَّةَ، عن أَبِي سعيد عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : شِدَّةُ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ، فَأَبْرِدُوا عَنِ الصَّلاةِ، يَعْنِي : فِي شِدَّةِ الْحَرِّ، وَشَكَتِ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا، فَقَالَتْ : يَا رَبِّ، أَكَلَ بَعْضِي بَعْضًا، فَأَذِنَ لَهَا بِنَفَسَيْنِ فِي كُلِّ عَامٍ، فَنَفَسُهَا فِي الشِّتَاءِ الزَّمْهَرِيرُ، وَنَفَسُهَا فِي الصَّيْفِ السَّمُومُ " .

قلت : هو في الصحيح وغيره باختصار شكاية النار رواه البزار وفيه عطية وقد وثق على ضعفه

18579- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Şiddetli sıcaklık, Cehennemin hararetidir. Namaz için vaktin serinlemesini bekleyiniz. Cehennem Rabbine şikâyet ederek: «Ya Rabbi! Bir kısmım, bir kısmımı yedi» dedi. Yüce Allah ta ona her yıl iki defa nefes alması için izin verdi. Kışın aldığı nefes zemherir soğuğu, yazın aldığı nefes ise şiddetli sıcaktır."*

★Bu hadis *Sahîh*'te ve başkalarında Cehennemin şikâyeti kısmıyla yer almıştır.[3]

---

[1] Bezzâr (3489) rivayet etti. Ravilerden Zâide b. Ebu'r-Rukâd'ın hadisleri münkerdir. *S. ed-Daîfe*'ye (1305) bakınız.

[2] Bezzâr (3490) rivayet etti.

[3] Bezzâr (3492) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi bu isnâdla sadece Ziyâd b. Abdillah el-Bekkâî rivayet etmiştir. Onun da daha önce zayıf olduğunu bildirmiştik. Bezzâr'ın asıl nüshasının dipnotunda İbn Hacer şöyle der: "Ziyâd'ı, Buhârî sağlam bulmuştur. Senette Atiyye'den daha zayıfı yoktur." Ahmed (3/29) rivayet etti. Ebû Ya'lâ (1388), zayıf olan başka bir isnâdla yakın metinle rivayette bulundu.

١٨٥٨٠ - حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ مَنْصُورٍ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ أَبُو سَعِيدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي زِيَادٌ النُّمَيْرِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " اشْتَكَتِ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا ، فَقَالَتْ : رَبِّ ، أَكَلَ بَعْضِي بَعْضًا ، فَجَعَلَ لَهَا نَفَسَيْنِ : نَفَسًا فِي الشِّتَاءِ ، وَنَفَسًا فِي الصَّيْفِ ، فَشِدَّةُ مَا تَجِدُونَ مِنَ الْحَرِّ حَرُّهَا ، وَشِدَّةُ مَا تَجِدُونَ مِنَ الْبَرْدِ مِنْ زَمْهَرِيرِهَا.

رواه أبو يعلى وفيه زياد النميري وهو ضعيف عند الجمهور

18580- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehennem Rabbine şikâyet ederek: «Ya Rabbi! Bir kısmım, diğer kısmımı yedi» dedi. Bunun üzerine ona iki nefes izin verdi: Bir nefes kışta, bir nefes de yazda. Yazın aldığı nefes, en şiddetli şekilde hissettiğiniz sıcaklıktır. Diğeri de (kışın) en şiddetli hissettiğiniz soğuktur."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Ziyâd en-Numeyrî çoğunluğa göre zayıftır.

١٨٥٨١ - وعن أبي هريرة قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إن جهنم قالت : يا رب ائذن لي في نفس فإني أخشى أن أقبض على خلقك فأذن لها بنفسين في كل سنة مرتين فشدة الحر من فيحها وشدة البرد من زمهريرها

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18581- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehennem: «Ey Rabbim! Nefes almam için bana izin ver. (Aksi takdirde) yarattıklarını öldürmekten korkuyorum» dedi. Yüce Allah yılda iki defa nefes almasına izin verdi. Yazın aldığı nefes en şiddetli şekilde hissettiğiniz sıcaklıktır. Diğeri de (kışın) en şiddetli hissettiğiniz soğuktur."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٥٨٢ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بن عُمَرَ بن الصَّبَّاحِ الرَّقِّيُّ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بن حَفْصِ بن غِيَاثٍ، حَدَّثَنَا أَبِي، عَنِ الْعَلاءِ بن خَالِدٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:يُجَاءُ بِجَهَنَّمَ تُقَادُ بِسَبْعِينَ أَلْفَ زِمَامٍ، مَعَ كُلِّ زِمَامٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَجُرُّونَهَا.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير حفص بن عمر بن الصباح وقد وثقه ابن حبان

18582- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cehennem; her birini yetmiş bin meleğin çektiği yetmiş bin urganla getirilir."*

★Taberânî rivayet etti. Hafs b. Ömer b. es-Sabâh dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.

١٨٥٨٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : لَوْ أَنَّ مِقْمَعاً مِنْ حَدِيدٍ وُضِعَ فِي الأَرْضِ فَاجْتَمَعَ لَهُ الثَّقَلاَنِ مَا أَقَلُّوهُ مِنَ الأَرْضِ.

رواه أحمد وأبو يعلى وفيه ضعفاء وثقوا

18583- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eğer yeryüzüne (Cehennemde bulunan) demir bir gürz konsaydı; insanlar ve cinler bir olsa onu yerden kaldıramazlardı."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ravilerden güvenilir bulunan zayıflar vardır.[1]

١٨٥٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ أَنْبَأَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ ضُرِبَ الْجَبَلُ بِقُمُعٍ مِنْ حَدِيدٍ لَتَفَتَّتَ ثُمَّ عَادَ

رواه أحمد وأبو يعلى في حديث طويل ويأتي إن شاء الله وفيه ابن لهيعة وقد وثق على ضعفه

18584- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Eğer bir dağa (Cehennemde bulunan) demir bir gürz ile vurulsaydı; dağ paramparça olur, sonra eski haline dönerdi."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ ileride gelecek uzun bir hadiste rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur.[2]

١٨٥٨٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَنِيفَةَ الْوَاسِطِيُّ ، قال : نا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ بْنِ ثَابِتٍ ، قال : ثنا مُحَمَّدُ بْنُ مَاهَانَ ، قال : نا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ عَطِيَّةَ ، عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ جُبِّ الْحُزْنِ " ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا جُبُّ الْحُزْنِ ؟ ، قَالَ : " وَادٍ فِي جَهَنَّمَ ، إِنَّ جَهَنَّمَ لَتَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ ذَلِكَ الْوَادِي فِي كُلِّ يَوْمٍ أَرْبَعَ مِائَةِ مَرَّةٍ ، يُلْقَى فِيهِ الْغَرَّارُونَ " ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا الْغَرَّارُونَ ؟ ، قَالَ : " الْمُرَاءُونَ بِأَعْمَالِهِمْ فِي دَارِ الدُّنْيَا.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن الفضل بن عطية وهو مجمع على ضعفه

---

[1] Ahmed (3/29) ve Ebû Ya'lâ (1388) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/83) ve Ebû Ya'lâ (1377) rivayet etti. Ravilerden Derrâc b. Ebi'l-Heysem zayıftır.

18585- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"(Cehennemdeki) Hüzün kuyusundan Allah'a sığınınız."* Sahabe: "Ya Resûlallah! Hüzün kuyusu nedir?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cehennemde bir vadidir ki, Cehennem günde dört yüz defa ondan Allah'a sığınır. O vadiye, amelleriyle gösteriş yapan kişiler atılırlar"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. el-Fadl b. Atiyye'nin zayıflığı konusunda görüş birliği vardır.

بَابُ تَلَقِّي النَّارِ أَهْلَهَا

Cehennemin Cehennemlikleri Karşılaması

١٨٥٨٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن رِشْدِينَ، قَالَ: نا يَحْيَى بن سُلَيْمَانَ الْجُعْفِيُّ، قَالَ: نا مُحَمَّدُ بن سُلَيْمَانَ الأَصْبَهَانِيُّ، عَنْ أَبِي سِنَانٍ ضِرَارِ بن مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن أَبِي الْهُذَيْلِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:"إِنَّ جَهَنَّمَ لَمَّا سِيقَ إِلَيْهَا أَهْلُهَا، تَلَقَّتْهُمْ، فَلَفَحَتْهُمْ لَفْحَةً، لَمْ تَدَعْ لَحْمًا عَلَى عَظْمٍ إِلا أَلْقَتْهُ عَلَى الْعُرْقُوبِ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن سليمان بن الأصبهاني وهو ضعيف

18586- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehennemlikler, Cehenneme sürüldüğü zaman onları karşılayıp üzerlerine doğru öyle bir eser ki vücutlarındaki etlerin hepsini ayaklarının dibine yığar."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Süleymân b. el-Isbehânî zayıftır.[1]

بَابُ بُعْدِ قَعْرِهَا

Cehennemin Derinliği

١٨٥٨٧ - حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ يَزِيدَ الرَّقَاشِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ أَنَّ حَجَرًا كَسَبْعِ خَلِفَاتٍ شُحُومِهِنَّ وَأَوْلادِهِنَّ ، أُلْقِيَ فِي جَهَنَّمَ لَهَوَى سَبْعِينَ عَامًا لا يَبْلُغُ قَعْرَهَا.

رواه أبو يعلى وفيه يزيد بن أبان الرقاشي وهو ضعيف وقد وثق وبقية رجاله رجال الصحيح

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (280) rivayet etti ve şöyle dedi: "Muhammed b. Süleymân bu hadisi rivayette tek kalmıştır." Yine ravilerden Taberânî'nin hocası Ahmed b. Rişdeyn hadis uydurmakla suçlanmıştır.

18587- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yavrularıyla birlikte yedi hamile deve ağırlığında bir taş, Cehenneme atılsa yetmiş senede Cehennemin dibine ulaşamaz."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden Yezîd b. Ebân er-Rakkâşî zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٥٨٨ – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ أَبِي مُوسَى ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ أَنَّ حَجَرًا قُذِفَ بِهِ فِي جَهَنَّمَ لَهَوَى سَبْعِينَ خَرِيفًا قَبْلَ أَنْ يَبْلُغَ قَعْرَهَا "

رواه البزار والطبراني وفيهما محمد بن أبان الجعفي وهو ضعيف

18588- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eğer Cehenneme bir taş atılsaydı; ancak yetmiş senede dibine ulaşırdı."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Bezzâr da buna benzer bir rivayette bulundu. İkisinde de Atâ b. es-Sâib vardır ve âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٥٨٩ – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الأَسَدِيُّ الْكُوفِيُّ ، قَالَ : نا أَبِي ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانٍ ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ النَّبِيِّ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ الْحَجَرَ لَيُهْوَى فِي جَهَنَّمَ فَمَا يَصِلُ إِلَى قَعْرِهَا سَبْعِينَ خَرِيفًا.

رواه البزار والطبراني وفيهما محمد بن أبان الجعفي وهو ضعيف

18589- Bureyde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eğer Cehenneme bir taş düşse; yetmiş senede dibine ulaşamaz."*

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. İkisinde de Muhammed b. Ebân el-Cu'fî zayıftır.[2]

١٨٥٩٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ ، قَالَ : نا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ الأَنْصَارِيُّ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ قَيْسٍ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِي الْحُبَابِ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : " سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَوْتًا هَالَهُ ، فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا هَذَا الصَّوْتُ يَا جِبْرِيلُ ؟ ، فَقَالَ : هَذِهِ صَخْرَةٌ هَوَتْ مِنْ شَفِيرِ جَهَنَّمَ ،

---

[1] Ebû Ya'lâ (7243) ve Bezzâr (3494) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3493) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde: *"Cehenneme yedi deve ağırlığındaki bir taş atılsa yetmiş senede dibine ulaşmaz"* lafzıyla (1158) rivayet etti.

مِنْ سَبْعِينَ عَامًا ، فَهَذَا حِينَ بَلَغَتْ قَعْرَهَا ، فَأَحَبَّ اللَّهُ أَنْ يُسْمِعَكَ صَوْتَهَا ، فَمَا رُئِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمِ ضَاحِكًا مِلْءَ فِيهِ ، حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه إسماعيل بن قيس الأنصاري وهو ضعيف

18590- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisini korkutan bir ses duydu. Cibrîl gelince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Cibrîl! Bu ses nedir?"* diye sordu. Cibrîl: "Bu, yetmiş sene önce Cehennemin kenarından düşen bir taştır. Bu ses, dibine ulaştığında çıkardığı sestir. Allah sana bu sesi duyurmak istedi" dedi. (Ondan sonra) vefat edene kadar Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ağız dolusu güldüğü görülmedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Kays el-Ensârî zayıftır.[1]

١٨٥٩١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن مُحَمَّدِ بن صَدَقَةَ، حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن أَبِي طَالِبٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن زِيَادِ بن زَبَّارٍ الْكَلْبِيُّ، حَدَّثَنَا شَرْقِيُّ بن الْقِطَامِيُّ، عَنْ لُقْمَانَ بن عَامِرٍ، قَالَ: جِئْتُ أَبَا أُمَامَةَ الْبَاهِلِيَّ، فَقُلْتُ حَدِّثْنَا مَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"لَوْ أَنَّ صَخْرَةً وَزَنَتْ عَشْرَ خَلِفَاتٍ، قُذِفَ بِهَا مِنْ شَفِيرِ جَهَنَّمَ مَا بَلَغَتْ قَعْرَهَا سَبْعِينَ خَرِيفًا حَتَّى يَنْتَهِيَ إِلَى غَيٍّ، وَأَثَامٍ"، قِيلَ: وَمَا غَيٌّ، وَأَثَامٌ؟ قَالَ:"بِئْرَانِ فِي أَسْفَلِ جَهَنَّمَ يَسِيلُ مِنْهُمَا صَدِيدُ أَهْلِ النَّارِ"وَهُمَا اللَّذَانِ ذَكَرَهُمَا اللَّهُ فِي كِتَابِهِ ﴿أَضَاعُوا الصَّلاةَ، وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ، فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا﴾ ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا﴾.

رواه الطبراني وفيه ضعفاء قد وثقهم ابن حبان وقال : يخطئون

18591- Lokmân b. Âmir der ki: Ebû Umâme'ye gelip: "Bize Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğunu anlat" dedim. Ebû Umâme şu karşılığı verdi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Eğer on deve büyüklüğündeki bir taş cehennemin ağzından atılsa, dibindeki Gayy ve Esâm kuyularına yetmiş senede ulaşamaz."*

"Gayy ve Esâm nedir?" diye sorulunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cehennemde iki kuyudur. Oralara cehennemliklerin yanık derilerinin suları akar. Allah bunları şu iki âyette bildirdi.* **"...namazı ziyan ettiler ve şehvetlerinin ardına düştüler; bunlar da Gayya kuyusunu boylayacaklardır."** (Meryem Sur. 59) **"... Kim o günah olan şeyleri işlerse cehennemde Esâm kuyusuna düşer."** (Furkân Sur. 68)

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (819) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Raviler arasında İbn Hibbân'ın güvenilir bulduğu ve: "Hata yaparlar" dediği zayıf raviler vardır.[1]

١٨٥٩٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جَابِرٍ الْبَخْتَرِيُّ الطَّائِيُّ ، ثنا بِشْرُ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنِ الزُّهْرِيِّ ، حَدَّثَنَا بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ ، أن مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ ، كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ بَعْدَ مَا بَيْنَ شَفِيرِ النَّارِ إِلَى قَعْرِهَا لَصَخْرَةٌ زِنَةُ سَبْعِ خَلِفَاتٍ بِشُحُومِهِنَّ وَلُحُومِهِنَّ وَأَوْلادِهِنَّ ، يَهْوِي فِيهَا بَيْنَ شَفِيرِ النَّارِ إِلَى أَنْ يَبْلُغَ قَعْرَهَا سَبْعِينَ خَرِيفًا "

رواه الطبراني وفيه راو لم يسم وبقية رجاله رجال الصحيح

18592- Muâz b. Cebel'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Canım elinde olana yemin ederim ki; Cehennemin ağzı ile dibi arasındaki mesafe o kadar uzaktır ki; yavrularıyla birlikte yedi hamile deve ağırlığında bir kaya Cehenneme atılsa ancak yetmiş senede Cehennemin dibine ulaşır"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden adı verilmeyen birisi vardır. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٨٥٩٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ وَحَسَنُ بْنُ مُوسَى قَالاَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ دَرَّاجٍ قَالَ مُوسَى فِي حَدِيثِهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْحَارِثِ بْنِ جَزْءٍ الزُّبَيْدِىَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ فِي النَّارِ حَيَّاتٌ كَأَمْثَالِ أَعْنَاقِ الْبُخْتِ تَلْسَعُ إِحْدَاهُنَّ اللَّسْعَةَ فَيَجِدُ حَمْوَتَهَا أَرْبَعِينَ خَرِيفاً وَإِنَّ فِي النَّارِ عَقَارِبَ كَأَمْثَالِ الْبِغَالِ الْمُوكَفَةِ تَلْسَعُ إِحْدَاهُنَّ اللَّسْعَةَ فَيَجِدُ حَمْوَتَهَا أَرْبَعِينَ سَنَةً.

رواه أحمد والطبراني وفيه جماعة قد وثقوا

18593- Abdullah b. el-Hâris b. Cez ez-Zübeydî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehennemde deve boynu kalınlığında yılanlar vardır. Soktuğu kimse yetmiş sene acısını hisseder. Orada katır gibi akrepler de vardır. Bunların da soktuğu kimse kırk sene acısını hisseder."*

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Ravilerden güvenilir bulunan zayıflar vardır.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7731) rivayet etti. İbnu'l-Mübârek'in *Zühd*'ünün (302) zevâidine ve *S. es-Sahîha*'ya (1612) bakınız.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/169-170) rivayet etti. İbnu'l-Mübârek'in *Zühd*'ünün (301) zevâidine bakınız.

١٨٥٩٤ - حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخَ ، حَدَّثَنَا سُكَيْنُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " عُمُرُ الذُّبَابِ أَرْبَعُونَ لَيْلَةً ، وَالذُّبَابُ كُلُّهُ فِي النَّارِ إِلا النَّحْلَ.

رواه أبو يعلى ورجاله ثقات

18594- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Arıların ömrü kırk gündür. Bal arısı haricindeki bütün arılar cehennemdedir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٨٥٩٥ - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الذُّبَابُ كُلُّهُ فِي النَّارِ إِلا النَّحْلَ. فذكر الحديث

رواه الطبراني في الكبير ورجاله رجال الصحيح غير إبراهيم بن محمد بن حازم وهو ثقة.

18595- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bal arısı haricindeki bütün arılar cehennemdedir."*

★Taberânî rivayet etti. İbrâhîm b. Muhammed b. Hâzım dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[2]

١٨٥٩٦ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَاتِمٍ الْعِجْلُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ عَمَّارٍ الْمَوْصِلِيُّ ، قَالَ : نا الْقَاسِمُ بْنُ يَزِيدَ ، قَالَ : نا سُفْيَانُ ، عَنْ مَنْصُورٍ ، عَنْ مُجَاهِدٍ ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الذُّبَابُ كُلُّهُ فِي النَّارِ إِلا النَّحْلَ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط والبزار بأسانيد ورجال بعض أسانيد الطبراني ثقات

18596- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bal arısı haricindeki bütün arılar cehennemdedir."* —Hadis aslında devam ediyor—.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve Bezzâr değişik isnâdlarla rivayet etti. Taberânî'nin isnâdlarından bazılarının ravileri güvenilirdir.[3]

---

[1] Mükerrer hadis: 13387.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11058) rivayet etti.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13436, 13467, 13468, 13542, 13543, 13544) ve Bezzâr (3498) rivayet etti.

١٨٥٩٧ - حَدَّثَنَا إِدْرِيسُ بن عَبْدِ الْكَرِيمِ الْحَدَّادُ، حَدَّثَنَا عَاصِمُ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن يَحْيَى بن طَلْحَةَ، عَنِ الْمُسَيَّبِ بن رَافِعٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : الذُّبَابُ كُلُّهُ فِي النَّارِ إِلا النَّحْلُ.

رواه الطبراني وفيه إسحاق بن يحيى بن طلحة وهو متروك وقد ذكره ابن حبان في الضعفاء وفي الثقات وقال : يحتج بما وافق فيه الثقات ويترك ما انفرد به بعد أن استخرت الله فيه وبقية رجاله رجال الصحيح وقد وافقه الثقات في أصل الحديث

18597- İbn Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bal arısı haricindeki bütün uçan böcekler cehennemdedir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İshâk b. Yahyâ b. Talha metrûktur. İbn Hibbân onu hem zayıflar, hem güvenilirlere dair eserinde zikretti ve: "Güvenilir olanlara muvafakat eden hadisleri huccet kabul edilir; tek kaldığı rivayetleri ise terk edilir" demiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Hadisin aslında güvenilir olan raviler ona muvafakat etmiştir.[1]

١٨٥٩٨ - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ ، قَالَ : نا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ ، قَالَ : نا مَنْصُورُ بْنُ عَبَّادٍ ، قَالَ : نا بَشِيرُ بْنُ طَلْحَةَ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ الدُّرَيْكِ ، عَنْ يَعْلَى بْنِ مُنْيَةَ ، رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " يُنْشِئُ اللَّهُ سَحَابَةً لأَهْلِ النَّارِ سَوْدَاءَ مُظْلِمَةً ، فَيُقَالُ : يَا أَهْلَ النَّارِ ، أَيُّ شَيْءٍ تَطْلُبُونَ ؟ فَيَذْكُرُونَ بِهَا سَحَابَةَ الدُّنْيَا ، فَيَقُولُونَ : يَا رَبَّنَا الشَّرَابَ ، فَيُمْطِرُهُمْ أَغْلالا تَزِيدُ فِي أَغْلالِهِمْ ، وَسَلاسِلَ تَزِيدُ فِي سَلاسِلِهِمْ ، وَجَمْرًا تَلْتَهِبُ عَلَيْهِمْ "

رواه الطبراني في الأوسط وفيه من فيه ضعف قليل ومن لم أعرفه

18598- Ya'lâ b. Munye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah; Cehennemliklere siyah ve karanlık bir bulut çıkarır ve onlara: «Ey Cehennem ehli! Ne istersiniz?» denir. Onlar dünyadaki bulutları hatırlayıp: «Ey Rabbimiz! İçecek istiyoruz» derler. (Yüce Allah) onların bukağıları üzerine bukağılar ve zincirler üstüne zincirler, üstelik kasıp kavuran ateşten korlar yağdırır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden az zayıf bulunan kişiler ve tanımadıklarım vardır.

١٨٥٩٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَيَّانَ ، حَدَّثَنَا دُرُسْتُ بْنُ زِيَادٍ ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ الرَّقَاشِيُّ ، حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ثَوْرَانِ عَقِيرَانِ فِي النَّارِ

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10487) rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır.

رواه أبو يعلى وفيه ضعفاء قد وثقوا

18599- Enes b. Mâlik; Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Şüphesiz ki Güneş ve Ay cehennem ateşinde kesilecek iki öküz gibi olacaktır."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden güvenilir bulunan zayıflar vardır.[1]

بَابُ زِيَادَةِ أَهْلِ النَّارِ مِنَ العَذَابِ

Cehennemliklerin Azabının Arttırılması

قد تقدم حديث يعلى بن منية قبل هذا الحديث

Bu hadisten önce Ya'lâ b. Munye'nin hadisi geçmişti.

١٨٦٠٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَلِيٍّ الصَّائِغُ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن مَنْصُورٍ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ، فِي قَوْلِهِ: ﴿ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ ﴾ قَالَ:"زِيدُوا عَقَارِبًا أَنْيَابُهَا كَالنَّخْلِ الطِّوَالِ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18600- Abdullah b. Mes'ûd; "...**onlara azab üstüne azab artırdık**" (Nahl Sur. 88) âyetiyle ilgili olarak: "Uzun hurma ağaçları gibi kıskaçları olan akrepler, işte azaplarına katılacak olan azap budur" dedi.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٨٦٠١ - حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّهُ قَالَ فِي قَوْلِهِ : ﴿ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ ﴾ ، قَالَ : هِيَ خَمْسَةُ أَنْهَارٍ تَحْتَ الْعَرْشِ يُعَذَّبُونَ بِبَعْضِهَا بِاللَّيْلِ ، وَبِبَعْضِهَا بِالنَّهَارِ ".

رواه أبو يعلى ورجال رجال الصحيح

18601- İbn Abbâs, "...**onlara azab üstüne azab artırdık**" (Nahl Sur. 88) âyetiyle ilgili olarak şöyle dedi: "Bu âyette kastedilen, Arş'ın altında olan beş nehirdir. Bazılarında gece, bazılarında ise gündüz azab görürler."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

---

[1] Ebû Ya'lâ (4116) rivayet etti. Ravilerden Yezîd b. Ebân er-Rakkâşî zayıftır. Durust b. Ziyâd'ın hadisleri münkerdir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (9103, 9104, 9105) rivayet etti.

بَابٌ فِي نَفَسِ أَهْلِ النَّارِ

Cehennemliklerin Nefesi

١٨٦٠٢ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ ، حَدَّثَنَا أَبُو عُبَيْدَةَ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ ، عَنْ مُحَمَّدٍ هُوَ ابْنُ شَبِيبٍ ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي وَحْشِيَّةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَوْ كَانَ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ مِائَةٌ أَوْ يَزِيدُونَ ، وَفِيهِ رَجُلٌ مِنَ النَّارِ ، فَتَنَفَّسَ ، فَأَصَابَ نَفَسُهُ ، لاحْتَرَقَ الْمَسْجِدُ وَمَنْ فِيهِ "

رواه أبو يعلى عن شيخه إسحاق و لم ينسبه فإن لو أن في هذا المسجد مائة فرجاله رجال الصحيح وإن كان غيره فلم أعرفه

18602- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bu Mescid'de yüz veya daha fazla kişi ve Cehennemden bir adam olsa ve bir nefes verse, nefesinden Mescid ve içindekiler yanardı."*

★Ebû Ya'lâ hocası İshâk'tan rivayet etti. Ama onu kim olduğunu söylemedi. Eğer İshâk b. Râheveyh ise ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Eğer başkası ise onu tanımıyorum.[2]

١٨٦٠٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ الْوَاسِطِيُّ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ هَارُونَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ شَبِيبٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي وَحْشِيَّةَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " لَوْ كَانَ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ مِائَةُ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ، وَفِيهِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ النَّارِ ، فَتَنَفَّسَ ، فَأَصَابَ نَفَسُهُ ، لَاحْتَرَقَ الْمَسْجِدُ بِمَنْ فِيهِ .

رواه البزار وفيه عبد الرحمن بن هارون وهو ضعيف وذكره ابن حبان في الثقات وقال : يعتبر حديثه إذا حدث من كتابه فإن في حديثه من حفظه بعض مناكير وبقية رجاله رجال الصحيح

18603- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Mescid'de yüz bin veya daha fazla kişi olsa, sonra bunlara Cehennemliklerden bir kişi nefesini salsa, Mescid'de bulunanları yakardı."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Abdurrahman b. Hârûn zayıftır. İbn Hibbân onu güvenilirlere dair kitabında zikretti ve: "Eğer kitabından hadis rivayet ederse hadisine

---

[1] Ebû Ya'lâ (2660) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ, İshâk b. Ebî İsrâîl'den (6670) rivayet etti. O da güvenilirdir.

itibar edilir. Hıfzından dolayı hadislerinde münker olanlar vardır." Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ بُكَاءِ أَهْلِ النَّارِ

Cehennemliklerin Ağlaması

١٨٦٠٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْدٍ ، عَنِ ابْنِ الْمُبَارَكِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ زَيْدٍ ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ الرَّقَاشِيُّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، ابْكُوا ، فَإِنْ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكَوْا ، فَإِنَّ أَهْلَ النَّارِ يَبْكُونَ فِي النَّارِ حَتَّى تَسِيلَ دُمُوعُهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ كَأَنَّهَا جَدَاوِلُ ، حَتَّى تَنْقَطِعَ الدُّمُوعُ ، فَتَسِيلَ يَعْنِي الدِّمَاءَ فَتُقَرِّحَ الْعُيُونَ ، فَلَوْ أَنَّ سُفُنًا أُرْخِيَتْ فِيهَا لَجَرَتْ.

قلت : روى ابن ماجة بعضه رواه أبو يعلى وأضعف من فيه يزيد الرقاشي وقد وثق على ضعفه

18604- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ey insanlar! Ağlayınız, ağlayamazsanız ağlamaklı olunuz. Zira Cehennemlikler yanaklarında kanal gibi yanıklar belirinceye kadar ağlarlar. Sonunda yaşlar kuruyunca yaş yerine kan gelmeye başlar ve o kadar kan boşalır ki gemi yüzdürülse yüzer."*

İbn Mâce bir bölümünü rivayet etti.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Raviler içinde en zayıfı Yezîd er-Rakkâşî'dir. O da zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur.[2]

بَابُ عِظَمِ خَلْقِ الْكَافِرِ فِي النَّارِ

Kâfirin Cehennemdeki Büyüklüğü

١٨٦٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنِي أَبُو يَحْيَى الطَّوِيلُ عَنْ أَبِي يَحْيَى الْقَتَّاتِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَعْظُمُ أَهْلُ النَّارِ فِي النَّارِ حَتَّى إِنَّ بَيْنَ شَحْمَةِ أُذُنِ أَحَدِهِمْ إِلَى عَاتِقِهِ مَسِيرَةَ سَبْعِمِائَةِ عَامٍ وَإِنَّ غِلَظَ جِلْدِهِ سَبْعُونَ ذِرَاعاً وَإِنَّ ضِرْسَهُ مِثْلُ أُحُدٍ.

---

[1] Bezzâr (3499) rivayet etti.

[2] Ebû Ya'lâ (4134) rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Humeyd zayıftır. İmrân b. Zeyd ise hadiste gevşektir.

رواه أحمد والطبراني في الكبير والأوسط وفي أسانيدهم أبو يحيى القتات وهو ضعيف وفيه خلاف وبقية رجاله أوثق منه

18605- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cehennemlikler cehennemde büyür. O derecede ki, kulak yumuşağı ile ense kökü arası yedi yüz yıllık mesafe kadar, derilerinin kalınlığı kırk arşın ve azı dişi de Uhud dağı gibi olur."*

★Ahmed rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdlarında Ebû Yahyâ el-Kattân vardır zayıftır ve hakkında ihtilaf vardır. Diğer raviler ondan daha sağlamdır.[1]

١٨٦٠٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَقْعَدُ الْكَافِرِ فِي النَّارِ مَسِيرَةُ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ وَكُلُّ ضِرْسٍ مِثْلُ أُحُدٍ وَفَخِذُهُ مِثْلُ وَرِقَانَ وَجِلْدُهُ سِوَى لَحْمِهِ وَعِظَامِهِ أَرْبَعُونَ ذِرَاعاً.

رواه أحمد وأبو يعلى وفيه ابن لهيعة وقد وثق على ضعفه

18606- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kâfirin Cehennemdeki yeri üç günlük mesafe kadardır. Her azı dişi, Uhud dağı kadardır. Uyluğu ise (Mekke ile Medine arasında olan) Varikân dağı kadardır. Eti ve kemiği dışında derisinin kalınlığı kırk arşındır."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ravilerden İbn Lehîa zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur.[2]

١٨٦٠٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا رِبْعِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضِرْسُ الْكَافِرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِثْلُ أُحُدٍ وَعَرْضُ جِلْدِهِ سَبْعُونَ ذِرَاعاً وَفَخِذُهُ مِثْلُ وَرِقَانَ وَمَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ مِثْلُ مَا بَيْنِي وَبَيْنَ الرَّبَذَةِ.

قلت : رواه الترمذي غير أنه قال : " وغلظ جلده أربعون ذراعا وهنا سبعون " رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير ربعي بن إبراهيم وهو ثقة

---

[1] Ahmed (4800) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13482) rivayet etti. Ravilerden Ebû Yahyâ et-Tavîl İmrân b. Zeyd et-Tağlibî hadis yazan biridir, ama kuvvetli değildir. İbn Hibbân onu güvenilirler arasında zikretmiştir.

[2] Ahmed (3/29), Ebû Ya'lâ (1387) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (4/598) rivayet etti. Zehebî sahih olduğunu söyledi ve muvafakat etti. Yine ravilerden Derrâc b. Ebi'l-Heysem zayıftır.

18607- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü kâfirin azı dişi Uhud dağı kadardır. Derisinin kalınlığı yetmiş arşındır. Uyluğu ise (Mekke ile Medine arasında olan) Varikân dağı kadardır. Ateşteki yeri benimle Rebeze arasındaki mesafe kadardır."*

Tirmizî rivayet etti, ancak onda: *"Derisinin kalınlığı kırk arşındır"* şeklindedir. Burada ise: "Yetmiş arşın" olarak geçmektedir.

★Ahmed rivayet etti. Rib'î b. İbrâhîm dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٨٦٠٨ - عن يَزِيدُ بْنُ حَيَّانَ ، قَالَ: " انْطَلَقْتُ أَنَا وَحُصَيْنُ بْنُ سَبْرَةَ، وَعُمَرُ بْنُ مُسْلِمٍ إِلَى زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ وَحَدَّثَنَا زَيْدٌ فِي مَجْلِسِهِ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَيَعْظُمُ لِلنَّارِ حَتَّى يَكُونَ الضِّرْسُ مِنْ أَضْرَاسِهِ كَأُحُدٍ. قلت رواه احمد ورجاله رجال الصحيح غير عنبسة بن سعيد وهو ثقة

18608- Yezîd b. Hayyân et-Teymî bildiriyor: Ben, Husayn b. Sebre ve Ömer b. Müslim, Zeyd b. Erkam'ın yanına gittiğimizde, Zeyd bize şöyle dedi: "Cehennemlik olan bir kişi o kadar büyür ki; azı dişlerinden biri Uhud dağı kadar olur."

★Ahmed bunu uzun bir hadiste nakletti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٦٠٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الطَّالْقَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ وَعَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللهِ عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَتَدْرِي مَا سَعَةُ جَهَنَّمَ. قُلْتُ لاَ. قَالَ أَجَلْ وَاللهِ مَا تَدْرِي أَنَّ بَيْنَ شَحْمَةِ أُذُنِ أَحَدِهِمْ وَبَيْنَ عَاتِقِهِ مَسِيرَةَ سَبْعِينَ خَرِيفاً تَجْرِي فِيهَا أَوْدِيَةُ الْقَيْحِ وَالدَّمِ. قُلْتُ أَنْهَاراً قَالَ لاَ بَلْ أَوْدِيَةٌ... فذكر الحديث

رواه احمد ورجاله رجال الصحيح غير عنبسة بن سعيد وهو ثقة

18609- Mücâhid der ki: İbn Abbâs: "Cehennemin genişliğinin ne kadar olduğunu biliyor musun?" diye sorunca, ben: "Hayır" dedim. İbn Abbâs: "Evet vallahi, kulak memesi ile boynu arasında yetmiş yıllık mesafe olduğunu, Cehennemde irin ve kan vadilerinin aktığını bilemezsin" dedi. Ben: "Nehirler mi?" diye sorunca, İbn Abbâs: "Hayır, vadiler" dedi. —Hadis aslında devam ediyor—

★Ahmed rivayet etti. Anbese b. Saîd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٨٦١٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ ، قَالَ : نا رَيْحَانُ ، عَنْ عَبَّادٍ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ ، عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، ، وَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " ضِرْسُ الْكَافِرِ مِثْلُ أُحُدٍ ، وَغِلَظُ جِلْدِهِ أَرْبَعُونَ ذِرَاعًا بِذِرَاعِ الْجَبَّارِ.

رواه البزار وفيه عباد بن منصور وهو ضعيف وقد وثق وبقية رجاله ثقات

18610- Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir soru üzerine şöyle dediğini bildiriyor: *"Kâfirin azı dişi Uhud dağı kadardır. Derisinin kalınlığı Cebbâr olan Allah katındaki arşınla kırk arşındır."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Abbâd b. Mansûr zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

بَابٌ فِي أَهْلِ النَّارِ وَعَلامَتِهَا وَأَوَّلُ مَنْ يُكْسَى حُلَلَهَا

Cehennemliklerin Alâmetleri ve Giyecekleri İlk Elbiseler

١٨٦١١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ مَنْ يُكْسَى حُلَّةً مِنَ النَّارِ إِبْلِيسُ يَضَعُهَا عَلَى حَاجِبَيْهِ وَهُوَ يَسْحَبُهَا مِنْ خَلْفِهِ وَذُرِّيَّتُهُ مِنْ خَلْفِهِ وَهُوَ يَقُولُ يَا ثُبُورَاهُ وَهُمْ يُنَادُونَ يَا ثُبُورَاهُمْ حَتَّى يَقِفَ عَلَى النَّارِ فَيَقُولُ يَا ثُبُورَاهُ فَيُنَادُونَ يَا ثُبُورَاهُمْ فَيُقَالُ ﴿ لاَ تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُوراً وَاحِداً وَادْعُوا ثُبُوراً كَثِيراً ﴾ .

رواه أحمد والبزار ورجالهما رجال الصحيح غير علي بن زيد وقد وثق

18611- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ateşten ilk elbise giydirilecek kişi İblis'tir. Bu elbise kaşlarının üzerine konulacak, o bunu arkasından sürüklerken onun zürriyeti de ardından yürüyecekler, kendisi de: «Yetiş ey ölümüm!» diye feryad edecektir. Çocukları da iki defa: «Yetiş ey ölümümüz!» diye bağıracaklar. Gelip ateşin yanında durduklarında İblis: «Yetiş ey ölümüm!» diye feryad edecektir. Çocukları da: «Yetiş ey ölümümüz!» diye bağıracaklar. Onlara:* **«Bir kere ölmeyi değil, birçok defa ölmeyi isteyin»** (Furkân Sur. 14) *denilecek."*

★Ahmed ve Bezzâr rivayet ettiler. Ali b. Zeyd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir bulunmuştur.

---

[1] Bezzâr (3496) rivayet etti.

١٨٦١٢ - حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ مُعَيْقِيبٍ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعُتْوَارِيِّ ، وَكَانَ يَتِيمًا لأَبِي سَعِيدٍ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِذَا جَمَعَ اللَّهُ النَّاسَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، أَقْبَلَتِ النَّارُ يَرْكَبُ بَعْضُهَا بَعْضًا ، وَخَزَنَتُهَا يَكُفُّونَهَا ، وَهِيَ تَقُولُ : وَعِزَّةِ رَبِّي لَيُخَلَّيَنَّ بَيْنِي وَبَيْنَ أَزْوَاجِي أَوْ لأَغْشَيَنَّ النَّاسَ عُنُقًا وَاحِدًا ، فَيَقُولُونَ : وَمَنْ أَزْوَاجُكِ ؟ فَتَقُولُ : كُلُّ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ، فَتُخْرِجُ لِسَانَهَا فَتَلْتَقِطُهُمْ بِهِ مِنْ بَيْنِ ظَهْرَانَيِ النَّاسِ ، فَتَقْذِفُهُمْ فِي جَوْفِهَا ، ثُمَّ تَسْتَأْخِرُ ، ثُمَّ تُقْبِلُ يَرْكَبُ بَعْضُهَا بَعْضًا ، وَخَزَنَتُهَا يَكُفُّونَهَا ، وَهِيَ تَقُولُ : وَعِزَّةِ رَبِّي لَيُخَلَّيَنَّ بَيْنِي وَبَيْنَ أَزْوَاجِي أَوْ لأَغْشَيَنَّ النَّاسَ عُنُقًا وَاحِدًا ، فَيَقُولُونَ : وَمَنْ أَزْوَاجُكِ ؟ فَتَقُولُ : كُلُّ جَبَّارٍ كَفُورٍ ، فَتَلْتَقِطُهُمْ بِلِسَانِهَا مِنْ بَيْنِ ظَهْرَانَيِ النَّاسِ فَتَقْذِفُهُمْ فِي جَوْفِهَا ، ثُمَّ تَسْتَأْخِرُ ثُمَّ تُقْبِلُ فَيَرْكَبُ بَعْضُهَا بَعْضًا وَخَزَنَتُهَا يَكُفُّونَهَا ، وَهِيَ تَقُولُ : وَعِزَّةِ رَبِّي لَيُخَلَّيَنَّ بَيْنِي وَبَيْنَ أَزْوَاجِي أَوْ لأَغْشَيَنَّ النَّاسَ عُنُقًا وَاحِدًا ، فَيَقُولُونَ : مَنْ أَزْوَاجُكِ ؟ فَتَقُولُ : كُلُّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ، فَتَلْتَقِطُهُمْ بِلِسَانِهَا مِنْ بَيْنِ ظَهْرَانَيِ النَّاسِ ، فَتَقْذِفُهُمْ فِي جَوْفِهَا ، ثُمَّ تَسْتَأْخِرُ ، وَيَقْضِي اللَّهُ بَيْنَ الْعِبَادِ.

رواه أبو يعلى ورجاله وثقوا إلا أن ابن إسحاق مدلس

18612- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah, Kıyamet günü insanları bir yerde topladığı zaman Cehennem coşmuş bir şekilde gelir. Cehennem bekçileri ise onu insanlardan uzaklaştırmaya çalışır. Cehennem: «Rabbimin izzetine yemin ederim ki! Ya benimle eşlerim arasından çekilsinler ya da bütün bu topluluğu içime alırım» der. Cehenneme: «Senin eşlerin kimdir?» diye sorduklarında, Cehennem: «Her böbürlenip zorba olan kişidir» der. Cehennem dilini çıkarıp insanların arasından onları seçer ve içine atarak geri çekilir. Sonra yine coşmuş bir şekilde gelir; bekçileri ise onu insanlardan uzaklaştırmaya çalışırlar. O: «Rabbimin izzetine yemin ederim ki! Ya benimle eşlerim arasından çekilsinler veya bütün bu topluluğu içime alırım» der. Kendisine: «Senin eşlerin kimdir?» diye sorduklarında, Cehennem: «Her zorba olan kâfirdir» der ve dilini çıkarıp insanların arasından onları seçip içine atarak geri çekilir. Sonra yine coşmuş bir şekilde gelir; bekçileri ise onu insanlardan uzaklaştırmaya çalışırlar. O: «Rabbimin izzetine yemin ederim ki! Ya benimle eşlerim arasından çekilsinler ya da bütün bu topluluğu içime alırım» der. Kendisine: «Senin eşlerin kimdir?» diye sorduklarında: «Her kendini beğenip öğünen kişidir» der ve diliyle onları yakalayıp içine atarak geri çekilir. Sonra Yüce Allah kulları arasında hüküm verir."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur. Fakat İbn İshâk müdellistir.

١٨٦١٣ - حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ، ثنا سُلَيْمَانُ، عَنْ فِرَاسٍ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (ح)، وَحَدَّثَنَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الأَسْوَدِ، ثنا مَعْمَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الرَّقِّيُّ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بِشْرٍ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ عَطِيَّةَ، عن أبي سعيد قال : قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : يَخْرُجُ عُنُقٌ مِنَ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَهَا لِسَانٌ تَنْطِقُ بِهِ تَقُولُ : إِنِّي أُمِرْتُ بِثَلاثَةٍ : بِمَنْ جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ، وَمَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ، وَبِالْجَبَّارِينَ "، قَالَ : " فَتَنْطَوِي عَلَيْهِمْ فَتُلْقِيهِمْ فِي النَّارِ قَبْلَ الْحِسَابِ بِخَمْسِمِائَةِ عَامٍ

18613- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet gününde Cehennem ateşinin içinden, fasih ve düzgün bir dille konuşan bir yaratık çıkar. Onun gören iki gözü ve onunla konuştuğu bir dili vardır. O boyun der ki: "Ben; Allah'ın yanında başka ilah edinen, her inatçı zorba ve bir cana kıymayan birini öldüren kişi için görevlendirildim.» Onları diğer insanlardan beş yüz yıl önce alıp (Cehenneme) götürür."*[1]

١٨٦١٤ - وفي رواية : " فَتَنْطَوِي عَلَيْهِمْ فَتَطْرَحُهُمْ فِي غَمَرَاتِ جَهَنَّمَ.

رواه البزار واللفظ له وأحمد باختصار وأبو يعلى بنحوه والطبراني في الأوسط وأحد إسنادي الطبراني رجاله رجال الصحيح

18614- Bir rivayette ibare şöyledir: *"Onları alıp Cehennemin dibine atar."*

★Taberânî rivayet etti. Lafız da onundur. Ahmed muhtasar olarak ve. Ebû Ya'lâ yakın metinle rivayette bulundu. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Taberânî'nin isnâdlarından birinin ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٨٦١٥ - حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ عَمْرٍو الْعُكْبَرِيُّ ، قَالَ : نا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْوَاسِطِيُّ ، قَالَ : نا أَزْهَرُ بْنُ سِنَانٍ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ وَاسِعٍ ، قَالَ : قُلْتُ لِبِلالِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ : إِنَّ أَبَاكَ حَدَّثَنِي ، عَنْ جَدِّكَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ فِي جَهَنَّمَ وَادِيًا ، فِي الْوَادِي بِئْرٌ يُقَالُ لَهُ : هَبْهَبُ ، حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُسْكِنَ فِيهِ كُلَّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ.

رواه الطبراني وفيه أزهر بن سنان وهو ضعيف

18615- Muhammed b. Vâsi' der ki: Bilâl b. Ebî Burde'ye: "Baban, bana dedenden (Ebû Mûsa el-Eş'arî'den), Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakletti: *"Cehennemde bir vadi vardır. O vadide Hebheb adında bir kuyu vardır. Allah'ın her inatçı zorbayı orada iskan etmesi haktır."*

[1] Bezzâr (3500), Ahmed (3/40), Ebû Ya'lâ (1138, 1146) ve Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (320) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3501) rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Ezher b. Sinân zayıftır.

١٨٦١٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنَا الْبَرَاءُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلاَ أُنَبِّئُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ كُلُّ سَفِيهٍ جَعْظَرِىٌّ.

رواه أحمد وفيه البراء بن عبد الله وهو ضعيف

18616- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Size Cehennemlikleri bildireyim mi? Kaba davranışlı ve (ne dediğini ve harcadığını bilmeyen) sefih olan herkestir."*

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden Berâ b. Abdillah zayıftır.[1]

١٨٦١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبِى حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْحَاقَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُلَىِّ بْنِ رَبَاحٍ سَمِعْتُ أَبِى يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ عَنِ النَّبِىِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَهْلَ النَّارِ كُلُّ جَعْظَرِىٍّ جَوَّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ جَمَّاعٍ مَنَّاعٍ وَأَهْلُ الْجَنَّةِ الضُّعَفَاءُ الْمَغْلُوبُونَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

18617- Abdullah b. Amr b. el-Âs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Cehennem zikredildiğinde şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehennem ehli, her kaba davranışlı, kibirli ve malı biriktirip ihtiyaç sahiplerine vermeyendir. Cennetlikler ise zayıf ve mağdur kişilerdir."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٨٦١٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ غَنْمٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ الْجَوَّاظُ وَالْجَعْظَرِىُّ وَالْعُتُلُّ الزَّنِيمُ. رواه أحمد وإسناده حسن إلا أن ابن غنم لم يسمع من النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

18618- İbn Ğanm, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kibirli, kaba davranışlı, yemeğe düşkün olup başkalarına zulmeden kişi Cennete giremez."*

★Ahmed rivayet etti. İsnâdı hasendir, ancak İbn Ğanm Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) dinlememiştir.[3]

---

[1] Mükerrer hadis: 3753.
[2] Ahmed (2/214) rivayet etti.
[3] Ahmed (4/227) rivayet etti. Raviler içinde Şehr b. Havşeb vardır.

١٨٦١٩ - حَدَّثَنَا بَكْرُ بن سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن صَالِحٍ، حَدَّثَنَا مُوسَى بن عَلِيِّ بن رَبَاحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سُرَاقَةَ بن جُعْشُمٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:"يَا سُرَاقَةُ، أَلا أُخْبِرُكَ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ , وَأَهْلِ النَّارِ؟ " فَقَالَ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: " أَمَّا أَهْلُ النَّارِ , فَكُلُّ جَعْظَرِيٍّ جَوَّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ، وَأَمَّا أَهْلُ الْجَنَّةِ فَالضُّعَفَاءُ الْمَغْلُوبُونَ. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح إلا أن فيه راو لم يسم

18619- Ali b. Rabâh der ki: Sürâka b. Mâlik (b. Cu'şum), Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisine şöyle dediğini bildiriyor: *"Ey Sürâka! Sana Cennetlikleri ve Cehennemlikleri bildireyim mi?"* Sürâka: "Olur ya Resûlallah" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cehennemlikler; her kaba davranışlı, kibirli, malı biriktirip ihtiyaç sahiplerine vermeyenlerdir. Cennetlikler ise zayıf ve mağdur kişilerdir."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir; ancak ravilerden adı verilmeyen birisi vardır.[1]

١٨٦٢٠ - حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ زَكَرِيَّا ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَبُو يَحْيَى صَاعِقَةُ ، قَالَ : نَا صَدَقَةُ بْنُ سَابِقٍ ، قَالَ : نَا سُلَيْمَانُ بْنُ قَرْمٍ ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : " مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَى قَوْمٍ فَقَبَضَهُ إِلا جَعَلَ بَعْدَهُ فَتْرَةً ، تُمْلأُ مِنْ تِلْكَ الْفَتْرَةِ جَهَنَّمُ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير صدقة بن سابق وهو ثقة

18620- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah, bir topluluğa peygamber gönderip te o peygamber vefat ettiği zaman, o toplulukta bir gevşeme dönemi yaşanır ki; Allah cehennemi bu dönem insanlarından doldurur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Sadaka b. Sâbik dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

بَابٌ فِيمَنْ فِي كِبْرِهِ يَدْخُلُ النَّارَ

Kibriyle Cehenneme Girenler

١٨٦٢١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا هَيْثَمٌ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الرَّبِيعِ عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لآدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قُمْ فَجَهِّزْ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ تِسْعَمِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ إِلَى النَّارِ وَوَاحِداً إِلَى الْجَنَّةِ فَبَكَى أَصْحَابُهُ وَبَكَوْا

[1] Ahmed (4/175) rivayet etti.

ثُمَّ قَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْفَعُوا رُءُوسَكُمْ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا أُمَّتِي فِي الأُمَمِ
إِلاَّ كَالشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الأَسْوَدِ فَخَفَّفَ ذَلِكَ عَنْهُمْ.

رواه أحمد والطبراني وإسناده جيد

18621- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yüce Allah, Kıyamet günü Âdem'e: «Kalk ve neslinden dokuz yüz doksan dokuz kişiyi Cehenneme bir kişiyi de Cennete hazırla» buyurur."* Sahabe şiddetli bir şekilde ağlamaya başlayınca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Başınızı kaldırınız. Nefsim elinde olana yemin ederim ki; diğer ümmetlerin içinde ümmetimin sayısı, siyah bir öküzün derisinde bulunan beyaz bir kıl gibidir"* buyurup sahabeyi rahatlattı.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. İsnâdı ceyyiddir.[1]

١٨٦٢٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَمَّارُ بْنُ مُحَمَّدٍ ابْنُ أُخْتِ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ
أَبِي الأَحْوَصِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
مُنَادِياً يُنَادِي يَا آدَمُ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكَ أَنْ تَبْعَثَ بَعْثاً مِنْ ذُرِّيَّتِكَ إِلَى النَّارِ. فَيَقُولُ آدَمُ يَا رَبِّ وَمِنْ
كَمْ قَالَ فَيُقَالُ لَهُ مِنْ كُلِّ مِائَةٍ تِسْعَةٌ وَتِسْعِينَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ مَنْ هَذَا النَّاجِي مِنَّا بَعْدَ
هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ مَا أَنْتُمْ إِلاَّ كَالشَّامَةِ فِي صَدْرِ الْبَعِيرِ.

رواه أحمد وأبو يعلى وفيه إبراهيم بن مسلم الهجري وهو ضعيف

18622- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah (kıyamet günü) bir münadi gönderir ve o münadi şöyle seslenir: «Ey Âdem! Yüce Allah, neslinden bir kısmını Cehenneme göndermeni emrediyor.» Âdem: «Ya Rabbi! Kaçta kaçını göndereyim?» diye sorunca, «Her yüz kişiden doksan dokuz kişiyi» denir."*

Orada bulunanlardan bir adam: "Ya Resûlallah! Bundan sonra artık bizden kim kurtulur?" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Siz, insanlar içinde kendinizin bir devenin göğsündeki ben kadar olduğunuzu biliyor musunuz?"* buyurdu.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ravilerden İbrâhîm b. Müslim el-Hecerî zayıftır.[2]

---

1 Ahmed (6/441) rivayet etti.

2 Ahmed (1/388) ve Ebû Ya'lâ (5124) rivayet etti. *Tezhîbu'l-Âsâr- İbn Abbâs'ın Müsned*'ine- (704, 705) bakınız.

١٨٦٢٣ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ، ثنا عَبَّادٌ، عَنْ هِلالِ بْنِ خَبَّابٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : تَلا رَسُولُ اللَّهِ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، هَذِهِ الآيَةَ ، وَأَصْحَابُهُ عِنْدَهُ : ﴿يَأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ﴾ إِلَى آخِرِ الآيَةِ ، قَالَ : " هَلْ تَدْرُونَ أَيَّ يَوْمٍ ذَاكَ ؟ قَالُوا : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، قَالَ : " ذَاكَ يَوْمٌ يَقُولُ اللَّهُ ، . ، لآدَمَ : يَا آدَمُ ، قُمْ فَابْعَثْ بَعْثَ النَّارِ. مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ إِلَى النَّارِ ، وَوَاحِدٌ إِلَى الْجَنَّةِإِلَى النَّارِ ، وَوَاحِدٌ إِلَى الْجَنَّةِ ، فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْقَوْمِ ، وَوَقَعَتْ عَلَيْهِمُ الْكَآبَةُ وَالْحُزْنُ " ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِنِّي لأَرْجُو أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فَفَرِحُوا " ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " اعْمَلُوا ، وَأَبْشِرُوا ، فَإِنَّكُمْ بَيْنَ خَلِيقَتَيْنِ لَمْ يَكُونَا مَعَ أَحَدٍ إِلا كَثَّرَتَاهُ : يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ ، وَإِنَّمَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ ، أَوْ فِي الأُمَمِ ، كَالشَّامَةِ فِي جَنْبِ الْبَعِيرِ ، أَوْ كَالرَّقْمَةِ فِي ذِرَاعِ النَّاقَةِ ، وَإِنَّمَا أُمَّتِي جُزْءٌ مِنْ أَلْفِ جُزْءٍ .

رواه البزار ورجاله رجل الصحيح غير هلال بن خباب وهو ثقة

18623- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ey insanlar! Rabbinizden sakının! Çünkü kıyametin sarsıntısı büyük bir şeydir."** (Hac Sur. 1) âyetini okuyup: *"Bunun hangi gün olduğunu biliyor musunuz?"* diye sordu. Sahabe: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu:

"Bu, yüce Allah'ın Âdem'e şu sözleri söyleyeceği gündür: «Ey Âdem! Haydi, cehenneme gidecek olan grubu gönder.» Âdem: «Ya Rabbi! Cehenneme gidecek kafile de ne oluyor?» diye soracak. (Yüce Allah): «Dokuz yüz doksan dokuz kişi cehenneme, bir kişi ise cennete!» buyuracak." Bu sözler oradakilere çok ağır gelince, Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ben sizin cennetliklerin dörtte birini teşkil edeceğinizi ümid ediyorum. Ben sizin cennetliklerin üçte biri olacağınızı ümid ediyorum."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şöyle dedi: *"Ben sizin cennetliklerin yarısı olacağınızı ümid ediyorum."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şöyle dedi: *"Siz amel ediniz ve size müjdeler olsun. Canım elinde olana yemin ederim ki, sizler iki yaratık türü ile birlikte olacaksınız ve bunlar kiminle birlikte olurlarsa mutlaka onun sayısını çoğaltırlar. Bunlar ise Ye'cuc ve Me'cuc'tur. Siz (sayınız itibariyle) insanlar arasında ancak devenin böğründeki bir ben; gibi yahut bineğin ön ayağındaki tüy bitmeyen sert benek gibisiniz. Benim ümmetim bin cüzden bir cüzdür."*

★Bezzâr rivayet etti. Hilâl b. Habbâb dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٨٦٢٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَهْدِيٍّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : نَزَلَتْ : ﴿ يَأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴾ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي مَسِيرٍ لَهُ ، فَرَفَعَ بِهَا صَوْتَهُ حَتَّى ثَابَ إِلَيْهِ أَصْحَابُهُ ، فَقَالَ : " أَتَدْرُونَ أَيَّ يَوْمٍ ؟ هَذَا يَوْمُ يَقُولُ اللَّهُ لِآدَمَ : قُمْ فَابْعَثْ بَعْثًا إِلَى النَّارِ : مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ إِلَى النَّارِ وَوَاحِدًا إِلَى الْجَنَّةِ " ، فَكَبُرَ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " سَدِّدُوا ، وَقَارِبُوا ، وَأَبْشِرُوا ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، مَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ إِلا كَالشَّامَةِ فِي جَنْبِ الْبَعِيرِ ، أَوْ كَالرَّقْمَةِ فِي ذِرَاعِ الدَّابَّةِ ، إِنَّ مَعَكُمْ لَخَلِيقَتَيْنِ مَا كَانَتَا فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلا كَثَّرَتَاهُ : يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ ، وَمَنْ هَلَكَ مِنْ كَفَرَةِ الْجِنِّ وَالإِنْسِ .

رواه أبو يعلى ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن مهدي وهو ثقة

18624- Enes, bildiriyor: Çıkmış olduğu yolculukta Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) **"Ey insanlar! Rabbinizden sakının! Çünkü kıyametin sarsıntısı büyük bir şeydir. Onu göreceğiniz gün bütün emzikliler, emzirdiklerini unuturlar. Her hamile (karnındaki) yükünü bırakır. Sen insanları sarhoş görürsün, hâlbuki onlar sarhoş değillerdir. Fakat Allah'ın azabı pek şiddetlidir"** (Hac Sur. 1-2) âyetleri nazil olduğu zaman, bunu yüksek sesle okudu ve sonunda ashâbı onun etrafında gelip toplanınca, dedi ki: *"Bugünün hangi gün olduğunu biliyor musunuz? Bu, Allah'ın Âdem'e: «Ey Âdem! Kalk, Cehennemlik olacak olan grubu gönder. Her bin kişiden dokuz yüz doksan dokuz kişi cehenneme, bir tanesi de cennete.»"*

Bu söz Müslümanlara çok ağır geldi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Siz bütün işlerinizde aşırılıktan kaçının ve orta yolu takip edin. Size müjdeler olsun. Canım elinde olana yemin ederim ki; siz diğer insanlar arasında ancak devenin böğründeki bir ben yahut ta hayvanın ön ayağında tüy bitmeyen sertçe bir benek gibisiniz. Sizinle birlikte*

---

[1] Bezzâr (3497) ve Ebû Câfer et-Taberî, *Tezhîbu'l-Âsâr- İbn Abbâs'ın Müsned*'inde (1/396-397) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin yanımızdaki senedi sahihtir." İki sebeple başka hadis mezheplerine göre senedin kopuk olması ve sahih olmaması gerekir. Birincisi: Bu hadis, İkrime kanalıyla İbn Abbâs'tan, o da Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu kanalla bilinmektedir. Onlara göre bir haber tek yolla gelirse onun doğruluğunu araştırmak gerekir. İkinci sebep ise: İkrime'nin, İbn Abbâs'tan olan naklinden dolayıdır. Onlara göre İkrime'den dolayı onun yaptığı naklin araştırılması gerekir."

iki grub yaratık bulunacak ki bunlar ne ile birlikte bulunurlarsa mutlaka onu çoğaltırlar: Ye'cuc ve Me'cuc ile helak olmuş cin ve insan kâfirleri."

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Muhammed b. Mehdî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

بَابٌ فِي أَكْثَرِ أَهْلِ النَّارِ

Cehennemliklerin Çoğunluğu

١٨٦٢٥ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، عَنْ هِشَامٍ يَعْنِي الدَّسْتَوَائِيَّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ أَبِي رَاشِدٍ الْحَبْرَانِيِّ ، قَالَ : قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شِبْلٍ : قَالَ : وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ " إِنَّ الْفُسَّاقَ هُمْ أَهْلُ النَّارِ " قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَنْ الْفُسَّاقُ ؟ قَالَ : " النِّسَاءُ " قَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَوَلَسْنَ أُمَّهَاتِنَا وَأَخَوَاتِنَا وَأَزْوَاجَنَا ؟ قَالَ : " بَلَى ، وَلَكِنَّهُمْ إِذَا أُعْطِينَ لَمْ يَشْكُرْنَ ، وَإِذَا ابْتُلِينَ لَمْ يَصْبِرْنَ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير أبي راشد الحبراني وهو ثقة

18625- Abdurrahmân b. Şibl bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Fesat çıkaranlar Cehennemliktir"* buyurunca; sahabe: "Ya Resûlallah! Fesat çıkaranlar kimdir?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kadınlar"* buyurdu. Sahabe: "Ya Resûlallah! Onlar bizim annelerimiz, kardeşlerimiz ve hanımlarımız değil mi?" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle cevap verdi: *"Evet, ama onlara bir şey verildiğinde nankörlük ederler, musibete maruz kaldıklarında ise sabretmezler."*

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ebû Râşid el-Hibrânî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[2]

١٨٦٢٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا عُبَيْدُ اللَّهِ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ رُفَيْعٍ ، عَنْ حِزَامِ بْنِ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ النِّسَاءَ بِالصَّدَقَةِ ، وَحَثَّهُنَّ عَلَيْهَا وَقَالَ : " تَصَدَّقْنَ ، فَإِنَّكُنَّ أَكْثَرُ أَهْلِ النَّارِ " فَقَالَتِ امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ : لِمَ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : " لأَنَّكُنَّ تُكْثِرْنَ اللَّعْنَ ، وَتُسَوِّفْنَ الْخَيْرَ ، وَتَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ.

---

1 Ebû Ya'lâ (3122) ve Hâkim, *Müstedrek*'inde (1/29) rivayet etti.

2 Ahmed (3/428) rivayet etti.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

18626- Hakîm b. Hizâm der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kadınlara sadaka vermelerini emredip onları teşvik etti ve: *"Sadaka veriniz. Çünkü Cehennemliklerin çoğunluğunu siz teşkil etmektesiniz"* buyurdu. Orada bulunan kadınlardan birisi: "Ya Resûlallah! Neden biz cehennem ehlinin çoğunluğunu teşkil ediyoruz?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Çünkü çok lanet okur, iyilik yapmayı devamlı erteler ve kocanıza nankörlük edersiniz"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

بَابُ لاَ يَدْخُلِ النَّارَ إلاَّ مَنْ يَشْفِي غَيْظَهُ بِسَخَطِ الله

Cehennemin Kapısından Sadece Allah'ın Gazabına Rağmen Kin Güdenler Girer

١٨٦٢٧ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ ، قَالَ : نا قُدَامَةُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُدَامَةَ ، قَالَ : نا إِسْمَاعِيلُ بْنُ شَيْبَةَ الطَّائِفِيُّ ، قَالَ : نا ابْنُ جُرَيْجٍ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " بَابُ النَّارِ لا يَدْخُلُهُ أَحَدٌ إلا رَجُلٌ يُشْفِي غَيْظَهُ بِسَخَطِ اللهِ "

رواه البزار من طريق قدامة بن محمد عن إسماعيل بن شيبة وهما ضعيفان وقد وثقا وبقية رجاله رجال الصحيح

18627- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehennemin kapısından sadece Allah'ın gazabına rağmen kin güdenler girer."*

★Bezzâr, Kudâme b. Muhammed tarikiyle İsmâîl b. Şeybe'den rivayet etti. Her ikisi de zayıftır.[2]

بَابُ تَفَاوُتِ أَهْلِ النَّارِ فِي الْعَذَابِ

Cehennemliklerin Azabta Birbirlerini Geçmesi

١٨٦٢٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، ثنا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عن أبي سعيد قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ أَهْوَنَ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا رَجُلٌ مُنْتَعِلٌ بِنَعْلَيْنِ مِنْ نَارٍ، يَغْلِي مِنْهُمَا دِمَاغُهُ مَعَ أَجْزَاءِ الْعَذَابِ، وَمِنْهُمْ مَنْ فِي النَّارِ إِلَى صَدْرِهِ

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1178) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3505) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Kudâme'de bir mahzur yoktur. İsmâîl başkalarınca desteklenmeyen hadisler söylemiştir."

مَعَ أَجْزَاءِ الْعَذَابِ، وَمِنْهُمْ مَنْ فِي النَّارِ إِلَى تَرْقُوَتِهِ مَعَ أَجْزَاءِ الْعَذَابِ، وَمِنْهُمْ مَنْ قَدِ اغْتُمِسَ فِيهَا " .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح

18628- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cehennemlikler içinde en hafif azabı görecek olanlara, ateşten iki pabuç giydirilir ve pabucun hararetinden de beyinler kaynar. Bunun yanında azabın birkaç çeşidini daha görür. Kimisi göğsüne kadar ateşe batar ve bunun yanında azabın birkaç çeşidini daha görür. Kimisi dizine kadar ateşe batar ve bunun yanında azabın birkaç çeşidini daha görür. Kimisi de omuzlarına kadar ateşe batar ve bunun yanında azabın birkaç çeşidini daha görür. Kimisi de ateşe batıp gömülür."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٦٢٩ - حَدَّثَنَا عَمْرٌو، ثنا أَبِي، عَنْ مُجَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقِيلَ لَهُ: هَلْ نَفَعْتَ أَبَا طَالِبٍ ؟ قَالَ: " أَخْرَجْتُهُ مِنَ النَّارِ إِلَى ضَحْضَاحٍ مِنْهَا "

رواه البزار وفيه من لم أعرفه

18629- Câbir der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ebû Tâlib'e bir faydan oldu mu?" diye sorulduğunda: *"Onu Cehennem'in derinliklerinden alıp sığ bir yere çıkardım"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٨٦٣٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّائِغُ ، ثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهَبٍ ، ثَنَا مُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَيَّاشٍ الْقِتْبَانِيِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلانَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : أَدْنَى أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا الَّذِي لَهُ نَعْلانِ مِنْ نَارٍ ، يَغْلِي مِنْهُمَا دِمَاغُهُ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح غير يزيد بن خالد بن موهب وهو ثقة

18630- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehennemlikler içinde en hafif azabı görecek olana, ateşten iki pabuç giydirilir ve pabucun hararetinden de beyni kaynar."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Yezîd b. Hâlid b. Mevhib dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

---

[1] Bezzâr (3502) rivayet etti.

بَابُ مَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ عُذِّبَ بِهِ

Kendini Bir Şeyle Öldüren Onunla Azab Görür

١٨٦٣١ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدٍ ، قَالا : نَا إِسْحَاقُ بْنُ إِدْرِيسَ ، قَالَ : نَا حَمَّادٌ ، عَنْ أَيُّوبَ ، عَنْ أَبِي قِلابَةَ ، عَنْ أَبِي الْمُهَلَّبِ ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ فِي الدُّنْيَا ، عُذِّبَ بِهِ فِي الآخِرَةِ " .

رواه البزار وفيه إسحاق بن إدريس وهو متروك

18631- İmrân b. Husayn, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kim dünyada kendini bir şeyle öldürürse, âhirette onunla azab görür."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden İshâk b. İdrîs metruktur.[1]

بَابُ مَنْ دَخَلَ النَّارَ مَتَى يَخْرُجُ

Cehenneme Girenin Çıkacağı Zaman

١٨٦٣٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِرْدَاسٍ ، نَا أَبُو الْمُعَلَّى سُلَيْمَانُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ : سَأَلْتُ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيَّ : هَلْ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ أَحَدٌ ؟ فَقَالَ : حَدَّثَنِي نَافِعٌ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، أَنَّهُ قَالَ : " وَاللَّهِ لا يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ أَحَدٌ حَتَّى يَمْكُثَ فِيهَا أَحْقَابًا " قَالَ : وَالْحُقْبُ بِضْعٌ وَثَمَانُونَ سَنَةً ، كُلُّ سَنَةٍ ثَلاثُ مِائَةٍ وَسِتُّونَ يَوْمًا مِمَّا تَعُدُّونَ .

رواه البزار وفيه سليمان بن مسلم الخشاب وهو ضعيف جدا

18632- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah, Cehennemde çağlarca kalmadıkça kimseyi oradan çıkarmaz."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Çağ; seksen küsur yıldır. Her yıl sizin saydığınız günlerden üç yüz altmış gündür."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Süleymân b. Müslim el-Haşşâb çok zayıftır.[2]

---

[1] Bezzâr (3504) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, bu isnâdla ve bu lafızla, bundan daha güzel bir isnâdla İmrân'dan rivayet edildiğini bilmiyoruz."

[2] Bezzâr (3503) rivayet etti.

بَابُ الخُلُودِ لأَهْلِ النَّارِ فِي النَّارِ وَأَهْلِ الإِيْمَانِ فِي الجَنَّةِ

Cehennemliklerin Cehennemde; Cennetliklerin Cennette Ebedi Kalması

١٨٦٣٣ – حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ خَالِدٍ الطَّاحِيُّ ، حَدَّثَنَا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ ، عَنْ خَالِدِ بْنِ قَيْسٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يُؤْتَى بِالْمَوْتِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ كَبْشٌ أَمْلَحُ ، فَيُوقَفُ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ، ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ : يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ ؟ فَيَقُولُونَ : لَبَّيْكَ رَبَّنَا ، قَالَ : فَيَقَالُ : هَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا ؟ فَيَقُولُونَ : نَعَمْ رَبَّنَا ، هَذَا الْمَوْتُ ، فَيُذْبَحُ كَمَا تُذْبَحُ الشَّاةُ ، فَيَأْمَنُ هَؤُلاءِ ، وَيَنْقَطِعُ رَجَاءُ هَؤُلاءِ.

رواه أبو يعلى والطبراني في الأوسط بنحوه والبزار ورجالهم رجال الصحيح غير نافع بن خالد الطاحي وهو ثقة

18633- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü ölüm, besili bir koç suretinde ortaya getirilir ve Cennet ile Cehennem arasında durdurulduktan sonra: «Ey Cennet halkı!» diye seslenir. Cennetlikler: «Buyur Rabbimiz!» diye cevap verirler. Onlara: «Bunu tanıyor musunuz?» denir. Onlar: «Evet ey Rabbimiz! Bu ölümdür» derler. Ölüm koyunun kesildiği gibi boğazlanır. Cennetlikler emniyet içerisinde olur; Cehennemlikler ise (Cennetten) ümitlerini keserler."*

★Ebû Ya'lâ, yakın metinle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve Bezzâr rivayet etti. Nâfî b. Hâlid et-Tâhî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

١٨٦٣٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدِ بن إِبْرَاهِيمُ بن عِرْقِ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُصَفَّى، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بن الْوَلِيدِ، حَدَّثَنَا حَبِيبُ بن صَالِحٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن سَابِطٍ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ، فَلَمَّا قَدِمَ عَلَيْهِمْ، قَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنِّي رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْكُمْ، يُخْبِرُكُمْ أَنَّ الْمَرَدَّ إِلَى اللَّهِ، إِلَى جَنَّةٍ أَوْ نَارٍ، خُلُودٌ وَلا مَوْتَ، وَإِقَامَةٌ وَلا ظَعْنَ"

رواه الطبراني في الكبير والأوسط بنحوه وزاد فيه : " في أجساد لا تموت " . وإسناد الكبير جيد إلا أن ابن سابط لم يدرك معاذا قلت : الذي سقط بينهما عمرو بن ميمون الأودي كما رواه الحاكم في المستدرك في أواخر كتاب الإيمان وفي طريقه مسلم بن خالد الزنجي وقال عقبه : هذا حديث صحيح الإسناد رواية مكنون ومسلم بن خالد الزنجي إمام أهل مكة ومفتيهم إلا أن الشيخين قد نسباه إلى أن الحديث ليس من صنعته والله أعلم

---

[1] Ebû Ya'lâ (2898) ve Bezzâr (3557) rivayet etti. İkisinde de Katâde vardır; o da müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

18634- Muâz b. Cebel'den nakledilir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onu Yemen'e gönderdi. Muâz Yemen'e geldiğinde Yemenlilere: "Ey insanlar! Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) elçisiyim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) size şöyle bildiriyor: *"Muhakkak ki, en son dönüş Allah'adır. Artık, ya cennete ya da cehenneme gidilecektir. Orası ölümsüz bir ebediyet ve göçsüz bir ikamet yeridir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde ve *"Ölmeyen bedenlerde"* ifadesiyle yakın metinle *M. el-Evsat*'ında rivayette bulundu.

M. el-Kebîr'in senedi ceyyiddir; ancak İbn Sâbıt, Muâz'a yetişmemiştir. Derim ki; Sâbit ile Muâz arasında sakıt olan ravi, Hâkim'in *Müstedrek*'inde İman konusunda rivayet ettiğine göre Amr b. Meymûn el-Evdî'dir. Ravi zincirinde Müslim b. Hâlid ez-Zencî yer almıştır. Hâkim: "Bu hadisin senedi sahihtir" der. Ravileri de Mekkelidir. Müslim b. Hâlid ez-Zencî, Mekkelilerin imamı ve müftüsüdür. Ancak Buhârî Ve Müslim, hadisin Müslim b. Hâlid ez-Zencî'ye ait olmadığını söylediler. Allah en iyisini bilir.[1]

١٨٦٣٥ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن خَالَوَيْهِ الْوَاسِطِيُّ، حَدَّثَنَا سَهْلُ بن عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بن ظُهَيْرٍ، عَنِ السُّدِّيِّ، عَنْ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:لَوْ قِيلَ لأَهْلِ النَّارِ: إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ فِي النَّارِ عَدَدَ كُلِّ حَصَاةٍ فِي الدُّنْيَا لَفَرِحُوا بِهَا، وَلَوْ قِيلَ لأَهْلِ الْجَنَّةِ: إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ فِي الْجَنَّةِ عَدَدَ كُلِّ حَصَاةٍ فِي الدُّنْيَا لَحَزِنُوا، وَلَكِنْ جُعِلَ لَهُمُ الأَبَدُ.

رواه الطبراني وفيه الحكم بن ظهير وهو مجمع على ضعفه

18635- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehennemliklere: «Cehennemde, dünyadaki taşlar sayısınca bir zaman kalacaksınız» denseydi buna sevinirlerdi. Cennetliklere de: «Cennette, Cehennemdeki taşlar sayısınca bir zaman kalacaksınız» denseydi buna üzülürlerdi. Ama Yüce Allah onları orada ebedi olarak bırakacak."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hakem b. Zuheyr'in zayıflığında görüş birliği vardır.

١٨٦٣٦ - عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، يَذْكُرُهُ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ، عن عبد الله بن عمرو قال : أَهْلَ النَّارِ يَدْعُونَ مَالِكًا فَلا يُجِيبُهُمْ أَرْبَعِينَ عَامًا ثم يقول : ﴿إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ﴾. ثُمَّ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ فيقولون : ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ﴾ فلا يجيبهم مثل

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/175) ve *M. el-Evsat*'ta (1672), Bezzâr (3688), Hâkim, *Müstedrek*'inde (1/83) ve Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (107) rivayet etti. *S. es-Sahîha*'ya (1668) bakınız.

الدنيا ثم يقول : ﴿اخْسَئُوا فِيهَا وَلا تُكَلِّمُونِ﴾ . ثم ييأس القوم فما هو إِلَّا الزَّفِيرُ وَالشَّهِيقُ فِي النَّارِ، تَشْبِهُ أَصْوَاتُهُمْ أَصْوَاتَ الْحُمُرِ أَوَّلُهُ زَفِيرٌ وَآخِرُهُ شَهِيقٌ

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18636- Abdullah b. Amr bildiriyor: Cehennemlikler (Cehennem bekçisi olan) Mâlik'e seslenecekler, ama Mâlik onlara kırk yıl cevap vermeyecek. Sonra: **"Siz böyle kalacaksınız."** (Zuhruf Sur. 77) diyecek. Sonra, Cehennemlikler Yüce Allah'a seslenecekler ve: **"Rabbimiz! Bizi buradan çıkar, tekrar günaha dönersek, doğrusu zulmetmiş oluruz"** (Müminûn Sur. 107) diyecekler. Yüce Allah onlara dünyanın ömrünün iki katı kadar süre onlara cevab vermeyip susacaktır. Sonra da onlara: **"Orada sinin, bana birşey söylemeyin"** (Müminûn Sur. 108) diyecek. Sonra Cehennemlikler ümitlerini kesecekler ve geriye sadece Cehennem ateşindeki yüksek hırıltılarla ve iniltilerle solumalarından başka bir şey kalmayacaktır. Sesleri; başı hırıltı, sonu inilti ve soluma olan eşeklerin sesine benzer."

☆Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

(كِتَابُ أَهْلِ الجَنَّةِ)

CENNETLİKLER KİTABI

بَابٌ فِي بِنَاءِ الجَنَّةِ وَصِفَتِهَا

Cennetin Yapısı ve Sıfatları

١٨٦٣٧ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، ثنا أَبُو دَاوُدَ، ثنا عِمْرَانُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْعَلاءِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " الْجَنَّةُ لَبِنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ ، وَلَبِنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ " وَمِلاطُهَا الْمِسْكُ "

رواه البزار والطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

18637- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennetin bir tuğlası gümüş, bir tuğlası altın, harcı ise misktir."*

★Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٦٣٨ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بن خَالِدٍ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ جَنَّةَ عَدْنٍ خَلَقَ فِيهَا مَا لا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ، ثُمَّ قَالَ لَهَا: تَكَلَّمِي، فَقَالَتْ: ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾.

18638- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yüce Allah, Adn Cennetini yarattığı zaman, onda hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı ve hiç kimsenin aklına gelmeyecek şeyler yaratıp: «Konuş!» dedi. O da:* **«Müminler gerçekten felah bulmuşlardır»** (Müminûn Sur. 1) *dedi."*[2]

---

[1] Bezzâr (3509) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (732) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11439) rivayet etti. Bakiyye b. el-Velîd, *M. el-Evsat*'ta açıkça hadisi işittiğini söylemiştir. Ayrıca Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (16) rivayet etti.

١٨٦٣٩ - وفي رواية : خَلَقَ اللَّهُ جَنَّةَ عَدْنٍ بِيَدِهِ ، وَخَلَقَ فِيهَا ثِمَارَهَا ، وَشَقَّ فِيهَا أَنْهَارَهَا ، ثُمَّ نَظَرَ إِلَيْهَا ، فقَالَ : تَكَلَّمِي ، فَقَالَتْ : ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ ، فقَالَ : وَعِزَّتِي وَجَلالِي لا يُجَاوِرُنِي فِيكِ بَخِيلٌ " .

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وأحد إسنادي الطبراني في الأوسط جيد

18639- Bir rivayette ifade şöyledir: *"Yüce Allah, Adn Cennetini eliyle yaratıp oranın ağaçlarını dikip, nehirlerini çıkardı ve ona bakıp: "Konuş" dedi. O da:* **«Müminler gerçekten felah bulmuşlardır»** (Müminûn Sur. 1) *dedi. Yüce Allah: «İzzetim ve Celâlime yemin ederim ki, ben varken, cimri olan kişi sana giremez» buyurdu."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *M. el-Kebîr*'inde rivayet etti. Taberânî'nin *el-Mu'cemu'l-evsat*'taki iki isnâddan biri ceyyiddir.[1]

١٨٦٤٠ - عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْجَنَّةِ ؟ فَقَالَ : " مَنْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ يَحْيَى فِيهَا فَلا يَمُوتُ ، وَيَنْعَمُ فِيهَا فَلا يَبْؤُسُ ، لا تَبْلَى ثِيَابُهُ ، وَلا يَفْنَى شَبَابُهُ " ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَيْفَ بِنَاؤُهَا ؟ قَالَ : " لَبِنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ ، وَلَبِنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ ، مِلاطُهَا الْمِسْكُ الأَذْفَرُ ، تُرَابُهَا الزَّعْفَرَانُ ، حَصْبَاؤُهَا اللُّؤْلُؤُ وَالْيَاقُوتُ " .

رواه الطبراني بإسناد حسن الترمذي لرجاله

18640- İbn Ömer der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Cennet sorulunca şöyle buyurdu: *"Cennete giren ölmez, ebedi yaşar. Hep mutlu olur, üzülmez, ümitsizliğe düşmez, elbisesi eskimez ve gençliği gitmez."*

Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Onun binası nasıldır?" diye sorulunca şöyle buyurdu: *"Onun bir tuğlası altın, bir tuğlası gümüş, harcı misk, toprağı safran, çakılları ise inci ve yakuttur."*

★Taberânî, Tirmizî'nin ravilerine göre hasen isnâdla rivayet etti.[2]

---

1 Taberânî, *M. el-Evsat* (5648) ve *M. el-Kebîr*'de (12723) rivayet etti. Ravilerden Hammâd b. İsâ el-Absî'de bilinmezlik vardır. *S. ed-Daîfe*'ye (1284) bakınız.

2 Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (96), Taberânî'nin tarikiyle rivayet etti. Ravilerden Ömer b. Rabîa'yı, İbn Maîn güvenilir bulmuş; Ebû Hâtim ise hadislerinin münker olduğunu söylemiştir.

١٨٦٤١ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ آدَمَ، ثنا يُونُسُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْعُمَرِيُّ، ثنا عَدِيُّ بْنُ الْفَضْلِ، ثنا الْجُرَيْرِيُّ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " خَلَقَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْجَنَّةَ لَبِنَةً مِنْ ذَهَبٍ، وَلَبِنَةً مِنْ فِضَّةٍ، وَمِلاطُهَا الْمِسْكُ"

18641- Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah, Cenneti bir tuğlası altından, bir tuğlası gümüşten harcını ise miskten yarattı."*[1]

١٨٦٤٢ - وفي رواية : حَائِطَ الْجَنَّةِ، لَبِنَةَ ذَهَبٍ وَلَبِنَةَ فِضَّةٍ، وَمِلاطُهَا الْمِسْكُ، وَقَالَ لَهَا: تَكَلَّمِي، فَقَالَتْ: قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ، فَقَالَتِ الْمَلائِكَةُ: طُوبَاكِ مَنْزِلَ الْمُلُوكِ " .

رواه البزار مرفوعا وموقوفا والطبراني في الأوسط إلا أنه قال : عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قال: إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ جَنَّةَ عَدْنٍ وَبَنَاهَا بِيَدِهِ، لَبِنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ، وَلَبِنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ. والباقي بنحوه ورجال الموقوف رجال الصحيح وأبو سعيد لا يقول هذا إلا بتوقيف

18642- Bir rivayette ifade şöyledir: *"Yüce Allah Cenneti, bir tuğlasını altından, bir tuğlasını gümüşte ve harcını ise miskten yaratıp, Cennete «Konuş!» dedi. O da:* **«Müminler gerçekten felah bulmuşlardır»** (Müminûn Sur. 1) *deyince melekler: «Ey kralların ikametgâhı! Ne mutlu sana» derler."*.

Bezzâr *merfû* ve *mevkûf* olarak ve şu ifadelerle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Yüce Allah; Adn Cennetini, bir tuğlası altın, bir tuğlası gümüş ve harcını ise miskten yarattı."* Hadisin diğer kısmı yukarıdaki hadise benzerdir.

★Bezzâr'ın *mevkûf* olan ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Ebû Saîd bunu sadece kendi sözü olarak söyledi.[2]

١٨٦٤٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ ، قَالَ : نا كَثِيرُ بْنُ هِشَامٍ ، عَنْ هِشَامٍ أَبِي الْمِقْدَامِ ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ ، عَنْ عَطَاءٍ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْجَنَّةَ بَيْضَاءَ...

رواه البزار وفيه هشام بن زياد أبو المقدام وهو متروك

18643- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yüce Allah, Cenneti beyaz renkte yarattı."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden, Ebu'l-Mikdâm Hişâm b. Ziyâd metrûktur.[1]

---

[1] Bezzâr (3507) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3508) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi Adiy'den başkasının merfu olarak rivayet ettiğini bilmiyoruz. O da hafız değildir ve Basralıdır."

بَابٌ فِي سِعَةِ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ

Cennet Kapılarının Genişliği

١٨٦٤٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ عَنْ أَبِى الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَيْنَ مِصْرَاعَيْنِ فِى الْجَنَّةِ كَمَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً .

رواه أحمد وأبو يعلى ورجاله وثقوا على ضعف فيهم

18644- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennetin kapısının iki kanadı arasındaki mesafe, kırk yıllık mesafe kadardır."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Ravileri, kendilerinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuşlardır.[2]

١٨٦٤٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا حَسَنٌ قَالَ حَمَّادٌ فِيمَا سَمِعْتُهُ قَالَ وَسَمِعْتُ الْجُرَيْرِىَّ يُحَدِّثُ عَنْ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنْتُمْ تُوفُونَ سَبْعِينَ أُمَّةً أَنْتُمْ آخِرُهَا وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَمَا بَيْنَ مِصْرَاعَيْنِ مِنْ مَصَارِيعِ الْجَنَّةِ مَسِيرَةُ أَرْبَعِينَ عَاماً وَلَيَأْتِيَنَّ عَلَيْهِ يَوْمٌ وَإِنَّهُ لَكَظِيظٌ.

قلت : عند الترمذي وغيره بعضه رواه أحمد ورجاله ثقات

18645- Mu'âviye b. Hayde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Siz yetmiş ümmetin tamamlayıcısısınız. Allah nezdinde bunların en hayırlıları ve en değerlileri ise sizlersiniz. Cennetin kapısının iki kanadı arasındaki mesafe kırk yıllık mesafe kadardır. Öyle bir gün gelecek ki; (buna rağmen) o kapıda izdiham olacaktır."*

Tirmizî ve başkasında bunun bir kısmının yer aldığı bir hadis vardır.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[3]

١٨٦٤٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن مَتُّوَيْهِ الأَصْبَهَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن صُدْرَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بن إِسْحَاقَ الْحَضْرَمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا زُرَيْكُ بن أَبِي زُرَيْكٍ، عَنِ مُعَاوِيَةَ بن قُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن سَلامٍ، قَالَ: قَالَ

---

[1] Bezzâr (no:3510) rivayet etti.

[2] Ahmed (3/29) ve Ebû Ya'lâ (1275) rivayet etti.

[3] Ahmed (5/3) rivayet etti.

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"إِنَّ مَا بَيْنَ مِصْرَاعِيِّ الْجَنَّةِ مِقْدَارَ أَرْبَعِينَ عَامًا، وَلَيَأْتِيَنَّ عَلَيْهِ يَوْمٌ يُزَاحَمُ عَلَيْهِ كَازْدِحَامِ الإِبِلِ وَرَدَتْ بِخَمْسٍ ظِمَاءً.

رواه الطبراني وفيه زريك بن أبي زريك و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات

 18646- Abdullah b. Selâm, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennetin kapısının iki kanadı arasındaki mesafe kırk yıllık mesafe kadardır. (Buna rağmen) öyle bir gün gelecek ki; tıpkı beş günlük yoldan susuz bir şekilde gelen develerin suya koşarken izdiham yaratması gibi bir izdiham olacaktır"* buyurduğunu nakleder.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Zureyk b. Ebî Zureyk'i tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

بَابُ مَا جَاءَ فِي جَنَاتِ الفِرْدَوْسِ

Firdevs Cennetleri

١٨٦٤٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ، قال: حَدَّثَنَا أَبُو قُدَامَةَ الْحَارِثُ بْنُ عُبَيْدٍ الإِيَادِيُّ، قال: حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ يَعْنِي الْجَوْنِيَّ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ قَيْسٍ، عَنْ أَبِيهِ أَبِي مُوسَى ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : جِنَانُ الْفِرْدَوْسِ أَرْبَعٌ.

قلت : فذكر الحديث رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

18647- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Firdevs Cennetleri dört tanedir..."* —Hadis aslında devam ediyor—.

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [2]

١٨٦٤٨ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن جَرِيرٍ الصُّورِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الْجُمَاهِرِ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن بَشِيرٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ سَمُرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الْفِرْدَوْسُ رَبْوَةُ الْجَنَّةِ، وَأَعْلاهَا وَأَوْسَطُهَا، وَمِنْهَا تَفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ.

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (58/180/1) sahih isnâdla rivayet etti. *Silsiletu's-Sahîha*'ya (1698) bakınız.

Zureyk b. Ebî Zureyk güvenilirdir. İbn Ebî Hâtim'in *el-Cerh ve't-Ta'dîl*'inde hakkında bilgi vardır.

[2] Ahmed (4/416) rivayet etti.

رواه الطبراني والبزار باختصار وزاد فيه : " فإنْ سألتُم الله تعالى فَسَلُوهُ الفِرْدوسَ " وأحد أسانيد الطبراني رجاله وثقوا وفي بعضهم ضعف

18648- Semure b. Cundub, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Firdevs, Cennetin en yükseği ve orta yeridir. Cennetin ırmakları buradan kaynar."*

★Taberânî ve *"Allah'tan isteyeceğinizde Firdevs Cennetini isteyiniz"* ibaresiyle Bezzâr rivayet etti.[1]

١٨٦٤٩ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، ثنا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحِمْصِيُّ، ثنا عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمٍ، حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي عَوْفٍ، أَنَّ سُوَيْدَ بْنَ حَبَلَةَ حَدَّثَهُ عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَسَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ.

رواه البزار ورجاله ثقات

18649- İrbâd b. Sâriye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah'tan isteyeceğinizde, Firdevs Cennetini isteyiniz."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

١٨٦٥٠ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي يُوسُفُ بْنُ خَالِدٍ ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، كَانَ يَقُولُ لَنَا : " إِنَّ الْفِرْدَوْسَ هِيَ رَبْوَةُ الْجَنَّةِ الْوُسْطَى الَّتِي هِيَ أَرْفَعُهَا وَأَحْسَنُهَا.

رواه البزار وفيه يوسف بن خالد السمتي وهو ضعيف

18650- Semure b. Cundub der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize: *"Firdevs, orta cennetin yüksek ve en güzel yeridir"* derdi.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Yûsuf b. Hâlid es-Semtî zayıftır.[3]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6886, 6885, 7088) ve Bezzâr (3513) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3512) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin İrbâd'dan sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

[3] Bezzâr (3514) ve yakın metinle Taberânî *M. el-Kebîr*'inde (6885) rivayette bulundu.

١٨٦٥١ - حَدَّثَنَا عَلانُ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بن مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن طَهْمَانَ، عَنْ جَعْفَرِ بن الزُّبَيْرِ، عَنِ الْقَاسِمِ ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:"سَلُوا اللَّهَ الْفِرْدَوْسَ، فَإِنَّهَا سِرَّةُ الْجَنَّةِ، وَإِنَّ أَهْلَ الْفِرْدَوْسِ لَيَسْمَعُونَ أَطِيطَ الْعَرْشِ.

رواه الطبراني وفيه جعفر بن الزبير وهو متروك

18651- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Allah'tan Firdevs Cennetini isteyiniz. Çünkü o, Cennetin ortasıdır. Muhakkak ki Firdevs ehli Arş'ın sesini duyarlar."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Câfer b. ez-Zübeyr metrûktur.[1]

بَابٌ لِكُلِّ عَمَلٍ مِنَ الخَيْرِ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الجَنَّةِ

Her Hayırlı Amelin Cennette Bir Kapısı Vardır

١٨٦٥٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يَزِيدُ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِكُلِّ أَهْلِ عَمَلٍ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يُدْعَوْنَ بِذَلِكَ الْعَمَلِ...

فذكر الحديث رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن عمرو بن علقمة وقد وثقه جماعة

18652- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Her amel sahibi için Cennette ayrılan bir kapı vardır ki; onu işleyen kimse o kapıdan çağrılır."*

★Ahmed rivayet etti. Muhammed b. Amr b. Alkame dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da bir grup âlim güvenilir bulmuştur.[2]

١٨٦٥٣ - حَدَّثَنَا عَمْرٌو، ثنا جَابِرُ بْنُ إِسْحَاقَ، ثنا أَبُو مَعْشَرٍ، عَنْ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ دُعِيَ الإِنْسَانُ بِأَكْبَرِ عَمَلِهِ، فَإِنْ كَانَتِ الصَّلاةُ أَفْضَلَ دُعِيَ بِهَا، وَإِنْ كَانَ صِيَامُهُ أَفْضَلَ دُعِيَ بِهِ، وَإِنْ كَانَ الْجِهَادُ أَفْضَلَ دُعِيَ بِهِ،

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7966) ve Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (438) rivayet etti. Ravilerden Ebû Abdirrahmân el-Kâsım hakkında menfi görüş vardır. Şu'be, Câfer b. ez-Zübeyr'in yalancı olduğunu söylemiş ve: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) adına dört yüz yalan hadis uydurdu" demiştir.

[2] Ahmed (2/449) rivayet etti.

ثُمَّ يَأْتِي بَابًا مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، يُقَالُ لَهُ: الرَّيَّانُ، يُدْعَى مِنْهُ الصَّائِمُونَ، قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَثَمَّ أَحَدٌ يُدْعَى بِعَمَلَيْنِ؟ قَالَ: نَعَمْ، أَنْتَ

رواه البزار وإسناده حسن

18653- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kıyamet günü, kişi en çok yaptığı ameliyle çağrılır. Eğer namazı daha çoksa onunla çağrılır, orucu daha çoksa oruçla çağrılır, cihadı daha fazlaysa onunla çağrılır. Sonra Cennetin kapılarından, Reyyân adındaki kapıya gelir. O kapıdan sadece oruçlular girer."*

Ebû Bekr es-Sıddîk: "Ya Resûlallah! İki ameliyle çağrılacak kişi var mı?" diye sorunca; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet! Sen çağrılacaksın"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

بَابٌ كَيْفَ الإِذْنُ بِدُخُولِ الجَنَّةِ

Cennete Giriş İzni

١٨٦٥٤ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زِيَادِ بْنِ أَنْعَمَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لا يَدْخُلُ أَحَدٌ الْجَنَّةَ إِلا بِجَوَازٍ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، هَذَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ لِفُلانِ بْنِ فُلانٍ، أَدْخِلُوهُ جَنَّةً عَالِيَةً قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ "

رواه الطبراني في الكبير والأوسط

18654- Selmân el-Fârisî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi ancak üzerinde «Bismillâhirrahmânirrahîm. Bu, Yüce Allah'tan, filan oğlu filan kişi için yazılmış bir yazıdır. Bunu, yüksekte olan ve meyveleri aşağıya doğru sarkan Cennete sokun!» yazısı bulunan bir belgeyle Cennete girebilir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti.[2]

---

[1] Bezzâr (3474) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6191) rivayet etti. İbnu'l-Cevzî *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (1547, 1548) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sahih değildir. Hadisin birinci yolunda(ki bu Taberânî'nin yoludur) Abbdurrahmân b. Ziyâd vardır. Ahmed b. Hanbel: "Biz Abdurrahmân'dan hadis rivayet etmeyiz" der. İbn Hibbân: "Güvenilir olanlardan uydurma hadisler rivayet eder ve müdellistir" der. İkinci

بَابُ كَيْفَ يَدْخُلُ أَهْلُ الجَنَّةِ الجَنَّةِ

Cennetliklerin Cennete Girişi

١٨٦٥٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن إِسْمَاعِيلَ الْعَدَوِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن مَرْزُوقٍ، أَنَا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ شَهْرِ بن حَوْشَبٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن غَنْمٍ، عَنْ مُعَاذِ بن جَبَلٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: "يَدْخُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ، الْجَنَّةَ جُرْدًا مُرْدًا مُكَحَّلِينَ بنِي ثَلاثٍ وَثَلاثِينَ"

18655- Muâz b. Cebel'den rivayet edildiğine göre (veya Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) soru sorması üzerine) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyrudu: *"Cennet ehli, cennete vücutları kılsız, yüzleri parlak, gözleri sürmeli ve otuz yaşında (gençler) olarak gireceklerdir."*[1]

١٨٦٥٦ - وفي رواية : يُبْعَثُ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جُرْداً مُرْداً مُكَحَّلِينَ بَنِى ثَلاثِينَ سَنَةً.

رواه كله أحمد وإسناد الرواية الأولى حسن متصل

18656- Bir rivayette ifade şöyledir: *"Müminler, kıyamet günü vücutları kılsız, yüzleri parlak, gözleri sürmeli ve otuz yaşında (gençler) olarak haşrolur."*

★Hepsini Ahmed rivayet etti. Birinci rivayetin senedi hasendir ve muttasıldır.[2]

١٨٦٥٧ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ شُعَيْبِ بْنِ إِسْحَاقَ الدِّمَشْقِيُّ أَبُو سَعِيدٍ ، حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ خَالِدٍ ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ ، عَنِ الأَوْزَاعِيِّ ، عَنْ هَارُونَ بْنِ رَبَابٍ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " يَدْخُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ جُرْدًا مُرْدًا مُكَحَّلِينَ "

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده جيد

18657- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennet ahalisi cennete vücutları kılsız, yüzleri parlak ve gözleri sürmeli olarak gireceklerdir."*

---

yol hakkında ise Dârakutnî: "Sa'dân b. et-Teymî bunu rivayette tek kalmıştır" der. İbnu'l-Cevzî: "Sa'dân meçhûldür" der. Muhammed b. Hişâm da meçhûldür.

[1] Ahmed (5/243), "Otuz veya *otuz üç yaşında (gençler) olarak*" ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (20/64) *"Otuz üç yaşında (gençler) olarak"* lafzıyla rivayet etti.

[2] Ahmed (5/232-239-240) rivayet etti. Daha önce geçen 18346. hadise bakınız.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.[1]

١٨٦٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن طَاهِرِ بن خَالِدِ بن أَبِي الدُّمَيكِ الْبَغْدَادِيُّ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بن مُحَمَّدِ بن عَائِشَةَ التَّيْمِيُّ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن سَلَمَةَ، عَنْ عَلِيِّ بن زَيْدِ بن جُدْعَانَ، عَنْ سَعِيدِ بن الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: "يَدْخُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ جُرْدًا مُرْدًا، بِيضًا مُكَحَّلِينَ، أَبْنَاءَ ثَلاثٍ وَثَلاثِينَ، وَهُمْ عَلَى خَلْقِ آدَمَ سِتُّونَ ذِرَاعًا فِي سَبْعَةِ أَذْرُعٍ

قلت : في الصحيح بعضه رواه الطبراني في الصغير والأوسط وإسناده حسن

18658- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennetlikler, Cennete vücutları kılsız, yüzleri parlak, beyaz tenli ve otuz üç yaşında (gençler olarak) girecekler. Boyları ise; boyu altmış arşın, eni yedi arşın olan Hz. Âdem'in boyunda olacaktır.*

Sahîh'te bu hadisin bir bölümü vardır.

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı hasendir.[2]

١٨٦٥٩ - حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى، حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ، حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ أَبُو السَّمْحِ أَنَّ أَبَا الْهَيْثَمِ حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ شَكَّ أَبُو خَيْثَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُ قَالَ : " مَنْ مَاتَ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا يُرَدُّونَ إِلَى سِتِّينَ سَنَةً فِي الْجَنَّةِ ، لا يَزِيدُونَ عَلَيْهَا أَبَدًا وَكَذَلِكَ أَهْلُ النَّارِ.

رواه أبو يعلى بإسناد ضعيف فيه ابن لهيعة وهو مخالف للثقات فيما رووه والله أعلم

18659- Ebû Saîd der ki veya Ebû Saîd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Dünya ehlinden büyük veya küçük yaşta ölen kişi, altmış yaşında bir kimse olarak cennete girer ve artık bu yaş ebediyyen değişmez. Cehennemlikler için de durum böyledir."* Ravi Ebû Hayseme (Zuheyr), hadisin merfû ya da mevkûf olduğundan emin değildir.

★Ebû Ya'lâ zayıf isnâdla rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa, rivayetiyle güvenilir olanlara muhalefet etmiştir. Allah en doğrusunu bilir.[3]

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (1164), Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne* (255) ile *Hilye*'de (3/56) rivayet etti.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (808) rivayet etti ve ravilerden Ali b. Zeyd b. Cud'ân zayıftır. Ahmed (7920) sahih isnâdla rivayet etti.

[3] Ebû Ya'lâ (1405) rivayet etti.

بَابٌ فِي شُكْرِ أَهْلِ الْجَنَّةِ للهِ تَعَالَى الَّذِي هَدَاهُمْ لِلإِسْلاَمِ

Kendilerini İslam'a Yönelttiği İçin Cennetliklerin Allah'a Şükretmesi

١٨٦٦٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنِ الأَعْمَشِ عَنْ أَبِى صَالِحٍ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ أَهْلِ النَّارِ يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِى فَيَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً قَالَ وَكُلُّ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ فَيَقُولُ لَوْلاَ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِى قَالَ فَيَكُونُ لَهُ شُكْراً.

18660- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cehennemlik olan herkes, Cennetteki yerini görür ve: «Keşke Allah bana hidayet vermiş olsaydı» der ve bundan dolayı hayıflanır."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Cennetlik olan herkes Cehennemdeki yerini görür ve: «Eğer Allah bana hidayet vermeseydi (yerim burası olacaktı)» deyip, durumu Allah'a şükretmesine sebep olur."*[1]

١٨٦٦١ - وفي رواية : لاَ يَدْخُلُ أَحَدٌ النَّارَ إِلاَّ أُرِىَ مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ لَوْ أَحْسَنَ لِيَكُونَ عَلَيْهِ حَسْرَةً وَلاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ أَحَدٌ إِلاَّ أُرِىَ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ لَوْ أَسَاءَ لِيَزْدَادَ شُكْراً .

رواه كله أحمد ورجال الرواية الأولى رجال الصحيح

18661- Bir rivayette ifade şöyledir: *"Cehennemlikleri pişmanlık içinde bırakmak için, dünyadayken iyi ameller işlemeleri durumunda Cennette kendilerine tahsis edilen yerleri gösterildi. Cennetlikleri de daha fazla şükretmeleri için dünyadayken kötü ameller işlemeleri durumunda Cehennemde kendileri için hazırlanan yerleri gösterildi."*

★Hepsini Ahmed rivayet etti. Birinci rivayetin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

بَابٌ فِي تُرْبَةِ الْجَنَّةِ

Cennetin Toprağı

١٨٦٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُجَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْيَهُودِ إِنِّى سَائِلُهُمْ عَنْ تُرْبَةِ الْجَنَّةِ وَهِيَ دَرْمَكَةٌ

[1] Ahmed (2/512) rivayet etti. Ravilerden Ebû Sâlih Bâzâm hakkında menfi görüş vardır.

بَيْضَاءُ فَسَأَلَهُمْ فَقَالُوا ى خُبْزَةٌ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخُبْزَةُ مِنَ الدَّرْمَكِ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير مجالد ووثقه غير واحد

18662- Câbir b. Abdillah der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Yahudilere: *"Onlara Cennetin toprağını soracağım. Cennetin toprağı, un şeklinde ince bir topraktır"* dedi. Yahudilere sorduğunda: "Ey Ebu'l-Kâsım! (Cennetin toprağı) ekmektir" dediler. Resulullah onlara: *"Ekmek; undandır (Yani ekmek değil; un şeklinde ince topraktır)"*buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Mücâlid dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da birden çok kişi güvenilir bulmuştur.[1]

بَابٌ فِيمَنْ يَدْخُلِ الجَنَّةَ مِنَ النِّسَاءِ

Kadınlardan Cennete Girecek Olanlar

١٨٦٦٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ الْخَطْمِيُّ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ مَعَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ فِي حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ فَقَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الشِّعْبِ إِذْ قَالَ انْظُرُوا هَلْ تَرَوْنَ شَيْئًا فَقُلْنَا نَرَى غِرْبَانًا فِيهَا غُرَابٌ أَعْصَمُ أَحْمَرُ الْمِنْقَارِ وَالرِّجْلَيْنِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنَ النِّسَاءِ إِلاَّ مَنْ كَانَ مِنْهُنَّ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فِي الْغِرْبَانِ.

18663- Umâra b. Huzeyme bildiriyor: Bir hac veya umre esnasında, Amr b. el-Âs'ın yanındayken Amr şöyle anlattı:

Biz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile bu vadideyken: *"Bakınız, bir şey görüyor musunuz?"* dedi. Biz: "Kargalar görüyoruz. İçlerinden birinin kanatları ve karnı beyaz, gagası ise kırmızıdır" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kadınlardan sadece, kargalar içindeki bu karga gibi olanlar Cennete girecektir"* buyurdu.[2]

١٨٦٦٤ - وفي رواية: كُنَّا مَعَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ فِي حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِمَرِّ الظَّهْرَانِ ، فَإِذَا امْرَأَةٌ فِي هَوْدَجِهَا فذكر نحوه رواه أحمد ورجاله ثقات

[1] Ahmed (3/361) rivayet etti. *S. es-Sahîha*'ya (1438) bakınız.
[2] Ahmed (4/197) ve Ebû Ya'lâ (7343) rivayet etti.

18664- Bir rivayette ifade şöyledir: "Bir hac veya umre esnasında Amr b. el-Âs ile beraberdik. Zahrân geçidine gelince hevdecinde olan bir kadın gördük... —Hadis yukarıdaki gibi devam ediyor—

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

بَابٌ فِي أَهْلِ الجَنَّةِ مَنْزِلَةً وَآخِرُ مَنْ يَدْخُلُونَهَا

Cennetin En Alt Tabakasında Olanlar ve En Son Girecekler

١٨٦٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ آخِرَ رَجُلَيْنِ يَخْرُجَانِ مِنَ النَّارِ يَقُولُ اللَّهُ لأَحَدِهِمَا يَا ابْنَ آدَمَ مَا أَعْدَدْتَ لِهَذَا الْيَوْمِ هَلْ عَمِلْتَ خَيْراً قَطُّ هَلْ رَجَوْتَنِي فَيَقُولُ لاَ أَيْ رَبِّ. فَيُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ فَهُوَ أَشَدُّ أَهْلِ النَّارِ حَسْرَةً وَيَقُولُ لِلآخَرِ يَا ابْنَ آدَمَ مَاذَا أَعْدَدْتَ لِهَذَا الْيَوْمِ هَلْ عَمِلْتَ خَيْراً قَطُّ أَوْ رَجَوْتَنِي فَيَقُولُ لاَ يَا رَبِّ إِلاَّ أَنِّي كُنْتُ أَرْجُوكَ. قَالَ فَيَرْفَعُ لَهُ شَجَرَةً فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ أَقِرَّنِي تَحْتَ هَذِهِ الشَّجَرَةِ فَأَسْتَظِلَّ بِظِلِّهَا وَآكُلَ مِنْ ثَمَرِهَا وَأَشْرَبَ مِنْ مَائِهَا. وَيُعَاهِدُهُ أَنْ لاَ يَسْأَلَهُ غَيْرَهَا فَيُقِرُّهُ تَحْتَهَا ثُمَّ تُرْفَعُ لَهُ شَجَرَةٌ هِيَ أَحْسَنُ مِنَ الأُولَى وَأَغْدَقُ مَاءً فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ أَقِرَّنِي تَحْتَهَا لاَ أَسْأَلُكَ غَيْرَهَا فَأَسْتَظِلَّ بِظِلِّهَا وَآكُلَ مِنْ ثَمَرِهَا وَأَشْرَبَ مِنْ مَائِهَا. فَيَقُولُ يَا ابْنَ آدَمَ أَلَمْ تُعَاهِدْنِي أَنْ لاَ تَسْأَلَنِي غَيْرَهَا فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ هَذِهِ لاَ أَسْأَلُكَ غَيْرَهَا. وَيُعَاهِدُهُ أَنْ لاَ يَسْأَلَهُ غَيْرَهَا فَيُقِرُّهُ تَحْتَهَا ثُمَّ تُرْفَعُ لَهُ شَجَرَةٌ عِنْدَ بَابِ الْجَنَّةِ هِيَ أَحْسَنُ مِنَ الأَوَّلَتَيْنِ وَأَغْدَقُ مَاءً فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ هَذِهِ أَقِرَّنِي تَحْتَهَا. فَيُدْنِيهِ مِنْهَا وَيُعَاهِدُهُ أَنْ لاَ يَسْأَلَهُ غَيْرَهَا فَيَسْمَعُ أَصْوَاتَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلاَ يَتَمَالَكُ فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ الْجَنَّةَ أَيْ رَبِّ أَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ. فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ سَلْ وَتَمَنَّهْ. فَيَسْأَلَ وَيَتَمَنَّى مِقْدَارَ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ مِنْ أَيَّامِ الدُّنْيَا وَيُلَقِّنُهُ اللَّهُ مَا لاَ عِلْمَ لَهُ بِهِ فَيَسْأَلُ وَيَتَمَنَّى فَإِذَا فَرَغ قَالَ لَكَ مَا سَأَلْتَ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ وَمِثْلُهُ مَعَهُ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ : وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ مَعَهُ قَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ حَدِّثْ بِمَا سَمِعْتَ وَأُحَدِّثُ بِمَا سَمِعْتُ.

رواه أحمد والبزار بنحوه إلا أنه قال : عن أبي سعيد : " وعشرة أمثاله " . وعن أبي هريرة مثله ورجالهما رجال الصحيح غير علي بن زيد وقد وثق على ضعف فيه

[1] Ahmed (4/205) rivayet etti.

18665- Ebû Saîd el-Hudrî ve Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu naklederler: *"Cehennemden en son iki adam çıkacaktır. Allah bunlardan birine: «Ey Âdemoğlu! Bu gün için ne hazırladın? Hiç hayır yaptın mı? Benim rızam için bir şey yaptın mı?» diye sorar. Adam: «Hayır ya Rabbi!» der. Adamın Cehenneme götürülmesi emredilir. Bu kişi Cehennem ahalisinin en fazla hayıflanan kişisidir. Yüce Allah, diğer adama: «Hiç hayır yaptın mı? Benim rızam için bir şey yaptın mı?» diye sorar. Adam: «Evet ya Rabbi! Senden, eğer beni Cehennemden çıkarırsan bir daha geri göndermemeni istemiştim» der."*

"Ona bir ağaç gösterilir. Adam: «Ya Rabbi! Beni şu ağaca yaklaştır da altında gölgeleneyim, meyvelerinden yiyeyim ve suyundan içeyim» deyip başka bir şey istemeyeceğine dair söz verir. Yüce Allah onu ağacın altına koyar ve kendisine daha güzel ve sulu bir ağaç gösterir. Adam: «Ya Rabbi! Beni şu ağaca yaklaştır da altında gölgeleneyim, meyvelerinden yiyeyim ve suyundan içeyim. Senden başka bir şey istemeyeceğim» der. Allah: «Ey Âdemoğlu! Bana öncekinden başkasını istememeye söz vermemiş miydin?» buyurur. Adam: «Bundan başkasını senden istemeyeceğim» der. Onu ağacın altına koyar ve kendisinden, başkasını istemeyeceğine dair söz alır. Sonra kendisine Cennetin kapısının yanında önceki iki ağaçtan daha güzel ve sulu bir ağaç gösterilir. Adam: «Ya Rabbi! Beni şu ağaca yaklaştır da altında gölgeleneyim, meyvelerinden yiyeyim ve suyundan içeyim. Senden başka bir şey istemeyeceğim» der. Yüce Allah: «Ey Âdemoğlu! Bana öncekinden başkasını istememeye söz vermemiş miydin?» buyurur. Adam: «Bundan başkasını senden istemeyeceğim» der. Onu ağacın altına koyar ve kendisinden, başkasını istemeyeceğine dair söz alır. Adam Cennetliklerin sesini duyunca dayanamayıp: «Ya Rabbi! Beni Cennete sok» der. Allah: «Ey Âdemoğlu! İstediğini iste, dilediğini dile» der. Adam dünya günlerinden üç gün boyunca dileklerini ve isteklerini sayar. Bilmediği şeyleri de Yüce Allah kendisine hatırlatır. Adam isteklerini bitirince, Allah: «Ey Âdemoğlu! İstediklerin senindir» buyurur.

Ebû Saîd: *"İstediklerinin bir katını daha verir"* şeklinde naklederken, Ebû Hureyre: *"On katını verir"* dedi. Ebû Hureyre ve Ebû Saîd'den biri diğerine: "Sen duyduğunu söyle; ben de duyduğumu söyleyeyim" dedi.

★Ahmed ve "Ebû Saîd ile Ebû Hureyre'nin «On katını verir» dediklerini ifade ederek Bezzâr rivayette bulundu. Ali b. Zeyd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da kendisinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur.[1]

[1] Ahmed (3/70) ve Bezzâr (3555) Ebû Hureyre ve Ebû Saîd'in rivayetinden nakletti Sadece Ebû Sa'id'den rivayet edenler ise şunlardır: Ahmed (3/16,17,25,26,94) Ebû Ya'lâ (1235), Buhârî (7439) ve Müslim (183). Yine bu hadisin Buhârî (806, 6574, 7438) ve Müslim'de (182), Ebû Hureyre ve Ebû Saîd'den ayrı ayrı benzer rivayetleri mevcuttur.

١٨٦٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا سُكَيْنُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ حَدَّثَنَا الأَشْعَثُ الضَّرِيرُ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً إِنَّ لَهُ لَسَبْعَ دَرَجَاتٍ وَهُوَ عَلَى السَّادِسَةِ وَفَوْقَهُ السَّابِعَةُ وَإِنَّ لَهُ لَثَلاَثَمِائَةِ خَادِمٍ وَيُغْدَى عَلَيْهِ وَيُرَاحُ كُلَّ يَوْمٍ ثَلاَثَمِائَةِ صَحْفَةٍ وَلاَ أَعْلَمُهُ إِلاَّ قَالَ مِنْ ذَهَبٍ فِي كُلِّ صَحْفَةٍ لَوْنٌ لَيْسَ فِي الأُخْرَى وَإِنَّهُ لَيَلَذُّ أَوَّلَهُ كَمَا يَلَذُّ آخِرَهُ وَإِنَّهُ لَيَقُولُ يَا رَبِّ لَوْ أَذِنْتَ لِي لأَطْعَمْتُ أَهْلَ الْجَنَّةِ وَسَقَيْتُهُمْ لَمْ يَنْقُصْ مِمَّا عِنْدِي شَيْءٌ وَإِنَّ لَهُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ لاَثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ زَوْجَةً سِوَى أَزْوَاجِهِ مِنَ الدُّنْيَا وَإِنَّ الْوَاحِدَةَ مِنْهُنَّ لَيَأْخُذُ مَقْعَدُهَا قَدْرَ مِيلٍ مِنَ الأَرْضِ .

رواه أحمد ورجال ثقات على ضعف في بعضهم

18666- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennetliklerin makam itibarıyla en aşağı olanının yedi derecesi vardır. O altıncıda olup üstünde yedinci derece vardır. Onun üç yüz hizmetçisi olacak. Ona sabah ve akşam üç yüz tabak getirilecek. Her tabakta, diğerinde olmayan bir çeşit yemek bulunacak. Sonunda aldığı lezzeti başında da alacak ve şöyle diyecektir: «Ya Rabbi! Keşke izin verseydin de cennetliklere yedirip içirseydim. Benim yanımda olanlardan yine de hiç bir şey eksilmezdi. Dünyadaki eşleri dışında onun hurilerden yetmiş iki hanımı olacak. O yetmiş iki hanımından bir tanesinin oturacağı yer, yeryüzü ölçüleriyle bir mil miktarı olacaktır."*

★Ahmed rivayet etti. Bazılarında bulunan zayıflığa rağmen ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٦٦٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْزُوقِ بْنِ بُكَيْرٍ، وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ السِّجِسْتَانِيُّ، وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلَمَةَ، يَتَقَارَبُونَ فِي حَدِيثِهِمْ، قَالُوا: ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ، ثنا سَعِيدُ بْنُ سَلَمَةَ، قَالَ: أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ جُبَيْرٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ، عن أبي هريرة قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ حَظًّا أَوْ نَصِيبًا، قَوْمٌ يُخْرِجُهُمُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ، فَيَرْتَاحُ لَهُمُ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، أَنَّهُمْ كَانُوا لا يُشْرِكُونَ بِاللَّهِ شَيْئًا، فَيُنْبَذُونَ بِالْعَرَاءِ، فَيَنْبُتُونَ كَمَا يَنْبُتُ الْبَقْلُ، حَتَّى إِذَا دَخَلَتِ الأَرْوَاحُ فِي أَجْسَادِهِمْ قَالُوا : رَبَّنَا كَالَّذِي أَخْرَجْتَنَا مِنَ النَّارِ وَرَجَّعْتَ الأَرْوَاحَ فِي أَجْسَادِنَا، فَاصْرِفْ وُجُوهَنَا عَنِ النَّارِ، قَالَ : فَيَصْرِفُ وُجُوهَهُمْ عَنِ النَّارِ "

رواه البزار ورجاله ثقات

[1] Ahmed (2/537) rivayet etti. Raviler içinde Şehr b. Havşeb vardır.

18667- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennette en az payları* -veya nasipleri- *olacak kişiler; kendisine hiçbir şeyi ortak koşmadıkları için Allah'ın rahmetiyle kendilerini ateşten çıkaracağı kişilerdir. Bunlar, otun bittiği gibi bitecekler. Canları bedenlerine girince: «Rabbimiz! Bizi Cehennemden çıkardığın ve canlarımızı geri verdiğin gibi yüzümüzü Cehennemden çevir» diyecekler. Yüce Allah ta onları Cehennemden çevirecek."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.

١٨٦٦٨ – حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، ثَنَا أَسَدٌ ، نا ابْنُ ثَوْبَانَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ قُرَّةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ ضَمْرَةَ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوْ أَنَّ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ حِلْيَةً عَدَلَتْ حِلْيَتُهُ بِحِلْيَةِ أَهْلِ الدُّنْيَا جَمِيعًا، لَكَانَ مَا يُحَلِّيهِ اللَّهُ بِهِ فِي الآخِرَةِ أَفْضَلَ مِنْ حِلْيَةِ أَهْلِ الدُّنْيَا جَمِيعًا

رواه الطبراني في الأوسط عن شيخه المقدام بن داود وهو ضعيف وقد وثق وبقية رجاله ثقات

18668- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Eğer Cennette makam itibarıyla en alt tabakada olanın süsleriyle dünyadakilerin bütün süsleri karşılaştırılsaydı, Yüce Allah'ın kendisine verdiği süs, dünyadaki bütün zinetlerden daha üstün gelirdi."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında hocası Mikdâm b. Dâvûd'dan rivayet etti. O da zayıftır, ama güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٨٦٦٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبْجَرَ عَنْ ثُوَيْرِ بْنِ أَبِى فَاخِتَةَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً لَيَنْظُرُ فِى مُلْكِهِ أَلْفَىْ سَنَةٍ يَرَى أَقْصَاهُ كَمَا يَرَى أَدْنَاهُ يَنْظُرُ فِى أَزْوَاجِهِ وَخَدَمِهِ

رواه أحمد وأبو يعلى والطبراني وفي أسانيدهم ثوير بن أبي فاختة وهو مجمع على ضعفه

18669- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennette en alt makamda olan kişi, mülküne, eşlerine ve hizmetçilerine iki bin yıl bakar ve en yakını gördüğü gibi en uzağı da görür."*

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Taberânî rivayet ettiler. Senetlerinde Suveyr b. Ebî Fâhite'nin zayıflığında söz birliği vardır.[1]

١٨٦٧٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الإِصْطَخْرِيُّ ، ثَنَا الْحَسَنُ بْنُ كَثِيرٍ ، ثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ ، نَا نَصْرُ بْنُ يَحْيَى ، نَا أَبِي ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

---

[1] Ahmed (2/13) ve Ebû Ya'lâ uzun bir şekilde (5729) rivayet etti.

وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " إِنَّ أَسْفَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَجْمَعِينَ دَرَجَةً لَمَنْ يَقُومُ عَلَى رَأْسِهِ عَشَرَةُ آلافِ خَادِمٍ ، بِيَدِ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ صَحْفَتَانِ ، وَاحِدَةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَالأُخْرَى مِنْ فِضَّةٍ ، فِي كُلِّ وَاحِدَةٍ لَوْنٌ لَيْسَ فِي الأُخْرَى مِثْلُهُ ، يَأْكُلُ مِنْ آخِرِهَا مِثْلَ مَا يَأْكُلُ مِنْ أَوَّلِهَا ، يَجِدُ لآخِرِهَا مِنَ الطِّيبِ وَاللَّذَّةِ مِثْلَ الَّذِي يَجِدُ لأَوَّلِهَا ، ثُمَّ يَكُونُ ذَلِكَ كَرِيحِ الْمِسْكِ الأَذْفَرِ ، لا يَبُولُونَ ، وَلا يَتَغَوَّطُونَ ، وَلا يَمْتَخِطُونَ ، إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات

18670- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Derece bakımından bütün cennetliklerden en aşağıda olanın başucunda, bir elinde altın, diğerinde gümüş tabak olan on bin hizmetçi durur. Bu tabakların hiçbirinin rengi diğerine benzemez. İlk tabaktaki yemekten yediği iştahla son tabaktan da yer ve ilk tabaktan aldığı lezzeti son tabakta da alır. Sonra (bu yedikleri) kendisinden keskin misk kokusu olarak çıkar. Orada bevletme, büyük abdest bozma ve sümkürme yoktur. Orada tahtlarda kardeşçe karşılıklı olarak otururlar."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٦٧١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبَانَ الْقُرَشِيُّ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُبَيْدَةَ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ ، عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " قَدْ عَلِمْتُ آخِرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولا رَجُلٌ كَانَ يَقُولُ : اللَّهُمَّ زَحْزِحْنِي عَنِ النَّارِ ، وَلا يَقُولُ : أَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ فَأُدْخِلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ ، وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ فَيَبْقَى ذَلِكَ الرَّجُلُ فَقَالَ : يَا رَبِّ ، مَالِي هَا هُنَا ؟ ، قَالَ : ذَلِكَ الَّذِي كُنْتَ تَسْأَلُ يَا ابْنَ آدَمَ ، قَالَ : يَا رَبِّ أَدْنِنِي مِنَ الْجَنَّةِ ، قَالَ : يَا ابْنَ آدَمَ ، لَمْ تَكُنْ سَأَلْتَنِي ، قَالَ : فَيُنْشِئُ اللَّهُ لَهُ شَجَرَةً عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ ، فَيَقُولُ : يَا رَبِّ ، أَدْنِنِي إِلَى هَذِهِ الشَّجَرَةِ آكُلُ مِنْ ثَمَرِهَا ، وَأَسْتَظِلُّ بِظِلِّهَا ، فَيَقُولُ : يَا ابْنَ آدَمَ ، أَلَمْ تَكُنْ سَأَلْتَنِي أَنْ أُزَحْزِحَكَ عَنِ النَّارِ ؟ ، فَلا يَزَالُ يَسْأَلُ حَتَّى يُقَالَ لَهُ : اذْهَبْ فَلَكَ مَا بَلَغَتْ قَدَمَاكَ وَرَأَتْ عَيْنَاكَ "

رواه البزار والطبراني بنحوه إلا أنه قال : " هَذَا مَا كُنْتَ تَسْأَلُنِي يَا ابْنَ آدَمَ، قَالَ: بَلَى يَا رَبِّ، فَبَيْنَمَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ بَدَتْ لَهُ شَجَرَةٌ مِنْ بَابِ الْجَنَّةِ دَاخِلَةً فِي الْجَنَّةِ، فَقَالَ: يَا رَبِّ، أَدْنِنِي مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ، آكُلُ مِنْ ثَمَرَتِهَا، وَأَسْتَظِلُّ فِي ظِلِّهَا، فَيَقُولُ: يَا ابْنَ آدَمَ أَلَمْ تَكُنْ تَسْأَلُنِي؟ , قَالَ: يَا رَبِّ، أَيْنَ مِثْلُكَ؟ , فَمَا يَزَالُ يَرَى شَيْئًا أَفْضَلَ مِنْ

[1] İbnu'l-Mübârek, *Zühd*'ünde (1530) rivayet etti. Ravilerden Yezîd Ebân er-Rakkâşî zayıftır.

شَيْءٍ، وَيَسْأَلُ حَتَّى، يُقَالُ لَهُ: اذْهَبْ فَلَكَ مَا سَعَتْ قَدَمَاكَ وَمَا رَأَتْ عَيْنَاكَ، فَيَسْعَى حَتَّى يَكُدَّ أَشَارَ بِيَدِهِ، فَقَالَ: هَذَا وَهَذَا، فَقَالَ: هَذَا لَكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ، قَالَ: فَيَرْضَى حَتَّى أَنَّهُ أَعْطَاهُ شَيْئًا مَا أَعْطَاهُ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَيَقُولُ: لَوْ أَذِنَ لِي لأَدْخَلْتُ أَهْلَ الْجَنَّةِ طَعَامًا وَشَرَابًا وَكِسْوَةً، مِمَّا أَعْطَانِي اللَّهُ وَلا يُنْقِصُنِي شَيْئًا".

وفي إسنادهما موسى بن عبيدة الربذي وهو ضعيف

18671- Avf b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennete en son girecek kişinin şöyle diyen bir adam olduğunu öğrendim: «Allahım! Beni ateşten uzaklaştır» der; ama «Beni Cennete sok» demez. Cennetlikler Cennete, cehennemlikler Cehenneme girince, o adam kalır ve: «Ya Rabbi! Ben neden hâlâ buradayım?» der. Yüce Allah: «Ey Âdemoğlu! Senin benden istediğin buydu» buyurur. Adam: «Ya Rabbi! Beni Cennete yaklaştır» der. Allah: «Ey Âdemoğlu! Benden, seni (sadece) ateşten uzaklaştırmamı istememiş miydin?» buyurur ve onun için Cennetin kapısında bir ağaç çıkarır. Adam: «Ya Rabbi! Beni şu ağaca yaklaştır da meyvelerinden yiyip gölgesinde gölgeleneyim» der. Yüce Allah: «Ey Âdemoğlu! Benden, seni (sadece) ateşten uzaklaştırmamı istememiş miydin?» buyurur. Adam, ona: «Git; ayağının yetiştiği ve gözünün gördüğü her yer senindir» denene kadar isteyip durur."*

★Bezzâr ve şu ifadelerle Taberânî rivayette bulundu: *"Yüce Allah: «Ey Âdemoğlu! Sen, Benden sadece seni ateşten uzaklaştırmamı istemiştin» der. Adam bu durumdayken kendisine Cennetin kapısından Cennetin içinde olan bir ağaç gözükür ve: «Ya Rabbi! Beni şu ağaca yaklaştır da meyvelerinden yiyip gölgesinde gölgeleneyim» der. Yüce Allah: «Ey Âdemoğlu! Benden (daha önce) bunu istememiştin» der. Adam: «Ya Rabbi! Senin gibisi yoktur? (Sen istenmeden de verirsin)» der. Adam her isteyişinde daha güzelini görür ve onu da ister. Sonunda kendisine şöyle denir: «Git; ayağının yetiştiği ve gözünün gördüğü her yer senindir.» Adam yorulana kadar koşup «Bunu istiyorum bunu da istiyorum» der. Kendisine: «Bütün bunlar ve bir katı senindir» denir. Adam o kadar hoşnut olur ki, kendisine verilenin Cennet ehlinden hiç kimseye verilmediğini düşünür ve: «Eğer bana izin verilseydi; Allah'ın bana verdiklerinden, cennetlikleri yedirir içirir ve giydirirdim ve bu bendekilerden hiç bir şey eksiltmezdi» der."*

Senetlerinde Mûsâ b. Ubeyde er-Rebezî vardır ve zayıftır.[1]

١٨٦٧٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بن سَعْدِ بن يَحْيَى الرَّقِّيُّ، حَدَّثَنَا أَبو فَرْوَةَ يَزِيدُ بن مُحَمَّدِ بن يَزِيدَ بن سِنَانَ الرَّهَاوِيُّ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ أَبِيهِ، حَدَّثَنِي أَبو يَحْيَى الْكَلاعِيُّ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ آخِرَ رَجُلٍ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ رَجُلٌ يَتَقَلَّبُ عَلَى الصِّرَاطِ ظَهْرًا لِبَطْنٍ، كَالْغُلامِ يَضْرِبُهُ أَبوهُ وَهُوَ يَفِرُّ مِنْهُ يَعْجِزُ عَنْهُ عَمَلُهُ أَنْ يَسْعَى، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ بَلِّغْ بِيَ الْجَنَّةَ، وَنَجِّنِي مِنَ النَّارِ، فَيُوحِي اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ: عَبْدِي إِنْ أَنَا نَجَّيْتُكَ مِنَ النَّارِ، وَأَدْخَلْتُكَ الْجَنَّةَ، أَتَعْتَرِفُ لِي بِذُنُوبِكَ

---

[1] Bezzâr (3556), Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/77), İbnu'l-Mübârek, *Zühd*'ünde (1265) ve Ebû Nuaym, *Sıfatu'l-cennet* kitabında (453) rivayet etti.

وَخَطَايَاكَ؟ فَيَقُولُ الْعَبْدُ: نَعَمْ، يَا رَبِّ، وَعِزَّتِكَ وَجَلالِكَ لَئِنْ تُنْجِينِي مِنَ النَّارِ لأَعْتَرِفَنَّ لَكَ بِذُنُوبِي وَخَطَايَايَ، فَيَجُوزُ الْجِسْرَ، وَيَقُولُ الْعَبْدُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ نَفْسِهِ: لَئِنِ اعْتَرَفْتُ لَهُ بِذُنُوبِي وَخَطَايَايَ لَيَرُدَّنِي إِلَى النَّارِ، فَيُوحِي اللَّهُ إِلَيْهِ، عَبْدِي، اعْتَرِفْ لِي بِذُنُوبِكَ وَخَطَايَاكَ، أَغْفِرُهَا لَكَ وَأُدْخِلُكَ الْجَنَّةَ، فَيَقُولُ الْعَبْدُ: لا، وَعِزَّتِكَ مَا أَذْنَبْتُ ذَنْبًا قَطُّ، وَلا أَخْطَأْتُ خَطِيئَةً قَطُّ، فَيُوحِي اللَّهُ إِلَيْهِ، عَبْدِي إِنَّ لِي عَلَيْكَ بَيِّنَةً، فَيَلْتَفِتُ الْعَبْدُ يَمِينًا وَشِمَالا فَلا يَرَى أَحَدًا، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، أَرِنِي بَيِّنَتَكَ، فَيَسْتَنْطِقُ اللَّهُ جِلْدَهُ بِالْمُحَقَّرَاتِ، فَإِذَا رَأَى ذَلِكَ الْعَبْدُ، يَقُولُ: يَا رَبِّ، عِنْدِي وَعِزَّتِكَ الْعَظَائِمُ الْمُضْمَرَاتُ، فَيُوحِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ عَبْدِي، أَنَا أَعْرَفُ بِهَا مِنْكَ، اعْتَرِفْ لِي بِهَا، أَغْفِرُهَا لَكَ، وَأُدْخِلُكَ الْجَنَّةَ، فَيَعْتَرِفُ الْعَبْدُ بِذُنُوبِهِ، فَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ، ثُمَّ ضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ، يَقُولُ: هَذَا أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً، فَكَيْفَ بِالَّذِي فَوْقَهُ؟".

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم وضعفاء فيهم توثيق لين

18672- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennete en son girecek kişi, babasından dayak yediği için tepe taklak yuvarlanıp kaçan çocuk gibidir. Ameli ise kaçmasına engel olur ve: «Ya Rabbi! Beni Cennete yetiştir ve ateşten uzaklaştır» der. Yüce Allah: «Kulum! Eğer seni ateşten kurtarıp Cennete koyarsam günahlarını itiraf eder misin?» diye vahyeder. Kul: «İzzetin ve Celâlin için yemin ederim ki; eğer beni ateşten kurtarırsan günahlarımı ve kusurlarımı itiraf ederim» der ve Sırat köprüsünden geçer. Kul kendi kendine: «Eğer günahlarımı ve kusurlarımı itiraf edersem Allah beni Cehenneme geri çevirir» der. Yüce Allah, ona: «Ey kulum! Günahlarını ve kusurlarını itiraf et; onları affedeyim ve Cennete sokayım» diye vahyeder. Kul: «İzzetine yemin ederim ki; kesinlikle ne bir günah, ne de bir hata işledim» der. Yüce Allah: «Kulum! Yanımda aleyhinde açık deliller var» diye vahyeder. Kul sağına ve soluna döner, ama kimseyi göremez ve: «Ya Rabbi! Bana delilini göster» der. Yüce Allah, kulun derisine küçük günahlarını söyletir. Kul bunu görünce: «Ya Rabbi! İzzetine yemin ederim ki; (bundan başka) benim gizli kalmış günahlarım da vardı» der. Yüce Allah ona şöyle vahyeder: «Kulum! Ben o günahları senden daha iyi biliyorum. Onları bana itiraf et, seni affedeyim ve Cennete sokayım» der. Kul günahlarını itiraf eder ve Allah ta onu Cennete sokar."*

Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bu kişi, cennetliklerin makam bakımından en altta olacak kişisidir. Peki, ondan yüksekte olan nasıldır!"* buyurarak azı dişleri gözükecek kadar güldü.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım ve kendilerinde hafif bir güvenilirlik olanlar mevcuttur.

١٨٦٧٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بن أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، حَدَّثَنِي هُبَيْرَةُ بن يَرِيمَ، أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ مَسْعُودٍ، يَقُولُ: " أَنَّ مِنْ آخِرِ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولا رَجُلا مَرَّ بِهِ عَزَّ وَجَلَّ، فَقَالَ: لَهُ: قُمْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ، فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ عَابِسًا، فَقَالَ: وَهَلْ أَبْقَيْتَ لِي شَيْئًا؟ قَالَ: نَعَمْ، لَكَ مِثْلَ مَا طَلَعَتْ عَلَيْهَا الشَّمْسُ أَوْ غَرَبَتْ ".

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير هبيرة بن يريم وهو ثقة قلت : وقد تقدم حديث طويل صحيح رواه ابن مسعود ذكرته في باب جامع في البعث وهو أبين من هذه الأحاديث

18673- İbn Mes'ûd der ki: "Cennete en son girecek kişiye Rabbi uğrayıp: «Kalk ve Cennete gir!» der. Adam yüzünü asarak: «Bana bir şey bıraktın mı?» der. Yüce Allah: «Evet; Güneş'in üzerine doğduğu veya battığı yer kadarı senindir» buyurur."

★Taberânî rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Hubeyre b. Yerîm dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Diriliş kitabında İbn Mes'ûd'un rivayet ettiği uzun bir hadisi zikretmiştim. O, buradaki hadislerden daha açıklayıcıdır.

بَابُ أَكْثَرُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْبُلْهُ

Cennettekilerin Çoğu Saflardır

١٨٦٧٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى ، نَا مُحَمَّدُ بْنُ عُزَيْزٍ ، نَا سَلامَةُ بْنُ رَوْحٍ ، عَنْ عُقَيْلٍ ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ ، عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " أَكْثَرُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْبُلْهُ "

رواه البزار وفيه سلامة بن روح وثقه ابن حبان وغيره وضعفه غير واحد

18674- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennetliklerin çoğu, eblehlerdir (Allah'a isyandan haberdar olmayan saf kişiler)"*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Selâme b. Ravh'ı İbn Hibbân ve başkaları güvenilir bulmuş, birden çok kişi ise zayıf olduğunu söylemiştir.[1]

[1] Mükerrer hadis: 17914.

بَابٌ فِي كَثْرَةِ مَنْ يَدْخُلُ الجَنَّةَ مِنْ أُمَّةِ نَبِينَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ

Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) Ümmetinden Cennete Girenlerin Çokluğu

١٨٦٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَرْجُو أَنْ يَكُونَ مَنْ يَتْبَعُنِي مِنْ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قَالَ فَكَبَّرْنَا ثُمَّ قَالَ أَرْجُو أَنْ يَكُونُوا ثُلُثَ النَّاسِ قَالَ فَكَبَّرْنَا ثُمَّ قَالَ أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا الشَّطْرَ.

رواه أحمد والبزار والطبراني في الأوسط ورجال البزار رجال الصحيح وكذلك أحد إسنادي أحمد

18675- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennetliklerin dörtte birini, ümmetimden bana tabi olanların teşkil etmesini ümit etmekteyim."* (Câbir) dedi ki: "Biz (bunun üzerine) tekbir getirdik.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şöyle dedi: *"(Ümmetimin, Cennete girecek) insanların içte birini teşkil etmesini ümit etmekteyim."* (Câbir) dedi ki: "Biz (bunun üzerine yine) tekbir getirdik."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra: *"(Ümmetimin, Cennete girecek) insanların yarısını teşkil etmesini ümit etmekteyim"* buyurdu.

★Ahmed, Bezzâr ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Bezzâr ve Ahmed'in iki isnâdından birinin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٦٧٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ , قَالَ: نا مُحَمَّدُ بن هَاشِمٍ الْبَعْلَبَكِّيُّ , قَالَ: نا سُوَيْدُ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ , قَالَ: نا زُهَيْرُ بن مُحَمَّدٍ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بن أَبِي بُرْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي مُوسَى، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ:"أَهْلُ الْجَنَّةِ عِشْرُونَ وَمِائَةُ صَفٍّ، أُمَّتِي مِنْهَا ثَمَانُونَ صَفًّا، وَسَائِرُ الأُمَمِ أَرْبَعُونَ صَفًّا"

رواه الطبراني في الأوسط والكبير وفيه سويد بن عبد العزيز وهو ضعيف جدا

18676- Ebû Mûsâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennet ahalisi, yüz yirmi saftır. Benim ümmetim bu saflardan seksen safı, diğer ümmetler kırk safı teşkil etmektedir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *M. el-Kebîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Süveyd b. Abdilazîz çok zayıftır.[2]

---

[1] Ahmed (3/383) ve Bezzâr (3533) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1323) rivayet etti ve şöyle dedi: "Süveyd, bunu rivayette tek kaldı."

١٨٦٧٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ حَصِيرَةَ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ أَنْتُمْ وَرُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ لَكُمْ رُبُعُهَا وَلِسَائِرِ النَّاسِ ثَلَاثَةُ أَرْبَاعِهَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ فَكَيْفَ أَنْتُمْ وَثُلُثَهَا قَالُوا فَذَاكَ أَكْثَرُ. قَالَ فَكَيْفَ أَنْتُمْ وَالشَّطْرَ قَالُوا فَذَلِكَ أَكْثَرُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْلُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِشْرُونَ وَمِائَةُ صَفٍّ أَنْتُمْ مِنْهَا ثَمَانُونَ صَفًّا.

قلت : هو في الصحيح باختصار رواه أحمد وأبو يعلى والبزار والطبراني في الثلاثة ورجالهم رجال الصحيح غير الحارث بن حصيرة وقد وثق

18677- İbn Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendilerine şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sizin, cennetliklerin dörtte birini, diğer ümmetlerin ise dörtte üçünü teşkil etmesine ne dersiniz?"* Biz: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir" dedik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Üçte birini teşkil etmenize ne dersiniz?"* deyince, sahabe: "Bu daha çoktur" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Peki, cennetliklerin yarısını teşkil etmenize ne dersiniz?"* deyince, sahabe: "Bu daha çoktur" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet ehli yüz yirmi saftır. Siz bu saflardan seksen safı teşkil etmektesiniz"* buyurdu.

Bu hadis *Sahîh*'te muhtasar olarak yer almıştır.

★Ahmed, Ebû Ya'lâ ve Bezzâr rivayet ettiler. Taberânî *M. es-Sağîr, el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Hâris b. Hasîra dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilir görülmüştür.[1]

١٨٦٧٨ - حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ مُحَمَّدُ بن إِبْرَاهِيمَ النَّحْوِيُّ الصُّورِيُّ، وَجَعْفَرُ بن مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بن يَزِيدَ الْبَجَلِيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن عَلِيِّ بن عَبْدِ اللَّهِ بن عَبَّاسٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ : أَهْلُ الْجَنَّةِ عِشْرُونَ وَمِائَةُ صَفٍّ، ثَمَانُونَ مِنْهَا أُمَّتِي.

رواه الطبراني وفيه خالد بن يزيد الدمشقي وهو ضعيف وقد وثق

18678- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennet ahalisi, yüz yirmi saftır. Benim bu ümmetim, bu saflardan seksen safını teşkil etmektedir."*

---

[1] Ahmed (4328; yakın metinle 3661, 4166, 4251), Bezzâr (3534) ve Ebû Ya'lâ (5358) rivayet etti. Taberânî, *M. el-Kebîr* (10350, 10398), *M. el-Evsat* (543) *ile M. es-Sağîr*'inde (82) muhtasar olarak rivayet etti. Ebû Nuaym, *Sıfatu'l-Cenne*'de (239) kısa metinle rivayet etti.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hâlid b. Yezîd ed-Dımaşkî zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır.[1]

١٨٦٧٩ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن بَكَّارٍ الْعَيْشِيُّ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن عِيسَى الْجُهَنِيُّ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ بَهْزِ بن حَكِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: "أَهْلُ الْجَنَّةِ مِائَةٌ وَعِشْرُونَ صَفًّا، أَنْتُمْ ثَمَانُونَ صَفًّا وَالنَّاسُ سَائِرُ ذَلِكَ، ...

رواه الطبراني وفيه حماد بن عيسى الجهني وهو ضعيف

18679- Mu'âviye b. Hayde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennet ahalisi, yüz yirmi saftır. Siz bu saflardan seksen safı teşkil etmektesiniz. Diğer insanlar da kalan safları oluştururlar."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Hammâd b. İsâ el-Cuhenî zayıftır.[2]

١٨٦٨٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن عَبْدِ الْعَزِيزِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبِي نُعَيْمٍ الْوَاسِطِيُّ، حَدَّثَنَا عَبَّادُ بن الْعَوَّامِ، حَدَّثَنَا هِلالُ بن خَبَّابٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنْتُمْ ثُلُثُ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَوْ نِصْفُ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

رواه الطبراني وإسناده جيد

18680- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Siz cennetliklerin üçte biri* veya *yarısını teşkil etmektesiniz."*

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.[3]

١٨٦٨١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ خَالِدٍ أَنَّ أَبَا أُمَامَةَ الْبَاهِلِيَّ مَرَّ عَلَى خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ فَسَأَلَهُ عَنْ أَلْيَنِ كَلِمَةٍ سَمِعَهَا مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَلَا كُلُّكُمْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ شَرَدَ عَلَى اللهِ شِرَادَ الْبَعِيرِ عَلَى أَهْلِهِ. رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير علي بن خالد بن الدولي وهو ثقة

18681- Ali b. Hâlid bildiriyor: Ebû Umâme, Hâlid b. Yezîd b. Muâviye'ye rastladı. (Hâlid, Ebû Umâme'ye), Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğu en yumuşak sözü sorunca dedi ki: "Resûlullah'ın

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (10682) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (19/419) uzun bir şekilde ve Ahmed (4/447, 5/523) rivayet etti.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (11902) rivayet etti.

(sallallahu aleyhi vesellem): «*Sahibinden kaçan deve gibi Allah'tan kaçan kişi hariç, hepiniz Cennete gireceksiniz*» dediğini duydum."

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Ali b. Hâlid ed-Duelî dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٦٨٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْفَضْلِ السَّقَطِيُّ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن سُلَيْمَانَ، حَدَّثَنَا فَرَجُ بن فَضَالَةَ، عَنْ لُقْمَانَ بن عَامِرٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ:"لا يَبْقَى أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الأُمَّةِ إلا دَخَلَ الْجَنَّةَ، إلا مَنْ شَرَدَ عَلَى اللَّهِ كَشِرَادِ الْبَعِيرِ السُّوءِ عَلَى أَهْلِهِ، فَمَنْ يُصَدِّقُنِي، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ، يَقُولُ: ﴿ لا يَصْلاهَا إِلا الأَشْقَى الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴾ كَذَّبَ بِمَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَتَوَلَّى عَنْهُ".

رواه الطبراني موقوفا ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم

18682- Ebû Umâme der ki: Sahibinden kaçan huysuz deve gibi Allah'tan kaçan kişi hariç, bu ümmetten Cennete girmeyen kimse kalmayacaktır. Bana inanmayan varsa, Yüce Allah şöyle buyuruyor: **"Oraya, yalanlayıp yüz çevirmiş olan o en azgından başkası girmez."** (Leyl Sur. 15-16) (Yani) Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) getirdiğini yalanlayıp ondan yüz çeviren demektir."

★Taberânî *mevkûf* olarak rivayet etti. Bazılarında bulunan zayıflığa rağmen ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٨٦٨٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : نَا إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَرْزَمِيُّ ، قَالَ : ثَنَا شَرِيكٌ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْجَعِيِّ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَتَدْخُلُنَّ الْجَنَّةَ كُلُّكُمْ أَجْمَعُونَ ، أَكْتَعُونَ ، إِلا مَنْ شَرَدَ عَلَى اللَّهِ كَشِرَادِ الْبَعِيرِ " .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله ثقات على ضعف يسير في بعضهم قلت : وقد تقدم في المناقب في فضل الأمة أحاديث نحو هذا

18683- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sahibinden kaçan deve gibi Allah'tan kaçan hariç, hepiniz toptan birlikte Cennete gireceksiniz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Bazılarında bulunan az zayıflığa rağmen ravileri güvenilirdir. [2]

[1] Mükerrer hadis: 16728.

[2] Ahmed (8056) rivayet etti.

١٨٦٨٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا هَاشِمٌ وَالْخُزَاعِىُّ يَعْنِى أَبَا سَلَمَةَ قَالاَ حَدَّثَنَا لَيْثٌ حَدَّثَنِى يَزِيدُ بْنُ أَبِى حَبِيبٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِى سَالِمٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ مُغِيثٍ الْهُذَلِىِّ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاذَا رَدَّ إِلَيْكَ رَبُّكَ فِى الشَّفَاعَةِ فَقَالَ وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَقَدْ ظَنَنْتُ أَنَّكَ أَوَّلُ مَنْ يَسْأَلُنِى عَنْ ذَلِكَ مِنْ أُمَّتِى لِمَا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْعِلْمِ وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَمَا يَهُمُّنِى مِنِ انْقِصَافِهِمْ عَلَى أَبْوَابِ الْجَنَّةِ أَهَمُّ عِنْدِى مِنْ تَمَامِ شَفَاعَتِى وَشَفَاعَتِى لِمَنْ شَهِدَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ مُخْلِصاً يُصَدِّقُ قَلْبُهُ لِسَانَهُ وَلِسَانُهُ قَلْبَهُ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير معاوية بن مغيث وهو ثقة

18684- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Rabbin sana şefaat konusunda ne cevap verdi?" diye sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Muhammed'in canı elinde olana yemin ederim ki; ilme olan hırsından dolayı, bunu bana soracak ilk kişinin sen olduğunu tahmin ettim.*

Canı elinde olana yemin ederim ki; Cennetin kapılarındaki izdiham ve itişmeleri (ve yardım istemeleri) benim bütün şefaatimden daha önemlidir. Benim şefaatim, samimiyetle Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet edip; kalbi lisanını, lisanı da kalbini tasdik eden kişi içindir" buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Muâviye b. Muğîs dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٦٨٥ - حَدَّثَنَا هَاشِمٌ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ ، حَدَّثَنِي أَبِي ، حَدَّثَنِي ضَمْضَمٌ ، عَنْ شُرَيْحٍ ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَمَا وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَيُبْعَثَنَّ مِنْكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى الْجَنَّةِ مِثْلُ اللَّيْلِ الأَسْوَدِ زُمْرَةٌ جَمِيعُهَا يُحِيطُونَ الأَرْضَ ، تَقُولُ الْمَلائِكَةُ : لَمَا جَاءَ مَعَ مُحَمَّدٍ أَكْثَرُ مِمَّا جَاءَ مَعَ الأَنْبِيَاءِ ".

رواه الطبراني وفيه محمد بن إسماعيل بن عياش وهو ضعيف

18685- Ebû Mâlik el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Canım elinde olana yemin ederim ki O; sizden öyle bir zümreyi cennete gönderecek ki, çokluklarından dolayı karaltıları gece karanlığını andıracak, yürüdüklerinde de yer sarsılacaktır ve melekler:*

---

[1] Ahmed (8056) rivayet etti.

«Muhammed ile beraber gelenler, diğer peygamberlerle beraber gelenlerden daha çoktur» diyecekler."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Ayyâş zayıftır.

١٨٦٨٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا بَهْزٌ حَدَّثَنَا أَبُو هِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَعَدَنِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُدْخِلَ مِنْ أُمَّتِي الْجَنَّةَ مِائَةَ أَلْفٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنَا . قَالَ لَهُ وَهَكَذَا وَأَشَارَ بِيَدِهِ قَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ زِدْنَا. فَقَالَ وَهَكَذَا. فَقَالَ لَهُ عُمَرُ قَطْكَ يَا أَبَا بَكْرٍ. قَالَ مَا لَنَا وَلَكَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ. قَالَ لَهُ عُمَرُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَادِرٌ أَنْ يُدْخِلَ النَّاسَ الْجَنَّةَ كُلَّهُمْ بِحَفْنَةٍ وَاحِدَةٍ. قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ عُمَرُ.

رواه أحمد والطبراني في الأوسط وإسناده حسن

18686- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Rabbim, ümmetimden iki yüz bin kişiyi Cennete sokma konusunda bana söz verdi."* Ebû Bekr: "Ya Resûlallah! Sayımızı arttır" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle işaret ederek (avuç işareti yaparak): *"Artı bu kadar"* dedi. (Ebû Bekr yine): "Ey Allah'ın Peygamberi! Sayımızı arttır" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Artı bu kadar"* dedi. Hz. Ömer: "Bu sana yeter; ey Ebû Bekr" deyince, Ebû Bekr:"Ey Hattâb'ın oğlu! Bu sayı ne beni, ne de seni ilgilendirir" dedi. Ömer: "Yüce Allah, bütün insanları bir avuç (az amel) karşılığı Cennete sokmaya kadirdir" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ömer doğru söylüyor"* buyurdu.

★Ahmed ve Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٨٦٨٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَنْبَأَنَا مَعْمَرٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَوْ عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَعَدَنِي أَنْ يُدْخِلَ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي أَرْبَعَمِائَةِ أَلْفٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ زِدْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ وَهَكَذَا وَجَمَعَ كَفَّهُ. فذكر نحوه

رواه أحمد والطبراني في الأوسط ورجالهما رجال الصحيح

[1] Ahmed (3/193) rivayet etti. Ravilerden Katâde müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder. Bundan sonraki rivayette bunun desteği vardır. Daha sonra gelecek 18691. hadise bakınız.

18687- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Rabbim, ümmetimden dört yüz bin kişiyi Cennete sokma konusunda bana söz verdi."*

Ebû Bekr: "Ya Resûlallah! Sayımızı arttır" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) avuçlarını birleştirerek: *"Artı bu kadar"* dedi. —Hadis yukarıdaki gibi devam ediyor—

★Ahmed rivayet etti. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İkisinin de ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٦٨٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقَاهِرِ بْنُ السَّرِيِّ ، حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا " ، قَالُوا : زِدْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : " لِكُلِّ رَجُلٍ سَبْعُونَ أَلْفًا " ، قَالُوا : زِدْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَكَانَ عَلَى كَثِيبٍ ، فَحَثَا بِيَدِهِ ، قَالُوا : زِدْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ : " هَذَا " وَحَثَا بِيَدِهِ ، قَالُوا : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، أَبْعَدَ اللَّهُ مَنْ دَخَلَ النَّارَ بَعْدَ هَذَا .

رواه أبو يعلى

18688- Enes der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yüce Allah, ümmetimden yetmiş bin kişiyi Cennete sokacak"* buyurdu.

(Sahabe): "Ya Resûlallah! Sayımızı arttır" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her bir kişi de yetmiş bin kişiyi beraberinde Cennete sokacaktır"* buyurdu.

(Sahabe yine): "Ya Resûlallah! Sayımızı arttır" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) toprağın üzerindeydi, elleriyle toprağı avuçladı (ve: *"Bunun kadar kişiyi Cennete sokacaktır"* dedi. (Sahabe yine): "Ya Resûlallah! Sayımızı arttır" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yine: *"Bunun kadar kişiyi cennetine sokacaktır"* deyip elleriyle bir avuç toprak aldı.

Sahabe: "Ey Allah'ın Peygamberi! Bunlardan sonra cehenneme gireni Allah (rahmetinden) uzaklaştırsın" dediler.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti.[1]

---

[1] Ahmed (3/165) ve Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (342) rivayet etti.

١٨٦٨٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِى بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِى صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ سَأَلْتُ رَبِّى عَزَّ وَجَلَّ فَوَعَدَنِى أَنْ يُدْخِلَ مِنْ أُمَّتِى سَبْعِينَ أَلْفاً الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ فَاسْتَزَدْتُ فَزَادَنِى مَعَ كُلِّ أَلْفٍ سَبْعِينَ أَلْفاً فَقُلْتُ أَىْ رَبِّ إِنْ لَمْ يَكُنْ هَؤُلاَءِ مُهَاجِرِى أُمَّتِى. قَالَ إِذاً أُكْمِلُهُمْ لَكَ مِنَ الأَعْرَابِ .

قلت : له حديث في الصحيح باختصار رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

18689- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Rabbim, ümmetimden yetmiş bin kişiyi, Ay'ın on dördü gibi güzel bir surette Cennete sokacağına dair söz verdi. Ondan daha fazlasını istedim; benim için sayıyı her bin kişi için yetmiş bin arttırdı. Dedim ki: «Ey Rabbim! Eğer ümmetimin muhacirleri o sayıyı tamamlamazsa ne olacak?» dediğimde Yüce Allah: "O zaman senin için sayıyı bedevilerden tamamlarım" buyurdu.*

★Ebû Hureyre'nin, bu konuda *Sahîh*'te muhtasar olarak bir hadisi vardır.

١٨٦٩٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِى بَكْرٍ قَالَتْ خَسَفَتِ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعْتُ رَجَّةَ النَّاسِ وَهُمْ يَقُولُونَ آيَةٌ وَنَحْنُ يَوْمَئِذٍ فِى فَازِعٍ فَخَرَجْتُ مُتَلَفِّعَةً بِقَطِيفَةٍ لِلزُّبَيْرِ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يُصَلِّى لِلنَّاسِ

قلت: فذكر الحديث إلى أن قال: وَقَدْ رَأَيْتُ خَمْسِينَ أَوْ سَبْعِينَ أَلْفاً يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فِى مِثْلِ صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِى مِنْهُمْ. قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ. أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ لَنْ تَسْأَلُونِى عَنْ شَىْءٍ حَتَّى أَنْزِلَ إِلاَّ أَخْبَرْتُكُمْ بِهِ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ مَنْ أَبِى قَالَ أَبُوكَ فُلاَنٌ الَّذِى كَانَ يُنْسَبُ إِلَيْهِ.

---

[1] Ebû Ya'lâ (3783) rivayet etti. Ravilerden Humeyd müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

قلت قصة الكسوف في الصحيح رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير محمد بن عباد بن عبد الله بن الزبير وهو ثقة

18690- Esmâ binti Ebî Bekr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında Güneş tutuldu ve halkın korku içinde: "Bu bir âyettir (olağanüstü doğa olayıdır)" dediğini duydum. Biz o zaman (Medine'de bir kale olan) Fâziğ'deydik. (Kocam) Zübeyr'e ait bir kumaşla örtünüp çıktım ve Âişe'nin yanına girdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (Mescid'de) halka namaz kıldırıyordu.

(Ravi) hadisi zikredip sonunda şöyle devam etti: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Elli veya yetmiş bin kişinin, Ay'ın on dördü gibi güzel bir surette Cennete girdiğini gördüm"* buyurdu. Bir adam kalkıp: "Beni de onlardan yapması için Allah'a dua et" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Bunu da onlardan eyle. Ey insanlar! Ben (minberden) inene kadar bana ne sorarsanız, size cevabını vereceğim"* buyurdu. Bir kişi kalkıp: "Benim babam kimdir?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Baban falan kişidir"* deyip kendisine nisbet edilen kişinin babası olduğunu söyledi.

Ay tutulması kıssası *Sahîh*'te geçmektedir.

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Muhammed b. Abbâd b. Abdillah b. ez-Zübeyr dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٦٩١ - حدثنا مُحَمَّدُ بن صَالِحِ بن الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، وَمُحَمَّدُ بن يَحْيَى بن مِنْدَهِ الأَصْبَهَانِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصِ بن عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا مُعَاذُ بن هِشَامٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بن عُمَيْرٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَعَدَنِي أَنْ يُدْخِلَ مِنْ أُمَّتِي ثَلاثَمِائَةِ أَلْفِ الْجَنَّةَ" فَقَالَ عُمَيْرٌ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ زِدْنَا، فَقَالَ عُمَرُ: حَسْبُكَ يَا عُمَيْرُ، فَقَالَ: مَالَنَا وَلَكَ يَا بن الْخَطَّابِ، وَمَا عَلَيْكَ أَنْ يُدْخِلَنَا اللَّهُ الْجَنَّةَ، فَقَالَ عُمَرُ: إِنَّ اللَّهَ جَلَّ وَعَزَّ إِنْ شَاءَ أَدْخَلَ النَّاسَ الْجَنَّةَ بِحِفْنَةٍ أَوْ بِحَثْيَةٍ وَاحِدَةٍ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "صَدَقَ عُمَرُ".

رواه الطبراني وأبو بكر بن عمير لم أعرفه وبقية رجاله رجال الصحيح

18691- Ebû Bekr b. Umeyr, babasından nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Rabbim, ümmetimden üç yüz bin kişiyi Cennete sokma konusunda bana söz verdi"* buyurunca, Umeyr: "Ya Resûlallah! Sayımızı

---

[1] Ahmed (6/354-355) rivayet etti. Daha sonra gelecek 18710). hadise bakınız.

arttır" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Artı bu kadar"* buyurdu. Umeyr: "Ya Resûlallah! Sayımızı arttır" deyince, Ömer b. el-Hattâb: "Bu sana yeter ey Umeyr" dedi. Umeyr: "Ey Hattâb'ın oğlu! Bu sayı ne beni, ne de seni ilgilendirir. Allah'ın bizi Cennete sokmasından sana ne" dedi.

Ömer: "Yüce Allah isterse, bütün insanları bir avuç (az amel) karşılığı Cennete sokar" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ömer doğru söylüyor"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ebû Bekr b. Umeyr'i tanımıyorum. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

بَابٌ فِيمَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Hesaba Çekilmeden Cennete Girecekler

١٨٦٩٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ أَكْثَرْنَا الْحَدِيثَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ ثُمَّ غَدَوْنَا إِلَيْهِ فَقَالَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الأَنْبِيَاءُ اللَّيْلَةَ بِأُمَمِهَا فَجَعَلَ النَّبِيُّ يَمُرُّ وَمَعَهُ الثَّلاَثَةُ وَالنَّبِيُّ وَمَعَهُ الْعِصَابَةُ وَالنَّبِيُّ وَمَعَهُ النَّفَرُ وَالنَّبِيُّ وَلَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ حَتَّى مَرَّ عَلَيَّ مُوسَى مَعَهُ كَبْكَبَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَأَعْجَبُونِي فَقُلْتُ مَنْ هَؤُلاَءِ فَقِيلَ لِي هَذَا أَخُوكَ مُوسَى مَعَهُ بَنُو إِسْرَائِيلَ. قَالَ قُلْتُ فَأَيْنَ أُمَّتِي فَقِيلَ لِي انْظُرْ عَنْ يَمِينِكَ. فَنَظَرْتُ فَإِذَا الظِّرَابُ قَدْ سُدَّ بِوُجُوهِ الرِّجَالِ ثُمَّ قِيلَ لِي انْظُرْ عَنْ يَسَارِكَ. فَنَظَرْتُ فَإِذَا الأُفُقُ قَدْ سُدَّ بِوُجُوهِ الرِّجَالِ فَقِيلَ لِي أَرَضِيتَ فَقُلْتُ رَضِيتُ يَا رَبِّ رَضِيتُ يَا رَبِّ. قَالَ فَقِيلَ لِي إِنَّ مَعَ هَؤُلاَءِ سَبْعِينَ أَلْفاً يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِدَاكُمْ أَبِي وَأُمِّي إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَكُونُوا مِنَ السَّبْعِينَ الأَلْفِ فَافْعَلُوا فَإِنْ قَصَّرْتُمْ فَكُونُوا مِنْ أَهْلِ الظِّرَابِ فَإِنْ قَصَّرْتُمْ فَكُونُوا مِنْ أَهْلِ الأُفُقِ فَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ ثَمَّ نَاساً يَتَهَاوَشُونَ فَقَامَ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ فَقَالَ ادْعُ اللَّهَ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنَ السَّبْعِينَ فَدَعَا لَهُ فَقَامَ رَجُلٌ آخَرُ فَقَالَ ادْعُ اللَّهَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ. فَقَالَ قَدْ سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ قَالَ ثُمَّ تَحَدَّثْنَا فَقُلْنَا مَنْ تَرَوْنَ هَؤُلاَءِ السَّبْعُونَ الأَلْفُ قَوْمٌ وُلِدُوا فِي الإِسْلاَمِ لَمْ يُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئاً حَتَّى مَاتُوا فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هُمُ الَّذِينَ لاَ يَكْتَوُونَ وَلاَ يَسْتَرْقُونَ وَلاَ يَتَطَيَّرُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ .

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/ 64) rivayet etti. Daha önce geçen (18686) bakınız.

رواه أحمد بأسانيد والبزار أتم منه والطبراني وأبو يعلى باختصار كثير وأحد أسانيد أحمد والبزار رجاله رجال الصحيح

18692- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Bir gece Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken çok konuştuk. Ertesi günün sabahı yanına gittiğimizde bize şöyle dedi: *"Bu gece bütün peygamberler ümmetleriyle bana gösterildi. Kimi peygamber üç kişiyle, kimileri onar, yirmişer kişilik gruplar halinde, kimi sadece bir kişiyle, bazıları ise tek başına geçti. Sonunda Hz. Mûsâ beraberinde, İsrâîl oğullarından olan büyük bir toplulukla geçince hoşuma gitti ve: «Bunlar kim?» diye sordum. Bana: «Bu, beraberinde İsrâîl oğulları olan kardeşin Mûsâ'dır» denildi. Ben: «Ümmetim nerede?» diye sorunca; bana: «Sağına bak» denildi. Bakınca, yüzleri o yönü kaplamış erkekler gördüm. Sonra bana: «Soluna bak» denildi. Baktığımda, yüzleri o yönü kaplamış erkekler gördüm. Sonra: «Razı oldun mu?» diye sorulunca: «Evet ya Rabbi!» dedim. Bana «Bunlarla beraber, yetmiş bin kişi hesaba çekilmeksizin Cennete girecektir» denildi."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Anam babam size feda olsun! Eğer bu yetmiş bin kişiden olmaya gücünüz yetiyorsa, onlardan olunuz. Eğer kusur yaparsanız o yönü dolduranlardan olunuz. Eğer kusur yaparsanız ufku dolduranlardan olunuz. Zira orada bazı kişileri gördüm ki, birbirlerine girip karmakarışık bir şekilde dalgalanıp duruyorlardı"*

Ukkâşe b. Mihsan kalkarak: "Ya Resûlallah! Beni de yetmiş (bin) kişiden yapması için Allah'a dua et" dedi. Resûlullah ona dua etti. Bir başkası kalkarak: "Beni de onlardan yapması için Allah'a dua et" deyince, Resûlullah: *"Ukkâşe, bu konuda senden önce davrandı"* buyurdu.

Sonra biz (kendi aramızda) Cennete hesapsız girecek yetmiş bin kişinin kim olabileceğini konuştuk. Kimileri: "Bu yetmiş bin kişi İslâm'da doğmuş, herhangi bir şeyi Allah'a ortak koşmamış, ölünceye kadar da böyle devam etmiş kimselerdir" dedi. Konuştuklarımız Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kulağına gidince şöyle buyurdu: *"Bunlar tedavi amacıyla vücutlarını dağlatmayan, büyü yapmayan, nesnelere uğursuzluk vasfetmeyen ve Rablerine tevekkül edenlerdir."*

★Ahmed değişik isnâdlarla rivayet etti. Bezzâr ondan daha geniş bir şekilde rivayet etti. Taberânî ve Ebû Ya'lâ çok kısa bir şekilde rivayet ettiler. Ahmed'in isnâdlarından birinin ve Bezzâr'ın ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٦٩٣ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُجَالِدٍ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ مُجَالِدٌ، عَنْ عَامِرٍ ، عن جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ أَخَّرَ الظُّهْرَ إِلَى آخِرِ الْوَقْتِ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى ، ثُمَّ قَالَ : " رَأَيْتُ فِيمَا

[1] Mükerrer hadis: 15665.

يَرَى النَّائِمُ : أَنَّ الْأُمَمَ عُرِضَتْ عَلَيَّ ، فَكَانَ النَّبِيُّ يَجِيءُ فِي خَمْسَةٍ أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ ، فَرَأَيْتُ جَمَاعَةً كَثِيرَةً ، فَظَنَنْتُ أَنَّهَا أُمَّتِي ، فَقِيلَ : هَذِهِ أُمَّةُ مُوسَى ، وَرَأَيْتُ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَبْيَضَ جَعْدًا يَضْرِبُ إِلَى الْحُمْرَةِ ، وَرَأَيْتُ " ، وَذَكَرَ كَلَامًا مَعْنَاهُ عَدَدًا كَثِيرًا ، " فَقِيلَ : إِنَّهَا أُمَّتُكَ ، وَقِيلَ : إِنَّ لَكَ مَعَهُمْ سَبْعُونَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ، وَلَا عَذَابٍ " فَقَالَ عُكَّاشَةُ الْأَسَدِيُّ : اجْعَلْنِي مِنْهُمْ الْحَدِيثَ رَوَاهُ الْبَزَّارُ مِنْ طَرِيقِ مُجَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ ثُمَّ رَوَى مِنْ طَرِيقِهِ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَبْطَأَ ذَاتَ لَيْلَةٍ عَنْ صَلَاةِ الْعِشَاءِ حَتَّى ذَهَبَ هَوْنًا مِنَ اللَّيْلِ ، حَتَّى نَامَ بَعْضُ مَنْ كَانَ فِي الْمَسْجِدِ ، فَخَرَجَ وَالنَّاسُ بَيْنَ نَائِمٍ وَمُصَلٍّ مُنْتَظِرٍ لِلصَّلَاةِ ، فَقَالَ : " أَمَا إِنَّ النَّاسَ لَمْ يَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مَا انْتَظَرُوهَا ، لَوْلَا ضَعْفُ الضَّعِيفِ ، وَبُكَاءُ الصَّغِيرِ ، لَأَخَّرْتُ الْعِشَاءَ إِلَى عَتَمَةٍ مِنَ اللَّيْلِ " ثُمَّ قَالَ : " يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا لَا حِسَابَ عَلَيْهِمْ " قَالَ : وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ، فَلَمَّا دَخَلَ تَذَاكَرْنَا السَّبْعِينَ بَيْنَنَا أَتُرَاهُمُ الشُّهَدَاءَ ؟ فَقَالَ بَعْضُنَا : هُمُ الشُّهَدَاءُ ، وَقَالَ بَعْضُنَا : هُمُ الْمُؤْمِنُونَ ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ، فَقَالَ : " هُمُ الَّذِينَ لَا يَكْتَوُونَ ، وَلَا يَسْتَرْقُونَ ، وَلَا يَتَطَيَّرُونَ ، وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ".

رواه البزار عن شيخه عمر بن إسماعيل بن مجالد وهو مجمع على ضعفه

18693- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazını vaktin sonuna kadar geciktirdi; sonra çıkıp namaz kıldıktan sonra şöyle dedi: *"Rüyamda; ümmetlerin bana arzolunduğunu gördüm. Kimi peygamber beş veya daha fazla kişiyle geliyordu. Kalabalık bir topluluk görünce: «Bu benim ümmetimdir» deyince: «Bu, Mûsâ'nın ümmetidir» denildi.*

İsâ b. Meryem'i gördüm. Kırmızıya çalan beyaz tenli ve kıvırcık saçlıydı. Ve ... gördüm" (Ravi dedi ki) "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çok kişiyi gördüğü manasında bazı sözler söyledi devamla: *"Bana: «Bunlar senin ümmetindir. Bunlarla beraber yetmiş bin kişi hesaba çekilmeden ve azab görmeden Cennete girer» denildi."*

Ukkâşe el-Esedî: "Ya Resûlallah! Beni de bu yetmiş bin kişinin arasına kat" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sen onlardansın"* buyurdu. Bir başkası: "Beni de onlardan yap" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ukkâşe, bu konuda senden önce davrandı"* buyurdu.

Oradakiler: "Sizce bu yetmiş bin kişi kimdir?" deyince, bazıları: "Kalbi İslam'a boyun eğen kişilerdir" derken, bazıları: "Allah'tan başkasına iman ve ibadet etmeyen müminlerdir" dedi. Sesler yükselince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (evinden) çıkıp: *"Bu sesler nedir?"* diye

sordu. Sahabe: "Ya Resûlallah! Zikrettiğin yetmiş bin kişi kimdir?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlar tedavi amacıyla vücutlarını dağlatmayan, büyü yapmayan, nesnelere uğursuzluk yüklemeyen ve Rablerine tevekkül edenlerdir"* buyurdu.

★Bezzâr hocası Ömer b. İsmâîl b. Mücâlid'den rivayet etti. Onun da zayıflığı konusunda icma vardır.[1]

١٨٦٩٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو قَبِيلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَاشِرٍ مِنْ بَنِي سَرِيعٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا رُهْمٍ قَاصَّ أَهْلِ الشَّامِ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا أَيُّوبَ الأَنْصَارِيَّ يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ ذَاتَ يَوْمٍ إِلَيْهِمْ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّ رَبَّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ خَيَّرَنِي بَيْنَ سَبْعِينَ أَلْفاً يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ عَفْواً بِغَيْرِ حِسَابٍ وَبَيْنَ الْخَبِيئَةِ عِنْدَهُ لأُمَّتِي فَقَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيَخْبَأُ ذَلِكَ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ خَرَجَ وَهُوَ يُكَبِّرُ فَقَالَ إِنَّ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ زَادَنِي مَعَ كُلِّ أَلْفٍ سَبْعِينَ أَلْفاً وَالْخَبِيئَةُ عِنْدَهُ

قلت : فذكر الحديث وهو مذكور في الشفاعة رواه أحمد والطبراني وفي إسنادهما ضعف

18694- Ebû Eyyûb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün yanlarına çıkıp şöyle dediğini nakleder: *"Rabbim beni, yetmiş bin kişinin affedilerek hesaba çekilmeden cennete girmesiyle ümmetim için yanında sakladığı şey arasında muhayyer bıraktı."* Sahabeden bazıları: "Ya Resûlallah! Rabbin onu saklıyor mu?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (evine) girip sonra tekbir getirerek çıktı ve: *"Allah benim için; hesapsız bir şekilde Cennete girecek her bin kişiye yetmiş bin kişi ekledi. Sakladığı şey de hâlâ yanında durmaktadır"* buyurdu.

Devamla şefaat konusunda geçen hadisi zikretti.

★Ahmed ve Taberânî rivayet ettiler. Senetlerinde zayıflık vardır.[2]

١٨٦٩٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ جَابِرِ بْنِ بُجَيْرٍ، قَالا: ثنا أَبُو أُسَامَةَ، ثنا مُجَالِدٌ، ثنا عَامِرٌ، عن جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَبْطَأَ ذَاتَ لَيْلَةٍ عَنْ صَلَاةِ الْعِشَاءِ حَتَّى ذَهَبَ هَوْنًا مِنَ اللَّيْلِ ، حَتَّى نَامَ بَعْضُ مَنْ كَانَ فِي الْمَسْجِدِ ، فَخَرَجَ وَالنَّاسُ بَيْنَ نَائِمٍ وَمُصَلٍّ مُنْتَظِرٍ لِلصَّلَاةِ ، فَقَالَ : " أَمَا إِنَّ النَّاسَ لَمْ يَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مَا انْتَظَرُوهَا ، لَوْلَا ضَعْفُ الضَّعِيفِ ، وَبُكَاءُ الصَّغِيرِ ، لَأَخَّرْتُ الْعِشَاءَ إِلَى عَتَمَةٍ مِنَ اللَّيْلِ "

---

[1] Bezzâr (3541) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Câbir'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

[2] Mükerrer hadis: 18508.

ثُمَّ قَالَ : " يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا لَا حِسَابَ عَلَيْهِمْ " قَالَ : وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا دَخَلَ تَذَاكَرْنَا السَّبْعِينَ بَيْنَنَا أَتُرَاهُمُ الشُّهَدَاءُ ؟ فَقَالَ بَعْضُنَا : هُمُ الشُّهَدَاءُ ، وَقَالَ بَعْضُنَا : هُمُ الْمُؤْمِنُونَ ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : " هُمُ الَّذِينَ لَا يَكْتَوُونَ ، وَلَا يَسْتَرْقُونَ ، وَلَا يَتَطَيَّرُونَ ، وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ " .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير مجالد بن سعيد وقد وثق

18695- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gün yatsı namazına geç kaldı. Hatta gece ilerlemiş ve Mescid'de olanlardan bazıları uyumuştu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıktığında kimi uyuyor, kimi namaz kılıyor, kimisi de namaz için (Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem)) bekliyordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dedi: *"İnsanlar namaz kılmak için bekledikleri müddetçe namazdaymış gibi sevap alırlar. Eğer yaşlıların zayıflığı ve küçüklerin ağlaması olmasaydı yatsı namazını gecenin karanlığına dek ertelerdim."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra: *"Yetmiş bin kişi hesaba çekilmeden Cennete girecek"* buyurdu.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) evine girince, aramızda bu yetmiş bin kişinin kim olduğunu müzakere edip: "Acaba bu kişiler şehitler mi?" dedik. Bazılarımız: "Bunlar şehitlerdir"; bazımız ise: "Bunlar müminlerdir" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıkıp: *"Neyi müzakere ediyordunuz?"* diye sorunca, söylediklerimizi kendisine bildirdik.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Bunlar tedavi amacıyla vücutlarını dağlatmayan, büyü yapmayan, nesnelere uğursuzluk vasfı yüklemeyen ve Rablerine tevekkül edenlerdir"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Mücâlid b. Saîd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٦٩٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ زُرْعَةَ قَالَ شُرَيْحُ بْنُ عُبَيْدٍ مَرِضَ ثَوْبَانُ بِحِمْصَ وَعَلَيْهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ قُرْطٍ الأَزْدِيُّ فَلَمْ يَعُدْهُ فَدَخَلَ عَلَى ثَوْبَانَ رَجُلٌ مِنَ الْكَلاعِيِّينَ عَائِداً فَقَالَ لَهُ ثَوْبَانُ أَتَكْتُبُ فَقَالَ نَعَمْ. فَقَالَ اكْتُبْ فَكَتَبَ لِلأَمِيرِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُرْطٍ مِنْ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ لَوْ كَانَ لِمُوسَى وَعِيسَى مَوْلًى بِحَضْرَتِكَ لَعُدْتَهُ. ثُمَّ طَوَى الْكِتَابَ وَقَالَ لَهُ أَتُبَلِّغُهُ إِيَّاهُ فَقَالَ نَعَمْ.

[1] Bezzâr (3542) rivayet etti.

فَانْطَلَقَ الرَّجُلُ بِكِتَابِهِ فَدَفَعَهُ إِلَى ابْنِ قُرْطٍ فَلَمَّا قَرَأَهُ قَامَ فَزِعاً فَقَالَ النَّاسُ مَا شَأْنُهُ أَحَدَثَ أَمْرٌ فَأَتَى ثَوْبَانَ حَتَّى دَخَلَ عَلَيْهِ فَعَادَهُ وَجَلَسَ عِنْدَهُ سَاعَةً ثُمَّ قَامَ فَأَخَذَ ثَوْبَانُ بِرِدَائِهِ وَقَالَ اجْلِسْ حَتَّى أُحَدِّثَكَ حَدِيثاً سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفاً لاَ حِسَابَ عَلَيْهِمْ وَلاَ عَذَابَ مَعَ كُلِّ أَلْفٍ سَبْعُونَ أَلْفاً.

رواه أحمد والطبراني باختصار

18696- Şureyh b. Ubeyd bildiriyor: Sevbân, ikamet ettiği Humus'ta hastalandı. O zaman Humus valisi olan Abdullah b. Kurz el-Ezdî, Sevbân'ı ziyaret etmedi. Kelâî kabilesinden bir kişi Sevbân'ı ziyaret edince, Sevbân: "Yazı yazmayı biliyor musun?" diye sordu. Adam:" Evet" cevabını verince, Sevbân: "Yaz!" diyerek, vali olan Abdullah b. Kurz'a şöyle yazdı:

"Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Sevbân'dan. Eğer senin şehrinde Hz. İsâ ve Mûsâ'nın azatlıları olsaydı hastalıklarından dolayı onları ziyaret ederdin." Sonra mektubu dürüp: "Bunu valiye götür" dedi. Adam: "Tamam" diyerek mektubu Abdullah b. Kurz'a götürerek verdi. Abdullah mektubu okuduğunda korkarak kalkınca halk: "Neyin var? Bir şey mi oldu?" dedi. Abdullah b. Kurz, Sevbân'a gidip ziyaret etti ve yanında bir süre oturup kalktı. Sevbân, cübbesini tutup dedi ki:

"Otur da sana Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duyduğum bir hadisi anlatayım. O'nun (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu duydum: *"Ümmetimden yetmiş bin kişi hesaba çekilmeden ve azab görmeden Cennete girecek. Bu yetmiş bin kişinin her bin kişisiyle de yetmiş bin kişi girecek"* dedi.

★Ahmed ve kısa metinle Taberânî rivayet etti. [1]

١٨٦٩٧ - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، ثنا أَبِي، عَنْ عِيسَى بْنُ الْمُخْتَارِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ عَطِيَّةَ، عن أبي سعيد - يعني الخدري قال : قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا لا حِسَابَ عَلَيْهِمْ، فَقَامَ عُكَّاشَةُ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ! ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، قَالَ : اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ، فَقَالَ رَجُلٌ آخَرُ : ادْعُ اللَّهَ أَنْ

[1] Ahmed (5/280-281) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1413) rivayet etti. İsmâîl b. Ayyâş'ın Şamlılardan başkasından yaptığı rivayeti vardır. Bu da zayıftır. Damdam b. Zür'a'nın güvenilirliği konusunda ihtilaf vardır. İbn Maîn ve İbn Hibbân güvenilir olduğunu söylemiş, Ebû Hâtim ise zayıf bulmuştur.

يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ، قَالَ : اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ، فَسَكَتَ الْقَوْمُ، ثُمَّ قَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ : لَوْ قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ، ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنَا مِنْهُمْ، قَالَ : سَبَقَكُمْ بِهَا عُكَّاشَةُ وَصَاحِبُهُ، أَمَا إِنَّكُمْ لَوْ قُلْتُمْ لَقُلْتُ : وَلَوْ قُلْتُ لَوَجَبَتْ " .

رواه البزار وفيه عطية وهو ضعيف وقد وثق ومحمود بن بكر لم أعرفه

18697- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetimden yetmiş bin kişi hesaba çekilmeden Cennete girecek."*

Ukkâşe kalkıp: "Ya Resûlallah! Beni de onlardan yapması için Allah'a dua et" deyince Hz. Peygamber: *"Allahım, Ukâşe'yi onlardan yap!"* diye dua etti. Oradakiler sustular, sonra: "Biz de «Ya Resûlallah! Bizi de onlardan yapması için Allah'a dua et» deseydik" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ukkâşe ve arkadaşı bu konuda sizden önce davrandı. Eğer (zamanında) deseydiniz, ben de dua ederdim. Söylediğim zaman da Cennet size vacip olurdu"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Atiyye zayıftır. Güvenilir olduğunu söyleyenler de vardır. Mahmûd b. Bekr'i ise tanımıyorum.[1]

١٨٦٩٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ ، قَالَ : نَا عَفَّانُ ، قَالَ : نَا عَبْدُ الْوَاحِدِ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ كُلَيْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ خَالِهِ ، قَالَ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا فِي الْمَجْلِسِ ، فَشَخَصَ بَصَرُهُ إِلَى رَجُلٍ فِي الْمَسْجِدِ يَمْشِي ، فَقَالَ : " أَبَا فُلانٍ " ، قَالَ : لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَلا يُنَازِعُهُ الْكَلامَ إِلا قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ لَهُ : " أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ " قَالَ : لا ، قَالَ : " أَتَقْرَأُ التَّوْرَاةَ ؟ " قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : " وَالإِنْجِيلَ ؟ " قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : " وَالْقُرْآنَ ؟ " قَالَ : وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ نَشَاءُ لَقَرَأْتُهُ ، ثُمَّ نَاشَدَهُ : " هَلْ تَجِدُنِي فِي التَّوْرَاةِ وَالإِنْجِيلِ ؟ " قَالَ : نَجِدُ مِثْلَكَ وَمِثْلَ هَيْأَتِكَ ، وَمِثْلَ مَخْرَجِكَ ، فَكُنَّا نَرْجُو أَنْ يَكُونَ فِينَا ، فَلَمَّا خَرَجْتَ خُوِّفْنَا أَنْ تَكُونَ أَنْتَ هُوَ ، فَنَظَرْنَا فَإِذَا لَسْتَ أَنْتَ هُوَ ، قَالَ : " وَلِمَ ذَاكَ ؟ " قَالَ : مَعَهُ مِنْ أُمَّتِهِ سَبْعُونَ أَلْفًا لَيْسَ عَلَيْهِمْ حِسَابٌ وَلا عَذَابٌ ، وَإِنَّمَا مَعَكَ نَفَرٌ يَسِيرٌ ، فَقَالَ : " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لأَنَا هُوَ وَإِنَّهُمْ لأُمَّتِي ، وَإِنَّهُمْ لأَكْثَرُ مِنْ سَبْعِينَ أَلْفًا وَسَبْعِينَ أَلْفًا " .

[1] Bezzâr (3550) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Ebû Saîd'den, sadece Atiyye yoluyla rivayet edildiğini biliyoruz."

رواه البزار ورجاله ثقات

18698- Feletân b. Âsım bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) mecliste otururken, gözlerini bir adama dikip: *"Ey Falan"* dedi. Adam: "Buyur ya Resûlallah" dedi. Adam ne söylerse: "Ya Resûlallah" diye başlıyordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Benim, Allah'ın Resûlü olduğuma şahadet ediyor musun?"* diye sorunca, adam: "Hayır" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Tevrat'ı okuyor musun?"* deyince, adam: "Evet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"İncil'i okuyor musun?"* deyince, adam: "Evet" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kur'an'ı okuyor musun?"* deyince ise: "Nefsim elinde olana yemin ederim ki; eğer istesem okurum" dedi.

Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) adama yemin vererek: *"Beni Tevrat'ta ve İncil'de görüyor musun?"* diye sorunca, adam: "Senin gibi birini, çıktığın yer (memleket) gibi bir yeri, senin şekli şemalin gibi birini görüyoruz. Biz bu çıkacak kişinin bizden olmasını temenni etmiştik. Sen çıktığında o kişinin sen olmasından korktuk. Baktığımızda ise senin o olmadığını gördük" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden öyle düşünüyorsunuz?"* deyince, adam: "Onunla beraber ümmetinden hesaba çekilmeyecek ve azab görmeyecek yetmiş bin kişi vardır. Sende ise (şu an bu sayıdan) az kişi vardır" dedi.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Canım elinde olana yemin ederim ki; ben o kişiyim. Bunlar da benim ümmetimdir. Onlar yüz kırk bin kişiden daha fazladır"* buyurdu.

★Bezzâr rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[1]

١٨٦٩٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِرْدَاسٍ الأَنْصَارِيُّ ، نَا مُبَارَكٌ أَبُو سُحَيْمٍ مَوْلَى عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ ، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : سَبْعُونَ أَلْفًا مِنْ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ، هُمُ الَّذِينَ لا يَكْتَوُونَ وَلا يَكْوُونَ وَلا يَسْتَرْقُونَ وَلا يَتَطَيَّرُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ.

رواه البزار وفيه مبارك أبو سحيم وهو متروك

18699- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetimden yetmiş bin kişi hesaba çekilmeden Cennete girecek. Bunlar tedavi amacıyla vücutlarını dağlatmayan ve kimseyi dağlamayan, büyü*

---

[1] Bezzâr (3544) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/332) rivayet etti. Bezzâr: "Bu hadisi, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem), bu senetten başka bir isnâdla rivayet edeni bilmiyoruz" dedi.

yapmayan, nesnelere uğursuzluk vasfı yüklemeyen ve Rablerine tevekkül edenlerdir"

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ebû Huseym'in Mübârek metruktur.[1]

١٨٧٠٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن سَهْلِ بن الْمُهَاجِرِ الرَّقِّيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن مُصْعَبٍ الْقَرْقَسَانِيُّ ، ح وحَدَّثَنَا بَكْرُ بن سَهْلٍ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن هَاشِمٍ الْبَيْرُوتِيُّ ، ح وَحَدَّثَنَا أَبُو شُعَيْبٍ الْحَرَّانِيُّ ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن عَبْدِ اللَّهِ الْبَابْلُتِّيُّ ، قَالُوا : حَدَّثَنَا الأَوْزَاعِيُّ ، حَدَّثَنِي يَحْيَى بن أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ هِلالِ بن أَبِي مَيْمُونَةَ ، عَنْ عَطَاءِ بن يَسَارٍ ، عَنْ رِفَاعَةَ بن عَرَابَةَ ، قَالَ : صَدَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ نَاسٌ يَسْتَأْذِنُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَعَلَ يَأْذَنُ لَهُمْ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا بَالُ شِقِّ الشَّجَرَةِ الَّتِي تَلِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْغَضُ إِلَيْكُمْ مِنَ الشِّقِّ الآخَرِ ؟ قَالَ : فَلا تَرَى مِنَ الْقَوْمِ إِلا بَاكِيًا ، قَالَ : يَقُولُ أَبُو بَكْرٍ : إِنَّ الَّذِي يَسْتَأْذِنُكَ فِي نَفْسِي بَعْدَهَا لَسَفِيهٌ ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، وَقَالَ : أَشْهَدُ عِنْدَ اللَّهِ ، وَكَانَ إِذَا حَلَفَ ، قَالَ : وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَا مِنْكُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ ثُمَّ يُسَدِّدُ إِلا سَلَكَ بِهِ فِي الْجَنَّةِ ، وَلَقَدْ وَعَدَنِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُدْخِلَ مِنْ أُمَّتِي الْجَنَّةَ سَبْعِينَ أَلْفًا لا حِسَابَ عَلَيْهِمْ وَلا عَذَابَ ، وَإِنِّي لأَرْجُو أَنْ لا يَدْخُلُوهَا حَتَّى تَتَبَوَّءُوا أَنْتُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَذُرِّيَّاتِكُمْ مَسَاكِنَ فِي الْجَنَّةِ . فذكر الحديث

قلت : عند ابن ماجة طرف منه يسير رواه الطبراني والبزار بأسانيد ورجال بعضها عند الطبراني والبزار رجال الصحيح

18700- Rifâ'a b. Arâbe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber (bir ağacın altında) otururken, bazı kişiler yanında oturmak için Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) izin istiyor, o da onlara izin veriyordu. Sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ağacın, Resûlullah'ın altında bulunduğu tarafı neden diğer taraftan daha çok hoşunuza gidiyor?"* buyurunca oradan bulunanların hepsi de ağlamaya başladı. Bunun üzerine Ebû Bekr: "Bundan sonra da aynı şey için senden isteyenler ancak ahmak olanlardır!" dedi.

Sonra Resûlullah kalkıp Yüce Allah'a hamdü senâda bulundu ve şöyle buyurdu: *"Şehadet ederim ki Yüce Allah'ın katında..."* Resûlullah genellikle yemin edeceği zaman: *"Muhammed'in canı elinde olana yemin olsun ki!"* şeklinde yemin ederdi. Resûlullah şöyle devam etti: *"İçinizden*

---

[1] Bezzâr (3545) rivayet etti ve şöyle dedi: "Mübârek'in münker rivayetleri vardır ve Mevla'dan hadis dinlememiştir.

her kim Allah'a iman eder de doğruluktan ayrılmazsa Cennete girer. Yüce Allah bana, ümmetimden yetmişbin kişiyi hesaba çekmeden ve cezalandırmadan Cennete sokacağı sözünü verdi. Sizler ve eşleriniz ile çocuklarınızdan salih olanlar Cennetteki yerlerinizde yerleştikten sonra bu yetmişbin kişinin Cennete girmesini temenni ederim."[1]

١٨٧٠١ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ ، قَالَ : نا بِشْرُ بْنُ بَكْرٍ ، قَالَ : نا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، عَنْ رَاشِدِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنِ ابْنِ عَبْدِ كُلالٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " لَيَبْعَثَنَّ اللَّهُ مِنْ مَدِينَةٍ بِالشَّامِ يُقَالُ لَهَا : حِمْصٌ سَبْعِينَ أَلْفًا لا حِسَابَ عَلَيْهِمْ ، مَا بَيْنَ الزَّيْتُونِ ، وَالْحَائِطِ ، وَالْبَرْثِ الأَحْمَرِ.

رواه البزار وفيه أبو بكر بن عبد الله بن أبي مريم وهو ضعيف

18701- Ömer b. el-Hattâb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah Şam kentlerinden biri olan Humus'taki Zeytûn, el-Hâit ve el-Beretu'l-Ahmar denilen yerlerden doksan bin kişiyi haşredecek, ancak onları hesaba çekmeyecektir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ebû Bekr b. Abdillah b. Ebî Meryem zayıftır.[2]

١٨٧٠٢ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن عَبْدِ الْوَهَّابِ بن نَجْدَةَ الْحَوْطِيُّ الْحِمْصِيّ ح، وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن الْحَسَنِ بن قُتَيْبَةَ الْعَسْقَلانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن أَبِي السَّرِيِّ، قَالا: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بن مُسْلِمٍ، حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ عِيسَى بن مُوسَى الأَنْصَارِيُّ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بن سَعْدٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ:"إِنَّ فِي أَصْلابِ أَصْلابِ أَصْلابِ رِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِي، رِجَالا وَنِسَاءً يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ"، ثُمَّ قَرَأَ: ﴿وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ .

رواه الطبراني وإسناده جيد

18702- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Ashâbımdan bazı kişilerin sulplerinin, sulplerinin sulplerinde, hesapsız bir şekilde Cennete girecek erkek ve kadınlar vardır."* Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şu âyeti okudu: **"Ve onlardan henüz kendilerine kavuşmamış olanlara da. O, Azîz'dir, Hakimdir."** (Cuma Sur. 3)

★Taberânî rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4556, 4560), Bezzâr (3543), yakın metinle Ahmed (4/16) ve İbn Hibbân, *Sahih*'inde (212) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3537) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. İbn Abdigulâl'ın hadis naklettiği bilinmemektedir."

١٨٧٠٣ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بن أَحْمَدَ، حَدَّثَنَا دُحَيْمٌ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بن حَسَّانَ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن مُوسَى، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن سَعْدِ بن سَمُرَةَ، حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بن سُلَيْمَانَ بن سَمُرَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَمُرَةَ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ:"إِنَّ أُمَّتِي أُمَّةٌ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ , بَيْنَهُمْ سَبْعِينَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ".

رواه الطبراني ورجاله وثقوا ورواه البزار بإسناد ضعيف

18703- Semure b. Cundub, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah, ümmetimden yetmiş bin kişilik bir topluluğu hesaba çekmeden Cennete sokar."*

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur. Bezzâr zayıf bir isnâdla rivayet etti.[2]

١٨٧٠٤ - حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ يُوسُفُ بن يَزِيدَ الْقَرَاطِيسِيُّ، حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بن إِبْرَاهِيمَ الأَزْرَقُ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بن صَالِحٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:"إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ قَامَتْ ثُلَّةٌ مِنَ النَّاسِ يَسُدُّونَ الأُفُقَ، نُورُهُمْ كَالشَّمْسِ، فَيُقَالُ: النَّبِيَّ الأُمِّيَّ، فَيَتَحَسَّسُ لَهَا كُلُّ نَبِيٍّ، فَيُقَالُ: مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ، ثُمَّ تَقُومُ ثُلَّةٌ أُخْرَى تَسُدُّ مَا بَيْنَ الأُفُقِ، نُورُهُمْ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ، فَيُقَالُ: النَّبِيَّ الأُمِّيَّ، فَيَتَحَسَّسُ لَهَا كُلُّ نَبِيٍّ، فَيُقَالُ: مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ، ثُمَّ تَقُومُ ثُلَّةٌ أُخْرَى تَسُدُّ مَا بَيْنَ الأُفُقِ نُورُهُمْ مِثْلُ كَوْكَبٍ فِي السَّمَاءِ، فَيُقَالُ: النَّبِيَّ الأُمِّيَّ، فَيَتَحَسَّسُ لَهَا كُلُّ نَبِيٍّ، فَيُقَالُ: مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ، ثُمَّ يَحْثِي حَثْيَتَيْنِ، فَيَقُولُ: هَذَا لَكَ يَا مُحَمَّدُ، وَهَذَا مِنِّي لَكَ يَا مُحَمَّدُ، ثُمَّ يُوضَعُ الْمِيزَانُ، وَيُؤْخَذُ فِي الْحِسَابِ".

رواه الطبراني ورجاله وثقوا

18704- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü, (çok olmaları sebebiyle) ufku kapatan bir topluluk kalkar. Bunlar Güneş gibi ışık saçarlar. Denir ki: «Ey ümmi olan peygamber!» Her peygamber bu kalabalığa doğru hareketlenir. Denir ki: «Bu, Muhammed ve ümmetidir.» Sonra, iki ufuk arasını kapatan başka bir topluluk kalkar. Bunların nuru Ay'ın on dördündeki hali gibidir."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle dedi: *"Her peygamber bu topluluk için hareketlenir. Denir ki: «Ey Muhammed ve ümmeti.» Sonra ufku*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (6005) ve İbn Ebî Âsım *Sünne*'de (309) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7104) ve Bezzâr (3549) rivayet etti.

kapatan üçüncü bir topluluk kalkar. Nurları gökyüzündeki bütün yıldızlar gibidir. Denir ki: «Ey ümmi olan peygamber!» Her peygamber bu topluluk (yani bunların dolusu kadar insan) için: «Bu senindir; ey Muhammed! Bu benden sana (verilmiştir) ey Muhammed!» denir. Sonra Mîzân kurulur ve hesaba başlanır."

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٨٧٠٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن مُحَمَّدِ بن عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بن عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بن الْوَلِيدِ، عَنْ بَحِيرِ بن سَعْدٍ، عَنْ خَالِدِ بن مَعْدَانَ، عَنْ سُلَيْمَانَ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا أُمَامَةَ الْبَاهِلِيَّ، يَقُولُ:"تَخْرُجُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُلَّةٌ غُرٌّ مُحَجَّلُونَ يَسُدُّ الأُفُقَ، نُورُهُمْ مِثْلُ الشَّمْسِ، فَيُنَادِي مُنَادٍ، النَّبِيَّ الأُمِّيَّ، فَيَتَحَسَّسُ لَهَا كُلُّ نَبِيٍّ أُمِّيٍّ، فَيُقَالُ: مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ، فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ لَيْسَ عَلَيْهِمْ حِسَابٌ وَلا عَذَابٌ، ثُمَّ تَخْرُجُ ثُلَّةٌ أُخْرَى غُرٌّ مُحَجَّلُونَ، نُورُهُمْ مِثْلُ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ، يَسُدُّ الأُفُقَ نُورُهُمْ، فَيُنَادِي مُنَادٍ، النَّبِيَّ الأُمِّيَّ، فَيَتَحَسَّسُ لَهَا كُلُّ نَبِيٍّ أُمِّيٍّ، فَيُقَالُ: مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ، فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ وَلا عَذَابٍ، ثُمَّ تَخْرُجُ ثُلَّةٌ أُخْرَى غُرٌّ مُحَجَّلُونَ، نُورُهُمْ مِثْلُ أَعْظَمِ كَوْكَبٍ فِي السَّمَاءِ يَسُدُّ الأُفُقَ نُورُهُمْ، فَيُنَادِي مُنَادٍ، النَّبِيَّ الأُمِّيَّ، فَيَتَحَسَّسُ لَهَا كُلُّ نَبِيٍّ أُمِّيٍّ، فَيُقَالُ: مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ، فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ وَلا عَذَابٍ، ثُمَّ يَجِيءُ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ، ثُمَّ يُوضَعُ الْمِيزَانُ وَالْحِسَابُ".

رواه الطبراني ورجاله وثقوا على ضعف فيهم

18705- Ebû Umâme der ki: "Kıyamet günü, abdestten dolayı alınlarında parlaklık olan kişiler çıkarlar ve ufku kapatırlar. Nurları Güneş ışığı gibidir. Bir münadi: «Ey ümmi olan peygamber!» diye seslenir. Her ümmi peygamber kalabalığa doğru hareketlenir. Denir ki: «Bu, Muhammed ve ümmetidir.» Bunlar hesaba çekilmeden ve azab görmeden Cennete girerler.

Sonra abdestten dolayı alınlarında parlaklık olan başka bir topluluk çıkar. Bunların nuru Ay'ın on dördündeki hali gibidir ve nurları ufku kapatır. Bir münadi: «Ey ümmi olan peygamber!» diye seslenir. Her ümmi peygamber kalabalığa doğru hareketlenir. Denir ki: «Bu, Muhammed ve ümmetidir.» Bunlar da hesaba çekilmeden ve azab görmeden Cennete girerler.

Sonra abdestten dolayı alınlarında parlaklık olan başka bir topluluk çıkar. Bunların nuru gökyüzündeki en büyük yıldız gibidir ve nurları ufku kapatır. Bir münadi: «Ey ümmi olan peygamber!» diye seslenir. Her ümmi peygamber kalabalığa doğru hareketlenir. Denir ki: «Bu,

Muhammed ve ümmetidir.» Bunlar da hesaba çekilmeden ve azab görmeden Cennete girerler."

Sonra Yüce Rabbin gelir. Sonra Mîzân ve hesap kurulur.

★Taberânî rivayet etti. Bazılarında bulunan zayıflığa rağmen ravileri güvenilir bulunmuştur.

١٨٧٠٦ – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بن غَنَّام، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بن أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن فُضَيْلٍ، عَنْ حُصَيْنٍ، عَنْ سَعِيدِ بن جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "عُرِضَتْ عَلَيَّ الأُمَمُ..."

قلت : فذكر الحديث . إلى أن قال : فقام عكاشة بن محصن فقال : أنا منهم يا رسول الله ؟ قال : " نعم " . فذكر الحديث . وهو في الصحيح باختصار قوله للثاني : " نعم " رواه البزار والطبراني باختصار ورجال البزار رجال الصحيح غير محمد بن موسى الحرشي وهو ثقة

18706- İbn Abbâs, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bana ümmetler gösterildi."* Hadisin devamını zikretti ve sonunda şöyle dedi:

Ukkâşe b. Mihsan kalkıp: "Ya Resûlallah! Ben onlardan mıyım?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* deyince, başka birisi kalkıp: "Ya Resûlallah! Ben onlardan mıyım?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* dedi... —Hadis aslında devam ediyor—

Bu hadis *Sahîh*'te, sadece ikinci kişiye: *"Evet"* dediği kısma kadar kısa metinle mevcuttur.

★Bezzâr ve kısa metinle Taberânî rivayet etti. Bezzâr'ın güvenilir bir ravi olan Muhammed b. Mûsâ el-Hiraşî dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٧٠٧ – حَدَّثَنَا طَالُوتُ بْنُ عَبَّادٍ ، نا أَبُو هِلالٍ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ " فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، زِدْنَا قَالَ : " وَهَكَذَا " ، فَقَالَ عُمَرُ : يَا أَبَا بَكْرٍ إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَدْخَلَهُمُ الْجَنَّةَ كُلَّهُمْ بِحَفْنَةٍ وَاحِدَةٍ

رواه البزار ورجاله ثقات على ضعف في أبي هلال الراسي قليل

18707- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Ümmetimden yetmiş bin kişi hesaba çekilmeden Cennete girecek."*

---

[1] Bezzâr (3551) rivayet etti.

Ebû Bekr: "Ya Resûlallah! Sayımızı arttır" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Artı bu kadar"* dedi. Ömer: "Ey Ebû Bekr! Eğer Allah isterse onları bir avuç (az amel) karşılığı Cennete sokar" dedi.

★Bezzâr rivayet etti. Ebû Hilâl er-Râsibî'de bulunan hafif zayıflığa rağmen ravileri güvenilir bulunmuştur.[1]

١٨٧٠٨ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ خُلَيْدٍ ، قَالَ : نا أَبُو تَوْبَةَ ، قَالَ : نا مُعَاوِيَةُ بْنُ سَلامٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ سَلامٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَلامٍ ، يَقُولُ : حَدَّثَنِي عَامِرُ بْنُ زَيْدٍ الْبَكَالِيُّ ، أَنَّهُ سَمِعَ عُتْبَةَ بْنَ عَبْدٍ السُّلَمِيَّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ رَبِّي وَعَدَنِي أَنْ يُدْخِلَ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعِينَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ ، ثُمَّ يَشْفَعُ كُلُّ أَلْفٍ لِسَبْعِينَ أَلْفًا

قلت : فذكر الحديث وهو طويل ويأتي في صفة الجنة رواه الطبراني في الأوسط والكبير من طريق عامر بن زيد البكالي وقد ذكره ابن أبي حاتم ولم يجرحه ولم يوثقه وبقية رجاله ثقات

18708- Utbe b. Abd es-Sülemî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Rabbim bana ümmetimden yetmiş bin kişiyi hesapsız bir şekilde Cennete sokacağına söz verdi. Sonra her bin kişi, yetmiş bin kişiye şefaatçi olacak."*

Devamla Cennetin sıfatlarında gelecek olan uzun bir hadisi zikretti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde, Âmir b. Zeyd el-Bikâlî yoluyla rivayet etti. İbn Ebî Hâtim onu zikretmiş; ne cerhetmiş ne de güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [2]

١٨٧٠٩ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن خُلَيْدٍ الْحَلَبِيُّ، ثنا أَبُو تَوْبَةَ الرَّبِيعُ بن نَافِعٍ، ثنا مُعَاوِيَةُ بن سَلامٍ، عَنْ زَيْدِ بن سَلامٍ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَلامٍ، يَقُولُ: حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بن عَامِرٍ، أَنَّ قَيْسَ بن الْحَارِثِ الْكِنْدِيَّ، حَدَّثَ الْوَلِيدَ، أَنَّ أَبَا سَعْدٍ الأَنْصَارِيَّ حَدَّثَهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ:إِنَّ رَبِّي وَعَدَنِي أَنْ يُدْخِلَ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعِينَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ، وَيُشَفِّعَ كُلَّ أَلْفٍ لِسَبْعِينَ أَلْفًا، ثُمَّ يَحْثِي رَبِّي ثَلاثَ حَثَيَاتٍ بِكَفَّيْهِ، قَالَ قَيْسٌ: فَقُلْتُ لأَبِي سَعْدٍ: أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: نَعَمْ، بِأُذُنِي وَوَعَاهُ قَلْبِي، قَالَ أَبُو سَعْدٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:ذَاكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مُسْتَوْعِبٌ مُهَاجِرِي أُمَّتِي وَيُوفِّي اللَّهُ مِنْ أَعْرَابِنَا.

[1] Bezzâr (3548) rivayet etti ve şöyle dedi: "Ebû Hilâl'in bu rivayetini destekleyen rivayette bulunanı bilmiyoruz. Katâde bunu Enes'ten rivayet etmiştir."

[2] Taberânî, *M. el-Evsat* (404) ile *M. el-Kebîr*'de (17/ 126-127) ve kısa metinle Ahmed (4/183-184) rivayet etti. Daha sonra 18727. hadiste gelecektir.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير إلا أنه قال في الأوسط أبو سعيد الأنماري ورجاله ثقات

18709- Ebû Sa'd el-Ensârî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Rabbim, bana ümmetimden yetmiş bin kişiyi hesapsız bir şekilde Cennete sokacağına söz verdi. Sonra her bin kişi yetmiş bin kişiye şefaatçi olacak. Sonra Rabbim, avuçlarıyla üç avuç dolduracaktır (insanı affedecektir.)"*

Kays dedi ki: "Ebû Sa'd'a: "Sen bunu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) duydun mu?" diye sorduğumda, Sa'd: "Evet; kulaklarımla duydum, kalbim de anladı" dedi. Ebû Saîd: "İnşallah bu sayı Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ümmetinin muhacirlerini kapsar ve Yüce Allah bu sayıyı, bedevilerimizle tamamlar" dedi.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat* ve *el-Mu'cemu'l-kebîr*'inde rivayet etti. Ancak *M. el-Evsat*'ında: "Ebû Saîd el-Enmârî" şeklindedir. Ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٧١٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ خَسَفَتِ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعْتُ رَجَّةَ النَّاسِ وَهُمْ يَقُولُونَ آيَةٌ وَنَحْنُ يَوْمَئِذٍ فِي فَازِعٍ فَخَرَجْتُ مُتَلَفِّعَةً بِقَطِيفَةٍ لِلزُّبَيْرِ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يُصَلِّي لِلنَّاسِ فَقُلْتُ لِعَائِشَةَ مَا لِلنَّاسِ فَأَشَارَتْ بِيَدِهَا إِلَى السَّمَاءِ . قَالَتْ فَصَلَّيْتُ مَعَهُمْ وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَغَ مِنْ سَجْدَتِهِ الأُولَى قَالَتْ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيَاماً طَوِيلاً حَتَّى رَأَيْتُ بَعْضَ مَنْ يُصَلِّي يَنْتَضِحُ بِالْمَاءِ ثُمَّ رَكَعَ فَرَكَعَ رُكُوعاً طَوِيلاً ثُمَّ قَامَ وَلَمْ يَسْجُدْ قِيَاماً طَوِيلاً وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعاً طَوِيلاً وَهُوَ دُونَ رُكُوعِهِ الأَوَّلِ ثُمَّ سَجَدَ ثُمَّ سَلَّمَ وَقَدْ تَجَلَّتِ الشَّمْسُ ثُمَّ رَقِيَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لاَ يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلاَ لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَافْزَعُوا إِلَى الصَّلاَةِ وَإِلَى الصَّدَقَةِ وَإِلَى ذِكْرِ اللَّهِ. أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ شَيْءٌ لَمْ أَكُنْ رَأَيْتُهُ إِلاَّ وَقَدْ رَأَيْتُهُ فِي مَقَامِي هَذَا وَقَدْ أُرِيتُكُمْ تُفْتَنُونَ فِي قُبُورِكُمْ يُسْأَلُ أَحَدُكُمْ مَا كُنْتَ تَقُولُ وَمَا كُنْتَ تَعْبُدُ فَإِنْ قَالَ لاَ أَدْرِي رَأَيْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئاً فَقُلْتُهُ وَيَصْنَعُونَ شَيْئاً فَصَنَعْتُهُ. قِيلَ لَهُ أَجَلْ عَلَى الشَّكِّ عِشْتَ وَعَلَيْهِ مِتَّ هَذَا مَقْعَدُكَ مِنَ النَّارِ وَإِنْ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ. قِيلَ عَلَى الْيَقِينِ عِشْتَ وَعَلَيْهِ مِتَّ هَذَا مَقْعَدُكَ مِنَ الْجَنَّةِ. وَقَدْ رَأَيْتُ خَمْسِينَ أَوْ سَبْعِينَ أَلْفاً يَدْخُلُونَ

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (406) ve *M. el-Kebîr*'de (22/304) rivayet etti.

الْجَنَّةَ فِي مِثْلِ صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ ادْعُ اللّٰهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ. قَالَ اللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ. أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ لَنْ تَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أَنْزِلَ إِلاَّ أَخْبَرْتُكُمْ بِهِ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ مَنْ أَبِي قَالَ أَبُوكَ فُلاَنٌ الَّذِي كَانَ يُنْسَبُ إِلَيْهِ.

قلت : حديث أسماء في الكسوف في الصحيح وغيره رواه أحمد والطبراني وزاد الطبراني : قَالَتْ: رَقَى النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمِنْبَرَ، فَقَالَ:أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللّٰهِ لا تَنْخَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلا لِحَيَاتِهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَافْزَعُوا إِلَى الصَّلاةِ وَالصَّدَقَةِ وَإِلَى ذِكْرِ اللّٰهِ، وَقَدْ رَأَيْتُ مِنْكُمْ خَمْسِينَ أَلْفًا، أَوْ سَبْعِينَ أَلْفًا، شَكَّ فُلَيْحٌ، يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ... فذكر نحوه ورجاله ثقات

18710- Esmâ binti Ebî Bekr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında Güneş tutuldu ve halkın korku içinde: "Bu bir âyettir" dediğini duydum. Biz o zaman (Medine'de bir kale olan) Fâzi'deydik (Kocam) Zübeyr'e ait bir kumaşla örtünüp çıktım ve Âişe'nin yanına girdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) (Mescid'de) halka namaz kıldırıyordu.

(Ravi) devamla hadisi zikredip sonunda şöyle devam etti: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Elli veya yetmiş bin kişinin, Ay'ın on dördü gibi güzel bir surette Cennete girdiğini gördüm"* buyurdu. Bir adam kalkıp: "Beni de onlardan yapması için Allah'a dua et" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Allahım! Bunu da onlardan yap. Ey insanlar! Ben (minberden) inene kadar bana ne sorarsanız, size cevabını vereceğim"* buyurdu. Bir kişi kalkıp: "Benim babam kimdir?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Baban falan kişidir"* deyip kendisine nisbet edilen kişinin (gerçek) babası olduğunu söyledi.

Ay tutulması kıssası *Sahîh*'te ve başka yerde geçmektedir.

★Taberânî rivayet etti ve şunu ekledi: Esmâ dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minbere çıktı ve şöyle dedi: *"Ey insanlar! Güneş ve Ay, Allah'ın âyetlerinden bir ayettir. Hiç kimsenin ne ölümü, ne de doğumu sebebiyle tutulmazlar. Bunların tutulduğunu gördüğünüzde namaz, sadaka ve Allah'ın zikrine sığınınız. Sizden elli bin- veya yetmiş bin- kişinin hesaba çekilmeden Cennete girdiğini gördüm."* Ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٧١١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ نَصْرٍ ، أَنَّ فَاطِمَةَ أَخْبَرَتْهُمْ ، أبنا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ ، أبنا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ الطَّبَرَانِيُّ ، ثنا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَبَّادَانِيُّ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ ، ثنا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ ، عَنْ أَبِي يَزِيدَ الْمَدَنِيِّ ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عُمَيْرٍ ، قَالَ : لَبِثَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

1 Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (24/90-91) rivayet etti. Daha önce geçen 18790. hadise bakınız.

وَآلِهِ وَسَلَّمَ ثَلاثًا لا يَخْرُجُ إِلى صَلاةٍ مَكْتُوبَةٍ ، فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ ، فَقَالَ : " إِنِّي وَجَدْتُ رَبِّي مَاجِدًا كَرِيمًا ، أَعْطَانِي مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنَ السَّبْعِينَ الأَلْفَ الَّذِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ سَبْعِينَ أَلْفًا ، فَقُلْتُ : إِنَّ أُمَّتِي لا تَبْلُغُ أَوْ تُكْمِلُ هَذَا ، فَقَالَ : أُكْمِلُهُمْ لَكَ مِنَ الأَعْرَابِ "

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير شيخ الطبراني واختلف في اسم صحابيه فقيل : عمرو بن عمير وقيل : عمير بن عمرو وقيل : عمارة بن عمير وقيل : عمرو بن حزم وقيل : عمرو بن بلال

18711- Âmir b. Umeyr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç gün evinde kalıp vakit namazları için Mescid'e çıkmadı. Kendisine bunun sebebi sorulduğunda şu karşılığı verdi: *"Rabbimi, şanı yüce ve kerem sahibi olarak buldum. Cennete hesapsız bir şekilde girecek olan yetmiş bin kişiden her biri için bana yetmiş bin kişi daha verdi. Ben: «Ümmetim bu sayıyı bulamaz» deyince, Rabbim: «O zaman sayıyı bedevilerden tamamlarım» buyurdu."*

★Taberânî rivayet etti. Taberânî'nin hocası dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Hadisi rivayet eden sahabinin isminde ihtilaf edilmiştir. Amr b. Umeyr diyen olmuş, kimisi "Umeyr b. Amr", bazıları: "Umâra b. Umeyr", bazıları ise: "Amr b. Hazm" ve kimisi ise: "Amr b. Bilâl" demiştir.

١٨٧١٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِى أَبِى قَالَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِىُّ قَالَ حَدَّثَنِى بُكَيْرُ بْنُ الأَخْنَسِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِى بَكْرٍ الصِّدِّيقِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُعْطِيتُ سَبْعِينَ أَلْفاً يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ وُجُوهُهُمْ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَقُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ فَاسْتَزَدْتُ رَبِّى عَزَّ وَجَلَّ فَزَادَنِى مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ سَبْعِينَ أَلْفاً قَالَ أَبُو بَكْرٍ فَرَأَيْتُ أَنَّ ذَلِكَ آتٍ عَلَى أَهْلِ الْقُرَى وَمُصِيبٌ مِنْ حَافَاتِ الْبَوَادِى.

رواه أحمد وأبو يعلى وفيهما المسعودي وقد اختلط وتابعيه لم يسم وبقية رجال أحمد رجال الصحيح

18712- Ebû Bekr es-Sıddîk, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Bana, yüzleri Ay'ın on dördü gibi, kalpleri (salih) bir kişinin kalbi gibi olan yetmiş bin kişinin hesaba çekilmeden Cennete gireceği (müjdesi) verildi. Rabbimden daha fazlasını istedim; benim için, yetmiş bin kişinin her biri için yetmiş bin kişi arttırdı."*

Ebû Bekr şöyle dedi: "Gördüğüm kadarıyla bu, şehir ahalisini bitirirken köylülere kadar da uzanır."

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. İkisinde de Mes'ûdî vardır ve âhir ömründe ezberi bozulmuştur. Ondan sonra gelen ravinin ismi verilmemiştir. Diğer ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٧١٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَكْرٍ السَّهْمِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ رَبِّي أَعْطَانِي سَبْعِينَ أَلْفاً مِنْ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَهَلاَّ اسْتَزَدْتَهُ قَالَ قَدِ اسْتَزَدْتُهُ فَأَعْطَانِي مَعَ كُلِّ رَجُلٍ سَبْعِينَ أَلْفاً قَالَ عُمَرُ فَهَلاَّ اسْتَزَدْتَهُ قَالَ قَدِ اسْتَزَدْتُهُ فَأَعْطَانِي هَكَذَا وَفَرَّجَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَكْرٍ بَيْنَ يَدَيْهِ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَبَسَطَ بَاعَيْهِ وَحَثَا عَبْدُ اللَّهِ وَقَالَ هِشَامٌ وَهَذَا مِنَ اللَّهِ لاَ يُدْرَى مَا عَدَدُهُ.

رواه أحمد والبزار بنحوه والطبراني بنحوه وفي أسانيدهم القاسم بن مهران عن موسى بن عبيد وموسى بن عبيد هذا هو مولى خالد بن عبد الله بن أسيد ذكره ابن حبان في الثقات والقاسم بن مهران ذكره الذهبي في الميزان وأنه لم يرو عنه إلا سليم بن عمرو النخعي وليس كذلك فقد روى عنه هذا الحديث هشام بن حسان وباقي رجال إسناده محتج بهم في الصحيح

18713- Abdurrahmân b. Ebî Bekr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Bana, ümmetimden yetmiş bin kişinin hesaba çekilmeden Cennete gireceği (müjdesi) verildi."* Ömer: "(Yüce Allah'tan) daha fazlasını istemedin mi?" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Daha fazlasını istedim; benim için yetmiş bin kişinin her biri için yetmiş bin kişi arttırdı"* buyurdu. Ömer (yine): "(Yüce Allah'tan) daha fazlasını istemedin mi?" diye sorunca; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Daha fazlasını istedim; bana şu kadar verdi"* buyurdu.

Abdullah b. Ebî Bekr bunu göstermek için ellerinin arasını açtı ve: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kollarını açtı" dedi. Ravilerden Abdullah der ki: "Abdullah da aynı şekilde kollarını açıp yaydı." Hişâm: "Bu Allah'tandır ve sayısının ne kadar olduğu bilinmez" dedi.

★Ahmed ve yakın metinle Bezzâr ve Taberânî rivayette bulundu. Senetlerinde Mûsâ b. Ubeyd'den rivayet eden Kâsım b. Mihrân vardır. Bu Mûsâ b. Ubeyd, Hâlid b. Abdillah b. Useyd'in azatlısıdır. İbn Hibbân onu güvenilirlere dair *Sikât* adlı kitabında zikretmiştir. Zehebî ise Kâsım b. Mihrân'ı *Mîzân*'da zikretmiş ve ondan sadece Süleym b. Amr en-Nahaî'nin rivayette bulunduğunu söylemiştir. Ama Zehebî yanılmaktadır, çünkü bu

[1] Ahmed (22) ve Ebû Ya'lâ (112) rivayet etti.

hadisi ondan Hişâm b. Hassân rivayet etmiştir. Diğer senetleri ise *Sahîh*te huccet kabul edilmiştir.[1]

١٨٧١٤ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو ، قَالَ : نا أَبُو سَلَمَةَ يَحْيَى بْنُ خَلَفٍ الْجُوبَارِيُّ ، قَالَ : نا الْفَضْلُ بْنُ يَسَارٍ ، عَنْ غَالِبٍ الْقَطَّانِ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ , قَالَ : " إِذَا وَقَفَ الْعِبَادُ لِلْحِسَابِ جَاءَ قَوْمٌ وَاضِعِي سُيُوفِهِمْ عَلَى رِقَابِهِمْ ، تَقْطُرُ دَمًا ، فَازْدَحَمُوا عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ ، فَقِيلَ : مَنْ هَؤُلاءِ ؟ قِيلَ : الشُّهَدَاءُ ، كَانُوا أَحْيَاءً مَرْزُوقِينَ ، ثُمَّ نَادَى مُنَادٍ : لِيَقُمْ مَنْ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ، فَلْيَدْخُلِ الْجَنَّةَ ، ثُمَّ نَادَى الثَّانِيَةَ : لِيَقُمْ مَنْ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ، فَلْيَدْخُلِ الْجَنَّةَ , قَالَ : وَمَنْ ذَا الَّذِي أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ؟ قَالَ : الْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ، ثُمَّ نَادَى الثَّالِثَةَ : لِيَقُمْ مَنْ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ، فَلْيَدْخُلِ الْجَنَّةَ ، فَقَامَ كَذَا وَكَذَا أَلْفًا ، فَدَخَلُوهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا على ضعف يسير في بعضهم قلت : وقد تقدم حديث حذيفة وغيره في فضل الأمة في أواخر كتاب المناقب

18714- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kullar hesap için durduğu zaman, kılıçlarını kan damlar bir şekilde boyunlarına koymuş bir topluluk gelir ve Cennetin kapısında izdiham yaratırlar. «Bunlar kimdir?» diye sorulunca: «Bunlar diri ve (Rableri tarafından) rızıklanan şehitlerdi» denir. Sonra bir münadi: «Ecri Allah'a ait olanlar kalkıp Cennete girsin» diye seslenir. Sonra üçüncü defa: «Ecri Allah'a ait olanlar kalkıp Cennete girsin» diye seslenir. Şu kadar bin kişi kalkıp hesaba çekilmeden Cennete girer."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Bazılarında bulunan az zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur.

Menâkib kitabının sonlarında, ümmetin fazileti bölümünde Huzeyfe ve başkalarının hadisleri geçmişti.

بَابٌ فِي أَوَائِلِ مَنْ يَقْرَعُ بَابَ الْجَنَّةِ

Cennetin Kapısını İlk Çalacak Kişiler

١٨٧١٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ مُوسَى صَاحِبُ الدَّقِيقِ عَنْ فَرْقَدٍ عَنْ مُرَّةَ بْنِ شَرَاحِيلَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

[1] Ahmed (1706) ve Bezzâr (3546) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Abdurrahmân b. Ebî Bekr'den, sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz."

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بخَيْلٌ وَلاَ خِبٌّ وَلاَ خَائِنٌ وَلاَ سَيِّئُ الْمَلَكَةِ وَأَوَّلُ مَنْ يَقْرَعُ بَابَ الْجَنَّةِ الْمَمْلُوكُونَ إِذَا أَحْسَنُوا فِيمَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ وَفِيمَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَوَالِيهِمْ. فذكر الحديث.

قلت : رواه الترمذي وابن ماجة باختصار رواه أحمد وأبو يعلى وقد حسنه الترمذي بهذا الإسناد

18715- Ebû Bekr es-Sıddîk, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cimri olan, hilekâr olan, hain olan ve kötü huylu olan Cennete giremez. Cennetin kapısını ilk çalacak kişiler; Yüce Allah'ın ve efendilerinin haklarını ifa edenlerdir...."* —Hadis aslında devam ediyor—.

Tirmizî ve İbn Mâce bunu kısa metinle naklettiler.

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet ettiler. Tirmizî hadisin bu isnâdla hasen olduğunu söyledi.[1]

١٨٧١٦ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن يَحْيَى الْحُلْوَانِيُّ، وَالْحَسَنُ بن عَلِيٍّ الْفَسَوِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا سَعِيدُ بن سُلَيْمَانَ، حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بن مَرْزُوقٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَمْرِو بن مَيْمُونٍ، عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وُجُوهُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ، وَالَّذِينَ يَلُونَهُمْ كَأَحْسَنِ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ، وَلِكُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ، عَلَى كُلِّ زَوْجَةٍ سَبْعُونَ حُلَّةً، يَرَى مُخَّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ اللَّحْمِ كَمَا يَرَى الشَّرَابَ الأَحْمَرَ فِي الزُّجَاجَةِ الْبَيْضَاءِ.

قلت : رواه الترمذي باختصار

رواه الطبراني في الأوسط وإسناد ابن مسعود صحيح وفي إسناد أبي سعيد عطية والأكثر على تضعيفه وروى البزار حديث ابن مسعود فقط

18716- Ebû Saîd el-Hudrî ve Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kıyamet günü Cennete ilk girecek zümrenin yüzü dolunay gibi parlar. Onlardan sonra girecek kişilerin yüzü inci gibi parlayan en güzel yıldız gibidir. Bunlardan her birinin iki hanımı vardır ve her hanımının yetmiş kat elbisesi olduğu halde, beyaz bardakta olan kırmızı şarabın gözüktüğü gibi bacak kemiğinin iliği gözükür."*

Tirmizî bunu muhtasar olarak rivayet etti.

---

[1] Ahmed (13) ve Ebû Ya'lâ (93, 95) rivayet etti. İkisinde de Ferkad b. Ya'kûb es-Sebahî zayıftır ve Murre et-Tayyib münker hadisler rivayet eder. Bu da onlardan biridir.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İbn Mes'ûd'un senedi sahihtir. Ebû Saîd'in senedinde Atiyye vardır ve çoğunluk zayıf olduğunu söylemiştir. Bezzâr sadece İbn Mes'ûd'un hadisini rivayet etti.[1]

بَابٌ لاَ يَدْخُلُ أَحَدٌ الجَنَّةَ إلاَّ بِرَحْمَةِ اللهِ

تَقَدَّمَ فِي بَابِ لَنْ يُنْجِيَ أَحَدٌ عَمَلُهُ

Cennete Allah'ın Rahmeti İle Girileceği Hakkında

Kişiyi amelinin kurtaramayacağına dair bölümde geçmişti.

بَابُ صِفَةِ الجَنَّةِ وَمَا فِيْهَا مِنَ الخَيْرِ

Cennetin Sıfatları ve İçindeki Hayırlar

١٨٧١٧ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ فَاتِكٍ التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى أَبُو غَسَّانَ السُّكَّرِيُّ الرَّازِيُّ ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبْدِ الْغَفَّارِ الْفُقَيْمِيُّ ، حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ يَوْمٍ لِلْجَنَّةِ : طِيبِي لأَهْلِكِ فَتَزْدَادُ طِيبًا ، فَذَلِكَ الْبَرْدُ الَّذِي يَجِدُهُ النَّاسُ بِسَحَرٍ مِنْ ذَلِكَ.

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عمر بن عبد الغفار وهو متروك

18717- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah her gün Cennete: «Sakinlerin için güzelleş» der. Bunun üzerine Cennet daha da güzelleşir. İnsanların seher vakti gördüğü serinlik işte bu güzelliktendir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Amr b. Abdilğaffâr metruktur.[2]

١٨٧١٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : ثَنَا أَحْمَدُ بْنُ طَارِقٍ الْوَابِشِيُّ ، ثَنَا عَمْرُو بْنُ عَطِيَّةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : " فِي الْجَنَّةِ مَا لا عَيْنٌ رَأَتْ ، وَلا أُذُنٌ سَمِعَتْ ، وَلا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ.

رواه الطبراني في الأوسط والبزار ورجال البزار رجال الصحيح

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat* (919) ve *M. el-Kebîr*'de (93, 95) İbn Mes'ûd'un hadisinden; Bezzâr (3536), Ahmed (3/16) ve Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (251) Ebû Saîd'den rivayet etti.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (75) rivayet etti. Bu hadisi *M. el-Evsat*'ta bulamadım.

18718- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennette, hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı ve hiçbir insanın aklına gelmeyen (nimetler) vardır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve Bezzâr rivayet etti. Bezzâr'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٧١٩ - حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ مُحَمَّدُ بْنُ أَيُّوبَ بْنِ حَبِيبٍ الرَّقِّيُّ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ ، قَالَ : نا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ ، قَالَ : حَدَّثَنِي زِيَادَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ ، عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، يَنْزِلُ فِي ثَلاثِ سَاعَاتٍ بَقِينَ مِنَ اللَّيْلِ ، فَيَفْتَتِحُ الذِّكْرَ ؛ السَّاعَةَ الأُولَى يَنْظُرُ فِي الْكِتَابِ الَّذِي لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ غَيْرَهُ ، فَيَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ ، وَيُثْبِتُ مَا يَشَاءُ ، ثُمَّ يَنْزِلُ السَّاعَةَ الثَّانِيَةَ إِلَى جَنَّةِ عَدْنٍ ، وَهِيَ الَّتِي لَمْ يَرَهَا غَيْرُهُ ، وَلَمْ تَخْطُرْ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ ، لا يَسْكُنُهَا مَعَهُ مِنْ بَنِي آدَمَ غَيْرَ ثَلاثَةٍ : النَّبِيِّينَ ، وَالصِّدِّيقِينَ ، وَالشُّهَدَاءَ ، ثُمَّ يَقُولُ : طُوبَى لِمَنْ دَخَلَكِ

رواه البزار وفيه زيادة بن محمد وهو ضعيف

18719- Ebu'd-Derdâ, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah gecenin son üç saatinde üç kez dünyaya iner. İlk indiği saatte kendisinden başkasının görmediği defteri açar; sonra da dilediğini aradan siler, dilediğini de bırakır. Allah, ikinci saatte; hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insanın hayal bile edemediği Adn Cennetine iner. Burada, Yüce Allah ile beraber, insanoğlundan peygamberler, sıddıklar ve şehitler dışında kimse buraya girip oturamaz. Allah buraya giren kimselere: «Sana girecek olanlara ne mutlu!» buyurur."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Ziyâde b. Muhammed zayıftır.[2]

---

[1] Bezzâr (3515) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisi bu isnâdla sadece Selâm'ın rivayet ettiğini biliyoruz. Selâm, Basralıydı ve insanların en hayırlılarından ve akıllılarındandı." Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne* (121) ile *Hilyetu'l-Evliyâ*'da (2/262) rivayet etti. Selâm b. Ebî Mutî güvenilirdir; ama Katâde'den olan rivayetinde zayıflık vardır. Bu da onlardan biridir. Katâde ise müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder.

[2] Bezzâr (3516), Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (8) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (21) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis, Ziyâde b. Muhammed'in zayıf hadislerinden biridir. Onu bunda kimse desteklememiştir." İbnu'l-Kayyim, *Hâdi'l-Ervâh*'ta (s. 73) bu hadisi Taberâni'ye nisbet etmiştir.

١٨٧٢٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَبُو مُوسَى عِيسَى بْنُ يُونُسَ الطَّرَسُوسِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ الْقَرْقَسَانِيُّ ، قَالَ : نا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : أَعْدَدْتُ لِعِبَادِيَ الصَّالِحِينَ مَا لا عَيْنٌ رَأَتْ ، وَلا أُذُنٌ سَمِعَتْ ، وَلا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه محمد بن مصعب القرقساني وهو ضعيف بغير كذب

18720- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Yüce Allah, salih kulları için hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı ve hiçbir insanın aklına gelmeyen nimetler hazırlamıştır.*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Muhammed b. Mus'ab el-Karkasânî zayıftır, ama yalancı değildir.[1]

١٨٧٢١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا أَبُو مُوسَى عِيسَى بْنُ يُونُسَ الطَّرَسُوسِيُّ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ الْقَرْقَسَانِيُّ ، قَالَ : نا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَا رَأَيْتُ مِثْلَ الْجَنَّةِ ، نَامَ طَالِبُهَا ، وَمَا رَأَيْتُ مِثْلَ النَّارِ ، نَامَ هَارِبُهَا " .

18721- Aynı isnâdla Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyurdu ki: *"Cenneti istediği halde yatıp uyuyan ve Cehennemden kaçtığı halde yine yatıp uyuyan gibi birisini görmüş değilim."*[2]

بَابٌ فِي تُرْبَةِ الْجَنَّةِ

Cennetin Toprağı

١٨٧٢٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُجَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْيَهُودِ إِنِّي سَائِلُهُمْ عَنْ تُرْبَةِ الْجَنَّةِ وَهِيَ دَرْمَكَةٌ بَيْضَاءُ فَسَأَلَهُمْ فَقَالُوا ىَ خُبْزَةٌ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخُبْزَةُ مِنَ الدَّرْمَكِ.

رواه أحمد وإسناده حسن

---

1 Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1659) rivayet etti. Karkasânî hakkında İbn Hacer: "Dürüsttür, çok yanılır" dedi.

2 Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (1660) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadis ve öncekinde Muhammed b. Mus'ab tek kalmıştır."

18722- Câbir b. Abdillah der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Yahudilere: *"Onlara Cennetin toprağını soracağım. Cennetin toprağı, un şeklinde ince bir topraktır"* dedi. Yahudilere sorduğunda: "Ey Ebu'l-Kâsım! (Cennetin toprağı) ekmektir" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlara: *"Ekmek; undandır. (Yani ekmek değil; un şeklinde ince topraktır)"* buyurdu.

★Ahmed rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٨٧٢٣ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا مُحَمَّدُ بْنُ شَابُورَ الرَّقِّيُّ ، قَالَ : نا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مَرَاغًا مِنْ مِسْكٍ ، مِثْلَ مَرَاغِ دَوَابِّكُمْ فِي الدُّنْيَا.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير ورجالهما ثقات

18723- Sehl b. Sa'd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Hayvanlarınızın dünyadayken ağnaştığı (yatıp sağa sola yuvarlandıkları) yer gibi, Cennette de (sizin için) miskten olan yatıp yuvarlanacağınız yer vardır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

بَابٌ فِي نُوقِ الْجَنَّةِ

Cennet Develeri

١٨٧٢٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدُوسِ بن كَامِلٍ ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بن حَمَّادٍ ، حَدَّثَنَا جَابِرُ بن نُوحٍ ، عَنْ وَاصِلِ بن السَّائِبِ ، عَنْ أَبِي سَوْرَةَ ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَتَزَاوَرُونَ عَلَى النَّجَائِبِ بِيضٌ كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَلَيْسَ فِي الْجَنَّةِ شَيْءٌ مِنَ الْبَهَائِمِ إِلا الإِبِلُ وَالطَّيْرُ

رواه الطبراني وفيه جابر بن نوح وهو ضعيف

18724- Ebû Eyyûb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennet ehli, yâkût gibi olan beyaz renkli develer üzerinde birbirlerini ziyaret ederler. Cennette hayvanlardan develer ve kuşlar dışında bir şey yoktur."*

---

[1] Mükerrer hadis: 18662.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5845) ve *M. el-Evsat*'ında (1782) rivayet etti. İkisinde de Abdulhamîd b. Süleymân vardır ve zayıftır.

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Câbir b. Nûh zayıftır.[1]

بَابٌ فِي خَيْلِ الْجَنَّةِ

Cennet Atları

١٨٧٢٥ - عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَاعِدَةَ ، قَالَ : " كُنْتُ أُحِبُّ الْخَيْلَ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَلْ فِي الْجَنَّةِ خَيْلٌ ؟ قَالَ : " يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ ، إِنْ أَدْخَلَكَ اللَّهُ الْجَنَّةَ ، كَانَ لَكَ فِيهَا فَرَسٌ مِنْ يَاقُوتَةٍ ، لَهَا جَنَاحَانِ تَطِيرُ بِكَ حَيْثُ شِئْتَ ".

رواه الطبراني ورجاله ثقات

18725- Abdurrahmân b. Sâide der ki: Bir atı okşuyordum. Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennette at var mı?" diye sordum.* Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Ey Abdurrahmân! Cennete girdiğin zaman, senin için yakuttan, iki kanadı olan bir at vardır. Bu at seni istediğin yere uçurur"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

بَابُ أَوَّلِ طَعَامِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

Cennettekilerin İlk Yemeği

١٨٧٢٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بن بَهْرَامَ، حَدَّثَنَا الأَشْجَعِيُّ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ قَيْسِ بن مُسْلِمٍ، عَنْ طَارِقِ بن شِهَابٍ، قَالَ: جَاءَتِ الْيَهُودُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالُوا: أَخْبِرْنَا مَا أَوَّلُ مَا يَأْكُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ إِذَا دَخَلُوا؟ فَقَالَ:"أَوَّلُ مَا يَأْكُلُونَ كَبِدَ حُوتٍ.

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح غير إسماعيل بن بهرام وهو ثقة

18726- Târık b. Şihâb bildiriyor: Yahudiler, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Cennete girecek kişilerin yiyeceği ilk yemeği bize söyle" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İlk yiyecekleri yemek, balık ciğeridir."*

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (4069) ve Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (420) rivayet etti. İkisinde de Vâsıl b. es-Sâib vardır. Buhârî, onun hakkında: "Hadisleri münkerdir"; Nesâî ise: "Metruktur" demiştir.

[2] Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (424) rivayet etti. Abdurrahmân b. Sâide hakkında, Ebû Hâtim, *el-İlelu'l-Hadis*'te (2/215): "Bilinmeyen birisidir" demiştir İbn Hacer, *İsâbe*'de (3/148-149): "Bu kişi Abdurrahmân b. Sâbit olarak bilinmektedir" der.

★Taberânî rivayet etti. İsmâîl b. Behrâm dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.[1]

بَابٌ فِيمَا أَعَدَّهُ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى لأَهْلِ الجَنَّةِ

Yüce Allah'ın Cennetlikler İçin Hazırladıkları

١٨٧٢٧ - حدثنا أَحْمَدُ بن خُلَيْدٍ الْحَلَبِيُّ، حَدَّثَنَا أَبو تَوْبَةَ الرَّبِيعُ بن نَافِعٍ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بن سَلامٍ، عَنْ زَيْدِ بن سَلامٍ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَلامٍ، يَقُولُ: حَدَّثَنِي عَامِرُ بن زَيْدٍ الْبِكَالِيُّ، أَنَّهُ سَمِعَ عُتْبَةَ بن عَبْدٍ السُّلَمِيَّ، يَقُولُ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: مَا حَوْضُكَ هَذَا الَّذِي تُحَدِّثُ عَنْهُ؟ فَقَالَ:"كَمَا بَيْنَ الْبَيْضَاءِ إِلَى بُصْرَى يَمُدُّنِي اللَّهُ فِيهِ بِكُرَاعٍ لا يَدْرِي إِنْسَانٌ مِمَّنْ خَلَقَ اللَّهُ أَيَّ طَرَفَيْهِ"فَكَبَّرَ عُمَرُ بن الْخَطَّابِ ، فَقَالَ:"أَمَّا الْحَوْضُ فَيَرِدُ عَلَيَّ فُقَرَاءُ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَأَرْجُوا أَنْ يُرِيَنِي اللَّهُ الْكُرَاعَ فَأَشْرَبَ مِنْهُ"وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"إِنَّ رَبِّي وَعَدَنِي أَنْ يُدْخِلَ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعِينَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ ثُمَّ يَشْفَعُ كُلُّ أَلْفٍ لِسَبْعِينَ أَلْفًا، ثُمَّ يَحْثِي لِي رَبِّي بِكَفَّيْهِ ثَلاثَ حَثَيَاتٍ، فَكَبَّرَ عُمَرُ، وَقَالَ: إِنَّ السَّبْعِينَ الأُوَلَ يُشَفِّعُهُمُ اللَّهُ فِي آبَائِهِمْ وَعَشَائِرِهِمْ، وَأَرْجُو أَنْ يَجْعَلَنِي اللَّهُ فِي أَحَدِ الْحَثَيَاتِ الأَوَاخِرِ، فَقَالَ الأَعْرَابِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فِيهَا فَاكِهَةٌ؟ قَالَ:"نَعَمْ، وَفِيهَا شَجَرَةٌ تُدْعَى طُوبَى هِيَ تُطَابِقُ الْفِرْدَوْسَ"، فَقَالَ: أَيُّ شَجَرِ أَرْضِنَا تُشْبِهُ؟ فَقَالَ:"لَيْسَ تُشْبِهُ شَيْئًا مِنْ شَجَرِ أَرْضِكَ وَلَكِنْ أَتَيْتَ الشَّامَ؟"قَالَ: لا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ:"فَإِنَّهَا تُشْبِهُ شَجَرَةً بِالشَّامِ تُدْعَى الْجَوْزَةَ، تَنْبُتُ عَلَى سَاقٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ يَنْتَشِرُ أَعْلاهَا"قَالَ: فَمَا عِظَمُ أَصْلِهَا؟ قَالَ:"لَوِ ارْتَحَلْتَ جَذَعَةً مِنْ إِبِلِ أَهْلِكَ لَمْ يَدُرْ بِأَصْلِهَا حَتَّى تَنْكَسِرَ تَرْقُوَتُهَا هَرَمًا"قَالَ: فِيهَا عِنَبٌ؟ قَالَ:"نَعَمْ"قَالَ: فَمَا عِظَمُ الْعُنْقُودِ مِنْهَا؟ قَالَ:"مَسِيرَةُ شَهْرٍ لِلْغُرَابِ الأَبْقَعِ، وَلا يَنْثَنِي وَلا يَفْتُرُ"قَالَ: وَمَا عِظَمُ الْحَبَّةِ مِنْهُ؟ قَالَ:"هَلْ ذَبَحَ أَبُوكَ شَيْئًا مِنْ غَنَمِهِ عَظِيمًا"قَالَ: نَعَمْ، قَالَ:"فَسَلَخَ إِهَابَهَا فَأَعْطَاهُ أُمَّكَ، فَقَالَ: ادْبِغِي هَذَا، ثُمَّ افْرِي لَنَا مِنْهُ دَلْوًا نَرْوِي بِهِ مَاشِيَتَنَا؟"قَالَ: نَعَمْ، قَالَ:"فَإِنَّهُ كَذَلِكَ"قَالَ: فَإِنَّ ذَلِكَ يَسَعُنِي وَيَسَعُ أَهْلَ بَيْتِي، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:"وَعَامَّةَ عَشِيرَتِكَ".

رواه الطبراني في الأوسط واللفظ له وفي الكبير وأحمد باختصار عنهما وفيه عامر بن زيد البكالي وقد ذكره ابن أبي حاتم ولم يجرحه ولم يوثقه وبقية رجاله ثقات

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8208) rivayet etti.

18727- Utbe b. Abd es-Sülemî der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir bedevi gelerek: "Kendisinden bahsettiğin Havz'ın nedir?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Büyüklüğü Beydâ ile Busra arası kadardır. Yüce Allah Havz'a ek olarak öyle bir su akıtır ki hiçbir insan bu suyun nerden geldiğini ve ucunun nerede olduğunu bilemez."*

Hz. Ömer tekbir getirdi ve şöyle dedi: "Havz'a Allah yolunda savaşıp şehid olan muhacirlerin fakirleri varıp içecekler. Yüce Allah'tan, ilaveten akıttığı o sudan beni de içirmesini umuyorum."

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yine şöyle buyurdu: *"Rabbim, bana ümmetimden yetmiş bin kişiyi hesapsız bir şekilde Cennete sokacağına söz verdi. Sonra her bin kişi yetmiş bin kişiye şefaatçi olacak. Sonra Rabbim iki avucuyla üç avuç avuçlayacak (o kadar insanı da Cennete sokacak)."*

Hz. Ömer tekbir getirip: "Yüce Allah, ilk yetmiş bin kişinin, babalarına, çocuklarına ve ev aşiretlerine şefaat etmesine izin verecek. Allah'ın, beni son avuçlardan birinde yapmasını dilerim" dedi.

Bedevi: "Ya Resûlallah! Cennette meyve var mı?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, Firdevs Cennetinde Tûbâ adında bir ağaç vardır"* buyurdu. Adam: "Bizim ağaçların hangisine benzer?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senin bulunduğun yerdeki ağaçların hiç birine benzemez; ama sen Şam'a gittin mi?"* diye sordu. Adam: "Hayır ya Resûlallah!" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Şam'da olan Ceviz denilen bir kök üzere büyüyen sonra yayılan ağacına benzer"* dedi. Adam: "Gövdesi ne kadar büyüktür?" diye sorunca; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senin ailenin develerinden birinin yavrusu ağacın altında yayılsa, yaşlanır zayıflar ve boynunun kemiği kırılır da yine bu ağacın gölgesini dolaşamaz"* cevabını verdi.

Adam: "Orada üzüm var mı?" diye sorunca ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* dedi. Adam: "Üzümlerin salkımlarının büyüklüğü ne kadardır?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Alaca bir karganın hiç durmadan ve yavaşlamadan gideceği mesafe kadardır"* buyurdu. Adam: "Üzümlerin tanelerinin büyüklüğü ne kadardır?" diye sorunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Senin babanın davarlarından büyükçe bir teke kesip, derisini yüzerek onu annene verip: «Al bunu tabakladıktan sonra bundan bize hayvanlarımızı sulayacak büyükçe bir tulum çıkar» dedi mi?"* diye sordu. Adam: "Evet" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İşte o üzüm tanesi beni, Ehl-i beytimi ve senin bütün kabileni doyuracak kadardır"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti ki lafız onundur. Ayrıca *M. el-Kebîr*'de ve daha kısa bir metinle Ahmed rivayette bulundu. Ravilerden Âmir b. el-Bekâlî'yi, İbn

Ebî Hâtim zikretmiş; ama ne cerhetmiş, ne de güvenilir olduğunu söylemiştir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٧٢٨ – حَدَّثَنَا عُقْبَةُ ، حَدَّثَنَا يُونُسُ ، حَدَّثَنَا ابْنُ إِسْحَاقَ ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرٍو ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " عُرِضَتْ عَلَيَّ الْجَنَّةُ فَذَهَبْتُ أَتَنَاوَلُ مِنْهَا قِطْفًا أُرِيكُمُوهُ فَحِيلَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ " ، فَقَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مِثْلُ مَا الْحَبَّةُ مِنَ الْعِنَبِ ؟ قَالَ : " كَأَعْظَمِ دَلْوٍ فَرَتْ أُمُّكَ قَطُّ.

رواه أبو يعلى وإسناده حسن

18728- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet bana gösterildi; size göstermek için ondan bir parça almaya gittiğimde benimle Cennet arasına engel kondu"* buyurdu. Bir adam: "Ya Resûlallah! Cennetteki üzümlerin tanelerinin büyüklüğü ne kadardır?" diye sorunca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Annenin imal etmiş olduğu en büyük kova kadardır"* buyurdu.

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. İsnâdı hasendir.[2]

١٨٧٢٩ – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يُوسُفَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي أَبِي يُوسُفُ بْنُ خَالِدٍ ، قَالَ : نا جَعْفَرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ سُلَيْمَانَ ، عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمُرَةَ ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ فِي الْجَنَّةِ شَجَرَةً مُسْتَقِلَّةً عَلَى سَاقٍ وَاحِدٍ ، عَرْضُ سَاقِهَا ثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ سَنَةً " .

رواه البزار والطبراني وإسناد الطبراني حسن

18729- Semure b. Cundub, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennette bir gövde üzerinde duran bir ağaç vardır. Gövdesinin genişliği yetmiş iki yıllık mesafe kadardır."*

★Bezzâr ve Taberânî rivayet ettiler. Taberânî'nin senedi hasendir.

١٨٧٣٠ – حدثنا أَبُو زُرْعَةَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن عَمْرٍو الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو مِسْهَرٍ، وَمُحَمَّدُ بن الْمُبَارَكِ الصُّورِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا يَحْيَى بن حَمْزَةَ، حَدَّثَنِي ثَوْرُ بن يَزِيدَ، عَنْ حَبِيبِ بن عُبَيْدٍ، عَنْ عُتْبَةَ بن عَبْدٍ السُّلَمِيِّ، قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَسْمَعُكَ

[1] Bu hadisin bir kısmı mükerrerdir: 18708.
[2] Ebû Ya'lâ (1147) rivayet etti.

تَذْكُرُ فِي الْجَنَّةِ شَجَرَةً لا أَعْلَمُ أَكْثَرَ شَوْكًا مِنْهَا يَعْنِي الطَّلْحَ، فَقَالَ:"التَّيْسُ الْمَلْبُودُ يَعْنِي الْخَصِيَّ، فِيهَا سَبْعُونَ لَوْنًا مِنَ الطَّعَامِ لا يُشْبِهُ لَوْنٌ آخَرَ".

رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح

18730- Utbe b. Abd es-Sülemî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber otururken, bir bedevi geldi ve: "Ya Resûlallah! Cennette bir ağaçtan bahsettiğini duyuyorum. Benim bildiğim kadarıyla (bahsettiğin) ağaçtan daha çok dikenli bir ağaç yoktur" dedi.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her dikenin yerine, iğdiş edilmiş teke hayası büyüklüğünde yetmiş çeşit meyve konur ki hiç birinin rengi diğerinin rengine benzemez"* buyurdu.

★Taberânî rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٧٣١ - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بن الْمُثَنَّى ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن الْمَدِينِيُّ ، حَدَّثَنَا رَيْحَانُ بن سَعِيدٍ ، عَنْ عَبَّادِ بن مَنْصُورٍ ، عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلابَةَ ، عَنْ أَبِي أَسْمَاءَ ، عَنْ ثَوْبَانَ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا نَزَعَ مِنَ الْجَنَّةِ عَادَتْ مَكَانَهَا أُخْرَى.

رواه الطبراني والبزار إلا أنه قال عِيدَ في مَكانها مِثلاها ورجال الطبراني وأحد إسنادي البزار ثقات

18731- Sevbân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Kişi Cennetten bir meyve kopardığında, (hemen) yerine başka bir meyve çıkar."*

★Taberânî ve *"Onun gibi bir meyve yerine konur"* ifadesiyle Bezzâr rivayet etti. Taberânî'nin ravileri ve Bezzâr'ın isnâdlarından birinin ravileri güvenilirdir. [2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (17/130; Nuaym b. Hammâd, İbnu'l-Mübârek'in *Zühd*'üne (263) zevâid olarak ve Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne* (347) ile *Hilye*'de (6/103) rivayet etti. *M. el-Kebîr*'de bulunan Ebû Zür'a ed-Dımaşkî, *Sahîh*'in ravilerinden değildir.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (1449) ve Bezzâr (3530) rivayet etti. İkisinde de Abbâd b. Mansûr müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet eder. Reyhân b. Saîd dürüsttür; ama yanılabilir. Bezzâr (3531) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Sevbân'dan, muttasıl bir kanalla merfu olarak bundan daha hasen bir yolla rivayet edildiğini bilmiyoruz. Eyyûb'un hadisini de sadece Abbâd'ın rivayet ettiğini biliyoruz. Ondan da sadece Reyhân'ın rivayet ettiğini bekliyoruz. Yahyâ b. Ebî Kesîr'in hadisini de sadece İshâk'ın rivayet ettiğini biliyoruz. Yine isnâdında İshâk b. İdrîs el-Esvârî vardır ve bu kişi yalancıdır ve uydurma hadis rivayet eder. *M. el-Kebîr*'de rivayeti desteklenmiştir. Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (345) rivayet etti.

١٨٧٣٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ دَاوُدَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ عَنْ أَبِي يُونُسَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ الْجَوَادُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ سَنَةٍ وَإِنَّ وَرَقَهَا لَيُخَمِّرُ الْجَنَّةَ.

قلت : هو في الصحيح باختصار قوله : " وإن ورقها ليخمر الجنة " رواه أحمد وفيه ابن لهيعة وقد وثق على ضعف وبقية رجاله رجال الصحيح

18732- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennette öyle bir ağaç vardır ki; binekli bir kimse yüzyıl gölgesinde gider (ve yine onu katedemez). Bu ağacın yaprakları Cenneti örter."*

Bu hadis *Sahîh*'te sadece *"Bu ağacın yaprakları Cenneti örter"* kısmıyla vardır.

★Ahmed rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur. Diğer ravileri güvenilirdir.

١٨٧٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا سَيَّارُ بْنُ حَاتِمٍ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ الضُّبَعِيُّ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ طَيْرَ الْجَنَّةِ كَأَمْثَالِ الْبُخْتِ تَرْعَى فِي شَجَرِ الْجَنَّةِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هَذِهِ لَطَيْرٌ نَاعِمَةٌ. فَقَالَ أَكَلَتُهَا أَنْعَمُ مِنْهَا قَالَهَا ثَلَاثًا وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَأْكُلُ مِنْهَا يَا أَبَا بَكْرٍ.

قلت : رواه الترمذي باختصار رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير سيار بن حاتم وهو ثقة

18733- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennet kuşları, Horasan develeri gibidir. Cennet ağaçlarında yayılırlar."*

Ebû Bekr: "Ya Resûlallah! Bu kuşlar(ın etleri) çok yumuşaktır" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç defa: *"Onlar yumuşaktır, ama onlardan yiyenler daha yumuşaktır"* buyurduktan sonra şöyle devam etti: *"Ey Ebû Bekr! Senin de onları yiyenlerden biri olmanı umarım"* buyurdu.

Tirmizî bu hadisi muhtasar olarak rivayet etti.

★Ahmed rivayet etti. Güvenilir bir ravi olan Seyyâr b. Hâtim dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٧٣٤ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ ، قَالَ : نا خَلَفُ بْنُ خَلِيفَةَ ، قَالَ : نا حُمَيْدُ الأَعْرَجُ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّكَ لَتَنْظُرُ إِلَى الطَّيْرِ فِي الْجَنَّةِ فَتَشْتَهِيهِ فَيَجِيءُ مَشْوِيًّا بَيْنَ يَدَيْكَ " .

رواه البزار وفيه حميد بن عطاء الأعرج وهو ضعيف

18734- Abdullah b. Mes'ûd, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennette bir kuşa bakarsın ve canın onu çeker; o kuş kızarmış olarak önüne gelir."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Humeyd b. Atâ el-A'rec zayıftır.[1]

بَابٌ فِي ثِيَابِ الجَنَّةِ

Cennet Elbiseleri

١٨٧٣٥ - حَدَّثَنَا أَبُو الْحَارِثِ سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُجَالِدٍ ، عَنْ مُجَالِدٍ ، عَنِ الشَّعْبِيِّ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : ثِيَابُنَا فِي الْجَنَّةِ نَنْسِجُهَا بِأَيْدِينَا ؟ فَضَحِكَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ الأَعْرَابِيُّ : لِمَ تَضْحَكُونَ مِنْ جَاهِلٍ يَسْأَلُ عَالِمًا ؟ . فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " صَدَقْتَ يَا أَعْرَابِيُّ ، وَلَكِنَّهَا ثَمَرَاتٌ .

رواه أبو يعلى والبزار إلا أنه قال : فقال الأعرابي : مِمَّ تَضْحَكُونَ؟ مِنْ جَاهِلٍ يَسْأَلُ عَالِمًا ؟ فقال النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا ولكنها تخلق خلقا أو تَشَقَّقُ عَنْهَا ثِمَارُ الْجَنَّةِ "

والطبراني في الصغير والأوسط إلا أنه قال : فقال النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مِمَّ تَضْحَكُونَ؟ مِنْ جَاهِلٍ يَسْأَلُ عَالِمًا؟ لا يَا أَعْرَابِيُّ، وَلَكِنَّهَا تَشَقَّقُ عَنْهَا ثِمَارُ الْجَنَّةِ " وإسناد أبي يعلى والطبراني ورجاله رجال الصحيح غير مجالد بن سعيد وقد وثق

18735- Câbir anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir bedevi geldi ve: "Cennette elbiselerimizi kendimiz mi dokuyacağız?" diye sordu. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbı gülünce, bedevi: "Neden gülüyorsunuz? Bilmeyen birisi bilen birisine soruyor" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Doğru söyledin ey bedevi! Fakat oradaki elbiseler meyvelerin devşirildiği gibi toplanır"* dedi.

★Ebû Ya'lâ ve şu ifadelerle Bezzâr rivayet etti: Bedevi: "Neye gülüyorsunuz? Âlim birine soran cahile mi?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Hayır. Fakat oradaki elbiseler yaratılır veya Cennet ahalisinin meyvelerinin arasından çıkar"* buyurdu.

Taberânî, *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında şu ifadelerle rivayet etti: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neye gülüyorsunuz; âlim birine soran cahile mi? Hayır ey Arabî. Fakat oradaki elbiseler Cennet meyvelerinin arasından çıkar"* buyurdu.

---

[1] Bezzâr (3532) ve İbnu'l-Mübârek *Zühd*'de (1452) rivayet etti. Humeyd hakkında Ebû Zür'a: "Hadiste gevşektir" dedi. Buhârî ise çok zayıf olduğunu söyledi. Dârekutnî: "Hadisleri uydurma hadisler gibi metruktur" dedi.

Ebû Ya'lâ ve Taberânî'nin, güvenilir bir ravi olan Mücâlid b. Saîd dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir.[1]

١٨٧٣٦ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ آدَمَ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا أَبُو دَاوُدَ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْوَضَّاحِ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا الْعَلاءُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَافِعٍ ، عَنْ حَنَّانِ بْنِ خَارِجَةَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ :وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ : وَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَخْبِرْنَا عَنْ ثِيَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، أَخَلْقٌ تُخْلَقُ أَمْ نَسْجٌ تُنْسَجُ ؟ فَضَحِكَ بَعْضُ الْقَوْمِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مِمَّ تَضْحَكُونَ ؟ مِنْ جَاهِلٍ يَسْأَلُ عَالِمًا ؟ أَيْنَ السَّائِلُ ؟ قَالَ : أَنَا ذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : تَشَقَّقُ عَنْهَا ثِمَارُ الْجَنَّةِ " . رواه البزار في حديث طويل ورجاله ثقات

18736- Abdullah b. Amr der ki: Başka birisi kalkıp: "Ya Resûlallah! Bize Cennetliklerin elbiseleri hakkında bilgi ver. Öyle mi yaratılırlar, yoksa dokuma mı dokunurlar?" deyince, oradakilerin bazıları güldüler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Neden gülüyorsunuz? Âlim birine soran cahile mi? Soruyu soran nerede?"* dedi. Adam: "Benim, ya Resûlallah!" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Cennet meyvelerinin arasından çıkar"* buyurdu.

★Bezzâr uzun bir hadiste rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

باب مَوْضِع سَوْط في الجنة خَيْر مِنَ الدُّنيا

Cennetteki Bir Kamçılık Yer, Dünyadan Daha Hayırlıdır

١٨٧٣٧ - حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَحْرٍ ، نا عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ ، نا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ ، عَنْ صَالِحِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ زَائِدَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَوْضِعُ سَوْطٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا "

رواه البزار وإسناده حسن

18737- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennetteki bir kamçı kadar yer, dünyadan ve dünyadakilerden daha hayırlıdır."*

---

[1] Ebû Ya'lâ (2046), Bezzâr (3520) ve Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (120) rivayet etti.

[2] Bezzâr (3521), Ahmed (2/203, 224-225) ve Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (355) rivayet etti. Ravilerden Alâ b. Abdillah b. Râfi'yi, İbn Hibbân güvenilir bulmuş ve bir grup kendisinden rivayette bulunmuştur. Hannân b. Hârice meçhûldür. İbn Hacer'in *Ta'cîlu'l-Menfa'a*'sına (829) bakınız.

★Bezzâr rivayet etti. İsnâdı hasendir.[1]

١٨٧٣٨ – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَعْمَرِيُّ ، وَعَبْدَانُ بْنُ أَحْمَدَ ، ثنا أَيُّوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَزَّانُ ، ثنا فِهْرُ بْنُ بِشْرٍ ، ثنا ابْنُ ثَوْبَانَ ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ ، عَنِ الأَعْرَجِ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَمَوْضِعُ سَوْطٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا بَيْنَ السَّمَاءِ إِلَى الأَرْضِ.

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله رجال الصحيح

18738- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennetteki bir kamçı kadar yer, gökle yer arasında bulunan her şeyden daha hayırlıdır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

١٨٧٣٩ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْخَزْرَجُ بْنُ عُثْمَانَ السَّعْدِىُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أَيُّوبَ مَوْلَى لِعُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيدُ سَوْطِ أَحَدِكُمْ فِى الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمِثْلِهَا مَعَهَا وَلَقَابُ قَوْسِ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمِثْلِهَا مَعَهَا وَلَنَصِيفُ امْرَأَةٍ مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمِثْلِهَا مَعَهَا قَالَ قُلْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ مَا النَّصِيفُ قَالَ الْخِمَارُ.

رواه أحمد ورجاله ثقات

18739- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Sizin, Cennetteki bir kamçılık yeriniz, dünyadan ve onun bir katından daha hayırlıdır. Birinizin Cennetteki yayının iki ucu arasındaki mesafe kadar bir yer, dünyadan ve onun bir katından daha hayırlıdır. Cennetteki bir kadının örtüsü, dünyadan ve onun bir katından daha hayırlıdır."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri güvenilirdir.[2]

بَابُ أَهْلِ الْجَنَّةِ لَا يَنَامُونَ

Cennetlikler Uyumazlar

١٨٧٤٠ – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ، قَالَ : نا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ النَّاقِدُ ، نا سُلَيْمَانُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الرَّقِّيُّ ، قَالَ : نا مُصْعَبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ ، قَالَ : نا عِمْرَانُ بْنُ الرَّبِيعِ الْكُوفِيُّ ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الأَنْصَارِيِّ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ

[1] Bezzâr (3511) rivayet etti.
[2] Ahmed (2/483) rivayet etti.

، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : سُئِلَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَيَنَامُ أَهْلُ الْجَنَّةِ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " النَّوْمُ أَخُو الْمَوْتِ ، وَأَهْلُ الْجَنَّةِ لا يَنَامُونَ "

رواه الطبراني في الأوسط والبزار ورجال البزار رجال الصحيح

18740- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Cennetlikler uyur mu?" diye soruldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Uyku ölümün kardeşidir. Cennetlikler uyumazlar"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve Bezzâr rivayet etti. Bezzâr'ın ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

بَابُ زَرْعِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

Cennetliklerin Ekini

١٨٧٤١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ ، ثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَالِدٍ الْمِصِّيصِيُّ ، ثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ ، ثَنَا أَبُو غَسَّانَ مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ قَامَ رَجُلٌ ، فَقَالَ : يَا رَبِّ ، ائْذَنْ لِي فِي الزَّرْعِ ، فَيَأْذَنُ لَهُ فَيَبْذُرُ حَبَّهُ ، فَلا يَلْتَفِتُ حَتَّى يَكُونَ طُولُ كُلِّ سُنْبُلَةٍ اثْنَيْ عَشَرَ ذِرَاعًا ، ثُمَّ لا يَبْرَحُ مَكَانَهُ حَتَّى يَكُونَ مِنْهُ رِكَامٌ أَمْثَالُ الْجِبَالِ " . فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لا تَجِدُ هَذَا الرَّجُلَ إِلا قُرَشِيًّا أَوْ أَنْصَارِيًّا ، فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

رواه الطبراني في لأوسط وفيه إبراهيم بن عبد الله بن خالد المصيصي وهو متروك

18741- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennetlikler Cennete girdiği zaman bir adam kalkıp: «Ya Rabbi! Ekin ekmem için bana izin ver» der. Yüce Allah ona izin verir. Adam tohumu atar ve daha sırtını dönmeden her başağın boyu on iki arşın olur. Adam daha yerini terk etmeden ektiği şeylerden dağlar gibi bir yığın oluşur."*

Bir bedevi: "Ya Resûlallah! Bu adam ya Kureyşli veya Ensar'dan birisidir öyle değil mi?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) güldü.

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (923), Bezzâr (3517), Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (90) ve İbn Ebî Hâtim, *el-İlelu'l-Hadîs*'te (2/219) rivayet etti ve şöyle dedi: "Sahih olan bu hadisin İbnu'l-Münkedir'in Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) nakletmesidir. Raviler içinde Câbir yoktur." İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (1553-4) rivayet etti. *S. es-Sahîha*'ya (1087) bakınız.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden İbrâhîm b. Abdillah b. Hâlid el-Missîsî metruktur.

بَابُ أَهْلِ الْجَنَّةِ لَا يَتَبَايَعُونَ

Cennette Alışveriş Yoktur

١٨٧٤٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَرْعَرَةَ السَّامِيُّ بِالْبَصْرَةِ ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو إِسْحَاقَ الرَّازِيُّ ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ نُوحٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لا يَتَبَايَعُونَ ، وَلَوْ تَبَايَعُوا مَا تَبَايَعُوا إِلا بِالْبَزِّ.

رواه أبو يعلى وفيه إسماعيل بن نوح وهو متروك

18742- Ebû Bekr es-Sıddîk, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennetlikler ticaret yapmazlar. Eğer ticaret yapacak olsalardı; sadece elbise ticareti yaparlardı."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden İsmâîl b. Nûh metruktur.[1]

١٨٧٤٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلامِ بن الْعَبَّاسِ بن الْوَلِيدِ الْحِمْصِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن أَيُّوبَ السَّكُونِيُّ الْحِمْصِيُّ ، حَدَّثَنَا عَطَّافُ بن خَالِدٍ ، عَنْ نَافِعٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : لَوْ أَذِنَ اللَّهُ لأَهْلِ الْجَنَّةِ فِي التِّجَارَةِ لاتَّجَرُوا فِي الْبَزِّ وَالْعِطْرِ.

رواه الطبراني في الصغير وفيه عبد الرحمن بن أيوب السكوني وهو ضعيف

18743- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Eğer Allah, Cennetliklerin ticaret yapmasına izin verseydi; elbise ve güzel koku ticareti yaparlardı."*

★Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Abdurrahmân b. Eyyûb es-Sekûnî zayıftır.[2]

---

[1] Ebû Ya'lâ (111) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (977) rivayet etti. Ukaylî bu hadisin sahih bir senedinin olmadığını söyledi.

[2] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (699) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (976) rivayet etti. Taberânî, Abdurrahmân b. Eyyûb'un, bu hadisi rivayette tek kaldığını söyledi. Ukaylî: "Bu hadisi destekleyen rivayetler yoktur" demiştir.

بَابٌ فِيْ أَكْلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَشُرْبِهِمْ وَشَهَوَاتِهِمْ

Cennetliklerin Yemeği, İçecekleri ve Şehevi Duyguları

١٨٧٤٤ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن عَبْدِ اللهِ الْحَضْرَمِيُّ ، حَدَّثَنَا مِنْجَابُ بن الْحَارِثِ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بن مُسْهِرٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ ثُمَامَةَ بن عُقْبَةَ ، عَنْ زَيْدِ بن أَرْقَمَ ، قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَى إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا أَبَا الْقَاسِمِ ، تَزْعُمُ أَنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَأْكُلُونَ وَيَشْرَبُونَ ، فَإِنَّ الَّذِي يَأْكُلُ وَيَشْرَبُ تَكُونُ لَهُ الْحَاجَةُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : حَاجَةُ أَحَدِهِمْ عَرَقٌ يَفِيضُ مِنْ جِلْدِهِ ، فَإِذَا بَطْنُهُ قَدْ ضَمُرَ .

18744- Zeyd b. Erkam bildiriyor: Yahudilerden bir kişi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Ey Ebu'l-Kâsım! Cennetliklerin, Cennette yiyip içtiklerini mi iddia ediyorsun?" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet. Canım elinde olana yemin ederim ki; Yemek, içmek ve cinsellikte kişiye yüz adam kuvveti verilir"* buyurdu.

Yahudi: "Yiyen ve içen kişinin (tuvalet) ihtiyacı olur. Cennet ise temizdir (bu nasıl olacak?)" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişinin ihtiyaç gidermesi, teninden misk kokusu gibi çıkan ter olacaktır. Bu suretle mide temizlenir"* buyurdu.[1]

١٨٧٤٥ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ ، نَا يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ ، نَا يَحْيَى بْنُ رَاشِدٍ ، نَا عَبْدُ النُّورِ بْنُ عَبْدِ اللهِ ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ سِنَانَ الْقَيْسِيِّ ، عَنْ هَارُونَ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عُقْبَةَ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ ، قَالَ : بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَ رَجُلٌ مِنَ الْيَهُودِ يُقَالُ لَهُ : ثَعْلَبَةُ بْنُ الْحَارِثِ ، فَقَالَ : السَّامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ ، فَقَالَ : وَعَلَيْكُمْ ، فَقَالَ لَهُ الْيَهُودِيُّ : تَزْعُمُ أَنَّ فِي الْجَنَّةِ طَعَامًا وَشَرَابًا وَأَزْوَاجًا ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " نَعَمْ ، تُؤْمِنُ بِشَجَرَةِ الْمِسْكِ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : وَتَجِدُهَا فِي كِتَابِكُمْ ؟ قَالَ : نَعَمْ " ، قَالَ : " فَإِنَّ الْبَوْلَ وَالْجَنَابَةَ عِرْقٌ يَسِيلُ مِنْ تَحْتِ ذَوَائِبِهِمْ إِلَى أَقْدَامِهِمْ مِسْكٌ " .

رواه كله الطبراني في الأوسط وفي الكبير بنحوه، وأحمد إلا أنه قال: يَا أَبَا الْقَاسِمِ، أَلَسْتَ تَزْعُمُ أَنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَأْكُلُونَ فِيهَا وَيَشْرَبُونَ؟ وَقَالَ لِأَصْحَابِهِ: إِنْ أَقَرَّ لِي بِهَذِهِ خَصَمْتُهُ والباقي بنحوه.

---

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (699) ve İbnu'l-Cevzî, *el-İlelu'l-Mütenâhiye*'de (976) rivayet etti. Taberânî, Abdurrahmân b. Eyyûb'un bu hadisi rivayette tek kaldığını söylemiştir. Ukaylî: "Bu hadis başka rivayetlerle desteklenmemiştir" dedi.

ورواه البزار ورجال أحمد والبزار رجال الصحيح غير ثمامة بن عقبة وهو ثقة

18745- Bir rivayette ise ifade şöyledir: Biz Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındayken, Yahudilerden Sa'lebe b. el-Hâris adında bir kişi geldi: ve: "Allah'ın selamı üzerine olsun ey Muhammed!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sana da"* dedi. Yahudi: "Cennette yiyecek, içecek ve hanımlar olduğunu mu iddia ediyorsun?" deyince; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet. Sen misk ağacının varlığına inanır mısın?"* dedi. Adam: "Evet" cevabını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onu kitabınızda görüyor musun?"* diye sordu. Adam: "Evet" deyince; Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"İdrar ve cünüplük göbeklerinin altından ayaklarına doğru ter şeklinde misk gibi akıp çıkar."*

★Hepsini, Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve yakın ifadelerle *M. el-Kebîr*'de ve şu ifadelerle Ahmed rivayet etti: Adam: "Ey Ebu'l-Kâsım! Cennetliklerin, cennette yiyip içtiklerini iddia etmiyor musun?" deyip arkadaşlarına da: "Eğer yiyip içtiklerini kabul ederse onu alt ederim" dedi. Hadisin kalan kısmı yukarıdakine benzer şekildedir.

Bezzâr rivayet etti. Ahmed ve Bezzâr'ın, Sumâme b. Ukbe dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. O da güvenilirdir.

١٨٧٤٦ - حَدَّثَنَا أَبُو هَمَّامٍ ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أُسَامَةَ ، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ الْحَوَارِيِّ ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَنُفْضِي إِلَى نِسَائِنَا فِي الْجَنَّةِ كَمَا نُفْضِيَ إِلَيْهِنَّ فِي الدُّنْيَا ؟ . قَالَ : " وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، إِنَّ الرَّجُلَ لَيُفْضِي بِالْغَدَاةِ الْوَاحِدَةِ إِلَى مِائَةِ عَذْرَاءَ.

رواه أبو يعلى وفيه زيد بن أبي الحواري وقد وثق على ضعف وبقية رجاله ثقات

18746- İbn Abbâs der ki: "Ya Resûlallah! Dünyada olduğu gibi; Cennette de kadınlarımızla ilişkide bulunacak mıyız?" diye sorulunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Muhammed'in canı elinde olana yemin ederim ki; kişi bir günde yüz bakireyle münasebette bulunacak."*

★Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ravilerden güvenilir bir ravi olan Zeyd b. Ebi'l-Havârî zayıf olmasına rağmen güvenilir bulunmuştur. [1]

١٨٧٤٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بن مُحَمَّدِ بن عِرْقٍ الْحِمْصِيُّ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن سَلَمَةَ الْخَبَائِرِيُّ، حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ، حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بن عَمْرٍو، عَنْ سُلَيْمِ بن عَامِرٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَتَنَاكَحُ أَهْلُ الْجَنَّةِ؟ فَقَالَ:"نَعَمْ، بِذَكَرٍ لا يَمَلُّ، وَشَهْوَةٍ لا تَنْقَطِعُ دَحْمًا دَحْمًا".

---

[1] Ebû Ya'lâ (2436) ve Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (374) rivayet etti. İsnâdında kopukluk vardır. İbn Ebî Hâtim'in *İlelu'l-Hadîs*'ine (2/213) bakınız.

18747- Ebû Umâme der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Cennet ahalisi cinsel ilişkide bulunurlar mı?" diye sorulduğunda, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet! İnmeyen bir uzuv, dinmeyen bir şehvetle ve yorulmadan"* karşılığını verdi.[1]

١٨٧٤٨ - وفي ورواية : وَلَكِنْ لَا مَنِيَّ وَلَا مَنِيَّةَ "

18748- Diğer bir rivayette şu ifade geçer: *"Ancak ne erkeğin, ne de kadının menisi olacaktır."*[2]

١٨٧٤٩ - وفي رواية : هَلْ يَنْكِحُ أَهْلُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: "نَعَمْ، وَيَأْكُلُونَ وَيَشْرَبُونَ".

رواها كلها الطبراني بأسانيد ورجال بعضها وثقوا على ضعف في بعضهم

18749- Bir rivayette ise ibare şöyledir: "Cennetlikler evlenirler mi?" diye soruldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet, üstelik yiyip içerler de"* buyurdu.

★Tümünü Taberânî değişik isnâdlarla rivayet etti. Bazılarının ravileri kendilerinde bulunan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur.[3]

١٨٧٥٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ، ثنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ، ثنا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ زِيَادٍ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ رَاشِدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سُئِلَ : " هَلْ يَمَسُّ أَهْلُ الْجَنَّةِ أَزْوَاجَهُمْ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، بِذَكَرٍ لَا يَمَلُّ ، وَفَرْجٍ لَا يُحْفَى ، وَشَهْوَةٍ لَا تَنْقَطِعُ "

رواه البزار

18750- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Cennet ahalisi eşleriyle cinsel ilişkide bulunurlar mı?" diye sorulduğunda, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet! İnmeyen bir uzuv, zayıflamayan bir cinsel organ ve dinmeyen bir şehvetle"* karşılığını verdi.

★Bezzâr rivayet etti.[4]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7674, 7721) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7479) rivayet etti.

[3] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7541) rivayet etti.

[4] Bezzâr (3524) rivayet etti ve dedi ki: "Umâra b. Râşid'den, sadece Abdurrahmân b. Ziyâd'ın rivayet ettiğini biliyoruz. Abdurrahmân'ın hadis bilinci olmasına rağmen meçhûl olan ravilerden münker hadisler rivayet etti. Bu sebeple hadisini zayıflattı. Kendisinden başkasının rivayet etmediği münker hadisleri vardır.

١٨٧٥١ - وفي رواية عنده وعند الطبراني في الصغير والأوسط : قال : قُلْنا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، نُفْضِي إِلَى نِسَائِنَا فِي الْجَنَّةِ ؟ فَقَالَ : إِي وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، " إِنَّ الرَّجُلَ لَيُفْضِي فِي الْغَدَاةِ الْوَاحِدَةِ إِلَى مِائَةِ عَذْرَاءَ " .

ورجال هذه الرواية الثانية رجال الصحيح غير محمد بن ثواب وهو ثقة وفي الرواية الأولى عبد الرحمن بن زياد بن أنعم وهو ضعيف بغير كذب وبقية رجالها ثقات

18751- Bezzâr'da ve Taberânî *M. es-Sağîr*'inde ve *M. el-Evsat*'ında olan bir rivayette ifade şöyledir: "Ya Resûlallah! Cennette hanımlarımızla ilişkide bulunabilecek miyiz?" diye sorulduğunda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet. Canım elinde olana yemin ederim ki; kişi bir günde yüz bakireyle ilişkide bulunacak"* buyurdu.

★Bu ikinci rivayetin, güvenilir bir ravi olan Muhammed b. Sevbân dışındaki ravileri, *Sahîh*'in ravileridir.

Birinci rivayette ise Abdurrahmân b. Ziyâd b. En'um zayıftır, ama yalancı değildir. Diğer ravileri güvenilirdir. [1]

١٨٧٥٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَاشِمٍ ، نَا مُوسَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ، نَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ أَنَسٍ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " يُزَوَّجُ الْعَبْدُ فِي الْجَنَّةِ سَبْعِينَ زَوْجَةً " فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَيُطِيقُهَا ؟ قَالَ : " يُعْطَى قُوَّةَ مِائَةٍ "

قلت : رواه الترمذي باختصار رواه البزار وفيه من لم أعرفهم

18752- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kul, Cennette yetmiş huri ile evlendirilir"* buyurunca; "Ya Resûlallah! Buna gücümüz yeter mi?" diye soruldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kişiye yüz erkek kuvveti verilir"* buyurdu.

Tirmizî bu hadisi muhtasar olarak rivayet etti.

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.

١٨٧٥٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ جَابِرٍ الْفَقِيهُ الْبَغْدَادِيُّ ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الدَّقِيقِيُّ الْوَاسِطِيُّ ، حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْوَاسِطِيُّ ، حَدَّثَنَا شَرِيكٌ ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ الأَحْوَلِ ، عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيِّ ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ إِذَا جَامَعُوا نِسَاءَهُمْ عَادُوا أَبْكَارًا.

[1] Bezzâr (3525) ve Taberânî *M. es-Sağîr* (795) ile *M. el-Evsat*'ında (722) rivayet etti. Hadis, Bezzâr'ın senedi ile gelmiştir.

رواه البزار والطبراني في الصغير وفيه معلى بن عبد الرحمن الواسطي وهو كذاب

18753- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennetlikler hanımlarıyla ilişkiye girdiklerinde, hanımları tekrar bakire olurlar."*

★Bezzâr ve Taberânî *M. es-Sağîr*'inde rivayet etti. Ravilerden Mu'allâ b. Abdirrahmân el-Vâsıtî hadis uydurmakla suçlanmıştır.[1]

بَابُ مَا جَاءَ فِيْ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنْ الْحُوْرِ الْعِيْنِ وَغَيْرُهُنَّ

Cennet Kadınınlardan Huriler ve Diğerleri

١٨٧٥٤ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن زُهَيْرِ التُّسْتَرِيُّ ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بن الْحَسَنِ بن عَنْبَسَةَ الْوَرَّاقُ ، حَدَّثَنَا سَيَّارُ بن حَاتِمٍ ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بن سُلَيْمَانَ ، وَالْحَارِثُ بن نَبْهَانَ ، عَنْ مَالِكِ بن دِينَارٍ ، عَنْ شَهْرِ بن حَوْشَبٍ ، عَنْ سَعِيدِ بن عَامِرِ بن حِذْيَمٍ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : لَوْ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَشْرَفَتْ إِلَى أَهْلِ الأَرْضِ لَمَلأَتِ الأَرْضَ رِيحَ مِسْكٍ ، وَلأَذْهَبَتْ ضَوْءَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ

رواه الطبراني مطولا أطول من هذا وقد تقدم في صدقة التطوع ورواه البزار باختصار كثير وفيهما الحسن بن عنبسة الوراق و لم أعرفه وبقية رجاله ثقات وفي بعضهم ضعف

18754- Saîd b. Âmir b. Hizyem der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: *"Cennet kadınlarından birisi, dünya ehline gözükseydi, yeryüzünü misk kokusuyla doldurur, Güneş ve Ay'ın ışığını giderirdi."*

★Taberânî bundan daha uzun bir şekilde rivayet etti. Nafile sadaka konusunda geçmişti. Bezzâr çok kısa bir şekilde rivayet etti. İkisinde de Hasan b. Anbese el-Varrâk vardır ve onu tanımıyorum. Diğer ravileri güvenilirdir. Bazılarında ihtilaf vardır.[2]

١٨٧٥٥ حَدَّثَنَا بَكْرُ بن سَهْلٍ الدِّمْيَاطِيُّ، ثنا عَمْرُو بن هَاشِمٍ الْبَيْرُوتِيُّ، ثنا سُلَيْمَانُ بن أَبِي كَرِيمَةَ، عَنْ هِشَامِ بن حَسَّانَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أُمِّهِ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ: ﴿حُورٌ عِينٌ﴾ ، قَالَ:حُورٌ: بِيضٌ، عِينٌ: ضِخَامُ الْعُيُونِ شُفْرُ الْحَوْرَاءِ بِمَنْزِلَةِ جَنَاحِ النُّسُورِ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِهِ: ﴿كَأَنَّهُنَّ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ﴾ ، قَالَ:صَفَاؤُهُنَّ

---

[1] Bezzâr (3527) ve Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (249) rivayet etti ve şöyle dedi: "Muallâ b. Abdirrahmân el-Vâsıtî bu hadisi rivayette tek kaldı."

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (5512), Bezzâr (3528) ve İbnu'l-Mibârek *Zühd*'ünde (226) rivayet etti. Bunlarda Hasan b. Anbese yoktur. Onlardaki Hammâd b. Hasan b. Anbese'dir ve güvenilirdir. Yine hepsinde Şehr b. Havşeb vardır ve zayıftır.

صَفَاءُ الدُّرِّ فِي الأَصْدَافِ الَّتِي لَمْ تَمَسَّهُ الأَيْدِي، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِهِ: ﴿فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ﴾ ، قَالَ:خَيْرَاتُ الأَخْلاقِ، حِسَانُ الْوُجُوهِ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِهِ: ﴿كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ﴾ ، قَالَ:رِقَّتُهُنَّ كَرِقَّةِ الْجِلْدِ الَّذِي رَأَيْتَ فِي دَاخِلِ الْبَيْضَةِ مِمَّا يَلِي الْقِشْرَ وَهُوَ الْغِرْقِيءُ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِهِ: ﴿عُرُبًا أَتْرَابًا﴾ ، قَالَ:هُنَّ اللَّوَاتِي قُبِضْنَ فِي دَارِ الدُّنْيَا عَجَائِزَ رَمْصَاءَ شَمْطَاءَ خَلَقَهُنَّ اللَّهُ بَعْدَ الْكِبَرِ، فَجَعَلَهُنَّ عَذَارَى عُرُبًا مُتَعَشِّقَاتٍ مُحَبَّبَاتٍ، أَتْرَابًا عَلَى مِيلادٍ وَاحِدٍ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنِسَاءُ الدُّنْيَا أَفْضَلُ أَمِ الْحُورُ الْعِينُ؟، قَالَ:بَلْ نِسَاءُ الدُّنْيَا أَفْضَلُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ كَفَضْلِ الظِّهَارَةِ عَلَى الْبِطَانَةِ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَبِمَا ذَاكَ؟، قَالَ:بِصَلاتِهِنَّ وَصِيَامِهِنَّ وَعِبَادَتِهِنَّ اللَّهَ أَلْبَسَ اللَّهُ وُجُوهَهُنَّ النُّورَ، وَأَجْسَادَهُنَّ الْحَرِيرَ بِيضَ الأَلْوَانِ خُضْرَ الثِّيَابِ صُفْرَ الْحُلِيِّ مَجَامِرُهُنَّ الدُّرُّ وَأَمْشَاطُهُنَّ الذَّهَبُ، يَقُلْنَ: أَلا نَحْنُ الْخَالِدَاتُ فَلا نَمُوتُ أَبَدًا، أَلا وَنَحْنُ النَّاعِمَاتُ فَلا نَبْؤُسُ أَبَدًا، أَلا وَنَحْنُ الْمُقِيمَاتُ فَلا نَظْعَنُ أَبَدًا، أَلا وَنَحْنُ الرَّاضِيَاتُ فَلا نَسْخَطُ أَبَدًا طُوبَى لِمَنْ كُنَّا لَهُ وَكَانَ لَنَا، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، الْمَرْأَةُ مِنَّا تَتَزَوَّجُ زَوْجَيْنِ وَالثَّلاثَةَ وَالأَرْبَعَةَ، ثُمَّ تَمُوتُ فَتَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَيَدْخُلُونَ مَعَهَا، مَنْ يَكُونُ زَوْجُهَا؟، قَالَ: يَا أُمَّ سَلَمَةَ،إِنَّهَا تُخَيَّرُ فَتَخْتَارُ أَحْسَنَهُمْ خُلُقًا، فَتَقُولُ: أَيْ رَبِّ إِنَّ هَذَا كَانَ أَحْسَنَهُمْ مَعِي خُلُقًا فِي دَارِ الدُّنْيَا، فَزَوِّجْنِيهِ، يَا أُمَّ سَلَمَةَذَهَبَ حُسْنُ الْخُلُقِ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ.

رواه الطبراني في الأوسط والكبير بنحوه وقد تقدم طريق الكبير في سورة الرحمن وفي إسنادهما سليمان بن أبي كريمة وهو ضعيف

18755- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hanımı Ümmü Seleme bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ya Resûlallah! Yüce Allah'ın «**İri gözlü huriler**» (Vâkıa Sur. 22) âyeti hakkında bilgi ver" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar beyaz tenli, iri gözlü ve kara kuşun kanatları gibi sürmelidir"* buyurdu.

Ben: "Ya Resûlullah! Allah'ın: «**Sanki o kadınlar birer yakut ve mercandır**» (Rahman Sur. 58) âyetini anlat" dedim.

"Onlar el değmemiş sedefteki inci gibi güzeldirler" dedi. "Ya Resûlullah! Allah'ın: «**O cennetlerde iyi ahlâklı güzel kadınlar vardır**» (Rahman Sur. 70) âyetini anlat" dedim.

"Onlar çok güzel huylu ve güzel yüzlüdürler" buyurdu.

"Ya Resûlullah! Allah'ın: **«Onlar, toz konmamış yumurta gibidirler»** (Saffat Sur. 49) âyetini anlat" dedim.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar yumurtanın zarı gibi beyaz ve naziktirler"* dedi.

"Ya Resûlullah! Allah'ın: **«Kocalarına âşık ve birbirlerinin akranıdırlar»** (Vakıa Sur. 37) âyetini söyle" dedim.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Onlar dünyada ihtiyar, gözleri çapaklı, saçları ağarmış ve zayıf olarak ölmüşken, Allah onları cennette bakire, kocalarına sevimli, âşık ve bağlı, birbirlerinin akranı kılacak"* buyurdu.

Ben: "Ya Resûlullah! Dünya kadınları mı üstündür, yoksa iri gözlü huriler mi?" dedim.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Elbisenin yüzü astarından kıymetli olduğu gibi, dünya kadınları da hurilerden üstündürler"* buyurdu.

Ben: "Neyle (hangi sebeple) ya Resûlallah?" diye sorduğumda, şöyle buyurdu: *"Namazları, oruçları ve Allah'a ibadetleri sebebiyle Allah onların yüzlerini nurlandırır, kendilerine ipek elbiseler giydirir. Onların tenleri beyaz, elbiseleri yeşil, ziynetleri sarı, buhurdanlıkları (tütsülükleri) inci ve tarakları altındır. Onlar şöyle söylerler:*

"Biz burada ebedi kalacağız. Biz sevimli ve mutluyuz. Asla üzülüp sıkılmayız. Başka âleme göçmeden hep burada kalacağız. Biz bu halimizden memnunuz ve her şeye razıyız. Hiç kimseye kızmaz ve öfkelenmeyiz. Ne mutlu kendilerine eş olduğumuz ve bize eş olan kimselere."

Ben: "Dünyada bizden bir kadın; üç veya dört kişiyle evleniyor. Sonra ölüp Cennete giriyor ve bunlar da onunla Cennete giriyorlar. Bunlardan hangisi onun kocası olacak?" diye sorduğumda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Ey Ümmü Seleme! Muhayyer bırakılır ve bu kadın huyu en güzel olanını seçer ve: «Ey Rabbim! Bu, dünyadayken bana karşı en iyi olandı. Bunu benimle evlendir» der. Ey Ümmü Seleme! Güzel ahlâk, dünya ve âhirete bedeldir."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve yakın metinle *M .el-Kebîr*'de rivayette bulundu. Rahmân Sûresinde *el-Mu'cemu'l-kebîr*'in başka bir versiyonu geçmişti. İkisinin de senedinde Süleymân b. Ebî Kerîme zayıftır.

١٨٧٥٦ – حَدَّثَنَا مِقْدَامٌ ، ثَنَا أَسَدٌ ، ثَنَا سَعِيدُ بْنُ زَرْبِيٍّ ، حَدَّثَنِي ثَابِتُ بْنُ الْبُنَانِيِّ ، حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ، حَدَّثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " حَدَّثَنِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلامُ ، قَالَ : يَدْخُلُ الرَّجُلُ عَلَى الْحَوْرَاءِ فَتَسْتَقْبِلُهُ بِالْمُعَانَقَةِ ، وَالْمُصَافَحَةِ " ، قَالَ ثَابِتٌ : قَالَ أَنَسٌ ، قَالَ رَسُولُ

اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " فَبِأَيٍّ بَنَانٍ تُعَاطِيهِ ، لَوْ أَنَّ بَعْضَ بَنَانِهَا بَدَا لَغَلَبَ ضَوْؤُهُ ضَوْءَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ ، وَلَوْ أَنَّ طَاقَةً مِنْ شَعْرِهَا بَدَتْ لَمَلأَتْ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ مِنْ طِيبِ رِيحِهَا ، فَبَيْنَا هُوَ مُتَّكِئٌ مَعَهَا عَلَى أَرِيكَتِهِ إِذْ أَشْرَفَ عَلَيْهِ نُورٌ مِنْ فَوْقِهِ ، فَيَظُنُّ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَشْرَفَ عَلَى خَلْقِهِ ، فَإِذَا حَوْرَاءُ تُنَادِيهِ : يَا وَلِيَّ اللَّهِ ، أَمَا لَنَا فِيكَ مِنْ دَوْلَةٍ ؟ ، فَيَقُولُ : وَمَنْ أَنْتِ يَا هَذِهِ ؟ ، فَتَقُولُ : أَنَا مِنَ اللَّوَاتِي قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : ﴿وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ﴾ ، فَيَتَحَوَّلُ إِلَيْهَا ، فَإِذَا عِنْدَهَا مِنَ الْجَمَالِ وَالْكَمَالِ مَا لَيْسَ مَعَ الأُولَى ، فَبَيْنَا هُوَ مُتَّكِئٌ مَعَهَا عَلَى أَرِيكَتِهِ ، إِذْ أَشْرَفَ عَلَيْهِ نُورٌ مِنْ فَوْقِهِ ، وَإِذَا حَوْرَاءُ أُخْرَى ، تُنَادِيهِ : يَا وَلِيَّ اللَّهِ ، أَمَا لَنَا فِيكَ مِنْ دَوْلَةٍ ؟ ، فَيَقُولُ : وَمَنْ أَنْتِ يَا هَذِهِ ؟ فَتَقُولُ : أَنَا مِنَ اللَّوَاتِي قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : ﴿فَلا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

رواه الطبراني في الأوسط وفيه سعيد بن زربي وهو ضعيف

18756- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cibrîl bana şöyle dedi: Kişi, hurinin yanına girdiğinde onu boynuna sarılarak karşılar. Eğer bu hurinin parmak uçlarından bazıları gözükseydi onların ışığı Güneş ve Ay ışığını bastırırdı. Eğer saçlarından bir tutam gözükseydi, kokusunun güzelliği doğuyla batı arasını doldururdu. O, huriyle bir divana oturmuşken üzerinden bir nur gözükür ve bu kişi Yüce Allah'ın yarattıklarına tecelli ettiğini zannederken, kendisine bir huri: «Ey Allah'ın dostu! Bizimle beraber olmayacak mısın?» der. Adam: «Sen kimsin?» diye sorunca, huri: «Ben Yüce Allah'ın:* **"Katımızda fazlası da vardır"** (Kâf Sur. 35) *buyurduğuyum» der. Adam yanına gidince birincide olmayan güzelliğin ve mükemmelliğin kendisinde olduğunu görür."*

Bu huriyle, divanında yaslanmışken üzerinden başka bir nur: «Ey Allah'ın dostu! Bizimle beraber olmayacak mısın?» diye seslenir. Adam: «Sen kimsin?» diye sorunca, huri: **"Ben, Yüce Allah'ın yaptıklarına karşılık onlar için saklanan müjdeyi kimse bilmez"** (Secde Sur. 17) *buyurduğuyum» der. Adam durmadan bir hanımdan diğerine gitmeye devam eder."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Saîd b. Zerbî zayıftır.

١٨٧٥٧ - حَدَّثَنَا بَكْرٌ ، قَالَ : نا شُعَيْبُ بْنُ يَحْيَى ، قَالَ : نا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ ، عَنْ حُمَيْدٍ ، أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ، يَقُولُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَوِ اطَّلَعَتِ امْرَأَةٌ مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَى الأَرْضِ لَمَلأَتْ مَا بَيْنَهُمَا رِيحًا ، وَلأَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا ، وَلَتَاجُهَا عَلَى رَأْسِهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا .

رواه الطبراني في الأوسط وإسناده جيد

18757- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennet kadınlarından biri yeryüzüne görünse yeryüzü güzel koku ile dolar, pırıl pırıl parlardı. O kadının başındaki tacı, dünyadaki her şeyden daha hayırlıdır."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. İsnâdı ceyyiddir.

١٨٧٥٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بن إِبْرَاهِيمَ، أَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أنا مَعْمَرٌ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَمْرِو بن مَيْمُونٍ الأَوْدِيُّ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: " إِنَّ الْمَرْأَةَ مِنَ الْحُورِ الْعَيْنِ لِيُرَى مُخُّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ اللَّحْمِ، وَالْعَظْمِ، وَمِنْ تَحْتِ سَبْعِينَ حُلَّةٍ كَمَا يُرَى الشَّرَابُ الأَحْمَرُ فِي الزُّجَاجَةِ الْبَيْضَاءِ".

رواه الطبراني وسقط من إسناده رجلان

18758- İbn Mes'ûd der ki: "Hurilerden olan bir kadının bacağının kemik iliği, beyaz cam içindeki kırmızı şerbetin görüldüğü gibi, etin ve kemiğin ötesinden yetmiş giysi altından görülür."

★Taberânî rivayet etti. İsnâdından iki ravi düşmüştür.[1]

١٨٧٥٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بن الْمُعَلَّى الدِّمَشْقِيُّ، وجَعْفَرُ بن مُحَمَّدٍ الْفِرْيَابِيُّ، قَالا: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بن عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بن يَزِيدَ بن أَبِي مَالِكٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ خَالِدِ بن مَعْدَانَ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:"مَا مِنْ عَبْدٍ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إلا وَيَجْلِسُ عِنْدَ رَأْسِهِ، وَعِنْدَ رِجْلَيْهِ نِسَاءٌ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ، تُغَنِّيَنَهُ بِأَحْسَنِ صَوْتٍ سَمِعَهُ الْجِنُّ وَالإِنْسُ، وَلَيْسَ بِمَزَامِيرِ الشَّيْطَانِ، وَلَكِنْ بِتَمْجِيدِ اللَّهِ، وَتَقْدِيسِهِ".

رواه الطبراني وفيه من لم أعرفهم

18759- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennete girip oturan hiçbir kul yoktur ki; başucunda ve ayakucunda kendisine insanların ve cinlerin duyduğu en güzel sesle şarkı söyleyen iki huri olmasın. Bunların sözleri çalgı çengi olmayıp, Allah'a hamd ve onu noksan sıfatlardan tenzih (=tesbih) şeklindedir."*

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden tanımadıklarım vardır.[2]

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (8864) rivayet etti.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (7478) ve ravilerden Yezîd b. Abdirrahmân dürüsttür, ama yanılabilirdi. Diğer ravileri güvenilirdir. Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (434) rivayet etti.

١٨٧٦٠ - حَدَّثَنَا أَبُو رِفَاعَةَ عُمَارَةُ بْنُ وَثِيمَةَ بْنِ مُوسَى بْنِ الْفُرَاتِ الْمِصْرِيُّ ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ ، أَنْبَأَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي كَثِيرٍ ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ أَزْوَاجَ أَهْلِ الْجَنَّةِ لَيُغَنِّينَ أَزْوَاجَهُنَّ بِأَحْسَنِ أَصْوَاتٍ سَمِعَهَا أَحَدٌ قَطُّ إِنَّ مِمَّا يُغَنِّينَ : نَحْنُ الْخَيِّرَاتُ الْحِسَانُ أَزْوَاجُ قَوْمٍ كِرَامٍ يَنْظُرْنَ بِقُرَّةِ أَعْيَانٍ ، وَإِنَّ مِمَّا يُغَنِّينَ بِهِ : نَحْنُ الْخَالِدَاتُ فَلا يُمِتْنَهْ ، نَحْنُ الآمِنَاتُ فَلا يَخَفْنَهْ ، نَحْنُ الْمُقِيمَاتُ فَلا يَظْعَنَّ ".

رواه الطبراني في الصغير والأوسط ورجاله رجال الصحيح

18760- İbn Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennet hanımları, eşlerine hiç kimsenin duymadığı kadar güzel bir sesle şarkı söylerler. Söyledikleri arasında: «Biz iyi huylu, güzel yüzlü kadınlarız; iyi kimselerin eşleriyiz, onlar gönül dolusu sevgi ile bize bakarlar.» Diğer şarkılarından bazıları da şöyledir: «Biz ebediyiz, ölmeyeceğiz, biz güvence içindeyiz, korkmayacağız, biz mukimiz, göç etmeyeceğiz.»"*

★Taberânî *M. es-Sağîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir. [1]

١٨٧٦١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى ، نا الْحَسَنُ بْنُ دَاوُدَ الْمُنْكَدِرِيُّ ، نا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ ، عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ ، عَنْ عَوْنِ بْنِ الْخَطَّابِ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : " إِنَّ الْحُورَ فِي الْجَنَّةِ يَتَغَنَّيْنَ يَقُلْنَ : نَحْنُ الْحُورُ الْحِسَانُ هُدِينَا لأَزْوَاجٍ كِرَامٍ " .

رواه الطبراني في الأوسط ورجاله وثقوا

18761- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Huriler Cennette şarkı söyler ve şöyle derler: "Biz iyi huylu, güzel yüzlü kadınlarız, iyi kimselere hediye edilmişiz."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravileri güvenilir bulunmuştur.[2]

١٨٧٦٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنَا دَرَّاجٌ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَّكِئُ فِي الْجَنَّةِ سَبْعِينَ سَنَةً قَبْلَ أَنْ يَتَحَوَّلَ ثُمَّ تَأْتِيهِ امْرَأَتُهُ فَتَضْرِبُ عَلَى مَنْكِبَيْهِ فَيَنْظُرُ وَجْهَهُ فِي خَدِّهَا أَصْفَى مِنَ الْمِرْآةِ وَإِنَّ أَدْنَى لُؤْلُؤَةٍ عَلَيْهَا تُضِيءُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ فَتُسَلِّمُ عَلَيْهِ. قَالَ فَيَرُدُّ السَّلامَ وَيَسْأَلُهَا مَنْ

[1] Taberânî *M. es-Sağîr*'inde (734) rivayet etti.

[2] Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (432) rivayet etti.

أَنْتِ وَتَقُولُ أَنَا مِنَ الْمَزِيدِ. وَإِنَّهُ لَيَكُونُ عَلَيْهَا سَبْعُونَ ثَوْباً أَدْنَاهَا مِثْلُ النُّعْمَانِ مِنْ طُوبَى فَيَنْفُذُهَا بَصَرُهُ حَتَّى يَرَى مُخَّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ ذَلِكَ وَإِنَّ عَلَيْهَا مِنَ التِّيجَانِ إِنَّ أَدْنَى لُؤْلُؤَةٍ عَلَيْهَا لَتُضِيءُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ.

رواه أحمد وأبو يعلى وإسنادهما حسن

18762- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kişi Cennette yetmiş sene sağa sola dönmeden bir tarafa dayanmış olarak kalır. Sonra hanımı gelip omuzlarına vurur. Adam kadına bakınca, yüzü aynadan daha berrak olduğu için kendi yüzünü kadının yanağında görür. Kadının üzerindeki en kıymetsiz inci, doğuyla batı arasını aydınlatır. Kadın kendisine selam verir; o da selama karşılık verir ve: «Sen kimsin?» diye sorar. Kadın: «Ben (sana verilenlere) ilaveten verildim» der. Kadının üzerinde yetmiş kat elbise vardır. Bunların en değersizi Tûba ağacının yeşil dalı gibidir. Ona baktığında bütün bu elbiselerin altından bacağının iliğini görür. (Başındaki) taçlarda bulunan en kıymetsiz inci doğuyla batı arasını aydınlatır."*

★Ahmed ve Ebû Ya'lâ rivayet etti. Senetleri hasendir.[1]

١٨٧٦٢ - عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " خَلَقَ اللَّهُ الْحُورَ الْعِينَ مِنَ الزَّعْفَرَانِ ".

رواه أحمد وأبو يعلى وإسنادهما حسن

18763- Ebû Umâme, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Yüce Allah, hurileri zafirandan yarattı."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-kebîr* ve *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Senetlerinde zayıf olanlar vardır.[2]

بَابُ فِيمَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ عَجَائِزِ الدُّنْيَا

Dünya İhtiyarlarından Cennete Girenler

١٨٧٦٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ ، قَالَ : نَا أَحْمَدُ بْنُ طَارِقٍ الْوَابِشِيُّ ، قَالَ : نَا مَسْعَدَةُ بْنُ الْيَسَعِ ، قَالَ : نَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ ، عَنْ قَتَادَةَ ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ ، عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ

---

[1] Ahmed (3/75) ve Ebû Ya'lâ (1386) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa ve Derrâc b. Ebi'l-Hevsem vardır ve ikisi de zayıftır.

[2] Taberânî, *M. el-Kebîr* (8713) ile *M. el-Evsat*'ında (290) ve Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (383) rivayet etti. Hepsinin senedinde hadisleri terk edilenler vardır.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَتْهُ عَجُوزٌ مِنَ الأَنْصَارِ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ ، فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ : " إِنَّ الْجَنَّةَ لا يَدْخُلُهَا عَجُوزٌ " ، فَذَهَبَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى ، ثُمَّ رَجَعَ إِلَى عَائِشَةَ ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ : لَقَدْ لَقِيتُ مِنْ كَلِمَتِكَ مَشَقَّةً وَشِدَّةً ، فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِنَّ ذَلِكَ كَذَلِكَ ، إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَدْخَلَهُنَّ الْجَنَّةَ حَوَّلَهُنَّ أَبْكَارًا " .

رواه الطبراني في الأوسط وفيه مسعدة بن اليسع وهو ضعيف

18764- Hz. Âişe anlatıyor: Ensar'dan ihtiyar bir kadın Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Ya Resûlallah! Beni Cennete sokması için Allah'a dua et" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Yaşlı kadınlar Cennete giremez"* buyurdu. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gidip namaz kıldı ve Âişe'nin yanına döndü. Âişe: "Söylediğin söz kadının çok ağırına gitti" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): *"Söylediğim doğrudur. Allah onları Cennete sokacağı zaman bakire kızlara dönüştürür"* buyurdu.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Mes'ade b. el-Yesa' zayıftır.[1]

بَابٌ فِي دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ

Cennetin Dereceleri

١٨٧٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ ، قال : نا يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ ، قال : نا شَرِيكٌ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " الْجَنَّةُ مِائَةُ دَرَجَةٍ ، مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ مَسِيرَةَ خَمْسِ مِائَةِ عَامٍ " .

قلت : رواه الترمذي غير قوله : " خمسمائة عام " رواه الطبراني في الأوسط وفيه يحيى بن عبد الحميد الحماني وهو ضعيف

18765- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennet yüz derecedir. Her iki derece arasında yüz elli yıllık mesafe vardır."*

Tirmizî, bu hadisi *"Yüz elli yıllık"* sözü dışındaki kısmıyla rivayet etti.

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Yahyâ b. Abdilhamîd el-Hımmânî zayıftır.[1]

---

[1] Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (391) rivayet etti. Ravilerden Saîd b. Ebî Arûbe ve Katâde müdellistir ve *an'ane* yoluyla hadis rivayet ederler. Mes'ade ise hadis uydurmakla suçlanmıştır.

بَابٌ فِيْ غُرَفِ الْجَنَّةِ

Cennetin Odaları

١٨٧٦٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَنْبَأَنَا مَعْمَرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنِ ابْنِ مُعَانِقٍ أَوْ أَبِي مُعَانِقٍ عَنْ أَبِي مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ غُرْفَةً يُرَى ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا وَبَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا أَعَدَّهَا اللَّهُ لِمَنْ أَطْعَمَ الطَّعَامَ وَأَلَانَ الْكَلَامَ وَتَابَعَ الصِّيَامَ وَصَلَّى وَالنَّاسُ نِيَامٌ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح غير عبد الله بن معانق ووثقه ابن حبان

18766- Ebû Mâlik el-Eş'arî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Cennette dışı içinden; içi dışından gözüken bir oda vardır. Yüce Allah onu; yemek yediren, yumuşak ve tatlı konuşan, oruca devam eden ve insanlar uykuda iken namaz kılan kimseler için hazırlamıştır."*

★Ahmed rivayet etti. Abdullah b. Mu'ânik dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da İbn Hibbân güvenilir bulmuştur.[2]

١٨٧٦٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حَسَنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيعَةَ حَدَّثَنِي حُيَيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ غُرْفَةً يُرَى ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا وَبَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا فَقَالَ أَبُو مُوسَى الأَشْعَرِيُّ لِمَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لِمَنْ أَلَانَ الْكَلَامَ وَأَطْعَمَ الطَّعَامَ وَبَاتَ لِلَّهِ قَائِماً وَالنَّاسُ نِيَامٌ.

رواه أحمد ورجاله وثقوا على ضعف في بعضهم قلت : وقد تقدمت أحاديث في هذا المعنى في فضل صلاة التطوع

18767- Abdullah b. Amr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennette dışı içinden; içi dışından gözüken bir oda vardır."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri bazılarında olan zayıflığa rağmen güvenilir bulunmuştur.

Nafile namaz konusunda bu anlamda hadisler geçmişti.[1]

---

[1] Taberânî, *M. el-Evsat*'ında (5695) ve Ebû Nuaym *Sıfatu'l-Cenne*'de (228) rivayet etti. İkisinde de Şerîk b. Abdillah el-Kâdî vardır ve zayıftır. Ahmed Şâkir Müsned'in (7910) tahkikinde Yahyâ el-Hımmânî'nin güvenilir olduğunu söyledi

[2] Ahmed (5/343) ve Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (3466) rivayet etti.

بَابُ كَيْفَ يَصِيرُ لَوْنُ الْأَسْوَدِ فِيْ الْجَنَّةِ

Cennette Siyah Renk Nasıldır?

١٨٧٦٨ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ , قَالَ : نا مُحَمَّدُ بن عَمَّارٍ الْمَوْصِلِيُّ , قَالَ : نا عَفِيفُ بن سَالِمٍ ، عَنْ أَيُّوبَ بن عُتْبَةَ ، عَنْ عَطَاءِ بن أَبِي رَبَاحٍ ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، أَنَّ رَجُلا مِنَ الْحَبَشَةِ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فُضِّلْتُمْ عَلَيْنَا بِالأَلْوَانِ وَالنُّبُوَّةِ ، أَفَرَأَيْتَ إِنْ آمَنْتُ بِمِثْلِ مَا آمَنْتَ بِهِ ، وَعَمِلْتُ بِمِثْلِ مَا عَمِلْتَ بِهِ ، إِنِّي لَكَائِنٌ مَعَكَ فِي الْجَنَّةِ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : نَعَمْ ، ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ قَالَ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ ، كَانَ لَهُ بِهَا عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ ، وَمَنْ قَالَ : سُبْحَانَ اللَّهِ ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِائَةَ أَلْفِ حَسَنَةٍ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، كَيْفَ نَهْلِكُ بَعْدَ هَذَا ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، إِنَّ الرَّجُلَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَيَجِيءُ بِالْعَمَلِ ، لَوْ وُضِعَ عَلَى جَبَلٍ لأَثْقَلَهُ ، فَتَقُومُ النِّعْمَةُ مِنْ نِعَمِ اللَّهِ ، فَتَكَادُ تَسْتَنْفِدُ ذَلِكَ كُلَّهُ ، لَوْلا مَا يَتَفَضَّلُ اللَّهُ بِهِ مِنْ رَحْمَتِهِ ، ثُمَّ نَزَلَتْ : ﴿هَلْ أَتَى عَلَى الإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ﴾ ، إِلَى قَوْلِهِ : ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا﴾ ، فَقَالَ الْحَبَشِيُّ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَهَلْ تَرَى عَيْنِي فِي الْجَنَّةِ مِثْلَ مَا تَرَى عَيْنُكَ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : نَعَمْ ، فَبَكَى الْحَبَشِيُّ حَتَّى فَاضَتْ نَفْسُهُ ، قَالَ ابْنُ عُمَرَ : فَأَنَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُدَلِّيهِ فِي حُفْرَتِهِ.

رواه الطبراني وفيه أيوب بن عتبة وهو ضعيف

18768- İbn Ömer bildiriyor: Habeşistan'dan bir kişi Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) soru sormak için geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Sor ve öğren"* buyurdu. Adam: "Ya Resûlallah! Surette, (tendeki) renkte ve nübüvvette bizden üstün tutuldunuz. Eğer senin iman ettiğin gibi iman edip, senin yaptığın gibi amel yaparsam Cennette seninle beraber olur muyum?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* deyip şöyle devam etti: *"Canım elinde olana yemin ederim ki; Cennette siyahî bir kimsenin beyazlığı bin yıllık mesafeden gözükecektir."*

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sonra şöyle dedi: *"Kim «Lâ ilâhe illallah» derse Allah katında bir köle azad etmiş gibi sevap alır. Kim «Sübhânallahi ve-bihamdihi» derse ona yüz yirmi dört bin sevap alır."*

Bir kişi: "Bundan sonra nasıl helak oluruz, ya Resûlallah?" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Kişi kıyamet gününde*

---

[1] Ahmed (6615) rivayet etti. Ravilerden İbn Lehîa zayıftır.

öyle amellerle gelir ki, eğer onu bir dağın üzerine bırakacak olursa o, dağa bile ağır gelir. Bu sefer Allah'ın nimetlerinden bir nimet gelir, Allah rahmetiyle lütufta bulunması hali müstesna neredeyse o nimetin tamamını tüketecek gibi olur." (İbn Ömer) dedi ki: Daha sonra yüce Allah'ın: **"İnsan üzerinden öyle uzun bir süre geçti ki..."** buyruğu **"Nereye bakarsan orada pek çok nimetler ve büyük bir saltanat görürsün"** (İnsan Sur. 1- 22) buyruğuna kadar nazil oldu.

Habeşli o şahıs dedi ki: "Ya Resûlallah! Benim gözlerim senin gözlerinin Cennette göreceklerini görecek midir?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Evet"* dedi. O Habeşli şahıs ağladı ve sonunda ruhunu teslim etti. İbn Ömer ekledi: "Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), onu bizzat mezarına indirdiğini gördüm."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Eyyûb b. Utbe zayıftır.[1]

بَابٌ فِيْ قَوْلِهِ تَعَالَى : ﴿وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِيْ جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾

Yüce Allah'ın "Adn Cennetliklerindeki Güzel Meskenlere" Sözü

١٨٧٦٩ - حَدَّثَنَا مُوسَى بن زَكَرِيَّا التُّسْتَرِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بن سُلَيْمَانَ بن أَبِي رَجَاءٍ الْعَبَّادَانِيُّ، حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بن رَجَاءٍ، عَنْ جَسْرِ بن فَرْقَدٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ عِمْرَانَ بن حُصَيْنٍ، وأبي هريرة، قَالا: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَوْلِهِ: ﴿وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ قَالَ: "قَصْرٌ فِي الْجَنَّةِ مِنْ لُؤْلُؤَةٍ، فِيهَا سَبْعُونَ دَارًا مِنْ يَاقُوتَةٍ حَمْرَاءَ، فِي كُلِّ دَارٍ سَبْعُونَ بَيْتًا مِنْ زُمُرُّدَةٍ خَضْرَاءَ، وَكُلُّ بَيْتٍ سَبْعُونَ سَرِيرًا، عَلَى كُلِّ سَرِيرٍ سَبْعُونَ فِرَاشًا مِنْ كُلِّ لَوْنٍ، عَلَى كُلِّ فِرَاشٍ امْرَأَةٌ، فِي كُلِّ بَيْتٍ سَبْعُونَ مَائِدَةً عَلَى كُلِّ مَائِدَةٍ سَبْعُونَ لَوْنًا مِنَ الطَّعَامِ، فِي كُلِّ بَيْتٍ سَبْعُونَ وَصِيفًا وَوَصِيفَةً، وَيُعْطَى الْمُؤْمِنُ مِنَ الْقُوَّةِ مَا يَأْتِي عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ فِي غَدَاةٍ وَاحِدَةٍ".

رواه الطبراني وفيه جسر بن فرقد وهو ضعيف

18769- İmrân b. Husayn ile Ebû Hureyre derler ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): **"Adn Cennetlerinde çok hoş meskenler"** (İnsan Sur. 12) âyeti soruldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: *"Cennette inciden yapılmış bir saraydır. Onun içinde kırmızı bir yakuttan yetmiş ev vardır. Her evde yeşil zümrütten yetmiş oda vardır. Her odada yetmiş divan vardır. Her divan üzerinde her renkten yetmiş döşek vardır. Her döşeğin üzerinde bir kadın, her odada yetmiş sofra, her sofrada yetmiş çeşit yemek, her odada yetmiş erkek ve kadın hizmetçi vardır. Mümin kişiye tek bir sabah*

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (13595) ve *M. el-Evsat*'ta (1604) rivayet etti.

vaktinde bütün bunların üstesinden gelebilecek kadar güç verilecektir."

★Taberânî rivayet etti. Ravilerden Cisr b. Ferkad zayıftır.[1]

بَابُ زِيَارَةِ الْإِخْوَانِ فِي الْجَنَّةِ

Cennetliklerin Ziyaretleşmeleri

١٨٧٧٠ - حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ ، نَا سَعِيدُ بْنُ دِينَارٍ ، نَا الرَّبِيعُ بْنُ صُبَيْحٍ ، عَنِ الْحَسَنِ ، عَنْ أَنَسٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ اشْتَاقُوا إِلَى الإِخْوَانِ ، فَيَجِيءُ سَرِيرُ هَذَا حَتَّى يُحَاذِيَ سَرِيرَ هَذَا ، فَيَتَحَدَّثَانِ ، فَيَتَّكِئُ هَذَا وَيَتَّكِئُ هَذَا فَيَتَحَدَّثَانِ بِمَا كَانَا فِي الدُّنْيَا ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ : يَا فُلانُ ، تَدْرِي أَيَّ يَوْمٍ غَفَرَ اللَّهُ لَنَا ، يَوْمَ كُنَّا فِي مَوْضِعِ كَذَا وَكَذَا فَدَعَوْنَا اللَّهَ فَغَفَرَ لَنَا " .

رواه البزار ورجاله رجال الصحيح غير سعيد بن دينار والربيع بن صبيح وهما ضعيفان وقد وثقا

18770- Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennetlikler, Cennete girdikleri zaman, kardeşlerini özlerler. Birinin divanı, diğerinin divanının hizasına gelir. Birbirleriyle konuşup ağlaşırlar. Dünyadayken bulundukları durumu konuşurlar ve biri diğerine: «Ey Falan! Allah'ın bize mağfiret ettiği günü biliyor musun? Falan yerdeyken Allah'a dua etmiştik ve Allah bize mağfiret etmişti» der."*

★Bezzâr rivayet etti. Saîd b. Dînâr ve Rabî b. Subayh dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onlar da zayıftır, ama güvenilir olduklarını söyleyenler de vardır.[2]

بَابٌ فِي رُؤْيَةِ أَهْلِ الْجَنَّةِ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَرِضَاهُ عَنْهُمْ

Cennettekilerin Allah'ı Görmesi ve Allah'ın Onlardan Razı Olması

١٨٧٧١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زُهَيْرٍ ، قَالَ : نَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ ، قَالَ : نَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ الْقَطَوَانِيُّ ، قَالَ : نَا عَبْدُ السَّلامِ بْنُ حَفْصٍ ، عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ، قَالَ : عُرِضَتِ

---

[1] Taberânî, *M. el-Kebîr*'inde (18/160) ve Bezzâr (2217) rivayet etti. İkisinde de kopukluk vardır. İbn Kesîr, *Nihâyetu'l-Bidâye*'de, hadisin uydurma olduğuna işaret etti. Bezzâr: "Bu hadisi İmrân ve Ebû Hureyre'den merfû olarak nakleden kimseyi bilmiyoruz. Yine ikisinden de sadece bu yolla rivayet edildiğini biliyoruz. Cisr hadiste gevşektir. İlim ehli onun hakkında menfi görüş bildirmiştir. Hasan, güvenilir olanların rivayetine göre Ebû Hureyre'den hadis dinlememiştir.

[2] Bezzâr (3553) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. Enes bunu rivayette tek kalmıştır."

الْجُمُعَةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، جَاءَ جِبْرِيلُ فِي كَفِّهِ كَالْمِرَآةِ الْبَيْضَاءِ فِي وَسَطِهَا كَالنُّكْتَةِ السَّوْدَاءِ ، فَقَالَ : " مَا هَذِهِ يَا جِبْرِيلُ ؟ قَالَ : هَذِهِ الْجُمُعَةُ يَعْرِضُهَا عَلَيْكَ رَبُّكَ لِتَكُونَ لَكَ عِيدًا وَلِقَوْمِكَ مِنْ بَعْدِكَ ، وَلَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ تَكُونُ أَنْتَ الأَوَّلُ ، وَيَكُونُ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى مِنْ بَعْدِكَ ، وَفِيهَا سَاعَةٌ لا يَدْعُو أَحَدٌ رَبَّهُ بِخَيْرٍ هُوَ لَهُ قَسْمٌ إِلا أَعْطَاهُ ، أَوْ يَتَعَوَّذُ مِنْ شَرٍّ إِلا دَفَعَ عَنْهُ مَا هُوَ أَعْظَمُ مِنْهُ ، وَنَحْنُ نَدْعُوهُ فِي الآخِرَةِ يَوْمَ الْمَزِيدِ ، وَذَلِكَ أَنَّ رَبَّكَ اتَّخَذَ فِي الْجَنَّةِ وَادِيًا أَفْيَحَ مِنْ مِسْكٍ أَبْيَضَ ، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ نَزَلَ مِنْ عِلِّيِّينَ ، فَجَلَسَ عَلَى كُرْسِيِّهِ ، وَحَفَّ الْكُرْسِيَّ بِمَنَابِرَ مِنْ ذَهَبٍ مُكَلَّلَةٍ بِالْجَوَاهِرِ ، وَجَاءَ الصِّدِّيقُونَ وَالشُّهَدَاءُ فَجَلَسُوا عَلَيْهَا ، وَجَاءَ أَهْلُ الْغُرَفِ مِنْ غُرَفِهِمْ حَتَّى يَجْلِسُوا عَلَى الْكَثِيبِ ، وَهُوَ كَثِيبٌ أَبْيَضُ مِنْ مِسْكٍ أَذْفَرَ ، ثُمَّ يَتَجَلَّى لَهُمْ فَيَقُولُ : أَنَا الَّذِي صَدَقْتُكُمْ وَعْدِي ، وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي ، وَهَذَا مَحَلُّ كَرَامَتِي ، فَسَلُونِي ، فَيَسْأَلُونَهُ الرِّضَا ، فَيَقُولُ : رِضَايَ أَحِلُّكُمْ دَارِي ، وَأَنَالَكُمْ كَرَامَتِي ، فَسَلُونِي ، فَيَسْأَلُونَهُ الرِّضَا ، فَيَشْهَدُ عَلَيْهِمْ عَلَى الرِّضَا ، ثُمَّ يَفْتَحُ لَهُمْ مَا لَمْ تَرَ عَيْنٌ ، وَلَمْ يَخْطُرْ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ ، إِلَى مِقْدَارِ مُنْصَرَفِهِمْ مِنَ الْجُمُعَةِ ، وَهِيَ زَبَرْجَدَةٌ خَضْرَاءُ أَوْ يَاقُوتَةٌ حَمْرَاءُ ، مُطَّرِدَةٌ فِيهَا أَنْهَارُهَا ، مُتَدَلِّيَةٌ ، فِيهَا ثِمَارُهَا ، فِيهَا أَزْوَاجُهَا وَخَدَمُهَا ، فَلَيْسَ هُمْ فِي الْجَنَّةِ بِأَشْوَقَ مِنْهُمْ إِلَى يَوْمِ الْجُمُعَةِ لِيَزْدَادُوا نَظَرًا إِلَى رَبِّهِمْ عَزَّ وَجَلَّ وَكَرَامَتِهِ ، وَلِذَلِكَ دُعِيَ يَوْمَ الْمَزِيدِ.

رواه البزار والطبراني في الأوسط بنحوه وأبو يعلى باختصار ورجال أبي يعلى رجال الصحيح وأحد إسنادي الطبراني رجاله رجال الصحيح غير عبد الرحمن بن ثابت بن ثوبان وقد وثقه غير واحد وضعفه غيرهم وإسناد البزار فيه خلاف

18771- Enes b. Mâlik, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cebrâîl yanıma geldi. Elinde, üzerinde siyah bir nokta bulunan beyaz bir ayna da vardı. Ona: «Ey Cebrâîl! Bu ne?» diye sorduğumda, bana: «Bu, Rabbinin sana ve senden sonra gelen kavmine bayram olsun diye sunduğu Cuma'dır. Bu şekilde senin günün önce, Yahudi ve Hıristiyanların günü de senin gününden sonra gelecek» karşılığını verdi.*

Ona: «Peki bu günde bizim için ne var?» diye sorduğumda, Cebrâîl: «Onda sizler için hayırlar vardır. Bu günde bir saat var ki bu saatte kişi kendisi için takdir edilmiş bir hayır için Rabbine dua ederse Yüce Allah bu dilediğini ona mutlaka verir. Takdir edilmiş değilse de bu dileğinden daha büyüğünü (kıyamet gününde vermek üzere) kendisi için saklar. Kişi bu saatte kendisi için takdir

edilmiş bir kötülükten sakınmak üzere dua ederse, Yüce Allah onu mutlaka bu kötülüğün daha büyüğünden korur» karşılığını verdi.

Ona: «Peki aynanın üzerindeki bu siyah nokta ne?» diye sorduğumda, bana: «Bizde Cuma gününün yerini tutan saattir. Bizim yanımızda günlerin efendisidir ve âhirette ona "Yevmu'l-Mezîd" diyoruz» karşılığını verdi."

Ben: «Neden ona "Yevmu'l-Mezîd" diyorsunuz?» diye sorduğumda; "Rabbin, Cennette misk kokan beyaz bir vadi edindi. Cuma günü olduğunda, Yüce Allah, İlliyyîn'den Kürsi'sine iner, hatta Kürsî nurdan olan minberlerle çevrilir. Peygamberler gelip bu minberlere otururlar. Sonra minberler altın sandalyelerle çevrilir, sonra sıddıklar ve şehitler gelip sandalyelere otururlar. Sonra Cennet ahalisi gelip bir arada otururlar. Sonra Yüce Allah, yüzüne bakabilecekleri derecede onlara tecelli ederek şöyle buyurur: «Ben size verdiğim sözde duran ve nimetimi size tamamlayanım. Burası benim cömertlik yapacağım yerdir. Benden isteyiniz.» Kendilerinden razı olmasını isterler. Yüce Allah: «Zaten sizden razı olduğum için buradasınız. Cömertliğim size ulaşmıştır. İsteyiniz» buyurur. İstekleri bitinceye kadar Yüce Allah'tan isterler. O zaman yüce Allah onlar için, hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı ve hiçbir insanın aklına gelmeyecek şeylerin kapısını, insanların Cuma günü yürüdükleri mesafe kadar da mesafe açar. Sonra Yüce Allah Kürsî'sine istiva eder, Onunla beraber şehitler ve sıdıklar da kürsülerine çıkarlar. Oda sahipleri, kırığı ve çatlağı olmayan beyaz inciden veya kırmızı yakuttan ya da yeşil zebercedden yapılmış, içinde hanımlar ve hizmetçiler olan odalarına dönerler. Allah'ın keremine mazhar olabilmek, Allah'ın cemaline nazar edebilmek için hiçbir şeye olmadığı kadar Cumaya ihtiyaçları vardır. Bunun için bu güne «Mezîd günü» denmiştir."

★Bezzâr, yakın metinle Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında ve kısa metinle Ebû Ya'lâ rivayet etti. Ebû Ya'lâ'nın ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Taberânî'nin isnâdlarından birinin, Abdurrahmân b. Sâbit b. Sevbân dışındaki ravileri *Sahîh*'in ravileridir. Onu da birden çok kişi güvenilir bulmuş, bazıları ise zayıf olduğunu söylemiştir. Bezzâr'ın senedinde ihtilaf vardır.[1]

١٨٧٧٢ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ ، وَأَحْمَدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عُبَيْدَةَ الْعُصْفُرِيُّ ، قَالا : أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ ، قَالَ : أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُبَارَكِ ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُطَيَّبٍ ، عَنِ الأَعْمَشِ ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ ، عَنْ حُذَيْفَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " أَتَانِي جِبْرِيلُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ فِي كَفِّهِ مِثْلُ الْمِرْآةِ فِي وَسَطِهَا لَمْعَةٌ سَوْدَاءُ ، قُلْتُ : يَا جِبْرِيلُ ، مَا هَذَا ؟ ، قَالَ : هَذِهِ الدُّنْيَا صَفَاؤُهَا ، وَحُسْنُهَا ، قُلْتُ : مَا هَذِهِ اللَّمْعَةُ السَّوْدَاءُ ؟ ، قَالَ : هَذِهِ الْجُمُعَةُ ، قُلْتُ : وَمَا يَوْمُ الْجُمُعَةِ ؟ ، قَالَ :

[1] Bezzâr (3519), Taberânî, *el-Ahâdîsu't-Tivâl*'da (35), Ebû Nuaym *Sıfatu'l-cenne*'de (295) ve Ebû Ya'lâ (4228) rivayet etti.

يَوْمٌ مِنْ أَيَّامِ رَبِّكَ عَظِيمٌ ، فَذَكَرَ شَرَفَهُ ، وَفَضْلَهُ ، وَاسْمَهُ فِي الآخِرَةِ ، فَإِنَّ اللَّهَ إِذَا صَيَّرَ أَهْلَ الْجَنَّةِ إِلَى الْجَنَّةِ ، وَأَهْلَ النَّارِ إِلَى النَّارِ لَيْسَ ثَمَّ لَيْلٌ ، وَلا نَهَارٌ قَدْ عَلِمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِقْدَارَ تِلْكَ السَّاعَاتِ ، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ فِي وَقْتِ الْجُمُعَةِ الَّتِي يَخْرُجُ أَهْلُ الْجُمُعَةِ إِلَى جُمُعَتِهِمْ ، قَالَ : فَيُنَادِي مُنَادٍ : يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ ، اخْرُجُوا إِلَى دَارِ الْمَزِيدِ ، فَيَخْرُجُونَ فِي كُثْبَانِ الْمِسْكِ ، قَالَ حُذَيْفَةُ : وَاللَّهِ لَهُوَ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنْ دَقِيقِكُمْ فَإِذَا قَعَدُوا وَأَخَذَ الْقَوْمُ مَجَالِسَهُمْ بَعَثَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ رِيحًا تُدْعَى الْمُثِيرَةَ فَتُثِيرُ عَلَيْهِمُ الْمِسْكَ الأَبْيَضَ فَتُدْخِلُهُ فِي ثِيَابِهِمْ ، وَتُخْرِجُهُ مِنْ جُيُوبِهِمْ فَالرِّيحُ أَعْلَمُ بِذَلِكَ الطِّيبِ مِنِ امْرَأَةِ أَحَدِكُمْ لَوْ دُفِعَ إِلَيْهَا طِيبُ أَهْلِ الدُّنْيَا ، وَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : أَيْنَ عِبَادِيَ الَّذِينَ أَطَاعُونِي بِالْغَيْبِ ، وَصَدَّقُوا رُسُلِي وَلَمْ يَرَوْنِي ؟ ، سَلُونِي فَهَذَا يَوْمُ الْمَزِيدِ ، فَيَجْتَمِعُونَ عَلَى كَلِمَةٍ وَاحِدَةٍ : إِنَّا قَدْ رَضِينَا فَارْضَ عَنَّا ، وَيَرْجِعُ إِلَيْهِمْ فِي قَوْلِهِ لَهُمْ : يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ لَوْ لَمْ أَرْضَ عَنْكُمْ لَمْ أُسْكِنْكُمْ جَنَّتِي ، فَهَذَا يَوْمُ الْمَزِيدِ فَسَلُونِي ، فَيَجْتَمِعُونَ عَلَى كَلِمَةٍ وَاحِدَةٍ أَرِنَا وَجْهَكَ نَنْظُرْ إِلَيْهِ قَالَ : فَيَكْشِفُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْحُجُبَ ، وَيَتَجَلَّى لَهُمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، فَيَغْشَاهُمْ مِنْ نُورِهِ لَوْلا أَنَّ اللَّهَ قَضَى أَنْ لا يَمُوتُوا لاحْتَرَقُوا ، ثُمَّ يُقَالُ لَهُمُ : ارْجِعُوا إِلَى مَنَازِلِكُمْ ، فَيَرْجِعُونَ وَقَدْ خَفَوْا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ ، وَخَفِينَ عَلَيْهِمْ مِمَّا غَشِيَهُمْ مِنْ نُورِهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَلا يَزَالُ النُّورُ يَتَمَكَّنُ حَتَّى يَرْجِعُوا إِلَى حَالِهِمْ أَوْ إِلَى مَنَازِلِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا ، فَيَقُولُ لَهُمْ أَزْوَاجُهُمْ : لَقَدْ خَرَجْتُمْ مِنْ عِنْدِنَا بِصُورَةٍ وَرَجَعْتُمْ إِلَيْنَا بِغَيْرِهَا ؟ ، فَيَقُولُونَ : تَجَلَّى لَنَا رَبُّنَا عَزَّ وَجَلَّ فَنَظَرْنَا إِلَى مَا خَفِينَا بِهِ عَلَيْكُمْ قَالَ : فَهُمْ يَتَقَلَّبُونَ فِي مِسْكِ الْجَنَّةِ ، وَنَعِيمِهَا فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ ، وَهُوَ يَوْمُ الْمَزِيدِ ".

رواه البزار وفيه القاسم بن مطيب وهو متروك

18772- Huzeyfe b. el-Yemân, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cebrâîl, ortasında siyah bir leke bulunan beyaz bir aynaya benzer bir şeyle geldi. Ona: «Ey Cebrâîl! Bu ne?» diye sorduğumda, bana: «Bu dünya, berraklığı ve güzelliğidir» dedi. Ben: «Bu siyah leke nedir?» diye sorduğumda: «Bu, Cuma'dır» dedi. Ben: «Cuma günü nedir?» deyince ise şöyle dedi: «Rabbin katında çok büyük bir gündür. Yüce Allah, onun şerefini, faziletini ve adını âhirette zikretmiştir. Yüce Allah, Cennetlikleri Cennete, Cehennemlikleri de Cehenneme koyduğu zaman; ondan sonra artık gece ve gündüz yoktur. Yüce Allah o saatin miktarını bilir. Cuma günü olduğu zaman, Cuma ehlinin Cumaları için çıktıklarında bir münadi: «Ey Cennet ehli! Dâru'l-*

Mezîd'e çıkınız» der. Cuma ehli, miskten olan toprağın üzerinde yürürler."

Huzeyfe şöyle dedi: "Vallahi! Bu toprak sizin bu ununuzdan daha beyazdır." (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devamla şöyle buyurdu: *"Peygamberlerin hizmetçileri (ğilmân'lar) nurdan minberlerin üzerine çıkarlar. Müminlerin hizmetçileri de yakuttan kürsülerin üzerine çıkarlar. Hizmetçiler ve cennetlikler yerlerine oturup iyice yerleştikleri zaman Yüce Allah; Musîra adında bir rüzgâr gönderir ve bu, onlara beyaz misk yayar. Rüzgâr bu miski elbiselerinin altına geçirir, dolaştırıp kollarından geri çıkarır. Öyle bir koku ki kadınlarınızdan birine dünyadaki tüm kokular verilecek olsa bu kokuyu hemen ayırt edebilir. Yüce Allah: «Beni görmedikleri halde itaat eden ve Resûllerimi tasdik eden kullarım nerede? Bu gün Mezîd günüdür» buyurur. Kuların hepsi: «Biz razı olduk Sen de bizden razı ol» sözünü söylerler. Yüce Allah onlara daha önce söylediği: «Ey Cennet ehli! Eğer sizden razı olmasaydım sizi Cennetime koymazdım. Bu gün Mezîd günüdür. Benden dilediğinizi isteyiniz» buyurur. Hepsi: «Bize yüzünü göster ona bakalım» derler."*

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle devam etti: *"Yüce Allah perdeleri kaldırır ve kendilerine tecelli eder. Yüce Allah'ın nurundan dolayı kendilerinden geçerler. Eğer Allah ölmeyeceklerine hükmetmeseydi hepsi yanardı. Sonra onlara: «Cennetteki yerlerinize dönünüz» denir ve yerlerine dönerler."*

★Bezzâr rivayet etti. Ravilerden Kâsım b. Mutayyib metrûktur.[1]

١٨٧٧٣ – حَدَّثَنَا الْمِقْدَامُ ، نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ ، نَا سُفْيَانُ ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ ، عَنْ جَابِرٍ ، قَالَ : إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : يَا عِبَادِي ، هَلْ تَسْأَلُونِي شَيْئًا فَأَزِيدَكُمْ ؟ قَالُوا : يَا رَبَّنَا ، مَا خَيْرٌ مِمَّا أَعْطَيْتَنَا ؟ قَالَ : رِضْوَانِي أَكْبَرُ " ، رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ،

رواه الطبراني في الأوسط وفيه عبد الله بن محمد بن المغيرة وهو متروك

18773- Câbir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu nakleder: *"Cennetlikler Cennete girdiği zaman, Yüce Allah: «Ey kullarım! Size daha fazla vermemi istediğiniz bir şey var mı?» diye sorunca, «Ey Rabbimiz! Bize verdiğinden daha hayırlı ne vardır?» derler. Allah: «Benim sizden hoşnut olmam daha hayırlıdır» buyurur."*

★Taberânî, *el-Mu'cemu'l-evsat*'ında rivayet etti. Ravilerden Abdullah b. Muhammed b. el-Muğîre metrûktur.

---

[1] Bezzâr (3518) rivayet etti ve şöyle dedi: "Bu hadisin, Huzeyfe'den sadece bu isnâdla rivayet edildiğini biliyoruz. A'meş'ten de sadece Kâsım'ın rivayet ettiğini biliyoruz."

بَابُ مَنَازِلِ الْمُتَحَابِّيْنَ فِيْ اللّٰهِ تَعَالَىٰ

Allah İçin Birbirini Sevenlerin Menzilleri

١٨٧٧٤ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللّٰهِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْمُتَحَابِّينَ لَتُرَى غُرَفُهُمْ فِي الْجَنَّةِ كَالْكَوْكَبِ الطَّالِعِ الشَّرْقِيِّ أَوْ الْغَرْبِيِّ فَيُقَالُ مَنْ هَؤُلَاءِ فَيُقَالُ هَؤُلَاءِ الْمُتَحَابُّونَ فِي اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ.

رواه أحمد ورجاله رجال الصحيح

18774- Ebû Saîd el-Hudrî, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Allah için birbirini sevenlerin odaları doğudan veya batıdan çıkan yıldız gibi gözükür ve: «Bunlar kimdir?» diye sorulur. «Bunlar Allah için birbirini sevenlerdir» denir."*

★Ahmed rivayet etti. Ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

بَابُ كَفَّارَةِ الْمَجْلِسِ

Meclislerin Kefâreti

وَقَدْ تَقَدَّمَ فِيْ كِتَابِ الْأَذْكَارِ

Zikirler kitabında geçmişti

١٨٧٧٥ – حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بن حَمْدَانَ الْحَنَفِيُّ ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بن الْعَلاءِ ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ، حَدَّثَنِي ابْنُ عَجْلانَ ، عَنْ مُسْلِمِ بن أَبِي مَرْيَمَ ، عَنْ نَافِعِ بن جُبَيْرٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ قَالَ : سُبْحَانَ اللّٰهِ ، وَبِحَمْدِهِ ، سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ، فَقَالَهَا فِي مَجْلِسِ ذِكْرٍ كَانَ كَالطَّابَعِ يُطْبَعُ عَلَيْهِ ، وَمَنْ قَالَهَا فِي مَجْلِسِ لَغْوٍ ، كَانَتْ كَفَّارَةً لَهُ.

18775- Cübeyr b. Mut'im, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildiriyor: *"Kim «Sübhânallâhi ve-bihamdihî, Sübhâneke Allahumme ve-bihamdik, eşhedu en lâ ilâhe illâ ente, Estağfiruke ve etûbu ileyke" (=Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih eder, Ona hamd ederim. Ey Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih eder, bütün kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Sana hamd ederim. Şahadet ederim ki; Senden başka ilah yoktur. Sana istiğfar eder ve tövbe ederim) sözlerini bir zikir meclisinde söylerse bu kelimeler kıyamete kadar onun üzerinde bir mühür gibi durur. Yok, boş şeyler konuşulan*

bir mecliste söylemişse bu kelimeler onun kefâreti olur."[1]

١٨٧٧٦ - وفي رواية: كَفَّارَةُ الْمَجْلِسِ أَنْ لا يَقُومَ ، حَتَّى يَقُولَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، لا إِلَهَ إلا أَنْتَ ، تُبْ عَلَيَّ ، وَاغْفِرْ لِي يَقُولُهَا ثَلاثَ مَرَّاتٍ ، فَإِنْ كَانَ مَجْلِسَ لَغَطٍ ، كَانَتْ كَفَّارَةً لَهُ ، وَإِنْ كَانَ مَجْلِسَ ذِكْرٍ ، كَانَتْ طَابَعًا عَلَيْهِ.

رواه كله الطبراني ورجال الرواية الأولى رجال الصحيح

قلت : وقد تقدمت طرق هذا الحديث في الأذكار

18776- Bir rivayette ifade şöyledir: *"Meclisin kefâreti, kişinin kalkmadan önce, «Sübhâneke Allahumme ve bihamdik, Lâ ilâhe illâ ente, tub aleyye veğfirlî" (=Ey Allahım! Seni noksanlıklardan tenzih eder, bütün kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Sana hamd ederim. Senden başka ilah yoktur. Tövbemi kabul et ve beni affet) Bu, üç defa söylenir. Bunu boş şeyler konuşulan bir mecliste söylerse, bu kelimeler onun kefâreti olur. Eğer bir zikir meclisinde söylerse bu kelimeler, kıyamete kadar onun üzerinde bir mühür gibi durur."*

★Tümünü Taberânî rivayet etti. Birinci rivayetin ravileri *Sahîh*'in ravileridir.

Bu hadisin tarikleri Zikirler kitabında geçmişti.[2]

[1] Mükerrer hadis: 17165.
[2] Mükerrer hadis: 17164.

* Mecmau'z-Zevâid'in Tahran Meclis-i Şûrây-i Milli 9710 kayıt numaralı ve eserin ikinci cildi olan elyazması nüshasının Hac kitabından bir bölümü

ومن الانصار ثم من بني حارثة بن الحارث نهير بن الهيثم ومن الانصار ثابت
ابن اجدع ومن الانصار جابر بن عبد الله بن عمرو بن حرام بن كعب بن غنم
ابن كعب بن سلمة ومن الانصار ثم من بني زريق الحرث بن قيس بن مخلد وقد
شهد بدرا ومن الانصار ثم من بني بياضة زيد بن لبيد ومن الانصار ثم من بني
الحارث بن الخزرج سعد بن الربيع ابن ابي زهير بن مالك بن امرئ القيس
ابن ثعلبة بن كعب بن الخزرج ومن الانصار ثم من بني النجار سهل بن عتيك
ومن الانصار ثم من بني حارثة بن الحرث ظهير بن رافع ومن الانصار ثم من بني
مازن بن النجار عمرو بن غزية بن ثعلبة بن خنساء بن مبذول بن غنم
ابن مازن ابو السنابل بن بعكك بن الحرث بن عميلة بن السباق
ابن عبد الدار من المؤلفة واسمه عمرو قلت هكذا وجدته في النسخة
التي كتبت منها ولا معنى له من عندي ابا السنابل والله اعلم ومن الانصار ثم
من بني الحارث بن الخزرج عقبة بن عمرو بن ثعلبة بن اسيرة بن عسيرة
يكنى ابا مسعود ومن الانصار ثم من بني سلمة كعب بن مالك بن ابي القين
ابن كعب بن سواد رواه الطبراني عن عروة بسند واحد وفي اسناده
ابن لهيعة وفيه ضعف وحديثه في حد الحسن وعن ابي امامة بن سهل
ابن حنيف ان اسعد بن زرارة كان احد النقباء ليلة العقبة رواه الطبراني
وفيه زمعة بن صالح وهو ضعيف وعن كعب بن مالك قال خرجنا
في الحجة التي بايعنا فيها رسول الله صلى الله عليه وسلم وكان نقيب بني زريق
رافع بن مالك بن العجلان وكان نقيب بني ساعدة سعد بن عبادة والمنذر
ابن عمرو رواهما الطبراني واسنادهما واحد ورجالهما ثقات

تم الجزء المبارك بحمد الله وعونه
وحسن توفيقه وعنايته
وكاتبه الفقير المسكين غفر الله له ولصاحبه
حسن الخاتمة بمنه وكرمه
حامدا ومصليا ومسلما على النبي المصطفى

وافق الفراغ منه في الثالث والعشرين من شهر ربيع الاول سنة تسع وتسعين
... فيها في خير عافية انه على كل شيء قدير وبالاجابة جدير

* Mecmau'z-Zevâid'in Tahran Meclis-i Şûrây-i Milli 9710 kayıt numaralı ve eserin ikinci cildi olan elyazması nüshasının son sayfası

بسم الله الرّحمٰن الرّحيم

ويه أستعينُ ربِّ يَسِّرْ يا كريم. رب يسر وأعِنْ وتَمِّمْ يا كريم ١/١٤

١ ـ كتاب الإِيْمَان

١ ـ ١ ـ باب فِيمنْ شَهِدَ أَنْ لا إِلَهَ إِلاَّ الله

١ ـ وبسندِ أحمدَ حدَّثنا أبو اليمانِ أنبأ شعيبٌ عن الزهريِّ، أخبرني رجلٌ منَ الأنصارِ من أهلِ الفِقهِ[١] أنهُ سمعَ عثمانَ بنَ عفَّان رحمةُ الله عليهِ يحدِّث: أنَّ رجالاً من أصحاب النبيِّ ﷺ حين توفِّيَ النبيُّ ﷺ حَزِنوا عليه حتى كادَ بعضُهم يُوَسْوس قال عثمانُ: وكنتُ منهم فبينا أنا جالسٌ في ظِلِّ أُطمٍ[٢] مِنَ الآطَامَ مَرَّ عليَّ عُمَرُ رحمةُ الله عليه فسلَّمَ عَليَّ فلمْ أشْعُرْ أنهُ مَرَّ ولا سَلَّمَ، فانطلقَ عمرُ حتى دَخَلَ على أبي بكرٍ رحمهُ الله فقال لهُ: ما يعجبك أني مررتُ على عثمانَ فسلَّمتُ عليه فلم يردَّ عليَّ السلام! وأقبلَ هو وأبو بكرٍ في ولايةِ أبي بكرٍ رحمةُ الله عليه حتى سلَّما جميعاً، ثم قال أبو بكرٍ: جاءني أخوكَ عمرُ فذكرَ أنه مرَّ فسلَّمَ عليكَ فلم تردَّ عليه السلام، فما الذي حملَكَ على ذلك؟ قال: ما فعلتُ، فقالَ عمر: بلى والله قد فعلتَ، ولكنها عُبِّيَّتُكُمْ[٣] يا بني أُمية. قال: قلتُ والله ما شعرتُ أنك مررتَ ولا سلمتَ. قال أبو بكرٍ: صدق عثمان، وقد شَغَلكَ عن ذلك أمرٌ، فقلت: أَجَلْ. قال: وما هو؟ قال عثمان رحمه الله: تَوفَّى الله نبيَّه ﷺ قبلَ أنْ أسألَهُ عن نجاةِ هذا الأمرِ، قال أبو بكرٍ:

---

١ ـ ١ ـ في المخطوطات والمطبوع: الثقة. وهو مخالف لنص مسند الإمام أحمد رقم (٢٠) (١/٦) وما أثبته موافق للمعروف عن عدالة الصحابة، ولا معنى للتوثيق.

٢ ـ الأُطم: بناء مرتفع.

٣ ـ العبيَّة: الكبر.

* Mecmau'z-Zevâid'in tercümeye esas aldığımız Daru'l-Fikr baskısının ilk sayfası

«كَفَّارَةُ المَجْلِسِ أَنْ لا يَقُومَ حَتَّىٰ يَقُولَ: سُبْحَانَكَ اللهمَّ وَبِحَمْدِكَ لا إِلٰهَ إِلاَّ أَنْتَ، تُبْ عَلَيَّ، واغْفِرْ لِي» يقُولُها ثَلاثَ مَرَّاتٍ، فإِنْ كَانَ في مَجْلِسِ لَغَطٍ كَانَ كَفَّارَةً لَهُ، وإِنْ كَانَ مَجْلِسَ ذِكْرٍ كَانَ طَابِعاً عَلَيْهِ».

رواه كله الطبراني ورجال الرواية الأولىٰ رجال الصحيح.

قلت: وقد تقدمت طرق هذا الحديث في الأذكار.

كمل وتم إن شاء الله تعالىٰ، ولله الحمد والمن والفضل، ونسأل الله سبحانه النفع به لي وللمسلمين في خير وعافية آمين، وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين وسلم تسليماً كثيراً. آمين. في طية الطية مصلياً مسلماً حامداً، علىٰ صاحبها أفضل الصلوات وأكمل التحيات أولاً وآخراً ظاهراً وباطناً[1].

الحمد لله أرحم الراحمين

هذا الجزء وما قبله استقر على ملك المقر الأشرف العالي العالمي العاملي الوحيدي الفريدي الفتحي فتح الله كاتب السر الملكي الناصري أعز الله تعالى أنصاره وختم بالصالحات أعماله وبلغه من ربه عز وجل آماله وحسن عاقبته ومآله يا من لا حكم في الوجود إلا له وصلى الله على الشفيع في العصاة نبي يخر ساجداً لمولاه ويسأله فيجيب الرحمن سؤاله.

= مقبولة لديك، معروضة في كل لحظة أبد الآبدين عليه. اللهم وصلّ على أنبيائك ورسلك وملائكتك أجمعين وعلى عبادك الصالحين، واجعلنا منهم يا رب العالمين، وعلىٰ والدينا ومشايخنا وإخواننا برحمتك يا أرحم الراحمين، آمين آمين. وكاتبه الفقير المسكين المعترف بالتقصير الراجي عفو ربه اللطيف الخبير يسأله الموت علىٰ الإسلام محمد بن أحمد بن إبراهيم بن أبي القاسم بن محمد بن عبد الخالق العقيلي الهاشمي البهنسي بلداً الشافعي مذهباً.

*** Mecmau'z-Zevâid'in tercümeye esas aldığımız Daru'l-Fikr baskısının son sayfası**